

Handwritten notes on a small piece of paper:
D. S. S.
F. v. H. H.
F. v. H. H.

5318

233993 II

ME

SI 1471

fratres meos et amicos
quod quid vultis gladio

namque scilicet qui plus vultis quam melius habet

vos viri solidiores et
subterque magis expectat
ita est et vult quod melius vultis scilicet
vult in avaritia adest nequitia et per
modum vult sui libidini satisfiat.

me p. g. m.

que in suis domibus ut in inter
subter

1846
Jhr 460 pmer Anna Linderlein d. Geringe

11/10/154

233993 II

(B.S.)

St 1471

Numerus et ordo epistolarum in hoc opere contentarum.

Preconizatio Enee filij poete laureati in plogo.

Congratulatio amico de prosperitate successus.

Julie comes impatorii reconciliatio.

Impator platos suos reuocauit ex scilio Basiliensi propter sedus eugenij pape cum rege aragonum et duce mediolanensi.

Aras studere suadet quia maxime decorant itaque principes quam minores.

Agricultura laudatur.

Conuersationem suam notam facit.

Represalia dissuadet.

Amicitiam et dilectionem notificat et se excusat quod tam raro scripsit.

Excusatoria cur non visitauerit amicum.

Quales magistratus esse debeant.

De supbia gallicorum.

De Sicilia an sit duplex.

De rege Ladislao.

Reprehendit fingens se scripsisse de mendatio.

De filio suo.

Pena patenter ferenda est pro culpa.

Monstratur amicum ut pro se possessionem beneficij accipiat.

Exhortatoria ad unionem ecclesie.

Accusat locorum munitos et amicitie officium aperit.

Que sit homini patria et petit promotionis auxilium.

Regem aragonum laudat.

Commendat salutem anime.

Quales scribe cancellarie.

Monstratur ut sententia impatoris equo animo feratur.

Dissoluit argumenta pro parte eugenij facta.

De noua ciuitate et aliquid de amicitia.

Regratatoria et aliquid de studio humanitatis.

Monstratur ad rescribendum.

Redit in beniuolentiam.

Commendat causam suam.

Gratulatur beniuolentiam magni viri se nactum esse.

Locat cum desiderio amicum.

Dolet de amici et patris absentia.

Magnificat beniuolentiam.

Thimbiplerim libellum se effecisse significat.

Excusat yronice non scribentem.

Preceptum bene viuendi.

Significatio huius dictionis turpis per antiphrasim.

Damnat verbosa volumina.

Promouet adducendum in officium.

Dat fidem scriptis.

De incerto curialium statu.

Rex aragonum se cingit in auxilium rhodis contra thurcos.

Mouit de thurcis.

Quomodo vxor ducenda et principibus seruendum sit.

De monte veneris.

f.

g.

h.

i.

ii.

iii.

iv.

v.

vi.

vii.

viii.

ix.

x.

xi.

xii.

xiii.

xiv.

xv.

xvi.

xvii.

xviii.

xix.

xx.

xxi.

xxii.

xxiii.

xxiv.

xxv.

xxvi.

xxvii.

xxviii.

xxix.

xxx.

xxxi.

xxxii.

xxxiii.

xxxiv.

xxxv.

xxxvi.

xxxvii.

xxxviii.

xxxix.

xl.

xli.

xlii.

xliii.

xliiii.

xlv.

xlv.

Refert grates qz smendatum habet negocium suum. clvj.
 De rebus tridentinis. clvij.
 Leges dicit esse variables. clix.
 Relegat ptinentiam ad ppos. l.
 Laudat ptinentiam amicor z aretinum defunctum. lj.
 Bello thurcorum z hungarorum rex Polonie z cardinalis sancti Angli ceciderunt. ljj.
 Lamentat ecclesiam suam alteri collatam pfectam sui mortem. liij.
 Pacem ecclesie pelium z nouitates exponit. liiij.
 Remedium ad refarciendam ecclesie pacem. lv.
 Prohibet ne de episcopatu frisingen. sine consensu imperatoris cuiqz provideatur. lvj.
 Laudat legatum q pecuniam renuit. lvij.
 Laudat amicum qz diligenter rem pmissam curauit. lvij.
 Diuitibus ne expedit pducere bellum. lix.
 Comendat pugnantem p sanguine claro z p iusticia. lx.
 Secretarius appellat ideo multa scribenda obicit. lxj.
 Suadet moribz coaptare non iuris subtilitate vtendum esse. lxij.
 Nouitates hungarie z de puentu nurebergen. lxij.
 Laudat eloquentiam eamqz ad britanos vsqz puectam. lxij.
 Taciturnitate excusat z neutralitatem difficult tollendam dicit. lxv.
 Suadet fuari aux z puata negocia pmendat. lxvj.
 Dolet de amici captura z morte cardinalis acqlegien. lxvij.
 De morte cardinalis acqlegien. z de rebus pailq. lxvij.
 Promotoziales litere. lxix.
 Fama non est ptemnenda. lxx.
 Promotoziales litere. lxxj.
 De dietis germanicis. lxxij.
 Promotoziales litere. lxxij.
 Aduocatum nouum denunciat. lxxij.
 Promotoziales litere. lxxv.
 Promotoziales litere. lxxvj.
 Probat veram scientiam discere mori. lxxvj.
 Hortatur legatos regni hungarie vt Ladislaum absqz conditione regem recipiant. lxxvij.
 Congratulatur Jobanni de aych pmo in episcopum cysten. z qualiter viuat admonet. lxxix.
 Petit insignie regis anglie p amico. lxx.
 Hungari sperto Ladislaui regni herede vero regis Polonie filium intruserunt. lxxj.
 Fortune qualitas cur non omnibz est ealis. lxxij.
 Consolat amicum sup fuga amalie. lxxij.
 Et si se indignum laudis dicat pfect tñ se ex laude iocundari. lxxij.
 Refert grates de biblia ppta. lxxv.
 Suadet pacem particularem vbi vniuersalis haberi non potest z pibet mendacis vti. lxxvj.
 Delphin regis francie filius alsatiam obsedit z supitenses apud basileam misera bilit clade pstravit. lxxvj.
 Mori et si formidabile sit omnibz tñ necesse est. lxxvij.
 Spondet pmouere cam quoad se vires sue extendunt. lxxix.
 Refert grates de muneribz oblati. xc.
 Commendat vitam aggrestem z pmoda ruris. xcj.

Increpat eum qui non bono proposito amicam nuptus dedit et suadet
castitatem.

De rebus hungarie et ecclesie auizamentum.

Suicenses superbi non se iusticie coaptant sed ipsam iusticiam sibi famulari vo-
lunt.

Hungari quanto renuunt Ladislaum: tanto inter se discordant
ut eligant alium.

Perluadet legationis fungi officio.

Amicitie dissolute cam exponit.

Grates refert de plurimis beneficijs susceptis.

Arorem pstitutam viro suo conciliare conat per mediam personam
modo congruo.

Grates refert defendendi honores suos.

Concordiam inter polonos et australes periradet tali medio.

Homines varijs vsibus delectant differenti modo.

Inundatio danubij et grando in modum oui.

Triplis pblematis resolutio. videlicet vtrum prudentia sit
idem habitus cum scientia morali etc. Secundum cur poete nostris
temporibus sint adeo pauci cum videant multum viles et ne-
cessarii. Tercium cur viles cutes cadauer. antique camisie et
cera in cancellarijs vendunt per optimis muneribus.

Libizando scribunt poete ex ratione etiam principibus.

Amoris illiciti medela et remedium.

Frisingen. ecclesia desponsat domino beinrico schlick.

Somnium de fortuna describit.

Prosperitatem sui stat? denunciat cum desiderio eiusmodi successus.

Consolat amicum merentem ex morte sue piugis.

Poetam laudat et iuris scientie pferit.

Zozimi rogatu tractatu de duobus se amantibus proposuit.

Prologus in eundem tractatum.

Historia de Eurialo et Lucretia se amantibus.

Epitaphium mittit episcopo patauenfi super mire laudis
lapide tumbari.

Promotoriales literere.

Promotoriales literere.

Ladislaus commendatur summo pontifici ne emulis suis regnum hungarie
pfirmet.

Consolat merens super morte amici.

Oratoria ars ex grecis in ytalos et modo ex ytalis in theutunos venit.

Grates refert de innumerabilibus beneficijs psertim de equo veloci
pinato.

Assentit precibus et spondet officere rogatum.

Epistola plus audet viue vocis oraculo referre mentis pceptum
de pulcra puella.

Redarguit panguineum auxilium a se petentem.

Captat beniuolentiam et petit libros aliquos sibi accomodari.

Heraldoz nomen aut officium vnde ortum habet.

Passagium quod difficile conduci possit in effectum arguit
pluribus exemplis.

Excusatio regis datie quare ad dietam non venit.

Reparagonum spondet ire per thurcos.

Dialogus per bobemos thabozitas de sacra pmunione sub vna specie.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcv.

xcvj.

xcvij.

xcviii.

xcix.

c.

ci.

cij.

cij.

ciiij.

cij.

cviij.

cviij.

cviij.

cix.

cx.

cxj.

cxij.

cxij.

cxij.

cxv.

cxvj.

cxvij.

cxvij.

cxvij.

cxix.

cxix.

cxix.

cxix.

cxiiij.

cxiiij.

cxix.

cxix.

cxviiij.

cxviiij.

cxix.

cxix.

Oratio de constantinopolitana clade et bello contra thurcos aggregando. cxxij.
 Gaudet beneuolere amicum et se incolumen scribit. cxxij.
 hortatur genitricem suam fouere et amicum studio laudare adducere. cxxij.
 hortatur vices suas paulolongius implere aduentum suum citius spondens. cxxij.
 Mouitates scribit et alijs significare iubet. cxxij.
 Ladislaum bohemiam intrare susceptur coronam significat. cxxij.
 Expetit sibi statum ytalie scriptis notificari. cxxij.
 Iterum hoc expetit. et quid papa et cardinales de clade constantinopolitana sen-
 tiant. cxxij.
 Congratulatur prosperitati successus et petit certior fieri de clade constantinopoli-
 tana. cxxij.
 hortatur papam ut christianos defendat contra thurcos et innotescit que pre manibus sunt
 inter hungaros et australes. cxxij.
 Constantinopolitana clades veridice refert. cxxij.
 Auctoritatem absoluendi impetrat vicario. cxxij.
 Excusat se cur patriam ut dixit non reuolat. cxxij.
 Promouet pirkamer contra knoren de ecclesia sancti laurencij. cxxij.
 Impetrat cuidam cesaris gratiam. cxxij.
 Significat amico infirmitates suas. cxxij.
 Sperat ladislaum regem hungarie cum cesare pacem confirmare. cxxij.
 Datauensis episcopus electus prepedi confirmari propter cesaris indignationem. cxxij.
 Gratulatur de promotione amici in episcopum. cxxij.
 Promouit quendam in consiliarium cesaris. cxxij.
 Haro de puchaym cesari pollicetur. cxxij.
 Spondet ad patriam suam redire etiam multis periculis obiectis. cxxij.
 Mouitates alamanie notificat. cxxij.
 Offert se patronum in gerendis voluntarium. cxxij.
 Passagium persuadet contra thurcos ex clade constantinopolitana. cxxij.
 Promotoriales literas. cxxij.
 Consiliatur capitulo prageni ecclesie quod se habeant. cxxij.
 hortatur fortiter aduersa ecclesie tolerare. cxxij.
 Dux venetum reddit certum imperatorem romanum de clade constantinopo-
 litana. cxxij.
 Supintendens yconomus instruit quid agendum. cxxij.
 Rata bene facta ab amico nomine suo. cxxij.
 Ad nicolaum quintum pontificem maximum de clade vniuersalis ecclesie de si-
 tu et fertilitate hungarie et aduersis prutenis et de cruciferis ordinis theutonicorum.
 Imperator summo pontifici spondet auxilio esse contra thurcos. cxxij.
 Spondet se citius patriam visurum. cxxij.
 Biennam ciuitatem describit. cxxij.
 De miseris curialium tractatus. cxxij.
 Gaudet de reditu amici. cxxij.
 Reprehendit cardinalem et ad unionem ecclesie cesarem tractaturum scribit. cxxij.
 Laudat treugas in regno hungarie fieri et aliquid de unionem et passagio contra thur-
 cos inferit. cxxij.
 Exponit quo episcopus patauensis cesarem bonorauit. cxxij.
 Consulit que sunt agenda in causa frisingensi ecclesie. cxxij.
 De coemendis politicis et aliquid de petro noxetano. cxxij.
 Dubitat an uxorem ducat cum sit inops. cxxij.
 Pollicetur diligentiam suam apud senatum venetianum. cxxij.
 De morte leonardi aretini. cxxij.

Promotionem suam notificat.	ccrrv.
Se offert vsui tanq̃ frater.	ccrrvj.
Refert grates p̃gratulatoꝝ suo.	ccrrvij.
De p̃solatione sup̃ morte amici.	ccrrviij.
Congratulatio sup̃ p̃motione amici.	ccrrix.
Suadet sedus inire cum summo pontifice.	ccrrx.
De eodem ⁊ debita reposcit exolui.	ccrrxi.
De eodem ⁊ credita reposcit.	ccrrxij.
De eodem ⁊ petit r̃suium.	ccrrxiij.
Congratulat̃ p̃moto optans salutem plurimam p̃suis de patrociniis ⁊ se suaq̃	ccrrxiij.
offert vsui p̃ arbitrio.	ccrrxiij.
Denunciat̃ p̃motio vtrozq̃ amici.	ccrrxv.
Pollicef̃ diligentiam sup̃ p̃mendatis.	ccrrxvj.
Grates refert de p̃gratulatione p̃motionis sue.	ccrrxvij.
Petit clausuales p̃ se deum exorare vt collato bonoꝝ digne	
p̃esse possit.	ccrrxviij.
Expedire dicit oratorem habere apud sanctissimum. ⁊ in carceratum	
emancipare.	ccrrxiij.
Notificat suam p̃motionem ⁊ se offert ad beneplacita	
obsequiosum.	ccxl.
Consiliat̃ amico quomodo consequatur notabile commendatum	
monasterij.	ccxlj.
Refert grates clero p̃ p̃curatorem suum de charitable subsidio ⁊ p̃cipit satage	
re vt detentus emancipet̃.	ccxliij.
Gratanter suscipit carmen de eius p̃conijs p̃positum.	ccxliij.
Amicitiam suam notificat ⁊ se commendari exorat	
p̃ncipi.	ccxliij.
Congratulat̃ p̃moto ex virtutibus enarratis e merito.	ccxlv.
De eodem.	ccxlvj.
Iniuste damnatum excusat.	ccxlvij.
Demandat̃ p̃curatoꝝ vt legatum summi pontificis p̃uisum recipiat ⁊ audace	
illi assistat.	ccxlvij.
Scribit ne taciturnitas affectionem diminuat.	ccxlix.
Mouitates refert ⁊ dire egisse cum captiuo reprehendit.	cccl.
Commendatoria cum clausula credentie.	ccclj.
Decima ⁊ indulgentia p̃dicat̃ contra t̃burcos.	ccclij.
Se offert p̃motorem.	ccclij.
Se gratum refert obsequia prestare.	ccclij.
Mortaf̃ bono christianitatis p̃sulare ⁊ impatorem ad id inducere.	ccclvj.
Cupit scire quomodo valeat.	ccclvj.
Promotionem suam notificat ⁊ se p̃mendatum haberi exorat.	ccclvij.
Pollicef̃ gratitudinem p̃motionis sue.	ccclvij.
Mortaf̃ vt rex bobemic grates referat pape ⁊ cardinalibus	
de sua p̃motione.	ccclix.
Postulatur pragensis ecclesie sponsus.	ccclx.
Spondet facile obtinere quod prestare potest.	ccclxj.
Littere credentiarum.	ccclxij.
Congratulat̃ p̃motioni sue in cardinalem.	ccclxij.
Constantiam sue amicitie refert.	ccclxiij.
Gratissimus est de amicitia regis adeptus.	ccclxvj.
De morte comitis elie ⁊ presagio cometes.	ccclxvj.
Deit regi neopolitano commendari.	ccclxvj.

Reprehendit consolari nolentem super morte filij.	cdxviij.
Refert grates congratulatorij p̄motionis sue.	cdxix.
Laudat industriam viri ⁊ nouitates rescribit.	cdxx.
Refert summum pontificem bene valere.	cdxxj.
Suadet regem bohemic postulare vt cancellarius suus ecclesie prages.	
preficiatur.	cdxxij.
Admonet comissa diligenter exequi.	cdxxiij.
Offert operam suam quoad potest.	cdxxiij.
Petit cesarem induci ad bellum contra thurcos.	cdxxv.
Nouitates ytalie scribit.	cdxxvj.
Informat amicum de gestis in rebus suis.	cdxxvij.
Preconia regis aragonum enumerat.	cdxxviij.
Refert metum de thurcorum feritate.	cdxxix.
Refert noua regi scripsisse.	cdxxx.
Equo animo fert fortune ludum.	cdxxxi.
Nouitates ytalie.	cdxxxiij.
Dollicetur rogato operam dare.	cdxxxiij.
Refert bella ytalie.	cdxxxv.
Comendat nuncius pape captiuos redimendus.	cdxxxvj.
De eodem.	cdxxxvij.
De eodem ⁊ consolatur sup morte amici.	cdxxxviij.
Petit ad possessionem episcopatus varinie. p̄ pcuratores suos induci pleris-	
q; captans beniuolentiam regis.	cdxxxviij.
Recommendat illis ecclesie Ratispanen. puentus. ⁊ eum qui electus	
succubuit.	cdxxxix.
De eodem.	cdccc.
Grates refert de p̄motione ⁊ efflagitat iterum p̄moueri annectit etiam noui-	
tates vrbis.	cdccj.
De eodem.	cdccij.
Portat vice sua p̄motiones principum ad regem polonie impetrare.	cdcciiij.
Petit patrocinari vt p̄motio regis impetret.	cdcciiij.
Portat p̄cordie impatoris ⁊ regis hungarie intendere.	cdccv.
Petit auxilio esse vt p̄motiones impetrent.	cdccvj.
Dollicet pecunias pcedere p̄ redimendis literis.	cdccvij.
Significat concordiam factam ⁊ exorat auxilio esse p̄ possessione ecclesie asse-	
quenda.	cdccviij.
Credentiarum litere.	cdccix.
Commendatorie litere.	cdcc.
Contra negantes auctoritatem summi pontificis a christo instituta esse.	cdccj.
Precorizat scripta alterius.	cdccij.
Ex humilitate se indignum cardinalatu p̄fert.	cdcciiij.
Spondet commendato p̄ficere ⁊ sibi p̄desse.	cdcciiij.
Prologus in epistolam Iohannis Chrysostomi.	cdccv.
Epistola Iohannis Chrysostomi in exilio constituti.	cdccvj.
Precorizat scripture ornatum.	cdccvij.
Refert nouitates ytalie.	cdccviij.
Refert grates de rescriptis materiam scribendi querens.	cdccix.
Conquerit de odio imperialis cancellarij ⁊ petit p̄motiones per cancellarium	
austrie committi.	cdccx.
Excusatoria q̄ preposituram non impetrauerit.	cdccj.
Arguit de negligentia.	cdcciiij.
Portat in rebus suis non ita negligentem agere.	cdcciiij.

Conquerit p̄motiones suas a cancellario neglectas. cccxliij.
 Est se tanta laude indignum sciat mauult laude q̄ vitupio transgredi. cccxlv.
 Conquerit lr̄as p̄motoriales p̄ cancellarium neglectas. cccxlvj.
 Depositorum amico impetravit. cccxlvij.
 Excusat quare non scripserat. cccxlvij.
 Consulat p̄rentibus grauamina vrbis p̄ alamanos. cccxlvij.
 Petit se celiari p̄mendatum fieri ob neglectas lr̄as p̄motoriales. cccxlvij.
 Denegatam dispensatōz vt in sacris p̄stitutus nubat significat. cccxlvij.
 Committit diligentiam sui p̄fecti z indulgentias impetravit. cccxlvij.
 Notificat animum de se sentientium. cccxlvij.
 Excitat ad satagendum tpe p̄gruo z instanti. cccxlvij.
 hortat vt rex fidens pueret bis q̄s longa ex erpientia nouit. cccxlvij.
 De eodem z petit regis nuptias esse faustas. cccxlvij.
 Comminat se foueri in causa varinien. ep̄at. cccxlvij.
 Petit creditum sibi restitui. cccxlvij.
 Creditum repetit vt fideiusoria liberet. cccxlvij.
 Congaudet redempto ex vinculis z se totum pollicet. cccxlvij.
 Pollicet p̄motionem. cccxlvij.
 Excusat se de gestis p̄ varadien. cccxlvij.
 Compatit merenti sup morte amici. cccxlvij.
 Dispensationē sup bigamia obtinere non potuit. cccxlvij.
 Pollicet germanice nationi p̄ficere non nocere. cccxlvij.
 Magnificat rcuia ex amore mittet z mallet facto q̄ vbiis ḡt ee. cccxlvij.
 Excusat se q̄ p̄mendatum suam p̄tulit iusticia exigente. cccxlvij.
 De morte diui Ladislai regis. cccxlvij.
 hortat circa plura de diligentia z cura. cccxlvij.
 Admonet p̄motionem regis sponsi erigere ad regem polonie vt ep̄atum vari-
 nien. p̄sequat. cccxlvij.
 Indignatur papa ep̄o herbipolen. p̄ter pecunias sublatam z besler iniurita-
 tum. cccxlvij.
 Riter credentiaz. cccxlvij.
 Laudat diligentiam legati z mandat p̄cordiam inter imp̄atorem z regem bun-
 garie coronati. cccxlvij.
 Deliberatione habita pollicet r̄ndere. cccxlvij.
 hortat notabilib' r̄onib' ad p̄cordiam cum imp̄atore z excusat se de rumorib'
 aggrauatōis germanice nationis. cccxlvij.
 Consulat meliorem esse pacem certam q̄ desperatam victoriam. cccxlvij.
 Petit adiuuari ad p̄secutionem ep̄at' varinien. cccxlvij.
 Emittunt plura apostolica scripta p̄ murmurantes de grauamine nationis ger-
 manice. cccxlvij.
 hortat ad excusationem grauaminis germanice nationis. cccxlvij.
 hortat audire suo nomine loquentem. cccxlvij.
 Excusatoria grauaminis germanice nationis. cccxlvij.
 Murmur grauaminis germanice nationis refert z rationibus notabilibus
 eueruat. cccxlvij.
 Destināt legatus apostolici ad nuptias ladislai regis. cccxlvij.
 hortat legatum q̄celeriter nuptias regis asire. cccxlvij.
 Scribit se bene valere nec supfluis curis augi velle. cccxlvij.
 Negat se altiozem gradū ambire z collaudat poetice metrificantē. cccxlvij.
 Mestus ex morte amici p̄olat bis medijs. cccxlvij.
 Mortem amici denunciat. cccxlvij.
 Pollicet opas suas amico z p̄cordat ecclie minime derogare. cccxlvij.

Polliceſ amice ſerigentos florenos ꝑ tōte aut ingreſſu religionis. ccdxj.
 Refert mortem amici ꝛ ſe ꝑmendari orat. ccdxj.
 Concordatis ecclie ꝑmittit opam dare ne violent. ccdxij.
 Excusat ſe ꝑ concordata ecclieſie feciſſe. ccdxiiij.
 Captata beniuolentia petit amicum ſuo nomine audire. ccdxy.
 Inſtruit de mente ſua apud ꝑncipem exequenda. ccdxvj.
 De pallatio budeñ. ꝛ aliqd ꝑ baſilien. ꝑcilium. ccdxvij.
 Commendat cam ſuaz ꝛ ſpondet opas ſuas in reciprocum. ccdxviij.
 Excusatio ꝑrecum non exauditaꝝ. ccdxix.
 Annuit ꝑcibꝫ ꝛ petit ſe excuſare de grauamine germanice natōis. ccdxy.
 Fruſtra conat impetrare vt clerꝫ ꝑmunitat[ſ] ſeneñ. ꝑ ꝑfirmatōe ſtudij vniuerſa ccdxrx.
 lis ꝑtribuat ꝛ auſat de exercitu ꝑgregato. ccdxxj.
 Petit ꝑ captiuo vt bhſacta cū malefactꝫ ꝑſatis libez emittant. ccdxxij.
 Captat beniuolentiam. ꝛ offert ꝑmendatū nepotem ſuum. ccdxxiij.
 Refert noua ytalie ꝛ vrbis romane. ccdxxiij.
 Commendatoria ſingularium amicorꝫ. ccdxxv.
 Gratulaſ de liberatione eꝑi varadien. cuiꝫ nomine regi ſcripſit ꝛ ab aplico ſeri- ccdxxvj.
 bi impetrauit. ccdxxvij.
 Familiaris vt bene valeat. ccdxxvij.
 Conſolatoria ſup morte filij. ccdxxviij.
 Poſt regiam maiestatem recomendatum refert grates de eꝑi varadien. eman- ccdxxix.
 cipatione. ccdxxix.
 Captat beniuolentiam ꝛ capellatum ſuum ꝑmendatum facit. ccdxxx.
 Mere familiaris. ccdxxxj.
 Refert noua ytalie ꝛ ſe quantulus ſit in toto polliceſ. ccdxxxij.
 Excusatio ꝑ murmur grauaminis germanice natōis. ccdxxxij.
 Congratulaſ eꝑo varadien. e vinculis emancipato. ccdxxxiiij.
 Excusatoria de grauamine nationi germanice illate ꝛ ꝑcaſ pacem cum ladiſlao ccdxxxv.
 iunire ꝛ ꝑ thurcos gladiū vibrare. ccdxxxvj.
 Excusat rōne ſe ꝑces non poſſe exaudire. ccdxxxvj.
 Certiorē reddit amicū ex bonozibꝫ collatis ſi largū ꝑplacēdē eē aim. ccdxxxvij.
 Rūdet francoꝫ regi ſup materia eꝑatus tornacen. ccdxxxviij.
 Ad eundem in eadem cauſa. ccdxxxix.
 Hortat burgundie ducem oratoribꝫ ꝑncipum Alſie votium ꝑbere auditum ccdccc.
 de paſſagio ꝑ thurcos conantes. ccdccc.
 Hortat ꝑ thurcum agere bellum. ꝛ refert quanto auxilio potentiffime biſm ob ccdccxj.
 tinere ꝛ eum regem terre ſancte ꝑſtituere. ccdccxij.
 Aſſertio ꝑmiſſorꝫ. ꝛ declarat ligam orientaliū ꝑncipum ꝑ thurcū. ccdccxij.
 Aſſertio predictorꝫ. ccdccxij.
 Oratio legatorꝫ orientaliū ꝑncipum ad ducem burgundie ad bellum ꝑ thur- ccdccxiiij.
 cum ꝑgregandum. ccdccxiiij.
 Conat ducem burgundie inſtigare ꝑ palatinum reni ꝛ eꝑm moguntinum ꝑpter ccdccxv.
 trium ꝑncipum captiuitatem. ccdccxv.
 Hortat ducem burgundie vt voto ꝛ ꝑmiſſis ſatiſfaciat ꝛ ſecum bello interſit ꝑ ccdccxvj.
 thurcos. ccdccxvj.
 Rūdet excuſationi ꝛ minis palatini. ccdccxvij.
 Notificat pariſienſibus ſe papam electum ꝛ ꝑcaſ ꝑ ſe orare vt digne ſubmi- ccdccxviij.
 niſtrec. ccdccxviij.
 Vocat ꝑſonaliter ꝑgregationi montuane intereſſe. aut legitimo ſimpedimento ccdccxix.
 oratores cum pleno mandato illac mittere. ccdccxix.
 Reſponſio regis francie. ccdccxix.

Collaudat de collisione pragmatice constitutionis et hortatur contra thurcum
 bellum inire. ccccxj.
Responsio ludowici regis francie. ccccxij.
Dat priuilegia transeuntibus q terras et dominia principum. ut sint liberi a gra-
 uaminibus. ccccxij.
Lopia cuiusdam breuis ad eundem. ccccxij.
Breue ad episcopum vintemiliensem gubernatorem Perusij quemadmodum eri-
 gat stecoram ab illis. ccccxj.
Responsio ducis mediolani. et pollicetur in propria persona contra thurcum ire. ccccxj.
Hortatur rationibus ne prohibeat virum ire contra thurcos. ccccxij.
Mandat electum episcopum assumere. et nullis aduersis distraire. ccccxij.
Denitet olim proposuisse tractatum de duobus se amantibus. ccccxj.
Referat thurco fidei nostre veritatem. et collidit errores machometi atque sectam
 suam. ccccxj.
Oratio pape in conuentu mantuano edito. ccccxj.
Bulla de perfectione in thurcos. et de progatiuis eiusdem passagij. ccccxij.
Oratio Enee ad Calixtum papam offerendo impatoris obedientiam. ccccxij.
Oratio Enee coram sanctissimo et senatu cardinalium impatore coronat o pntie
 et eius nomine ad passagium inducendum. ccccxij.
Excommunicat denunciat Gregorium beymsburg. ccccxv.
Absoluit wratislauiensem. et naslauiensem. a iuramento homagij Georgio bodaybrat
 regni bobemie nomine pstito. ccccxvj.
Refert grates de munere oblato et poesim preconizat. Cosertque de wladislao quo
 iure regnum hungarie occupauit wladislauum rex regni beredem. ccccxvij.
Mittit lras summo pontifici presentandas. ccccxvij.
Significat bobemos rokezanam petere in archiepiscopum. ccccxix.
Determinat congruam tempus veniendi ad dietam in noua ciuitate celebrandam atque
 refert post nouitates ytalie obstacula ne contra thurcum congregati pcludant. ccccxix.
Corrigit dyalogum pfectum in quibusdam punctis. ccccxix.
Excusat se quod paulum vergerium aliter misit quam prius statuisset. ccccxix.
Non vult in ortobogruia se quem sequi. ccccxix.
Cur caplus sit pedagogus Ladislai regis. ccccxix.
De balneo naturali dominorum de baden quoluptuosum sit. ccccxix.
De condemnatione Hieronimi beretici in palio Constantien. ccccxix.
De crudeli amoris exitu Bwiscardi et Sigismunde Tancredi solernitanorum ppi-
 cipis filie. ccccxix.
Vindicta illate violentie. quam de se extorsit lucretia romana speculum pudici-
 tie. ccccxix.
Commendat fratres minores de obseruantia. ccccxix.
Reprehendit scribentem insolito latino. ccccxix.
Tractatulus de educatione liberorum per Eneam filium editus. ad Ladislauum
 nobilissimum hungarie et bobemie regem. ccccxix.
Refert grates pmoiori singularis amici. ccccxix.
Conclusio epistolarum metrico carmine de laudibus beate Marie virginis Ihesu
 Christi gerule. ccccxix.

De conizatio Enee filij poete laureati.

Omnibus et singulis humanitatis studio deditis, sequētesq; eplas inspe-
cturis nicolaus de viule sacri lateranensis palacij auleq; imperialis con-
sistorij comes. S. p. vi. Eneas filius de senis ex nobili sanguine cretus
oratoriq; ac poetice scientie admodum doctus. In concilio basilienfi cuidam
paelato seruiuit pauper. Ibiq; dñs Caspar schlick viui friderici tercij protücro-
manor regis: ac austrie ꝛ. ducis: cancellarius. vir omniū humanissimus et sin-
gulari prudentia pollens: bunc eneam in scribam et secretariū romane cancella-
rie condurit. Rerq; illū ob eius scientiā et doctrinā excellentes: statim in poetaz
laureatum creauit. Qui exinde cancellarie annis cōpluribus nō sine labore ma-
ximo inseruiens: diuersas litteras et missiuas bincinde ad principes: platos: ma-
gnates: amicos et fautores suos latine arauit: adeo comptas ornatas et elegan-
tes: vt magnā inde laudem consequeret. Demuz nō post multos habitos labo-
res: opera et adiumento regis predicti. Episcopatum tergestinensem nactus est
et ex eo loco in episcopum senensis ecclesie postulatus. vnde per Nicelaum pa-
pam quintū ad fastigiū cardinalatus est assumptus. Ac deinde statim post defun-
cto nicolao in summū pontificē canonice electus. et Pius secundus appellatus.
Ita q; hic homo pauper b: eui tempore in ditissimū: et scriba modice reputatio-
nis in omniū dignissimum virum et in caput vniuersalis ecclesie prope creuit.
Huius ego epistolas quas ipse (vt supra dixi) bincinde ad principes ac suos
amicos et fautores obsignauit. in vñū collegi et impressum in fideliter ordinauī.
Et potius illas q; aliorū oratorū epistolas: quia etsi eorundē vt Tullij Petrarche
Leonardi aretini: Guarini: Vogij: Guilelfi: Casperini: ceterorūq; epistole: de-
gantes compte et ornate existant. Ne tamen epistole Enee in fili daritate et la-
tini familiaritate vident antecellere. Quare illas duxi amplectendas et homini-
bus huius artis studiosis comunicandas fore: vt ipsi bis insudantes: ex earun-
dem frequenti lectione habitū in seipsis: huiusmodi latinitatis et ornatus adipi-
sci queāt vt vestigia Enee imitari. Attento qđ Seneca dicit. Certis ingenijs im-
morari oportet si velis aliquid trahere quod fideliter sedeat. Si igit quis stilus
huius hominis clarissimi imitatur: credo bunc citius euadere in virum ornatus
fili scium q; si quibusuis aliorum ingenijs immoraretur aut sese traderet ducen-
dum. Valete.

mutatis gallicisq; variatis nihil scribam. qz et alijs confluere ad vos noua non ambigo. Deus nobis vnionem concedat qualiscunq; ea fuerit tandem: quonia si a deo erit: mala esse non poterit. Et italia: miros nullam insignes p bos dies no uitate missam. Frisingen. eps qui vester amicus non vulgaris fuit: ppter opinatū omniū vita excessit. Rex successorē optat germanū esse dñi cācellarij. Res z in capitulo z apud eugeniu z apud piliu p diuersos ventilat. nec certū ad huc nec verisimile habeo quis debeat voto potiri. Ego desiderijs meis omnibus germano cancellariū maxime faueo. Det deus illi vt secunda sint vniuersa. Valete optime diuq; cōmendatū habete.

Impator platos suos reuocauit ex concilio basilien. pp̃ Epistola. iij
 fedus eugenij pape cū rege aragonū z duce mediolanen.

Greas filius poeta. S. p. d. Reuerēdissimo in xpo patri dño iuliano cardinali sancti angeli. Non opus est reuerēdissime pater z dñe mi colēdissime multis impresentiarū agere: quia quod alijs litteris eutrusco sermone: z mihi iam ob ltrato scriptis optauerā: diligenti opera p vestrā reuerendam paternitatē curatū est: sicut z maiestati regie z dño cancellario: Tum p vos: tuz per serenissimū dñm regem polonie scriptum vidī. Solū aliqua scitu digna vīe reuerēdissime paternitati modo referam. Scio nāq; q apud hungaros nō quē admodū apud vos italice nouitates sciunt: z tamen naturale est de patria velle pcrebro sentire. Nec cū aut alpes iulic: aut danubi? sicut arbitror amorē patrie ex vestro pectore ademerūt. Sed puto idem cōtingere vestre reuerēdissime paternitati qd mihi: quia quāto longi? a paternis recedo laris? quātoq; diuti? suauissimo ausonie celo puor: tantomagis desidero naturale solū vidē. ibiq; viuē z mori. Scribā igit pauca de patria vīra z magna z vīra: si vera sunt que magni viri ad cesaris nrī deducūt noticiā. Prīmū est bononiā more suo q sup mercurio fundata est motū fecisse. Franciscūq; piceninū in vinculis cōiecit. Antea qz soror illi? ianua z sub eodē astro pstructa: thomā vulgosiū ducē suū de tribunali in carcere traxerat eiꝝ raphaē ad vīnū suffecerat. Sed hec paululū antiq̃ora sūt. Credo recentiora cupitis nosse: nec ista desunt: vberē semp materiā nouitatis hz italia. Eugeniu sensē eē nō ignorat. Is cū rege aragonū z duce mediolani. ac nicolao picanino: z cū tota factione illa fedus percussit. Cui? rei vigorē reuocatur? est rex suoz ex basilien cōcilio platos. Ea lege vt in eugeniana curia suis dignitatib? potiant: Quis antea gallici minati fuerūt: vltcri? senō pstaturos ob edictiā eugenio: nisi is apto bello regē illū impeteret. Veneti qz florentinoz z venetoz copie bononiā ingressē sunt. Nec spes ē illā posse p picaninū recupari: tamen si ad huc eius noie artē defendat. Marchio ferrariēsis: qm filiā regis aragonū desponsatā habet: armigeros venetoz p suū territoriu trāsire pbibuit q res cū suspectuz valde reddidit. Illi autē nauigio rauēnā applicuerūt atq; illinc in emiliā pfecti sūt bononiāq; ingressi. Circa quā soli aloysi? de verme z dñs fauētē castrametabātur. Sz fauentin? iā ad suā tutādā reuersus ēne se absente p florentinos q agros fauentinos populabant expugnari vīs posset. Micola? picanin? circa castellanā z comes frācis? circa scm seuerinū castra tenet: qsi sortiti puincias deuasitādas eaꝝ lex sit vt iste vnā ille aliā erbauiat puincia. Et sic misera funditus italia la cerat que vnica solū causa facit vt exiliū quod mihi ad tempus delegeram breue diutius. prabam: qm minus graui sunt aliquātulū que audiunt qz que vident mala. Nec scripsit scribere z nihil vestris humanissimis litteris puocatus. Nō vt etiam de mente vestrā pturbem: que in viro sapiente quietissima est: sed vt mihi potū leuamē aucupari narrando possem. Valeat optime vestra reuerēda paternitas meq; vt facit seruoꝝ suoz in numero sp̃ habeat.

¶ Rās studere sua det qz maxie decorāt.

Epistola. iij.

E Meas filii? poeta. Nepoti suo anthonio salutē. Retulit mibi nānes! pat
 tu? te dū puer ad huc fores miro l'rarū amore fuisse incensus postq; nō ex
 cephebis excessisti neminē eē q̄ tibi ampli? ut studeas queat p'suadere que
 res nō mira tū mibi: s̄ stupēda fuit. Ceteri cū puericiā sūt i' stulticiā deponūt: vi
 rilē togā i' prudētiā inducēs. Tu s̄ sapiēs puer: stultus vir cupis videri. Et bar
 bam q̄ ymbra culū stutis recipis. Doleo certe tui cā: nec qd de te factū sit scio.
 Subet cicero ut quilibet in adolescētia viā eligat i' gen? vite bonestū quo vti de
 beat. Idē hercules facitavit. Nā cū p̄ quietē duc sibi mulieres supra humanā
 formā venuste apparerēt: i' altera sibi voluptatē: altera p'mitteret hāc se
 cutus est scēs (vt post laborē p'miū certaminis dat. Nec coronat (vt inq̄t apls)
 nisi q̄ legitime certauerit. Tu nō vt audio vagari vis sp̄: nec aliqd gen? vite saltē
 bonestū āplecti studes. Tras q̄s puer amasti iā vir odio hēs. pūdet me tui cā. Ne
 scio em̄ qd eē possis absq; l'ris. nisi aliu? bipes. Quid em̄ bō ē absq; doctriā quātū
 vis diuēs quātūvis potes. Quid inf̄ boiez ill'ratū i' marmorea statua infest. Nō
 dur' n'rē nō ipator alicui? p̄ci' ē l'raz ignar? Aiden? n'rī secl' p̄ncipes: qm̄ rudes
 sūt: i' neq̄ latinū: s̄ maternū quodāmo i'grātes p'monē: quātō despectui sūt: quō
 negligunt: quō vitupant q̄ sūis eoz obediētiā in subdīe habet: nō amor s̄ metus
 id facit. Qui? vt cicero ait) Nō est diuturn' m'gr' officiū. At vbi metus abest mor
 deserunt. Interdū etiā neci dant. Quid q̄ tu miser studia despicias l'rarū: q̄ paup
 es: q̄ nisi p̄ magnā v̄tutē euadere in virū clarū nō potes. Quid facis obsecro: qd
 speras. Reris ne sp̄ iuuetud' flozē tibi durare: an nescis: qz tāq; flos agri iuuentus
 est: q̄ mane nitet: vesp̄e nō arefāt. Nihil est veloci' tpe: nihil qd magis fugiat: vo
 lat sp̄ irremeabile tps. Tu tibi pulcer videris: dū etas robusta: dū iuuetus flori
 da viret. Nō cogitas insitare senectutē: nō vides qz dies q̄libet aliqd detrahāt for
 me tue. Aliq̄ forsitau' formosa puella tuo capta nitore. te cepit: teq; q̄ carbenis li
 gatū retinet. Tu ci' delicias seq̄ris. beatūq; te putas dū in amplex? venis illi? s̄
 lōge deceptus es. Nā vix formā istius miraris formosiorē desceris adolescentem
 Nō em̄ lucifer aut besperus tā pulcer ē: q̄ sapiētia que studiū acq̄rit l'rarū: vñ i'
 dicere plato solebat. q̄ si videri ci' forma posset: mirabilis sui amorēs excitaret.
 Tu tñ bec oia desruisti? vt tu? genitor dixit i'ciat te (vt opinor) impet' iuuetud'
 Sed cogita mi anthoni: qz nō semp iuuenes sumus. Redi obsecro in viā i' teipm̄
 vēdica. Linque ineptias iuuetutis: i' virū te esse memēto. Oia bec p̄teriūt quib?
 modo letaris: etas: valitudo: forma: deliciae: voluptates. Sola nos s̄ semel rece
 pta fuerit. vsq; ad mortē sapiētia comitat: i' post mortē vitā aliā beatissimā p̄bet
 Hanc igit' rogo mi anthoni: vt oib' reb' alijs post tergū positis adipisci studeas
 qd tūc demū facies: si philosphie de veris opam i' qd assidua lectione didiceris
 in opus deduxeris. Ad quā rē iaz tempus est vt te accingas: nec cū bodie possis
 bene viuere: cras dicas incipiam. Vale.

Agricoltura laudat.

Epistola. v.

E Meas filius. S. p. d. Iohanni p'bolomeo patru suo. Elegisti vt audio
 senectuti tue cōuenientissimā vitā. Ortulis quidem rigandis i' rei rustice
 studes. Res est te digna i' senio tuo dulce hoc officiū est: bonestū negociū
 modesta voluptas. Nam nō armis aptus es: grauis galea eēt: molesta lorica. In
 tolerabileq; scutū. Rursus qz in rerū ciuiliū versari fluctib? Carere somno: cibū
 nō sumere in tpe: mortifera res ē senib?. At rusticiō vitā quietā: liberā: bonestā
 i' frugalitati cōueniētē p̄bet. Nec tu prim' ex sapiētib' viris. In hoc viuēdi gen?
 ex rebus publicis cōuolasti. Nulla voluptas maior fuit horatio q̄ rure sese reci
 pere: quo cū venisset: vir illinc poterat octauiani cesaris. i' totius mūdi domini
 iussibus euocari. Cū hō in vrbē foret. miro desiderio ruris assidue tenebat: hinc
 ad mecēnatē scribens. Quid inquit quādo ego te aspiciā. Perlege epistolas se
 nece quid illic magis q̄ agroꝝ cultus collaudat. Platanus ille platanos sua ma
 b iij

nu piscinas fodit: aquas deduxit nullibi libenti? q̃ in agris erat. Quid in catbo-
ne maiore cicero scribit: q̃s vtilitates ex agricultura papi oñdit q̃ vberimos q̃
stus: quātā illic voluptatē p̃sistere quātā mentē dētē: quātā curarū remissionem
quātā nālē oblectationē. Hoc gen⁹ vite solū nature boim vsuq; p̃cipue ē accō-
modatū: qd̃ oia ad victū cultūq; nrm spectātia nobis sup̃edit. Sapis eq̃dez
q̃ hāc vitā delegeris a tēpestatib⁹ ciuilis insanie remotissimā: hinc potes tāq; ex
altissimo speculo nos curialib⁹ negotiis implicitos q̃ naufragates dēspicē h̃ po-
tes tibi soli vacare: te colē te frui. Diodecian⁹ cui orbis parebat: repositus imp̃i
fastib⁹. in villa salone agriculture studiū sese tradidit. Fecisset idē augustinus vt q̃
dā scribit. nisi timuisset insidias. Cyrus p̃sarū rex glari plimū solebat: cū venietib⁹
ad se ortū oñderet suis manib⁹ p̃sertū z arbores i ordiūc positas. S; h̃ne morta-
liū tñ exēpla seq̃mur. De⁹ ip̃e cū boiez p̃mo creasset: vbi nā illū posuit: nisi i ordi
dēciarū. Et illū cū illinc epulit. quo nā obsecro nisi in agros milit. Facis ergo
mi iobānes qd̃ te decet: qd̃ z ego si potero aliqñ faciā. Nā tēgentē rure boiez cō
mēdo. Curā laudo rerū rusticarū colēdū plantandūq; solertia p̃bo: Moneo tñ
vt labor leuis sit: q̃ corp⁹ nō atterat: s; exercitio quodā corroboret. Ibi modestē
vives: integritatē vite seruabis. Nō ibi curiositas sup̃uacua z anxia te tenebit lo-
licitudo: vt q̃cqd̃ vbiq; gerat p̃noscas: nō tibi sōnū adimē poterūt cure: inuidie:
p̃silitia: z edaci carebis liuore. Nulli fraudi locus erit. Nulli scelerū officine
parebit accessus. S; dulcis securitas: q̃es trāquilla: ociū frugi: vita officio plena
vrbanis dono: ib⁹ atq; diuitijs omnib⁹ anteferenda te habebit. Sequere est vt ce-
pisti: z agrū simul z tempus ita ex cultū redde: vt cū egridi e vita oporteat: ad or-
tos illos puenias: q̃b⁹ nec pluuia nocet nec estus. Vale.

Conuersationē suā notificat.

Epistola. vi.

Qui par nouariensis. S. p. d. Enee siluio poete p̃ceptorū suo. Nihil lris meis
p̃terq; singulārē q̃ndā dilectionē quā i te b̃eo significare studeo. Intelle-
xisti tñ p̃fecto vt opinor iā dudū me tibi illā b̃ie tacti nullo effectu idica-
rim. S; qd̃ res mea atq; p̃ditio vsq; hāc in diē effici passa fuit: vt effectū ip̃o volū-
tatē meā parefacere: solū s; mibi de te p̃missus fuit: vt ad te nūq; irez q̃n doctior
abire. Idcirco te accedē sepi⁹ sumope conabar: z id mibi ope p̃ciū fuit: tuoq; frui
p̃silio vsq; q̃blectat⁹ suz z me (vt ita dixerim) te m̃gro verificare puto. Nec qdē
recessus tñ vidē facile fuit: q̃ tā z p̃silio z re ip̃a p̃deras: nepe vt p̃ns inētis mee
suauit̃ eras absens tristitia ip̃i fact⁹ es: atq; vt comici nri b̃bis fruarbaud vex ē
qd̃ vulgo dici solet: diē adimē egritudine boim. Nā mibi q̃ndie nō de filio vt ip̃e
ait: s; de te m̃gro z p̃ie integrescat dolor. Unū tñ ē qd̃ mētē meā lenit: tui vicet sta-
tus augmētū: qd̃ i cōmodo meo infdū eq̃paro: z ip̃e mee mēd archano tibi statio
nē facio meūq; talit̃ māducas z bibis. Et qm̃ de tuis s; sibi⁹ q̃s indies suauiores
faci: null⁹ ad me venit. Expedit me q̃nq; q̃s fecer⁹ singc z inde tāq; tuipse eos se-
ceris illis gaudē. Nouissime aut vnā (z ego illā eglogā voco) feci. In q̃ martinū
galliū feliciānū p̃secretariū tuū tecū altricatē merito qdē introduxi. Illū q̃ppe p̃-
te in m̃gm̃ meū de creuerā me biturū: illoq; pauculos vix potit⁹ suz: s; p̃fetti cuz
felice nō ab hac vrbe decessit. Stephanū deinde ap̃ūculū meū altricationis nre
iudicē statui. Et id duas ob cās factū ē. Primū ē qdē vt nec ip̃e arbitraret̃ mēorā
ei⁹ apud me p̃fius p̃fessive vilez effectā ēē. Altera nō vt illos s;culosos nō tāq;
a vob⁹ s; a discipulo ṽio editos ip̃e corrigeret: pusq; alienas p̃tes diuulgā. Hēs
nūc oēm vsq; a p̃ncipio cām q̃re bec p̃dita sit egloga i hūc modū. Vale vt opto z
me ama vt soles: atq; age vt nō diu m̃suz expectē. Si qd̃ tibi qd̃ rei mee cōuenire
iudices euenerit: mei memineris q̃so: itidē z cesaris medico coitalico nro quem
verbo meo saluere iubeas: vclim sup̃lico. Cupio quidē tecū ēē. Iterū vale.

Represalia dissuadet.

Epistola. vii.

E Meas filius poeta. S. p. b. Johāni ozlādo viro magnifico. Reddidit mi-
bi familiaris tuus: tū ex te: tū ex petro iuliani lris in cuius finē tēdētēs: vt apd
magnificū cancellariū rē tuā curare: feci id libentē. Sed mime op^{er} erat cur
penti equo calcar admoouere: sua etenim spēte tātū ipse cācellari⁹ inclinat⁹ erat. vt
oēs apud eū pces supflue viderent⁹ z essent. Diligit em̄ te sumo corde: libentēq^{ue} se
in his exercet que tuum respiciūt cōmodū. Itaq^{ue} adhibita ē in tuo negocio summa
diligētia. Factus est cū rege z cū cācellarijs de eo fimo plurius. Quid autē inde ba-
beri potuerit: ex lris cācellarij papiēs: puto bonū p filiū eē qd de plūbino vas z tu
als aperuisti. Nā ex illo recupares debitū tuū: z maiestati regie grām ad maiora
nāscisceris. quāq^{ue} putē regū z pncipiū grās tibi iā ē fastidio: qd post martinuz
nullū es nisi onerosus exptus dñm. Intellego ex lris tuis te ad ius respaliariū vel
le recurrere. Id est incertū z piculosū remediū multūq^{ue} iniusticie secū defert: cū
bi sepius eluāt penā qd sūt exptes peccati. Tū hō id incitamentū ē belloz: qm̄ qd
ledunt rursus se vltima volūt: totq^{ue} vndiq^{ue} respaliē fuit donec aptū exardescit bel-
lū. Tu tñ qd tibi cōueniat magis scis. Ego dicam sicut ad cunione scribit cicero.
Aut te in meā suam ducā: aut certe testatū apud aim tuū relinqū qd senseri ve-
li qn̄ displicet tibi tuū p filiū cepit: possis meū imoueri⁹ cācellarij recordari. Atq^{ue} d
his satis. Respōditq^{ue} petro iuliani: nisi nūc⁹ tū iterū illū ad regē aragonū ex pre-
ducis mediolanensis significasset. Abiciq^{ue} tñ sit: grās tibi refero p suis humanissi-
mis lris: cuiusq^{ue} filiū tibi efficio cōmēdatū. Vale optime mei memor.

Amicitia z dilectionē notificat z
se excusat qd raro scripsit.

Epistola. viij.

E Meas filius poeta. S. p. b. Nicolao amidano iuriconsulto. Si num ex-
pctarū vltro citroq^{ue} missarū pensamus: nihil est qd tibi debeā. Quippe cū
lris vnis dūtarat vltimati fuerimus inuicē. Rursus hō si verba cōputem⁹
teneor tibi multa rescribere sicut multa significasti. Accedit buc qd amicitia non
est cōputatrix beneficio: vt que non ad numerū vel qualitates: sed ad effectum
tribuit. Scribā igit siue obligatus sim siue solutus. Rēdeboq^{ue} tuis lris qd pote-
ro breuiter z succincte: ne vel tibi lecturo: vel mibi scribētē siui molestus. Cōgan-
deo p̄mū qd tōmū grauissimi z oim doctissimi iuriscōsulti fuerūdissimi dñi car-
dinalis panormitanēsis intraueris. ibiq^{ue} mgratū susceperis. Nā id tibi admodū
pderit: qd ex illi⁹ vberatissimo sciaz fonte videri potās doctior euades z mibi vti-
eris grāz quā in sua. R. p. repi cōfirmās p̄tinuāsq^{ue}. Aceoq^{ue} qd sub ei⁹ vmbra ad
magnas tibi dignitates patebit accessus. Reliquū ē vt horre ad p̄aueratiā quā
demū adipisceris: si multe patiētie te tradideris: qd vnicū ē remediū p inuidiā va-
lentissimā. Aterer maiori cobortatide si tua vtus mibi p̄specta nō esset. Sz noui
q^{ue} sis aduersus q̄libet fortune impet⁹ tuis totib⁹ z p̄bie institutis armat⁹. Qz hō
ad archiep̄sbyteratū electus fueris: id ita demū laudo si absq^{ue} desertione n̄fay p̄tuz
potes eo puenire qd nūq^{ue} possis: melius est officio qd fide carere. Arbitroz te senti-
re de auctoritate ecclie nō qd multi s qd boni doctiq^{ue} sentiūt. Ita mibi dñ basilie
fui de te cōcepta opinio est. z tū ppter multas vtutes. tū ppter p̄fortiū fidei: maxi-
me te dilexi. ita qd nō puto ep̄atus: ne dicā p̄sbyteratū posse te nobis auferre. Pla-
cet tamē qd scripsisti te viā inuenisse p quā z fidem possis z dignitatē tenere. De
tuo in me amore. nihil est qd te scribere oporteat. Illū em̄ nō solū vidi oculis. sz
palpaui z manib⁹ atq^{ue} hinc factū est vt te germani diligā loco qd mibi qd tibi est
longe facilius. Ego em̄ fratribus careo: tu fulcitus es. Sed spero tuos meos fore
Nihil plus de amicitia dicā ea em̄ nō verba s facta cupit. Aliud est i tuis lris qd
ad me scriptū de glicerio magne voluptati fuit dum amoris p̄seueratiā expumis
mirāq^{ue} fidem. Ea em̄ b̄mōi sunt vt etiā si vera nō sint: titillationē tñ quondā p̄se-
ferat z pachos excitat. Es tu quidē meo iudicio sapiēs qui tibi talia facile plua-
des libetiusq^{ue} in bonā qd in malā interpretaris partes: nā quid pdest seipm̄ affligē
Mea semp opinio fuit. bis in rebus que multū fellis parūq^{ue} mellis habet sapiē-

tissimi bois eē: qđ bulce est excerpere: 7 qđ malū foret lippis oculis pterire. Atq; idcirco nūq̃ quesitū ire placuit: qđ inuētū molestiā afferret. Teq; exortatū volo vt seruus bāc p̃suetudinē: placita dūtarat queras. Acerba nō p̃termittas. Quibus obuiare nequirez 7 tristari possem. De glicerio ista quā tibi tueq; fidei q̃i ani malā 7 corculū meū cōmēdatū scio. Si qñ stephani aut frāscii iuriscōsultoz sce nas ingressa fuerit: finge te id nescire 7 totū mibi claudē. Nācti scio nihil ab igni ne illoz eē tutū. decipi tñ meipm volo 7 ignorātia poti⁹ delectabili q̃ scia molesta frui. Altimū ē qđ de nouitatib⁹ tetigisti. Ille 7 si auditur grate fuerit: nō tñ faciēt vt tibi grās agā: qđ est in ē amicos absonū. Nihil em̃ amice⁹ amico facē pōt quod nō sit debiti⁹: atq; idcirco expers grē. Rogo tñ vt sepe sic facias. Tu nūc audi ex nobis qđ noui sit. Ladisla⁹ rex polonie quīs adolescēs bŭgariā bz: magnūq; conatū belli aduersus thurcos xpiani nois ppetuos hostes fieri pcurat inde fauorē suarū ptiū grēs. Nā cū sciat se regnū iniuste possidere: fauores boim suū colore bonoz opez q̃rit. Sortitusq; ē hac ad rē optimū instrū cardinalē sancti angelī: virū 7 fama 7 eloq̃etia potentē. qui sub colore passagij pres suas tueri studet. Sz nō p̃suevit bic hō fortunat⁹ eē in bellis: sicut bohemia ondit. De tñ opus nō finē spectet 7 xpianitati poti⁹ q̃ cupiditate boim. Reliq; epigallo nro q̃re. Reuerēdissimo dño cōi me dedi 7 amicorū q̃cqd habeo meo noie saluū dicato. Tu vale 7 amicitie nre tanto tenacior esto quāto sumus remotiores.

Excusatoria cur nō visitauerit amicū.

Epistola. ix.

Aleas filii? poeta. Reuerendissimo in xpo p̃fi dño leonardo patauensi ep̃o. S. p. d. Qz me tuo cōspectui nō sepi⁹ offero: q; tuas edes nō visito: nec, sugbie nec negligētie mibi debes ascribere: quāz alterā abominor: alterā temp fugi. Rursus qz nec occupationib⁹ impedior meis: cui multū est ocij. Quid igit est qđ me retrahit: dicā si scire vis. Nimiū magni dñi locū tences: non cōuenit mibi cū tāta dignitate. Veniūt p̃ncipes: comites: barōes: milites. Illis pzianua tua. Nil mea toga inter tot aureas vestes momēti bz. Pudet me illis admissis ante ostiū stare 7 expectare. Et fateor: iustū ē illos p̃ferri. Quid q̃ sup̃est nihil ne tecū cōmunicabo. Nō sic agā s̃ qđ voce dicturus erā scriptis expūmaz. Audio abfuturā eē idq; breuiter paternitatē tuā reuerēdā. Annū dūtarat ex illa expeto: vt si qđ sit in abntia tua: ei⁹ qđ mea cura possit absolui nec mibi nec meis laborib⁹ ignyfcas: s̃ vt mancipio tuo me vtaris. Hoc dicturus erā cū bodie ad te venirē. Cūq; intrātib⁹ alijs retrocederē. Sed nō min⁹ ē scriptū q̃ dictū. Cū illud fugiat s̃ maneat. Illud negari: s̃ ppetuo possit pbari. Suscipe igit cirographū hoc quasi me erga te fidei radem. Et si cuti scribo: ita de mea mēte meoq; aio cōfide: qz 7 sum 7 esse volo ppetuo tuus. Vale.

Quales magistratus esse debeant.

Epistola. x.

Aleas filii? S. p. d. dño lupo d̃ portugal legi⁹ doctori fratri optio. Erimie doctor 7 amice charissime: lris tuis q̃s basilēc suscepī. iā ann⁹ est nō potui tūc ridere: qz mox cesare sum secutus: ab eo in secretariū recepi. Postea p̃ quē scriberē nullus affuit tabellari⁹. Sed reuertit nūc ad dñm suū blas⁹ alfan si in decretis baccalari⁹: q̃ apud regiā maiestātē infanij petri ducis cornubie fuit orator. Is si valet bāc meā cplaz tibi reddet sibi em̃ cōmissa est. Nō tñ nūc tēgēda sunt q̃ dudū scripsisti. Illa em̃ oia imutata sūt. Tñ volo scias. Nō solide tuas gaudia gaudere: magnāq; mibi leticiā attulisse nūciū: quo te presidē olisbon. significasti. Libuit em̃ id mibi vehementer. Tum q̃ amico bene cupio: tum q̃ in te viro ex omni parte probato quelibet dignitas optime sedet. Scio nanq; non te p̃pter dignitatem: s̃ illā abs te illustrari. laudoq; ex hoc regij gubernatoris circūsp̃ctionē: q̃ beneficia sua bene locare scit: 7 ad republīcā gubernādā viros aduocat sapientie studiosos. Atinā oib⁹ p̃ncipib⁹ idē anim⁹ eēt: qz nō sic oēs igno

rātie plene forent puincie: nec sumi magistratus ppter iusticiā officialiū deturpa-
rent. Sed de hoc satis. Cōsiliū basilienſis q̄s status ſiticiā te arbitroz audisse. Rex
aragonū q̄ more p̄ncipū nō regnū fidei: s̄ fidē regno ſeruare vult: platos suos ex
basilea iussit abire. In oib⁹ reb⁹ p̄clarus p̄nceps: in hac mirabilis. Rursus galli-
ci veneti ⁊ florentini q̄ pōtifice suū eugenū q̄ deū venerant ex cluso ex apulia re-
nato regē: fidē aliā induerūt. Mira rerū mutatio q̄ ante fauebat cōcilio iā impu-
gnat. Et q̄ impugnabāt: mō fauēt. Rufus iā ecclia est. faule de pila fieri videmus
vū buc atq; illuc impellē lufoz ictib⁹ p̄cuſſa. Sed aspiciat illa ex alto de⁹: ⁊ quis
raro in terris expēdere boies digna ſupplia coget. nullū tñ in ſupmo ei⁹ iudicio
malū impunitū relinquit. Liberū arbitriū nobis dedit: viuere nos vt libet: ſinit. la-
ras dimiſit mortalib⁹ habenas: rōnē tñ rerū oim duz iudicabit orbē exacturus ē
tūq; videbūt p̄ncipes an ppter eos regna fuerūt inſtituta an ipſi ppter regna: qui
ſuis oia ſeruare libidinib⁹ volūt. Spero tñ in hoc ecclie negotio p̄ ceſarē noſtruz
⁊ electores imperiū bonos terminos inueniri q̄ ad vniōē ⁊ pacē eccliaſtica ordi-
nis totis virib⁹ opas nauāt. Et puto in primo nurebergēſi cōcetu: q̄ ad feſtum
ſancti martini indictus eſt: nouū cōciliū cōuocari noſariq; locū. deus ſapit vt euē-
tus habeat res ecclie ſalutares. Tu ſcis vbi terrarū ſuz ⁊ quātū p̄tatis in me ba-
beas nō ignoras: niſi me vſus p̄ arbitrio fueris: nō mandatariū ſed mandātis cul-
pe aſcribendū erit. Vale tam mei magis memor q̄ a me remotior. Ego p̄ veteri ſa-
miliaritate te colo obſeruoq;.

Epistola. xj.

De ſupbia gallicoꝝ.

E Meas ſilui⁹ poeta. S. p. d. Caſpari nouarienſi adoleſcenti primario. Re-
cipio libenter ſemp tuas liſas: ⁊ quia te amo. gaudeo q̄ indies limatioꝝ ſi-
as ⁊ doctioꝝ. Expurgationē quā de gallo feciſti. p̄no aio admitto: ⁊ vt ſcri-
bis ita eſſe cōſido. Et quis illū tibi eē humaniorē velle tue vtilitatis cā: letor tñ
opinione de illo meā apud te reprobatā fore. Qui⁹ ſupbiā nō idcirco admiroꝝ qz
paternū viciū eſt. Nibi eſm vt credas velim: nullā eē gentē q̄ galloꝝ ſupet aini-
bionem: nſi p̄terea inimic: ſunt: nec vnq; noſtri ſanguinis hominē diſiſcūt. Nam
cū ſint ipſi pleni faſtu: videriq; optimi velint potius q̄ eſſe: italos oderūt: maxie
q̄ ſe p̄cellūt. Et qz eos viciuſe nequeunt imitari: inuidia pſequunt. Et q̄bus ipſi
potiſſimū habundāt vicijs ea generi nſo aſcribūt. Sed de his ſatis que nō ſcri-
bo vt publicis. Nā bec ſcribere (quis vera ſunt) plenū diſcriminis eſt: vobis q̄
papā habem⁹ gallicū: als loqueremur liberi⁹. Hūc iſta apud te ſepulcra ſint: ſuffi-
ciatq; tibi ſoli ſcripſiſſe: aut ſtephano viro ⁊ optimo ⁊ doctiſſimo tñ cui vt me
cōmēdes peto. Te aut cōfidas inibi eē chariſſimū: eāq; meā fore intentionē vt
eo aio inter nos ſim⁹ abſentes quo p̄ntes ſuim⁹: quod de te ſemp ſperare de me
preſtare poſſum vt ciceronis vt ar verbis. Carmina habeo nulla nūc edenda: qz
orationi ſolite opam his diebus preſtiti. Vale ⁊ me reuerēdiſſimo dño cardinali
noſtro effice cōmendatum.

Epistola. xij.

De ſicilia an ſit duplex.

E Meas ſilui⁹ poeta. S. p. d. Alberto malecte papienſi comiti atq; doctioꝝ
Magnifice comes ac doctoz erimie. Sereniſſimi regis aragonū cui⁹ pre-
claras virtutes nō ſolū boies ſi ipſa facta loquūt: eplaz quādā ceſari nſo
M. Marchionis tabellari⁹ reddidit: ſicut ⁊ tu mibi futurū ſignificasti. In ea titu-
lus erat q̄ vtriuſq; ſicilie mētionē efficiebat: quā rē ſaſ ſuz demira⁹. Legi nāq; ſa-
m̄tas byſtorias. Coſmographiā q̄s pſcrutai⁹ ſuz: nec vnq; ſiciliā reperi niſi vnā
q̄ tñ ſicania tñ trinaſcria dicta ē quā nōnulli ex veterib⁹ p̄iuctā oliz italie tradunt
 fuiſſe: ſi impulſi p̄tinuo ſup⁹ atq; inferi maris diſſectā eē terrā q̄ regiū pleroꝝq;
p̄iugebat morq; ſalle atq; canib⁹ diſt inf abrupa mōtiū ⁊ imania antra locū mon-
ſtris fabuloſe datū. Qz vō ea italie portio que quōdā magna grecia dicebat: ſici-

hic nomen habuerit. nec legi vnq̃ nec audiri nisi nunc: qđ mibi absurdū videf: nec
 sat mibi cāe p̃bet q̃ reges sicilie q̃ neapoli tenuerūt duo regna fecerūt: alterꝝ vltra
 farū: alterū citra. Nā h̃ regnū apulie illud sicilie dicebat: nō vtrūq̃ sicilie. Hoc q̃
 ad lras regis. Nūc ad tuas venio. Scribes te velle mibi m̃dere duabꝝ ep̃lis meis
 quas diuersis t̃pibꝝ suscepisti. Perlegi oia q̃ scribes nihil inuenio q̃ meis petitis
 m̃deas. De rebꝝ nāq̃ eccl̃ie q̃s tibi cōmēdaui nullū facis verbū s̃ ois s̃mo tuꝝ in
 marchionis cā versat. Plꝝamas vt video tuū p̃ncipē q̃ putarē. Cū em̃ sua ingre
 deris negocia: nihil ē qđ ampliꝝ recorder: vtinā ille sciret tuā fidelitatē. Nā cum
 sitin oēs bonꝝ: in tē optimꝝ eet. Suades mibi vt rē suā cordi babeā: nō loq̃r mu
 to: suz tui filis: nō minꝝ q̃ tu cupio marchioni p̃sultū ēē. Tū p̃pter mltas eiꝝ ṽtu
 tes q̃bꝝ ñm ornat seculū. Tū q̃z eū fauē ingenijs z scio z gaudeo. Curā meā stu
 diū z sollicitudinē vnuerfaz apud cācellariū z apud regē adhibui: si cām egissem
 meā: nec tā ardēs fuissēm nec tā faciūsus. Cācellariꝝ nō indiguit stimulo: ip̃e sibi
 calcar erat. Qđ noui habitu ē: s̃ est vt mille aurei q̃ venire q̃t annis in celsuz pete
 banf in pānos aureos: vt argētea vasa puertanf: ne sordida videatꝝ pecūiaz p̃
 statio. Nihil plꝝe qđ p̃cibꝝ sit p̃cessuz: vos nūc p̃sulte qđ in rē viaz sit. Ego nō tā
 rifacerē qđ mutari pōt. Q̃ mea deuotio. M. dñō marchioni sit nota p̃caruz est si
 mō z sua erga me charitas extēdat. Cupit em̃ ois dilectio redamari qđ tūc i me
 fieri scia: cū mibi scripseris. Baudēs filui: q̃z ex munificētia mei p̃ncipis pingue
 nactꝝ es bñficiū. Tale z iocis vt iocis vtēre. seria vti sūt recipe. Dñm danielē si
 qñ ad te venit: aut si qñ ei scribes meis verbis saluū facito.

De la dislao rege.

Epistola. xiiij.

O Heas filuiꝝ poeta. S. p. d. r. Reuerēdissimo i xpo p̃i dyonissio archiepo s̃ri
 goniesi scē romane eccl̃ie p̃bzo cardinali. Res noua p̃af colēdissime z for
 tasse mira videbif q̃ ego tue p̃nitati scribā. q̃ nihil babeā tecū negociꝝ:
 quicq̃ hec nomine nec corpe apud te suz notus. Sꝝ post facio ista dñ me p̃placitu
 rū tue reuerēdissime p̃nitati nō ambigo. Nāq̃ cū p̃tes serenissimi dñi regis ladi
 slai intꝝ primarios teneas defendasq̃: q̃s dubitat gratū tibi fore illiꝝ audire sospi
 tatē: quā toto conatu defendis. Ego quidē certꝝ sum. p. t. r. nihil i terris magis de
 siderare q̃ puerū illū bene optimēq̃ valere. De q̃ re cū dubia mēs tua ex viēna
 recesserit: nō ē ab re meis lris scribi: qđ oculis vidi meis: vt p̃fundat q̃ passiōi cō
 sultatꝝ sue nō rei ṽba s̃ ṽbis rē aptare nituntꝝ. Scribā igitꝝ tue dignatiōi: q̃ nup
 in s̃iria resperi. Qđ nisi verū fuerit: subūcio me cuiusuis iudicio et inimici: meq̃
 ascribo pene quā falsi testes merentꝝ. Itaq̃ rē p̃seqr. Strie fluuiꝝ ē q̃ ex alpibꝝ p̃
 cipitatus ozanū in fluit annē: ac ex inde p̃ bysiriū fert in pontū: quē murā incolē
 vocat. Prope bāc ripā oppidū iacet gētile noie gretz dictū. Hic ex medio cāporꝝ
 equore ingēs cumulꝝ surgit: p̃uip̃tis vndiq̃ scopulis liber. Cuiꝝ cacumē arx tenet
 z natura loci z opis humane p̃sidio munita ad regiā q̃z fastigiata magnificētiāz
 Hic spes austrie bugarie desiderij z bobemorz cura nutritꝝ rex la dislaꝝ puer quē
 idibꝝ septēbris in aula regia corā friderico cesare patruelle suo magna baronū s̃i
 p̃ate caterua suz cōtēplatus. Adhibe obsecro aures tibiꝝ: z puerꝝ z mores des̃cri
 bā: nec sine voluptate: (vt opinor) q̃ referā audies. Annos natꝝ tres erat puellꝝ
 itaq̃ attigerat q̃rtū: s̃ etatē maturiorē: tū p̃ceritas pueri: tū intellectꝝ mentiebatꝝ.
 Tu eū aliqñ in ṽnisi habuisti qñ coronā regio imponēs capiti. Nūc dimittis do
 mine seruū tuū diristi: q̃z videritꝝ oculi mei salutare tuū. Sed alia nūc pueri fa
 cies est. Aspectus eius oēs qui aderant: incredibili voluptate repleuit. Incede
 bat nāq̃ p̃ aulā tāq̃ sciret se regē esse: debentꝝ sibi ab oibꝝ reuerentiā: oculosq̃
 nūc buc nūc illuc nō sine maiestate quadā deflectēs. Cādidulā manū porrigebat
 astantibus: tantaq̃ lucebat i eo puero grauitas: vt sepe minorē grādeui reges p̃
 seferāt. Anteq̃ patruells adesset nutrice p̃contatꝝ est sepe vbi naz esset. Et vt ve
 nientē didicir: in bonozātis modū suapte caput suū in fletit z tāq̃ sciret du calis

dignitas quātū ab impiali distaret. Aliter sigismūdo duc: alit' cesari se obutā de-
dit. Dū hinc atq; bine in circulo interpellaret (etbiope forte vidit) morq; in ce-
sarē fugiēs sinu: beuq; inq; deformis. Demiratus est cesari cōfugiētis ad se pue-
ri cōfidiētā: q̄ prioz tpe nūq; in eū dirigere lumina voluisset: letusq; nouitatē cir-
cumstātib' exponēbat. Tū magnific' cācellari' caspar. Nec mirere inq; impator.
Nūmē in puero ē: nec regi' sanguis diuini spūs tutela caret. Matrē habuit cuz
te antea spēuit. Nūc illa defuncta: pter te bz neminē. Ideoq; tibi tāq; patri allu-
dit. Tu illi pater: tu maf tu auus es. In te illi spes: in te subsidii: in te sal' ē. Scit
hoc puell'. Et qz pupillus ē orphanusq; auxiliū tuū implozat. Te sibi pioniū pe-
tit: tutorē: a duocatū: ptecorē. Ego desertus sum ait: buic poloni bngariā occu-
pāt: buic bohemi nouas res moliri studēt. Etas mea ptēnit. Et qz ānos nō bēo
nec ius credidit bz. At si tu me cesar iuueris. maria bec duo regia iusticia obediunt
Nec pter te maiorē regē q̄ ego ero europa videbit. Sin deser. Ex rege coronato
puul' hā dux. Et q̄b' reb' alca domū nrāz tollit i altū: alca i pfundā merget. Sz
obsecro vt curā mei bēas cesar vt familie nrē bonoz iulas i tuā fues dignita-
tē: ne ius meū alieni vsurpēt meaq; abutant' etate. Hoc vult puer o cesar: cū ad-
te vēit: h ille blādicie postulat. Hoc ē qd ad te pfugit: nō siue aliq' diuinitat' insti-
gatiōe. Tu pueri: tu pupilli i orphani i sanguinis tui miserē. Nouerit cesar: tū
pupilli blādimēta: tū casparis vba. Et post morulā. Nō desera inq; caspar san-
guinē meū: nec si romanū impiū: aut austria q̄qd potit piclitari iusticia pueri su-
stinebo. Sicq; locut' patruelē brachys eleuās media frōte suauia' est. Erat pu-
er vltra q̄ dici possit formosus. natus aui materni i fronte suscepit: ocul' ex pte
mutuat' fuerat pect' i bñeros ex vtroq; cetera mris crās ore quo malis ad grāz
rumescētib' succi plen': i pl' lactis bñs q̄ sanguinis. Capillis crispis i in auri ful-
gorē nitētib'. Risu cū verecūdia mixto. Nihil i puero emēda dignū. Si nudū so-
lūq; in nemoze q̄s repisset regiū gen' i puero cognouisset. Nec aut illi canis aut
lupa defuisset nutrit. sicut ex ciro referūt atq; romulo. Q si puerū hūc viderēt bū-
gari tui: qui tecū in fide māsērūt. Q si eū tangē aut audire possent: q̄s aies fume-
rēt: q̄s acies ducerēt: q̄ bella gererēt: q̄s ederēt hostiū strages. Stupebā oliz ego
cū legerē macedonas cū illinenib' pliantes: qm̄ pzia pugna succubuisent: seque
tū bē certamē i nstaurasse: infantēq; ob cuius regnū certabant ad bellū iacentes
i cunis detulisse quo viso tātus ardor iuasit milites q̄ bñc leones bñc pecudes
crediti fuerit pliantes. Accendit nāq; virtutē cōmiseratio pueri. qm̄ indigne pzi-
uari regno cernebant. Versi q̄ in fugā illiū victoriā hostib' reddiderūt. Reco-
gnoscentes pozi certamine nō vires illis aut aios: s regis auspiciā defuisse. Que
cū mibi prius fabulosa viderent: ladiā puer auitis regnis spoliat' credibilia p-
buit. Nā si ego alienigena sub impio natus romano: cōmoueri viscera i oēs mu-
tari affectus ex aspectu pueri sensi. Quid in quā facturi sūt illi q̄bus hūc natura
dñm tradidit. q̄s paf ei' mater i au' rerere: q̄ eū inter se nasci viderūt q̄ caput
cū adubc infans dyademate cinxerūt. q̄ iureiurādo pmissit obediētā. Nepest
verū mea linia fert. nō solū fideles pntia pueri cōmoueret: sed ipsos etiā qui fidē
cū fortuna mutarūt ad cōmiseratiōē traheret: imo i ipsos hostium truces aios
frangeret. nec telū esset tā asperū cui aies in puerū posset a deo generosum: nec
vllius oratio tantum momēt haberet in populos. quātū seipsuz puer in medio
multitudinis erigens: siue ē eēt quem admirabant' arbene siue quē vniuersi se-
quebant' quirites. Habet em̄ latentem quandā energiā regis facies. Nec vllus
est tam durus: tam asper: tam ferus aut inanis: qui regib' indigna ferentib' non
cōpatiat'. Sed nūc precipue misericordia crescat: cum bis qui patit' suā calamita-
tē effari per etatē nefat. at vbi flendū ē: risu diffundū vbi ridē dum planctu.
qualē cernimus ladiāum qui et si maximā habeat plorandi materiā: sepulto pa-
tre orbat' i mīre. ac regnis nudat' alacritatē tū ondit. equū ascēdit ligneū. totā-
q; letabūdus obeqtat aulā. Q generosuz puer. q̄s est qui te spernit regē quis est

qui tibi nolit subesse. Que illi nobilitas satis erit: cui tua minor videat. Nemo est
 orbe toto. q̄ te generis claritate p̄cellat: nemo par ē: multūq̄ distet necesse ē: q̄ tibi
 fecūq̄ ponat. Fabulāq̄ gallicę troianā p̄fapiā: s̄ illa iā diu defecit: terq̄ p̄fracoꝝ
 in galliā trāscitū regiā thrpē gallici variatū. Quāt anglici brutū quēdā euerſo ili-
 co ad se venisse vñ reges coꝝ trabūt originē: qd nulli byſtoricoꝝ tradit p̄ter an-
 glicū quēdā p̄az eruditū: q̄ volēs romano generi in ſalarē cqr̄e ſanguinē: qd liui⁹
 atq̄ ſaluſti⁹ graues auctores de enea narrāt: finxit de brutū: qd atq̄ 2 poſtea ſarōes
 britaniā magna vi inuadētes pulſis priozib⁹ incolis nouos cultores induxerūt:
 ac reges 7 linguā mutarūt. At tecū la diſſae nihil oz fingē: vt iñā veritati ſat facēt
 calam⁹: nraq̄ poſſet oīo fieri vero p̄formis. S3 ſupat oēm ſmonē tua nobilitas
 thāq̄ vt p̄crea nobiliſſime auſtral dom⁹ originē ad altū vſq̄ iulij ſanguinē repe-
 tendā: genitorē tuū romani: hūgari atq̄ bobemi regē ſuū venerabant. Cui⁹ opa
 totū in orbē vulgata ſunt. p̄ tutela fidei 7 augmēto nois x̄iani geſta. Auus tuus
 iſdē p̄ſuit regnis: thurcos plimos: plimis plūs laceſſiuit. Sirtbas plurimos do-
 muit: oibus infidelibus terroꝝ fuit. Scisſas eccliaꝝ treſq̄ colētē p̄tices in con-
 ſtantiēſi cōcilio traxit ad vnionē. Gallos anglicoſq̄ inuolūtiſſimos hoſtes cōpo-
 ſuit. Hiſpaniā pactauit. Italiā ter intrauit coronāq̄ ceſareaz ſuſcepit. Cui⁹ frēs
 reges fuerūt. Paſ illi karolus q̄r⁹ fuit. Et illi au⁹ benne⁹ ſeptim⁹ ceſaruꝝ q̄ poſt
 theodoſiū regnauere. Tuſ ſapiētīſſim⁹: tū glorioſiſſimus. Sub q̄ germania 7 ita-
 lia q̄ colūbe ſub aqla tremebūde tulerūt impiū. Cui⁹ maiores lōga ſerie romanā
 rēpublicā gubernarūt: quā nūc 7 tu⁹ patruelis frederic⁹ adminiſtrat. O ſplēdidū
 genus pueri. O gloriā 7 laudē: vbi nā ſanguis illuſtior. vbi nā ſeries tāte nobili-
 tatis. Obſcuritatē querūt q̄ poſt tātā gencroſitatē aliū petūt regē. Mira res ſi tā-
 tū ſplēdore hūgari fugiūt: quonē nec macedones nec babylōi nec rōmā poſtēnerēt: ſ
 vltro ſibi regē depoſcerēt. Cui⁹ egregia indoles p̄ſagiū facit. paternā in eo fortitu-
 dinē: auitā prudētia 7 vtriuſq̄ liberalitatē renatā. Nec tātā de ſe ſpē vt aſcani⁹
 enee. aut bectoꝝ puamo. aut alexāder p̄hilippo p̄buit: quātū i bacetate la diſſaus
 ſe viſentū p̄tribet. Hūc ceſar. p̄pediē in auſtria ſecū adducet hūgariq̄ vicinū
 p̄bebit. vt vidēri ab his poſſit q̄ amāt: 7 timēri ab his q̄ odiūt. ſſaxit de⁹ vita eius
 vt illi lōgioꝝ ſit: vt 7 neſtoꝝis equet annos: 7 auguſti ſelicitatē ſuper. Nec habui q̄
 de la diſſao nūc ſcribere: q̄ cū ſarē tibi iocūda: ſilē nolui. Tu ſi viſus fuerit 7 amiq̄
 7 inimiciſ bec cōciare poteris: illis ad gaudiū iſtis ad penā: q̄rū tādē oculos di-
 uina pietas adapiat: vt ad cor reuerſi: dñm ſuū agnoſcat. cui⁹q̄ potius veniā q̄
 vltionē expectēt. Tu vale ſelicitē: bonoq̄ aio puelli regis etatē tolera: q̄ virilē to-
 gā ſumētē: 7 tu 7 tui oēs plus inuenietis leticie q̄ ſperare fas fuit. Ex grez.

Rephēdiē de mēdatio: ſingēs ſe ſcripſiſſe

Epistola. xiiij.

Eneas ſilui⁹ poeta impialiq̄ ſecretari⁹. S. p. d. Frāciſco de roma aduoca-
 to piſtoriali. Queris mi frāciſce q̄ mibi pluries degeris faſa: 7 a me nul-
 las ſuſcepis. Sed ſolet eē iſta negligentū cautela: q̄ q̄tīes nihil ſcribūt. to-
 riēs ſe iactāt multū ſcripſiſſe. Ego tuas iſas recepi nullas: vide an me vel te de-
 cias. Nō credo tuis iſis magi q̄ alijs clauſus eē iter. Ceteroz em iſe ad me oēs
 deferunt: ſ mitte obſecro hāc q̄relā apud me: q̄ calleo has vſrutias. Cum alijs
 diſce vtēre: 7 me ſi vis ſcribere ſcribe 7 nūq̄ impune me viſitabis. De re quā nūc
 poſtulas ſ habe: me velle 7 cōmodo 7 bonoꝝ tuo ſp̄ ſulere. S3 cā nūc occur-
 rit nulla pinguis: bec p̄ qua nūc agi: nihil habet p̄ter on⁹. Ideo te q̄ aliq̄d lucri
 queris: nolui facere grauātū. qñ materia ſe offert nō ero in memoꝝ tui: qz te amo 7
 tibi cupio bene eſſe. Vale.

De filio ſuo.

Epistola. xv.

Eneas ſilui⁹ poeta genitoꝝ ſuo ſiluiō ſalutē. Leter⁹ an voleas q̄ mibi ſobo-
 le dñs dedcrit: in certū te ſcribis pater. At ego leticie cām video doloris nō
 video. Quid em dulci⁹ in humanis eſt q̄ gignere ſibi ſilem tāq̄ extendere

sanguinē ⁊ hīc quē post te relinquo. Quid in terris beati? q̄ natos vidē nato in
Mibi equidē ingens voluptas est q̄ semē meuz fecificauerit: qd̄q̄ anq̄ moriar
aliquid de me sup̄sit: q̄s aq̄ dno refecro: q̄ partū seie figurauit i marē: vt ap̄d te p̄iez
meaq̄ matrē aliq̄s paru? ludat en eas ⁊ solacia p̄stet auis q̄ debebat p̄ impedē.
Oz si tibi genitor gaudio fuit me? ore? cur fili? me? mibi n̄ sit leticie. An ne te q̄s
letificabit infantuli vult? cū meā videbis illo effigē. Nūq̄d tibi iocūdū erit: cū
puul? p̄debit ex collo encas: puerilesq̄ blādicias a gutabit. Sed ais fortasse dōlē
meū crimē q̄ ex p̄c̄u genuerit filiū. Nescio quā d̄ me finxit tibi opionē. Certe nec
lapidē nec ferreū genuisti filiū. cū eēs tu carne? Sas q̄lis tu gall? fueri. An nec
ego castrat? suz: neq̄ ex frigidoz nūero. Nec suz hypocrita vt videri bon? q̄s eē
velim. Fateor ingenue meū erratū qz nec sanctior suz dauid regē: nec salamōe sa
pietior. Antiquū ⁊ vet? ē h̄ delictū nec scio q̄s h̄ careat. Late p̄ h̄ pestis (si pestis
ē nālīb?) vti quāq̄ nō video cur tāto pe dānari coit? debeat cū nā q̄ nūbil p̄peras
opaf oib? ingenuerit aiantib? hūc appetitū: vt gen? p̄tinueret hūanū. Sz vidē vt
arbitroz: certos eē līmites: intra q̄s h̄ liceat: nec extra legitimos mīmonū facces p̄
gredi d̄s hic appetit? Ita ē sane ⁊ sepe in eā nuptiaz claustra scel? admittit. Et
bibēdū q̄s comedēdū i loquēdū certi sūt cūmī: s̄ q̄s fuat illos q̄s tāiust? vt septies
i die nō cadat loq̄ hypocrita: seq̄ nulli? d̄pe scū dicatēgo nullū meritū i mēscio
solac̄ mibi diuina pietas sp̄e facit mīscordie q̄ nos labiles scit: ⁊ ad lasciuia p̄
diues. Nec nobis q̄ p̄ oib? fontē venie claudet. Sz de h̄ sac. Hūc qz p̄ iecturas
petis: ne ali nū p̄ meo nutrias: quō res se babuerit paucl ex pona. Mondū anni
dūo effluerit ex eo tpe q̄ argētie gerebā oratori mun? Quiq̄ gelima tūc currebat
q̄ an p̄tiaz p̄terita sūrit. Ibi cū ociosus dieb? eēm plib? mulier ex britania veniēs
diuersorū meū petēs in vniis edib? meū fuit: nō iueniust: nec erate p̄fecta. Nec
qz sermonē italicū egregie norat: me v̄bis salutabat etruscis: qd̄ illa i regione tā
to mag? placuit quāto rari? erat: oblectat? suz facec̄is femie: cui? ore marim? le
por erat. Morqz in mētē venit: cleopatrefaciēdia q̄ n̄ solū anthoniū s̄ iulīū q̄s ce
sarē eloquētia iescauit. Necqz q̄s rep̄bēdet in quā si ego bomūcio faciā qd̄ ma
ximi viri n̄ sūt asp̄nati. Interdū moysen in dūū arestotele. nō nūq̄ xp̄ianos in erē
plū sumebā. Quid pla: viderit cupido incalui: mulierē arsi: mltitūq̄ blādimeē adoz
sus suz. Sz vt aspis carib? vinda repellit frēti: sic vba mea bec p̄stipit: triduoqz
suspēdit. Erat illi filiola ānoz q̄nqz quā milintb? p̄i hospiti n̄fō cōmēdaucrat ve
rebātqz mulier ne qd̄ bos p̄cs p̄ntirer: filiāqz postbac q̄i moris maēni abq̄icaret.
Instabat nor sequētiqz die mulier recessura erat timeo ne abeat p̄da. ikogō i no
ctē ne ostio camere p̄sulū obdet: dico me i tepesta nocte vētur: negat nec spem
yllā facit. Insto sp̄ idē r̄n suz est. Itur dormitū. Necū ego qd̄ scio: an illa vt iussi
fecerit. Recordor: zime florētini forsitā illi? amicā becūmitabiz. Tēptādū ē iquā
Postq̄ silentiū vndiqz sentio: t̄b alainū mulierē accedo. Clausū ostiū ē: s̄ nō obfir
matū: apio: ingredior: muliere potior: binc nar? ē fili? Mulier elizabet vocaf. Ex
idib? februarij vsqz ad alias idus nouēbris: mēses currūt q̄ partui dant. Nec mi
bi dixerat mulier dum basilēe postea erat. Ego quīs ipaz nō pecunia vlla s̄ ma
ximis emisset pab? vt ē ars feiaz? credebā bec auri corodēdū eā vici: nec v̄bis
p̄bui fidē. Hūc qz eā h̄ asserē qn̄ nūbil sp̄are a me pōt qn̄ nomē cōcūnit tempusqz
puerū meū puto: ecqz mi p̄i rogo vt nepotē suscipias aletqz donec grādiu culus
factus ad me valeat. p̄ncipā: meisqz i n̄bui disciplinis: nec puta seminā diuitem
mētiri velle in filio. Hūc alia p̄sequar. Scribis te senio cū matrē cōfectuz: hoc
mi pater tibi sibiqz iocūdū esse debet q̄ eos annos attigisti: quos optabas iuue
nis: iāqz libere ⁊ expedite potes teo seruire omnibz spoliatus passionibus que
mentes iuuenū a deo alienāt. Nec mibi dixeris: oia fert etas aimqz: vt ex hoc ani
mū perire putes q̄ diuinus est atqz immortalis: s̄ voluit poeta significare etatis
curruvigore illū animi tepelescē. q̄ ē i iuuenib? ardēs: s̄ ille magis ad vicia q̄ ad vir
tutes idiat. In senib? purgat? ē animū: nūbil p̄t hōestū cupies q̄lē tibi ⁊ m̄i mee

spero eē quīs illa nūq̃ mūdānis dēfideriis inbēferit: sed heroyca quādā virtute
solū deo seruire beatū duxerit. hoc fit vt senio vīo min⁹ trister. Si enim iuuenēs
esset: timerē de vobis magis. Qd de filijs sororis landomie scribis: certū ē apud
me gratiq̃: tuū est curare vt lras discāt: q̃ sole boies extollūt sup alios. Ego cū
statu meū firmiorē videro: aliter mibi a salsā. Jacob⁹ ptholome⁹ frater si ad me
scripserit respōso nō carebit. puocarilris nō expectet: toties effi necessario scribo
vt nībil adlibitū vacet. lectura eī ordinaria solarioq̃ letat⁹ suz: famāq̃ suā indi-
ces cēscere cū leticia p̃cipio. Bartholomeo cū p̃ntib⁹ lras do: nec eius obliuiscor
vnq̃ p suis erga te matrēq̃ meriti. Et qz catharinā mris mee: sororē cōiugez suā
vniue amat: matrēq̃ tibi cōmēdo tueq̃ fidei: deūq̃ rogoyt patriā petens supsti-
tes omnes inueniā. Cōuentū nāq̃ cū leticia celebrabim⁹. Et qm id qd restat vi-
uamus spaciū ex tuo trāfigem⁹ arbitrio: nec mibi in te vlla erit cōtrouersia. Jo-
bannē ⁊ landoniā vxorē iube ex me saluas esse. Filiolū suscipe ⁊ quicquid egeris
mibi rescribe vale.

Epistola. xvj.

Pena patient ferenda est p culpa.

Eneas filius poeta Caspari de fara adoleſcētuli primario salutē dicit. Ob-
lectant me semp lfe tue q̃s ⁊ familiarē ⁊ ornatē scribis. Ne vō nouissime
cū ornatu facias q̃z attulerūt atq̃ idcirco magis placere. Unū tñ in il-
lis sum dēmirat⁹ qd tri duanū ieiuniū: idq̃ interpellatū tā tope exhorueris: nec
pfecto aliā cām interpretari possuz nisi cardinalis nimia facilitatē q̃ tibi iacoboz
nimis indulget: vofq̃ mscipularū ex more quātomagis demulcimini tāto alti⁹
caudā elcuaq̃: loquor tecū libere: qz tute vis: dū me magistrū vocitas: quo nomic
oneratū me sentio. Sz loqimur obscuro libere: recipiam⁹ staterā delictiq̃ cū pena
trutinātes. An cardinalis magis: an tu erraueris videam⁹. Ducit mulier clācu-
lū in edes vt amatori cōiaceat iacobo. Neq̃t erire vt introiuit: o: culte pandit ti-
bi scelus. Tu cām amici suscipiēs emittēdi mulierculā studio vacas req̃ p̃ficiis
Cardinalē celas. Scio te illi⁹ eē prudētē nete p̃sulētē adduci potuerit mulier.
Idq̃ em graue delictū erat ⁊ p̃ditio quedā in dñm cur⁹ benozi multū poterat de-
trahi. post scel⁹ cōmissuz: amico p̃sulē n̄ fuit erroris: nisi pl⁹ dñō q̃ amico debuisses
Amicitia em nullius iuri derogat. nec aliqd admittit turpe: s̄ vīc te oīs deculisse
amici delictū tegere. Sit ita: nepe vt tibi bonoz amici sic cardinali. p̃xi⁹ cure eē de-
bet. Tu cardinali iacobū p̃sulisti. cur nō te cardinali sibi p̃stponat: seq̃ p̃ponat ti-
bi. Tu ei⁹ fuitoz es ei⁹ panē comedis vinūq̃ bibis. Cur si peccas i cū nō puniari
Sz ais penā duriorē ⁊ iudicē asperz eē. Elide q̃ in iū agis q̃q̃ sinistre cardinalē in-
cusas. Sciuir p̃ctm̄ eueſtigio cardiac⁹: nō tñ statim cōgiscē cām q̃z punire voluit. Cur
h̄ nepe neq̃ū ira ferueret: rōnis tramitē iudicā dō p̃teriret. Quid h̄: nūqd sororū
est illi platōis factoz: q̃ aduersus deditū vētri seruū ira partit⁹ vocato sororis filio
spenſiporabi inq̃t hūc verberato: nā ego nimia exagitor ira. Architas tarētinus
sum⁹ p̃hos ex bello rediēs cū agrū in cultū squalentēq̃ offēdiſſet: accito illi⁹ villi-
co: nisi irat⁹ forē luges ait: timebat q̃pe vir sapiēs ne ira animū a cōgitiōe ve-
ra reuocaret: vltionēq̃ differendā in tps duxit. Idē cardinalis fa citauit q̃ cōp-
to scelē noluit p̃us ad p̃uicionē p̃cedē q̃ ira tridno sedaret. virū certe quē p̃uica-
etas. inf p̃hos n̄ trasserat vidim⁹ modiq̃ p̃cedēdi ad iudiciū. Sniaz nūc videam⁹
qd dux: qd asperz: qd acerbū h̄ mādauit. Ali⁹ familiarē suos b̄mōi p̃petrātes:
aut dūmo erpulſisset aut v̄gis cedi mādasset. Cardinali sc̄i eustachij sepe ob mīores
reat⁹ cōpedes dedit. At h̄ vir māsuet⁹ q̃ iuuet⁹ vicia nouit: ⁊ q̃ difficile sit acule-
os carnis cōprimē nō ignorat: nībil bon⁹. At tibi caspar tri duanū ieiuniū indixit.
Tu h̄ q̃ue ⁊ insupportabile in gū rer. Nepe si ita p̃gis caspar suadeo ne curias se-
q̃ris. Nā si h̄ tāmte impīū ferre n̄ potes. nullū poterit ferre. Nō sūt (mibi crede)
duriora castra q̃ curie p̃ncipū. vbi inuidie: similitates: detractiōes: odia: inimici-
tie: p̃tumescē: iniurie: pene infinite. Que res nūle mō q̃ p̃ paciētis vīci possūt

Decres in curijs principū ecclesiasticorū. Platorū tāto maiores sūt: quāto q̄ in illis s̄
 tant sūt doctiores: ingeniaq; sua nō in bonū s̄ in malū plerūq; vertūt q̄ si tu ieiū
 nare nō potes: nec illa sufferre potes. Ego te scio tñ virū robustū eē: q̄ ī mediā z
 siti tolerare q̄as. S̄z nihil apō te diffīcili⁹ ē q̄ aim vomare. Mā cū sis iuuenis fac
 vt iuuenis: c̄ p̄pū ē s̄q; velle vincē. At iuuenes nō p̄nt quēre q̄ volūt: nisi iuue-
 nes eē desināt: seq; aliqñ vinci patiāt. Id z ego tibi suadeo mī caspar vt aim fle-
 cras tuū: tibiq; tuīpē dñici: z alios aliqñ dñari sinas: maxie viros p̄stantes q̄lis ē
 cardinal⁹ z auncul⁹ tu⁹: nec velis oīa ex tuo capite facē: s̄ ex aliorū sensu aliqñ vi-
 uas. Mos est maxie qñ iuuenes sum⁹ parā nobis videm⁹: nibilq; ē tuti⁹ q̄ ex iu-
 dicio amāq; viuē: nec tu mibi famē tuā allegas. q̄ si b̄ p̄seueraber agē: te dicā virū
 n̄ eē. q̄ ex vino paneq; neq̄as triduo viuē. Ego ea q̄ tu nūc etate es: dieb⁹ duodecī
 ex pane aquaq; viri: z diuti⁹ virissem nisi voti fuisset finis. Nec de⁹ ille opifer re-
 rā n̄fīq; sator: z alitor: aliud ab initio nobis alimēti p̄buit: q̄ glādes z aquā: qd̄ si
 n̄ra possimodū luxuria alia iuenit cibaria: nō tñ nature bonitas p̄terit: qñ ad huc
 illis possim⁹ viuē cibis q̄ n̄fos aluerūt parētes. Zibi illud plus oblatū ē qd̄ aū vi-
 neā noē nō erat: id rogo vt q̄relā pones teq; cardinal⁹ subnicias snie: quā tāto iu-
 stiorē fatear: quāto durior tibi est vita: de alijs q̄ scribis als agem⁹. Tabellarius
 fugiēs scribere pla nō sinit. Cardinali me recōmēda: z iacobū saluū dicito. Vale.

Idortat amicum vt pro se
 possessionē beneficii accipiat.

Epistola. xvij.

E Meas siliū poetal. S. p. d. Jobāni anach cāndico tridētino z p̄fratri suo.
 Qz tibi nō scribo sepi⁹: cā ē tua in reb⁹ in eis diligētia. Ita est res meas cu-
 ras vt nihil sit op⁹ scribē: nisi velim grās tibi agē: q̄ p̄ factis nō ē digna re-
 cōpensatio. Nec nūc aliqd̄ scriberē nisi nou⁹ casus submerisset: q̄ tuo indiget au-
 nio. Credo te scire plebē sarātane vallis p̄ dñm decanū n̄rm meo noie acceptatā
 esse. In cū potius dia possessione vis sit: nec abiq; timore sum: q̄ ali⁹ illic se intruse-
 rit. Tu p̄curatoris mei officiū geris p̄ion⁹ me⁹ es: aduocat⁹: p̄tector: sicut in p̄bē
 da fecisti: ita ī ecclia facias rogo. Pat me⁹ dñs frācis⁹ te adinonebit: si q̄ in re op⁹
 sit administratio tuo: illi obsecro ausculta: z in oī meo negotio ipm quasi me audi q̄
 nō solū in reb⁹ meis: s̄ in corpe z aia ius bz. Ego qz nihil p̄ te possum: nihil facio
 animus adesset si facultas p̄beret. Tu si scis emolūmēto aliq̄ bonori: voluptati:
 bñplacito tibi me eē posse iniuriā feceris amico nī cōmonueris. Vale.

Erhortatoria ad vnionē ecclesie.

Epistola. xvij.

E Meas siliū poeto. S. p. d. dño ade de muli anglico aplice sedis p̄rbonota-
 rio p̄i z amico optio. Quo ī statu sit res publica xp̄ianorū vides: lacerata
 ecclia ē: nec in ip̄lo neci clero pax ē: tolet sup bis iunctissim⁹ impator n̄r: z
 vt aduocatū decet ecclie opaz nouare cepit vt suborū scisma possit eradicari. Ad
 b̄ null⁹ aptior videt mod⁹ q̄ gnāle cogi p̄ciliū: bñcipe āplex⁹ ē z sup eo ceteri regā
 b⁹ ac p̄ncipib⁹ scribit. Inē alios dō p̄cipuā spem bz ī serenissimo p̄ncipe dño tuo
 meosq; regē anglie z frācie: cūq; rogat vt secū ad vniēdā eccliaz velit p̄currē sicut
 ex lris ad eū missis p̄spicies: qd̄ id ad te scribo: vt cū sis vir bon⁹ z p̄lat⁹ opti⁹ adiu-
 uare dñi n̄ri impatorū p̄positū vel z pacē ecclie p̄mouē: ad quā rē hortarer te p̄li-
 bus vbijs: nisi zel⁹ tu⁹ ad cōe bonū eēt mibi p̄spec⁹. Scio naq; volūtate optinaz
 tibi neq; q̄ deesse. S̄z nec p̄rās abest. Intelligo est ex oib⁹ q̄ ad nos veniūt ex an-
 glia teq; noscūt. p̄mū te virū eē aut p̄ p̄mū ex bis q̄ regie serenitati sūt chari qd̄
 tū p̄p̄ p̄uatā q̄ tibi afficio: amicitia: tū p̄p̄ cōem vtilitatē tū mibi placet q̄ tuis
 necessarijs d̄z placē. Mīme naq; dubitō qñ eo loco s̄blimar⁹ scē m̄ri ecclie multū
 p̄lis: z nūc p̄serti cū via apta ē ad p̄ciliū p̄ pace xp̄iani ppli celebrādū. Qd̄ si apō
 maiestātē regā sicut spero p̄mouer⁹: sumā laudē p̄fēq̄ris: nec pla. In b̄ tāti bo-
 tor vt ea pares mediter⁹. Cogites q̄ eē i eo plato debēt q̄ sit afflictā eccliaz z op-
 p̄saz miserijs t̄pib⁹ n̄ris ac p̄dīc̄ boim morib⁹: z cupit vt in p̄stijā dignitatē z

libertate vendicari possit. Ego apud cesarē nrm secretariū locū teneo: qđ tibi is significatū facio. vt si quid sit qđ me velis. Enea tuo pſidenē vtere. qđ cū etiā pſ penderim qđ possim. min⁹ tñ faciā qđ debeā. Nō te singulari numero cōpellaue- rim: scio tibi nō eē molestū qđ et italoz morē ⁊ oim veterē n̄ ignoras pſuetudinē Vale ⁊ nullaten⁹ id omitte vt p latore pñtiū de regia interiōe mibi nō rescribas.

Accusat locoz mutationē ⁊ amicitie officiū aperit. **Epistola. xix.**

Eneas silui⁹ poeta impialiqz secretari⁹. S. p. d. viro optio ⁊ fſi suo aman- tissimo richardo de valētia scriptoz aplico. Ex plurimis lris qđ ad te mit- to vne saltē ita felices erūt vt te cōueniāt. Nā qđ est mi richarde vt cum mediolani te qro. Basilee sis. Cū rursus te basilee peto: mediolanū abisti. Cre- do more boim te agere: qđ ea qđ affunt: nibili curāt: que absūt maxie: ⁊ nullibi min⁹ eē volūt qđ vbi sūt: italiā babēs: germaniā cupis. In germania nō italiā optas. Et sic fit vt ⁊ tu nūqz qđcas ⁊ ego te meis lris reperiri nullibi possim. Sed faciet forsitan de⁹ tui nūc copiā: qñ aliēna negocia tue cure cōmissa: mediolanū te tenēt. Ad sperās hāc eplam dño lauretiō de rocella vtriusqz nrm amātissimo tibi obli- gata pmissi: duas ob causas alterā vt scias nō esse me tui oblitū. cui⁹ mēoria mi- bi sp̄ciocūissima. Alterā vt i re mea ppositure pzonū te facerē. Res ē tibi nota iō illā nō repeto. Scribit p me regia maiestas nervoseqz rogat vt mibi ecclia re- stituat: nescio qntū pdesit regie pces: illud aut scio: nisi adiute fuerit nihil agerēt. Xre semel tñ loquūt. aliqñ etiā nō qđ. maxie i ducali curia vbi eplē vndicūqz veni- ant p secretarios aperiuñt: et si libet illis: duci ostendunt sū hō aut. cloacas inci- dūt: aut tabernas aromatū piper aut crocū pſtēture. Ideo mibi opus ē auxilio- tuo vt litteras iuues. quoz copiā tibi oñdet dñs laureti⁹. Noti sūt tibi vniuersi ⁊ amici ⁊ inimici mei. Illis vtere bis resiste. Et fac vt tui laboris sentia ⁊ fructum tuis scire quātū me ames: efficiat⁹ scriberē. Sz nolo videri amicis nre diffide- re: quā tāti facio vt te mibi bonesse ⁊ me tibi piladem arbitrer eē: nec cipidis aut ledi aut siculoz amicoz qđ aliq̄ pictagoricos vocāt nre beniuolētie pſerā amici- tias. Sāq̄ est tibi nosse qđ velim. In calce eplē illud subiūgdū ē: vt alter te pbi- lipū meū: meis pbiis saluū dicas. Et nouarici. antistiti cōi dño me cōmendes ⁊ cam meā: studiū meū i tuis obsequiis offerre ius nre memorie teneo: nō fert: qz nec obla- tiones nec pces amicitie cācellas ingrediūt: qđ in reb⁹ vtilitati possim tibi esse. Si scis: ⁊ me nō vteris tua est culpa ⁊ meū eēt detestabile viciū nisi morē tue vo- lūtati gerere mibi note. Vale.

Que sūt homini patria ⁊ petit p̄motiōis auxiliū. **Epistola. xx.**

Eneas silui⁹ poeta. S. p. d. dño hieronymo p̄ciui suo ⁊ amico pcharo. An- tique sūt apud me hieronymē amātissime lre tue qđ bācten⁹ nō rñdi. Nā iturū te in apuliā sensi. Nūc qz potes iā redisse: bec pauca ex me babe. ni- bil dubito mi hieronymē te fortunā oēm meā ⁊ bonores si qđ habeo sp̄ oblecta- re. Scio em̄ qz me amas: ⁊ amātis ē amati pſperitate dicē lra. Tūde ego erga te facio qđqd boni de te audio (sepe aut audio mirūm modū me letificat qđ hor- tans studiū lſarū vt seduli⁹ incubā: facio quoad possuz: dū oculi pmittit. Sz dis- trahūt me: tū occupationes multe: tū cure diuerſe: qđ supest totum lris tēdo: ne poete titulū inani⁹ videar suscepisse. De patria qđ ais memorie teneo: nō erga te de: oē solū forti p̄ia est. Ego qđde malo extra patriā bñ vincē. qđ in p̄ia male: nec nos in terra. s̄ in celo p̄iaz oportet in q̄rē. Socrates cū aliqñ interrogat⁹ fuisse: qđ ⁊ vñ eēt. Nūdanū se dixit. Hos si meli⁹ rñdere velim⁹ celestis nos dicemus eē: qz illic originē ducim⁹ ⁊ illuc si bñ vixerim⁹ reuertemur. Sz nimis h̄ba exten- do. Annū restat qđ er te volo. Causa mee ppositure tibi notissima ē. in illa scribit p me regia maiestas. Solicitator erit laureti⁹ de rotella: quē optime nosti. Ei p- cor vt affis et si forte idē p̄pedit⁹: acrit rē totā in te suscipias: ⁊ ad calcē deducas. Pauca amico sufficiūt: sat est te nosse desiderū meū. Vale.

Eneas filius poeta impialisq; secretan? dño iohanni campisio pbo pstanti. S. p. d. Reddiderunt me certum lre tue. iaz te lenas tutum ⁊ sospitem aduenisse. qd voluptati mibi fuit timet ne viaz discrimina incidisses. Tu piunt lre tue. de reb? q̄s andree te merano pmedasti scire qd factum sit pccatus sum ex matheo pisano sicut iussisti. Is refert illas iamdudum ligatas put reliq; ras itineri pmissas: Itaq; se reuenercias puenisse. ⁊ se tibi pmedat. q̄ apud insubres gessisti. oia facta ce cum p silio n̄ ambigo q̄uis illa pte attigeris polliticoꝝ li bros ex aretini tractudoꝝ querla inuenisse te gaudeo: coemereq; institui. Et si mi nori p̄cio q̄ sc̄pser? bñ nequnt: iubet id auri pferre. Rogau? matheū apud sigbe rium galleranū vel iohem hanc pecuniam p̄solui vt faceret q̄ mor lras scripsit. Canitq; vt q̄p̄ximū illuc libz miseris pecunia def. etiam cum solutōne vecture. Tuuz est q̄ mi iohes. mercatorē aliquem in curia repire. q̄ onus mitterē medio lanū. hos libros suscipiat: ibiq; aux recipiat. Scio te amicoꝝ tantū bñ vt facile hoc sit tibi. qd si iohes tolner vir pstant ⁊ summ? amic? magnifici cancellarij on? mittendi libz suscipe vellet. p venecias mitterē sibi pecuniam cū omni onere ve cturaz. p̄ p̄mū de q̄ ipse p̄sideret mibiq; scriberet. iō si eū nosti ei? animū tēptas. idq; agito vt opa tua pollicitum assequar aretto. qm̄ id magnope suasisi ⁊ ne ti mor pecunie te afficiat. potes si vis anteq; libz mittas expectare lras vni? illoꝝ mediolanensium q̄ te certiozem reddat se tuo nomine aux possidere. Scis nūc de siderum meū ⁊ quō tue cidēnitati possis p̄sulere. cura te vt amicū ei? ondas. De petro nro no retano nihil te sc̄p̄sisse mōstri simile est. cū scias me quidum ei? nosse fortunam. Rogo me instruas qd illi obrigerit. q̄ aio beri mortē ferat. q̄ cū viuat. qd officij gerat. q̄ spe sit ⁊ q̄ in me animo. qm̄ nihil ad me sc̄p̄sit: etiam meis lris puocat? regem aragonum tantū extēdisse alas suas. nescio an italie pducas quāq; illa tāfesta est vt respirare sub q̄cunq; desideret. Videant tñ nri ne serpentē in gremio nutrant. alta est dñandi cupido nec terminis claudif vllis. Anibali nō satis affrica fuit. q̄ ps orbis terciā credif. alexādrio in modum carcer? angustī fines mūdī videbant. Ille mo existimet generosum animum vni? regni terminis p̄sc̄lere. Ego tñ illi faueo q̄ fortune impetus: p̄seuerantie dīpeo tōmuit. cōtinuā coq; id fecit vt aduersam exptus secutissimam iam sit adeptus fortunam. Farit deus vita vt illi cornicis sit ⁊ q̄lem theofrastus moriens exoptauit. Tu. vala: ⁊ re scribe. nec ampli? legez taciturnitatis inf nos sua.

Commendat salutē anime.

Eneas filius poeta reucrendo in xp̄o patri bartholomco epo nouariensi ⁊ comiti. S. p. d. Magna ⁊ innumerabilia sunt bñficia q̄ a te recepi. nec ego illis p̄dignam possem vicem rependere. etiam si mille annoꝝ mibi vita co naret. qd tñ possum id facere nō obmittam. Nihil est anima pstantius. hanc co lere. hanc curare p̄ ceteris debemus alia caduca sunt: fluxa: mortalia bec ineter num manet. cui si bene studuerimus. eterna gaudia si mala vacauerim? eternos cruciatuꝝ p̄ illam sentiemus. q̄ p̄sideratione ducit. statui tibi copiam lraꝝ testi nare. q̄ nunc ad curiam regiam ex orientali b? p̄tib? misse sunt. q̄z tenozem velis animaduerrere ⁊ monitōes audire vt ea faciens que in illis suadent? eterne vite beatitudinem assequaris. Vale.

Quales scribe cancellarie.

Eneas filius poeta bertholdo lumenburgen? viro liberali ⁊ semī. p̄digo. scribe impialis cancellarie. S. p. d. Accepim? eplam tuam q̄ nos cenatum vocas. acceptam? onus. ventresq; nros paremus. tu videris ne vacuos eos remittas. Hospitem abesse nihil cure est. si eius vicem p̄dices caponesq; im plerint. Hospitam videbimus libenter amplexamurq;. si quid plus licuerit non erinus inertes. q̄ semp malum habemus ⁊ q̄ si muli ⁊ equi ferimur in libidine.

Tu si qd iuris illic hēs cane ne cōmunicēs. Quicqd em̄ in mediū venerit. prius
eē definer. Sās michael man? q̄ sunt adūce. wolfgangi lignū nōsci. q̄ p̄suadere sc̄i
actpenceslai cauda n̄ibil furiosius ē. Jacob? fingit se puer. tu tñ lardū ne cōmiser
mus capule etiam si q̄dragesima fuerit. ludovic? n̄ibil dicet. s̄ muris in modū oīa
foramina p̄ceptabit. si q̄ vis nos hie. aut oīa cōmunicatu fac. aut n̄ibil vñū tñ re-
mediū est. si vini tantū pbuer? vt somni magis q̄ veneris cupido sit. nos tñ venie
m? etiam si deficientibus reliqs te deuorare debeam? Vale.

Horat? vt sua impatoris eq̄ non ferat.

Epi. xxiiij.

Micas filius poeta. S. p. d. iohi frund indite ciuitat? colonien. secretari.
Zabellari? tue insignis celebrisq? ciuitat? nō sicut optabas. s̄ vt curie vi-
sum ē expedit? ad te redit. meo tñ p̄sidio non caruit. q̄ libent? gero tibi in
oib? morē. Vir q̄z doct? dñs bartūg? auxilio fuit. s̄ nō lz in republica plus boies
p̄tēdere q̄ pbare possint rōib?. Tuū est qd sup ē ita regere ne q̄ indignatōe rubi
go. aut hinc aut illic oriat. q̄ n̄ facile extinguit vt accēdit ignis. Celsaria ptas nul
li in tpalib? subest. q̄cqd ab ea manat. decz cū reuerētia tūctōcū suscipi. etiaz si
buz videat. qm̄ calix in manu ei? plen? mixto pōtq? illi dare. illi negare. nec oib?
pbas ē in pastore erigē cornua. Tu te ista scis: ad pedē strabo. fac vt defenlux cās
i curiatē q̄pmū visas. qz z michael tu? ego tua suau puerfatōe iuiti carē? nec te
vult? vlli? teneat. nā z austria p̄t qd placeat dare. Vale z veni.

Dissoluit argumenta p pte Eugeny facta.

Epi. xxv.

Micas filius poeta igiturq? secretari? S. p. d. fuerētō p̄i dño iohi caruāia
oratorū applico atz iuriscōsulto. Erat anim? me? postq̄ ex basilea ī cessi sup
reb? ecclie p̄petuo vti silērio cū cas nō dñi spūs ductu regi. s̄ boim guber
uari passioibus viderē. Tu nūc me cog? aliq? dicere. q̄ armatū eneam imitari me
suades. vellē tacere pot? q̄ loq? qm̄ nulli ptū hmo me? placitur? ē. sic z nulla ps
mibi placet. tu vis vt dicaz: parbo. s̄ vide ne audias qd n̄ vis. tu p̄t vñū? tucris
ius. qd ego tibi placitū dicā nullā ptē laudās ebfēq? tñ silētūq? rūpā qm̄ id opta
re vider. Longū mibi misisti giro q̄pbū vt cācellario legere. facturus sum qm̄ illi p
ocū licebit. Mibi tñ iā p̄speri totū. rogas q̄ a te sp̄ta sunt laudē tuearq? faciā id
li nō vez te dicere agnouero. vbi alie videro. nō faciā. parmenosum plenusq? ri
maz nō potero tacere si qd nō vez laudiā. tu mibi amic? es: fateor hoc. s̄ veritas
p̄ferēda ē. tu vera oīa puras q̄ scribis s̄ ego de tua pbitate creto. n̄ tñ ita ē vt res
qd tibi p̄aucl? oñda. Dic? basileā cepto p̄cilio legatōz pape expōnisse. n̄ eē sp̄adiū
de illi? innoti. p̄grcfu. p̄t vicina? bella z alias cās. s̄ nunq? sinodus pape narrari
iussit. Dic? pl? papā germanie p̄ncipib? p̄cessisse z se b̄uiliasse. q̄ vnq? sit d̄ rōnis
pōtificib? auditū. Rustic? h̄ z bistouaz ignar? narrāda sunt. Adrian? papa z leo
rōnis impatoribus ius ordinādi aplicaz sedē z ep̄os p̄ impiū noiandi p̄cesserūt.
Leo ille sanct? quē tu z doctores euāgelij tubā appellat. cū veller in italia p̄ciliū
hie. in q̄ p̄les possent de occidētalib? ptib? puenire. marciano cesari p̄ciliū in ouē
ti p̄stulāt: anuit. tūcūq? sinodus calcidonen. bita ē. refers vñm sc̄tē cruc? missum
eē vt papā purgaret. p̄ciliūq? germāis offerret. Nō dic? ptatē habuisse cardinalē il
lū sc̄cūdi suiaz postq̄ pbata fuissent crimia. His rōnos pōtīfices solitos eē dicē.
Si qd aliq? volut. ad aplicā sedē veniāt. Petr? p̄m? pōtīfex increpat? q̄ ad gētes
introisset vltro se purgavit. leo q̄rt? scribit lodouico augusto. Mos si aliq̄ icōpe
tēter egim? z in subdit? iuste leg? tramitē n̄ suam? vīo ac missō vīoz cūctavolu
m? emēdare iudicio. bispanoz legatōz hortatu pape basileā venisse p̄tēdis. ven?
poteras dicē p̄les ne illuc. irēt aplic? lris fuisse req̄sitos. Aniuersos reges p̄ p̄sili
ariū statū. pbuuisse basileū ne papā deponerēt dū asser? vide ne te decipias. Re
fers tres cās eē q̄b? ps mior p̄t iuita maiori p̄te vniuersitat? aliq̄ agē. s̄ facta ca
pitulor? z vniuersitatū q̄ supiorē bñt n̄ sunt eq̄nda gessis p̄cilioz vbi solū deus ē
supior? z a q̄b? n̄ appellat. Dic? in p̄stān. p̄cilio plenā ptatez datā eē rōnis pōtīfici
bus locum eligendi. in q̄ aliud p̄ciliū celebrari d̄s. In casu n̄o specialit? refer-

uata fuit electio loci scilicet. sicut pueri cōs cū grecis habite manifestāt. Bietēdis
sanctū ēē basilic. ne. ppe locū oziri differētia possit. inane argumētū est. Narrat
decretū nō placere grecis basilicaz. velleq; aliū locū dicit sinodus nolle. ppe locū. i.
ppe basilicē tantū bonū omittē. q̄ aliē sentit a decreto recedit. tu vis me bis p̄sen-
tire nō possum. dic' me ex pposito errare. mibi aduersus te magis opitulab' alle-
gatio. nihil ad me q̄s obtineat. Impatori fuio q̄ vnionē pcurat. illā cupio. illā p
moueo p hac magnis laborib' me exponerē. tu q̄s z ps tua vnionē velles. s̄ mō
tuo. maneat papa tu' p̄fiteri vnio sit. Id ēē ps altera cupit. nēo pacē. nēo vnio
nē aspnat. Mō tñ pacē amplectit' q̄ sibi detrahit. oēs volūt viocere. nēo se flectit
dure ceruic' boies. Est ne sibiēcia eccia. vt ppe hūc vel illū boiem tā varie verari
debeat. si nō potes pascere. sine aliū esse pastore. s̄ nō est de pastu omiū q̄o. s̄ de la-
na nō tñ litis erat dū paup eccia erat. scio te mibi iaz irasci. qm̄ dicta tua expello
q̄i videt alia tueri pte. Merere h. dixi tibi vtrūq; mibi odiū esse. nō placz mibi.
animos. electio. abbozeo galloz leuitatē. minime bis p̄sentio: dū sedē aplicam
volūt auferre romanis. n̄ pbo cū decreta q̄ faciūt: ip̄s nō fuāt. Cardinalis sancti
petri viri scti z guissimi snia mibi placet: q̄ neq; bos neq; illos laudare solebat.
Eos scilicet rome vult. s̄ illa iam in angulo xpiani orb. Est basilicē manere volūt
at h' vrbis multis odiosa ē. Tu tñ deliberari illic putas. an numerosi? debeat scilicet
um pgregari sperasq; id obtineri p̄placereq; cesari. aliq; aliud sentiūt: viderisq; pu-
tare nō esse absq; p̄sensu regū alioz scilicet pcedēdum q̄si cesarē parē facias ceteri
qd̄ parē. imo z minorē oñditis qm̄ regi fracie offert scilicet. cesari nō vultis pcedē
Molite h' secreta putare. oēs h' sciunt. sic z alterius p̄tis p̄silia nota sunt. ego oēs
p̄mēdarē. si viderē pacē bis atz illis placere etiā cū in cōmodo suo. qz nō nobis. s̄
reipublice nati sum'. nec plus velle debem'. q̄ sensus cōis nob' p̄mittat. nō q̄ tē-
mere dignitatē. s̄ q̄ ponere vult magis laudat. Viscerū sanctiq; boies difficili?
ad p̄fiteri vocant' q̄ nūc ex alio amouent'. bon' anim' z ingeniūq; benignuz
nō quō dimitteret. s̄ q̄ cito dimitteret studiū b̄rēt. h' volui tibi dixisse cū venia tua
Quia aut n̄ loqr. aut vix loqr. h' ē armat' eneas. hūc gerā. ille mibi anchises erit.
quē vniuersalis eccie p̄sensu dederit. dū germania q̄ orbis xpiani maior ps ē be-
ret. dubius sum parato tñ animo sum p̄muni snie auscultare. nec mibi in rebus
fidei soli credam. Vale.

De noua ciuitate z aliqd de amicitia.

Epistola. xxvi.

Meas silui' poeta. S. p. d. magnifico dño suo Caspary schlick imperiali can-
cellario. nihil noui post tuū recessum emerfit qd̄ in eplaz eadē dignuz sit.
nisi qd̄ bodis vetur' ē p̄grati' tu' quē aiūt eq̄tes secū qn̄q;inta ductuz.
Rex tñ minime illū expectare voluit. s̄ h' mane anq; dies elucescet ad ortos be-
speridū deliciāzq; padisuz iter arripuit. ignot' fortassis vbi vtoz. ortos nāq; be-
spidū poete vltra atlātē in affrica sitos fixere. s̄ bos nra etas bz i ciuitate noua
snie vrbē. vbi ppetuū pbiatū autūn' ē. z oē gen' p̄omi suapte gignit. iō rex hunc
vniū amat locū. Recte sane vbi tot aq; scaturigines. tot viridatā prata. q̄ verni
tpe floz splēdore ridere vidēt. huc se nūc rex p̄tulit. qm̄ illic abitur' sit. tā certū ē q̄
anti xp̄i aduēt'. q̄ p bos dies oēs p̄lo suo rumoze detruat. opa tñ tua q̄ p cerib'us
curie. ip̄iq; regi re fictā aut salti dubia. p certa exposuisti. dū h' scribo allatū ē nūci
um regē balnea petiisse. vbi ad dies octo māsurus sit. nec nos ibi diuersorūz b̄ie
possum'. in noua itaq; vrbē recta via migrāuim'. si tñ p̄gratiū ire ad balnea fe-
sero. me qz illuc p̄ferā vt tē re tua possim curare. nec obmittā ire mādatūz vniū
dū vires erūt. aiūt regē carniolā petiūz aut saltē caritbiā. p' nō atbesim. exide
spes sit nureberge p̄ti debē. qd̄ tñ ex m̄gro thoma plen' intelliges. p̄siliariū regū
adhuc s̄ h' ip̄os p̄silia qd̄ facē nos op̄teat. d̄ frisingēsi eccia ut ē qd̄ n̄ fuerit p' tñ
bi notū. nēo ex curia vēt. m̄grm thomā p̄monui vt de pecuniis nureberge sapiē-
dis instructos bzēt. q̄ me p̄ntē m̄grm curie p̄cōtatas ē. nūsumq; bz. Scripturas
sibi p̄signaz oēs q̄s mibi dimissiisti. Capitula veterū repi extrāiq; dñs auditor

ad nos iter facit. plenus querimoniarum. quod in recessu tuo te non reperit. Para aures tuas ut quod hic auditur? fuisse illuc audias. Homo tuus est et amicus utilis. quod solet plus bono esse placere. Sed enim amicitia bodie viget cui utilitas est aeterna. Stoicorum illa. sola huiusmodi gaudens. iam dudum explosa est. Non puto has litteras cito ad te venturas. quod nec tu ad eas festinabis. ipsi nurebergam versus proficisceris. Sed tu eodem veniens uti opinor. nisi uxoris preces aut licentia. aut facietas intercesserit pro te? Ego inquit si meam semel uxorem attigero quam illuc abdicet nescio. vide ne itidem tibi contingat. regis negotia curare habes. Non bene pueniit: nec in una sede morantur rempublicarum cura et amor uxoris? Tu tamen illum ducere potes eo loci ubi propinque sit curie sepeque possit in amplecti venire tuos. Ego ex his sum quod melius scio predicare quam facere. si loco tuo essem aliter sentirem. Vale optime et disputatores domini auditoris ad ingratum thomam remitte ut equum sit utrumque certamen.

Regratioria et aliquid de studio humanitatis.

Epistola. xxvij.

Eneas silvi poeta. S. p. d. magnifico et generoso comiti Gualtatio d'archo Aggressus est me nudius tertius? vir suavis et tui amantissimus? iacobus de la dreno miles. tuasque et magnifici germani tui comites francisci litteras apuit. quod mihi inaguo testimonio fuerit amoris erga me viri. Cum in vtriusque multa salute iussus esset me iacobus impetiri. quod et si persuasum antea mihi foret. quod nosco animi vtriusque instantiam. iuvit me tamen cernere quod medicabar. Sed ne pluribus immorer: scire vos volo non truncum a vobis coli quod non sentit. neque asinum quod non intelligit. Sed hominem quod nescit. beneficiorum tamen memorum et quod nunquam animo est ingrato. Non est quod scribam nunc amplius. ne pelagus ingrediar quod non facile egrediar. Nam cum affeceris me dudum desiderio tuo nimis multa essem scriptur? si vellem animo satisfactum quod omnia in melius coram exponam. Spero enim cesarem ad vos. prope dicam migratur? quem sequi ut soleo. Et si deus dabit. te pueniam. rem tuam bene absolutam esse. cum ex litteris iacobi. tamen ipso facto intelliges. Plus enim gratie in oculis regis habes quam reris. Comiti francisco postquam me dederis. dicito ei? multas quod suis suave. sermone regis incolere ibique delectare. quod non sapit sed seges nec scit toga barbara usus. Sepultum est quod quidam hominibus buc porrigit. studia namque humanitas? eam bene extra italiam domicilium scis quod appellem studia humanitatis? Hoc enim nomine volunt nostri oratorias et poeticas litteras designari quod latinum late patet. apud alios plerumque ignote. Sed vale iam tandem. quod quis man? nunc cesset et calam? papiro breat ut quem tecum loqui delectat. at mihi non suppetit ocium. Et regi magis quam meo fructu est animus. quod non sum liber dum alienum comedo panem. Iterum vale. tu cessa man? ut lingue supsit quod dicat dum tridenti erim?

Horatius ad rescribendum.

Epistola. xxviii.

Eneas silvi poeta. S. p. d. Nicolao amidano canonico mantuano et amato fratri. Pax tecum negotium habui nicolae amantissime dum babilice fui. Sed nec plus habuisse voluerim. Namque si modice consuetudinis causa. tantum molestie sero te peruat? quod tandem facerem. si talis ut autem modicum tecum presumissem. Mirum in modum grauis est mihi absentia tua. atque id longe quod uiuor. quod in exteros suorum meos modos meumque viuendi morem penitus abhorretes. Sed statui oia ferre. dum sperem mihi bene esse. ut tamen facilius tolerare possim. obsecro ne tibi calam? plumbe? sit neque papiro? aurea quam dissipare formides. Multa sunt quod mihi dictum posses scribere valitudinem tuam pegalique nouitates passim illuc defluentes. Et quod in galio quod due in curia fiat. Et si desint cetera. glicerium saltem materiam potest dare. de quod nunc quod tantum scribis quantum audiam libenter. Effice igitur quod cupio. ne autem affectum scripturum tibi extimes. quod intelligere potes ex eo quod per te litteras. Nec plura modo. nos vltimam pergamus? deinde isbruck. post carinthias perituri. Incertum est an nurebergam venturi simus? Jam vela ventis solui. et in intimum mare deuoluor dictum a te ceteris meis caris reuocor. Vale.

Redit in beniuolentiam.

Epistola. xxix.

Reuerrandissimo in xpo patri dño francisco de picolo passis archiepiscopi mediolan. Enneas silui⁹ poeta. p. d. S. si cui vn-
q⁹ libent⁹ scripsi. amplitudini q⁹dem tue libentissime. diuin⁹ cēm basilee. naz
te dñi z pñs hēbam loco. meminerāq⁹ plurium tuarū in me meritoz. q⁹ sane men-
te mea nunq⁹ excidit. At cz viderim te lris meis nō rñdere. arbitra⁹ sum id q⁹
erat te. s. offensas basilicēb⁹ rebus. nauſeamq⁹ inde cape. destiti. igit⁹ diuq⁹ silui. tū
ne tibi imprudēs displicerē: tum q⁹ tūe erat tot lras rñso indignas mittere. Sed
q⁹uis scribere omissim. amare tñ nō omisi. cupiens sp⁹ in eum gradu z res resti-
tui. exq⁹ vicissitudines lraz pcurrere possent. Idq⁹ nunc arbitro euenisse qñ me
neq⁹ arētē neq⁹ somniatē qdā cesar n⁹ frideric⁹ augustus in snū secretariū ac-
cessiuit. cui iaz puio in statu graduq⁹ minime in honerato. q⁹ ex loco scribēti mibi
nō arbitror te rñsōz negatur. nāq⁹ si recte intelligo. idem ē cesaris q⁹ tuū deside-
rium. nulli ex p⁹cedentib⁹ magis fauēs q⁹ alteri. capit ei vnire z reintegrare face-
ratam ecclāz atz ad id opaz dat. z spero p⁹ore vt vti ppos existat. z h⁹ his dieb⁹
basilee fuerit. z q⁹ tuā dignitatē arbitroz audiuisse fecerit. nihil tñ in hac magis q⁹
illaz pendet p⁹te. z id ipm florētē fecisset si taz illic fuisset. p⁹inqu⁹. Secutusq⁹ est
sigismūdi exemplū. z seq⁹ in hac re vnionis vsq⁹ ad calcem. tu q⁹ p⁹ optime scribe
mibi aliqñ cū vn⁹ ex indifferētib⁹ factus sim. nec q⁹ animi bēas q⁹rito. dñ hba z
opa mea voluntate pñcipis mei nō discordent. Ad c⁹ intentōes captiuare volo
ingeniū meū. repetem⁹ igit⁹ veterē p⁹suetudinē. emancipatūq⁹ filium iaz readopta-
z vt solebas vtrep⁹ tao. ego itēz ad pñez z dñm redeo qñ ex post lumine. deinde
si vides me poetaz subsēptum nō mirere: qñ me talē cesar ēē voluit. Et si archi-
p⁹b⁹ papien. z yfidorus de rosate totaq⁹ illa nebulonū turba iuriscōsulci nomen si
bi arrogāt auroq⁹ cingunt. Cur ego poete titulu z verebor⁹ assumere. libet z mibi
inf⁹ alios insanire. quāq⁹ z h⁹ dignitas maioris ad studiū vigilatiē cā crī. Nicola⁹
tuus frat⁹ me⁹. libellū qñdam meū nō limatū neq⁹ vt optebat reuulsi. secū ad tuū
eramē detulit. neq⁹ remisit vnq⁹. opto illi⁹ custos sit fidusq⁹ neq⁹ edat rē impfctā
nouum est op⁹ vti scis: iubet orati⁹ in nouū pñmisiū. vir matn⁹ z sensu z etate
mathe⁹ de vngano si qñ ad te venit meo noie salu⁹ esto. id q⁹ de cādidō dixerim
eloqñtie fluuiū. ganisforti ducali secretario appime merito. Cui sup⁹ re mee p⁹po-
siture scribo. rogo vt me aliqñ pñmissum facias quā. puincia nicolao delega uer⁹
spero libent⁹ faciat. Vale optime mei memor.

Compendat causam suam.

Epistola. xxx.

Eneas silui⁹ poeta. S. p. d. dñō guiniforto vtriusq⁹ iur⁹ doctoz ducaliq⁹ se-
cretario amico p⁹ciuo. Ea sublimatio stat⁹ tui vir amplissimē quaz nup⁹
mediolanen⁹. pñcipē fecisse intellexi. tāto mibi iocū dioz fuit. qñto illā vi-
deo tuis vtutib⁹ tuisq⁹ studiis magis pueniēte. Nāq⁹ sicut mibi vñ. neq⁹ ducal⁹ cā
cellaria aptioz rectore hīc poterat. nec tibi palestra pueniētiōz dari. quāq⁹ n⁹ du-
belli pñllā ex te hīcūz oznamētū. qñ te ex illa suscepit⁹ honoz. vñ i bac tua ex
altatōe rogo ne idē facias q⁹ ex būano igenio pleriq⁹ faciūt oēs p⁹ se dispiciētes
cū ipi sblimati s⁹. sua mibi ozo aliqñ locū i amicitia tua vbi me ponas. n⁹ postulo
in pñis aut scōis. s. saltē i vltimis. Nāq⁹ si cetera desunt q⁹ amicitia inf⁹ nos pñla
re pñant: illud sufficere d⁹ offōz. s. p⁹fessio eadē. qz z ego cesar n⁹ friderici secreta-
ri⁹ suz. qñuis lōge idign⁹. h⁹ tñ res facit vt beniuolctia tua obtinere n⁹ desperē. s. qñ
iaz illā nace⁹ sim. statui amicoz more absq⁹ pñatōib⁹. q⁹ mibi neciuz sit tibi appe-
rire: tuūq⁹ pñliū z auxiliū exposcere. vacauit alias i basilien⁹. pñlio pñpositura scēti
laurēt⁹ mediolan⁹. eāq⁹ mibi scēti sino d⁹. quā tūc oēs recognoscebat illico pñtulit.
Pñnceps mediolan⁹. aliū ex tomo lādrianoz elegi fecit z dari ei possessiōz. euge-
ni⁹ cuidā leonardo stellen⁹. d illa. puidit. veni q⁹ mor mediolanū fauozēq⁹ amicoz
z ex grā pñcipis. exduſo q⁹ iā erat iustus possessiōz obtinui. solut⁹ tñ ita vt fiebat
sodesbino qñq⁹inta aureis: moxq⁹ iussu ducali basileā repeti. Ab hinc triēniū

pestis magna scilicet inuasit. bux suus reuocauit. Ego quod bonum officium ibi habebam recedere non potui. morbum idcirco subitoque orta fama est me morere obijisse. Scitum est id mediolani. leonardus cui engeni puererat. iblatum me de medio gaudes: possessio proposita postulat obtinetur. Ego postmodum qualesces te audies me spoliatum scribolas ad amicos. facio fide me viuam esse: peto restitui. si quod basilee erat nunquam obtinere potui. Crede quod nunquam principi fuisse re exposita. quare cum tu eo in loco sis quod te cupio et gaudeo. rogo obsecroque ut apire ista principi velis supplicareque ut ecclesiam meam mihi restitui faciat. et si aduersarij dicat se ius habere. non fugio iudicem mediolani. archiepiscopus viuz sanctissimus. aut nouariensis. pontificem integerrimum preem dimum quod iurum est ante oia restitui et statum pristinum. iam aut non potest dici quod de obedientia alia sum. quod regi fuio quod est oino indifferens. plura scriberem si mihi cum boie min' pito res esset. tibi autem oem parum sufficit. me iam habes. fecissem regem scribere. nisi re parua putarem. si tamen ita consulis neque alie fieri potest non vnas sed cetum habeo lras. Tu obsecro mihi quod speres et quod facto sit opus rescribere et iuuat ut potes. Scies quod neque ingrati promouebis amicum Male: et me sic fruiere ut strenuo milititer doctore cunctis domino iacobus de castro romano vteris. tanto tamen min' quanto et scio et possum minus. et tanto plus quanto plura mihi quod illi licent. Itaque vale.

Brutulae beniuolentia magni viri se nactus esse. **Epistola. xxxi.**

Recredissimum in christo patri domino. M. cardinali cracouiensi. Eneas silui poeta. S. p. d. Epistolam meam recredissime per te domine colendissime quam ex frankfordia. p. v. transmissi. libenter audio in vestris oculis gratiam inuenisse. si tamen ita est ut spectat miles iacobus aplice nuncius mihi retulit. quod non solum placuisse lras meas. sed et me iam inter familiares viros admodum charos esse perfirmam annumeratum. quod magni muneris recepti loco. multumque illinc letatus sum. Idea namque finis est. ut mihi inter mortales felicitas sit. quod perclarorum hominum familiaritate potiri. ab hisque diligere et obsequari quod cum mihi itelligat apud. v. p. r. potuisse gaudeo mecum sepe. et qui tibi laudem magnam recepim voluptate feruor ingenti. Ille ab re hac vtor oportet. nam quod tibi laudem iuueni nisi potes sit. illi custodire sepe defraudat. et aut principis rapaces manus aut acutos furis ungues sepe timet. Itidem mihi accidit. quod namque pacto vias suare beniuolentia possim. non plane video. Conciliatrix namque beniuolentie virtus est et custos. neque absque hac potest vili amicitie viculum perpetuum esse. Et si in me aut nulla est aut minima. quod igitur faciam ut via erga me voluntas maneat. quod via in hac gratia perseuerabo. quod modo habet charitas alligabit. pictura est breui ut video habet mea voluptas si ad me tamen respicio. Et si viaz. R. p. intuear. spes est mensura diu et solidum ac firmum esse boni gaudium. beniuolentia est via quod amare in audio accepit mensura est quod diu vixeris. facit autem de longe logissimo ac nestoris evo fruamini. ego vero curabo eundem se erubere quod lris eras dum bona beniuolentia est. et si quod potero amplius prestare. non subfugias. asseruit autem idem iacobus auidam esse. v. r. p. ut quod nosse nouitates sibi rescriberem. parebo libens. et quicunque emergerit nouis bis in partibus scriptum digna. eplari claudas breuitate. ne vel legenti tecum vel scribenti labore nimium pareat. narratois caput reddit. regis dabit quod ex rebus partibus februario mense in austria firmavit. et aduentum oem accole admirati sunt. nec ei arbitrabatur fieri posse. ut regium diadema tam facile persequeretur. sed admiratio habet reuerentia pepit. more enim humano accidit ut illos magis veneremur. quam opera admiramur. haud aliter nunc actus est. albertus dux austrie quicquid diu in senis sui regni fuisset. bellumque secum a parte gessisset. ut cum audiuit adee. ad sextum (ut romani dicebant) lapidum obuiam processit. vnaque secum viennam ingressus est vrbem. paucis diebus itaque regem adiecit cum in noua ciuitate foret. refectis omnibus prouersus. i fratrem receperit et societate. habet quod mihi scribenda domino occurrunt. ommissis nugis et alijs leuibus reb' de quibus vulgo spem est rumor. asserit dominus iacobus epistolam quidam ex meis. quod bis diebus sedidi. ea rogo ut videri iudicetis quod cum tioris de reb' fidei scribo. Librarij quod transscriptum non erat valde pitus. itaque plura vicia prout in ea esse quod ego posuerim. Id vellet. v. r. p. reprehensiones mihi prestandas cum eodem diuidere meque seque habere et in memoria.

Vocat cum desiderio amicum.

Epistola. xxxij.

Elleas filius poeta Jobi campisio. S. p. d. Ex lris plurib⁹ reuerendissimi dñi cardinalis sancti angeli ad regiam maiestatem directis: pcepi te fore apud ipi⁹ reuerendissimā pinitate. Nam 7 tua manu scpte erat. 7 tuam dicēdi suauitatē redolebāt. Id q̄s 7 postmodū vir suauis 7 tui amātissimus nicola⁹ de ciuitate castellis pfirmavit. q̄ res mihi maxime voluptati fuit. spanti te pmediū videre deosculari atq̄ amplecti. qd̄q̄ dulcissimū in se nos esse soluit. offm̄ instaurare ac d̄ medicina nō nībil pferre. cui⁹ te arbitror plēs dietim lectōes audire. cū vbiq̄ medicorū sit copia. Expecto itaq̄ te mi cāpi si magna cū animi alacritate 7 gaudio. 7 quīs te plurib⁹ amīs puat⁹ fueri 7 abiq̄ te viuere didiceri. Nūctū nescio qd̄ factū sit. vt postq̄ te vētūz sensi. miserā mihi existimē vitā dūni tuus differt aduēt⁹. q̄propt̄ si me amas vt solus cura vt venias. ego te veteri ex amore obfuo coloq̄. nec p̄p̄ silētium qd̄ in nos diutinum fuit amori meo detractū est aliqd̄. Seruauī nāq̄ legē in nos dictam vt amicitia nra 7 quā aioz p̄forinitas 7 mox sillicto p̄flauerat. Irāz omīssio nō aboleret. qd̄ ita a me factū ē vt putē auctā poti⁹ q̄ diminutā ēē beniuolētiā meā. nec aliē opī noz de tua charitate q̄ amicitia n̄ more puerulorū variādā existare solebas. s̄ p̄horuz legib⁹ inmutabilē. Dū at in bis ptib⁹ ēē me audis: nolo vt admirer. vocat⁹ ei p̄ regiam maiestatem fui. i. secretariūq̄ r̄cept⁹. 7 qd̄ mihi quissimō ē oneri: laurati poete titulis adornat⁹. qd̄ nomē lz mihi sit lōge ipar. n̄ tñ a rege datū debuit refutari. Apud hūc igit p̄ncipē me regies. ad quē cū in hac tēp̄estate eccle accersirer. tan q̄ in tutissimū portū libent̄ me ptuli. vt pcul ab bmoī p̄latoz diffensionibus agam vitam. 7 in ipso fruar. Vale.

Volat de amici 7 patris absentia.

Epistola. xxxij.

Elleas filius poeta. S. p. d. georio andrētio senēti amico pbo 7 p̄stati. Lris tuis q̄s plurimū accepi. vtoz iocūdiffime. q̄s lectitasse nullies ne q̄c̄q̄ sat est. scis em̄ cū p̄ntes eēm nullā potuisse diē p̄terire sine colloq̄io nro. nāq̄ aut ego te vel tu meipm̄ q̄ritabas. q̄ magis tecū me viuere fiebat q̄ cuz alijs oib⁹. In p̄ntia volūte tue illo offō fungūē q̄ tu olim vtebare. cū eis vitaz duco. be mihi georū: be mihi te p̄mū int̄ oēs affert. bis fruor. bas āplector deosculorq̄. ex illis solaciū si qd̄ bēo ad me puenit. Cū legi deū testor n̄ valui lacrimas p̄tinere. Acui fateor. itez atz itez fleui. En in quaz vbi amic⁹ ille me⁹ dulcissim⁹. dimississe ipm̄ certo scio: itz q̄ n̄ reuīsā nescio. Urgebat nāq̄ ad lacrimādū p̄cipue qd̄ de genitore meo siluio narrabas. tūc ei vīssū ē ignaro qd̄ aculei corculū meū tetigisse memierā p̄mī amor. p̄cipabāq̄ cū p̄re amaritudinē. s̄ de his omittam⁹. nā cū incido i hac rem videoz p̄rlus emouē. te at p̄ri meo adoptatū q̄tissime tuli vñ intelligo vt illi⁹ furore diminutū 7 te germanū acq̄siuissē. q̄b⁹ reb⁹ n̄ potui r̄ndere plurimuz. Alij nāq̄ ilico receptis lris. nūc mediolanū me scias p̄morari. p̄stoq̄ germaniam postulabo. itaq̄ si q̄s lrās ad me vis dare. iubebis erponi basilce. cetera nō bēo q̄ scribā. Adreocio petruccio nro lrās dedo āplissimas. genuā eiusq̄ cūctos mores p̄igenio p̄p̄bēo. q̄s tibi oñdi meo neie exorab. Vale atz itez vale o īsq̄ amicos nros iubeto saluere. 7 si q̄n genitorē meū offendā vbiis tuis solabere qd̄d potes. Magnificat beniuolentiam.

Epistola. xxxiiij.

Elleas filius poeta. S. p. d. Jobi aurispe fido. Nescio qd̄ cause sit iohes mi dulcissime. q̄ neq̄az etiam paruo tpe i uno breuissimo momento inemor esse tui. esq̄ in memoria sp̄ mea. Et ipa recordatio gratissima est. q̄ te abire nībil habeo dulci⁹. Idoc dñi sepi⁹ p̄sidero vñ pcedat. multa cū enumerare possim: humanitatē tñ tuam potissime rat⁹ fui de disse cāz. Nam cū be patauo redire senas. subsisterēq̄ ferrarie nō nullis diebus. tantū in te vrbānitatē ēē cognoui tantū charitatē ac beniuolētiā oēs etiā in infios. vt opiner te nullū fore benigniorē facilioreq̄. nāz 7 me voluisti in amicos tuos p̄iuerare. hac de retāto amore tibi afficiōz. vt si q̄s ad te p̄fecturos p̄periaz

fine lris meis vacuos nō possum dimittere. In pñtia vō cum repissem. Nicola-
um illustre marchionis nunciū de te diligētē interrogauī. et cum iocūda oīa retu-
lisset. longe gauisus sum letorq; vehement. Si qđ ē tibi cordi ac iocūditati. nībil
est em̄ qđ magis affectem qđ te sanū bilarēq; esse. et me tibi chaz fore vt ex pietu-
ra capto. imo exp̄sse intelligo. vñum itaq; oratū volo. vt oñdas. s. tuam erga me
beniuolētiāz extinctāz nō esse. quā rem scribēto sepius efficias. Vale et m̄gro bu-
goni et natis suis me pñēdatum facito.

Nimbiplerim libellum se effecisse significat.

Epistola. xxxv.

Eneas filius poeta. S. p. d. Sozimo medico pstanti et amico optimo. qtu-
or iaz mēsisbus ad te lras dedi. q̄s nō habuer. certi nībil bēo. Snia tñ earz
fuit vt opusculum eē pfectum scires. q̄ me de baptista scpi rogaueras edi-
tuz. qđ iō feci. nō vt idoneū me fore existimarē pdendis opibus auctorem. s vt in-
celligeres amoris erga te mei. tantaz esse viū. ne qđ tibi negare valeam. Quoslui
q libellum hūc tuo nomi dedicatū vsuum vltra duo milia. quē appellauī nimphi-
plerim de laudibus baptiste tue. pfuse loqntē. Eum vidit nicolaus nra z lraz la-
tor. cui vidēdum tribui. q testis cēt idone? q de visu referre possit vt nfe leges im-
pitāt. Tibi autē memet latore spero. qm̄ istuc breui. p̄ficiscar. bēo em̄ multa de ba-
ptista tua tibi recēdere. q nō erant lris inserēda. Vale et genitorū tuo et iobi me cō-
mendato. vbiq; meis germanum tuum iubeto saluere. Brez vale.

Excusat yronice nō scribentem.

Epistola. xxxvi.

Eneas filius poeta. S. p. d. petro d noreto amico p̄mario. Mirabar dudum qđ rei cēt q ad me nībil scriberes. s be-
rentē me iactur atz ancipitem vir suauis et vtriusq; nrm amātissim? nico-
laus zc. ex dubio mouit. q te diuitē factum retulit. q audito. Atat inqā subito.
binc illa inēmissio lraz binc illa mei obliuio longissima. Noze em̄ boim euenit vt
ditiores effecti paupiores negligant. s nō est mibi molesta s taciturnitas tua qñ
ex cā tua vtili puenit longe nāq; dulci? mibi est de locupletem esse tacēdo q scri-
bendo inopē. Oro tñ si facultates tue ocium aliqđ p̄stent. mei et memor sis. Nā
et si diuitie occupatōes dant maximas. tpsq; auferāt. paupi tñ copīā s̄mistrāt
Cui? si qlibet mēse paginam vnā ad me tinger. magnaz grām facies amico tuo.
et duplum recipies. Scriberē tibi hāz ptium nouitates. nisi nicolaus instructus
veniret oim. quē libētis audias q̄ in eas lras leges. Accipe te vt patrē factum
vel breuifactorē esse. qđ mibi voluptati ē. miroq; noluisse te hui? gaudij me fore
pticipē. q nībil significauer. tuo enee. Ego tñ cum filiuluz in scocia suscepī. mor te
reddidi ceteriorē. s ille iaz e vita decessit. deū oro vt tuū viuere sinat. p̄his silem. Ve-
rum ne oīno existimes te meis carpi s̄monib?. Illud etiam te scire volo. qz tuaz
lraz vnas suscepī. p oratores regios q̄ florētie fuer. q̄s p magno munere habui
tā et si pluriūlanorū paz sit vna cplā p̄p̄sare siletiū. Valez me reuerēdissimo
dño cōi et viro singularis doctrine m̄gro thome et ceter? amic? effice p̄mendatum.

Preceptum bene viuendi.

Epistola. xxxvii.

Eneas filius poeta iō bi perigallo scripto. ri aplico. S. p. d. Rem iōge maiore q̄ polum p̄stare. q̄tidiano conitio ex
me petis. breuē vt tibi beneuivēdi p̄ceptōz p̄scribam. Temptatio illa non
psultatio est. qđ em̄ fieri pōt vt meis monitis tu indigeas. q̄ studiosus pbie sp̄ fu-
isti. Cui si aliqđ deest. p̄sto assunt diuini atz humani iuris doctores. q̄ basileam q̄
athenas ornatū reddunt. illos psulere et facili? erat et vtili?. in austria autē demēt
est q̄rere romam. a vt platōē apud hungariā inuestigare. Non tñ p̄fca tibi nō
rñdcho. Tanta ē em̄ tuorū erga me magnitudo meritorū. vt nō solū petitorib? tuis
q̄s serio. s etiam q̄s ioco facit tēptatōib? parere obnoxio me existimē. Sat? faci-
am igit breuē peticiūcule tue. nec p̄horū more p̄cepta dabo. s vt p̄familias cum
filiis solēt. agā tecū. Norma ē succincta quā si vnauci recta in celū via transibis.
Nescio si vnq; ingressus es mare. illic si vnq; fuisti. icio te cū pcell in flari pelag? et

nauigiuz impeti dñs vctis cernebas. multa deo vouisse. Si q̄ vis fieri saluus. re
 cteq̄ viuere. q̄ pmisisti dum tempestas in mari fuit: ea fuato. Qz si fretū nunq̄
 aſcediſti. carcereq̄ aliqñ ptuliſti: cura vt egreſſus talis ſis. q̄lem te futuꝝ ſi exires
 ſpōdebas in carcere. At ſi neq̄ h̄ neq̄ illud exptus es. remediū terciū ſupeſt. Nō
 dubito qñ aliqñ egrotus fueri. Quis em̄ eſt: q̄ triceſimū annū abſq̄ graui aliq̄ va
 litudine attigerit. multe peſtes humano iminēt corpi. mininaq̄ res eſt q̄ nos vt
 tollit e vita vcl mox dextrimis afficit. Memeto igit̄ mi iobes cum lectulo reſu
 pinus iaceres. cum renes arderēt. cū ilia rūpenſ. cū fauces arreſcerēt. dum te ſitē
 incederet. color pulſaret. facietas tibi offenderet. qd̄ tecū ipe diceres. qd̄ deo p
 mitteres. ſi tibi ſanitas reſtitueret. Certus ſum qz te cū viuēdi ſepi cogitaſti. ⁊
 vicia diimittere. vtutes vō āplecti ſpōdōdiſti. Nunc igit̄ qz dino munere ſoſpes
 es. ſtude vt impleas q̄ pmisisti egrotus. h̄ regula ebñ viuēdi breuis ⁊ certa hanc
 fuato. Sz accipe etiā aliam breuiore. ſi vis recte agere vitam. nihil facias qd̄ deū
 videre nō putes. nihil ſecreto eroptes qd̄ pñte ipſo optare n̄ audeas. iuuenaliſq̄
 nſi memineri q̄ ait. Optādum ē vt ſit mēs ſana in corpe ſano Ectere ex alijs q̄re.
 Ego qd̄ dicere poſſem breuius non habui. Vale ⁊ me qñ id reciprocum eſt ama.

Significatio huius dictōis turpis p̄ antiſtaliſm. **Episto. xxxviii.**

O Meas ſiluius poeta. S. p. v. iobi campſio
 pho pſtanti ⁊ ornatiſſimo. Admiratus es iobes mi amātiſſime. vſus me
 os cū legeres. mulierē turpem p̄ deſormi poſitam eē. Luz vſurpatiſſimū
 apud oēs auctores p̄q̄ ſit vt anime viriū poti⁹ q̄ corpiſ turpitudō demōſtret. ſic
 eſt illud iuuenaliſ filiolā turpi vtule. pducere turpē. ⁊ alibi. Breue ſit qd̄ turpi
 audeſ. ⁊ iterz. Nec ſedam aliq̄ nec turpe putarēt. ⁊ boꝝ erēploꝝ mille. Cicero q̄s
 in officioꝝ libris de turpi ſic loq̄t vt de re q̄ honeſto opponit. Honeſtate aut̄ n̄ in
 corpe ſi in aia locauit. vñ ⁊ ei⁹ dñum qd̄ eſt turpitudō aim intuet̄. at ego nec rōne
 nec autoritate careo. Licet mihi vñ vt quēadmodū p̄ pulcro honeſtū ponit̄. ita
 ⁊ turpe ⁊ deſormi nōnūq̄ recipiat̄. Virgili⁹ em̄ ⁊ corpe honeſto inq̄t. qd̄ ſuius
 .i. pulcro exponit. Rurſus apud ciceronē in h̄ſde officioꝝ libris. qd̄ ſignificet de
 corꝝ ſcis. Iuuenaliſ tñ id ad corꝝ retulit. tanti eſt q̄reda cura de corꝝ. q̄ ſi de corꝝ
 ad corpus aimq̄ pducim⁹. cur nō eadē de turpi inia. ſ ne te multo moroz. autori
 tatē ſubſidio inſc̄rimioſ poetas Quidi⁹ n̄ inferioꝝ loco. quē lactātī ingenioſi
 vocat. is in eo q̄ de ſaſtis libro inſcribit̄. hos vſus ponit. Atq̄ fere videt turpes
 i pelice vult⁹. b⁹ in amplex⁹ iupit̄ inq̄t eat. loq̄t̄ at de calithone q̄ in vſaz puerſa ē
 c⁹ vultus turpes dicēs nihil aliud ſignificare voluit q̄ deſormes. Nec virgili⁹ nō
 autoritas abeſt. q̄ de apibus loq̄ns in georgicis. ⁊ puluere turpes dixit. nec tunc
 aim ſ corpusculū denotauit. Hos ego ſecutus ſuz. q̄ ſi areſto. inimicus culparet
 imitari potius vellē naſonis atq̄ maronis doctaz negligētiam q̄ illius obſcuram
 diligentiam. Vale.

Damnat verboſa volumina.

Epistola. xxxix.

O Meas ſilui⁹ poeta. S. p. v. mariano ſoſino ſeneniſ. Attulit mihi vir canus
 ⁊ pbenignus ludouicus tuas lrās. ⁊ q̄ ſibi pmisisti ſerioſe retulit. Audi li
 bēter ipſm tui cā. ⁊ tuas lrās q̄ vnice poſt meū ex te reſeſſus apud me ſunt
 auide legi. qd̄ mihi mōdaſti nō potui abſoluere vt forſitan cito voluiſſes. pp̄ re
 ceſſum regis feſtinū. q̄ raro vno in loco morat̄. indies tui ero tui mēoz ⁊ qd̄ facere
 oporteat alijs lrīs tibi ſignificabo. res em̄ bñdī lōgum bñt tractū. ſ poſtq̄ cepte
 ſunt. nō facile dimittunt̄. nec tantā bñt variatōz vt nſe. Tu tibi pſuadere debes
 me tuum ſp̄ eſſe cuꝝq̄ moꝝ tibi in oib⁹ gerere. ⁊ etiam in loco eēs. q̄ te ⁊ tui
 doctina vt ſepius poſſeſ. Gaudeo te patrēfamilias factū. ⁊ rogo dñaz maiesta
 tē vt ſoboles ex tuis lumbis orta. ſilis ſit tibi. Cōmētarios tuos ſup decretalibus
 ⁊ ſi facundos arbitroz mirāq̄ ſciaz p̄ ſe ferentes. Audere tñ non cupio qz terruit
 me laborꝝ numerus cū eos in q̄taoz ⁊ viginti volumina diſtictos ſc̄pſer. mos ē le
 giſtaz vt lōgi ſint. hinc quidi⁹ vboſas dicit leges. Et iuuenaliſ de cauſidici ſcri

bens libellos inquit eos infaste seq. Tu tñ 7 oratoris 7 poete 7 iurifconsulti locum impleas deberes ista metiri 7 modū pagine facere. ne scriberes in infinitum. qz 7 scribēti labor ē. 7 legēti fastidiū. tuas sortes si qñ ad me miserū auide videbo. qz illoz codices nō diti sūt admodū eē numero 7 os. De rege aragonū q̄ sc̄pisti ex alijs q̄z audiui. deus illi iter faciat ad suum desiderius. qz vir ē victoria dign⁹. nec q̄ dñet par est in orbe tibi. Ego illi afficior. pp̄t suas vtutes. nūq̄ tñ vidi eum. Si posset italia suo pacari sub dominio. magis p̄bare q̄ sub cōitatib⁹. qz cor nobile regum vtutes p̄miat. Tu vale 7 andream iuris int̄pretē bugonis filium. quē apud te eē audio meo noie saluum dicito.

Pro mouet adducendum in officium.

Epistola. xli.

Elleas filius? poeta. S. p. d. tñ iobi mayers cancellario austrie benefactori suo honorādo. Alloq̄ te vir bonus 7 honorāduz lodouicus latoz p̄nti um. in re q̄dam dñi mariani sozini seneñ. vtriusq̄ iur̄ doctoris excellentissimū. q̄ libenter in bac p̄s tribulatōe ad germanie p̄tes se trāsseret. 7 ius wiennē legeret. q̄re si vides ad eam rē eē modū. supplico vt me instruat facias 7 ego regi referam. Mibi em̄ res v̄ vtilis 7 vniuersitati 7 patrie 7 regi. Nam cum ille sit ex p̄mis italie doctorib⁹. multi remanebūt wiennē. q̄ nunc baduaz studiū cā vel p̄p̄iam p̄gunt. Et ois bauaria sueua frāconia 7 bohemia ac etiā hungaria iur̄ ediscendi cā wiennaz p̄tēt. Ret vō in his q̄ iur̄ sunt p̄sulare ip̄m poterit. s̄ p̄sido opus fuerit. ducet eum q̄cunq̄ voluerit. id si vides viam ad h̄ patere. fac me certiorē. 7 p̄fide q̄ boiem p̄liberalē. p̄mouebis: nō doctorz in iure solū s̄ ois doct̄rine p̄itū. Eius virtutes ex lodouico p̄fato planius p̄nosces. me plura dicere cōis p̄ia vetat 7 amicitia q̄ illi suz iunctus. ne has res p̄ferre veritati videar. s̄ p̄sido multos esse in germania q̄ viz nō scūt. q̄ eius discipuli fuerūt q̄ me succumbere nō sūrent. Tu cōis boni amator 7 regal⁹ honorz p̄motor es. qd̄ in hac re potes onde. Vale.

Dat fidem scriptis.

Epistola. xlii.

Elleas filius? poeta. Strēnuo militi dño p̄copio bohemo. S. p. d. sunt mihi certa q̄ scribis. nec vnq̄ aliter rat⁹ sum. Mosco est mores militum int̄ q̄s magni sit fides. q̄ ex ea est dicta vt cicero vult. qm̄ fiat vt d̄. Tu vō vltra militiaz etiāz lrās es sortit⁹. q̄z magna ps fidē p̄mēdat: de p̄e aut̄ int̄ vicia ponit. Scio igit̄ de retento esse cū sp̄ares p̄fiscisci. nec ego aliud ratus sum. s̄ p̄mendo te q̄ rescriptisti cām remissionis 7 felicem te puto. q̄ neq̄ mōtes neq̄ lutum neq̄ glaciem aut̄ niues expiri voluisti. quāq̄ h̄ omnia tolerabilia existimarem. si bach⁹ apud has gētes tractabilis eēt. q̄ rudis est. asper. indomitus. amarus. nihil bñs in se suauitat⁹. Aetustas bachum q̄ dulcis eēt 7 boiem affabilem redderet: in numero deoz collocauit. Hic vō int̄ eumenides cū cerbero 7 ydra locāduz eēt. Quid tibi de mulierib⁹ dicam. p̄mo me ne fias odio sus. ne aliq̄ ex nris socijs q̄ rutilam credunt lucretiam. me molestam arguant q̄si eoz amozi tero gaudium. s̄ amor cec⁹ est. id papi florētīn⁹ lucernam q̄ndam adamauit vt pendetem ex cingulo q̄cunq̄z iret ferret secum. 7 obuiantib⁹ q̄buscunq̄z ostentans. nūq̄d pulera lucerna eēt p̄cunctabat⁹. Sic iuuent⁹ v̄za ethiopem q̄si niue sit candidioz colit. Facit h̄ inopia. nam 7 monoculus rex est int̄ cecos. satis dixi. tu wiennē degis vbi v̄neris chor⁹ late p̄tz. S̄z caue ne vincaris v̄bo aut̄ blādijs alic⁹. qz postq̄z inescat⁹ est homo. derelinq̄t estq̄z derisui. nullaz ames ponasq̄ p̄baueris. De pecuniola mea mea laudo. illam apud cancellariū frēm deponas. Regi ero tuus fidelis nunci⁹. 7 bodie vt puto. nec mihi h̄ erit. p̄ te facere arduuz Atinam fuisse tibi ampli⁹ possē. nam merit⁹ es vt te omnes. p̄moucant. Vale 7 intra bohemiaz noli tādiu eē vt obliuiscaris nri. Qd̄ n̄ sum rer⁹ dederit p̄ alias lrās efficiam tibi notum. Itēz vale.

De incerto curialium statu.

Epistola. xlii.

Elleas filius? dño Casp̄ri sc̄blich cancellario imp̄iali. S. p. d. In lris alijs. q̄s cum p̄tib⁹ mitto significauī tibi maiestare regiam diem sancti georgii.

delegisse. in quo vellet petere nurēbergaz. ⁊ sic in p̄silio p̄dulum est. Sz nō est si-
 bille folium. aut imutabile fatū. qđ in p̄silio decernit. Quum? nos indices qđ be-
 ri placuit bo die duplicet. ita gestum nūc est. Termin? em̄ qđ erat ad sc̄m geozum
 receptus. nunc in ascēsionis diem p̄mutat? est. mibi b̄ mutatio suspecta est vere-
 orq; ne derisui sit p̄ncipib? . qđ dietas almanoz infinitas aiunt. Puto autē regem
 idcirco terminū hunc amplexū. qz mor inflet alius cū bohēmis recept? ad nati-
 uitatē beati iohis. qm̄ p hunc modū intendat rex vñm̄fem nurēberge morari.
 imperij ⁊ ecclie facta terminat. atz erinde pragā ire. nescio tñ an bñ metiti. sunt
 terminū. qđ hunc excogitat. Ego reor neq; regē ad diem vētūz. neq; mēsem ad
 tot negocia sufficere posse vereorq; nedū vno itinere duo negocia volum? absol-
 uere. negligam? vtrūq; s̄ faciat me de? falsum vatē poti? qđ vez cū tanto dāno.
 Et his video diete p̄tinuatōz nō biturā locū. sic apud vos erat statutu. qz nimis
 durz eēt tādū expectare. erinde intelligo cbimēn. ep̄m buc vocari ⁊ tēctā accer-
 siri. ⁊ qz c̄ps buc q̄scto vētur? est. suadeo vt ⁊ tu nūbil tardes. scis qđ expedit p̄p̄
 eccliaz frisingē. tu potuisti sentire qđ sit ani? chimēsis i hac re puto vtile fore vt
 nō sit tardū? tuus qđ suus accessus. credo me sane p̄p̄hendis. Comes goricie iam
 triduo h̄ est. eiusq; p̄sice. vispar p̄iugū vna ingressi sunt. vnas edes incolūt. vna
 p opidū p̄gunt. si hoc se amat? vt foris significat beata societas ē mirādūq; specta-
 culū. nūp vīz vxoz captiuū hūit in vinculaq; p̄iecit. ac bozrēdi criminis rei dixit.
 Nūc vñ? lect? vtrūq; recipit ⁊ vna palat mēsa. mira res si tantū odiū tācito po-
 ni p̄r. inc̄ alios si h̄ accidisset. nec vir vxoz fidē recōciliāte daret. nec vxoz viro in-
 iuriāz vltōz verita. s̄ h̄ fortasse nō vt volum? s̄ vt q̄muis egēdū est. Citius qđ sit
 vtriusq; mēs patefaciet. albert? regl? frat tardū? spato veit. is ei nescio quā ob cāz
 petz cotraz suū cancellariū apprehēdit ⁊ p̄iectū in viculis p̄pedib? ferreis alliga-
 uit. sic vir iselir multoz laborz fert p̄mū. nemo est qđ speret ip̄m liberādūz. Pūm
 apes nāq; bñdī fere oēs sunt vt q̄s captiūt. nūq; p̄mittat. aut em̄ re? est. qđ capt?
 est ⁊ luere penā bz. aut innocēs. ⁊ vt videat nocēs tenet ne p̄ncipis crimē pate-
 at. ne vel ille dimissus iniurias q̄stuz eat ⁊ vlciſci studeat. Beati qđ p̄cul a curiaz
 tumultib? dēgūt. ⁊ p̄tēti sunt qđ adest fortuna. nos aīoz ipulsi cecagz cupidie du-
 cti. regū atria petim? p̄ncipū in oculis x̄sari volum?. qđ? si milies cū piculo capiq;
 hūier. modicū x̄o oberrauer? mor p̄isti. nūbil em̄ violētū? ē aure tyrāni. suspiciosi
 oēs sunt. tum curiales inuidi. p̄mptiq; nedū si affit. s̄ si absit qz criminari delictū
 Perierūt oīa p̄uitia si semel nō recte spuer? ⁊ sunt nōnulli. qđ tūc citius suū p̄dūt:
 cū maiora sunt obsequia: nāz cū videat se multa illi debere. potius delictū cupiūt qđ
 obsequiū p̄miare. Sunt tñ plures qđ duc? alberti factū p̄bāt: ⁊ mibi q̄s ita p̄sua-
 sum ē. nāz p̄nceps ille. tū sapiēs est. tū mitis. nec absq; magna cā in tantū vīz in-
 iecisset man? . s̄ cotre vtilius fuisse plebē suam curasse. Nūc q̄rit qđ pacto sibi il-
 la auferat. ⁊ aiunt qđdam irregularē esse boiem p̄uandūq; ecclia in qđ vellet nunc
 (vt existimo) petrus deo hūire. s̄ qz dum facultas fuit voluntas defuit. nūc volū-
 tatem facultas deserit. Nemo p̄tent? viuūt forte. qđ plus habem?. plus volumus.
 Ille beatus ē qđ cupiditati terminū ponit. qđ x̄o nimios op̄rat honores ⁊ nimias
 poscat opes. is sibi ex celsē turris tabulatū erigit vñ altius cadat. maiorēq; det rui-
 nam qđ opinionē. Faxit deus vt sicut nunc nō h̄eo. sic p̄petuo fugam. Tu vale ⁊
 q̄uis h̄reditum tuum videant? dissuadere. qđ p̄mū regi. qz rex n̄r nūbil tyrāni bz.
 Et tu nō cum eo s̄ cum alio creuisti. nec nūc augere s̄ p̄suare statū queris.

⁊ Rex aragonum se cingit in auxilium rhodis
 contra thurcum.

Epistola. xliij.

Aneas filius dñi Caspari scblick cancellario imperiali. S. p. d. Aduenerunt
 deniq; lre aplice p guidonē allate. sicut ex curia sc̄ptum erat bas apud me
 habeo. nouē numero. Sunt in forma plena ⁊ sufficienti. nūc opus ē vt q̄toti? re-
 uertami qz vt spero possessiōz affeq̄mī p̄cupitā. nūcī? qđ attulit lras refert ebadē
 marchioz bestē. p nicolaū picenīnū cū mille eq̄tib? ic̄ cep̄m missūq; rgi aragonū

Qui ret venetis scripserit pacē. aut belli poscēs inducias. naz buas ⁊ q̄draginta galeas armauit. intēdens saracenoꝝ q̄ d̄ rhoduꝝ venerant insultantib⁹ obuiare. nihil adhuc de rīso scitum ē. Athelini legatos hñt venecijs auxiliꝝ postulantē. qđ ne fiat timor ē. Libenē nāq; veneti aliqđ illis in mōtib⁹ piscarenē. ne venari cesar in mari eoz possit. Hēbitis ⁊ vos lrās de venecijs p̄ q̄s cognoscet sōnium eē de pecunijs. nisi alia incedatis via comes goricie hic abcessit. abnegat sibi seu dis. Pēcut em̄ austruē ducē id puilegū hie. ne q̄s in tritoijs suis p̄nceps tēgat vexillo inuestiēdus. vꝛoz ei⁹ adhuc est h. Manet vetera pacta q̄ comes cilie p̄cus sit. oia vir tenet. vꝛoz vñū castꝝ hꝝ ⁊ ibi libras cētuz. ⁊ rursus tricētas annuas ex viri camera susceptura ē. s̄ pia cerē illi nō tenet. hoc vix male hꝝ. vꝛoz ē pua pui sio grauat. Comes cilie ⁊ dur albert⁹ ambo in p̄silij regl̄ sunt recepti. ⁊ bis dieb⁹ iurarūt. itaq; nō oīno h̄ nihil ē actuz. Reliq̄ ex lris dñi beinrici seneciē. ego maximope cupio titum lsiuum vñi itineris eē comitez vt me⁹ sit in turia aliqñ focus. Valere ⁊ me vꝛo ex amore pmissum habeatis.

Mouitates de turcis.

Epistola. xliij.

Eneas filij⁹ poeta. S. p. d. sūmo p̄ho iobi campisio. Alioꝝ lrās q̄ ad me scribunt semel dūtaxat lego. idq; cursim. Tuas cum recipio nunq̄ satis legisse vidcor. Redco itez atz itez nunc istā nunc illam p̄ticulaz attingo. Egre illas e meis manib⁹ abire sino. facit hoc ornat⁹ scribēdi ⁊ charitatis tū q̄ cuz illis tantū cuz teipso loqr̄. q̄ nemo mibi suauioꝝ ē. Hunc cū guidio tabellari⁹ tuas mibi lrās redderet. q̄ntū voluptatē accepim⁹ nō possum p̄inctim exproniere. s̄ p̄tes eple tue singulas referēt me magl̄ intelligas. ⁊ q̄ntū attuler⁹ gaudiū intueber⁹ mecl⁹. p̄tereo res in subres. nec em̄ mibi suatum ē. te q̄cq; absq; p̄silio facere. tacti iocās magisq; arguens de peccatis fecerim vbum. qđ te politis scribis. admodū placz nec te mirari optz si tibi libꝝ empturo p̄spicere volui. nō ei diffidere ē amicitie s̄ p̄fulere. qñ vīaz oñdūm⁹ fūādi argētuz. qđ nō ad nūmos me paulo post ni mis affectū dicis q̄s opozteat. facis amice. q̄ me ad mōes ne qđ auaritie in me sit te q̄z in hoc p̄hm p̄bes. c̄st aim vicijs purgare. s̄ scis oēs nos cuz sensim⁹ vt terentij snia est ad rē fieri attētiōres. quis ab re sit. q̄ min⁹ restat itinēri: eo plus (sicut cicero ait) q̄rit viatici parare. Credo id accidere. qz multas p̄pessi calamitates in iuuetute. illaz meminerim⁹ timem⁹ usq; vt reuertamur i eas. anim⁹ iuue nis sāguie feruēs. ebullit. furit. ifanit. nil p̄si hꝝ. n̄ pecuniā pēdit qm̄ se facile lucraturz spat. n̄c bella metit. n̄c mercaturā cogitat. n̄c regales curias meditat. cre dit amari. credit sibi ab oib⁹ subueniri si op⁹ fuerit. Uetulus spūs scit. q̄rare sunt amicitie. q̄fallaces amores q̄difficilia lucra. Scit tpalia bona (sine q̄bus negat arefco. plenaz felicitatē) in manu eē fortune. q̄ si amiserit. illa inuita recuperare nō pōt. ego mi lohes satis multa p̄baui: pecunias q̄si simū p̄tēpsi. nunc cū illas vel lem. nusq; apparēt. Video vꝛz eē qđ iuuenalis inq̄t. baud facile emergūt q̄z vtu tib⁹ obstat res angusta domi. si mibi puer vt vgilio ⁊ tolerabile fuisset hospiciū potuissē ⁊ ego cātare s̄ antropierio. qđ nūc pōt sane paup̄tas facere. mibi cu randū est vt viuā atz auro nō careā. q̄ nocte dieq; opozteget. da igit veniā si emptoz q̄ minimū dare cupiā. Naz ⁊ q̄ vedit q̄marim corat vēdere. age tñ vt vis fiat. nullibi ero tibi aduersus: tacti disputare intēdum placeat. Tuū est curare vt arefco. veniat. quis p̄cio empe. nec doleat h̄ p̄hs vēdi. naz ⁊ platone venūdatuz legim⁹. quāq; veditio h̄ quā peto: etiaz ciceroni ⁊ vgilio sit accepta. nā q̄ scribūt nil aliud volūt nisi vt post obitū q̄sepissime vēdant. tu tñ alijs lris iuenisse te aie bas. venalē p̄hm. nunc te inuētuz dicis. s̄ ille forsitan senis māsit. iō alium q̄ris. Qz mibi scribis te vba ex summo pōtifice audisse q̄bus spem p̄cipis fortune melioris. magna leticia intellexi. scio em̄ bonore atz bono quis te dignū. Tu tñ scis diuitias plerūq; indignos comitari easq; vt p̄hi volūt. q̄ min⁹ sunt digni possident. iō tibi min⁹ spero. s̄ p̄t sūm⁹ pōtifer fatū vicere. ⁊ p̄tīm si vt scribis adiutoꝝ tibi sit reuerēdissim⁹ dñs tu⁹ meusq;. dico me⁹ qz vet⁹ mibi apud illū noticia ē ⁊

putavi me aliquā ab eo diligere. idēq; nūc puto. nisi vel suū mutarē? sit animus? vel que
 incederūt negocia me sibi alienarūt. Credo te meū sūmōne cape. ego tū qdā sit
 illi afficior dūtemq; suā et miro et colo. nec ex eo aliud peto. nisi vt tuum bonuz
 qrat: q vno vbo statū tuum pōt mutare. Ipse pbus est nisi pbi amat desinit cē
 qd est. nec ego tanti cū faciā. optz nōnunq; fortunaz vincere eiū resistere. p virū
 darē. De noxetano satē fecisti desiderio meo. nō solū em qd officioz gereret mibi
 expoluisi. s ipm qz ad me scribere ppulisti. Ego tibi ptea grās ingetes. Video
 tū nō p cordare q scribis. his q ab ipso accipi. s se inopem scribit. cū eum diuī-
 tem dicē. s credo te ad veritatē loq; ipm ad opinionē. Nemo em diues est cui? cu
 pigitati nō est satē. tu qd sufficere homini rerē. id diuicias ais. s qz non bz aurē
 mōtes: paupem se putat. Ego plus tuis lris de eo. q suis sum gauisus. Hāz si te
 nō audiuissem pūs. molestē tulissem eius scripta. Diligo nāq; ipm et omnis acer-
 bitatē sue sum pcepit: s tu leuas me magnis angustis. qn bñ esse illi dicis. Nō
 dicam plura in h qz sibi scribo. et puto eum apud te risuz. qn expuentes miscriaz
 deambulatū itis meiq; memores estis. si uoculoseum pietatē siue pontem emiluz
 vel cū terminas uisitātē dioclecianas aut illa sanctorū templa. iacobū caluū reser-
 luto et bñ illi esse cupio. Hā mei aliquā amic⁹ fuit. et nūc est nisi amicitia possit frā-
 gi. multa mibi de Cōte nro fencisi venerabili cubiculario aplico scpsisti. q omnia
 iamquidū mibi uenire retuleras. et ego vera esse scribam. q viz illū nobile pterra-
 neum meū a teneris annis noui. Puto tū te illa pñte ipso scpsisti q tamēficar fu-
 isti. s qd dixi puto certa res est. Nam tuiple in duob⁹ corpib⁹ vnam esse animaz
 dixisti. qd igit scribis nedum illo pñte scribis: s ipse scribit. Non dicam s tibi vt
 aliud significes. Nam qd de te dico. de iplo dico: si tu me habes. et pēbz. Aristot-
 elianes tū. regium mibi salutes dicere volupati est. nā et illi meoz sum. s optat
 sem q fortuna sit ei? sicut de petro scire. timeo nāq; sibi. nāz oēs poete iacent. sur-
 gūtq; theologi. qz iusticia summa putat scia. Poeta vō exurit intactam paridē
 ni vedat aganē. Arbitroz tū qz pius est vir. deū illū respicere et aliqd iaz tribuisse
 q sit sibi tuta fenec⁹ a tegete et baculo. Nihil mō plus eēscribēdum nisi q te sa-
 re volo reuerēdissimū dñm cardinalem sancti angeli cū rege polonie atz dispo-
 iam intrasse hungarias. q in loco bassa thurcoz cū viginti milib⁹ eqtū obuiam
 venit. Premissiq; leuis arnature militib⁹ xpianoz exercitū infestabat. tū iobā
 nes trasiluatoz dur. q yngarica lingua vō yainoda recepissē militib⁹ eqtū.
 Morauam flumē traiecit. relictisq; impedimēt⁹ bassam petebat plūm iūtur⁹.
 Timuit bassa recessitq; iobes vō vrbē nīfaz pfect⁹ est eamq; militib⁹ circxit. nec
 magno negocio expugnauit. Exinde relatū est bassam cū exercitū reuersum bel-
 lum poscere. q accepto: obuiam iobes prēxit. atz vt in ppinquo fuit struct⁹ acie-
 bus certamē iniit. Mira res: ex thurc⁹ duo milia cesa dicunt⁹: capta qtuoz milia.
 Ex xpianis solum decē cecidere. qbz p xpi noie certatib⁹ bñ putandū est obuēn-
 se. Signa militaria nouē incepta sunt. multa pda asportata et spolia ditissima. re-
 liq; q fuga moztū eripuerat incolaz insultu perisse dicunt⁹. Nec acta sunt ad die-
 terqū nouēbz sicut regi nro p ipm cardinalem et regis lris scptū est. Quia h ma-
 gnū esse initū. et spem hinc suscepi. q thurc⁹ ex europa pellant⁹. qd faxit de? tū pē
 xpiani religionis augmētum. tū pnt nomē et gliaz cardinalis ipi. que dignū bo-
 noze quis deputo. cū fiden catholica defendens tant⁹ se discriminib⁹ obiecta. Ha-
 le et amicoz qēqd habeo saluum dicto.

Quo vroz ducenda et pncipib⁹ viuendum sit.

Epistola. xlv.

Eneas filius poeta viro pstanti fratriq; colēdo petro noxetano. S. p. d. ma-
 gias habeo grās campisio nro. q te mibi scribere ppulit. s maiores te illi
 bre debes. q eius opa ad te reuersus es. Namq; cum soleres oim esse bu-
 manissim⁹. diu extra te fueras nihil mibi scribes. Quare nescio q potuerit imma-
 nior esse. Sz viuat felix campisi? q te bñgnitati reddens me vita donauit. Etā n.

iam exanguis mortique primus: nihil tuarum suscipiens larax. si iam rediuius sum factus scilicet tuis. tamen nulla scribas rancida. nam quicquid tibi molestum est. id mihi hinc acerbuz esse debet. si creto plus alijs quam tibi de te. Facit enim ut viz prudenter deez. qui de se parce loquitur et oia sua imminuit. ut non miles traxo auget. tu te pauperem dicis. Lapsus te diuinitate affricit. nec castellanus negat. In hoc tamen duplex ratio esse potest. aut enim nimis appetis. aut iactantia vitas. ne te diuinitate scribes venari glorias videari. ego siue pauper siue diues sis tantumde te facio. non enim vix fortunatus glorias si te amaui. et illa quam in te sita virtute cognoui. Si diues es petrus es et virtus tua est eadem. nec ista imutata se si pauper es. quia nulla ex virtute spolia casus ducit. quod non potest tibi esse atque sobole dicis. creto vt scribis. et pietate his venire. qui hoc non facit. is iam nec pius est nec bonus nec bonus. si imanis beatus. Quid enim imanius dici potest quam illi opere negare a quo suscepis vitam. O mi petre nimis est arcum prout qui sumus obnoxii viculum. quis aliquando vesania eo peccat ut non solum negare penitentibus victum audeat. sed eos et vinciat. cedat atque trucidet si oportere. Illud autem mihi risum excussit. quod de philozio scripsisti. siue hac volumus antipholam dicere. Quis sum cum teretio loquor: dum tuas plegias las. nunc mihi pappulus nunc esebinus nunc cinnia videbari. si accidit tibi creto non sinistre. quoniam bene morata agnoscere fortitus es. qui tuis puenit moribus. qui non ad sua sed ad tua sit victura consuetudine. nec tu mihi de paupertate diceris: vixit. namque ducturus non auxilium sed feminas sibi maritat. vixit casta. formosaz et secundaz volo. si hi affint nisi per exigo. Sunt (crede mihi) mi petre. multa cum diuitijs vicia. alie temulente se. alie supbe. prumaces. ad ultere maliloquium. nunquam vix pacem dant. alie deformes. egrote. steriles. si tua non habes mala. Quid minus quam quis vbi se maria. tute illaz pbas. et solum accusas inopia. super sit laus quod tibi sat est. quod officijs lucrosis pes. Marchio saluarz vt nobilius et potenter fastidia fugeret. porcaria puella. quam in nemoribus venatori vasa opaz repit. mironio sibi coniungit. cuius vita omnes illustres seias inferiores se fore monstrauit. quod tu dicas. aut agas. quoniam principes non verentur pauperis domus amplecti coniugia. ego tibi mi petre. si sic est vt dicis. si tibi moxigera est puella et tuo gustui ducienis. non suadeo vt nuptias pertrahas. tibi melius quam alijs eueit. qui piculum fecisti ante quam nubem. Alii scilicet decepti se. viros ducunt ante quam probet. et esto viderit. et facie laudet. multi se occulti deceptus qui post primos bimineos in luce venientes. perpetuis cruciatibus viros affligit ego de me facio dicturam. plures vidi amauit seias. quam exide potitus tediis magni suscepit. nec si maritatus sit viroxi me iugam cuius consuetudine nesciam. Quod tecum apte. scidam ai tui potest. qui sepe mihi dixisti. eas te velle coniugem ducere. qui se tibi debere plura fateret. ecce iam habes totum quod mente petisti. vide vt tibi sis conformis. Ego si quoniam bulces fuissaz lares et amena italia sperata. quod mihi duobus est. nisi me fecisse putabo. nisi et te puenia et viros et liberos et pueros et pueros et equos tuasque omnem suppellectile videam panisque tui aliquid edaz. Nec te freat meus honorificus aduentus. non ei sum qui populum ducere possim. non arridet tantum mihi bera fortuna vt cum fastu et gloria sperem me patria posse rmeare. sed mihi fuerit nisi medicus redeat. Dat erit si mea pecunia vaticum coemero. quod mihi sperem nihil est. et in hoc beo super gratias. suassisti enim vt potest tue fauea si non alia ex causa saltim pro te. hoc est adiuratio quidaz. qui non suadet tamen. sed et cogit. Et tu tamen nosti me principum viuere. qui nullaz est potius. quoniam medium tenes vniioni studet. nec fas est fuos aliud velle quam vni cupiat. mihi scilicet vix regis propositum. cui vt faueat modum supplex oro. nec si meo regia locum habuerit. fors tua deterior erit. si queadmodum puto logemelioz. quia tunc diues est curia et officiales opulenti. qui est vno quam si deus daret. posses et me et te vocatum facere. si nescio quoniam hoc erit iteri me regi insinuabo regi parebo regem sequar. quod is vult et ego volam. nulla in re aduersus ero. nec attigam aliquid quod statum meum non respiciat. quia piculosum est de alia repum. curam gerere. ego pegrinus sum. consulit mihi est gratias offm suscipe. ait. aio. negat nego. ipsi si fuerit sapiens laudem feret. si stulti eorum quod dedecus erit. nullus in ideo glorias et nullus dolere infamia volo. quod mandatum fuerit scribam. non addam quicquam. nec videri volo prudens. neque stultus. ta cebo et bebo libes. si secus agere non est mihi ex visu. nec te velle scio. aliquid me agere

qđ possit obesse statui meo ne qđ est pius fiat nullus. nō dicā plura nisi qđ te rogo
de magro thoma aliqd mibi scribas. z qđ de nuptiis sequat. Vale.

Epistola. xlvj.

De monte veneris.

Eneas siluius poeta. S. p. d. Bezorio iuriscōsulto fratri suo. Venit ad me
hac hora latoz pñitum ex me qñitū. an veneris montē apud italiaz scirem
iaz ibi magicas artes tradi dicebat. cuius audius cēt heres suus qđ saxo ē
sumus astronomus. Dixi me scire portū veneri qđ ē ape lunā int ligusticos mōtes
qđ in loco tres noctes egi dñ basilea peterē inueni cēt apud siculos mōtē fore. qđ be-
rit appellat veneri facer. s in his loci nihil accepi magicū tradi. Inē pferēdū autē
venit in mētē lacū esse in ymbra qđ puicia ducatus di. nō lōge ab vrbē nurlia vbi
pruptus mōs ingētē spelūcaz facit p quā aq fluūt. illic memi audisse me friges eē
z temōes: ac nocturnas ymbraz vbi qđ audaces aio sūt. spūs vident allocunt qđ
artes ediscūt magicas. h nō vidi nec vidisse curavi. nam qđ pētō viliū melius ē
ignozasse. s faunius iurj ciuili pitus qđ apud camillā int publica diuersoria domus
buit. h mibi vera eē asseueravit. locū noiauit z locū desēpsit. s ista ex mēoria fuge-
rūt qđ labilior ē anguillis. iō te rogo. si faunius viuat. hūc viz vt ad se ducas sibi qđ
cū pmedes. Māz mibi ipe z tu in h rē gratissimā faciet. is eim qđ nūciū hūc mittit
medicus ē dñq saronic: bō tū diues tū potēs. post h opus cēt me nō nihil scribe-
re pzi ceterisqđ pfanguineis. s tpus nō patit z occupatōes ipediūt. Tu tñ mea er-
lra: vicesqđ oibus mibi bñ esse z sospitē me ducere vitā. Rogabis etiā patrē me-
um vt filiū mibi florētie natū. de qđ mibi scēpsit tollat alatqđ. nāz multa pcurrit
ex qbus meū puto. sicut pzi scēpsit. nescio an lrās meas suscepit. iō h tibi scēpsisse vo-
lui vt meū aim sentiat ille p te. Mouitares. qđ mibi scēpsisti intellexi ad sumū. qđ
viciis papā fuisse senis dñ scēptū est cesari in rebus ecclē. scio qđ qđ significet. s id nō
sād facit. qđ nibil gerēdū est qđ postea sit excusandū. De puto plane bēs. genitri
ci tue z pzi scis: qđ velim meo noie dici. tibi arbitriū do. idqđ de oib. matn. amor
z sororia dilectio qđ petat vti ego nosti. finge te eē me. z qđ tūc velles id facito.
Vale.

Refert grates qđ pmedatū habet negociū suum.

Epistola. xlvj.

Eneas siluius poeta. S. p. d. nicolao de arzimboldis doctoz pñtati ac ducali
psilario. Suscepi (non sunt multi dies) lrās tuas quibus mibi spē facis
velle te curā suscipe vt ppositura mea mibi restituat. qđ pficta mōte spo-
liat. sum. id mibi charissimū fuit. nec aliē de tus erga me charitate putabas mēoz
noticie nre florētiet alteri. pnotudis quā habui mediolani tēcū. pde cū sis ma-
gnifico cācellario fris loco. z ego illi nō nihil accept. sim. credidi h qđ mibi pdes-
se. Accedit illusterrimi pncipis duc. mediolani bonoz. cui nō pot ad laudē cedere
me suū suū qđ sibi nō vulgat in mult. reb. officiosus fui tāimpie spoliari. z tūc
pñtū qñ tāto pncipi fuio qñt. ē impator: apud quē possum nōnūqđ eidē ducē
vtit eē si passerj ē aliqd offm apud aqlas. h credidi z te aiaduertē. nec decepr. sū
qñtū video z qñtū mibi scrib. qđ velle curare rē meā dic. Ego magnā spē bēo su-
te. vt qđ scō ē op. p tua summa prudētia pscqris. vtqđ oino studeas vt ppositura
mea ad me redeat. qđ nisi opa tua fiat nulli. alteri. augurū spō. Scribit maiestas
regia ifauorē meū iuxta copā quā bis iduso mitto. cū hac poterā audati. meū ne-
gociū aggredi. Scriberet tibi mei cā ipe cācellari. si adesset. si iā mēib. trib. ab-
est missus ad dietā nuzēbergen. meqđ h suo loco dimisit. Is at infra mēes fuer-
tet. nā dieta illa. progrez ad diē ascēsiō. ad rursus puocati sūt pncipes pmittit-
qđ rex oi remota exceptōe i eā diē psonalē accessū. Moua at qđ libent. cupis. audire
nō bēo multa. nisi qđ reuerēdissim. dñs cardinalis sancti angeli qđ apud būgaros
militat. lrās p hos dies maiestati regie misit. qđ tibi copiam facio vt eas illustri
pncipi pmunices meqđ sibi pmedes. Siquđ vlteti. cmerferit nō negligā tibi signi-
ficare. z maxie vbi sauerim vel ipi pncipi vel tibi me pplacitū. Vale.

De rebus tridentinis.

Eneas filius? d. Francisco bossio doctori
erimio. S. p. d. Accepi te mediolanū petisse: qm̄ tridenti nō erat tutum ēē
Probo p̄siliū tuū. Iam mibi damno sit. s̄ maius fuisset p̄modum meuz
si qd̄ illic tibi detrimētū p̄tigisset. fugiendi rumorēs sunt ⁊ maxime ciuitatis illius
q̄ tot h̄z volūtates q̄ hominēs. Nihil iam illic erat qd̄ p̄ te geri posset. q̄z nō erant
diuī leges inter arma. nec vox aduocati inf̄ tubaz. p̄ctus resonat. iaz ibi classi-
cum intonuit. Generūt atbesini ad tria milia hominū. ⁊ agros vastare triden-
tinos ceperūt. n̄ tñ absq̄ cruore iniuriati sunt. Ceciderunt ex atbesinis q̄ plures
capti⁹ ⁊ vulnerati nōnulli dicunt. Rex auxilium tridentinis mittit. sp̄s q̄z b̄ ne-
pharios emulor conat⁹ nō transituros absq̄ pena. q̄z nulla temeritas tuta est. ⁊
nulla iniuria stabilis. S̄z de his satis. Ego vellez instrui lris tuis quō res meas
dimiseris. tum de plebe tum de p̄benda. ⁊ quō hui⁹ anni redditus sint expositi. vt
scias. vroz dñi Jaco. an debitum habuerit. vellem q̄z certiorari qd̄ p̄ me vltorius
sit gerēdum dum habes. Exinde scribit rex illustri p̄ncipi duci mediolani in fauo-
rem meum: petiq̄z p̄posituraz mibi restitui. peto velis p̄motor rei esse. scribo. d.
nicolao de. H. q̄ sua gr̄a me adiutur se sponndit. hunc adire velis. ⁊ in me am-
cāz hortari. sic ⁊ d. gonfortiū secretarium. cui als scripsi. vt vel vna vel vltoria
nis def. Ego tñ tibi p̄mitto. qd̄ feceris ratum apud me erit. Laurēt⁹ de rotel-
la multa p̄misit. s̄ nunq̄z rescripsit. Credo cum plus vbroz h̄ie q̄ factorz. Qua ē
alia p̄suetudo. plus facis ⁊ min⁹ dicas. iō mibi satis est significasse qd̄ velim p̄sua-
dere nō est opus p̄uaslo. Renerēdum patrē. d. nouarianem spero mibi auxilio fu-
turz. Ip̄si vt me p̄mendes in spe habeo. Vale.

Leges dicūt esse variabiles.

Eneas filius? poeta. S. p. d. Johanni campisio p̄bo. Meas lr̄as ad te iam
arbitroz venisse. q̄s p̄venetias (m̄sis est) ad te misi. In illis te rogatum
sed politiciū azesto. vt mibi coemeres sicut t̄piēne incoluti fueram? credo
id tibi mente esse. iō breuior sum: tantū exspecto cupide vt volumē veniat. Audi
bullas ecclē. fr̄singens cancellariū missas. q̄ illo ab̄nte mibi reddite sunt. ea res
multum p̄derit p̄i v̄e. Nam liberalitas int̄ ceteras v̄tutes maxime hoies alli-
cit. nō est imemor cancellariū hui⁹ rei. Ita dicato reuerēdissimo. d. cardinali tarē-
tino. cui etia⁹ me p̄missum facito. Dēbit pontifex maximas. ⁊ ip̄se cardinalis in
reditu cancellariū lr̄as regratiatorias. quanq̄z magis sint facta q̄ v̄ba spectanda
s̄ ne facta degnit. Obligat⁹ est cancellariū manib⁹ pedibusq̄z recognoscere s̄ bñ-
ficiū. ⁊ nisi fallo id faciet. Itavelis tu suadere cardinalib⁹ ⁊ pape. exinde meis
v̄bis poetam vegium saluum dicito: ⁊ petz noretū cui dō lr̄as. ac amicor qd̄d
mebz scis. tum p̄tīm p̄raneū meum p̄tē. Et caue ne ampli⁹ iegem taciturnita-
tis obfuses. q̄z ip̄i leges fuiss̄ ⁊ iuxta oportunitatē mutant. Ego nolo legem me-
am maioris esse roboris q̄ sinodales sunt sanctiones. q̄ dictim infringunt. Mul-
la ciuitas municipalia iura impetuu⁹ fuit. Et spartani ⁊ atbeniēsēs ⁊ romani
indies p̄rias ediderūt leges. qd̄ int̄ oēs variat̄ int̄ nos non decet imutabile vt sit
Vale ⁊ q̄ntum faciendo p̄termisum est finonīs. tantū scribendo restitue.

Relegat p̄tinentiam ad p̄bos.

Eneas filius? poeta. S. p. d. Petro de noketo scriptori ap̄lico ⁊ fratri aman-
tissimo. Satis ad te supiorib⁹ diebus scripsi. tum de mea erga te volunta-
te. tum vroz quam eras ducturus. Nunc addēdum nihil est nisi q̄ te ro-
go vt rescribas successum rez. ⁊ an adhuc vir fies. Nam si sic est. dabo tibi onus
vt me q̄z v̄z aliq̄n facias. si qd̄ inueneris mee opinioni p̄ueniens. ego non inten-
do vitaz oēm extra italiaz degere. Et adhuc caui ne me facer ordo inuolueret. Ti-
meo em̄ p̄tinentiam q̄ licet laudanda sit. verbis tamen q̄ factis p̄babilior est. ⁊

Epistola. xlvij.

Epistola. xlix.

Epistola. l.

philosophis magis q̄ poetis conueniēs: q̄cqd sit rescribe petitionib⁹ meis: z me
tui status scū facito. Et p̄sidera me nō tm mei q̄ tui boni cupidum esse z gaude
re oī tua fortuna. Postremo inuestiga oēs vias si que inueniri possint vt aliquā
do theutonicus enneas fiat italicus. Vale.

Epistola. Ij.

Laudat cōstantiā amicorū z aretinū defunctū.

Eneas filii? poeta iobi cāp̄sio insigni p̄bo z amico singulari. S. p. d. Vellē
tibi p̄ singulos dies aliqd scribē: nec mihi vel stilus grauis vel p̄iosa vide
tur papi⁹. Jā em̄ penitet me legē taciturnitatis p̄mulgasse vt sit q̄z nihil
mūdantū p̄petuo placet: s̄ cogit me vti silentio raritas nuncioz. Perpauci sunt
q̄ ex his oīs ad te veniāt: aut si veniūt ignoti sunt mihi. Vix quater in anno q̄ ad
te p̄ficant inuenio: hac re factū est: vt lris tuis inuit⁹ distulerim rēdere. nūciāz
q̄z tabellariū certus romā petet: habebis ex me r̄sum: eneāq̄ tuū loqui tecum
accipies. Scribis te meis lris recreatū: quas apud basilicā sancti petri noxetan⁹
noster tibi restituit. Placet te cōsolationē recepisse: s̄ indignisse cōsolationis non
placet. Mollē em̄ aliqd tibi accidere qd̄ molestū foret: egeretq̄ medico. Ad amī
citiā meā cōmedas solidāq̄: dicis nō audeo inuit⁹. Mā z si me noliz aliē laudari
q̄z nō sū laude dign⁹: hoc certe sine rubore dicere possuz. me postq̄ amare accepi
ptinaciter p̄tinuare. Mō suz in capiēdis amicitijs facilis: nec quēcūq̄ dignor ac
cipere in amicū. Supb⁹ suz fastidiosiq̄ stomachū: nisi melior me sit nēo me babe
bit amicū. S̄ vt tarde in amicitia venio: sic recedo sero: tenax sum amicorū. Me
minē ad huc amari quē nūc babeā odio. Sētio itaq̄ tecū dū me stabile dicis amī
cū: tecq̄ certū facio nunq̄ me tuā beniuolētiā exiturū vel noxetanū: quos mihi p̄
ladiet z horrestis loco delegi. Scio tñ tecū vettuz eē contē q̄ ps est altera tui. S̄
neq̄ hūc vito: q̄z z p̄terrane⁹ me⁹ est z stute plen⁹ z alter tu. Ad mea scripta pro
bas extollasq̄ facis amicē. Ego qui oīa dico z scribo q̄ vel in animū vel in buccā
veniūt nō arrogo mihi tantū: z q̄pe si alteri scriberē nō esicz adeo verbosus. Ti
bi cū scribo nihil vereor: q̄z tu lima es z qd̄ erratū est: aut emēdas aut tegis. Ami
cis oīa nuda sunt. Eū de p̄phetia legerē q̄ scribis cepi tolerare z irasci fortune: que
sp̄ cecis ābulat oculis z eos potissime facit locupletes: q̄ min⁹ sūt digni dicebāq̄
intēā. En p̄fida: cur nō aliqñ apīs oculos: virosq̄ bonos p̄uebis. Cāp̄sius iā an
nis quatuordecim curias sequit⁹: vir p̄stans tū lraz pericia tuz virtutis opibus:
qd̄ tū hūc p̄teris negligisq̄. An tibi dign⁹ videt quēsp̄ paup̄tate p̄magis: z vbi oro
mel⁹ q̄ in hoc viro collocabis diuitias. Mō hic auri claudet: s̄ vtet in vsusq̄ tū
necessarios tū vilesq̄ exponet. Ad bec audiui vocē mihi respondētē. Mē mirere
silui: nō fortuna est: q̄ viros bonos pecunijs priuat⁹: s̄ habent ipsi nūmī nescio qd̄
sensus. Sūt em̄ ambitiosi z bonoris cupidi: nō teneri s̄ tenere volūt. Vix tu⁹ cā
p̄sius nō vellet auro subesse: neq̄ argentū veneraret: s̄ eēnt apud eū pecunie q̄i
ancille. nūc huic rei nūc illi scruiētes. At ipse quētē amāt: libent⁹ apud avaros
sunt. q̄ cos scriniō claudētēs: singulis horis visitāt z bonozāt: nec alibi co: babēt
q̄ tū eis. Displacuit mihi vox q̄uis vera caneret. S̄z vbi cplaz tuā interi⁹ legi me
liorē spem regi. quā impleri nō min⁹ q̄z tu cupio. Timor tñ nūq̄ aberit nisi postq̄
mihi scripscriis. Gaude mi enea: q̄z iam sum ex numero beatoz. Arrestotele vt ba
beā q̄clerrime cura. Cognoui te libzariū cōduxisse iāq̄ illum ad mediū scriptuz
esse: qui vt in calcē finitus erit ex iudicio iobānis tolner viri boni z amicissimi iro
stri ad me mittet. Non laudabo diligentia tuā: q̄ z si maxima est. nō tñ maior est
q̄ postulat amicia: libzū auide maneo. Si mitti wienna pōt id erit mihi acceptū
vt ex nurberga reuersus bi creperia qd̄ dū q̄stū est. Quāt⁹ sit noxetan⁹ z nūc co
gnescor talis audiui: Vellē tuā manere priore sniam. q̄z nullo bono indign⁹ ē. Ipe
me rogauit vix vt fauerē parti. si nō alia ex cā sua saltē qui ex officijs curie viuit. S̄z
miroz illū iā me oblitū cē fortune. Mā q̄ vobiscū nō sum vfi cā facio vt secūdiōz
sit vobis fortuna: dū p̄tē sequor aduersam nihil aduersi tulistis. Si ad vos deficiā

inot fortu... eipetū sentied. qz non vult eē vbi ego suz. Quade igit petro ne petat
qđ sibi nociuū sit. Ego p̄cis meis eē m rogād' inimicitias tenē. Mouit h̄ petrus
dū basilice sit esset. Aegū iuuisse pōtificē sumi grāz gaudeo ne cogat aganē pa
ridi vōdere q̄uis sua dio sicut ⁊ mea caliope deferat aganipe fontib' iā migrarit
i atria. Sz respiciat illū oro mitiori lumie si nō fortuna bis q' fortūe inparat de'. Si
dīs gall' batari' eēt: neq' pūissaz leuā gereret nec auro gemisq' careret. Que d' car
dinali sci angeli scripsisti ⁊ andrinopolicapra: cogui nō fuisse apud vos certa: sic
enī dicebas. h̄ illa apud nos somnia reputat. nāz ⁊ si magna fuerit nō op' victoria
nūq' tñ andrinopolim puentū est: nec tñ insignis tūc triūphus fuit q' nūc est me
tis ingēs. Miut em̄ thurcos magna vi reuerti nec mō expectare si isserbellū de
creuissē. Qua re factū ē: vt hūgari q' pū' sup̄bissimi erāt: nōc paululū hūilitatē idu
cias tñcial co cū cesare fecerūt: q' ⁊ illis viles sūt: nedū thurcis resistūt a tergo ti
meāt: ⁊ nobis accōmode: nedū petim' nūrēbergā tumultibus patrie reuocemur
In nūrēberga qđ futurū sit neq' dicere neq' cōiectari possuz: qz q̄t boies tot snie
Rex infra decendiū itur' putat. Albert' ⁊ sigisimū' austriae duces comes ciliacus
⁊ dñs de walse p̄ter familiā solitā regē sequent. Dis germania illuc cōueniet: ve
liut sup̄i vt bonū sit qđ tanto conatu gr̄it. Sozet regia bodie buc venit mansura
apud wienēses qđ ret abest. Res atthesis ex placito partū nūrēberge cōponi d's
idē ⁊ suitēses. Leonardū aretinū ex te p̄mū sensi obijssē: tent er' vimbretenuē ⁊ si
ne pudore terrā sup̄i: spirātesq' croas ⁊ i vna ppetuū ver: q' latinū ornauit lris
q' nemo post lactatū ciceroni p̄mior fuit. Gaudeo pogū ei' locū apud florentē
nos tenere. Sz maluissez pot' locū nō vacasse ne tāto splēdore caruisset betruis
Multos adhuc grecos nobis dare latinos potuisset. Sz instat oib' su' dies nec
totū nec indoctū mors p̄terit felix q' sic viuit vt nihil timeat mori: vctus ē becrū
ta mi tohes. Itā me tedet mūdū bui'. Nec aliū opto nisi vt me mibi vidicē tecūq'
sim vt philosopbemur inuicē q̄uis te neges p̄m. Credo si sū fuerim' aliqñ stor
cos p̄terimitari studerem': q' sūt euāgelio p̄pinquiores. Sz timeo ne p̄ q̄te
laborantes sp̄ labori subūciamur. Reucredissimū bcrū tuū cardinalē tarētium
me amare mibiq' bñ cupe maximi facio: illiq' vt me dedas peto sibiq' dicito me
tūc ab illo diligī cognituz: cū te suis fauoribus vt dicatū vel extra miseras posu
tū fenserō: qz qđ tibi p̄stiterit ⁊ mibi datū putabo. Lenti ⁊ iacobo caluo etiā si ta
cuero salutes vt dicas volo: qz i medio cordis mei sedēt. Tu vale ⁊ arethotelē cū
tēpus fuerit mittito nulla pecuniaꝝ anxietate p̄turbat'.

Helio thurcoꝝ ⁊ hungaroꝝ rex po
lonie ⁊ cardinalis s. angeli ceciderūt.

Epistola. liij.

Ilustrissimo p̄ncipi ac excellētissimo dño. d. philippo marie anglo duci me
diolanēsi papie anglieq' comiti acianue dño. d. suo p̄cipuo. Eneas filius
poeta impialisq' secretari' humillime se cōmēdatū facit. Et si fauez' mibi
nō multū baten' tua celsitudo impēderit q' post traditū mibi ecclie sci laurentij
maioris mediolanēsi. possessionē spoliatoꝝ meū p̄ter ius ⁊ cōtra lras regias in
meū fauorē sepi' scriptas tuē: intatū tñ illustri celsitudini tue sum dedit' vt p̄ter
mittē nullaten' possim qñ nouitates ad nos delatas eidē significē. Que tamen si
nō bmoī sint: vt audiri libere debeat: expedit tñ ⁊ secūda ⁊ aduersa cogscē. Acci
cipe igit ex seruulo tuo. nō tñ apud tuā illustre dñationē p̄seruulo reputat o que
apud nos noua referunt. Quideci aut eo plures sūt dics qđ bucfama delata ē.
Fama malū inq' q' si aliū veloci' vllū mobilitate viger: ⁊ q' vires (vt agilius ait)
acq̄rit eūdo. Nec igit ladiſlāu polonie regē: q' regnū hūgarie occupauit ac sre
nissimū p̄ncipē ladiſlāu hūgarie ac bohēmie regē. pat̄io ⁊ auito regno spoliaue
rat. in bello qđ toto exercitū p̄strati vulgauit. Quia cū mille venerāt lre nullusq'
cert' auctor bebat ficta res credita est. Nec multo post eple ex hūgaria misse sunt.
Rex polonie sup̄at p̄stictiq' thurc' victorē reuerti. Eratq' nō pua trepidatio ne
sicut ē victoria sui nā insolēs ⁊ sup̄ba. Rex idē cū hūgaris aduersus austria ⁊ sti

rā castra moueret. Itaq; vir magni nominis dionysius archiepiscopus strigonicus. et alij qui la-
 distai regem prae-fauerunt auxilia romanorum regis affligitabant. Studuerunt. n. qui rege po-
 lonie apud hungaros manentebant: prae-fectum eius regem. Siue per redimiti ex bello regi-
 bus fugato prae-sule volebant: siue per statum suum eo melius interiri putabant posse dirigere.
 Similibus est mediatio instabilis: in nihilque veritate praestant. Aduenit enim bodie mirabile di-
 ctu est. ex diuersissimis remotissimisque regionibus una in hora diuersissime: non tamen di-
 sta se eadem noua portantes. Scripsit illustribus alie comes. Scripsit ex prae-
 uanis alij et rursus alij ex hungaria barones nouitates istas regie maiestati: qui licet
 christiano populo lugubres sint et admodum nocive: non tamen taceri debet. Sed tanto diligentius
 inter episcopos diuulgari: quanto catholice fidei maius imminet periculum: nisi religiosissimi
 principes in unum conuenientes de medio resistenda sceleris inimicis et hostibus christi cogi-
 tauerit. Noua igitur ista sunt. Quot oes nuncij uno ore regem polonie cum cardiale sci an-
 geli multisque hungari et plures walachis et bulgaris atque ruthenis in rumania usque perfectos
 tot bellorum successus habuissent ut non longe ab andrii opoli castra posuerit. Quod per
 thurcorum imperator accepit collecto in asia exercitu quadraginta milia pugatorum mare tra-
 iecit. Classis namque in clepsidris ad praehendendum ex asia in europam transiit: bac estate preter-
 ita missa ut isti referunt iam retrocesserat: patronis autem pecunia et asiatica gaza corrupta
 quod mihi non est visum: nec persuaderi mihi potuerit: tara perfidia usus illos fuisse ut christiani
 non sanguine machometistis auro vendiderit. Illud autem credibile est deficiente pomeatu
 classis ulterius non potuisse procedere: sicut iam suis fratribus timotheum iulianum cardinalis significaue-
 rat utcumque sit liberum mare thurcorum patuit: qui transientes in greciam isticique suis cis mare
 manentibus cum magno exercitu christianos aggressi sunt. Nec non detractauit certamine: sed in
 ipsa loca martini festiuitate bellum prae-missum est: quod tam atrociter et asper fuit: ut raro inter mor-
 tales tale fuisse putet: diu plura anceps extitit: diuque viribus utriusque paribus pugnum
 Atque dum hi per christum et illi per machometum procedunt: tati acies utriusque: prae-
 celsis inter utrumque exercitum circa. xv. milibus hominum cum pugna par eum adhuc cessare non
 luerit: sed qui plangui fundebatur: eo ferotiores utriusque acies turcesque plabant: dese-
 cerunt tamen utriusque vires: fessisque brachijs nec sibi gladios apostoli nec arcus tederunt valebant
 Queres quid abas partes ad magnam horam coegit: non cessantibus? ac spiritibus re-
 deuntibus in restauratum est plura. In quo videtur ad extremum thurcorum exercitus siue christus fuerit
 siue factus siue per micro plures erat. Affirmatque qui ex bello fugerunt: patrum nostrorum memoriam
 nullum tota in europam transuersum bellum esse prae-missum. Nec pauciores ex thurcorum christiani
 nis cecidisse. Et ruor est. lxxx. milia viro-
 rum in hac pugna esse cesa. De rege polonie in-
 certa vox est. Quidam occubuisse eum ferunt: quidam captum putant. Illud tamen inter oes constat re-
 gem polonie ad hungaros non esse reuersum. Nec desunt qui eum in facie vulnere suscepisse in-
 plandis asserant: qui tunc adolefcenti tam nobili tantique admodum dolendum sit qui non suo
 iudicio. (Mō. n. ipse etate aliena regna cupiebat) sed suorum suaserunt: ex pacifico regno
 in alienum: non ad pacem sed ad bellum: non ad opes possidendas: sed ad mortem vel captiuitatem esse
 tractus. Murmur est in christiano virum: tunc temporis tum eloquentissimum tum prudētissimum iu-
 lianum cardinalem sci angelini cecidisse: ac illi suum nobilissimum spiritum ad oia quae acceret
 diuinitus apud exalasse. Quidam asserunt eum cum iobe vainoda transilvano: et nisi timi-
 ditate victus aufugerit aiosissimo cum paucis euasisse: quod magis optauerim. sed moris
 sua mihi probabilior est: quia non fuit in bello fortunatus. nam et aduersus bohemos
 cum exercitu perfectus christianus esset: nisi forsitan et idem sibi nunc accessisse arbutari ve-
 limus. Sed assuevit fortuna quos uno ex bello fugatos fecit in alio interemptos
 reddere. Quocumque socis aut fuerint: non puto male actum cum eo: qui per christi fide pugnavit. per
 qui si mortuus est: ut isti ferunt nulli dubium esse de eo quod ad eum transierit cuius tam tutabatur
 occisi cum eo sunt agrieni. et waridien. episcopi. Stephanus de vader: iohannes de lasimet
 nicolaus de perin: bainricus de thamaia. Multique alij barones: quorum nondum
 nomina sunt transscripta. Mures in hoc prelio illustres ac vel in celum vel ad infe-
 ros transierunt. Insignis est hic annus multis cladibus. nam et fuit etes apud basilicam ce-
 li sunt. Et de plenis pluribus aliamque ciuitates occupauit. Et rex francie tullum ver-

dunūq; cepit. Nicolaus picensis vita functus ē. Et alij q̄ plures magni viri mortui sūt. Qui vix illustri nationi q̄ mibi sūt notiores. Hungari iā incipiūt la dislatū regē repetē: res noua est ⁊ recēs: nec magis explicāda q̄ tradita sit. Noua certiora indices mittent q̄ nō omittā scribere. si sciuerō meas lras i p̄spectu celsitudinis tue acceptas eē. Et nō magis aduersariū meū q̄ me i ecclia sci lauretj: q̄ mea ē p̄sone vere. Et noua ciuitate die tredecima decēbus. Anno dñi. M. cccc. liiij.

Lamentat ecclia suā alteri colatā p̄ter fictā sui mortē.

Epistola. liij.

Illustrissimo principi ⁊ dño dño philippo marie anglo duci mediolanensi papie ꝛc. dño suo p̄cipuo. Eneas silui⁹ poeta impialisq; secretarius humi lime se se comēdatū facit. Si eē mortu⁹ sicut de me aduersarij mei tuam celsitudinē instruerūt mīme has lras mō scriberē: nisi i mortuū ēt scribāt. Ego tñ ex diuino munē adhuc aura fruor: sumq; serenissimi dñi nñ regē rōanoꝝ secretari⁹: q̄ in loco si nō cōmodo bonoꝝ certe magno eē possim tue claritatē: meq; tota fere p̄pinitas in basilicā. p̄cilio laudes tuas cōmemorantē audiuit. Nūc mortu⁹ fingor: q̄ ēt mortu⁹ magis uiuere q̄ille uiuēs. ⁊ bonoꝝ cōmem tuam sublimitati. Quo sit vt siue iusticiā siue expedientiā seq̄mini melior eē debeat p̄ditio mea: q̄ ⁊ ius habeo lucidū ⁊ p̄desse magis possum. Quia res supplico vt tua cōmētia velit cōsiderare: mibi q̄ eccliaz meā sci lauretj mādare restitui. vt obnoxi⁹ sim manib⁹ ⁊ pedib⁹: p̄ tuo honore ⁊ statu sicut cor meū desiderat laborare. Qd facies nō solū me eniptū habebis. s̄ regi etiā nro q̄ p̄ me scribit cōplacebis. Ego siue p̄positura babeā meā siue nō: sp̄ tu⁹ ero: s̄ tanto magis si babeā quāto celsitudine tuaz ⁊ iustioꝝ ⁊ mibi videro benignioꝝ. Datū ꝛc.

Epistola. liij.

Dacē ecclie p̄ciliū ⁊ nouitates exponit.

M eas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico dño caspari schlick cācellario impiali. Ser ⁊ decē dies apud nos ē caspar: quē tu ⁊ college tui sup reb⁹ ecclie ad regū culmē destinasti. Is regē in oppido gretz puenit: ⁊ q̄ illic absolui negotiū suū nequerat: vsq; buc secut⁹ est curia: necq; adhuc finem hz vllū. Grauiā nāq; negocia magnū hnt tractū ⁊ in vltimis referuant. Ego p̄ ipm casparē epl̄as tuas recepi: q̄bus nūc r̄nsurus breuis eē nō possūz. Nā ⁊ referenda sūt gesta plura: ⁊ tu de mltis instrui cupis: q̄ paucis vbbis cōplecti nō queo. Nec em̄ ego ille suz cuius bodje festū colim⁹: qui apocalipsim scribes tot vba posuit quot smas. Sed accidit mihi q̄ oio q̄ dū breuis eē laboro obscur⁹ fio: atq; idcirco p̄licitatē in me rep̄bendit potius q̄ obscuritatē cupio. Scribo. n. vt intelligar: nec mibi solū scribo: s̄ bis q̄ legūt. Et q̄ plures sūt dauī q̄ edippi sermonē aptū habeo q̄uis lōguz s̄ iā veniēdū ē q̄ volum⁹. Binas lras in re frisingē. ecclie scripsisti regie marie: ti easq; ambas sibi reddidi r̄nsuz exiges. In p̄mis q̄d accefferit rescripti. Secundas p̄nte m̄gro vlrico i regias man⁹ dedit: q̄ mor legēde vlrico dedit: fuerūt ⁊ vidi regē i eaz ditiōe sad attentū q̄ ⁊ bec vba subiūxit. Cōsiliarij mei dicūt piculo sū eē i h̄ negotio q̄cāq; age: s̄ oz nōnūq; etiā cū piculo res aggredi: q̄d dictū spem mibi fecit possessiōis b̄nde. Altr⁹ q̄z admodū letat⁹ est. speras opa sua re bāc p̄cludi. Altrio dixit rex velle se ad p̄ciliū s̄ deducē: s̄ q̄ i crastinū abitur⁹ erat. nihil illic factū ē. Scis p̄ hos mōtes n̄ eē diuersoria vt i vrbib⁹ i signib⁹: nec escāz bū copā cācellariēq; nre malū iter patē inē milites: Hoc fecit vt nre p̄ diē p̄ regē p̄fasci vellēt. Ego vō timēs ne interdum res frisingē tractarē: putāsq; bonū eē p̄ntiā meā: vt abire cōsiliarios ⁊ amicitie tue mēoria facerē: accessito iacobo ⁊ vno familiarī: regia castra secut⁹ sum. S̄z nihil i via gestū ē: qm̄ nulq; rex q̄euit. At cū esset in burgo iudeoz vidēs q̄ p̄siliū tenebat: p̄mōi regē tui vt mēoz eēt q̄ postq̄ inq̄t q̄eti erim⁹ me p̄monestaco. Hoc autē ista tridū erit: ⁊ sic sc̄q; buc p̄ducti sumus re infecta. Ego interz auisamēta nōnulla p̄feci: q̄ michael ex latino vetricū theutonici: beric⁹ regis obtulit petēs vt i p̄silio legi iuberet. rēq; frisingē. expedī-

tionem daret. Cōueniētia antea cōsiliarios q̄sq; singulatim z vbi q̄mibi idonea vide
 bāt suz allocut. S; vey ē qd̄ dici solet: bonos cōsulares malū collegiū. Dēs vno
 se ore z tuos eē z cās tuas cordi b̄re dixerit. Cōsiliarij nō p̄ntes bi sūt. Mgr came
 re iobes de eberstorf: walther? zebinger: leupoldus aspach. Ceteri absint. Inter
 hos res gesta ē: legiti? mgr vrico? instructiōes q̄s feci z q̄rū copia cū p̄ntib? ma-
 gnificētie tue trāsmittō. Relat? fuit etiā lraz tuaz tenor: s; oia in vanū trāsierunt
 Hoc. n. mibi demū r̄sum est. Regē in p̄ntia z cert? ex causis velle sup̄sedē: roga
 re q; tuā magnificētia ne egrederet: q; boni respect? eet: mādātūq; ē vrico vt lris
 regis te ad curia aduocet. Hāc cā frisingen. plua deo mibi tuā abntia bis i reb?
 admodūz nocuisse? q; p̄nti dat: abnti detrabit. Et vey ē tritū sermone puerbiū.
 Facies bois facies leonis. Dēs bodie simulati sum? amici: amare fingimus non
 amam?. Atq; idcirco vbi ades: subseruio tibi: obsequi. q̄qd̄ iubes facio vt videar
 te diligē: vbi absis nihil te pendo: q; vel nō redibis vel si remeaueris: dicā me se-
 cisse oem diligentia z alios in culpa fuisse: q; res ex tua non sit expedita snia. Fra
 ē certe adulatores sum? nō amatores: nec fict? amor inē abntes aliqd̄ h; vigoris.
 Credo me plane intelligas. S; fingēdū est postq; oēs fingit. Hāz z ibs fuit it
 lō s; ire: vt boies sunt ita vtamur. Extrahēdū ē ex petra mel z oleū ex saxo duris-
 simo. Existimo i tuo reditu cūcta refarciri. Cū. n. regi? anim? bon? sit necesse est ve
 reliqui subsequant? q; qd̄ illū velle sciūt: nō audent dissuadē. Que aut cā sit. ppter
 quā rex dicat se nūc sup̄sedere nō scio nisi ppter mutationē thesīs. forsitā inten-
 dit bauaros duces aduersus plebē illā in sui fauorē trahere: z ob eā rem nō vult
 nūc ip̄is displicē si tibi possessionē p̄buerit zc. Debullis aplicis quas putabas ius
 eē in austria nihil subodoro. qd̄ si vey eet iā henricus me cōmonuisset. S; videt
 mibi rursus instādūz apd̄ vñm iobem caruāle vt lfe veniat. Ego seq̄ vt rursus
 rex sc̄pti p̄cilio vt circa p̄firmationē p̄tis aduersus sup̄sederet. Idq; ad p̄positū ve-
 nit. Ob̄it em̄ p̄ hos dies gregor? brixinēsis ep̄s: z qui mane sospes erat in sero se
 pulsus ē. Venus mortis felicissimū si bene illi cū deo fuerit. Si min? miserrim? trā-
 situs. S; q̄s tā iustus est vt p̄fessione nō egcat. q̄s mūdus a peccato ē. Nihil mi-
 bi cōscius sum apl̄s inq̄t nō tñ in hoc iustificatus sum. Quid nos dicam? absira
 nobis mortis subitanē casus: deturq; spaciū p̄nie tātomagis quātoplus delinq̄-
 mus. Ob hāc necem scriptū est z p̄cilio z pape metropolitano q;: ne circa p̄uifio-
 nē brixinē. bñius ecclie q̄qd̄ agāt: p̄uifq; cognouerint in quē platiū regi? anim?
 inclinet. Neue electū aut postulatiū p̄firmet aliquē. Ego puto eccliam illaz duos
 babiturā sponfos: nec tercius forsitā aberit. Illi. n. canonici eligēt: nec papa ca-
 rere suo iure volet. Et in eius inuidiā p̄ciliū dabit tertiū. felix vroz tot maritos
 babitura. Si mō id pōt fieri vt nō sint adulteri. Hoc malū facit eccliaistica diui-
 sio: ad quā tollendā nimis sum? torpentes. Vidi qd̄ reges scribūt ex copijs lraz
 nec despero rē posse bñ p̄duci si aggredi velim? negociū. Ob̄. n. vt vides displi-
 cet sc̄sina: oēs abhorēt. Quā aut sopiēdi h; malū carol? rex francie nisi fallor z tu
 tā z breuē ondit vt fiat p̄uēt? principū vl̄ eoz orator in cōi aliq̄ loco ibiq; vna re-
 cipiat p̄clusio p̄ oēs. Ad hāc aut pagendū op̄? eet rursus sc̄nbē cūctis regib? p̄nci-
 pibusq; vt oratores suos argentinam vel cōstantia mitterent pleno mādato suf-
 fultos ad pacē ecclie p̄tractādā. Fienda eet rursus exp̄sa: q̄ anno p̄terito facta ē
 vix triētorū aureorū. Paulopl? cōstātin? i cōgregatiōe niceni p̄ciliū exp̄posuit. Nec
 via nō posset impediri: nec papa vel p̄siliū reniti possent: tāq; h; absq; ip̄is fieri ne-
 q̄ret. V. n. p̄ncipib? secularib? puenire iuito clero: z tñ illic vnicō fieri posset. Hāz
 ille papa indubitat? eet cui oēs p̄ncipes obedirēt. Nō vides clericos q̄ velint pro
 ista vl̄ illa pte martyriū ferre. Dēs hāc fidē hēm? quā n̄ri p̄ncipes: q̄ si colerēt do-
 la z nos etiā colerem?. Et nō solū papā s; xp̄m etiā negaremus seculari p̄tate vz
 gente. Quia refriguit charitas z ois interijt fides: vt cūq; sit pacē desideraremus
 que siue p̄ aliqd̄ cōciliū vel p̄ cōuentū principū def̄ nihilipendo. Hō. n. denomie

Et de re p̄tendēdū est: voca panē si placet lapidē ⁊ bā mibi buꝝ famescō. Non vo-
caf p̄cū vocet cōuētus vocet cōciliabulū p̄gregatio synagoga nībīl interest dū
scisina depellat. Ideo mibi admodū placet qđ rex francie scribit eiusq; snie in bē-
ren. Mā videt regi nro pmittere bui? cōgregationis vocationē nobilis ille qđ se-
cū fuit: cui ⁊ instructiones dedisti reuersus est: s̄ nullas attulit lras. Munc ad res
athēsis reuertor qđ turbulētissime sūt: ⁊ nescio an regē moueāt. Mā sp̄ vni? est vul-
tus: l3 res sua gerat incerte cui? minimū interest imo nībīl: nisi regis cā marie cō-
turbāt. Oratores ex athēsi gretziū venerūt. Eoz petitiō fiat vt sigismūd⁹ ⁊ the-
saurus mitterent: qđ iam p̄terisset inscriptionis tēp⁹: postq; in athēsim venis-
set sigismūdus p̄siliarios dare sibi patria vellet ⁊ iureiurādo asfringere. Tūq; si
cū eoz p̄silio sigismundus vellet patriā suā regi cōmittere: vel duci alberto: pari-
turi essent: bec legatio eoz fuit. His r̄nsum est. Regē non teneri ad bec: secūq; si-
gismūdū vnanimē fore: missos eē oratores in athēsim hac de cā quoz r̄isuz c̄pe-
taref. Lūpe tñ regē vt athēsim mitteret aliq; cū p̄tate tractādi cōcordiā ne res
in tali disturbio p̄seuerātes magni alicui? mali foret origo. Lūq; bis remissi sunt
oratores: p̄uenierat eos cōstān. ep̄s. qui se mediatorē interponē cupiebat. Quic l3
nō magna fides sit p̄bita. p̄pter fratrem qđ nouādis reb? cām dedit. Multa tñ sunt
cōmissa eiꝝ mādāta eē cōcordie practica. Itaq; in athēsim se recepit: qđ egerit n̄
pōt sciri. Oratores regū nō sunt admisi: sed expectāt i rubeoburgo vbi clausura
est. Vilibelmus illic numerat pisces qui p̄ flumē trāsēūt. Multū. n. ocij b3. Id-
ip̄m ⁊ college faciūt: qđ ⁊ aliqñ ludit alca p̄ noctē. Rustica illic plebs in armis ē
Et aditū qđ sepulchrū dñi custodit: nō tñ dormit vt pilati satellites: s̄ die noctuq;
bibit. Recepti. n. athēsim ducales reddidit? tñ bis plebē in armis alūt: nullusq;
aditus caret custode. Snia oibus vna est aut sigismūdū recuperare: aut in libera-
tē se vendicare: qui si nō satis sua sponte insaniūt suitenses instigatores habēt qđ
se adiutores nefandi. p̄positi reprōmittūt. Tridētini adhuc in fide manent: q̄uis
p̄ alios dierim stimulent: dicunt se id acturos quod ep̄s eoz iusserit. Ex cuius ius-
su adhuc regē vsq; ad m̄ces quatuor sunt obnoxii. Rex tñ ad eos nō b3 aditū n̄
si p̄ dominia venetoz: ⁊ p̄ viā hāc mittent nūc oratores illuc. Dicūt aliq; comitē
galezē cū peditib? qđringētis tridenti fore ⁊ p̄tes regis tueri: qđ tñ mibi nō est
lucidū. Sūt qđ putāt obitū bruxinēsis ep̄i accōmodū eē: qm̄ is occulte mala bec fu-
erit exorsus. Ne alia snia teneat. Arbitroz. n. euestigio p̄ncipes factionis accu-
rissē bruxiā. Ibiq; opam dedisse vt eoz snia fiat ep̄s interea nō iam arces custodi-
ri p̄ eos. Sz l3 cuilibet opinari: vaticinari paucis: qm̄ futuroꝝ euentū solus deus
nouit: humane mētes in tenebris degūt: nec videre s̄ argumētari p̄nt ex p̄tentis
⁊ instātib? quid sit futurū: i eo qđ sepe fallunt: vt qđ p̄ vitru vltra inspicūt: aut itaq;
iactāt visuz. Hec scripsi ad. v. kalēdas ianuāriū putās me statiz missuz lras. Nūc
qđ sup̄est spaciū adiūciā reliqua. Junior comes cilie buc h̄c aduenit: tux albert⁹
horatim expectat. Similis ⁊ comes goricie cū eius vxore. Accepi goricie comitē
feuda suscepuz: qđ si sic erit: nōnibīl ad cācellariā veniet: cuz bis vt cōiecto vtq;
p̄cepi tractabit de modo intrādi athēsim. Aliunt em̄ quidā p̄ terras horicie accel-
sum patere athēsinosq; timere comitē cilie. Agef quoz vt subodoro qđ hic cilien-
sis in curia p̄seueret. Sed bis in reb? nemo vtilior ec̄ tua magnificētia. Nemo h̄
est qđ sciat quales sint habitū tractatus cū comite ipso ⁊ ad registrū recurrit. Co-
mitis goricie vxor: q̄re buc adueniat nescio: nisi questura iniurias viri: quē aiūt vl-
tra qđ dici possit iniuriū. N̄ si eo nimis licet qđ vir etate p̄fect⁹ ⁊ forma inept⁹ cou-
sore pene diuinā sortitus fuerat. Qua si bene vsus fuisset nemo esset beator eo.
Inter humanas nāq; felicitates bec vel maxima est vt cōiungat q̄s pulchrā sortia-
tur ⁊ bonā. Tum quod est tritū secundā sicut hāc eē referunt. Quidā rentur eaz
oino diuoznū petiturā: qđ vite sue timeat: q̄uis cōiungat mirū in odā sibi blandiaf
dum ambo hic erūt altius rem inuestigabo. Hec satis ad res carinthianas. Munc
in būgariā pergo. Scripsi dudū tibi dietā certā indictā fuisse p̄ būgaros vt ambe

partes bude cōuenirent ac de regni cōmodo trāsfingerēt: quod mibi admodū displicebat: ppter locū quo nil agi posse cernebā nisi ex arbitrio regis polonie: timebamq; nrm infantulū iure puuari suo. Sed respicit illum deus: & quia humana destitutus est opere: ex alto reperit auxiliū nondū perditā spes est. Hec tam felix ē aduersarius q̄ fama predictit. Cum effemus nuper in via buc venientes: obuio oratores hungaros apud pruggam habuim⁹: qui vsq; in lubin regiam secuti sūt maiestate. Hi attulerūt litteras ex parte cōitatum quas optime nosti. Ac ex pte strigoniensis archiepiscopi giste & ladišlai bani. Hi fuerunt etiā hoc anno apud viennā: vnus est quem gischa tunc misit. Alter missus fuit per cōmunitates caschonienses quos nōmine philippū dicunt. Hi retulerūt partem regni que obedit ladišlao nullatenus consentire voluisse in dieta budensi. Sed contenti sunt omēs vt duo conuētus fiant. Pars quidem polonoꝝ bude conueniat: & pars ladišlai apud strigoniū. Idq; in purificationis festo proximo. Detūt quoq; ladišlai te vt rex ad strigoniū oratores in p̄fixa die transmittat nec velit res tantas negligere. Postularūt etiā regē suū ad cōtermina regni deduci sicut eis pmissus esset. Oratores retulit dominum suum quibus vxorem alterius haberet stabili mente ladišlai partem tueri: nectimere aliquē nec debere illum scisse vxorizū vt ppter feminas regem tulerat. Sed viā sibi per hoc patere qua sibi attrahat alienos. Mulieremq; viro subesse non virum mulieri. Et hoc coniugiū nō parū conducere ladišlao. Hoc responsum est regis. ladišlaum nō dū missum: q; egrotus fuisset sed mittendū esse q̄primū rex in austriā reuertere. Oratores futuros in dieta vt petitum esset: & super oratoribus austrie scriptū est vt oratores ipsi mittāt. Gratie acte sunt q̄ in budensi dieta non sit consensus p̄stitus. Scriptūq; est castellano gretseni vt purum his oratoribus ostendat: & hoc modo dimissi sunt hungari in viennā. Quotiens habet patrie: eoq; iohannes niper g missus est qui nō dum rediit: nec quid sit gestū scitur. Munctepus esset res itales ingredi: sed nihil habeo illinc scriptura dignū. Fama est comitē franciscū mille quingentos equites amississe quos picēniū bello suscepit. Id tamen dubium est. Eugenius romae manet. Partes ille sic habent vt nosti. Nihil inuouatū audio. Nemo buc oratores mittit: & nos illuc neminē destinam⁹. Montes niuosi & nimis alti interfecant aditus: nec tu me pendis nec ego te magnificacio vt volūt principes sic existimant. Agitare laborare currere plurima oportet: si q̄s velit haberi magn⁹: q̄ dā modico sūt cōtenti & recte sancti ad naturā viuētes deū respiciāt & quieti sūt animi. Ille nō est laudandus qui multa cupit & aggreditur pauca. Oportet nāq; & animi & opa cōuenire si quis cōmēdari debeat. Nitro: venetos hic p̄nquos nullū misisse. Aut nos cōtēnūt: aut maiorib⁹ sunt occupati negociis. Ego nūc cā optasem maxie illoꝝ aduentū. Sed transeo hec vt ad res ecclie reuertar q̄ bucusq; dilate sinē hodie susceperunt. Res in cōcilio hec gesta est: Ite in primis tue perlecte sūt: tū oratoꝝ: tū regū. Post alia scripta ordinē habebūt apd vos referētia nihil aliud disceptatū est nisi an veniendū esset nurembergā. Sed postq̄ discrimē imminere ostensus est nisi veniret: placuit aduentū polliceri: totaq; disputatio de tpe mansit. Alijs purificationis diē: alijs mediū quadragesimē: alijs festū martini: alijs sancti georij placebat eligere: obtinuitq; tandē vltima sinia. Scribitq; rex tibi & p̄ncipib⁹ quib⁹ alis scriptū est: velle se oīno in diē sancti georij apud nurebergā: videri: sicut ex eis lris cognosces. Rogantq; principes vt interius manēat in declaratiōe cōtinuatione diēte vsq; in tps illud nihil est dictū. Sz apparet ex taciturnitate totū remitti ad vos q̄ diēta tenet. Multa visa sunt placere tum regitum cōsiliarijs via quā rex frācie aperuit. & chimensis ep̄s illā in quadā sua cedula plurimū cōmēdauit. Mibi etiā vt supra dixi si quid video plibens est ex quo principes germanie nō sunt vni⁹ voti. Tibi autē seorsum scribit vt oīno reuertaris: qd mibi his rōnib⁹ psuasum est. Primū ppter ecclesiam frisingensem vt interius p̄uideas possessionem habere: quia sequat⁹ postea quicq; velit: res tua in vado erit q̄q; non

video q̄ bececdia manus possit effugere tuas si velis instare. Mā vt lfe regū cā
nūt: oēs eugenio parēt: illūq̄ venerant z colūt. Et ipossibile ē declaratiōe aduer
sus eū fieri nisi mā scisma suboriat. Idcirco p̄seuerare in sua debes: z bāc ecclē
siā p̄sequi q̄ tua ē: vel rex vt puto aduersus erit dictis suis. Solet. n. qd̄ p̄mittit
ratū eē: nec verbū regū facit irritū. Et ob bāc rē venire oīno debes: ne p̄f absen
tiā tuā aliqd̄ inuouet p̄ aliquos q̄ buc dictū veniūt ex bauaria. Rex p̄tereā mul
tū tuū est nūc indigens. Et tūc bonū est fuire p̄ncipib⁹: cū res p̄ter suam eunt. Te
res atbesis: ciliē: bugarie: bobemieq̄: deposcūt. Nō dico italas: qz illaz nō est cu
ra. Sūt tñ z succica negocia siue alfacie vnde legatio buc venit auxiliū aduersus
suteses postulās: alioq̄n tacite interminant ducē burgūdie fore accersendum
vidēs qz necessarius est tu⁹ aduēt⁹: veterē occasiōe data: qz rebus tuis admodū
pducit. Exinde cū sicut scribis necessariū sit regē ascendere nurbērgāq̄: petere:
p̄necessariū est tep̄nes regē esse: vt istes cōmoncas picula demonstrēs z plua
deas. Māq̄ si tu ades: poterit rex illuc trahi: aliter vō timeo: ne qd̄ nūc scribitur
euānescat: z sit error nouissim⁹: prior prior: Scio nō nullos eē qui libenter vide
rēt te semp abesse: s̄ tuū est desiderū potius regū intueri z tuū cōmodū q̄ illorū
volūtātē. Nō scripsi adhuc tibi q̄ exaltatus sit magister vtricus qui affectus ē
plebē illā q̄ ptinebat ad vniuersitatē wiēnensem q̄ q̄ngentos aureos annuatim
pber: s̄ dignus est h̄ bono: aduēt⁹ nulli min⁹ in cōueniēte beneficio cōmitteretur
Ego q̄uis indign⁹ sum bono: audius suz tñ boni ita vt sit. Mā q̄ pauciora mereē
plura cupit: qz nemo se vt est estimat. Hoc facit vt scribā qd̄ mibi obtingit in ple
be saratane vallis: quā tuo beneficio rex mibi p̄cessit: vt si possibile sit z p̄siliū
offerat z opem. Quidam tridētū receptis lris quas a rege obtinuimus mei cā
(nā me mutuo diligit) in vallē saratane se ptulit possessionē petūt tñ apud pa
rochianos egit vt possessio sibi meo noīe tradita sit. Sz oportuit eū p̄mittē con
sensuz ducis sigisimūdi subsecutuz fore: alioq̄n possessio vim amitteret. Ita scri
bit mibi vican⁹ p̄fatus p̄ tres lras: suadetq̄ vt babeā lras p̄ncipis dñi ducis p̄
q̄s appareat eū fore ptentū de his q̄ rex fecit. Interim vō possessionē h̄z. Mibi
res visa est impetratū grauis in hac rex turbine. Sz expectabā reditū tuū. Inte
rea mgr vtricus q̄ suā saratana nūmis tuet: meq̄ sui cā spernit: verbū ex p̄te reg⁹
hoc ad me habuit. Inquit. n. regē cupe me saratane fratrem suū eis nepos est q̄ctū
dimitte: mibiq̄ p̄mittere eccliam primā q̄ vel in austriā vel in sueuia vel in atbe
si vacaret. Stiria: carinthia z carniolā excepit. Mibi res visa ē admodū suspecta
Tum p̄pter banc exceptionē. Tum q̄ ego possessor sum babēs ius r̄seruatōis
ius ordinari z ius patronat⁹. Alter nullū ius nisi p̄mariaz p̄cedū p̄sefert. Du
rū itaq̄ putabā dimittere: z nō parere regi duri⁹. Tandē p̄siderās q̄ p̄ medium
tuū ius patronat⁹ habuerā indignū putauī aliqd̄ agē: nisi te p̄z cōsulerē. Respō
di q̄ me velle reditū tuū mauere: q̄ me p̄mouisses: z quicqd̄ tu cōsuleres id agerē
Sicres se habet. Nunc p̄cor vt velis regi suadere ne me destituat: ne velit alteri
plus q̄ mibi affici: ne iusticiā meā illius iniusticie p̄ferat. Nam z sua inter est vt
ius patronatus in illa ecclēsia maneat: nec decet beneficiū p̄ncipis mutari. Ego
vō estī parui redditus illa ecclēsia sit: tñ cōtētus suz canonicatūq̄: illic habeo z vel
lem aliq̄n me sequestrare ab huius mūdi turbib⁹: deoq̄ seruire z mibi viuere:
haberē illic ducatos ducentos cū canonicatu annuatim possēmq̄ honeste viuē:
Ego iā sum vesper⁹ p̄tergressus z non semp potero buc atq̄ illuc discurre: si fa
ciāz hoc per sex annos satis est: postea quiescere me oportet: z vtinā locū babeā
vbi quicq̄cā bonestū. Sum animi tui: plus mibi placet bodiēnū ouūz q̄ gallina
crastina. Hescio quid vesper ybat. quod habemus tenendū est. Ideo tibi suppli
co h̄bace vt me iuuēs vel scriptis vel verbis si redieris qd̄ omnino curare debes
Nō mei cā hoc dico. Ego em̄ parui momēti sum: s̄ p̄pter rōnes p̄dictas. z vt tri
stes sint qui te abesse sunt leti. Nō potui adhuc scire p̄ quā viam tibi redeūdū sit.
s̄ sciens mor scribam. Mā si rex rediret in austriā aliqd̄ iter est: aliqd̄ si se superius

transferret. De lris arelatañ. alias tibi scripsi cū illaz videbis copiaz. Credo me
nō magnope dices errasse: aut si error est veniā meret. Tu vale optime cum libe-
ris ⁊ coniuge quibus relictis ad nos reuerti cura.

Remediū ad refarciendā ecclesie pacē.

Epistola. lvi.

Reuertendo in xpo patri dño siluestro epō chimeusi dño suo p̄cipuo eneas
siluius poeta. S. p. d. Mō miro qz ad me nihil scribis. qz mihi me indiges
Illud mirandū esset si ego ad te nō scriberē qz ⁊ gratia tua semp egeo ⁊ be-
neficia plura ex te accepi. Ana restñ me reddit excusatu: qz inaniter scribere bo-
minis est abutētis ocio ⁊ lris: bac de cā tacui batenus. Nunc vō res se obtulit q̄
mihi scribendi materiā p̄buit. vidi nuper lfranū copias quas reges impatori nro
scribūt in rebus ecclesie: p̄pndiqz oēs egreferre scisma: quo xpianus popul⁹ imp-
sentiariū cōturbat: multiqz demiratus sum regis frācie iudiciū qd cū tuo cōcur-
rere cognoui. Memini em cū als simul essem⁹: deqz bac ipsa refererem⁹ sermonē
quo nā pacto pacari ecclia quiret dixisse te. Ego si cesari essem: loco: vellē cūctos
rogare p̄ncipes. vñū vt in locū mitterēt oratores q̄ plenā ptātem haberēt res ec-
clesie cōponēdi. Itā qd p̄ncipes facerēt ⁊ popul⁹ sequerēt ⁊ derus. Ecce qz rex
francie viam binōi recipit quis dubitet reliqs oēs assensuros si natio germanica
cōsentiat. Itā p̄mittit rex francie cesari nro cōgregacionis binōi vocationē vos q̄
habetis rem in manibus amplecti hoc debetis. Regiqz nro ⁊ electorib⁹ suadē ne
oblatā negligant viā: qz salus hinc pendet maxima. Nec hic oportet vel papā re-
quirere vel cōciliū: nolint velintqz illi cōuenire p̄ncipes possūt seqz in hac vel in
illam ptē declinare. At nō erit hoc cōciliū nō sit qd ad nos: nō de noie sed de re q̄-
stio est. Satis est si scisma de medio auferat: voceqz quocūqz noie q̄ auferit scisma.
Stultus qdē senis debitorē in iudiciū trahit tāqz is negaret debituz qui so' idū se
suscepisse fatebat. Cū stultus duodecim denarios peteret apud senē. tum idē est
solidus qd ⁊ denarij duo decim. Sic in re nra stultus erit q̄ tolli scisma p̄ conuētū
p̄ncipiū negauerit qd cōciliū nō vocitet illa cōgregatio: voceqz sinagoga vel con-
uenticulū nō curo dum pacis erinde sequat effect⁹. Sed tu ⁊ college tui in cam-
po estis vbi hoc gerit bellū: ⁊ in hac area vbi bec palea terit: videte vt fabā bene
cudatis nedū scisma ecclesie tollere curatis diuisionē in imperio inducat. Hoc
nō dico vestrī cā. qz rectū scio p̄positū vrm s̄ vt elaborētis qz germania vni⁹ animi
sit: vñūqz papā colat ⁊ in vni⁹ fidei sinceritate gradiat. Nec volui scripsisse qz ga-
uisus sum regis francie sniam cōuenire cū tua: tu tamē stude vt illi sic locus: nisi
quid melius interim cogitasti. Vale optime ⁊ me extra memorie sinū noli abicē
qz tuus sum quātuluscuqz sum.

Prohibet ne de ep̄atu frisingen. sine
p̄sensu impatoris cuiqz p̄uideat.

Epistola. lvj.

Mcas silui⁹ poeta iobi tolleri i romana curia p̄curatori viroqz bono. S.
p. d. Veniet ad curiā viam latoz p̄ntiū quē regia maiestas i facq̄ ecclie bu-
rienen. destiat. Rogo te sicut soles regio desiderio vt faueas ne q̄s ad illā
eccliam p̄moueāt añqz rex noiauerit quē voluerit: nec graueris quō res trāseat
me instrū. Scribo tibi p̄sident scicōs amicitia q̄ int dñm cācellariū ⁊ te viger. Et
cū ego illi⁹ seruitor: existā: nō puto meas p̄ces apd te incassuz ire. Post h̄scare te
volo cundē cācellariū abesse: qz p̄ regē destinat⁹ ē nurebergā. s̄ mox reuertet qz iā
sibi vt redeat scriptū ē. Is si nūc adesset scriberet tibi qd op⁹ sit in facto frisingen.
ecclesie: s̄ qm ipse abest opus est me oia significare. Itā ille me in suo loco dimisit
⁊ barū rex cōmisit curā. Res ergo sic se habet. Aduersarius qui fuit p̄ capitulum
electus. Itā adeptus est possessionē oim eoz que apud bauaros sunt. ⁊ dietim
instat vt castra que rex tener sibi dñt: ⁊ omnes bavarie duces eius causam tunc
regiqz molestissimi sunt. Rex autē dedisset iā castra dño henrico. si bulle venissent
aplice: s̄ qz nō veniūt sup̄sedet. Et timendū est ne bavaroz p̄cibus in alteri⁹ ptis

fauore mutef. Ideo admodū miroz has lras nō ēē ex curia miſſas: qz nō minus in teſt pape ⁊ curie v're dñi benricū hāc ſortiri eccliaꝝ q̄ dñi cācellarij. Ipſe em̄ reperit benonificā ꝑcordiā ⁊ ꝑmittit ſibi ali' epā? ꝑ fratre. Sz oia refutat intui tu pape q̄ ſibi t̄q̄benign' fuit. Ego tñ timeo ne cogit neceſſario ex quo bulle non mittunt: qz tātū impetū ſuſtinē nō pōt. Rex vō ſibi ꝑmiſerat poſſeſſionē caſtroꝝ q̄ bz viſis bullis. Hūc oia ꝑpter bullas depereit. Ideo vclis ſupplire cardinalit' (Hā ipi ſūtipedimēto ſicut accepi) ne ꝑpter vnā annatā centū pdāt ⁊ illā n̄ ba- beat. Et rogo dicas tarētino q̄ cācellariū diligit q̄ prudētis ē aliqñ ſcire ꝑdē: nec dicat ſpem ꝑcio nō ēē cmēdā qz in eſcādī ſūt nōnūq; boies ſicut piſces ⁊ aues ⁊ fe- rarū gen': nec tñ qd ante pedes eſt reſpicē debem' ſ futura etiā intueri. ⁊ etiā hec cā tangit q̄ ꝑpter banc ꝑmōtionē inſignē eccliaꝝ ꝑucken. cōſeq̄ris: iō labora vt bulle mittant q̄s potes ꝑ hūc nūciū mittē: q̄ eſt capellan' regis ⁊ fidus: nō di- co plura. tu me plane habes: hic rē amicit: rē tuā: ⁊ rez geres cōem. Reſcribe mibi qd in re ſit que ſpes habeat: vt cācellariū ⁊ fratrē q̄ tui ſūt cū cōꝝ certiores effi- ciā ac vale optime.

Laudat legatū q̄ pecuniā remittit.

Epistola. lvij.

Eneas ſiluius poeta dño thome baſelbach ſacre theologie mgfo. S. p. d. Lras q̄s ad me nup miſiſti: regie maieltati oſtēſas feci vt q̄ foret erga te mens illi ꝑſentirez. Placuit regi diligētia tua dixitq; te meli' feciſſe q̄ bi q̄ dationē pecunie ſuſpenderūt. Sz vt noſti pauca loquif. ſ ex bis paucis plura colligi queunt. Naturā cū noſti ⁊ mores cogites qd hec verba importent. Tu tñ nullaten' beſitare debes: qñ bene agēdo grat' ꝑncipi ſis. Feciſti em̄ vt vix decet bonū ⁊ cōis cōmodi zelatoꝝ q̄ rēpublica ſue ꝑfert. Potuiſſet ſcādālū grande cō- tingere ſi remaſiſſes pecuniā expectādo. Lū oia munimēta apud te foret q̄bus in cōuentu agēdū erat. Hūc res bone directa eſt: ⁊ iā pecunie tibi miſſe ſūt: ⁊ am- pliores mittent. Quō aut in reliquū ſit ꝑcedendū ex apicibus regijs cognosces. Vale ⁊ me tui amoris partiā ꝑe facito: q̄q; nō putē me fore illius expertem.

Laudat amicū quia diligenter
rē comiſſam curauit.

Epistola. lvij.

Eneas ſilui' poeta frāciſco boſſio iuriſcōſulto. S. p. d. Accepi tres lras ⁊ tuaz vni' ſnie. Exponebat em̄ oēs rē geſtā apud ſaratanos. Deinde ſua- debat vt cōſenſū illuſtris ꝑncipis dñi ſigismūdi circa ius patronatus im- petrare: qz ſic res mea in vado foret. Ego tuū erga me animū qualis eſſet iam du- dū habebā ꝑſpectū: ſ tu dietim ſupas opūuenē meā: ⁊ nedū q̄rele mibi locū eri- pis ſ facultatē q̄s referēdi grās auferſ. Gaudeo tñ ego me talē amicū ēē fortitū cui' plura ſūt erga me bñſicia q̄ nedū ꝑmiare poſſuz: b etiā numerare. Tu aut cō ſciētia tua letari debes qñ ſic amici negociū geris vt tuū puteſ. Rata ſūt apd me oia ꝑ te geſta: nec vllus gūat me ſupr'. Mirozq; te nō plura expoſuiſſe. Volui qd ſua debeas a ſigismūdo impetrare ſ terruit me nouitas apud atbeſinos orta. Ti- muizq; ne rex egrefferet tanq̄ qd eēt a ſe geſtū rueret: putauizq; differendū donec cācellari' reuertereſ. Interis ex ꝑte regis rogat' ſuz hāc plebē vt aduerſario di- mittere: qz de meliori vellet ſua maieltas mibi ꝑuidere. Hoc rex ad ꝑces aliqñ fecit. Reſpōdi me velle cācellariū expectare q̄ me ꝑmouerat ⁊ facturū qd ille in- beret. Sic nūc ſe res hz. Sz hoc ſepultū ēē oportet ne qd parochiani ꝑſentiant: qd ſtude in deuotiōe ſuare. Ego adueniēte cācellario qd ſucceſſerit tibi ſcribam. Miſerā lras ad te ⁊ ad parochianos ac alios vt ſuaſiſti: ſ audio nūcios regioꝝ q̄ illos deſerebāt nō eſſe admiſſos. Arbitrozq; lris meis trāſitū nō patē. Ideo hāc ꝑſeci vt ſcires me tuas ſuſcepſiſſe ⁊ q̄ in ſtatu apud nos eēt negociū. Quid vō rite n' expediat nibil dicā qz ſuis nō eſt inuenerā de cō: vñ tibi notū volo vt ſcias res capitulares: meli' dirigē dietā ſcz nurebergēſez ad ſeſtū aſcēſionis ꝑrogatū cē quo tpe ituz ſe ꝑſonalit' rer ꝑ ſuas lras ſignificat. Ultra nō dicā plus: nec hoc vi- cerē niſi iam hic publicatū eſſet. Vale ⁊ me con canonicis cōmiſſum effice. Cum

deus uolet erim? simul z uitā ducem? beatā extra curie clamores atq; miseras.

Diuitibus nō expedit cōdicere bellū.

Epistola. lix.

Eneas filius poeta nicolao veneto canonico tridentino. S. p. d. Scribo dñō francisco bossio lras quas cū bis mitto. Sed accepi virū terrore percussum tridento abijisse patauūq; petisse. qz non placet sibi vibem incolere plenā tumultib? sicut nūc tua ciuitas est: que obsidionez expectat. Laudo ego pñliū suū. Nā qui pōt in pace uiueris dānandus est si se ingerat bellis. Memini bellū esse vtile: nisi cui status pñs est grauis franciscus vir diues est: z sua fortuna contem? sapit certe rumores fugiēs z lites fugit. ex quib? nihil lucrari pōt. Scit aliud esse hoc iudiciū q̄ illud ex quo vitatus est rote. Nā hic manibus cā defendit: ibidē lingua. Tu scis vbi est: ideo rogo meas lras sibi vt desines z in eius absentia me tuearis ne quid inuouet in canonicatu quē illic habeo: z sic te in remca habe sicut de tua pbitate z amicitia spero. Nō puto has tribulationes diu mansuras qz intēdit rex nobis auxilio eē atq; fauor. Vale z me tuū puta vbicūq; sum

Comendat pugnātē p sanguine claro z p iusticia.

Epistola. lx.

Eneas filius poeta magnifico galazio comiti de archo. S. p. d. Accipio te vnisse tridentū militariq; manu regis pres tueri. Id qz rex accepit ac ppter ea te amat colitq; maxime Res bñdōi tibi z domui tue bonori erit z vtilitatī quātū sentio. Perge igit z dñi occasio adest vix q̄ es te demōstra. Multoz virtus iacet: qz campus deest vbi se ostentēt. Tibi facultas est qua tū animū tū ingeniū patefacias tuū. Res quā tueris iusta est z p sanguine claro aduersus plebē z incertū vulgus pugnā habes: vide vt piculū facias nō tui, mōstrēsq; sanguis illustis quātū obscuro p̄stet. Si is qui credideris. Rex de te bene sperat p̄p̄mione suā imple z oim qui apud se sunt. Sic cum sis magn? poteris fieri maxim? Nec scripsi qz te amo: z vidēs bonū tibi nomē esse. Cupio vt illud mancat augeaturq;. Fratri tuo me dede z mihi vt soles amorē tuū cōicatū fac. Vale.

Epistola. lxi.

Secretari? appellat. ideo multa scribēda obicit. **E**neas filius iobām peregallo scriptori aplico fratriq; amātissimo. S. p. d. Ceteres sunt apud me tre tue: quib? nō respondi: qm nūc in stria: nunc in carinthiam nunc in carniola inter medios barbaros seuasq; nationes constitutus. Nūc apud bistriā z sup oras superi maris cum tergescinis versatus nullū habui cui cōmittere lras possem ad te perferendas. Nūc quia nuncius daf basileā petiturus: statui nōnihil ad te scribere vt z me viuū scias z sospitē ac tuū memorē. Nec em̄ possem obliuisci tui: semper tua dulcis imago menti beret mee habere igit has ex meis lras: z illū timorez quē de aduentu familiaris tui inducas abijce. Nihil ē em̄ qd̄ ampl? illinc vereare: vidiq; cū z sanum esse cognouit apud quē tui cā visus amice sum. Vult eius soci? quātū intelligo vos reuiscere: p̄manere decreuit. Ego vtriq; abitiū p̄suasi: ac vbi n̄ p̄fecit libez dimisi arbitriū. Quia nihil inuat calid? murū tundere aut eos ventis dare. fiat qd̄ cis placet nihil ē qd̄ in dānū vergat. Tu ille frat̄ caue? ē: sibi q; magz qz voluptati viuūt ne breue gaudū lōge p̄ponit vtilitati. Tu te mirare si hoiez cernerēs. Si qñ cōbitit nihil piculū ē. Mem? magnū est wiēne multeq; inē diuersas quer? ad fontē sūt vie: obloqui pōt aliq̄s eloq̄ nō pōt. Nec tuis dicē amicitie z monitorz plenīs dicta eē volo: qn tū famulo cōueniūt. De me aut tibi vt bñ p̄suadeas cupio. Nec em̄ aut grā minor aut spes deterior est solito. qd̄ mihi scripsisti de absolutione cuiusdā homicidii sic philipp? n̄ optabat: nō pōt nūc impleri. Veniat bñ nr̄berg: illic p̄fici res pōt Neciā bic dubiū sit qñ rex vadat. Quo iloco spero res vniuersalis ecclie sic dirigi vt z tu z oēs qui bonū cōmune cupitis: ex sua vos iudicetis exauditos. Idq; nūc nomine dici cupio. Reuerendissimo dñō meo cardinali sancti calixti viro

bono et veri amantissimo: cui ut me commendas peto et una viris theologie plenius frāscō et andree minoris ordinis p̄fessorib⁹. Quib⁹ si nō lati⁹ scribo: ut venia debeat q̄ officio meo parere me puenit. Nec enī alia de cā secretarius vocor nisi ut q̄ audio queq; video digna silentio in abdiq̄ mei pectoris claudā. Satis est q̄ bonā spem facio. Scriptorie officiū qd̄ illic habeo si emptorē repit: p̄cū mibi rescribere ut si fieri pōt vtiliter illo me leue: q̄ nō suz eius animi ut ad vos redeā. De tri dento arbitror te audisse. Nōnihil hic fama ē atq; cōsinos obtinuisse tridentū. Verritas ad huc nubilosa est. Frāsc⁹ n̄ decan⁹ illinc abiit: qm̄ postq̄ vidit sapientie sue snie locū nō esse: recedere pot⁹ irrisus voluit q̄ manere dānificatus. Ego nō spero illā rem mibi vtilē esse nec vsq; in rebus ecclesiasticis sum fortunat⁹. Laurentius de rotella nihil mei cā mediolani obtinuit: nō sua culpa: meā cū canfam exacte p̄mouit. Sz nosti patrie mores: nolo in illū dicere q̄ pōt p̄scribere: lōge sūt manus p̄ncipū atq; timēde. Sz etiā p̄ncipes p̄uatoz hōi sunt indigni. Ego nullū faciā plurisq; me putem teneri. Tu vale et mibi sepe scribe meq; sepe visita q̄ nihil est qd̄ tuis scriptis in oculis meis extet acceptius. Andree de pauigallis et iacobū de ceructijs. Ac omne bonū n̄m tā affectuose meo noīe iube saluere q̄ me scis illos amare. Casparē nauariē. arbitror cū auūculo repatriasse: si tū istic sit: ne mee salutationis expers maneat facito. Iterū vale.

Suadet moribus coaptare non iuris subtilitate vtendum esse.

Epistola. lxiij.

Eneas filius poeta dñi stephano caciē nauariē. iuriscōsulto. S. p. d. Reuerfus ex vindelicis inueni mūera q̄ i uicnā barbatus ex te detulerat: taz p̄ciōsa vt mittēte magis q̄ recipiēte sint digna. Nos hic alexandri fuit q̄ dona semp ex se metiebā. Ego itaq; tibi grās q̄q; ferretale oznamētū vbi mos nō est mūn e debeat. Scis q̄ nō regiones nobis aptāde sūt: s̄ nos ipsos regiōib⁹ p̄formare debem⁹. Ego tibi ad h̄ versus mediolanū scripserā: q̄ te reliq̄sse p̄alib⁹ rumor erat. Nūc vō admonit⁹ peregalli lris: basileē te fore p̄cepit: qd̄ mibi eo grat⁹ est: quo te possum meis scrip̄t sepi⁹ visitare q̄ id tibi et bonozabili⁹ et vtili⁹ puto q̄ frugifer illic cāpus ē et pauci messorēs. Et q̄q; plures essent: tibi tñ priores semp debent partes. Obuli me als curaturū vt regis aduocatus fieres si res fri singen. apud vīam dimocratīā bene trāsiret: quā p̄ditionē scis nō esse cōpletā: te quoq; fuisse patronū p̄tis aduerse. Quo sit vt solutos p̄misso siem si iuris apice velim stui. Sed scio q̄ summū ius sūma est iniuria. Ego p̄crea tibi nō verbis s̄ animis sum ligat⁹. Scioq; me nūq; tantū conari tui cā posse qm̄ ultra sim debitor. Quapropter et si durū sit obtinere qd̄ spopodi: spero tñ me voti cōpotē fieri vt tibi gerat mos. Sz ē moderator et arbiter oīm tps. Rogo itaq; te vt parūper expectes mibiq; fidē habeas: q̄ aut enneas cē desinaz aut tue cupiditati parcho. Nec me gallico more loqui censeas: q̄ parua morā q̄tuor et decē annos cōputāt. Credo p̄phetas imitari cupiūt: q̄ cito ventur⁹ dicebat qui annis post q̄ngctis venit. Ego nō annū sed paucos menses petam vt rem tibi consecra tonem. Vale et amīas salutes dicito: dñis vō me cōmenda.

Epistola. lxiij.

Nouitates hūgarie et de cōuentu nurēbergen. **E**neas filius poeta dñi iohi frund agripine ciuitat secretario. S. p. d. Nō habeo qd̄ tibi scribā et cupio scribē: vt inter meas c̄plas tuū quoq; nomē inueniat. Medicabo ḡ materiā et nouitates q̄ apud nos sūt tibi significabo: q̄s tñ vti reor: n̄ iuit⁹ audies. Cōducūt cū ad res nurēberge tractādas. Scis te sepe veritū eē nō pessē aliquā hūgaria pareret q̄ regē i bis p̄tib⁹ detineret. Hic itā timor abest. Inducias nāq; biēnales habem⁹ q̄s quō sum⁹ venati paucis aduerte docebo. Miserat rex poloniē lras q̄sdā cesari n̄ro formamq; dederat iuxta quā pacē deponēt. nō libuit cesari qd̄ petebat: formāq; aliā dictauit p̄ quā n̄ solū austria s̄: nā atq; carintia cū cariola s̄ eis et obediētia reglā dñi cōp̄debea-

tur: oratoresq; cū eadē misit: q̄b? regē polonie petētib? post expositionē legatiōis
certi deputati sūt viri cū q̄b? pferret. Int̄ q̄s iulian? cardinal: nicola? decan? cra-
couiēsis ⁊ laureti? palatin? bugarie fuere. Int̄ q̄s cū lecta eēt forma p cesarē va-
ta magn? rumor exortus est: qm̄ ladiſlaus rex bugarie vocitabat. Et hoc inq̄t de-
canus. Jam se cesar partialē facit: qui regnū hungarie attribuit ladiſlao. Nos ḡ
nihil ampli? tractabim? secu: qd cesar in hungarie regno manū extendit. Ad hec
oratores vos inq̄unt nodū in sirpo q̄ritis. Quid vīa interest si cesar suū patruele
regalib? ornat titulis. Dñs vester se bugarie regē scribit: nec cesar suū respuit lic-
ter as: qm̄ nec vīa scripta ius auferit ladiſlao: nec apices regij si qd habet vobis
ius adimūt. Ad hoc retulit palatin?. At ladiſlaus ver? est bugaroz rex nō par rō
est. Tū oratores baud hic locus est de iure disputādī. Postq; vīta fuerit ecclia:
ius poterit in hac cā discuti. At ego palatin? inq̄t ⁊ corā sūmo pōtifice ⁊ corā car-
dinalib? nihil negocij habere hanc tueri cām: qz plana ⁊ pspicua res est. Nec tam
inopis sensus est q̄spiā q̄ regnicolis auferat eligēdi regis p̄tatem. Nō disputatu-
ri venim? inq̄unt oratores s? de pace acturi. Si pacē vultis pacē dam? si bellū pl?
placet nō deterrectem? certamē. Aestru est eligere qd boz malitis. Hūc decan? nō
sic erbausti sum? inquit neq; tāuēcorde vt cāignominioſaz pacē velim? ample-
cti. Vires adhuc sūt nobis ⁊ ai nec quēq; timem?. Tū oratores nec nos aiūt aut
inopes sum? aut erangues. Si aliena innadē nō possum? at tueri nra cōmode va-
lem?. Idq; bonis viris sat est. Nobis a tergo tuta sūt oīa. In frōte vos habem?
q̄bus potētes sum? resistere si malignari volueritis. Nos int̄ nos ⁊ thurcos estis
medij: videte ne retro ⁊ añ feriamini. Tū palatin?. Sam? cesarē vrm̄ opulentū
eē: s? regnū etiā hoc plenū est. Nobis nemo terrore est: pacē vīaz vobiscū referte.
Referim? inq̄unt oratores abinmicēq; discedē volūt. Exinde iulian? cardinalis p
deū oro viri magnifici cōplectimini pacē: si p̄gredi aduersus thurcos volumus
par necessaria est. Sinite vt hoc paup regnū respiret. Nolite campos xpiani san-
guinis vnda cōmaculari. Sz frustra vociferatio eius fuit. Abitu est reſecta. In
crastinū tñ nūciatū est oratōib? ne discederēt qz nō regis nreſtrūm ei? fuisset.
Expectatū ē iterq; disputatū. Postea res in camera regis trutinata ē. Tandem
venit in publicū vox: in hūc modū bugarica lingua locut? est. Reuertimini ora-
tores ad cesarē: salutēq; sibi meo noie dicite. Post referte. Nos pacē p eū missaz
Quis nō indigeam? illa sui cā vt sibi cōplaceam? libenter acceptasse. Et in oībus
eius articulis sicuti iacēt esse cōplexos. Sup̄ qua relas nras infra ostendū pos-
sonij recipietis. vbi ⁊ cesarios apices eēcurabit vobis eē tradēdos: sic ḡ cōdu-
sares est. Et agūt bugari iam inter se quo pacto formidabiliores in thurcos p̄-
ciscant. Teneat̄s q̄nq; ⁊ viginti trirēmes armant q̄ p mensē iunij in elspontū
traijci debēt. Cesari nulla est alia cura nisi vt q̄ſteſtinauerit ⁊ q̄ bonozifice nuren-
bergā petat. Puto abhinc dies q̄ndeam ei? erit recessus. Albert? ⁊ sigismūd? du-
ces sequēt: ⁊ vti ſubmurmurari ſentio. Comes alie iunior ⁊ dñs de walsſe vtrūq;
sic bene actū putabo si eius tñ p̄ſona illuc venerit: qd iā mibi nō est magni dubij
nisi qz futuri nulla est certitudo. In cā tua multū verborū pdidi nil video qd fie-
ri queat: nisi postq; nureberge fuerim? vbi artib? erit vtēdū ⁊ nois ⁊ maioribus
aduerſari? tū añ diē obij filioq; nullā bēdicitē p̄ter lites reliq̄: de? illi miſer?
ſit ſiue iuſta fuit eius cā ſiue iniuſta. Philozcū quā bic amasti tumidū vtrē gerit
ſiue is ventus est ſiue ab us nimius. Jobānes ſecretari? nureberge. vtrē puta-
uit illi? ventrē vino plenū. Ascenditq; ſup̄ calcauit p̄ſtitit oūdq; nixus est vt vinum
deprimeret: s? nihil p̄ter ventū erit. O ſi lacrimas cerneret ⁊ plant? audires q̄
bus miſera p? tū abitu ſe maceravit. Certe niſi iobes opē tulisset aīaz exalasset
miſella: qz neſciūt muliercule vt viri flāmas amoris ferre. Sz abijt nūc qz iobes
neſcio qd actura ſit inſelix: mibi ſi eēt theutonicus ſermo: adirez ſciam ſolarer ⁊
blādis vbis recrearē. Sed nihil mibi cū viris almanis p̄ter tactū est. Ipse inſipi-
dus ē niſi ⁊ vba ſint. Subdelegabo igi? michaelē nrm̄ q̄ ⁊ vbiſvlixes est ⁊ factis

achilles. Tu vale et mei memoria gesta.

Laudent eloquentia: ceterum
ad britannos versus profecta.

Epistola. lxiij.

Eneas filius poeta reuerendo patri dño adā de molin anglico et aplice sedis
pthonorario. S. p. d. Regius tabellarius et angelia dudū reuersus tuā mi-
bi eplam reddidit: cuius tot finie fuerūt q̄t vba. Regis cupide que scripsisti
miratusq; suz romanā faciendā in britaniā vsq; pfectā ēē. Sz fuerūt et alij apud
anglos iuliane cultores eloquentie. In q̄s venerabilē bedā nemo nō ponit. Pe-
trus blesensis lōge inferior fuit: cui⁹ eplis hāc tuā pbzuec añpono. Lōgi atulor ti
bi et anglie: q̄iā vix vicedi ornātū suscepistis. Sz magne ob hāc cām referendū
sūt grates clarissimo illi et doctissimo pncipi docestrie duci q̄ studia humanitatis
sūmo studio in regnū vīm recepit. Qui sicuti mihi relatū ē et poetas mirifice co-
lit: et oratores magnopere venerat. Hoc nimis sit vt plures angloz eloquentes eua-
dat. Quia q̄les sūt pncipes tales et ciues esse p̄suerūt et mutāt fui studio dñoz.
Perge igit mi adām mi bere. Eloquentiā quā habes tene atq; aplifica: tibiq; bo-
norificētissimū puta in ea re p̄stare hoibus in q̄ ceteros animātes boies ipi p̄cel-
lūt. Magna res ē faciendā et si vix fateri velim⁹. Nihil est qd tā regat orbē q̄ elo-
quentia. Qm̄ q̄cqd agim⁹ in republica p̄suasi vbiis agim⁹: et illius i populi finia ma-
ner q̄ melius nouit p̄suadē. Tute ista scis iō missa facio. In rebus ecclie q̄lis sit
animus tu⁹ et tabellarius idē vt voluisti mihi retulit. Ego frankfurdi p̄i sen-
scrā. Laudo te q̄ pacē p̄ponis bello et pacatā videre cupis eccliam. Audio te nu-
rēbergā petiturū. ibi latius inuicē colloq̄mur. Cesariā itineri se accēgit. Infra fu-
turū mēse illuc vt spes est inueniemur. Dux albert⁹ frat⁹ et sigisimūduz patruel⁹ eo-
q̄ se p̄seret. Etinā par vt optam⁹ fiat finisq; tāde neutralitati dē: vt sciam⁹ vbi
agnū comedē debemus. Nun⁹ tuū q̄ mihi gratissimū fuerit. nec scribē nec ricē
possem. qz nec os nec calamus satq̄ animi pōt explicare p̄ceptū. Farit deus vt bñ
sit illi virgini nepoti tui p̄nobilis q̄ talis est opis opifex. cui nec penolpe nec arague
fuerit cōparādū. Eueniat illi vir dign⁹ tanta tute et sob̄le illa p̄generet matrē
imitatricē. Oblationibus tuis vterer quoties res exposceret: nec minus in ope
q̄ i vbiis apud te inuenire putarē. Idē tibi vt de me p̄sudeas cupio. Tale digni-
tate parēs etate frater dilectione q̄ socie: et me vt facis ama: s̄ nō vt facis vtere.

Facilitate excusat et neutra-
litate difficulter tollendā dicit.

Epistola. lrv.

Iliano cardinali sancti angeli patri reuerendissimo Eneas siluius poeta
S. p. d. Mūq; veniret ad te nūcius meis lris nō onustus: nisi magnificus
tabellarius me p̄ueniret: q̄ tāseriose et accurate tibi oia refert vt nihil mi-
bi relinqt scribēdū. Quo sit vt tacere poti⁹ q̄ scribere malim. Mā res notas ite-
rū significare obtūdēt ē. Inania vō attingē et nihil nisi vba dare temēt. Hoc
oro vt et tua. R. p. aiaduerrat mihiq; veniā det tacēti poti⁹ q̄ inutillē scribēti. Sa-
tis est si in te tuū cē scis micipiū: si me babes ad oia madata volūtariū et p̄mptuz
Scribe m̄ qn̄ res ep̄posat et iube parato parē. Noni nil ē qd scriptu arbitrer di-
gnū. Mā italia patūper respicit: s̄ nescio qd paritura sit illa p̄tatio senis habita
q̄ nōdū dissoluta: vtinā martini aliqñ ne dicā saturni redirēt secula vellē et ego re-
uifere patriā et ossa parēti reddere. Nihil pl⁹ timeo q̄ in pegrina terra iacē quis
vndiq; tantūde est et ad inferos et ad supos vie. Sz bz minus nescio quō tē lozis
inter vlnas fratrū soroz filioz atq; nepotū mori: lz ibiq; amī ci p̄parari possint
nulle tñ familiaritates tā dulces aut stabiles sūt q̄ in patria. Si parē haberet ec-
clesia de pace italie magis sperarē. Nescio qd allatura sit nurēbergē. dieta: qz di-
uisi animi sunt. Neutralitas difficulter aboleri poterit qz plurib⁹ vtilis est. Pau-
cupi sūt q̄ verū sequant oēs fere qd suū est querūt. Placet boc nouū neutralitatē au-
cupi: qz seu iuste seu iniuste q̄s teneat repelli nō pōt. Et ordinariū p̄ suo arbitrio
p̄serit bñficia. Non ē facile (crede mihi) Jex ore lupi p̄lā erige: Sz quātū sentio

tota xpianitas eugenij sequit partes. Germania tñ dimisa est quā ego se vnica in
videre vellē neq; illi cōformare qz multū tribuo nationi huic: q nō metū sed suo
libito suoq; iudicio ducit quocūq; rex cū electorib; se inflexit eo z animala mea
sequit: nec mihi plus q; alijs credā: hec volui scripsisse ne oīno nibil scriberē: vt
in futurū excusatioz sum taciturus. Vale feliciter z me p tuo placito vt cre.

Quader seruari aurum z
priuata negotia cōmendat.

Epistola. lxxvj.

Eneas siluius poeta Jobāni peregallo fratri amātissimo. S. p. d. Recepi
duplices tuas eplās quas martinus regie cācellarie notarius attulit: co-
gnouiq; te bene valere: q̄uis inani marſupio: ſillud qz aliqñ implebiſſi
ſperata vniō def. Cupis ſcīre antboni? luscus in meas ne manus venerit venit z
apud me eſt mihi chariſſimus. Tu rogo grās meo noie pſtātī z faciūdiſſimo theo-
logo franciſco de fuſte dicas neq; ſibi offeras: qz nō ero deſces in oibus q̄bus poſ-
ſum morē ſibi gerere: magniq; munerē loco recipiā ſi qd me poſſe conari ſcīā eius
deſiderio grātū. Munus qz ſtephani mihi redditū eſt: ſicut eidē ſcribo. Aure-
os illos quoz quos velle p barbatuz mittere ſcribis: ſuadeo vt apud te habeas.
qm multa poſſunt accurrere. ppter que illis in mea cā opus ſit. Scis qz tridenti-
na p̄bēda impetī: tuq; deſenſor es cauſe: nibil eſt qd abſq; argēto romana curia
dedat. Māceſi ipſe manus impoſitiones z ſpūſſanti dona vēdunt. Nec peccato-
rū vena niſi nūmq; impēdit. Serua igr̄ aux vt cū opus ſit pſto repias. De offi-
cio ſcriptorie cognoui tuū pſiliū. Mitto pcuratorū tibi vt illud quātū pluriſ po-
tes vēdas. Tu tñ id cautele habeas vt exītū nūrēbergenſ dicte mancas. Si pti-
nē bene ſuccedit vt ſpero: noli alienare officiū qd vel mihi vel meis poſſit aliqñ
frugiſe. eē. Si aliē euenit z placitū ſupis ſit pte aduerſaz obtinere: vende vt tibi
videt. Circa ppoſiturā mediolaneſ. qd ſuadcas plane pcepti laudoq; ſniam tuā.
Sed neſcio an fieri poſſit: qz nō habeo p̄motorcs. Si obediētia reſtitueret cōci-
lio: vellē te cām inchoare: qz tua res erit ſi poterit obtineri. Qz reſeruationē expe-
dieris ſup beneficijs ecclie tridentī. admodū. p̄bo. Cupio em̄ vt illic ſis vt cum
quieſcere velim? vna illic ſeniū paganus cum frāciſco nro: q̄q; illius ppoſitū mu-
tatū vengar. q bellū timēs illinc abiit nec poſtea reuerſus eſt. Et forſitan cū vrore
potius q; cū ecclia viuē cupit. Qd ſi ſic ſit: vellē ſuuz pſentis aim. vt de ſuo deca-
natu aliqd inuicē pſultarem? ſi qd tibi z mihi poſſet pducere. Laurenti? de rotel-
lahiſ ppoſiturā pingue in adminiſtrationē recepit in patriarchatu aqlegien. In-
reditq; illic religionē. pſiteri ſi poſſeſſionē nāciſci poſſit. Ego qz ſibi fauore ſum p-
ſuaſi ſibi vt ante canonicatū tridentī tibi reſignet. Mibi vō ipſe ſuapte vult ec-
cleſiā parochiālē reſignare. Si res atbeſis in nūrēberga ſicuti credim? cōponāē
aliqd boni poterit nobis euenire: Ego nō deſinā ſic te. pmouere vt meipſum: qz
merit? es. Reuerēdiſſim? dñs aqlegien. in extremis laborat: praua vite ſue ſpes
eſt minor ſanitatq; eranguis eſt: ſpūs iā nō corp? videt. Cogitare patres debēt quē
ſibi in patriarchatu ſufficiat z in oibus regiū deſideriū exequi ne friſingen. iniuriā
imouent. In ecclia brunſen. quid optet rex ſatis oēs. Rogo conſulo ſupplico
ne plus atbeſimis q; maieltati regie auſcultet: qz in nūrēberga nulla vox eſt atbe-
ſinor. Regis autem nutu omnia ſciūt. Nec vt reuerēdiſſimis dominis arelateſ.
z ſancti calixti dicas poſco ne bis facias cōmendatū. Mollem aliquid fieri qd
mentem regiam perturbaret. Mos in breui aſcendimus quia iam inducias bien-
nales cum rege polonie z hungaris ſibi obediētib; nacti ſumus. nec aliud ut
preſentiarum agimus q nos vie accingere. Mibi iohannes amantiffime bene ē
bene habeo bene ſpero: quod mihi non tam mei cauſa iocundum eſt: quia pau-
cis eſſem contentus q vt tibi z amicis ac neceſſarijs ceteris poſſis aliquando p-
deſſe. Andream de paragijs z ceteros amicos meo nomine ſaluos dīto. Va-
le optime.

Dolet de amici captura ⁊
morte cardinalis aq̄legiensis.

Epistola. lxxvij.

Eneas filius poeta. Iohi peregallo. S. p. d. Obsignauerā tibi bas lras
nūc q̄ in crastinū cōmittere anīm⁹ erat. Sz accidit inopināt⁹ ⁊ acerb⁹ ca-
sus q̄ ⁊ eplam retinuit ⁊ mētē affectit dolore. Laurētī⁹ nāq̄ n̄ quē vcllere
ligionē ingredi scripserā nō claustrū s̄ carcerē ingressus ē. Poloni em̄ vt cardina-
le montuz vidēt man⁹ in laurētīū iniecerūt nulla p̄nit⁹ auctoritate freti. Tu in-
q̄unt argētū b̄ci impignoraſti. nō eribis nisi luat⁹ septuagita ⁊ ducētaz marcaz
argētū ē qd̄ alberti b̄nt baſile: s̄ volūt vt laurētī⁹ redimat obligatū est p̄ septim-
gētis aureis q̄s cardinalis accepit: indigna res est vt seru⁹ es alienū exoluat. Sic
lex barbara iubet. Ego nitor boiem iuuare qz cōpator viro in aliena terra capro
⁊ amico. Sz qd̄ tu facias vbi nulla vox audit nisi auri cū tu sis iops. Ille adhuc
dephensus ē nescio qd̄ futur⁹ sit: nulla ex cōdicatio p̄dest nulla fideiussio duz res sic
stat. Aia illa q̄ in cardinalis aq̄legiensis corpore diu alligata filo vel cera detine-
bat abrupit⁹ retinaculis carcerē euasit. Obijt ille quarto nonas iunij hora post
meridiq̄rta. Nullas extorſiones passus ē null⁹ cruciat⁹ s̄ tāq̄ dormiturus aiaz
exalauit. Viderat medic⁹ mortē instare: suasitq̄ testamētū fieri: sic ⁊ amici astan-
tes. Ille vos me deficere cenſet inq̄t: at ego robustus sum nec in me q̄cqd̄ sentio
deficere nec post hec vba mediā vixit hora. Eius corp⁹ p̄ alterā diē seruātū ē ostē
sumq̄ oib⁹. Tercia vō luce apud sanctū stephanū ⁊ ad dexterā altaris dextri se-
pult⁹ ē fun⁹ iuxta morē germanie magnum ⁊ bonozificū fuit. Apud italos non
fuisse tātō viro creq̄e digne. Pile⁹ rube⁹ ob neutralitatē n̄ ē p̄missus mortuo q̄
vivo nō negabat. Sermo an̄ fun⁹ babit⁹ est: nescio q̄ vir fuit s̄ vba boīs laudo. Est
hāno bis i regiōib⁹ maria siccitas: nescio an̄ itez seton curi⁹ p̄bebi ducē cepent.
Frumēta oia sūt exusta magna caristia timef: nulle pluuię sūt: calores p̄ter solitū
admirādī: dicebāt plebei nō pluit qz ex cōicar⁹ ē cardinalis. Orator igit q̄ ante su-
nus verbū fecit. Vos inq̄t iudeis siles estis: q̄ cū xpm bonozificētissimē recepiſſet
aduēnit⁹ postea p̄secuti sūt: ⁊ cruce subire coegit. Vos hūc legatū cupidē rece-
piſtis ⁊ mirifice bonozastis ingrediente: nūc qz peccatis vris iratus d̄r: nō pluit:
cām in ipm̄ v̄bebat. Ecce iā triduū mortuus ē cardinalis: cur nobis pluuiā nō p̄-
beſ scelerib⁹ vris denegat humoz nō illi: ⁊ in hūc modū plura locut⁹ ē. Ego cardi-
nali epitaphiū feci qd̄ tibi cū p̄sentib⁹ d̄ſhino. Iterū atq̄ itez vale.

De morte cardinalis aquile-
gientis ⁊ de rebus concilij.

Epistola. lxxvij.

Ruerēdiſſimo i xpo plī dño iohi cardinali sancti ſetti Eneas filui⁹. S. p. d.
Pauci dies sunt q̄b⁹ lre tue mibi fuerūt reddite: q̄ annū in via p̄ſuſerunt
vel minns paulo. Illis ergo nibil respōdebo: qz nil est iam in eo stat u quo
tūc fuit. Solū attingā nouitates aliq̄s ex q̄b⁹ poſſet ad res p̄ſiliareſ vigilātius ⁊
vtilī⁹ intēdere. Regia maiestas sedulo operā dat vt q̄ccleſie nūrēbergam perat:
nec puto bis in partib⁹ diu manebit. Res ecclēſie aliq̄e finē nūc ſuſcipiet. Deus
illū d̄r: nec ſinat amplius tenebrāz p̄napē dñari. Cardinalis aq̄legienſis die ſecūda
iunij migravit ex hac vita. Nullū testamētū cōdidit. Verū est q̄ dīci ſolet: Sicut
vuiſ ita morieris. Qualis vita talis mors: funus eius nō tā dignitate q̄ vita di-
gnū fuit. Mō em̄ puto magno d̄trimento eſſe cōcilio mortē eius: quia nō multum
vtilis vita fuit. Sui nāq̄ legatiōe abutebanf. Nec papa id agit qd̄ hīc faciēbat:
oia em̄ plana erant. Itaq̄ murmur erat aduerſus conciliū quale vix queam dice-
re. Tu ſcis q̄mūdā man⁹ habere oporteat qui aduerſari⁹ os bz. Si aliqd̄ d̄erat
ſupuenit marcus boni filij p̄uidus diſpenſator: quē ſamoſa legatio apud polo-
niā geſta recōmēdat. Is nūc lras an̄ obitū cardinalis obtinuerat cū oi p̄tāte quā
cardinalis bēbat. Itaq̄ legat⁹ legatū creabat. Ego vidi ⁊ legib⁹ lras rep̄bēdiq̄
qz nō pōt de latere facultates ſuas ſp̄iales ſup quib⁹ in d̄ſtrie p̄ſona electa eſt al-
teri delegare. Sed fruſtra clamaui quia nullū eſt apud ſatuoſ conſilium. Neſcio

qd nunc factur? sit marcus. **Q**uunt em̄ ad huc velle polonias petere. forsitan facili-
tatib? vti vult etiā post mortē inādat? Is laurentiū pdidit captureq; sue structor
fuit. Me nūc p liberatōe studere oportet. Nihil formidabili? est q̄ bō bilinguis
nihil terribili? q̄ hostis familiaris. At h bñficia ex laurentio plura susceperat. neq;
buc venisset nisi expensas ille fecisset. digne patit laurenti? q; benefacere malis
malescere est. Arm est cogitare ne apud polonos marci loq̄tias atq; cupiditas
fauore p̄lij obnubilet. Venerabili ⁊ doctissimo viro theologo francisco de fuste
refero gr̄as: q̄ anthoniū luscū ad me misit. Andream p̄ theologum ⁊ p̄frem ei? sal-
uum dicit. Neq; eorū meref si nō voco dños q; nemo dñs absq; domino. Mē
dicantib? autē meum totum hūmānū ē omnia p̄ietas est inf̄ dicta. Valeant igit ip̄s
⁊ me p̄paupē amēt. Tu q; me viles diliges ⁊ ius famulos habes fidos. Ex Wien.

Promotoziales litere.

Epistola. lxx.

Erecederes heri ex vienna putavi me hodie tuū iter secuturū: q; in balneis
me velle opiri dixerat. Hoc mihi voluptati erat. tū q; in balneis recreor:
tum q; tecū libet? q; vsq; gentiū sum. S; aduenit heri circa meridiem bartūgus
nū q̄ ait te hodie nouā ciuitatē petiturū: sicut ciementib? epus sibi dixerat. Itaq; re-
gia maiestas oīno te visere cupiebat. deq; nōnullis p̄ferre tecū. Qd vt audiui ra-
tus sum nō expedire me balnea petere. q; sine te iutiles sumpt? facerē. Reddidit
em̄ me certū idem bartūg? me nō inuēturū tuā ibi magnificētiā. Deliberaui igit
h manere donec aliud mihi significares. Interi venit vlc? nescio qd. in sinistram
tibiā q; maxie crucior ⁊ ab heri vsq; hodie mirūm modū creuit. Crus ip̄m sinistru
a genu in femur rubet? est ⁊ sanie plenū. Optet me vti emplastris. nescio an infra
tridū possum fieri robust? eq̄tandiq; potes. nūc nullaten? possum nisi supra dex-
tri pedē p̄sistere. Mira res q; celerio? egritudo venit quāq; tarde recedit. Qui
nūc san? erat: in hora egrotabit. Nihil sub celo stabile nihil securū. Spro tū me n̄
esse nūc ex his q; diu iacēt. Et q̄pe si meū ad te iter taz nccūm q; volūtariū puta-
uissim: mor equū ascēdissem. etiam si vna puatus tibia veniēdum fuisset: q; libe-
ti? tecū cū vno pede fore q; cum duob? sine te. Si q; mea p̄ntia vlla in te opus est
rescribe: q; omni dubitatione posthabita curabo ad te p̄fici. Itēz. sicut tibi vi-
ti de simone p̄sbo misit. vicario apud sc̄m michaelē. supplico. vt cāz eius reco-
missaz hēas. Abūq; regi facias vt is possit illic p̄seuerare qd esset illi ecclie admo-
dū vtile. Itaq; edes ruinā minant? vinee inculte sunt: q; cū rectoz non arbitrat se
māferz rapit qd pōt ⁊ cetera negligit. Itaq; vult domum reparare iāq; ex amicorū
subsidiō in h op? pecuniam p̄pauit. Vult etiaz vineas colere ⁊ agros reformare
sicut iam cepat. Itaq; multū expediret illi ecclie h? bois p̄firmatio. Prepositus
sancti stephani h; annuatim ex sc̄o michaelē libras octo. ⁊ q̄draginta danē alijs
q;busdā p̄ vicario. Sup̄s libze feragita vel circa. ex q̄b? tenef q̄tuor capellanos:
vnu corale: vnu clericū vnu p̄curatorē. ⁊ se nutrire. Itaq; maiores sunt expēse
reddit? S; h bō si p̄tinet? intēdit vineas sic meliorare vt fructus maiores sine
Nec hoc bonū est q; aliq; illic nō p̄petuet. Itaq; rex albert? antecessorē illi? vica-
riū p̄petuū esse voluerat. rogo igit ⁊ supplico vt taz p̄ bono illi? ecclie q; meo intū-
itu: q; viz illum diligo: velis efficacit regem ozare vt hūc p̄petuet. Qd si hoc ne-
queat obtineri saltē triennū aut biennū sibi impetres ne homo expensas q; s
p vineaz repatione fecit oīno p̄dat: in hoc mihi grām q; maximam facis. Vale.

Fama non est contemnenda.

Epistola. lxx.

Erecederes heri ex vienna putavi me hodie tuū iter secuturū: q; in balneis
me velle opiri dixerat. Hoc mihi voluptati erat. tū q; in balneis recreor:
tum q; tecū libet? q; vsq; gentiū sum. S; aduenit heri circa meridiem bartūgus
nū q̄ ait te hodie nouā ciuitatē petiturū: sicut ciementib? epus sibi dixerat. Itaq; re-
gia maiestas oīno te visere cupiebat. deq; nōnullis p̄ferre tecū. Qd vt audiui ra-
tus sum nō expedire me balnea petere. q; sine te iutiles sumpt? facerē. Reddidit
em̄ me certū idem bartūg? me nō inuēturū tuā ibi magnificētiā. Deliberaui igit
h manere donec aliud mihi significares. Interi venit vlc? nescio qd. in sinistram
tibiā q; maxie crucior ⁊ ab heri vsq; hodie mirūm modū creuit. Crus ip̄m sinistru
a genu in femur rubet? est ⁊ sanie plenū. Optet me vti emplastris. nescio an infra
tridū possum fieri robust? eq̄tandiq; potes. nūc nullaten? possum nisi supra dex-
tri pedē p̄sistere. Mira res q; celerio? egritudo venit quāq; tarde recedit. Qui
nūc san? erat: in hora egrotabit. Nihil sub celo stabile nihil securū. Spro tū me n̄
esse nūc ex his q; diu iacēt. Et q̄pe si meū ad te iter taz nccūm q; volūtariū puta-
uissim: mor equū ascēdissem. etiam si vna puatus tibia veniēdum fuisset: q; libe-
ti? tecū cū vno pede fore q; cum duob? sine te. Si q; mea p̄ntia vlla in te opus est
rescribe: q; omni dubitatione posthabita curabo ad te p̄fici. Itēz. sicut tibi vi-
ti de simone p̄sbo misit. vicario apud sc̄m michaelē. supplico. vt cāz eius reco-
missaz hēas. Abūq; regi facias vt is possit illic p̄seuerare qd esset illi ecclie admo-
dū vtile. Itaq; edes ruinā minant? vinee inculte sunt: q; cū rectoz non arbitrat se
māferz rapit qd pōt ⁊ cetera negligit. Itaq; vult domum reparare iāq; ex amicorū
subsidiō in h op? pecuniam p̄pauit. Vult etiaz vineas colere ⁊ agros reformare
sicut iam cepat. Itaq; multū expediret illi ecclie h? bois p̄firmatio. Prepositus
sancti stephani h; annuatim ex sc̄o michaelē libras octo. ⁊ q̄draginta danē alijs
q;busdā p̄ vicario. Sup̄s libze feragita vel circa. ex q̄b? tenef q̄tuor capellanos:
vnu corale: vnu clericū vnu p̄curatorē. ⁊ se nutrire. Itaq; maiores sunt expēse
reddit? S; h bō si p̄tinet? intēdit vineas sic meliorare vt fructus maiores sine
Nec hoc bonū est q; aliq; illic nō p̄petuet. Itaq; rex albert? antecessorē illi? vica-
riū p̄petuū esse voluerat. rogo igit ⁊ supplico vt taz p̄ bono illi? ecclie q; meo intū-
itu: q; viz illum diligo: velis efficacit regem ozare vt hūc p̄petuet. Qd si hoc ne-
queat obtineri saltē triennū aut biennū sibi impetres ne homo expensas q; s
p vineaz repatione fecit oīno p̄dat: in hoc mihi grām q; maximam facis. Vale.

elegantē scribere: etiam si ornatius q̄ tuus in scriptis ducet matrin? Nullus forte
 Amicitia nāq; nō eloq̄ntiaz s̄ rē expetit. Tu vō tibi amic⁹ es ⁊ ego te in pauc⁹
 amo. Itaq; supplet amor q̄cqd faciēdia negat. Que excusatio nō min⁹ mibi q̄ ti-
 bi puenit. Tu nāq; dū impit⁹ videri vis: doctissimū te oñdis. Ego dū aliqd̄ sage
 me iactito: impitiaz p̄do meā. Quo sit vt meis in lris arrogatia cū iusticia certet
 Non tā boneſte q̄ in tuis certare dixi cū doctrina modestia. s̄ p̄tereo iā b̄: tuisq;
 optat⁹ rñdebo. Vis te cupē si q̄d noui ederim tibi vt p̄munice. Bererē tuo deside-
 rio morem si tam liberē rescribere q̄ scribo. mibi tñ id viciū est vt plus q̄ semel
 nibil scribas. Plura post tuū abitū p̄pilauī. sigisimūdo duci patruelici⁹ regis nr̄i: n̄
 paruā eplaz destinauī: plurima illic bñ viuendi p̄cepta tradēdo. De passione dñi
 ymnū p̄feci regi⁹: dño dedi. lras nūc ad istum nūc ad illū misi. Copias oim wē-
 cella? nr̄ bz. As te p̄ticipem facere. Sibi plumeus mibi plumbe⁹ est calamus
 Man⁹ illi velor mibi tardior. qd̄ ex me cupis ex illo pete. Nihil noui ex mea ma-
 nat officina: qd̄ ipse nō antea exemplatim retineat. Si q̄ ignorantias meas tan-
 tope cupis: satis habeto ex me doceri quō voti p̄pos fias. Notū in bohemia ene-
 am nō inuitus audio: qz mel⁹ est nomen bonum q̄ diuitie multe. S; vtinaz sta-
 bilis sit quam te me famaz p̄dicas. qd̄ ita demū erit: si fundamentū bene iactū est
 sub petra veritatis. Ego mibi p̄sciū sum nō me talem esse q̄lis p̄dicor. vtiq; ē:
 laudari pot⁹: indigne q̄ vitupari digne cupio. Est em̄ laus vtiq; excitamentum.
 Quis em̄ tā malus est q̄ vtutē illaz nō asseq; studeat de q̄se papit laudari. mibi
 sane magnos stimulos ad eloq̄ntiaz capscēdam adhibet is quē de medicis inē
 bohemos esse rumor. Et vtinaz aliqñ possim talis euadere q̄lis credor. Tu tñ vi-
 de ne van⁹ laudator inueniar. Sigs me casus pragam detulerit vbi mea p̄ntia
 nomē obūbrat in armor⁹ tuor⁹ descriptōe p̄bebo quam optas opam wēcellaoq;
 puinciaz demādabo. Cui nihil est tut cā duz facere. Frācis⁹ regie cācellarie ve-
 tus inācipium multa mibi de te cum laude retulit q̄ non abs volūtate cognoui.
 Faxit de⁹ vt secundi ora sint q̄diu vixeris: tua tuor⁹q; fata: tibi⁹q; nunq; medo ⁊
 francisco nunq; deficiat me⁹. wēcella? ⁊ ego colimū bibemus vbertim. Vale.

Diomotoziales litere.

Epistola. lxxj.

E Meas filii? poeta ⁊ michael de p̄fullendo: ff. S. p. d. ⁊ sese dedunt. Reue-
 rendo in xpo p̄ti ⁊ illustri p̄ncipi dño beinrico epo p̄stantiensī. Quos bo-
 nios ⁊ lraz amatores tue dilectioni dilectos esse nequa q̄ ambigim⁹: qz si-
 milis est anāre similē: ⁊ omnis p̄bus afficiē p̄bis. Nec vtus pōt nō placere vtū
 ti. Hoc facit vt ioh̄ez cilium q̄ tuo indiget auxilio: n̄ mult⁹ tibi v̄bis recōmēdem⁹
 Nam cū sit ille p̄bitate plen⁹ ⁊ omni ex pte laudandus. Satis in se p̄sidij bz ad
 tuum fauorem nāciscendū. nec recōmendatōe nr̄a magnope indiget. Ne tñ in su-
 is necessitatib⁹ v̄ba tibi nr̄a defuisse arbitret. Scire te volum⁹ magni bñficii loco
 nos suscepiuros q̄cqd in eum te boni p̄tulisse p̄cepim⁹. amiam⁹ em̄ hūc: ⁊ in ami-
 citia nr̄a terciū habem⁹. nec tibi q̄sq; p̄desse pōt quin ⁊ is nobis gr̄ificet. Non
 tam pilades borestē. aut perithoum thesus dilexit quā nos i alcutz suam⁹ amo-
 rem. Hinc regia munificentia p̄mariaz p̄cum ius p̄buit. Capitulūq; zowingen⁹.
 tue diocesis p̄ eo rogatum fecit. Itaq; in canonicum est receptus. Prebēdaz autē
 asse⁹ nō pōt: qm̄ alius sibi impedimēto est. Habet igit honorem absq; p̄moto.
 Alius forsitan libenti⁹ p̄modum absq; honore suscepisset: qz vulgus vtilitatem
 p̄fert bonorū. Vera tñ p̄bia nū vtile censet qd̄ non sit bonozificum. Atcūq; sit nr̄
 iohannes optat bonorū suo misceri p̄modum: qz caduca res est mūdialis bonorū
 nisi pecunia subſtēret. Tu q̄ illic epus es: in o manu calix est musto plenus: q̄q;
 potes ex hoc in hoc miscere. Tuua hunc amicum nr̄m ⁊ fac vt nr̄as p̄ces illi sen-
 tiam⁹ fuisse p̄ficuas. Quod si feceris vt de tua humanitate p̄sidim⁹: nō solum il-
 lum ⁊ nos tibi obligabis: s̄ impialis etiam vastigij erga te grām efficies p̄mere-
 ri. Vale.

Eneas siluius poeta. S. p. d. Reuerento patri dño iohanni caruaial iurif-
consulto ⁊ aplici palacij causaz auditori. Accepi cupide te germaniam re-
petisse: qz ⁊ te reuifere spero cum quo loquor ⁊ cuius libenter: quibus inter
nos sepe de rebus ecclesie pcertatio sit. Illa nāq non ptnax aut rācida est: s̄ q-
lis inc̄ phos esse p̄fueuit. Non ut appareant s̄ vt inueniant vey disputant. Nec
rursus ego is sum q̄ me velim huiusce diuisionis participem facere. theologoz ē
hec disputatio: mibi satis sentire fuerit qd̄ plures senserint. Petis ex me de cursu
diete vt qd̄ sperem tibi renūciem. Satis facit desiderio tuo q̄ntum pōt cancella-
rius. Ne nec scire neqz significare plus eo phas est. Si me tñ diuinare vis: quia
poetaz est p̄sagia scribere: pauca subiūgam. Ego vt tibi vey fatear: nō puto dietā
banc alijs esse steriliorē. scis qd̄ hoc vbo sentiam. Secunde sunt omnes diete q̄-
libet in ventre alteram bz. Apud arabes auis est fenix: carminib⁹ poetaz illustri.
Nec dum fatū sibi instare sentit: ingentis em̄ ⁊. xl. annis viuit rogos suos instru-
it cinimias. Ex cui⁹ cinerib⁹ mor altera surgit ⁊ sp̄ vnica fenix est. Tu hoc vt vis
accipe. annis iam plurib⁹ dietas habemus nec statim finis: res turbulente sunt:
diuisi animi. q̄sdam dilectat neutralitatem vigere: qz nouum est aucupium. pos-
sessores vnionis sunt hostes: qz nulli ius reddi vellent. Serpētē q̄ tibi suspect⁹
erat vidi audiuiqz nec alius fuit q̄ rebar: tu si morus ei⁹ p̄senties p̄isti nisi anti-
totum habeas. Aut mitridates aduersus hoc attonitus tutus irat. Habes qd̄ spe-
rem quodqz possim p̄ter iniuriam mei officij dicere. Tu vales si quem tibi non
in omnibus p̄sonantem amas me etiam ama.

Promotoriales literę.

Epistola. lxxiij.

Eneas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico dño Caspary scblick cancellario im-
periali. Attulit tibi sicut opinor bartungus lrās meas q̄b⁹ magnope po-
stulabam vt amicū meum simonē misneñ. regie maiestati recōmendarēs
peciunculam suam sup̄ vicariatu sancti michaelis p̄mouēto. Nihil exinde mibi
m̄disti puto qz nō sup̄peditabit t̄pus. Vex cū amici cā non sit deserēda nisi ad fi-
nem vsqz p̄ducāt. Itēz atz itēz p̄cor vt mei desiderij meozias hēas. ⁊ hāc vnaz
mibi grām impetres: qz p̄ magno munere suscipiāz. Ego nāc ozoem vnaz edidi
q̄ nouā papiri implet. quā cū videris dices me tñ tibi tū tuo germanio officiosum
esse. Itaqz rogo vt p̄ mercede illi⁹ mibi simonē p̄motuz reddas: qz digna est ozo
sic p̄mari. Neqz iudice multomagz. Ideo velis banc postulatōz mibi impetra-
tam reddere: meqz sup̄ hoc certiorare. De me vō q̄qd̄ fieri iussit id fiet. Intel-
lexi tūc apud te oia esse p̄cū quozioz: iō hic manebo q̄din nō vocabor: qz sp̄ mea
snia fuit noue ciuitati wiēnaz esse p̄ponēdaz quāqz apud vos iudeoz ⁊ monacho
rū plus sit: nec me nou⁹ b̄ndictinoz habit⁹ siue bernardini sē oblectaret: quib⁹
fama est crucem auream fore adiunctaz q̄ de collo cuiusqz monachi p̄det. Vale
optime ⁊ nisi nurebergen. cura dietē nimis regē teqz grauat n̄ nihil mibi rescribe.

Aduocatum nouum denunciat.

Epistola. lxxiiij.

Eneas silui⁹ poeta vngualisqz secretarius. S. p. d. stephano de cazijs noua-
riē. iur⁹ vtriusqz doctoz amico p̄mario. Laurenti⁹ de rotella vir p̄bus ⁊
tibi notus vt fert hera fortuna p̄ familiāz p̄iarche aq̄legiē. dū ille in vlti-
mis agere ap̄zeb⁹ sus incarcatusqz fuit. Ego tum p̄p̄ amicitiam tum p̄p̄ pa-
triam tum qd̄ iniuste detineri eum vidi p̄ sua liberatōe laboraui obtinuiqz. Can-
cellario tū ⁊ me p̄ ip̄o fideiubēte. Hac de cā oportuit me ire ad regem q̄ est in no-
ua ciuitate abhinc p̄ dietam semotus. Postq̄ illic fui. acta re laurentij: tuam ag-
gressus sum. Itaqz impetraui te regium aduocatus fieri. nec aliud restat nisi lrās
p̄fici: quod faciam vt p̄mū curia insimul erit. Nunc nequeo quia sigillo carem⁹.

Tu te tñ scias aduocatum esse: 7 p regem libenti animo receptum. Māq; vt is de tuis stutib; certior fact' est. Stephan' inq̃t me rogat qd eum rogari a me par fuerat. Cognosce g̃ regis animū: 7 qz iam suus es: cas eius suscipe p̃mendatas. Munc de adlegiū. 7 tridentinē. agec̃ eccl̃ijs. vide ne qd fiat qd p̃ter regis sit mētem. Reuerendissim' dñs arelatē cui rex scribit tibi apperiet qd sit opus. Ego tuas lras curabo quātotius expeditas ad te mittere. Vale.

Promotoriales litere.

Epistola. lxxv.

E Meas filii? poeta. S. p. d. magnifico Caspary schlick impiali cancellario. Insignem lraz militem. p̃copiū de rabenstein q̃nti faciam quāq; amem multis signis potuisti intelligere. Hīs nūc ecclesiam budouicēsem germano suo p̃ferri petit. Epus alius bobem? dicit eam sibi p̃missam. Mibi p̃stat bñc ep̃m non vacantem s̃ vacatur impetrasse. Et qz tunc nō vacauit vana fuit eius impetratio. Potestq; regia maiestas vt vult disponere. Mibi p̃sulti? videt p̃cos p̃j frēm q̃ illum ep̃m p̃moueri. Multa sentio q̃ scriptis nolo committere. Tu amas p̃copium 7 ab eo amaris: ideo nō expedit me multa dicere: si qd tñ p̃ces mee valere. p̃ eo p̃nt. scito me omni conatu 7 integro corde ip̃i? p̃modū cupe. Hō spes n̄r vellet ad te p̃ficisci tuosq; auxilio p̃ntiam regis bñe si saltem triduo in no ua ciuitate rex sit mansur'. Quod si buc venturus sit expectabis eius aduentus. Tu velis me qd fieri debeat instructū facere. Dum tergesti p̃terita byeme forem expofui potestati regicinanōs fuisse: q̃s p̃ mediū tuum. p̃ meis familiarib; regi as p̃ces impetraueram. Quia nō erant vere collatiōes. peciūq; alias p̃ces si loc' vacans rep̃ ired'. Annuit rex p̃nti wilbelmo tatz p̃thonotario. Munc dicit mibi iacob? locū esse vacuū quem in cedula tibi significo. peto vt p̃mitas. p̃ iobi familiari meo ad collatōz istam p̃ces expediti: qz ex hoc magnum me bñficiū recepisse putabo: q̃uis tot sunt tua erga me merita vt silere poti' q̃ ampl' petere de bea. Sz facio sic rustici q̃ postq; videt se nō posse obligatiōib; satisfacere. curāt vt obligationes ip̃e q̃maxime sint. dñi q̃z id solent q̃rere vt suos suos q̃obligatissimos habeant. Vale 7 me tuū tuissimum facito.

Epistola. lxxvj.

Litere promotoriales.

E Meas filii? poeta. S. p. d. magnifico dño Caspary schlick cancellario imperiali. Guido tabellari' apli? ad me bodice venit: lrasq; mibi ex roma red didit iobis campisij 7 petri noxetani. q̃ mibi ex tota humani generis societate sunt amicissimi. Hi venerabilē 7 ornatissimū viz bartholomeū ranarell' secretariū 7 cubiculariū apli? magnopere p̃medant vtq; res suas inueni nō suadet tñ s̃ cogūt: q̃le negociū sit nō scio. Sz id magnificētie scribis tū p̃ eisdē bartholomeū tū p̃ alios. Audio illum tui germani caz toto conatu p̃mouisse: bñ res ecclē frisingen' rome tractabat. Aut p̃terea bñc eē apud sumū pontificē magno loco: vi rūq; forer' lris 7 stutib; ornatū: q̃b' ex reb; si qd apud te roboz? meis inest p̃ab' peto supplex oro vt rē b' viri expeditā reddas. si modus ē q̃ possit impetrari. Mā 7 grām boi reddes bñ merito 7 amic' meis: q̃ tui sunt fui plus p̃placeb' q̃ si mores auri tradider'. Sic eos in hāc rē affectos video. tuū est morē suare vetustū q̃ felicitatē tuaz soles in acq̃rēdis amicicijs collocare. Recessum reg' suūq; trāstiti sicut iussisti. Et baustumq; 7 ceter' focijs significauī. Sebaldus in balneis ē. Hō spes dubi' est. vētur' ne a te sit. Ego disuasi qz 7 tu venire intēdis. Vale optime.

Drobat veram scientiam discere mori.

Epistola. lxxvij.

E Meas filii? poeta impialis secretari' viro 7 amico p̃stanti friderico tergestino? cancellario. S. p. d. Questus es me tibi non scribere q̃uis mibi scrip̃eris aliquando: dicisq; id esse signi nec constantis nec veri amici me fungi officio. Sic em̃ referunt q̃ ex te buc p̃ficiscunt'. Facis sicut mancipia solēt:

que vbi peccarunt prius clamare et vociferari incipiunt: q̄ bñi. crimē q̄ aliquod
 excogitant qd̄ heris ascribētes obliuionē pctōy suoy inducāt. s̄ erras: nō patiar:
 tuam negligētiam inultā. nec p̄p̄ea excusatus eris qz p̄us p̄grar. Scio ego has
 artes. noui has s̄ficias. calleo has tēgnas. Nihil agis mi friderice dū me accu-
 sas q̄ nūq̄ ad me sc̄p̄isti postq̄ abs te recessi nisi paucula s̄ba q̄bus amici tui cāz
 p̄medabas. Ego hō ad te sc̄p̄is sc̄p̄i et anteq̄ irem romā et postq̄ reuersus sum
 S̄i q̄ me vincere vis. nō q̄rendo s̄ scribēdo id facies meli. Nunc tñ missa s̄ facio
 veniāq̄ do. si mō in futurū alif agas. Ego nūc qd̄ ad te scribam nō habeo aliud ni
 si me tuū dixerim. tibiq̄ velle p̄placere te collere. te amare et obf̄uare vnice. tuū
 q̄ bonū statū. valitudinē optimam. et tuoy felice successum optare. s̄ ista vetera
 sunt et tibi notissima et inē amicis minime repetēda: q̄ magis facti q̄ v̄bis cognō
 sunt. cā tuoy ciuiū nōdus ē terminata. Ego libēter vidēre h̄p̄litū finē q̄ v̄bi
 tergestine ac ciuib⁹ oib⁹ sum affect⁹. Nec placet mihi videre bonos illos vir os
 ac sui reipublice amatores toties bucrabi. nec rursus libent̄ audio postponi ne
 gociariq̄ nro p̄ncipi q̄ debent. qd̄ si eēnt mediatores q̄ studio pac̄ intenti eēnt q̄
 sunt pac̄ p̄fulcrē: nō tādū res ista penderet. **Vel** est (crede mihi) de suo iure
 aliqd̄ tradere cū pace. q̄ totū litigāto p̄seq̄. At ista viderit q̄ plus sapiūt. Ego mi
 bi viuere volo nō sp̄ alqs. iam regia maiestas b̄nficia mihi largita est. q̄b⁹ possuz
 bonefice viuere: seq̄strabo me tandē ab his curiaz miserijs. Et qz senect⁹ adest vr
 getqz moris: cogitabo quō bene moriar. Id cñ est deniq̄ recte p̄bari. i. scire. i. eē
 sapiētē. Nā q̄ iura nouit et astroz cursuz et pluuiay v̄etozq̄ cās et argumētandū
 rōnes et mēsurā terre et carmis et oiois vires et oēm armoniaz. est tñ nihil fecit: nisi
 mori sciat. **Ultim⁹** humanoy actūū mors ē. Qui oia recte fecit et in fine deficit. is
 frustra opat⁹. **Infulsus** poeta ē q̄ actū q̄ntū negligit. sic q̄ mortē nescit bñ p̄du-
 cere: temēs est. **Curādum** est s̄ mihi vt finē bonū faciam. satis lusi: sat⁹ puer et iu-
 uenis fui. satis mūdo fui: imo nimis. Jam boza me admonet: redeundum ē in
 viam: faciam nisi falloz. Idē et tibi cēses faciēdum. q̄uis in eaz rē iam dudū accin-
 ctus fuer⁹ s̄ pseuera. **Coniugē** tuā p̄bam mulierē et bonefissimas filias tuas atq̄
 filiū tuū ad huc adolefcētē et q̄ inuētus impitat faciētē iubeo saluere et incolu-
 mes eē cupio. Idē iacob⁹ facit: q̄ est iā pleban⁹ insignis ecclie. **U.** seq̄ tibi cō-
 mendat. Vale et bononū vīm ap̄ium vū senat⁹ p̄ncipem meis v̄bis salutato.

Horat⁹ legatos regni hungarie v̄la-
 dislaum ablsq̄ p̄ditione regem recipiant.

Epistola. lxxvij.

Donilio sancte romane ecclie cardinali archiep̄o strigoniē. p̄zi et dño co-
 lendissimo. Encas silui⁹ poeta. S. p. d. Sicis me roget p̄stātissime p̄i. **Cur**
 ego nar⁹ in betruria de statu regni hūgarie loq̄ p̄sumam. Rñdebo me bo-
 minē esse et vt terentian⁹ ille cremes dicebat. **Humani** nihil a me alienū putare.
Dicaz me italū sare plures mel gener⁹ boies in regno v̄io et opib⁹ et bonozb⁹ au-
 ctos: ad magnaz gl̄iaz euasisse. **Dicam** me legisse hystozias v̄ias: inuenisseq̄ bū-
 garos mult⁹ victorijs claros nomē ad astra tulisse. Atz idcirco sicut nā iubet eo-
 rū me vtutib⁹ affici. **Quid** plura xp̄ianū me dicam: solitudinēq̄ b̄re vt xp̄iana
 religio in tuto collocef. qd̄ sane fieri nō pōt nisi et mur⁹ eius q̄ est hūgaria sit ico-
 lumis. sum igit̄ anxi⁹ nec aliud s̄ tpe opto: q̄ v̄ie largitōi bonū finē imponi. **Uex**
dum s̄ meū sc̄p̄ aio reuoluo: multū h̄ ex tua et collegay tuay v̄olūrate dispōsi-
 tōeq̄ p̄edere regio. **Naz** cū v̄biq̄ id eueniat vt tūc res bñ p̄cludāf. cū nūc q̄ eas
 tractat v̄olūtari⁹ p̄ncip⁹ q̄nto s̄ mag⁹ nūc sperādum ē. si vos inclinati et affe-
 cti sitis q̄ nō solū legati estis regni: s̄ ipm̄ qdaz mō regnū in pr̄te habet⁹. qz qd̄ p̄
 vos fieri p̄tigerit. nemo dubitat apud alios qz noie v̄enist⁹ b̄teratum. **Sūt** igit̄
 be cause q̄ me tue. **R. p.** nōnulla scribere p̄pulerūt: q̄ in bonaz p̄tem recipi p̄cor et
 alijs colleg⁹ tuis p̄municari. qz et si v̄im acre iudiciū q̄ regno v̄io p̄ducāt optime
 videat: nō tñ qd̄ exteri sentiūt negligendū est. **Loqr** aut̄ cum tua dignatōe tanq̄
 ceteri ex collegis audiant. In p̄ncipioq̄ meoy verboy illud fundamētū loco re-

apiam. Quicquid homines ex suo arbitrio faciant: id sibi utile iudicare. Nam quod sibi dāno sit: nemo sciens volensque facit. Vos igitur hūgari viri clarissimi. quod bucyranis. in pūctu pestiferi p^o fuisse. ac cū ceteris regni baronibus et accolis laudis laudem regem expectere decessissetis. nunc legatos expletes. vari vobis regē cum sancta corona deposcatis. Coronari denique regem vultis homagia sibi pberī: et ipse exinde in aliq regni loco sub tutela friderici cesaris sui patruelis pstitui. Necē si recte te neo summa vīe petiōis. quod minime pculissetis. nisi et regno et vobis singulis id putaueritis expedire. Quid ad h^o rursus? ut cesar nō scio. Illud autē scio quod et suam. quod vtilitatem et patruelis pmodum cesaria maiestas intuebit. Nec scienē aliq pmitteret. quod suo ac patruelis statui possit obesse. Si quis igitur vult intē cesarem et vos plenam fieri pcordiam: is ea media offerat quod sint vtriusq pti accommoda. Nemo enim pmonis ornatu ac xboz lenocinio plus suadet quod vtilitas. Cum igitur his in rebus quod nunc agunt. et vos hūgari vīm pmodum sequimini et australes suam. libz mihi pauca de statu pditioneq vū regni in medium referre. Sic enim quod sunt vobis vtilia meli^o intuebimur. Nam et apud australes in eandē finiaz seperatio ciuit^o sum. Vos quod ex pura mēte sincerorq corde. pmiē. benigna fronte et letis animis audite. et quod vobis sint vliu (quis lōgemeli^o quod ego pspiciat) me referēte notare nō piget. Stat^o regni hūgarie pcholor nō sine cui damno toti^o xpianitatis pfractus. qffatus. lacerat^o. et omni splendorē nitorēq pshino denudat^o est. tātaq mutatio in regio vfo a paucis annis citra facta est. ut si quis pcep antīq iam ab inferis resurgeret. hūgariamq intraret: nullatenus suaz patriam recognosceret. Apud bystoriacos veteres reperi vīm regnum florentissimū qndam fuisse et hominib^o opibus beatum. Cui^o tanta latitudo lōgitudoq fuit. ut et a pstantinopoli mariq pontico vsq ad austriaz et a polonia vsq ad sinum adriaticum pcederēt. In cui^o ventre septem amplissima regna claudēbant^o: quod a corona hūgarie tanq feuda depēdebant. ut merito qdam non tñ regem s^o arcchiregem hūgariam bze dixerint. Nec sat fuit tot gentibus hūgaros impares ex se quod ipsos ciuilerunt. quod omnem illam italie ptem quod olim gallia transalpina vocata est. hodie nō ab ipsis hūgar^o longas barbas ferentibus lombardia bze occupare. Ex vobis insup duces exierunt quod et almaniam et galliam et hispaniaz inuaserūt. Nec gens fuit orbe toto. quod vīm tunc regnum laceffere auderet. tam venerabile et claz erat vbiq terraz hūgarorū nomen. Et nūc quod lacez sit vīm regnum ipsi scitis: arcchpitate totum. Aeneti quod qndam p fundo ciuitatis sue tributa pendēbant. iam dalmacias magna ex pte tenēt. thurci quod trās elespontū formidare vīos arc^o solebant. in ipsis hūgarie visceribus crassant^o. Poloni qdammodo regni vū censebant^o. moldaniaz sui iuris fecerunt. nec thurci sine portione vīorū dominioz sunt. nec bobemi nec theutonici. Quid scismaticos et hereticos referam. p hūgariam debachantes. qd tristia bella: p vos cum thurcis gesta. qd animas pene infinitas ex regno vīo qdamuis exportari. Quid abigeri pecora et omnia in pdam duci. qd monasteria magniq dei templa vbiq apud vos ruere. O regnum olim opulentissimum. o aureaz puincia. o terraz dec^o. quō sic ex te nitor omnis abcessit. quō sic abhē color optim^o. Vbi figor ille tuorū hominū. vbi reuerētia. quam tibi omnes gētes impendebant. vbi maiestas regis. vbi gloria. Quid tibi tot victorie pfuerunt si tam cito in triumphum duci debebas. Quid romanz ducū restitisse potētie iuuit. si nūc illoz vicinorū inepros incept^o ferre potes. Ne uo fortuna. beu rez vicissitudo. q cito impia variant^o. q cito mutant^o regna. qrepēte dilabunt^o pates. Regnum hūgarie cui vix simile vidit sol. sic dissipatū est ut vix intē se ptes vlle cobe reant. Que autē sit tante mutatōis ac ruine cā. nō est intuezi facile: quod occulta sunt iudicia dei. nō min^o bodie quod olim fertiles agri sunt. nō minus fecunda pecora asunt vineaz. puentus: reddunt vsuram effose auri et argenti minere. Sensati homines sunt industrij. magnanimes. multaz rez expti: lre taz vigent qvñq. Nō possum ego de ceter^o loq quod nō vidi. de vobis quod b estis. illud possum dicere quod de

quis hominum genere bici pot. Video em vos forma pceros. corpe decoros. vi-
ribus robustos. Vinone geros z in omni ope acceptos. Quid igit est qd regnu vim
tantope deppsit. cum nec vires vis boib? desint nec ingenia: sicut ex oib? audio q
vraz regionem pagrarunt. sunt forasse nonnulla pctā q deus punire vult: que ad-
modum in veteri testamento factum nonnunq legim? Qb quam re p fiderādum
est diligēt. vt si qd erratum est emēdet. vt p opa pietat? dina maiestas mitiget
quam ppe iniquitatem aliquaz pstat iratam eē. nec miremur si dixerim inf vos ali
qd iniquat? esse. Nam nulla est oino puincia iniquat? expers. Et ex cum bis pie
ac misericōiter deus agit qz delicta in h mdo punit. Deus em homies p filijs bz z
qs diligit arguit ac castigat vt p multas aduersitates ad opa vntut? inducat qs at
nibili facit. delicate z deliciose patif viuere. qz nō illos emēdatōe sua dignos. En
aut regnum vrm deus multis plagis affluerit signū est qd vos amat z saluos eē
desiderat. Nunc vrm est vt emēdetis in qb? cogitare potestis offensaz eē maiesta-
tem dinaz. inf alia vō q deus egretulit. forsitan illud est. qd est regi ladislao infan-
ti orphano sine crimine nō vti par fuerat fauorabiles extitit? Nam quis pleriqz
vrm ex magna cā ipm reliqrunt. qm sibi qsq? pfulere dz. regnum tñ totuz excusa-
ri nō pot. qd si vntum p iusticia pueri fuisset: nunq polon? ex aduerso intrasset.
vt cūq? sit. vidēdum est vt deus placeat vbi offensus est. vt inde medela pdeat vñ
vulnus fuit illatum. Nempe qntum ego imaginari possum. ex deo datum est vt
regnu hungarie qd sub adulterino rege piditatum ē. iaz ad suum vepz legitimū
regē ladislauū reuertat. sub cui? auspicijs reintegrari possit z ad pftinum reduci
nitorē. Bona est eqdem via deliberatio. pbāda. recta. salutifera. Ex qz z añ de-
sertum ladislauū imo z diu añ sigismūdi pstatem regni vrm dedinare cepit. nul-
lam g cām vñ e ruine maiore fuisse arbitroz q discordias vraz. Namq? sicut res
vie p p cordiam creuerūt. sic p discordiam sunt diminute. qm nulla durare pās
valet vbi dissensio regnat. Romani tādū magni z rex dñi fuerunt. qd diu in cha-
ritate vixerūt: vbi vō ciuilia z intestina bella suborta sunt. mor z maiestas roma-
na defecit. Sic z athenas z spartam z carthaginē domestica deleuerūt odia. Cui-
les aut dissensioēs inuidia z ambitio alunt. q pestes in regno vzo crassantes. oim
intentionū vraz maloz z oim cā fuere. Et vñā etiam nō bodie inf vos bi eēt
morbi. nāq? si depositis simulatib? intestinisq? odijs p cordes cētis z vnamini voto
ad cōe regni bonū intēdēt. nihil est qd vñ vicini z vos auderet. nec em. puincia
vlla ē. q si viros bz z bi sunt vnti. suū nō tueri possit statum. Difficile monuinē-
tum ē amor ciuium. inexpugnabilis ē ciuitas quaz vntas ppli tuet. Qz si qua re-
gna. sterilia. paupcula. p p cordiaz sese tuenē. nec vicinorū impet? timēt. qntoma-
gis gloriosuz regnū vrm amplissimū. ditissimū. z oim rex copia habundās. insul-
tantiū? resisteret hostib? si oēs in vñū barones regnicolq? concurrēt. s se? nēre
inui cē nescio quō iusticia atz p cordia. nec vsq? altera sine altera repit. nisi forsan
ad modicū tpus etiam in malo qdam pspirauerit. Sz bi nō pnt esse diuturni. qz
nulli? criminis est longeva societas. q diu p cordiaz appetūt. bos necesse ē in vñ-
te iacere fundamentuz. Dicam plane qd sentio. nec vos egraturos puto. qd in
bonum finem eloqr. Quidū ē apud me. idcirco vrm regnū in magna pte vasta-
tum esse. qz p cordia caruistis. Concordia vō pprea vos deseruit. qz iusticiam non
amastis. Vos ipsi potestis reminisci multis in loc? apud maiores vros iusticiam
fuisse neglectaz. Vris vō tpi? magnū illud fuit. qd ladislauū de vñstis infan-
te z nullū bntem q suum ius tuere? nisi deū. qvis nonnulli vrm necessitate magis q
volūtate ab eo defecerint. qbus nihil est imputādum si metu graui pculsi vite sue
pfulere voluerit. Nec em hōdie sum? q p iusticia capita vstra ponam? Dixim?
iam cāz aliqs. regno que vfo obfuerunt quantum nos opinari valemus. Apud
deum forasse mōtozē oim in cui? manu sunt omnia regna mōi. alie sunt qs igno-
ramus. Nunc de remedijs trāsigēdum est. vt eaz inueniam? quaz qrim? vultate
Nempe viri pstantissimi si regnū vrm vult? instaurare? vultis em nō ambigo)

rjs artibus uitadum est: querenda iusticia est. habenda pcordia. iungendus amor
ladislaui. q̄ verus rex est reperendus. iuuandus. fouendus. vt violata in eo iusticia re-
sartiat. Dicit forsan frustra sic loq̄ris cum ias ob eam cas h̄ sim? s̄ h̄ baud satis
est. Nam z legatio via p̄ditiōes q̄dam bz. q̄s possibile est cesarem nō admittere.
Quid tūc facietis. qd si non tēx puer ad albam regalem. qz n̄ videt cesari faciun-
dum. Quid si neget coronatio noua. an in secto negotio recedetis. Hic h̄ delibe-
randum ē. h̄ p̄sulendum. h̄ videndum ē. ne iusticia deserať. z ne qd expedit regno
vio negligat. Scit? qz iulgerius ē. neqz electōz neqz coronatōz regnū dare s̄ suc-
cessionē. qd si q̄busdā in regnis electō regem facit. id cet̄ apud vos nō est. Nam
z aplice sedis snia est successionem in regno vio locum bie. sicut z bonifaci? diffi-
niuit z vetus obfuario docet. Est igit vobis ad iusticias p̄uandam ladislaui in
regem bñdus. q̄ sigismundi nepos. alberti z elizabet̄ filius. auito pat̄no z mať-
no iure regium vendicat. Minus p̄i viuo successit apud assirios: apud macedo-
nes philippi successor alexander extitit. Apud hebreos salomon p̄is dauid solū
tenuit. Apud rōnos cū ple careret iulius. adoptiuū filiū augustū successorē h̄uit
Apud troyanos laomedontam p̄ez secut? est p̄am? Apud francos pippini sedē
post obitum karolus magnus accepit. Apud gothos autē q̄ z ipsi vii generis fue-
re almal p̄i suo gape successit. Sic z alberto regi vio par est ladislaui successorē
filium succedere. nisi z pietatem z humanitatem oim̄ p̄loz gentium nationūqz
iura velim? puertere. Vex ne p̄positi n̄ri metas egrediamur. cum iustum sit ladis-
laui apud vos regnare. videam? an etiā vtile existat. Stoicoz snia est m̄bil vti-
le fore qd non sit idem bonestum. nec vt mibi videt false arbitranť
est vtile qd turpe sit. videri pōt vtile. esse autē non pōt. Nam turpia z viciosa ca-
duca sunt. mutabilia. fluxa. curas sp̄ atz molestias asserētia. Que iusta sunt z bo-
nesta ea manent nec vnq̄ m̄tem turbant. s̄ differam? h̄ alio modo. Sunt vt ac-
cepi nōnulli: q̄ nec vocādum ladislaui reit. nec cum cesare q̄cūq̄ practicandum.
Quidam vō bonestum aiunt (vt ias factum est) vocari ladislaui. qd si nō tēx
p̄ alium modū regno p̄sulendum cēsant. Apud hosce boies minima est de iusticia
mentio vtilitatem solūmodo sectant. s̄ nesciunt qz nulla est sine vtute vtilitatis
possessio. Discutiam? q̄ istoz opiniones r̄ideamusqz p̄iantibus. Ego q̄dem tūc
vtile putarem regno vio negligi ladislaui. si sine ipso z p̄cordes esse posset? z ab
h̄ obfibus regnum tueri. Qz si h̄ absint. qd vobis vtile esse q̄at. Examinemus ista
Si pacem in regno z p̄cordiam vult? bie aut populare regimē aut regale habē-
dum est. Dimitto nūc illam aristotelē quam in politicis de mō regendi p̄sideratōez
habuit. Nam ad h̄ duo p̄nt omnia referri. qd vos obsecro int̄ h̄ eligeris. q̄s v̄im
est q̄ populare regimen audeat suadere. Omnes vos q̄ hic estis nobilis estis. at
in regimine populari omnis nobitas suspecta. Surgunt plebei z eq̄to iure rem
publicam administrant q̄cūq̄ excellit amputat. Respiate ciuitates q̄ in p̄muni
gubernant. nullus in atrio nobilis est. mercatoz sunt omnia. Ego nō puto q̄-
q̄ v̄im sub artificibus potius esse q̄ sub regibus. Ad hoc est q̄ v̄im regimen vsqz
in hoc cui sp̄ sub auspicio regum gubernatum est. Nec reor nouitatem vos velle
nunc agere. q̄ m̄r erroris esse p̄suevit. Exinde cum regnum v̄im vndiqz bellis fla-
gret: necessarium est regem bie ad quem omnia referunt. Abi par est multitudo
regiare pōt. vbi sunt bella nisi vnus sit q̄ dirigat. omnia corrūit. Cum cimbri cū
tricentis milibus armatoz italiam peterent. v̄bes italie q̄ tunc erant libere. spō-
te sua romanum sibi p̄lm̄ p̄fecerunt. Romani autem marium ducem oim̄ p̄stitu-
ere. Nec em̄ sine p̄ncipe fremtentibus armis p̄nt puincie defendi. Vos q̄ cum
thurbis affidue bella geritis. necessariū est regem bie. Sz bic q̄s de rege delibera-
dum est. Aiunt nōnulli multos esse in regno ex sanguine claros z vtutibus p̄di-
tos. quos reges esse nequaq̄ dedecet. qd ego non negauerim. Nam z ex vobis
q̄ hic estis nō irem inficias. corona dignum aliquē fore. siue claritas generis. siue
foune decus. siue animi magnitudo z p̄bitas red̄rat. Vex cum nō possit nisi vn?

rex fieri. Inter vos autem plures sint dyademate digni. sitq; magna equitas in-
ter vos. q̄s nō videat magnam inuidiam nasci. siq; vīm in regem sublineat. inf-
pares nūq; inuidia deest. nec eq̄ animo sui similes sibi p̄ferri sinit. Sunt inf vos
diuerse voluntates. Et vt comicus ait. q̄t capita tot sine. Quis vnq; sibi suadeat
tot platos. tot p̄ceres. tot ciuitates. tot incolas in vnum p̄sentire. q̄ ex hungaria
p̄ficiat in regem. Adde q̄ inimici vū circūstantes thurci. vires mor vīas p̄tem-
nerent audientes ex vobis esse creaturū regem. Cum p̄p̄ea scirent vos ab omi-
bus xp̄icolis destitutos ⁊ a germanis p̄tim. q̄z sanguine iniuriam reliq̄sit. q̄d
vltra. an putādum ē regem boffine dispotumq; raffe ⁊ alios hungarie magna-
tes. q̄ vir sigismundum ludouicumq; regem supra se ferebāt. iam vnum ex vob
eq̄ animo sibi dñāntez pati. Taceo domū austriae ⁊ comitē cilie q̄ nunq; ab obe-
dientia pueri recederēt. Quo circa nō video quō ex vobis eligi rex possit. q̄ ⁊ bo-
ffes repellat ⁊ regnicol̄ paces p̄beat. Venio extra regnum nec q̄ pacto ex alijs gē-
tibus regem hic possit video. nec em̄ adeo deductos vos arbitror. vt ex infideli-
bus reges accipiat. q̄ multis nōst̄icam annis s̄ seculis fidem xp̄i. p̄p̄io sanguine
⁊ infidelium impetus defendistis. Polonia q̄ vobis regem dare voluit. in eo iaz
statu est. vt vir sibi regez inueniat. In almania q̄ cumq; sunt p̄ncipes regio digni
fastigio ladiſlao regi arcifinia iuncti sunt p̄sanguinitate. nec q̄s est t̄aregendi
cupidus. vt p̄p̄ium sanguine ledat. Bohemia ladiſlaum respicit. Ceterē natōes
remotissime sunt. ex q̄bus si regem vellet vocare. ⁊ si p̄sonaz b̄iet. auxilium tñ
p̄ tot regiones tot gētes tot fr̄az marisq; spacia nō possit. hic. s̄ p̄cedam? eē ali-
quem vel in germania vel alibi q̄ vō vocatu regnum accipiat. vt sit v̄x q̄d vsur-
pare cessat solebat ex euripide. si violādum ius est. regnādi cā violādum est. in ce-
ter? rebus pietatē colas. An p̄p̄ea pacē beat. an thurci resistere poterit. an vtili-
tatē quam vultis p̄sequimini. Hūc hic australes in dethurci regnū vīm infestabūt
Hū p̄tes in regno erūt q̄ nihil ociose fieri p̄mittēt. Sane viri prudētissimi ⁊ alto
sanguine nati. si pacē in regno vult b̄ie inimicosq; tharcos p̄cellarē. nec p̄plare
b̄ndum ē regimē. nec ex vob rex assumēdus. nec in alia gēte q̄ rendus. Qm̄ in au-
stria h̄ est de q̄ locut⁹ sum ⁊ quem vos accersitis ladiſlaus alberti filius. in q̄ si no-
bilitatem q̄ritis. nemo ē eo in orbe toto nobilior. Cuius p̄fñū genus ab ipsa iu-
lij cesaris stirpe viruat. Sic em̄ domus austriae initiū h̄z. in q̄ plurimi romanorū
reges fuere. q̄ ⁊ bohemiē ⁊ polonie ⁊ alijs regnis p̄sepe reges dedit. Masuz ge-
nus ex regibus vīs p̄dit. m̄ illa regina vīa elizabet̄ fuit. auus sigismundus im-
pat oz. pauus karolus q̄rtus. Erinde iohes rex bohemiē ac bairnicos septimus
cesar. q̄ post trāslatōz imperij apud germanos excellētissimi fuere. vbi nā tanta
nobilitas tātaq; sanguis claritudo. Certe h̄ potissime ex oi xp̄ianitate dignus est.
q̄ vob gener⁹ caritate pollētibus eē rex deat. Hic inf vōs natus ē ⁊ in ipsa infan-
cia coronā vīaz adeptus. nemo in regno vō ius h̄z nisi puerulus iste. Hic vobis
theutonicos oēs amicos reddere pot. atz bohemos p̄iungere. h̄ pacē vobis in-
trinsecā reddet. h̄ dispotum ⁊ comitē cilie in vnum vobiscum p̄iunget. h̄ vob fri-
dericum cesarē patruelē suum affectissimum faciet. Hic oīa dñia austriae. h̄ duces
burgundie p̄sanguineum suum ⁊ francie dñm sibi p̄iunctuz iū vīm auxilium cuz
opus fuerit aduocabit. In h̄ puero regia maiestas reduct. iā in puerili etate libe-
ralitatē oñdit ac prudētiaz p̄ se fert singularem. Formalilli egregia ⁊ plus q̄ dici
possit decora. iā p̄fñaz magnanimitatē ⁊ auitā sagacitatē indicat. breui tpe grā-
diusculus erit ac p̄ seipm loq̄ eq̄tare ⁊ gubernare poterit. Cuz h̄ extirpare scilina-
ticos de regno poterit. cum h̄ thurcos repellere. dalmacia vēdicare. ⁊ q̄cqd alie
natum ē ad coronā reducē. pacesq; sancta ⁊ optima frui. Quocirca cum tāta ⁊ tā
euidēs vtilitas apareat. si p̄seruare cum ladiſlao rege volueritis. q̄uis nō v̄p̄u-
to vos villo pacto absq; desiderata cōdusione recessuros. vt tñ oratiuncule mee
destinatum finē imponā. circumspectōes vīas oro. p̄cor. obsecro. ⁊ obtestor. vt h̄
tot tātaq; regni p̄mo dāp̄siderātes. cum cesare n̄o oīo p̄ueniatis. nec in eo vīm

faciatis. si qd est qd vestris petitionibus bininuas: dummodo rex in regni vestri
aliq loco sit. maiestati cesarie accepto. Nam nec cesar ipse qd iustum fuerit dene-
gabit q: etiam de sua utilitate agit. cum regnum vrm amicum bz. Nec moueat
vos instructioes in peste facte. Nam et vos ipsi potissimi auctores earz fuistis. Nemo
molestus accipiet siqd p vos p regni pace fuerit imutatum. Salatinus aut r q cū
eo sentiunt allegare pestiferas ordinatioes nullo modo pnt. q ab eisdem multis
sani modis recesserunt. Sumite igit animuz viri pstantes. pducite cum rege q-
cumq: potestis. dicite deum. nulli? vos regis nisi iadislai dñatum passuros. Am-
plectimini iusticiam pueri. recipite q vobis vtilia esse oñdim?. Efficiate vt z hūga-
ria tota p vram opam se qetam z pacificam intelligat reddita. z puer ipse iadislai-
laus vř hungarus. suum regnum p man? vias: viasq: studia recupasse cognoscat
z cum virilem togaz accepit. te cardinalem q cum baptizasti. te vesperine. epm
q patri suo seruiisti. te nicolaum vainodam q militem eum fecisti. te iadislau
banum q sanguine sibi pingeris. te griskona q eius ptes indefesso animo sp de-
fendisti. te emericum q ano suo charissim? fuisti. z vos omnes legatos pñtes tan-
q suos tutores suos defensores suos penes veneret. ac honoribus dignitatib?
opibus z omnibus officiis z beneficiis sup ceteros regni. pceres singulari qdam
affectione z animi iocunditate psequat.

Congratulaf p moto in epm z qualiter
viuat ammonet.

Epistola. lxxix.

Ruerendo patri z dno pncipi dño iohanni de aich. electo eyffertensi dño
suo pncipuo eneo filiu? impialis cancellarius. S. p. o. seq: ipm totum ex-
bibet. Fecisti benigne pz optime. q in lris tuis qd hac ad amicos misisti
de tuo successu mei qz meoziaz babuisti. Nec eni eneam tuam q tibi obuenerant
bona ignorare noluisti. quem sciebas tua gaudia solide gauisuz. Ego igit vir p-
stantissime grās in pñis optimo z maximo dno refero. q te dignis honoribus ex-
tulit. Post hoc lauto magnoq: capitulam tuum singulosq: canonicos q huc pui-
suri eccle. n vt pleriq: faciunt indoctos impitos inepertos inertesq: sibi assumūt
s te viz scientia iuris z oim lrāz peritia claz. in rebus agēdis diu vsatum apud
pncipes z singulā solertia pñitum elegerunt. vtinam boz exemplum z aliq scq-
rent. Nampe non sic laycoz impñionibus eccle tererent: si eoꝝ gubernacula
apud eos essent qd studere sapientie ptingisset. Postremo tibi admodum regrati-
or q factus maior nō despicias me minorem vt plerūq: fieri solet. Mos eni boni
num est vt q infra se sunt semp ptemnant. Hinc vulgo puerbium est. Societate
bominum dirimi. qtiens alius alium dignitate vel opibus excedere cepit. s ista
inter plebeos ptingunt. q non in vtute s in utilitate omnem vite rōem ponunt.
viri aut boni z vtutis amatores vt magis eleuant eo magis amicoꝝ memineſt
Nec eni africanus iunior leli vnq: oblitus est. aut cum puificet. quls z ipse du-
os consulatus cum summo ppli desiderio suscepisset Ille nō candidatus ex petitoē
deiectus fuerit. Nec peritibus architam neglexit. Quis ipse fortunatus. Ille nō
captiuus esset s libertatem amico impetrauit. Amicitia nāq q infētuosos ē nec
varietate fortune. nec tpe diminuit. Ita z infesse video bonitate tua. q lz iaz infē-
antistites ecclesiaz z seculi pncipes sublimatus sis. q moto pñatus fuisti non tñ
meoziaz ponis. s infē varias occupatioes q in pncipis dignitatum adeptaz eue-
nire solent. infē magnas curas. infēq: diuersos strepitus de me scribere nō neglexi-
sti. Iudiciū est hoc mibi maximū firmaz esse stabile ppetuam z immortalē beni-
uolentiam tuam. Vex pñal amatissime quis ego mibi pgaudeo q amicu bonoꝝ
bus auctum z in sublimi positiū video. tibi tñ an pgaudere debeam berco. Nam
tuam dignitatē tuasq: diuicias multe cure multe anxietates multi met? sequntur
Nec em augeri opes pnt: qn z labores crescant. omnis potētia subiecta est inui-
die. Qui epus est in specula fedet: oimq: oculos in se pueros bz. Si bñ facit. fecit
se debitu dñi. si male liguis oim carpit. Adde q nemo tam sancte vivere pōt quin

aliqui se offensos reputet. Tibi est mihi crede in hac vita mortali durius q̃ pon
tificatum gerere in q̃ si deo places hominibus displices. suare medium arduū est
Et cūq̃ sit nauigādum est hoc pelagus. p̃ salute p̃muni fūiendū est reipublice
Mediū nobis nati sumus vt plato dicebat. s̃ ortus n̄i p̃tem amici p̃tem patria
medicat. Ego aut̃ addo p̃tē q̃z debet ecclesie: z̄ si nos totos obligatos sibi dixerit.
q̃ nos xp̃o regenerauit: nō errauerim. exinde cum te intus z̄ in cute nozim: mode
rationemq̃ tui animi sciam. Nullum mihi dubium est. q̃n tuus honor p̃petuus
sit. cum tua sit v̄tus et̄na. Et q̃ magistratus vix oñdit: vt bias ait. in hoc benefi
cio tuo p̃stantes animi cotes q̃ latebant manifestabis. s̃z omnia bec cum labo
re multo diuersisq̃ angustatibz facies. In omnibz bis tñ moneo te. p̃cor. ob
testorq̃. ne magis p̃lo q̃ tibi viuere studeas. metire t̃pus tuum. z̄ aliud reipubli
ce tribue. aliud tibi retine. Relaxa nōn q̃ curas animūq̃ oblecta. Scipio leli
usq̃ de q̃bus supra meminī q̃uis magni essent viri. z̄ reipublicam suis ingenijs
ac Rudis sustineret. nonnūq̃ tñ in laurem agz exuentes sic se ocio q̃etiq̃ da
bant. vt conchas vmbilicosq̃ legentes ad magnam diē p̃tem factu lapillaz ob
lecterent. Oportz sic agere: mihi crede p̃sul insignis. Maz q̃ sp̃ seria tractat q̃
uis nō est mortu⁹. tñ viuens mort⁹. Tu ergo q̃ iam maximam dignitatē adept⁹
es. effice ne te magis dignitas. q̃ tu illaz in p̃tate babeas. Multi sunt modi q̃b⁹
animus relaxat. Interdum venatibus ac piscatōibus. multi sunt mētis secessus
Cura vt fideles comites babeas. cum q̃bus nō aliter q̃ tecum loq̃ris. Inter om
nia hominum oblectamenta nulla maior voluptas est. nulla iocundior nulla se
curior q̃ cum fideles amici inuicem cobeunt. deniq̃ ita est nullius boni vt sene
ca dicit. sine socio iocunda possessio. Quāto q̃q̃ maior est. q̃nto ditior. q̃nto po
tentior: tanto fideli amico magis indiget. Tibi bec pluribus v̄bis dico q̃ op⁹ sit
Tu hoc partim legendo p̃tū in homines viuēto didicisti. Fac q̃ vti facto opus
scis. Ego mihi p̃si p̃gratulor q̃ te sic sublimatum audio. Scripseram tibi nup̃ de
miserijs curialium longam eplam. s̃ tu iam eo in statu es vt his scriptis nō indi
geas. Curabo tñ vt eplam videas. Nam q̃tō maiores sunt illoz angustates qui
principibus viuētes tedia subeunt curiaz: tantomagis letabens cum te is libe
ratum videbis. Apud italos antonius massetanus ex ordine minoz magnus v̄
bi dei p̃dicator fuit. cui⁹ p̃mo tam p̃lo acceptus erat vt ad magnam diē partem
absq̃ cibo audiret. Callebatq̃ homo z̄ in grecis z̄ in latinis lris. Adunc sua v̄tus
generalem ordinis magistrum fecit. post ep̃m massetanum. non tamen tot digni
tatibus auctus: simon de seruiit. De p̃tē senis p̃dicare de paup̃tate cepit mul
taq̃ incommoda paup̃ez multaq̃ miseria in medium adduxit. Exinde quid
dicam inq̃t: tot sunt paup̃tatis tedia vt nihil supra. Ego q̃dam gr̃as deo refero q̃
p̃ ep̃iscopatum bis liberatus sum. Sic ergo z̄ tu dicere potes. Nam ep̃atus ex
miserijs curialium te extraxit quod tam mihi iocundum est q̃ tibi vtile. Tu vide
vt diuus factus non sis paup̃. Nam tibi facultas est. quia potes q̃multos ditare
Cura vt homines dignos p̃moueas. Non tñ sic te bac lege astrinxeris. quin eti
am p̃ tuo libito aliquibus beneficia. Is cui scripsisti de tua p̃motione multum
in te sperat. vir bonus est z̄ tui amantissimus. Fac vt eius noticia nō sit apud te
infructuosa. Inter alios aut̃ quos dignos z̄ virtute p̃stantes ad beneficia eccle
siastica p̃moueris. Si vnum vel alter indignum aliquando aliquo beneficio s̃b
leuaueris non erit rep̃bendendum. q̃z non vitupat q̃ semel erat s̃ qui magis er
rat q̃ benefacit. Concedendum est aliqd̃ amicitie atz p̃suetudini. non tamen cūz
p̃iudicio veritatis: q̃uis aristoteles platoni veritatem p̃tulerit. meq̃ iudicio ma
gis fame q̃ veritatis amore. Vale z̄ mihi aliqui scribe.

De insignie regis anglie p amico.

Eneas filius poeta reuerendo pñi adam de **Epistola. lxxx.**
mulin aplice sedis pthonotario z serenissimi regis anglie secretario. S. p.
b. Tantū est in nos terrarū maris montiū fluminūq. vt raro inueniā q
vel ad te vel abs te veniāt. Sic fit vt ne tu meas lrās vt velles crebras accipias
nec ego tuas videre possum ē mibi h̄ graue. Itaq sūmope qd rex agas: qd ue for-
tunaz habeas scire cupio. Hūc cū latoz pñtiū vir pb^{ad} te vētur^z se diceret. Ita-
tui hāc breuē eplāz ad te desināse. Et q si nō multa intelligeres tuū saltē eneam
bñ valere cognosceres. Vex qz nulla petitio amici cā refutāda ē. Cū vir lrāt^z ma-
gnāq v̄tute p̄dit^z. H. secretari^z impialis mibi amātissim^z diuisiā serenissimi pñ-
cipis regis tui deferre cupiat. sitq h̄ muuē dignissim^z. Te p̄cor hortoz obtestorq
vt h̄ sibi apud regiaz maiestātē impetratū reddas: lrās qz mibi trāsmittes regiaz
p̄ q̄s ei talē diuisiā ferre liceat. qd si feceris mibi singularē oplacētiam grām qz cō-
feres z boiem dignissimū pmoueabis q diuisiē regie n̄ min^z bonoz p̄stabit. q̄ ip̄a
sibi diuisiā dec^z pbeat. scis em̄ tales res illis p̄mitti deberi q tueri eaz bonozificē-
tiaz possint: sicut is ē p̄ q tibi scribo. Tu fac vt p̄ces mee sicuti p̄sueuerūt apud te
bñ recepte efficacēsq sint. Vale mibi qz oīno r̄scribe. In reb^z eccle breui p̄cipies
q maiestatis impatoris mens existat.

Hungari sp̄cto ladiſlao regni berede v̄o.
regis polonie filium intruserunt.

Epistola. lxxxi.

Ruerēdissimo in xpo pñi z illustri pñcipi dñi leonardo ep̄o patauen. dño
suo colentissimo. Eneas filius secretarius impialis seipm̄ recōmendat ac.
S. p. b. Quis res hūgaricas post obitum diui sigisimūdi ptim vider^z ptim audi-
ueris vsq in banc diē q pacto sint gēste. Scriptur^z tñ ego nūc aliq de hūgaris cui
magis q̄ tue dignatōi talia dirigaz nō scio. Itā z si vera sc̄psero autoritatē eple
vabis: z si falsum aliqd incederit lima tua eradet. Referam q̄ breuissime qd mē
ti sedet. vt sciant posseri z a qbus impugnatū ladiſlai regis hūgarie ius fuerit z a
qbus defensum. ac ip̄e postea cū grādiusculus fuerit sc̄a legēs scripta si qñ illa i
manus suas deuenerit. q de se bñ z q male sint meriti sc̄at. vt illis p̄mia z istis si
se humiliauerint veniā tribuat. ptinaces aut in penā rapiat. Est em̄ pñcipis offm̄
pcere subiect^z z debellare sup̄bos. s̄ ne modū. p̄posite breuitat^z excedam: narratō
iis h̄ pñcipiū erit. In hūgaria mortuo sigisimūdo gener^z ei^z albert^z dux austrie
regnum suscepit. q dum varijs belloz strepitib^z fatigat. dūq calorib^z infusetis se
miscet. toto morbo relicta elizabeth vxore p̄gnante breui tpe extinct^z est. Itāq
n̄ more hoim q nouitatib^z oblectant^z regina adēūt. regnum amplissimū multisq
hostib^z circūdatuz rege carere n̄ posse dicūt. Aliquam qz nubere admonēt. Extor-
qūt deniqz wladislau polonie regē ad huc ephēbū vocari. Illa z si ptū expectare
cupet: vbi tñ p̄cib^z locū furoz negat. oratores mitti annuit. q wladislau accersant
Itaqz legē adiicit vt si mare infēa pareat: nulla legatōi vis inſit. Dū legati viā fa-
ciūt pulsq wladislau pueniāt: piente regina ladiſla^z alberti fili^z nascit. Solulus
infans z in orbe toto nobilissima p̄genies. Scribit legat^z ne qd vltim^z attingāt.
ladiſla^z apud albam regalē ex byoniſij ſtrigonien. archiep̄i manib^z coronā quam
beati ſtephani fuisse sacrāq putāt inuēt^z recepit. Nicola^z aut vainoda trāsilua
n^z militiā illi p̄tulit eniqz gladio citit. Legati in poloniā missi sp̄cet^z regine iussib^z
siue corrupti auro (q̄s em̄ n̄ munere vincit) siue theutonici nois odio) Itā rara
inf̄ viciōs p̄cordia ē tāq̄ nihil d̄ puero sc̄rēt wladislau accedūt p̄missioqz regno
secū in hūgaria ducūt. sibi qz budā in aduētū tradūt. sc̄idit̄ eueſtigio regni. z hic
regina puez defendēte inde poloniā impugnatib^z infinite rapine cedēsqz sunt.
nicola^z vainoda trāsiluan^z siue nouaz cupidinis rex: siue regine laceſſit^z iniurijs
quā em̄ nō fidē p̄tēp^z fragit ad polonū deficiat. Et qz vbi fortuna fauet. illic z fa-
uor hoim se iudicat. Intra paucos dies maior p̄cez ps wladislau seq̄t. Erat
wladislau adolescens q̄uis facie z corpe deformis. liberalitate tamen z animū

magnitudine dignus laude. Alloq̃bat̃ pplm absq̃ interpt̃e: quos virtute p̃stan-
tes viros nouit. munerib⁹ sibi p̃ciliauit. Plura donauit q̃ sibi retinuit. Itaq̃ di-
ues in mod⁹ regis videri tñ paup poterat. Nulli rei difficil̃ atz piculose sc̃p̃m
negauit: q̃bus artib⁹ ⁊ vulgi ⁊ nobilium animos p̃ciliauit. Sit q̃ p̃uentus regni-
colaz apud budam: vocant̃ vtriusq̃ ptis plati atz barones. tanq̃ de p̃muni toti
⁹ regni vtilitate sit trāfigendum. Et ne q̃s venire formidet: l̃se salui con ductus
q̃bus libet accedentib⁹ exhibent̃: sub q̃z fiducia ⁊ dyonisi⁹ archiep̃us ⁊ la dislaus
banus de gara budam p̃fiscunt̃. Sz nulla est regni foctetas (vt ennius inquit)
nulla pietas fidesq̃ locum h⁹ vbi domini⁹ querit̃. Capiunt̃ igit̃ archiep̃us ba-
nusq̃: l̃z centum ⁊ ampli⁹ sigillis sese tutos arbitrant̃. Et nisi mortem subire ve-
lint: alē coronare nonū regem: alē iurare ⁊ fidelitatem polono p̃mittere cogitur
Quod si neq̃ catbo fecisset neq̃ regulus q̃ vitam submittebat bonori: nō tñ im-
propandū hoc est nō tpe si p̃tē vitam facim⁹ q̃ nō vident̃ facienda. Nec cū bī
bodicum⁹ qui p̃ iusticia capita n̄ra ponam⁹: q̃uis ⁊ stultum est. p̃tē iusticia mo-
ri si nullum iusticie p̃mōdum nullūq̃ inuauum inuamē mors ipsa p̃tulerit. In re
gine ptib⁹ albertus dux austrie: vltic⁹ cilie comes p̃silio maturus. giskra bobem⁹
incōcussē vir fidei cū nonnullis ciuitatib⁹ ⁊ aliq̃bus baronibus p̃manerūt. Sed
regina cum se debiliozē vidit imparēq̃ polono: filium paruulum cū corona ad fri-
dericum cesarem trāsmittit: sibiq̃ patruelem p̃mēdat. Archiep̃us aut̃ banusq̃ vt
p̃mū libertati redditi sunt ad reginaz redeūt (qz non pōt esse diuturnū qd̃ vio-
lentum est: nec stabile fieri pōt qd̃ animis p̃mittit̃ inuitis) Infecto v̄inde tpe
cum regina ad colloq̃m cū polono venisset: nōnullaq̃ pacis federa p̃cussisset. ex
matric⁹ dolore q̃ sibi familiar⁹ erat vitam ⁊ regnum amisit. Quidam caz veneno
extincta putauere (vt sunt hoies in malas suspitōes p̃mpti ⁊ ad criminādū ma-
gis q̃ laudādū nati) Post h̄ cum iaz frideric⁹ ex reni ptib⁹ (accepto dyadema-
te) remeasset. Iulian⁹ sancti angeli cardinalis vir ⁊ ingenij ⁊ animi totibus sin-
gulans: q̃ tunc aplice sedis legat⁹ pacem in regno p̃ponere. ac exercitum p̃tbur-
cos excitare iussus erat: maiestātē cesareaz apud viennā p̃uenit: quē secuti sunt
vuarie⁹ ep̃us ⁊ decanus cracouiē⁹ regis polonie oratores. alē humilitate p̃ci-
pua: alē fastu maximo mēozabilis. hortatig̃ cesarem sunt vt ⁊ p̃tburcos auxilia
mitteret ⁊ vt de pace cū rege polonie p̃ueniret: quem regē hungarie appellabant
Sz qz nec leges pacis offerebant̃ q̃ ladi slao regi p̃duceret: nec tutū erat id bellū
iuuare in q̃ rex polonie p̃ncipatū teneret: q̃ post triumphū sicut insolentes hoies
victoria facit. aduersus austriam signa p̃teret. infect⁹ rebus iulianus atz college
remissi sunt. Facte fuerūt tñ paulopost ad biennij inducie. q̃bus cautū est nec p̃-
ribus ladi slai regis p̃ wladislauum suosq̃ dari nocumētum: nec rursus turbari de-
bere q̃ polonū seq̃rent̃. Si q̃s violator feder⁹ eēt hūc ambe ptes p̃pescerent. Rex
aut̃ polonie iuliani suasu ⁊ instigatōe regnicolaz. cū exercitu in tburcos traicit.
Cūq̃ ad flumen venisset qd̃ morauam incole vocitant̃: auditū est in p̃pinquo
exercitus hostium delitescere. Itū est igit̃ in plūm ac cū basso p̃slicatum. Quo
victo duo milia hominū cesa sunt. q̃tuor milia capti: in q̃os ductores tredecim
fuere. signa militaria nouē. Sic em̄ iulianus suis lris cesari q̃ tūc in carinthia fuit
significauit. q̃uis wladislau⁹ moze polonoz q̃ de magnis maiora loquunt̃ trigini
familia hominū cecidisse suis eplis annotauerit. Tū q̃z ⁊ sophia vrb̃ bulgaroz
nōnulla opida ⁊ castellab ostium in deditōnez recepta sunt. Exinde cū fame labo-
raret exercitus. nec angustias romanie trāfire liceret. Itaz tburco milite custodi-
ebant̃: dimissis copiis budaz reuētum ē: quam wladislauus cū magna toti⁹ ppli le-
ticia q̃li triūphatoz intrauit. Sz h⁹ victorie p̃ter auspiciū nihil ad eū p̃tinuit. Itā
solus iohes vauoda trāsiluan⁹ rei militari⁹ expertissim⁹. cū decē milib⁹ expeditoz
militū h̄ bellū p̃fecit. Fracti hac pugna tburci: naz ⁊ in asia p̃fugere cogebant̃.
Inducias petunt q̃s traditis q̃busdam artibus iureiurāto firmatas obtinuerit.
Sz audito paulopost classis aduentu quam pontifex marim⁹ eugenij⁹ ac philip⁹

pus burgundoz dux in clefponſū trāsmiſerat. tanq̃ ex aſia in europam tranſire
thurcos p̃bibitura foret. Elati p̃oris victorie ſucceſſib⁹ hūgari: ſuadeceqz iulia-
no q̃ treugas nulli⁹ momēti fore dicebat in iuſſu ſedis aplice: cum boſtib⁹ xpiani
nois factas: pacē rupeſt. Collectoqz grādi exercitu cras boſtū ingreditūne vaſta
teſqz ferro ⁊ igne q̃cūqz obuias ſiūt. Mō lōge ab andrinopoli caſtra locat: q̃bus
cognit⁹ ⁊ ipe magn⁹ thurcoz ingētes copias p̃gregat. Et ſi vera ē fama cētūmilia
viroz exercitū p̃lauit: traiectoqz mari vt q̃daz volūt circa boſſoz tracie (n̄ ſine
magna ianuēſiū infamia) in europā vchit. nā ⁊ q̃dā ianuēſiū naues p̃buiſſe trāſi-
tū illis reſerebant. Cui⁹ tñ veri piculū ad me n̄ recipio. nec mibi p̃ſuafum ē tanta
quēqz auaricia fore vt xpianū ſanguinē pecunia vedat niſi quē dyabol⁹ in modū
iude ſibi ſubieccrit. Aduet⁹ thurcoz tāſubit⁹ fuit: vt p̃us veniſſe viſi ſint boſtes
q̃ auditi venire. Ubi q̃ in p̃ſpectu ſuere viſaqz mltitudo ē pugnatoz lōge maior
q̃ putareſ. Inges froz xpianos inuaſit (vt ſit qñ ex inopinato pugnādū eſt) nō
tñ detrectauere certamē hūgari: nec regio ſanguini deſuit anim⁹. ſt ruct⁹ ordini-
b⁹ acie educit: p̃mittitqz duz ⁊ atrocip̃liū. At dū n̄ſi p̃ fide ⁊ illi p̃ p̃fidia pugnāt
tantū ſanguis vtriqz eſtundit⁹ (vt in modū lac⁹ campi ſtagnaret) Diu certatū eſt
eqs viribus: dū xpiani ſuas acies vtute ſuſtētant: thurci vō nūero ſupplet. Cūqz
p̃ p̃les bozas nūc illi n̄ſi iſti cederēt: ad extremū inclinata xpianoz acie victores
euađūt thurci. Duramētaqz n̄ ſolū domēſtic⁹ fidei ſt et boſtib⁹ ſuāda demōſtrāt.
In b̄ p̃lio clarus adoleſces aut cap⁹ ē aut occiſus rex polonie. nec em̄ adbuē
ta ē noticiā veritati. Penas tñ certū eſt eū dedidiſſe vſurpatori alieni regni: q̃ dū ſpoli
are p̃mo regno la-diſſaſi q̃rit. ſuū amittit. Ceca ē nimir⁹ cupiditas boim q̃ nō p̃tē
ti ciuitatibus dñari: puicias q̃runt poſt regnū. nec ſic expleti etiaz regnis: r̄gna
cumulare nitunt⁹. Meſciētes qz pua res ē q̃ vitaz eripit boi ⁊ oib⁹ p̃p̃is ac dñis
nudi⁹ in om̄to reddit. Corpū ſcula n̄ſa vbi ſpūs euoluit modico ſartofago cō-
tentant⁹. Et tā leta ſunt inſ aux gēnasqz recōdita q̃ inſ feces boim ſerazqz col-
locata. Qd ſi wladislaus aiaduertiſſet: q̃etus i regno ſuo (nāz ſat⁹ diuitiaz poſſi
debat) nūq̃ hūgariā attigifſet. Sz ſecuti ſunt eū varadiē. ⁊ agriē. epi q̃ r̄gnū
diuiſionē adduderāt: pluresqz ali⁹ p̃ceres dñiqz potētes: q̃ dū in cōſulti⁹ q̃ anda-
ciē plian⁹ boſtū gladiū occubuiſſet. Ceſa ex ambabus p̃tib⁹ circū q̃dragita mi-
lia reſerunt. Ma⁹ ⁊ cruēta lugubriſqz victoria boſtibus fuit: q̃ vt erat nūero p̃les
ſic et ex ſuis plures cecideſt. Julianus cardinalis in bello vulneratus ē: ac dū ſu-
gicamiſſo ſanguie deficiēs apud paludē q̃ndā imp̃s hūgaroz manibus n̄ ex vo-
lūate nobilitat⁹ ſt ex furore pleb occiſus ē. Clazqz illū ſpm̄ emiſit q̃ q̃ndaz ſuam
oioe generale p̃aliū cūctosqz p̃ies baſilee p̃gregatos ex arbitrio ſuo gubernauit.
Pauciſſimi ex tāto exercitu ſupſuerūt: eoſqz n̄ tātū fuga liberauit q̃ntū boſtū ti-
mor. q̃ dū ſe victos arbitrat⁹ p̃ſeq̃ fugiētes negligūt. Diu p̃ mo⁹ wladisla⁹ i in-
liani incredita fuerat. q̃dam nāqz vt inuicte vtur⁹ illos ſciebāt: ſic ⁊ imortales eē
rebāt: q̃ res p̃ plures mēſes abſqz nouitate regnū ſupēdit. Zaurētius p̃terea pa-
latinus hūgariē: acri vir ingenio: nouas indies l̄ras p̃tingebat: q̃bus p̃li mentes
paſceret. Nūc wladislaū in polonia ſoſpitē eſſe: nūc intra dies paucos vtrūqz aſ-
ſerens. At vbi temū p̃pta mēdacia auctori obrogant⁹ fidē: ſic em̄ plectit mēdar
vt dū credi ſibi falſa vult etiaz in ver⁹ repellaſt) p̃uentū regni b̄ze placuit. Et qz pa-
latinus budā clauſerat in peſte q̃ locus ps bude trās danubiū cenſet⁹ p̃gregatio
facta ē. qd vt accepi loci noie ſum ex̄ritus. Sic ⁊ p̃p̃eū cū in cipz veniſſet cha-
to baſilea deſruit qd mala regina interpretat⁹. Vbi q̃dem in peſte qd in malū ſo-
nat nihil boni videbāt poſſe p̃cludi. nec adbuē meliorē ſpez b̄eo. Illic plati baro-
neſqz regni p̃ueniētes vnanimi voto la-diſſaū alberti filiū in regē eligūt: vicarios
regni ordināt. decreta p̃ cōi pace faciūt: ⁊ oratores noiant. q̃ ad ceſarē petitori pu-
ex deſtinent⁹. Placet tñ in poloniāz mitti inueſtigariqz regē ac certo tpe noticiā
expectari. Plūcius in poloniā miſſus m̄ez regis allocutus nihil certi repit. Za-
bi⁹ expectatois terminus. Tū oratores iſt arripiūt: ſt interim gimzenſes hūgari

qui plura sacrocrassa in hominibus ausurie commiserat. crudeliores sese dietum ostendentes: mansuetudinem cesaris ad iracundiam puocarunt qui propto exercitu intra paucos dies eos in murum clausit: obsidione circumdedit: et ad deditionem compulsi. Quo communito. maturat oratorum aduentus. Inuenientibusque tractatibus cesar qui budam versus cum exercitu profecturus fuerat: audituros hungaros dimissa militum uicinia rediit. Itaque gisera bobemus rex omnium gnarus: antequam cesar in campo foret: nouam ciuitatem intrauerat et qui facrum essent hungari predixerat. Is prius regis ladislai deservauit: ad quem cum uenisset puerulusque perspicisset placrimatus est. Et heu quantos inquit pro te labores subii: qui adiuuam picula: quantum sanguinis perdidit. Sed tu hoc per etatem non intelligis: retinam tantum mihi vite deus quod tu sentas loqui possis et qui tibi cum fide uiuere cognoscere. Nonnullaque munera puero prulit. Cum iohannes magister camere imperialis qui tunc forte aderat: hoc inquit. Serenissime princeps diu tuas partes in hungaria tutatus est. hoc tuus dixit tuus tutor tuus defensor tuusque rector est. Cur non sibi stipendium prebes. Ad hoc puellum diuino quodam spiritu ductus aptis oculis qui iuxta filacterias iohannis pendebat sermone recepit giseraque tradidit: quos ille filo aureo ad collum suspendit: et usque in hanc diem ob memoriam puerilis liberalitatis secum deferret. Sed remeante ab obsidione cesare: ex his qui regni legati fuerant deputati. Hyonius cardinalis archiepiscopus strigonienensis. venit magne prudentie et integritatis: precum eo Ladislaus banus profectus est magni generis uir. Nicolaus autem uainoda palatinus ubi retentus quatuor et amicus suis transiit. Cum istis gisera tanquam regni colam se adiungit. Intra comes georgius. comes croacen. oswaldus de rosen ad cesarem profecti sunt satuti res hungarie quem exitum sortirentur. Petitione legatorum fuit: quod regnum in peste perueniens ladislaus alberti filium in regem delegit. Quamuis te cesar hunc ad albanum regalem cum sancta corona nobis assignes. Itaque et ibi corona reum volumus et sibi ut par est homagia prestat. post hoc satis erit si eius in regno coronamque habuerimus. Verba alia fuerunt ista tamen ista. Responsum est. quod coronatus sit. eum non amplius coronandum esse: ladislaus et patre et auito et matre iure regnum debere hungarie. Bene tamen fecisse hungaros qui uerum suum heredem non alium elegerant. Quod in regno puer teneat non esse inuitum cesari: quibus et alia regna eum respiciant et alia dominia. Pluraque alia dicta sunt ut est in curijs principum mos. ad ostentationem magis quam ad veritatem. Cum pluribus utrinque tractatibus habitis: nulla per coram inueniri posset. Nicolaum uainodam accersiri placuit. Ad quem ladislaus banus et nonnulli alij missi sunt. Sed is nescio quod dissidentia motus venire noluit nisi talique ex consilio cesaris ad eum mitterentur. ob quam causam vnicus comes de schabenburgk adolescens supra etate prudens. cuius per hoc singularem sapientiam alberto regi acceptissimus fuit. et modo apud fridericum cesarem peritus est. In quibus magno negotio consultus habetur. Cum et caspar scblick cancellarius ingenio celeri. consilio graui. et in hungaria notissimus cum plenisque alijs destinati sunt. Et apud sopronium peruenientes. nicolaum in quodam villa promeritatem accesserunt. multis verbis ac per missionibus ut uicinas petet induxerunt. Nullius tamen uerba magis eum mouere quam casparis que ipse cum sigismundo et alberto cesaribus potenter uiderat et in primis acceptum. Is ergo in celebrata diuina bieronimi uicinas ingressus est. Comites illi erant Mathias episcopus vespunensis. antiquus regni cancellarius uir corpore breuis. sed honesta facie atque canitie venerabilis. Aderat et emerichus de marcellis. curie quondam regem magister. antiquisque regibus carus. plures etiam alij uenerat domi nobiles equitatus circa centum pironum. Fuerunt loricati ducem. quadriga quatuor atque viginti. Cesar illi cum omni militia sigismundoque duci uiuaci et animoso iuueni extra portas obuiam iuit. In promissis qui uainodam moueret ne in conspectu suo equum descenderet nescit. Sic enim bodie imperij dignitas attenuata est. ut uir illi comites caput indinent. cui maximi reges sese solebant ad terram prosternere. Sed est omnium potestatum finis. Nec romanum imperium ut virgilius credidit sine fine datum est. quod sic iam uidetur egrotum ut de sepultura magis quam de medico sit cogitandum. Pomposus ergo ui-

colai aduēt? fuit. Cui 7 cesar obulaz pcessit 7 omnis ciuitas q̄si ad spectaculum
effusa est. Hungaroz q̄z intuitu ladisla? puer q̄ tūc in arce sebaduieñ. vbi stiriam
austria terminat. tanq̄ in munitissimo loco tenebat vsq̄ in lachseburg deduct?.
Postq̄ finitis solēnitatib? ad tractatus reuentū est. Nicola? eadem postulauit q̄
cardinalis atq̄ college p̄us petierāt. Dū varie locutōes hñt: būgari q̄ p̄sulum re
gis intrabāt cū alijs hungari vsq̄ ad p̄bū ptenderūt. Biscra q̄z nicolaus iurgio
aggressus ē: q̄ is noua q̄dam coronatōe: se q̄ fidē mutauerat iustū oñdere vellet
7 alios q̄ fidē incōcussaz tenuerāt reprobare. Dolebat ei giscra q̄ ampli? i p̄silio
būgaroz n̄ recipet s̄ dā eo singula fierēt. Itaq̄ postea in cesario p̄silio recepit.
Et q̄uis industria caspar? cācellari? 7 alioz amicor? reconciliat? . Nicolaus fuerit.
hungaroz tñ p̄silijs noluit interesse. Post h̄ cū iam hungari in p̄uioiu cū cesare fu
issent: pluraz tractata inuauū viderent. Ultimū n̄sum postulatū est. qd̄ in bāc
fere sniaz cesar dedit. Coronatōz nouam q̄uis nccia nō esset vnctōe omīssa p̄ pa
ce 7 vnione regni p̄missuz se fore. Velle tñ publicis regni lris caucri. p̄mā p̄p̄ea
nullaten? violari coronatōez. Securitatēq̄ dari 7 puer? 7 coronaz post h̄ sibi re
stitui: q̄s in posonio q̄ est regni loc? insignis nutrire vellet. si noie pueri cui? ē art
sibi s̄signaret. Obligatōz quam hungari petebāt: absq̄ volūtate vicarioz regni
puer? nō abduci fieri nō decere. Quia cesari solum tanq̄ primo p̄sanguineo 7 p̄
m̄rem 7 alios p̄mēdat? ille fuisset. Promittebat tñ lrisq̄ firmatuz cesar dicebat
deficiente puero nec coronam nec castz posoniū alienari a regno. videriq̄ sibi bo
nū dicebat platos ac barones regni apud bosoniū puenire vbi de mō celebrāde
coronatōis cū securitate. deq̄ regno gubernādo p̄cluderēt. Sup̄ q̄b? reb? si ptātē
hungari bzēt regni noie statim se cū eis dēminatōz factuz aiebat. Sin aut̄ bo
rat? est talia ad p̄munitatē regni deduci: n̄sumq̄ mitti. Nouitates aut̄ fieri ma
guope diuasit: p̄dicens eis vez? būgarie regē esse ladislaum: nec sine ip̄o pacē in
uenire posse: cū fundamētum ē iusticia. Quo n̄so p̄turbati būgari mor se recessu
ros aiebāt. S̄z p̄primū ad diuersoria rediēt. vocato vlrico alie comite viro cor
vato atq̄ sagaci: q̄ p̄f̄ b̄mōi tractat? aduenerat. Caspar? q̄z cancellarium appella
uere (nam 7 sibi magnaz fidē bēbat) Tum qz industriū viz cognoscebāt: tñ q̄
eum cesari acceptū putabāt. Et n̄sionib? q̄ ferri omnes ex ip̄i? ore p̄nuiciabant.
His aut̄ būgari n̄sum cesari? iniustū esse: futuruzq̄ regno ingrati. Contra caspar?
atq̄ vlric? omnia eq̄ dicit q̄ cesar m̄derit mirariq̄ se hungaros tam aridos steriles
q̄ venisse vt neq̄ vnā regni arcē assignari ladisla? possent. in q̄ post coronatōez
iuxta dec? regnū bitaret. Quid multa. Volum? inq̄unt hungari sic nudi recedere.
Sunt etiam alia si vult? in q̄b? pueniri pōt. Atq̄ posoniū in ptātē n̄ra non est. S̄z
albaz regalē cesari tradem? q̄ eam dum coronatio celebrat? suo arbitrio muniat:
nec plures itroire p̄mittat q̄ velit. Nos q̄ sum? h̄ ex būgaria 7 tu comes alie cū
giscra fidem cesari dem? puer? celebrata coronatōe ad hamburgaz qd̄ est austrie
opidum restituerē. Coronaz in manib? vicarioz regni suari volum?. Aut si hoc
nō placz sub tua custodia ponet? vlrice. Tum qz 7 alba regalis. Nicolaus vaino
da reddenda erit. Referunt̄ hec cesari. Quidam laudant: qd̄am improbant. Co
mites croacie 7 bi quoz longe diuersa snia fuit: aiunt hungaros humiles factos
non nulla iusta p̄mittere: multa tñ plura p̄missuros si p̄positum teneat. Exinde
quod semel n̄sum est minime placet mutari. Nam quod reges dicant fixum: so
lidum esse debere ptenditur inconstantiam cum in priuatis hominibus vitanda
sit. in regibus detestabilem esse quoz verba p̄ legibus recipiunt. Rursus bū
gari que supra retulimus offerunt adijciuntq̄. Coronam quoz in man? cesaris
se reddituros. Caueri tñ volunt ne vel pueri vel cesaris morte a regno possit alie
nari. Cesari in p̄silio postq̄ hoc audiuit. Braue est inq̄t viri p̄sulares. Si hungari
nō p̄fidim? regnum puero p̄dere. S̄z grauius est p̄fidendo regno puer? amittere
Consulte in medium mibi iurati fidelesq̄ estis. Nam defuerūt q̄ dicerēt regnū
manifeste p̄dendum esse nisi fides habeat. de puero vbiq̄ esse nec videri caz cur

puerū regnicole p̄d̄ituri credērent. Nihil tñ i p̄silio plus rep̄iri potuit q̄ prius. Sic re infecta hūgari recessit. q̄s cesar extra urbē comitat⁹ ē. Cū rogaret nicola⁹ regē suū visere q̄ suo p̄rim⁹ erat itineri. Nescio adhuc inq̄t quē regē sim habiturus. Nec puerū hūc venerabor. nisi p̄u⁹ sciuero meū eē dñm. Quidaz ex hūgaris aiebat ladi slau se regē b̄ie nec sibi q̄cqd̄ imputadū q̄ p̄ erat loq̄ nō posset. Ac p̄ p̄terea cōplures eoz suū regē adiuersit. Muneraq̄ puero tradiderūt z q̄i diuinū aligō numē intuerent: genib⁹ flexis mltas lacrimas añ ip̄m effunderūt. Despuerū. antistes. Q̄ inq̄t generosissime puer: dabit ne vnq̄ de⁹ vt p̄u⁹ te in regno videā q̄ bec senect⁹ deficiat. Cresce puer cresce. Nemo te viuo regnū hūgarie tibi surripiet. Dionys⁹ aut cardinalis magnā auri copiā i man⁹ regis dedit. Osculat⁹q̄ puer beu q̄t inq̄t labores p̄ te subiuit: q̄t vāna sustinuit: q̄t me picul⁹ subieci: s̄ oia mibi dulcia foret si te semel i regno viderē. Nā sitq̄ triduo p̄ ap̄d cesarem. Sic res cū hūgaris acta ē. Accepi exinde p̄uētū regni apud albā regaliē breuib⁹ bendū eē: vbi rñsuz cesar ad noticiā regnicularū deducat. Faxit de⁹ vt qd̄ pestis reliq̄t infectū: alba ip̄a paciat: z p̄ regni salute z p̄ iure pueri de⁹ q̄ re nō despero: cū dispositus restit. Omnes ciliē: giskra: archieps sitrigonien⁹. comes geozius rosgo nien⁹. cāfirmat pueri ptes teneat: vt nulla regnicularū possint suasionē nullaq̄ violentia mutari. Nec video quē possint hūgari regē b̄ie nisi ladi slau puerū: q̄ z auito z paterno atq̄ n̄rno iure hūgaris impare d̄z. Ex hūgaria p̄ bec nouitates allate sunt iobem valnodā trāsiliuanū aduersus thurcos p̄fictasse z quis felici bello q̄ dā castella p̄u⁹ obtinuisset ad extremū tñ mutata fortuna q̄ nulli p̄petuo bona ē ingentē gloriā quā p̄orib⁹ annis adept⁹ pugnādo fuerat: victū oculūq̄ maculasse Veritas tñ rei adhuc i obscuro ē. Classis eugeniāna quā i p̄oto fuisse dixim⁹: p̄ bi strū d̄ flumis impetū nauigādo xp̄ianis dñi bec fiebat opitulabat. Hūc qd̄ reruz agat incertū ē. In bohemia p̄ eos q̄ parū fidei bñt noue res parant: q̄ nisi p̄pediant ē carū ortu postq̄ creuerint difficile poterint emēdari. Malū cuz nascit cūq̄ recēs ē absq̄ negocio radit: cū adultū ē difficile extinguit. In italia d̄ franciscus comitē Eugen⁹ armis regis aragonū pugnat estq̄ supior: s̄ ois euē⁹ belli dubi⁹ est. Sepe q̄ vict⁹ videt victor exurgit. Nemo vere vicit nisi q̄ domū reuersus sibi suisq̄ subdiq̄ pacē fecit. Bononien⁹. p̄ occasione banibalis beutinioli z baptiste p̄duce multi obsidione cincti sūt veneti z florentini eos iuuāt. Si cesar cū ali q̄ exercitu italiā peteret: oim⁹ bar⁹ rex moderator existet: s̄ nō sapiūt bec nobis: nec nos alijs sapiūt vt boies impare sciūt: sic subditos bñt obediētes. Nisi vos germani ad q̄s imp̄iū trāslatū ē maiorē reipublice curā habuerit: timeo ne diues illa z insignis italoz tellus: q̄ quodā imp̄iū caput fuit z adhuc fuit impio se fore fateat: in alias deducta man⁹ z nomē mutat z iugū. Hec fuerūt q̄ nūc tue. R. p. scribenda putabā. Letera q̄ apud nos agunt ex p̄siliarijs regijs q̄ nūc in sueuia mittunt au dire poteris. Hā z p̄ pataviā vt arbitroz viā faciet. Ego me tue. R. p. commissū do Cui sum assidue parere pronus.

Fortune q̄ltas cur nō oibus est equalis.

Epistola. lxxxiij.

Eneas filius poeta iobani cāpistō p̄stanti p̄bo. S. p. d. Attulit mibi tandē lras tuas guido tabellari⁹: sed illas prius secū coloniā detulit totaq̄ belgitā regione illis offendit. Itaq̄ si viariū lōgitudinē penses miraberis tā cito mibi restitutas fuisse. si picula itineris cogites monstri sile est: eas me potuissē cōuenire. In altero igit̄ guidonis diligētia. In altero celeritas p̄medāda est: In vtroq̄ fides. Sz credo eloquētiā q̄z boīs adiūmēto fuisse: q̄ mollire latronū ferores aios potuerit. multū q̄z sue vestes iuuerit inopiā p̄ferentes. Cātat enīz vacu⁹ corā latrone viator: vtcūq̄ sit gr̄as illi habeo q̄ tua mibi scripta reddidit: q̄q̄ oia q̄ i italia gerebant retulit. Idē faciet ad te reuersus q̄cqd̄ renēses agant. q̄cqd̄ bauari: q̄cqd̄ australes: bohemi: saxones: poloni ex eo scies: imo z prutenoru z lituanorū act⁹ tibi exponet. Nē si vaciā nobegia z ip̄az barbaraz gentiū matre. Scāciā insulā ex q̄ gothi digressi vniuersā terrā inuasere: volueris noscē z qd̄ illinc agat scire guidonē p̄cōtare. Nō maior illi r̄q̄dēdi q̄ tibi querēdi labor erit.

Quis em̄ faciūds ⁊ sciēs dicēdo laborat. Magnābui? est eloquētia: scia maior
Nihil interrogabis ex eo frustra sic ē iūbur? pitulq; oim. Sūt p̄terea multe i eo ri-
me. Itaq; fluūt ex eo nouitates passiz ⁊ nō q̄rētib? q̄z vltro te igit: h̄ de guidōe
fatis quē cū audies v̄ apli? ex meis lris desiderab. Video ex tuis lris meas eplas
in q̄b? de sūmo p̄nariat? officio reuēdissimo cōihero nro collato. gaudebā ad
te mime puenisse. Mā pla i illis tetigi ad q̄ nō r̄ndes: sūt ⁊ tuas aliq̄s mibi sc̄ptas
arbitror q̄ man? meas nō attigerūt: q̄z nō sūt oēs tabellarij guidoni siles. Agnoui
te senas ituz visuq; p̄bandi tomū vtiā potuisset illic eē tecū dulcēq; patriā v̄
sere ⁊ amicos veteres. Q̄les āple? ⁊ q̄ xba int nos fuissent duz veter? amicitie
mēto icidisset: s̄ nō sūt h̄c fata n̄a vt sū possim? viuere. Tu rānisiā arguis q̄ ti
bi nō multa largit tibiq; nō arridet vti plerisq; indoct? ignauisq; viris: s̄ vide an
bū facias. Nibiq; sepi? bui? de quā fortunā dicim? acta p̄siderāti altior q̄dā co-
gitatio nata ē. vt illa nō cecā sicut poete fuit est eē cēfā: s̄ admodū oculatā. Mā
q̄ aiūt ea iniquā rex bui? seculi disp̄satricē: nō video vep̄ eē: dicūt ei industrios
boies paup̄tate gūari: ignaros aut fortōe b̄nficio maris opes possidē. S̄ mibi
nō sic videt: ponāq; i te exēplū. Ego te ditiorē puto: nō dicā cosmo medicō: sed
plurib? regib?. Diuitie nāq; maxie sūt lege nature p̄posita paup̄tas. Ego scio mi
iobes: m̄to tibi pl? videri. xxx. aureos q̄ alijs q̄busdā. xxx. millia. Fortuna igr̄ nō
ignara p̄ditionis hūane: q̄s videt aptos modico viuē: nō curat in eos multa con-
gerere: q̄z nō idigēt. At ignaui nisi pecunijs habūdēt: despectui sūt: abiecti: mise-
ri: q̄b? cur vitupe? fortunā subsidia p̄bes baud scio: s̄ cui becipē dica. Nēpe q̄ ea
meli? multo me norit: q̄ nō p̄mutaret cū opib? cresci sciaz suā. Anū h̄ addā tuūq;
iudiciū expetā. Cōis p̄hor? ni fallor opinio ē: ai bona extra fortune p̄tātē existere
Quero ego an h̄ elidi q̄piā rōe q̄at: si tuū acūmē admouer? scio dices nō eē absq;
fortune benignitate q̄sda magna itellect? luce vigere. Mā nisi talia sibi organa for-
tuna misstrasset ⁊ nisi bñ akē? fuiss? illis: q̄uis postea sepe iuuent nūq; talis euasit
set. Sint q̄ p̄tēti boies docti si absq; magnis opib? magnā sciaz sūt adepti. Māq;
si? duob? altē? dūtarat bñdū sit: nemo sapiēs doctrine diuitias añponet. loc? ē
h̄ altior q̄ eplaris breuitas q̄at āplecti: atq; idcirco taceo q̄uis tecū pol pau cissi-
mis op? sit. Mēo p̄tē? ē mi iobes nisi q̄ deo se dedit: ⁊ illo iactauit cogitat? suos q̄
mūdo fuiuūt: quātis suis diuitijs bonorib? potētisq; fruāt: sp̄ tñ paupes sūt antri:
timidi: miserisq; ifinid̄ expositi. Delatore illū si fugitas p̄bo laudoq;. Mā q̄d dē
tibi aut q̄d opponat tibi ad liguā volofaz: venenā aspīdū sub labijs eoz q̄ p̄nt oim
b̄nficioz merita vno momēto extingūt. Inueniet ille tñ aliqñ q̄ vicē reddat nec
scio an mitridat? antidoto potit vti: q̄ n̄ solū puata negocia s̄ etiā publica labefa-
ctat. De pollitici? arefotētiādiu tibi sc̄pserā: s̄ q̄z n̄ bñsū lras. Sic res se bz. Q̄ola
mē ē vsq; ad octauū libz p̄pletū. Itaq; magnū mibi mun? erit si finē mibi trāsmi-
seri. Detz noretanū laude q̄ rōanos calozes ⁊ vxori ignes fugiēs florētia p̄cxit:
q̄uis ⁊ vxor secuta fuerit. Res ei letifera ē i augusto si rome sis vxori opaz dare.
At p̄p̄ea bñ fecerūt vefes q̄ sacerdotū curiā illic collocat? vxorib? ei carēt. Curia
cesar quā vxorati sequit? i septētrionē trāsserri par fuit. Caluū tā p̄mēdo q̄ iuue-
nal? vsidiū si mechoz notissim? poli sulta maritaliā porrigit oza capisito. Sapiē-
ti? reuerēd? p̄ cōtes n̄ q̄ se religiōi dedit: vbi ⁊ sibi ⁊ deo fuiat. Mā cetera vana
sūt flura casduca) buic me cōmēdes volo: silq; richardo nro: c̄ni fallor manu tua
epla sc̄pta fuit. De nouitatib? baz p̄tiū n̄ ē q̄d scribā nisi dux ludouic? bauarie se-
nior quē fili? i carcerē p̄ciat mortuo crudeli nato spauit se libez eē: s̄ icidit man?
marchiōis alberti q̄ en duri? tenet. M̄ic de sua liberatiōe tractat? docēt nos bec ⁊
armāt ad patiaz: qñ tā insignes p̄ncipes ruere videm? ⁊ nūc exiliū nūc carcēs exi-
lio peiores pati. Null? boiz stat? firm? ē: nēo sibi crastinū p̄promittē p̄t. Quid nos
mortē accusam? q̄ nos mille pidā subituros libat. Lōga dies lōgas misfrias pit.
ago igētes q̄tes reuerēdissimo dño meo adriēli q̄ vt ais ob mei mēoria te p̄uiui
exceptit nā q̄uis sibi ex teipso charissim? sis: facile tibi tibi te fidē meā ob cāz q̄z plu-
scylū te amari. Sic ei d̄ sua erga me hūanitate p̄cepi dū rome fore. Ex eo p̄cor sc̄i

litterarum suas litteras precepit et an forte fuerit. Nam si aliquid mutandum esset id preperisset neque
difficultas erit nec mora in meis: si cesari minor quam libenter tanto potius more gerit. Come
da me sibi et dede quantulumvis suis. Reuerendissimis dominis meis tarantino et cumano.
Credo et si taceam me comedabis et quam noua scribo comicabis. Quis enim inuenerit sint
apud vos quam more hominum solus quam pre sunt et quam vel potest vel obesse possit magnifici. Ae
gio salutes dicito quos nostri oportere: nam uerum amicitia extirata non est: nec potest extingui
donec uiuimus. Nouariensis. Antistites puto repatriasse et ea ob rem non sibi litteras horessem
quod misit non accepi. Nec latore modo abnuntiis visis: quis in curia se speret. Medicum
illum nostrum credo dictum fieri medicorum donec uena incidat. Mira est hec uinea quam tot
flores facit et nunquam uuas. Iulianum ne pretereas quem in calce eple pono ut magis me
morie incideat. Vale et scribe ut soles

Cosola amici sup fuga amasie.

Epistola. lxxxiiij.

E Meas silui poeta domino Iohanni frund secretano insignis ciuitatis colonie
S. p. d. Plura tibi per hos dies scripsi: si litteras meas suscepisti letum sum quod si se
cus accidit egresceris. Multa enim ferunt quam alienas manus incidere noluisse
utcumque sit pauca modo ut me recipias uelim amicorum more quam tristitia dolet et leta gau
det quam amicis accidit. Iohes secretari nurebergensi. vir bonus doctusque et tui ama
tissimus ad nos iam reuersus est: aitque te mestum reliquit. Nam et capitolina dades te que
dam affecerat. Nescio quid ex capitolio fugerit quod animi conturbaret tuum. His retulit
suo in recessu te adeo doletum fuisse ut uine uerbum effari posses. Non intellexi ego uirum
Dicebat enim in capitolio fuit. Illucibat iohes sepe delicias ibi habuit. Auspugnat
uoluit: non iuuenit. nimis proplexe locutus est. Non potui quid repperit agnoscere solus
te mestum precepi nec consolatione recipe uelle. Mi iohes ego te uix per noui ubi iam
mutatus es: quid est quod te facit sic alienare. Viri est sic suas rationes constituit ut nihil noui
possit accidere. Quia quarta sunt omnia futura et preparata est animus ad ea ferenda si ac
cidat mala. Nam quam quia sunt minus ferunt iacula. Si amicus mortuus est mortuus est
re debebas. Si preceps opes sunt: facilius erat bonorum bona ad nutum fortunae ponere
da fore. Si amica recessit: consideranda fuit instabilitas mulierum quam uoluntas in bonas
mutat. Nihil incerti animo semio. Nullus amor femine diu durat. Fallax est aial mu
lier: varius: crudelis: absque fide: plenus dolis. Verum cum omnibus infideles sunt femine: femi
bus quidem infidelissime sunt. Tu mi iohannes in uesper mecum pergis: nihil est quod vel tibi
vel mihi cum feminis conueniat. derisui sumus et fabule. Nulla nos sequitur nisi quibus
cum absit hoc maledictum a nobis genus quod et bursas exhaurit et aiaas occidit. Nepe mi
hi iohannes si abiit femina non te lesit sed alium lesura recessit. Gaude quod fugat. Ego hec
dico quod mihi sic uidetur dictum iohis nurebergensi iudicare. nescio an uerum sit: si sit aliud
teipsum cura. Nihil est tam acerbum quod tempus non minuatur. Consule tibi mi iohes et me
more pone. Nam quam tristis ob rem preceps seipsum cruciat: et tamen quod preceps non recipiat: et ut
tusti dicunt. Centum libris mesticie uincia debiti non exoluunt. Vale.

Et si se indignum laudis dicat pro
teret tamen ex laude iocundari.

Epistola. lxxxiiij.

E Meas silui poeta domino Iohanni scindel singulari astronomo viroque probatissi
mo. S. p. d. Reuersus nunc ad cesarem insignis miles preceps de rabenstein
tui mecum amatissimus retulit quod mihi summe uoluptati fuit me tibi dilectum esse
measque litteras quas sepe ad amicos scribo tuo iudicio admodum comedari
apud me mirum est. Quid enim in me est quod a te viro laudatissimo diligi debeat.
Quid rursus eple mee in se habet quod laude dignum videatur. Nihil ego unquam erga te
boni operatus sum. Nores mei coes sunt: viuo ut vulgus hominum facit: nulla singu
laritas in me est: nulla prestantia: nulla virtus quam non alius cois sit. Eple mee plane sunt
apertum silium bene: currenti calamo picti sunt. nihil bis commissum est quod in se inonevulgari
non cadat. Non est in illis ornatus non lepores: non grauitas. Hude sunt et solus
animi mei indices. Cur ergo vel me colas vel illas magnificas non scio: nisi quod
homines sunt quidam tanta bonitate preceps ut omnia comedent. Contra quam malicia

tanta quondā est: vt oia q̄ vident neq; audiūt vituperēt. Tu inter p̄mos nu-
merari vis 7 sapias certe: q̄ laudādo poti⁹ q̄ vituperādo vis excedere. Verus tua
laus quā mibi ascribis 7 si meritū excedit meū: mibi tñ iocūda est. Quis est non
poti⁹ indignā laudē q̄ indignū vituperiū ferat. At qz laus ea demū dulcis ē que a
laudato viro p̄cedit magno me munē donatū arbitror dum tuis me v̄bis extolli
audio. Sum⁹ em̄ oēs cupidi laudis 7 vt cicero dicit: optim⁹ q̄sq; cupiditate glorie
ragit. Zenicū ille demoscenes etiā iussurro muliercule aquā ferenq; oblectari se
dicebat dū audirēt se trāscūre hic est ille demoscenes q̄ 7 senatū 7 theatrū sue oio
nis vi moderat⁹. Oblector q̄ 7 ego dū me tuis v̄bis p̄mēdari p̄cipio. Quis nō suz
is quē tu iudicas. Pleriq; h̄ vitupareat vellētq; poti⁹ p̄tēni q̄ laudari. Tēp̄ ego
has laudes tuas nō ad iactātiā qz mibi suz p̄scus: s̄ ad incitāmēta vtutū recipio
daturus opaz vt talis sim q̄l me p̄dicas: ne fama quā de me vulgo p̄bes omnino
sit irrita. Plura in hac siniam dicere possēz: s̄ absit h̄ loco disputatio: facessant ar-
gumēta. Agam⁹ inuicē vt amicoz ē. Nūq; ego te vidi neq; tu me vti arbitror vi-
disti: s̄ tua fama facit vt te vnicē obseruē. Illa seculi nr̄i p̄cipuū decus cēseri: q̄ 7 sy-
derū cursus 7 futuraz tēpestates 7 pestes 7 steriles 7 fertiles annos vnic⁹ vere p̄
dicere nozus. Hinc te amo colo obseruo somnq; tu. Illa virt⁹ b̄mōi ē vt 7 q̄s nūq;
vidim⁹ amare nos faciat. Quic veteres illos fabios sapiōes b̄mōies corz canos
ceterosq; vtute p̄stātes q̄ multi aī nos seculis vitā exuerūt etiā mortuos diligim⁹.
Sicut fundatores nr̄e fidei vel ap̄los vel martyres singulari deuotione 7 affectu
veneramur. Virtus nāq; sui natura amabilis ē. viciū nō odibile. Tu q̄ vir p̄stan-
tissime iure a me ameris: q̄ tua singulari ac p̄stanti vtute nr̄m ornas seculuz. Me-
cur tu diligas nō scio: vt tñ diligē nō cesses oro 7 obsecro. Magnificatio nāq; tuuz
amorē 7 ornari me tua dilectione nō ambigo. Persecra igit n̄acti nō suz quem
reris is tñ sum q̄ diligentes me recipioce diligo totisq; virib⁹ amo. Vale.

Refert grates de biblia cōparata.

Epistola. lxxxv.

E Meas silui⁹ poeta: Impiali⁹q; secretari⁹ dñō ioh̄ āni tusconi viro p̄stanti
S. p. d. Procopius eques bobemus cui de rabenstein cognomen est: vir
singularis modestie biblia quā ex te cōcupiui ad me tetulit. Ego tibi gr̄as
ingentes: volumen nāq; id est qd arcūferri cōmode possit. Precius nō min⁹ fuit
q̄ tanta scripta mererent. Feasti vt amicū decet. Rem meā quasi tuam curasti.
Decum⁹ ego statim procopio numeravi qui eā tibi restituet. Nihil plus quod i-
bacre dicere sit necessariū. Inter amicos nāq; p̄biba est v̄bositas. Tu scis qui
sim. Si quid est qd me velis iubere potēs: nūq; tuis optatib⁹ me repugnantē in-
uenies. Vidi quā scripsisti cācellario cedulā in rebus publicis. Is nūc abest i sue-
uiam missus. Sumā scriptoz tuoz quatenus opus fuit regie maiestati exposui.
Sed nihil ad rem qd mibi placeat nr̄sum est. Ego suadco vt tibi q̄sq; cōsulat. Me
munem tñ p̄secutio q̄uis maxime ex recto fidei tramite depellat. Venceſſau nr̄m
si qñ vides meis verbis saluū iubeto: diatōq; nullū sacerdotiū tanti eē vt calamū
sumere dedigne. Vale 7 me vt soles ama.

Sua det pacē particulare vbi vniuersalis
bū nō pōt 7 p̄biba mendacijs vti.

Epistola. lxxxvj.

E Meas silui⁹ poeta magnifico 7 generoso viro caspari scblick impiali cā-
cellario. S. p. d. Leonardo eq̄ti nobili q̄m saxonīā missus est verbosas lit-
teras cōmendauit: ex itinere vt tue magnificentie trāsmitteret: tuncq; singu-
la scripta digna receſſu: siue rēpublicā siue puatā tuā p̄cerneret. Spero illas i ma-
nus tuas delatum iri nisi tam delate fuerint. Nō igit que tūc scripsi hoc loco repe-
tā ne sim verbosior: ne dicā tediosior. Post hec dñz effez i aula regia casu: cōperi
franciscum strasoldiū in signē equitē tuicq; obseruantissimuz. Percōtatus sum ex
eo quid cū p̄ncratio gestu esset. Is ait ventur⁹ se ad me relaturūq; oia ex ordine

Sic actū est. Cōuenit me homo in cācellaria legationēq; suā ⁊ panceratū rñsionē
 cōposuit nec cōtentus bis vt est vir diligēs ⁊ amicus amici suscepto calamo lrasuz
 oim rerū indices ad te deferendos dictauit: mibiq; tradidit: quas cū pñtibz trās
 mitto. Nec plura in hoc dico: qz ex frācisco plenissimā instructionē recipies. So
 lū cōsulo vt q; pacis sūt amplectaris ⁊ cōsideres neq̃tiā tps. Mō em̃ vt volum?
 s; vt possim? viuēdū ē. Cōaptāda est tpi vita nra. Mibi ex integro nō videt bñ-
 garia nris tpi? pacē habetura. Qz si q; via est vt priuatiū sit par in bonis tuis id
 pbo: p mēdo: suadeo. Tabellari? q; ex bñgaria venit ait. In festo diuini nicolai pūc
 tū regni apud albā regalē esse habendū venturūq; illuc polonie regē vt est boim
 audacia confirmauit. Mira res si tanto tpe vel mors vel vita vni? boīs ignorari
 pōt. Quibusdā mentiri vtile est dñi se sic exaltāt. Florētinoz puerbiū est dñi bel-
 la vident vtendū esse mēdacijs. Qd palatin? noster nō negligat. Sz sūt oēs pusil-
 lanimes viciōs pñdi scelesti q; mēdacio se poti? q; veritate defendūt. Socrates in
 iudicio re? mōn poti? voluit q; falsitat? plena elcbinis oīone liberari. Abiecte cō-
 ditionis est hō q; ne qd dignitatis vel fortunariū amittat ad mēdatia pfugit. Vir
 forā ⁊ bon? nūq; timet dicē fateriq; verū. Sz mitto ista. Auiana nra in iudicio ē
 cōtra bartholomeū veron. cui? cā plurimū vocillat. Et si refutato impiali iudicio
 austruie tribunal nacta sit: qd forsitan sibi in dānū verget. Cōfessa iā est bona se plū
 ma q; fuerūt dñi. H. obtinuisse. Quis illa ex mariti successionē ad se venisse cōten-
 derit. Ego sibi cōpator quā video vndiq; spoliari. Sz mag? bartholomco faueo
 quē suā amittere pecuniā iniquū esset: cuiq; nihil omnino est ⁊ sorore habet: an-
 nis nubile: ⁊ forma pulchrā. Iudiciū crastina die habendū est. Ego multū boīa
 tus sum ad cōcordiā vt femina inclinaret s; durior est adamāte. Credo spem vi-
 ctorie sibi datū esse. s; faciat coacta qd volūtarie recusauit. Alia nūc scribenda nō
 occurrit. Rēcō mēdo me tue magnificentiē tuisq; collegis. Iussib? tuis obedire
 paratus. Et Vienna.

Delphin regis filius alsatia obsedit sui-
 tentes apud basileā miserabili clade pstrauit.

Epistola. lxxxvij.

Ameas filius poeta. S. p. d. dñō iohi gers regio pthonotario viro pstanti
 ⁊ amici amico. Scio te optare lras meas: vt qd rerū agam? noscas. Est ei
 human? aius sp nouitatis cupidus. Ego aut scripsses tibi iā diu si certos
 habuissē mīcios. Sz cū aliq; a te veniūt qd de industria me fugiunt ne fasticulis
 lraz onerent meaz: vt sūt bodie boies ad cōplacēdū tardiusculi. Sz decreui bas
 lras fortune cōmittē: vt si possint te adeāt: tecq; nouarū q; nūc maxime sūt efficiāt
 certior ē. Credo te volucris fama pcepisse gallicoꝝ aduentū. Sz accipe nunc ex me
 certitudine ⁊ qd tibi scribo tāq; euageliū potes referre. Si mō id affirmatū i mea
 inuenies epla. Venit p bos diēs ludouic? delphin? wiēnē. ac pmo genit? reg? frā-
 cie cū magno exercitū infra limes imperij: Opidūq; obsidione ciuit? cui nomē
 est mons belligardi: qd ab imperio comites de wirtenberg habent in scudū. Ibi
 cū aliq; diu delphin? maneret: cū castellanis tandē cōuenit: vt sibi ad certū tēpus
 opidū traderet: quo lapso id libere restitueret. Naz ali? vi decreuerat expugnare
 vt locū hiet in q; morari posset. qz nō decebat regis filiū i cāpis degere abiq; tecto
 Postq; delphin? biligardi potit? est famā vndiq; sui aduētus publicauit: s; n vno
 mō apud oēs. Apud aliq; nāq; se in auxiliū nobilitatū venisse p̄dicabat tāq; i ger-
 mania p cōitates eēt oppressa. Apud alios nō vocatū se dicebat p romanoꝝ regē
 s; suiteses. Nonnullis aut se velle vēdicare iura dom? frācie asseuerabat: q; vsq; ad
 rhenū p̄tendi dicebat. Et hac cā vrbē argentīnā obsessuz se affirmabat. Dicebat
 em̃ etiā ⁊ p̄p ducē sigismūdum se venisse. Et hac rumorēs vbiq; publicari stude-
 bat nō q; ira eēt: sed q; fauorē ob cā cām sese putabat habiturū. Huz bec fama sic
 pcurrit: Nobiles alsatie qb? grauior videt suitesiū dñatus: oratores ad delphi-
 nū mittunt: eūq; rogant vt pñdia cōtra suiteses pbeat. De delphini exercitū va-
 ria dicta sunt: qui maiora sequunt. lx. milia boim in eius comitatu fantur baberi.

Qui minora probat. v. z. xx. milia. Medij vel xxx. vel. vij. z. xxx. milia censent eē.
Concordati inter delpbinū z alsatien. v. z. xx. milia boim ex suo exercitu p hanc
byemē in opidis alsatie recipi debere. Ipseq; delpbin⁹ z thuriceñ. z alijs obfessis
ferre opē pmittūt. Veniebāt iam delpbini gentes q̄ vulgo vocant armeniaci in
subsidij cuiusdā castelli qd̄ suiteñses. ppe basileā obfidebāt. Suiteñses vt hoc sen
serūt: nō expectatis hostib⁹ ad viā pgunt pmasq; armeniacoz turmas inuadunt
stragem dant plurimosq; neci pbeñt armeniaci retro pedetentim fugientes ad
maiorē exercitū se recipiunt. Illi sanguinis cupidi z auidi victorie: dum gloriā
qrūt. ppriā: salutē amittūt. Gentū erat ad hospitale sancti iacobi qd̄ vir quatuor
stadij a basilea distat. Ibi vniuersa multitudo armeniacoz in suite n. irruit non
nullis añ portas basiliē. positis: q̄ exites obseruari cederētq;. Cōmittit atroz
z miserabilē plū: cedunt q; ex vtraq; pte q̄ plū. Maxedū auditu est. Euellēbāt
sanguin oleritos ex corporib⁹ suis sagittas suiteñ. ac trūcatis manib⁹ in hostes ir
ruerūt: nec prius aiām exalabāt q̄ occisorē ipsi occidissent. Quidā bastis cōfossi
z onusti telis int armeniacos currētes necē suā vindicabāt. Erāt quatuor arme
niaci q̄ suiteñ. vnū insequēbant. Itaq; illi telū pfoſsum strauerāt z supra corpus
crassabant: tū cū comes ar reptā bipēnū i q̄tuor illos ferāt. Ex q̄b⁹ duos obrūtū
cauit. Alios vō in fugā dedit ac deinde stermanimū cozp⁹ sup biēns recepit z inul
tis hostib⁹ portauit ad suos. Erat retro suiteñ. murus qdā orti sancti iacobi q̄ illi
se tutos ab vna pte rebant solūq; in fronte pugnabāt. S; theutonici q̄ cū arme
nicis erāt: intrātes ortū: mur pfoſdiūt: suiteñ. q; a tergo ferūt q̄ res magna cā rui
ne suiteñsiū fuit. Pugnat tū ante tū retro. Itā viro vir iminet nec iam einin⁹ s
cominus ferrū stringit. Suiteñ. quasi leones p oēm exercitū inuictores vagantē
cedunt sternūtq; oia: vt qui iā nō in spem victorie; s in morē vltionē se pugnare
sciunt. plū a principio die vsq; in finē tractū est. Ad extremū nō victi suiteñ. sed
vincendo fatigati inter ingētes hostiū cateruas ceciderūt. Victoria lugubris atq;
cruentissima armeniacoz fuit: capulq; liber cis ināsit nō virtute sed in multitudi
ne supantib⁹. Et suiteñsib⁹ q̄ plures occidisse iurāt q̄tuor milia: q̄ min⁹ mille z q̄ngē
tos viros cecidisse aiunt. Et armeniacis dicūt aliq; plures desideratos esse q̄ ex
suiteñsib⁹ magna cedes equoz fuit. Plures theutones pū vlcisci suiteñ. volūt vi
cā amiserūt. Suiteñ. aut nulla res magl extirxit q̄ magnanimitas siue illa teme
ritas fuit. Itā dū hostes paruipendūt eo deducti sūt vñ exire nō potuere. Qui sa
pit negignis timet hostes nec cōtēnit nimis. Dū hec agunt rex romanoz orato
res ad delpbinū mittit ep̄m augustensem z ioh̄m de aich doctoz: nōnullosq; mi
lites pscrutari: qd̄ causē sit q̄ imperiū cū exercitu sit ingressus. Rediūt oratores
z cū bis delpbin⁹ suos ad regē destināt q̄nq; viros p̄stātes. Interim ex pte cōcilij
basiliēsis cardinales duo arelatensis z sci calixti pluresq; aliq; doctozes delpbinū
adciūt. z cū bis ciues basiliē. deprecant q; ne vel p̄cio vel ciuitati noceat. It̄ rur
sus suos basileā cū bis nūcios mittit: q̄ ad huc ibi sūt: bñtq; diuersos p̄cordie tra
ctatus. Itā z oratores pape felici ac duos sabaudie totiusq; suiteñsiū factionis il
lic puenērūt. Rumor ē potissime vrbē basiliē. tāq; regni frācie sibi restitui. quod
si fiat magna p̄uilegia illi ciuitati pollicet. Oratores aut delpbini q̄ s sunt: aiunt
delpbinū vocatū regē s suiteñ. venisse: dicūtq; se iā strauisse magnā iūnicoz ma
nū suāq; ope remotā ex thurego obfisionē. Detūtq; firmari pacta cū nobilib⁹ al
satie p̄cussa: stationesq; in bāchyemē erigūt. q̄ sibi si negēt: nō posse se dicūt absti
nere q̄n noceāt. It̄ abēt iā lauffenburg seegingen z alia qdā opida: s illa nō suffi
cere p̄dicāt. Basaci z friburgū volunt adiungi. Exinde sigismund⁹ austriae ducē
ad cōsumandū matrimoniū cū filia regis frācie delpbin⁹: sorore trāsmitti q̄rūt
Nihil adhuc r̄si ē datū. Ciuitates z p̄ncipes nō p̄sultādī sunt. Farit de vñ finis
sit bon⁹. Itā murē in pera nutrire q̄ tutū sit. puerbiū docet. Anguis tō: pētē fri
goze hermaclū dōmī suscepit: q̄ calefact⁹ extēlis pēnis anguē domo pepulit. Qu
cāt n̄i p̄ncipes vt p̄sultī faciat: ne post factū dicē habēat: nō putauim⁹. Habes

ex me vir pbatissime qd i reb⁹ armēniacoz gerat. In factis ecclie nulla adhuc ē
recepta p^oulio. Sūt h⁹ qtuor electores: moguntin⁹: triuerfis: dux saxonie: z mar
cbio b⁹ad⁹burgensis. Palatin⁹ ppter armēniacos indultū bz ne veniat tueat q⁹
patriā. Coloniensis archieps in obsidione susatēsiū occupat⁹ venire bucusc⁹ nō
potuit: sed nunc p oratores regis factis indutijs v⁹turus dī. Sūt h⁹ ambaz p⁹ius
oratores z qsq⁹ suaz rē tues. Eps virduñ. ex pte ducis burgundie buc venit: ma
gnopeq⁹ suadē nitit⁹ vt maiestas regia cū tota natiōe p papa eugenio se declareat q⁹
bodie corā toto ceto magna o⁹onē habuit. Nec sūt q⁹ nūc scribere possuz. Tu va
le cū cōsorte tua magis bona q⁹ fortasse p⁹udente: qz inf⁹ feminas nō solet regna
re p⁹udentia. Brex vale z me ama. Ex nureberga anno. M. cccc. xliij.

Mori z si oibus formidabile
sit omnibus tamen necesse est.

Epistola. lxxxviij.

Elleas filius poeta. S. p. d. dñō iohāni gers regio. p⁹bonotario. Dedi ad
tel⁹as ex nureberga scripsi q⁹ tibi armēniacoz aduentū credēs tibi cōpla
uisse. Nā z sic mibi abs te dum descēdisti p⁹cepas. Nunc autē rursus hoc
inueni nescio quare moleste tulisti q⁹ in eplā calce scriptū erat: cōthozalē tuaz vt
iuberes saluare: adiunctis verbis q⁹bus eā pbiozem q⁹ sapientē videbar sensisse.
Hoc vt accepi tu egretulisti: nescio an credā is qui mibi hec insinuarūt. Nā hoc
nō! wiēne sed inf⁹ wiennā z nouāciuitatē at inf⁹ equitandū mibi relatū ē. qd si wiē
ne id cōtigisset: verbis pot⁹ q⁹ l⁹is apud te purgassent. Et cūq⁹ est mibi nō sit ve
risimile te v⁹z etate matur⁹ z moribus cōprobatū: vba q⁹ nunc attigi nō bono aīo
tulisse. Nā qd ego dixi: laudavi pbitatē dīminui sapiam. Scio qz nō ignozas ec
clesiasticis vba. Aliz de mille vnū repi mulierē ex oibus nō inueni. Sed quid ego
de mulierib⁹ cū z i viris laus sit. pbiorē esse q⁹ sapientē. nāq⁹ sicut ad chozimbicos
inqt paulus. Stultā facit deus sapiam hui⁹ mūdi. Ac iō in euāgelio dñs. Nisi cō
uersi fueritis inqt z efficiamini sicut puuli nō intrabitis regnū celoz. Nō em sapiē
tiā hui⁹ mūdi s⁹ cor simplex z mentē purā diligit dñs. Et bis totib⁹ pollere cōiugē
tuā scripsi: Nō em eā corneliā graccoz matre oratrice dixi: aut calphurniā i cau
sis parocinantē sed talē pdicauī quā deus ipse nō aspnaret: z q⁹ stulta hui⁹ mūdi
delegit z sapientiā pdidit sapientū. Sed dixerit aliq⁹ fortasse de vxozib⁹ q⁹lescūq⁹
fuerint tacendū ē. Hoc si apud vos moris est: fateor me v⁹z p⁹uetudinis insciuz
peccasse: dñs dñq⁹ erranti veniā ēē. Nā z paul⁹ veniā meruit apud dei p⁹sequa
q⁹ se benefacē credidit. Prisci aut quos legi plures solēt ad amicos scribētēs mul
ta de cōiugib⁹ scribere: lege hieronymū: acronē: senecā: ovidiū de tristib⁹. Mul
ta ibi de alienis vxozib⁹ etiā cū grā maritoz scripta repies. Adducerem plura in
hūc effectū. Sed nequo arbitrari te vīrū: tum doctū tum pudentē animū indu
xisse vt ista pensites: silq⁹ pestis q⁹ apud nos acerbe crassat facit: vt magis de mō
moriēdi cogitē q⁹ vt eplā dictare curē. Nāq⁹ cum audio nunc illū nūc i sū effe
ri tradit⁹ sacerdotibus. Deus tu in q⁹ enea nec tu scis qñ certator assit q⁹ te ad tri
bunal vocet. vbi nec aduocato nec pcuratore tueri te possis s⁹ tua te opa iudica
būt. Terribilis est equidē mī iohēs huiusce rei recordatio. Debem⁹ tñ grās agē
creatori qui nos vocatis pluribus alijs p⁹monet: nec erga nos facit vt ad tessalo
nicē. scribit paulus q⁹ ventuz dñm sicut fur in nocte affirmat. Sz vtiē nobiscū
illa demētia de qua in apocalipfi meminit iohannes. Ecce ego sto ante ostium z
pulsio: si q⁹ audierit vocē meaz z aperuerit ianuas introibo ad illuz z cenabo cū
eo z ille mecu⁹: vt inaz deus adapiat oculos nros z det nobis huius seculi blādi
mētā: illecebrasq⁹ cōtemnere z ad p⁹hām puenire p⁹ quaz dicamus cū paulo cu
pio dissolui z eē cūz xpo. Mira res vt hoies p⁹cius in hac vita bñt eo difficilius
egrediunt⁹. Durus forsitan h⁹ sermo videbit⁹: s⁹ audi z cognosce me vera dixisse.
Quis est obsecro q⁹ misere viuit nisi q⁹ peccatū est dēditus. Nec snia est theologoz
z pboz. Nā cicero in paradoxis vocat: oēm malū seruū: z apls quoq⁹ peccati
seruis peccatorum ac serui peccati. Hi sunt qui egerime moriuntur. Nam sem

p in peccatū vellēt puolui. Et bi nō pcta dimittūt: s a peccatū dimittunt qñ mozs adest. Mos igr si sapem? recōciliarem? nos creatori nro q nob vitā dedit: illaq; si bi qñcūq; reposcēt libetū aio reddēm? s tenet nos ceditas pctōz q obclauit ocu los menq; nre. De nri misereat z extēdat erga nos pietatē suā detq; nobis aim vt qñcūq; nos vocet p mpti sim? z bilares. Nāq; siue spōte siue iuuit: moriendū est tñ. Nec nos mozs pteribit q pscos reges atq; cesares nō pterijt q nec ipi crea tori oim deo postq; humanitatē in duit parcē voluit. Sialnata occidūt z orta se nescūt: stat sua cuiq; dies brcue z irrecupabile tps. Nemo nat' ē cui nō sit moriē dū. Mos igr ad hāc accingam? mortē vt cū venerit tāta min? acerbā sit qñtoma gis pcoitata. Mozs qdē nō mala est: s finis poti' tēterrimi carceris. bis q bene moriūt: hinc celestis vox audita iobi. Beati mortui q in dño moriūt. Etinā d' q quos vult eligi z qs vult reprobāt: bis nos iūgat cū fati dies affuerit vtinā cor meū ad bec q scribo sese disponat: vtinā nō alia iuuentia mētis cogitatio quam si gnat barūdo. Fateor me multa scribere i bonū q nō operor: s in oibus misereat mibi dñs q mūdū pōt de mūdo facere. Tu vale mei memor z amator vt solbas

Spōdet pmouere cām quoad
se vires sue extendunt.

Epistola. lxxxix.

E Meas silui? poeta. S. p. d. iobi frund secretario ciuitaq; colonienfis. Fuit apud me tuus familiaris q bollādrinoz negociū mult' mibi verbis cōmē clauit. Ego vt suz tuus cupioq; tibi reb' in oibus morē gerē cepi curas ad mouere nitiq; vt ad metā qd optabas duceret. Sz inueni pmo in limie magnas difficultates: qs cū vellē amouē pluriōres offendi. Nō possuz scribere qd impedi mēti fuerit. si ynq; te videro plani' oia dicā. Sāsē tibi qd i mediatoris locū vltra ctatoris nō suz visus ydone'. Nūcius ipē tibi pla dicet. Ego nihil magis cupio q tuis optatib' satisfacē. Sz tua humanitas nō erigat plusq; pstare queā. Re mimi mā de cōmissione cause tuoz amicoz impetraui facile: sum em bō ad pauca nat' z i minimis reb' benignus pncipes inuenio: si qd pōderis bīe videt' i alias man' trāssert. De rebus bīgariē puto te iā audiuisse ladiatū regē cum voto totius re gni postulari. Credo te etiā audiuisse mē romā pfectū: mirariq; idcirco. Sz scis parēdū eē pncipibus aut cedēdū curie. Nemo vt vult apud pncipes viuit. Mā cipia sum? z fortasse iumēta: q alienū panē mordem'. Viuit oēs infelici' q orbē incolūt: nulli? tñ vita miserior est: q eoꝝ q ad alienū comedūt appetitū ad alienā sitim bibūt z ad alienū somnū dormiūt. Hac de re scripsi nup eplaz admodū loi gā. Ideo vūc h ptereo. Meus itus ad vibē bonestā ob cām fuit. p' vniōnē. M. z p' illa q nūrēberge pclusa fuerit. Quid aut reportauerim frāckfurdie videbit: quis z ipa taciturnitas indicat qd allatū sit. Nūcin franckfurdia res transigenf Ego nihil magis vereor q nationis diuisione. Vale nāq; turpe est ne dicā inuti le germanos q diuisaz eccliam iā qnq; annis vnire satagebāt: in se tandē reddi dī uisos. Mea opinio fert tanti pōderis tantiq; nois eē germaniā: vt in quācūq; p tem reliquā xpianitatis portione ad se trahat: dūmodo integra sit. Nō dicā plu ra tu me cōmendatū fac reuerēdissimo dño meo archip'suli colonien. cuiq; ger mano dño traiectēsi antistiti. Et qz te audiunt vnū ex me dicito: mibi adhuc nihil videri vtilius ad pacē ecclie refartitendam z auctoritatē ecclie cōseruandā. Iq; viā illā tueri q nūrēberge fuit apta: si modo itez possit haberi: firmare h multis rōni bus si corā eēm: s absente me nō decet nec expedit oia cōmittē calamo. Vale.

Refert grates de munerib' oblati.

Epistola. xc.

E Meas silui? poeta dño iobi tuschoni ciui pragen. z amico pbato. S. p. d. Munera tua q nup ad me trāsmisisti: suscepī libent. tum ppter rē q mibi iocūda fuit: tum ppter mittentē cuius memoria sp beret mēti mee: non si ne leticia singulari. Tum deniq; q illoꝝ portator: bonestus adolescens maior cor porē q; etate pliberalis mibi visus est z dign' q regi seruiret quēadmodū postea

factū est. Mā z ad regiā cācellariā susceptus ē. In quo loco si pseuerauerit vti spe
 ro: claz in virū surget. Ego illi qz virtute p̄ditus ē: z tu eū mibi cōmēdasti nūq̄ de
 ero vita comite: s̄ in me si qd est artis: si qd eloquij: si qd industrie totū sibi coica
 bo: qz nō sū avarus bimōi rez. Nec vt pecuniē sic z scie cōseruatriz ē avaricia: s̄ q̄
 lras suas magis abscondit: is eas magis admirat: q̄ vicio studui sp̄ carere. Nec
 plus in secreto tenui q̄ in publico. Idqz faciā qad sp̄is hos reget artus. Atqz de
 hoc saq̄frāscus vir mitis nulliqz notius s̄ oibus qad pōt frugi bobemiā repetit
 Credo in patria p̄taria modico: q̄ multo inter getes exteras vult: z fortasse pl⁷
 sibi pzagēs ceruisia placet q̄ vinū wiēnse. Habet em̄ magnā vim ad retinēdos
 boies natale solū. Verū cū mōtiū accole lacte t̄m nutriti z aqua: nesciāt alibi vi
 uere q̄ inter oues z boues cū q̄bus sūt nati. Frāscū mirari nō debem⁷: si natus
 in patria nobill bobemōz solo feraci z oim bonez copiā supeditanti ad suos re
 uerti vult: z illi terre q̄ dedit corp⁷ reddē. Quis em̄ nō mollis atqz suau⁷ iacere
 boim corpa p⁷ mortē arbitret̄ in humo natia q̄ in aliena. Laudo ego franciscus
 z mibi si par cōditio foret: esset nō impar voluntas. Is ad te venit bonitatez viri
 tibi cōmēdo: hūanū ē boiez bōi auxilio ēē. De biblia emēda hoc est desiderij meū
 Si papiria est octo florinos dabo. Si est i pgameno duplū video tū vt correctā
 sit z digna p̄cio. Delibris alijs alio tpe tibi scribam. wenceslau nrm si vñ q̄ vides
 meis verbis saluū dicito: cui facilius erat in ocio q̄ tuoz mibi xba scripsisse q̄ me
 in negocio verbosas eplas destinare. S̄ to veniā hominū si scripturā iā odit in q̄
 vitā p̄sūpit. Velle ipm mei causa repetere curiā vt esset mibi cū quo nōnūq̄ mi
 serias spucrē: sibi tñ nō andeo psuadē: s̄ puto eū viā optimā delegisse. q̄ nō possit
 ab eo intermū auferri. Vale meqz vti p̄sueuisti dilige qd mutuū est. Ex wiēna.

Cōmēdat vitā aggrestem z cōmoda ruris.

Epistola. xcj.

Eneas filius poeta. S. p. d. Johi luterbach sacerdoti z viro probissimo
 amicoqz optimo. Credo te qd agā z vbi sum ex mult⁷ pcontari cū me apd
 regē nō esse cognoscis. Sed nemo tibi hoc melius exponet q̄ me⁷ calam⁷
 q̄ libent⁷ desiderio tuo morē geret: sciens qz me amas. Audi s̄ qd acciderit nobis i
 noua ciuitate p̄ prius: deinde qd faciā z vbi sim breuiter edoceberis. Eram⁷ nup
 rū in curia cesaris apud viduā quandā serinonis gnaram italicā: Mā z in domo illo
 rū de scala seruierat duz dguncula fuit. Dic prius mango q̄ ministrabat equis
 egrotare cepit ac septima die decessit e vita. Moxqz alius ex familia vir robust⁷
 epedimiā p̄fessus est se ppeti. cuius morbi tāta vis fuit vt eū triduo interfecerit
 Et inde mor hospita volere caput z ancilla febricitare ceperūt. German⁷ q̄s ma
 gnifici dñi caspar⁷ cācellarij vtiginē patiebat pauc⁷ atqz de fuga oēs cogitare cepi
 mus. Accessit cācellarius regē licentiāqz fugiēdi mortiferā luem suscepit. Atqz
 sicut bodie sunt octo dies buc puenimus: sumus hic in plebe reuerēdi patris dñi
 electi frisingen. opidū notū tibi arbitroz prug nomine: inter duas aquas muram
 atqz murzam que hic ante opidū copulant⁷ z vñ facientes flumen: in sauum se
 runt. Hic nundine sunt que per octauā diui martini solent perdurare. Ego remis
 sis oibus curis: nunc merces que vñdīqz buc afferunt cōtēploz: nunc in agros
 egredior montesqz apzicos z siluarū latibula ac lucidas fluminis limphas: non
 absqz singulari mentis oblectatione intueor. Habes nunc z vbi locoz degam z
 quid rerū agam. Nunc illud te volo scire: beatum mibi videri qui vitam ab nego
 cijs paul publicis sibi delegit: sicut p̄isca gens mortaliū consuevit. Quis em̄ non
 felice illum dicat: qui nullo fenoz claut ere alieno obligatus paterna rura suis bo
 bus exercet. Audi q̄ beatus sit. Nempe non truci eratat daffico quo bellum pe
 tere ac pugnā iubeat inire. Non bozet iratū mare foruz vitat z litigantiū iurgia
 Non visitat superbia diuitū atria. Non fastidiosis curialibus est supplex. S̄ aut
 altis populos adultis viciū ppaginibus maritat aut in secreta reductaqz valle
 errantes boues z armenta pascencia p̄spectat. Interdū ramos inutiles falcere

fecat: at feliciores inscribit. Interdū mella que pssit: puris recondit amphorīs: aut oues tondet lanāsque recipit. Et cū autūnus decoz caput mitib? pomis p agros extulit: magno afficit gaudio: pira ex arborib? decerpēs quas suā manu inferuit. Interdū 2 purpureas vuas colligit 2 aut suspendit in vsuz byemis aut mustus exprimit. Liber illi iacē mō sub antiq̃ ilice: mō i tenace gramine: Labunt aq̃ ex altis rupib?. Querunt aues in siluis. Obstreptūt fontes manātib? limpbis: somnosq̃ leues iuitāt. Et nō bibern? aduenit an? 2 imbrēs niuesq̃ dñant. Aut apros multo cane inobstantes detrudit plagas. Aut rara rberia leni amitte seu furca 2 edaces turdos suspēdit: aut pauidū leporē 2 aduenā gruē laq̃o captat. Qz si pudica mulier illi fuerit q̃les oliz fucit sabine: seu de q̃b? sacra scripta meminit. Iara rebecca: vel rachel q̃ solib? pusta domū seruet: 2 dulces nutriat liberos: multo beatioz fiat cū illa in aductū lassū viri vetustis lignis sacri extruat focū: claudēsq̃ teptis cratib? letū pecus distica sicabit ybera: 2 dulcia vina dolio pmēns dapes inceptas apparebit. Quis hāc nō laudet ac desideret vitā. Mō me ampl? lucrina cōcubilia aut rambi vel stari ex quis mari vel flumie q̃siti pisces iuenerit q̃leta de pinguisissimis ramis arborū oliuā decerpta aut agna quā pascalib? festis rustici mactāt: vel bedus ab ore pruptus lupi. Nā quātū iuuat int rusticales epulas micia poma 2 castaneas molles ac pnas 2 caseū. passas oues videre cū domū pperant intueriq̃ fessos boues inuersuz vomerē collo trabētes lāguido. Multa sūt rurū gaudia q̃ nūc singula pseq̃ nō est eplaris angustie. Ideo vale 2 bec multa ex paucis notās amorē ruris aliqñ induc. Itēz vale mei vt soles memor.

Increpat eū q̃ nō bone pposito amicā nuptui dedit 2 suadent castitatē.

Epistola. xcij.

Quēas filii? poeta impialisq̃ secretari?. S. p. d. dñō iohi freund insignis ciuitatis agrippine. pthonotario 2 amico suo pcaro. Pauci dies sunt q̃b? tuas recepi lras: ornatas quidē 2 multa cōtinētes. Quib? rñsuris nescio qd primū attingā: sed tuū seruabo morē. De puella tua primo dica quā viro tradidisti laudē in ea re factū tuum. Quid em̃ melius est q̃ nuptias pūngē ex q̃bus soboles sūt 2 replent libens ciuitates. Qz aut post factū doleas 2 naturā ē. Nec em̃ solet alicui opatio virtutis pnam habere q̃ virtuosē agit letus ē: dolet qui crimē cōmisit. Quō 2 fit vt tu doleas q̃ actū fecisti virtutis. Nēpe arbitroz qz bonū fecisti: sed nō bene fecisti. Aduerbia sunt mi iohannes q̃ nos beant. nō verba nō minā. vel participia. Nō qd bō faciat sed quō faciat querendū est: 2 in oibus rebus finis expectat. Si iō puellā manifestasti vt pbro leuauer? bene fecisti. Si ēt ad rē illam timor accessit dei. at si solū qd boies loquerent? cōsiderasti nō satis est. Nō em̃ boibus tm̃ s̃ deo placere debem?. Querere remedia nec poeticū vis antbidotū. Recipe euāgeliū. Quid est fornicatio aliud q̃ mors. Tu beat? es si te cognoscat q̃ materiā delinquendia te abiecasti. Quiesce obsecro neq̃ vltra memineris tue iuuentutis delicta. Scio dices ecce q̃ seuerus est cēas: nūc mibi castitatē p̃dicat: in wienna 2 in noua ciuitate aliter mecū loquebat. Nō nego iohannes mi amāssime: s̃ labit tps dictim: seniores sum? appropinquat mortis dies cogitandū est iam nō quō viuam? s̃ quō moriamur. Miser homo est 2 gfe dei expers q̃ nō aliqñ ad cor reuertit: q̃ nō se recognoscat: q̃ vitā nō emēdet suā: q̃ nō cogitat post hoc seculū qd in alio sit. Ego mi iohes satis erauī 2 nimis satis. Nā me recognosco 2 vtinā non sit tarde. Nūc qdragesimale adest tps: nūc dies salutis: nūc tps misericordie. Done extra mentē tuā puellā. Fuge mortuā esse nūc qd velles viuere. Quid est qd cū ea possis habere solaciū q̃ breuis est voluptas q̃ cū mulierib? baurit: q̃ mōmetaneū gaudiū. An nō satis stultus est qui ppter t̃palia 2 mōmetanea p̃dit et̃na. Nec dico fm̃ theologos: qz nō vis q̃ poete dicūt audire. Hoc est remediū qd bic in apotēccis inuenit wienna. Tu obsecro vendica te tibi: nec vna te puella vincat quē vix impator sup̃a: et. Turpe est in puis succubere qui in magnis victor fuit. Nec tu mibi de successore nouo vbiū facias qd fuit quidē re-

mediū. Nā quid est vna muliere relicta amare alia: nisi ex igne in ignē saltare. Fu-
ge abscro omne feminēū gen? relinque huius pesti: cū feminā vides diabolu esse
credito. Sz qd ego tecū bec serio scio frustra me fari verbis meis abesse fidē. Nā
tu me pleno stomacho reris ieiuniū cōmēdare. Fateor: amātissime frater. Plen?
suz stomachat? suz. Nausea mihi ven? fecit. Tu qz illud vez ē languescē vires
meas canis aspersus sum: aridi nerui sūt: ossa cariosa: rugis corpus aratū ē. Nec
vili ego scie possum eē voluptati: nec voluptatē mihi asserre scia pōt. Hacho mag?
qz veneri parebo. vinū me alit me iuuat me oblectat me beat. hic loqr suavis mi-
bi erit vsqz ad mortē. Sz hic qz peccatū ē si ad iocūditatē magisqz ad necessitatē
biberim. Tu mi iohes si fortis es si sanguine succoqz plenus: si neruis vales: nō
miro: te amare: Quis pluriū te vboz eē credā qz opuz: si vel etates vel occupatio-
nes vires demūt. Sz esto vt ais robust? calidus. pmp? intrepid? tūc bonū ē cri-
mē abjccē cū tu illud relinqs: nō te ipm fugit. Mihi bercule paz meriti ē in casti-
tate. Nāqz vt vez fatear magis me ven? fugitat qz ego illam hōreo. Sz ago deo
gras qz nō ē maior appetitus qz ptās. Dicis tñ de te nō eē ante plū deferendū qz
hosti victoria cedat. Qd vez nō ē in cis bellis in qz vincat victor. Veneris plia q
clura cōsecitis sese plurib? affecit dadib?. Sz qd ego tam feuer? sum. Qes quidē
cū valem? recta cōsilia egrotis dam?. Sic mihi replicare potes: illud teretianū
objccē. Tu si hic sis aliter sentias. Senti aliqn qd nūc senti. Sz 2 tu aliqn senties
qd ego sentio qñ buc cui venies. Qd si nūc facēs tāto laudabilior esses quāto dis-
fili? nitereris: ciceronisqz tibi verbū illd cōueniret. Quo difficili? eo dari?. Pos-
sem plura in hac sniam dicē. Sz neqz tu ista vis audire. Nec iohes noster nurē-
gen. pmittat scribē seria: qz vulturis in modū cadauerib? nutrit? capitolino cam-
po venari vellent: nec iā pig emere formidaret dū scras biēt qz posset pdirē. Is te
amat vnice cuiqz sepe nō sine laude mētionē babz: cupitqz vt buc venias. Qd mi
chael 2 ego maxie desideram? vt loqmur aliqn sil rideam? bibem? cavem?. Et qd
lre nō pst aut solamē inuicē reapiam?. Nihilis remota a nobis vitaz ducis. Raro
exinde nūci veniūt qb? lras dem?. Neqz oia cōmitti pnt. De cōuentib? q sup re-
bus ecclie fiunt tuā sniaz pbo. Nec em dieta sit qz dietā nō pariat. Credo qz femi-
neū ē nomē libentē impgnari dietas ac pturire. Sz ne bec p̄suctudo p̄iret: p̄ciliuz
nurēbergen. qd erat inditū neutri generis qd nō poterat p̄cipe qz fortasse finē de
differ in reb? ecclie sublatū ē. Et ad dietas reuētū. p̄licitates vt in eternū fiāt p̄ue-
tiones maneatqz neutralitas: dulce ac nō nulloz aucupitū. Dix est tāparue cure
teneri eccliaz. Forsitan sic deo placitū est cui? p̄silia humano nequnt ingenio dep̄-
bēdi. Ille hinc aliquā venat? vtilitatē nobis incognitā. Res grādes 2 toti? repu-
blice statū cōcernētes: desursum ordinat. Nec qsqz ē qz futura sciet. Cogitat boies
de? autē disponit. Anū scim? beati petri nauiculā quā eccliaz nūcupam? 2 si flu-
ctib? agitef? quatiat ventis innumeris: veret? p̄cellis: submergi tñ nō posse: qz su-
turā secum cā saluator noster ihs xps vsqz ad cōsummationē seculi repromisit.
Qz de regis coronatione apud te p̄dicari dīas: minime vez est neqz adhuc vboz
fieri audiū in loco autētico de tali coronatione: qd tñ me nō fugeret. Quis 2 hic
ē mlti multa loquant? ex opinōe magis qz ex snia. Noua Balia nō sūt nisi qz vl-
ricus cilie comes: post diutnā obsidionē castri atilie qd est in hungaria: ac p̄
conē germanū marchionis bani tenebat: tandē victoria potitus est: vnoqz illius
ocaso filio aliū cuz vxore 2 omni gaza secū in captiuitatē abduxit. Biskra in cam-
po est cū magno exercitu 2 pan cratiū. Itaqz tota hungaria trepidat. Conuētūqz
habet apud albā regalē: spesqz optima est hungaros omnes ad obedientiam la-
distai reuersuros. Cum michaele cōueni de modo quo res de qua scribis expedi-
re pōt. Is ad te lat? scribit. Meā curā 2 diligentia nulla in re vnqz tua denega-
bo. Tu me vtēre vt tuo vale optime. 2 si qñ facultas dat reuerēdissimo 2. L. p̄n-
cipi dño meo dño coloniensis eiusqz germani dño traictesi cōmendatū me facito
mibi qz scribe sepi? nā tuis lris iocū diffinē fruor itez vale.

E meas filii? dñō ioh̄i cāpissio pspicaci p̄bo. S. p. d. Argēt me res hūgarie tibi vt sepi? scribā. Mā ꝛ tu illas nō esse desideras q̄ ladiſlao regi bene cupis ꝛ ego libent̄ illa p̄scribo q̄ scio eē vt sciant̄ vtilia. In meis aut̄ scriptis plurimū interest cū vel affirmo aliqd̄ factū vel refero qd̄ audiui. In altero nāq; veri periculū ad me recipio. In altero fidē requiri apud auctores volo. H̄ aut̄ id̄ dixi: qd̄ rumorē hic fuisse tibi significauī regē boſſine p̄ quosdā vocatū eē vt hūgarie pot̄ ret̄ regno. Que res mīme secuta ē. Nec fama v̄itas adequūt. Sꝫ nūc q̄ pacto int̄ hūgaros cōuentū sit ex me audi. Mā certū est qd̄ nūc scribo. Tu bec r̄cuerēdissimō dñō n̄ro cardinali tarctino cōicata facito: vt p̄ cū nō solū sacri collegi aures sꝫ ipi? qꝫ scissimi sūmīq; sacerdotis adire p̄ntia queat. Mā ꝛ facerrimi illius senatus int̄est: qd̄ in regno gerat̄ hūgarie p̄nosce: cū mur? sit illa regio xp̄iane religionis ꝛ n̄re fidei solidus paries. Credo igit̄ te accepisse p̄ceras illos hūgarie: q̄ est te decursa cū cardinali strigoniē h̄ fuerit reb? infect? recessisse. Mā neq; regi eorū oblationē satisfecerit nec eis rursus regis r̄sum placuit. Significauī tūc oīa tibi. P̄ h̄ cū i hūgaria redisset nicola? vainoda trāsluan? s̄ lma p̄tēptauit. Sꝫ regnicol? nulla via p̄suaderi potuit q̄ ladiſlai excludēt. Cōuenit igit̄ altēz vainoda ioh̄ bānē: ladiſlaiq; ius tueri insil? pepegert̄ missisq; clāculū ad cesare n̄m nūcie cōfirmationēq; suoz officioz obtinuerit: ac rursus facultatē q̄ndā cui? vigore ceteros regnicolas ad obediētiā ladiſlai reducētē officia dignitatēq; possent illis p̄firmare. Cōuētūq; regni apud albā regalē i h̄ tps induxerit. Itaq; p̄les illic finit̄ reliq; expectātes. Sꝫ laureti? palatin? nō in memor suaz artū: vbi i sibi figmētū polonicū mīme ampli? p̄desse p̄pedit. Mā mors wladislai polonie regis oib? p̄uasa est: qꝫ nō pōt̄ diu latere: nouū deceptiōis gen? excogitauit. Rumorē nāq; i populos diuulgat scīā cū duce burgūdie cōuenisse vt ei? filiū in hūgariā nauigio trāsmittat: eiusq; rei mediatorē quēdā bispanū fuisse asserit: q̄ classī pōtice noīe philiippi ducis perat ꝛ nūc hac trāslauit romā petitur? Sꝫ nemo ē q̄ palatino fidē habeat. Nec em̄ p̄ tot mēdacia dign? cui credat̄ est. Sciūt insup̄ oēs duce burgūdiarū vnicū dūtaxat h̄ie filiū quē mīme ire p̄ditū veller: cū sit diues ac potētissimus ꝛ regi ladiſlao sanguie iunct?. Cui nō ē putādū nobilē p̄ncipē iniuriari ꝛ maxime cū ei? dñia ab hūgaria remotissima sint: nulloq; possint vsui eē hungaris q̄ res palatinū nedū mēdacē sꝫ delipz reddūt. hinc ipse cū suos conat̄ incassuz ire p̄pende ret: cōuentūq; apud albā teneri. Itaq; vainoda ioh̄em illic p̄gere ꝛ ad vicissimuz apud eē in vicinia: missis lris ac nūcijs ioh̄i indicat̄ insidias sibi apud albā stratas esse nicolaūq; velle in cū man? inūcere. q̄ si velit captiuitatē euadē aut mortē: albā ne petat instruit. Ioh̄es territ? hoc nūcio. mīme vlceri? p̄git. Accipit h̄ nicola? vocatissq; p̄cēb? nimis mul? inq̄t fraudib? vt it̄ palatin? sua ē bec tegna q̄ ad nos ioh̄es venire timet. Sꝫ adibo ego cū nec timebo eū q̄ me timet. Expurgo bo qd̄ mibi ingent̄ crimē: nec de alijs cogitabo qd̄ ipse in alios nō cogito: neq; saluū p̄ductū nec fidē peto vllā. Satis tuta inocētia ē. Si qd̄ tñ p̄ter spē euenerit viros vos eē p̄moneo: meā vt vidicet̄ iniuriā atq; sic nicola? cū pauc? ioh̄es accessit Ineca giscra vir magnificētijsq; seculi nō puū tē? q̄ p̄tes ladiſlai apud hungaros aut sol? aut certe cū pauc? vsq; i h̄c diē tutat̄ ē. Cū p̄crati? statib? iudicij qdā si bi castellū p̄ insidias cripuisset: vltur? iniurias exēditu cēgitat̄ atq; cū octo milib? pugnatoz īgressi p̄crati? fritorū qdāq; mūtissimū ei? opidū obsidiōe cinxit. Accersito coīte georio vt sibi auxilio foret: Mā his q̄ p̄crati? vicin? atq; iūmic? fuit Georiz? dō mor̄ wiēnā venit. auxiliūq; regi rōanoz petijt: mlt̄q; v̄bis rogauit vt a n̄ calerū qd̄ opidū magfici caspar cāc: llari? opidū ad nouū castrū p̄tinens sꝫ p̄actio occupat̄ obsidiōz p̄oneret̄ australes. Que v̄ sic agūt̄ p̄acti? q̄ ātea dudū cū lris securitatē accēssit? puētū hūgaroz accedē recusauit necq; tū sigillis credē v̄olucāt timore postposito hūgaroz. Mā maior giscra istabat met? cū. v̄. q̄. cōiub?

alba p̄terit in manus p̄cerū se tradēs. Querit se giscrē conatib⁹ opprimī petitor
 sup̄liū. Itā se regi ladiſlao fidē dare p̄mittit: nec se aliū velle hic testat⁹ q̄ ladiſlao
 postq̄ mortuus ē rex polonie cui seſe aſtrinxerat. Sitr ⁊ oratores ad regē romāo
 rū deſtinat se pacē cū austria p̄petuā habiturū nulliq̄ alteri q̄ ladiſlao in hūgaria
 tāq̄ regi paritūz aſſerit. Rogatq̄ ſcribi giscrē ne ſeiſeſſet. Barones hūgarie au-
 dito pancratio: ſub tutela ſua eū recipiūt. p̄ſtim nicola⁹ vainoda ⁊ dionyſi⁹ cardī-
 nalis ſtrigoniēſ. ſcribūtq̄ ceſari ne deinceps giscrā inſultare p̄mittat. p̄acraciūq̄
 verare: q̄q̄ vigore mādātū ſui cū omnib⁹ ei⁹ bonis ad gratias ⁊ obediētiā ladiſlai
 ſuſcepiſſent. Itā apud ceſarē r̄nſuz eſt comiti georio austraes nō poſſe ante diēz
 ſancti georij caſtrametari: tñ p̄pter impediēta pluuiarū: tū q̄ in cāpis nulle ſūt
 berbe. Sz adueniēte vere niſi interim qd̄ debitum eſt pancratij fecerit. patos eſſe
 austria. p̄ceres in cāpū exire temeritatēq̄ p̄acratij p̄peſcē. Interi vō tricētos eq̄-
 tes ſibi ex austria i ſolatiū vētorū. Exinde rogati ſunt oratores p̄acracij. Itūqd̄
 i mādātū b̄ient cū cācellario giscrac⁹ rē cōponē: q̄rū bona p̄acratij iuaſiſſet. Cūq̄
 negaſſent dictū ē eis ad berū ſuū vt redirēt: cui ſi op⁹ eēt maiestas regia p̄ ſuos nū-
 cios r̄nderet. Procerib⁹ aut̄ hūgarie r̄nſuz ē placē ceſari qd̄ ad ladiſlai obediētiāz
 p̄acratij veniſſet: q̄q̄ ſibi venia ſit data. Itō tñ ſic ei ignoſci d̄z vt aliena cū iuriaz
 teneat oppida bonaq̄ plima: nec eā eē vnq̄ facultate cōceſſam: miſiuz tñ ceſarez
 oratores ſuos ad eoz p̄uētū. actā ſup̄ h̄ q̄ ſup̄ alijs regni negocijs r̄nſuz. Sic res
 hūgarie vſq̄ i hūc diē actē ſunt: q̄s p̄cor vt ſingulari dño meo epo adriēſ. quē iā in
 rauēna aſſup̄tū eē audio ⁊ gaudeo cōcitas facias: ſibiq̄ me p̄mēdes q̄ ſū p̄petu o
 ſu⁹. In r̄e ecclie h̄ ſūt cōiēti. eps i rhenū iuit: electoresq̄ p̄uēt. Itāq̄ hac diē
 cū cis habitur⁹ eſt in ſtrāckfordia p̄uētū. bonāq̄ fidē facit ad vnionē ⁊ pacē ecclie
 Itē ſcio qd̄ ſequat⁹. Itē magna eſt admiratio de tarditate legati v̄i. Itā ſim con-
 uēta iā p̄lib⁹ dieb⁹ in hac cura ſe debebat oñdere. de q̄ nihil hic ſentire mōſtruz eſt.
 Ingent⁹q̄ magna ſuſpicio q̄ poſſit aliqd̄ mali parē vt ſcire p̄nt q̄ p̄uētiōes nozūt
 hic habitas. Et baſilea fueit apud nos oratores q̄rū petitiō ſuit q̄ ceſar auctorita-
 tē ecclie iuxta declarationē p̄ſtātie factā ⁊ baſilee renouatā tueret ⁊ mānteneret
 vtq̄ dictā nurēbergen. mādaret tenere: ad quā ſuos oratores baſilien. p̄alio cum
 plena p̄tate mitteret ſup̄ oib⁹q̄ ad pacē ecclie p̄ieret. Peruenit ⁊ ſaluū p̄ductū
 cui⁹ vigore dictā illā mittēdi oratores tute poſſent accedere ſibi etiā redeūdi ſecuri-
 ritatē poſtularūt. Ad p̄mā petitiōē data r̄nſio ē ceſari ſp̄ curā fuiſſe ⁊ adbuceē.
 vt auctoritas ecclie cuz pace ppli xp̄iani ſicut declarata repit in ſacris ſſis p̄ ſcōs
 doctores ⁊ poſſa gn̄alia vna in p̄tate ſcē ſedis aplice in ſuo vigore p̄maneat. Ad
 ſcōm dictū ē v̄gētib⁹ cauſis dictā nurbergen. eē poſtpoſita: ſicut p̄ncipib⁹ electo-
 rib⁹ cōiēti. eps intinatur⁹ erat. ac ſic de ſaluo cōductu illuc eūdi nō eēt op⁹ v̄ba
 ſacerē: ſ̄ eis cū quo recederet nullaten⁹ eē negādū. Sicin effectus reſpōſus ē q̄uis
 ⁊ omati⁹ ⁊ verbos⁹. Tantū ē qd̄ ex his p̄tib⁹ tibi poſſū ſcribere. Anū addo qd̄ mi-
 rabere. Itā ego ſubdiacon⁹ ſum quod oliz valde bozebaz. Sed receſſit a me illa
 ei leuitas qua in ſc̄ laicos creſcere cupiebat. Itāq̄ nihil magis amo q̄ ſacerdotiuz
 ſiāq̄ deo dāte infra octēdiū diacon⁹ ⁊ ſuo tpe ſacerdotalē recipiā dignitatē. Hoc
 ſi innotano nſo ⁊ iacobo caluo dixeris ſcio te cū mirabunt. Sz eligēdū ē aliqñ vi-
 uēdi gen⁹ qd̄ inſ xp̄icolos duplex eſt lai cor⁹ ⁊ clericor⁹ ⁊ illa ruſus vt noſti diſtin-
 guunt⁹. Mibi in ordine beati petri manere decretū ē. In q̄ grā mibi de⁹ elargiat⁹
 vtq̄ ſibi placēt ſolū cupiā faciāq̄ Vale.

Sūteſ ſup̄bi nōſſe iuſticie coaptant
 ſ̄ ip̄am iuſticiā ſibi ſimulari volūt.

Epistola. xciiij.

Meas ſiluz poeta dño iobi de caruial iuris interp̄ti ⁊ oratori aplico viro
 p̄ſtātī. S. p. d. Scripſiſti mibi bis ex via ſ qd̄ ſcripſiſti ⁊ tacuiſſe meli⁹ fuiſ-
 ſet nā nihil mibi ſignificāſti niſi te vento ſimile germaniā fugere. Altiē ſſe
 tue ex teruiſio miſſe fuerūt. De te poſtea nibl accepi: v̄tinā q̄ tibi i cōbebat plene
 abſolueris. Itā cū tps ē viā retroinētere. Itā te oēs expectam⁹. v̄x q̄ birundo

recessisti reuenterisq; bñ tardior. Scribā tibi aliq̄ q̄ post tuū recessum p̄tigē nec
 tāparcus verborū ero tecū q̄ tuipse me cū. Audi q̄ q̄ secuta sunt. Cuiemē anti-
 ftes iter suū abloz nōz p̄tinuauit. Itaq; nūcios bēm? q̄ cū ex magiā recedentē
 fte coloniā vidert. Itaq; puto eū iā eē in reditu. Cācellari? scribit mibi ex p̄stā.
 nullā sp̄ez eē p̄cordie cū suitētib? Mā supbi natura hoies nō se iusticie coaptāt: s̄
 ipam sibi iusticiā famlari volūt. Fustūq; id putāt qd̄ eoz fantāsticū ē p̄forme ca-
 pitib? Beneq; inq̄t comic? boie imperito nībil quicq; iniustū ē: q̄ nībil rectū pu-
 tat nisi qd̄ ipse facit. Hūgari inf se victā habuerūt nībil cū p̄ladislā pcludere po-
 tuērūt. Discordant inter se admodū: atq; vt magis diuisi sūt sic p̄ paupiores z mi-
 seriores i biē reddunt: Quis ex iudeoz more messī expectēt. De basilica lras vi-
 di q̄rū bic effect? est. Sperāt p̄ies illi trib? i reb? Mā p z sp̄m̄sc̄m̄ q̄ p̄sidet in ec-
 clēsia nō relinq̄t eā cū se futurū dñs dixit cū ea vsq; ad p̄sumationē seculi. Tū rex
 romanorū q̄ p̄tor z aduocatus ē ecclē: recordat? tadē officij sui accipit arma
 z scutū z veniet in auxiliū mri sue q̄ est ecclē. Post hec in p̄uētiōe nurēbergē
 trūt viri z sci z l̄rati qui iusticiā z auctoritatē ecclē tāq; meridiē clucidabunt: nec
 ampli? sinēt caliginib? esse locū. Tu vide si qd̄ habes aduersus. Mā te vocat iste
 laboz. Nec habui q̄ tibi nūc scribere q̄ vt reuerendissimis dñis meis cam crano z
 morien. coices: peto si eos oblectat qd̄ meū fuit legē: Quis nībil sit qd̄ gallic? atq;
 italici: ex me theutonici possēt placē. Si possēm ita vt serenae eplas ad vos mi-
 tere forsitan res almanicas nō dedignarēmini. Sz qd̄ mitti nō pot iocū de tñ reti-
 nes. Vale z bñc viz egregij doctorē q̄ has defert lras recipe int tuos. Quaq; qd̄
 scis: me cupe nō neglexeris qd̄ actū sit in eo scribe.

Hūgari ladislā quāto rēnuūt tanto
 inter se p̄cordat vt eligāt aliū.

Epistola. xcv.

Eneas filius? poeta. S. p. d. p̄stāt p̄ho dño iohi cāpilio amico q; optio. Ac-
 cepi ex tuis lris cardinālē viz excellētissimū cymannū. q̄ z tibi z mi fallor
 mibi erat affect? Quib? febrib? exhaustu ē: plurib? tiorē morē inieciisse: s̄
 pualuisse tandē singulos amicos eē solatū. Mibi postea ex basilica scriptū est iā
 cū obisse mortē: s̄lq; cardinales alios tres qd̄ mibi sūt: eē molestie. Mā cum
 nū q̄ patrē dñūq; dilexi. Ideo p̄cor te vt quātoti? veritatē rescribas Quis puto
 magnā valitudinē rumorē mortē fecisse: sicut de me quondā basilec factū ē: qñ cōi-
 catus atq; inunctus p̄ter sp̄ez oim pualui. Itaq; in annos octo vitā duco vtināz
 salutē mee p̄ducāt vt spaciū vite ad meliorē degendā vitā suscepim. De tuo be-
 neficio z veri nfi cōis ampliori dignitate sat gratulat? sum. Alijs lris de politico
 scripsi tibi defectū notauiq; locū si nō hūisti lras itez scribā. In rethorica arestote-
 lis p̄ trapēsondā trāslata. Inuenio i exēplis cicronē noiari. Nescio cur id egāt
 trapēsonda. Mā cū ad vbi fieri trāslatiōes soleāt vt si finit trāsserāt vanda ē opa
 vt ad vbi facite videant. Nescio cur cicero noiēt in arestotelis opib? q̄ nō dñs na-
 tus erat dñ volumē editū est nisi cicrones etiā an arestotelē fuerit. Quid rei bic
 sit ex te scire cupio. Noua apud nos nō sūt hūgari sicut nō p̄cordarūt cū cesare
 nfo ita inf se p̄cordes nō sūt: nec aliqd̄ possūt pcludē qd̄ ladislāo p̄iudicet. Sici
 infantul? ab hoib? defert? a dco iuuamē bz. Polon? ad huc spem sui reditus facit
 Quis est mortu? Forsitan aliq; polonoz in modūz orphēi imites poterit flectē
 cautib? vmbraz dños z p̄ces supplici vt mladislāo reddat. Sz videāt nedū redu-
 cendū cernere p̄perat illū impetitiū pdat. Micius ad inferos missus ē q̄ berculē
 reuocet. Audiem? an noctis eterne chaos apiat receptasq; semel vmbraz remit-
 tat. Cū suitētib? albert? dux austrie bella gerit magnisq; cos virib? p̄mit: nō tñ eo
 rñ p̄tinacia vinci pōt vt iusticie viā amplectant. Cū atbesinis magna sp̄ez ē cō-
 cordie. Dux sabaudie i apto bello ē p̄ domū austrie. Quatq; suitēses qd̄ patrē nō
 pderit q̄ bas lras defert. Alia noua tibi q̄ sticeo referet. Ip̄m velis dñō nfo cōi
 z me cōmēdare. Richardū valere iubco dño comiti me dēde. Julianū saluū cu-
 pio. Petro de moretano z iacobo coluo salutes ex me dicito. Dicerē vt. R. p. dño

adriani. the. p. m. edares nisi timerē multare illi cēnā dñi nō possuz p. ticeps ēē. Sz
vale cū eo ac dñō francisco suo z frācia librariorū pncipe. Er wiēna.
Persuadet legationis fungi officio.

Epistola. xcvi.

Reuerēdissimo in xpo pū ac dñō dñō iobi sci angeli cardinali dñō suo colē
dissimo: Eneas silui' poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Grauis mi-
bi calam' est grauior ch' aroz abñtia dñoz: grauiissimū est nihil scribere p
cipuis patribus cū est ocīū. Cū g' venissem in affricā quā vos seu ā potestis inter
ptari remoratus suz plusculos dies. Nec em̄ sanctis dieb' hominī psertim rome
sanctificato videbat' faciundū iter. Remāsi g' p copio florētā misso dūz hic sum
Quid in quā: nihil bero tuo cardinali tuo legato tuo scribes: victus suz scribere.
Sz qd scribā nisi iocer: nilbil ē scriptu dignū: z iocari vcl grauitas cui scribē eue
vlt' p's verat. Quid igit' faciā data ē int' equitādū mibi scribēdi materia. Obui'
fuit nobis apud scū. H. ex familia grunewaldi quidā. En ecce materiā. Cū noīo
grunewaldū magnū aliqd suspicamini: magnū ē berde. Is obuoluto capite fa-
cieq; more gentis cōtecta: interrogat' est p iohem meū cui' eēt z vñ veniret. Fri-
singen'. sum inq't z ab epō meo frisingen'. venio paulopost a me reptus ī: idēq; in-
terrogat': vbi me nouit: ex venetijs inq't venio: z si vltē? q'ris ex nurēberga nec
q'c' vltē? respōdēs verato calcarib' equo: festino euasit. Ingeffit bō suspitio-
nē cū aliud mibi aliud iobāni retulisset nec libent' mibi rīderet. Audiuerā in via
fratrē cācellarij mortē obūsse atq; hinc pīctatus suz venire boicem sui berī cām
pmoturū. Dicit bīc aliqd qd tua interest illo mortuo sup ecclia frisingen'. Vea
nihil ē regis interest. Qb quā cām rogo pcor obsecro nē qd innouari pmittatis si
nēl'is regis: nolite pncipe offendē: nolite etiā bōi inimico vīo pl' credē q' expe-
diat. Aeteres amici sp nouis sūt pponēdi. Vana ē amicitia quā mē' facit n amor
Nescio si vera ē mors frisingen'. qd bī cōfingi pōt. Si vera est in oculis regē bīe oz
Sint pñcia z regē z cācellariū. Mos ego. v. p. r. quoad pñsū facio recōmūssio. Ist'
adest cardinalis bononiēn'. sibi qz rē hāc cōmēdarē q' regē venerat': cācellariū
amabat: z me qz charū habebat s' nescio quō i'asūptiōe pape illū amissim': nul-
tū supbi z insoletes eram'. cū duos i curia cardinales q' nos diligebāt baberem'
Nec em̄ q'c' erat qd impetrare tātis p'motuib' nō possem'. Mā qd vīa prudē
tia obmittat' supplebat bononiēn'. diligētia. Mūsolak'. v. r. p. vbi non pñciās
vos: nilbil est qd ampli' spare possum'. Qb quā rem verabim' ampli' nos nec q'
elcere vnq; sinem'. Si vultis apud nos apud gersē nī amq; wiēnā bñ recipi. cu-
rate nē qd rome ī nos fiat: z oīa q' petimus fiat: ac deficiētis bononiēn'. vices sup-
plete. Sz intelligo vos cauebim' dicitis nec almaniā reuēdebimus. Mā q' legati
fuerim' in germaniā designati: nō eo tendit vt veniamus illuc: s' vt pascam' vos
vbi vtz vos hinc expellerem'. q' an pñciationē legatī nolebāt abire. Quis ve-
lit in almaniā venire dictas innumeras adire: p'dones timere: sp pacē inter boies
tractare qui saxo duriores sunt: z ab alijs iura ecclēsie romane petē: q's faciare im-
possibile est apud qd nulla bonestatis sed debonestat' maxia rō est. Bñ atq; opti-
me reuerēdissim' ille p' moxine. deliberauit q' pñciā reuēit nec agrū ille steri-
lē colē vult neq; illuc ire. An rarē cū bonore redit'. Sz ille pñciare noluī cau-
tus z sapiētissim' p'i. Mos estī noiati sum'. nō ibim' tñ. Prim' sapie grad' fuerat
nolle nominari illū: q' nō tenuim': a secūdo nō excedim' q' ē non ire. Sic arbitro z
dicē. p. v. reuerēdissimā. Sz nilbil facitis: nā hoc ē qd volūt almani. Mō em̄ datu-
rus ē receptur' ē legatī aduēt'. Idēq; z si nūq; fiat nō dolebūt. Ipsis pñsū ē: tuti
sūt in securo sūt. Aōs si vēdicare iura vult aplice sedis vt veniatīs oportet. Qz si
labores fugiē nilbil est qd iuuēt nō venire. Mā lris z petitionib' nris plus rome. p.
vīaz obrū deim' q' i germania. Nulla die nulla hora nullo momēto sinem' q'elcē
p. viam. Semp cause theutonice vos occupabūt. Mō accedēt bīspani quibus
vt morē geratis oportebat: atq; bī nō p'cibus s' minis vgebunt. Nec veneti nec

florētini nec gen⁹ vllū italoz impulsatā relinquēt. d. viam. Ibiē papā rogatū
z nūbū obtinebitis. Hoc totū nūcū est q̄ nullū sicilie tyrāni duri inueniēt. In te-
nebrofis aulis cubiculisq; vitā inerte felice ducet. Qz si germaniā cito peteritis
nescio naturā vestrā: ipsi vos agri saltusq; ferarū intercūdiā flām lac⁹ mōtes ob-
lectarēt z saluberrim⁹ aer: Sz nolo plura dicere ne cupiditatē nimīā veniēdi ob-
lectem q̄ p meo cōmodo nescio vbi magis. R. p. viam esse cupiā rome an i germa-
niā. Valete z me vt suū recognoscite vestrū. Ex sena.

Amicitie dissolute cām exponit.

Epistola. xcviij.

Ameas filii⁹ poeta. S. p. v. michaeli de phullēdoz⁹ regie cācellarie p⁹bo-
notario. Sequebar magnificū virū dñm casparē cācellariū ex nureberga
recedentē: cuz inter equitādū rogasti me vt tibi patriā tuā reuifuro aliqd
scriberē. Nā sic potissime recōciliatū me tibi cēseres. Ego tūc nō rñdi me scriptu-
rū nisi tue ad me lre prius venissent. Nūc cuz diu expectarim scripta tua iāq;
mibi satis p̄uad cā: inuaniū me manere vt scribas. Deliberavi tuo desiderio mo-
rē gerere priozesq; meas lras ad te dare qz si verū audire vis (debēs aut velle) nō
tantū tui cā faciā quātūz mea. Veniūt ad me plures querūtq; diligēt ex me cū
int te meq; turba fuerit. Mora em̄ oibus erat amicitia nra z q̄ p̄tagoreos am-
icos nos oēs arbitrabā: cū z liberi z bona oia inter nos cōia viderent. At cū po-
rtea scōzum inceptim⁹ viuere: fāscitant⁹ oēs: cur h̄ discidiū infēsserit z aliquite
aliq̄ mē incusant: nōnulli vtrūq;. Ac ego cū mibi de rebac verbū sit: expurgo me
t̄p̄z z cāz mēā sine aduocato defendo. sic vt z te facē nō ābigō. Nā z p̄cop⁹ bobe-
mus vir p̄stās n̄riq; amātissim⁹ ita tuis vbiis p̄uasiū erat: vt oīone magna op⁹
fuerit anq̄ ei⁹ op̄inione mutare potueri: qz tu cū ius bucras. Existabat em̄ hō me
poti⁹ q̄ te peccauisse. Sz audistādē rōnib⁹ meis insani variatū. Iāq; vt ē nō me
amicitie ius violasse s̄ te sicut ē putat. Sz ē mibi p̄molestū vnicuiq; p̄scēti reddē
rōnē. Nāq; vt diuturnior nra qz bēiuolētia fuit eo notior oib⁹ fuit. Sz venit i mē
tē qd̄ papi⁹ florētinas fecit. Is cū palliū olei panxilio maculasset. qz se p v: bē eu-
tē singuli p̄cōtabant q̄d nā ēēt qd̄ palliū dēturpasset. Cū grauit oib⁹ rñderet: cedu-
lā pgameni pallio p̄sūt in q̄ scriptū erat oleū. Nec post bac voce cuiusq; verat⁹
Occurrebat em̄ interrogationi cui subet cedula. Ita z mibi faciendū est. Scribā
ad te cās cur ex tua me subtraxerī amicitia. Si q̄s deide scrutat⁹ me fuerit ad epi-
stolā bāc remittā: ex q̄ poterit q̄sq; z cās dissolutiōis amicitie nosse z nō me cul-
pādū s̄ te poti⁹ fuisse. Et satisfaciā tibi q̄ meas lras te cupe significasti. Fatcor i
me priore fuisse i amicitia diuimēda: cū viderē nō elegisse me virū q̄ possit i amicitia
mea cē diuturn⁹. Nec p̄terea mirari quisq; dz qz bēiuolētia nra bichalis fue-
rit. Nec em̄ anni duo verā amicitia ostēdūt: s̄ vix etas boīs sū cōprobat amicitia
Plures sūt q̄ nobis ab initio placidi z humiles vidēt. s̄ bi successu t̄pis q̄les sint
appareāt. Possunt em̄ aliq̄ nature vicia ad t̄ps tegere impetū tegere nō p̄t.
Necesse est em̄ vt sese aliq̄ quales sint demonstrent. quod cū sit solui⁹ amicitia.
quia perditū est qd̄ amabā. Nam te arbitroz quo p̄rgā intelligere. Nō infimū
lo te alicuius vici: sed aio te aliū esse q̄ rebar. Putarā te meoz esse cōfōrme mo-
rū: ideoq; te amauī. Et certe finixisti te nature mee admodū similē. Nūc quia nō
continuas necille es qui antea fuisti: nec amor me⁹ erga te ille est. ego vt vix ab
initio tecū sic p̄seueravi semp. Itaq; si nunc nō sum amandus nec in principio di-
ligēdus fui. Nec ista dico qz me bonū te malū arguā: aut mores meos sincerōs vi-
cā z tuos impuros. Potest esse vt tu bon⁹ sis ego malus. vtcūq; est: nō p̄t amici-
tia p̄durare vbi mores diff. les sūt. Sz nerē illā faciam⁹ lō giusculā dicā tibi qd̄ est
qd̄ me nō finit esse amicū tuū. Et quib⁹ in reb⁹ iniuriatus sis mibi exponā. Noz
diuersitas ē in hoc qz tu multoz es ego paucoz: tu pecunijs studēs: ego eas pui-
facio: tu lris aliq̄ ad lucrū vacas: ego ad quietē at: sequor eas. Tu rigid⁹ z atroz
ego lenis. z facilis: tu cibis plusq; venere oblectaris: ego pl⁹ vnerē amo q̄ cibos:

Tu nocte adueniēte nūq̃ dormire ⁊ nūq̃ mane surgere vis. Ego post cenā paulu
 lū postq̃ quieui dormire vellē: ⁊ ante lucis aduentū surgē: tu clar⁹: ego humilis.
 Sūt be inf te meq̃ differētie. qđ si fateri nolis corꝝ iudicio: stabo q̃ te meq̃ vsu co
 gnoscūt. Et certe cū pūmū inf nos sunt iacta amicitie fundamēta: q̃ certe male ia
 cta fuerūt. tu haud talē te mōstrabas. s̃ eras mibi admodū mōriger⁹. ita vt q̃cqd
 mibi placeret: idē ⁊ tibi videret cordi. taliq̃ arte me inuasisti. S̃ mutasti postea
 modū viuēdi ⁊ ad priore naturā tuā redisti. Qđ si tu vitā mutas decet ⁊ me amo
 re mutare. Dicis qđ est: qđ tibi obfuerit. Multa sūt michael ne vereare lacesisti
 me lingua: dixisti pluries inter comēsales melleuē multisq̃ vicij me insimulasti.
 Que si fortasse vera fuerit. (Scio cū me miseris inuolutū) decebat te nō inf ali
 os. s̃ inf te meq̃ corripe ⁊ si me non emēdassē sicut euāgelij lex iubet. adhibere
 vnū poter̃ vlt̃ duos ac postmodū ecclie dicē. Et tu me corā sp̃ laudasti blādītusq̃
 mibi i magnope fuisti. p̃ tergū vō mōstrasti. me digito atq̃ islanasti. Sūt noti tui
 meiq̃ ex q̃b⁹ sepe audiui bec. Nec tu negare potes q̃n comedā meā carpsē quā
 de criside feci nureberge. n̄ ē mibi cura q̃ mea scripta tuo iudicio repobēt. Quis
 magnū ē. Nec ego laudari musas meā ex te volui: q̃ nō ē digna laus q̃ ab hoīe ac
 rei impito venit. s̃ noto aim tuū. Preterea si qđ vicij inerat decebat te me admo
 nere vt limasset at tu nedū carnē s̃ autore q̃z irridebas me leuē accusabas q̃ co
 mediā scripsisses tāq̃ nō laudi tēret⁹ ⁊ plaut⁹ habiti sint q̃ comedias scripserunt.
 S̃ mīto bec. Alia sūt q̃ fame mee pl⁹ obfuerūt. Quinq̃ ⁊ viginti aureos mutuo
 mibi dedisti: magnū officiū ⁊ amico dignū. Mā cui⁹ tu fidē i pecunia coguer̃ tuto
 illi oia credas: argētū ē alē sanguis. Subuenisti mibi fatcor i re necessaria nec ego
 vnq̃ inficias ibo me tibi. p̃pterea obligatū fore. Repetisti ex me mutuū nō p̃muta
 ui vbiū. S̃ cū ipe pecūia vacu⁹ essey ex alio mutuat⁹ suz q̃ tibi restituerē. Vñ buc
 usq̃ actū ē p̃ dies exinde aliq̃s cū ex me nō nil p̃fecis qđ p̃stare nō poterā: dixti
 me tibi succēdere: ac p̃pterea succēdere q̃ tuū es repetisses. Magna p̃fecto bec in
 iuria fuit. Mā q̃s p̃ s̃ mibi numos credat: si repetēti irascar magno me crimine
 insimulasti tātoq̃ meū aim offendisti mag⁹: quāto ab ea intētiōe corꝝ vitio magis
 abfura. veri⁹ dicē poteras. Vñ erga me ali⁹ ē eneus q̃ nō nil sibi detraxi. Aut q̃
 nō affui sibi in p̃secutiōe bibaliū. Aut q̃ sibi detrahētes nō redargui. Mōc me mi
 bael mirūimmodū turbauit. Q̃ si dicis antea q̃s me tibi fuisse solito gūiore nō ne
 gabo. Sciebā nāq̃ me tuis morib⁹ lacescītū. S̃ erāt illa vulnera q̃ nō egre cura
 ri poterāt: si alia nō supuēssent. Et dīpe q̃ tu dicebas me. p̃p̃ repetitione pecūie
 p̃motū: facile pōt refutari. Mā ⁊ anq̃ pecūiā repeteres cogni⁹ q̃ de me dixeras
 clāculo. nō erāt tibi ex p̃suetudine p̃sca p̃iuctus: paulatimq̃ studebā me disūgere
 memoꝝ ciceronis snie nō rūpere beniuolētie vinculū s̃ soluere nitēbar. Q̃ aut
 postea trūcaui amoris finē tua culpa fuit. Lū me corā alijs. p̃p̃ pecūiā tibi mo
 lestū assereres. Feci q̃ tūc vt naute faciūt. q̃ adueniēte piculo nō soluit nauē s̃ re
 tinacula incidūt. Nec credo satis fuisse ad amicitia virimēdā. Mā q̃ cistā mibi cō
 modatā vēdideris iacobo nro. q̃q̃ tuos libros repeticis ⁊ meos retinueris nō
 vitio do s̃ idignatiōi iā suborte tribue. Si qđ me hic mētū putas redarguere po
 tes mibi q̃ rescribere. Ego alienū poti⁹ q̃ meū iudiciū seq̃r. Et bāc eplaz bonoz
 mei tuitricē oib⁹ dabo q̃ de n̄ra sepatiōe q̃suerit. Inē me aut ⁊ te p̃m⁹ amor parq̃
 caritas reuiuē nō poterit nec amicitia eē q̃ fuit. nisi ⁊ mores ⁊ cōuict⁹ redcat qui
 an fuerit. Famāq̃ meā videā restitūtā. Vale ⁊ si duri⁹ scribo q̃ ferre queas me
 mēto ⁊ te de me locutū fuisse acerb⁹ q̃ inf amicos deceat. Ego tepoti⁹ solū solusq̃
 arguē volo q̃ iur̃ alios de te aliqd dicē qđ tuo possit bonoz vel vtilitati detrabē
 Mā ⁊ si soluta ē amicitia. nō tñ q̃ inter boies eē debz cū honestate societas est ex
 tincta. Iterū vale. Et wienna.

Brates refert de plimis bñficijs susceptis.

Epistola. xcviij.

Reuerēdissimo pii dñi leonardo epo patauēsi. Eneas filius⁹ zc. Reuerēdis
 sine pater post humilē recōmēdationē ⁊ obsequioꝝ meoꝝ p̃ promptam

ethibitionē. Speravi meo in reditu. P. v. r. apud wienā. Sperasse qđ mibi locū
diffimū fuisse vt de reb^{us} ecclesiā nonnullisq; alijs cōtulisset. Ac ppter ea familiari meo
iobi quē ad ecclesiā destinavi meā nihil lrarū cōmisi. v. r. p. p. signandarū. At nunc
cū oratores regū pataviā sint petitori: vigationēq; vram allocuturi: statui pau
ca scribere. qđ mē moria vti ex me nō posse videri scatis. Nec em̄ is suz qđ bñficio
rū acceptoz vllo tpe valeā obliuisci. Scio nāq; nō eē viros nec etiā boies: s̄ atro
ces imanesq; feras qđ nō bis sp afficiunt a qđ bñficia receperūt. Stulti qđam fu
giūt cos qđ de se benemcriti sūt eoq; p̄spectū horēt qđ repēdere vices nequeūt.
Quidā hō plus humanitatis habētes benefactores suos assidue comitant^{ur} ⁊ gra
titudinē quā in factis p̄stare nequeūt v̄bis ostēdūt nec absurde. Nemo ē em̄ tam
paup vt benefactori suo grat^{us} eē nō possit: qz nec auro nec argento ceterisq; reb^{us}
p̄iosis gratitudo p̄stat s̄ aio. Animus aut̄ taz mendico qđ opulēto bon^{us} eē pōt:
būc vt ex me suscipiat. v. r. p. supplet oro. Scio me plus debere qđ possim p̄solue
re. Sed hoc me scire spes est qđā solutionis mee. Facultates corp^{is} meū vita ac
postremo anim^{us} in v̄ra p̄tate sunt. Nihil in bis ampli^{us} iuris habeo sic me v̄s be
neficijs deuinctū teneq;. S̄ de bis als. nūc pauca dicēda sūt de statu romane curie
Caput illi^{us} eugenij fuit dū ad eū veni satis sospes si possūt senes esse sospites. In
meo recessu podogra: aragrag: debilioz fact^{us} ē: petitioni regie nō annuit. Cōcilij
nāq; in almaniā nec dedit nec datur^{us} ē. Si qđ aliud regia maiestas cupiūisset opta
ta retulisset: s̄ nihil postulātū ē nisi qđ pacē ecclie p̄cernebat. q̄uis ille nō pacē sed
maiorē q̄ri seditionē diceret. Rex aragonū similitates p̄mo post ap̄tū odiū cū eu
genio habuit: ⁊ ne qđ ex regno in v̄be vebref. p̄buit. At becañ meuz ex curia
recessū p̄posita sūt. Et in gram vtriq; rursus vētū ē. Pano: mitan^{us} apđ ecclia suā
cū tedio vitā expuit. Cardinales i curia p̄les sūt: s̄ nō vt solebāt diuites. Mā ⁊ oia
officia diminuta sunt ⁊ aduocatoz p̄sertiz. Ac p̄p̄ea ex bis qđā alijs se reb^{us} erer
cēt. Benefi^{cia} de la porta iā in legationib^{us} q̄stū facit. Nec em̄ nūc rome fuit: qz tridē
tū missus erat. Fositan^{us} nō sic ei succedit: mortua cōiuge sicut antea dūz illa vixit
Multū em̄ būic aduocatū patroniq; habere vt ipm̄ domi cōuenirē ⁊ mulierē
bonesta facie ac sermone blado possent alloqui. Fuit nāq; magni ingenij femina
qđ nūc modesto nūc molli nūc p̄caci vtebat ozone. In cui^{us} facecijs atq; salib^{us} plu
rimis lepos inerat. S̄ hec dū ex nouria romā petē festinat pri^{us} morbo absūpta ē
qđ itineri se cōmitteret. Vir ei^{us} ⁊ piugē sil^{us} ⁊ amicitias ⁊ eloq̄ntiā p̄didit. Nec ex ro
ma pi^{us} qđ quēā scribē de filio duois venetiaz noui abigo vias. r. p. aliqd audiui
se: qđ venetias fugiēs. tergestū venit. fama ē eū reipublice p̄silia mediolañ. duci re
uelasse ac p̄pterea lese maiestatis crimine dānat^{us} ē. Reliq; i aduētū. p. v. reseruo cui
nō min^{us} auide parerē reāsitus qđ qui cidē. r. p. assidue astat. Valere.

Et orō p̄stitutā viro suo cōciliare cona
tur p̄ mediā personā modo congruo.

Epistola. xcix.

Eneas filij^{us} poeta impialiq; secretari^{us} dñō henrico scoter plebano i plet
tenberg. S. p. d. Int̄ alia pietat^{is} opa maximū est viroz viro suo piūgere ne
separe viuāt. qđ duo eē debēt i carne vna. Qui hō disūgit m̄imōio iūctos
is dei aduersat p̄ceptis. Scriptū est em̄: q̄s de cōiūrit bō nō separet. Vtrū mariti
qđā adeo duri asperi crudeles seriq; repcriunt vt nō sociā diuine ⁊ humane bo
mus viroz suā putēt: s̄ etiā tā qđ seruū ⁊ vile quoddā m̄cipiū teneat. nūc iniuriā
tes v̄bis nūc facit. Cedūt paupculas seias lacerāt eruciāt mortēq; minant. V̄ne
plures suos viros deserūt. Lūq; victu careāt: alioz viroz a qđ alant cōmercia
suscipiūt. Que res nō tñ ipis mulierib^{us} (Mā leues sūt fragiles timide) quātū
ipsis viris imputādū ē: q̄s oportet esse p̄statiores ⁊ in re qualibet meliores. Nūc
cur bec scribā paucis absoluā. Accēpi nup locū meū quē habeo i frāconia. Lūq;
in oppido quodā p̄ aliq̄s dies fuisse occurrit mibi mulier qđā forma egregia fra
tura tñ breui. Māc basilēe vidērā sepiusq; fuerā allocut^{us}. Mā cōtribulus quidā
me^{us} cā maxie dilexit. Interrogo quid faciat vti valeāt quē habeat amatore. Ali

se artificio sericeo vitā ducere. bene sibi esse. amatozē nullū hē. Ducit me domus
offēdit vestes z opa q̄ fecit: vnicāq; hz ancillā. Et quātū suspicari possuz vita est
vtriq; pudica. Tū ego num tu inquā virū habes: vtinā nō habere respondit. Mā
sic z ego aiam z ille pdimus. Cuz interrogassetz vbi nā esset vir suus: dixit in basi-
lea vocariq; hermānus aspel. cū quo iā plurib; annis nō fuerit. Mā vir seu? ē in-
q̄t: q̄ me die noctuq; hūc pugnis nūc fuisse cedebat. Ad extremū etiā aūt mibi mor-
te minabaf quā ego fuga euasi. Tūc ego en bona mulier. Si iā te ille recipe vellet
tecūq; viuere vt virū cū vxore decet: an ad eū reuerti velles: vtinā inq̄t mulier: s;
nouū boīem qz nō faciet. Amat em̄ aliā sciaz. eāq; domi cōcubinā hz: cui sūt et illa
plures filij. Quid tu scis inquā ego: forsitan cū iā pcti penitet. z si te repiret alacri
suscepit aio vitāq; suā emēdatā ageret tecū. Ais ne vt scītem em̄ aī? Tū illa.
Hic sepe ad me venit postq; ab eo fugi: nec me q̄rebat s; res meas itidem nūcti
meo. Veniret em̄ vt puto: z q̄ nūc habeo secū asportaret: mibi autē sola verbera
z cicatrices aut liuores relinqueret. Mō sic faciet inquā ego. Māz p mediā fidēq;
psonā scrutabor a im̄ suū: z si bon' erit suadebo vt ad te veniat vtq; te recipiat z
finē peccatis ponat. Ad bec mulier p̄cor te inq̄t iherianis. Mā meo cū viro libenē
viuere vt ai am lucrifacerē suā meāq;. Hec ptim p me ptim p interptē suz locut'
Mūc q̄ reuerende pī. In hoc ope pietatis vt p̄res vras in p̄ponē velitis p̄cor: vt si
fieri pōt viro suo restituat mulier. Velitis q̄ informari q̄s sit ip̄e hermān': an vi-
uat. an cōcubinā habeat: an morate viuat an crimiose. qd si ad huc i pctō ē z adul-
terā domi hz. Ingerite sibi p̄ciaz incutite timorē. Exponite q̄bz cuius sit humanā
vita q̄ fallax q̄ incerta: q̄ certa mors instat: q̄ incerta mori hora. vt bñ viuētib; p
missa sit eterna felicitas. male aut opantib; suplicij sempitnū. Ignis edax pena
sine fine. Exhortamini vt ad seipm reuertat z ad creatozē suū deū q̄ eū. p̄p̄io san-
guie redemit suadetē sibi vt dū viuūt memor sit dei. vt cū moriat' memoriā sui ha-
beat de'. Inducite vt exdusa cōcubina quā cū pctō tenet: legitimā piugē recipiat
domiq; teneat quā cū mercede bīe poterit z de' illi benefaciet nec relinquet eū in
tpe oportuno. Hūana res ē peccare: angelica emēdare: dyabolica p̄seuerare. Re-
cognoscat se tandē z ad deū reuerlus dicat. Erraui sicut ouis q̄ perijt: req̄re seruū
tūo: qz mādāta tua nō sum oblitus. Misereat ip̄ius misereat cōiugis erulantis
Pareat piugi peccata sua vt cōiunx qz sibi ignoscat: sciat se ita obligatū vxori si-
cut z viro est vxor. Mō supbiat z dicat ego vir sum. Mā ambo creature sunt dei tā
vir q̄ femina. Apud deū nō est distinctio seruus: tā p femina q̄ p mare nat' ē pas-
sus crucifix' z mortuus dñs. Si prudentior est vxori dignū est eos q̄ plus sapiūt
impeccatū tolerare minus sapiētis. Mā z aplus paul' iubet alterū alterius onera
portare z oēs vnū esse in xp̄o. Qz si hermānus ipse acquiescere vult vestris moni-
tis vxorēq; p̄p̄iā recipere: accū ea caste pie z sancte viuere: dimissis pristinis in-
iurijs atq; odijs: scribite mibi statiz. z ego tunc significabo locū in quo est mulier
cui nōmē est katherina: z faciā q̄ ipsa veniat ad virū suū: aut si vir voluerit pote-
rit z ad eā venire z cū ea manere. Mā ipsa militū lucraf arte sua manuali z sericea
z si ambo erunt simul poterūt vitā honestā z bilarē ducere: z aias cuz corporib;
saluas facere. In oēm aut euētum scribite mibi q̄ p̄p̄iū quid sit de ipso hermān
no quid agat z quid intendat facere. quod ego p singulari munere recipiam qui
libenter vellem hoc apud deū pmereri vt dissoluti matrimonij reintegrator for-
rem vtq; duas psonas in peccato viuentes ad frugem vite laudabilis reduceriz
Hec em̄ ambigo rem fore deo acceptā magnūq; sequi exinde p̄mū. Cuius z vos
participabitis si diligenter p̄inde libenter z accurate rem hāc aggrediamini. Et
qz l're semp suū nō habent cursum postq̄ semel mibi scripseritis nō pigeat iterum
atq; iterū rescribē. vt p̄stet diligētē sedulitas qd viarū insecuritas auertit. Si em̄
vna tandē ex vris ep̄is ad me pueniet: exinde possum qd volo p̄discere. Valete
optie amate me vt soletis z cām istā totis virib; p̄ficiēda suscipite. Cū aut ad me
scribitis in curia regia reddi mibi l'ras iubete: nā illuc reuertoz.

Grates refert descendenti bonores suos.

Epistola.c.

Eneas filius poeta secretari regis. S. p. d. ornatissimo doctoq; viro iohanni tuskoni, p. bonotario indy te ciuitati pragen. Video sp. legoq; volupie tuas lras. Nam a amicitia pfirmat nram et prudentia testant tua. Accepi nup q mibi scripsisti de iohane notario pbuen. q me mōstris cōpauit. vide q sibi respon disti graue amica cām defendisti: neptias increpasti: veritate iuuisti. viri boni fūctus officij es. Nam a abnti p̄suluisti: nec amicū in vltimis terraz agentē in descensum reliquisti. Amicitia vera non magis pnti q̄ abnti fauet: qui amicus ē etiā mortuū diligit: nō corp⁹ amici: nō res: nō famā ledi patit. Hoc abs te factū ē amice gaudeo: rātoq; tibi obnoxiozē me sentio q̄nto id t̄pis abs te erā remotior. Rome vt opinor: tūc fui cū meo noi detractū ē. Sed q̄q; tibi refero grās: illi tñ nō irascor: q̄ me carpit. Sāo impfectū meū: ignorātic mee suz p̄ca. Sapientissim⁹ iocrates et oraculo pbat⁹ delpbico: vnū se scire aiebat qm̄ sciret nihil: qd̄ q̄ in quā. Sentio cū tuo iohē nec scio qd̄q;: nec noie sum aliq̄ dign⁹. Scribā tñ illi pauca ne se scire petet: q̄ tu atq; ego nescim⁹: lras bis adiūctas bēbis q̄s sibi dirigo. sūt q̄z interpretatiōe eplē quā lōgo desiderasti tpe: paruisses antea tue cupidini nisi absens fuisses. Tūm iā duo sūt q̄b⁹ assidue obeq̄to. nūc rome inuenio: nūc frāckfurdiē: nūc wiēne: nulla mibi quies dat. isluc etiā ad electores imperij teleger isra trimestre minime hic reperiar. Vale et me vt soles ama atq; obserua.

Persuadet polonos et austriales concordari tali medio.

Epistola.cj.

Reuerēdissimo i rpo p̄i et dño dño sbigneo epō cracouien. scē rōane ecclie cardinali electo Eneas filius poeta. S. p. d. Quis ego reuerēdissime pat⁹ et dñc p̄stātissime iā dudū vīe dignatiōis affect⁹ fuerim eiusq; statū felicē ac successus p̄peros sedulo p̄cupiueri. Quia tñ indices vtutū vīaz maiores laudes maiorazq; p̄conia i meis aurib⁹ p̄strepūt. Cogor t̄ipe dietis magis ac mag⁹ venerari nomē vim ac deuotiōis: qua vīam p̄nitatē reuerēdissimā p̄sequi augere. Sic effi virt⁹ erigit. Cui⁹ ea vis est vt q̄s nūq; vidim⁹ boies amare nos vigeat. Cui⁹ qd̄ ego de me loqr q̄ nō sum dign⁹ int̄ boies cōputari qm̄ maximi viri imo et regia sublimitas p̄stātia vīam et veneret et amet. Est eōdē in hac regali curia p̄celebris fama vīarū totū: nec vnq; sine singlari laude vim nemē audīt. p̄cipue tñ int̄ alios magnific⁹ dñs cācellari⁹ p̄bitatē vīaz extollit et p̄dicat q̄ nūc p̄siliū nūc liberatē nūc vīte mūdiciā nūc magnamitatē q̄b⁹ p̄dita ē. v. r. p. enarrat. Nam p̄ cū i p̄spectu regie maiestat⁹ magna baronū ac nobiliū stipatē caterua de platis ac magnatib⁹ regni vīi mētio et ali⁹ aliū laudaret assurgēs cācellari⁹. Clari sūt inq̄t viri qm̄ meministis: nec ego eoz vtutū detraxerim. Nemo tñ adhu c vīm q̄ sint oculi regni polōie mōstrauit: nec oia illorū attigit q̄ p̄stāt oib⁹. Nam et si p̄stātes sūt bi q̄s p̄medat. Abi tñ cracouien. antistitē reliq̄stis cui⁹ tāta ē p̄bitatē fama vt nec lauda dādo crescere nec vitupando minui possit. Ego plātū hūc noui aliq̄n allocut⁹ suz et in plurib⁹ tractatib⁹ suz exptus. Nihil tā graue ē tāq; arduū qd̄ is nō statiz itel ligat videtq; finē. Anim⁹ illi magn⁹ ē s̄ rect⁹: nō solū q̄ p̄ntia sūt disponē nouit. s̄ futura lōge p̄meditat⁹. Neq; pdig⁹ ē vt indignis largiedo facultates ecclie dissipet: neq; auar⁹ vt idigētib⁹ nō porugat manū. Sz ē elemosyne disp̄sator tomulq; sua claris hospitib⁹ sp̄ patet. Quicūq; poloniā igrediū oratores aut viri p̄stātes hūc adēūt hūc patronū hūc. Ab hoc bonozat⁹ donant q;. In q̄b⁹ reb⁹ v̄cra liberalitas recoḡscit. Est i eo clara faciūdia multe i ore ei⁹ faceciē. multusq; lepos nō clatus ē: nō iracūdis: nō exactor pecūiarū: nō vindicte cupid⁹. Sz benign⁹ māsuert⁹ piculi deditior atq; p̄tēptor: amator patrie sue et aliene nō inimic⁹. Nihil ē qd̄ illi melius pace cōi videat. oia ei⁹ p̄silia quietis sunt. Nam tñ bellū diffuadet cum protutela regni suscipiendū est. Sed arma non propter victoriam neq; propter iniuriā vindicandā sumenda dicit: sed propter pacem obtinendā. Finem belli nō

rapinā vel gloriā: s̄ q̄tē cē debere. Scit p̄terea q̄b' artib' curia regēda est q̄busq̄
 modis gubernāndus ererat? Et quis platus sit sa crarū religionū gnarissim' nō
 min' militie q̄ i senatu ē vtilis: nec egreferas calpar si hūc vñū tantifacio. Itaq̄
 si ei' sp̄silia apud reges polonie valuisse: aut par optia inf' austriā poloniāq̄
 viguisset: aut i bellis q̄ postea fuerūt maior polonoꝝ ipet' fuisset audit'. Que cū
 magnific' calpar finiuisset p̄monis finē oim circūstantiū assensus cōprobauit. La
 spar nō bis auditis vtiq̄ inq̄t talis dñs i p̄silio meo p̄sisteret. At sic vario circū
 stātiū p̄mone. v. p. r. eas cōmēdatiōes accepit q̄s me audiuisset antea n̄ meini ga
 uisus suz dñ talia p̄cepi: moxq̄ i aim venit: hec vt significare vze dignatiōi. nō vt
 p̄terea gloriemini. Scio em̄ moderationē ai vñ: qz n̄ patefaci' aures adolātib' s̄
 vt nomē bonū teneat custodiantisq̄: z si possibile ē augeat. It̄ sic em̄ cū diuitib' cō
 mutāda ē fama celebris. Diuitie cū corpe sil' pdunt. fama comes aie p' obitū du
 rat quā q̄ negligit crudelis ē. Et fortasse cū has lras audiet' qd ē dictis in q̄ velit
 eneas meū nomē augeri. Dicā breuē q̄uis n̄ abigo id vīaz prudētia p se meli' in
 tueri. Sz dñm ē ne frustra videar calamū recepisse. Inf' austriā z poloniā. It. p.
 milte bacter' simulates: multa odiā z apta bella vīguct' q̄ res z australi dñio nō
 cuert z poloniē p̄fuert. Itā tps eēt bis discidijs imponi finē: z aliqñ i amicitia
 grāzq̄ reuerti. Itā qd p̄est q̄ regnū aduersus regna insurgē z regnū sangnēci
 diari regio sanguini. Cūq̄ vsus beat reges inf' se frēs vocari. Quid absurd' est q̄
 frēm ifectari frēs ciuile bellū struē ac picidiū meditari. Itā sūt bec iādudū s̄ cum
 dāno ābaz p̄tū. Itaq̄ iā tps eēt vt admōite cladiū suaz ptes inimicitijs modū
 iponerēt. Sz ista moueri neq̄unt nisi magni viri manū aponāt: z q̄pe dñ ego h̄
 aio reuoluo: nō possuz arbitrari q̄s ali' sit inuentū buic rei idone' q̄. v. r. p. Itaq̄
 loqr apte dicāq̄ qd sentia. Due sūt vie q̄b' finiri discidia inter austriā poloniāq̄
 pnt. Vna ē si v' austriā poloniā deleāt ferroq̄ sibi subijciāt v' es poloniā bello su
 parēt australes. Altera ē si reuentū fuerit in grām z vtriq̄ renouata sit amicitia.
 Prior via admodū difficilis ē. Et lz i ea multāq̄ annis elaboratū sit. Adducti z
 australes suū z poloni suū imperiū tenēt: z alē alterius infidias conatusq̄ timēt.
 Nec video q̄ pacto euo info altera ps alterā possit extimare: qz vtriq̄ magne sūt
 vires: z multū sanguis effūdēdū eēt. mltaq̄ boiz cētena milia neci dāda: multe ci
 uitates delēde multi agri cremādi z infinita mala faciēda essent: aūq̄ vna p̄tū in
 ptātem alteri' veniret. Et via p̄cordie vt salubrior ē sic etiā faciliōr. Querit q̄ mo
 di p̄cordie sint. Mēpe facili' bñficio q̄ gladio vici' inimic'. Itō iniurie adijciēde
 sunt iniurijs neq̄ mala malis cumulāda: s̄ purgāda primo ptumacia ē: p' dāna
 resarciēda: eride bñficia bellū iugēda. Qui h̄ egerit is iā non inimicū s̄ nō solū fratē
 solū: s̄ recōciliabit incorpabitq̄ sibi z sociū ex aduersario amicū ex inimico fratē
 ex hoste faciet. In hac igr' re vidēdū ē vñ prior iniuria p̄pit: z illinc medela veniat
 vñ vuln' illatū ē. Itō em̄ qui fert s̄ q̄ ifert iniuriā emēdare d̄z. It̄ q̄ vidēdū ē q̄ pa
 cto iuicē cōueniam' nedū ego lesas australes p̄tēderi. v. r. p. inficiet. Libet igr' mī
 bi scribere qd sentia vt corrigatis si falsus fuerit. Loqr ingenue clare apte vt inter
 amicos fieri d̄z. n̄ vt regno vno qd ē nobilissimū detrahā: s̄ vt eo meli' inueniri cā
 possit q̄ vulnera mag' detecta fuerit. Itā nō. r. p. libtati mee veniā dabit. si qd est
 qd offēdat qz i bonū loqr nolo alit' exordiri Sz rei p̄ncipiū wilhelm' dux austrie
 dedit buic filia regl' ludouici q̄ hūgariā poloniāq̄ possidebat i m̄rimoniū cōiūcta
 fuit. Regnūq̄ polonie i dotē datū. nec diu post poloni nulla iūria laceffiti: nisi q̄
 impiuz thcutonicoꝝ ferre nolebāt: wilhelmū regno expulserūt: cñ solū regnū s̄
 nuptā q̄s sibi abstulerūt. Nec p̄tenti h̄ abominandū aggressi facin': inemoriazq̄
 nra inauditū scel' adorif: reginā q̄ alteri nupserat. nouo regi p̄iūtere q̄uis illa po
 ris mariti mēoz: nūq̄ volēs nouo nupto placuerit. In h̄ nō solū lesi sūt australes
 regno priuati qd ex dote veniebat: s̄ in bonore q̄s verati sūt: dñ nupta eoz in p̄ci
 binatu tenef. P' beccāq̄ parū fuisset wilhelmū abieciſſe. cū albert' dux austrie
 bobemicq̄ z hūgarie rex z impator romāoꝝ sigismūdi regnū qd sibi dux austrie

bobemia obuenerat armis vëdicaret: poloni p̄o cñsū tabozitay 7 sequacis fufce
perit iūctiq; iplis alberto bellū intulerūt. Et quīs p̄fidū illoꝝ induerit magno
tñ se crimie pollueſt: vñ aduerſus iuſticiā auxilia talibꝝ p̄buert. Polonoꝝ q̄ opa
factū ē vt regnū ſuū albertꝝ p̄ſeqꝫ totū nō potuerit: neq; cōpeſci tabozitay furoꝝ q̄
ob tutelā polonoꝝ vſq; i bāc diē in p̄tinacia manēt. Aliqñ nō aut iā reducti eēnt
aut exterminati: q̄uis 7 antea ſigſimūdo impante cū bobemis nōdū ecclie vniūſe
dus p̄ v̄os bobemos p̄cuſſi fuerit miſſuſq; 7 ſigſimūdū v̄yꝝ bobemie regē alē ſi
gſimūdꝝ koꝝbuti. In q̄ re nō ſolū auſtrie nocimēta illata ſūt q̄ ſigſimūdo ſucces
ſura noſcebat: ſ; autoritas q̄z ecclie 7 ipſa fides catholica leſa ē: totaq; reſpublica
xp̄ianoꝝ p̄cite ſic loquēti. Sic exp̄di cñi res bz vt geſta ē. mibiꝝ ſic relatu ē. P̄
cū iā de medio ſblatꝝ eēt albertꝝ i eiꝝ filiū craſſati ſūt de b̄a chatiq; vñ poloni. Māq;
lꝝ elizabet regia filiū ladiſlā ſi alberto pepiſſet ac vñ moꝝis ē v̄yadematē ap̄ al
bā regalē decoꝝraſſet. poloni vñ p̄ q̄sdā hūgaros icitati rurfus noua bella ſudatāt
mittētēſq; ladiſlā regē ſuū admodū iuuenē 7 inoꝝcēt: regnū hūgarie vſurpare
conati ſūt: cꝝ magnā p̄tē inuaſēt: veri regē inſāp̄ pupilli 7 orphani iuribꝝ iſultates.
M̄eſciētēs tñ qd vñ alienū regnū q̄rūt ſuū negligūt: ac gētibꝝ 7 pecūia et b̄a uiriūt.
M̄eſcūtū ē qd vñ regno hūgarie volūt diuini potiri. Adoleſcētē regē 7 thurcos
arināt q̄uis federa eēnt iudicay iuramēto firmare. Itur ad bellū p̄mittit plūm
7 biſ ſeu captꝝ 7 ſeu occiſus ladiſlā penāſq; n̄ ſui crimis. Mā ip̄e p̄ etatē n̄ erat
accuſadꝝ 7 ſi ſuoz p̄ſiliarioꝝ delicti dat. Sic nobiliſſimꝝ iuuenis regalīſq; ſanguis
plꝝ inak iacit ex ſuoz ſuaſu q̄z auſtrales ſibi vnq; optauerit. Sic res ac te ſūt niſi
fallor: q̄ p̄p̄ nō auſtrales ſ; poloni potiꝝ factū ſuū emēdare debēt. Querit forſitan
q̄ poſſit mēda repiri. Mā tot illata ſūt p̄ polonos auſtralibꝝ dāna vt nec ip̄a polꝝ
nia recōpēſare qat. Ita ē nā 7 bobemia 7 hūgariā vſq; i bāc diē adipiſci auſtra
les nō poterāt p̄p̄ ip̄edimēta polonoꝝ: imo 7 ip̄a poloniaſpuati ſūt iuria. Quid
igī fiet nēpe ſat erit auſtralibꝝ ſi finis tādē nocēdi fiat: quātū ſentio quātū capio
quātā viri buiꝝ curie magni me inſtruit: n̄ petit auſtrales magnū aliqd ex polꝝ
nis: ſ; vt nocē deſināt. Sic eiꝝ reſintegrari beniuolētia ſepoſſit poſſet odiꝝ. Et b. r. p.
n̄ minꝝ polonie p̄ducēt q̄z auſtrie. Scio qz ex vetuſſꝝ bellis pazꝝ lucri polonia ſen
ſit. Māq; ex hūgaria nec ex bobemia q̄cꝝ auri vñ argētī i poloniā delatu ē. Sz ip̄a
polonia vltro 7 pecūia 7 boies (q̄ ſūt eiꝝ theſauro nobilioꝝes) trāſmiſſit: 7 i hūga
ria nup ſuū regē p̄didit. Accepi p̄terea itroꝝ regni vñ p̄ maiore p̄tē ip̄ignozatos
eē: intatūq; p̄ne erariū deſeciſſe vt vir repiri poſſit q̄ regnū vñ: ſuſcipe velit. Tā
taq; nūcreꝝ mutatio facta ē: vt q̄ regnis aliꝝ dare reges volebaſ: iā nō facile poſ
ſi iuuenire: q̄ rex intꝝ vos eē cupiat. Eent igī iſta p̄ſiderāda qz nō ſūt abſq; iudicio
dei q̄ ſupbis reſiſtit 7 hūiles extollit. Qz ſi vñ poloni antiqꝝ odiꝝ p̄tergaſ. ſalutē
ſui regni ſolūmō q̄rerēt: diē noctuq; cogitarēt: q̄ pacto i auſtraliā amicitriā fraſtri
tatēq; reuerterēt. Eaꝝ ſibi vñ i minꝝ q̄z auſtrie p̄ſulerēt. Scriberēt bobemis vt
ſuū regē peterēt: illiq; ſoli hūirēt ladiſlāo alberti filiū. Scriberēt hūgaris ne am
pliꝝ cū auſtralibꝝ diſſentirēt ſ; regē ſuū repeterēt: q̄ ius bz ſucceſſionis nec de ladi
ſlāo curarēt. q̄ vñ moꝝtuꝝ ē: vel ſi viuīſſet b̄eati polonia vbi regnare poſſit. Et
inde ſignificaret regi rōano 7 ſe bactenꝝ i bobemia 7 hūgariā reſtituiſſe auſtralibꝝ
nō odiꝝ cā ſ; vt ſuo regno cōſulerēt. Mūc nō intueriſe: qz nō bene fecerūt: vellegꝝ
factū corrigere p̄ſtando auxilia ſi opus ſit: q̄bꝝ ladiſlāus 7 hūgariā poſſit 7 bob
emiā vëdicare. Sic poſſet optima pazꝝ iuueniri. ſic regnū vñ i tutiſſimū redderet.
qz bis artibꝝ extinguiſ furoꝝ ira vināſ: inimici placāt 7 hoſtes reddūt amici. Nec
dixi latiꝝ fortaſſe q̄ expediret apud. v. r. p. q̄ oia meliꝝ nouit. Et ex nō ambigo q̄z
p̄ deſenſione vñ iuria vñ q̄z bonozis mltā poſſit dicere. Nec q̄ facta dixi non tāq;
interfuciz reſtiti: ſ; tāq; audita reſeſui. Et ſa inſignis 7 reuerēda. p̄. ſcīt quō res le
b̄eat vñq; ſit: certū illud eſt regna meliꝝ deſendi beniuolētia 7 amore q̄z vinibus
Mibi cōſultū videt: cū poloni aliqñ cū auſtralibꝝ amici potiꝝ eē velint q̄z inimici
qz vbi eſt odiū ibi mctus eſt: vbi metꝝ nulla trāq̄llitas nullaꝝ pazꝝ eſſe pot. Sive

pace & o nullius regni status pōt esse diuturnus. **N**unc ergo temp⁹ est vt sup⁹ his
 babeat cogitatio. **C**lerū nisi vestra. r. p. ista curret: q̄ alius mentē adbibeat scio ne
 minē. **E**ccestrū est igit⁹ bec aggredi tum p salute cōi: qz nō pnt be due dom⁹ sine to
 mo totius xpianitatis inuicē dissidere. **T**um ppter pacē & boni regni vestri: tum
 deniq; ppter augmētū nois fameq; v're: q̄ me pū⁹ ad scribēdū impulsit. **P**otissime
 aut vt ex hoc magis ac magis auctoz pacis placeatis: dū pacis studio intendit⁹
Plura possem dicere. sed essent incassuz oia apud v'iaz. d. q̄ peritissima ē. **E**go me
 recōmendatū tō illi cupientē sibi in aliq̄ re morē gerere. **H**ieronym⁹ canonicus
 & ratilauē. vir pūdēs vūq; aruātissim⁹ hic fuit nec vram samā neglexit. **H**is
 si illuc reuenteret: q̄le sit apud nos v'm nomē multomeli⁹ referret q̄ ego scribere
 queā. **N**oui qd̄ hic sit nō est scribendū. qz incertū est multa dicunt⁹ sine auctorita
 te vera. **H**ungari hic sūt & tractāt de regno cū maiestate impiali noie la dislai re
 gas. **H**obemi quozq; conuentū in breui sunt habituri. **R**es feliciter dirigunt⁹. **N**ec
 ad la dislai & cesaris statū & gloriā. **V**aleat optime v'ia. r. p. cui me humiliter facio
 cōmendatū. **E**x vienna.

Epistola. ciij.

Voces varijs visibus delectant⁹ differēti mō.
Micas filiu⁹ poeta impialisq; secretari⁹. **S.** p. d. magnifico viro dño caspa
 ri schlick impialis aule cācellario. **D**iuersa hoim studia sunt quib⁹ & se pū
 cipibus insinuāt & vitā agāt. **Q**uosdā iuuat in stadio currere & olympicz
 colligere pulcre ac feruidis rotis currū palam nancisci nobilē. **Q**ui semel & in
 theatro clamore vulgi sublat⁹. qui vel luctatōr⁹ basta feriēdo vicit emulū: baud
 pducī pōt aliā vt vitā sumat. **A**ltalus rex pgamēno⁹ qui romanū populū sibi fe
 cit humilē: de agricultura diligenter scripsit. **S**i quis eū secutus multū frumenti
 cōdidit boieo ac semel gauisus est findere sarculo paternos agros: nūq; dimo
 ueri pōt nec p'suaderi vt nauta fiat & trabe ciprica mirtoū secer pelagus. **A**erum
 cū aduersi aliquid suo in studio quisq; p'pessus est. **M**oz alteri⁹ vitā laudat: nec tñ
 accipit illā. **M**ercator postq; luctātes ventos i medio mari exptus est & in statē
 pcellā timet: ociū laudat & opidi rura sui venturūq; se in patria nūq; se excuru⁹
 de iurat. **A**t vbi cessauit tēpestas mor quaffas reficit naues & indocilis pauperiē
 pati rursus se mari credit. **S**ūt qui diem totā bibēdo assumunt & nunc membra
 sternūt sub viridi arbuto: nunc ad fluentē leniter aquā caput collocant. **Q**uosdā
 castra iuuant & tube sonitus p'mittit lituo siue cornu recuruo ac bella detestabi
 lia matribus venator cuius fideles catuli ceruā viderūt. **A**ut cuius teretes pla
 gas validus aper vt est apud marsos rupit nocte tota sub ioue frigido quē nos
 aerem dicere possumus manet inemor⁹ domus & tenere cōiugis. **Q**uid singula re
 ferā. **N**e nihil magis delectat q̄ bedera quod p'miū est doctaz frontū. **N**e ge
 lidū nēmus oblectat cū musis eē nō cū populo placet mibi. **E**t bibat mibi tibias
 eutripe quā bene delectātē interpretamur & organū suū in modū lire cōpositus qd̄
 barbiton appellāt polimīa mibi tradat que vel multe laudis vel multe memorie
 dicat musa nō erit in posteris meū nomen obscurū. **E**t potissime si tu mibi caspar
 fauebis vite p'sidium & dulce decus meum. **V**ale.

Epistola. ciij.

Inundatio danubij & grando in quātitate oui.
Micas filiu⁹ poeta. **S.** p. d. Leonardo filsecher p'stati militi amicoq; optio
Annis plurib⁹ iauditū ē tor aq̄s iundauisse quot his dieb⁹ nō ipsi vidim⁹
 apud nouā ciuitatē excreuisse. **T**u res bellicas cōpabas wiennē qb⁹ ma
 iestas regia vsura erit in castris: nos tuū reditū operiebamur vix duarū horarū
 tēpestas icubuit: s̄ adeo igēs fuit vt intra menia v'bz excurrē danubij credēt. **N**ā
 neq; vici⁹ domū accedē vicini ausbat. **B**ā de celo i modū oui cecidit vbiq; cho
 ruscatoēs vidbāt. **A**udiebāt qz cōitrua. p id tps pu⁹ torēs q̄ wiēna mēia p'labif
 itātū excreuit vt plerasq; domos cū pūb⁹ & failijs asportauit. i bauaria cca strau
 bing & armēta virosq; tēpestas occidit. **A**gri p'ples q̄ sumib⁹ p'eminifuerāt fru
 g s iij

gib⁷ atq; sup⁷ficie iudati sūt. Plurimū de⁷ niuis z t⁷bre grādinis e celo misit. Acn
bēre dextera iaculat⁷ sūmas tēploz arces p⁷los z vbes terruit. Veriteq; sūt gē
tes ne redirēt graue seculū pirre atq; ventalionis. Siue znī volūt noue qn super
oēs mōtes diluuiū inūdauit: qn noua maris mōstra visa sūt i terris z qn p⁷theus
de⁷ pelagi vti gētiles voluere oēs pec⁷ pisciū altos egit montes visere: qn in sūma
vlimo cete fecit vbi nota fuerat colūbarū sedes: ac qn pauide dame in equoz na
tabāt sup terras effuso imperāte quōdā augusto retort⁷ sāmīs tiber vndis sup⁷
littus etruscū creuit: atq; vsq; ad monumēta nūmē pōpilij regis tēplaq; vesse p
fectus ē: sicut z postea sepi⁷ fecit. Sicut adhuc inscripti lapides apud fies miner
uerome ostendūt. Tūc arbitrantē romani fluuiū qn nomē b⁷ret vlcisci velle iulū
mortē i p⁷solationē ille romuli atq; reui matris. ex quoz genere cesar descēdebat
Nec deerāt q̄ putarēt ilia siue reā vescalē virginē ex cōpessu tiberis pepisse q̄uis
de marte vulgatioz eēt fama. Itaq; putabat amnis vrozis iniuriāz vlcisci velle.
Quidā vō excrementū ciuilia q̄ post fuerūt bella ptendē opinabant. In⁷ antbo
niū nāq; z augustū apud aequū pugnātū est. cū bruto z cassio in grecia. cū sexto pō
peio in sicilia. Mos aut leonarde futuri speculator quidnā dicem⁷ bec diluuiā si
bi velle: nūq; rē insolite absq; magni alicui⁷ mali significatione pueniūt. Sz nūq;
rursus malū est vniuersale. Nā qd vni nocet alteri pdest. Fridericus cesariā p
fec⁷ est cū exercitū aduersus bñgaros. Bā territi hostes pacē petunt. Bā trāsigit
nisi cōueniat inter ptes z hoc tecū arbitroz tēpestas illa designasse. Vale z me vt
soles ama.

Triplix pbleumatis resolutio.

Epistola. ciij.

Derat nup cesarea maiestas multoz baronū ac nobiliū stipata cath⁷eruis
dum mihi hoc in loco vir pstantissime disputator vebemens atq; subtilis:
Inter alios tria si recte memini obtulistis. pbleumata. Fustq; tūc audito
nū istud taz doctorib⁷ q̄ discipulis frequētissimū. Et illis p⁷mū fuit. Vtrū prudē
tia sit idē habitus pū scientia morali tradita in libro eticoz⁷ politicoz⁷ z iconomi
coz⁷ z in libris canonū z legū. Secūdū. Cur poete nostris tēporib⁷ sint adeo pau
ci cū videant multū vtilēs z necessarij. Terciū qd in cācellaria fortasse notā ex
cogitatū est aut risus causa ppositū. Cur viles cutes cadauerū z antique camisie
cū cera in cancellarijs vendunt⁷ p optimis munerib⁷. Nec sūt nisi fallor q̄ vestra
singularis prudentia magister z disputator insignis ex me pcontata est. Questio
rūt z aliq duo q̄ illic assident qdā alia vt moris est in disputatiōe q̄ de re q̄libet bī:
illa ego memorie nō teneo. Necq; em cinea sum ille pirrbi legat⁷: qui altera die q̄
romā intrauerat vniuersum senatū z equestre ordinē. p⁷prijs noibus salutauit: tā
ta cū fuisse memoria tradūt histoziē. Respōdebo igit bis tñ trib⁷ q̄ retuli pbleu
matib⁷. Nec verebor me dicere impatū fuisse cū illa q̄rerent. Nā z demosthenes
qui oim grecoz p⁷cipius orator fuit: interrogat⁷ iussusq; suam in senatu dicere
nō erubuit imperatū venisse respōdere. Quidā adeo cupidi glorie sunt vt ex tem
pore velint cuilibet interrogatiuncule satisfacere. Sed bis sepe ious gloria q̄rif:
ingens ignominia crescit. Nec em humanū ē cuilibet interroganti bñ rñdere s̄ ē
bui⁷ auditorij tāta modestia vt data sit vnicuiq; ad cogitandū mora qua nūciple
vsus paratus aduocū vris petitionib⁷ magister orationis acbui⁷ vniuersitatis
clarissimū iubar nō solū respōdere sed etiā vt opinor satisfacere. Mihi tñ picam
quali vestra doctrinā instrues: sed tāq; meā ignoratiā erudiēs: verbū habeo va
boq; locū responis vestris quibus me melius z rectius admonueritis. Cū igit
queritis vtrū prudētia sit idē habitus sicut ante dixi. Negatiuā partē amplexo
quā z vrm argumentū tues. quod secūdo loco posuistis. Prudētia nāq; viros bo
nos facit: Sciētia vō illoz libroz etiā malos comitatus: ergo nō est idē habitus.
Aggrediamur tñ hoc altius diffiniamusq; sciam atq; prudētiā. Omnes em vt ci
cero in libris officioz dicit querōne suscipit de aliq re institutio: vō a diffinitione
p⁷hiciā: vt intelligat quid sit id de quo disputet. Sciētia igit vt Isidorus tradit

est cō res aliqua certā rōne p̄cipit. Prudētia est cū discernunt a bonis mala. Id
si sic se bz laudabilior ē scia q̄ prudētia. Plura em̄ cōplectit. Nec cicero ob hoc
differat dū in rhetoricis ait prudētia eē rerū bonarū et malarū ac vtraq̄ scientiā
S3 aliter aug⁹. in li. de morib⁹ ecclie diffinit. Sic em̄ ait. Prudētia est amor eorū
quibus adiuvat in deū ab his quib⁹ impedit sagacit̄ eliges. Et alibi sic diffinitur.
Prudētia ē rerū bonarū malarūq̄ cū alterarū dilectione et reliquarū detestatione
scia: fin has diffinitiones q̄ prudēs est. Idē quoq̄ vir bon⁹ est cum bona diligat
malaq̄ detestet. At scia librorū arestoteles et iuris quīs bona malaq̄ noscat: non
tū bec odire et illa diligere cogit. Plures em̄ peritiā illi⁹ habent qui sūt et auaricie
et aliorū vicioz ferui: q̄ non mutat affectū cognitio sp̄ quibus instruat intellectum.
Hā et salomon q̄ sapiētissim⁹ fuit ac bonū et malū nouit: tā q̄ vilissimū pecus luxu
rie sese tradidit. inter vxores trecentas cōcubinasq̄ septuaginta marescens. Est
em̄ scia cognitio rerū mortuāq̄ volūtātē mutare nō pōt vt vel bonū cognitū am
plectat vel malū fugiat. At prudētia radi⁹ vnus est a vero sole pcedēs: que non
illuminat intellectū sed etiā calefacit affectum. Quod si quis neget probari pōt
Certū est em̄ arestotelem tulliū senecāq̄ ceterosq̄ pbos inter virtutes numerari
prudētiā. Si virtus est que sunt virtutis facit. Virtus aut virū bonū reddit: er
go et prudentia virū bonū reddit. Qz aut vir⁹ boiem bonū efficiat ex diffinitione
liquet. Sic em̄ aug⁹. eam in li. de q̄ritate aie diffinit. Virtus est eq̄litas quedā
vite vndiq̄ cōsonās rōni. Seneca q̄ snia est beatos virtute fieri boies q̄ si virt⁹
beatos efficit boies et prudētiā que virt⁹ est idē sacre necessariū est. Scientia vō
iuris totiusq̄ moralis pbie minime opat⁹: q̄ virtus nō ē. Si nō est virtus nec pru
dētia est quā cōstat esse virtutē. Querit fortassis aliq̄s quō fieri pōt vt sciens bo
nū nō pareat. Facilis responsio est. Plurimi sunt q̄ in gymnasijs musicā docent: q̄
cātare vel minimū versiculū in ecclēsijs ignorarēt: sicut apud atbeniēses temisto
des qui cōiūio recusasset lirā habir⁹ est indoctor. Nec oēs medici qui practicā
legūt mēdieri sciunt. Et vsus cōmūnis apud quē vt flaccus ait arbitriū est et vis et
nōma loquēdi. Prudentes vō nō qui bonū a malo discernūt. sed qui bonū ope
rant appellat. Erat igit prudēs qui scit vult et agit que bona sunt. Scioli autē mo
ralis pbie iurisq̄ periti cū aliquādo sceleratissimi sint: non possunt appellari pru
dentes. Plus inq̄: nā et si operent⁹ q̄ i corū libris didicerunt nil vltra q̄retes. extra
tū prudentiū numerū remanebūt. Prudentes nāq̄ nūq̄ errāt: sp̄ em̄ que bona sūt
opant⁹. Qui vō p oia sequit arestotelē: cū is sp̄ deos nominet in errore manebit.
In iure ciuili nō desunt ineptie: nā et eorū libri aiūt legē quāq̄ durā esse seruandā
In iure pōtifico dietim mutationes fiunt: vt sepe qd iustū est bodie cras fiat in
iustū. Nec possibile est vt iura et arestotelis scripta p̄cipiat simul viuere: que sunt
inuicem sepe cōtraria. Si q̄s igit prudēt viuere vult: eū pla scire optet q̄ libris
bmōi p̄ineat. Et q̄ liquet p̄ciā illorū q̄s dixi librorū nēdū prudēt boies mīme fa
cere: s̄ nec oia docere q̄ sūt prudētie necessaria. Aliud igit est prudētia et aliud rur
sus moralis scia. Nec obstat argumētū v̄m loco prioz positū. Quis em̄ prudētia
circa ea verset que sūt ad vitā humanā bona: ac circa eadē scia moralis cōsistat.
nō tū idēptitas sequit⁹: nā modis inuicē diuersis se habēt. Scia em̄ solū intelligit
qd est bonū: prudētia vō postq̄ nouit etiā opat⁹ vt an dixi. Astronomia de celi
puersione stellarūq̄ cursib⁹ noticiā p̄bet. Idē facit astrologia: q̄ b tū sup̄sticiōsū
qd bz dū syderū cursu necessitates hoim et mores p̄dicare conat⁹: aliud astrono
miā eē et aliō astrologiā dicim⁹. Et beca d p̄mā positionē. Trāse aut quātū ad
interrogationē secūdā. Cur tā pauci sūt n̄ris t̄gib⁹ poete cū videant multū viles
et necessarij. In q̄ re vir doctissim⁹ ago v̄e prudētie ingētes grās q̄ mihi occasio
nē dedit de poesi publice loq̄. Sūt em̄ pleriq̄ boies q̄ poetica ignorātes inuidioz
more poetas contēnūt: atq̄ vt soli oim l̄ratissimi reputent ea solū p̄bant que ipsi
sciunt. Quod viciū late patet vbiq̄ terrarū. Istorum ergo iusticiam atq̄ impu
dētiā cōfundere mēti erat mee: sed nō ingerebat se tempus cōmodum qd nunc

ambi batū esse admodū letor. Verū ego magister clarissime paucos esse nostris
temporib⁹ poetā nō miro. Sp̄ em̄ pauci rarissimiq; fuerūt. Quia nō dat passim
cui libet diuina poesis. sed eos despici atq; cōtēni nedū miro: sed indignor stimu
lor turbor et atq; nr̄e cōdoleo q̄ tāsplendidū iubar tantūq; decus humane atq;
diuine sc̄e tānecessariū niun⁹ a deo datū nibili faciat. Nā p̄fais tpi⁹ q̄ sapien
tia virtutq; vigit: tant⁹ bonorū huic doctrinē impēdebat: vt sicut post victoriā
impator: sic ⁊ post p̄sumatū studiū poeta laurcat⁹ p̄ vrbē triūphali curru sequēti
bus ciuilib⁹ ac festiū agētib⁹ duceret. Nunc ⁊ iulī cesar romani fūdateꝝ imperij ⁊
august⁹ successoz ei⁹ ad magnā sibi laudē reputarūt i collegio recipi poetaz. Nec
egretulit iulī cū sibi collegiū intrātī nō assurgeret acci⁹ quē poetā norat se esse p̄
stantiorē. Scipio african⁹ maior: poetā enniū adeo dilexit vt eū viariū suaz oim
comitē hīc voluit: eiusq; statuā i suo sepulcro collocari mādauit. lisanter lacedo
monioꝝ impator dū oblideret athenas qz cōperit poetā sophoclē interisse cor
pusq; suū aubuc inbumatū eē inducias dedit vt poete magno cōgrue fierēt crece
Alexāder amice fili⁹ rex macedonū pindaz poetā ap̄pme dilexit. Archila⁹ qui ei
successit. Euripidi tragico p̄silio sūmā credidit. Alexander magn⁹ cū trāsisset i
asia vidissetq; tumulū bectoris. O fortunata inquit adolescēs quē talis tūba de
cātauit. Voluisset nepe ⁊ ip̄e homerū alterū habuisse q̄ suas laudes cecinisset: sed
nō fuit adeo felix. Eberillū tñ poetā multū donauit munerib⁹ ⁊ si fuit inept⁹ vt flac
cus inq̄t: cū ḡ tales tātiq; viri poetā amarint ⁊ bonoz habuerit eosdē nr̄is tpi
bus cōtēni nō indigne miro. Vex qz dicitis in qōne v̄rā inḡ grauissime poetā
videri vtilē ⁊ necessarios p̄stat ex h̄ v̄ram prudētā nō nūl detraxisse dignitati
poetice. Nō em̄ vt sunt poetā vtilē dicis: s̄ videri vtilē. Plura nāq; vidēt vti
lia q̄ nō sūt. Est igit huic p̄ti obuiādū. mōstrādūq; poetā ⁊ vtilē ⁊ necessarios
fore. Quod paucis agā. Nēpe ois doctrina q̄ vitā erudit humanā vtilis ē: b̄mōi
est poetica: ḡ vtilis. Dubitabitis fortasse queritisq; quonā pacto crudiat hoies
poetis. Sz audite obsecro patrē sc̄issimū ⁊ ioi reuerētia dignū basilii. Ego inquit
ille a quodā viro q̄ ad vestigādas poetaz mētes acutissim⁹ habebat audiui. Cū
diceret totā homerū poēsīm laudē eē virtutis ⁊ eo potissimū loco dū naufragum
⁊ nudū vlt̄e refert quādoquidē p̄ vestib⁹ virtute illū dixit esse ornatū. Quid em̄
tunc aliud clamat homer⁹ q̄ o hoies sit vobis cura virtutis que etiā cū naufragio
simul enatat. Quid sibi vult alius virgil⁹ dum ait ascanio eneus. Disce puer vir
tutē ex me fortunā ex alijs. Et iter⁹: mactē noua virtute puer: sic itur ad astra. Est
igit vtilis poetica que laudādo virtutes in earū amorē allicit hoies: hinc illud iu
uenalis. Mobilitas sola est atq; vnica virtus. Est ⁊ iterū vtilis qz vicia detestat:
arceatq; ab his hoies. Quod tribus verbis iuuenalis pulcerrime facit dū ait. Me
mo malus felix. Est ⁊ aliter vtilis poetica. Nā dei nostri laudes nullo pacto sua
nius aut melius decantari possunt q̄ versib⁹ poetarū. Nunc oēs apud bebr̄os
psalmi vt inquit p̄sidorus metrico carmine cōstant atq; in moxē flacci romani ⁊
greci pindari. nūc iambici sunt versus: nūc alcaici: nūc sappici. ob quā cām ⁊ da
uid regem sacri poetā appellamus. Salomon quoq; cui⁹ sapientiā tam nr̄i q̄ iu
dei magnopere vimirant in numero poetarū fuit. Tres em̄ quos lingua sua cō
posuit libros parabolā eccl̄e siasten et cantica canticorū: erametri atq; pentha
metris versibus currere voluit: sicut iosephus biero nymusq; testant. ysaias q̄
cātici suū eadē metroz quātitate cōscripsit. Nec bicremias poete nomē abbo
ruit qui sic iosephus ait: p̄cra q̄ ex suis opib⁹ diuerso metro cōposuit. Que idcir
co retuli: vt videat is etiā domesticos fidei. poetice nauasse operas: quos et xp̄i
ni secuti sunt vti damasus: ambaosius: gregozius: ⁊ alij qui postea diuersis poeta
rū mensuris hymnos scripsere. Nā q̄ de iohāne baptista canit⁹ hymnus sappicus
carmē habet. Et queant laxis resonare fibris. Trāscio poetiū seuerinū qui l3 pbi
losophus sanctus fuerit: nullū tamē gen⁹ carminis neglexit. Quozq; tantūmodo
referā exempla q̄bus vtilē cōstat esse poetiā. Inter atheniēses ⁊ megarenses de

pietate salamine insule ppe v'sq; interitū armis diuinitatū fuerat. Post multas
clades capitalis ēē apud atbeniēses cepit. Si q's de iudicāda insula legē tulisset:
quā rē solon cū aliter non posset insuetis sibi versib' perturbauit atq; animos ciuī
arte poetica sic cepit: vt exemplo bellū aduersus megareſes decerneret: insulaq;
deuictis hostibus atbenienſiū fieret. Refēro aliud. Inter inessenios atq; lacede
monios bellum erat: bur lacedemonio ꝓ thirbe? poeta atbenien. claudius fuit
Cūq; multa sinistre ppeſſi eſſent lacedemoniꝝ ne cōtra fortunā pugnādo maiora
detrimēta ciuitati inferrēt reducē exercitū voluerūt. S; interuicint thirbe? q' cōpo
ſita carmina exercitui ꝓ contione recitauit. In q'b' hortamēta virtutis dānouꝝ
ſolatia belli ꝓſilia ſcripſit. Itaq; tātū ardorē militib' iniecit vt cōmiſſo ꝓlio mor
victoria obtinuerint. Sic due clarissime ciuitates sparta ꝓ atbene q' duo totius
grece oculi putabant: ꝓſilio ꝓ ingenio poetaz releuata ſunt. Hunc an ſint poete
neceſſariꝝ videam? Mēpe dici neceſſariū dꝓ illud ſine quo bñ nō poſſumꝝ viuere
S; abſq; poetica nulla reſpublica bñ uiuit. S; neceſſaria eſt. Dicūt aliqui ꝓ ſine poe
tica ꝓles bñ viſiſſe fuiſſeꝝ ſanctos. S; ego nō vnicuiq; neceſſariā poeſim dico: S;
in cō reipublice: qꝫ nō bene viuūt ciuitates niſi ſint q' bene mores ſuadeant ꝓ ſi
ciꝝ futū: qꝫ ꝓiū poetarū eſt: q' mille modis milleq; artib' ſaiūt S; ꝓbare ꝓ illis
redarguere. Inſtabit rurfus dicetq; meli' hoc oratore ſacere: cui vboꝝ millia ſup
pedicabūt. Nō nego. Mā q' ſermones bñt ad populū q'ius theologi ſint: in ea tñ
parte oratoris fungunt officio. Et niſi ꝓceptis vtant oratorꝝ q' quibuſdā vel ſi
ne arte natura miſtra: parū ꝓficiūt. S; oratoris dicta nō berent menti. Et qꝫ ſo
luta ſunt facile vilabunt. Poetice ſine breues ſūt. ligatq; ꝓdib': abſq; negotio
rerinēt. Hinc eſt qd in oi gēte quātūcūq; barbara inhumana ſera poete repiunt
ſi nō latini ſalē vulgares q' verib' ſnioſis graues materias ſub breuitate conclu
dūt. Qui ꝓ ſi nomē poetarū illuſtre tantāq; dignitatē ferre nō valeāt: poetica tñ
vnt. Adde ꝓ elegātia ſermonis lux expolito: breuitas. grauitas: bñ nō pōt
niſi ex poetarū fontib' hauriā. Hinc biero. lactanci? aug? ambroſius: ciprian?
leo: ꝓ ceteri q' lras ſacras ornatiſſime ꝓmentati ſunt. ſtudio ſi fuerūt poetice: ſicut
eorꝝ ſcripta demōſtrāt poetaz dictis vbiq; reſerta. In areſtotelis voluminibus
oēs ſciti q'rebra ꝓ inculcata ſint teſtimonia poetarū. Quis moderni doctores
nō ſine grani dāno catholice fidei poetica ſpnat: q' ꝓaludubio neceſſaria ē. Sed
tibi ferre grās deo ſuaſq; laudes pulchre cātare debem? Nec em̄ alij ſunt q' ꝓſal
modi dulceſq; hymnos ac ſuauiſſima de deo ſuiſq; ſanctis carmina recte cōponē
nouit niſi poete quos tāutiles ꝓ vt mōſtratū eſt neceſſarios mirādū ē dignis ho
norib' nō eſſeri. Et maxie cū eorꝝ doctrina (ſicut cicero tradit) ꝓ ꝓbiam ꝓ alias
ſcias vetuſtate ꝓcedat. Qui? reptores muſe? atq; orꝓbe? reputat: qui vicini fuerē
ſaturni ꝓib' Hōc tēpus ē vt eorꝝ argumēta diſſoluā: qui poetice ſolēt detrahē
poetasq; carpere. Sic em̄ aiūt poetaz libri deos eſſe plures affirmāt eoſq; diſcor
des. Plura quoq; in bis adulteria ꝓ neꝓhāda crimina cōtinētur ac nūc amorem
ſuadent illicitū: nūc alia vicia ꝓbat. Qd ſi beatus hierony. idcirco ſe ceſuſ ab an
gelo narrat: qꝫ ciceran? eſſet cū tñ cicero totus moralis exiſtat. quib' tandē verbe
rib' afficiendus erit qui poetarū lenociniꝝ oblectat. Plato qꝫ in bis q's edidit
de repū. libris: poetas cenſuit ex ſua quā ordiuit ciuitate pellendos ꝓ blādīs ora
tionib' virib' aios demolirēt: ſicut cicero in tuſculis reſert ꝓbat. Nec ſūt que
aduerſus poeſim cōiter dici ſolēt. Quib' nō erit mihi arduū rēdere: ſi vobis faci
le fuerit audire. Mā q' in poematib' de dijs mētio fiat nō poetarū culpa ſed tem
poꝝ fuit quib' idola colebant. Nec em̄ ſoli poete de dijs loquunt S; ꝓbi ꝓ oēs ſcri
ptores illi ſeculi ꝓter iudeos deos nūcupāt ꝓ illos ſe venerari fatent. Qꝫ autē cri
mina reſerāt nō eſt reꝓbēſibile: qñ id agunt vt hoies ab his deterreat. Mā ꝓ theo
logi idem faciāt. Qui vō vicia ꝓbat rariſſimi ſunt: nec quod duo tꝛe ſue faciūt
in cōmuni trabendū eſt. Nec idcirco vituperanda eſt poeſis. quia quidaz poe
tarum errores tuenē. Nam ſi ſic pergimus nullam doctrinam ſequemur S; ipſi an

scientiarū matrē p̄biat cōtemnēdū? Nam ipsos cōstat errasse p̄bos. Quid em̄
inollis aut languidius dici pōt ep̄icuri sententia q̄ oēm felicitate in voluptatib⁹
collocavit ⁊ animas negavit imortales existere. Pitbagoas infros esse negavit
⁊ aias hominū post mortē in alia putat animantia p̄trasire. Zuerrois vnā in om̄
nibus corporibus aiam esse rebat. Quid theologi quos bodie p̄ ceteris vene
ramur. nunquid plures errauere. Quid arrius: quid cutides: quid nestorius: qd
quid alij pene infiniti vnitatis ecclesie diuifores. Quid euo nostro iobānes bub
atq; hieronym⁹ q̄ cōstantie cremati sunt. Nec em̄ vnq̄ tot bereses seminare pos
tuissent: nisi theologoz titulis se ornauissent. Vtū sicut irrep̄ehēbilis est theo
logia: q̄uis multi theologoz oberrēt: sic incorrupta est poesis: ⁊ poete nōnulli vi
cia tueant. Nec em̄ malū dici pōt quo possem⁹ vti bene. Alioq̄n nec liberales ar
tes nec mechanice. p̄bunde viderent: cū his vti male possem⁹. Quid autē de hierony
mi p̄cussionib⁹ obijciat. Si q̄s hieronymū attēte puoluerit nō p̄t ciceronis lectio
nē accidisse cōparet: s̄ q̄ sic hieronym⁹ cū legebat vt sacras iras fastidiret quod
ego nec laudo nec p̄bo. Sed ita legēdos poetas dico vt eoz imbuti colorib⁹ scri
pturā sacrā ornatissime sciam⁹ p̄ferre. Nec em̄ sequēdi sunt aliqui qui ex florib⁹
nihil sumūt p̄ter odorē atq; colorē: s̄ imitāde sūt apes que mel etiā exinde nouit
excerpe. Ad ciceronē venio qui sciam platonis de poetarū exclusionē cōmendat
Quid hic dicem⁹: quibusue armis tuebimur. Magnus est testis cicero: sed is nō
ex p̄posito locutus est: sed quasi p̄ trāsitum irritatus. Nam mox poetas excusauit
dices ad ip̄m philosophos facere de quo fuerat poetas in simulatus. Is alibi ex
tensius loquit multisq; verbis nitit vt archita poetā ciuitate dōnent: magnā eos
p̄pterea ⁊ laudē ⁊ vtilitatē cōsecuturos affirmās: vt extat ei⁹ oratio pulcherrima.
Plato xō cū poetas exclusit: etiā seipm̄ excludendū asseruit. Nam ⁊ ipse inter poe
tas locū habuit: cui⁹ apud macrobiū versus extant. Dū senibulcosamo meū pu
ellū sanior ⁊ alij plures. Atq; vt dicā qd sentio poetarū maxia laus est ex ciuitate
platonis excludi. Quis em̄ vir bon⁹ in ciuitate platonis domiciliū velit: vbi sicut
aristoteles in politicis tradit. Oēs sc̄m̄ in cōi habent: promiscui in ore: cōstari
cōcubitus: incerti filiij ignorati parentes. Atq; ista platoni sufficiāt respōdiffe. Ve
rū vt de poetarū lectione in cōi aliquid dicat. Beati hieronymi i epistola: ad ora
torē verbis instructio seruanda est qui de litteris secularibus figuram esse in deu
trionio dicit: dum captiue duci in matrimoniū per bebreos prohibent nisi ca
pite raso ⁊ vnguibus amputatis que de dijs verba fiunt: ⁊ abza sis amato: r̄is blā
dimittit vbi laudant virtutes sublimantq; vicia sine scrupulo recipiant. Cui⁹
magnus basilius asstipulat qui similitudine de apibus posita. Nec em̄ inquit ille pa
riter omnes flores adeunt. nec si quos adeūt totos absument. sed eo ablato quod
operi suo sit aptū: reliquum omne valere sināt. Et nos quoq; si sapimus in poeta
rum libris cum receperimus quod veritati amicum consentaneūq; sit cetera oīa
transgrediamur. Cum igit ex testimonio magni basilij sanctissimiq; hieronymi
etiā veteres gentilesq; poete recipiendi sint. Cum antiquissima disciplinarum sit
poetica. Cū magni ex ea ⁊ necessarij fructus resultent. Cum p̄bi sanctiq; docto
res pleni sint auctoritatibus poetarū. Cum cesares atq; reges oēsq; maximi viri
poetas suis t̄pibus bonozifice susceperunt. Cū diuine laudes a nullis melius q̄
a poetis decantari. Nō immerito sicut ab initio dixi mirandum est n̄ro t̄pe vili p̄
di poetas. Quis in italia iam resurgere ceperint ⁊ pariter cum theologis bonozia
ri. Nunc absoluenta est questiuicula. Cur t̄pauci sint nostris t̄pibus poete qd
non solum etate nostra sed omnibus p̄scais temporibus cōtigit: plus tamen bo
die q̄ vnq̄. Idq; cur sit nunc absoluum: Quatuor mihi huius rei vident⁹ cause: si
plures sunt nihil est cur moueat. Prima causa est quia mltā ⁊ varia scire oportet
cum qui sit poeta. Namq; cum bella gesta suum sit scribere: cum tempestates: cū
tempora cum locorum situs: cum personarum conditiones: cum maris stratus
ante oculos hominū ponere habeat cum virtutes laudare viciaq; reprehendere

debeat. Quis nō videt ad hec bñ tractāda multis artib⁹ opus eē. multas aut ar-
tes pauci sūt q̄ assequant⁹: idcirco z pauci sūt poete. Secūda cā est qz nemo poe-
ta est. nisi cui hoc singularē mun⁹ ex alto traditū ē. vt caut⁹ z iniosis versib⁹ huma-
nos acc⁹ p̄scribat. Singularia aut mūera excellētia paucis dant⁹: iō pauci sūt poe-
te. Poetis nāq; vt cicero i orōne p̄ archita dicit. Nun⁹ ē dei nec arte vltimitatio
ne pōt bñ nisi vera dicēdi regula dē ex alto. Ex q̄ sit sicut idē cicero asserit. vt nō
solū nris s̄ oib⁹ t̄pib⁹ rarissimi poete fuerunt. Tertia raritatē cā ē: qz successu t̄pis
crescētib⁹ boiū vicis virtutibusq; pētib⁹: sicut alie discīpline dīminute sūt: sic z
poetis ad nibilū videt⁹ redacta. Nā sicut nemo mihi vl⁹ augustinū vl⁹ bieronimū
dabit sic vel virgiliū vel ovidiū dabit nemo. Quarta cā ē z in hyltimo loco: qz nō
reddit⁹ poesi suus honor: iō pauci sūt poete. Nāq; vt cicero dicit bonoz alit artes
oēsq; incēdīm⁹ ad studia glie. Vbi nō deest honor ibi z studiuz deficit. Ac sit sic
vt pauci nris t̄pib⁹ poetica assequat⁹. qz nō putat boies honorari ex ea: atq; idcir-
co negligūt illā. Absolut⁹ duab⁹ priorib⁹ q̄stionib⁹. Instant ridicula: tertia inq̄si-
tio cur viles cutes cadauerū atq; antiq̄ camisie cū cera i cācellariis vedūt⁹ p̄ opti-
mis muncrib⁹. Tāgit me berde ista q̄stio q̄ vn⁹ suz ex cācellaria. post q̄ diu⁹ s̄ride-
ri⁹ cesar in secretariū suū mercepit. Soluā igit q̄nez ex meo igenio q̄ in loco
vniū dicendū ē iocosuz. Quā solus asin⁹ ibat: suasq; secū miseras q̄rebāt qui vi-
nū portās aquā biberet: frumētūq; in bozeis poncus fenū inanderet. s̄ bec leuia
reputasset nisi q̄ etiā post mortē ex eius coroz cribi fierent atq; timpana. Quem
sic querulosum audiēs varius pariū aial. Tace inquit asine: op⁹ est post mortē la-
bozi. Nā isti qui dicunt⁹ boies cū aliquē volūt sapiētē facere: coroz meū adhuc pī-
losuz recipiūt. frontēq; illi⁹ adoznāt quē volūt esse sapiētē. Doctozes em̄ creātes
meis eos pellib⁹ vestiūt: meq; qd̄ ē rerū oim̄ difficilimū ex magnis bestijs viros
optet sapiētes efficere. Sic em̄ corz meū fata disposuerūt. qd̄ ē mihi grauissimū
z molestissimū. Audiuert⁹ bec retores cācellarie vidētēsq; in corijs cadaueruz
magnas esse vtutes: nō cēsuert⁹ illa puo p̄cio vāda. Sz ea atq; camisas cū cera
sicut equū erat magno p̄cio ceperūt vendere. Imitatiq; sacerdotes q̄ sonū cāpa-
narū z fumū z aquā z verba dātes magnis vtunt⁹ emolimētis: coria sua nō puta-
tauerūt gratis dādis: ac vt om̄issio iōis ad scria redeam⁹. An̄ cbarte z mēbrana
rū vsuz: idolatis ex ligno codicillis eplaz alloq̄a scribebant⁹: sicut z cicero z dama-
sus z yfidoz attestāt. Et inde tā greci q̄ tusci sup̄inducere ceras iceperūt. Illasq;
graphio ferreo inscripserūt. Post bec cartbarū vsus apd̄ egyptū cepit q̄ ex decer-
pto papiri tegmie p̄ficiabant⁹: ac postmodū ex lineis pānis tā inep̄ alijs vsib⁹. Ex
inde reges p̄gami mēbranarū vsuz excogitarūt q̄ ex mēbris pecudū detrahāt: z
aduc̄ ip̄t meorū loci p̄gama dicūt. Quia igit i charē q̄ ex vetustis fiebat cami-
sis z in cutib⁹ pecoz ad vsū scribēdi paratis res magne materieq; notāt⁹: nō est in
iuria hoc si magno p̄cio vedūt⁹. Nō em̄ res q̄ cōtinet s̄ q̄ cōtenta ē in ertimationē
venit. At sic trib⁹ q̄onib⁹ vris excellētissime mgr̄ bec rñdisse sufficiāt. Vestro gra-
ui z optimo iudicio nibilomin⁹ saluo.

Lubzādo poete scribūt ex rōne etiā p̄ncipib⁹.

Epistola. cv.

Ilusterrimo p̄ncipi ex sanguie cesariū fato dño sigismūdo austrie zc duci
Tirolisq; comiti dño suo secūdario. Eneas silui⁹ poeta regalib⁹ secretari⁹
S. p. d. In cesaris curiā p̄primuz migraui magna me cupido incessit tibi
vt ali qd̄ scriberē. Sed veritus suz moderni seculi more: cui nibil placet nisi quod
est sui similimū. Dēs bodie fere qui scribūt q̄uis vniū alloquant⁹. numero vtunt⁹
plurali: tāq; multiplicando personas plus honoris adiūciant reuerentiōezq; vi-
deantur. Que consuetudo late in germania patet. Et apud italos aliq̄diu vigit
At postq̄ franciscus petrarcha om̄isso temporis sui squalore. priscam cepit elo-
quentiā imitari. plerisq; sic loqui placuit vt castior etas locuta est veterū. Venit
ex grecia post bec iobaunes chrisolaras qui constante sepultus est vir plurimum
litterarum. cuius maiores orti rome constantinū magnum post translationē im-

perij bizantiū que nunc cōstantinopolis dicit̃ secuti fuerant. Dicit̃ alios iaz sca-
broſi ⁊ obuoluti sermonis penitētes: nō tñ plus habētes luminis q̃ fr̃a ciscus at-
tulerat: ad verā eloquētiā reduxit: ita vt ſimilis videat̃ bodie italoz facūdā illi
que octauianū tpibus yiguit. Si quis leonardū arentinū: guarinū veronēſez. pog-
giū florentinū: aurip̃ā ſiculū: anthoniū vicentinū ⁊ alios legeret: qui nūc viuent̃
apud italos florēt: in quibus ⁊ tuliane fluuius eloquētie ⁊ lacteus titiliū patā-
uini riuus elucet. Hi nunc eos ad quos ſcribunt ſingulari cōpellūt numero: qz tā
grecos q̃ latinis ſic locutos fuiſſe cōmemorant. ſicut ſocratis ⁊ demofcenis ac ci-
cconis ⁊ macnatis epistolae ad maximos viros ſcripte teſtant̃. Nec gentiles ſo-
lum ſed eos quos colimus quos veneratione ſanctos viros imitari ſe dicūt. bie-
ronymū: auguſtinū: ambroſiū: gregoriū. qui nō ſolū boies ſed ipſam diuinā que
oia nutu ſuo regit maiestātē adorū ſermonibus. p̃ſta inquit: da: fac: cōcede: mi-
ſerere: largire. Qui tñ multo ornat⁹ pluralitate vt nouiſſent q̃ nos: Sed viſum
eſt illis recte loquendi ducib⁹ ornatū oēm atq; leporē cōfundī: ſi vt modo ſit leu-
ti fuiſſent. Hiſ ego qz p̃ſentio nec meo noie ſcribēs aliter quēpiāz cōpello. Ade-
tñ daturus ſas quid agitā ſubdubito: vritus ne tuoz hoim plus p̃ſuetudinū tri-
buas q̃ meo iudicio: ⁊ arbitraris forſitan regib⁹ atq; principib⁹ nō aliter ſcribē-
dū eſſe q̃ ipſi ſcripſerūt. Quibus mos eſt vti pluralitate. Mandamus inquit
volum⁹ facim⁹. Sed hoc quod ab humilitate traxit originē nephas eſt ad iactā-
tiā ducere. Reges nāq; cū ſcribunt ⁊ ſi dñatū habeant vt quicqd̃ eis placet legis
vigorē habeat. Ea tñ moderatione vtunt̃ cū ſcribunt vt precipiētes aliquid non
ſe ſolos videri velint ſeciſſe ſed cū alioz p̃ſilio. Nec te moueat q; principis infe-
rioris ſcribēs ſupiorib⁹ plēz numerū tāq; ſupbie ſomite abſiciant: ſicut ad ceſa-
rē imperij principēz miſſe ſſe manifeſtant. Scribit em̃ dux mediolani. Supplico
peto rogū me vie maiestati cōmiſſus facio. Nā ⁊ hoc rōnē bz aliā q̃ arbitrare. Et
qz inferiores prātes a ſupiorib⁹ diriuant̃: nō ab re eſt pluralitatē deponi cum in-
ferior ſcribit. tāq; dicat inferior: ad te loquēs. O ſupior alioz vice vti nō poſſum
qz tu illos mibi cōmiſiſti. quos erga alios repreſento: erga te minime: qz tu illos
⁊ mercepſentas. Nō ūo regib⁹ ac magiſtratrib⁹ cōſuetudo ſit pluralitatē offerreni
bil te vigeat. Nā id eſt quod ſtomachabar mō. Quis em̃ idcirco pluralitatē prin-
cipibus dedit q; ipſi ea propter moderationem vtant̃. Nō bonozare hoc eſt. ſed
deprimere atq; cōtēnere tanq; nil ipſi ſine ſubditis queant. Quibus ſi vellemus
reuerentiā impartiri q; ipſi modeſte faciunt nos bonozifice fugerem⁹. Nec tñ
qz romanus pontifex ſeruoꝝ dei ſe ſeruū appellat: idcirco nos ſibi ſcribentes eun-
dem ſibi reddimus titulū: ſed pro ſeruo ſeruoꝝ patrem dicimus patrum. Nec ſor-
taſſe nīmīū longe ſunt repetita principio que me a propoſito remotius abduxe-
runt. Spero tamen his factū eſſe vt vel mecum ſentias vel ſequenti magnos au-
tores mibi des veniam te ſingulariter alloquenti. Quod ſi alia rōne non facies:
tua ſaltē ſingularis benignitas ⁊ innata te monebit humanitas. Nūc quid ſit qd̃
maluerim ſcribere abſoluendū eſt. Nāq; cum in hanc patruelis tui ceſaris curiaz
veni: multa mibi de tua preſtāte virtute ſunt dicta. Alius benignitatē p̃cipuā refe-
rebat. Ali⁹ mirificā bonestātē atq; modeſtiā. Alius prudētē vltra q̃ etas ſerret
te predicabat. Alius te liberalē ⁊ iuſti amantiſſimū affirmat. Alius quod raro in-
ter huius etatis principes repit̃. te latini ſermonis obſeruantiſſimū cōcinnora-
bat. Quibus exrebus ⁊ mirari te ſimul ⁊ amare accepi ⁊ tāq; monſtrū putabam
adoleſcentē principem tot virtutibus eluere. Non tamē ſtatim credulus fui
nec omni voci p̃bui fidem acceſſi alios percontatus ſum vniuerſos. Reperi oēs
vno ore loquentes. Nec iſta apud me ſatis adbeſi lateri tuo ⁊ inter coronas no-
bilitū tāq; exploratoꝝ ingreſſus: moꝝes tuos dum adhuc me ignozares ſum ſpe-
culatus: attendi geſtus: ſermonē: vultū: nīl nō pluſtraui vidi modeſtū inceſſu
latinū incorruptū. Noſtaui famam res ipſa vici: non potui mibi non credere: ſed
oculos meos ⁊ aures tuarū: virtutū teſtes admiſi. ⁊ carūz factus ſum p̃dicatoꝝ

quarū antea fudram inquisitor. Nec me ista in assentoris modū referre censeas.
Ante oīa enim tibi suadeo vt omne genus adulatorū quasi pestem teterrimā sus-
picias. vt nullos homines magis detesteris q̄ eos qui tibi blandiunt qui te coram
laudāt. qui omnia que facis pbant qui vbi negas negāt z vbi affirmas affirmāt.
Aunt aio apud terentiū inquit gnato: z iuuenalis si dixerit estuo fudat. Nā hoc
est genus hominū pessimū: quod principes maxime deicit z p̄cipitat. Tūmendū
nō solū adolescentie sed etiā senectuti. Cur tamen te palam cōmendauerim non
tacebo. Elucēt sane in te quas cōmēdauī virtutes: sed illas nō retuli vt glōzicris
non vt te iactes fūgias vel insleris. Solū hec scribo vt custodias tantū bonū vt
serues z amplifices hunc thesaurū: vt sic te habeas q̄ virtutes tue cū etate cre-
scant: z fias indies virtuosior: ne i viciū aliquorū incidās qui boni fuerūt iuuenes
z pessimi senes. Et vt est in puerbio bonus pullus mala gallina. Ego em̄ cupio vt
ex bono adolescente fias vir optim⁹. Quod eo tibi facilius erit quo mel⁹ es nu-
tritus. Et sane debes ante oīa genitori tuo clarissimo principi grates referre. qui
tuū animū excolēdū putauit: qui te sub disciplina tenuit z p̄ceptores tradidit cru-
ditos. Nec em̄ amplissima est suspeller z bereditas q̄ principatus melior. Opes
em̄ z potētatus z hui⁹ bonoz seculi bona fortune sunt: fluxa: mutabilia: caduca
Que vt fortuna vult buc atq; illuc serunt. Illa em̄ mortale gen⁹: quasi in ludo ha-
bet z hūc deprimat hūc extollit. Nec em̄ magnū est ex figulo regē z rursus
ex rege figulū facere. Nūc est iuuenalis versus. Si fortuna volet fies de cōsulre
ebor. Magn⁹ alexander subiecta india vt quātū possz oñdēt. Ortulanū quēdā ad
regni fastidiū erexit. Oyo detian⁹? p̄o cū orbis haberet inuperiū deposita purpura
z fastib⁹: rigandis ortoꝝ oleribus z plantādis arborib⁹ operam pbauit. At animi
bona que sunt: cōtinentia: castitas: fortitudo. iusticia: moderatio: intellectus: in-
geniū: memoria: stabili quodam nexu adherent homini: nec auferri a nobis nisi
cū vita possunt: hec vere nostra sunt bona: hec dum luce inter mortales fruimur
vitā p̄stant suauiores. post q̄ migrām⁹ ex hoc seculo spem dant felicitatis eterne.
Cū q̄ has vices natura tibi cōcesserit z parentes cura in te illas auerit. monitū
te esse volo vt serues bonū qd̄ est in te. Ad quā rē maxime necessariū censeo s̄pax
studii quo iam iniciatus existis. Quia tamen iam illas videris quasi aliqd̄ iugū
abiecasē. Nō erit ab re si te ad eas coner reducere. Non em̄ vt aliqui arbitrant⁹.
idcirco principes discunt litteras vt latinū scientes participare cum alienigenis
queant. Nā est hoc frugi est alia tñ nobilior rō est. Quoniā em̄ oīs bene viuendi
norma litterarū studio cōtinet⁹: ideo illas expedit nosse. Nec sat est imbuisse prin-
cipia nisi z vltra progressus fiat. Seculi tamen principes nostri plerūq; illas ad
pbos relegant aut iuris interpretes tā q̄ principes non deceat bene viuere. Oro
igī te nebis auscultes quoniā nemo in clarū virū aut famosū principē pōt eua-
dere nisi cū nature dotibus adiunctā habeat doctrinā. Oēs sane qui superiorib⁹
seculis daruerūt principes: studiosi s̄rarū fuerūt. Philippus macedo alexandro
nato gauisus est q̄ eo tpe filium habuisset quo florebat aristoteles. Nec alexāder
bacqua tu nūc es etate litteras a se relegauit. Sed profectus in asiā aristoteles
z calistēne magistros secū duxit: nec audire pbiam inter armorū strepitus ac tu
multus cessauit. Fides nimirū si viciō vinolentie caruisset. Alcibiades z temis-
des q̄ apud grecos illustres habent⁹ studiosi fuerūt pbie. Epaminūdas theban⁹
qui grecie princeps est habitus: nō miore s̄ris q̄ armis operā tribuit. Trāseo ad
romanos. Quid limati⁹? quid eloquētius scribi pōt q̄ ea cōmentaria que iulī ce-
sar de se cōdidit. Is enim cum in gallia bellū gereret diem armis. noctez s̄ris de-
dit. Heres eius augustus z orationē solutā z carmen optime dictauit. Extatq;
abuceius elegantissime versus in cneyden laudem. Quid fabios cornelios aut
catbanes referā. Quid de pompeio dicam qui tam affectus s̄ris fuit vt egrotātē
possidomū pbm q̄uis cōsul ipse foret nō omiserit in exado visitare. Catbo cū eēt
latina plenus doctrina s̄ras grecas viū cōtempnit: postea propositi penitens qd̄

iuuenis spreuit senes concupiuit. Nec dubitauit sensum suum lris pegrinis imbueret
ad grecam volubilitatem os contorquere. Recte hi quidem qui si principatum haberent
dñarenturque populis: seruire tñ lris voluerunt. Sz nozant illi platonis vocem q̄ dicta
diuinitus: tum a cicerone tum a boetio refert. Beatas scz fore respublicas si recto
res earum studere sapientie cōtigisset: que sapientia baud dubiū ex p̄bie fontib⁹ bau
rit. Tu tñ fortasse fabulosa rēris que de antiquis sūt scripta. qui et in ocio negociū
et in negocio ocium diligenter referunt curasse. Sed hāc opinionē pnt tibi auferre
nōnulli viuentes: qui etsi republice p̄sint et munera rogāt arduissima. discipli
nas tamē nō negligūt. Leonellus marchio estē. tāelegantē scribit vt nihil inter
eius et ciceronis lras putes distare. Sorozia de marchione saluarium dicunt mar
chionis mantue filij et arma tractāt et lras colūt. Alfonso rex aragonū: cui et cilia
paret: et illa italie pars obedit que olim magna grecia dicebat: qui toties victus
tandē vicit: et aduersam fortunā in fauorē sui p̄uertit: nūq̄ in castris est sine libris
quocūq̄ it: illuc et bibliotheca sequit. Siue in tectis est siue in tētorijs manet. sin
gulis diebus aut legit aliqd aut audit. Egredior italiā et penitus toto diuisus or
be britanos petā vbi dux est cleoestrie. qui regnū qđ modo anglicū dicim⁹ pluri
bus annis gubernauit. huic tanta lrarum est cura vt ex italia magistros asciuerit
poetarū et oratorū interpretēs. Vides ne qz et hoc seculū principes lratos admittit.
Inter hos et tu poteris numerari si qđ cepisti studiū fueris p̄secut⁹. Nec em̄ ideo
lratū te dicā q̄ latinū p̄nūcies. Nā et si hoc p̄ludbū ē: coruis et picis dā. Vico
anthonio cū rediret octauian⁹: edocet latinū corū. salue inq̄t auguste cesar impa
tor huic persianū illud. Qui expediuit p̄sitaco suū there picasqz docuit nra verba
conari et addit cām magister artis ingeniqz largitor neutri. Quid tñ tibi videtur
cū venit būgar⁹ aut ital⁹ aut gallic⁹ latineqz fā: cur tu adolescens illos intelligas
aliq̄ senes tāq̄ surdi audiāt. Pulchri⁹ tñ erit et tunc te lratū vocitabo: cū oratores
intelliges cū p̄bos nosces cū poetas tuapte p̄currēs. Hoc tibi fortasse grande vi
des et arduū nimis baud sic ē. Nolo te hoc p̄stare diesqz libros voluere. Sz vñā vū
tatat cuiuslibet diei horā exposco quā lris p̄beas. Illud autē cure tibi ēē volo: vt
doctus sit quē audias et prudens quē sumas m̄gim: nec te vana titulorū ambitio
fallat. Nō em̄ p̄terea doctior ē aliq̄s q̄ magisterij nomē aut parisi⁹ ē aut atbenis
sortitus. Ille autē peritus est qui naturali p̄dicit⁹ ingenio vigili cura p̄scrutat⁹
est m̄gros artium auctores: qui cū multa viderit atqz legerit librorū volumina. tū me
morie plurima cōmēdauit. qui nō solū diuinis lris sed etiā secularib⁹ sit imbuit⁹
Ex his vnū apud te vellē degere. quo cū p̄ tuo loquerer⁹ arbitrio q̄ tēp⁹ docēdi nō
eris sumeret s̄ tua er volūtate q̄ cū velis legat cū nolis taceat. Sz tuū erit quot
dieb⁹ velle aliqd. Nāqz post q̄ biēnio hūc modū seruaueris. nimirū plus te lueri
ex lectione corrosisse putabis q̄ si puinciā aliquā sis adept⁹. Ego quidem laudo
edes tuas milib⁹ plenas esse. Hi em̄ sūt qui tutant patriā et decorū est armorum
gloria principē emere: sed nullū apud te fore virū doctū nec laudo nec probō. Si
cut em̄ milites pascis ita et doctinarū institutores nutrire posses qui te iusti et in
iusti differētias et limites edocerēt: virūqz redderēt ex oī pte p̄fectū. Nō decet te il
los sequi q̄ vt sumpt⁹ minuat doctores excludūt leones tñ pascūt. sicut ē illud iu
uenalis. Nō bz infelix munitor qđ mittit amico. Quilibet qđ donet bz nec desuit
illi vnde emeret multa pascēdū carne leonē iam domitū. Et ironice subiūgit. Lō
stat leuiora belua sumptu. Nimirū et capiūt plus instestina poete. Sume igit tibi
grādis doctrine aliquē virū nec parcas expēsis vbi ingēs redūdāt emolimentū
Queris fortasse qđ emolimētū. Edicā paucis ne lrarū vtilitatē ptēnas. Postq̄
em viriles attigeris annos h tibi bonoris et p̄modi erit. vt te i p̄silio loquēte cete
ri sileāt: cū tu vn⁹ plus oib⁹ sapias: Nemo te decipe poterit: nemo dicere audebit
h equū et hoc iniquū nisi vez id esse manifeste cognouerit. Si q̄s p̄sūperit inbo
nesti aliqd suadē p̄sto eris rōnib⁹ p̄futare. Si affari volueris ip̄m q̄ pacto loquē
dū sit lre te instituēt. Si autē laudare aliquē aut vitupare volueris et quintilianus

z cicerote decebit. Si bellū suscipiendū erit z armis opā banda vegetius modū
offēdit z iulius z quintus curcius iustinus z luci? flou? z suctoni? z salustius cri-
spus. z historicoz cunius. In quib? z alexādri magni fortitudinē z banibalis cal-
licitatē z fabij verfacias. z scipionis prudētiā z iulij cesaris disciplinā militarem
z fertorij ac marcelli audaciā. z iugurte sagacitatē z oim quires bellicas gesserūt
artes inuenies. Nūq̃ tam multa experiundo videbis q̃ multa legēdo perdisces
Si quō rempublicā gubernes scire volueris. legēdi erūt tibi politicoz libri quos
arctoteles composuit z leonardus arentinus latinos fecit. Ceterē autē trāslatio
nē tibi inquaq̃ assumes. qz z eloquentiā viciat z intellectu minus verat. Ad re-
gendā familiā z teipm: vtilis erit iconomica ethicaq̃ arestoteles: tum de officiis
cicero z eplē senece omnesq̃ libri ipsius. Quomodo regenda sit vxor: scriptis frā-
ciscus barbarus vnetus. Quomodo liberi educandi plutarchus. Quomodo te
cū amicis habere debeas z quō in senectute arpinas cicero. Idem quoq̃ de mor-
tis contēptu z aliarū passionū z scripsit in tusculanis. Morales vtutes quō am-
plectendē sint z bi quos modo retuli autores: z post eos macrobius faciendū tra-
diderūt. Eis agriculturā cognoscere: virgilius georgicoz te adimonebit. Eis or-
bis sitū mētis oculis plustrari z diuersarū prouinciā rū situs ac mores intueri. z
quid quēq̃ regio ferat z quid quēq̃ recuset: assit plinius de naturali historia: assit
ptolomeus: solinus: ysidorus bispalen. Eis celi sydera z planetarū cursus z grā-
dinis z pluuiarū z fulminis causas scire: ad arestotelē redito: seneca virgiliū. Eis
regū mores z fastidia principatū pscrutari fm senecā in tragedijs legito. Eis ple-
beos boies z milites gloriofos z lenonū insidias z seruoz deceptiones vt euitare
illas possis intelligere. plautū tibi z tberentiū assumito. Eis quō fulmināda sint
vicia edoceri oracius iuualias z persius in pinctu sint. Eis pastoz cōsuetudi-
nem cernere bucolicon virgiliū habeto. Eis fabulas gentiū z fastos z tristiū mi-
serias z amantū eplās z amoris remedia nosse. Maso te versib? erudiet. nec sta-
cius thebaidos vel archibaidos inutilis erit sententijs grauibz vbiq̃ refertus.
Post hec vō vt has pfectior z cū de religione cogites: tum de salute aie hierony-
mi libros cuolues: augustini: ambrosij: gregozij: lactatij: cipriani: leonis. Scriptu-
rā sacrā semp domi habebis: z nūc vctus nunc nouū intueberis testamētū. Hec
que nūc scribo: si q̃s doctus extra italiā legeret me maxime argueret q̃ inter auto-
res legēdos nō numerauerim bugonē de sancto victore: aut alexandriū de ales vl'
magiū albertū vel petrū blesensem z nicolaū de lira z alanū. z hanc nouarū tur-
bam. Sed tu caue ne istos audias. Hætsi docti sunt: docere tū alios nequeunt.
Ego tibi id suadeo quod per me rectū puto: nec somnio. Sed viros totius italie
pirissimos in hāc sniam habeo cōcurrentes. Crede mibi nihil discendū est quod de
discere oporteat: sed illis in autoribus te exerce q̃ sunt pbatiores. Suscipe nāq̃
semp optima debem? ad imitandū. Tu ergo hos sequens hos audies hosq̃ leges
quos tibi pnominaui. Si vis z multarū rerū sciis z princeps toto in orbe secula-
ris z mirandū haberi. Interueniendū tamē nō suadeo vt cōiunct? dominū fugias
Hec te solitariū eē volo: nisi cū meditari aliquid volueris z in secessibz mentis p-
gredi ad aliqđ temp?: imo suadeo vt sis affabilis vt cōis oibus vt te videndū p-
beas. vt nūc hos nūc illos alloquaris: vt cōsilia ingrediaris vt cōciones adeas:
vt populo te exbibear z p te loquaris. Scio nāq̃ frugi eē q̃ boies lris didicerūt
exprimēto cōprobare. Hæc ego hos boies laudo qui sic se lris dedunt vt res cete-
ras paruificiāt qualē fuisse democritū diogenēq̃ cōstat qui sibi dūtaxat vixerunt
Illi sunt omni laude z pconio digni qui z reipublice seruerūt z lris studia non
omiserūt. vt z platonē z arestotelē z demostenē z iuliū z ciceronē z pliniū z mace-
natē z augustinū fecisse cōperimus. Hi nāq̃ quod ex lris hauserant in admini-
strāda republica exercebāt. Idem z tu facies si vir z princeps optim? eēse volue-
ris: lris suū tēpus z suū reipublice dabis. Hūc iudiciū facies nūc tenebis consi-
liū nūc arma tractabis. nūc rez familiarē respicies: z in bis omnibus quid littere

valeat experientis et oculi utilitate cum negotii comodo pingues: Mira oib^{us} de te spect
facies et vel solus vel cum paucis orbe toto mirandus habebis princeps. Nec tam
splendor forme tue qui est egregius: nec vestes auree aut ornatus crinium et equorum
popa tantum te honestabit quam ipsarum decorum et salutem famam. Quorum facies si
videri possit (ut aristoteles inquit) pulchrior est quam lucifer aut vespereus: ad hoc autem
sicuti mihi videtur iam tuapte incesus es. Cum enim subditi tui nuper ex atthesi venien
tes maiestati regie supplicarunt ut te ad regendam provinciam mitteret. Non sum dicti
adhuc adeo maturus ut gubernare patriam possim. Digna vox que tuo pignori
ex ore et quam ois laudatura sit etas. Convenit enim quid ferre recusent et quid valeat
humeri quilibet meditari cum aliquid est gerendum: quia cui leta potenter erit res
sic temum recte se habebit. Nam quod bias ait. Magistratus virum ostendit. Nos re
ctissime de principatu dicimus. In quo qui moderationem servat diis est quam boni
nihil similior. Nec enim arguendum est in paupertate servare continentiam: sed ut marcialis
ait. difficile est opibus non tradere mores. Magna peccandi facultas sequitur prin
cipatum: adeo irritamen gulae copia vini et quesitorum undique cibarioz et laute gloria
mensae: ut verbis utamur lucani. Sunt mulieres formosae que tuis oculis tuis ver
bis tum osculis tum amplexibus adolescentulorum mentes et oculos fastinant. affue
corruptores adulatores ioculatores bistriones qui arcem adolescentie undique nitun
tur expugnare. Ille avaricie cultor venale iusticiam facit. Suscipe inquit hoc et com
mendatum habe. Qui dat liberalis est homo et habet multum quod det: alii ad iram pro
vocat in te inquit peccavit: suscipe gladium vindica scelus. Tu princeps iniuriam
feres quam nec privatus impunitam relinqueret. Mulier alius inquit formosa te
amat et amore tuo moris cur non copateris et misereris adolescentule et gaudes cum
ea. Eam venatum ait vir robustus quod torpes ceruorum greges et aproz clausi sunt.
Spectaculum tibi pulchrum prebebo. Veni mitte bos senes et republicas tuas. Tu leti
esto dum tempus fert. At tibi quibus in palatio vivere est causa. quod stas inquit princeps:
iam epule allate sunt et frigescent: veni duz accipies calidum: quid stas et fumare le
pus desinat. Squilla est optima et aper et poletus in mensa. quid stas et voluptat
tantum amittis. Multi vicia suadent pauci virtutes. Quid faciat adolescens: cuius
etas parum per se roboris habet et cui animus a natura proditus est in libidine. Vir
grandevi homines resistere tot bladicis potuerint ne dicam adolescentes. Sed autem
aliqui. Consilium habebit princeps: maiores natu astabunt: quod sit agendum. Primo
res patrie censentur: scitum est: sed omnes qui principem coronant facere illum amicum studet
et non que sunt apta sed que iocunda putat in consilio dicunt. et nititur per se quisque vel ca
rior sit. nec est qui libera proferat animi verba. Et quis pars bene consulat: liberum
est adolescenti quos vult sequi. Et quod inexpertus est: parumque pensi habet: non quod
expedit sed quod libet plerumque amplectitur. Et quippe quemadmodum mea fert opinio
Aut maturum esse principem oportet et suo consilio fratrum. Aut adeo rude ut in modum
trunci nihil per se dispoat. Sed quod maior pars suadet executioni mandet. Nam qui ali
quid scit minus tamen quam satis est: periculosus est reipublice et imperia sepe subvertit.
cum non ad rationem sed ad libidinem regat. Vincit quod in libris regum puellum octo
annorum bene rexisse coprimus: suus est septem annorum fuit iohannis filius obozic. Non
enim is rexit: sed eius sacrae regnum administravit. Est autem principatus irritamentum
quoddam vicioz: et admodum pauci reperiuntur qui non aberrant. Cum frenis omnibus sunt so
luti a saul usque ad sedechiam novem et triginta reges in iuda et israel fuerunt. inter quos
solum octo boni connumerantur. reliqui vero ignari: impiti: indocti: impotentes: avari: su
perbi: iracundi: crudeliter: libidinosi: adulatores et stulticie servi. qui ambitione nescio
quam effrenata tamquam ad pestem mortaliu nati idolis servietes. bellis semper indulsimus
paciis atque oculi oves fuerunt. Et tamen in populo dei regnabant: et bonorum plerique per
uos domini prophetas fuerunt vincti. Nec salomon quis sciam et sapiam a deo fuisset af
secutus piscuere potuit. Sed adamavit mulieres alienigenas. et bis copulatus est ardē
tissimo amore. Fueruntque ei uxores quasi regine septuaginta et concubine trecentae et

nuciterunt mulieres cor eius ut sequeretur deos alienos. Nec dauid quis esset ele-
ctus a deo vicis caruit. siquidem et homicidium simul et adulterium perpetravit: quod non se-
cisset dum pastor erat: sed et licentia regni provocauit. Quid alius faciat cui minime sit
roboris: quid iuuenis quid adolescens. an est aliquis qui annis teneris dominum cen-
seat committendum: cum sepe robustior etas sub illo deficiat. Pudenter tu quidem qui
patruum in sanguini tuo potius quam alijs credidisti: nec dominum prius suscipere quam peri-
tiam voluisti. Alius fortasse aliter fecisset qui opinione inflatus fuit: quod ad me dixis-
set obediencia ista: ego iam liber esse volo: iam scio bonum et malum: quod melius est quam impare
dicam illi fac et faciet. Ita ut euolare tempus est. Sic dedali filius ut est in fabulis. Namque
cum pater alarum remigum sibi et filio cera et pice coaptasset ut laborantibus carcerem fuge-
ret: liquidum petiit aerem et sequere me inquit icare: nec a me quoque recedas. Na-
ruit ille tamdiu quoad timor artis mansit ignote: ubi vero iam se volandi suum puta-
uit. nec se amplius rectore credidit indigere: iussus patris egressus: percussis ampli-
us vagari cepit: et modo huc modo illuc discurreret: ac continuo altius euolas: re-
gionem igniferam attigit ubi dissolutis alarum compaginibus et omni pena solis ardore
perusta ruinam fecit et nudus in mari cecidit: quod adhuc eius ex nomine vocat icaria.
Prosequor item fabulas. Pbeton filius pbebi patrem rogauit sibi ut quam pateret rem
pcederet. Iurauit per frigem pater nihil se negaturum. Filius currum solis sibi regem
dum committi postulauit: penituit pbebum pmissi: scientem tanti regiminis impotentem
natum: sed quod iurarat negare non potuit. (Quis cicero in officijs hoc iuramentum
potius rescindendum putasset) Ascendit currum pbeton. gloriabundusque locum recepit
suumque et se regem et deo similem arbitratus est: ubi vero ad medium celi est ventum cum solis
equos inhibere non posset: illique vagarentur et mundum omnem ignibus conflagrarent
ionis fulmine ictus est et in beridanum precipitatus. Hecce figmentis admonet queli-
bet poete: ut ante quam presit et dominetur vires suas regide mencias ne sub pondere
ruat. quam onus est non voluptas alijs imperare. Si modo id volumus cum ratione efficere
et cum iure regere. propter quoniam reges sunt instituti. Reges romaneque ab atbeniensibus
et spartanis quas tradiderunt liburgys et solon sunt ordo pueros usque in annum
quartumdecimum sub tutela esse voluerunt. Post hanc etatem in annum. xliiij. curatores
adulescentibus dabat. Nam ante hoc eum infirmam censebant etatem. Ea ob causam cum
duo scipiones a cartaginensibus in hispania fuerint occisi: et banibal armis italiam
pmeret: iterum secum exercitum in hispaniam patrem et patruum vlturuz. Scipio africanus
maior reprimittens diu per senatum reiectus est et quartum et vigesimum distarat annum
esset natus. Tandem cum esset alius nemo qui se diceret prefecturum puincia: neces-
sitate magisque voluntate senatus obtinuit. Cartaginenses eorum impatore defuncto
amilitare imperium filio qui iuuenis erat committere recusarunt. Nec banibal prius
dux penitus creatus est quam anno esset occisus qui patri successerat. Rex numidie massi-
nissa filios suos moriens quod iuuenes erant romano populo et pseram cornelie familie
commendauit. Quid tibi gentilius gesta commemoro. Prohibet sacri canones ante
xliiij. annum fieri quoniam presbyter aut pontifex ante trigessimum. Referam aliquid ex ve-
teri testamento. Nam et ibi quod filia iuuenis ad regem patrie immaturus videtur. Mor-
tuo salomone qui super duodecim tribus regnabat: venit filius eius roboam in siche-
m ubi congregatus erat omnis israhel ad constituendum eum regem. Et dixit multitudo pa-
ter tuus durissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc iminue paululum de impe-
rio patris tui et de iugo durissimo et seruiem tibi. Qui ait ite ad tercium diem et
reuertimini ad me. Cumque abiisset populus inquit consilium rex cum senioribus qui responde-
runt. Si obedieris hodie populo huic: et petitioni eorum cesseris: locutusque fueris
ad eos leuia erunt tibi serui cum et diebus. Et ille reliquit consilium senum et adhibuit ado-
lescens qui nutriti fuerunt cum eo: qui dixerunt ei. Sic loqueris populo huic minimum
digatus me? grossior est torso patris mei: et nunc pater meus posuit super vos iugum: ego
autem addam super iugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis: ego autem cedam vos scorpio-
nibus. Fecitque sicut irritato populo recesserunt ab eo decem tribus: qui constituit sibi regem

Jeroboam filiū nabath. Scissusq; israhel impetū: q; inaptus rex cōsilia iuuent
recepit. Ndi? fuerat illū iuuenē infante fuisse. Mā tūc ochozias fili? iozam duos
z viginti natus annos regnū accepit in israhel z afflixit populū dñi z fecit qd ma
lū erat corā deo. Nec aliter se habuit achaz fili? ioathan q; viginū annoꝝ erat cuꝝ
regnare cepit in iuda. Nemo peior q; manasses int reges fuit qui. xij. etatis anno
suscepit imperiū. Similis ei filius amon fuit qui regnū. xij. etatis anno inchoa
uit z a seruis suis ppter scelera quib? implicatus erat occisus fuit. Quid ioachim
referā z duos ioachim patrē z filiū. aut sedechiā nomine qui perdita ierofolyma
captus a caldeis pz? an se natos suos occidi vidit: postea puat? est oculis. Mā oēs
infra. iij. z. xx. annū regnare ceperūt: z qñ inexti erāt. malū corā deo gerētes: z se
z suos populos pessundarūt. Quoz stulticie cōtraria est adolescentia tua. que lz
quātū in hac etate pōt esse multū pūdētie sortita sit. spemq; maximā de sua sapi
entia pbeat: nō tñ prius ad regendā puinciā mitti voluit q; z robur etatis z rerū
asssequerē experientiā. Sciebas nāq; tuapte ingenio qm nō recturus sed regen
dus irēs. quod sub patre tuo cessare nro sapientissimo potius q; sub alijs tolera
re voluisti: vt interim dum etas crescit regiā maiestātē secutus interis cōsilijs: in
dicia noscas: res arduas videas: viros sapientes audias: dictum fias rerū experien
tia doctior. At cū his seruandū est quod supra dixi vt temporis aliquod spacium
cōcedas lris: que reliquas virtutes tuas condiant z illustrent: quibus si fueris vt
te spero futurū rite imbut? cū ad regendū venies nō par alijs sed oim principum
eris speculū: req; vicini oēs suarū litiū moderatōz z arbitriū facient . Et quēad
modū ad visendā sapientiā salomonis regina saba z alij orientales cōcurrerunt
sic te totus occidēs venerabit z septentrio: z ad famiā tue prudentie infiniti visu
ri te venient. Eris enim quasi iofias ali? filius amon. populū tuū recte gubernas
nec ad dexterā neq; ad sinistrā declinans . Age igit princeps optime z adolescēs
clarissimē dum tempus habes incumbē isis: edisce sapientiam z studio te prebe
Nec sit tibi cure si res aliquē in atbēsi sunt innouate: illas em patruelis tu? cōpo
net z pro sua eximia tui sapientia tū bonitate pacabit: teq; cum tempus adierit
z dominio z virtutib? actū remittet in patriā. Interea regimen recte illi cōmissū
est: quia indiget atbēsis regio fauore ppter finitimos plures qui tuis inbiant ter
ris z apertis faucibus expectāt quō tuū possint patrimoniū deuorare . nec aliud
verent q; nomen regum imperialēq; dignitatē. Et licet nōnulli aliqua impēn
tiarū temptent: melius tñ regio q; ducali nomine compescetur: qui si tu regeres
adolescētiā contemnentes tuā acerbius affligerent terrā . Sed mitto hec quia
tu te scisti quid esset agendum z te regi cōmendasti. Mēū est te hortari vt lras
quanta sit utilitas quantusq; fructus nosceris. Non nihil bozarū studio tribuas
quod iam tibi satis arbitroz persuasum. Non eloquentia mea que nulla est sz bo
nitate tua qui ab ipsa natura sitire videris amorē scientie. Sed facio iam finem .
quia rumor vociferatio z strepitus in quo sum non fert vt plura dicā . Venio em
inter clamores qui rumpent somnū druso vitulifq; marinis. Vnicū est toti cā
cellarie receptaculū. Complures sumus vnīs in edibus cōmensantes z combibē
tes. Nec formice tam preesse in suis antris q; nos vna in auleola degim? . Apes di
stincte cellulis saluēarib? delitescūt: nos vno in cōclauī velut oues in septis alter
alterū premimus. nec spūere quisq; pōt nisi alterius cōmaculet vestē. Tantūq;
inter nos seruamus silentiū vt picas in nemoribus vel cornices: aut in paludib?
ranas audire censeas te. Miro mei qui tantū exprimere tibi potuerim . Sz hoc
forsitan nimis est tibi. qui iam lras quasi iugum aliq; abiecasti z nūc magis vocā
dus es ad studium q; trabendus. Illud mihi molestum est q; ad te scribens inter
verationes plurimas perpolire non potui quod te legere speraui. At tu veniam
dabis z loco z ingenio meo. quod tam bebes est vt nedum in tumultu sed viri
quicte ornare queat quod scribit. Vale iam tandem z me quātum cesar pmittit
tuū habeto. Ex grez.

Ameas filii? poeta nicolao martenburgensi. S. p. d. Querebaris mecū nocte p̄terita q̄ amozi operā darcēs: ne delibutū ac vincitū aīa soluere possēs. Dixisti te nec virgine nec nuptā nec viduā amare: sed mulierē quīs pulchriā meretricē tū q̄buslibet viris p̄cū cā sese substernētē. Id tibi molestū esse aiebas libentēq; amorē hūc velle te postergare: s̄ viā modiq; nescire quo fieri liber z amore vacū possēs. Nā z si plures sacerdotēs p̄sulcris, neminē tū remedia q̄ tibi viderent efficacīa, p̄tulisse dicebas. Rogasti igit me magnisq; p̄cib⁹ efflagitasti egritudinē tue vt aliquā efferre medelā ac iter ostēdere tibi quo possēs ardentis amoris flāmas effugere. Parebo desiderio tuo. Salubria p̄bebo tibi remedia si ea amplecti volueris. Nec verebor medici culpā mibi ascribi: si tu obediētis egroti p̄sonā susceperis: q̄uis arbitror q̄s cōsuluisti sacerdotēs satis tibi fecisse si p̄cepta tenuisses que illi dederūt. Sed tibi visa fuerūt fortasse grauiā. Nā cū dicerent fuge illā: nihil sibi loquaris: nihil de illa audias: durū verbū visus est. Ac febicitās quoq; inuitus audit frigida pocula sibi negari. Si tū sanari vult qd̄ medicus mādat diligenter obseruabit. Tu s̄ mi nicolae si vis amorē euadere liberq; ficti: p̄para te vt que p̄cipiā facias. Mofcito egrotū te fore maximāq; infirmitate tentū: z p̄pter sanitatē dura z aspera esse plura subeunda. Mēpe egrotus est mi nicolae omnis em̄ qui amat. Ac ne dum egrotus sed scruitute etiā captus atq; infans z amens. De amore in quā illicito. Nā deū colere z amare parentes vrozē z liberos virtutis est nō viciū: sanitatisq; nō egritudinis. Actū amorē illicitū seq̄ris. Quid tu esse amorē illicitū de quo tam loq̄mur credis. Ceteros putarūt illū ex venere vulcanoq; natū puerū cecū alatū sagittā in manibus habentē. quibus viros ac mulieres feriens ardorē dilectionis infunderet. Apud virgiliū legimus. Nunc scio quid sit amor: duris in cantibus illū ismarus aut rodope aut extremi garamantes nec generis nostri puerū: nec sanguinis edunt. Sed error hic mortalis populis fuit: qui veritatē attingere non potuit amor. vt in tragedijs inquit seneca. Nihil aliud est nisi vis quedā magna mētis: blandusq; animi calor inuenta gignit luxu ocio z inter leta fortune bona nutrit. Hic mentē hominis eripit: iudiciū omne peruertit: sensum ebetat: animū extinguit. Nāq; cuius mulierē diligis nō in te sed in illa viuīs. Quid igit peius est q̄ viuētē non vincere q̄ sensum habentē non sentire: q̄ oculis p̄ditū nō videre. Equidē qui amat in aliū mutat virū: nec loquit̄ nec facit que ante solebat. Hinc p̄mēno apud therentiū. Dū boni quid hoc morbi est adeo homines mutarier ex amore nō cognoscas eundem esse. Putat comicus morbū eē amorē: nec male putat: nam z apud macrobium: luxuriā que vel mater amoris est: vel filia teterrimi morbi partes ypcras esse dicit. Hic morbus plerūq; iuuenes aggredit̄: sed viros quoq; senesq; venat. tātoq; periculosior z n̄sū dignior est: quanto p̄sona que capta est etate aut scientia censest p̄stātior. Cuz ergo ypolite captus sis amorisq; scruias: scias te morbosus eē. Si morbosus es liberari stude. Nam quis morbū patit̄ qui curari non velit. Sane vt morbus grauior est acerbior periculosior eo morbo si maior ē de sanitate cura. Tua infirmitas magna est: sit z cure diligentia magna. Cogita mi nicolae quo in statu es. Tu nihil te extimas: quicquid tibi eueniat leue est. Solū super amicā antrius est. Non parentes nō necessarios non benefactores magnificas. Solus tuus animus in amica est. Illam amas illam promoues illam somnias de illa cogitas de illa loqueris de illa suspiras: nihil agis quin memoriam eius habcas. En stulticiā amentia morbūq; teterrimū. An non est petenda cura. Quis non hoc morbo sanari velit. Ceterum ad salutē tuā hec sunt necessaria nicolae que si feceris sanus eris si neglexeris scelerieris in morbo tuo: nec te quisq; iuuari poterit. Cogita primū q̄ remote a p̄ceptis dēi recessisti. qui cū debeas deū ex toto corde diligere creaturā amasti: z in ea omne tuam delectationē z oblectationē po-

fuisti: sic enim factus es idolorum cultor. Nam si creaturam deo proponit idolatra esse. Rega-
bis te idolatram esse quoniam non proponas creatori creatum. At si verum fateri vis plus tuam
amicam diligis quam deum. Nam si deus mandatur negligis: postergas: contemnis. Que vult
amica summa cum diligentia curas adimplere. Et nepe est sperare mulierem deo. Deu-
quimaginu est malum et periculosum quod detestabile creaturam sic amare ut deum puifacias.
Deum cum esset nihil te aliquid esse fecit ut posses scire diuina sacra et via quam itur in ce-
lum. Ipse quod deus cum ob culpam primi parentis tu et ceteri homines paradisu a misce-
nata. pro te voluit fieri bonum: capere: cedere: vituperari: crucifigi: mori: ac suo te precioso redi-
mere sanguine. En quam magna ingratitudo est iniquitas inhumanitas: feritas: hunc
qui tanta pro te fecerit propter vilem reliquiam mulierculam. Sed scis te ceterosque christianos mo-
uere deus ab amoribus illis qui deo soli seruire. Sed cogita vltimum quod agis nicolae. Pul-
cra tibi videtur amica tua: credis ne sic se pulchra erit. Res est forma fugax ut inquit
tragedia: mulier qui bodie formosa est cras deformis erit. Quid tua bona perpetua et
immutabilia pro caducis mutabilibusque permutas. Sit ut putas spectabili forma mu-
lieris leue bonum est. Nihil forma mulieris est nisi moribus adiuta. Castitas est que se-
minat laudem non forma. Tu non castitatem sequis: formam solum amas. Forma bec vti
ut flos agri decedit. Rosa mane ruet: sero languescit. Nihil formosi est virtute atque
bonestate: si hanc intuerer multo tibi formosior videretur quam tua sit amica. Etenim nec
lucifer nec besperus tanta decoratur quam ipsa facies honesta est: quam qui relinquit propter mulierem
extima oratio est sit delirus et amens. Etenim nicolae ut tecum non mulierem vtar. Nec quam amas
mulier non tua forma est: sed coplures eas habet. Nec ipsa te solum amat: sed alios quos diligit
Quid tu in turba vis facere. Cogita te iam esse in vespero iam senem iam meriti primum
Et ne cum iuuenibus prederis: vis cum robustis pugnare. Quid tibi in eo plio queris
in quo victor succubes. Magna res est virum senem a iuuenibus extorquere mulierem. Sis
tamen potes ut extorqueas quod vixisti cum plura bonis sit ut vincas succubat. Quid est oratio
mulieris: nisi iuuentutis expilatrix viroque rapina. Senum mors patrimonij deuoratque
bonorum is perniciem: pabulum diaboli. ianua mortis. inferni supplementum. Cogita nico-
lae quot mala pro muliere obuenerit: cum salomone: cum bolofernes: cum sampson pro mu-
liere cepti fuerint. Nam te credas sic forte esse ut non illudaris. Sed quanto viris
illia debilius es: incautior: imprudetior: tanto te ab eo loco semoue in quo potes
deapi. Nihil est mulieris amor qui cum peccato sit. Nam est in muliere stabilitas qui nunc
te amat cras alium amabit. Quid tu hunc amorem extimescis qui in plures diuisus est.
Nulla mulier tam fixe aliquem amauit. que veniente nouo pro nouis precibus vel
muneribus non mutat amor. Mulier est animal imperfectum: variu: fallax multis
moribus passionibusque subiectu: sine fide: sine timore: sine constantia: sine pietate. De
bis loquor mulieribus qui turpes admittunt amores. Namque be stabiles sunt. Namque ut
semel a recto tramite recesserint: iam se libera arbitrant. ut quocumque velint vagant
nec amplius vel mariti vel amici timorem habet. Credo equidem illam coeundi fetidam
voluptatem tibi qui iam senio exbauisus es parum placere. Nam quod nedum tibi antiquo
et arido: sed iuueni bumecto illa inepta et spurca voluptas conferre potest: quam mor-
penitudo persequitur. an non magna res est ammonitio illa accitatio siue comutatio
quedam que post peccatum effugio mentem hominis cluat: qui iniquus est boni qui tor-
uens ammonitus non quiescit qui punitus non emendatur. qui correctus non effi-
ciat melior. Quid ille actus carnalis operatur nisi carnis interitum utinam sola carne
interimeret et non occideret animam. At duo cum inuicem coeunt vir atque femina: qua-
si duo vasa testea mihi videntur: que inter se confricant donec rumpant et ad nibi-
lum redigant. Tu tamen non in coitu sed in visu sermonemque forsitan oblectaris
Quid obscuro in visu est tam pulchrum ut non inuenias aliquem pulchrum. Pulchri-
tudo quam debemus querere in celo est: cui nulla potest res mundana comparari. In
illa omnis perfectio est: mundana semper diminuta sunt. Illa perpetua. bec caduca.
Illa fixa. bec fluxa. hanc quam tu miraris formam paulum quid febribus eripiet. aut si
morbus abfuerit: senectus non deest que illam teret succi plenamque facies rugosam
et spemque reddat. Sicut illa que nunc miratur inchoata et cursu tempore arida nigra squa-

lida fetore ac spurcicia plena. Ad oculi splendorē vndiq; seruabunt. Fetebit os:
collū incuruabit. Corp⁹ vndiq; sicco ⁊ arido trunco fiet simile. Cogita bec ⁊ auer
te spem p̄uiscq; fuge q̄ p̄uicis. Multo em̄ meli⁹ est rem p̄tenere q̄ p̄dere. Jam
ho de sermone sua dulci placido ⁊ melliflūo quo te dicis oblectari admodū mi
roz. Quid em̄ sermo muliebris in se dulce habet. Quid dicit tibi amica. Mempe
aut queritur aut plozat aut minat: aut tibi inanēs refert fabulas. Dicit quid cum
vicina fecerit: qd somniauerit. quot oua gallina pepit. quibus florib⁹ ferta cōpo
nant. Omnis sermo mulieris de re vana leui⁹ est. In quo qui oblectat: ⁊ ip̄m le
uē esse oportet. Narrat tibi nōnūq; ⁊ cū alio amatore ⁊ quo pacto iacuerit. qd to
ni recepit: quā cenā habuerit: quibus voluptatib⁹ fuerit vsa. Que res nō gaudiū
tibi: sed cruciatū affrūt. Sz accipe q̄ velis gaudia i sermone amice. eris ne amēs
rōnisq; in ops vt nō magis in alicui⁹ docti viri verbis sermonibusq; leteris. Refu
me oia simul que in amore sunt gaudia. rursuq; tedia: multa ista: pauca illa repe
ries. Verāq; illius sniam dices qui partū mellis in multo scdo mersum in q̄t amo
rē esse. Cum ḡ nicolae totus amor de quo loquimur vanus asper amarus dāno
susq; sit: ⁊ hominē morbo grauissimo teneat: curandū est vt ab eo libereris. Cura
aut ea est vt menti tue psuadeas malū esse amorē. Post bec: tēdines amice sermo
nē: ociū fugias in negotio semp sis: viros bonos qui te instruant sequaris. nullū
ludo. nullū cōuiuiū inter sis. Si quid largita est amica abs te abijcias. Nihil pe
nes te sit qd illius fuerit. puta illā esse nunciū dyaboli qui te perdere velit. Sine
in memoria xp̄i beneficia q̄ tibi impēdit. Cogita quot beneficiē p̄mia in celesti
bus sedib⁹. ⁊ q̄t malefaciēti supplicia apud inferos p̄pata sūt. Cogita dies tuos as
sidue fieri breuiiores. instareq; semp vltimū. Cogita qz irrisus est qui amat ⁊ p̄ser
tim vir euo maturus. Cogita instabilē mulieris aim: cogita p̄diti onē temporis q̄
nihil est p̄ciosius. Cogita dissipationē bonoz. Cogita vitā quā viuim⁹ breuissimā
in hoc seculo quīs voluptatib⁹ sit dedita ⁊ in alio mundo quē in q̄rim⁹ nullū cē fi
nē. Hec si tecū sedulo cogitaueris p̄ceptaq; ista tenueris amozes quo cruciaris a
te breui tpe relegabis virūq; te p̄stabis deo gratū cōloq; dignum. Vale.

Frisingen. episcopatus de
spōsāt henrico schlick.

Epistola. cvj.

Eneas siluius poeta Reuerendo patri. d. henrico schlick electo frisingen.
S. p. d. Hec dum casus nescio q̄s in curiā me duxisset. Johe nieperg lit
teras quasdam ducis bauarie alberti. sibi ⁊ walthero zebinger destinatos
produxit. wolfgāgoq; nostro legēdas dedit. In his scriptū erat iobanez cardina
lē sancti martini in ep̄m frisingen. electū ac rite cōfirmatū fuisse nec aliud sibi ob
re ad possessionē adipiscendā nisi regem ⁊ casparem schlick quod sibi iniustū tū
tum inbumanū videre. cum ille ius haberet caspar nihil tituli posset ostendere.
Rogabant ergo illi duo magnisq; precibus orabant vt cardinali essent auxilio.
regemq; hac infamia liberarent quez totus orbis iniuriari ⁊ vim facere iobanni
cardinali cognosceret. Cardinale vō iam eē p̄positi regem visere. Sed cū bi duo
puali regū currus arripe forēt. rotas voluere debent: ⁊ obuiare ne cardinales
oposteret venire iniurias questus. Hec ergo p̄tim intelleri dūz legere. Nā ar
ngo aures cū frisingen. ecclesiam audio nominari. Partim vō exposuit mibi wol
fgang⁹. Nihil illi ad bec respōderūt. Sed id bonā in partē suz interpretat⁹ q̄ lectu
ra commissa est nostro. Si qd em̄ male mētis illi babuissent nō p̄miserunt nos bec
scire. Nā qui nocere vult cos fugitat q̄ possunt obistere: be vō lre cur scripte sint
⁊ cui⁹ suauis tāto magis existimare potestis q̄ ego: quāto iudiciū vestrū est ad cō
lecturā q̄ meū sagaci⁹. Mibi nō est verisimile h̄ fuisse scriptū nisi ex hac curia cō
monitio. p̄cessisset. Oportuit nāq; p̄i⁹ scitū eē q̄ forēt ⁊ apud regē audiri ⁊ vestre
ptis defensores. Ac mira res vt eadē dies res cōtrarias tulerit ⁊ nūc mesticiā nūc
leticiā dederit. Verū est qd dici solet. Multa dies variusq; labor mutabilis cui.
Retulit in melius nemo diē laudet aut damnet nisi adueniente sero. Hec mane

cōtigerunt. Stro autē ad me venit tabellari⁹ aplicus q̄ te q̄ritās afferre lras tue
pmissionis se dixit. Suscepim⁹ eū oēs gaudio pleni. Et in cena nobiscū habuim⁹
Hs qz nō reperit te statuerat se wiciniā venturū laturūq̄ lras. Sed amonui sibi
hāc mentē retinuiq̄ apud me lras pmissionis que sunt numero nouē. duas dan-
sas ad te remitto z missiuas oēs que tu z tibi tu z cancellario dirigunt. Mō vsuū
est mihi tutū p̄ncipales lras maiori dimitti piculo. Scitis qz insidie sunt: z iā no-
tum erat plurib⁹ in hac curia hūc aduenisse nūciū. Satis est tibi has lras in cācel-
laria fore. Mā z huc rediture essent cū petenda possessio sit. Littere pleni sūt pro
uidend⁹ tibi p̄ reservationē. Et date sūt oēs senis ex dictis tibi noto. Ego h̄ mane
id regi dicā nō petēs possessionē. qz nihil p̄ficere z stultū ē petere quod impetra-
ri nō pōt. Sāo hoc reservari in aduētū cancellarij. Sz volo regez scribi nihil falsi p̄
cācellariū sibi scriptū fuisse de lris. Mūc mihi p̄sultū videt⁹ vt cancellario mox scri-
bā: z vt hāc meā eplā sibi destines ne qd̄ ignoret ne vel aliū in curiā mittat nū-
ciū: z vt q̄festinātū veniat puto possessionē haberi posse. Ego lras diligēt⁹ asser-
uabo. Mō cēt forsitan absq̄ vsu certū nūciū illi rursus mittere: tu tñ fac vt libet
Et me si qd̄ ampl⁹ actū vis scribe qz p̄na est obediētia mea. Vale optime.

Somnium de fortuna.

Epistola. cviij.

Sneas filius poeta S. p. d. vño procopio de rabenstein militi lrato z p̄stati
Noctu p̄terita pū q̄ me q̄eti cōmittere: multa mecū de te locut⁹ suz. Mi-
rabar tuis virtutib⁹ nō dari locū cōueniētē: qz lz acceptus sis cesari. nō tñ
vt par esset efferni te video. Mā cū reluceat in te nobilitas z p̄bitas: nō video cur
int p̄mores poni nō debeas. Accusauī q̄ fortunā q̄ tū bonis tuz diuitiarū cre-
dis dispēsatix: pluraq̄ mecū stomachatus dixi vt q̄ viros p̄meret bonos: extolle-
ret malos: nec finē feci donec al⁹ me somn⁹ oppressit. Inter dormiendū hō mira
p̄ quietē sum cōtēplatus q̄ tibi nūc referre decreui. Tu arrige aures resq̄ tuz mi-
ras tū stupēdas agnosce. Iaz noctis decurso spacio sydenb⁹ pubis postq̄ pigri
boete frigida sarrata circūegerāt visionē hāc habui. In locos lectos z amena vi-
reta dueni. gramine camp⁹ in medio fortunati nemoris erat riuo cinct⁹ z muro
due illic porte: altera cornea: altera cā dēti nitēs elephātē. Muri altissimi ex ada-
māte cōstructi. Riu⁹ in ense p̄fūdita ē. Nulli accessus ad portas nisi p̄ p̄tes: qui
tñ cathenis eleuati pauci adueniētib⁹ dimittebant⁹. In ripis e regione portar⁹ ex-
istentib⁹ ingēs viroz a cēciarū turba p̄sedebāt. tēdētēsq̄ man⁹ orabāt trāsiniēti.
Terret⁹ hac nouitate dñ hac z illac circūcurso. Plures mihi obuī dant⁹ q̄z facies
agnoscebā. nescio tñ q̄re factū sic vt nō mihi h̄mōis copīa facēt. Veni ad cornē
portā: cui⁹ sumo h̄ vba lris antiq̄s iscripta p̄speri. paucos admitto. suo paucos
res. Quid⁹ nosse qd̄ foret iter⁹. Iuuenē q̄ supra turris erat magnis p̄ab⁹ obscura
in/icaſsz tñ mihi vt fores p̄aderet. Tū forte adolescēs venit mag⁹ comitātē ca-
therua. Logico habitū ex rbeni p̄tib⁹ erat. Quisnā hic ē in q̄s accedit⁹ me vir togat⁹
credo me italū nouit ital⁹: z ludouic⁹ ē h̄ ait dux bauarie. p̄ncipēs elector q̄ trās
illū murū nos ducet: at ego mi vir ipetra z mihi p̄stutuz: si qd̄ iunbz cōis int⁹ nos
p̄ria. Faciā in q̄ ille virq̄ locuti eram⁹ cū pōtib⁹ dimissis ludouic⁹ igress⁹ ē z vna
fecū q̄z plēs ali⁹ q̄s ianitor noiatiz appellauit. Ego vt explorator sub palio p̄ncipis
q̄ ludouico bēbat z vn⁹ ex brādēburgen. marchionib⁹ vīsus ē latitās itraui. Illic
florea prata riuū tū lacte tñ vīo currētēs: frigidī fōtes. lac⁹ p̄isab⁹ pleni: balnea sua
uissimā: dēsi luci: vineta sp̄ vīus onusta: arbores p̄petui autūni: q̄les ort⁹ iherperi-
dā vt p̄beates habuisse credūt. Pōa q̄rū sola pastari odore p̄ siluas. fere mēfute
captu faciles. Volucres z esui z cātui nate. vnic⁹ ē apd̄ ethiopes loc⁹ eliotrapeza
nucupat⁹: opipari epulsp̄ refert⁹ q̄b⁹ idiscretim oēs velsūt. apd̄ quē lac⁹ tenuis la-
tis vascul⁹ paterisq̄ aureis onerate. Nullū valernū coparari vīno pōt qd̄ ex vīno
saxo illic manat. Nella passiz fluūt: arūdineta succaro plena. Omne gen⁹ aroma,
tñ ex arboze cadit. Auri z argēti in exbauste minere. Lapilli p̄ciosi tāq̄ cerusa inē

morib' pēdēt veniſte puelle: elegatēſq; iuuenes ppetuas ducit corēas. Quicqđ
muſicū ē illic reſonat. Nō tā voluptuoſam ſuis ſequaq; paradīſuz machomet'
repromiſit. q̄ hic vidīſſes. Diſpēſatores buc z illuc diſcurrebāt bach' ceres z ve-
nus. Silua mirthea cōcubit' admiſſebat. Tā ego ex palio prodierā cupidusq; vi-
dēdi p medias letatiū turbas ibā ſecurus. Tu z vegius pocta laudēſ me aggre-
diē. Et o inq̄t enca quo buc pacto veniſti. amplexus amicū expoſui caſuz. Tu ille
voluiſſem te vocatū fuiſſe. Nā hic pter miſſuz bere nemo manere pōt. Illa ſi te vi-
derit mor iubebit expelli. Tū ego quenā ē hec dñā cui' expectat' vocatio. Nā era
fortuna rñdit vegi' cui' munē oēs q̄ ſum' h' felicit' viuim' illi tot' obedit orbis q̄-
qd' heciuffit f'ctū ē. Tū ego q̄ tu ex felici' vn' es q̄ ſolebas eē q̄ miſer. Suz inq̄t
vegi' dilerit me tandē hec dñā. ſumiq; pōtificis mibi grāz cōſiliauit canonicūq;
baſilice. s. petri fecit. Nā inq̄t ego iā inq̄iā colere tuā dñam ſi q̄s bonos euebit
Ego ſepe eā inuocat' ſuz q̄ malis bonā z malā bonis eā videbā. Scis q̄ bon' fue-
rit ſocrates nūq; illi arriſit. Platonē q̄ fuit pboz maxim' in ſuitutē redegit. Pit-
tagorā ſp vagari cōpuliſ. Ciceronē q̄ ſuis ex rethorē pſulē fecerit. in manus tamē
poſtmodū inimicōz dedit z anthonq; gladi' interemit. Scipionē in exiliū miſit.
Fabuciū in catino terreo ſeu ligno comedere fecit. Pāmū carbonē paupertate
grauauit ſibi vt manus cōſciet alterū iuffit. Aſpice vinentes. Quid iuliano car-
dinali ſci angeli tot vtiutib' ornato repenſuz vides. Quid iobi ſci petri. Iobi ſci
calixti: ac iobāni tarētino ciuſdē ordinis viris. Quid eſt his qđ vel pbitati v' ſcie
corroſpōdat. Quis dicere pōt. Caſparē cācellariū q̄ ſuis ducē ſibi coniugē copu-
larit. dignas laborū retributiones tuliffe q̄ iā triū ceſariū cācellari' fuit: wilhelm'
de lapide miles inſignis: nō minus ſfay q̄ armoz ſcius: qui mundū virtutē agno-
ſcēde cupidus peragrauit: quid ſuis meritis dignū eſt aſſecutus. Lampiſius no-
ſter phia plen'. q̄ ſedis aplice ſeruitis etatē ſua conſecrauit pauperior' codro eſt.
Unicus miles eſt aut ſi comites habet vir quatuor' ſunt. Procopi' bobem' in cu-
ria ceſaris qui licet ſfās amet colatq; indocti tamen atq; bebotes ſibi pferū. Nō
lo referre quos aſinos vidērim exaltatos ſup cedros libani: qui etiā hodie florēt
homines ſine ſfīs: elingues ſine ſenſu: vir man' dextra quot habeat digitos nozūt
ſecur' eſt mortuos q̄ viuētes carpere. Quid dēteri' aut horribili' monſtrū ne-
rone fuit. Quid tyberio ſclerati'. his tamen imperia q̄ yeſpaſiano z tito pñs ce-
ſaribus diuturni ora fuerūt. Quid domiciano turpi'. beſtiā tñ illā mundi ceruici-
bus imminētē plurib' annis pſtulit orbis. Iouinianum qz religioſus clemensq;
fuit oppreſſum fumo carbonū mor amiſit. Quot criſpinus villas erexit mōſtruz
z vicis nullā virtute redemptū. Spado claudij neronis pophides tot diuitias
poſſedit: vt edes ſuas ornatiores z ampliores capitolio conſtrueret. Fabiū' cre-
moneū. vii. dños ſuos interemit quibus in ſetida ſepulſis cloaca dñatū ſuſce-
pit. Non poſſum viuētē aliquē nō tangere patrē philippi ducis q̄ nūc burgūdiā
tenet: in preſentia regis francie p'pōſit' pariſiē. ſecurū pcuſſit. Is nūc in provin-
cia quietiſſimā habet vitā: pinguib' agris donatus. Dic tñ z homicidiū fecit z pu-
blicā fidē fregit: qui miſer ille ſecutus fuerat. Nā mihi bilē ſepi' cōmouerunt. Et
poſt q̄ te virū pbū z doctū iā fortunē blādimētis video delinūti: ſio mitior illi: pu-
toq; tenō ſolū ex bonoz numero gratū eſſe huic matrone: ſed duc me oro vt illā
intuear. Ita eſt inq̄t vegi' plures boni ſūt i hoc pūctū q̄ ſuis mibi non arrogo qđ
tu nomē das. Scio me peccati reū eē: indignūq; gradu meo: ſi ita placitū eſt tu z
fortune tui meo pōtifi. atq; vt agnoſcas bonos qz huic dñe gratos eē. Audi me
parūper nolo cōſtātūo magno nerue troiano duobuſq; theodoſijs ipſiq; p'imo
auguſto quātā felicitas arriſerit qz probi fuerūt nūc diſputare. Ad viuos venio.
Quid tuo ceſari religioſiſſimo. Quid meo pōtifi ſanctiſſimo. Nūm blandā for-
tuna ondit. Regē aragonū q̄s eleuaui niſi fortuna. Quis ducē doceſtrie magnū
fecit. Quis colonieſ. z treuerē. antiſtites. inagria eſt boz virt' z tñ fortune fla-
ta ſunt ſublimati. Diceret moguntinus: in eum genus erexit me. Sic z ſaxones z

bauarie duces dicere possent tāq̃ nībīl in dīa fortuna fuerit epata. S3 q̃s eos t̃q̃
alte nasci fecit nisi fortuna. Poterat bec si voluisset regis hispanie vlt anglie melo
co supponere. nulla virtute nra s̃ casu generis nascimur clartare. Qz si plures
sunt virtutes quos fortuna preterit nemo irasci d3. Pōt em̃ bec dñā q̃ sua sūt bo
na cui vult clargiri. Moiesi mūdū nō ad opes possidēdas aut p̃fruedas delicias
sed ad labores nascunt. viuere in terris nō tāq̃ in cōle s̃ vt aduene pegrinūq̃ de
bēt. futurāq̃ patriā p̃ opa virtutis inq̃rere in magna vō fortuna nō facile virtus
repiť: qđ aiaduertēs theban⁹ ille p̃hs ingēs auri pēdus in mari cōiecit vt ex pedi
tiorē se traderet p̃bie. Xps saluator deusq̃ noster diuitias tāq̃ sp̃inas 7 tribulos
docuit fugiēdas: eius discipuli paupertatis amatores fuerūt victi 7 veltitū habui
tes bis cōtēn erat. Nec bicro. Quis doctissim⁹ in tenui gaza fortunā accusauit. qz
nō illā dñam: sed xpm dñm sequebat̃ trāsitoria. p̃ ppetuis spernēs. Anthoni⁹ ab
bas qđ fortuna dederat spōte reiecit. Qz si sane mētis effem⁹ odiū poti⁹ q̃ favore
appeterem⁹ fortune. cui⁹ blādicie maximū p̃stāt impedimentū ad eterne vite con
secutionē. Karusq̃ est 7 coquo rarior albo: qui 7 fortunā simul 7 iter in celū sequi
valeat. Sed cōpmo me ne huic dñe videar detraxisse cui⁹ amplectib⁹ iā delector
Tu tñ caue ne p̃copiū vel alios quos noīa si virtutis amatores: dicas ex p̃ptes
fortune. Nec em̃ vel carnales vel milites cēt vel generosi nisi fortuna iunisset.
Sol⁹ cāpisi⁹ ē ex quo nībīl suū pōt fortuna repetere. S3 eam⁹ si stat snia propius.
Aideamulq̃ dñam istā regnoꝝ atq̃ imperij motrice. Eam⁹ inq̃ ego 7 si forsitan
bospes inuiuis cro: vix quatī velox ex arcu sagitta volitās currit vix p̃feteram⁹.
Tu apphēdēs vegi⁹ dēra mēa: respice inq̃ dextrosum enca. ibi mīria est do
mina. Tētozia illic purpurea erat margaritis ornata: q̃ centū iugera cooperiebāt
In medio solū erat palū: lucēs clavis smaragdus: miri p̃terea lapides cbur solū
vestiebāt. Sagada gēma q̃ in p̃fundo eufraſis carine nauis se solet adnectere io
cūdisime virēs. Mirtibites coloris mirre q̃ p̃ ad colorē attrit⁹ nardi odorē spirat
Mirtidas q̃ sole p̃cussa variis cūicat colorib⁹. Tu p̃ritēs qui se tēci nō sinit
vehemēt⁹ chalabias grādūis cādere p̃ferēs et bites vipercas habēs maculas
dyonissias: q̃ sui natura sustus est q̃ mixtus aqua si cōterat vinū flagrat. Solis gē
ma p̃cārida 7 speciē fulgidi syderis veneris crinis q̃ rufos criniū faciē p̃fert. Se
lenites fulgore candido trās lucēs pirop⁹ q̃ flāmas imitat⁹. Necenites papauera
exprimēs. Mirtites rep̃rātē formicā. Calcopōgos vt cra pulſata resonās. Si
dentēs cēt maleficijs incātatus discordias excitans filis ferro. Flogites q̃ intra
se q̃ flāmas extuātes ostentāt. Antracias vt stella coruscās. Encbidros erudās
vt clausaz i eo putes fontancā scaturiginē. Melochites arabic⁹ crassi⁹ smaragdo
virēs infantū piculis resistēs. Fris i mari rubro repta que acris rep̃cussa celestis
arcus ex se speciē iacit. Adradamas nitoris argēti aīoz talcū i petus molliēs
7 tumētēs refrenās iras 7 cōtra molestias nernoz: vtilis pederos aspectu cbur
neo 7 grāz p̃ciliator achates. Incredibile ē gemaz q̃ illic plucēt si q̃s referat mul
titudinē. Ipa fortuna grādīs matrona duplices aspect⁹ blādo vultu nūc terrifi
co. Vestib⁹ aurat⁹ gēmatīsq̃ altiorē choꝝ tenebat oculis grādiorib⁹. Sed pleniq̃
clausi in aurb⁹ ceras vidi illa de nauī petitas q̃ficulos caur⁹ effugit remige fur
do. Cadecēi in manu tenebat. In dextera ei⁹ vñatis sedebat honor: fauor: splen
dor: gaudiū: officiū: festus: risus: amor: piugū: vigor: robur: dec⁹: cātus. pot⁹. Nec
minori loco: fama: gloria: victoria: nobilitas: reuerētia: parieticia: potētia: forma
laus: grā: suauitas: iocūditas: hilaritas: dignitas: elatio: pōpa: p̃stata: familiari
tas: clientela: rapina: vltio: supbia: libido: arrogātia: obliuie: nuptie: consultatio.
Ad pedes ei⁹ q̃ analle siue pedifsequi diuinit: pecunie: delicias: blāditie: volupta
tesq̃ stabāt arrect aurib⁹ si qđ iussisset bere audire facturēq̃. In gramie vō lo
coq̃ decliui selle plurime cernebant̃ orchestra tecte: vbi plurimas ymbrias sedere
cōperi. Per lucebat̃ em̃ corpa sedētū Quis palida erat: verusq̃ ad vegiūz. Qui
sūt bi obsecro sedētes viri reuerētia digni subtristēsq̃. Bi sūt inq̃ vegi⁹ quos bec
dñā ab initio nascētis mūgi dignata ē magnos facere. Sed iā satis sunt ci buc ve

nerunt. et ut quisque maior fuit: sic fortunè primior est. *Mechic et virtutib⁹ locus*
est s ex felicitate. Primus hic est augustus cesar diuini genus: qz aurea cōdidit
secula: quiqz super garamantas et indos protulit imperiū. Alexander secundus est
Tum iulius cesar. Post scipiones duo. Inde pompeius. Alius quē iulium vides
banibal est. Tum fabius maximus: emilius: paulus marcellus: alabiades: pria-
mus: bector: agomenon: achilles: vlixes: Darius: xerxes: ninus: preterco multos
Ille quem vides signo crucis munitū constantinus est. hunc sequit constantius:
constans: constantinus: valentinianus: theodosius. Sunt et iuniores: carol⁹ ma-
gnus: pipinus: arturus: mitto vetustiores. Sigismundū tuipse nosti et albertum
generū. qui post socerum non diu regnauit: fortunam tum secundam tum aduer-
sam expertus est. Hic albertus ex duce rex factus hungariæ bohemiāqz recepit.
Hec diu post imperium est affectus: ut tamen cito creuit ita cecidit repere. vir
annis tribus regnauerat cum morbo absumptus spiritū deo reddidit. Tum ego
quo nam modo inquam felicitatē recipis. Ego apud iuuenalem legi. neminē ma-
lum esse felicem. ex his quos nominasti pessimi plures fuerunt. Scis qz banibal
scuus qz fallar qz cupidus fuerit: tu tamen hunc felicem dixi. Ad hec vegius: nō
vt sapientes nomen felicitatis suscepit: sed vulgi morem tum secutus: apud quos
felix dicitur cui plurima ex sententia veniunt siue bonū est siue malū quod optāt
Iterum ego. Non est mihi vegi de mortuis cura: viuis rogo mihi ostende. Re-
spice inquit vegius illam plagā: vides ne iuuenem albis comis planisqz nondū
annos triginta natus est: rarus in ore risus: grauis incessus: viro verba pauca: pu-
dor ante faciē: longo vultu: statura plusqz mediocri: lato pectore. Video inquā
sed quis est. berus tuus fridericus cesar inquit vegius. Tum ego agnosco domi-
num: sed cur is fortunē refugit vultum. Quenā verba loquitur domina: audio vo-
cem qz verba nō teneo. Dicam tibi enea refert vegius. Non tam venus odonem vi-
lexit qz mea domina tuum herum. Is tamen refugit nec aspiranti amuit. Vult⁹
fortune vt cernis blandus est. friderici torui sunt oculi: virqz fortunā intuentur.
Nescio quid sibi sit menti: verba fortune bec sunt. Naue friderice et te mihi cre-
de. Nemo regum te felitior erit. si mihi auscultaueris. Nō si tu fugeris ego etiā fu-
giā. Vides ne silui vt manū ad scapulas cesaris fortuna posuit: colliriūqz vult
prendere. Nescio an se capi sinat cesar quod superi faxint: si fauentē fortunā spre-
uerit fugeritqz. Scio more dñe nūqz sibi blandior erit. Superba est: rogari poti⁹
vult qz rogare. Nunqz vidi hanc beram tam se alicui blandā prestitisse qz nunc ē
tuo dño. Felix ille si fortunā sequat miser si fugiat. Tum ego quis ille. prim⁹ fri-
derico qui eleuata ceruice gradit⁹: passumqz maiorē facit: paululum fuscus. Ber-
man⁹ ei⁹ inquit. vegius albertus dux liberalis: vastiqz animi eū sequit patruelis
sigismundus incessu celer: ingenio promptus et manu. Post hos vlixus aliacus
comes mortalis pugne magister: amator nō tā fidelis qz felix. Ille maturus euo
gradiqz corpe: si qz sit qris vide ad pedes ibi calceus dicit: dñs de walse ego suz.
Idos sequit viri p̄stātes chiemen⁹: et gurcen⁹. epi. Cācellari⁹ ber⁹ tu⁹ caspar. qz vt vi-
dis min⁹ hz qz mereat. Nōqz caniere zebinger marescale⁹: bi directē sūt nūmes de
schaunburg. Nōqz curie nitperg. Et alij plures qz oēs fortune sūt filij qzuis singu-
li suā querant sortē. Rursus ego qz nā bon⁹ fortuna est oim bona: inquit vegius. Si
tuus berus fortune vocib⁹ auscultauerit varia ei obaudient. Dū sic famur video
parua statura virū nigro vultu letis oculis qz man⁹ in capillos fortune cōiecerat:
arreptaqz coma. Sta tandē dñā meqz respice dicebat. qz me fugis iam annis duob⁹
decim capta es siue velis siue nolis vt me respicias optet: satis mihi aduersa fui-
sti. Nūc alij vultū p̄bebis reor. aut mihi blanda eris aut oēs tibi crines euellam.
Cur me fugis pusillanimesqz sectaris. Fortune qz i eū vox erat: vicisti fateor. nec
me ampl⁹ expieris aduersa. Tū ego qz hic est inquā vegi. qui fortune vim facit
Alfontius refert ille rex aragonū qui cū fratrib⁹ apud stantiam captus. P̄bllip⁹

peq; bucis mediolan. datus dimissus deniq; nouis se plijs imiscuit. Aduersamq;
dn̄am insecutus: tantū instando p̄seuerandoq; sc̄cit: vt victā p̄ pudore fortunā iaz
in suū fauore reuocauerit. Alius quē vir trib⁹ a fortuna distate passib⁹ cernis bur
gūdionū dur est. ⁊ cū eo p̄iur cordata. Lōgus ille ⁊ abdomine tardus qui vir vo
cem exprimit in subrib⁹ p̄ceest buic hera sepius arrisit. Sz nō audiuit vt par erat
domine vocē. ideo minus agri possidet minusq; possideret nisi minas fortune na
ture liberalitas cōfregisset. Ille in aris letus iobānes est vainoda trāsiluano
rū cui⁹ virtute fracti turci būgariā reliquerūt. Biciniger giskra est cuius armis de
fense sunt ladislai partes. Bie caluus bobem⁹ sisco est. vir sensat⁹ volūtate varia.
Ante hūc piceniniū videre potes cuius virtutē mirari magis q̄ referre possum⁹
Apud eū franciscus cotunala stat magis fortune fauore q̄ suis virtutib⁹ in hanc
diē magnificatus. Inter hos ego matrimonialē habitū cernēs. Et quenā inquā
illa est femina que ante alias trib⁹ passib⁹ p̄gens tam fastuosa videt. Hec inquit
vegius venetia est que pecuniarum fortune clauces bz: tarpiaq; custodit. Alia ē
burgenlis ciuitas. Tertia colonien. ciuitas. Muremberga subinde. Argentina se
quit. wienna q̄z inter has est nō vltima. Florentia venetis primat. Sed timeo il
li qui plurib⁹ iam annis fauorē fortune minorē sentit: tua senas flozet nūc. sed mi
nas nescio q̄s audio. Babinoua ⁊ valētia flozet. lū donie q̄z splēdide sunt vt vi
des. Tuz ego video togatus quosdā. qui nā sunt bi. Prim⁹ est meus pōtifer inq̄t
vegi⁹. Num eugenii nosti. Proch inquā ego etiā res ecclesiasticas fortuna versat.
Mō min⁹ q̄ t̄pales inquit vegi⁹. Ex quo nostri sacerdotes dn̄ari ceperūt ⁊ mūda
lia potius q̄ spiritualia curare. Felix post eum ser gradib⁹ sedet imus: quia prin
cipes non sequunt eum. Illi cardinales sunt tu om̄nes nosces si vultū intueri
Tres electores altiores accūbunt choris. patriarche paupes sūt taz latini q̄ gre
ci ideo retro. Ille vidue pullatis indute vestibus que post alcrandruz berculeq;
iacent vrbes sunt que quondā splendide nūc solo equate sicut iussit fortuna cer
nunt. Illa in montib⁹ sita carthago altera sup̄ cufratē babilon troia columē alie
inter tantū ⁊ simōntē diruta. Ille amphionis thebe. Tum mater musarū cetro
pis ⁊ armis quodā potens lacedemonia. Post ego qui nā obsecro illi sunt quise
nostris horrent miscere. Pzio: ille soldan⁹ est inquit vegi⁹ cui paret egyptus. Ali⁹
thuras impat. Terc⁹ partbis. Quart⁹ afris. Ille nudus bachib⁹ tū indut⁹ ⁊ ar
millis cui diues ex collo torques pendet indoz habet dn̄ati. Post hec ad sinistrā
me verti. Ibi paup̄tas sedebat ignominia: derisus: iniurie: morbi: senectus: tor
menta: carceres: fames: dolor: stridor: timor: pudor: odiū: inuidia: desperatio: cha
ritas: bellū: pestis: solitudo: verbera: cure: ⁊ mille maloz noia campi sitiētes nudi
ac lapidib⁹ recti. Et quid nā rogo sibi vult hec vastitas vegi. Bie habitāt inquit
ille q̄ ex alto gradu ceciderūt postq̄ fortune fauorē amiserūt. Vides ne sublimē
illā matronā septē callū q̄i pedib⁹ subsistēt. Hec aurea quodā roma iam lutea
Capua eā sequit siracuse prime. Tuz genua: lūne pisa: luca: parisi⁹. Inter germa
nos flozet adhuc vrbes: sola praga splēdor terre declinat. Cōstātinopolis tracum
caput morti p̄pinq̄t. Dia t̄ps domat: nec vlli fortuna p̄pctuo bona ē. Bie mētus
submisso capite renat⁹ est: quē fortuna ex apulie sinib⁹ pepulit. Ille thomas fulgo
si⁹ est q̄ ex ducali folio tract⁹: in carceris iacet pedore. Bie pancrati⁹ vncō tenet
q̄ solebat cū oib⁹ tū marie cancellario tuo infestissim⁹ eē. Boz bonij dur ibi est qui
regno francie dicebat leges: nūc domini p̄tes mulcat⁹ extra regiā esse iubet. Vi
des ne fenē p̄ccoz cana ⁊ dimissa barba. bie ludouic⁹ dur banariē quoz fili⁹ dn̄atu
p̄uatu⁹ domi clausus seruat. Bū sic loquit vegi⁹: rursus in dextrā feror. Video cā
pū nube can dida rectū: dūq; int̄ospcio seu vera figura fuit se ficta. Ladislai pu
ellū diademate ⁊ vestib⁹ ornātū regis visus sum videre: pluresq; secū infante: lu
dere: petoz vegiū. Qui nā sunt bi nube cana circūuoluti. Hi sunt inq̄t vegi⁹ q̄b⁹
fortuna fauorē sp̄derit: si fatoz munere vixerint. Bie ista locut⁹ erat vegi⁹: cū dā
in me oculos p̄toisit: contractisq; sugilijs: q̄s te buc accersiuit inq̄t enea. Memo

inquā ego: sed audis te visendi introgressus sum: noli mihi succensere. Vidi re-
gnū tuū iā abibo. Anū tñ ex te peto supplex mihi vt paucis rogatib⁹ respondeas.
Faciā inq̄t illa p̄pone. Tñ ego q̄diu es boib⁹ blanda. Nulli diu rñdit. Itē ego
Quib⁹ artib⁹ pōt tuus fauor acquiri. Nullis inquit illa: nisi solius importunitatē
remedio. Quis te pl⁹ alijs retinet. Qui meū imperiū maiori sustinet aio. Quis
tibi odiosior. Pusillanimus. Quis te tute sp̄nere pōt. Sapiēs. Qñ mihi blādiōr
eris. Cū te vocabo. Suz ne vocādus. Scies postea. Quis tibi ex oib⁹ viuētib⁹
est acceptior. Qui me fugat non q̄ fugit. Satis habeo vale. Et tu valenecte mei
gregis eē negaueris inq̄t fortuna. Quis tibi nō dederim auri mōtes. Nā q̄ te ple-
riq̄ amat tibiq̄ benefaciūt meū est. Retuli gr̄as atq̄ abū. Aegi⁹ enī porā me di-
misit. Vbi inter pugnentū man⁹ turbā pegallū inueni amicitiorē amicū z parē si-
bi michaelē suū tū wenceslāu z iacobū cācellarie glebis ascriptos. q̄ vt me vi-
derūt circūfusi p̄contabant q̄d vidissem. Sz dum illis refero visum: mor somno
solutus sum. Tu vale z quid hec sibi velint sagaci tuo ingenio discute. mibiq̄ apī
Iterū vale mel meū: olus epicuri ac pictagore legumē. Ex wienna. vj. kalendas
Iulij. Anno. M. cccc. xliij.

Prosperitate sui status denūciat
cū desiderio eiusmodi successus.

Epistola. cix.

E Meas filius poeta impialisq̄ secretari⁹ Caspari nouariē. amico fido z to-
cto. S. p. d. Accepi volupe tuas lras quas quib⁹ te sospitē cognoui z mei me-
morē. Nō possus vt velle q̄ mihi obtigerunt postq̄ te dimisi offerre fares
me multas passus miseras. vtcūq̄ sit eo iā in loco suz de q̄ deo gr̄as ago. scio id ti-
bi iocundū esse. Nā que mea fortuna est z amici est. Noui q̄ me amas: neq̄ im-
pune amas. At tuus erā basilē sic boiē sum. Vellē te opib⁹ atq̄ bonorib⁹ auctū
audire. Sed nō oia vno tpe vniunt. Da opam vt facis virtuti. dilige lras: iunge
te bonis: non deerit auxiliū dei. Et cū minime putabis tunc maxime exalteris. Ita
cta cogitatū tuuz in dño z ipse te enutrit. Qz si neq̄ diuitie neq̄ honores assint:
nō tñ desperandū est. Nec enī ista sunt que beare boies possunt. Virtus sola in ce-
lo p̄bet aditū. q̄ si co anhelam⁹. hec astruēda est scala. Breue est quo iū terris viuū
mus tēpus: siue diuites sum⁹ siue paupes sp̄nendū est. Simō in celū domiciliū
p̄param⁹: qd te facē q̄ virtutē colis nō ambigo. Nec nūc scribēda fuerūt. Clarissī
mū virū patrū tuū siue is auūculus ē. Stephanū nouoziensē vt meis v̄bis sal-
uere iubeas opto. Vale z vt facis p̄ge me amare

Epistola. cx.

Cōsolat amicum merentē ex morte piugis sue.

E Meas filius eps tergestin⁹ dño caspari scblick impiali cancellario. S. p. d.
Eger ē ai⁹ tu⁹ z cor tuū vulnē gr̄adi vulneratū nec abs re. Letissimo nāq̄
z iocūdisimo piugio puat⁹ es: nec scio an opam medicātis expectes. Nā
z ego q̄s q̄ medicinā p̄paro medico suz indign⁹. Egroto te z tue suz p̄iceps cala-
mitatē: nec sine melz te miserū eē. Scribūt mihi amici tui ex austria seiaz decus il-
lustrē cōthorālē tuā dū partū vult i lucē edere: cū partū diē obijisse. Q̄ guē iactura
Q̄ inextinguibile dānū. Q̄ dolorē acerbissimū. Expostulat q̄ te diligit meīs vt lris
soler. Sic apud veteres vsurpatū ē: funebres eplē scribebāt: mltūq̄ p̄fuit amici
scriptū amico turbato. In euāgelio q̄s legim⁹ ex hierosolymis p̄ples venisse iu-
deoz q̄ marthā atq̄ mariā bethania sup mortē lazari p̄solaret. Cōturbant sepe
boies ex piugū filioz parētū ceterozq̄ necessarioz mortib⁹ z nisi v̄l v̄bis v̄l lris
recreent amicos: plimi sepe tabescētēs dolorib⁹ interierūt. Arbitratū igit q̄ te sal-
uū cupiūt eplae meas v̄tiles tibi fore vtq̄ te mēstū z acerbo casu p̄sternatū v̄bis
soler hortant. At ego tecū patio: tecū excurtio: tecūq̄ cōsolatore indigeo. Nec
enī tibi q̄ cōp̄ molestū ē qd nō sit idē mihi. Eū tuo vulnere vulneror: z q̄cūq̄ doles
p̄t̄ doleo. Nec q̄s q̄ ē q̄ tua dāna q̄s ego meli⁹ noxio. Sciebā piugē tuā int̄ castas
esse castissimā int̄ prudētes prudētissimā: z quīs alto sanguine natā: int̄ humiles
humilimā. Fuit illa delectatio: fuit utilitas: fuit honestas vna tibi cū ea mensa:

vnū mār sup̄: vnū lect⁹. Quicq̄d tibi placuit illi corde fuit: ex tuo vultu risum: et
tūq; sup̄sit. Motū ē inibi p̄ multis: quata tibi ex ei⁹ obitu calamitas acciderit ⁊ qz
tibi afflictor: matie: nō possuz tecū nō holere. Ceterū dū me aio magis magisq; re-
colligo: inuencio ⁊ bui⁹ qz doloris solamina: q̄ tibi mibiq; simul coicabo. Frustra
fane p̄fēmur lacrimis qd̄ amissuz recuperari nō pōt: q̄ vctura oīno mors ē incassū
timef. Et nature ē certa atq; ineuicibilis mori oēs qui nati sūt. Potuisset cōiū-
gis tue lōg⁹ vita trahi: si pl⁹ flammis dedisset lachris. Mortalis tñ erat: nec illi for-
tasse ampli⁹ viuē cōducebat. Inspicit ex alto de⁹ boim vitas: ⁊ nō q̄ iocūda sed q̄
sūt vtilia boib⁹ impertit. Stulti sum⁹ turba mortalis q̄ rē dictim pariturā sic pos-
sideri posse q̄ p̄petua sit arbitramur. Sapiētissim⁹ ille q̄ nūciata filiū morte nō la-
crimas nō ciulatus emisit: s̄ sciebā iūq̄t me genuisse mortalē. Ali⁹ cū dilectissimā
sibi mors cōiūge eripuisset. bac ait cōditiōne accepti vt perderet. Multis modis
amittit vroz: s̄ nullo meli⁹ q̄ morte. Vni⁹ cōiūge sic lōga valitudo deturpat vt pe-
risse poti⁹ sit expetendū. Alteri nuptā subtraxit adulter. Per has nouissime dies
vrozē amātissimā illustri croacie comiti seuissima barbaroz man⁹ abduxit. Quis
numerare queat varios fortune casus. quib⁹ ludēs humanū effligit fortuna gen⁹
O beatū cui nullo cōiūge exilio: nulla fraude nullaq; manu hoiz: s̄ diuino dūtaret
impio subripit. Beatior quē vsq; in senū casta secūda ⁊ placida p̄sequit vroz.
sed pauci quos equus amauit iupiter bui⁹ sortis existūt. Tēcū tñ actū est caspar
qui etsi nō es beatissim⁹: felicē tñ cōpellare te possum⁹. Tibi nobilissima coniūx
nupsit ex generoso vultu slesie sanguine: formosa erat ⁊ honestatis specimē prefe-
tulit tuo fuit aio semp morigera: plēm tibi vtriusq; sexus pulcherrimā pepit. Sz
abscēssit ais nempe: decē ante viginti annis ante opinatū tempus esto ita. Morē
dū tñ illi erat ⁊ multe poterant incidere calamitates que obitu eius eptabilē red-
didissent: non que optat sed que timef felicius mors venit. At vrozē dicis amisi
Nō amissi caspar sed p̄missi. sequeris em̄ cū tempus aderit. Tria sunt oib⁹
cōsignata hoibus loca: vnū patrie: alterū pegrinationis. erit t̄ciū. Patria ce-
lū est. Pegrinationē in terris agim⁹. Exiliū qz duplex est. alterū p̄petuū tempo-
ranē alterū. Hoc purgatorio illud inferno cedit: Infulsi est animi manentem in
terris exquirere ciuitatē. Si paulū sequi volumus. si xpo credere saluatozi patriā
in celo queram⁹. Vita beatus est homini quasi somnū fugat. Nulli crastina dies
certa est. Quid nos sum⁹ nisi ventus ⁊ ymbra. Vbi nūc indyti reges. Quere nūc
p̄iam⁹ ⁊ agamenonē: quere iulium: quere pompeiū: apud inferos cruciant. Vi-
di impium super exaltatū super cedros libani ⁊ transiui: ⁊ ecce non erat quanta
nuper gloria pollebat philippus maria mediolanēsiū dux. quē captis hispanie re-
gibus terra mareq; formidabāt. Is vbi mortē obiit vix habuit qui corpus tumu-
landū ferrent: funebres abfuerunt pompe. Et quis in me dū idoli aut sancti ali-
cuius corporis in sublimi loco maiori imminens are tumulet. fetidus tamē paulo-
post deponit atq; in illos colloca⁹ quoz ad effigē nō īm̄ merere fas est. Et cha-
rissima tua coniūx caspar: qz nō in terra vbi fures effodiūt: s̄ in celo vbi neq; timea
est neq; rubigo suū thesaurū collocauit: pegrinatione finita nō exilio dānata: s̄ ce-
lesti patriā donata est: vbi te expectans multo lucidior: multoq; formosior q̄ hic
fuit: iā est immortalitate vestita ⁊ cum beatissimis spiritib⁹ glorie cōditiōis afflūt.
Iāq; deo grās agit. qz nō ē diuti⁹ pegrinari p̄missa. Quid tu reris caspar. an non
est magna pars beneficii cui pegrinatio ē centū annoz si medio tpe reuocet. Sic
actū est cum tua coniūge. Iā cum corpore in humano vitā duceret angelicā. iāz
eo vocata est eius anima: vbi semper animus fuit. Illic omnia suo desiderio con-
sonant. quicquid optat p̄esto est. At tu desiderio eius tabescis. Vniue agis con-
gaudere illi debes que vult habet. Beatitudinē suam tu solus minus
Ad plenā felicitatē vno te caret: nec te semper carebit. Erat enim altissimū dies
noctēq; tuos vt gressus dirigat: teq; in celū aduocet vbi secum perpetua leticis
beatitu dīneciam impetrauit vt opinor. Hinc enim sunt aduersitates tue: vix isti

hactenus ubi nostri voluptati deditus. totus fuisti carnis: totus terrestris: nihil habuisti celeste. Toleravit hoc equus et misericors deus. Nunc te finitris admonet casibus. Unde viticia hec. nisi ut convertaris. Saluum te deus. cupit. Hinc ecclesie frisingen. diu continuata cōlectatio. hinc manus lesio: hinc impositae calūnie. hinc ad extremū dulcissima coniunctio mortua ut te viuū faciat. Precessit illa sequemur oēs atq; vtiā bene sequamur. Tedere iam te opinor vite huius quam tot molestiis plena cernis. Inuidere est nō amare si vxorē in terris potius viuētē q̄ in celo regnantē cupis. Filioz fortasse curā geris. Ne dubita celi aues et bestie terre aliorē habent. Facta cogitatū tuum in dño et ipse te atq; illos enutriet. Filij regis sine parentibus sepe exteres fuerunt. Ciro canē. conditorib; vrbis lupā referunt vbera prebuisse. Antiquis aliquādo fuit matribus caruisse: humana mens sibi sepe noxia querit. Deo maior est nostri cura q̄ nobis a gadibus berculis vsq; aurorā et gangem quid sibi sit vile nouit nemo. nisi qui voluntatē suam dei voluntati submittit. Ne cupiamus obsecro plurima. mentē sanam dūtatat optemus in corpore sano. Forſitan et hoc ambiciosum est quod de corpore diximus. Nam et filiolam beati petri in egritudine sedentem legimus: quoniā sanitati mentis aduersa erat corporis sanitas. Fac mi caspar quod tuus est de filiis enutri eos et bonis imbue moribus. cetera deo cōmitte. In omnibus que agimus queq; optamus nullū est cōsiliū sanius q̄ dei ordinationi beneplacitoq; quiescere. Is filiorum loco nos habet: et vt filios corripit atq; castigat. Ille inuisus ē deo q̄ delicate atq; desidiose sinit viuere. qz non putat hunc deus sua correctione dignū: veniet eius dies exactisq; voluptatibus ppetuo cruciā dus apud inferos sepeliet. Qui vō in auaritate viuūt in terris: et nūc hac nūc illac decoquunt aduersitate. p patientiaz sanāq; tolerantiā celum acquirūt. vbi cū angelis cūq; ipso deo felices cuo fruuntur sempiterno. Tu ergo mi caspar in tot tantisq; rebus aduersis. In iactura fortunari in bonozis damno in lesione corporis: inq; morte coniugis vt boni cōsulas rogo. Nā et ego in bonā recipio partem tuarū particeps miserationum q̄ in me belli imperium sibi video quo mulctatus sum agro et omni priuandus ere. Idq; nec hactenus potui nec modo possum vitare. At sic tibi et mihi. superintendere diuinā cenſeo pietatē nostre salutis cupidā et vires nostras in aduersitate probantes. Dec habui modo que repēte ad te consolatorie scriberē. Cetera ex teipso collige: qui vtes sapiētissimus: sic humanos ferre casus sapiētissime nosti. Vale optime. Et pisino bistrie oppido idib; septēbris. MD. cccc. xlviii.

Epistola. cxi.

Poesim laudat et iuris scientie p̄fert.

Eneas siluius poeta dño wilhelmo de lapide militi litterato et strenuo. S. p. d. Venit ad me hodie tuus michael meusq; immo noster. Et beus inq̄t enea: vir abbinchoza me aggressus est: qui se tantas iuris peritiam iactat habere. vt nullius italici disputationē formidet. nec panormitano. nec ludouico romano si viuerent palmam daret. Cūum: Bartholom: Baldū: Johannem andree: Imolensem: Butrium: Fulgosium: omnesq; novos leguz interpretes possit sefacit. Et inter sceualium vulpianum neruam pompeium paulum seruiumq; se locat: multorum verborum est: sed quantum salis habeat non ſao. Qui eum sequuntur audire magis q̄ loqui possunt. Moris plus quatuor secum fui: nūq; mihi vacuum tempus prebuit quo aliquid dicerem. Cicada est que vt tacta fuerit se mel nunq; silet. Scis qualem cicadam. non vt in regnis sunt que iussu berculis tacent. Sed vt locreses sunt que vltra ceteras strepunt. Is poeticam contemnit: nec si dii musas ei omnes infunderēt gratias ageret. quia preter iusciule nulla scientia est nulla doctrina: oēs artes mancas preter legū peritiā p̄dicat. Poeti cā vō. prius inutile esse cōtendit. q̄ nec panē lucrat nec vestitū. Solus iustinianus et ypocrates marsupium implēt. Zeiun? cātat lucan? mori? et fat? ē cū dicit orati? deſtomachab? sum. Dum hec audio wilhelme militū dec? nec me cōpamē possū qu

sequendū sit agnoscat: edite leges sūt ⁊ añ boim oculos posite tāq; cāncelli quidā
vltra que trāsgredi null⁹ audeat. Legib⁹ tñ nemo pfect⁹ fiet nisi pbie studijs incu-
berit: q; nō possunt oēm casum cōplecti leges. Ides princeps moderatoꝝ est le-
gis epichatamq; hz vt durā mollificet: lara vō sanctionē restringet. Qd iunq; re-
cte princeps ageret nisi magistrā vite expultrice viciōꝝ secutus fuerit pbiaz. Sz
hic noster monarcha vel bipes asellus potius inflatus opinione sui ciuile scientiā
oibus pferat: matrē filie postponit ⁊ luminibus marc. Jā est ex illis cecis ⁊ obtu-
sis boibus q; post q; leges quatuor aut decē memorie cōmedarūt. iā nō ampli⁹ bo-
mines s; deos se putant: legesq; diuina cēsent oracula que vel apollo vel apolli-
ne maior deus ipse p moysen tradiderit. aut qualia sunt xpi respoꝝa que nos euā-
gelia nūcupamus. Ac pterea si quid egisse cesarem audiūt quod iuri scripto con-
trariet id irritū garrūt nulliusq; esse momēti. q; obnoxi⁹ sit pnceps terminos cu-
rie ⁊ stilū seruare ligatusq; legib⁹ sit: qd nec ipse leges voluit: q; legi vigorē dicūt bie
q; qd pncipi placuit. Sz nesciūt bi stulti atq; demētes eq̃atē pl⁹ in pncipe locū
habere q; rigore. N; si nō iuri scripto cesar nonūq; obtempat satēst q; sequit eq̃-
tatē apud phos late descriptā. quam nulli iuriste discernere possūt nisi ad fontes
veniat vbi leges scaturiūt: imitent q; peritissimos illos iuriscōsultos: quoz scri-
pta ⁊ pbiā ⁊ oratoriā redolēt. Sz nri panis q̃stozes ⁊ auri corozozes vir intel-
ligūt ornatū iuriscōsultoꝝ sermonē: neq; qd illi vellent quocūq; pacto scirent nisi
cōmentatoꝝ suam textū exponerēt hoc dicit ista lex boc illa. q̃s isti sequit vt
ceci ductoꝝe suū. Dicerē plura i hāc pte s; vocat me defensio poesis quā noster ra-
bulus nō desiderat. Credo equidē: nā nec sues margaritas curāt. Gallus cōptia-
spidem contēpsit: escāq; magis q; iacinctū iucire voluissēt. Cōtēns asine poesis
spernis musas bos: fugis humanitatē studia caper. Contemnit ⁊ poesis te: nec te
choros suos intrare pmitte. In oibus cū sis fatu⁹: miroꝝ in hoc vno te cē sapien-
tē: q; cū videas obferatā tibi atq; abditā poesim: nolle te suū cōmercū dicis sape
re hoc est. Hūc teipm p̃hm video: q; nō cupis qd nō potes habere. Stultū est de-
siderare quod asse q; nequeas. Tu tamen vltra pgrederis sciētiarumq; omnium
splendorem vocas ineptias. Audīt pendētes aselli testiculos vulpecula ⁊ prope
cafuzos credidit: secuta est p̃dā sperās: at postq; diu frustrata est. q; nō cadebāt
testes: o q; inquit nigri sūt: nūq; illos eē potuissēs. Nigra est tibi poesis stulte: q;
cādorē eius obnubilatis oculis nō vides. Mō sapit egroto vinū: q; lesus est gu-
stus. Non est de pane lucrando dicis. Tibi nunq; panem lucrari poesis posset:
q; crassus ingenijs nubilosisq; mentib⁹ nō pōt fructū prestare. At virgilio frugifer
fuit. Oratio admodū pinguis qui frui partis optabat. Opianus qui nomina pi-
sciū naturasq; descripsit magnas opes leu affecutus. Quid nouis leonardus ar-
etinus: aurispa: panormitanus: anthoni⁹ luscus: guarinus: pluresq; aliq; bis ⁊ pa-
trimonia sunt ampliata ⁊ opes accumulate q; plures: quia poesim ⁊ oratoriā
sunt secuti. Nec tibi vniq; tantū auri speculatoꝝ prebebit quantum quintilianus
arantino tribuit. N; si apud hanc tuam germaniā non sunt in precio vates: non
poesim sed principes potius argue: quibus leuissimarū rerum maior est cura q;
literarū. Apud italos autē florent huiusmodi facultates: nec erubescunt princi-
pes ⁊ audire ⁊ nosse poetriā. Ideo spero quāq; tu nollēs ⁊ in germania futurum
aliquādo. q; ⁊ olim viros doctos hec terra tulit: ⁊ iam plerosq; noui dicendi peri-
tos qui te inuio. etiā si tibi rumpant ilia cloqueriā inter germanos seminabūt.
Nec enim inutilem rentur vt tu asseris poesim. Sciūt ex hac maximum gigni
fructū. Quomodo enim pacari prouincie ⁊ amicitie vel cōflari vel integrari pos-
sent nisi facundia foret: quā poesis alit. An nescis quātus ē epistolarū vsus: quā-
tus historiaꝝ: quātus orationū. Rex regi p lras cōaliat ciuitates federa pcutiūt
absentes cū absentib⁹ fabulant. histoꝝia nobis res gestas refert: q; testis est t̃pm
lux veritatē est vite nigra oratoꝝes senatū regū papules ducūt leges suadet. Sz
q̃s bec bñ agat nisi poeticiis ⁊ oratoꝝis imbut⁹ disciplinis. Quas pterea q̃tes re-

forte homero debet greci atq; troiani: q̄ iā duob⁹ annos milib⁹ mortui adhuc vi-
uunt. Hōuit quāta sit utilitas poetarū alexander magn⁹. Cui p̄ asiā iter faciēti
cū obuiā cumulus achillis fieret. O fortunata inquit adolescens quē tanta decan-
tauit tuba homeri scz musaz designās. Alexander ammitte filius. Rex macedonū
pindariū poetā liriu appzime dilexit. Archilā⁹ et⁹ successor inratū poetā amauit
vt euripidi tragico p̄silioz sūmā traderet cui⁹ sup̄ma nō cōtēnē⁹ psequi sūptu fu-
nens crines sonus est i merozē quē aio concepat: vultu indicauit. Affrican⁹ p̄or
quinti enniū statūā sepulchro suo iussit imponi. Lisander lacedemonioz dux cū obse-
deret athenas qz sophoclis inhumatū corp⁹ iacebat: inducias dedit vt congrue z
digne poete erequie fieret. Iul⁹ ille cesar q̄ nobis romanū imperiū pepit nō solū
poetā amauit s̄ fieri etiā z dici poetā voluit. Idē z august⁹ z octavian⁹. Ac p̄te-
rea mortui viuūt: nec ylla istoz etas immemor erit. Qz si nōnulli p̄ncipes equos
potius z canes alcre q̄ poetas volūt z multa carne leones vzfoscq; pascūt in testi-
nis poetaz nīl p̄bentes: talis erit eoz obitus qualis equoz z canū: nec p⁹ mor-
tē maius erit istoz nomē q̄ vzf atq; leonis. Integri morient nec beneficia musa
rū famā sibi vendicabūt: quos tuo ex more nīl curauerunt. Antiquitas puida
tanti poetica fecit vt tam poetas p⁹ editū opus q̄ impatores post victoria triū-
phare z curro magnifico duci p̄ vbes voluit. Cōmunēq; illis dignitatis insigne
p̄buit laureā: qm̄ sicut ab hostib⁹ impatores liberant ciues sic vicia fulminantes
z virtutes excellētes poete ciuitates custodiūt z amplificāt. At tu maior ale ran-
dro magno. Lisandra victoriosior melior sapione prudētor iulio. augusto fortu-
nator. z omni antiquitate sapiētor: inutīlē poetica dīas: quia nīl panis affert
nīl auri nīl diuitiarū. Esto qd̄ ais nō tñ idcirco legib⁹ tuis poetica cedit. Māq; vū
tu aurū petis auare fecis amator mūdī cultor: poeta bonoz fama mq; q̄ritat. Et
cantās superbi laudes virtutisq; exatās amorē iter sibi faciat in celū: tu cū auro z
diuitijs q̄s sequeris q̄sq; solas dare beatitudinē putas in terra manebis z aiaz si-
mul z vitā pdes. Nō est (mibi crede) noscere leges q̄ poetica mai⁹. Sāo q̄ non
credis: sed stulti credulitas nec dat verū nec aufert. Cicero qui fuit lingue latine
p̄nceps sp̄ poetas fuisse raros testat: qm̄ hec facultas donū dei est: quod nō oib⁹
dat. Artes cetere studio diligētia p̄ceptionibusq; possunt app̄bēdi. hāc nemo as-
sequi nisi diuino munere p̄ditus. Tu te vides iuristarū greges inter quos plures
excellūt: habentq; doctores z legū interp̄tes. q̄rū mores nīl a bzitis distāt q̄rū
res humanas nūn⁹ q̄ capre nozūt. tu nō fateberis hoc qz fortasse caprior es capris
Ego polinū noui mediolanēn. q̄ lumē habitus est iuris ciuilis. Is facturus edifi-
ciū: m̄gros p̄duerat trabes in ediū medio erat q̄b⁹ laq̄ar aule construi debebat:
t̄ps cenādi fuit. Ite inq̄t polin⁹ comedite: ego interz aliqd̄ opis facia. Illis amo-
tis trabes metis q̄longas vult ex pietate in pietē mēsurā recepta: nec qd̄ intra mu-
rū ligni pars esse deberet aiaduertit: scinditq; trabes z p̄didit edificū. Is tñ iur⁹
p̄ceptor erat: multisq; annis cathedra rexerat. Quid tu mibi hāc disciplinā iuris
tan tope laudas z oib⁹ p̄fers. cui⁹ asini p̄nt eē p̄ceptores. Orator atq; poeta si cice-
roni plusq; tibi credere volum⁹ nullus erit nisi z prudēs z bon⁹ multaz sciarū pi-
tiā fuerit affectus. Atq; idcirco rari sp̄ poete rariq; oratores fucere: in q̄rū nume-
ro facis sapiēti si nō desideras eē: qz nō potes. Stulte si cōtēnis qd̄ tanti viri cō-
mēdauerūt. Hec ad nrm̄ asellū sint dicta. Tu wilhelme disciplinarum amator: si
vnq; bosce boies audiueris: suscipe potice partes: z ostēde te huius diuini mune-
ris cultorē: vides q̄ facile sit has picas cōuincere: bos tanq̄ pulices inter vn-
gues cōpume: nec sine vt diuinā poetica q̄ (vt cicero tradit) oim̄ doctrinariū est prior
inuenta. pollutis arguūt labijs. Defende hāc pulcerrimā dñam. Cui si p̄sidio fue-
ris nomē habebis eternū: z nō solū inter meas eplās: q̄ tamē nō sunt cito casurę:
sed inter scripta potioz vatū inueneris legendus. Tale z illusterrimo p̄ncipi
dño duci alberto me cōmendatū facito. Et quia cōsiliarius eius es. admone illuz
uelfarū studia cōtēnat. Iterū atq; iterū vale.

Zozini excellētissimis nature totib⁹ p̄diti roga-
tu tractatū de duob⁹ sc̄e amātibus cōposuit.

Epistola. cxij.

Magnifico ac generoso militi dño caspary schlick dño noui castri esclareo cā-
cellario ac terrarū egre cubitiq; capitaneo dño suo p̄cipuo Eneas siluius
poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Marianus sozinus senensis con-
terrancus meus vir tum mitis ingenij: tum lfarum multarū cuius adhuc similit̄
visurus ne sim bereo. Duos amantes vt sibi describere: rogatū me bis dieb⁹ effe-
cit. Nec referre dixit. rē verā agerem an more poetico fingerē. Scis quia vir fiet.
Mirabere si tibi boiem expendam nihil ei pr̄ter formā natura inuidit. Homi-
nio est: nasci ex mea familia debuit cui paruorū hominum est cognomen. Vir est
eloquens: Iuris vtriusq; consultus. Historias omnes nouit. poetice peritus est.
Carmen facit ⁊ latinū ⁊ tuscum. P̄bicitam sciens q̄ plato Geometer quasi boeti⁹
In numeris macrobio similis. Nullum instrumentū ignorat musicū. Agricultu-
ram quasi virgilius nouit. Nihil ciuile ignotū viro: dum iuueniles adhuc stabāt
in corpore vires: alter satelles erat luctandi magister: non cursu non saltu: nō ce-
stu poterat supari. Preciosiora sunt interdum parui corporis vascula vt gemme
lapilli q; testant. Nec ab re fuerit illud in hunc referri: quod de thideo scribit sta-
tius. Maior in eriguo regnabat corpore virtus. Hū formā hui⁹ homini ⁊ imor-
talitate si dedissent: is etiā erat deus. sed nemo sortitus est omnia inter mortales
Nullum adhuc noui cui pauciora q̄ huic defuerint. Quid q̄ minutissima etiā
didicit quasi alter apelles sic pingit. Nihil emendatius est: nihil lucidius q̄ sua
manu scripti codices. Sculptit vt praxiteles: nec medicine ignarus est. Adde vir
tutes morales que alios regit viciq;. Noui meis diebus plerosq; studijs lraz
teditos disciplinis: qui admodū babūdabāt: sed hi nihil ciuilitatis habebāt nec
republicā nec domesticā regere norant. Stupuit paglarensis ⁊ furti villicū ac-
cusauit: qui suam fetā vndecim porcellos: asina vnum dūtaxat enixam pullū retu-
lerat. Gomicius mediolanen⁹: grauidū se putauit: diuq; partū veritus est. quia se
vix ascendit. hi tamen iuris maximū lumē habiti sunt. In alijs p̄terea vel fastū
vel avariciā inuenies. hic periberalis est. plena illi semp dom⁹ est bonestis hospi-
tibus. Nulli aduersus est: populos tuet: egros solat: pauperib⁹ subuenit: viduas
iuuat: nulli indigenti deest. Vultus eius quasi socraticus: semp est idez. In aduer-
sis fortem animū prebet. Nulla fortuna inflat versucias non vt exerceat: sed vt
caueat quaslibet nouit. Ciuib⁹ dilectus est: peregrinis amatus. Nulli odiosus
est nulli grauis. At homo tantarū virtutū cur nuncrem leuiusculam exigit non
scio. Hoc scio nihil me illi negare p̄bas est. Eum nāq; dum senis essem vnice dile-
xi: nec diminutus est amor: quis separatus sit. Is quoq; dum esset ceteris natu-
re totib⁹ p̄diti⁹ cū hoc marine bono pollebat vt nullius erga se sterilem esse
amorē sineret. Quis ergo rogatus non censui respuendos. Scripsi q; duorum
amantiū casus nec fuit. Res acta senis est: dum sigismundus impator illic vege-
ret: tu etiā aderas: ⁊ si verū his auribus hausi: operā amoris dedisti. Ciuitas vene-
ris est. Auiunt qui te norāt vebemēter q̄ arseris: q̄q; nemo te gallior fuerit. Nihil
ibi amatozie gestū te micio putant. Ideo hystoriā hanc vt legas precor: ⁊ an vera
scripserim videas: nec reminisci te pudeat si qd̄ b̄mōi nonnūq; euenit tibi homo
em fueras. Qui nūq; sensit amoris ignē: aut lapis est: aut bestia. Ille vtiq; vel per
teorū medullas nō lateat ignē fauillā. Vale.

Epistola. cxij.

Prologus in eundē tractatū.

Eneas siluius poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Mariano sozino vtri-
usq; iuris interpreti ⁊ conciuui suo. Rem petis baud cōuenientē etati mee:
tue vō ⁊ aduersas ⁊ repugnantē. Quid est em̄ quod vel me iam pene qua-
drigenarii scribere: vel te quinquagenariū de amore cōuenientē audire. Iuuenes
anipios res ista delectat ⁊ tenera corda depascit. Senes aut̄ tam idonei sūt amor

auditores q̄ prudentie iuuenes. Nec quicq̄ est senectute deformius que veneres affectat sine viribus. Iuuenies tamen ⁊ aliquos amantes senes: amatū nullum. Nam ⁊ matrimonij est ⁊ puellis respectū senij. Nullius a more tenetur mulier nisi quam vidcrit etate florentem. Si quid aliter audis deceptio subest. Ego v̄o cognosco amatozū scriptum mibi non conuenire qui iam meridiem pretergressus in vesp̄am feror. Sed nō minus me scribere q̄ te poscere dedecet. Ego tibi debeo morigerus esse: tu vide quid postules. Nā quāto est natu maturior: tanto cuius est parere amicitie legibus: quas si tua iniusticia non veret mandando infringere: nec stulticia mea transgredi timebit obediēdo. Tu a in me sunt tot beneficia vt nihil negare petitionū tuarū queam: etiā si admittū sit aliquid turpitudinis. Parebo igit̄ petitioni tue iāz decies multiplicata: nec amplius negabo quod tanto conito postulas. Non tamen vt ipse flagitas fictor ero: nec poete vt emur tuba: vñ licet vera referre. Quis em̄ tānequā est: vt metiri velit cū v̄o se pōtuerit: q̄ tu sepe amator fuisse: nec ad huc igne cares. Vis tibi duozū amantū vt bistoria teram. Nequitia est que te nō sinit esse senem. Ero morigerus cupiditati tue: ⁊ hāc igit̄ egri canicie purire faciā: nec fingā q̄ tāta est copia veri. Quid est tota terrarū orbis amore cōmuni: que ciuitas q̄ opidulū: q̄ familia vacat exemplis. Quis trigēsimum natus annū: amoris cā nullū peregit facinus. Ego de me facio cōiecturā quē amor in mille pericula misit. Ago superis gr̄as q̄ structas insidias millies fugi: felicioz astro martis que vulcanus cū venere iacentē ferro ilaqueauit ridiculo: deridendūq̄ vñs ceteris ostentauit: Ss alienos q̄ meos amores attingā nedū vetusti ignis cinerē euoluo: scintillam ad huc viuētē reperiam. Refera aut̄ mirū amorē penes incredibile: quo duo amātes: ne dicā amōres inuicē exarscere. Nec vetustis aut obliteratis vtat exemplis. sed nri temporis ar dentes faces exponam. Nec troianos aut babilonios. sed nostre vrbis amores audies. Quis ex amātib⁹ alter sub artbeo natus fuerit celo. forsitan ⁊ hinc sugere aliqd̄ utilitatis licebit. Nā cū puella q̄ in argumentū venit: amator p̄dito inexplorandū mēstrā ⁊ indignatē exalauerit aiam: alter v̄o nūq̄ post vere leticie participes fuerit. Cōmonito quedā iuuenib⁹ erit: bis vt abstineat nugis. Audiant igit̄ adolescentule: ⁊ hoc edoce casu: videāt ne post amores iuuenū se eant perditus. Instruit bec bystoria iuuenes ne militie se accingāt que plus fellis habet q̄ mellis: s̄ obmissa lasciuia q̄ boies reddit in sanos: vtutis in cūbāt studijs. q̄ possessorē sui sola beare pōt. In amore aut̄ quot lateāt mala: si q̄s aliud nescit hinc poterit scire. Tu vale ⁊ bistorie quā me scribere cogis attentus auditor esto.

Bystoria de euryalo ⁊ lucretia se amātib⁹.

Epistola. cxiiij.

Orbem senas vnde tibi ⁊ mibi origo est: intrantū sigismūdo cesari quot honores impensi fuerint iam vbicq̄ vulgatum est. Palatium illi apud sacellum sancte martbe: super vicum qui ad chophoz ducit portam structum fuit. Huc postq̄ ceremonie peracte sunt: cū venisset sigismundus quatuor martatas obuiam habuit: nobilitate: forma: etate: ornatuq̄ penepares: nō mortales sed deas quisq̄ putauit. Si tres dūtarat fuissent illi videri poterant quas referant paridem per quietem vidisse. Erat sigismundus licet grandæus in libidine pronus: matronarū alloquijs admodū oblectabatur ⁊ femineis blandimentis gaudebat: nec suauit̄ illi q̄cūq̄ fuit illustratarū aspectu mulierū. At ergo has vidit de filijs eq̄antē man⁹ earū excep̄t est: ⁊ ad comites vsus. Siles ne bis seias vidistis. Ego dubi⁹ sum an facies humane sint: angelici vult⁹ sunt: celestes certe. Ille oculos humi deiciētes vt vericūdiores fiant. sic pulchrioros reddunt. Sparso nāq̄ inter genas rubore: tales dabant ore colores. quales indicū ebur ostro violatum aut q̄les reddūt alba imixtis purpurcis rosas lilia. Precipuo tñ inter eas nitore lucretia fulsit adoleſcētula nō duz annos. xi. nata: in familia camilloz. Menelao p̄diti viro nupta: indigno tñ: cui tantū decus domi seruiret: s̄ digno quē vxor de-

ciperet. Et sicut nos dicim⁹ cornutu^m q^{uod} ceruū redderet. Statura mūieris eminē-
tior relijs. Come illi copiose et aurcis lamenis silēs: q^{uod} nō more virgini^m retrofu-
sas miserat: s^{ed} auro gēmīsq^{ue} induferat. Frōs alta spaciq^{ue} decētis: nulla infecta ru-
ga. Supplicia in arcu tensa pilis paucis nigrisq^{ue} debito int^{er}uallo disūcta. Oculi tā-
to splēdore nitentes vt in solis modū respicientiū intui^t eb^{er}atēt. His illa et occi-
dere q^{uod} voluit poterat: et mortuos cū libuisset in vitā resumere. Masus in filiū di-
rectus: roseas genas eq^{uod}lī mēsurā discriminabat: nībil his genis amabili⁹: nībilq^{ue}
delectabili⁹ visu. Que cū mulier nīsi ī parua^m vtrinq^{ue} debiscēbat⁹ fouea. Nemo has
vidit q^{uod} nō cupet osculari. Os puī decēsq^{ue} labia corallini coloris ad morisq^{ue} aptis-
simā. dentes puuli et in ordinē positi ex cristallo videbant⁹: q^{uod}s tremula lingua dis-
currēs nō sermone s^{ed} armoniā suauissimā mouebat. Quid dicā mēti spēm aut gu-
le candore: nībil illo in corpe nō laudabile. Interioris forme iudiciū faciebat exte-
rior. Nemo hāc asperit q^{uod} viro nō inuideret. Erāt insup^{er} ei⁹ oze mltē facie. Ser-
mo is fuit q^{uod}lē rumor ē g^{er}cor: matrē habuissē corneliā suē ortesij filiā nec suau⁹ ali-
qd^{am} ei⁹ o^{mn}ione nec modest⁹ fuit. Mō vt plerēq^{ue} tristi facie bonestātē oñ^{em} debat s^{ed} ala-
cri vultu modestiā. Mō timida nō audax et tpatū verecūdie mētū. virilē aim femi-
neo in corde gerebat. Vestes illi mltiplices erāt. nō monilia: nō fibule: nō balthei
nō armille tēerat. Redimicula capitis mirifica: multe vīones adamātēsq^{ue}: tum
in digitis: tuz in ferto fuere. Mō belenā pulchriorē fuisse crediderim: quo die pa-
ridē in cōuiuū menola^m excepit: nec ornatozē andromachē cū sacris bectoris ini-
tiata est nuptijs. Int^{er} has et katherina petrusicā fuit: q^{uod} paulopost die fūcta cesarez
in funerib^{us} bñit: q^{uod} et natū ei⁹ militiā añ sepulcrū donauit q^{uod}uis infantē. Hui⁹ q^{uod}s mi-
rabiles forme dec^{em}elucebat. inferior tñ lucretie erat. oīs de lucretia fmo audiebāt
Hāc cesar hāc ceteri cōmendabāt intuebant⁹ q^{ue}. Quocūq^{ue} illa vertebat eo et oculi
sequebant⁹ hastantiū. Et sicut orpbe⁹ sono cōpare siluas ac saxa secū ferē transisse
sic ista boies suo q^{uod}cūq^{ue} videbat intuitu ducebat. An⁹ tñ int^{er} oēs plus eq^{uod} in illā se-
rebat euriā^m franco: quē nec amozū forma nec diuitie reddebāt ineptū. Duozū et
xxx. annoz^{um} erat nō eminenū stature: s^{ed} lete g^{er}teq^{ue} habitudinis: illustrib^{us} oculis ma-
gis ad grāz tumescētib^{us} ceteri mēbris nō sine q^{uod}dā maiestate decoris nature corze
spōdetib^{us}: rēd^{em}q^{ue} curiales. ppter lōginquā militiā oēs auro excussi erāt. Hic q^{uod}z domi
babūdabat et p^{ro}p^{ri}et amicitia cesarū magna mūera recipiebat: andies ornatoz^{um} p^{ro}specti-
bus hoim reddebāt: lōgū famuloz^{um} ordiūē pene ducebat. Hūc auro illi q^{uod} nūc mu-
ricis tñ sanguie tinctis: nūc filis q^{uod} vltimi legūt scres tertiū vestib^{us} vtebat. Tū eq^{ue}
tales illi erāt: q^{uod}les ī fabulis ē ad troiā venisse mēnonis. Nībil huic ad exercitū illi
lū blandū animi calozē: magnāq^{ue} mētis vim quē vocant amorē p^{ro}ter ocū tēerat.
S^{ed} vicit iuuetā et l^up^u tñ leta fortune bona q^{uod}b^{us} ille nutrit. Nec potēs euriālus sui
vt lucretiā vidit: ardere puellā cepit: berēs^{us}q^{ue} vultu nībil satis vidissē putabat: nec
impune diletit. Mira res multi egregia forma iuuenēs: s^{ed} vnū bunc lucretia ples
boneste corpis mlieres: s^{ed} hāc vnā euriā^m sibi delegit. Mō tñ hac ipsa die vel in se
flāmā lucretia cognouit euriā^m v^{el} ille lucretie: s^{ed} amare se frustra vtq^{ue} putauit. Et
ig^{it} ceremonijs sacro cesaris capiti patis mod^{us} fuit: et illa domū reuerfa ī euriā^m
tota: et ī lucretiā tot⁹ euriā^m ferebat. Quis nūc tibeā et pirami fabulā demit^{it} int^{er}
q^{uod}s noticiā p^{ri}mosq^{ue} g^{er}d^{em} viciā fecit: et q^{uod}z tomos habuē^{re} cōtigas tpe creu^{it} et amor
bi nūq^{ue} se p^{ro}p^{ri}et viderāt: nec fama cognouerāt. Hic frāco: illa etrusca fuit: negligē
cōmerciū inēcessit: s^{ed} ocul^{us} tñ res acta ē: cū alt^{er} alteri placuisset: fauca q^{ue} g^{er}ui cura lu-
cretia et igne capta keco. iā semaritatā obliuiscā^{re}: virū odit et alēs venereū vult^{us}
in h^uos pectore tener euriā^m vult^{us}: nec vllā mēbris suis q^{uod}etē p^{ro}bet: secū nescio q^{uod}
obstat ait vt āpli⁹ berere viro neq^{ue}am. nil me iuuat ei⁹ amplex^{us} nō oblectāt oscula
fastidiū verba ingerūt. Peregrini semp ante oculos ei⁹ implex^{us} q^{uod} bodie p^{ro}p^{ri}o erat
cesari. Excute cōceptas e casto flāmas pectore si potes. Infelix si possem nō eēm
egra vt sum. Noua me vis in vitā trahit. Aliud cupido suadet aliud mens. Scio
q^{uod}d sic meli⁹ q^{uod}d teteri⁹ est sequor. O cuius egregia ac nobilis q^{uod}d tibi cū pegrino ē.

qđ in extraneo vzeris: qđ thalamos alieni cōcupiscis oibis. Si virū fastidis: hec
 etiā dare pōt terra quē ames. Sed heu mihi q̄ nō illi? est facies quā nō moueat
 eius forma: etas: genus: virtus: Lerte mea pectora mouet. Et nisi fert opē despe-
 ro. Vñ meliora vident. Quach pđam ego castos bimeneos meq; aduene: nescio cui
 credā qđ vbi abusus me fuerit abeat virq; sit alteri? 7 me pene relinqt. Sz nō bis
 ē eius vultus: nō ea nobilitas animi videt: nec grā foune illa ē vt timeā fraudes
 2 amoris obliuia nrī 7 dabit añ fidē. Cur tuta timeā accingar. 7 oēm timorē pel-
 lē. Ego q̄s ita sum pulcra vt nō me min⁹ ille velit q̄ ego ipm cupiā. Semp se mi-
 bi debbit. si semel ad ofcula recept⁹ fuerit mea. Quot me ambiūt pa quoq; ego
 quot rurales ante fores excubat meas: dabo amori opam. aut h̄ manebit aut me
 secū abitur⁹ abducent. Ergo ego 7 matrē 7 virū 7 patriā relinqā. Seua est mater
 7 meis semp infesta gaudijs viro carere q̄ potiri malo. Patria illic ē vbi delectat
 viuere. At famā pđā qđ mihi rumores boim quos ipsa nō audiā. Nihil audet q̄
 fame nimis studet: multe hoc fecerūt alic. Rapi voluit belena nō eā inuitā aspor-
 tauit paris. Quid adrianā referā vel medcā. Nemo errantē arguit q̄ cū multis
 errat. Sic lucretia nec intra pectus minora incēdia nutriebat eurialus: medias
 inter cesaris curiā 7 domū lucretie edes habuit. Nec palaciū petere euria? pote-
 rat q̄n illā ex altis sese ostentationē fenestris haberet in oculis: s̄ erubuit semper
 lucretia cū euriālū vidit. q̄ res cesarē dedit amoris cōsuius. Nā cū ex sua p̄suetudi-
 ne nūc buc nūc illic equitaret 7 hac sepe trāsiret aia duertit mutari seminā euria
 li aduentu. qui sibi quasi octauianus macenerates astabat. Ad quē vcrsus. En cu-
 rialc flicine vris semias: mulier illa te ardet. Semel vō tāq; inuideret amātū vbi
 ad edes lucretie ventū est: euriālo oculos pileo cōtexit nec videbis inq̄t qđ amas
 Ego hoc spectaculo fruar. Tuz euria? Quid hoc signi ē cesar. nihil mihi cū illa ē
 Sed hoc facere incautū est ne circūstantes in suspitionē adducas. Erat euria
 spadir equus ardue cervicis argutiq; capitis. quem 7 breuius alius 7 obesa ter-
 ga spectabilē reddebāt animoso pectore tioris luxuriātē: q̄ sonate tuba stare lo-
 co nesciebat. Mutabat aurib⁹ 7 collectū frenū voluebat sub narib⁹ ignē densa iu-
 ba 7 dextro iactata recūbebat in armo 7 cauās tellurē solido cornu grauit̄ sona-
 bat yngula. Similis illi ficebat euriālo viso lucretia. q̄ l3 dñ sola fuit claudere viā
 destinasset amori: vt tm̄ illū asperit: nec modū flāme nec sibi ponebat: sed vt sic?
 ager qui admissio igne cōburit: si choi p̄fluent alti? flāmescit. sic infelix lucretia ex
 ardescebat. Ita ē sane vt sapiētib⁹ videt. Humiles tm̄ gazas inhabitat castitas
 solaq; paupies affectu sano tenet. 7 q̄ domo se coheret modico. diuites edes ne-
 scit pudicitia. Quisq; secūdis reb⁹ exultat luxu fluit sempq; insolita appetit: deli-
 catas eligit domos 7 pennates magnos. dire fortune comes libido. Intuens igit
 euriālū q̄ sepe transeuntē lucretia. nec ardorē cōpescere potens: diu secū cogita-
 uit cui se patefaceret. Nā q̄ tacit⁹ ardet magis vñ. Erat inter viri seruos solias
 tbeutonic⁹ senex beroq; fidus: cui iā diu seruebat liberaliē. Nūc aggredit amās
 plus nationi q̄ homini credēs. Vbat magia p̄cey stipāte chaterua p vrbē cesar
 iamq; domū lucretie p̄teribat: que vbi adesse cognouit euriālū. Adesto inq̄t solia
 paucis te volo. Respice deorū sum ex fenestra vbi nā gentiū inuentus est hinc simi-
 lis. vides vt oēs calamistrati sūt erecti eminētib⁹ humeris. Aspice cesaries 7 ma-
 dido tiro cōtoras crines: o quales facies omnes lactea colla ferūt quo sese ore fe-
 rūt q̄ forti pectore. Aliud est hoc boim genus q̄ terra nrā pducit. Semē h̄ deoz
 est: aut celo missa pgenies. O si mihi ex his virū fortuna dedisset: n̄ isti testes oculi
 essent. nū q̄ tibi hoc narrātī credidisset. Et si fama fuerit oibis gentib⁹ p̄stare ger-
 manos credo subiectā boree plagā ex frigore magno albedinē mutuan. Sed nō
 sti tu aliq; q̄ plurimos inq̄t solias. Tō lucretia tranckonē euriālu: nescio tanq̄
 me ait solias. Cur tm̄ hoc rogas. Dicā inq̄t lucretia: scio q̄ in aptum nō ibit. banc
 spem mihi tua bonitas facit. Ex his q̄ cesari astant nemo mihi est euriālo gratior
 In hūc anim⁹ me cōmor⁹ ē. Nescio q̄b⁹ exuroz flāmis: nec illi obliuisci nec mihi

pacē possum dare nisi ei me facio notā. Perge oro sosia pueri ex Halū dic me ipm
amar: nil volo ex te ampli. Nec tu frustra hoc nūciū facies. Quid audio refert
sosas: beccine me flagicia facere aut cogitare. Haera pda ne ego dñm meū. Hāc
senex incipiā fallere qd iuuenis abhorru: qñ poti' dara pgenes bui' vrbis ex tur
ba nepbandas flāmas e casto pectore ne obseqre vire spei. Extingue ignē. Non
egre amorē pellit qd pūnis obstat insultib'. Qui dulce malū blādiēdo nutrit: du
ri z insolentis dñi pūituti se dat: nec cū vult excutere iugū pōt. Quid h' bescient
marit'. Hecū quib' te ille laaceret modis. Nullus diu latere pōt amor. Tace in
q't lucretia: nūbil loci terrori ē. Nūbil timet qd nō timet mox. Quēcūq' dederit ex
tū casus ferā. Quo misera pgis sosias retulit: domū infamē reddes: solaq' tui ge
nens eris adultera. Tutū esse faci' reris. Nulle circa te oculi sūt. Mō sinet ge
nitrix occultū scelus: nō vir nō cognati: nō ancille fui vt taceāt. Quinēta loquent
z canes z postes z inarmora te accusabūt: atq' sic vt celes bec oia: qd videt oia ce
lare nō potes tū: qd pena pñs pñcie pauor z anim' culpa plen' seq' ipm timens
negata est magnis scelerib' fides: cōpescce obsecro impij amoris flāmas. Expelle
facin' mente casta horridū metue cōcubitos novos miscē thalamis mariti. Scio
rectū ēē qd dicis retulit lucretia: s' furoz cogit seq' peiora. Sat anim' qñ pūpitū
instat z ruit scāes: vincit z regnat furoz potesq' mēte tota dñat amor. Stat sequi
qd regnū amoris iubet. Nūmis beu nimis reluctata sum frustra. Perfer si mai te
miseret nūciū. Ingeinuit sup bis sosias p q' bas dixit canas senectute mee comas
fessūq' curis pect' z fida q' p' bui generi tuo fūicia: pcor supplex sistē furozem teg
ipam a diuina. Pars sanita ē velle sanari. Tū lucretia. Mō ois ait ingenū reliq'
pudor parbo tibi sosia amorē q' me tegi nō vult. vnicū effugū ē bui' mali morte
vt pueniā nephas. Exterrit' bac sosias voce: moderare inq't bera mentis effrene
impet': coberce aios: nūc vita est digna: q' te nece dignā putas: decretū ē ait lucre
tia mox. Admissus scelus collatini vroz gladio vindicauit. Ego boneſti' morte
pueniā cōmittēdū. Gen' leti q'ro ferro laqo pūpitū veneno: vēdicare castitatē li
cet: vnā boz aggrediar, Mō patiar inq't sosias. At lucretia li q's mox p'stituit pro
biberi nō pot. At portia carbonis filia mortuo bauto cū ferrū sibi subtracū esset
carbones ardētes ebibit. Si tā pteru' inq't sosias incūbat mēti, furoz tue vite q'
fame p'sulēdū est. Fallax sepe fama ē: q' malo melior bono peior nōnūq' dat. Tē
ptem' hūc euriālū z amozi opaz dem' me' erit iste labor tibiq' ni falloz rē p'sectā
dabo. Hīs dictis incēsus aim inflāmauit amorē: spēs dedit dubie mēti: s' nō illi
anim' erat vt qd dixerat ēēt factū'. Differre aim feie q'rebat furozemq' minuere
vt sepe tps extinguit flāmas z adimit egritudinē. Existimauit sosias falsis gau
dijs puclaz pducere donec vel cesar abiret vel meīs illi' mutaref: ne si negasset
ali' nūc q'reret: aut i se man' mulier inq'ceret. Sepe igi' ire atq' redire se finit z
illū gaudē amoze suo: z tps idoneū q'rere q' inuicē affari possent. Dixit interdū non
fuisse loquēdi opozunitas: nōnūq' se mitti extra vrbē studuit: atq' in reditū gau
dia distulit. Sic dieb' multū egrotū pauit aim: z ne p oia mētiref: semel tādē ador
sus euriālū. Q' b' dilect' es ait si scāes: nec illi qd b' cēt q'reti vltra rēdit. At eu
riāl' certo cupidinis arcu p'cussus: nullā mēbris q'etē dabat: igne furtiu populā
te venas: q' totas p'cūit' vobabat medullas: nō tñ sosia nouit: nec lucretia missus
putabat: vt oēs inu' spei babem' q' cupiditaq'. Hic vbi ardere se vidit: diu pudē
tia suā mirat' est: seq' multo cōs increpauit. Euriāle qd sit amoris impius nostit
gulluctus breues rūs: pua gaudia magni mer'. Sp' mox z nūq' mortu' est qui
amat: qd tu bis iugis instas iterū. At cū se frustra nūti videret qd tan dē ait. In
castus miser amozi repugno nū me licebit qd iulū licuit: qd alexādriū: qd haniba
lē: s' qd viros armatos refero. Aspice poetas virgili' p funē tract' ad mediā tur
rim pēdēt: dū se muliercule sperat v'surū amplexib' excuset q's poētā vt latio
ris vite cultorē. Quid te pbis dicem' disciplinari mēis z artis beneuicti pze
ceptorib' areſtōtilē tāq' equū mulier ascēdit freno cobercui' z calcarib' pupugē

huius est patris est cesaris. Non est verum quod vulgo dicitur. Non bene conveniunt nec in una sede morantur maiestas et amor. Quis maior est amator quam noster cesar: quicquid hic amori dedit operam. Hercule dicitur quod fuit fortissimus et certa deorum soboles pharatriis et leonum spolio positus coluisse passum aptari digiti finaragdos et vari legum rudibus capillis. Et manu quam clavam gestare solebat imperare fuso duxisse fila: naturalis est hec passio. Scit ignis genus aligerum. Nam niger a viridi tunc amat aue: et variis albe iungunt sepe colube. Si verborum memini quod ad pharaonem siculum scribit sapienter. Quid quod rupes referam mouet per coniugio bella iumentum: timidi cerui plia poscunt et precepti furoris dant signa mugientes videntur hircane tigrides. Quilue aper dentes acuit. Peni quicquid terga leones. Cum mouit amor ardent insane pontibi belue nihil immunis est nihil amori negatum: odisti parit cum iussit amor iuueni feroces potat flamas senibus quod fessis rursus extictos reuocat calores. Virgini ignoto ferit igne peccat. Quid ego nature legibus renitar. Amor vincit omnia et nos cedamus amori. Hec ubi firmata sunt. lena quicquid cui ceras ad nuptiam ferendas committat. Misus huic fidus comes erat barum rerum callidus magister: hic puincia suscipit mulierculam quod conducit cui lre committunt in hac sniaz scripte.

Dama epla curiali.

Salutem et lucetia meis scriptis si quam mihi salutis copia foret. Sed ois tuus salus tuus vite spes mee ex te dependet. Ego te magis quam me amo: nec te putolo latere meum ardorem lesi pectoris. Iudex tibi esse potuit vultus meus sepe lacrimis madidus: et que te vidente emili suspiria. Fer benigne te percoris me tibi aperio. Lepit me decus tuum vincit quod tenet epimia qua omnibus prestat venustas gratia. Quid esset amor antebac nesciui tu me cupidinis impio subiecisti. Pugnaui diu fateor: violenti ut effugerem dominum. Sed vicit meos conatus splendor tuus: vicerunt oculos radii quod res sole potetior. Caprius suus tuus: nec iam mihi amplius copos sum. Tu mihi et somni et tibi visus abstulisti. Te dies noctesque amo: te desidero: te voco te respecto: te te cogito: te spero de te me oblecto: tuus est animus tecum suus totum tu me sola suare potes solaque perdere. Elige horum alterum. et quod mentis habeas rescribe. Nec durior erga me verbis esto quam fueris oculis quod me colligasti. Non peto rem gratam ut alloquendi te copia habeam postulo: hoc tamen voluit bene: ut quam nunc scribo dicere possis coram. Hoc si das viuo et felix viuo. Si negas extinguitur cor meum quod te magis quam me amat. Ego me tibi et tue comede fidei. Vale aie mihi vite subsidium mee. Has ubi gemas sigtas accepit lena festino gradu lucretiam poscit. Eaque sola iuncta: hac inquit eplam tibi tota cesarea nobilior et potetior curia mittit amator. et ut tu sui misericordis magnis precibus rogat. Erat lenocinio notata mulier. nec illud lucretia latebat: promolestaque tulit infamem seiam ad se mitti: atque in ea verba que te scelestam in hac domum audacia duxit: que te demetria mea adire punit suasis. Tu nobilius edes ingredi tu matronas septare potetis et violare audes legitimas faces. Vir me continet quoniam capillos inuoluere tuos: tu mihi desistas: tu me alloqueris tu me respicias: nisi placeat quod me decet attenderi: quod quod tibi puenit efficere. hodie ne posthac vinctas tabellas amatorias ferres: oci venefica tuasque lras defer imo da ut lacerare potiusque igni dedas. Arripiesque papirum in partes diuersas scidit et calcata sepe pedibus atque asputa in cinerem coiccat. At sic de te ait summi supplicium lena deberet: igne quam viuo dignior. Sed ubi oci? ne te vir offendant me? et quod tibi remisi de te poscat penas: cauereque admodum ne ante aspectum redeas meum. Tu uisisset alia mulier: si huius monax nouerat mores et in se inquit nunc vis marie quod te nolle ostendis. Morque ad illam peccat domina: putauit me bene facere tibi quam placitum iri. Si secus est da veniam impudencie mee: si non vis ut redeam parebo. Tu que despicias amatorem videri atque bis dicere aspectu recessit curia loquens inueto. Respira inquit felix amator plius amat mulier quam amat. Sed nunc non fuit rescribendi oculum. Inueni mestam lucretiam: ac ubi te nomino tuasque lras dedo: bilarem vultum fecit: in illiusque papirum basiauit. Medubita morum responsus dabit et abies vetula cauit ne amplius iueneret ne per verbis referret verba. Lucretia vero postquam ante euasit: fragmenta requies eple: periclas quod suo loco reposuit. et lacera verba preceperit

iāq; legibile cyrographū fecerat qđ postq; millies legit millies quoq; deosculata est: tandemq; inuolutū sindone inter preciosa iocalia collocauit. nūc hoc repetēs nunc illud verbū maiore horatim bibebat amore. Eurialoq; rescribi statuit atq; bucin in modū dictatā eplām misit.

Rescriptū lucretie.

Desine sperare qđ affectū nō licet euriale. Narce nūc ijs acclis me vexare nec me illaz ex grege credito qđ se vident: nō suz quā putas: nec cui submittere lenā debeas. qre aliā incestandā. De nullis amor nisi pudicus sequatur cū alijs vt liber agito. Ex me nil postules temere atq; indignū. Vale. Decepta quis burior visa ē eurialo? Plene dicta. Quā tñ ostēdit vitro citroq; lfas missitā. di. Nec dubitauit eurial? credere cui fidē lucretia p̄buisset s̄ angebat qz f̄monis italici nesci⁹ erat. Jōq; seruētī studio curabat addiscē. Et qz sedulū faciebat amor breui tpe doctus euasit solusq; dictauit eplās qđ pri⁹ ab alijs mutabatur qđqđ etrusco f̄mone scribi oportuit. Rūdit q; lucretie nihil succēsus eē sibi qđ infamē submiserit feiam: cū id se pegrinū lateret. qui alio vti nūcio nō potuerat. Missionis amorē fuisse eam qui nihil q̄reret in bonestū. Credere se fore ipām pudicā castissimāq; atq; idcirco maiori dignā amorē insolentē feminā bonorūq; sui p̄digā nedū se nō diligere s̄ maxio odio psequi. Pudicitia nāq; amissa nil eē qđ in seia cōmendat. Formā fore delectabile bonū sed fragile atq; caducū. Et cui nisi pudor dore pollutē sarc: ac p̄terea colia se qđ nil ab ea peteret libidinofum aut offensurū fame: optare se tñ alioqđ vt aīn suū qđ scriptis plene oñdi neq̄t verbis apiat. Quq; bis lris munera misit nō solū materia sed ope etiā p̄ciosa.

Ad hec lucretia sic rescripsit.

Accepi lras tuas iāq; nil ampli⁹ de lena q̄roz. Quā me amas nō magnifacio qz nec p̄m⁹ es nec solus quē mea forma decepit. Multi z amarūt z amāt me aliq; sed vt illorū sic z tu⁹ erit vacuus labor. Habere vba tecū nec possūz nec volo. Inuenire me solā ni fias irūdo nō potes. Alce sūt dom? z adit? custodia clausi. Munera tua suscepi: qz oblectat me op⁹ illorū. S; ne qđ tuū grat apd me sit. neue hoc pign⁹ videat amoris: remitto ad te anulū quem matri mee vir dedit vt apud te p̄ciū qđ sit venditor iocaliū. Nec eī minoris est gemma ei⁹ qđ mun⁹ tuū. Vale.

His eurialus sic replicauit.

Agno mihi gaudū fuit eplā tua qđ finē q̄rcis fecit de lena. S; agit me qđ amorē paruipēdas meū. Mā z si plures te amāt nulloz tñ ignis cōparandus est meo. At tu hoc nō credis. qz loqđ neq; tecū: id si varet nō me cōtēncres. S; vtinā fieri possem irūdo: s̄ libenti⁹ trāsfornari in pulicē vellē ne mihi se nestrā clauderes. At ego nō qđ neqas. sed qđ nolis toleo. Māz qđ ego nisi aīn respicio. Ach mi lucretia qđ dixisti te nolle. an si posses me nolles alloqui qđ tu⁹ sum totus qđ nihil cupio magis qđ tibi gerere mores. qđ si iubes in ignē ire citi⁹ obedias qđ p̄cipias. Mitte obsecro vbi hoc. Si nō dat facultas. assit tñ volūtas ne me vbi eneca qđ vitā mihi oculis p̄bes. Si nō placet me alloqui petere: qz nō sit impetrādū obsequar. S; muta suā illā qua meū laborē vacuū dixisti futurū. Absit hec crudelitas: mitior esto amātī tuo. Si p̄gis sic loqui fies homicida. nec dubita Facili⁹ tu me verbis interimēs qđ quivis ali⁹ gladio. Desino iā plura poscere: vt redames tñ postulo: nihil hic est qđ abijcias. Nemo pōt hoc te p̄hibere. Dicte me amare z beatus sum. Munuscula mea quouismō apud te sint: est gratū. Illa te aliqñ mei admonēbūt amoris. s̄ parua illa fuerūt z minora sūt que nūc mitto tu tamen noli spernere quod amator donat. Maiora que indices ex patria mihi dñe afferri cum aderunt ex me recipies. Anulus tuus nūq; ex digito meo recedet z illum vinctua crebris osculis reddam magisq; Vale delictum meum z mihi quod potes solatium dato.

Sic frequenē cū replicatū esset: in hūc tandē modū lucretia dedit eplam.

Uellem tibi curiale morē gerere teq; vt petis amoris mei participē facere. Nam id tua nobilitas meref. 7 mores tui deposcūt vt incassum non ames: faceo quātū mibi placeat forma tua 7 plena benignitatis facies. Sed mihi nō vsui est vt diligā. Mosco me ipsam. Si amare incipiā nec modū nec regulas seruabo. Tu diu hic esse nō potes: nec ego te postq; in ludū venerim possem carere. Tu me nolles abducere: 7 ego nollē manere. Nonēt me multarū exempla q; pegrinus amātes deserte sunt ne tuū amorē sequar. Jason medeam decepit cui⁹ auxilio vigilem interemit draconē vt vellus aureū asportauit. Tradendus erat theseus in ecā minorib; auro: sed adriano cōsilio fretus euasit. Illā tamē desertaz apud insulā dimisit. Quid dido infelix q; profugū recepit enenam. nū illi pegrin⁹ amor interitū dedit. Scio quātū periculi sit amorē extraneū admittere. nec metā tis obijciā discriminib;. Vos viri solidioris estis animi: furore q; magis cōpesciū. Femina vbi furere incipit sola pōt morte affectū terminū. Nō amāt sed insaniunt mulieres. Et nisi correspōderat amor: nil est amāte femina terribili⁹. Postq; receptus est ignis nec famā curamus nec vitā: vnicū remedium est q; copia sit amati. Nā quo magis carem? magis cupim? nec discrimen timem? vllum: dum nostro libidini satisfiat. Mibi ergo nupte: nobili diuiti p̄sulū est amorū viam p̄cludere: 7 tuo p̄sertim q; nō potes cēdiurnus. Ne vel redopeia phyllis dicar vel altera sapbo. Ideo te oratū volo ne vltz meū exposcas amorē 7 tuū vt paulatim cōpūmas extinguasq;. Nam id est viris q; feminis multo facilius. Nec tu si me vt dicis amas. id ex me querere debes qd mibi exitio sit. Pro tuis donis remitto auream crucē margaritis ornata que licet brevis sit: non tamē p̄cio caret. Vale.

Nō tacuit eurialus bis acceptis. s; vt erat nouis scriptis incensus: calamū suscepit atq; sub hac forma dictauit eplam.

Euriali rescriptū.

Salue anime mi lucretia q; me tuis lris saluū facis: 7 si nō nihil fellis immisceas: sed hoc spero me audito detrahes. Venit meas in manus epla tua clausa 7 tua gēma signata. Nāc 7 legi sepe 7 reosculatus suz sepius. Sed hec aliud suadet q; tuus videt anim⁹ fuisse. Rogas me vt amare desinā: q; nō expedit tibi pegrini flāmas amoris sequi: 7 ponis exempla deceptaz: s; hoc tū ornat le culteq; scribis: vt mirari magis 7 amare tuū ingeniū debeā q; obliuisci. Quis ille est qui tunc amare desinat qū prudētiore 7 sapientiores aia duertit amicam. Si meū minuere volebas amorē. nō oportuit doctrinā tuā ostendere. Nā hoc nō ē incensum extinguerē sed ignē maximū ex parua cōstare fauilla. Ego dū legi magl exarri videns forme tue p̄dare 7 honestati cōiunctā esse doctrinā. Verba sunt tamen quibus rogas vt amare desistam. Roga mōtes vt in planus deueniant vtq; fontes sua repetant flumina. tam possem te nō amare q; suum relinq;re p̄be⁹ cur sum. Si possunt carere niuib; sitbie montes: aut maria piscibus 7 feris silue: poterit 7 obliuisci eurialus tui. Nō est. p̄nū viris vt reris lucretia flāmas extinguerē. Nā q; tu nro serui ascribis pleriq; vīo assignāt. Sz nolo hoc certamē nūc igre di. Ad ea me respōdere oportet q; in aduersuz retulisti. Idcirco effi nolle te mibi correspōdere amātī significas quō multas pegrin⁹ amor decepit: exempla q; ponis. Sz possem ego q; plures referre q; feminas aliq;rit troilū sicut nōstī p̄ami filiū chreus decept. deiphebum belena. pdidit. Amatores circe suos meditāmetis vertebat in suos atq; aliaz terga ferarū. Sed iniquū est ex paucis p̄suetudinē totū vulg⁹ censere. nā si sic peregrin⁹ vt tu. p̄pter duos tresue malos aut etiā decem viros oēs accusabis bonēb; s; 7 p̄pter tonidē feminas cetere oēs erūt odio mibi. Quinpon⁹ alia sumam⁹ exempla. Qualis amor antbonij cleopatrez fuit: 7 aliorū quos eplē breuitas referre nō sinit. Si tu ouidiū legisti inuenisti q; post troiaz virutā achioz plurimos dum reueāt pegrinis rectoris amorib; nūq; in patriā reuertisse. Deserūt nāq; amatricib; suis carereq; poti⁹ necessarius como regis 7

alijs que sunt in patria cuiq; gratissima voluerūt q̃ amicas rēdinq̃re: bect̃ ergo
mi lucretia cogites: nō illa q̃ nō sunt amorē aduersa 7 q̃ pauci fecerūt. Ego ea mē
te tēscq̃ vt ppetuo te amem simq; ppetuo tu? Nec tu me pegrinū dixeris. Na
gis nāq; ciuis suz q̃ q̃ b nascif. Ma illū casus facit ciuē: me vō electio. Nulla mi
bi patria erit nisi vbi tu sis. Et q̃uis cōtingat me aliqñ binc abire: reditus tamē
feshn? erit. Nec ego in theutoniā reuertar nisi res meas cōpositurus ordinatu
rusq; vt tecū esse q̃diu pssim. Facile manēdi apud te repiet occasio. Multa bis
in pib?negocia cesaris sunt: bec mihi cōmitti cōpediēda curabo. Hūc legatione
fungar. Hūc mun? exercebo. Vicariū i euturia cesarē brie oportet: hāc ego puin
ciā impetrabo ne dubita suauū meū lucretia meū cor spes mea. Si viuere absq;
corde possuz 7 te relinquere possim. Age iā tandē miserere amātis tui: q̃ tāq; ad
solez nix eliquescit. Considera meos labores: 7 modū iam diuq; meis martyrijs
statue. Quid me tādiu crucias. Miros ego mei qui tot perpeti tozmenta potue
rim qui tot noctes infomnes duri: q̃ tot ieiunia toleraui. Vide q̃ macer suz: q̃ pal
lidus sum. Parua res est que spiritū corpori alligatū detinet. Si tibi aut paren
tes aut filios occidissim nō poteras de me maius q̃ hoc suppliciu sumere. Si sic
me? punis qz te amo: quid illi facies q̃ tibi damnu dederit aut maluz. Ach mea lu
cretia mea vera mea salus meū refrigeriū suscipe me in grām: demū rescribe me
tibi carū esse: nihil aliud volo. Liceat me dicere seruus lucretie sum: 7 reges 7 ce
sares amant seruos vbi fideles nozunt. Nec dii dedignant readamare qui amāt.
Vale spes mea meūq; metus. Et turre que fracta interius: inexpugnabilis
videt̃ exteri? si admotus aries fuerit mor confringet̃: ita euriā verbis lucretia
victa est. Postq; em̃ se dulitate amātis aperte cognouit: 7 ipsa dissimulatū pate
fecit amorē: atq; bis lris euriā se aperuit.

Non possum tibi vltra aduersari nec te ampl? euriā mei amoris exptem
bie vicisti. Itaq; sum tua. De miserā q̃ tuas suscepisti. nūmū mulē ex
ponēda sum piculis: nisi me tua fides 7 prudentia iuuat. Vide q̃ serues q̃
scripsisti. In amorē iā tuū venio: si me deseris 7 crudelis 7 pditor 7 oim? pessim?
es. Facile est femellā decipe: sed quāto facili? tantoturpi? Adhuc res integra est
si putas me deserendam dicito: anteq; magis amor ardeat. Nec incipiam? quod
postmodū incepisse peniteat. Omnium rex inspicendus est finis. Ego vt femina
rū est parū video. Tu vir es te mei 7 tui curā brie oportet. Do me iā tibi: tuāq; p
sequor fidē. nectua esse incipio nisi vt sim ppetua tua. Vale meū p̃sidū meeq; du
cto vite. Post plures eple misse vtrūq; sunt. Nec tā ardent̃ euriā? scripsit q̃
feruent̃ lucretia rēdit. Unū iā vtriusq; desiderū erat sil? cōueniēdi. Sz arduū ac
pene impossibile videbat̃: oim oculis lucretiā obseruatib? q̃ nec sola vnq; egredi
ebat̃ nec vnq; custode carebat. Nec tā diligent̃ bouē iunonis argus custodiuit q̃
mencia? iusserat obseruari lucretiā. Viciū hoc apud italos late patet. seiam suam
q̃ thesaurū q̃sq; recludit. meo iudicio min? vtilē. Sūt em̃ fere bmoī mulieres oēs
vt id potissime cupiāt qd maxime denegāt: que vbi velis nolūt: vbi nolis cupiūt
vltro: be si lit̃ eras habent habenas minus delinquit. Exinde ta infacile est inui
tā custodire mulierē: q̃ in feruenti sole pulicū gregē obseruasse. Nisi suapte casta
sit mulier. frustra maritus nitit̃ ponere serā: cobibe. Sed q̃s custodiat istos custo
des. Cauta est 7 ab illis incipit vxor. Indomitū est aial mulier: nulliq; frenis re
tinendū. Erat lucretie spurius frater: buic tabellas cōmiserat euriālo? deferendas
7 hunc em̃ sui amoris consauim fecerat. Lū hoc igit̃ conuenit euriālū vt clam do
mi suscipiat. Habitabat hic apud nouercā suam lucretie matrē quā lucretia sepe
visitabat 7 ab ea sepius visitabat. Nec em̃ magno intervallo distabat. Ordo cr
go bis erat vt clauso in clauis euriālo: postq; mater ecclesiasticas aditura ceri
monias exiisset. Lucretia supueniret tāq; matrē domi cōuentura: qua nō inuen
ta reditū expectaret. Interim vō apud euriālū esset. Post biduū statut? erat ter
minus: at bi dies tāq; anni vix sūt amāt. b? longi vt bene sperātibus bore pducte

male timētib⁹ correpte. S; nō attrisit amātū desiderijs fortuna. Presensit nāq;
insidias materat vt dies venit egressa domū priuignū exdusit. Qui mor eurialo
triste nunciū tulit. Qui nō min⁹ q; lucretie fuit molestū. Que postq; detectos agno
uit dolos. Hāc nō successit inq; alia aggrediamur via. Nec potēs erit mas meis
obstistere voluptatib⁹. Pandal⁹ viro affinis erat quē iā lucretia fecerat archano
rū sciūm. Nec em̄ poterat ignitus anim⁹ q̄scere. Significat igi⁹ eurialo hunc vt
alloquat⁹. q; fidus sit ⁊ cōueniēdi viā possit mōstrare. At eurialo nō videbat tu
tū illi se credere: quē menelao sp̄berentē intuebat ⁊ subesse fallaciā verebat. In
ter deliberādū aut iussus est eurial⁹ romā petere atq; cū pōtifice mario de corona
tione trāsire. Que res tū sibi tū amice molestissima fuit. S; oportebat cesaris
imperii ferre. Itur q; mora duoz mensū sit. Lucretiā interiz domi manere: fene
stras claudere mestas induere vestes nunq; exire. Virari oēs: nec cām noscere.
Seue ipse vidue videbant ⁊ tāq; sol defecisset cuncti se putabāt in tenebris egere
domestici q; eā sepe incubantē lectulo ⁊ nūq; letā videbat egritudinē imputabāt
⁊ q̄cqd remedioz afferri poterāt pquirebāt. S; nūq; illa vel risit vl thalamū exi
re voluit: nisi postq; redire eurialū ⁊ illi cesarē obuiā esse cognouit. Tunc q; egra
somnia excitata. lugubri veste posita. ⁊ ornāmētis redimita porib⁹. fenestras ape
ruit. letabundaq; illū expectauit. Quā vt cesar vidit. Ne nega ampli⁹ inq; eurial
le detecta res est. Nemo lucretiē se absente videre potuit. Hūc q; redisti auroz
cernim⁹. Quis modus asistit amor. tegi nūc nō pōt amor nec abscondi tussis. Joca
ris mecū vt soles cesar ⁊ me in risuz ducis eurial⁹ ait. Ego qd hoc sit nō scio. Hūc
nitus equoz tuoz ⁊ plix barbe strepit⁹: tuc illā forsitan excitauit. Atq; sic effat⁹
lucretiā furtim asperit ⁊ oculos cōicit i oculos. Ea q; post reditū pma pultatio
fuit. Paucis dein de interiectis dieb⁹: nisl s euriali fidus seru⁹ comes: duz anxius
amice cause fauet tabernā speculat⁹ est: q; post menelai domū sita in lucretie came
rā retrusuz habebat intuitū. Cauponē igi⁹ sibi cōiliat: spectatoz loco eurialum
adducit. ⁊ hac inq; ex fenestra alloqui lucretiā poteris. Media int vtrāq; domū
cloaca fuit: nec boni nec foli accessū triūq; vlnaz distātia fenestrā lucretie differ
minat. Hic diu cōedit amatori expectās si q; casus lucretiā onderet. nec deperit⁹
est. Affuit tandē lucretia cū hac atq; illuc respiceret. Quid agis ait eurialus vite
rectrix mee: quo tēdis lumia: cor meū. Huc huc dirige oculos p̄sidū meū: tu⁹ hic
eurialus est. Ne me affum me respice. Tu ne bic ades inq; lucretia. O mi eurial
le iam te alloqui possum. vtinā ⁊ amplecti valerē. At istuc ait eurialus nō magno
conatu faciā scalaz huc admouebo. Tu obsera thalamū amoris nr̄is gaudia ni
miū distulim⁹. Caue mi euriale si me vis saluā fenestra bic aderterā. vicinuzq; pel
simus nec cauponi credēdū ē: q; pua pecūia ⁊ te ⁊ me pderet: s; alia incedam⁹ via.
Sic est si huic f̄moni nr̄o p̄ accessus nr̄idit lucretia. At mibi eurialus inq; mors
ē bec visio: ni te sūc amplector meiq; brachijs teneo mediā. Diu er b loco tractus
ē f̄mo missaq; hic p arādiuē sūt miera. Nec eurial⁹ i tonis q; lucretia liberalior
fuit. Sēlit dolos solias: ecūq; frustra inq; amātū conatib⁹ obsto: nisi astu. pūdeo
⁊ bera pibit ⁊ dñs infamiā subibit. Ex bis malis sati⁹ est vniū auertere. Amet be
ra nihil nocebit si dā sit. Ip̄a p amore ceca ē: nec qd agit pspicit. Si n̄ pōt custo di
nr̄i pudicitia: sūc est rumoz tollere. ne dom⁹ infamis fiat: neue parricidūl pmitat⁹.
Adibit igi⁹ ⁊ opaz pbebo mē. Resisti qd potui ne cōmitterē nephas id q; nō
licuit meū ē curare vt qd pei⁹ agit occultū sit. Parū em̄ refert n̄ agere ⁊ sic agē vt
nemo sciat: p̄ne bonū libido ē. Nec hō ē quē pestis bec nō agit. ⁊ ille castior bī.
q; cauti⁹ agit. Dñq; sic fā lucretiā egressā thalamo vider: aggressusq; feminā.
Quidnā est inq; q; nihil amoris mibi cōicas. Eurial⁹ tibi nihilomin⁹ dilect⁹ est:
⁊ me clam amas vide cui des fidē. Prim⁹ sapie gradus est nō amare. Secundus
vt sic amas ne palā fiat: Sola hoc sine infūcio facē nō potes. Quāta mibi apd
te sit fides longo iā tpe didicisti. Si qd mibi cōmittere vis iube. Mibi maria cu
ra est ne amor iste debeat: ⁊ tu penā luas ⁊ vir oim oblocutiōes ferat. Ad b ly

cretia. Sic est vt ais sofia inqt: z tibi magnā habeo fidē: sed tu visus es nescio quō
negligēs z meis aduersus desiderijs. Hūc qz sponte te offers vt ar obsequijs tuis
nec abste deapi timeo. Tu scis quātū ardeo diu ferre nō possuz hāc flāmā. Ju-
ua me vt simul eē possum? Eurial? amor elāguet z ego morior. Nil pei? est qz ob
stare cupidini nre. Si semel inuicē conuenirem? teinpanti? amabim? z tect? erit
amor nr. Vale igit eurialoz viā vnica me accedēdi dicit. Si abbinē qdriduō
dū rustici frumētū afferūqz vectoris psonā induat optusqz sacco triticū p scalas in
horreū ferat. Tu te scis thalamū meū ad scalas hic ostiuz pūm: atqz oia eurialo
dicit h diē manebo z dū erit tpus sola in cubili ero ipse ostiū impellat dūz solus
sit ad me ingrediaqz. Sofias qūis arduū facin? esset maiora verit? mala puincia
suscepit. Eurialoz inuenito cūcta ex ordine nūciant: q ille iudicans leuia libenter
amplectit: seqz paratis accingit: nec aliud qrit qz nimia morz. Q insensati pecc?
amātis. Q mētē cecaz. Q aim audacē corqz intrepidum: qd ē tānīmū qd tibi nō
parū videat. Quid tāardū qd planū nō estimes: qd tāclausuz quod tibi nō sit
apertū. Tu oē discrimē puifacis: tu nihil difficile censes. Znanis est apud te ois
custodia maritorz. Nullē te leges tenent: nulli metus: nulli pudori obnoxius es.
Omis labor tibi est ludus tibi nil obstat vsqz. Q rerū amor: comitor omnīū. Tu
virū pūmatē cesari acceptissimū diuitijs affluētē: etate maturū: inbutū lris: pu-
dētia clarū eo pducis vt posita purpura sacū induat: vultū foco tegat seruus ex
dño fiat: z q nutrit? in delicijs fuerat. iā humeros gestādīs onerib? aptet: seqz pu-
blicū baiulū mercede locet. Q rē mirandā penēqz incredibile: virū aliqū in consi-
lio grauissimū int cathenas vectorz cernere atqz i colluiis illa fereqz boiū pu-
berniū habuisse. Quis trāsfōrmatōnē qrat maiore. Hoc ē qd ouidi? inethamor-
phoseos vult. dum fieri ex hoib? aut bestias scribe aut lapides aut plātas. Hoc
z poetarū eximi? maro sensit dū arces: amatores i terga feraz veri cātabat. Hā
ita ē ex amoris flāmā sic mēs alienat vt parū a bestijs differat. linquēs crocū ti-
tonis auroza. Cubile iā diē referebat optatū: morqz suū reb? colorē apollo re-
dēs: expectātē recreat eurialū. q tūc se fortunatū beatūqz censuit cuz admixtū se
vilib? seruis nulli noscēdū vidit. Vergit igit ingressusqz lucretie tomuz: frumēto
se onerauit positoqz in horreū tritico: vltim? descendētū fuit atqz vt erat p doct?
ostiū maritalis thalami qd i medio scalarū clausuz videbat impellit: seqz intro re-
cepit z reclusis forib? solā lucretiā serico intētā videt: atqz accedēs ppi? Salue
mi aie inqt: salue vniciū vite pfidū spēsque mee. Hūc te solā offendi. nūc qd sp opta-
ui semotis arbitris te amplector. Null? iā pēs nulla distātia meis obstat obcu-
lis. Lucretia qūis ordinē ipā dedisset pmo cōgressū stupuit: nec eurialū h spm se
videre putabat vt q virū tantū ad ea picula iturū sibi non suadebat. At vbi inter
āplexus z oscula suū cognouit eurialū. Tu ne es inquit paupcule: tu ne hic ades
curiale z rubore p genas fuso cōplexa boiēm est arci? z media fronte dissaniata
morqz repetēs sermonē. Deu quātō te ait discrimini subiecisti qd ampli? dicat.
Jā me tibi charissimā scio. Jā tui amoris feci piculū. Sz neqz tu me aliā iuenies
Dij tm fata secūdent. z amor i nro pspērū ventū dent: dūz spūs hos reget artus
pter te neino lucretie potēs erit: nec maritus qdē si rite maritū appello q mibi in-
uite datus est. z i quē nūqz anim? cōsensit meus. Sed age mea voluptas meū de-
liciiū. Abjūcito sacū hūc teqz mibi vt es ostende. Erue vectoris spēm: bos funes
missos face: eurialū me videre credito. Jā ille deposiit sordib? ostro fulgebat z au-
ro z amoris in officiū pron?ibat. Tum sofias ante ostiū pulsitās. Caue te inquit
amātes nescio qd rerū querē menela? buc festinat: tegite furta vestra dolisqz virū
fallite mibi est quod egre di putetis. Tum lucretia latibulū inquit parūū substra-
to est. illic pūose res sunt: Scis tibi quid scripserim: si te mecū existēte vir aduen-
taret ingredere buc: tutus hic tenebris eris: neqz te moueris neqz creatū cederē.
Anceps quid agat eurialus mulieris imperiū subit. Illa forib? patefactis ad se-
ricū redit. Tum menelaus z vna bertus assunt. cyrographa nonnulla ad rempu-

blicā p̄tinetia quesituri. Que postq̄ nullis inuēta sūt scrinjs. In latibulo nostro
inqt̄ menela? forsitan eructu lucretia lumēq̄ affer: buc intus q̄rendū est. His exterritus
eural? virib? eranguis fit. Jāq̄ odisse lucretia incipit atq̄ intra se. Deu me
fatū inqt̄. Quis me buc venire cōpulit nisi leuitas mea. Illic dep̄bēlus sum: nūc
infamis fio: nūc cesaris grām p̄do. q̄d grām: vtiā mibi vita sup̄sit. Quis me hinc
viuū eripiet. Emou certū est. O me vanū ⁊ stultoꝝ oim̄ stultissimū. In bāc suias
volens cecidi. Quid hec amoris gaudia si tanti emunt. Hecis illa voluptas est
voloris longissimī. O si nos hec pro regio celoꝝ subirem?. Mira est hoim̄ insci-
tia. Labores breues nolum?. p̄ longissimis tolerare gaudijs. Amoris causa cui? le-
ticia fumo cōparari pōt: infinitis nos oblectam? angustijs. Ecce meip̄ iam ego
exemplū: iam fabula oim̄ ero: nec q̄s exitus pateat scio. Hinc si me deoꝝ traxerit
aurilū: nusq̄ me rursus amor illa q̄abit. O de? eripe me hinc: parce iuuetuti mee:
noli meas metiri ignoratias referua me vt boꝝ delictōꝝ penitētiā agam. non me
amaui lucretia: sed quasi ceruū in casses voluit dep̄bendere. Ecce venit dies me?
nemo me adiuuare pōt nisi tu de? me?. Audierā ego sepe mulierū fallacias nec de-
clinare sciui. At si nūc euasero nulla me vnq̄ mulier? tegna deludet. S; nec lucre-
tia minorib? v: gebat molestijs. que nō solū sui: s; amātis quoq̄ saluti timebit. At
vt est in piculis subitanis mulierū q̄ viroꝝ p̄mpti? ingenij: excogitato remedio
Alge inquit vir. Cistella illic sup̄ fenestra est vbi te nemini monimēta nō nulla re-
condidit: videam? an illic cyrographa sint reclusa: subitōq̄ decurrens tanq̄ vellet
apire cistellā: latenter illā deoꝝ: suꝝ depulit ⁊ quasi casu cecidisset: Proch mi vir ait
adesto ne q̄d p̄āni sentiam? cistella ex fenestra cecidit: perge oci? ne iocalia vl? scri-
pture disperiat. Ire ite ambo quid statis. Ego hinc ne q̄s fur tū faciāt oculis ob-
seruabo. Audeo audaciā mulieris nūc ⁊ feminis credito. isemo tā oculatus ē vt
falli nō possit. Is dūtarat nō fuit illusus quē cōiunx fallere nō tēptauit. Plus for-
tuna q̄ ingenio sum? felices. Mor? hoc facto menela? bertusq̄ vna rep̄te i vicu-
lū se p̄cipitāt. Hom? etrusco more altior fuit multiq̄ gradus descēdēdi erāt: hinc
patū est euralo spaciū mutādū locū. q̄ ex monitu lucretie in nouas latebras se re-
cepit. Illi collectis iocalib? atq̄ scripturis q̄ cyrographa q̄b? op? erāt nō rep̄re-
rāt ad scrinia iuxta quelatuerat euralus trāseūt: ibiq̄ voti cōpotes facti. Cōsa-
lutata lucretia recesserūt. Illa obducto sob? pessulo. Eri mi eural. Eri mi aie
inqt̄: veni? gaudioꝝ sūme meoꝝ: veni foras delectationū mearū scaturigo: leticie
fauū mellis: veni dulcedo incōpabilis mea. Jā tuta sint oia: iā n̄ris f̄monib? libe-
re camp? p̄: iā locus est amplexib? tutus. Aduersari oculis n̄ris fortuna voluit: s;
aspiciūt dū n̄m amorē: nec tāidos amātes deserere voluerūt. Veni iā meas vl
nas: nihil est qd̄ amplū? vereare: meū lilij: rosarūq̄ cuiunul?. Quid stas: q̄d times
tua hic sum lucretia: q̄d cūctaris: lucretiā amplexari. Euralus vir tandē formidē
ne posita seseq̄ recepit. Cōplexusq̄ mulierē. Hūq̄ me inqt̄ tant? inuasit timor: s;
digna tu es cui? cā tāta gerat. Nec istec oscula ⁊ tādulces āplex? obuēire cupiā
grāq̄ debēt. Nec ego vt virū fateor sat emi tantū bonū. Si p̄ mortē rursus viuē
possez teq̄ p̄frui: amox mulieris vellē: si p̄cio tui possent āplex? coemi. O mea fe-
licitas. O mea b̄tudo: vīfuz video an ita ē: teneo te an sōnis illudor vanis: tu cer-
te b̄ es ego te habeo. Erat lucretia leni vestitā palla: q̄ mēbris absq̄ ruga h̄rebat:
nec vel pect? vel dunes mētiebat vt erāt arct? sic se oñtabāt: gule cādor niuale:
oculoꝝ lumē tāq̄ solis iubar: intuit? lct? facies alacris gene sicuti lilia purpureis
adinixta rosis: risus in ore suavis atq̄ modestus pect? amplū. papille q̄ duo pu-
nica poma ex vtroq̄ latē tumescebāt: puritūq̄ palpitātes mouebāt. Itō potuit
eural? vltra stimulū cobibere: s; oblit? amoris: modestiāz q̄z ab se se repulit. ag-
gressusq̄ feiaz. Jā inqt̄ fructū sum am? amoris: rēq̄ v̄bis iugebat. Obstabat mul-
lier curāq̄ sibi honestatē ⁊ fame fore dicebat nec aliud eius amore q̄ vba ⁊ oscula
poscere. Ad q̄ subides eural? Aut scitū est inqt̄ me buc venisse aut nefatū. Si
scitū nemo ē q̄ cetera nō suspiciet: ⁊ stultū est infamā sinere subire. Si nefatū ⁊ b̄

q̄z sciet null⁹. h̄ pign⁹ amoris ē: cinozior priusq̄ careā. **A**cb scel⁹ est inq̄t lucretia. Scel⁹ est inq̄t eural⁹ bonis nō vti cū possis: an ego occasione mibi p̄cessaz tā q̄si- tā tā optatā amitterē. **A**ceptaq; mlieris veste pugnātē sciam q̄ vincere nolebat abs negotio vitā: nec venen⁹ bec facietatē vt bamonī cognita tbamar pepit: s̄ ma- iorē sitim excitauit amoris. **N**emor tñ discriminis eural⁹ postq̄ vini cibiq; pau- lisp̄ bauit: repugnātē lucretia recessit. **N**ec sinistre q̄spiā suspicat⁹ ē nisi q̄ vn⁹ ex baiulis putabat. **A**dmirabat seipm̄ eural⁹ dū viā p̄geret. **S**ecūq; **O** si nūc inq̄t obuiū mibi se daret cesar meq; agnosceret: q̄ illi babit⁹ h̄ suspicionē faceret: q̄ si be- rideret: fabula oib⁹ eēm: z illi iocus nūq̄ me missū faceret donec sciret qd̄ fēd bec rustica vestis velle. **S**z fingerē nō hāc s̄ aliā me dicerē adfisse matronā. **M**ā rīpe hāc amat nec ex vsu ē meū sibi amorē patere. **L**ucretiā p̄derē q̄ me suscepit serua- uitq; **D**ū sic loq̄t vsus achaten polinurū cernit: eosq; p̄it. nec p̄i⁹ ab his cogni⁹ ē q̄ domi fuit vbi posiq; facis p̄testa sumpta rez p̄adit euentū. **D**ū q̄s timor z qd̄ gaudiū infestissimē mēozē scz narrat: nūc timētī filis nūc exultatī sit. **I**nterueniēdū aut beu me stultū inq̄t seie cōmissi caput nō sic me p̄i⁹ admonuit dū me nulli⁹ seie si- dē seq̄ debere dicebat. **I**lle sciaz aial dicebat eē indomitū infidū mutabile crude- le mille passionib⁹ deditū. **E**go patēc inemor discipline vitā meā muliercule tra- didi. **Q**uid si me frumēto oneratū aliq̄s cognisset: qd̄ dedec⁹: q̄ nā infamia mibi z meis posteris euenisset. **A**lienū me cesar fecisset tāq̄ leuē z insanū. potuisset bec cōtinere. **Q**uid aut si me vir dū scinia v̄sabat latere inuenisset. **S**euā ē lex iulia mecbis. **E**rigit tñ dolor mariti maiores penas q̄ lex vlla cōcesserit. **M**ecat h̄ fer- ro. necat ille cruen⁹ verberib⁹ q̄sdā mechos z muglis intrat. **S**z putem⁹ viz pe- gisse vite mee. **N**ū me i vinculis piecisset. aut infamē cesari tradidisset. **D**icam⁹ z illi⁹ me man⁹ effugere: qz inermis erat: mibiq; fidus enlis berebat latcri. **A**t vi- ro comitat⁹ erat z arma ex pariete pēdebāt captu facilia. **I**n domo lōg⁹ famulo- rū ordo: damozes mox inualuissent z ostia fuissent clausa: tuz de me supplicatū sum- ptū fuisset. **B**eu me demētē: nulla me p̄udentia liberauit h̄ discriminē. s̄ casus tñ **Q**uid casus imo z p̄mptū ingeniū lucretie. **O** fidā sciam. **O** amatricē p̄udentē **O** insigni z nobilissimū amorē. **C**ur me tibi nō credā. **C**ur tuā nō sequar fidem. **M**ille mibi si assint ceruices oēs tibi cōmittā. **T**u fidelis es: tu cauta: tu p̄udēs. **S**cis amare z amātē tueri. **Q**uis tā cito excogitare potuisset viāz qua me q̄rēs auerteret vt tuipa excogitasti. **T**u mibi hāc vitā seruastī eandē tibi deuoueo. **M**ō meū ē sed tuū qd̄ spiro. **N**ō erit mibi durū p̄dere p̄pter te qd̄ p̄te teneo. **T**u vite mee ius babes: tu neas imperiū. **O** candidū pectus. **O** dulce linguā. **O** suauis oculos. **O** ingeniū veloz. **O** mēbra marmorea succiq; plena q̄n ego vos reuissam q̄n iterū corallina labia mordebo. q̄n tremulā linguā ori meo murmurantē deuo- senciā. **P**apillas ne vnq̄ illas retractabo. **P**arū est achates quod in muliere vi- distī hac. **Q**uo propior est femina eo formosior est: vtinā mecū vna fuisset. **N**on tam tandali regis lidie formosa vxor fuit q̄ ista est. **N**ō miro illū voluisse nudaz coniugem socio demonstrare vt plenius sumeret gaudiū. **E**go quoq; itidē facere si facultas eēt lucretia tibi nudā offerderem. **A**lter autē tibi effari quanta sit eius pulchritudo possum. nec tu q̄solidū q̄q; plenū meum fuerit gaudiū potes cōsiderare. **S**ed congaude mibi: qz maior fuit mea voluptas q̄ verbis queat ex- poni. **S**ic euralus cū achate. nec pauciora secū lucretia dicebat. **E**i⁹ tñ minor lēti- cia fuit quo tacturnior alijs fidē nō habuit vt rē posset referre. **S**olienō audebat p̄ verecūdia totū narrare. **B**accarus interea p̄nioni⁹ eques domo nobilis q̄ ce- sarē seq̄bat ardere lucretiā cepit. **E**t qz formosus erat: red amari putabat: solāq; seie pudicitia obstare rebat. **I**lla sicut mos ē nris dñab⁹ oēs vultu blando intue- bat. **A**rs est siue deceptio poti⁹ ne verus amor palā fiat. **I**nsanit baccarus nec cō- solari pōt nisi lucretie mēre p̄sentiat. **S**olēt matrone senē. ad primū lapidē sacel- lū diue inuare. qd̄ in bebblem nūcupāt sepi⁹ visitare. **H**ucl lucretia duab⁹ cōmita- ta v̄ginib⁹ z anu qdā p̄ficiscebāt. **S**eq̄t baccar⁹ violā in manu gestās deauratis

folijs in cuius collo eplaz amatoziā subtilib⁹ inscriptā mēbzahis abscondēt: nec mi-
rere. tradidit em cicerō illā illi ad oēm ita subtiliē scriptā sibi ostēsa fuisse vt testa-
nūcis clauderet. Offert violā lucretie seq⁹ cōmēdat baccar⁹. Respuit donū lucre-
tia. Instat pānoni⁹ magnis p⁹cib⁹. Tū an⁹ recipe inqt bera donatū florē: qd times
vbi nullū ē piculū. Parua res ē q⁹ potes hūc milite placare. Secuta ē lucretia ani-
lē suasionē violāq⁹ suscepit. Parūq⁹ vltra pgressa violā alteri ex vginib⁹ tradidit
Hec diu post obuia facti sūt duo studētes q⁹ vginūcūla v⁹ sibi florē traderet nō ma-
gno negotio idurest: actūq⁹ violē stipite carnē amatoziū iuenēst. Solebat h⁹ bo-
minū gen⁹ pgratū eē nris matronis: s⁹ postq⁹ cesaris curia senas venit: irrideri de-
spici⁹ z bzi o dio cepit: q⁹ plus armoz strepit⁹ q⁹ līarū lepoz nras seias delectabat.
Hic grādis liuor z simultas in gēs erat: qrebātq⁹ tegne vias oēs qb⁹ nocerēt sa-
gis. Et q⁹ violē tol⁹ patuit: ad menelā moritur eplazq⁹ vt legat rogat. Ille me-
sus domū pgit vrozē in crepat: domūq⁹ clamorib⁹ implet: negat se reaz vrozēq⁹
gestā exponit z an⁹ adducit testimoniū. Itur ad cesarē fit qrela: vocat⁹ baccarus
Is crimē fatef: petēsq⁹ veniā nūq⁹ se post lucretiā veraturū iureiurādo pfirmat.
Sedēs tñ iouē n i rasi f: s⁹ arridere piurijs amātū. sterilē flāmā vt mag⁹ pbibit⁹ erat
eo diligēt⁹ seq⁹ba⁹. Venit byems exdusisq⁹ notbis solū bozē admittēbat. Cadūt
ex celo niues: soluit⁹ i ludū quitas. Faciāt matrone i vicos iuuenes i fenestras ni-
uem. Hinc nact⁹ occasione baccar⁹: eplaz altera cera inducit cerā niue cingit: fa-
ctaq⁹ palā i fenestrā lucretie iacit. Quis nō oia regi fortuna dicat. q⁹ nō fauorabi-
lē ei⁹ cupiat statū fati. Pl⁹ cū valet bera benigni q⁹ si te veneris cōmēdat eplā ma-
riti. Dicit qdā nil eē q⁹ i sapiēte queat fortūa: s⁹ ego bis sapiētib⁹ pcedo. q⁹ sola v-
tute gaudēt: q⁹ z paupes z egroti z i eā fallaris duli vitā se credūt possidere beatā
qle nullū ad huc vidi v⁹ fuisse putarim. cōi vitā boim vitā fauoris fortune indiget
hec q⁹ vult eleuat z q⁹ vult depmit. Quis baccarū pōit nisi fortuna: nūq⁹ pūde-
ris p silij fuit i nodis violē clausisse tabellas: z nūc bñficio niuis eplaz trāsmisisse.
Dicit aliq⁹ fieri cauti⁹ potuisse. qd si h⁹ silijū fortūa iuuisset. z caut⁹ h⁹ z pruden-
tissim⁹ iudicat⁹ fuisset. Sz obstās fatū pilā ex lucretie manib⁹ lapsaz apud ignēz
durit vbi solutis calore niuib⁹ liquefactaq⁹ cera tabellas manifestauit q⁹ tū vetu-
le q⁹ se calefaciebāt tū menela⁹ q⁹ aderat plegerūt: nouasq⁹ lites exortāt: q⁹ bacca-
rus nō excusatiōe s⁹ fuga vitauit. Hic amor ex vsu venit curialo. Mā dū v⁹ gres-
sus z actus bacchari speculat⁹ insidij locū facit verūq⁹ est qd dici solet. Mā
facile custodiri qd a plurib⁹ amat⁹ vel impugnā. Spectabat amātes p⁹ pmiū cō-
cubitū. secūdas nuptias. Viculus erat in⁹ edes lucretie atq⁹ viciniaz⁹ p quē pe-
dib⁹ in vtrūq⁹ parietē porrectis i fenestrā lucretie baud d⁹fficialis pbebat⁹ ascēsus
Sz huc a scēdere solū noctu licebat. Menelao petēdū rus erat ibiq⁹ pnoctādū z
q⁹ dies ab amātib⁹ tāq⁹ saturnaliōz expectabat. Fit recessus. Mutatis curial⁹
vestib⁹ in viculū se recepit. stabulū illic menela⁹ habebat. qd curial⁹ vocente sosia
igressus est: ibiq⁹ noctē manēs sub feno latebat. Tū ecce dromo q⁹ erat menelai
secūdus famulus equis ppositus: impleturus psepia: fenū ex curiali latere susci-
pit. eratq⁹ ampli⁹ suscepturus ac curialū furca pcussurus ni sosias obuēnisset qui
vt discernē agnouit. da mibi hāc operā frater bone. Ego hūc pabulū equis pbe-
bo tū interea loci vide an nobis cena instructa sit. Haudēdū ē dū ber⁹ abest. Me-
li⁹ ē nobis cū dñā q⁹ cū illo. Hec iocūda ē z pliberalis. Ille iracūdus clamorofus
auarus difficilis: nūq⁹ nobis bene est dū ille adest. Vides ne vt vētres nros iuiq⁹
castigat modio. q⁹ semp elurit vt nos fame cruciet: nec sustinet muscūda frustra ce-
rulei panis psumi. s⁹ besternū minutalē fuit i mēsez. vniusc⁹ cene silurnos z an-
guillas falsas in alterā defert z numerata fila sectiui⁹ porzi ne⁹ qd tāgam⁹ signata
reducit. Miser q⁹ p bec tozmēta qnt diuitias. Mā qd stult⁹ q⁹ viuere pauperem
vt locuples moriar. Quāto meli⁹ bera q⁹ nō ptēta vitulis nos pascere z tenē be-
dis gallinas q⁹ turdosq⁹ mistrat z vini copiā mcliozis. ij. dromo cura vt q⁹ vincta
popina sit. Istud inqt dromo cure babebo. z mēfā poti⁹ q⁹ eqs fricabo. Hec ego

bodie in rus deducti q̄ sibi male succedat nuncq̄ mihi verbū dixit. nisi vesperi cur
meremissit ad equos: renūciariq̄ dñe iussit nō ferediturū hac nocte. Laudo te so-
lū q̄ tandē odire cepisti dñi mores. ego iādiu mutastem dñm: nisi me dñā matu-
ris offellis retinuisset. ¶ Velles nihil dō: miedū est hac nocte: bibam? vorēmusq̄
donec veniat dies. ¶ Nō tantū p̄ inenses lucrabit̄ berus quātū nos vna cena sume-
mus. Audiebat hoc curial? libēs: tācti mores seruoꝝ notabat. ⁊ idē sibi fieri nō
dubitaret cū domo abesset vtzq̄ domo recessit. assurgēs curial? ¶ Q̄ inq̄t beata
noctē sofia tuo bñficio suz habitur? q̄ me buc dixisti ⁊ ne patēficerem. pbe curiali
vir bon? es meritoq̄ te amo. nec tibi nō grat? inueniar. Aderat boza p̄scripta ler?
curialus q̄uis duob? p̄fuit? discriminib? murū ascēdit ⁊ apra fenestra lucretiaz
iuxta foculū sedētē: paratizq̄ obsonijs expectatē repit. Illa vt amatē agnouit: af-
furgēs mediū cōpleta est. fuit blādicie: panē oscula: itur i venerē: tenis velis ses-
sāq̄ nauigio citareā nūc ceras reficit nūc bach? ¶ Ite q̄ breues voluptates sūt
q̄loze solitudines: vix boza euriāl? etā habuerat: tū ecce sofias q̄ reditū mene-
lai renūciat gaudiūq̄ pturbat. Timet curial? fugē studet: lucretia mēsis abscondit
obuiā viro p̄git: reuertūq̄ salutat. Et o mi vir inq̄t q̄ bene redisti. nā ego iā te vil-
licā rusticatu rebar: q̄d tu tñ rure tādiu egisti. caue ne q̄d olfaciā. Cur nō domi ma-
nes: q̄d me cōtristari absentia studēs: sp̄ dū abes timeo tibi. tūz ne quā a deas for-
do vt sunt inuidi vxorib? suis viri quo metu si vis me soluere nūq̄ extra dormias
¶ Nec em̄ sine tenor ē mihi vlla iocūda. Sed cena hic iā post cubatū ibim?. Erant
tūc in aula vbi familia prandere solet: ibiq̄ virū detinere lucretia nitebat̄ donec
curialus abeūdi spaciū suscepisset: cui necessaria ē morula quedā. Menela? autē
fozis cenatus erat seq̄ in thalamū recipe festinabat. Tū lucretia parū me amas
inq̄t cur nō pot? domi apud me cenasti. Ego qz tu aberas non comedi bodie nec
bibi dēq̄. Ven erūt tñ villici ex rosalia nescio q̄d vini portātes optimū cē ferebāt
trebeanū. Ego p̄re mesticia nihil gustauit: nūc quā ades eam? si place: in cellarium
introzum: gustemusq̄ vini si vt illi dixerūt tāsuauissimū sit. Disq̄ dictis lucretiā
dextra virū sinistra manu recipit ⁊ in intimū penu descendit: tādiu nūc buc nunc
illū cadū terebrauit ac cū viro pitisauit. donec eurialus putabat abesse. At ita de-
mū ad ingratos bimeneos cū viro transiuit. Euriāl? in tēpēsta nocte domū repe-
tīt. Sequētī uce siue q̄ sic expediebat cauere siue suspicio mala fuit muro fene-
stā rā menela? obstruxit. Credo vt sunt cōciues nostri i cōiecturas acuti suspicio-
nūq̄ pleni. timuisse menelā loci comoditatē vtzq̄ parū fidebat vxori: occasione
demere voluisse. ¶ Hācti nihil conscius erat illi. veratā ramē feminā multisq̄ die-
tim temptatā p̄abus nō ignorabat: ⁊ animū cognoscebat mulieris instabile: cui?
tot sunt voluntates quot sunt in arboribus frondes. Scrus enīn femine? nouita-
tis est auidi? raroq̄ virū amat cui? copiā habet. Sequebat̄ q̄ viā maritorꝝ p̄mul-
gatā quoz opinio ē infortuniū bonis excludi custodijs. Crepta ē hinc cōueniēdi
facultas nec mittēdis lris p̄missa libertas ē. ¶ Hāz ⁊ cauponē q̄ post edes lucretie
vinariā tabernā cōduxerat: ex q̄ solebat curial? affari lucretiā at lras p̄ arūdinem
mittē sicuti menela? suasit m̄grat? expulit. ¶ Restabat sol? oclorū intuit? nutuzq̄ tñ
se p̄sultabat amātes neq̄ istac amoris extrema linea cōmode p̄frui poterāt. Erat
in gens dolor vtriq̄ cruciatulq̄ morti filis qz nec amoris poterāt obliuisci. nec i eo
p̄leucrare. Dū sic an? euriāl? q̄d p̄siliū capiat meditāt. Venit in mentes lucretie
monitū q̄d sibi de pandalo scripserat menelai cōsobrino pitosq̄ medicos imitat?
q̄b? mos ē i piculosis cēritudinib? anceps adhibē medicamētū ⁊ vltia poti? expiri
q̄ sine cura morbū relinq̄re. Aggredi p̄dālū statui: remediūq̄ suscipe q̄d antea
refutarat. ¶ Hinc igr̄ accersito ⁊ i penitiorē dom? ptē vocato. Sede inq̄t amice rez
grādē tibi dictur? suz idigētē his q̄s i te scio sitas diligētia fide ⁊ taciturnitate. No-
lui iā dudū h̄ tibi dixisse: s̄ nō eras mihi adbcuplene cognit? nūc ⁊ te nosco ⁊ qz p̄
bitate fidei es amo ⁊ obseruo q̄ si aliō de te nescirē. saḡ est qz oēs tui p̄ciues te lau-
dāt: tñ comites mei q̄b? cū amicitriā p̄sili: ⁊ q̄ sis ⁊ q̄nti pēdēq̄ me certū fecere.

Ex quibus te cupere meā benivolentiā vidici: cuius te iā facio p̄ticipē q̄ nō min⁹
illa es dignus q̄ ego sum tua. Hūc qd̄ velim: qm̄ inter amicos res agit paucis ex
ponā. Tu scis mortale gen⁹ q̄ in amorē sit. p̄nū seu virtutis est seu vici. late p̄
ista calamitas: nec cor est si mō carneū est q̄ aliqñ nō sentiat stūulos. Scis quia
nec sanctissimū dauid nec sapiētissimū salomonē nec sampsonē fortissimū
ista passio dimisit immunem. Incēsi p̄terea pectoris ⁊ amoris inhibiti ea natu-
ra est: vt si q̄s p̄hibeat magis ardeat: nulla re magis curat ista pestis q̄ dilecti co-
pia. fuerūt plures tum viri tū mulieres tā nra q̄ maior n̄rōrū memoria: q̄b⁹ inhibi-
bitio durissimē necis fuit occasio. cōtra v̄o plerōsq̄ nouim⁹ qui post cōcubitum ⁊
amplexus passim cōcessos mor̄ furere desinerūt. Nihil consulti⁹ est postq̄ amor
offib⁹ befit q̄ furori cedere. Nā q̄ aduersus tēpestatē nitit̄ sepe naufragiū facit ⁊
q̄ obtepat p̄celle supat. bec iō dixi q̄ te amorē meū scire volo: ⁊ qd̄ mei cā sis fa-
cturus. Tū q̄ emolimētū hic sit oīturū nilibi tibi tacebo: q̄ iā mei cordis alterā
te reputo p̄tē. Ego lucretiā diligo: neq̄ hoc mi pādale mea culpa est factū. sed re-
gente fortuna in cui⁹ manu ē totus quē colim⁹ orbis: mibi nō erāt noti mores ve-
stri nec bui⁹ vrbis p̄suetudines norā. Putabā ego scias vias: qd̄ oculis mōstrāt
in corde sentire: s̄ inescāt boies vīe matrone ⁊ nō amat. Hinc deceptus suz. Cre-
didi nāq̄ amatū me lucretiē fore duz me luminib⁹ intuebat placidis: cepiq̄ p̄tra
diligere: nec tā elegantē dñam dignā putauī: cui vices nō redderent amoris. Nō
duz te norā vel tuū gen⁹. Amari putas amari. Quis em̄ tā farsus ē aut ferre⁹. q̄
nō amet amari. S̄ postq̄ fraudes noui meq̄ dolis irretitū: ne me⁹ sterilis esset
amor. misus sum oib⁹ artib⁹ illaz incēdere: vt par pari referet. Ardere nāq̄ nibilq̄
vrere tū rubor erat: tū anxietas animi q̄ me die noctuq̄ mirū modū cruciabat ⁊
erā adeo itrosus vt egredi nullo pacto valerē. Factū ē igit̄ vt me p̄tinuātē par sit
amor amboz. Nā incēsa est: ego ardeo ambo perim⁹. nec remediū p̄telādē vite
n̄re videm⁹: nisi tu sis adiumentū. Vir eā custodit ⁊ frāt. Nō tā vell⁹ aureū puigil
vaco seruabat: nec aditū oxicerberus q̄ illā diligētē recludit. Nō ui ego familiā
vestrā. Scio q̄ nobiles estis inter pueros vrbis diuites: potētes. amati: vti nāz
nūq̄ nouissēz hāc femina. Sed quis est q̄ possit resistere facis. Nō elegi hāc s̄ ca-
sus dedit amādā. Sic serēs habet: rectus ad huc amor est. sed nisi bene regat ma-
giū aliquod qd̄ sup̄ auertat malū pariet: possem forsītā me cōpescere si binca b̄
re: qd̄ q̄q̄ cēt mibi grauissimū: facerē tñ vīe familie ḡra: si hoc putarē ex vīu fore
Sed nosco illius furore: aut me sequerē: aut manere coacta man⁹ sibi consicret
qd̄ esset de decus p̄petuū vīe com⁹. Qz igit̄ te volebā teq̄ vocauī: n̄rī cā est. vt ob-
uiem⁹ bis malis. neq̄ alia via est nisi vt amoris n̄rī aurigā tēpbeas. curesq̄ vt be-
ne dissimulatus ignis nō fiat apertus: ego me tibi cōmēdo: do: deuouco: obseq̄re
furoz: nedū obpugnat magis incēdat. Cura vt simul cōuenire possum⁹: q̄ fa-
cto mor̄ humiliabit ardor tolerabiliorq̄ reddet. Tu scis adit⁹ domi⁹: scis qñ vir
abest: scis quō me valeas introducere. Frater viri aduertēdus ē q̄ est ad has res
nimū p̄spicax: lucretiāq̄ tāq̄ locū ge. māi teneat magna cura custodit: vniuersa
q̄ lucretie v̄ba euersas ceruices: gemit⁹: screat⁹: tussim⁹: risus. attēte p̄siderat hūc
eludē snia est: nec sine te fieri pōt. Assis ergo ⁊ qñ abfuturus sit vir me instrue: re-
manētēq̄ fratres diuerte: ne custos affixus lucretiē sit: ne v̄e custodes adbibeat
alios tibi credet: ⁊ q̄ diu fatiūt hāc fortasse puisionē tibi cōmitter. quā si suscep-
tis ⁊ me iuueris (vt spero iuuāda res est. Videris em̄ me clā dñ ceteri dormient
intromittere ⁊ amorē lenire furentē. Ex his q̄ emergāt vtilitates arbitroz te pro
tua p̄udētia palā cernere. Seruabis nāq̄ in primis bonorē com⁹: amorē reges
q̄ nō possēt abs vīa infamia manifestari. Sobrinaz tuā in vita tenebis: in elao
v̄rore custodies: cui nō tā obest vīa nor mibi cōcessa nescis oibus q̄ si scīte po-
pulo illā p̄diderit me sequerē nupta senatoz romano secuta est ippia liddū at p̄ba
ron ⁊ nilū famosaq̄ menia lagi. Quid si me domi nobile atq̄ potentem lucretiā
scī statuat qd̄ de decus vīe generis q̄s ppli risus q̄ nōdū vīa seq̄ tot⁹ ciuitatis iustā

mia piceret: forsitan aliqñs absumēda poti⁹ ferro aut extingūēda venenis est: mulier qñ id agat. Sed ve illi qui se humano sanguine polluit: 7 maiori scelere vindicaret minus. Nō augenda sūt mala sed minuēda. Hos hoc scimus ex duob⁹ bonis melius eligendū: aut ex malo 7 bono qd sit bonū: sed ex malis duob⁹ qd min⁹ ob sit. Omnis via piculi plena est: sed hec quā mōstro min⁹ habet discriminis p quā nedū tuo sanguini consules sed mihi etiā pderis qñ penci infamo dū mei cā lucretiā video cruciari. Cui potius eē odio velle qñ te rogare. Sz hic sum⁹: eo deducta res est. vt nisi tuis artib⁹ tua cura ingenio atq; sollicitudine nauis regat⁹: nulla salutis spes maneat. Juua igit 7 illā 7 me tuāq; domū abs nota cōserua: nec me putes ingratiū. Scis apud cesarē quāti sim: qñquid petieris impetratū tibi efficiam. Et hoc tibi ante oia polliceor: tūq; fidē palatinūq; comitē te futurū: oēm q; tuam posterio ritatē hoc titulo gauisurā. Ego tibi lucretiā meq; 7 nrū amorē 7 famam nrām: 7 tui generis decus cōmitto: tueq; mādō fidei: tu arbiter es. oia hec in te sita sunt: vide quid agas: 7 seruare potes ista 7 pdere. Subiit bis auditus pandalus factaq; morula: morā hec euriale dixit. 7 vtiā nō accidissent: sz eū in locū sicut abs te dictū est res redijt: vt necesse sit me qd iubes efficere: nisi 7 nrū genus affici psum: ei⁹s: 7 scandalū ingens cupiā exoriri. Ardet mulier sicut dixit: 7 impotēs sui est: nisi occurro ferro se fodiet. aut ex fenestris se dabit pcapitē: nec vite iā sibi nec honoris est cura. Ipsa mihi suū ardorē patefecit. Restitit increpauit lenire flāmā studuit: nihil pfecti: oia pter te paruifacit. nihil nisi te curat: tu illi sp in mēte sedes te petit: te desiderat. te solū cogitat: sepe me vocitās. Audi precor euriale dixit sic mulier ex amore mutata est vt iā nō eadē videat⁹. Hec pietas heu dolor nulla prius in vrbe tota vel castior vel prudētior lucretia fuit. Mira res si tantū iuris natura dedit amor in mentes humanas. Necedum est huic egritudinī nec alia cura est nisi quā tu monstrasti. Accingā me huic operi: teq; dum tempus erit cōmonefaciā: nec ex te gratiā quero. quia nō est officiū boni viri cū is nihil pme reat grām pscere. Ego vt vitē infamiā nostre iminentē familie hoc age quod si tibi conducit. nō propterea sum amandus. At em eurialus inquit. Ego vel sic tibi grām habeo 7 creari te comitē vt dictū est curabo. modo tu dignitatē istam non spernas. Nō sperno inquit pandalus. sed ne huic pfecta sit volo. si ventū est libere veniat. nihil ego pditionale facio. Si potuisset hoc tene sciete fieri. mea vt opa apud lucretiā esses libentius egissem. Vale 7 tu vale retulit eurialus: post qñ aim reddidisti. fac tinge inueni efficere vt simul simus. Laudabilis pandalus letusq; abiit: tūz q tantū viri grām inuenisset: tum q se iā comitē esse sperabat: cuius dignitatis tāto erat audior. quāto se min⁹ cupere demonstrabat. Sūt em boies qdam vt mulieres: q cū maxime nolle dicūt: tūz maxime volūt. Hic leno cū mercede sortitus est comitatū. 7 aureā bullā sue nobilitatis posteritas demonstrabit. In nobilitate multi sūt gradus mi mariane: 7 sane si cuiuslibet originē querās: sicut mea finia fert: aut nullas nobilitates inuenias aut admodū paucas. que secleratiū nō habuerūt ortum. Cū em hos dici nobiles videam⁹ qui diuitijs habundāt diuitie vō raro virtutis sunt comites. quis non videt ortū esse nobilitatis degenerē. Hūc vsure ditariūt. Illū spolia. Proditione aliū. Hic veneficijs ditat⁹ est. Ille adulationibus. Huic adulteria lucrū pōnt. Nōnullis mendacia pfunt: qd faciunt ex cōiuge questū: quidā ex natis. plerosq; homicidia iuuant. Rarus ē q iuste diuitias cōgreget. Nemo fastū amplū facit nisi qui oēs metit verbas: congregāt boies diuitias multas. nec vnde veniāt sed qmulse veniāt querūt: oibus his verus placet. Unde has babeas qrit nemo sed oportet habere. Post q vō plena est archa: tūc nobilitas pscit⁹: q sic quesita nihil est aliud q pmiū iniquitatis. Maiores mei nobiles habiti sunt. Sz nolo mihi blandiri. nō puto meliores fuisse. paucos meos alijs q̄s sola excusat antiq̄tas. q̄ nō sūt in memoria corp̄icia. Mea finia nemo ē nobilis nisi vtutis amator. Nō miroz aureas vestes eq̄s canes ordinēz famuloz. lautās mēses: marmoreas edes villas p̄dia piscinas iurisditioz.

nes siluato. Nā becoia stult' asse q̄ pōt: quē si q̄s nobilē dixerit ip̄e fiet stult' Pāda
lus n̄ lenocinio nobilitat' est. Nō multis post dieb' rure in ē menelai rusticos ri-
ratū ē: z occisi nōnulli q̄ pl' satis biberāt. opusq̄ fuit ad res cōponēdas menelau
phasa. Tū lucretia mi vir inq̄t grauis es hō debilisq̄. eq̄ tui quē icēdūt q̄re gra-
darii aliquē recipē cōmodatū. Cūq̄ pcūtarēt vbi nā eet aliq̄s optimū inq̄t pāda
lus nī fallo: eural' bz: z tibi libēs pcedet si me vis petē. Nete inq̄t menela'. Ro-
gar' eural' mor equū iussit adduci. Itq̄ sui gaudiū signū recepit: secūq̄ tacite vi-
xit. Tu meū equū ascēdes menelae: ego tuā vtorē eq̄tabo. Quentū erat vt noctē
ad borā q̄ntā i vico eural' eēt: speraretq̄ bñ si cantātes pādaliū audiret. Abierat
menela' itq̄ celū noctis obdurerāt tenebre. Mulier i cubili tps manebat. Euria
lus añ fores erat signūq̄ morabat' nec cantū audiebat nec creatū. Jā pterierat
bora. z vt abiret eural' suadebat achates delusūq̄ dicebat. Douz erat amāti rece-
dere z nūc vnā nūc aliā cām m̄ nēdi q̄rebat. Nō canebat pādali' qz menelai fra-
domi māserat z oēs adit' abab ne qd̄ isidiar' fieret noctēq̄ trabebat infōnē
Qui pādali' nūq̄ ne inq̄t ac nocte cubatū ibim'. iā nox mediū poli trāscēdit arē
z me gūis occupat fōn': miror te cū iuuenis sis senis hie nām: q̄b' siccitas somnū
aufert. nec vnq̄ dormiūt nisi paululū. ppe diē dū curr' voluit septetrional' clicos:
cū iā tps eēt surgēdi: eam' tandē dormiūt. qd̄ sibi volūt be vigilie. Eam' inq̄t aga-
menō si tibi sic videt: antea tñ inspicēde sūt fores an saq̄firmate sūt ne furib' pa-
teant: veniēd' ad ostiū nūc vnā nūc aliā serā admonuit z pessulū addidit. Erat
illic ingēs ferrū qd̄ vir duo poterāt leuare: q̄ nōnūq̄ ostium claudet' qd̄ postq̄
agamēno leuare n̄ potuit. Juua me inq̄t pādali' admoueat' ferrū. Tū dor-
mitū ibim'. Audiebat bos h̄mōes eural' z actū ē tacit' ait. Si b' ferramēta. Iū
git. Tū pādali' qd̄ tu paras agamenō tāq̄ dom' obsidēda sit firmare ostiū p. ras
an tuū sum' i ciuitate. libertas h̄ ē z q̄es oib' eadē. tū hostes pcul sūt q̄b' cū bella
gerim' florētini: si fures times sat clausū ē. si hostes nūbil ē qd̄ hac i domo te possit
tueri. Ego hac nocte n̄ subibo h̄on'. qz scapulas doleo z infra suz fract' nec gestā
dis onerū suz idone': aut tu leua aut sine. Gab saq̄ est inq̄t agamenō dormitūq̄
cessit. Tū eural' manebō adbuc b̄orā ait si forte aliq̄s adapiat. Tedebat ach atē
more: tacitusq̄ maledicebat euralio q̄ se tādiu retineret infōnē. Nec diu māsuz ē
cū p rimulā visa lucretia ē. par' qd̄ luminis secū ferēs vsus quā pges eural'. Sal-
ue mi aie lucretia dixit. At illa exterrita fugere p̄mū voluit: exide recogitās q̄s tu
es vir ait. Eural' tu' inq̄t eural'. Api mea voluptas iā mediā noctē te hic opior
Agnouit lucretia vocē b̄ qz silationē timebat nō pri' ausa ē apire q̄ secreta inē se
tm̄ nora pcepit. N̄ bec magno labore scras remouit. Sz qz plūma ferramēta forēs
retinebat q̄ man' einea ferre nō potat ad semipedis dūtarat amplitudinē ostiū
patuit neq̄ ait obstabit eural' extenuasq̄ suū corp' p dextrū lat' itro sese piccit
mlierēq̄ mediā āpler'. Achates extra i excubys māsit. Tū lucretia siue timore
numio siue gaudiū exaiata int' eurali deficiēs brachia pallida facta z omisso h̄bo
ac oculis clausis. p oia silis mortue videbat nisi q̄ adbuc calor pulsusq̄ manebat
Exterrit' euralus subito casu qd̄ ageret nesciebat secūq̄. Si abeo morē suz res q̄
feminā i tanto discrimine deseruerit. Si maneo interuenierit agamenon aut ali'
ex familia z ego perierim. Hec amor infelix q̄ plus fellis q̄ mellis habes. Nō tā
absintbiū ē amārū q̄ tu. Quot iā discriminib' obiecasti: q̄t mortib' meū caput de-
uouisti. Hec nūc restabat meis in brachijs vt se iam exaimares. Cur me nō poti'
interemisti. Cur nō meleonib' obiecasti. Hec q̄ potabili' erat in bui' me poti' gre-
mio q̄ istā i meo sinu defecisse. Aicit amor viz abiectaq̄ pprie cura saluū cū seia
māsit: eleuāsq̄ alti' mutū corp' atq̄ teofulās madiū lacrimis. Hec lucretia in-
q̄t vbi nā gētiū es vbi aures tue. Cur nō rādes. Cur nō audis. api odos obsecro
meq̄ respice. arrede mibi vt soles. tu' bic eural' assum: tuus te amplecti' eural'
mi aie. Cur meū ptra basias miroz obisti an dormis vbi te q̄rā. Cur si mori vole-
bas nō me monuisti vt me occidisses vnā tecū: nisi me audis cū iaz lat' meū apiet

gladius ⁊ ambos habebit exitus vn⁹. Ach vitā mea: suauitū meū: deliciae mēe: spes vnica: integra q̄es. Sic cinete lucretia perdo: attolle oculos: eleua caput. Mōdū mortua es video: ad huc cales: ad huc spiras. Cur mihi nō loq̄ris. Sic me recipis ad hec me gaudia vocas: hāc mihi das noctem. Assurge oro requies mea: respice tuū euriālū. Assum euriālus tu⁹. At sic fatus lachrymaz flumē supra frōtē ⁊ mulieris tempora fuit: q̄bus tāq̄ rosaz ad̄s excitata mulier q̄i de graui sōnō surrexit amatēq̄ vidēs. Hēu me in q̄t euriāle vbi nā fui. Cur nō me poti⁹ abire sinisti. beata iā moriebar in tuis manib⁹: vtinā sic excedere anteq̄ tu hac vībe decederes.

Cū sic inuicē sanē in thalamū p̄gūt vbi talē noctē habueſt q̄lē credim⁹ inf̄ duos amantes fuisse: postq̄ nauib⁹ altis raptā belenā paris abduxit: tanq̄ dulas nox ista fuit: vt ambo negaret tā bene inter martē venerēq̄ fuisse. Tu meus es gaminides: tu me⁹ ypolitus dyamedesq̄ meus dicebat lucretia. Tu mihi pollinena es euriālus referebat: tu emilia tu ven⁹ ipa: ⁊ nūc os nūc genas nūc oculos cōmēdabat. Eleuataq̄ nōnūq̄ lodice: secreta q̄ nō viderat antea p̄tēplabat: ⁊ plus dicebat iuenio q̄ putarā. Talē lauātē vidit achcon in fonte diana. Quid bis mēbris formosius: q̄d cādidiūs. Iā redemi picula. Quid est q̄d p̄pter te nō debeat sustineri. O pectus decoz. O papille p̄mende: vos ne tacto: vos ne habeo: vos ne meas incidistis man⁹. O teretes artus. O redolēs corpus: te ne ego posside. Hunc non facili⁹ est q̄n gaudiū hoc est recēs neq̄ interueniat calamitas. Nūc mi tēgo te an somnio. vera ne ista voluptas ē an extra mentē posita sic reor. Mō somnio: certe vera res agit. O suauia basia. O dulces amplex⁹. O mellisui morsus. Mō me mē felitius viuit nemo beati⁹. Sed heu q̄ueloces hore: inuidia nar: cur fugi. Mane apollo: mane apud inferos diu. Cur equos tā cito in iugū trabis: sine pl̄graminis edāt. Da mihi noctē vt alcumene dediti. Cur tu tārepēte citoni tui cubile relinq̄s auroza. Sit tāgrata illi effices q̄ mihi lucretia: baud tā mane surgerete pmitteret. Nūq̄ mihi nox visa est hac dreauior: q̄uis apud butanos dacofq̄ fuerim. Sic euriālus nec minora dicebat lucretia. Nec osculū nec verbū irrepensatū p̄terit. Stringebat hic stringebat illa: nec post venērē lassī iacebāt. Sed vt anteb⁹ ex terra validior resurgebat: sic post bellū alacriores illi robustioresq̄ fiebāt. Nocte pacta cū crines suos ex oceano tolleret auroza discessus est. Nec post m̄tos dies redeūdi copia fuit. Crescentib⁹ diem custodijs. Sed oia sup̄auit amor viāq̄ tandē cōueniēdi reperit q̄ vti amātes sunt. Interea cesar q̄ iā eugenio recōciliatus erat: romā petere festinauerat. Sensit hec lucretia. Quid em̄ non sentit amor: aut quis fallere posset amātē. Sic igif lucretia scripsit euriālo.

Lucretia scribit euriālo.

Si posset anim⁹ me⁹ irasci tibi iā succenserē q̄ abiturū te dissimulasti. Sz amat te q̄ me magl spūs me⁹: nullaq̄ pot̄ ex cā aduersus te moueri. Hēu mi cor: q̄d ē q̄ mihi cesarē nō dixisti recessurū. Ille itineri se parat: nec tu h̄ manebis scio. Quid obsecro de me fiet: q̄d agā misera vbi quiescā: si me relinquis nō viuo biduū. Perago has l̄ras meis lacrimis madidas: p̄ tuā dexterā ⁊ datas fidē si de te quicq̄ merui: aut fuit tibi quicq̄ dulce meū: miserere infeliciis amātis. Mō peto q̄ maneat: s̄ tolle me tecū. Fingā me vespe betle ē perē velle: vnicāq̄ recipiā anō. Assint illic duo tresue famuli ex tuis meq̄ recipiāt: nihil negociū evo lentē eripere. Nec tibi dedecori puta. Mā ⁊ fili⁹ priami iugē sibi raptā parauit nō iniuriaberis viro meo. Is em̄ omnino me p̄diturus est. Mā nisi me abducas mors illi me auferet. Sz noli tu esse crudelis meq̄ morturā relinquere q̄ te pluris semp̄ q̄ me feci. Ad hec euriālus in hunc modū scripsit.

Responsio euriālī.

Olaui te vsq̄ nūc mea lucretia ne te nimis afflictares anteq̄ tempus eēt. Scio mores tuos: noui te q̄ te nimis crucias. Nec cesar sic recedet vt nō sit reuerſurus. Ex vībe postq̄ reuerterim⁹. hoc iter est nobis in patriam. Qz si cesar aliā viā fecerit: me certe li vixero reducē videbis: negēq̄ mihi patriā

supra: et ab iudicio sitemq; reddet vlti nisi huc reuertar. Respira g mi aie sumeq;
vires noli te inacerare: qm viue poti' leta. Qd' dicis de raptu effect imbitum gra-
tu tu iocundissimu. Nec mihi maior voluptas p'stari posset q' te sp habere mecū
ac meo ex arbitrio potiri. Sz cōsulendū est magis bonori tuo q' mee voluptati.
Ergit nāq; fides tua qua me cōpleta es: tibi vt cōsiliū fidele p'bea: z qd in rez sit
tuā. Tu te scis p'nobile cē z in clara familia nuptā. Homē babes tū pulcritone:
tū pudicissime mulieris: nec apud italos solus tua fama claudis: s; z t' b eutomea z
p'anonij z hobemi z oēs septettriones populi tuū nomē agnoscūt. Nz si ego tera-
piā mitto de decus meū qd tui cā floccifacerē. Qua ignominia tuos afficeret ne
cessarios: quib' dolorib' tuā matrē pūgeres: quid de te diceret. q's rumor exiret i
vrbē. Ecce lucretia q' bzuti cōiuge castior melioreq; melior dicebat: iā mecbuz
sequit inemor toin' parētū z patne. Non lucretia sz yppia est velia sonēscuta
medea. Ne me quātus meror cū de te talia dici sentire. Nūc amor noster clā est
nemo te nō laudat. Rapina turbaret oia: nec vnq; tā laudata fuisti q' tūc vitupe-
reris. Sz mittam famā: quicqd amore p'suū nō valerim'. Ego cesari seruo
Is me virū fecit potentē diuitē: nec ab eo recedere possum sine mei status ruina
qd si eū desererē nō quirē te decet b'ie: si curā sequerer nulla quies eēt: omni die
castra mouem'. Musq; cesari tanta mora fuit: quāta nūc senis. Idq; belli necessi-
tas fecit q' si te circūducere z q' publicā feminā in castris habere: vide q' eēt mihi
z tibi de decoz. Hic ex reb' obsecro te mea lucretia mentē vt istam exuas: boniq;
cōsulas. nec furoz magis q' tibi blandiaris. Alius fortassis amator aliter suade-
ret z vltro te fugere p'carēt vt te q'diū posset abutere: nil futuri prouidus duz p'
senti satisfaceret egritudine. Sz is nō esset amator verus qui libidini magis q' fa-
me cōsuleret. Ego mea lucretia qd frugi est moneo. Nane hic te rogo: nec me du-
bita reditūrū. Quicqd apud etruscos incūbet agēdū cesari mihi cōmitti curabo
daboq; operā vt te frui abstuo incōmodo possis. Vale viue ama nec meū q' tu'
est igne putato minorē: aut me nō inuitissimū hūc abscedere. Iterū vale mea sua-
uitas z anime cib' mee. Acquieuit bis mulier z impata factura rescripsit. Pau-
cis post dieb' curialus cū cesare romā prexit: nec diu morā illic febrib' est in cen-
sus. Infelix penitus q' cū arderet amore. febriū qz cepit ignib' estuari. Cūq; iam
vires amor extenuasset adiectis morbi dolorib' parū superat vite: tenebat q' spi-
ritus medicorū remedijs poti' q' manebat. Cesar dictim ad eū veniebat z q' filiū
solabat oēsq; curas apollinis adhiberi iubeat. Sed nulla valentior fuit medda
q' lucretie scriptū quo viuente illā z sospitē cognouit. Que res febres aliquātisp
iminuit euralūq; surgere in p'ces fecit. qui z coronationi cesaris interfuit: ac ibi
milia suscepit z aureū calcar. Post bec cū cesar parussū peteret: is rome mansit
nondū ex integro sanus. Exinde fenas venit q'uis abduc debilis extenuatusq; fa-
cie. Sed intueri potuit nō alloqui lucretiā. Epistole plures vtrinq; misse sunt rur-
susq; de fuga tractatū est. Triduo illic mansit euralus dum sibi aditus oēs vide-
ret creptos. recessum eius amātū renunciauit. Nūq; tanta dulcedo in puerfando
fuit: quāta in recedendo mestitia. Erat in fenestris lucretia per vicū iam euralus
equitabat: humidos oculos alter in alterū iacerat. Flebat vn' flebat alter: ambo
dolorib' vrgeban' vt q' suis ex sedib' cor auelli violentē sentiebāt. Si q's in obitu
quātus sit dolor ignorat duoz amātū sepationē p'sideret: uis maior s' anxietas
mest z cruciatus ingentior. Dolet anim' in morte qz corp' relinqt amātū: corpus
absente spū nec tolet nec sentit. At cū duo inuicē p'glutinati p' amorē vni' sunt ai
tāto penosior est sepatio qnto sensibilibior ē vtriusq; dilectio. Et hic sane iā nō crāt
spūs duo: s; quēdamodū inter amicos putat aristophanes vni' aie duo corpora
facta erāt. Itaq; nō recedebat anim' ab aio: s; vnicus amor scindebat i duos. Tū
cor in partes diuidebat: mētis ps ibat ps remanebat. z oēs inuicē sensus dūgre-
gabant z a seip'is discedere flebāt. Nō māsit in amātū facieb' sanguinib' curta-
tūsi lacrimae fuisse z gemitus. Similimi mortuis videbāt. Quis scribere q's re-

ferre q̄s cogitare posset. illoꝝ mentū moleſtias: niſi qui aliq̄ inſaniuit. Laodo-
mia recedēte. p̄theſelao ⁊ ad ſacras ylj pugnās exeunte exanguis cecidit. Eadeꝝ
poſtq̄ vīri mortē agnouit: viuere ampli⁹ minime potuit. Vido pbeniſſa poſt fa-
talē enee reſceſſum ſeipam interemit. Nec porcia poſt bruti necem voluit ſup̄eſſe.
Nec nſa poſtq̄ curialus ex viſu reſceſſit in terrā collapſa p̄ ſamulos recepta ē: cu
biliq̄ data tunc reſumeret ſp̄m. Et vō ad ſe rediit. veſtes auras purpureaſq̄ ⁊
oēm leticiē reduſit ornātū: vilisq̄ tunicis vſa nūq̄ poſt bac cātare audita ē: nūq̄
viſa ridere nullis facecijs: nullo gaudio: nullisq̄ vnq̄ iocis in leticiā potuit reu-
cari. Quo in ſtatu dñi aliquādiu pſeuerat egritudine incidit. ⁊ q̄ cor ſuū abicrat:
nulliq̄ menti dari cōſolatio poterat: inter multū plorātis brachia matris: ac col-
lacrimātis ⁊ fruſtra cōſolatorijs verbis vtentis neceſſario indignatē aiam exala-
uit. Curialus poſtq̄ ex oculis nūq̄ ſe viſurū abijt: nulli intereundū locut⁹: ſolū in
mēte lucretiā gerebat: ⁊ an vnq̄ reuerti poſſet meditabatur: venitq̄ tandē ad ceſa-
rē paruſij manētē: quē deinde ferrariā mantuā tridentū cōſtantiā ⁊ baſileā ſecu-
tus: ac demū in hūgariā atq̄ bobemiā: ſed vt ipſe ceſarē ſic cū lucretiā ſequēbatur
in ſomnijs nullaq̄ noctē ſibi quietā p̄mittebat. Quā vt obijſſe ver⁹ amator agno-
uit. magno dolore p̄motus. lugubrem veſtē recepit: nec cōſolationem admittit niſi
poſtq̄ ceſar ex ducali ſanguine virginē ſibi tuum formoſam tuꝝ caſtiſſimā atq̄ pu-
dentē inſymonio iunxit. Habes amoris exitum mariane nū amātiſſime: nō ſici-
neq̄ ſeliciſ. Quē qui legerint piculū ex alijs: faciāt qd ſibi ex vſu fiet. Nec amato-
rū bibere poculū ſtudeant. quod lōge plus aloes habet q̄ mellis. Vale. Ex wien-
na. v. nonas iulij. Anno. M. cccc. xliij.

Ep̄thabbiū mittit ep̄o patauiē.
ſup mire laudis lapide tumbali.

Ep̄iſtola. cxv.

Ruerēdiſſimo in xp̄o patri ⁊ illuſtri principi dño leonardo ep̄o patauiē.
dño ſuo magno ⁊ futuro maximo. Eneas ſiluius poeta impialiq̄ ſecreta-
rius. S. p. d. Baſilicā diui ſtephani p̄thomartyris cui p̄ſides in vrbetur
patauiē. cū nup intraſſes mirarerq̄ veteres ſepulturas. Nihil inq̄t magnificus
caſpar cācellari⁹ adhuc vidifſi. Moderni ep̄i ſpectandus eſt lapis. Sequentis
die cū viri p̄ſtātes adueniſſent. Silueſter chiemen. ep̄s ac iobes m̄r regie came-
re. Tu illos cū cācellario poſtq̄ ſolēni p̄adeo recreaueras: vt lapidē cerneret ad-
duxiſti. Nec indignat⁹ es me q̄z vna inter ſpectatores vocare. Vidi q̄ miniſtrum
marmor qd tā ſubtili ingenio ſculptū erat: vt vel p̄bidie vel p̄aritelis op⁹ videri
potuerit nec meo iudicio (q̄ tñ romanas ſtatuas cōtēplat⁹ ſum) altioris edificiij
q̄cūq̄ buic op̄i poterat adiungi. Vera tua illic iacebat imago. Job in vtrūq̄ lat⁹
erat in ſculptus. Sup̄ pect⁹ tuū crucifixus reſidebat. In inſulis q̄z circa beatā vir-
gē bis tua effigies cernebat. Ad pedes tuos duo leones tā viuis ſiles vt terrores
inijceret aſpiciētib⁹: Angeli vndiq̄ q̄i volātes aſtabāt. Anna tū tua tuꝝ eccleſiā
pleniſq̄ locis viſebant. Laudaui ergo te mirū in modū q̄ eſti altū tenes dignitatē
gradū multaſq̄ poſſides opes: nō tñ eſſe te hominē obliuiſceris. ſ qd eſt hominis
lapiētis ⁊ mortale te noſcis ⁊ de morte ſedulo cogitas. Quo fit vt te nō niſi iuſtū
iudicare poſſis. Mā q̄ viuēdo moriturū ſe cōtinuo meditat⁹: is p̄culdubio ⁊ vitā
ducit meliōrē ⁊ cū dies obitus a deſt min⁹ augiſ. Quia p̄uiſa iacula (ſicut grego-
rius inq̄t) minus nocēt ⁊ facile cōtēnit bui⁹ mūdi blandicias ⁊ in dñam cēta reſu-
git q̄ ſemp cogitat ſe moriturū. Anū tñ in tuo ſepulcro deſuit. q̄ nō erat ibi ep̄i
p̄biū te ac tuis virtutib⁹ dignū. Volui igit ſupplere defectū edidic⁹ nōnullos ele-
gos. qui ſi placebūt in aliq̄ ex lapidib⁹ ſarthophagi tui poterūt inſculpi ⁊ ad poſte-
ritatis deduci memoriā: vt nō ſolū p̄ntes ſ etiā futuri populi q̄lis p̄lat⁹ fucris ⁊ q̄
eccleſie vtilis recognoſcāt. Et q̄ tibi ſuccedet nō locū dñtarat ⁊ ⁊ ſtutes tuas b̄re
p̄curēt. Vale optime ⁊ fac q̄ tuus eneaſ ſi p̄bas eſt dicere tuiſſimus fiat.

Promotoꝝiales lre.

Ep̄iſtola. cxvj.

Reuertendo p̄i dñō ep̄o cōstān. Eneas siluius ⁊ michael de phullendorff se-
cretarij regij. S. p. d. Reuertede in xpo p̄i ⁊ dñe. Obtinuit supiorib⁹ vici⁹
honorabilis. Quia ⁊ maiestate regia p̄mariarū precū lras: p̄ aliq̄ bñficio
ecclesiastico sibi cōferēdo ad tuā collationē spectāte. Nūc vō cū eisde lris ad tue
paternitatis p̄ntiā p̄ficiat: sperās in oculis tuis grata p̄motionē inuenire. Ve-
rū q̄ idē. Quicuis nobis p̄ plurimū puerfatus ē: nobisq̄ retro actis t̄pib⁹ obsequio
sum se p̄buit ⁊ acceptū: ⁊ eū semp honestū ⁊ pbūm inuenim⁹. Nō indignū puta-
uim⁹ has n̄as lras in eius recōmendationē tibi cōscribere. Quia propter licet nō
dubitem⁹ paternitatē tuā cū intuitu p̄tutū suarū: tum maxie ob reuerentiā regie
celitudinis beniuolā sibi ⁊ affectā esse. Rogam⁹ tñ vt etiā nostro intuitu. Quicū
ip̄m recipias cōmendatū. vt p̄ tui fauoris p̄ficia q̄p̄imū regiarū p̄cū sortiri pos-
sit effectū. In qua re reputabim⁹ sp̄ālem grāz a tua paternitate recepisse viceuer-
sa in nobis possibilib⁹ ad tua beneplacita nos offerētes.

Epistola. cxvij.

Promotoziales lre.

Notarij romane regie cācellarie. Reuertendo p̄i ep̄o cōstān. dñō suo. S. p.
d. Licet merita n̄ra nulla p̄cesserunt quoz vigore petere a te aliq̄d audere
debeam⁹. Quia tñ res iusta ē p̄ q̄ interuenim⁹ ⁊ benignitatē tuā nō igno-
ram⁹ fiducia habem⁹ q̄ ea q̄ q̄rim⁹ libent⁹ audies ⁊ libent⁹ adimplebis. Qd̄ autē
poscam⁹ hoc est. Venit ad te cui⁹ cū lris regis p̄marū p̄cū sup̄ aliq̄ bñficio ecclia-
stico sibi cōferēdo ecclie tue: q̄ cū sit vir l̄fatus ⁊ bonis imbuet⁹ morib⁹: facile apud
te optimū p̄iez grāz iueniet. Nōs tñ cupim⁹ vt n̄re etiā sibi recōmendatōes p̄sint
cū eū diligam⁹ ⁊ suis erigētib⁹ merij p̄caz habeam⁹. Rogam⁹ itaq̄ vt n̄ro intuitu
tuos sibi fauores impēdas q̄ ip̄e sentiat lras n̄as ad effectū sue regie gr̄e cōseq̄n-
das nō modicū p̄fuisse quā re nob̄ ad p̄cipuā cōplacētā recipiem⁹. Parati e⁹ in
oib⁹ possibilib⁹ tibi ⁊ i cōi ⁊ in p̄ticulari p̄placē. Datū i noua ciuitate anno 7c.
Ladislaus cōmēdāf sūmō pontifici ne
emulis suis regnū hungarie p̄firmet.

Epistola. cxvij.

Ridicus dei gr̄a romanorū rex semp augustus sanctissimo patri dñō eu-
genio pape quarto. S. p. d. Et si nō dubitem⁹ apostolicā sedē tāq̄ verita-
tis doctrine iustaq̄ vite magistrā. quozlibet iurib⁹ fauorabilē ēē: nulliq̄
p̄fuis iniuriā facere: q̄ quicqd̄ ab eius solio manat: iusticie lancib⁹ libzaf ⁊ equi-
tatis. Nō tñ ab re fore putam⁹ aliqua p̄ nes scribi. b. tue. q̄bus ius serenissimi p̄n-
cipis ladislai hungarie regis patrueis n̄ri cbarissimi pueri pupilli ⁊ orphanī com-
mēdatū efficiam⁹: ⁊ eoz q̄ ficta p̄ veris referūt imp̄is resistam⁹ conatibus. Scit
em̄ tua beatitudo patruele n̄m p̄fatū q̄ p̄obitū vite diue mēorie patrui ⁊ aūcel
foris n̄ri alberti rōanorū atq̄ hūgarie bohemicq̄ regis in vtero materno postbu-
mus remāserat. Et primū nat⁹ fuit ⁊ sacri fōtis vnda renat⁹: adbibit ex amore so-
lūitatib⁹ verā hūgarie ⁊ scāz suscepisse coronā. Nūc at sicut accepm⁹ magnope
qd̄ā iustat vt tua sc̄itas titulū regni hui⁹ ⁊ aliū trāfferat mltā illinc emolimēta: tū
sc̄itati tue tū regno p̄fato p̄uenietis dicētes q̄ licz nullaten⁹ applicā mouere creda-
mus: q̄ nullū cōmodū est tāingens. p̄ quo lū vendi iusticia possit. Mirandus tñ
est eoz conat⁹ q̄ et alieno icōmodo suū q̄rētes cōmodū: altissimi sanguinis pue-
rū ⁊ paterno ⁊ auito regno cupiūt spoliare. Iniquū p̄fecto ⁊ abbominabile fecit⁹
Fecerit em̄ ali⁹ quis magnalia sit potēs sit aptus regimini sit p̄ aliq̄s accersitus.
Nolum⁹ ista discutere nec cū iniuria volum⁹ loq̄ cuiusq̄. Nulla tñ rō suadet huic
puero suū adimi regnū q̄ si p̄pter se nō esset magnitudinis ei tñ p̄ter facta pater-
na vniuersa xp̄ianitas fauorabilis esse deberet. Quis em̄ n̄ri t̄pib⁹ bō ē q̄ p̄is hui⁹
gloriosos p̄fictus tū p̄tra thurcos tū p̄tra buffitas nō audierit. Debet p̄terea
⁊ huic puero fauorē p̄bere. Qui sui clarissima gesta: ⁊ illa ecclie vniō p̄fatiē repa-
ta: tū vō ⁊ karoli q̄rti ⁊ bennici septimi quoz vltim⁹ hic sanguis ē memoria cesa-
rū. Tacemus inclite rom⁹ n̄re australis opa. tā p̄ impio q̄ p̄ ecclia in fauorē si-

dei p nros ⁊ huius pueri pgenitores edita. Quis tandē nō cōpati debet inno-
centi puero parētib⁹ oratio: vero hūgarie regi ac heredi. Insane pfecto mētis ⁊
animi truci sunt ac toti⁹ hostes iusticie q̄ tā generosum puer⁹ regio p̄uare ⁊ ius
tā cārā cōculcare nitunt. Sciūt tñ ⁊ illi ipsi q̄ talia petūt. inhumanū eē qd oprāt
atq; idcirco extincti⁹ puerū ⁊ nūsq; inueniri p̄singūt. vt vel hoc colore regni titul⁹
in aliū dirueret. Sed aliud repit. Quuit em̄ rex lādiss⁹ ac fausta ⁊ felici frui⁹ fōpi-
tate. Satus puer atq; foimolus. Is est i noua ciuitate vicin⁹ hūgarie adiriq; ab
boibus pōt q̄ eius visendi sūt cupidi. Spes ⁊ nra ⁊ oim est ancessorū suorū: virtu-
tes in hoc puero reuicturas. Que oia tue. B. recensē: me p sinistras suggestio-
nes aliquid ex curia tua valeat extorqueri: qd̄ hui⁹ patruli nostro possit eē noci-
uū vtq; puerū istū omnib⁹ impcrij p̄ncipib⁹ sanguine iūctū aplice sedis fauore
tua sanctitas psequat. Sit igit hic rex pupillus in tuo cōspectu recōmēdatus. sit
aū oculos tue mētis sua generositas sua etas sua puritas: suorū memoria p̄deces-
sorū ⁊ hui⁹ iusticiā ex qua nō inanis ⁊ ficta. s̄ vera ⁊ ampla vtilitas aplice sedire
diuidare pōt. amplecti atq; tueri velis. Datū wienne.

Consolat merens sup morte amici.

Epistola. cxix.

Moderati ac p̄stabilis ingenij viro nicolao de vlm. insignis ciuitatis effelin-
genſis ſecretario. Eneas eps ſenēſ. S. p. d. Ludouicus imp̄ialis cācella-
rie notari⁹ homo frugi ⁊ nri amās tuas ad me lras attulit quas michaeli
de p̄bullendoſſ imp̄iali p̄bonotario dū viueret olim ſcripſeras. Ex his redijt in
memoriā obitus amiciffimi hois qui me admodū turbauit. Quis em̄ naturale
⁊ cōc ſit omnib⁹ mori neq; vitari neceſſitas mortis queat. humanū tñ eſt dolere ⁊
cōtriftari amicos ex amicoꝝ morte: fatcor imbecillitate meā cū michaelis mēto-
nē in tuis lris reperi. nō potui nō affici merore chariſſimi ⁊ dulciſſimi amici: dum
me p̄ſuetudine p̄uatiū eē meminēſ. Cōſulo tñ meipm qñ vt xp̄ianū decet obis-
ſe illū ſcio. Nihil eſt qd̄ illi morienti deſuerit ab ecclia requeſitū. Viri⁹ cū ⁊ virtute
mortuus eſt cū pietate. Muſq; mala mors inuenit vbi bona vita p̄ceſſit. Illud ē
ad felicitatē ſibi: ⁊ mihi ad cōſolationē cedit: q̄ in ecclia mea ſenēſ ſepulcuſ ē.
Qui⁹ manib⁹ quotānis parentari curabo. Faxit deus cum illo apud xp̄m ſaluato-
rē in p̄miſſa patria reperiamur: vbi vere ſunt opes: veraq; gaudia. Dic in ternis
nihil eſt ſolidū nihil perpetuo bonū: oia ſenēſcūt: oia occidūt. Michael noſter vt
mihi p̄ſuadeo illuc reuerſus eſt vnde venit: magnūq; illū diem lectus p̄ſtolat: in
quo ſurgenti⁹ omnib⁹ corpus ſuū ex puluere tollat. ⁊ gloria veſtiat immo-
tali: hec me ſcribere eplā tua coggit. In qua nec grauitas deſt neq; ornatus deſerat
Sed vidi etiā picturam tuā qua diuim michaelem expreſſiſti. Que in te res du-
cent eloq̄tia ⁊ pictura. Sed hac magis in qua vel apelli vel zeuſi potes equari
In altera ſi p̄ſeuerabis gregē epib⁹ ⁊ ad ſingulares venies. Amāt em̄ ſe artes be-
acquicē. Ingeniū pictura expetit. Ingeniū eloq̄tia cupit nō vulgare ſed altū
⁊ ſūmū: Mirabile dictū ē dū vigit eloq̄tia vigit pictura ſicut demoſcenia ⁊
ciceronis tpa docēt. Poſtq; cecidit facundia iacuit ⁊ pictura. Cū illa reuixit hec
q̄z caput extulit. Videm⁹ picturas dūcētoꝝ ānoꝝ nulla p̄ſus arte politas. Sci-
pta illi⁹ etatis rudia ſunt inepta incōpta. Poſt petrarchā cmerſerūt lre. Poſt io-
tūz ſurrexere pictorū man⁹ vtrāq; ad ſūmā iā videm⁹ artē pueniſſe. Laudo te quē
pictura ſūmū: eloq̄tia mediocrē bz. Et hortor vt qualis es pictor: talez te velis
oratore p̄ſtare vt dicendi facultas que olim apud alamanos nō vtilis fuit poſtea
in exiliū acta eſt te duce p̄ioꝝ locū vēdicet. Deniq; qz meā videris amicitia p̄te-
re cōcedo petenti libēt: qd̄ recusanti vltro obruliſſem in co iā tecū bis lris ami-
citie ſedus: meq; nō vulgare amicu⁹ to tibi vt me poſt hac ex arbitrio vtare. Scies
qz nō minus amaberis q̄ amabis. Vale ex noua ciuitate. Anno 20.

Oratoria ars ex grecis in italos ⁊ modo
ex italīs in alamanos theutim oſq; venit.

Epistola. cxx.

Gregorius episcopus tergestinus iuriscōsultissimo viro dñō gregorio hainburgensi. S. p. d. Cicero cū ad iuuenis apud grecos mirificā orationē habuissē admirabant q̄ aderat oēs: mirisq; laudib⁹ nomini oratorē efferebat. Senex autē quidā amatissim⁹ patrie, inē oim leticiā atq; tripudiū solus fiebat. mirati cōfistates. Quid est inquit qd te letantib⁹ ceteris ineroze pficit. Tū ille oēs inquit grecoz artes in latinū migrariit. vñica nobis ⁊ familiaris ⁊ charissima remā serāt eloquētia. Sed bāc etiā cicero nobis aufert atq; in italiā secū ducit nū quid iusta est cā lacrimari. Sic mihi bodie de te visum est cū in regia de studiis que vocāt humanitatē differtares. Illā rē legisā ⁊ theutonē supabas ⁊ italicā redolebas oratorūq; facundiā. S; qd fuit inerozi greco: mihi leticiā p̄buit. Neq; em si theutonia lris daret: que illas tradit italiā: min⁹ bz lraz. Sūt sciētie sicut ⁊ lumina quī de suo lumine lumē accēdit: sed sibi retinet lucē ⁊ accipienti tenebras aufert. Inueni apud sanctū gallū qd sueuoz est opidū in veteri monasterio bibliothecā p̄uctuistā vbi ⁊ libroz reperi ornatissime cōscriptos: quoz auctorē fuerūt theuto: nes mirabar. Cur bodie nihil eloquētie bis in regionib⁹ eluceret. Sed venit i mē tē apud italos q̄ tps fuisse q̄ sepulta dicēdi facultate barbaroz iusticia dñabat. Ante centū ferme annos ⁊ antea tricentis q̄dūgentisq; nō inuenies q̄ p̄ italiā sermonē habuerit tersuz ⁊ lucidū. Sic pingēdi sculpediq; accidit arti. Si dūcētoz rī tricētozq; annoz aut sculpturas intueberis aut picturas inuenies nō boiem s; mōstroz portētozq; facies. Vñscis hō seculis appellē atq; zeusim: pollicretuz: p̄bidia: ⁊ paritēle: magnos fuisse cōperim⁹. Et de statuariis quidē ipsi videm⁹: ⁊ virgilio fidē habem⁹ duz ait. Credo eq̄dē viuos faciēt de marmore vult⁹. Depictozib⁹ hō testimonia clarissimoz viroz q̄ p̄fecto minime tātis eos p̄conis extulissent si picturā nō asperissent sculpture vel silem vel illa pulcriorē. S; ecce iā reuixerūt sculpedi pingēdiq; discipline. Reuixit etiā eloquētia ⁊ nro q̄dē seculo apud italos marie floret. Spero idē in theutonia futurū. Si tu tuicq; siles continuare ⁊ amplecti totis conatib⁹ oratoria de creueritis. Accepi apud nurēbergā plebanū sci sebaldi virū grauē tua p̄motū suasionē: multis lucubrationib⁹ bystoria atq; rethorica p̄fēq. Diligo ego vos ambos q̄ patriā morib⁹ ornātes etiā litteris munire studens. Eterūq; de nilo fuit bodie nobis sermo: nō video quo pacto ex paradisi mōti p̄gredi possit. Paradisuz nāq; terrestrē quā delitiarū vocāt in ouēte positā volūt. atq; ex ipsa eufraten fluere: quez scriptura tigrim appellat. Quis ⁊ tigris ali⁹ in armenie regiōe caput tollat. q̄ solino teste eufratē flumiū in p̄ficiū defert sinū. Nilus hō a mōte inferioris mauritanie q̄ oceanō p̄pinquat originē bz. Sic affirmare ferunt punia libzi tiube regis scripta. Si solino credim⁹ ⁊ hic nūclatēs nūc apparēs diuersis argumētis dep̄bendit is esse qui irrigat egyptū ⁊ termin⁹ est affrice atq; asie. Licet lucano bui⁹ origo fluminis in cognita videat⁹ dū ait. Egēs si qua iacet nascenti p̄scia nilo. Tale ⁊ qd verbis fieri debuisset scriptis accipe. Ex noua ciuitate pridie klis februarii.

Grates refert de multis beneficiis
specialiter de equo velocipinato.

Epistola. cxxj.

Splēdido ⁊ magnifico viro dñō caspari schlick impiali cancellario Encas episcopus tergestin⁹. S. p. d. Logozequi regem quocūq; ierit duz me posat. Si manū retrahit iōge fugiendū est. Ago tibi grās idoneū qui fuge equū mini strasti. Tua sūt innumerabilia in me beneficia. Expectare vicē ex me nō debes q̄ vir possem numerare quot me beneficiis cumulaisti. bñficia añ p̄miata sūt q̄; exhibita. In aio quisq; suo benefactor: p̄miū tulit. Quocūq; possidemus viuētes: beres nobis inorientib⁹ vel inuitis aufert: sola fugūt beredis man⁹ auariq; oim co dispensant aio. Reclusos in archa thezauros fures expilat: predia latronib⁹ patēt. Nihil t̄rigide seruari pōt qd fortune nō subiaccat. Extra fortunā ē q̄cqd donat amicis. quas dederis solas sp̄ habebis opes. Sic marcialis ait. Tua munificētia digna est laudib⁹ p̄conis sempiternis. Ignorat tētpa nra. Sic enuidia:

viuētes vix: calcar: exterminat. Rari viuentes laudati sūt. Recte nosse oratius
 virtutē incolū: nē odim? sublatā ex oculis querim? inuidi. Sed viue tu diu inui-
 tis emulis: lauda: ere viuēs. Et si tacuerint aliq̃: nra loquar nō tacebit musa. In-
 uidia cessabit fata. Nō sp̃ glacies geticis bozet in agris. Nec sp̃ mare vexant in-
 equales. p̃celle. Jā: diffugere niues: iā cāpis gramina redeūt ⁊ arborib⁹ come cre-
 scūt: mutāt oia vices que sub luna sūt. Nec felicia nec aduersa sūt immortalia: pui-
 ne succedit ver. Pomifer estatē sequit̃ autumnus. Quis beat⁹ es teipso ⁊ tua vtu-
 te cōtētus: speram⁹ tū beatiorē te cernere: soli ⁊ stellis acceptiorē. Vincet inuidiā
 virtus. pp̃aui immo nulli sunt tui similes. In bono ratā esse oportet curiā nisi tu
 quorūq; bonorēris. Mittimus ista modo laurenti⁹ meus ex tergestro reuersus. Q̃it
 se in foro iulij rumorē excepisse. Jā mediolani potitū esse francisci fortiani. Ve-
 netijs esse oratores galliarū ⁊ magni p̃sbi legatos. In regē aragonū cudit faba.
 Post laurentium alius venit ab italia qui mediolani nouitatē cōfirmat. Nescio
 credere p̃uulq; nros audio nuncios. Timeo tū ⁊ vari nris verba. Coniti facta su-
 spicor. Sic sūt boiū ingenia p̃pinguiorib⁹ fauent p̃ritia picula formidant. Auxilia
 lōginqua parū habet sp̃ci. Rex n̄r binc abiturus cras existimat: nouāq; ciuitates
 repetiturus: ⁊ inde post tridū ingressurus shiriā. faustū sit illi p̃cor iter. Comēdo
 rē meā vīe magnificēt: cuiusq; me p̃sidijs fauoribusq; p̃mittit. Fuit hic magister
 bubarū ne dicā nugarū: verba feci nulla feci: nec ipse mihi inutuz annuit. Noui
 nihil a cētū esse sic silentiū iudicauit. Vale optime. Certūq; me tuarū reddito ope-
 rarū. Et balneis austrie. xv. kl̃s marcij. Anno 77.

Epistola. cxxij.

Affertit p̃ab⁹ ⁊ sp̃o det efficere rogatū.

E Illustrissimo p̃ncipi dño sigismūdo duci austrie dño suo Eneas filii⁹ poe-
 ta. S. p. d. Effragitasti modestē a me pudicē tibi vt amatoriā alicuius eplāz
 mitterē: quā suadere posses virgini quā diligis vt amare te sineret. Alius
 fortasse tibi hoc negasset timens ne plabereris. Ego annuēdū duxi. Scio nāq;
 humane vite cōditionē: Nam qui nō amat in adolescentia in senio postmodum
 amat quo tpe derisus est ⁊ vulgi fit fabula: quoniā etas illa amozi inepta est. No-
 sco p̃terea amoris cōsuetudinē qui in iuvene torpētes vtutes excitat. Hunc in ar-
 mis exercet illū in lris. Et studet q̃sq; id agere p̃pter qd̃ amice placeat. Et qz vtu-
 tes nomē bonū faciūt: virtute dat opera q̃ amat: vt ante puelle faciez laudet. Et
 quāq; hoc inceptū virtutis p̃miū sit. p̃babile tū esse quacūq; rōne virtutes adipi-
 scans. Adolescentes insup nō sūt numiū cobibendi ne languidi ⁊ inertes fiant: p̃
 mittendūq; bis est aliquis ludus: indulgendū est aliquātisp̃ voluptati cor⁹ vt
 animū ⁊ cor sumant vt sciāt bonū ⁊ malū. vt versutias mūdi noscant: illasq; cum
 viri facti fuerint cuitare sciant. Hac de cā gessi morē volūtati tue ⁊ optatā eplām
 hac p̃datione tibi trāsmitto: vt amās nō negligas studia s̃larū. Sed quēadmodū
 apes ex florib⁹ mella decerpūt: sic tu ex amoris blanditijs virtutē venenis. Vale

Epistola plus audet viue vocis oraculo
 referre mētis cōceptū de pulchra puella.

Epistola. cxxij.

Anibal dux numidie. S. p. d. te sēpm dat singulari dñe sue insigni ⁊ formo-
 sissime virgini lucetie regis epirotbarū filie. Volui te sepi⁹ alloqui amo-
 rēq; meū tibi notū efficere: sed etas mea nimis adhuc verecūda est. q̃ non
 patit̃ qd̃ intra me sentio foras exire q̃p̃rimū in cīpio loqui mor rubor adest: timor
 impedit ⁊ medijs vox in faucib⁹ heret: nec cogitata possū effari. Timeo mō actiā
 tuā ne me arguat. Vereor astātes ne me derideāt. Horzescē meipz ne balbucies
 fiā. Huc de re qd̃ statueris dicere decreui lris cōmittere. Quia epla non erubescit:
 nō suspirat nō timet quēq;. Forsitan arduū aliquid ⁊ p̃difficile postulatūrum me
 putas: parū est qd̃ volo hoc si mihi cōcesseris multū existimabo. Ego cū mode-
 stissima virgo fateor me tui amantiē esse captūq; tui vultus splendore: nec aliud

die noctuq; cogito q̄ te: tu mihi semp es in mente te i corde ⁊ in aio gero : tu meū
desideriū es: tu spes mea. tu quies: tu refugiu. Cū te video q̄scit animū meū ⁊ se ob
lectat: at cū abes nec te cernere possis: magnis vix geor stimulis. nec aliud meditor
nisi vt q̄primū te reuisas: hoc multiplici cā factū est. Nam ⁊ forma ⁊ honestas in te
cōcurrūt. Laudat belenā poete. At ego illā nō existimo tibi fuisse silem. Nec poli
tenā tibi cōparauerim. aut eā quā dilexit: hercules deianirā: tu oēs vincis ⁊ pul
chritudine ⁊ morib; q̄i altera philomena. ⁊ calce vsq; ad verticē nulla est ite mē
da. Erines tui splēdore auri supant. Frēs alta ⁊ spaciōsa est. Supercilia in arcū ten
sa debiq; spacijs distinguūt. Oculi tui tāq; duo emicāt sydera. inde sagittas emit
tis et vulneras iuuenes: hinc q̄s vis occidis ⁊ quos vis viuificas. Valis suis cō
ueniēs partib; facie mirifice honestat. Genas cādoze niui resperfas modestu
bor intersecat. Quid labia corallina ⁊ cristallinas referā dentes ⁊ oēs oris tui par
tes vnde melliflua manāt verba: hinc risus ille p̄gredit q̄ me sepe ad intima pe
netrat. O virū felice. q̄ labia illa mordebit: qui tales osculabit genas q̄ metū tuū
⁊ cādidiorē sithica niue gulā tuā poterit tāgere. Nolo pectoris tui ⁊ illoꝝ pmo
rū q̄ ibi latet mētionē efficere: ne referēs nimis ardeas. Tu te scis q̄ intra ⁊ extra
formosa es. Ego mirari magis q̄ digne cōmēdare te possis. Hoc tñ q̄ mores tui
regio fastigio digni. ⁊ forma plus q̄ dici possit honesta: ex duce me seruū tuū fece
rut. Tu em sum nihilq; magis cupio q̄ re grata tibi efficere. Nec miroꝝ. Nam ⁊
pbeꝝ ⁊ vt inquit fabule lz esset iouis regis crete (quē vetustas p̄ deo coluit) si
li. Admeti tñ regis filiā amās. pastorē se fecit ⁊ gregē paut. Ego igit libēs serui
tibi: nec aliud a te postulo: nisi vt amare me sinas: ⁊ aio equo feras. si mei dicaris
amatu. hoc est qd volo peto exigo nil postulo plus. Fer tu vt amator dicar. Nam
⁊ amator ero ⁊ seru tu mō annuas. Cōfiterē dignā te fore: quā meliores ⁊ maio
res q̄ ego sum amēt. Esset vir paris aut ypolitus dignu amore tuo. Tu tñ noli q̄
rere formam. Nam ⁊ qui pulchri sunt supbi etiā sunt: nec stabile bñt amorē. In
me erit amor perpetuus: q̄ natus in adolescentie mee flore cū etate crescēs ad se
niū pducet dūmodo tu mihi faueas ⁊ me adiuues quē tñ nō debes despicere. Nam
⁊ mihi nō negauit deus mediocrē formā. Sunt mihi p̄teera opes multe que oēs
truitue si vice amozis rependeris. Ab quid dixi nimis errau. nō vt amas peto
sed vt amare sinas: hoc si tua ex gratia impetrauero beatus sum. Tu qd factura
sis rescribe. Et vale animala mea delicie mee corculū meū.

Redarguit cōsanguineū
auxiliū a se petentē.

Epistola. cxxiij.

Wentzslaus regie cancellarie scriba. S. p. d. Johanni de buchau fratri cha
rissimo. Pulsas me crebris lris vt hospiti tuo panē solūā quem comedisti
quasi tuus cibus mea pinguedo sit: At ego non inebrior vino quod bibis
nec me tua pulchritaria iuuant. Tu da pecuniā quia cōsūpisti cibaria. Ego meū
aurū cur tem. quia vir tantū scribēdo acquirō quātū sufficiat. ⁊ bagus hispanias
p̄terfluit: pactolus asiā: qui duo fluuij barenas dicuntur aureas habere: buc tibi
eundū est si aurū petis. Cācellaria regia inops est virq; suos ascripticios nutrit
Ego plus tibi feci q̄ debere: quia vestē quā cineram nouam dedi vt te ab hospite
quasi captiū redimere. Martinus quem pannonia genuit: italia nutriuit gallia
pastorē habuit. ⁊ omnis xp̄iana venerat religio. nudo pauperi mediū paludemē
tū prebuit. Ego solidā dedi pallam. Nūc quereris nō satis esse bāc: quid ad me tu
vidris. Quod potui hoc feci nisi sufficiat: querere aliunde quod sufficiat. Vir ma
turus es etate longeuus: nō tibi honori est alienū subsidiū q̄rere cū possis ex tuo
officio viuere quod si tenuē est quid ad me. Proximū sum egomet mihi: ego mihi
puidebo nō curo quid hospes dicat. Veste sibi nō me dedi: vt at vt libet si satis ē
babeat quod suū est. Si minus in te actio est. Ne satis est vestem amississe. Mi
bil ad me vxoris Job verba nihil maledictio. Memō leditur nisi a seipso. Cu
piat mihi mala quicunq; vult nisi opera faciam malo digna: inanuz maledictur

mibi. Ego terogo ⁊ alios oēs mei sanguinis homines. me vt iam missus faciatis: quia non sum in spem natus omnibus qui vix mibi sum satis. Eluise vos vt potestis ⁊ me nūq̃ fuisse natū credite. Cogitatioēs quō lucrifacere aiam possitis. Ad q̃z id curabo. Reliqua vana cadauca nulla sunt. Hodie sum? cras nō erimus. Adco edificemus illic vbi neq; tinea neq; crugo est vbi nec fur nocet neq; latro. Illuc meus ferē cogitatus. Illic vt me queras volo ⁊ vtiā inuenias. De libris alijsq; rebus tuis fac qd iusti est. ⁊ aliqñ cogita sine me posse viuere. qui possum ⁊ statim mori ⁊ multū viuere: s oia in manu dei sunt: ideo illi seruiendū est. Tu vale ⁊ desine me amplius lacerare iniurijs. Datū wiennē.

Capitat beniuolentiā ⁊ petit sibi aliquos libros accōmodari.

Epistola. cxxv.

Eucas filius? poeta impialisq; secretari⁹. Magnifico ⁊ generoso dño dño benrico comiti de lupfen dño suo. S. p. d. In scriptis veterū tria inuenio q̃ n ostri partim negligūt. partim assequi nō valent. Elegantiā cū ⁊ grauitatē suā q̃b? vetusti codices redolēt. nequeunt nrī seculi boies imitari. qd vltimū mū euo priori fuit. Allocutiones singulares enūciare: ⁊ si in eplaz capite ponere possent. S. supina qdā ignorātia decepti. Dū blādiri volūt. oēs orōnis certū pfundūt. Vos pcor inquit: vobis supplico cesar vīam maiestātē appello. vestruz officiū implozo vīam clementiā obtestor. reddite iudiciū inopi iudicate potētē meā calamitatē inspicite: nemo vos magis q̃ iusticia mouet cesar. Et in hūc modū infinita. Hoc ⁊ mibi facere liceret: s veterē morē magis cōmendo. Et cū summos illos imitari sapiētēs in eloquētiā atq; philosphie studijs nequeā. In hac certe pte ipsoz vestigijs iuberco. Ad te q̃uis claro sanguine cret? ⁊ mltā doctrina sis fretus singulari apellatiōe saluto. Et sicut iulio cesari scribens cicero se ante ponebat: sic ⁊ tu eq̃ aio fereres cneā tuū i ipō pmo eplē angulo inueneri qd nō arrogātis ē s veteres imitant: quoz ignorātiā modernoz scie pfero. Nūc qd ex te velis paucis accipe. Retulit mibi vir mitis ⁊ mibi amicissim⁹: imo alter ego. Michael de phullendorff notari⁹ impialis te plurib? libris abūdare. quoz noia etiā mibi pscript. In illos nōnulli sūt q̃s visere cupio nō q̃ antea nō plegeris: s q̃ diu illis carui. Et sicut amicus post magnā tps intercapedinē audis ē amici vidēd i: sic mibi cupiditas ē cōtubernalet illos meos q̃bus iūmiū priuatus fui: in domū reape ⁊ p aliquod tēpus esse cū eis. Hoc pōt mibi p̃stare humanitas tua vt me michael instruat. Est em apud te ovidius de tristib? de arte amādi ⁊ amoris remedio. Terenti⁹ q̃s comicus ⁊ hieronym⁹ in eplis q̃s tā expeto relegere q̃ nūc pascale adesse diē. vt piscab? atq; olenb? ⁊ oleo semotis: vesa caruib? possim qd desideriū si tua benignitas impletet: magno me tibi nexu retinebis obnoxii. Erubesco dū sic scribo. Itaq; cū nulla int nos vltra p̃cesserit nullaq; notio: temerariū quodāmodo videt me bñficiū ex te p̃tere. Quisq; em p̃scere aliqd cupit: añ oia se se dno metiri ⁊ an impetratu sit dign⁹? rigida trutinare censura: ne postulatū carēs ⁊ dano ⁊ irrisio multet. S. neq; ego hoc p̃termisi. Sūt em nōnulli rōnes que mibi spem faciūt te meis votis annuiturū: quas breuē tibi exponā ne me temere atq; incōsulte motū iudices. Oēs q̃ libros cumulāt aut oblectari illis ⁊ fieri legēdo peritōres cupiūt. Aut videre amatores sapiētiē volūt vt trāsēntes p viā vigi tules mōstrēt. Hi sunt q̃ magnas ⁊ p̃ciosas hnt bibliothecas. In quoz plateis aristoteles: plato: cicero: seneca. virgilius: liui⁹ ⁊ ois vetustas delitescit. Priores quidē vt gaudiū p̃fectū habeant: opuscula cōmunicat: cōmodāt: ⁊ incōmodatū recipiunt: transcribi permittunt. ⁊ tantomagis exultant quāto vulgacioza sapientū viroz volumina cōspiciant. Alij vō tanq; thesaurum libros recondunt ⁊ corrodī potius tinea ⁊ opizis munib? ferunt q̃ in apertū dari velint. Hec tā vili genē velus aureū oraco custodiebat. aut aditū orci cerberus q̃ isti suos libros: quoz dūtaxat marginib? ⁊ auris oblectant: nūq̃ qd interi? sit aut legentes aut intelligētes. Q. si tu ex bis cēs nūq̃ vel tibi scribere vel te alloq̃ rēp̃raissim. Sed

aūt oēs q̄ te norūt: similes p̄iorib⁹ esse q̄ poetas ⁊ oratores nō vt in tetro carcere
 claudas. sed vt ad tuā ⁊ cōm vtilitatē publices emere cōgregareq; studeas. Aliūc
 p̄terea te fore in oib⁹ reb⁹ liberalē: benignū: munificū: ⁊ tūz in oēs boies. tum in
 eos qui tuorū studioꝝ amatores sūt largū atq; beneficiū. His ergo allect⁹ morib⁹
 decreui has meas l̄ras ad te dare teq; hortari rogare obsecrariq; vt p̄ aliq̄d tem
 pus in vsum meū oratores ⁊ poetas quos p̄scripsi venire p̄mittas: qm̄ ad te nibi
 loquētes reuertens: sed poti⁹ p̄ ridētia p̄rata ⁊ floridos agros verni tpe trāseun
 tes mecū postq̄ cōfabulati aliquātiſp fuerit: tāq; recreati alacriores te repetent
 Quia nullus est tā gratus loc⁹: nulla societas tā iocūda: cui⁹ nō aliqñ emergat sa
 tietas. Nissos igit illos fac vt nō solū mibi sed vt ipsis etiā geras morē. Ad bec
 cecedit michaelis q̄ apud te est familiaritas: huic etiā placibis. Et is vadē cum
 dñō milbelmo racy p̄bnotario regio ⁊ tui obseruatissimo se dabit. libros non
 iturus eē sinistrozuz: s̄ ad te pura fide remeatur os. Addo ⁊ terciū qm̄ mibi etiā
 libri sūt quorū te potero cū voles participē facē: ⁊ sic vicissim tu meis vteris opu
 sculis ⁊ ego p̄fruar tuis. Et ergo finē eplē donem. Credo me nō eē stulta petitio
 ne vsuz. si id posulo qd morib⁹ tuis ē p̄sentaneū cōcedere. Si tute mibi potes an
 nuere: si tua etiā in eo versat vtilitas: si nō solū meā s̄ etiā michaelis amatissimi
 tui cōmoditatē p̄moueo. Tu fac vt rōne poti⁹ obtineā q̄ ceca fortuna repellat:
 mibiq; vti m̄cipio impera. Datum in noua ciuitate austrie quinto idus apulis.
 Anno. M. cccxi.

Beraldoꝝ nomē ⁊ officiū vnde exortū sit.

Epistola. cxxvi.

Meas dei gr̄a epl̄s feneñ. dñō iohāni binderbach secretario regio ⁊ aman
 tissimo fratri. S. p. d. Querere multi solēt vnde sit beraldoꝝ nomē exortū
 Quis beraldos p̄imos instituit: ⁊ qd officiū gen⁹ bochoim inē mortales
 habeat. Que res mibi q̄z aliqñ fuerūt dubie. Sed cupiēt plurima nosse vt est bu
 manū ingenū. q̄rentiq; certior fieri. apud anglā que olim britania dicebat. in sa
 crario nobilis exilis sancti pauli londoniē. ver⁹ bystoria in mai⁹ venit. añ annos
 sexcētos vt signatū erat p̄scripta q̄ si vera est ⁊ mee pōt ⁊ alioꝝ satisfacere cupidi
 rati. In ea qd inuenerim tibi scribere decreui vt acri tuo iudicio cū viro p̄inario ⁊
 doctissimo dñō vlrico de mōte solis qd tenēdū sit censere mibiq; rescribas. Au
 tor bystorie tuthides grec⁹ annotat⁹ erat: quē fama celebrē clazq; nouim⁹: trāsla
 toris nomē nullū inueni. Cōstat tñ peritū fuisse qd magnū illū ⁊ faciūssimū auto
 relatine lingue nō minorē q̄ grec⁹ reddidit. Nō teneo vba bystorie vt erāt pre
 rta. Snie meminī i ea ad buc fere tenorē scriptū erat. Beraldi sūt q̄ apd maiores
 n̄fos heroes vocitabant⁹: q̄s maiores boib⁹: dñs minores fuisse tradūt. Nā que
 p̄isti reb⁹ gestis insignē videbat gratū populis virtute sublimē in deoz cetū colli
 gebāt. Si mō miracula extabāt quib⁹ cū supra naturā aliquid opatū fuisse p̄sta
 ret. At si miraculi nihil erat x̄tus tñ admirabilis videbat: buc neq; deū neq; bo
 minē p̄pellare p̄has putabāt. s̄ mediū inē vtrūq; sortiti vocabulū be: oem voca
 bāt q̄semideū: sic heroes introducti a q̄b⁹ corrupto vocabulo beraldi sūt appella
 ti. Illos aut instituit p̄m⁹ oim dyonisi⁹ q̄ etiā p̄m⁹ armat⁹ ⁊ cū exercitū iuasit in
 diā ac rudēs illos ⁊ agrestes boies corticib⁹ arborū ⁊ crudis ferarū carnib⁹ vtētes
 i vrbes legit: boues aratro iungere: frumēta serere: deos colere: nutrire comā: mi
 trāferre: ⁊ vnctiones docuit vngētoꝝ. Fuitq; bis dator vini sicut ⁊ grecis: arma
 uit eos armis marcialib⁹ ⁊ ad vsum vite cultioꝝ erexit. Quib⁹ cōposiū cū vellet
 abire atq; alias lustrare regiōes fucit cōplures i ei⁹ comitatu q̄ iā senio p̄fecti ⁊ af
 fiduis attriti laborib⁹ neq; remanē vobebāt sine rege neq; seq̄ ducē volebāt. Recel
 sūq; p̄ncipē lacrimis ⁊ fletib⁹ obsecrabāt vt sui misereret. Ad q̄s liber p̄. ponite
 curas inquit cōmilitones fr̄esq; mei diu pugnistis diu me secuti estis. ego alia ex
 alijs i fata vocor: vobis iā parata q̄es ē ⁊ hic p̄mia laboris vos manēt. Sistite h̄
 i vrbe hāc terrā quā vñ mibi lacerti q̄siuerunt possidete. Ego vos bodie militie
 laborib⁹ absoluo. veteranos milites eē volo heroesq; vocari. Nun⁹ vñ m̄ erit rei

publice consulere fontes arguere: laudare. p̄bos: ceterū m̄uerib⁹ vacabitis: q̄cūq;
gētū terrarūq; vnerit. vicū vobis reges vestitūq; dabūt: bonozatores ap̄ oēs
erit. Xena vobis p̄ncipes offeret. suasq; vestes p̄donabit. Stabit fides dicto ve
stro: m̄data horrebūt: p̄ditores indicabūt. q̄ seias male b̄nt hos infames affue
rabit. In oī terra libertas vobis esto: securusq; vob̄ trāsit⁹ ⁊ icolat⁹. Si q̄s vos
ym̄q; n̄bo facti de angariauerit quēpiā gladio feret. Ceterū ex amicis meis ba
chosissimū. Spartebā vobis regē indiq; p̄stituo. q̄ vobis alimēta p̄beat ⁊ annuas
stipes. Qui custodiat p̄uilegia via: ⁊ bonozatos vos beat ex grege vīo ad regni
fastigiū euocat⁹: vos illi p̄sultite ⁊ possit. Cui⁹ si gen⁹ defuerit ex vobis vūsq; liber
reges indoz sinito. Atq; sic adbozat⁹ heroas dyonisiū ex india duxit exercitus
Spartebas aut regnauit sup̄ indos q̄uīq;inta ⁊ duos ānos. Budāq; filiū succē
sorē reliq̄t q̄ cū regnauit annos viginti instituto filio cradena vitā finiuit. Ap̄
eū: p̄ duodeciz gn̄ationes beronū soboles vsq; ad berculē reguit i india. Hercules
aut cū dom̄s terrarū mōstris ac seuiicia tyrānoz deleta penetrasset. In diā regnū
beronū i se recepit. P̄uilegia tū bis non ademit: s̄ auxit eoz numez p̄scriptis int̄
eos q̄ secū ab hispania ⁊ mauritania militauerāt: ⁊ p̄ gerionē triplicis aie ⁊ antē
terre filii arma tulerāt lōgis itinerib⁹ ⁊ senecta etate defunctis. S̄ cū venisset ad
mortē multosq; filios b̄et. (Multis em̄ mulierib⁹ m̄fimonio iūct⁹ fuit ⁊ ynicam
aut filiā sustulisset pandeā noie buic regnū p̄misit. Et vt oñderet heroas q̄nti fa
ceret p̄ ceteris liberis. vñ ex nūero beronū noie iobare vīx filie dedit. q̄ regē gereret
q̄ngētōq; buic elephātes q̄tuo: milia eq̄tū ⁊ centū triginta milia peditū p̄stituit
bus regnū tueret. Ex h̄ nar⁹ ē polimbottas a q̄ dicta est v̄bs maria polimbotta.
Cui⁹ posterioritas vsq; ad alexādrū magnū p̄ cetū ⁊ triginta octo reges idiā gubna
uit. Ex q̄b⁹ ort⁹ ē po:z: cui⁹ v̄tutē mirat⁹ ē alexander atq; adeo dilexit vt victor vi
cto regnū dignitatēq; restituerit. Tū q̄s alexander ex suis militib⁹ heroas legit se
nes q̄ngētōs. lōga ⁊ laborioza nimis militia p̄tritos. q̄s pozo cōmēdauit. q̄bus
singulis annis i singula capita viginti argēti talēta daret: adiectiq; p̄uilegijs beronū
vt auro ⁊ purpureis coccineisq; vestib⁹ ⁊ paludamēto vti possent. q̄n ⁊ arma re
gia ⁊ insigne deferre quis gētū terrarūq; loco fuerint. Si q̄s hos manu pulsa
set aut n̄bo lesisset. cū capitis reū eē bonaq; sua fisco tēberi. Sic turbide vt ille re
fert q̄ trāstulit q̄ filia berodorū ⁊ didimū ⁊ magastēne ⁊ renesontē sentire prēdit.
Additq; demū ex p̄sona sua auctor ignor⁹. N̄ habem⁹ igit̄ beraldorū nomē idē signi
ficare qd̄ apud veteres beronū significabat. Dyonisiūq; p̄mū hoc gen⁹ boim ap̄
indos instituisse. Officiū eoz eē vt regib⁹ assistāt vt cōsulāt republice vt v̄tutes
extollāt vicia fulminēt. Nec aliud sūt q̄ milites veterani q̄ post multa egregia fa
cinoza militaq; bella mirifice p̄fecta ⁊ amplissimos triūpbos exbausti v̄rib⁹ sc̄ssiq;
senio a labore militari remittunt ⁊ i curiā cōsulturi accerunt. Traditū q̄s apud
maiores ē b̄mōi boies sp̄ bonozatos fuisse actū s̄. l̄is tū da uidis tū salomōis tū
ceteroz regū bebreoz latera cōstipasse q̄n ⁊ inter machabecos bec dignitas lo
cū obtinuit. Legim⁹ ⁊ iulii cesarē cū victo p̄p̄cio in egyptū p̄cussisset hoc noie ⁊ h̄
bonore plerosq; suos p̄militōes donauisse q̄ secū ⁊ i gallia ⁊ i britania ⁊ i germāia
⁊ i grecia: fori p̄pectore militauerāt. itaq; corpore senecta lāquebāt. Nec octauian⁹
august⁹ hoc p̄clarissimū gen⁹ boim neglexit: q̄ sup̄ato apud acciū marco anthonio
extincta deopatra. cū partoz sup̄bia timore posito veniā postulasset: abla:oz
marco crasso cū p̄ciosis munerib⁹ signa remisisset: tū reges indoz ad famā tanti
nois moti vsq; ad hispaniā legatos misissent. ac vltro parere se romano impato
ri obtulissent. Tū submerco cātabo terra maric⁹ pacē roan⁹ p̄p̄la b̄et: clausissetq;
tenuo iā portas b̄mōi: ferē legē tulisse. Oēs idarco mozales exercere se solent ⁊
obiectare p̄iculis ⁊ aliqñ pace frui quiete possint. Nec labor est vilis q̄ p̄mia non
expectet. Capioq; maiores n̄i militib⁹ q̄ b̄n pugnaissent: nō solū stipēdia q̄bus
se suāq; possent nutrire familiā: s̄ honores amplissimos p̄stituerūt vt coronas: ar
millas: bastas ⁊ alia v̄tutis insignia q̄si solamē ⁊ p̄mū laboris exacti. Silr ⁊ vos
facere decet q̄ d̄ijs fauētib⁹ ⁊ magna v̄tute militū rē romanā restituiunt ⁊ altā pa

cē toto reformauim⁹ orbe ne milites q̄ lōga ⁊ durissima nobiscū bella pegerūt: ac plurimū sanguinis tū sui tū hostiū effuderūt sine mercede tanti laboris euadant. Quisq; ḡ p̄ decennii nobiscū militaueris. Si mō q̄dragenari⁹ fueris siue pedes siue eques stipēdia merueris. militia p̄ hac ⁊ oī labore vocato heroes esto veteranusq; miles. Nemo te ciuitate foro tēplo hospicio domo p̄bibeat. Nemo tibi crimē ascribat. on⁹ imponat. pecuniā ex te q̄rat. Si q̄d peccaueris solā cesaris videntā expectato. Quicq̄d turpitudinis admiserit boies: te iudicē p̄palatorēq; timeant seu puati seu p̄ncipes furiunt. Qd̄ videris affirmauerisq; nemo falsus arguat. Libera ⁊ apta tibi oīa itinera locaq; sunt. In edib⁹ p̄ncipantū mēsa tibi potusq; esto. Stipēdia q̄b⁹ te tuāq; domū serues ex publico quotānis habeto: quā legitima face duxeris vxor: ceteri feminis p̄ferat. quē exprobaues infamēq; dixeris: hic reprobat⁹ hō ⁊ infamis esto. Arma insignia noīa ⁊ ozanmēta heroes ferto q̄ reges decēt. Que dicere aut facere velis vbiuis gētū locorū nationūq; facio. Si q̄s tibi iniuri⁹ fuerit ceruice careto vtq; senectuti tue q̄eti⁹ cōmōnētiū q̄ ḡ vos antiochij p̄tes fouerūt agros tibi tuiq; silib⁹ viritim diuidēdos assignam⁹. q̄ si pauci fuerint addim⁹ ⁊ mātuanos vt bona fide ⁊ alta x̄tute p̄fuisse te ciuipublice gaudeas. Sic octauianū veteranos suos honorasse p̄firmāt decruerat idē pen⁹ banibal facere nisi fortuna fract⁹ aduersa antiochi regis ⁊ prussie coact⁹ fuisset. supplex tribunalia petere cōperim⁹. Attilā hunorū regē quīs efferatū ⁊ inancem gloriā. filia suis veteranis p̄uilegia cōtulisse. Neq; theoderic⁹ gottorū marim⁹ ⁊ audacissim⁹ rex heroas in bonoratis reliquit q̄b⁹ ⁊ ciuitates ⁊ puincias tributarias fecit. Carolus aut magnus q̄ p̄mus post grecos apud romanos suscepit imperiū: germanus hō ex antiq; frācorū p̄sapia nat⁹ postq; saxoncs sepi⁹ rebellātes multa vi domuit: ac feces hunorū lōgobardos ab infestatione romani p̄sulis exterruit. suscepro cesaris noīe ⁊ augustus appellat⁹: milites oēs q̄ tāti laboris comites fuerāt: unūc modū bonore ferē ⁊ libertate donasse. Itē in q̄t milites mei vos heroes vocabimini: locū regū ⁊ iudices criminū. Viuite postea labores exptes: cōsultite regib⁹ ⁊ ex publico nō turpia corripite: fauete feminis: iuuate pupillos. p̄silio circundate p̄ncipes. ab his victū vestitū stipēdiūq; petite. Si q̄s negauerit in gloriā infamissq; esto. Si q̄s iniuriā vob̄ intulerit reū se maiestati aḡscat. Vos aut cauerit ne tātū decus tātūq; p̄uilegiū iusto bello ⁊ labore partū aut ch̄zietatū aut scurrilitatis aut alio quouis vicio maculetis. Ne qd̄ vobis largimur ad gloriā: redūdet ad penā quā de vobis iūmedā si forsītā excesseritis nobis ⁊ successorib⁹ n̄ris rōanorū regib⁹ p̄petuo referuam⁹. Nec sūt q̄ de noīe ⁊ institutiōe heraldorū q̄s heroas fuisse cōstat apud antiq̄s scripta cōperim⁹. Cur aut n̄ris dieb⁹ q̄ nūq; militarūt ⁊ abiecti q̄dā boies hoc nomē assequūt. nescio cām nisi qz oīa degenerāt: nec ē boim⁹ genus qd̄ stes suis legib⁹. Nā ⁊ indocti doctioris insignia recipiūt: ⁊ q̄ nudū nūq; senem viderūt militiā p̄fiteri n̄tentq; calcaribus aureis atq; vt de n̄ra dignitate dicamus: absq; lris absq; moribus sermones leues atq; vita cathedrā pōtifica lē au demus ascendere. Quere religiones p̄curre mechanicas artes: oēs oberrāt n̄bil est qd̄ suis legibus puris iuiolatisq; p̄seueret. Vale ⁊ si qd̄ habes qd̄ his consonet auctoritate dignū ⁊ fide scribito nobis: n̄ri meior ⁊ amās. Cuius rei micha elem̄ psullēdorffius p̄secretariū tuū ⁊ n̄ri diligētē doctrina plenū aut iudicē aut arbitriū exp̄ciemur. Ex viēna kl̄s Junij. Anno dñi. M. cccclj.

Passagium q̄d difficile conduci possit in effectū arguit pluribus ex rōnibus.

Epistola. cxxvij.

Littere ad me tue amātissime leonarde duplicate ⁊ triplicate peruenerūt. In omnibus botzaris me magnopere ad rē bellicā institūendā pro mea viri si quando apud cesarem seruiō operas nauem facis vt xp̄ianum decet et hominem sensu natū cuius est (nescio quare id fiat) quominus pōt eomagis de cōi bono anxiū esse. Laudo tuū cogitatū: tuas curas probō. Quānā tui similes rebus maximis p̄essent. Eredo multo meli⁹ xp̄ianitati eē p̄sultū. Nāq; si verū dice-

re libet: nimia ē in orbis nrī rectores consulētia aut aduersus officiū aut p̄ter offi-
ciū oēs intenti sunt. Arbitror te iā cognouisse quē sit apud ratispānā gesta ⁊ q̄
negligenter eo conuētū est. Ex italia nulli cōparuere. Nā legati venetoz p̄u-
lutū audire p̄oliū quā bauriā ingrederent. Anus mibi videt sup̄ oēs laudā-
dus princeps philippus burgūdie dux. qui r̄si esset britanico bello implicatus vo-
catus tamē ad conuētū qui p̄ salute populi xp̄iani erat indictus: noluit excusari:
noluit reipublice deesse. Congregationē que cōmune bonū tractare videbat sua
presentia noluit esse priuatā. Venit igit ratispānā iturūq; se contra thurcos in p̄-
sona xp̄ia pollicitus est. Si vel cesar vel rex hūgarie vel alius magnus princeps
eraturū duceret. Si minimus missurū se quas posset copias: neq; bis in reb; ex-
cusatū se habere voluit: nisi tale sibi sup̄ueniret impedimētū quod tota xp̄ianitas
legitimū reputaret. Quis hunc satis cōmendare principē possit. Nemo ē inter
christianos cui minus timendi sunt thurci ⁊ infideles ceteri q̄ duci burgundie.
Nemo tamē est qui p̄o depulsandis atq; cōprimendis hostib; fidei solitior eo
reperiatur. Unde ista mens homini. Nō cupido rapiendi hūc trahit: cui sunt opes
infinite: nō spes vlla voluptatū quibus frui victores putant: qui est iam suo pro-
fectior. Et si delicias amet nusq; maiores q̄ domi reperiatur. Non augēdi domini
ratio qui se nouit in grecia aut in alia nequaq; regnare posse. Sed est hic religio-
sus princeps amat ecclēsiā matrē suā. Cupit fidei nr̄e cōsulitū esse: dolet curz audit
xp̄ianū iomē blasphemari. Diferet in felicib; aiab; que dietius in captiuitate
a barbaris rapiunt. Pudet eum ignomie quā thurci nobis inferunt. Est enim
nobilis ammus: nō pōt mens alto sanguine nata: nō alta meditari. Nihil turpe
ferre pōt generosus spūs. Videt se dono dei amplissimis ⁊ populosissimis regio-
nibus prefectū: multisq; beneficijs cumulatū. Nō vult ingrātū videri. Recogno-
scit munera i se diuina esse q̄ plurima vult p̄ sua facultate vices reddere. Memi-
nit iobānis patris sui: quē thurci pugnātes pro fide catholica captiuarūt. Cupit
vlāsci paternū vulnus: imitariq; maiorū suoz vestigia: quos pro fide orti odora
constat fuisse ardentissimos. Quuius igit opa factū est q̄ in cōuentu ratispānensi
nōnulli articuli cōparentur quoz ego copia rectorib; nostris vrbis feci. Nec me
dubiū tenet quin tu illoz noticiā habeas. Nam tū illustri dñio veneroz apud q̄
nunc morā trabis articuli p̄ suos legatos huiusmodi missi sunt quoz si fieret ex-
cutio nihil erit nostre religioni timendum. Cesar eiusce rei cupidus nouiz apud
frankfurdiam conciliū indixit. Id futurū est tercio kl̄s octobris. Cesar aut eo se
curiamq; suam transferet aut. presidentes plena potestate suffultos mittet: neq;
negliget quātū in se erit puentus. Nūc quoniā de me multa diuis: referabo tibi q̄
mibi incūbant. Optaui domū reuerti visere amicos: cōsolari ac pascere quocūq;
tandem pastu valere meas oues supplicauī cesari. benignā mibi vt licentiā prebe-
ret: quia patris lares peterē: nō obtinui. Sit em̄ sua serenitas necessaria sibi esse
seruitia mea dum in stat apud frankfurdiam dicta dies. Eā ob rē fero moleste meū
exiliū. vrezozq; qd nuper sum expertus. Etenim cū ratispānā pergerē inuasit me
dolor pedū quē podogram medici dicunt: que res mibi intereundū acerbissima
fuit. Nō tū neglexi cōmissum onus. Iter curz magno labore peregi: adeo vt pede
ad sellā suspēso vnius diei viā fecerim cū inter asperissimas alpes nō esset qua-
drigis locus. Idē timeo ne mibi nūc accadat: si vt mentē intelligo cesaris vl̄ mit-
tar inter legatos: vel suā se sequi ferentatē iubeat. Sed quid agā quis ego sum qui
tantū imperiū effugere possim. Ideo insup̄ res maximas esse ad quas tencor et
vniuersē xp̄ianitati vtilis. Quid in laborē pro facultate mea statui manere ⁊ ad
meum exilium paucos menses addere: donec frankfurdii consiliū finiat. Im-
partiar meas operas in cōmune bonū. Et si nequeo grādes manipulos in aream
ferre dñicā at saltē spīcales aliquot in botzū ecclēsie referam. Neq; em̄ deus no-
ster tā facta boiz q̄ mētēs ipsiū. Et laudatā i euāgelio mulierculā legitimā q̄ duo-
era mūnita i gazophiliā obtulit. Illō aut oro leonarde amatissime nr̄e et pas-

sa gñ cōtra thurcos instituēdū italice pace cōparco. vel me monacho qui illā con-
dusse equiparādū putes. Nāq̃ si pulcerrime ⁊ vere dicis nullā eē psonā adeo te-
nuē p cui⁹ man⁹ neqat si veit diuina maiestas res maximas pficere. Et addis ex-
emplū nri tps. Nā pacis italice humilis ⁊ quodāmō despect⁹ heremitarū sancti
augustini nouacellus auctor bñ. Nō est tñ equa rex ⁊ psonarū pportio. Pax enī
italica etsi vt ais rome ad maturitatē pducī nō potuit: adeo tñ in alto illo sūmi p-
sulis igne pñstoziali decocta fuit vt paruo postmodū sole potuerit maturefcere.
Erāt ⁊ partes q̃ prēdebāt lōge defesse bello cōtrite atq̃ exhauste: intelligebātq̃
nisi pcorādiā complerēt nri vtrinq̃ fundit⁹ eē peundū. Nec plurima erant capita
quorū sensus cōbinādī ad pficiendā italice pacē viderent. Ne negociū hoc gerēdi
cōtra thurcos belli: rude adhuc indigestū ⁊ pene intactū ē. Nec germanie aut gal-
lie pñcipes quorū potissime mētes excitādē sūt satis intelligere possunt: quid sua
nō intersit: cōtra thurcos arma mouē q̃ sūt ab eis remotissimi. Quis insup galliā
aut germaniā armet nisi cerebra pene infinita piūgat. Adde q̃ oēs italice vires
ad maritimā classes sūt vinebde. Qualis deinde int me ⁊ monachū italice pacis in-
uentorē cōparatio cadit. Fateor q̃: nihil est rectorū ac rectorū orbis factū diffici-
le velle illi ⁊ posse vñū ē. Nec inficiās eo spirare vbi velit spiritū dei: q̃ ⁊ aliqñ in-
fima mūdi eligit vt fortia q̃q̃ pfidat. Sz audi psonās q̃ dispares adnectis. Ego
illū monachū q̃ ptes italie diffidētes cōposuit: crimine mūdū lōga vite sanctimo-
nii cōprobatū ptecrina plenum. Nihil miror si de⁹ in sūm elegit p qd pacaret ita-
liā. At istic q̃uis turpitudine pdo meā lōge a me absūt. Nabet in me de⁹ mltā q̃
puniat: nulla q̃ pmet. Quo igit pacto me velud organo magnis i reb⁹ vtaf. Ae-
reor: vereor vt te vera nō cede: nedū me grādib⁹ ingero negocios: ipedimēto magi⁹
q̃ pinotioni repiā. Tu vñne de me tibi mltā pmittere: ac me domi q̃ foris ma-
gis cimbā fortasse nō inutilē regaz. Nautis magne si clauē tñuero ⁊ me sit⁹ ⁊ nau-
tas perclā. Franckfurdie si fuero nauderos inueniā optimos: atq̃ ipse remigis
officio fungēs peccatorū meorū partē debeo: hec tibi de me volui dixisse. Hunc de
ordine dato pauca disserā. Scripsisti vocādos esse multos ex italia ad cōciliū ra-
tispanēse putasti id fixurū constā. simile ne dicā basilicē. qd in annos viginti p-
tensurū est. At nrm ex acto mense finē accepit. Indictū eē aliud buc rursus vocantē
ex italia rex aragonū: veneti: ianuēses: florentini: senē. lucani. Comes q̃z fran-
cisus: q̃uis nō est inuestitus de ducatu mediolanē. accersit ⁊ dur mutine: mar-
chiones insup mantue: mōtisferrati ⁊ saluciarū. Videbim⁹ quantus erit nostrorū
feruor italorū. Regib⁹ quoq̃ francie anglie bohemiē būgariē polonie dacie suecie
norwegie scotie lste danf vt ad quētū mittant. Principes alamanie adesse: comi-
tates mittere legatos iubent. Si erit cōuentio grandis spez bene gerēde rei sum-
mā. Si pauci cōuenerint obugefam. Dices. Quid sentis: quid putes futurum:
Mallem tacere. Mallem opinionē meā esse falsissimā ac mendacis q̃ veri ppe-
te nomen. Dicā tamē q̃ me⁹ p̃efagit anim⁹. Non spero q̃ opto. nil boni menti
mee p̃suadere possum. Quare inquis. Quare inqua. Ego bene speres xpianitas
nullū habet caput cui parere oēs velint. Neq̃ summo sacerdoti: neq̃ impatori q̃
sua sunt danf. Nulla reuerentia: nulla obedientia est. Tāq̃ ficta noia: picta capi-
ta sint: ita papā impatorēq̃ respiciamus: Sūū queq̃ ciuitas regē habet. Tot sūt
principes quot domus. Quomodo tot capitibus quot regūt xpianū orbē arma
sumere suadebis. Age dicito cōcurrere in bellū cunctos reges. Cui ducati dabis
Quis ordo in exercitu erit: que disciplina militaris: que obedientia: quis pascet
tantū populū: quis intelliget varias linguas: quis reget diuerfos mores: quis an-
glicos amicabit gallicos: quis ianuēses coniunget aragonensib⁹: quis theutones
bungaris bohemiisq̃ cōciliabit. Si paucos contra thurcos ducis facile succūbis
Si multos confunderis. Andiq̃ sunt angustie. Perge vltra atq̃ insipice xpianū
tatis vultum. Pacata inquis italia est: facile aduersus ceteros arma sumet domū
queta. Nescio q̃ queta. Inter regem aragonū ⁊ ianuēses ad huc belli relique

manent. Nec ianuenſes bi ſunt q̄ cōtra thurcos pugnaturi credant quib⁹ tñbu-
ta pendere dicunt. Veneti cū thurcis ſedus p̄cuſſere. Et q̄uis aſit ſe ſumptuos
arma p̄nſa fideſi ceteri xpiani bellū thurcis indicant. Quis hanc cōditionē im-
plebit. Vocare nūcrogare atq; excitare venetos oportebit: q̄ cetos imitati cōt-
ſipax eis cū thurco nō eēt. Quid cū italici facies qñ due nauales potentie ⁊ qdē
maiores deſunt. Rex aragonū q̄uis eſt potētiffim⁹ ⁊ ad cōe bonū ardens: baud
q̄q; ſolus bellū nauale contra thurcos agitabit. Sumi pōtiffici quāta ſit daſſis
nō ignoras. Deſicit igiſ nobis altera belli ps. Mā cū terra mariq; thurcos vera-
re ppoſitū eſſet: deſicientib⁹ italici nihil eſt qd te maritimo bello ſperem⁹. Patebit
aſiani ellecſpontus. Et ſi terra bellū geraſ: infinitas ex aſia copias in greciā thur-
ci traducēt. In hispania noſtri q̄ multi ſūt reges potētia regimine volūtate ⁊ opi-
nione diſpares. Neq; illi in extremo iacētēs occidēti ad ſeptentrionē trabēdi ſunt.
Eſtq; qd agit cū granatēſib⁹ tomi. Rex frācie ⁊ ſi toto regno pepulit hoſtē: mari-
nas tñ boras inq̄etas bz: nec milicē extra regnū audebit mittere. dū claſſes ex an-
glia repetinas timet. Angliā nil aliud aio gerūt q̄ vt repulſaz ex francaia vindictē
Scoti dani ſueti norwegi in vltimis orbis oris ſiti: nihil ē qd extra tomū queant
Theutones int̄ ſe diuiſi nulla in pte coherēt. Ciuitates cū principib⁹ diſſident. Et
ipſi inter ſe principes nullo cōcordie vinculo tenent. Suiſeſes cū duob⁹ aſtrie
vetus odiū tenent. Comes palatin⁹ archiepo mogūtino infeſtus eſt. Ducatus lu-
ceburgenſis inter regē bohemiē ⁊ ducē burgundie litigioſus pendet q̄uis ſunt
ad kis vſq; nouēbzis in cā rem inducie. Duces ſaronie deſeraginta caſtellis cum
bohemiis litē habēt. wratiſlauieſes reſiſiti p bohemiē regē. bomagiū facere reco-
ſarūt: niſi ad ſe rex p̄ſiſcaſ. Pruteni qui religioni ſancte marie theutonicorum
ſubiecti fuerūt: exciſſo priori iugo ad regē polonie deſecerunt. Iſq; nūc regiones
ingreſſus cū coniuge ſacramenta fidelitatis accipit. Lignicenſes quos laſiſlaus
rex gubernator bohemiē dederat ſubire iugū reſuſant. Nec pudwicenſes parerē
dño de roſis voluntarij ſunt q̄uis dono regis ad cū ptineant. In aſtria nūl qd
ti eſt. Hazonē eyzinger dominātes ſpernūt. Ciuitates amāt ſeditiones frequen-
tes agunt. wancho bohemus cū duob⁹ milibus latronū regionē longe lateq; ve-
rat: In wicma crebra ſiunt incendia: nec auctores in famā veniunt. In bunga-
ria p̄lati ⁊ barones inſenſi ſunt iobāni vainode: qui quondam gubernator fuit:
nūc capitani⁹ nomen tenet regniq; maximā partē occupat. Birkra behem⁹ inue-
ſtitus a rege de territorio ſepuſion in hungaria ad poſſeſſionē venire p iobannem
impeditur. Diſpotus raſtie q̄uis thurcis vniūſ pureſ: auxilia tamen regis bun-
garie petit ⁊ thurcos aſſerit bello paratos. Nihil tñ ad bec hungari mouent: ſed
habitori potius inducias ſiue p̄cordiā cū hoſte q̄ moruri bellū credunt. Ede nūc
in tanta rerū varietate quid ſperandū aut timendū ſit. Intuere deinde morbo-
minū ac noſtroꝝ principū facta cōſidera quantus auaritie ſinus patet. quāta in-
ertia quāta voracitas. Nemo litteris aut bonarū artū ſtudijs intentus eſt. Et tu
cū hiſce morib⁹ deleri poſſe thurcoꝝ exercitus putas: vtinam tu verac inuenias
ego fallax. Et cūq; res ſeſe habēt: manebo ad dictā diez franckſurdici⁹. ⁊ ſi nō p-
dero reipublice xpiane. macerabo tamē meiſum ⁊ in vindictā meoꝝ delictorū
affligā corpus ⁊ mentē. Si quid in cōmuni redundabit boni tanto id libentius
videbo. q̄tomagis preter ſpem cūeniet. Tu vale ⁊ me vt ſoles ama: ⁊ ſi amari
pari amore ange. quoniā ego te p̄o tua virtute vebemēter amo. Ex noua ciuita-
te die. v. Julij. Anno. M. cccc. xliij.

Excusatio regis dacie quare
ad dietam non venit.

Epistola. cxxvij.

Reuere[n]dissimo principi domino. F. diuina fauente clemētia romanoꝝ im-
peratoꝝ ſemp augusto duci aſtrie ⁊c. Enſiſtemus dei grā regioꝝ dacie
norwegie ſclauoꝝ gotoꝝ rex comes iſaldenboꝝch ⁊ delmanboꝝſt. Salutē
⁊ triumphantis victorie conſpirū in argumentū. Deſectis nouiſſimis impialib⁹

litteris nobis directis. merore cordis et mentis anxietate indicabili vexabamur. Cum vidcamus tandē virus pestiferū in xpianā fidem dudū congestū: viperam alā balyamach thurcoꝝ tyrannū sceleriter euomisse: et qđ in sue impietatis cōtactaculis fabricauit incentiuū sue iaz crudelitatis detent. Hunc non ambigim⁹ imaginē bestie illius gestare. quā iohannes euangelicus vates ascendente de mari preuidit. terciā partem stellarū ad una trabente: immo asiam et affricam etiam suis crecabilibus spurciis europē terminos defedantē videre videmur. serenus sime impator et frater charissime qđ cū singulari messia referimus statuū oium et seruū omniū religionē fidē et vrbanos mores in populo xpiano adeo a iusticie tramite declinasse qđ diuinā nō cessent irritare: et puocare vindictā. In illos precā pue qui alioꝝ vita et exemplo deberent merito esse ductores: vnde vltione condigna hoc nostro tpe quo peccata magis et vicia subrepunt: flagellis et plagis grauiorib⁹ excubant. Nullos em̄ xpianoz fines p̄ vniuersi orbis machina a peste dadib⁹ vel incurtib⁹ hostiū extimē videre aut cognoscere valeam⁹: omne qđ solus vbi xpi nomen colit crebris agitari et oppugnare cōtrariis. Neq; p̄pterea vllam diuine miserationis et pietatis recuperāde: maiore adesse fiducia qđ qđ incipientes a capitib⁹ diuinis institutis et bonis morib⁹ fm̄ euāgelicā legem rēsumptis: priores culpā et noras emēdemus in melius: quaten⁹ placata diuinitas suoz calcoꝝ felicius propicia nō desit optatib⁹. Nec sunt inuictissime cesar arma fortissima: p̄ pugnacula munitissima et securā presidia quibus aptius et facilius: immo felitius et fructuosius hostium vires et frontē supbie demoliri cōueniat qđ in militaribus cuneis qđ bellicis munimentis. Hoc quidē exemplariter p̄biscis traditionib⁹ comparat qđ medici satagentes noxiales a corporibus ehyms repellere p̄ prius antbidotis et cathaplasmate congruentib⁹ p̄paratas ad eritum supfluitates deinde formato expellūt. Sic ergo impialis maiestas erga deū celi deuota fugiobus et inferioribus suggerat melioris vite seruoꝝ. Interioris em̄ conscientie penitentia cilio sacco et cinere. non auro vel argento: non exquisitis monilibus nec in arcu fortium aut roboꝝ potentatus uin: uite diuinā contra se concitatā placuere furoꝝ. tūc augustalis maiestas superno adiutorio comite: cum exercitibus xpianis hostiū castra penetrabit securā: oēs qđ barbaroz cōstringet conatus ausus armis et potētia vindicabit. Erūt qđ hostiū vires angelo dñi cohortante sicut stipula ante faciē venti et titubāt pauore et timore sordescent. O saluberrimū et iocundissimū omen: si fata prestassent. Qđ regnoꝝ nostroꝝ rebus cōpositis que varijs impresentiarū contrarioz detinent anfractib⁹ cum proceribus nostris quos numero et solertia militari ornatiſſimis obtinemus: cū vestre serenitatis cōtubernio pro fide catholica: pro gloria immortalī: pro illius noie qui nos suo sacro cruore redemit: p̄ fidelīū ibidē a thurcis oppressoz tutela: in cesarea comitiua: adesse possemus. Cessamus deū nihil nobis gratius nibilq; optabilius qđ qđ in tam sancto opere adesse liceret. Condolentes ex ipsis cordis visceribus impiali constātinopolitaneē. vbi: et venerāde patriarchali ecclie quā constātinū magnū primum post philipū orthodoroꝝ cesarem p̄decessore vestrū fortissimis mēis ebfirmitatē suo nomine que prius bisancium dicta est et presentia legē decorasse. Vbi sum⁹ eccliaſtice et impialis maiestati viguit sanctio. Vbi fuerat legū sacrarū fidei viguit norma et religionis specimen institutis et obseruantis religiosissimis preornata. Licet et ibi quandoq; sathan non absuit. qui arrium sabellū manicbeos nestozium macedonium dipſozium. Euticem et ceteros suscitauit berſcon: qui in agro domini in tritico fidei zizania seminauit. Acrum qđ impedimentū huic nostro sincero proposito preſtitit qđ vstras imperiales litteras dumtaxat decē diebus festum sancti gregoriū precedē. presentate recepimus baiulo. Cum vero regnū nostrū dacie vbi residemus ad p̄sens insulis interfecet diuersis vadis ponti a se distantibus inuicē et primo tempore parliamentum regni nostri predicti: cuius consultatione in rebus grauioribus affectare solemus absq; plini tem-

poris intervallis cōgregare minime poteramus. Tum etiā quia sum⁹ in p̄cinctu
ad regnū nr̄m nauigandi norwegie cū expeditione cōtra hostium nr̄oz incurſus
quos frequentius ſuſtinem⁹. Quo p̄trea ceſarijs veſtris deſiderijs ⁊ hortantib⁹
p̄onū ſatiſfacere minime potuim⁹. Si ūo in p̄ſata dicta p̄ ſancto iſto ⁊ pio ope
celebranda aliqua ſalubria ⁊ vtilia cōdudē de quibus nos certiorari duperitis
quātū nobis poſſibile fuerit. ſaluis regnoz noſtroz negotijs aio gratiſſimo facie
mus. Ceterū in cā ordinis p̄utenoz beate marie ieroſolymitan. lris v̄ſe ſerenita
tis plen⁹ intellexim⁹. Cū ūo talis inter ordinē militiā ⁊ patriā ſit exorta diſcordia
vt p̄ciora magiſq; indices nocitra veriſit formidam⁹. Quo p̄trea in dies traca
tus cōcordie magis difficultari veriſimiliē timeam⁹. in quo ordiui ⁊ patrie ex inti
mis cōdolem⁹. ſi tñ fuerim⁹ reſiti obtentu v̄ſarū impialiū ſrarū omnē ad ordinis
p̄fectū ⁊ patrie cōcordiāq; ⁊ pacē efficacē operā libenti aio impendem⁹. Valde
ſereniſſime p̄nceps ⁊ frater chariſſime in illo q̄ habitat in celis ⁊ imperat: cūta
ſua ordinatione gubernās ſeliciē ⁊ longeuē cui nos offerim⁹ gratiſſimo aio p̄para
tos. affectātes a cellitudine fraternaq; charitate v̄ſa hāc p̄ntez excuſatione n̄ſas
corā illuſtrib⁹ p̄ncipib⁹ ⁊ ſereniſſimoz regū oratoribus ⁊ legatoz ꝑ aplice ſedis. qui
dicte cōſtitute p̄ntes extiterit legi ⁊ recitari. Datū in noua ciuitate nr̄a roſtildē.
die dñica palmarū. Anno a natiuitate dñi. M. cccc. liiij. n̄ſo regali ſub ſecreto.

A rege aragonū ad ſacrū collegiū car
dinaliū ſpōte contra thurcos ire.

Epistola. cxix.

Ruerēdiſſimi in x̄po patres ⁊ dñi amici nobis ſingulares poſt memoriam
nr̄am. Miſib⁹ p̄fecto cecidiſſe recordamur qđ nos adeo cōmouerit aut tan
tā indignationē aio iniecerit: quātā cōſtantinopolitane v̄rbis caſus ⁊ gre
eoz miſerāda atq; inaudita calamitas: neq; ūo ob id ſolū indignamur qđ greciā
q̄ magna p̄s eſt xp̄iane gētis amiſſa libertate oppreſſas ac in manū ⁊ ſeruitutē in
fidelin⁹: p̄ xp̄ianoz negliſſimā redactā ⁊ xp̄iano corpe diſtractā atq; diſſiſſas vi
dem⁹. (Quāq; eſt id grauiſſimū qđ ⁊ oim mētes atq; aios magnopere cōmouere
atq; excitare in vltione debet) ſed etiā qđ turpiſſimā ⁊ indigniſſimā notā n̄o xp̄ia
no ob eā rē iniuſtā cognoſcim⁹: ⁊ que vix vnq; vllis cōſilijs piculis aut laboribus
aboleri poſſe videat. Quid em̄ tā indecēs tam turpe tam pudendū xp̄ianis. qđ pa
ri xp̄ianos a barbaris opprimi ⁊ acerbiffimo ſeruitutis iugo ſubiici fidēq; noſtrā
labifactori atq; fundit⁹ euerit. Pro qua tuenda atq; cōſeruanda dubitare n̄ ne
mo qđ xp̄ianus re ſit mortē impigre appetere. Sed bec cōis culpa ſit. Quz em̄ ali
alios inuenimur aū cōſtātinopolis calamitatē ſi quis in eius deſenſionē arma ca
piat ⁊ obſiſtere iniurie conet: illa ciuitas interiz capta eſt. ⁊ illa ois greciā cōcidit
Capite em̄ cōfracto ⁊ cetera mēbra caſſata ſūt. Cū autē quottidie intelligamus ex
multoz ſermonib⁹ ac lris ipſuz thurcoz p̄ncipē in eā inſolentiā ac furorē puc
ctū eē. ob res ſecūdas q̄ ſolent aios extollere atq; inſāmare: eūq; nō cōtēntū gre
ciū captiuitati ceteris xp̄ianis atq; e grecie clauſtris in italiā velle erūpere. Impe
riū v̄bis terraz ſibi p̄mittentē ⁊ xp̄ianā fidē euertere molientē. Inſtituim⁹ aio il
lius furorū. p̄ viribus nr̄is obſiſtere: conatuſq; eius nepharios quātū in nobis fue
rit reprimere atq; infringere. Sperātes x̄po deo nr̄o autoz atq; fautoz. p̄ cui⁹ fi
de deſendēda hāc expeditionē glorioſam ſuſcepturi ſum⁹: vt ⁊ aliq p̄ncipes ⁊ po
puli xp̄iani vna nobiſcū ad ſalutē ſacroſancte romane eccleſie exēplo nr̄o excitat
tur ac fore illū atrociffimū fidei hoſtē nō ſolū vliſcāmur ⁊ intra grecie terminos
cōbibeam⁹: ſed etiā recupata oi greciā ipm̄ ⁊ tota europa depellam⁹. ac ne in aſia
quidē ſua quietū eē lineam⁹. Que cū ita ſint. R. p. v̄ſas oratas eſſe volum⁹ p̄mū
vt voſiſpi qui fidei xp̄iane duces eſtis in eā tuendā ⁊ cōſeruandā oēs vires ⁊ ſtu
dia v̄ſa p̄feratis. nec eā ruere patiamini: cuius p̄tectoꝝ acerrimi merito eſſe de
beatis: vt alijs exēplo ſitis qđ ad vos oculos reſerūt qđd agiū intuent⁹ cū ad vos
p̄mū qđ eſtis religionis capita acceptā iniuriā ⁊ cladē hāc p̄tinere exiſtimet. De
inde vt cūctos p̄los p̄ncipes ac reges xp̄ianos p̄ legatos ac l̄ras qđd fieri poſſit

exhortemini atq; exortet: vt & ipsi exēplo vfo nfoq; hoc & necessariū: & matie glori-
 oſus bellā ſuſcipiāt: & p eo gerēdo q̄s poſſint copias claſſes arma & comعات
 parēt. Si p fide nra tuēda in q̄ eſt ſalus nra reposita nō depugnam⁹: p q̄ dimica
 re ſuſtineam⁹. Si feram⁹ iniurias xpō deo nro factas: cuius ille imagines deleuit
 ſcōz ac in artyrū ſtatuis euerſis: reliquis luto, puolutis: ſacris virginib⁹ in ceſta
 tis: filiab⁹ e cōplecti parētū ad ſtuprū raptis parētib⁹ ipſis crudeliſſime necaſi. Si
 baſi in quā feram⁹: cuius tandē iniurias vlciscimur. Si religionē nram p negligē
 tiā ruerē patimur: vt omittam⁹ ignominias vincula cedēs que xpianiſ impedit
 Quidnā ſpare ampli⁹ de aiarū ſalute poſſum⁹. Multis ſane ac ſūmis p̄cipib⁹
 vt cōſtantinū & iuſtinianū omittam⁹: cum domus nra que barbaroz ſemp oppu-
 gnatrix fuit. tūz aliarū nationū ac gentiū maximo bonore ac glorioſum fuiſſe ſci-
 m⁹: xpianiū nomē auxiſſe ac diſſiſſe. Quāto igit nobis omnib⁹ boneſti⁹ & glorio-
 ſus fiet illud ab ruina & māiſeſto interitu vindicaſſe. Qz ſi nulli nobis adiutores
 fuerint ad tantā iniuriā vindicandā malūq; puſſandū. quod eſtimare nō poſ-
 ſum⁹. Hos tñ ppoſitū nrm exequi cōtendem⁹ ſperantes in xpō deo nro rē pſpe-
 re ſucceſſurā. In qua etſi mori cōtingit leto & cōſtanti aio moriemur. Datū i ca-
 ſtro noſtro neapo. is p̄ima aprilis. Anno. liiij.

Dialogus cōtra bobemos & thaboritas
 de ſacra cōione ſub vna ſpecie.

Epistola. cxxx.

Reuere[n]diſſimo in xpō & colēdiſſimo patri dño iobāni de caruiat ſacroſan-
 cte romane eccleſie ſancti angeli diacono cardinali. Eneas ep̄s ſeneniſis
 S. p. d. Quis apud bobemos aplice ſedis legationē abieris & oēs illius
 gentis mores opinionēſq; noſceſ: tñ qz peruerſi quidaz homines nouos indies
 errozes audūt. Et ego nuper iuſſu ceſaris in bobemia fui cognoui⁹q; bonos & ma-
 los & multa cū eis cōtuli: & audiui multa que ſedē apoſtolica intelligere nō eſt in-
 utile. Deceui que bac in via mibi cōtingerūt tue dignationi p̄ſcribere. Qz ſi ma-
 gnā papirū implevero. nō tamen erit arguēda narratio: qz res plurimas nō pōt
 breuis eplā comprehendere: & cauendū eſt ne ſiā obſcurus. dum breuis eſſe labo-
 ro. P̄termittā nihilomin⁹ locos illuſtriores. Adbibeat mibi benignas aures
 tua moeſtia boniq; cōſulat ſi liberius ſcripſero q̄ tue dignitati par ſit. Mā ver⁹
 noticia & uſura que inter nos olim fuit audacē me facit. Sed incipiā ſam narrare
 quia nulla eſt mibi de tua benignitate dubitatio: q̄ ſolet oia i parte reape meliorē.
 Cū ergo p bos dies de noua domo verſus pragā iter agere: eſſentq; mibi college
 nobiles. Albertus de eberſtorf baro. procopi⁹ de rabenſtain & benicus truchſes
 equeſtris ordinis milites. Et vſu viſum nobis eſt (qz raptōres & inſidias timeba-
 mus) ad thaboritas poti⁹ q̄ in aptis villis pnoctare ac lupoz magiſq; lepōzum
 ſequi fidem. P̄miſim⁹ igit q̄ thaboritas accederēt atq; ab his ius hoſpitalitat⁹
 expererēt. Acceperūt hec letis aīs thaboritē: & dederūtq; fidē atq; obuā venerunt
 Res ſpectaculo digna fuit: ruſticani & incōpoſiti vulg⁹. Quis vrbani videri ve-
 lint. Frigus erat pluuiale tēpus. Mā bobemia ſepe miſcet eſtati byemē. Et illis
 aliqui nudi erāt ſolis recti caſiſis. Alij pelliceas tunicas induerat. Alij ſella ca-
 rebāt: alij freno: alij calcarib⁹. Alteri crus occreatū fuit: alteri nudū. Huic oculus
 deſuicilli man⁹. Et vt virgilianiſ vtamur verbis. Seduz videre fuit populataq;
 ſpa raptis aurib⁹ & trucas in bonoſto vulnerē nare: Incedēdi null⁹ ordo. loq̄ndi
 nulla moeſtia: barbaro & ruſtico ritu nos exceperūt. Obuleſt tñ xcnia piſces
 vinū ceruiſiā. Sic opidū igreſſi locū viſim⁹. Quē niſi bereticoz arcē aut aſilū vo-
 cē neſcio q̄ appellē noie. Mā q̄cūq; detegūt in xpianos ipicraſ ac blaſphemiā
 mōſtra buc pfugiūt. tutamētūq; hnt: vbi tot ſūt bereſes q̄t capita: & libertas eſt q̄
 velis credere. In exteriori ciuitatē porta duo fuerūt ſcuta. In altero pictura erat
 angeli calicē tenētis q̄i cōione ſub ſpecie vini ſuaderet populo. In altera ſiſca pic⁹
 fuit dō ſenex & vtroq; lumine caſſus. Dic oli dux thaboritaz fuerat & alter⁹ oculū
 in pueritia p̄diderat: alter⁹ hoſtili ſagitta p̄ſi⁹ amiſiſ. Ab hoc ſepe victos fideles

aiūt. Sepe xpianorū cedēs factas. Copiores ciuitates exustas diruta monasteria
sacras edes incensas. pstitutas vginēs sacerdotes occisos. Quē taborite nō so-
lū monoculū s̄ cecū q̄ secuti sūt ducē: neq; absurde. Nā tali p̄lo q̄ nihil diuinitatē
intelligit: nihil religionis tenet. nihil eū rectiq; videt: q̄s ducatu p̄bere debuit nisi
cecū. Impletū ē illō saluatoris in eis. Si cecū ceco ducatu p̄beat q̄bo in foueā ca-
dūt. Hic tū morti p̄rim⁹ eēt: p̄sultaretq; taborite quē post se p̄ncipē designaret
Postq; inq̄t anim⁹ a me fugerit. excoziate cor: meū t̄ carnes date volucrib⁹. Ex
corio vō timpanū facite atq; hoc p̄lio ducē habete. Nā quis locorū theutones so-
nū ei⁹ audierit: mox terga dabūt zischā i timpano formidātes. Hic postq; obiit tba-
boritarū aliq. p̄copiū sibi ducē legē. Alij intātū illi meōziā dilexēt vt neminē di-
gnū exstinarēt. q̄ tāto duci succederet aspnatiq; p̄ncipē orphanos sese vocabāt
q̄ p̄ie carētes atq; orbatos. vt q̄ cecitate nō viuā tm̄. s̄ mortuā q̄s colēdā cēlebāt:
z ad inferos vsq; sequēdā. Hūc autē veluti numē taborēses hnt. Et q̄uis pictu-
ras oēs abominent⁹: hui⁹ t̄ picturā religiose colūt: t̄ bonorē quē xp̄o negāt con-
tēdūt zischē. Hoz secta pestifera z abhominabilis est ac sumo digna supplitio. Ro-
manā ecclia nōlūt hīc p̄matū. Aut p̄p̄ri clērū hīc q̄c̄. Imagines xp̄i scōzq; re-
lent. Ignē purgatorij inficiant. Nihil scōz p̄ccs iā cū xp̄o regnātū. p̄c̄fse mor-
talib⁹ assuerāt. Festū diē p̄ter dñicaz z pascālē nō agūt: ieiunia sp̄nūt: bozas ca-
nonicas abijciūt. Eucharistiā sub specie panis z vini z paruulis z dementib⁹ p̄re-
bent. Cōficiētes nihil p̄ter oionē dñicā z vba p̄secrationis dicūt: neq; vestimēta
mutāt neq; ornāt⁹ assumūt aliq̄s. Quidā vō eousq; desipiūt: vt nō ver⁹ xp̄i corp⁹
in sacro altaris: s̄ rep̄tationē quādā eē p̄tendāt: errātis berengari⁹ nō conuersi
sequaces. Ex sacris ecclie: baptismū: eucharistiā: matrimoniū: ordinēq; recipiūt.
De penitētiā parū sentiunt. De cōfirmatione z extrema vnctione nihil. Non-
chorū religionib⁹ infestissimi sunt: inuēctionesq; dyabolicas asserūt esse. Baptisma
simplicis vnde volūt. Nullā aquā benedicūt. Liniteria nō hnt cōsecrata. Cada-
uera mortuorū in cāpis z vt digna sunt cū bestiis spelcūm: vanūq; consent orare
p̄ mortuis. Eccliarū p̄secratiōes deridēt: z in oib⁹ locis passim cōficiunt sacm̄.
Nulla maior: his cura est q̄ sermōis audiēdi. Si quis negligēs est tomic⁹: sp̄et
aut negotio ludouc vacat duz sermo ē. virgis cedūt z intrare vt verbū dei audiat
cōpellit. Est illis tom⁹ quēdē lignea similis bozeo ruris: hāc tēplū appellāt. Hic
populo p̄dicāt. hic legē p̄ oēs dies erponūt. hic altare vnicū hnt: neq; cōsecrat⁹
neq; cōsecrādū ex quo sacm̄ plebib⁹ exhibent. Sacerdotes neq; coronas ferunt
neq; barbas tondēt. His taborite: frumētō: ceruisia: lardo: leguminibus lignis
z omni sup̄pellectili necessaria publice tomū cōplēt z addūt in singula capita sin-
gulis mensib⁹ seragenā. Ex quo pisces carnes recētes c̄si veliūt vinū emat: in al-
tari nihil offerūt. Decimas oēs dānnant p̄mitiarū: neq; nomē neq; rein tenēt
Nō tamē concordēs sunt in vna fide. Sed aliter isti: aliter isti sentiūt: velle suum
cuiq; est. Nec voto viuūt vno. Hos tamē sacrilegos z sceleratissimos hoies. Si-
gismūdu cēsar ciuitate donauit z quos exterminare decebat. aut in vltimas ter-
ras ad fodiēdos secūdofq; lapides humani generis oī cōmēcio p̄uatos delegare
liberos fecit minimo ebutō cōtentus. Que res nō sibi t̄m s̄ regno q̄s maximo de-
decorū fuit. qz sicut modicū fermētū totā massam corripit. sic sex illa boim totum
nomē gentis bohēmie fedat. Sz accipe nūc vrbis situm: qz fuisit loco. p̄rimus.
Intueri menia potuisti que duplicata cingūt vndiq; ciuitatē: munita turnibus
z p̄pugnaculis. Collis est in occidentē extēsus: nulla ex parte vicinis altior cāpis
s̄ p̄ruptis hinc atq; inde rupib⁹ tutus: hūc vno ex latere fluius aluit: quē accolē
luzniēs vocitant. Ex altero riuus est tenuis aque sed pfundus z aditu difficilis.
is. quasi veller añ opidū ingredi maiorē fluiū: in angustias viginti passū collēre
strinit: z penetrasset vt arbitror mōtē n̄lissaris duriorib⁹ impeditus iter flectere
coactus fuisset. Vertit ergo ad dexterā riuus z ambiēs opidi magnā partē. tan-
tē fluius q̄ reliquā portionē circūdedit finito collo misce. Sic ciuitas ex omni

parte rupibus 2 aquis inuicta: vho tñ loco p planum habet accessum: sed artum
 2 ingenti fossa 2 latiori muro defensus. Tres hic porte sunt priusq; vrbē ingredie
 ris. In priori vō propugnaculū est: cuius muri viginti pedes latitudinis hnt: al
 titudinis duplū. Machinas belli plurimas victis hostib; excisq; ciuitatib; ob
 tinuerūt. Quas in foro ad terrore vicine plebis ostentāt. domoz parietes aut li
 gnei sunt aut lutei: aut nullo platearū ordine distincte: sed ad casum posite. Nam
 sicut olim tentoria passim locarūt: sic postea domos erexerūt. Multa illis 2 p dco
 sa suppellex est: 2 diuitie inter eos plurimę sūt. Multarū cñ gentiū spolia in vñū
 locū cōgessere: voluerunt bi quondā ecclesie primitiue in omnibus viuere 2 in cō
 muni tenebāt omnia. Fratres seinuicē appellabant: 2 qd vni defuit alter submini
 strauit. Nūc sibi quisq; viuit 2 alius quide esurit: alius aut ebrius est. Brevis ser
 uis charitatis. brevis imitatio fuit: sed priores xpi discipuli: 2 qui nascentes eccle
 sie fundamēta iecerunt: que ppxia prius habebāt fratrib; cōmunicabāt nihil alie
 ni recipiebāt nisi sponte 2 amore xpi donatū. 2 habuerūt vō hereditates alienas
 expulabāt 2 que violenta manu rapuerūt: hec tñ in cōmune tederūt. Nec sic per
 seuerare potuerūt. Reuersi ad ingenii auariciam oēs student. Et qz rapere vt
 olim nequeūt. Nam languidiores facti viciniōs timent: lucris inbiant mercature
 sordidosq; sequūt questus. Sūt in ciuitate ad quatuor milia viroz q possent edu
 cere gladiū: s; artifices facti lana ac tela ex magna parte victū queretes: inutiles
 bello credunt: p dca nulla his erāt: s; nobiliū 2 monasterioz villas inuasunt: qd
 sibi postea significūdus. nescio an diuine legis 2 humane pursor idcirco dici pos
 set: ppetuo iure possidēdas ascripsit. Intellexisti q sit hec ciuitas: qui mores hui;
 populi: q sit opidi: qualis hereticoz senat;: qualis nequitię synagoga: quale to
 miculū sathane: qd tēpli belial: qd regnū luciferi. Dico ergo cū pnoctassem 2 ab
 hospite meo cūcta q iā scripsi vera esse vidicissem: hortabar hominē tantis vt
 rozibus renūciaret. Nō erat hic oīno durus neq; monitiones aspernabatur 2 ba
 bebatur in penitentiā tbalano beate virginis 2 xpi saluatoris imagines: quas oculi
 te colebat. Credo nisi timeret amissionē bonoz. (Nā diues est) publice ab illa in
 famia resisteret. Sed maluit aiam pleriq; q opes perdere: 2 multi ppter pecunias
 perire. Idcirco saluatoris voce facili; dicit: camelū p forā me acus trāsire. q; vi
 uites adipisci regna celoꝝ. Incerastinū cū venissem ad nos tam fordidę ciuitatis
 magistrat; 2 grās agerēt: qz visitassemus eos: 2 vrbani magis vbo q mente vide
 rent. Dico ego ad collegas meos: peccauim; frēs genti peccatrici 2 inimice dei cō
 municauim;. Nō putauī tantos hic esse quātos errores inuenio. Credebā solius
 uite cōionis hūc populū a nobis esse secretū: sed nūc exptū habeo. hereticū eē po
 pulū hūc infidelē deo rebellē: nihil pensi nihil religionis habentē. Quapropter si
 volum; pscie satūfaccere. necessariū est his aliq; dicere ne sua nobis facta placere
 putet 2 apd vicinos gloriē. Romani regi sibi legatos cōicasse. Absenciebat mihi
 p copī 2 vtile p silū dicebat. Sz austrālib; terrore plenis 2 leporeno corde p dca
 psuadere snia mea nō potuit: quīs verba sic efferre. ipsuissimē vt nulla irritatio
 ppli timēda eēt. Recessim; 2 qz dies dñic; eēt: diuina tñ officia neglexim; ne cōs
 carem; hereticis. Erat anīm; mihi praga videre vrbē fama celebrē regniq; caput
 Sz pestis illic vigēs crassa: nec min; q; ducēta capita p singulos dies auferre
 dicebat. Ob quā rē terrefacti. pceres q; puerat: cōgregationē soluit 2 ad villā
 benedicti sese trāsferūt: hñq; 2 viginti milib; passū a praga distant. Interea 2
 barbarā impetrā q fuit signū: h. pūx. Friderici comitis alie foroz diem obiit.
 Cui; corp; praga delatū in castro sepultū est. Cordata mulier fuit: sed future vite
 vt aut parū credula. Nūc si pie vixit incedēbz. Sūt qui defunctā bene 2 vt xpia
 nā deuit supmū spiritū emisisse dicit. Cū venissem; ad villā benedicti regni puē
 tū illic reperim;. Harones aut crāt geoz de cōstat 2 bodiebrat. Henricus de ro
 senberg. Alschö 2 zdenko: 2 petrus de sternberg: zdenko bas. Iohannes de zim
 nē. Iohānes de chabellis: zdenko koska. Iohānes de majowicz. Iohānes de

radoch: et barones alij & plures ciuitatū oratores aderant. Ex praga ex cutbnis
ex pilzna ex luna ex colonia ex glatobia ex gretz ex lytobirvitz ex flana ex satz ex
budbeis ex thabor et erāt heretici et catholici simul mixti. Vidisses illud ysaie cō-
pletū illuc vitulus et visus pascenē. simul requiescent catuli eorū. Proceres regni
et magna parte sequuntur romanā ecclesiā. Ciuitates vt plurimū aut thabouras
aut rochezanā sequūt. Venerūt ad nos plurimi ex ambab² partibus: et aliter al-
teros accusabant. Quia hō cōuentus ille nri causa tenebat vt audiret que casar
ad petitionē regni respōderet. Fuim⁹ tribus dieb⁹ in tractatu cum eis. Quartaq⁹
deinū die et illi nostrā intēctionē ad vltimū intellexerūt. et nos illoz ppositū cogno-
uim⁹. dimissumq⁹ cōsiliū est. Prius tñ allate fuerāt marchionū brandeburgensiū
lfe: q⁹ conuentū inter regni pceres et legatū apostolicū sancti petri cardinalē pete-
bant ad res ecclie cōponendas. placuit id nobis et apud ambas partes verba se-
cimur: quibus cōuentionē suadebam⁹. Accepta ad yton est. dies ad festum diui
martini. Locus cōuentionis in litomericia dictus. Mediatores inter cardinalē
et regnū marchiones recepti. Faxit deus vt finis discordiarū fiet. vt resozet i bo-
hemia fides. et erroz plena religio veritatis ignara: tandem ad vere religionis
cādida lucē de pfundo tenebrose supstitionis emergat. Ad quā rē vt nos quoq⁹
p virili nra iuuamē adicerem⁹: rogauī procopiū inter me atq⁹ georgiūz fidelis vt
interpres esset. Nā magnū illū et potentē virūz: quē regni pars maria sequit. Si
cōcordie cupidū inuenissem: adduci ceteros facile posse credeba⁹. Fuimus diu si-
mul. Quo locuti fuim⁹ adinuicē nunc referā. Atq⁹ sim breuior et neq⁹ opus sit ver-
bis inquā: et inquit sepi⁹ vt i ponam verbis meis nomē meū. et verbis illius nomē
suū. sicut et ciceronē et plerosq⁹ factitasse reperio q⁹ collocutores in suis opusculis
introducūt. Sic em̄ me indice breuior et dilucidior oratio reddi⁹. Sed audiam
dialogū. Eneas. Quid te alloqui volui vir magnifice neq⁹ priuata res est neq⁹ par-
ua: sed regni tui? quietē tuāq⁹ magnū bonū cōcernit: quā si vis audire mori tibi ex-
ponā. Georgius. Cupio audire dicto quecūq⁹ libet. Eneas. At ego in cari-
tate nō ficta loqui volo que nihil reticet. et sūma vti⁹ libertate. Georgius. Hoc
expeto loquere. Eneas. Regnū hoc olim florētissimū fuit et inter occidentalia re-
gna ditissimū. Vigerūt hic religiones et oim bonaz artū studia claruerūt. Nūc
inops regio est cōcussa lacera. Cur hoc sane. qz nō pōt veritas nra mentiri dum
apud euangelistā dicit. Omne regnū in se diuisum desolabit⁹ et dom⁹ sup domū ca-
det. Vos bohemi nō solū in uicē diuisi estis virtutū ab ipsa xpianitatē maiori pre-
secreti. Nec romanā auditis ecclesiā quīs mater est et magistra fideliū: neq⁹ man-
data cōsilioz recipitis: q⁹ si vnitatē ecclie amplecteremini et in domo pñi ambula-
retis cū cōsensu. facile regnū vrm pstinā dignitatē splendorēq⁹ suū resumēret. Tu
ergo qui regni populos quouis trabis. fac tibi nomē grāde: fac vt te sedes aplice
diligat: reddet tibi filios quos sathan abduxit. Hauriat ex fonte riuus aquas suas
ne p casus ardeat. Redibūt oēs et romanā ecclesiā venerabunt: si volueris terro-
manus pōtifer te cesar in primis carum habebit. Cūq⁹ laudatus in regnū venci-
rit: te tutorē te patrē appellabit: tibi maximas gratiasaget qui sibi pacataz pui-
ciā restitueris: errorib⁹ expurgatā: pace quietā pzinatā morib⁹: fide feruente. Con-
sequensq⁹ nō tu solus gloriā. sed et posteri tui et nati et natoz et qui nascenē ab illis
ob eam rem semper habebunt bonoz. Eritq⁹ memoria nominis tui sempiterna
et fixus tue familie status qui vera virtute creuerit. Transiturus ex hac vita ad
meliorē migrabis: lucidas sedes accipies beatitudinēq⁹ perbenē immortalitate
vestitus. Omnibus enim qui patriā ornauerint auxicrunt iuuerint defenderint:
certū est esse in celo diffinitū locum quo beati euo fruunt⁹ sempiterno. Quid si vias
nostri quo rectus ad vniōnē trames ducat edoctū me redde. Nam sedē aplicam
certiorē reddā. Vos iam legato cōuentū promissistis et recte quidem. Nam boni
cupidus est et industrius pater doctrinaq⁹ plenus. Inueniat nisi falloz conueniē-
tes ad vniōnē viosq⁹. nescio tamē quā facultate peditus est. Quid si scirem delide-

ria vestra scribere pōtici maximo: ilq; prius q̄ dies conuentionis adesset. de sua
mente legatiū cōmoueret. Georgius. Ego tibi grās pater quia nostri regni cu-
rā geris. Regiū vt ais quassatū copilatūq; est. Mouit deus quoz culpa est. Nos
cupidi pacis sumus: neq; bellamus vt bellemus: sed vt pacē habeamus. Coacti
gerim⁹ arma: coacti versamur in prelijs. Misim⁹ olim legatos nros ad basilien.
cōcilij: nonnullaq; cū patribus qui tūcibi p̄sidebant pacta p̄cissimus que si ser-
uata fuissent ⁊ cū sede aplice ⁊ cū ceteris xpianis pacē haberemus: ⁊ in regno nul-
la diuisio esset. Sed violentur federa nobis. Heretici ⁊ salmatica vocatamur. Si
qui ex nris apud vos inuenerūt: cū asinis sepulturā accipiūt. Clerici nostri quis do-
cti modestiq; sint: nusq; cōsecrari possunt. Derident q̄ de calice bibūt. Fuit apud
nos cardinalis sancti angeli legatus: adiuerūt cū nostri sacerdotes: fui ⁊ ego cū
eo. Petiuit inuouari firmariq; p̄scū fedus: si nobis auscultasset: nō scuta fuisset
scandala que postea emerferūt obaudiuit p̄ces nras de cōpactatis. sic loque-
bat⁹ quasi nibil vñ q̄ accepisset de illis. Nos tū illa valida scim⁹ ⁊ autētica q̄ gene-
rale cōcilij nobis admisit priusq; dissolueret ab eugenio quarto. Nō si nicola⁹ pō-
tifer maxim⁹ nri memor: nosq; sibi obsequētes cupit iubet seruari cōuenta ⁊ vene-
rabimur cū. Haic breuis est ⁊ vnica pacis vniōnisq; via: hac gradiēdū est hac iter
ad cōcordiā patet. Eneas. Mos boim est vt parib⁹ paria referāt. Cur violari
fedus cōquerimini qd̄ piores rupistis. Neq; em̄ sufficit vobis sub duplici specie
coicarc: nisi ⁊ sub vna sola coicātes dānetis. Georgi⁹. vbi damnam⁹. Eneas
Cū dicitis. Meminē saluari nisi cōmunicet sub duplici specie. Nos oēs dānatis
bereticos perditosq; dicitis. Quod mirū si viciū heresis in vos retorquem⁹. Tu
cōuentiones cū cōcilio factas refers ⁊ autenticas dicis auctoritate cōcilij p̄bas
audio libenter. Sed cōcilij de coione vtriusq; speciei loquens: opinioni vñ con-
trariū est. qz neq; ad salutē necessariā eē dicit: neq; xpi p̄ceptū esse sub duplici spe-
cie coicari populū. Georgius. Si nō est sub duplici specie mādāta coio sub vna
quidē. Mā qui sub specie panis coicari plebē iussit: ⁊ sub specie vini iussit ⁊ in vsuz
deduxit. Eneas. Māq; xps aplis nō plebi factū prebuit. Sed nō refert temp⁹
ista discutere sine me dicere qd̄ institui. Georgius. Perge ausculto. Eneas.
Si voluerit legatus innouare pactiones vras qd̄ miri est. Vobis indulta est sub
vtraq; specie coicatio. Iussi tū sacerdotes vñ sunt quotiescūq; ministrāt populū
factū cōmonere atq; instruere oēs ne sub duplici tñ specie sed sub qualibet totū
⁊ integrū eē xpm̄ intelligāt. Nibil faciūt. Prohibiti sūt infantib⁹ atq; demētib⁹ eu-
charistia porrigere: porrigūt tñ. Meminē coicare sub duplici specie debēt cōpellūt
Sepulturā negātes ni coicēt qui pri⁹ nō habuit hui⁹ coionis vsum: repellī ab his
debet. Ipsi autē inuitant. puocant vrgent. Debent vniuersalis ecclesie ritū tene-
re postponūt. Diuinis officijs vulgaris carmini cōmiscētis: pulchra obedientia:
pulchra federis observatio que. p̄hibēt facere faciūt: q̄ iubent oīno postponūt
Cū ergo abutāmini priuilegio ⁊ trāsgrediamini leges patrū: puaricantes mādā-
ta cōcilij: baud inre legatū accusatis cōpactata firmare nolētē: qz priuilegiū amē-
sistis male vtentes. Georgius. In cōuentionib⁹ nostris cautū est q̄uis aliqui ri-
tū qui generaliter obsruat nō statim recipere: non tamē pacis ⁊ vniōnis im-
pediri fedus. Eneas. Vera dīcis non si omnes sed si aliq̄ dicūt federa ritū ecclē-
sie nō recipere cōpactata manere. Nō si oēs abicerent ritus vt oēs abijcātis vñ
gor conuentionibus auferet. Rursus quoq; de ritu fit mentio non de fide. Mā si
fidem violatis que possunt inter vos nosq; federa robur habere. At vos qd̄ pa-
ce tua sit dictum fidē nostrā abijcātis duz necessariā populis sub duplici specie cō-
munionē astruitis. Georgius. Ignota sunt ista mibi: s; hoc dico tibi nisi pacta
seruēt neq; paci locus erit neq; concordie mentio. Nō si rursus arma sumpteri-
mus offeretis vltra pactiones veteres neq; recipiunt. Nō sumus vt creditis
pauci. multi sunt in vicinatu qui nobiscū sapiunt. Nec aliud expectant nisi vt ex-
ercitū educamus. Satis que superioribus acta sunt annis. papa si sapiet nō dis-

putabit: an p'diderim? priuilegia ne v'edicem? armis maior: a. Arma tenēti oia bat
que iuste negat. Sūt fortasse q̄ magna p'mittūt. q̄ grandes pollicent' exerceat? q̄
viā ad nos ense facturos se iactitāt. Nos vicinoꝝ mores virescq̄ nouim'. Ego si
pape p'siliū dederim cōpactata seruaueriz. Eneas. At video spem ponis in ar
mis 7 aim tibi priores victorie cōgemināt. Sed vincūt sepe mali vt boni p'betur
Nō sp̄ veritati victoria comes est. Alta nimis 7 incōp'reb'ensibilia sūt iudicia dei
vicistis diu. Quid scitis si vester dies adest. Vari' est cūctus belli: neq̄ tēptanda
sepi' est fortuna. Non is vobis fauor est qui pri' fuit. Multi a vobis defecerunt
qui si exurgāt cōtra vos pugna 7 fronte feriet 7 a tergo. Nā vestrā fidē irritaz vi
dent. quā prius euāgelicā sanctissimāq̄ rebant' 7 quā tūc far ore nunc odio infe
quunt'. Sed mittam' bec: tu pacis sola federū obseruātia stare putas. Nibi tri
bus ex rebus cōcordia pendere videt' ex cōpactatis vt ais: ex bonis eccl'iasticis q̄
occupant': ex archiep' cōstitutione que nec parua sūt nec leuiter cōponenda. Nā
cōpactata postq̄ violata sunt: rursus inuolare magnū est. Qui bona eccl'iarū
occupant inuice restitunt. In archiep'o v'os ipsi vim facitis qui rochezanā peti
neq̄ aliū vultis quē nisi inc fallat opinio: nūq̄ sedes apostolica ad id fastigū pro
movebit. Georgius. De cōpactatis dixi tibi que sentio: si durus erit papa tu
rius regnū inueniet. nescio quis vincet. Scripturā scio que dicit. Si fortis in for
tem impigerit anbo corruent. neq̄ nobis neq̄ vobis vilitati contentio erit. De
bonis eccl'iasticis nō est apud me grande pōdus. Nā qui occupat nullo se iure
defendūt neq̄ bis regnū fauet. Verū qz nōnullis p'scripta sunt hec bona. 7 multa
p pauas iacent pignori: cū regni mos sit q̄ bona singulis ānis quinq̄ sexagenas
habēt census: ea centū sexagenis emi. bi aut' p centū sexagenis 7 decē 7 viginti
ampli' impignoratas habēt. Cōpelli poterūt quos supra cōsuetudinē census oc
cupāt: bos vt euestigio restituat: reliq̄s tenet' donec redimāt. Sic mox eccl'ie re
staurabunt' breueq̄ post tēpus ciu' vendicabāt. Vel si placuerit melior modus in
ueniret. De archiep'o nō nescio cur vobis tantope papa sit aduersus. Cur nobis
rochezanā rēnuat cōfirmare: quē sigismūdo cōsentiēte delegim': 7 assistere sibi p
misim' oēs. Eneas. Sepi' ante questus es cōpactata cōuelli nunc tu solus es q̄
federa rūpis. Georgi'. Quo nā pacto. Eneas. In cōpactatis p'missis oēs
seruare ritus vniuersalis eccl'ie p'terq̄ in cōione calicis. Ritus aut' latine eccl'ie
cui' vos mēbrū cōstis bochz: archiep'os aut' eligūt capit'la eccl'iaz auctoritate apli
ca cōfirmādos. Aut vacātib' eccl'esijs roman' pōtifer solus p'ficiat. Vos aliū ritū
nouūq̄ modū inducitis. Postq̄ deuoluta est. p'uisio electionē populari' facitis.
Cūq̄ ritus eccl'ie sit examinare electionē electiq̄ meritū romani pōtificis iudicio
cōprobare. Vos nisi rochezanā habueritis nullū vultis seruare: hoc aut' viola
re pactiones. Georgi'. Si p'uiligiū regno est archiep'm sibi eligere cur nō illud
papa seruauerit. Eneas. Seruaret si qd' eēt. S3 vob nulla ē b'mōi facultas.

Georgius. Vetus cōsuetudo regni est: cligit archiep'm rogāte rege capitulū. pa
pa cōfirmat. Eneas. Nō inficioz: s' nunc neq̄ capitulū elegit neq̄ potestas eli
gēdi fuit: postq̄ diutinam vacationē. p'uisio deuoluta 7 p'sona quā vocatis ele
ctā grauib' testimonijis infamāz. Georgi'. Ne iudice si papa rochezanā con
firmaret bonū opus efficeret. Multū em' hic homo 7 aplice sedī 7 regno 7 regi la
dislao sua p'dicatione cōsuleret. Eneas. Vōt fieri vt dicis: s' neq̄ nubi neq̄ vt
arbitroz pape suadēda res est. Aliud tuū est aliud nrm de bochoic iudiciū. Ge
orgi'. Veracēte iudico. Tot cū sunt qui rochezanā q̄uis iniuria criminant': vt
nedū nubi negare fidē arbitrer: sed neq̄ beatū petrū audire rome putauerim ro
chezane fauentē. Eneas. Admonet aplus ne opib' cū ne q's ep'm assumat: ne in
supbia elat' in iudiciū incidat dyaboli. At tu' rochezana nō nou' in fide s' nullus
est q̄ sedē aplicā suis s'monib' carpit. errareq̄ totā eccl'iaz dicit dū necessariū oib'
fidelib' vtriusq̄ sp'ei cōionē affirmat: 7 aliq̄s veritates se h'ic p'ctat' qd' romana
eccl'ia cōtradicit. S3 fallax ē: 7 veritas nō est cū eo q̄ vltra ap'd temerarios cōne

nasq; pragen. sine diuina dispensatione se pficit q se ppositu sine vlla ordinatiois
lege pficitur. Qui negate xpi vicario epi sibi nome assumit atq; vsurpat officium:
cui sermo vt cancer serpit ⁊ auditor cordib⁹ mortale vir⁹ infudit. Sz no potifica
lis s pphiletie cathedra est qua tu occupat rochezana mgt erroris ⁊ artifer coru
pede stutis egredi. q derelict fontē aque viue ⁊ effodit sibi lacus detritos q no
pnt aqua potare loqr apte qd sentio nihil reticeo. Quo pacto romanus potifer
buitatē eccliaz pmedare pot q pfudit aplicā sedē. Qui maledicit toti ecclie qui
nouos ritus inducit. Qui nullo se subijce vult examini q pacē dñi discordie furo
re corripit. Qui cū velit pesse q multis: nulli vult ipse subesse. Sicine lapo comit
tem? oues: qd dicat ceteri de regno q romanā eccliaz forti pectore ⁊ immobili cor
de nūc vsq; secuti sūt. An nō sic aggredi sumū potifice possent si rochezanā pmo
ueat. Cui nos pat sancte comittis. Cui nos credis. Qui tibi fideles sum⁹? hosti no
stras aias occidēdas pbes. Nūqd apd nos est quē possis ecclie nre pficere. Mos
plures sum⁹ siue nobilitatē regni siue plebē adueri. Quid iuuat nra fides: qd cō
stātia meliori loco apud te sūt: q tibi aduersi fuerūt beccine tuis fidelib⁹? pnia red
dis. Archiepm illi habebūt q cōsonē sub duplici specie tueat. Mos q sub vna cōi
cam⁹ orphanī relinquemur. Nō arbitror georgi fieri posse qd petis. vana roche
zane: vana spes vta est. Nō si pacē queritis finire illū. Nec sigilla vos teneāt: qz p
misistis assiltere. scit est diligētia ipedisse. Impossibili nulla obligatio ē. Nec ve
strū est papā cogere seqmini ritū ecclie ⁊ alior xpianor vos morib⁹ coaptate: sic
benignū papā: sic oēs vobis affectos inuenietis. Sic trāquilli felicitq; regni bo
nis in pace frui poteritis. Georgi. Places mibi qz neq; fictus neq; tectus es: s
q corde geris ore pferis. Ego tibi pmodū habeo fidē. Neq; de rochezana spe
randū ē apli⁹ arbitror: alios cura vertēda ē. Quia tñ regni voto electus est ille
cōmouēdus ⁊ inducēdus erit electioni renūciare: tñc aliū ex aplice sedis clemētia
postulabim⁹. Eneas. Facite vt libet dñi rochezana desinat q si respuerit ⁊ būli
tatē induerit. grazi iueniet ⁊ aplici culmis benignitatē expiet: qz nō est abbreviata
man⁹? pti tu rē bāc ad opatū pduceres finē vt ante dixisti: ⁊ bonoib⁹ pmo cu
mulaberis. Nea tñ snia est ne vnū solū: s pape plures viros noietis ex qb⁹ vnus
doctrina ⁊ vita pbatū possit eligere. Ceter⁹ qz de cōione duarū specierū deq; pce
pto dñi sermo incidit. neq; ociū ē tā ti facti misteriu nūc exponere q̄uis disputata
basile declarataq; tibi ⁊ oi xpiano sufficere debeat. Quia tñ vři sacerdotes nōdū
pursi sūt suaq; malū prudēt ingere q nra patient audire. Cōsulo tibi adue
nientē iohāne de capistrano docto scōq; viro: q sūt apud te dubia sibi exponito. ⁊
oia tue mētis archana patefacito. Nā si operā medicatis expectas ⁊ tege da sunt
vulnera. iuuenies si volueris sanitatē. Georgi. De rochezana cogitabim⁹? q pa
ci regnoq; cōueniat. De iohāne capistrano q̄primū ad nos rumor venit decreui
q nūc dixisti ⁊ si nullus mones facere. Neq; em̄ alta sentio ⁊ timeo ne offendam
neq; mibi cōfido: neq; nris sacerdotib⁹ habeo fidē s vale. Nā tēpus est alia i ma
nus recipe. Eneas. Et tu vale nři sermonis memor. Sic facto verbis sine dis
iuncti sumus. Complura fuerunt inter nos dicta sed hic sensus cor⁹ ē que de re
bus ecclie disputauim⁹. Et q̄uis verba nō eadē fuerint: sniam tñ inmutatas
inuariatq; refero. Intellexisti quē cū georgio de bodiebat cōtuli. Non sunt vt
mea fert opinio parui pōderis. Nā georgi apud bobemos magnū nomē h⁹ et
potens est: illius partis que sub duplici specie cōicat: ⁊ multi ex alia parte in re
bus bellicis iuncti sūt ei. Si quis est q ciuitates ad vniōnē trahere possit georgi
est. Sed transeamus nūc ad alia. Postq; soluta cōgregatio est. Accessit nos bē
nicus de rosenberg: viriq; se patris scripto monitū: ne quo pacto domū redeat nī
si ⁊ nos secū adducat. Onerauitq; nos multis p̄ciibus extorsitq; tandē vt secum
irem⁹. Cū ppe thaber iter facerem⁹ essetq; hora prandēdi exētes thabourthe ben
nico ⁊ ad se diueri at secūq; prādeat p̄ces accumulāt. Is qrit ex meiturus ne sim
Dico nolle me ampli⁹ apud hostes fidei diuerrere. Tristat benric⁹. Nā ⁊ visere

ciuitatē cupiebat: et me solū relinquare nō audebat et accusatū me oēs durumq;
dicebat et inurbanū et agrestē qui nollem nobili dñō morē gerere. Tūz procopius
Quin tu inquit ingrederis ciuitatē. Nūc ea facultas erit dicere que pri⁹ voluisti.
Nūc tue cōscientie satisfacere poteris. Nonuerūt me vba p copij: intrauiq; ciui-
tatē et neq; comedi quicq; illic neq; bibi. Repetiui tñ vetus hospitij: ibiq; mansi
dñ ceteri prandeabant: virq; curru descēdera cū sacerdotib⁹ opidi ad me venerant
Nicolaus quē dicit epīm plen⁹ ducū malozū. Iohānes galeb⁹ q; nup ex polonia
fugerat ignē timēs: et wenzeslaus torāda vetus dyaboli mācipiū. q; sacramētū al-
tariis solā figurā significationēq; esse cōtēdit. Cū bis fuerūt scbolares et ciues plu-
rimi latinū edocti sermonē. Mā pñdū genus illud hominū hoc soluz boni habet
q; lras amat. Hoz cōsultatio in hūc fere modū fuit q; pscriptum ē. Gaudeam⁹ pa-
ter q; ciuitatē nrām introisti. nosq; visere dignatus es. suscipim⁹ et libet⁹ animis
vtq; nrīs bois vtaris cupim⁹. Tū pri⁹ hic fuisti nō te accessim⁹: q; nō eram⁹ pntes
Nūc cū te videm⁹ pcamur aliqd nobis p̄solationis edisseras fructūq; vt nobis
aliquē tu⁹ aduēt⁹ pariat. Tū ego datā mibi occasione loquēdi lex⁹ arripui dixiq;
illis. Qz me voluisti accedere. Resq; vras obtulisti vrbana res est⁹ digna susci-
piēdi. Sūt em̄ hospites et oi humanitate fouēdi: sicut apb ait. hospitalitatē autē
psequētes: neq; sine cā vbiū psecuti adiecit. vt non leui et v̄sitato sermone atq; vt
ita loquar. sūmis labijs hospites inuitem⁹: s̄ toto mentis ardore teneam⁹ tanq; au-
ferētes te de lucro nostro atq; cōpēdio. Et ego hic nō facio p̄d. ū neq; cibum ad
noctē vsq; recipiā. Quia vō cōsolationē ex me queritis: loqr vobis q; mibi p̄sola-
toria videbunt⁹: eritq; sermo me⁹ nō in sublimib⁹ humane sapientie v̄bis: s̄ in siue-
ritate cordis puroq; inētis affectu: sobrietatis et veritatis sentia depromā: vtinā re-
cipiant⁹ vba mea sicut a me pferent aio bono. Quib⁹ dicētib⁹ et audire libent et
audiri velle. Iussi eos p̄sidere. Cupiēs certare fortit⁹: facti mei memor et fidei. Le-
tera q; sequit⁹ q; dialogi formā habet seruabo quē supra ordinē cepi. Tu si aures
adhibueris et inpetras nrās audies et int⁹ audaces senes puerilē pugnā spectabis.
Eneas. Optatis ex me viri thabozite p̄solationē audire. Est igit aliqd qd vos
p̄mit. Mā miseros tristescq; cōsolari nō beatos solem⁹. At cū video vos in ciuita-
te munita bonis tpalib⁹ habūdare: pacē cū vicinis habere: fruiq; sanitate. Nescio
cur vobis p̄solatione sit op⁹ nisi fortasse in his q; fidei sūt vacillatis: et affligit spm̄
vrm dubitatio. Qd sād mibi vcrisilē ē. Māq; cū multū reb⁹ ab vniuersali ecclia
discordet: necessariū est mutare credulitatē vram et aios tristari vros. Qz si cōso-
latoria p̄pterea vba desideratis obseqr petitiōi v̄ic: certūq; solamē oñdaz. Dubia
q; vos cruciat⁹ ex sacris lris oriunt⁹: neq; em̄ scriptura vnq; vlla sic aperta claraq;
fuit: vt in diuersos flecti sensus neq; rē: traxerūtq; sacris ex codicib⁹ ortū oia que
ab initio surgētis ecclie vsq; nūc fuerūt sc̄sminata. Sed nozat hoc futurū de⁹. Id-
circo cū p famulū suū moysen israhelico pplō legē dedisset: et qd sectādū: cū due su-
giendū cēt manifesta serie scripsisset. Sciēs tñ futuros eē qui legi sue dissonos sen-
sus accommodarēt. Cōsulturus futuro seculo et obicē positurus berefīb⁹ sup̄emū
tribunal in terra cōstituit ad qd maiores cause et oēs afferri dubitationes de lege de-
berent. At em̄ in deuro. dñs. Si difficile et ambigū apud te iudiciū esse: pro-
spereris inter sanguinē et sanguinē: causam et cām: lepra et lepram: et iudiciuz inter
portas videris verba variare: surge et ascende ad locū quem elegerit dñs de⁹ tunc
veniensq; ad sacerdotes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tpe: et quereas
ab eis qui indicabunt tibi iudiciū veritatē: et facies quecūq; dixerint qui p̄sunt
loco quem elegerit dñs et docuerint te iuxta legē eius: sequerisq; sententiam cor-
rum. nec dedinabis ad dexteram vel sinistram. Qui autē superbiert nolens obe-
dire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat dñō deo tuo: et decreto iudicis
mouet homo ille: et auferes malum de israhel. Sic veteris testamenti sequacib⁹
do: minus impauit: ne quis suā seductus opinione scindere populū peregrinascq;
religiones introducere posset. Māz qui ambulant in errore cordis sui veniēt sup

eos mala. Sed nec ipse dominus noue legis conditor. veritatis magister et salutis in-
uentor: superni refugium tribunalis omisit. Elegit enim petrum et in petro ceteros ro-
mane sedis antistites. qui post eius in celum ascensionem vicariatum tenuerunt et in ec-
clesia primum locum. Cum clauis regni celorum illi promisit ac ligandi soluendique po-
testate. et tandem pasturam gregis commisit dicēs. Pasce oues meas. Cur hoc. Quid
tunc opus erat petrum fieri pastorem clauis regni tenere: principatum accipere. christi
vicariatum gerere. nisi ut errantes reduceret. ignaros instrueret. timidos robo-
ret. pertinaces diminaret. fidelibus subueniret. hereticis repugnaret. Si iusti esse-
mus ac nostro ingenio verum videremus et sequeremur omnes. neque lege neque prin-
cipe opus esset. Sed quia insurgunt ingenia perversa que doctrinas pestiferas se-
minant. funduntque venena letalia et occidunt credulas animas. necessaria fuit su-
premi tribunalis erectio quod inter lepra et lepra iudicaret. Hoc autem est apud aposto-
licam sedem que cardo et caput ut factum est a domino. et non ab alio est constituta fide-
lium. Et sicut cardine ostium regis ecclesie domino disponente regunt. atque ut calixti
pape sanctissimi verbis utamur. Nulli dubium est quod apostolica sedes mater sit om-
nium ecclesiarum: a cuius nos regulis nallatenus conuenit deuare. Vos igitur
thaborite siqua vos fidei dubitatione tenet consulite romanam ecclesiam. audite vica-
rium christi. Facite quecumque dixerint vobis qui presunt loco quem dominus elegit. Dicite cum
ysaia. Venite ascendam ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos vias et
ambulabimus in semitis eius. Quis est mons domini nisi apostolica sedes. Que domus
dei nisi ecclesia. Quis locus electus a domino nisi roma. quam beatorum petri et pauli mar-
tyrum cosecrauit. Fugebat petrus ex vrbis morte timens. sed cum obuius habuisset
in via dominum. dixit ad eum. domine quo vadis. et dominus sibi. Vado romam iterum crucifigi. Sic
reuerfus petrus cathedram summi pontificatus crexit ubi crucis patibulum subijt.
Huc ergo recurrendum est. hinc doctrina sumenda est. hinc veritas bauriendi latices
Hic fons aque viue signatus securit. hic ortus adulus: hic archa domini extra quam
omnis salus respicit. Non pudeat vos thaborite que de fide sentitis apostolice sedis re-
ferre. Illam paulus vocatus e celo segregatus in euangelium christi. securitatem non ha-
buit euangelium predicandi. nisi petri et ceterorum apostolorum qui cum eo erant fuisse sententia
roborati. Ea propter ad galathas scribens. Iterum inquit ascendi hierosolimam cum bar-
naba assumpto tito. Ascendi autem secundum reuelationem et contuli cum eis euangelium. seorsum
autem cum his qui credebant aliquid esse. ne forte inuacuum curres et aut cucurrissem.
Et diuus hieronymus doctrina plenius et omnem scientiam callens. cum fidei scripta vi-
tasset ad damasum. hec est inquit fides papa beatissime quam didici in ecclesia quamque
semper tenui. In qua minus perire aut parum caute forte aliquid positum est emendare
a te volo qui fidei petri tenes et meritum. Sic et vos facere thaboritas exhortor.
Obedite vos et doctrinam vestram romano pontifici. facite quod iusserit neque ad dextram
neque ad sinistram declinantes. Sic consolatione spiritus. sic anime vestre quiete affequen-
tur et salute. Nicolaus. Obedirem apostolice maiestati et omni deuotione sub-
iecti effemus. nisi legi diuine contraria iuberet. Eneas. In his que sunt fidei nunquam
repta est apostolica sedes errasse aut adulterinis acquiescisse dogmatibus. Galetb.
At fuit in agnete manifestus error. Eneas. Quam tu mihi agnetam commemoras.
Galetb. Quam romana sedes feminam per mare coluit. et in apostolatus apice col-
locauit. Eneas. Istic neque fidei neque iuris error. sed ignorantia facti fuit. Neque
certa historia est. Nicolaus. At plures romani pontifices criminosi fuerunt qui
huc vadant apud inferos penam. Eneas. Nescio si quis tamen peccasse comptus est. fra-
giliter deceptus. more hominum lapsus est. Sed hoc ausim dicere romanus presul in-
dubitatus nemo unquam inuictus est falsę doctrine publicus assertor. Nicolaus.
Sepe romanus pontifex legem precessoris euertit: aut vnus ergo aut alter errauit.
Eneas. Inanis argumentatio tua est. Licet enim vetus decretum. nouus papa de-
turbet: non tamen primum conditoris sententiam reprobat. quam secundum prelegem variant humane.
Neque enim quod semel utile fuit decretum: semper utile preceperat. Non errauit ecclesia primitiua

que sacerdotib⁹ pmissi vtores. Nec errat moderna que subtrahit. Et vos quis multis in reb⁹ romanā impugnat⁹ ecclesiam. Cōiugia tñ p̄bzoꝝ abijcētes neq; primitiua ecclesiaz neq; grēca sed nram sequimini. Quia vō mores boim tpe varianf. decreta q̄ sup bis pmulganf ppetua eē nō pnt: sed vtiliter sepe cōscripta lapsui tps vertunt ad noram: et quo sit vt alteruter sit cōmendādus. 7 q̄ prius edidit. 7 q̄ postea decretū abrogauit. Moyses nouim⁹ mādātū dñi serpente enēu fabricasse. quē xpī figurā fuisse doctores nri testant. Hunc tñ ezechias longopost tpe sine culpa destruxit. Sic 7 roman⁹ p̄sul antecessorū sui legē sup moib⁹ edictā tablsq; suo pōt 7 absq; illius erratu cassare. Nō si lex fidē respicit 7 aliqd in fide declarat inmutabilis est. Nā verū fidē semp est vnū: nec vllō pōt vel loco vel tempore variari. Idco decreta q̄ sunt de fide a sanctis patribus instituta: sūma veneratione recepta sunt 7 inmutata: atq; inuiolata p durāt. **Baletb.** Pergis romanā ecclesiaz ab errore defendere. In casuz laboras. Nā cōtra euāgelii xpī p̄dicat atq; agit. **Eneas.** Ubi nāq; quib⁹ in reb⁹. **Baletb.** Ubiq; gentiū 7 in altaris sacro. **Eneas** quo pacto effare. **Baletb.** Porrigi calicē populo vctat cb̄istus iussit. **Eneas.** Ostende vbi iussit. **Baletb.** Apud iohannē inqt dñs. Nisi mādūcaueritis carnē fili⁹ hois 7 biberitis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā i vobis. Qui māducat carnē meā 7 bibit meū sanguinē habet vitā eternā. Magna est audacia ne dicā temeritas aplice sedis q̄ potū sanguinis populo subtrahit: sine quo negat tō min⁹ habere vitā eternā. Sed accipe nūc i natali magni bui⁹ facti que fuerūt xpī verba. Mathe⁹ sic rem gestā exponit. Cenātib⁹ aut illis accepit biesus panem 7 benedixit 7 fregit deditq; discipulis suis 7 ait. Accipite 7 comedite hoc est corpus meū. Et accipies calicē gratias egit 7 dedit illis dicēs. Bibite ex hoc oēs. hic ē cū sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p multis effundē in remissionē peccatoꝝ. Vides vt impat oēs bibere. Sed audi marcū 7 māducatib⁹ illis ait. Accipit biesus panē 7 b̄dicēs fregit 7 dedit eis 7 ait. Sumite hoc est corp⁹ meū. Et accepto calice gr̄as agēs dedit eis 7 biberūt ex illo oēs: 7 ait illis. hic ē sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p vobis effundē. Lucas pmo vō sic ait. Et accepto pane gr̄as egit fregit 7 dedit eis dicēs. hoc est corpus meū qd p vobis daf. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter 7 calicē postq; cenauit dicēs. Hic calix noui testamētū in meo sanguine q̄ p vobis effundē. Ostendūt euāgeliste vt vides: qz iussit dñs facere qd ipse fecit: verbo vsus impatiue facite. Nō si quis existimat circa priorē dūtarat speciē stare p̄ceptū dñi: sicut lucas testari videt. audiat ad corin. paulum: qd ille. Ego em̄ accepi a dño qd 7 tradidi vobis: qm̄ dñs noster biesus xp̄s i qua nocte tradēbas: accepit panē 7 gr̄as agēs fregit 7 dedit. Accipite 7 māducate. H est corp⁹ meū: qd p vobis tradē. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter 7 calicē postq; cenauit dicens. Hic calix noui testamētū est in meo sanguine: hoc facite quotiescūq; biberitis in meā cōmemorationē. Supplet apl⁹ paul⁹ qd euāgelistis defuisse videt. p̄ceptūq; nō panis soluz sed calicis quoq; subiungit. 7 matheus circa panē. Comedite inquit 7 circa calicē bibite q̄ sunt verba p̄ceptionis. Tū ergo paulus 7 euāgeliste simul iuncti māducationis p̄ceptū 7 bibitionis offēdūt. Quis romanā huius mādati violatricē nō videt. q̄ populo xpī sanguinē interdicit. viāq; salutis occludit. His accedit sanctorū aploꝝ 7 alioꝝ obseruātia discipuloꝝ. q̄ noue legis sensum nō ab hoie: sed ab ore dñi didicerunt. Quoz actio nostra instructio est: quos errasse neq;bas est opinari. Grecia quoq; l̄rarū mater 7 ois discipline magistra traditionē pauli imitulatā buculq; seruauit: qui panis edendi bibendiq; calicis auctor illi fuit. Sicut eius ad corinthios scripta manifestant. Sūt p̄terea nōnulli doctores qui iohannis textū ad nrm̄ sensum accipiunt 7 leonē papā statuisse tradunt: vt qui sacramēti suscipiat vnā speciē. a calice non abstineat. Quomodo igit romanā ecclesiam consulere 7 vocē eius audire seruareq; legē possumus. que tām manifeste diuinis cōtradicit oculis. Nūquid deo magis obedire oportet q̄ hominibus: xpō q̄ pape euāgelio q̄ decretalib⁹. **Eneas**

Multa et magna sunt que dixisti. Nam et scire veritatis habent et multos docere possunt. qui sacre scripture sonum audientes sensus negligant cuius mysteria non verbo docent: sed spiritu reuelant. Idcirco reuera inquit dauid oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Nemo scripturam nisi spiritu sancto docente cognoscat. Hinc paulus ministros ait: fecit nos deus noui testamenti non littera sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem uiuificat. Est ergo necessarium si volumus euangelium intelligere ut spiritu ambulemus. sicut ad galatas doctor gentium scribit. Cui ego quia peccator sum et iniquitate circumdatus. non credo mihi neque adputo sacra eloquia intelligere et altos percipere sensus. Eapropter respondurus tibi nihil de meo. sed sancti doctores diuino afflati spiritu tradunt. et quod docet ecclesia dicam. Nam sibi assistit christus et suggerit omnia spiritu sancto. Cuius maxima dignitas est summa potentia immensurabilis auctoritas. que neque fallit neque fallit. Quia si quis docente corripienteque contemplerit ut ethnicus et publicanus habendus est. Atque ut cipriani clarissimi et doctissimi martyris sententia consonemus. Alienus est apathanus est hostis est. Habere iam non potest deum patrem qui ecclesiam non habet matrem. Plurima sunt sacri codicis verba: que diuersis accommodari sensibus possunt. Quapropter non alienum aut extraneum foris sensus querere debemus. que scripture testimonio confirmemur. Sed ab ipsa scriptura recipiendus est sensus veritatis quem sola nouit et suis filiis exponit ecclesia: teneo te fortassis nimis perstringo sermonem et ad rem. pro. Accusasti romanam ecclesiam que dum communionem calicis plebi denegat. euangelium viciat. christum negat. salutem adimit. Quatuor sunt ut video que non te solam sed omnes mouent. quos suffragari opinio ne tuam rabies ab ecclesia romana seiungit. Primum est iohannis testimonium. Secundum est institutio sacramenti per tres euangelistas relata cum paulo. Tercium est ecclesie primitiue grecorumque patris. Quartum est nonnullorum doctorum ac romanorum pontificum auctoritas. Sunt ad hec omnia nobis parata ac clara responsa. que de penus spirituum citi recipit et minister mater ecclesia. Negat iohannes ut ait imo negat apud iohannem dominus vitam esse cuiuspiam. nisi carnem suam comederit et sanguinem eius biberit. Quibus verbis non minus utriusque speciei communionem quam baptismatis vnde mandatum censes. vetus hec armenorum insania fuit. qui natos ut in luce veniebant. mox baptizatos mox altaris sacramento reficiebant quod et vos aiunt facere. qui dementes atque infantes ad eucharistie libamenta vocatis: in bono morantes diuinissimum sacramentum communionemque pauli respicientes. qui ad chorin. scribens ait. Probet seipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Quod se paruuli et dementes probare possunt: quibus nec certus nec verus romis est usus. Sed non est in euangelio iohannis quod sibi sensus asseribitur. Non bibitio sacramentalis illic precipitur sed spiritualis in sinu aeterni. Nam sanguis christi triplicem potum alberti magni sententia tradidit. in eo sermone quod de christi corpore non minus subtiliter quam veraciter edidit. Est enim potus sacramentalis quem soli sacerdotes accipiunt. Est intellectualis qui plebi christianis sub specie panis ministratur. Et est spiritualis quo saluandi omnes utuntur incarnatione passionemque domini pia et assidua meditatione recolentes. Et hac bibitione dominus apud iohannem percipit. Sicut verborum euangeliste series luculenter ostendit. Nam cum dixisset dominus. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Multi audientes ex discipulis eius dixerunt. durus est hic sermo quem potest eum audire. Sciens autem iesus apud semetipsum quod murmurauerant de his discipulis eius dixit eis: hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius. Spiritus est qui uiuificat. caro non predestinat. Verba que ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt. Sed sunt ex vobis qui non credunt. Declarat dominus his verbis non carnalis esus aut potus illic. sed spiritualis archana mysterii contineri. dum ait spiritus est qui uiuificat. caro non predestinat. Et iterum verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. His apte cognoscere quoniam de spirituali manducatione que fit per fide locutus euangelista aduerte qui dicit dominus. Qui manducat et bibit instans non futuri temporis sunt verba. Erant igitur vos sic

loqueretur dñs. q̄ māducabāt ⁊ q̄ bibebāt eū. Mōdū passus dñs erat nec adhuc in
stitutū fuit sacramentū. Quō ḡ māducabāt bibātq; xpm nisi spūaliter p̄ fidem ⁊
charitatē credētes in eū ⁊ faciētes opa ei⁹. Mā ⁊ p̄i⁹ dixerat ego suz panis vite q̄
venit ad me nō esuriet. ⁊ q̄ credit in me nō sitiet vñq; . Qui credebāt in eū ⁊ opa se
ctaban⁹ ei⁹: bi carnē edebāt ei⁹ bi potabāt sanguinē. Atq; hic verior est euangelij
sensus. q; aliter edi caro. aut bibi xpi sanguis nō poterat. Fuit em̄ figurata locu-
tio dñi: sicut ⁊ samaritane ⁊ in cruce sitire se dixit. q; fidem illi⁹ ⁊ n̄rām salutē sitie-
bat. Sic glosator intelligit hoc euāgelij. Sic magn⁹ augustinus doctrina ⁊ vere-
cūdia iusta nobilis: cuius tāta gloria est. vt nullus laudib⁹ crescat ⁊ vituperatiōe
minuat⁹ quo postposito. si quis videret rochezanāq; sequit⁹. luci tenebras veritati
mēdaciū p̄ferret quid plura. Mōne dñs in textu euāgelij dicit. Ego sum panis vi-
te q̄ veniet ad me nō esuriet. ⁊ q̄ credit in me nō sitiet vñq; . Ecce tibi panes cib⁹
⁊ potus est qui esuriē tollit ⁊ sitim. Cui tollit ⁊ quō. Credeti tollit p̄ charitatē tol-
lit. Mā q̄ fidē rectā habz: ⁊ opa facit digna fide. hic est qui carnē dñi manducat ⁊
sanguinē bibit ⁊ acq̄rit vitā eternā: mūdo mortu⁹ xpo viuēs. Sic qd̄ de iohanne
vobis assumitis. nostre sententiē nō vestre confert. Nunc ad reliquos euangeli-
stas transeam⁹ hisq; paulū adiungamus. Nam simul oēs integrā referunt cenā
christi ⁊ quis in vno plus q̄ in altero sit. Nulla tñ discordia nulla dissonantia est
Sed qd̄ vnus obmisit alter admisit. Et quis euāgelistarū nullus dicat hoc fac-
te in meā cōmemorationē nisi solus lucas: qui post panē benedictū hec verba po-
nit. Nec post calicē gemitat. Tñ q; paulus hoc ad vtrāq; spēm repetit tenendū
est: ⁊ post panē ⁊ post calicē dixisse dñm. hoc facite in meā cōmemorationē. Ex q̄
bus verbis p̄cepta tibi vtriusq; speciei cōicatio videt⁹. Et q; p̄cepta xpi seruanda
sunt. his q̄ salui eē volūt. Quicūq; sub specie panis ⁊ vini nō accepit sacm̄ vā-
nationē incidit ⁊ iniusta est aplica sedes hui⁹ inimica p̄cepti. Sed audi r̄sionem
fateor sic locutus vt dicit euāgelistas: neq; vbi pauli q̄cūq; demo. Mō tñ idcirco
eē p̄ceptū intelligo sub specie panis ⁊ vini cōicari plcbes. Mā vba q̄ retulisti non
oib⁹ fidelib⁹ s; aplis soli dicta fuerūt. Quia vt est cōis snia doctor⁹ aut iā sacerdos
tes. aut tūc sacerdotiū acceperūt. Nō si p̄ceptū id est hoc facite in meā cōmemora-
tionē. p̄ceptū hoc nō sacerdotes nō plebē obligat eccl̄esiāq; sit collectā. nō qd̄libz
eccl̄ie mēbrū respicit: atq; vt tecā nervosus aga ⁊ argumētationib⁹ fortiorib⁹ vtar
aut sacerdotes erāt apli qñ mādātū hoc acceperūt. ⁊ ad id soli sūt obnoxij sacer-
dotes: aut adhuc erant laici. ⁊ tūc nō sumeret tñ s; cōficere quoq; sacm̄ laicis est
p̄ceptū. S; hoc tā vobis q; nobis absurdū est. Ergo sacerdotes erāt apli ⁊ sacer-
dotes tñ p̄ceptio ligat. Galetb. At paul⁹ ad cor. nō sacerdotib⁹ solū s; vniuer-
se plebi dicitis laicis manib⁹ feminis scribit. Enas. Mō mādāt illic paul⁹. sed
dñi mādātū refert ⁊ rē gestā. ⁊ quō sacm̄ instituit dñs exponit. Tñq; nullus euā-
gelistarū verba illa hoc facite in meā cōmemorationē p̄ cōionē calicis ponat. no-
tādū est quō paul⁹ loquat⁹. Quid ille post panē sacm̄ inquit hoc facite in meā cō-
memorationē. post calicē aut. hoc facite q̄tiēscūq; biberit in meā cōmemorationē
Addit hic q̄tiēscūq; biberitis. Quid sibi vult hoc q̄tiēscūq; biberit inquit facite. s;
ē qñ necessarii erit de calice bibere. Qñ cōficietis qñ sacrificiū offeritis hoc facite in
meā cōmemorationē. Qd̄ solis sacerdotib⁹ cōuenit. Quob⁹ nāq; mōis hoc diuini
simū sacm̄ cōsideramus. vt sacramentū solū vt sacrificiū ⁊ sacramentū. In sacri-
ficio vtrāq; species erigit⁹. q; imago est illius sacrificij. in quo xps assistens pon-
tifer futuroꝝ bonoꝝ per amplius ⁊ perfectius. tabernaculū nō manufactū. id est
non hui⁹ creationis sc̄pm̄ p̄o nobis sacrificiū obtulit deo p̄i in ara crucis. Jōq;
nō soli rep̄ntari d; xps passus. s; etiā q; passio xpi in qua sanguis fuit a corpe se-
patus referēda. In puro aut sacramēto qd̄ ad scificationē n̄fz requirim⁹: vt in-
uisibilis gr̄a sub visibilib⁹ specienobis tradat⁹ sufficit rep̄nitatio xpi passi quē panis
spēs abunde refert. Quia ⁊ dñs grano tritici se cōparauit q̄ mortuus est: vt mltū
fructum afferret. Atq; vt alijs de tanto sacramento loquamur. Triplex est ⁊ vt

ait noster aquinas sanctus et profundissimus doctor. Huius excellentissimi rei signi-
 ficatio tria et tria respicit. Ex preterito significat nobis dominicam passionem vocatam et sa-
 crificium. Ex presenti refert ecclesiasticam unitatem et communio dicitur. Ex futuro presignat dei
 fruitionem quam persequimur in celis: et appellatur viaticum: quia via prebet ad patriam: et
 secundum hoc etiam eucharistia id est bona gratia nuncupatur. Et sacerdotibus quidem sacrifi-
 cium convenit: ceteris vero communio atque viaticum in quibus spiritus panis est sufficiens si-
 gnus. quod ex multis granis conficitur et pulchre denotat ecclesiasticam unitatem: et illud pa-
 nem angelorum quo fruemur in celesti bierlin. Galetb. Multa puoluis et a. pro
 sic questionis statu longe recedis. Hoc facite inquit dominus id est conficite ut ego faciam
 sumite vobis: bibite et alius date hic nodus est hic vis. Eneas. Pulchre de nodo
 locutus es. Nam tu nodum in sirpo queris. sed non est hic nodus quem ferunt alexandrum
 in curru gordij reperisse. quem cum soluere manu non posset ense recidit. Facilis est
 huius solutio nodi. Neque enim inquit dominus quod ego feci: sic vos facite. Sed hoc faci-
 te. id est hoc sacramentum conficite in mea commemoratione. Quod si nota precepti sub il-
 lis latere verbis affirmas. Accipite et comedite et bibite. Dico quod prius ad sacerdo-
 tes mandata referri: quod tunc apostoli sacerdotium suscepit. Ceterum sicut manda-
 tum illud. Euntes predicite euangelium omni creature. Sic est istud. Suscepit ecclesia
 non ab omnibus: sed ab electis ministris ac sacerdotibus exequendum. Sic doctores
 intelligunt verba dominici sancta ecclesia docet. Quod si Christus his verbis communionem
 calicis etiam laicis imperasset. non solum bobemis sed aliis quoque gentibus per tot an-
 norum curricula revelatum fuisset. Sed nulla scola hoc sentit nulla civitas probat: nul-
 la extra bobemiam collegia tenent. Mirabile dictum est: si multa fercula et mita cer-
 uisae vina et longissimi somni melius vobis scriptura exponit quam ceteris abstinen-
 tie atque vigilie. Galetb. Male nos arguis. Non enim nostra sed apostolorum doctrinam
 grecorum sequimur. Eneas. Ac illi non dixerunt dñatos esse populos qui de ca-
 licem acciperent. Nec nos ad omnia renemur que in ecclesia primitiva patres ege-
 runt. Coplurimam illi que ad perfectionis statum pertinebant tamque perfecti observabant
 Nec enim quicquam proprium possidebant. Sed ut in actibus eorum lucas ait. Omnes qui cre-
 debant erant pariter et habebant omnia communia possessiones et substantias vende-
 bant et dividebant illa omnibus prout cuius opus erat. Nos autem non cognimus omnia
 vendere: et tamen salvamur. Illi carnem cum sanguine non edebant nos comedimus
 et non damnamur. Illi uxores fuerunt nobis defunctae et magis meremur. Illi po-
 pulum a communione calicis non prohibebant: nos arcemus et meritum inde reci-
 pinus obediens ecclesie que communionem sub specie vini subtrahendam multi-
 tudini monente spiritu sancto decrevit: dicente apud iohannem domino. Paraclitus
 autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo: ille vos docebit omnia et
 suggerat vobis omnia quaecumque dixero vobis. Cum enim ex precepto Christi non sit communicatio
 calicis in populo. Quis non videt in hoc sicut in ceteris que dominus expressit non
 iussit ecclesie standum esse iudicio. Cuncta enim que sub precepto divino non cadunt
 regentis ecclesie sunt dispositioni commissa. Cuius mandata tamque divina recipi-
 da sunt: et omni devotione complenda: quando precepto dei non sunt adversa: vel verum
 sint adversa non est certa cognitio. Sed nec tu tibi de grecia blandiaris: quis enim
 non errant greci vetustam consuetudinem observantes: non tamen vobis excusatio
 est qui sub latinis nati educatiq; moribus laudati: securum: purum ecclesie roma-
 ne ritum: auctoritate propria reiectis: quis ordinationem eius siue consuetudinem
 longo usu probatam infringere peccatum transgressionis existat. Nec scio quid
 vos in hac re grecam magis quam latinam ecclesiam imitari compellat. Latinus cer-
 te senatus et mundus et rationabilis et cautius agit quam grecus. Nam tribus de causis
 calicis potum plebibus interdixit. Prima ne rudis populus sub duplici solum spe-
 cie cōtineri christum putaret. Altera ne quod est liquidum multum attraheretur manibus
 effunderetur in terram. Quoadmodum nup in praga factum refertur ubi puerulus vir au-
 uiculus ab ubere matris ad sanguinem domini raptus calicem ex manu matris considerati

sacerdotis arripies sacramentū sparsit in būm. Tercia vt impleret figura ve-
teris legis. Que licet populo ministrari de sacrificio iuberet: libamina tñ solis sa-
cerdotib⁹ leuitisq⁹ referat. Quid est grecā ecclesiā tar topelaudatis. An nō la-
tinā ecclesiam multo florentiorē cē q̄ grecā cernitis: 7 nram longe lateq⁹ dñante
Illā machometi cultorib⁹ seruientē. hanc vno sub capite gubernatā: illaz multis
scismatib⁹ implicatā: hāc tēplis sublimiorib⁹ erornatā: illa omni splēdore nuda-
tam: hanc semper recta dogmata p̄dicantē: illā sepius erroz cōsentiētē. Nolo cū
cicerone dicere. Romanis aut nibil a grecis suscepisse: aut ab eis recepta fecisse
meliora. Laudo 7 magnificacio grecos ex quoz fontib⁹ nri maiorēs bāufere doctri-
nā. Sed cōsenuit grecia. frigida est 7 nō habet qui calefaciat eā. Facta est subtri-
buto domina gentiū 7 que fuit asianoz magistrā: nūc est discipula latinoz. Quid
est qd vos bohemos sub norma latina nutritos in cōione calicis grecari cōpellit.
Cur nō ceteras quoq⁹ grecoz obseruantias amplectimini. Cur nō panē fermēta
tū p̄secratis. Cur religios monachoz quas illi recipiūt aspersioni. Cur vestis
ornatus vt illi sacrificantes nō recipitis. Cur nō cōiugio cepulamini q̄ cū greca
potestis 7 cū primitiua ecclesia facere nō decet. Vos partim grecos partim lati-
nos efficit: aut calidū fieri oportet aut frigidū. S; agite qd in rem vestrā est. Noli-
te plus sapere q̄ oportet. Audire docentē matrē. Amplectimini legē ecclesie q̄ san-
cta est 7 bonefite cōdita. Nolite putare sp̄ aplos aliosq⁹ xpi discipulos cōionem
calicis accepisse: qz post xpi passionē de calice rarus: de pane frequēs hī sermo. vt
est illud. Cognouerūt enī in fractione panis: 7 in actib⁹ aploz. Frangētes circa vo-
mos panē. Et iterū p̄leuerātes in fractione panis. Quib⁹ in locis nullā regimus
de vino mentionē. Sed nec moueri debetis q̄ nōnulli doctores de cōione sacrali
loquētes illāq⁹ populo suadētes iobis vba recipiūt. Neq⁹ enī p̄pterea illi loci v-
talis verus est 7 p̄p̄ intellectus. Sed ex quadā similitudine p̄sonatq⁹ rōne trahit
inde sensus magis q̄ ducit. Et lz doctozib⁹ oratorio more loquētib⁹ nūc figuris:
nūc trāsfationib⁹ vt: ex quo fit: vt sepe de signo loquētes trāseāt ad signatū. S;
plurimū interest an determinādo docētes an p̄suadēdo cōmouētes loquantur.
Et aduertendū est q̄ si pleriq⁹ doctores in cōdens verba iohannis ad sacramētū
altaris referāt: in cōtinua tñ exp̄ositione nullus id agit, sicut in libro quē de textu
ra euāglioꝝ scripsit zacharias chrisopoletan⁹ affirmat. Qd aut de leonis decreto
cōmemorasti. nibil impedit nri p̄positi cursum. Nāq⁹ cū manib⁹ leone sedente
xpm nō vero corp⁹ sed fantastico 7 sine sanguine vestitū p̄dicarēt: neq⁹ resurrectio
nē ei⁹ crederēt: neq⁹ diē dñicū sanctificarēt. Sumētesq⁹ xpi corp⁹ sub specie panis
vt suū palliarēt errorē. potū calicis rennuerunt. Obuiaturus tāte neq̄cie ponti-
fer statuit vt qui sub vna specie cōicasset ab altera nō abstineret. Sic plurima se-
pe statuta sūt ex cā: ex p̄sona: ex loco: ex tpe q̄ p̄sidere oportet q̄ de illis iudicant
ne p̄ri⁹ inculpēt q̄ intelligāt: p̄ri⁹ arguant q̄ sensu p̄quirant. At cū bodie ali⁹ sit re-
rū status. Cū vñ nriq⁹ p̄genitores sub vna specie cōicauerint. cū multi doctores
ab ecclesia recepti 7 in cathalogo scōꝝ cōscripti miraculis choruscātes retinēdū
plebi calicē dicat. Cū latina ecclesia id seruet doceat mādāt. Suadeo vt vos illi ob-
temperetis: custodiatisq⁹ legē matris. vt addat ḡra capiti vfo 7 torques collo vfo
Sicut salomonis vba p̄mittit bis que sunt matrib⁹ obsequētes. Nicolaus.
Est ne vllū aplice sedis aut generalis cōcilij decretū q̄ laicos sub vtraq⁹ sp̄e cōica-
re p̄bibeat. Eneas. Vultis obtemperare si decretū ostendo. Nicola⁹. Obtempe-
rabim⁹ si nō erit legi diuine cōtrariū. Eneas. Lex diuina nulla ē cui talis sanctio
possit eē contraria. Nicola⁹. Tū sic videt nobis longe alia finis est. Eneas.
Vos cōionē duplicis speciei de p̄cepto dñi dicatis. Vos cōtra. Cui magis creden-
dū est: vobis an sedi romane. Nicola⁹. Et credendū ē cui scriptura diuina suffra-
gat. Eneas. At vos dicatis legē diuinā sentire vobiscū. Vos p̄tra qd mō. Ni-
colaus. Qui vbis diuinis legis p̄p̄inquitior est: hāc fidem digniorē puto. Eneas.
Quid si est hoc dubiū. Quis obtinebit. Nicola⁹. Xps dñs iudicabit. Eneas

Nulla ergo ut intelligo iudicent nulla i terra supiorē vultis q̄ res dubias diffiniat
 Sic neq; romanū pontificē caput esse xp̄iani populi creditis. neq; militantē ec-
 clesiā honoratis: quis est magistra fidelū: doctrinē veritatis: inimica mēdacij: ma-
 ter nostra que nos xp̄o regenerauit et alit atq; nutrit in fide. Quod si vos aliud non
 moueret: vestra vos paucitas exterrere deberet. Quot enī estis qm̄ aduersus vi-
 vos innumerabiles et mortuos infinitos linguas acutis. Nota xp̄ianitas contra
 vos est. et tamen a finia non receditis. Que si vera eēt omnes nostri p̄genitores
 cū diabolo et angelis arderēt: qui calicis expertes fuerūt. Nā regnū hoc postq̄
 sacramentis ecclesie relictis idolis iniciatū est: semper aplice sedis ritu cōcauit: ex-
 ceptis paucis annis eui nri. in quo monitore Iobanne buse atq; Hieronymo ab
 ecclesie vnitare recessistis. Baleth. Arguis paucitatem nostrā: sed xp̄s aduersus
 multitudinē iudeorū paucis discipulis circūdat? p̄dicare nō timuit nec multi erāt
 iudei cōsiderata gētiliū multitudinē qm̄ legē acceperūt mosaicā. Eneas. Xp̄s
 deus et homo dñs et mgr̄: nouā daturus legē in mūdū venit redēpturusq; populū
 Qualis cōpatio lucis ad tenebras. Terre ad celū. Xp̄i ad belial. Nō tñ dñs sine
 miraculis creditus est: neq; moyses absq; signis legē tulit. Ad vos q̄ signa facitis
 ut vīc paucitati credam? vobiscūq; simus. Baleth. Generatio praua et adule-
 ra signū querit. Mos paucitatis nre tutorē xp̄m habem? q̄ apud euāgelium dicit
 Abicūq; fuerint duo aut tres collecti in noīe meo: ego cū eis sum. Nō indigem?
 humano fauore qui ducimur celesti ductore. Eneas. Apud ciprianū martyre
 bis forozia verbis nōnulli iactabant. Quibus ille fīc r̄ndit. Corruptores euāgelij
 atq; interpretes falsi extrema ponūt et supiora p̄tereūt. partim maiores partim
 subdole cōprimētes ut ipsi ab ecclesia scissi sunt: ita capituli vni? sententiā scindūt
 Dñs enī cū discipulis suis vnanimitatē suaderet et pacē. Dico inquit vobis: quo-
 niā si duo ex vobis cōuenerint in terra de omni re quācuq; petieritis p̄tinget vo-
 bis a patre meo qui in celis est. Abicūq; enī fuerint duo vel tres collecti in nomi-
 ne meo ego cū eis sum. Ostēdens non multitudinē sed vnanimitatē deprecantiuz
 plurimū tribui. Si duo inquit ex vobis cōuenerint in terra vnanimitatē prius po-
 suit. cōcordiā pacis ante p̄misit: ut cōuentat vobis fideliter et firmit̄ docuit. Quōd
 aut pōt cū aliq̄ cōuenire q̄ cū corpore ipsi? ecclesie et cū vniuersa fraternitate noui
 venit. Nōtate verba et signate mysteria. Nō est cum eis xp̄s q̄ ab ecclesia recedūt.
 In vna ecclesia fuim? oēs: p̄i? vna fides: vn? deus: vn? ritus et vobis et nobis erat.
 Nō nos a vobis: s̄ vos a nobis recessistis: faciētesq; vobis cōuēnticula diuersa: pe-
 grina dogmata recipiētes. q̄ nō audierāt patres nri veritatis caput atq; originē
 reliquistis. Quod si xp̄i p̄ntiā cupitis ad sponsaz ei? redeundū est. Baleth. Mos in
 ecclesia sum? neq; ab illa recessim? vniq;. Trāfire aut ad vos dñi xp̄i legē violat? nul-
 la rō suadet. Quia nūq; mystico xp̄i corpori iūgit. q̄ ab eius euāgelio sepatur. sed
 cur nobis retices. si qua est p̄stitutio q̄ sumere calice vetat. Eneas. Quia nolui
 his obediētiā polliceri. Sed dicā tñ. ego ita vos peritos arbitror ut p̄suetudinē
 vniuersalis ecclesie nō minoris efficacie censcas q̄ scriptā legē q̄ vis legis ex cō-
 sensu resultat. Cōsensus aut minor nō inest p̄suetudini q̄ legi cōscripte. Nā p̄sue-
 tudinē longus et approbat? vsus inducit. Que nullius impedimenta clamore: di-
 uino magis q̄ humano videt̄ recepta cōsilio. leges aut quis dei nutu decerni cre-
 dant? sepe tñ vel populi vel senatus magna parte dissentiente tradunt. Ob quaz
 rem non minus p̄lectendus est vetustē consuetudinē q̄ scripte legis p̄uarica-
 tor. Cū igit iā plurib; seculis obseruant ecclesia vni plebes de calice biberēt: de-
 cebat et vos bobemos bui? obseruantie tāq; paternę legis emulatores existere: q̄ si
 cut ante dictū est: neq; noui neq; veteris testamēti codicib; aduersat̄ sed rōne ma-
 gna et honestate subnixa est. Verū q̄ scripti decreti sanctionē requiritis: nō fru-
 strabor expectationē vram. Euoluite constantiē. concilium atq; eius acta perq̄-
 rite. Consuetudinē quam modo exposui et approbatam et p̄o lege rectam et scri-
 pto firmā reperietis. In basilica quoq; dum generalis synodus illic erat: postq̄

tracte visa sunt et diligenter ex cussa sacrarum testimonia Iesu: magnoꝝ concilioꝝ de-
cretis: ac sanctorum patrum et illustrium doctorum traditionibus enudeate pensatis: decre-
tum promulgatum est: quod apte declarat fideles laicos siue clericos coicantes et non co-
ficiētes ad suscipiendū sub specie panis et vini diuinū eucharistie sacramentum ex p̄cepto
dñi non esse astrictos. In cuius finē subiūgit. Laudabilis q̄s p̄suetudo coicadi: laica
lē populū sub vna specie ab ecclia et scis patribus introducta: ac bacrenus diuini-
me obseruata et a doctoribus diuine legis sanctarū scripturā atq; canonū multā pe-
riculā habentibus: iā lōgo tpe cōmendata p̄ lege habenda ē. Nec alicui licitū ē ea re
probare: aut siue auctoritate ecclesie ipsam imutare. Sic ergo et scripta cōcilioꝝ
habentis decreta et vetustū ecclie ritū. **Galerb.** Pōt ecclia vel cōciliū q̄ xp̄s insti-
tuit sacramēta p̄uertit. **Eneas.** Nō pōt. **Galerb.** At sacramētū hoc sub spe-
cie panis et vini xp̄s instituit. Cur p̄uertit ecclia q̄ panē solū ad laicos defert. **Ene-**
as. Nō p̄uertit ecclia sacramentum sed ritum mutat. Que sunt em̄ de necessitate sacra-
mentoz immutabilia p̄seuerant. Que circa ritum sunt imutare ecclia pōt. Qui po-
testas non minor est bodie q̄ sub aplis erat. Prās autē et administratio ecclie sicut
doctores tradūt: tribus in reb⁹ cōsistit. In ordinibus diuersoz platoꝝ. In admi-
nistratiōib⁹ sacramentoz. In diuersis p̄ceptis subditoꝝ. Ob quā re non sine rōne
putauit doctor insignis aquinas. in arbitrio esse ecclesie diuersos gradus platoꝝ
instituire et institutos pro rez diuersitate vel tēporū amouere. Sic subdiaconi sūt
ordinati: quos ecclesia primitiua nescuit. Sic plati p̄byteri et ep̄i quos olim bie-
ronymus equalis fuisse ptācis affirmat. Sic cardinaliū sacerdotatus inuentus:
ecclesie magnū decus et stabile firmamentū. Pōt etiā ecclesia in administratione
sacroz abolitis priorib⁹ nouos ritus inducere et ceremonias nouas. Qua de re
dñs discipulos suos facta cena coicauit: ecclesia tñ neq; prās neq; cenatus fra-
tres: nisi necessitatis cā tantū sacramentū p̄mittit assumere. Rursus quoq; q̄uis
amictus lintbea xp̄s. quotidianaq; ueste indutus. hoc sacramentū instituerit: di-
xitq; paucissima verba. ecclesia tamē ob eius reuerentiā et ornamenta vestimen-
toꝝ sacerdotib⁹ dedit: et missarū solēnia p̄betaz et aploꝝ lectionib⁹ et deuotis ora-
tionibus adornauit. Sic em̄ in veteri lege rubricatas pelles et rudia tabernaculi
sacra sublimis gloriā templi secuta est. Sic et in nouo testamēto post illa ecclesie
primitiue rudimēta pedesentim splendor in cultu diuino et ritus sacramentoz ex
politior et maiestas sacerdotū maior successit. Tercio loco pōt ecclesia statuta et
ordinationes patrum que de morib⁹ agūt: put loco tpe et p̄sonis vident puenire im-
mutare et abrogare: sicut et p̄u dixim⁹. Sed q̄ntū ad sacramētū p̄tinet qd̄ neces-
sariū est tolli nō pōt. qd̄ necessitati nō subest r̄uariari pōt et tolli. In eucharistia vō
sicut ante plātū nō est v̄sus vtriusq; speciei populo necessari⁹: adimī q̄ altera
spēs nō inepte potuit: quia nō est hoc sacramentū variare s̄ vsum. **Galerb.** Sa-
cramentū est sub specie vini quis neget: ergo qui vini speciem tollit: sacramentū tol-
lit. **Eneas.** Nō aud recte infers. Septē sunt ecclesie sacramenta et si vos q̄nq; tñ
recipitis. ex his vnū est eucharistia p̄cellētissimū et maximū hoc sc̄mp integrū: et
vnū est siue sub vna specie sumit siue sub duabus: et licet nulle p̄ticule panis fiant
viniq; totidē: vnus tamen est vbiq; totus et integer cb̄ristus. Nec subtrac̄ta vi-
ni specie subtrahit sacramentū. qz totū in altera sumit. Recte igit̄ et sanctissime
romana ecclesia in huius obseruantia sacramenti sese habet. Quibus ex rebus si
cōsolatione spūs cupitis: si quietem amatis: si veritatē queritis: si lucrifacere ani-
mas vultis: sedē aplicam audite: sequimini traditiones eius: bonorate illam qm̄
sancta est immaculata sponsa xp̄i: colūba pura et albiſſima: et cuius ore feliciſ-
mus oliue dependet: qui pacē boibus pollicet: supbis bello minat. Finitis ser-
monibus istis assurrexit vnus de primoribus thaboritarū et animo satis inflato.
Quid tu nobis inquit apostolica sedē tot verbis amplificas. Hos papā et cardina-
les auaricie seruos nouimus: impatiētes: inflatos: tumidos: ventri ac libidini
deditos: ministros scelerū dyaboli sacerdotes et antixpi p̄cursores quoz de ventē

est pecunia celū. Erat bicbō ventrosus crassus ⁊ multo abdomine pinguis: quē cū aspersissem adinoui ventri ei? leuiter man? ac subzidens. Unde in quā tumor b vctris est. Cur te ieiunio maceras ⁊ affligis inedia. Riserūt oēs magnifq; illuz b chinationib? exceperunt. At ego cū ai aduerterē sacerdotes illos magis studio cōtradicens q̄ voto discendi ad me venisse. posui modū verbis meis subtraxiq; disputationi pedē. Intelleri em̄ qz facili? ⁊ leui? esset turbulēti maris cōcitos fluctus clamorib? retundere: q̄ illoz rabiē sermonib? cohercere. Nā labor irritus ⁊ null? effect? est offerre lumē ceco: sermonē surdo: sapiētiā bruto. Loueris tamē ad eos diri. Collegem ei p̄sūti sūt: ⁊ itineri se accingūt. hora est vt a vobis recedat? satis diu simul disputauim? . Vos tñ vt video nec meis verbis fidem p̄betis: nec ego v̄ris argumētationib? moueor: remaneam? oēs qd ante fuim? . Existimaui b priusq; inciperē nolui trāsire vt mea taciturnitas opinionū v̄rarū fieret auctoritas. Nec q̄s post hac diceret: fuit apud thaboritas senen. eps nec q̄cūq; aduersus illoz iniam dixit. aut eos vera sentire putauit: aut eoz argumēta posse supare diffusus ē. Nō si nihil aliud v̄ba n̄ra fecerūt: hoc tñ p̄stāt qd me v̄ris opinionib? aduersante oēs q̄ astāt intellererūt. Vos tñ ampli? ⁊ fortasse meli? cogitabid. Tūc illi si tps eēt afferem? b uclibros ostenderemusq; tibi: qz xpi sequaces ⁊ legis dei zelatores sum? . Sz vale. Ad q̄s ego. Nec vobis nec mihi ocū est: valere. Atq; hoc mō a me eos dimisi ⁊ exēute dño de rosenberg cū eo sobolantiā veni atq; inde curas insulā ⁊ seniore de rosenberg dñm p̄ciui. videbat mibi vltra fauromathas ⁊ glacialē oceanū fuisse. inter barbaros. int̄ antropofagos. aut int̄ mōstruosas indie libieq; gentes: nec sane in omni terra quā circuit amphitrites. gens nulla est mōstruosior thaboritis. Ethiopes em̄ quosdā ⁊ scitas ⁊ trapobanas corpis vicio mōstruosos aiunt. Thaboritas v̄s deprauate mētis vicia ⁊ innumerabiles aie macule mōstruosos efficiūt. Ad quos oēs bereses migrauerē. q̄s ab initio nascētis edidit v̄sq; in hūc diē pestifera ingenia seminarūt. Sūt ibi nicolaite. sūt arriani: sūt manichei: sūt armeni: sūt nestoriani: sūt berēgarij: sūt paupes de lugduno. Precepui tñ apud eos walenses haberi vni? xpi vicarij ⁊ aplice sedis inimici. q̄ dum frena supio: itatis abijciūt: libertatēq; p̄dicāt. necessariū est vt oēs errores admitāt. A q̄b? duz exiisses. ex inferiori videbar inferno reuersus. Nec me pri? ad superos recepisse putai q̄ buduiseos atq; v̄lrici de rosenberg pueni: Nā ⁊ buduisei nullis beresib? in quati sūt. ⁊ v̄lric? acerrim? hostis hereticoz ver? ecclie fili? inter alios bohēmie p̄ncipes q̄ fidē catholicā v̄bis armisq; tuent? anterior est digr? quē sedes aplicae int̄ caros habeat ⁊ int̄ p̄mos bonozet. Scripsi hec tue p̄stabilitati festino ⁊ curreti calamo: Proponentē nāq; romā iohē meo quē pbenosti: malui te q̄ mihi in hac viā p̄tigerat v̄tūq; narrata cognoscē q̄ penit? ignorare. Res alas de fide disputates ⁊ archaios scripture sensus attingē p̄supsum? . Scio qz nō defuerūt ineptie. Nā rudē ⁊ inexptū tyronē hec me pugna suscepit. Sz nolui latrātes impune lupos abire: nolui deserere v̄critatē: nolui ecclie deesse: ⁊ qm̄ in peritiē mee tenebras nō ignorauī: supne claritatis lumē intrepidus expectaui: iactaui sup dñi curā meā ⁊ ipse adiunxit: sensi diuinit? assistentiā. naz verba nescio quō supte n̄uebāt. quib? miseri thaborite miserabiliter p̄mebant benign? ⁊ misericordes dñs: quī nec peccatoz voces obaudit. Credo ⁊ certus suz qz non mea vi ta: sed mea fides meruit audiri: ne thaboritarij elenchis inuolueret aut sopbisma tibi? caperet: v̄tūq; res acta ē. Scio me p̄la tūc dixisse ⁊ minimo scripsisse digna correptione. Sz q̄ tūc dixi corripī nequeunt. qz semel emissum volat irreuocabile verbum. Que nūc scribo facile poterunt emendari priusq; edant. Ideo te per v̄terem beniuolentiā ⁊ quam mihi semper ostendisti charitatē precor te ⁊ oro huic opusculo vt tuā limā summamq; manū admoueas. Neq; prius in lucem sinas exire q̄ tuo fuerit acri ⁊ graui iudicio comprobātū. Vale nostri memor ⁊ amans. Quando deus ⁊ fata volent veniem? ad te. Ex noua ciuitate. xij. kl. septembris. Sub anno dñi. M. cccclj.

Oratio enee de cōstantinopolitana clade
z bello cōtra thurcos cōgregādo.

Epistola. cxxxi.

Cōstantinopolitana clades reuerēdissimi patres. Illustissimi principes:
ceteriq; viri genere z doctrina p̄stabiles: q̄ thurcoꝝ grādis victoria. Gre-
coꝝ extrema ruina. Latinoꝝ suā infamia fuit: vnū quēq; vīm vt arbitroz
tāto magis angit magisq; cruciat: quāto z nobiliores estis z meliores. Quid em̄
viro bono z nobili magis congruit: q̄ curā gerere fidei orthodoxe: fauere religio-
ni xp̄i nomē saluatoris pro sua virili magnificare atq; extollere. Sed amissa nūc
cōstantinopoli tanta vrbe in ptāte hostiū redacta: tanto xp̄ianoꝝ sanguine fuso
tot animab⁹ in seruitutē abductis: vulnerata est miserabiliter catholica fides. Cō-
fusa turpiter nra religio: xp̄i nomē dānificatū nimis atq; oppressus. Neq; si verū
fateri volum⁹: multis ante seculis maiorē ignominia passā est q̄ modo xp̄iana so-
cietas. Retroactis nāq; tpibus in asia atq; in ap̄bica: hoc est in alienis terris vol-
nerati fuim⁹: nūc vō in europa id est in patria in domo xp̄ia. In sede nra p̄culli
ceciq; sumus. Et licet dicat aliq̄s ante plurimos annos: ex asia thurcos in grecia
transiisse. Z bartaros citra thanaim in europa cōsedisse. Saracenos berculco
mari: traiecto hispanie portione occupasse. nunq; tñ aut vrbe aut locū amisim⁹ in
europa. qui cōstantinopoli possit equari. Est em̄ ciuitas illa toti⁹ terre q̄ cōmode
colit pene centrū. Porūq; bz z amplissimū z tutissimū: in quo nō dicā naues s; z
numerosas classes armari sustentariq; possūt: atq; inde p̄ bosfoꝝ: hinc p̄ belespōtū
ad oia mediterranei maris siue tuēda siue verāda littora trāsmittit. At hic locus
tā cōmod⁹ tā vtilis tā necessari⁹ nobis tacetib⁹: ne dicā tormētib⁹ amissus xpo
saluatori: lucrifactus machometo seductori est. Quid q̄ ibi ex duob⁹ impatorib⁹
xp̄ianis alter occisus est. Mōne ex duob⁹ xp̄ianitatē oculis alter⁹ erutū: ex duabus
manib⁹ alterā amputatā dicere possum⁹. Addite q̄ ex quatuor sedib⁹ illis patri-
archalib⁹ p̄mis z p̄ncipalib⁹: q̄bus veluti solidissimis basib⁹ xp̄iana subnixā fides
i oēm terrā ramos suos extēdit. Maiores nri duas sicut berosolymitana p̄igna
uiā atq; secordiā pdiderūt: nos terciā z illā quidē cui oēs pruteni: multi ad boreā
in multi ad orientē: thanaim iacētes populi seruiebāt. nō minori desidia: maiorē
infamia prius amisim⁹. Mimirū principes si toleris oēs ac de tanto xp̄ianitatis
vulnere: quo cecidisse grecos: supasse thurcos: pfusos eē latinos aia duertitis: cō-
sternati atq; attoniti estis. Sz nō est minor diui cesaris friderici dñi nostri glorio-
sissimi q̄ vester meror. Audissetis eū cū tanti mali factus est primū certior: in cu-
biculo stentē: in aula mestū: in p̄silio solitū in ecclesia suplicē: in quouis loco tur-
batū z auxiliū. Verū cū res xp̄iane nō tam dolozē z lacrimas: q̄ vigorē z arma re-
quirent. Nā thurci maiora indies mala minant. Opere p̄ciū existimauit sua fere-
ritas: tum principū: tuz ciuitatū accersiri conuentū. in quo de tuēda xp̄iana repu-
blica p̄silia cuperent. Nā priusq; incipias cōsulta z vbi cōsuleris mature facto
opus ē. Fuit itaq; cōciliū apud ratispanā cōuocatū. que ibi gesta sunt oēs tenetis.
Ex auctoritate illi⁹ cōgregationis hic nūc cōuentus habet. Cur non fuerit apud
nurebergam indicta cōuentitia: z cur nequiverit ad hec negocia cesar ascendere. sa-
tis his dieb⁹ exp̄positū est. Ille quidē p̄ tanta xp̄ianitatē necessitate in hoc cōcū-
tu minime defuisset: si domū tutā relinquere potuisset. Sed cū ei⁹ desiderū ab his
impediret. quib⁹ nō tam par z oīū q̄ cōtentiones z bella sunt vsui misit bocep-
stantissimos z celeberrimos legatos: qui suū locū tenerēt. suasq; vices implerent
cū plena z ampla ptāte. siue res imperij siue cōe fidei tuēde negociū tractare libet
p̄steto erūt. Eteꝝ q; sup̄ articulis ratispane meditatist: hec potissimū cōgregatio
p̄sultura est. vosq; cesaris animū circa illos cognoscere cupitis. que sit eius mens
que sententia: que voluntas. aperire me nunc collegarū meoꝝ auctoritas iubet.
Ego qui malo p̄ obedientia parū prudēs q̄ per cōtumacia videri sapiens. onus
meis bumeris pene intollerādū subiui confusus in eius auxilio qui victimis obe-
dientia pretulit. Nec timeo sub tanto fasce deficere: quādo p̄steto sunt qui cadē

mibi manū porrigant. Pareo quoq; in hac re tanto libentius: quāto et cōspectus
 vrm frequentiorē intueor: et mibi benigniorē autumo. Nec ego de oib; articulis
 verba faciā: sed illum qui est principalissim⁹ aggredior: hoc est an ptra thurcos: q;
 cōstantinopolim p iniuriā inuaserūt: nobilitatē cū principe grecoꝝ occiderūt: sa-
 cra nra oia pelluerūt. et vltra vincula verbera cedes xpianis omnibus minitānt:
 sit bellū suscipiendū. Quo p̄suo quantas habere copias necesse: quō legēdū mi-
 lites. que stipendia danda. que priuilegia cōcedenda: vnde cōmeatus habendi: q;
 bellica instrumēta paranda. quo tpe qua via sit eundū facile cōcordabim⁹. Lapi-
 tanē quoq; seu belli ducem quē p̄isti romanoꝝ imperatoꝝ appellare consue-
 runt: non erit arduū nominare. Necq; dubitabit illum eligere in quo sit sci-
 entia rei militaris erimīa: virtus excellens: auctoritas euidens: p̄sumpta felicitas
 qui sit laboriosus in negocijs. fortis in periculis. industrius in agendo. celer in cō-
 ficiendo: cōsultus in prouidendo: qualem reperiri apud vos minime dubitaue-
 rim. Nec de pace domi tuēda multū laborabitis. si foris bellū gerere decreueritis
 vt postea suo loco dicem⁹. Intelligitis iā principes oīo mea quib⁹ in reb⁹ radices
 agat. et q; sit cā in manib⁹ videtis de bello gerendo tota cōsultatio est. Ego q; noie
 cesaris bellū venio suaturus: nequa q; hoc oncris accepiſsem. nisi rē dignā vra v-
 tute. vra nobilitate. vraq; natione. manifestissime p̄intellerissem. Agite igit au-
 dite et cognoscite an bellū hoc p fide vra xpiana suscipe debeatis. Oīs senatus
 oīs q; popul⁹ cui bello gerēdo p̄sultatio est: clarissimi p̄ncipes tria diligēt ac ri-
 gide et p̄se discutere debeatis. ne quid agat cui⁹ deniq; penitus sequat. Turpe
 est em̄ vt scipionis. puerbiū fuit: postq; erratū est dicere non putarē. Bellū ḡ ge-
 sturus p̄mo querat an sit iustū. secūdo an vtile. tercio an facile. Nisi em̄ hec tria
 cōcurrāt. nō est cur bonis atq; prudentib⁹ viris belligerēdū sit. Discutiamus et
 nos hec ex ordine p̄ncipes. Ac p̄mū de belli iusticia cognoscām⁹. Bellū quod
 p tuēda religione. p saluāda patria: p cōseruandis. socj; ex auctoritate superioris
 gereret nemo vnq; veterē reputauit iniustū. Nunc moysi. hinc iosue. hinc saulis.
 hinc dauidis: hinc machabeoꝝ p̄lia cōmendant. Nunc illi demostenes damozes
 qb⁹ pleni⁹ exultabat apud athenas theatrū in marathone in arthemisio in salami-
 na p patria defunctos cōmendandū. Nunc ex romanois oracj; decij; fabij; et alij pene
 innumerales celebrant. qui p salute suoꝝ ciuū se deuouere. Nunc ex vris ger-
 manis karoli: rolādi: raynaldi: coradi: ottonis: henrici: friderici: eternis p̄conijs
 extollunt. Qui p tutādis xpianoꝝ finib⁹: maximis se piculis obiecarūt. Nūq;
 tñ vris pgenitoub⁹ tā iusta pugnādi cā. q; vobis obiecta est. Nūq; illi tā atroces
 iniuriā tam insignem cōtūmeliā ab infidelib⁹ acceperūt. quē admodū p̄pessa est
 hec nostra tpe xpiana cōitas. Repetēda est breuiter hoc loco cōstantinopolitana
 calamitas. Si em̄ et iniurie magnitudo nocior et belli iusticia manifestior erit. nul-
 la. pulsatus iniuria machometus. Sic em̄ vocat qui thurcis impat. Bellum gre-
 cis indixit. Cōstantinopolim obsedit. ac male defensam expugnauit. Abi cōstan-
 tinus grecoꝝ impator intrantib⁹ urbem thurcis in extremo patrie sue piculo for-
 tissime pugnans obruit. Caput eius lancea infirmo spectaculo fert. Fit mise-
 randa grecoꝝ cedes. occidunt nō solū qui se tueri conant. verū etiā q; p̄tectis ar-
 mis sese dedunt. Nec ego hoc magni duco in ipso furore p̄mi introitus trocidatos
 eē q̄ plurimos. Illud horzēdū illud abhominorū illud oīno detestor. Capta ciuitate
 depositis armis: cōiectis in vinculis ciuib⁹. tuz maxime scuituz est. tñ filiū aī ora
 parentū occisi. tuz viri nobiles velut bestie mactati. tuz sacerdotēs lauiati: tñ mo-
 nachī excarnificati. tñ sacre virgines incestate. tñ matres ac nurus ludibꝛio babi-
 te. O miserā vrbis faciē. O infelicē populū. O sceleratū machometū. Quis talia
 sando temperet a lacrimis. oia luctu plena cede cruore. cadaueribus erat ceme-
 re. Machometus ip̄e terribili faciē tetrīs oculis terribili voce crudelibus verbis
 nequidius nutib⁹ homicidia mādāt. nūc istū nūc illū ad cedē poscit: manus i san-
 guine xpianoꝝ lauat. Oia sedat. omnia polluit. Tempia dei nostri pseudo pro-

phete tradunt: diuina altaria pterunt. Ossa martyrum et aliorum sanctorum iam cum ipso
regnantium aut porcis aut canibus obijciunt: frangunt statue picture deleunt. Nec ma-
tris domini regine celorum gloriose marie virginis imagini parat: quando et ipsum saluatoris
christi crucifixi simulacrum cum magno clamore: maiori irrisione precedentibus tympanis
actibus in castra deferunt: huc atque illuc rapit conspuunt: luto puluunt. Quod ne peras in-
explicandum. Ignominiam christiane genti. Quod dedecus nostri nominis sempiternum. Huic signo
in quo redempti salutati sumus: thurcorum fetidum genus illudit: et quasi nos signum
non signatum colamus. Hic est inquit christianorum deus. Sentio quod commouemini principes
duis saluatoris iniuriam refero: duis tantę ciuitatis damna commemoro: sed quis clades
illius vobis: quis funera fando explicet aut possit lacrimis equare labores. horret ani-
mus talia meminisse luctumque refugit. Nobilis grecia: Ecce nunc tuum finem: nunc de-
mum mortua es. Deu quot olim orbis fama rebusque potentes sunt extinguit. Ubi nunc
thebe ubi athene ubi nicene ubi larissa ubi lacedemon ubi corinthiorum ciuitas ubi
alia memoranda opida: quorum si muros gratas nec ruinas inuenias. Nemo solum in quo
iacuerunt queat ostendere: greciam sepe nostri in ipsa grecia requirit: sola ex tot cada-
ueribus ciuitatum constantinopolis supat: que paruo ambitu bizantie a pausonia quod-
da edita. per constantinam primum imperatorem eius nominis in emulatione romane ur-
bis crecta. tantum operum mirabilium. tantum arum. tantum larum. tantum glorie habuit. ut
omnium ciuitatum damna hec sola vix recopensare ac refarcire videretur: hinc post pa-
cem cum gratiano factam. et a theodosio confirmata veniens constantinopolim: rex goto-
rathenaricus: cum regie vrbis amplitudinem splendoremque contemplantus esset veluti stu-
pens dixisse fertur. Vere deus terrenus est imperator bic habitans. Et quis post impium ad vos o-
germani translatus: sepe constantinopolis capta direptaque fuerit: nunquam tamen in pacem
christi hostium: nisi modo deuerit: nunquam basilice sanctorum dirute: nunquam bibliothecę pbuiste: nunquam
monasteria desolata. nunquam sacra nostra ex toto nisi nunc delicta fuere. Itaque mansit apud
constantinopolim usque ad nostrum tempus vetuste sapientie monumentum: ac velut ibi domi-
ciliū larum esset: et ars summe perbie. Nemo latinorum satis doctus videri poterat nisi con-
stantinopoli aliquandiu studisset. quodque florente roma doctrinarum nomen habuerunt
athene. hoc respectate nostra constantinopolis obtinebat: vnde et multa veterum sapientum
volumina susceperam? et in futurum suscipere sperabam. At nunc vincenitibus thurcis
et oia possidentibus que greca potentia tenuit: vereor ne de his grecis omnino sit actum
Neque cum ut plerique arbitrantur asiani sunt ab origine thurci: quos vocant theucros
ex quibus est romanorum origo quibus si non essent odio. Scitatur genus est ex media
barbaria perfectum. quod ultra ex euginia pirrhibiosque montes ut et ibi pho placet ad
septentrionale oceanum sedes habuit: gens imunda et ignominiosa. fornicaria in ci-
uitis stuporum generibus. que ut tradit vester otto frisingensis episcopus: non futulis auctor:
regnante apud francos pipino montes caspios exiuit: ac longo itinere in asiam se
recepit: ibique post hac innotata est. Et quis submitti celo et mudiori terra per tot se-
cula parumper exulta se pbuerit. sapit tamen adhuc multum pistine deformitatis. neque
omnem barbarie deterret. Carnes adhuc equorum vesonam vulturumque comedit. libidi-
ni seruit: crudelitati succubit: litteras odit: humane studia psequit. In cuius
manus venisse nunc docta eloquentem greciam. nescio quis latis deslere queat. Sed vi-
ditis milites. Quid tu nobis larum detrimentum commemoras. quid nobis delis.
nos bastas gladiosque versamus. Vos genus ignauum tecto gaudetis et umbra.
Inimmo vos fortissimi equites nullius que vestri magis interest studia litterarum esse
que florentissima. Quid enim vos viri excellentes aliud queritis: cum prestanti aie et alto
corde prelium committitis que fame dulcedinem laudare vultis scio. et gaudetis cum de
vobis bonos esse rumores auditis. Trahimur oes studio laudis et optimus quisque
gloria ducit: inquit cicero. Sed que laus vestra diuturna esse potest nisi his consecretur.
Brevissima est fama que humane vite spacio terminatur. Vivunt nomine pbemum que
se inferos habent fortunati ambo si quid mea caruina possunt. nulla dies vnde

memori vos erimet euo. In curialū z nūm inquit maro. Nec nos aut sampso-
nis aut gedeonis aut icpte aut alioꝝ iudicū fortitudines regūq; magnifica gesta
sciremus: nisi lris edocti essem. Quāto ergo quisq; vrm nobilissimi equites aut
industrior est aut fortior animosior: tanto fauere ingenis ac lris magis d3. Nec
sunt em̃ que pgenitores vros virtute pstantes: q̃uis iam dudū mortuos: memo-
rie tñ boim quasi viuētes exhibēt: z que vrm nomē si viriles fueritis ad posteros
deferre cū laude queant. Senferat bec alexander macedo. qui cū in figeo sepulcrū
vidisset achillis. O fortunata inquit adolescens qui tue virtutis pconē boneruz
inueneris. Et vere inquit orator. Nā nisi illi ars illa fuisset: idēz tumulus qui cor-
pus cōtererat nomē etiā obruisset. Themoscenes aut ille sūmus atbenis vir: cū
ex eo quererēt cuiꝝ vocē libētissime audiret. A quo sūma virt? inquit optime lau-
das: quo dicto nimiz humanitatis z eloquētie studia magnopere cōmendauit. Et
nūc cōrrita deletaq; grecia quāta sit facta lfrarū iactura cūcti cognoscit: q̃ latinorū
oem doctrinā ex grecoꝝ fontibꝝ diriuatā nō ignoratis. Quid a in tanto dāno in
tanta iniuria dicemꝝ pncipes. An de iusticia belli aduerfus bec mōstra boim dubi-
tabimꝝ? q̃ nulla humanitaꝝ studia colūt: q̃ federa nulla custodiūt q̃ sanguinē nrm
sintit: q̃ cedibꝝ saturari nō possūt. q̃ sacra dei nri oia polluit z exterminat. Forti-
tudo inquit ambrosiꝝ in officijs q̃ bello tuef a barbaris patriā vel domi defendit
infirmos vel a latronibꝝ focos. plena iusticia est. Nō si ordo ille naturalis paci ac-
cōmodatꝝ angustino teste id poit vt suscipiēdi belli auctoritas atq; p̃siliū penes
pncipes sit: neq; bellū alioq̃n iustū existimetꝝ videte quāta ē buiꝝ belli iusticia: cuiꝝ
nō solū papa z impator duo maria luminaria: duo p̃imi in terra principes. sed
ipse rector orbis mūdiciꝝ fabricator deꝝ est auctor: qui sponsas sub eccliam matrem
nram vt pupillā oculi nobis tuēdā cōmēdat. Nōstrauimꝝ belli iusticiā fortasse
pluribꝝ verbis q̃ necesse fuit s̃ traxit me iniuriarū acerbitas. Parate subirato.
Dat veniā leſo. Nūc ex bello q̃ sequatꝝ vtilitas breuif exponēdū ē. Cur em̃ se bel-
lo quisq; imisceat: nisi z bello se iuuat. Vos igitꝝ principes si fructū buiꝝ belli p̃tra-
thurcos suscipiēdi cognoscere cupitis: dāna que toti xpianismo iminēt: nisi thur-
coꝝ frangat impetus p̃sitate. Audiuiſtis q̃ passi sunt cōstantinopolitani. Idēz
nūc multe ciuitates expectāt. nisi duꝝ tps est opitulamini. Serpit indies hoc vi-
rus magis ac magis: nūc vna. puincia nūc alia nobis defiat. Rascia iā nouissime
occupata est. Disporꝝ eiꝝ puincie cū cōiuge z liberis in būgariā se recepit būgari
q̃ bactenꝝ nri fidei dipeꝝ nre religionis murus fuere: bis victi bello post morte al-
berti regis: bis capti a thurcis sunt centū milia boim aut eoplus duobꝝ plijs ami-
sere. Nō tulerūt integri thurcoꝝ vires quō fracti ferent. Succubuerūt autilian-
tibꝝ polonis quō vincēt soli. Magna ē thurcoꝝ potētia z in asia z i grecia. Z bar-
taroꝝ ferocē gentē federe iuncrā habēt. Ducenta z tercēta milia pugnatoꝝ ne di-
cam plura in armis cogere possunt. Quis sint būgari strēnui z potētes viri atq;
omni laude digni: non tñ tantis viribus parces habent. Siue vincat būgaria siue
coacta iungit thurcis: neq; italia neq; germania tuta erit neq; satis reuis gallos
securos reddet. An nōnulli qz suis diebꝝ non videre similia nec fieri posse pfidūt.
Nōs aut sepe thartaros. p̃trita būgaria germanie fines in gressos ad renū vsq;
debachatos nouimꝝ. Hungari p̃iusq; xp̃m colerēt: sepe austriā: bauaria: suecia:
francoia: saxonā pcurrerūt. Attila rex hunorū ab būgaria q̃ tūc pannonia dice-
bat digressus: quātas italie: quātas germanie: quātas remotiori galie atq; hispa-
nie turbas intulerit: nō ignoramus. Quid gotthos: q̃d vandalos. quid gepidas
quid berulos: quid longobardos: q̃d burgundiones rferat. Quē bi populi p bun-
gariā ab vltiori scythia veniētēs: banc nram xpianitatē minis affligerūt modis
Expectabimꝝ igitꝝ z nūc venire thurcos. atq; accerſitis thartaris nobilē atq; po-
tētē būgariā sui iuris efficere: ac deinde reliquā xpianitatē locustarū more cor-
rodere. Pugnandū ē vobis oino pncipes. si liberi. si xpiani vitā ducere cupitis.
Existimatoꝝ nunc. an saluis z integris socijs. an fractis atq; dimissis id agere

magis expeditat. Romani quos fama sapientissimos fuisse p̄dicat. socioꝝ tutelam
semp̄ suā salutē eē ducebāt. ac foris q̄ domi pugnare maliebāt. Nā foris si q̄ fue-
rit accepta calamitas cinēdari pōt. Que domi excipiunt clades exitiales habent
hinc banibal maxim⁹ ille penoꝝ impatoꝝ cum regi sirie antiocho aduersus roma-
nos bellū suaderet: nō in asia siue in grecia. sed in italia pugnādū esse dicebat. Et
vos ergo thcutones: si quēadmodū spero sapientes critis maiores vꝛos imitabi-
mini: qui remota sp̄ a domo bella gerere: ac vicinoꝝ fines nō min⁹ q̄ suos tueri cō-
sueuerūt. Quod si vos germani hoc tꝛꝑc hūgaros neglexeritis: nō erit deniq; curvos
ex gallis auxilia p̄stolamini: nec rursus illi apud hispanos opē inueniēt. Atq; ita
fiet: vt cū singulis semp̄ gentib⁹ pugnaturi hostes. facile qd̄ cupiūt orbis imperiū
assequant. N. si acceptis armis ⁊ hungaris ⁊ rastianis ⁊ alijs xp̄ianis: qui vicini
sūt thurcoꝝ potentie opez tuleritis: nō solū vicinos vꝛos tuebitur: sed vos ipsos
vꝛores ac liberos vꝛos ex maximo piculo liberabit. Atq; hec ē vt mihi videt ma-
xima vtilitas belli gerendi. Cū exploratū sit ad nos dietim thurcos p̄perare: p̄-
occurrat q̄ vestros fines ingrediunt ⁊ auxilia vicinis afferte. Nā tūc tua res agi-
tur vt ille vt paries cū p̄xim⁹ ardet. N. si certissimi essetis nūq; illos ad vos esse
venturos. p̄ debito tñ baptisimi vꝛi quo estis initiati p̄ maximis beneficijs quib⁹
vos diuina pietas cumulauit: aduersus hos euangelij corruptores ⁊ xp̄i p̄fidos
inimicos eiusq; crucis derisores bellū gerere deberetis. Equidē p̄stantissimi prin-
cipes cū oibus virtutib⁹ affecti sitis. nihil tñ arbitroꝝ vos magis velle q̄ gratos
eē atq; videri. Nec est em̄ vna virtus nō solū maria s̄ mater oim̄ vꝛutū rel: quaz
Quid est em̄ pietas nisi volūtas grata erga parētes. Qui sūt q̄ libenti laio p̄ pa-
tria pugnāt: nisi q̄ patric beneficia meruerūt. Qui sūt qui fidē erga p̄ncipes iui-
rata custodiūt: nisi q̄ eos in se beneficos recordant. Qui sūt q̄ p̄ceptores bono-
rāt nisi q̄ se doctrina ab his accepisse nō sūt obliti. Qui sūt q̄ amicos oī studio p̄-
sequunt: nisi q̄ fructū amicitie tenaci memoria tenēt. N. si erga patriā erga parē-
tes p̄ncipes: p̄ceptores: amicos grati eē debem⁹: quātomagis erga deū n̄m: ⁊ cui⁹
obsecro pignora q̄ dei n̄i beneficia sum⁹ experti. Ille cū nihil cēmus nos in esse
p̄duxit neq; lapides aut arbores aut equos s̄ boiēs rōnis participes nos creauit
nobis ingenti sermē virtutē vires corpis atq; aīc dedit. Et cū primi parēcul
pa inferni mācipiū facti essem⁹: vt nos redimeret descendit de celo: exinanit sc̄ip̄
formā serui accepit: boiem induit: fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: mortē aut crucis:
in q̄t apls. Sub ipsa aut passione ⁊ cruce priusq; ad crudelitātē necis ⁊ effusioneꝝ
sanguis pueniret q̄ cōuicioꝝ. p̄bra: q̄ otumeliaꝝ. lu: libria tulit: sputamina insulta-
tiū excepit. q̄ sp̄ito suo ceci oculos aperuerat: flagellatus ē q̄ p̄tātē flagellādi de-
mones bz. Spinis coronatus est q̄ scōs suos florib⁹ coronat eternis palmis. In
faciē cesus est q̄ veras palmas mūdū vincentib⁹ tribuit. Spoliatus est terrena ⁊
caduca veste q̄ celestē atq; inaccessibili cāditate aīas vestit. Libat⁹ est felle qui se
cibū hōi p̄buit. Dotat⁹ est aceto q̄ ip̄lo suo nectaria pocula repromittit. Agn⁹ ille
innocēs: imo ip̄a innocentia: ip̄a iusticia in facinorosos cōputata est. pepedit inter
latrones de⁹ n̄r. viderūt faciē ei⁹ ⁊ nō erat spēs neq; decor. A vertice capiq; vsq; ad
plantā pedis nō erat in eo sanitas. s̄ passus ē vt nos redderet impassibiles. mor-
tu⁹ est vt nos redderet imortales. Passus q̄ ip̄e voluit: ⁊ in q̄tates n̄ras ip̄e por-
tauit. O bonitatē o clemētia magni dei: miserationēs diuine pietatis incredibiles:
q̄ maxima ⁊ inestimabilia sint xp̄iano populo f̄stita beneficia. Sed corā sūt bec
in oēs fideles dona dei. Vos aut o germani pecularioꝝ q̄lā bonozis rō reddit ob
nortozes. Nā q̄ vobis imperiū dedit. Is vos oib⁹ populis gentib⁹ nationib⁹ p̄e-
tulit. Nec est em̄ prima in seculo dignitas: cui oēs p̄ncipes: oēs reges cedūt. Quā
saluator fm̄ carnē nascēdo: pegrinādo: moriēdo dignam censuit quouis bonore.
Que in p̄phetis. p̄missa in euāgelio cōp̄obata. in aplōꝝ scriptis magnifice com-
mēdata existit. Nec est illa excellētissima dignitas qua stātē nō est cur antixp̄i for-
midemus aduētū quēadmodū ⁊ terculianus ⁊ ciprian⁹ ⁊ augustin⁹ ⁊ multi vete-

nuz ex verbis doctoris gentiū pauli colligere vident. Hinc antiqui nri spū sancto
pleni: quis adhuc idola coleret. Imperatores psequerent q̄ xpianos. Quā tamē
illis. pl̄ itam imperiū securū: domū tutā: exercitū fortē. senatū fidelē: populū pro-
biū: orbē quietē optabāt. Vos igif inagni: vos inditi o germani quib⁹ tāta digni-
tas credita est: curare p̄ ceteris debetis: ne vobis imperatib⁹ xpiane religionis
maiestas intreat. Sed quid vos ad bec teo rependitis: imo quid nos oēs xpia-
ni p̄ tantis beneficijs agim⁹: vbi tantoꝝ bonoꝝ memoria est. Principes vbi gra-
titudo est viri potētes terrā sacratissimā in qua visus est deus noster ⁊ annis su-
pra triginta homo cū hominibus cōuersat⁹ agerent occupant. officinas nre saluē
machometus obtinet sacrosanctū dñi sepulchrū lectūq; illū concratu dignissimū
in quo. ppter nos vita nra obdormiuit in dño saracenoꝝ impurata man⁹ obtre-
ctat. loca illa scā loca benedicta: loca p̄ciosa ⁊ agni immaculati purpurata cruoz:
dñi nos silem⁹ hostes fidei nre cōculcāt. Et qd ad bec ait is p̄ncipes. Cur bec acci-
disse putatis: abbreviatā ne manū dñi creditis: aut impotētē factū qui est oipō-
tēs. Nūq̄d nō pōt mittere plus q̄. xij. legiones angeloz qui saracenos thurcos ⁊
thartaros belephemātes exterminēt. Aut certe tñ xbo dicere ⁊ fiat qd volue-
rit. An qui serocitatē fennacherib angelo dimicātē cōtriuuit: q̄ furibundū boloser
nē in manū mulieris vidue dedit: qui pcussit reges magnos ⁊ occidit reges fortes
q̄ clausit egiptis mare. q̄ sodomitis sulphur pluit ⁊ ignē: q̄ ventis impat ⁊ mari. q̄
fecit celos in intellectu. machometi supbiā frenare nō poterit: omne subest ei cū
voluerit posse. Quid igif opinamini. quid creditis p̄ncipes. Temptat vos dñs
de⁹ noster: experiri vult an se diligatis. an virtute p̄ffectis: an religiosi an grati si-
tis: quid inter nos si sit aliquis qui sapiat ⁊ intelligat ac requirat bec ⁊ indoleat vi-
cē eis. Quid q̄ moramini quid statis: an nō est bicinarim⁹ bellāci fructus: maria
utilitas v̄ra. si plū aduersus inimicos crucis cōmittetis vos beneficiū memores
ostēditis: deo nro placetis: aias vias lucificatis ⁊ habitaturi cū angelis: triūpha-
turi cū sanctis martyribus: regnaturi cū xpo celū acquiritis. Omitto hic p̄nci-
pes id emolumenti quod pleriq; oēs milites nri t̄pis ex bello querūt aurū ⁊ argē-
tum: teuomata: pictas tabulas: equos: vestes: seruos: anillas. Mā quis multa
bmōi bec expedito repromittit. Nolo tñ vos xpi milites bec ambire: nolo vos ra-
pinas q̄rere: nolo vos spoliis gaudere. Pusilli est animi lucris inbiare terrenis.
Mēs generosa ⁊ alta celestes aspirat in thesauros. Brevis est vita hoīs sup ter-
rā. Fugiūt animi nri licū vite nre sūt aranearū tela: cito dirūpiūt. Festinat em̄ de-
currē veloz floscul⁹. anguste misereq; breuissime vite p̄cio. duz vna cibos sōniaq;
poscim⁹ obrepit nō intellecta senectus. nemo scit qd vespere vebat. Curriculum
eui nri in certū est. Peregrinū in terra sum⁹. spes nra in celū tendēda est: vbi cum
gelio teste nec fures fodiūt nec tinee rodūt. Multe sūt vie q̄ nos eo deducūt. Sz
hoc p̄fecto tpe p̄ncipes nullū iter certi⁹. nullū securi⁹. nullū expediti⁹. nullū glo-
riosi⁹ est. quo possim⁹ celū scandere: q̄ si cōtra thurcos celestis patrie nre ciuitatē
supne hierusalē pfidos inimicos arma sumētes puris ⁊ cōstantib⁹ animis bellū
geram⁹. Cōgnoscat is vir arbitroz iaz p̄ncipes hui⁹ belli qd suadem⁹ nō honeste
tē mō: verietatē vtilitatē. Nūc de facilitate gerēdi belli pauca subnectā. Hoc est
em̄ de quo tercio loco dicturū me. pmisi. Frustra em̄ iustū bellū. frustra cōmodo-
sum pbauerim⁹: nisi etiā factū facile ue dicā possibile tē mōstrem⁹. In hac parte
illud meo iudicio aiaduertendū est: optimi p̄ceres. ne maior hostib⁹ q̄ nobis sit
scā rei militaris: ne frequētiꝝ vltus ne pecunia: ne copiosior potentia: supior ne
deus ip̄e fauentior: q̄ nimmo neq; si pares vtrinq; vires fuerint bellū suaseris. Mā
teste octauiano cesare qui plū sine certa p̄rogatiua cōmittit filis ei est qui bamo-
piscat aureo: facile nāq; plus amittere q̄ lucrari pōt. At mibi seu noua cōsiderā-
ti seu vetera mēte repetenti: inter oēs nationes quas bello idoneas iudicant. nul-
la expeditor: nulla fortior: nulla peritior: nulla audentior q̄ vestra videt. Vobis
boies. vobis equi. vobis arma: vobis pecunie sunt. Nulla natio tamigradis sub

celo est q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis dñs deus noster. Et
vbi obsecro tot clarissimi p̄ncipes: tot generosi, p̄ceres: tot fortissimi eq̄tes: tot po
tentes ciuitates: tot diuitie: tot aurī: tot argenti: tot ferri minere. vbi tāta ppli mul
tudo: tāta iuuent?: tātū animi: tātū roboris. Germanie fines vt vet̄ cres tradūt
ab ozietē viscella fluui? z būgariē limes fuere. Ab occidētē ren? . A meridie danu
bi? . A septentrione ocean? z mare balteū quod pruteniū vocare possum? . Hūc
quātū extra hos terminos possideatis ipsi videtis vos angliā pulsīs britanis oc
cupastis vos belgarū belneiorzq; fines eiectis gallis obtinuistis. Vos etiam z
norciā inuasistis. vos vsq; in italiā pedē extendistis. vos bulmerigros qui nunc
pruteni vocant ex manib? infidelīū detraxistis: soli ex alienis in v̄ro solo bobemi
sedētē potentissimi z nobilissimi populi. Sed z illi v̄stro imperio parere se aiunt.
Regēq; habēt v̄rū sanguinis nobilissimū ladiſlāū. Vos igit̄ magni vos bellicosi
vos potētissimi: vos fortunatissimi ac deo accepti germani estis. q̄bus a deo fines
extēdisse licuit: z sup̄ oēs mortales romane potētē datū fuit obſistere. Hā ter
rarū illē calcato: oim: z orbis domitor iul? cesar q̄uis subactis gallis sepe reuēz
transiuerit resq; maximas in germania gesserit. Bellicosam tamen z asperā sue
uoz gentē dimisit indomitāz. Augustus octauian? cui z partiboz z indoz reges
munera miserūt qui vnus oim romanoz fortunatissimus creditus est de quo illa
sunt metra. Augustus cesar diuū gen? aurea condet. Secula qui reuerſus laio re
gnata p̄ arua. Saturno quodā supat garamātas z indos. p̄feret. Imperiū iacet
extra sydera tellus extra anni solisq; vias. vbi celi fer atlas: atem humero premit
ſtelis ardētib? aptū. Ille in quā felicissimus impator nullibi vnq; nisi apud ger
manos succubuit. Hā lolliā nā z varianā cladē in germania p̄fessus ē. Lolliā
maioris infamie q̄ dextrinē: varianā pene exitiale: trib? legionib? cū duce legat̄
z auxilijs oibus cesis. Longū effret referre quas intulerūt romane rei publice mo
lestias germani. q̄ z si romanoz fortune aliquādo cesserūt. postea tñ z ipsi de ro
manis de gallis de hispanis de būgaris deq; alijs diuerſis gentib? sepe numero tri
umpharūt. Nec romani cū rerū potirent res magnas sine germanis auxilianti
bus pegerūt. quoz tanta in bello virtus. tanta in domo fides fuit: vt cesar a cor
poris custos coboz ex germāis potissime legeret. Cōferam? nūc t̄burcos acros
inuiē z qd sperandū sit. Si cuz illis pugnetis examinemus vos natī ad arma illi
tracti. Vos armati illi inermes. Vos gladios versatis: illi cultris vtunt̄. Vos ba
listas tenditis illi arcus trabūt: vos lorice t̄boracesq; p̄regūt: illos calceitra tegit̄.
Vos equos regitis illi ab equis regunt̄. Vos nobiles in bellū ducitis. illi seruos
aut artifices cogūt. Vestri milites nati atq; nutriti in armis sunt: illi copias suas
exceptis quindecim milib? pugnatoz quos expeditos habent: ex agris atq; offi
ciis erūt. Tot is flectere ludos equos z tendere spicula cozin. Vos omne cuius
feroze teritis. v̄stra iuuetus toz neamētis intenta est. aut quatit opida bello: nec
tarda senectus v̄stras vires debilitat mutatq; vigore canicē galea p̄mitit: sem
perq; recentes belloz habere causas cupitis: z viuere in armis: illis pictis croco
z fulgenti mirice v̄stris desidiēq; cordi sunt. Sūma volūtas est in dulgere coreis.
Solus machometus z quos dixi quidecim milia expediti sunt. quos sonus tele
ctat armoz: z anim? in bella paratus exhibet audaces. Ceteros in expertos timi
dos effrenatos nulli? precij iudicatis. Oz si man? cum illis p̄feratis nihil est qd de
victoria dubitetis. Si modo quā gesturi estis pro deo pugnā: aduersus deūz non
cōuertatis mala mente. p̄cedentes. Cū ergo maiores v̄stri p̄ncipes eēs vici
nos ac longe positos populos armoz glōzia supauerint euz timentes ipsi nullos
omnibus terrozi fuerint. Cum vos ipsi nibilo minores v̄stris progenitoribus
ſitis: cum omnibus his rebus abundetis quas bello necessarias putant. cum vo
bis fortissimi milites. peritissimi duces ac satis fortunati sint: cum deum in causa
sua propitiū sperare par sit: cum v̄stri hostes longe inferiores v̄bis existant nō
est cur tam honestū tamq; vtile bellū p̄ deo v̄ro gerendū detractare quoq; nō

debeat. Dicit hic fortasse quispiā. Rē nō eē cū thurcis tñ: sed cū thartaris siml
z saracenis: cūq; oib; gentib; quas illi subiectas hñt. Hinc ego ptra iusto. nec ego
vos soli theutones in quā pugnabū. Et italia ex gallia ex hispania multi pcurrēt
nec hūgari deerūt: nec bohemi fortissime gētes. Rastiani bulgari oēs illirienses:
oēs greci sumpta occasione cōsurgēt. Vicini qz in asia dabūt manū. Nolite existi
mare principes. Ita oēm asiam machometo parere: vt nō multi sunt xpo seruien
tes. multi in cilia: bitinia: capadocia: pōto: siria: xpiani sūt. Quis iugo fuitū op
pōsi. byberi q; z georgiani vocāt. Trapeluncij: armenij: xpm colūt. nec cunctabū
arma sumere si vos viderit audētes. Veneti qz z ianuēses potētes populi. Quis
pacē cū thurcis hñt: ptes tñ vras classib; adiuuabūt. Loacti nāq; ne ciuitates ori
entis admitterēt pacē facere. Et qd boies iuiti ac necessario faciūt neq; diu neq;
diligent facē possūt. Veneti certe fidē impatori dēdere: facturos se qd deceat xpia
nos si bellū cōi fideliū pōlio p thurcos decernat. Ego z si certe scio. pceres vobis
arma sumētib; ex tota xpianitate affutura pōidia. Babilonin; z illis domi manē
tib; buic bello solā germania sufficere nō dubitauerim. Sicut em gofridū q; fuit
lotharinge dur: cū solis trāskenanis theutonib; z aliqb; gallicis paucis italis hū
gariā pculisse: greciā penetrasse: bellepōtū trāssisse: asiā pmeasse. Ierosolimā ex
ptate infideliū vēdicasse: victis ac pstratis oib; q; occurrerēt i medio gētib; q;uis
z thurci z saraceni numerosi resistere conarent. In ei; exercitu ducēta milia pu
gnatorū fuisse tradunt: atq; multo maiores copias hūc germania cogere pōt. Sz
dictis vt existimo quō foris bellū gerem; q; domi cōtēdim;: nec portio esse germa
nie vlla q̄eta. Sit pax intus nō recusabim; extra bellare. Qu; thurci renū attin
gāt q; lites oēs extirpent. Idcirco sapiētes illi q; ratispāne fuerūt: indicēdas i to
ta germania qnquēnales inducias putauerūt: id nūc explēdū ē. Qēs q; cōtēdūt
impū pncipes: ac vasalli aut subditi sunt. nisi cesaris mādata custodiāt: fidē fran
gunt: bonorē maculāt: rēpub. ledūt: sibi p̄lis nocēt. Qd ego de tāta nobilitate mi
nime putaueriz. Nā q̄s erit adeo dur;: adeo obstinat; bonis: adeo aduersus mo
rib; vt treugas p cōi xpianorū salute indictas p̄sumat infringere. Est hic legatus
aplicus q; censuras eccliasiticas interponet. Legati cesaris impiale bannū z als pe
nas adimēt. Proch germani nobiles: gēs bellicosa: gēs alti cordis: an mō in tāta
z vra z oim xpianorū necessitate deficietis: eritis ne adeo incauti adeo cecī vt rane
muris; fabulā in vobis impleri sinatis: q; duz inuicē se morderēt preda milui fue
re. Nōne cernitis dū simul p̄ceditis venientē thurcū z oia rapientē. que vos liti
gare cōpellūt: Expellite pū cōmunē hostē: tū si pacē tenere neq̄tis de terra: de vo
minio de ceteris bonis: pugnate q; nō thurcis s; vris filiis relinquere valeat. Eū
dē si has inducias amplectimini pncipes. nō est mihi dubiū qn valēissimū z co
piosum exercitū cōparare possitis: quo educto pacē in almania necessario relinq
tis: latrones em z raptōres oēs exibat agricolā z artifices domi manebunt: para
tū gen; boim quēadmodū tpe cōradī cesaris euēnisse p̄stat. cū ille copias aduer
sus saracenos z thurcos eduxit. Et fortasse bec vna est pacē de germania via: ne
scio an vos als habeatis. Sz dicitis qd cū prutenis agem;: q; rebellantes suis do
minis relicta religione theutonica: ad magiū regē polonie destinerent. Tria hic
remedia sūt: duo dicā: terciū in aliud temp; retinebo. Aut seruent hic inducie si
cut i ceteris germanie litib;. Aut si hoc durū religioni videt: sinite frēs religiosos
cū saxonib; bohēmis z alijs quos possunt allicere: suā puincia vendicare. Itēq;
em p̄pterea vester exercitus magnopē impediēt. Nā z imperāte conrado de quo
paulo ante dixi. cum tera; eugenius romanus pontifex xpianos excitaret. p tu
tela terre sancte: quā saraceni euertere conabant pruteni cū ceteris vltioribus
idola colebāt: ac crebris excursionibus: nunc saxonā: nunc alios vicinos xpi cul
tores infestabat. Conradus aut dimissis saxonibus aut ceteris vicinis qui domi
cū prutenis ac reliq̄s barbaris decertarēt: ipse cū renensibus: sueuis: franconib;
bavaris: hierosolimā penetravit. Idē z nunc vobis agere liceat. Ceter; q; non

nullos esse audio qui machometū deinceps quieturū existimāt. neq; vt ego dīco
tantope festinādū cessent. Referabo vobis aliqua de p̄suetudine ⁊ natura huius
bois. quemibi p̄ eos nota sūt. q̄ secū aliquādiu cōuerfati fuere: vt qd sperandū
q̄due timendū sit eo certius habeatis. Est aut machometus adolescēs annos na
tus quatuor ⁊ viginti aīo truci ⁊ glorie cupido: robusto corp̄e ac laboris patiente
neq; vino neq; cenis indiget. ⁊ quis more gentis libidinosus. nō tñ inter vxores
ritu languescit: cozeas fugitat: vnguēta deuitat. raro induit molliū: nō cantu nō
sono delinif: non canes alit: non aues nutrit vna ci voluptas est arma tractare.
Donoat milites: equos amat: naues: curros: machinas bellicas: formosis mu
lienb? p̄ferit. Et quis est natura barbar? abhorretq; lras. gesta tñ maiorū cupide
audit. ac iulii cesarē ⁊ alexandrū magnū oībus antepōnit. quoz illustria facta su
pare posse p̄fidit atq; cōtēdit: nec se min? aprū ad subiendū orbē dicit q̄ illi fuerūt
cū sua sint longe maiora p̄ncipia q̄ illoz referāt. Et qm̄ falso p̄bete suo macho.
ex quo cōstātino subiecit. nō dubitat qm̄ ad ro. submittere possit barbara temeri
tate ⁊ asiana supbia plenus. Hic est vester bestis: p̄ceres existimatote nūc. an talē
naturā desere sit versilis. Sed qd cōiecturis aut argumētis in reb? vtimur mani
festis. Mōne hic victa cōstantinopoli mor perā delcut. p̄inquas ciuitates oppōsit
Cidades insulas maris egei magna ex pte diripuit. Dispositū ex rossia pepulit. Et
q̄uis essent cū hungaris inducie: cor tñ fines ingressus: nōnullos agros depopu
latus est. Ecce pacē thurcoz optimi p̄ncipes. Ecce h̄tez quā sperare potestis.
Molite p̄fidere: nolite differre. Cōsultite vobis ipsis ⁊ vtilitati libertatq; v̄se duz
temp? habet. Causa belli vt intelligitis ⁊ iusta est ⁊ necessaria ⁊ maxima vobis ad
pugnā oīa q̄ thurcis meliora supsūt. Orat vos cesar ne xp̄iane reipublice ne vo
bis ipsis hoc tpe desitis. sed quēadmodū ratispane cōdictū est: quos potestis mi
lites equos arma currus infra bellica cōmeatus p̄partis. Mā ⁊ ipse que sunt in
sua p̄tate ad hoc opus oīa p̄mittit: quēcūq; sibi vt imp̄atori romanoz. vt aulrie
duci. vt rdigoso p̄ncipi. vt homini xp̄iano incūbunt exequi. p̄sto est ⁊ valēs: tñ
vos p̄ncipes in hoc loco de bello gerēdo cōcordes sitis. Mā si vnq; pugnādū ē:
pus fuit: p̄fecto nūc est: qm̄ nō solū bonoz ⁊ status vester: sed ipsa libertas vestra:
ipsa fides: ipsa vita in dubio ponit. Neq; effi si thurcos p̄gredi ad vos sinitis: q̄
rendū erit in quo statu: in qua fide viuere s̄ viuere debeatis. Memētote patrum
v̄ioz generosi p̄ceres: ponite ante oculos illustria facta maiorū: recolite q̄tēs p̄
genitores v̄i cū magnis exercitib? alpes italie transire. Alfonsoz lōgo bardouz
regē stephano pape molestū pipin? cobercuit desiderū ei? puincie regē. Adriano
insultantē carolus magn? cōpescuit. Romanos formoso pōtifi rebelles arnol
fus edomuit: Berēgariū q̄ se regē italie iactitabat: vocatū iobānis pape otto p̄i
mus magno bello cōtriuuit. Referre quidē graui? fuerit quotiens v̄i antecessores
p̄ romana ecclia: p̄ fide catholica: p̄ salute cōi decertauerūt: Illi quidē duz pato
⁊ forti aīo xp̄ianā religionē tuerent romanū imperiū ad se trahere. Videre nunc
quē vobis animū suscipiēdū eē putetis: patres v̄i p̄ suis nō dicā ciuib? sed a gri
culis paulo cōtumeliosius tractatis sepe bella gesserūt. vos vno imp̄atore cū to
ta grecia nobilitate crudelissime necato. nō putabitis esse pugnandū. Illi frequē
ter suis ministris parū reuerētē cōpellatis nō dubitarūt arma recipere: vos deo ve
stro p̄brose cōtempto nō armabimini. Illi p̄ amplectēdis xp̄ianoz sinib? vniū
simis se p̄zeliis cōmiserunt. vos p̄ tuēda religione fideq; vestra recusabitis arma
capescere. Non est de rebz leuionb? hoc bellū: pro patria: p̄ liberis: p̄ vxoribus:
p̄ sociis: p̄ libertate. p̄ vita: p̄ fide: p̄ religione: p̄ sanctis martinibus: p̄ magnis
apostolis: p̄ gloriosa matre dei aduocata nostra regina celi. Maria p̄ filio dei: p̄
redemptore: p̄ saluatore: p̄ maximo ⁊ certissimo deo vestro: pro sp̄s sancto dire
ctore: p̄ patre eterno: p̄ diuinissima trinitate. quē spurcidus ille machomet? p̄
sequit: cōmittendū est plū. Cogitare p̄ncipes quo redacta ē xp̄iana religio quā
tū in ouēte: quātū in meridie dimissa ē nostra fides. Sumite alta corda. indui

te fortes animos: defendite matrē vestrā ecclesiā q̄ vos xp̄o regenerauit. Accin-
 gimini gladio supra femora vstra potētissimi. occurrите inimicis xp̄i. Nolite esse
 vltimi quos impij dignitas iubet exire priores. Carolus rex francoꝝ ⁊ nobilissi-
 mus ⁊ potētissimus pugnaturū se dicat si vos arriemini. Quēsit mens in diti la
 distai regis hungarie ⁊ bohemie ex suis oratorib⁹ audietis. Regis dacie suecie ac
 norwegie lras habem⁹ que mentē illius optimā exponūt. Alfonsus rex aragonū
 ⁊ sicilie nostri seculi clarissimū fidus: etiā silentibus ceteris hoc magnificū bellum
 hanc gloriofā expeditionē p xp̄i nomine vltro suscepturū se pollicet. Philipp⁹
 burgundie dux nō minus aio quā sanguine clarus: potētatu ac dominatu par ma-
 gnis regibus non mō se iturū ad hoc bellū promittit: sed alios quoq; vt se accin-
 gant magnope adhortat. Intueamini vos duos principes alfonsus ⁊ philippus.
 maximos dños terra mariq; potētes: ambo etate, pfecti sunt: ambo seragessim⁹
 annū transiere. Ambo tñ certamini sese offerūt neq; in pprijs psonis pro deo suo
 pugnare recusant. Quid vos faciatis electissimi principes quib⁹ etas flozida est.
 quibus ebullit sanguis: quibus marcius labor iocundus quidē ludus videri debet.
 En milites: en duces: en robuissimū iuuenes: sinitis ne senibus maiorē q̄ vobis
 animū esse. torquetis ne domi cū illi foris militent. marcebitis ne ocio dū illi i ne-
 gocio vigent. Minime de vobis talia suspicor: degeneres animos timor arguit.
 Vos aut erecto animo alacres intueor. Incipio bene sperare. Sentio iam titilla
 re pectora vestrā ac flagrare amore bellandi. Nec miror vos etate integra mili-
 cie sectatores huius belli cupidos esse. Nam ⁊ egoipe quis senio grauis: quis ec-
 clesie deditus. incendor ⁊ estuo nimio feruore talis visende pugne. Veterib⁹ illis
 ex quibus vobis origo est principes: cū essent adhuc gentiles. nullū fuit graue bel-
 lū qd p patriā suscepissent. nullā illi mortē miserā putauere que p republica subi-
 ret. Sed que respu. maior aut melior q̄ nostra xp̄iana que patria dulcior aut no-
 bilior q̄ nostra. illa celestis aut quā cūcti aspiramus formosa bierim. Illi cū p pa-
 triā morerent tñ maxime erulabāt. Nos cū morimur tūz finimus exiliū. cum pa-
 triā ingredimur. O felix mors que vitā pmit temporale cōcedit eternā. O faustū
 ac desiderabile bellū in quo si vincis in terra siue vinceris in celo triūpbas. qd nī
 ergo ardenti pugnem⁹ aio quib⁹ tanta pmittunt emolumēta. Ecce dñs nr̄ san-
 ctissim⁹ xp̄ianorū sum⁹ papa nicolaus papa quin⁹: omiū xp̄i pastoz romānoꝝ
 pōtēter successor beati pe. xp̄i dei nr̄i vicarius: oibus qui hāc expeditionē sequentē
 delicta remittit: culpas abluir: veniā p̄bet: celū promittit. Nec de pmissio est du-
 biū qñ is est qui prātē habet ligandi ac soluēdi: q locū illi tenet cui date sunt cla-
 ues regni celoz. Ecce nūc celi aperti sunt. eccenūc iter in patriā. ecce scalā qua su-
 per oēs planetarū orbes scandere valeatis: atq; ad ipsā galatiā puenire q nos
 ad regni magni dei recto tramite ducat. N si oib⁹ vt inq̄t orator q patriā allere-
 rint iuuerint defenderint. certū est in celo esse diffinitū locū in quo beati eius eter-
 no fruant. Quid de vobis putandū est principes nō q p terrena s; pro celesti pa-
 tria pugnaturi estis. Quid dicā. Multa dicere possum: s hoc tpe apli pauli docto-
 ris genitū verba cōmēnorasse sād erit. Quia neq; oculus vidit neq; auris audiuit
 neq; in cor hoīs accēdit q pmissit dñs diligētib⁹ se. Quales vos futuros esse o ger-
 mani nobiles nemo dubitauerit: si hoc bellū vt impator admonet papa petit: xp̄s
 iubet p diuino bonore atq; amore suscipietis.

Gaudet bñualere amicū ⁊ se incolumē scribit. **Epistola. cxxxij.**
 Eneas Bartholomeo massano. Erinnē doctor fili ainātissime. inuenitā-
 de alis lre tue ad nos cōnolarūt. Credim⁹ solas timuisse tālōgū iter. nam
 si lre tue reddite sūt. Louenre apud venatias vt arbitramur: siue alio i
 loco italie simul priusq; germanie mōtes penetrarēt. inde facto cuneo fortiores
 audētioresq; trāserūt. Intellexim⁹ te. nr̄osq; oēs bñ valere. qd nobis voluptati
 est. N vo nr̄m reditū suades eē celerē. cōsulis que nobis i aio sūt. stat sua medio

mēse octobris omnino iter arripere. Sic enim licentiā cesaris nō sine labore obtinimus. Alicui nestrū speramus non recedere priusq̃ reuertamur: tuā prudentiā non dubitamus ad id officiū sufficientē. Sed nostri dericorū morē: qui non equo animo ferunt: laicos sibi iudices dari. De hoc reuerſi latius colloquemur. Anthoniā tibi gratā et mōzigeram esse gaudemus. Matres et sorores nostras tue fidei cōmendamus. Bartholomeū cognatū nostrū tuum socerū optimū virū et franciscum eius filiū saluere iubemus. De calculo cum procuratore facto intelleximus: quia redire intendimus cito non plura dicimus. Valete optime. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Horat' genitricē suā fouere et amicū studio lſarū cōducere.

Epistola. cxxxiij.

Uenerabilis dilecte noster. Coqueſti sum' te nō scribere: neq; sine cā. Nam lſe tu nobis mīme reddebant. Nūc nō intelligim' te scripsisse: sed lſas in via mansisse. Nūc em̃ aliquas ex bis accepim': quibus te plurimū facis excusatu. Suscipim' verba tua bono animo et ita pſidim' eē vt scribis. Multa haberemus tibi referre: sed quia mēse octobris p̃tiniū ad vos iter arripere constituim': sic em̃ cesar nobis annuit: nō est cur multa modo dicam'. De cūctis tūc transigem'. Cōtentamur tibi et vicario nostro insimul bene eē ac facessere discordias. De frumento q̃s que acta sunt cōprobam'. Cura vt facis diligēter negocia domi': vt redeūtes tuā sollicitudinē: atq; solerq̃ cōmendare habeamus. d. mariano sūmo vt nos facias p̃medatos cupim'. Mauē cognatū nostrū vt officio suo accurate det operā nostro nomīne hortare: de notario apud villas nſas tenendo p̃ reddēda iusticia placet: vt que nobis scripsisti. d. gregorio et dñō bartholomeo de massa dicas vel alteri eorū: et vt ipsi consuluerint nauim vti faciat nostro nomīne impabis. Matri nostre que vult queq; petit: nulla rōne neges. Scimus enim eam nihil optare: nisi que consona sunt rationi. Anthonius nſi studiosus erit: nullā apud nos gratiā inueniet et penitēbit eum negligētie sue: si redeuntes in doctū inuenierimus. Thomas capellanus noster tibi reconciliatus erit ex nostro iussu. Vale ex grezio ſirie die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Horat' vices suas paulo longius comm'plere aduentū suū cūcius spondens.

Epistola. cxxxiij.

Uenerabilis et erimie doctor dilecte noster. Scim' nō sine labore locū nŕm tenere a vobis. Tamē q̃ cito redituri sumus fauete dñō. Rogam' breue hoc tēpus equo aio feratis. Ac scdm̃ annū officiū vſi velitis implere. Nos em̃ ad mediū mēsis octobris hinc recedere cōstituim': domū reuerturi. Sic em̃ cesaris licentiā nō sine labore obtinuim'. In rebus que iusticiā cōcernunt: satis q̃ vobis plenū imperiū cōmissimus: hortamur ita faciatis: sicut de vestra et doctri na et p̃bitate cōfidim'. Nec plura impſitariū. Redeuntes alii plura vobiscū cōferemus. Valete in xpō optime. Ex grezio ſirie. x. die augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxxrv.

Rescribit nouitates et alijs referre iubet. Euerēdiſſime i xpō p̃i et dñe mi colēdiſſime p̃ bñlē rēcōmēdationē. Magno merore p̃fecta ē dignationē vſam: ex clade cōſtantiopolitana non ambigo. Quis em̃ xpianus nō doleat tñ vuln' illatum eē catholice fidei. Tristor et ego vobiscū colēdiſſime pater: et quidem si aliquid possem: studerem p̃ mea virili que xpiane reipublice putarem esse salubria. Sed sum ego priuatus bō: nihil ad me magna p̃tinēt. At vſa dignatio q̃ inter ſenatores orbis locū habet ſūmoq; ſacerdoti et aſſiſtit et cōſulit. Nō dubito qm̃ nō ſūmo studio ad ea nitatur p̃ que rebū furor: ne vltērius ad nos p̃grediat reprimi poſſit atq; retēdi. Noſco em̃ et zdū et fauorē animi vſi. Quia nō potestis quieſcere duz reipublica xpiana collidit. Noui quoq; ſciſſimi dñi nŕi mentē ad cōe bouū et ſolidā et ardentem.

Itaq; nō sūz oīno spē vacu? Cōfido ad huc aliqd fieri: p qd crudeli z enormi vul
neri: nūq; apud grecos accepto medeaf. Sane q sit anim? impatoris in ea re suis
et lris quas aplico culmini scribit plen? intelliged. Nō ē cur multa scribā. Hoc so
lū dico. Hūc de vlla re cesare aut frequētius loq; aut attēti? audire post q; sibi an
nis seruiū decē aiaduerti: actm in hoc negocio. De bobemia misse sūt mibi lre per
capitulū pragēse. Illas dignationi vestre remitto: vt de his dño nro sanctissimo
verbū faciā. z si vñz ex vsu fuerit ad cōsolationē illorū aliqd rescribā. Res pru
tenorū cū suis ciuitatib? ad. xv. dies post festū sci michaelis suspēsa ē: ppter captū
rā legatorū ciuitatis. Ego statuerā hoc mense domū petere: z dignationē vestraz
rome visere. Sed tenuit inuitū me caspar ad eā diē. Exinde pmissit mibi licentiā
ad tēpus dare qua domū repeterē. viderēq; res ecclie atq; paternas. Legati pdi
cti iā redditi libertati ferunt. Gramit q; būgaros pmit dicit indies maiores cla
des regio inferre. Recōmendo me dignationi vestre colēdissime: cui seruire pa
ratus sūz. Er. gretz die. r. augusti. Anno. M. cccclij.

Ladislaū bobemiā intrare co
ronā suscepit? significat.

Epistola. cxxxvj.

Magnifice z generose comes maior bonorāde. Nō est mibi dubiū quin res
grecorū magnas z tibi z toti romano curie occupationes pbeat. Ideo te
paucis tenebo. Scripsisti mibi pridē vt suaderes cesari ne rem patauieñ.
ecclesie ampli? suspēfaz teneret: sineretq; pmoueri electū. Id feci magno
conatu z multis vicib?. Sz nihil pfuit mea sollicitudo. Cesar in suo pposito pse
uerat: neq; passurus est quantū in se electū ipm pmoueri nisi humiliatū. Ille vō
nescio qd secreti habear supb? est. neq; dignat pncipi se submittere. Habes quō
res habeat. Hūc vñm est cogitare z facere qd magis er vsu sit. Itēq; aliud ar
ca hoc. Nos hic neq; pacē habem? neq; bellū: pēdet vtrūq;. In būgaria magnorū
mor? gramit excitauit: neq; adhuc repssus est. Cōstātinopolitana clades būgas
terrozi est. Rex ladisla? ad festū michaelis ingressur? est bobemiā: corone suscipiē
de cā. Vale atq; bis paucis esto cōtentus. Veniā ad te cito: z si p curas tuas lice
bit agā verbis qd scripto deest: cupio. S. vñi nri pedib? cōmēdatū me facias. Er
gretzio stirie. r. die Augusti. Anno. M. cccclij.

Expetit sibi statū italie
scriptis notificari.

Epistola. cxxxvij.

Enerabilis vir amice bonorāde. Magna mibi cōsolatio est. qz mibi sepe
de rebus curie scribitis: q;uis aliqn que noliz audiā. Sed significare opor
tet z bona z mala qd vos accurate facere gaudeo. Qz nō succedit de ānuā
tā nō miror. Est em necesse pauperē vt agā vitā: sic mea natura vult. Forsitan p
pter res grecorū statuet papa ex oi dero decimā colligēd dērit. duplici malo ple
ctar duz vno cupio liberari. Verū puto me vt pridē scripsi breui ad vos venturū
tūc videbo: qd nā esse debeat de annuata z oēm fortunā tolerabo fortē. Cesar an
nuuit mibi post festū michaelis expedita re prutenica vt domū ad tēpus repetam.
Acceptaui tēporaneā licentiā: ac cū domi fuero p lras aliā manēdi facultatē: vel
impetrabo vltorūquebo: ne sp curiale seruitutē seruā. De patauieñ. ecclesia nō
video q ex hoc loco vñq; possit haberi cōclusio. Si tñ papa p se aliqd ageret: cu
pio z vñi vñici Sonnenberger z mei memoriā habeatis. Sed puto mei infortunij
augendi cā nunq; ecclesia patauieñ. expediet. De pace olim tractata vt res se ba
beat scriptū est a me. pendet adhuc oia. Puthbaim qui nobiscū prius fuit: iā bo
stis est: ppter stipendia que vel nimia petit vel pauca offeruit. Tractat tamē de
cōcordia secū: de q nō est magna spes. Sic semp aut bellū est: aut bellū metus. In
qeta est bec terra z assiduus verax turbinib?. Rex ladislaus adhuc est in pposito
petēdi bobemiā in festū michaelis corone suscipiēde cā. Scribe aliq; reuerēdis
mo dño meo sancti angeli de facto capituli pragēñ. scripsi z prius dño firmiano.
Rogo petāq; vt aliqd rñdeat. De bello italie quō sese habeat cupio. d. Stephani

nostri Iſis inſtrui. Aditis eſt vt ſcribat cōmonefacere. Alioſ tibi me beſſas m-
coratus p amico dñi aſſiſſini. eas mecū aſſerā ſic ei meo noie dicere nō graui
ni. ⁊ valete optime. Ex grez die. x. auguſti. anno vt ſupra.

Iteꝝ hoc erpetit ⁊ qd papa ⁊ cardina-
les de clade pſtantinopolitana ſentiāt.

Epistola. cxxxviiij.

Uenerabilis ⁊ eximie doctoꝝ amico bonoꝝ de. Que nuper ſcripſiſti mihi
de rebꝝ italie cupide legi: notaꝝ ceſari feci: reſpecto ex te plura. Puto nūc
de pace apud italos agi: cōmonitos clade grecoꝝ. Apud nos eſt fama eſt
conſtantinopolim expugnata eſſe a thurcis. Veram capta. Hanes pluris rece-
ptas magnam xpianoz factam cedem. Miſi ergo nunc inuiſcem pacificamur. ac
de modo reſiſtendi thurcoꝝ furoꝝ cogitamus: actum de nobis eſt. Quippe ceſar
ad eam rem qſeruentiſſimus eſt. Si modo papa ⁊ alij reges concurrere velint.
Oꝛo igit te me pigniter mihi de omni ſtatu italie ſcribere quid agat in tanta no-
uitate ſacer oꝛbis ſenatus. Que mens ſit ſummo ſacerdoti: quid pꝛudentes ita-
lie xini de tali concuſſione xpianoz ſermocinent. Et ſi res ipſa quo geſta ſit ordi-
ne ſatur apud vos: cupio id mihi cōicatum facias. Mos bis in regionibus niſi
aliud noui habemus qꝛ iſta de grecia allata nouiter horrenda ⁊ dolenda cuncto
populo xpiano. Que vtinam tam falſa eſſent qꝛ vera timeo fore. Vale ⁊ me ama
vt ſoles. Ex grezio die. x. Auguſti. Anno. M. cccclij.

Congratulat ꝑ ſperitati ſucceſſus ⁊ petie
certior fieri de clade conſtātinopolitana.

Epistola. cxxxix.

Reuerende in xpo pater ⁊ amore frater. Feciſti probe q te poſſeſſionē ba-
biturū ecclie ſignificaiſti. Iā eſt ſcripta nōnulloz ad me venerāt qui ſe ma-
le tibi ſperare aſcibāt. Que res mihi erat moleſtiſſima. Cōgratuloꝝ igit ti-
bi ⁊ gaudeo mihi: qꝛ te pōſtice nō titulari audio. Tua fortuna ois mea eſt: neqꝛ
ſine me vel triftari vel gaudere potes. Uidebo te vt ſpero ꝑpediē. Mā ceſaris vo-
luntati domū ad dies aliquot repetā. Et ſi deus annuet curabo in ecclieſia ꝑſeuera
reviuereꝝ mihi ⁊ populo meo. Interdū ⁊ romā veniēs te cōueniā: ⁊ dulcior nre
cōſuetudinis fructū capia. Quis talia iā ex grecia noua ſerunt: que nullū xpia-
nū bonā hie mentē ꝑmiſſura vident. Apud vos nō dubito illa eſſe qnotiſſima.
Quare mihi feceris rem acceptā ſi vt negocia conſtantinopolitana rome dicunt
geſta me docueris. Vale optime ⁊ reuerendiſſimo dño nro cōmuni cōmendatum
me facito. Ex grez die. x. auguſti. Anno. M. cccclij.

Doctꝛ papā vt xpianoz ⁊ thurcos defendat: ⁊ in-
notefcat q ꝑ manibꝝ ſunt inſ bñgaros ⁊ australes.

Epistola. cxi.

Beatiſſime pater ⁊ demētiſſime dñe. poſt deuota pedū oſcula beatoꝝ ⁊ be-
milē mei rēcōmendationē. Scripſerā nup. S. veſtre de pditione conſtāti-
nopolis. Deinde noua hic fuerūt que ciuitatē illā ad huc ꝑ xpianos teneri
dicebāt. Id mihi ad tēpus cōſolationi fuit. Sed nunc inuenio ꝑmū nunciū ni-
miſ verū fuiſſe. Quibus qꝛ rebꝝ etſi mihi aliter non puenit de tanta re loqꝛ: tamen
vt xpianus tacere nō poſſum. Multa cū ceſare de hac calamitate reſpublice xpia-
ne ſum locutus. Inuenio mentē eius bonā: ſed impoſſibile eſt ꝑcedare agere euz
qui deſunt facultates. Qꝛ ſi veſtra ſanctitas cui ꝑncipes auſcultant ad hoc naua
rit operas. Non eſt mihi dubiū quū furor thurcoꝝ compꝛimi poſſit ⁊ xpiano po-
pulo bene cōſuli. Tanqꝛ igit vermiculus ſcripſi nup ⁊ modo ſcribo vt ad rē hac
veſtra pietas viriliter aſſurgat oꝛo velit ⁊ toto pectore negociū fidei ſuſcipiat. ſcri-
batꝛ ceſari ſuum moſitū qui ꝑſpecto volēs eſt: ⁊ aplica mandata totis conatibus
exqueſ: quē admodū ⁊ ſuis Iſis cognosceret. De rebꝝ bñarū partium hec referre
poſſuz. Bñgari ad feſtū ſancti bartholomei ꝑmū conuentū habituri ſunt apud
poſſoniū cū rege ſuo. Ibi tria dicunt agenda. ꝑmū vanda eſt opera vt ꝑꝛꝛꝛ
ceſare tractata ratificet: ad id australes cupicutiſſimi ſunt. Comes aliqꝛ aliu aim

habet. Plus tamen valituri q̃ mali credunt. Secundū est vt apamit ex bulga-
 ria eliminari possit qui multas strages hungaris dedit. Fert q̃ iam. xij. milia ho-
 minū in armis habere ⁊ ad eos iam confugisse giskram nonnulli tradunt: sed hoc
 nondū certū est. Quis recessisse eum mali animi a rege iadislao constet. Tercium
 est vt de facto thurcorū consiliū capiat. Nec de hungaris. De austria bec sunt. Ae-
 niunt nūc ad sanctitatē vestrā legati regis dicunt acturi de censuris ⁊ de ecclesia
 pataviē. De hoc vltimo scit vestra pietas quid cesari promissum sit. Dum est
 offendere tantū principem ⁊ ecclesiam semper vacare fortasse durus. Nescio qd
 dicam vestra sanctitas meliorē partem eliger. Auiunt aliqui legatos illos etiā de
 compactatis bobemorum cum vestra sanctitate acturos. Max rer illa bobemis
 pmisisse fert. Male vt intelligo res apud bobemos se habent: quando heretici
 dominant. Cones alie parum de fide curat. Rex puer tantū cupit quantū sapit
 Hunc apud vtratislā inter regē polonie ⁊ alberti filiam matrimoniū tractat: cre-
 dit q̃ iam cōclusum. Nec habui que modo pietati vřscribere. Comendo me pe-
 dibus vestre. S. quam diuina pietas diu sospitēz nobis prebeat. Ex grezio stirie
 die. xj. augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxli.

Constantinopolitana dades veridice refert. **R**euerendissime in xpo pater ⁊ dñe mi colendissime. post humilē recōmen-
 dationē. Dedit nuper dignationi vř litteras p quas aieba noua buc oda-
 ta esse: q̃ calamitatē cōstantinopolitanā denegarent. Ita equidē factū ē.
 Nam de venetis illa vana leticia venit. Sed nunc ex pluribꝫ ois habemus ni-
 mis verū fuisse primū nunciū. Nam ⁊ constantinopolis ca. p thurcos in serul-
 turē redacta est: hominū magna cedes facta anime multe abscise sunt: ⁊ alia ple-
 raq loca occupata. Quibus ex rebus verisimile est superbū ⁊ crudelē hostem
 non quieturum: neq per ignauia ⁊ fo cordia: tantam victoria neglecturum. In-
 cūctus ergo apostolicos culmini: detanti periculi auersione cogitare: admonere pñ-
 cipes ac populos instare: vigilare: festinare: nihil omittere ex his que ad repub-
 lica salutem pertineant. Ad quam rem licet sacrum orbis senatum ardentē nō
 ambigo. Tamen dignationē vestrā pro veteri seruitute mea bis pauca onerare
 psumpsi. Quibus me veluti xpianū de talibus nouitatibus anxiū esse: catholi-
 ce religioni timere ⁊ prouisione optare. Neq alia sup hoc modo: de rebus bobe-
 micis aliqua nuper dignationi vestre significauī: si p occupationes vestras licet:
 cupio responsum habere. Neq vestre. P. reuerendissime quoad possum me fa-
 cio cōmēdat ū: quacūq in re possum illi seruiturū. Ex grezio stirie die. xj. augu-
 sti. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxlii.

Auctoritatē absoluēdi impetrat vicario. **R**euerendissime in xpo pater ⁊ dñe mi colendissime post hamilē recōmēda-
 tionē. Assumpsit als vestra reuerendissima. P. ad preces imperatoris in
 suum vicariū honorabilē ⁊ modestum virum dominū iacobum plebanū
 in stain: qui ⁊ cesari charus est ⁊ omnibꝫ acceptus. Acrum in litteris vicariatus
 nulla ei facultas cōmissa est: aut conferendi beneficia: aut in casibus referuatis ab-
 soluendi delinquentes. Sed hanc facultatem habere dixit episcopus pectinen.
 que res dominio iacobo grauis est. Audire cuiꝫ causas ⁊ corrigere excessus odio-
 sum est. nisi ⁊ potestas sit absoluēdi ⁊ grās cōcedendi. Credit autē ipse ⁊ mibi sa-
 tis verisimile videt dignationē vestrā id inaduertenter obmisisse. Eapropē mul-
 tā desiderat vt officiū suū ampliare dignemini ⁊ p̃tatem sup pmissis sibi cōcedē.
 Ad quā rē q̃ cesar scribit: nō ē opus multa me sba facere. Tm testificor id futurū
 cesari charissimū ⁊ dñm iacobū p sua x̃tute hoc bonous mereri. Cupiēs etiā me-
 as pces apd vřm dignationē sibi viles esse. In ptibꝫ istis nō habemꝫ alia noua
 vñ illa horribilia ⁊ dolenda de cōstantinopoli p̃dita. Que vt nos hic sturbāt: sic

z dñm nostrū z sacrū collegiū merore afficere nō ambigo. Vlelit autē pietas diuina oibus xpianis regib⁹ mentē dare: vt sup bis cogitent: z ad obuiandū thurcoꝝ potētie festinent: te qua re parū spero: nisi dñs noster sanctissim⁹ eius rei se pñcipē pbens dormiētia hominū pectora excitauerit. Recōmēdo me reuerēdissime paternitati v̄re: ad cuius mandata paratissimū me sp habebitis. Ex grezio die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Excusat se cur patriā vt dixit reuifat.

Epistola. cxliij.

Eximie doctor amice colēdissime. Q ad me nō scripsisti p oratore regis tui id arbitror cause fuisse: qz non putasti me iam redisse in patriā. Ma q mci ob litus sis nō cadit in mentē. Nōui em qz tenaciter amas neqꝫ pueroꝝ more variaris. Miraberis ergo cū scripta hec recipies in quibus me intelliges ad huc germanū cē ac vitā in exilio ducere: cū tibi me breui domū velle repetere dū penas nos aderas affirmauerim. At cā remansione mee fuit bellū tu scie quod rex aragonū florentinis intulit. Id em patriā meā in turbine multo tenuit qua te re fuit mibi antiqꝫ abesse. Nunc vō qñ obuiare sumus: pōtifer paci faciū de operas nauat. Spero me breui ecclesiā meā repetiturū: ac dulcib⁹ amicis z pñimis vsurū: quibus iā duob⁹ z viginti annis carui: qꝫuis aliqñ paucis dieb⁹ domi fuerim. Nec volui tibi velut amico scripsisse: cui oia cōsilia cōicanda sūt. Que apud nos agant ex oratore regio plenius intelliges. Cēsarea cōiunt bene valet scitqꝫ boib⁹ vti sūt vti: magnūqꝫ tota germania pulchritudinis nomē bz. s̄ maius prudētia atqꝫ modestie: vti nā z soror vna ex suis ad ptes has nuberet. Sic em soror sorori solationi eēt: ad id ego quātū valeo tantū nitor z cōsilio. Rogo te serenissimo regi tuo quē nri seculi decus magnū eē confirmāt: cōmēdatū z creditū me facias. Dñm lupū si redierit saluū dicas meo noie: z sit alterū lupū q quodā basileę mibi beniuolus z singularis amicus. Vale cū cōiuge z liberis si q tibi ad buc nati sunt. Ex grezio stirie die. xliij. Augusti.

Proinuoet. D. pirkamer p. D. pe. knozen de ecclia sancti laurencij in nureberga.

Epistola. cxliij.

Beatissime pater z clementissime dñe post deuota pedum oscula beatorū z humilem mci recōmēdationē. Quis meis litteris iam pridem spectatum z doctū virū dñm thomam pirkamer in iure canonico licentiatum. vestre beatitudini cōmendauerim: super lre quam habet de ecclesia sancti Laurencij nurergeri. cum aduersario suo. Tamen quia lis ipsa nondū decisa est. non ab re puto eundem vestre pietati de nouo facere recōmissum: vt in suo iure conuicet. Neqꝫ enim aliud is petit q iusticie complementū: quod etsi sperare omnes de summa vestre sanctitatis equitate possint: hunc tamen nonnulle prerogative certum reddere videntur. Nam et si ambo collitigantes boni viri sunt docti: z beneficio de quo litigant digni. quia tamen vnus esse debet. non duorū hic merito preferēdus est: qui z possessor est: z ciuis z acceptus populo. Quodqꝫ magis pōderandū arbitror. etiam cesarea maiestas huic affecta est: eumqꝫ in sua ciuitate hoc beneficiū obtinere apprime cupit: quē admodū ex suis litteris vestra clementia plenius intelliget. Quib⁹ ex rebus valde vtile putarē si fieri posset q in hac ecclesia predictus thomas quietus dimitteret z aduersario suo de aliquo alio beneficio p modū pcordie puideret. Sic em vestra sanctitas illis ciuib⁹ nurerbergerib⁹ de sede aplica benemeritis speciosissimā gratiā faceret: ecclesie bene consuleret: virū bonū pmoueret: z cesareo culmini cui res cordi est cōplacere. Nec p debito meo erga pietatē vestrā volui scribere: cui me iterū atqꝫ iterū facio cōmendatū. Ex grezio die. xliij. Augusti. Anno. M. cccclij.

Impetrat cuidā gratiā cesaris.

Epistola. cxliij.

Eneas ep̄s senen. docto z prudētī sacerdoti dño iohāni forster amico suo. S. p. d. Binas eplas tuas p hos dies accepi. In pñimis cōmendasti ami-

ci tui cām. In alteri⁹ tuū nego cū. Primis vt te latere nō arbitror abunde satisse. Alteris quoq; gessi vt potui morē. Fui cū cesare de tuo casu locutus. Ostendi tuā innocentia: inōstrauī tuam fidē: de tua doctrina suz locutus. Supplicauī te in grām recipet. velletq; te suis in dominijs tuto esse. Pntes fuerit vlticus sonnenberger et iohes hinderbach⁹ viri boni et tui amātes. Rndit cesar nihil se bīe aduersū te fauereq; tibi qñ velles et vbi velles in suis territorijs morā faceres. Dñs iacob⁹ tūc egrot⁹ fuit neq; potuit sermōni interesse. Quātū tñ ad hāc ptē res tua absoluta ē: potesq; cū voles tuto venire. De seruitio aut nescio vbi nūc id tibi parere possit. Si venerit salzburgen. antistes: ero tui memor studeboq; tuā p̄ditio- nē efficere m̄diorē. apud me nō vacat loc⁹. Familia mibi eq̄ maior ē: et ego indies dispoū domū repetē seruileq; hāc vitā relinquere. Hec ad cām dicta sunt: tuas lras probo et cōmēdo et suadeo vti pseueres. Doct⁹ es fies breui totissim⁹: neq; stuti tui locus deerit. Vale ex grezio stirie. die. xrv. augusti. Anno. M. ccclij.

Significat amico infirmitates. suas.

Epistola. cxlvj.

Itteras tuas amātissime frater san⁹ accepi quibus egrotatus rñdeo que res valitudinis genus ueq; ab re a deo nullū mibi ignotū est. Nulla sunt corporis aut incomōda aut picula: que non ptulerim. Febriuz mille spēs sum exptus in vsu veluti quotidianō morbo assignatus sum. Calculi passio fami- liaris est mibi. Dolores ylioꝝ rome duodecim dieb⁹ me vterunt. Oculos pegi perdidī. Dolui dentes in vltima britanie parte quā nūc appellāt scotiam. nō sine cruciatu podogra quocūq; terrarū pergo mēsequi. Quic stomachi debilitates aut ventris torsiones referā. Nulla mibi molestia corpōis nō est nota. Unum erat incomōdū quod nondum attigerā. Urinarum p̄fluuiū ac vesice lassitudo veluti quedam paralytis. Id nunc experior: nō sine corrosione carnis et fluxu san- guinis. Credo te cū hec audies crediturū me magnopere afflictū eē neq; falleris si ita credis. Crucior. n. et torqor nō corpe solū s etia mente. Cuius em̄ tam ferreus anim⁹ est vt dolente corpe nō toleat: Cōiuncta sunt hec duo corp⁹ et anim⁹. Neq; dū gerit boiem alteꝝ alteri⁹ nō turbari molestia pōt. Verū ego et si ango: non tñ ita cōsternatus suz vt nō aim ad mētē reuocē cogitēq; dolores istos aliqñ vel sa- nitati finiri vel morte. Medicus mibi vir bon⁹ et mei amantissimus quē optime nosti. Mobilis eques iacob⁹ de ladrona spēs salutis primā facit: cui ego multum tribuo. et ppter doctrinā et ppter fidē quā scio in eo summā eē. Itaq; spero me bre- ui cōualiturū. Quod si deus dederit mor equo cōscendo. ad te veniā domi qd su- perest vite p̄sumpturus. Logito tamē et in alterā partē res posse deflecti. Namq; cū dubia vita sit benevalentis que nō pōt in egrotante certitudo repiri. Existimo fieri posse vt vel hoc augescēte morbo: vel alio supueniente: vitā ei qui dedit red- dam. Neq; in hoc mibi cōsolatio deest. Mā et si mori extra patriā longe a necessa- rijs nōnulli miserū putent. ego q̄s libentius inter meos q̄ inter exteros morer. Nescio em̄ quō mollius ossa cubent manib⁹ tumulata suoz. Teneo tamē menti quod ille ait: non in celebratus philosphus: vñ dīq; tantūde esse ad inferos vie. immo etiam ad superos ad quos me transiturū nō despero. Mā et si magna pecca- torū sarcina premor: maiorē tñ esse diuinā misericordiā q̄ meam iniquitatem non dubito. In hac confido: in hac me totū resoluo. Nec ego cum illis sentio qui post hanc vitam extingui animos putant. Et propterea mortem timendam ne- gant in qua nihil sit mali: mortēq; dicūt esse totū quod ante nos fuit: et quod no- bis desinentibus est futurū. Nam quid homini molestius dici potest: q̄ eum ita desinere morientem vt nihil omnino post mortē sentiat. Sitq; velut extincta lu- cerna que neq; priusq; accēdere lumē habuit. neq; cū exticta est habet. Necessi- si cōderē terrere me profecto moriturū. Sed persuadeo mibi vez eē qd magni philosphi tradiderunt. quod xps saluator predicauit quod mater ecclesia docet. Et uti corpore animabus vitam esse alterā in qua boni a malis seorsuz habitent

⁊ alij beatam ⁊ alij miserā vitā prout in corpore gesserūt recipiētes. Nec mihi ve
 ra consolatio videt: cū vita excedendum sit: sperare in conciliū migrare sanctorū
 ascendere super sydera: intueri celum: pungi beatissimis angelis: diuinitatis in-
 finitatem intelligere cognoscere trinitatem: ⁊ omnium que nobis in terra manentib⁹
 obscura videntē tenere causas: rationes inspicere: atq; mihi ita nescim in morte
 nihil mali: sed multum boni esse persuadeo. His tamē quos xps ad se vocat: vo-
 cat aut omnes qui euz vocant. libenter eum comitant. Talibus ego inter egro-
 tandū exhortationib⁹ vtor. Preparo me si vocer ad exitum: vt si forte vita pellar
 seculi huius: non tas hinc eiectus q̄ desup citatus videar. Nec tibi pro egrotatio-
 ne mea sunt dicta. Verū quia tibi nihil tacendū est. Nō me solū valitudo mea cō-
 mouet: sed etiā petri nepotis qui febribus acutissimis detinet. Jam tñ meliuscu-
 le se habet: extra periculi positus fuit: non sine discrimine liberat: non sine tēpo-
 re. Libatam vt aiunt morbi veniunt: vnciatim abeunt. Sed ista parētib⁹ suis oc-
 cultanda sunt curandiq; est vt filiū prius sanū intelligant q̄ egrotū fuisse cognos-
 cant. Nunc ad id venio in quo me vehementer accusas: vltū patrie parentuz ⁊
 amicorū penitus oblitum: qui nolim domuz redire. Non sum gregori vt estimas
 meorū inimicorū. Dies noctesq; dulce solū patrie ante oculos habeo. Nunc ma-
 trē nūc sorores: nunc nepotes: nunc te mente reuoluo. Neq; aliud cupio q̄ totū
 q̄ priū repetre. Nūc te posse opinari de me. Scribes etenim vbi ego vel vult
 eius: vel suauis esse possum: q̄ ea in terra que me produxit: ⁊ vsq; in vltis alie
 vbi amicorū copiā habeo ⁊ pinquorū. Et quod maximū est cum auctoritate tbo-
 noze inter meos esse possum. An non putas me cupide ad ea colloquia reuerſus
 que aliquādo simul amici consueuimus. Vbi nunc marianus ⁊ sossius. Nūc fran-
 ciscus patricius: nunc georgius andrenti⁹ sermonē habeat. An non me delecta-
 bit: modo franciscū ptholomeū: modo iohannē campanium: iam mihi episcopa-
 li dignitate equatū audire loquentē. Pretereo dulces cognatos ⁊ affines. Festi-
 no sane: neq; aliud cogito: nisi vt quātotius ad vos redea. Sed curo ne dum tuo
 in eoq; desiderio satisfacere conor. Cesaris animū offendā. Decimū sibi iam annū
 seruiō: inueni grām in oculis eius. Creui sub eius vmbra multū me sua benigni-
 tas extulit. to opam cū bona grā: ab eo recedā ne mal⁹ sit finis: vbi p̄ncipiū bonū
 meliusq; mediū fuit. Omnium rerū exitus extimari solet. Petiui per hos dies lice-
 tiam: visendi domū: eamq; cesar ita mihi concessit: si prius inter prutenos iudiciū
 ageret: cui dies. xij. kl. nouembriis dicta est. Illū ergo expectare non cesare solū
 voluntas: sed etiam egritudo me cogit. Tunc autē si sanitas aderit: itinere mea
 tim cōmittā. Interea te rogo mearū rerum curam geras. matrē meā cōmenda-
 tam habeas. Bartholomeū cognatū quem senio grauē accepi: meo nomine vili-
 tes: vicariū horteris officiū ad reditū cōtinuare. Bartholomeū pcuratorē dome-
 stice cure solerter intendere. Amicis omnibus et me multas salutes dicas. Se-
 natui ciuitatis me cōmendes: cui ex his regionibus pauca nouitates referre pos-
 sum. Nā dolendū illud ⁊ acerbissimū constantinopolitanū nouū: iā vetus apud
 nos est. Stulte xpiani principes egerint: nisi furentib⁹ thurcis occurrere studue-
 rint. Germani modo pacati sunt: ⁊ si quis eos ad eā rē excitaret: nō apti modo: s
 etiā volūtarij reperirent. Rex hūgarie in posonio conuētū regni habet. Tria ibi
 tractant: De modo expellēdi latrones qui regnū infestant. De pace cū cesare fir-
 manda. Ac de modis inueniendis p quos thurcorū conatus ne vlticū serpat cō-
 primi possit. Vlt ex grez stirie. iij. die septēbris. Anno. M. cccclij.

Sperat ladislaum regē hūgarie
 cum cesare pacem confirmare.

Epistola. cxlvj.

A Heas x̄. Henrico senſlebe. Venerabil amice charissime. Grate sūt mihi
 semp littere vestre: ex quibus nō mea solum negotia quē cursum habent
 sed etiā de statu curie: ac etiā totius italie certus fio. Pro quibus reb⁹ in-
 gentes vobis gratias habeo. Intellexi que nuper egistis in recessu cardinalis la-

angeli circa remissionē annate: obligatis me dietim magis: sapit deus vt aliquādo vices rependere possim. De constantinopoli cognoui que scripsistis. Ego q̄s prius in ea re vobis litteras dederam. Calamitosa ⁊ deploranda res est. Sic nos tre nequitie flagitant discordamus omnes vulneram⁹ nos ipsos intus cedimus: ⁊ exterius flagellamur: vltio peccatorū est: res male sunt: spes nō multo peior: nā que tanto vulneri medela paretur non intelligo: dormiunt nostri principes de salute cōmuni nemo cogitat: nisi pōtifer maximus quem de pacanda italia sollicitum esse accipio. Nescio quantum eius votibus itali parcant. Sed ⁊ tanta res quanta est thurcorū potentia non italos solum: sed omnes contra se xpianos expōsit. Nos istis in partibus quieti sumus. Gregorius de puchaim cesari reconciliatus est. Rex ladislavus in possessione cōuentū habet regni hūgarie: sperat confirmaturus cū cesare pacem. Nā satis habet per se negocij aduersus aramit: qui cū magna multitudinē latronum sepulinos verat. Cogitat quoq; de thurcis vltra omnes xpianos reges habet: qui eis vicinus est. Promisit etiā bohemijs ad festū michaelis primū bohemiā ingredi coronaz recepturus: que res forsitan facient pacem cum cesare vt libentius amplectat. Nec habui que nunc ad vos scriberē. Finito negocio pruthenorum cuius causa manere me cesar voluit: domū repetā cumq; vos visere curabo. Eius rei dies est. xij. kl. Monēbris. Valete ex grez die iij. septēbris. Anno. M. ccclij.

Patauiē. epus electus prepedi
p̄stari. ppter cesaris indignationē.

Epistola. cxlvij.

Eras senensis ep̄s. D. petro de noreto. Magnifice comes maior bono-
rade post recomendationē. Susceptis litteris tuis vna cū breuib⁹. S. do-
mini nri mor cesareā maiestātē adiui que tunc forte in mēsa sedebat. Ex-
pectavi finē prandij: deinde semotis arbitris: reddidi sibi applica scripta: singens
me nescire quid illa continerent. Cesar vt aperire vtq; legere iussit: quo facto re-
mansit aliquātulū territus: dixitq; alia ista scripta sunt: q̄ q̄ nuper accepim⁹. Qui
ego noua in quā cesar impedimenta. noua remedia querūt. Deinde. p̄secut⁹ mul-
ta in cā ptē locutus suz vt in mentē cesareā ad volūtātē dñi nri sciissimū pducere: pe-
tui q̄s dari rōsum. Sed multū anim⁹ eius turbat⁹ erat: duo potissime cōsideras.
An q̄ electus cōtra volūtātē suā in ciuitate impialis seudi obtineret ep̄atū. Al-
terū q̄ tām manifeste ⁊ publice p̄ oratores electi diffamat⁹ isset. Quib⁹ cum mederi
verbis studerē rōsumq; tā dē depolcere. At se velle reliq; cōsiliarios h̄e atq; cū
his pleni⁹ deliberare: iussitq; vt cū illis venire ad se. Res est bilata p̄ aliquos dies
vt est modus curie nre: q̄ nihil absoluit sine mora. Cū reuentū esset ad cōsiliū: ma-
gister vtricus sonnenberger ⁊ ego soli fuim⁹ qui ptes electi iuuim⁹: conatiq; ma-
giore sum⁹. cesaris mentē ad illū inclinare. Sz neq; cesar electi potuit neq; reliq;
p̄siliarij cū p̄positi erāt vt electo mos gereret. Sic res ipedita ē: eo tñ deductū ne-
gotiū vt placet cesari ecclie patauiē. puideri de q̄cūq; p̄sona excepto electo quē
admodū ex lris impialib⁹ plene p̄cipies. Neq; plus hac vice obtineri potui. Fa-
ciat sibi hoc in cōmodū electus ip̄e: qui nimis nusus est cesarem paruifacere. Misit
enī buce suis vnū secretissimū marescallū. N. curie sue p̄ eūq; non decē milia vt
meritis. sunt oratores sui rome: sed duo milia tñ florenoz obtulit si cesar sibi in-
iurias remittens p̄ eo pape scriberet. Visum fuit cesari graue tantā iniuriā p̄cā-
parua pecunia remittere. Ille autē dixit se ad suū dñm itur: reuerfurq; post dies
aliquot cū maiorē ptātē: sperareq; bñ posse negociū terminari. Sic ille abiit: neq;
vnq; reuerfus est. Scripsimus magister vtricus ⁊ ego ipi electo sperabamusq; ne-
gociū p̄ minorū sūma posse cōponi: q̄ sex milia florenoz. Neq; putabam⁹ rez illi-
citā q̄ ille pecuniā daret. p̄ offensa dñi suo facta: si grām mereri vellet. Est enī
modus omni gentiū vt dāna pecunijs resarciāt. Ille autē elect⁹ q̄ pluries mibi scri-
pserat ⁊ in gro vtrico vt cām suam adiua remissus: neq; nunc ad cesarem remisit
neq; ad nos rescripsit. Nescim⁹ q̄ causa enī retinuit: nisi quia putabam⁹ habuisse

eū scripta de curia: p que certificat^r sit etiā inuito cesare papā sibi pūisurū. Sic bo-
nus vir sibi ipsi turbas facit. Et nūc pcuratores sui cesarē publice diffamāt. Qd
q̄molestē sublimitas impatoria tulcrit neq̄o exprimere. Et cūq̄ sit cesar ad id de-
ueniat: et placeat ei ecclie patauiē. de quīs psona pvideri: dūm elect^r excludat:
p hāc viā poterit dñs n̄r eccliaz illā pacificare. Neq̄; em̄ difficile erit aliū repire q̄
suam eccliaz electo tradat et accipiat patauiē. vel frisingē. vel brixinē. ve cyffe-
tensis vel augustinē. vel ali⁹ quius req̄rat. Mihi tñ hoc mediuz videt magis qd
subijciā videt. Qz dñs noster scissim⁹ on⁹ hoc pcorādādi electū cū cesare in se su-
sciperet: et faceret q̄ electus ratū se b̄ie pmitteret: q̄cqd p suā sanctitatē determi-
naret dandū cesari p satisfaccione iniuriarū. Putare em̄ hoc impatorē nō recusa-
turū: et sic ille eccliam obtineret: alioquin nō intelligo q̄ papa possit sine indigna-
tione cesaris hūc electū pmouere: et possent i hac re nasci multa mala. Nec expe-
diret inter papā et impatorē qui modo se summe amāt nasci rubiginē ppter banc
ecclesiā. Qz litteras nicas legis et summo pōtifici quaten⁹ opus est exponis: maxie
mibi voluptati est: multūq̄ idcirco tibi suz obnoxi⁹. Neq̄; ex peto vt rescribas sp
q̄ tuas occupationes innumeras esse scio: satis supq̄; satis cū scripta mea digna
ris respicere. tua tñ humanitas oēm laborē vincat. et mibi vel manu p̄pria refici-
bere nō refugit. Est in te p̄stās amicitia neq̄; defluit amor tu⁹. Adhuc te basilicēz
reco: ofcus et ysure veteris memoriā tenes. Scis quātas sil'dupim⁹ noctes: pau-
ci ex acadēmia supsunt: multi ex amicis veterib⁹ perire. Quāto numerus amico-
rū restrictior est: tanto decet amorē esse feruentiorē. Quez te p̄stare in me summi
nescio dicere quātū me delectat. Tu te ipse melius cogitabis: q̄ in eos mores egre-
gie calles. De patria que scripsisti plene apud me nota sūt: doleo terrā illā tot da-
dibus affici. Spero tamē sapientiā summi pōtificis id curare: vt nostris saltē vie-
bus vltimis pacē habeamus. Qz si xp̄iani principes non tñ sapuerint vt interle-
lites finiant. Inuenient qui eos docebit tburcorū impatorē. Et illa de nobis fabu-
la decantabit: quā de rana et mure scribit c̄sopus. Deus tantū facinus auerrat.
Verum vt de domo mea dicam: q̄uis hoc tempore non fuisset illic quieto aio vt
ais: tamen illi ciues frequentibus me litteris vocant: in cāq̄ moram tādiutina
egerrime ferre vident. Nunq̄; ex tuscia nuncius venit absq̄; oratoris lris. Sunt
modo p̄ces modo mine quibus ad reditū vocor. Nō video me posse amplius ob-
sistere. Cognitione me senē et morbis q̄ plurib⁹ grauē. Itaq̄; statuo si deo placuerit
in patria mori. Rogauis cesarē vt indulgeret me domū visere. Concessa est mihi
licentia circa festū martini quindecim ante dieb⁹: eo tñ pacto vt redeā in curiam
Dico me reuersurū si cōmoditas affuerit. At cū domi fuero p̄lras me absoluiam.
Neq̄; em̄ meū est semper eulē eē: scio nō multos mihi annos supeffe: ne dicā dies
eos dignū puto inter dulces cognatos et affines cōsumere: quoz mibi et magna et
bonesta copia est. Hic puto multos esse qui ppositū meū dānabūt: et illos potissī-
me q̄ me maiorē cupiūt. Dicēt. Si ināsisset en eas apud cesarem: hoc illi et hoc cue-
uisset. Fateor petre amatissime: me pluris fieri dū cesari seruiō: q̄ duz manco to-
mi. Sz qd ad me falsa boim existimatio. Nolo ex alieno pēdere. In me mibi sta-
bilitate quero. Nolo sp̄ feruire: mibi viuere aliq̄; decreui. Quis preterea nouit si
apud germanos manens mediū habiturus sim. Ego de me ipso iudico quod in
alijs inspicio: et que p̄ciora sunt posse mibi accidere nō dubito. Preparoq̄; pec-
cū meū aduersus oēs fortune cōtumelias: si cōtra me velit irasci: q̄uis i hāc vlt⁹ diē
nō habeo q̄ fortune accussem. Naz siue honores siue opes siue alia hui⁹ seculi bo-
na inter boies eque distribuant: scio me plus virili pte affectū. Itaq̄; nihil mi pe-
tre cur nō bono aio esse debeat. Facio qd suades lcr⁹ sum. Gaudeo bis q̄ possideo
bonis: gaudeo in amicis: gaudio in meipso. Atinā in alio seculo mibi secūda sint
oia quantū in p̄nti fuere. Quis em̄ me misē rū dicere possit: qui et summi pōtificis et
impatoris gratiā reperi. Magna cōsecutus sum tuo fauore: et sanctissimi dñi n̄i
benignitate: neq̄; despero quin alia etiā maiora ex v̄ia beneficentia suscipiā. Non

tamen id apud me firmū est: scio posse mutari aplicam mentē et alia multa cōtin-
gere, ppter que fallat opinio mea: immo ut verū fatear: plura deo mihi nihil futurū
ex his que magna voce vel mihi vel cesari sunt promissa. Nō q̄ verba reputem
data: s; quia mortales intelligo morēs: reuertar atq; domū ut his qui velint inter
suos mori et iam se munerib; huius seculi defunctū putet: si quid preter spem eue-
nerit: id cū terentiū nro deputabo esse in lucro. Forsitan aliquis erit qui cum tur-
bibus seculi exemptū me viderit. O enea dicat solus scis viuere, sicut de vaccia
dictū scribit seneca: et si illud non probat. Nec volui apud te dixisse: me mentē me
putes gravē habere: qui iubes et bene iubes: ut animo bono sum: sum nō bono so-
lus: sed etiā iocūdo: atq; eo magis leto q̄ te cito visurū me arbitror. De litteris mi-
litic tue q̄ primū cesari verbū feci: mor cōmissa res fuit. Anas enī te sua maiestas
tibi q; gratā rō facere cupit: ac de tua virtute graviter et magnifice loquit̄. Titul⁹
litterarū criticille q̄ denotasti. Necq; deinceps tibi magnifico scribet. Subnato
rem cano. Illari nolui in hac re tua onerare: quē neq; in meis nūq; negocijs acce-
do: neq; enī mihi amicus est. S; habet cesar duas cācellarias: impialē et australē
Qui australem regant ad vñ oēs mihi beniuoli sunt. Ibi ego oia expedio. Illic
est magister iohannes binderbachius decretor et doctor singulari benivolentia mi-
hi cōiunctus: huic puincia cōmissa. Is res tuā libentē absoluit et aio volenti. Itaq;
lre tue p̄ latoz p̄ntium expedite ad te veniēt. Cū hec scripissē, placuit iohanni
binderbach q̄ intra decediū ad curiā venturus est: lras tuas retinere et illas secū
afferre: ut cū aliq̄ munere ad te p̄fisceret. Nec ego id sibi negare volui qñ nullū
erinde p̄iudiciū fieri tibi cognoscere: nisi decē diez morā interuenire. De bñficijs
pat̄iū. Ad enī modū distribuēdis ut scribis: habeo tibi ingētes grās: p̄corq; id
solidū esse, p̄cures: si cōfirmari eū aut, p̄uideri sibi cōtingat. Post hec iam scripta
Captata hora magis felici allocutus sum itez cesarē sup facto p̄fati electi. Dixi q;
sibi metimere ne tan dē papa cogere electo, p̄uidere: qñ nō facile repiret: q̄ pmo
uēdus ēet ad eccliam quā alius possideret: durūq; ēet romano p̄fati insignem
eccliam diutius vacante dimittere et multoz p̄ncipū p̄ clato rogantiuz sp̄nere
p̄ces. N; si ille p̄moueret inuita sua maiestate nimis sibi dedecorofus ēet. Ex alia
p̄te p̄siderare me aiebā. Graue ēet sue serenitati p̄sentire q̄ iū inimicus nō recōci-
liatus et q̄ nullā sup dānis et iniurijs satisfactiōē impendisset ad eccliaz insignem
sui seculi p̄moueret. Ob quā rē retuli me repensisse vñ mediū, p̄ qd et sanctissimum
dñō nro pape et sue maiestati mos gereret. Ad autē bñdī proposui scissimū q̄ sua
maiestas remitteret ad dñm nr̄m. S. plenū arbitriū cōponēdi secū ipm electū: et
inducendi eū ad satisfactiōē p̄ dānis et cōtumaciā impediētem: et quicqd dñs
noster in hoc facto ordinaret: maiestas impatoz ratū haberet, puiso q̄ similiter
elect⁹ ip̄e dñi nr̄i arbitrio acquiesceret. Cōfirmabā enī sperare me. S. dñm nr̄m in-
ducturū illū electū ad cōuenientē recōpensam et tūcille sine cōtrouersia posset
p̄moueri. Ad hec dixit cesar se de dñō nro demētissimo plene cōfidere. Iussit enī in
cōsilio rem p̄poni, quo facto oēs cōsiliarij hoc mediū p̄mendarūt: et ita cōmissum
mihi fuit: ut beatitudini dñi nr̄i scriberē. Sicer go dñs noster dignet̄ hoc nego-
ciū in se assumere et inducere electū ad humilitatē et satisfactiōē qm cesar de suo
arbitrio cōtentus rem uenit. Alioquin vō stante illa prumace nūq; consen-
tiret eū p̄moueri quē ad modū plenū et aptū sup hoc de mandato cesare aposto-
lico culmini scribo. Nō fuit visum certis de causis q̄ impator hoc scriberet: sed ye-
niēt intra paucos dies ad curiā romanā sup vno alio satis magno negocio. Dñs
iubes p̄fatus et ip̄e de hoc plenā habebit p̄tātē. Tū ex nūc cesar p̄tētū sese dicit in
eo futurū esse, qd. S. dñi nr̄i inter ipm et electū duxerit ordinandū: ita tñ q̄ ille de
dānis et iniurijs illaq; aliquā faciat emēdā: tātis excessib; puenientē. Habes qd i
re patavici p̄ me factū sit: nō potui plus s; p̄ hūc modū existimo negociū ipm bñ
p̄sumari posse. Vocet pietas dñi nr̄i, p̄curatores electi q̄ dicūt mīta impatoz ob-
lata et dicat eis se velle negociū cōponere, et si bñt p̄tatez iubeat eos scribere dñō

suo ⁊ facultatē querere eo mō aut res votiuā habebit expeditionē aut honestius illis resistet. Not aut. S. dñs nř scribere cesari sebmōi mediū a me sibi transcri-
ptū eē de mēte ⁊ volūtate sue maiestāt ⁊ dicere qđ velit arbitriū acceptare ⁊ sic
res erit planissima: ⁊ si videt bonū eēt qđ sup hoc lre aplice ad me mitterent añq
huic discedere. Sic em̃ magis instructus ad vos venire. nec alia mō. Vale optie
⁊ me sumo p̃suli cōmendato curatoq; vt tua erga me benignitas augeat potius
qđ iniuat. Idē ego p te apud cesarē facio sedulo de tuis familiarib; teneo que
scribis. Vale ex gretz die. xviij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Gratulat de p̃motionē amici in ep̃m.

Epistola. cxlix.

Reuocadissimo in xpo patri dño iohanni de agazoria ecclesie grossetanē pō-
nifici. Eneas ep̃s senensis. S. p. d. Verunt mibilgratissime lre tue ex qui-
bus factus sum certior non solū de tua dignitate: verū etiā de summa felici-
tate: qua in hac p̃motione es vsus. Qui celerrime atq; vno impetu ad summū
eualisti. Sentio me p̃terea deo grātum quādo ⁊ amici mei suc̃ pietati sunt chari
⁊ res vno anno ex his quos in primis amauī exaltati sunt nicolaus amiclauus
ecclesiā mediolanē. sortitus est. Iobānes capisius ad placentinā vocatus est: ti-
bi grossetana obuenit. Quis non me felicē dixerit cuius amici sunt fortunatissimi
Verū iobānes amātissime: duobus illis longe a me positus vti non possum nisi li-
teris. Te frui etiā p̃te potero festinoq; vt qđ celerrime ad te veniā teq; cōplectar
⁊ vna viuā tecū. Nec scio qđ hoc tpe ex diuino munere magis optare potuerim:
qđ qđ diuina pietas i temibi p̃suidit. Ago sedulo superis grās: qđ me respiciūt: vñ
meos amicos extollunt. Intelligo ex tuis scriptis qđ necessarij sit meus redit
ecclesie mee. Idē quoq; ceteri scribūt: oēs me vocāt amici necessarij noti: vinco:
veniendū est. Nā et si cesari molestā rē facio: neq; sumo pōtifici morē gero ex al-
mania recedēs: satis est qđ ecclesie qđ patri ip̃i satisfacio. Faceessant oēs alie spe-
cies mibi viuere cū iohanne grossetano pontifice cū mariano sozino: cū francisco
prolomeo: cū gregorio lollio: cū patricio. Cū ceteris amātissimis patrie mee ciui-
bus: mai⁹ duco qđ pape aut impatoris grām. diu curialē seruitutē seruiui: diu mi-
licia secutus sum: mitti tandē de deo ⁊ inter vetera nos cōputari. Queris qñ hoc
erit. Ante martini festiuitatē hinc abire decreui q̃uis scribis nō esse timēdū bellū
q; romanus pōtīfex paci opam nauat. Ego tñ maxime anxius sum neq; te pace
magnā spem habeo: nisi deus oculo mitiori italia intueat. Accipia tñ iter etia cū
discrimine. Raro em̃ res mee sine piculo sūt: habeo deo grates quia supare soleo
qua suis difficultates. Idē nūc mibi suadeo: ⁊ si frequēter obiectare sese periculis
qđ piculosisimū sit. Qđ sponte offers in agēdis ecclesie mee tuū auxiliū accipio
admodū libent. Nā id erit nō vtile solū sed etiā necessariū. Germaniū tuū cupio
bene valere ⁊ tu optime vale. Ex gretz die. xxv. septēbris. Anno quo supra.

Promouit quēdā in cōsiliariū cesaris.

Epistola. cl.

Eximie doctor amice charissime. Nō habui dudū ex tēlras: nescio quo pa-
cto: vales cupio tibi bene esse te mcmoria mei habere tui ergo nisi fortasse
tormies immemor esse nō posse: hodie de te cesari verba feci qui libetū aio
in cōsiliariū suū te accepit. Litteras eius rei in tua paucos dies accipies: p dūm io-
hannē binderbach qui ad curiā venturus est orator impialis ei suis in reb; assiste-
re te oratū volo: interea viue nostri amās ⁊ que gerunt in italia tuis lris me scire
curato. Vale ex gretz die. xxix. aprilis. Anno quo supra.

Baro de puchaim cesari cōsiliat.

Epistola. cli.

Magnifice vir maior honorāde. Scio te magnis videri curis. tuz p̃pter ne-
gocia italica. tuz p̃pter cladē constātinopolitanā. ideo te multis verbis te-
nere non audeo: qz tñ necesse est pōtificē maximū que apud nos geruntur

intelligere. Scribā tibi breuissime harū partīstātū. Tu deinde sue scitati p-
ut dignū pntabis scripta mea referes. Cesar baronē quēdā quē vocāt de puchauū
superioribus diebus aduerfantē habuit. Is modo recōciliatus est accepta quadā
pecunie quātitate sup ceteris cōtentionibus arbitrio cesaris se submisit. In hui
garia vt als apostolico culmini scripsi: surrexit quidā latro noie aramit: qui cum
magna predonū manu regnū verat: neq; gubernator: potens est cū regno depelle
re. Ob eā cām habet p hos dies rex ladislaus oēs regni pceres: apud possionum
cogregatos. Lūg bis cōsultat: quonā pacto regnū expiare latronib; possit. Ipa
laci q; cōtra gubernatorē arma mouerūt: quē dñari sibi egrescebāt. Est etiam
qd de thurais in eo cōcūtu cogitet: quos primos habet. 7 iā noua elatos victo
ria plurimū timet. Que res cōpulsura hūgaros credis: vt pacē quā diu cū cesare
refutarūt: vltroq; deposcant: nisi malicia homiū magis ac magis exercuerit. Idem
rex ladislaus in kl. octobris primis bohemiā intrare pmissit: ibi coronā receptu
rus. magni ob eā rē apparatus fuit. Ituri cū eo serunt albertus austri. Ludou
cis bauarie duces: ac albertus marchio brandeburgen. Bohemi offerunt q̄cūq;
bona ad coronā spectāt regi restituerē: pteq; rez ecclesiasticarū redimere ab his:
qui eas possident p regis arbitrio ecclesijs satisfacere. Credo res aliquātō mino
res futuras q̄ fama serunt. In partib; rbeni q; dissidebāt principes cōpositi sūt
pacēq; tenēt. Ludouicus banarie dux et cōcordie ductor: nomine re autē marchio
brandeburgen. albertus fuit: qui iam principis auctor est. Res prutenicas arbi
tros te nō ignorare in nro cōsistorio pendētes eē. Ciuitates tñ que ptra religionē
sedus iniere nō putant iudiciū subiture. Nā reges polonie vires sibi accedere spe
rāt: 7 armis magis q; iuribus fidunt. Rex ille iaz magistro prussie lras dedit que
suū aim in cōitātū fauorē erectū significāt. Cardinales q; cracouiensis mihi scri
pta dixerit: p que cōprehēdo polanos ipsos cōitātū partē adiuuare: hec habui q̄
ad te scribere hoc tpe: credo cōsultū eē: ne festinet in pcessu ptra ciuitates prussie
q̄ nō apud nos agitādas dñe cēsure aplice fisci ut in austria factū est cōtemnant.
Nisi em spūale gladiū materiale sequat: pax est qd populi formidet. Vale 7 apo
stolice scitatis pedib; me cōmēdato. Post res prutenicas absolutas te visaz. Sic
emlicetia cesaris habeo. Ex gretz die. iij. septēbris. Anno. M. cccdiij.

Spōdet ad patriā suā redire etiā multis
periculis obiectis dño francisco ptoleomeo.

Epistola. cliij.

Eximie doctor frater amantissime. Que p nos gesta sūt in facto dari viri io
hannis petri: cōcūis nostri ex ipso cognosces. Noua italie q̄ scripsisti mo
lesto ferimus aio: q̄uis frustra angimur. Ex his que siue culpa nostra fiūt
sperauim; pacē procurante sūmo pōtifice nō defutura italie. Nunc accipimus ar
dentius feruescere bella: neq; spem esse cōcordie. Lupicbam; comū reuerti 7 cupi
mus. Mescimus tñ qua via penetremus: vndiq; bella tonāt. Peregrinū induere
nō possum. Prelatū agere periculosus est. Statuim; tñ ad vos ire: qñ vocibus cē
tamur oīum. neq; ista villa ad nos venit nisi reditū suades. Quid dicam; tātis p
ab; nisi vincite etiā cū nro piculo. Scim; cū quāto incōmodo reuertimur offendi
mus cesarē q̄ licetia prebet inuitus. Pape rē ingratā facim;. Mille nos hoc tpe
vitarū piculis obiectam;. Ad patriā redeam; suspitionū plenā. In aucipiti diu fui
mus. Et cū viderem; tot pces 7 aliqñ minas cognatarū expioremur: succūbere ne
cesse fuit. Veniem; igit ita suadet; oēs. Scim; tñ te cū nos audieris dicturū. Hec
si sciuissē nūq; de reditu ad te scripsissē p hoc tps. De nro epō fenci. Mos em
extra senas epātū habem;. Intellexim; q̄ scribis. Redētes de cā cognoscem;: vi
debim; q; sibi an nobis mitria debeat. Interea bonum habe aim 7 vicariū nrm
hortare vt viri cor se habere demōstret. Mos etiā sibi ad eā relās damus. Vale
Ex gretz die. xxv. septēbris. Anno quo supra.

Nouitates almanie notificat.

Epistola. cliij.

Ethas zc. Cardinali sci angeli. Reuerēdissime in xpo pater z dñe mi colēdissime: post bunilē recōmēdationē. Reuocillat? suz aliquātis lris vris ex qb? romanū pōtificē dare opaz intellexi vt z nobis italia pacē recipiat z iustitū thurcis xpiane vires resistāt. Itā me qdē cōstantinopolitana clades magnope angit. Spero autē si vocē aplicā orthodoxi principes audiuerint: thurcorū rabiē retrocessurā futurūq; vt nedū cōstantinopolis recuperet: vtrictiā vt in suis sedib?: thurcorū pfidia cōprimat. Ostēdi cesari q scripsistis q vīe dignitōi grās agit: oratq; vt ad pacē italie serueti aio intendat: qd in rē fidei sua serenitas pstat: poterit id nō negabit. Par illa olim pclusa inter maiestātē suā z regē iadifauz uōdū ratificata est: nō in posonio hungari sunt magnūq; cōuētū bñt. Agit ibi de hac pace firmāda: de latromb? regno pellēdis. ac de modis p q̄s thurcorū conat? repmī possint. Et inde rex itur? in bohemiā fert: coronā susceper? inuita de bonis eccleie restituedis dicit: q̄ silia somno vident. Huc ē veteres possessorēs expellere. Res prutenica apud nos adhuc pēdet. Imēdū tñ ēne rex polonie cōtra religionē ciuitatū partes tueat. Principes reni ppositi sunt. Alia ex his ptib? scripto digna nō occurrūt. Si dabit? pacē italie quā speram?: omū cū estigio repetaz z aliqñ dignationē vīaz videbo. qd pietas diuina cito facit. Rēs reuerēdissimi patris dñi assisinenſis expeditas penes me habeo. quas p certū nunciū ad eum mittā q̄pūmū occurrerit. Recōmēdo me dignationi vīe reuerēdissime ad cuius mādāta paratissimus sum. Ex gretz die. iij. septēbris. Anno quo supra.

Offert se patronū volūtariū in gerēdis rebus dño wilhelmo episcopo tullen.

Epistola. cliij.

Reuerēdissime in xpo pater z dñe mi colēdissime post recōmēdationē. Gratissimē mihi fuerit se vīe: quas ex vīma ad me scripsistis. Intellexi nāq; dñā tionē vīam. R. bene valere z me veteri ex moze diligere. Cognoui quoq; i vībe roma p me dicta eē a vobis que oportuit. Cōtētozq; dato rīso. Circa nras res hic pendētes nihil innouatū est: neq; innouabit? donec dicta vīce asit. Cēstī aduersarij nūq; hic fuerūt postq; recessistis: neq; quisq; eoz nō sic hic cōparuit. Jō nihil est cur vereri nouitates oporteat. Itā et si venissent: nihil in vīm puidiciū sine vocatione fieret. Ita cesarē dispositū z inclinatos cōsiliarios inuenio. Deme certe potestis vobis psuadere: qz ad vestrū cōmodū vigilantissimus essem. Rē salui cōductus p familiārē vestrū. d. vic. R. afferent. Scribit etiā cesar comiti tullenū quē ad modū desiderastis q̄uis apud hoies obstinatos paz valitūra scripta putē: p vbis vbera essent offerēda. Fict tñ spero laudabilis finis p vobis z ecclesia vīa si aduersarij iudiciū subitū cōparuerint. Alia nō occurrūt. Recōmēdo me dignationi vīe reuerēdissime cui seruire paratus sum quoad possum.

Passagiū psuadet cōtra thurcos ex clade cōstantinopolitana.

Epistola. clv.

Reuerēdissimo in xpo patri z dño dño. Itā. sacrosancte romane eccleie. scilicet. sancti petri ad viucula p̄bro cardinali ac pōtifici bap̄ien. domūo. suo colēdissimo. Reuerēdissime in xpo pater z dñe mi colēdissime. Venit ad me ac ipsa hora qua scribo vir bon? z vīri obseruantissim? Bernestus. p̄bonotarius impialis: ostendens mihi lras vestras. in quibus sibi de quodam theolonia eccleie vīstre transmittendo facitis mētionē. De qua re nō nihil simul locuti sum? Nam z meā quoq; operā vīstra dignatio requirere videbit. Non est quod nunc ad hoc respondeā. quia nondū cesari verbum feci. Decreui cū ceteris scruiitorib? vestris quos in hac curia plures habetis: rē ipsam cesarco culmini exponere z cōmēdare. Quid respōsi habebō: illud vīstre dignitati quātoci? notū efficiā cui seruire in oibus sum obnoxius: atq; vīnā possem quātū vellem. Nec plura de hoc Propcro ad alia reuerēdissim? pater archiep̄s saltzburgen. quandā pridē capelle fundationē cōfirmavit in vallemurze in loco non remoto a scō laurencio. vbi p̄iuocationē diuini nois z p̄ merita sci leonardi plurimā dicit? fieri miracula.

Cōfirmavi ⁊ ego fundatiōē ip̄am ex auctoritate cōmissionis mee. vt q̄ populi de
uotionē augendā magis ac magis erestimauī. Deinde accepi dignationē v̄iaz cū
p̄ id locor trāsitiū faceret p̄hibuisse ne capella vltorius edificaret nec diuina illic
officia celebrarent. Itaq; cū rustici ⁊ incolē loci ad me rediret atq; remediū p̄te-
rent. Dixi nō decere me necq; posse p̄tra tāti patrie decretū aliqd agere remissiq; il-
los a me vacuos. Ip̄si aut̄ post aliquot dies per nobiles de stubenberg ad p̄ntiā
cesaris introducti. Grauius questi sunt p̄iū op̄: diuinū sanctūq; apud eos ceptū
impediri: dixeruntq; murmur esse magnū in plebe: cui⁹ deuotioni obuiā iret. Ro-
garit igit̄ me cesar ad se petiuitq; votis vt annuerē ⁊ nobiliū ⁊ populariū indul-
gentē capellā edificari ⁊ diuina ibi celebrari officia addēs se magnū h̄ie ⁊ sanctū
leonardū deuotionē. Et cū ego nō eē mei muneris affirmare v̄ie reuerēdissimē pa-
ternitatis facta rescindē: petiuit saltē p̄mittere ad tres mēses celebrationē ibi diui-
noz h̄ie. vt interim v̄ia dignatio p̄suli posset: ⁊ ita feci: nescio an illi rustici adhuc
miserūt ad v̄iaz p̄ntiā. Quocūq; aut̄ sit p̄cor rescribere mihi dignemini: q̄ cā mo-
uerit v̄ram mentē ad b̄mōi interdiciū: vt fm̄ illud ego q̄s excusare me possim: q̄
nō auderē necq; vellē quis pacto v̄ris aduersari sentētis. Mihi tñ i valle illa dictū
ē ⁊ affirmatū: nihil illic eē mali ⁊ oia ad laudē dei fieri ⁊ bonā eē populi rectaq; de-
uotionē. S; plebanū sci laurētij ecclie v̄ie canonicū p̄ suo p̄uato iure aduersari.
Atq; sit meū nō ē de v̄ris actib⁹ iudicare: q̄ seq̄ debeo nō p̄ire: nec alia de cā cre-
ditudinē peto nisi vt excusare me cesari ⁊ alijs supplicanti⁹ efficacit̄ possim. Nūc
ad nouitates venio. Pruteni de ordine sancte marie theutonicorū sunt apud nos
in curia: petūtq; iudiciū aduersus cōitates: que ligā cōtra se fecerūt. Pars aduer-
sa oratores miserat: sed illi apud morauā latronū patriā intercepti sūt: spoliatiq;
bonis omnibus in vincula cōiecti. p̄pter quam causā dicta dies iudiciū necessa-
rio circūduci ē. Nescio an illi poterunt in breui reddi libertati. Rex em̄ ladiſlaus
sub cui⁹ saluocōductu capti sunt: ad eorū liberationē obnixē operā dat. Petiuitq;
iam b̄mā p̄sonaliter p̄pinq;usq; est ei latroni qui illos detinet. Puto in curia
sua multos esse qui scelus hoc ne puniat̄ adiutant: vt sunt mores hominū. Alij
amicitiā aliq̄ pecuniā muneribusq; delinunt. Quēcūq; aut̄ finē captiui habent:
nō video hac vice terminū cause prutbenorū imponi posse. Rex ladiſlaus in bohe-
miā iturū se ad festū michaelis p̄misit q̄uis bohemi id citius expetiuerint. Geo-
rgius ibi plenā gubernationē habet. multūq; rochezane fauet. Catholici oppressi
sunt. heretici dominant. Minores monachi qui tpe sigismūdi pragā redierant:
instante rochezane deuotū pulsi sunt. Dominus de rosenberg ⁊ aliq̄ qui fideles cre-
dunt parū votis habent. Temporalia regni georgius. spūalia rochezana guber-
nat. Nescio quid fiet in aduentu regis. Puto q̄ tenentes tenebūt. Mā puer non
poterit mutare regimē. In hungaria quomodo iohānes vainoda gubernat. S;
ibi latro quidā aramit noie homo bohemus cū quatuor milibus hominū infesta
re patriā cepit. Castella quedā expugnavit munitiones erexit: spolia multa abdu-
xit: resistentes hungaros aliquot cōſixit. Nūc aduersus eū totū regnū est occu-
patū. atq; hinc factū est vt nos pacē habeam⁹. Mā licet hungari tenere cōuenta
nolint. Nō tñ audent alijs implicati bellis nos inuadere. Australes aut̄ libenter
pacē ratificārē: s; nō audent inuitis hungaris. Quib⁹ ex rebus eo deducta res est
vt pacē sine pace habeamus. De patauien. ecclia silentium est. Timeo ne diutur-
niorē vacationē eius cōtingat: q̄ electus humiliare se cesari penit⁹ respuit. Ego
quid ibi dicam nescio: malo silere q̄ male loqui. Accepi regem ladiſlaum in ea re
atq; alijs legatos suos romam missurum. Transco ad maiora que magis v̄gēt
Quis res oriēs fac̄ notas ⁊ nimis beu nimis notas dignatiōi v̄ie nō dubitē. Nō
tñ ab re arbitror de illis cū v̄sa pietate ⁊ colloq̄ ⁊ dolere. Qui p̄tes illas vidistis
⁊ quātū inderxpiane religioni possit emergere piūciū optime notatis. Quō se ha-
beat Brechia ad reliquā europā nō ignoratis. Tracietū scitis p̄stātū opolitans
v̄bis magnitudinē muroz molē adiacētis maris ⁊ terre q̄litate pulchre tenetis

Que sit thurcoꝝ potentia: q̄ latinꝝ negligentiā: nō latet vřam dignationē. Ex
cur hec tam longꝝ psequor. Nampe q̄ infelix insauit: vniū: horrendum ad nos
reclatū est nūciū. Constantinopolim expugnatā: perā thurcis deditā. Classes xp̄ia
noꝝ que opē ferre obfessis ibat victā interceptāq̄ esse. Vniū et̄m qui de rascia ad
nos veniūt in imperatōre thurcoꝝ pridie kalendas ianuarij ad vrbem constātinū
politānā machinas bellicas admonissē: infulsusq̄ trinos dedisse. Primis duobꝝ
succubuisse: multosq̄ suoz amississe. Deinde iratū omniū militūz robur. Ducenta
enim ⁊ amplius milia viroz in exercitu ferē habuisse. Muros adire atq̄ conscē
dere scalas iussisse. Ip̄m q̄ inter pugnatores pfectū alijs minatum: alijs premi
pollitātū. Tercium insultū magna vi summꝝ conatu aggressum: tandē fatiga
tis magis q̄ victis opidanis rupto cuiusdā veteris porte muro vrbem introissi:
batis edictis vt a sex annis supra oēs vtriūsq̄ sexus persone necarent. Impera
tor noue rome captus: mox capite truncatus afferit. Sacerdotes ⁊ vniuersi mo
nach: diuersis tormentoꝝ generibus lacerati necatiq̄ sunt. Reliqui omne vul
gus gladio datum: tanta sanguinis effusio facta vt riuī cruoz per vrbem curre
rent. Sic nobilissima vbs per constantinū p̄mū condita in manus infidelium
venit. Ab eius p̄ditione anno. M. cxx. vel circa. Tātꝝ tpe paulopluri senior
roma steterat: quando p̄mum a gothibꝝ capta est. Atblancus et̄m anno ab vbe
condita. M. cxiij. romam intripit. At hic ne basilice sanctoꝝ effringerēt edicit.
Quid aut factura sit thurcoꝝ rabies in vbe regia nō scio: suspicari facile est. In
imica gens nefe religioni. Nil ibi sanctū nil mūdū relinquet. Aut destruet nobilia
tēpla: aut certe p̄bansbit. Deu tēplū illud sepbis toto orbe famosissimūz. Ho
ningentis quondā sacerdotibus celebratū: mirabili opē: p̄ciosa materia constru
ctū. Ad ruine iaz p̄: vel macho: et̄i spurcit: subiacet. Monachoꝝ abdita pa
ctoꝝ sancta lypanaribꝝ seruet. Hic delibꝝ ciuitas nobilis aut in maṣ p̄iani po
puli detrimētū thurcoꝝ sedes efficit. In insiguis grecia: ecce iam tuū finē. Quis
nō tuā indoleat vicē. Plurime olim vbes in grecia fuerūt fama rebulq̄ potētes
Legimꝝ thurcoꝝ res gestas lacedemonioꝝ ⁊ atheniensū illustria facta. Fuit co
rinthioꝝ nō p̄mēda respublica. Clare olim micene. Lanissa potēs pluresq̄ me
morabiles vbes: quoz si nūc req̄ras muros nec ruinas inuenias. Nemo solum
in q̄ iacueris queat ondere: Sola et̄ tāta ruina vetustatē p̄stātinopolis supabat.
Que de paruo bizantiā ambitu a paufania quondā p̄structa: p̄ p̄stātinū cesareꝝ
in emulatione vrbis rome ad incredibile fastigiū erecta. Tantiū mirabilis op̄is
tantū armoz: tantū litterarū: tantū glorie habuit: vt om̄ ciuitatū dāna hec vbs
sola recōpensare videret. Hinc post pacē cū gratiāno factā ⁊ a theodosio p̄firma
tā veniēs constantinopolim rex gothoꝝ achabanicus: miratus vrbis regie splen
dorē ac magnitudinē velut stupēs dixisse fert. Deus terrenꝝ est imperator: ⁊ dñs
aduersus eū manū mouerit ip̄e sui sanguinis reus existit. Et lz post diuulz impe
riū siue trāslatū ad frācos vt meliꝝ loquamur: sepe p̄stātinopolis in manꝝ boñū
venerit. Et tñ viam dignationē dicere solitā memini. Illū q̄ illa vbe xp̄iani nois
hostes potitū fur̄neq̄ basilice scōꝝ destruxerūt: neq̄ bibliothecē cōbussit: neq̄ dispo
liata penitus monasteria. Itaq̄ mansit vsq̄ in hūc diē vctuste sapiētie apud co
stantinopolim monumētū: ac velut ibi domiciliū lřari esset. Nemo latinꝝ saq̄
videri doctus poterat. nisi p̄ tēpus constantinopolis studiū. Qdā florenter roma
doctrinarū nomē habuerit atbene. id nřa tēpestare videbat constantinopolis ob
tinere. Vnde nobis plato reddit. Vnde arestothelis: democrenis: xenophōtis: rhu
chididis: basilij: dyonisiꝝ: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa diebꝝ nřis manifesta
ta sunt. Multa q̄z in futurū manifestada sperabam. Nūc nō vinētibꝝ thurcis:
⁊ oia possidentibꝝ: q̄ greca potētia tenuit: actū esse de lris grecis arbitror. Nunq̄
mea snia maior greco nomini iactura q̄ modo p̄tigit. Xerxes ⁊ danꝝ qui quondā
magnis dadibꝝ grecā affūerūt: bellū visis nō lris intulerūt. Romani q̄uis gre
ciam in p̄tatem suā redigessent: nō solū grecas lřas aspnati non sūt sed vltro am

placitū veneratūq; referunt: adeo vt cū quilibet doctissimus haberet cū gradissimū se
cōderet. Nūc sub thurcoꝝ impio secus euertit: scissimoz boim bonoz morum
atq; litterarū hostiū. Nō enim vt quidā reñt thucroz sunt soboles neq; persā
rum qui nūc thurci dicunt. Scitarū ex media barbarie genus pfectū est. Quod
vltra enlinū pirrhibiosq; montes ad oceanū septentrionalē sedes prius habuisse
tradit vt ethico pbo placet. Sens ignominiosa z incognita fornicaris in cunctis
stuproz genibus lupanariū cultus que abhominabilia queq; comedit. Igna
ra vini frumenti atq; solis. Nullū diē festū agens. nisi augusto mense quo cesari
octauiano censum dedit in auro littoꝝico: nō coacta sed sponte sua: vides ceteras
regiones censuq; p̄bere. Sapiūt igit̃ adhuc aliqui originis licet in asia multis mo
rati t̄pibus aliq; opustine deformitas amiserint: seq; nō nil excoltes reddiderit
deuicant est adhuc vinū: carnes equoz: vesuntia: vulturisq; comedunt. In libi
dinē puoluti sunt: litterarū studia paruisaciūt. Incredibili fastu superbiunt. In
quoz manus venisse grecā eloquentiā: non scio quis bene mentis nō dolcat: vbi
est modo facunda ingenia requiremus. Precisus est stultis oim doctrinarum.
Musarū delicatus fons. Hāc poesis. nūc pbia sepulta videt. Fateor multis lo
cis apud latinos studia litterarū eē illustria. vt rome: parsinis: bononie: padue: se
nis: perusij: colonie: wienne: salamantice: oronie: papie: luptzk: erfordie. Sz riuo
li sunt oēs isti ex grecoꝝ fontib; derivati. A fōte p̄cide riū: p̄cisus arescit. Quo
pacto in riuo repias aquā cū fonte ipm iuenias aridū. Nō possus nō dolē scē p̄cē
cū talē fieri iactura video s̄rarū maiores nr̄i putabāt q̄ lris mādarent eoz eternā
eē memoriz. Inde poeta quidā nō insulse dixerat. Cripūt quēis a mortis dēte
camene. Et nr̄ naso nūq; se moriturū ope p̄daro putauit dicēs. Jāq; opus eregi
qđ nō ionis ira nec ignes. Nec poterit ferrū nec edax abolere vetustas. Et infra
Homōq; erit indelibile nr̄m. Virgili? qz euriālo z niso suis versib; eternitatem
elargiri posse putauit. Dū ait. Fortiati ainbo si qđ mea carmina p̄nt. Nulla dies
vix me moꝝ non erimet cuius. Nec flaccus aliē sensit: cū de seipso dicit. Eregi mo
numētū ere penitus regalib; situ piramidū alti? Qđ nō imber edax nō aq̄lo im
potens possit diruere: aut innumerabilis annoꝝ series z fuga t̄pis nō ois moziar.
Decepti oēs sūt. Moriuñ etiā muse: labunt e memoria poetaz scriptozq; oim
queus egregia opa. Quot iā poetas cū t̄pe nomē amisisse putandū est. Nihil est
sub luna ppetuū. Que p̄ncipib; hñt: bis qz finis laus est. Dū vinūt q̄ lris conse
crant: nō tñ imortales sūt. Surgūt noue lecte: sūt noui s̄rarū caracteres: emer
gunt ingenia diuersa: q̄ oia tollūt: qđqđ ante se fuit ineptū putāt. Ecce nūc thurci
s̄rarum z grecarū z latinarū hostes: vt suis lris locū faciāt: nullū libzū alienū esse
sint. Di nūc cōstantinopoli capta quis dubitet incēdio queus scriptoz monimē
ta cōcedēt. Nūc ergo z homero z pindaro menandro z oib; illustrionib; poe
tis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ p̄boꝝ vltimus patebit interitus. Restabit ali
quid ludis apud latinos. At fateor neq; id erit diuturnum nisi mitioꝝ nos oculo
de ex alto respererit: fortunāq; vel impio romano. vel aplici sedi p̄buerit melioꝝē
Cū sede romana vinūt: moriuñt latine lre. Sed hāc quo in statu videam? suspe
deo dicere de cōstantinopoli nō de roma sermonē inchoauim? Cum qua cadente
grecas interisset litteras z tolemus z angimus. Magnū est hoc detrimētū: s̄ mul
to mai? illud qđ fidē xp̄ianā p̄minui z i angulū coartari videm? Mā qđ totū olim
orbē occupauerat: iā ex asia libiaq; p̄stigata: neq; i europa q̄lescere p̄mittit. Mul
tū ē qđ tartari thurciq; tenēt: citra thanaym z bellepōtū. Saraceni qz apō bispa
nos regnū occupāt: parū ē qđ in orbē xp̄iani nomē obūbrat. Terrā in qua visus ē
deus noster z annis. xxx. z amplius homo cū hominibus puerfatus. quā miraculis
illustrauit quā p̄prio sanguine dedicauit: in qua p̄mi resurrectionis flores apparue
rūt iā diu. p̄pter peccata nr̄a crucis inimici cōculcāt. Terra bñ dicta terra. p̄missi
onis terrā lac flūēs z mei: scelerate gētis impio paret. En ipam dei viuētis ciuita
tē officina: qz nr̄e redemptionis: sanctaq; loca agni imaculati purpurata cruoz:

saracenoꝝ iā diu manus pedesq; polluerit. An nō ip̄m xp̄iane religionis sacrariū
sanctūq; lectū cōculcāt in achometi satellites: in quo ppter nos vita nostra obdoꝝ
miuit in morte. karolus magn⁹ multo sudore primū terrā illā vendicauit: deinde
p̄ditā recuperauit gotifridus. Ad quā retinēdā etiā conradus cesar ludouicusq;
rex francoꝝ nō dubitarūt: coactis exercitibus in asiā p̄fissi. Ac cū postea nri p̄i
cipes desidia se dederunt: neq; hierosolima: neq; antiochia: neq; accaron in p̄s-
te nra remāscere. Quicq̄d in asia tenuim⁹ turpiter amissimus. Fugietes victoriā
machometo reliquim⁹. Ingēs iactura maximū dedecus. Verū tolerabilius fuit
ciuitates quas inter hostes habuim⁹ amittere q̄ bis expelli vrbib⁹: que nro i solo
fundare xp̄ianisq; cuncte fuerint. Quid ē qđ modo amisim⁹. Quippe regiā ciuita-
tē orientalis imp̄i sedē. Grece gentis colūna: Secūdi patriarche solū. Deu late
patens xp̄iana quondā religio quō coartatis ⁊ deficiis ex quatuor maximis pa-
triarchis: ⁊ sol⁹ tibi rōan⁹ supat. Quo pacto iā scire potes: ex q̄tuor colūnis q̄b⁹
oē stetit ecclesiasticū edificū tribus ademptis. Ex duob⁹ oculis alteruz amissi.
Nisi diuina te miseratio respicit: parū est quod de tua salute speremus. Quippe
thurcoꝝ imp̄ator cōstantinopolitana potius victoria: nō vt plerosq; veterum se-
disse legim⁹ desidia se tradidit. Sed per ā mor aggressus vicinā urbem. ⁊ ali-
guribus longo tpe possessas in tēditionē accepit. Classem quam summ⁹ pontifex
nicolaus cū venetis ac ianuēsb⁹ ⁊ cathelanis in auxiliū grece struxerat. Siuetē
p̄statibus actū siue p̄ ignorātiā locoꝝ in clausaz: siue alio quouis infortunio ma-
le defensam vt rumor est intercept: maximas ibi opes bellicoꝝ instrumentozum
summā armoꝝ ois generis ingēs pondus adeptus est. Duberes oēs occidit. Lā-
tisq; nūc cladibus xp̄ianū populū affecit: quātis ante hac multis seculis inaudi-
tū arbitroz. Triplicē ille sub vno tpe gerit triūpbū. nos triplici con fluctu cōsterna-
ti iacemus. Ferūt qui de venetijs ad nos veniūt: o a luctibus plena esse: nullāq;
domū vacare merore. Hinc matrone inde viri lugēt. Aliē maritos alie filios alie
fratres deslent nulli nō propinquus ademptus est. Priuatim ⁊ publice lamenta
audiunt. Cōsternatus senatus iā nō ponticā aut siriacā seu creticā solū: s̄ adriati-
cā quoq; nauigationē amisisse vident. Neq; ab re albanie partes thurci tenent.
Quid si nūc victoriā psequant. quo pacto thurcoꝝ potentie duracius resistet.
Cui cōstantinopolis par esse nō potuit. Inde brundisium ex parte italie vicinū
Quis tueb⁹. Claudent adriaticū sinū. Magna iactura veneti nominis: s̄ maior
xp̄ianitatis: que supatis venetis: nō habet ampli⁹ maris imperiū. Neq; cathela-
ni aut genuēses quīs potētissimi sūt: sine venetis parces poterūt cē thurcis. Sa-
tis erit illis africanoz molestias ⁊ assiduos cōpescere impetus. quibus cū per-
petuis cōtentionibus agitant. Hec mihi pie pater ⁊ acerba ⁊ miserrima vident
ex quibus habemus de preterito que doleamus: ⁊ de futuro que timeam⁹. Idco
tolenti condoleo. Res mala est: spes multo deterior. Videmus cladē grecorum
Nunc latinoꝝ ruinas expectamus. Erusta est vicina domus. nūc nostra p̄stio-
lat incēdū. Qui sunt iam mediū inter nos ⁊ thurcos parū terre: parūq; nos hinc
atq; inde disiungit aquarū. Imminet iam nostris ceruicibus thurcoꝝ gladius ⁊
nos interim intestina gerimus bella: fratres persequimur: ⁊ hostes crucis in nos
crassari sinimus. Theutones cū theutonibus irati furiūt. Italū sanguinē man⁹
itala fundit. Neq; galli neq; hispani inter se conuincunt. Inter finitimos viget
vbicq; simultas: immortale odium ⁊ male sanabile vulnus. Oportunum thurco-
rum ductoz sibi tempus elegit. Tuto grecos inuasit: duꝝ latinos inter se diuisos
accepit. Auferat sibi mentem deus vadendi in nos vltorius: dum sumus discor-
des. Neq; frater fratri. neq; filio pater fidit. Actum de nobis est nisi diuina pie-
tas adiumento fuerit. Sed vigilantibus atq; agentibus superi fauent: ignaros
fugiant. Nisi se quisq; iuuat frustra diuinam petuerit opem. Audentes fortuna
iuuat: timentes negligentesq; procul abigit. Ob quas res vlticet sanctissimum do-
minū nostruz vniuersūq; sacri senatus ordineꝝ ad reipublice xp̄iane salutē sum-

mo nunc studio intentū fore confidā: magnopere tamē optare hoc tpe vram pu-
 dentissimā dignitatē esse rome. Scio currentē equum calcaribus vgeretis: neq;
 villā in tāto negotio negligētia patcremini. Nūc istū nūc illū cardinalē alloquere
 mini. Neq; apostolicas aures sineretis esse quietas. Sperare vestra solitudine
 breui puisione fieri: qua nō solū aduersus infideles xpiana res defendi. s; suis in-
 sedibus tburci quesiti: cōteri atq; deleri possent. Puto aut in tāto negotio aut re-
 uocabit ad vrbem vestra dignatio cōi vtilitati cōsultura: aut certe iubebit: susce-
 pta legatione germanicā gentē ad succurrēdū labenti fidei excitare. Qu si neutriū
 bonū fieret licet ego minervā instruere psumā. optimū tñ factū putarem vltro di-
 gnitatē vram summo pōtifici ac sacro collegio lras dare: vt nūc in tanta rez aspe-
 ritate totis assurgant animis: Neq; pecunqs neq; psonis ignoscāt. Quin noua
 sunt vulnera remediū qrant: neq; putrescere p incuriā sinant; vuln⁹. Vocēt reges
 7 pncipes incertū ali quē locū: dicāt cōueniēdi diem: mittāt legatos de latere sū-
 mi pōtificis: exponāt mala q passa ē mō xpiana respublica: monstret q futura ti-
 meant pīcula: puidēdi modos aperiat: int xpianos aut pacē aut inducias belli cō-
 ponāt. Cruce pdicet: remissione peccatoz polliceant: Intonet aplica tuba: nihil
 negligat: nihil hoc tpe omittat. Nō est mihi dubiū: si loc⁹ res⁹ accomodus noiet:
 qn reges aut veniāt aut mittāt. bonisq; animis hoc fidei negociū āplectant. Ego
 qdē iā cesari nō dāculū: sed in publico cōsilio de hac ipe re nō pauca vba feci. In-
 ueni mentē e⁹ 7 volūtātē 7 apissime ardentē. Sane multi ex senatorib⁹ q aderant
 dū me hortātē. Cesarēz rudentē audiuerint: vberes lacrimas emisērūt. Vidisse
 nis senes vnerādā canicie suas man⁹ in hac expeditionē pmpio corde offeren-
 tes. Et qui se mori beatos dicebāt si militantes aduersus impiā barbariē cade-
 rēt. Tacco robustos viros 7 seruētī sanguine iuuenes. Quib⁹ vni⁹ dici mora in ta-
 li negotio annus esse videt. Arbitror 7 in alioz pncipū curijs itidem inueniri.
 Neq; renētū nobilitatē neq; galloz magnanimitatē: neq; prudētia italoz: neq;
 hispanoz fortitudinē aut angloz audaciā in tali necessitate defuturā: vel rō sua-
 det vel anim⁹ timet. Quippe bohemos: bugaros: polonos: ipsa loci pinqtas ad-
 monebit: fiet mihi credite: fiet cōi omniū xpianoz passagiū: si romani pōtificis
 tpe surrexit auctoritas ac bonoz pdicatoz. Inter quos eē vram pietatē cōi iudi-
 cum habet: fideles ac diserte voces in fines orbis terre sonuerint. Neq; necessa-
 riū erit de matatbia vel alijs exempla pponere: q p paternis legib⁹ cū paucis ad-
 uersus hostiū innumerabiles copias pugnādo vicerūt. Est terra nra secūda viroz
 fortitū: exercitū innumerabile cōponere pōt. Robusta iuuenū pectora i armis ha-
 bere: siue viros siue equos siue arma reqiras: supiores xpiani sūt tburcis: nihil est
 qd nobis obsit: nisi vel negligētia vel dissensio nra. Siue mari siue terra pugnan-
 dū ē: vclm⁹ solū: victores erim⁹. Sola quodā italia greciā asiā libiā egiptūq; ar-
 mis vicit. Quid nūc adiunctis germanie gallieq; viribus agat. Scim⁹ maioz no-
 stroz memoria quotiescūq; latinoz vires cōcuerūt orientaliū populos cōtre-
 muissē: sempq; nros exercit⁹ remeasse victores. nisi forsitan aliqñ peccatis popu-
 li de⁹ irat⁹ vel pestilētia nros vel fame cōtriuuit. Nā Marte manifesto semp victo-
 na penes latinos fuit. Qu si nūc bonis animis xpian⁹ popel⁹. nō terre auaricie cā
 nō inanis glorie cupidus: s; dei solū zelo accensus: p fratrū salute: p lege xpi: pro
 augmēto catholice fidei sumplerit arma respiciet nō ē dubiū ex alto dñs plebem
 suā letulq; sup filiis hominū bereditatē suā tucbit: ac nō solū de tburcis si pseue-
 rantes erimus. s; de saracenis quoq; ceterisq; barbaris gentibus. victrici te ptera
 sua triūpbū nobis elargiet. Nec habui q nūc dignationi vestre cōscribere nimis
 fortasse psumptuose. s; traxit me seruoꝝ animi simulq; putauī dignitatē vram q-
 cūq; a me dicunt in partē accipe meliorē. Valete in xpo meiq; nōnūq; velati si-
 delis mancipij memoriā habete. Ex grezio sinie qd bavaricū vocant. xij. kl. augu-
 sti. Anno. MD. cccclij.

Littere pnotoriales.

Epistola. clvj.

E Meas rē. dñō cardinali firmāno. Reuerēdissime in xpo pī z bñe mī colē-
 diffime post humilē recōmēdationē. Venit ad me latoz pñtium georgius
 inayer. irater ordinis beate marie theutonicorū: exponēs mibi q̄ ipse als
 cupiēs dictū ordinē intrare ac p̄fiteri falso fratrb⁹ ipsi⁹ ordinis accolitū se esse di-
 xit. Deinde recept⁹ in religionē: neglecq̄ in iuniorib⁹ ad subdyaconatū: dyaconatū:
 z p̄sbrat⁹ ordines pmoueri se fecit diuq̄ misitruit ill⁹. Suscepit tñ postea maiores
 vt ait ordines ab ep̄o curcensi. Nec dispensationē sup̄ p̄missis obtinuit. Sup̄ q̄
 bus rebus nūc trisistis z dolēs. vt sibi de remedio dispēlationis oportune p̄uidere
 la crimādo merogauit. qd̄ cū sibi denegaret qz facultas mea ad id se nō extēdit. De-
 ciuit vlteri⁹ sibi vt p̄siliū qd̄ actur⁹ eēt p̄berem. Suasi ḡ ei vt ad romanā curiaz se
 p̄ferret: ubiq̄ peccatū suū de stēns misericordiā peteret. Aut id se libenti aio factu-
 rū. s̄ cū de licentia sup̄iorū suorū id agere nō posset: p̄ciuit vt sibi auctoritate lega-
 tionis mee illā sibi p̄cedere. Interrogauī cur licetiā nō possit a suis maiorib⁹ h̄e
 duxit qz vel lēt p̄fectionis cām agnoscere. quā si eis apiret cert⁹ eēt. qz ab eis ex or-
 dine repellere: cogere: qz deinde p̄petuo medicare. Notus hac rōne dixi me si
 bi licetiā ei dare quātū possez. quātūq̄ mea sese facultas extenderet: atq̄ bas li-
 teras in ei⁹ rei testimoniū sibi cōcessi. Supplico igit̄ vīa dignatio eū recōmissū ba-
 beat sucq̄ necessitati subueniat. Et q̄ doles ad cōr reuersus peccatā sua videret. pia
 mater ecclia nō claudit redētib⁹ gremiū. neq̄ mortē peccantīs s̄ p̄uersionē q̄rit
 Cupio p̄ces mee sibi apud dignationē vīam p̄ficue sint. Nec alia sup̄ hoc modo
 De nouitatib⁹ barū partū nihil habeo qd̄ scriptura dignū putē. Mā silere cuncta
 vident. Pacē habemus s̄ incertā de tburcis. Furūt hic nup̄ horrenda noua ex-
 rastia atq̄ etiā ex venetijs missa. Fuitq̄ vehemēs rumor cōstantinopolim p̄lātā
 classē xpianorū amissā. perā tburco traditā. Id cesari z oi curie sue molestissimū
 erat. Quēadmodū sanctissimo dño nro sup̄ cō negotio nō breue eplam scripsit
 Mūc feliciora relata sūt: aut non tā aspera noua. Dixit em̄ p̄siliū dñi nri intrasse
 p̄stantinopolim ac regiā vrbē defensaz esse. Perditas tñ nonnullas naues. Itaq̄
 mēte q̄etiozi suū. Cesar ad inquirendū verū nūcios misit. quos p̄pe dies expe-
 ctamus. De bohemia dec sunt q̄ cupio sanctissimo dño nro fieri nota. Rex la di-
 slaus ad festū michaelis eo se itur⁹ recepturūq̄ regni dyadema p̄misit. Georgico
 nē regni gubernatore vsq̄ in diem coronationis z vltra ad annū recepit. Cōpa-
 ctata vt aūt cū basilien. oliz cōsilio facta p̄firmavit. Catholici in regio male me-
 dis sūt dolentq̄ se georgicani vtriusq̄ speciei fautori cōmissos. Canonici capitulū
 pragen. ad mē scripserūt vocatos se ad coronationē dicētes dicēteq̄ se nescire si
 agāt. Si nō eūt timent regī indignationē. si p̄gāt formidāt insidias gubernatorū
 z rochezane. Vlcensq̄ ne cogant cōpactata recipe z rochezanā i archiep̄m ad-
 mittere. petūtq̄ p̄siliū meū qz tēpus adhuc longū ē. Scripsi eis velle me de tali re
 S. d. nrm p̄sulere. Ideo hec supplico dignemini pietatē aplice notā efficē vt sua
 sapiētia p̄ suo arbitrio p̄uideat. Putarē bonū esse capitulo ecclie pragen. in p̄lizi-
 na cōmoratū. vñū breue scribi. p. d. n. in quo mādaret illis ne quid in facto cōpa-
 ctatorū ad cuiuslib⁹ instantiā attēptaret. Id sufficeret eis p̄o excusationē. Posset
 aūt hoc breue dirigi Reuerēdissimo dño meo sancti petri z is vlteri⁹ facili modo
 ad p̄lizinā trāsmitteret. Nec cū fiducia scribo. R. dignatiōi vīe quā reb⁹ p̄ns affe-
 ctā nō ambigo. Cupio mē sp̄ eē in mēte dignationis vestre reuerēdissime z illi ser-
 uire. Et gretz die. xxvñ. iulij. Anno. M. ccēdiij.

Cōsiliat caplo pragen. ecclie quō se habeāt.

Epistola. clvj.

E Meas rē. Decano z capitulo ecclie pragen. Venerabiles viri amici bono
 rādi. Vt as v̄t as accepim⁹ magnasq̄ illas mentū vestrarū fluctuationes
 cognouim⁹. q̄ nos impietiarū nō sine cā exagitāt z sup̄ quib⁹ nrm p̄siliū
 petitis. Respondeuim⁹ breuiter prudētie vīe q̄ multa ex paucis cōp̄bēdere no-
 uit. Affecti suim⁹ semp̄ ecclie vestre. vñā potuissim⁹ aliqñ vt optauim⁹ illi p̄-
 gesse. Terre nulli ad p̄tes istas p. S. d. n. anno prime p̄terito: sperauim⁹ z p̄be-

miē intrare. ad quā regionē legati de latere sancte sedis aplice auctoritatē habui-
mus & adhuc habemus. sed intercederūt aliqua impedimēta. ppter quē nostro de-
sidio loc' esse nō potuit. neq; nūc in his terminis sum' vt cū serenissimo rege la-
dislao ad coronationē eius transire possum' nisi aliud sanctitas dñi nostri nobis
inīgeret: cui' mādatū parere cogemur. Optaremus aut' vestri caus' aid itine-
ris assumere vt vobis assistere & vestris reb' consulere possem'. At si nos nō venie-
mus de qua re nullū mādatū habem': forsitan alius veniet ex dispositione roma-
ne sedis cui' directio & auctoritas vobis vtilior erit q̃ nostra esse potuisset. Atq;
hec ad ea dicimus q̃ nostrū in bohemiā trāsitu respiciūt. Nūc ad cōsiliū qd̃ peti-
rūdere p̃gim'. Breuis res & ardua que nobis iminet & maior q̃ p nos dirigi pos-
sit. Scimus vos cē prudentes nec dubitamus: ex duobus malis quin id recipiat
quod minus possit nocere. Tamen aliqua p caput nro bona fide & sincero dicem'
aio. Sane p̃cipim' in vtrāq; partē vobis iminere pericula. Siue praga intretis
vocati siue recusetis ire. Si p̃gritis duo pericula instāt. Vnū ne p mīdias ad-
uersantiū in mortis aut carceris incōmodū rapiamini. Alterū ne cōpactatis cō-
sentire ac rochezane electioni subscribere cogamini. Magna sūt hec & animi cor-
porisq; discrimen in se habent. At si vocati nolitis ire: cōtēpt' regi' opponi vob
potent: multa p̃ vos dicent'. Forsitan & in locū vrm alij ponent': & implebit nobi
lis ecclia scismaticis & heretic' inistr'. Quid h' psulam? sane berem' timeamusq;
ne sille voraginib' imergedū cupiger cuitare caribdim. Uticūq; sit illud nob pma
frōte suadēdū videt'. Si vocat vos regia sblimitas nō existimam' redinādū ipe-
nū: s̃ petēdū saluū pductū ad tps nō breue: q̃ recepto poterit aliq' vrm intrare pra-
ga: sp̃ aliq'b' extra manētib' inueniet' apud regē multos bonos viros. q̃ cause vie
assistent: informabitis psiliarios eius ius vestreue dicetis. Credim' equidē plures
erūt cause vie effecti: q̃ rochezane. Neq; putam' vos p̃pelli ad rē aliqua iustā
& cōtra statū ecclasticū dñi publice securitatē s̃as habebit'. Qz si vobis aut de ro-
chezana in archiep̃m recipiēdo. aut de cōpactat' amplexēdis verba fiant: poterit
tis vos sp̃ ad dñm nostrū papā referre dicētes. Qz sine ei' sp̃ali mādato nihil in
talibus vos agere liceat. Et ita vobis cōsulim'. Neq; nūc aliud dicendū videt': nisi
quia rogauimus vt forti aio temptatiōes p̃feratis: qm̃ virtus in aduersitate p̃ficiť.
Nos tñ hec que ad nos scripsistis sanctissimo dño nostro cūcta scripsimus. Sup-
plicauimusq; sue sanctitati vt de vobis vřaq; fidelitate paterno more cogitet. sp̃e
ramus aliquid sua sanctitas meditabit': quod ad vestrū ac regni vestri psolatio-
nē ptineat. Nāctsi nūc sup reb' grecor' afflictis multa disponere bz. nō tñ ortbo-
doroꝝ. qui sūt in bohemia oblit' est. Xps dñs noster vos tueat. Valete & in diuī
na sperat e misericordia que p̃fecto est cū sinceritate ad qā recurrentib'. Datū in
gret & stirie die. xxvij. Iulij. Anno quo supra.

Epistola. clviij.

Doctas fortit' aduersa ecclie tolerare.

Eneas dño wenceslao de crummau decretor' doctori: decano & administ'ra-
tori ecclesie prageū. Venerabilis & erimie doctor amice bono norande q̃uis
lras vestras libenter accipim'. q̃ vestra memoriā recentio rem nobis fece-
rint. contenta tñ earū inuiti adiuiuius: quippe dolemus ecclie siē vestre insignis
negocia nō bene ac votius succedere. simulq; vobiscū timem' ne peiora emergāt
Dortamur aut' vos: qm̃ vocati estis in arcē sollicitudinis. vt forti pectore cūctis. p
cellis resistatis. vt vim oēm aduersantis inimici solido scuto fidei repellatis: assi-
stet vobis dñs: & q̃uis vrgeri ventor' turbiniibus suā nauē patiat'. nō tamē sinit
submergi. Cū magis tribulat' ecclesia: tūc fortior affurgit. Cōfidite in dño & vinli-
ter pugnate. p cā dei. Habiť victoria legitime pugnātib'us. Scribimus venera-
bili caplo vřo. qd̃ nobis in reb' vřis ex vsu videat'. Quia legetis vna cū capitulo
nras litteras. nō est cur verba repetamus. Cōpatimur vestris laborib' & vellemus
& cōsilio & auxilio esse. sed tantū facim' quantū possumus. Scripsim' dño nostro

ſperam? ſanctitatē ſuā res vras minime neglecturā. Quē nobis reſcribent cura-
biū? vīe pūdētie nota facere? vbiq; poterim? tā vīe pſone q̄ memorabili ec-
cleſie praeſent. vſui ſtudebim? eſſe. Rogam? nos magnificis dñis de roſenberg: pa-
tri ⁊ filijs quorū memoriā colim? ⁊ obſeruam? cōmēdatos faciaſ ⁊ ad vota eorū
offeratis. Valete in xp̄o optime. Et grez die. xxvj. Julij. Anno quo ſupra.

Dux venetū reddit certū impatorē ro-
manū dedade conſtātinopolitana.

Epistola. clx.

Sereniſſimo ⁊ excellentiſſimo dño dño Friderico diuina fauēte clemētia ro-
manorū impatorū ſemper auguſto ac auſtrie ſtirieq; duci ꝛc. illuſtriſſimo.
Franciſcus ſoſcari dei grā dux venetiārū ꝛc. Rēcōmēdatōne ⁊ pſperorū
ſuccēſſū incrementa. Nihil nobis attulerūt noui ſereniſſime princeps littere vīe
ceſarie maiēſtatis ſi quē admodū ipa ſcribit: graui moleſtia ⁊ cōmoro p-
ſtiterit cū primū innotuerit ſibi acerbū ⁊ horredū nouū vrbis cōſtātinopolis quā
pſidiffimū ⁊ heuci magna xp̄ianorū ſtrage ſuo impio ſubmiſerit. Eſt ſiquidē caſus
iſte inſellit: ratiū magnificiēdus. vt nil ſupra tpib? nriſ ꝛtingere potuiſſet. At qm̄
vra ſerenitas neq; em̄ indigne cupe videt? auſce neſade rei ſcriē a nobis certi? ac
pſiculiari? itelligē. ⁊ ſi hec referētēs doloꝛē ⁊ amaritudinē renouem? vt tñ maiē-
ſtati vīe morē geram? nūciam? ciuē impatorē thurcoꝝ q̄ cū maxima potētia in-
credibiliq; apparatu ēra manq; ꝛ vrbē cōſtātinopolitana cāſtrametat? erat die
xvij. maij pteriti: ciuitati ipi quā circūquaꝝ obſeſſaz tenebat oīq; tozmētoꝝ belli
coꝝ genere debellauerat: maximū ⁊ acerrimū bellū itulit. Tandēq; eā die ipa in-
numērabili xp̄ianoꝝ clade ſubegit: rēq; vniꝝ obſcura: calamitoſa ⁊ ac xp̄iano no-
mini ſumū modū piculoſam. Nec ſi quidē noua: vtinā taz falſa eſſent q̄ nimis
vera ſūt. Nā ea accepim? a capitano galearū nſrūꝝ nup huc regreſſo: q̄ ad illud
viagiū cōſtātinopolis ⁊ romanie cuꝝ nonnullis nſis trirēmib?: moꝛe mercatorio
pſectus erat. Qui ve cū eiſdē galeis ad tutandā vrbē illā vſq; ad vltimū ei? exci-
diū cōſtās pmaſſit: ita vt magna pſ boium: trirēmū eariū dē male pient. Nā pſ
trucidati partim in miſerabilē captiuitatē abducī ſūt. Multi q̄ nobiles ciues ⁊
mercatorēs nſi q̄ in ea vrbē aderat cū facultatib? ⁊ bonis ſuis magni valoris aut
gladio pierūt aut ad ſeruitutē ipaz crudeliſſimā deuenerūt: nec abſq; magno ere-
redimi poterūt. Preterea ſubinde nūciatū ē. tencūꝝ ipm̄ occupaffe ciuitatē pere-
⁊ qdā alia loco finitima cū magno xp̄ianoꝝ excidio. De qua tñ re aliā certiorē no-
ticiā nōdñ accepim?. Enimuero pnceps excellētiſſime. hoſtis iſte truculētiſſimus
adept? ē vrbē ꝛcipue. Cōſtātinopolis nobiliſſimā. ⁊ tā rōne ſit? q̄ ex alijs dignis
pditionib? aptiſſimā ⁊ mirūimmodū accōmodatū ad potētia ſua augēdā: ita vt
vbiq; terra ⁊ mari de hoc potētiſſimo hoſte ſit plurimū dubitādū. Et pſecto niſi
xp̄iane potētie aliē excitē: ⁊ huic morbo validis. puiſiōib? occurrāt. anq̄ viceri?
plabāt? vidē videmur magna picula incubere toti xp̄iane religiōi. Quib? nō faci-
le erit xp̄ianis ꝛincipib? poſſe reſiſtere. Datū i nſro ducali palatio die. xxvj. mēſis
iulij. Indictiōe pma. Anno. M. cccclij.

Sup intēdēs iconomo inſtruiſ qd agēdū.

Epistola. clx.

Eximie doctor fili chariſſime. Sex mēſib? poſt q̄ ſenis ſcripte fuerūt: reſtitu-
te ſūt nobis littere tue: q̄s lz veteres: tñ auidē legim?: cū loqui tecū quem
habem? chariſſimū videmur. Eſt nobis voluptati q̄ atboniā ⁊ tibi placere
aiſ: ſuoſq; moꝛes laudas: ſperam? indies acceptiorē tibi futurā: ſi mō veſtigia pa-
rentiū ſecuta fuerit. Nāq; vt de ſozore nſra taceam? in q̄ cōmēdāda poſſet nos ſal-
lere ſanguis. Quis bartholomeo ꝛic modeſtior: q̄s ſuauior: q̄s amātor: vtinā
iuueniſceret hō ille. Sed nimis iā ſenio pſectus eſt. Dia ꝛ etatē labunt? animus
q̄s ſit tpe debilioꝝ. Iuueniſcūt tñ in filijs ⁊ quodān. odo renaſcunt? hoies. qñ pa-
ternos habiet? ſepeliberi reſertit. Tenes qd dicere velim? atboniā ſua virtus ⁊
imitatio paterna nō ſinet nō eſſe gratā. Nec plura de hac. De vicario cognouim?
q̄ ſcripta ſūt a te ⁊ a dño gregorio: qm̄ breui ad vos redire ſtudem? nō ē cur mltā

sup eo dicam? Habet dñs gregorius mentē nrām. Multa tolerare oꝝ boies cōpa
 ti qꝫ alterutrū puenit. Quicqꝫ suū viciū est viuēdū sine socio fuerit qꝫ vitiū habenti
 noluerint cōuersari. Neqꝫ corpa sine macula: neqꝫ animi sine menda repiri facile
 possunt. Cū dñō bartholomeo pcuratore cupimꝫ cōputū fieri: ne cū venerimus
 eiꝫ rei curā babeamꝫ nouimꝫ eū bonū esse virū. Sꝫ nemo est qꝫ nō egeat adiutoꝝe
 Ideo te hortamur cū p occupationes lz supintēdas tōmūi nostre. De frumento
 sepe mentē nostrā intellexisti: credimꝫ vos qꝫ meliora sūt agere viuimꝫqꝫ aio qꝫ
 noꝝ dum te curare simul cū manna res nostras intelligimꝫ. Cōmendamus tue
 fidei matrē 7 sorozes nepotesqꝫ ac neptes nostras. Bartholomeo socero vt nrō
 noie multas salutes dicas bonūqꝫ animū facias optamꝫ: quē loco patris babe
 mus plurimūqꝫ videri optamꝫ. Franciscū eiꝫ filiū saluere iubemꝫ. Antoniū ne
 potē si qꝫ errat: acriter corripito 7 ad studiū incendito. Amicis nrīs. d. mariano
 lozino: geo: gio andrentio: francisco patricio: thomasio 7 antonio ae guidoni pi
 colomibꝫ ne tediāt nrā vice salutes dicere 7 vale optime. Ex grezio die. xij. Julij
 Anno quo supra.

Epistola. clxi.

Eneas senē. eps dñō frāscō de tholomeis canonico senēsi. Venerabilis
 7 eximie doctoꝝ amice 7 frāt amātissime. Tuas lras post qꝫ senis date sūt.
 Ser: mētibꝫ accepimꝫ. In qꝫbꝫ de collatione cuiusqꝫ ecclie mētiōē facis:
 cupisqꝫ tuū pbari factū. Quid ni pbemꝫ: aut qꝫd a te fieri pōt nō pbatu dignum
 placēt nobis oia que facis: laudamus. pbamusqꝫ singula. Itācti rōnē facti nullā
 afferas. vides quātū virtuti tue tribuimꝫ: iꝫpā nos auctoritate moueres. Habeto
 bonū aimꝫ nō est cur tua gesta rescindere cupiamꝫ. Viueremꝫ quippe securiores: si
 te vices nrās semp ducere sciremꝫ: tibi nāqꝫ nihil bonestate 7 nra aiaꝫ nouimꝫ
 eē antiqꝫus. Sed mittimꝫ hec qꝫmꝫpe diē te visere atqꝫ amplecti speramꝫ. Interea
 cupimꝫ reuerēdo pꝫi nouello eps gressetano pmedatos nos facias: cuiꝫ p motio
 nē auidē intelleximꝫ: et si nemo ex nrīs de re illa nobis scripserit. Vicariū nostruz
 tue charitati acceptū eē cōmendatūqꝫ cupimus. Cui cū nouissime scripserimus:
 nō fuit mō necessā nrū lras multiplicare. Vale 7 nos ama 7 nra cura vt soles: sci
 toqꝫ tenobis eē charissimū. Ex grezio stiriēsi die. xij. Julij. M. cccclij.

Epistola. clxij.

Ad nicolaū qntū pōtificē summū de dade vniuersalis ecclesie orthodoxe 7 de
 situ 7 fertilitate bŭgarie 7 de aduersꝫ pꝫteuozꝫ 7 cruciferos ordinis theutonicozꝫ
 Huitus quidē beatissimꝫ pater qꝫ aduersa sūt scribo: sꝫ cōpellit me debitū
 officij mei. qui iussu pietatꝫ vꝫe germaniā incolēs: qꝫcūqꝫ accidiūt siue secū
 de siue aduerse sortis nouitates. Aplico teneozꝫ culmini notas facere. Sa
 ne p hos dies noua res in bŭgaria exorta est: qꝫis mala 7 aduersa paci bonisqꝫ
 moribꝫ: nrū scitu digna 7 admirabilis. Quā vie scitati referre bac eplā breuiter in
 stitui. Bŭgaria sicuti vie beatitudini p̄stare nō ambo: 7 vltra 7 circa danubiū
 latissimas terras occupat. Quod citra danubiū est: oliz pānonia fuit: qꝫ ab oriēte
 moesiā: ab occidēti noricū habuit septētrionē ei danubiꝫ austrū illirici mōtes exce
 perc. Quo isidorus magno errore vt mibi videtꝫ deceptꝫ apēninos vocitat. Que
 trās danubiū bŭgaria tacet. ps scitbie pꝫi erat: duasqꝫ gētes habuit gepidas qꝫ
 ptermini germanis fuerūt 7 dacos. Itō qꝫ nūc vaci vocāt: quozꝫ rex ad oceanū
 germanici inē sueciā 7 saxonīā latissimo regno: sꝫ palustri potitꝫ. Itā bi dani me
 lius appellant. Sed qꝫ ea loca tenuerūt qꝫ nūc transiluanī occupatꝫ vicina tartarꝫ
 in corone speciē mōtibꝫ cincta. In hac parte bŭgarie: que gipidarū fuit adhuc
 territoꝝiū est: quod sepulsiū appellant pro gepudio: vbi aque riuus habetꝫ: in quo
 mersa ferri materia in cupꝫū vertitꝫ. gleba illic frumenti feratꝫ. Auri 7 argenti di
 nites vene multū pecoris: aer salubris: terra optimis cōparanda nisi sua se yber
 tate corūperet. Aerū latrones ex omnibus puincis p arcuū depulsoꝝ: iꝫpā soli

inuitat fecunditas. Illic em̄ velut asilū impunitaq̄ habeant: oēs qui tom̄o vī ppe
flagiciū vel ppter seditiones exolat: armati sese recipiūt. Censualesq̄ sibi accolae
reddūt. Sepe illic dū signifidus imperauit latrōib⁹ receptacula patuere. Neq̄
alberto cesare raptorib⁹ ea regio caruit sub rege polonie pax miscr̄ in colis īguo-
ta fuit. Hisc̄bra bobemus nō alto loco natus: multa vi animi ⁊ corporis eā pro-
uinciā: magna sibi ex parte subegit: multa ibi plia varia fortuna cōfecit. Sepe cū
paucis magnas hostiū suorū copias fudit sepe victor raro victus. Tandē būga-
rie pcceres ipsumq̄ regni gubernatorē mortuo rege polonie pacē ex se petere cō-
pult. Ciuitateq̄ regionis illius diutine ac miserandē seruitutē iugo cōtriuuit. Mo-
uissime autē cū ladisl⁹ alberti fili⁹ paternū regnū suscepiss̄. Hisc̄raq̄ data pecu-
nia sepulsinis opidis cedere suasisset: spes erat quieturā terrā. atq̄ post lōgas bel-
li calamitates dulcis tandē ocū suauitatē fructurā. S; minime ita visus est supis
Hou⁹ latro noua plia miscet. Nempe int̄ montes ⁊ siluas: q̄ poloniā būgariāq̄
differmiāt: diu latrocīnatus est bobemus quidā obscura domo vilibusq̄ parci-
bus ortus: s; audax hō manu atq̄ ingenio p̄mptus laboris patiens: piculiq̄ cōtē-
pto: cui⁹ multa facinora referunt. Quicūq̄ sericeā dyplōidem dñō qui seruebat
oliz furat⁹ eēt: cognomēto exaruit appellat⁹ est: qd̄ latine villosū sericū sonat. Hic
postq̄ giscrā sepulsin amotū audiuit: terrāq̄ milite vacuā agnouit: cōgregatā nō
pua latronū manu quasi in ei⁹ locū suffectus regionē inuasit: duabusq̄ arcib⁹ na-
tura ⁊ arte munitis: p̄t̄z vī p̄tim tolo receptis: mor̄ ruculos in aptis villis cō-
morātes. ferro atq̄ igne deterritos: mīstrare victui necessaria pecunias dare mē-
struas ad oēnq̄ nutū p̄sto esse coegit. Cūq̄ munitiones aliq̄t locis oportunis cō-
struxisset atq̄ in his p̄fidia collocasset: ciuitates q̄z munitas sibi tributarias red-
didit. Deinde astutus hō qz in potētī regno diu crassari sine magnis copiis: se nō
posse intellerit. Ad ingenū bohemicū rediēs. pulchrā fallaciā cōmetus ē. quala-
trones vniuersos ex p̄t̄imis regionib⁹ ad se traheret. Omnib⁹ em̄ q̄ sub eo mili-
tare vellent: stipēdia publicauit: hōi eq̄stri in ebdomadā aureū numum: pedestri
mediā p̄tē: ac tributorū ⁊ spoliōrū oim equā cuiq̄ distributionē. Quicqd̄ em̄ ex tri-
butis rapinisq̄ corradit in cōi reponit. Cūq̄ p̄finitū diuisionis adess̄ tēpus: emeri-
ta cuiq̄ stipēdia p̄soluunt. Ad supat viritū diuidit. atq̄ vt mos bohemoz ē ad
euāgelij corticē cuncta refert. Tātū p̄sequit̄ q̄ vltima die mēsis in societate belli
veniūt. quātū qui menses integrū arma tulerūt. Sic em̄ euāgelij velle ait i quo
vltimi veniētes q̄ prima hora venerant opari cōparant. Qua re cognita oēs q̄
flagiciū egestas. cōsa⁹ anim⁹ domo p̄tulit ad aramit cōfugiūt. Ex q̄b⁹ ille iā q̄nq̄
miliū pugnatōz cōflauit exercitū: ac iā nō. Sepulsinis tñ s; vniuersis hungaris
terribilē formidabilēq̄ se p̄bet. Neq̄ ioh̄es bīmyad gubernator hui⁹ bois īmpe-
tū cōpescere pōt. Qui ⁊ si maiores sepe mor⁹ sedauerit: maioresq̄ hostes regnum
ingressos deleuerit. nō tñ nō latronis hui⁹ obuiare conatib⁹ auct. Cui ⁊ nonul-
li regni barones clā man⁹ porrigere p̄bibēt: q̄b⁹ gubernatio ioh̄is diuturnior gra-
uiorq̄ videt. Ob quā rē īpellatus est ladisl⁹ rex. vt in būgariā aduersus latro-
nes p̄fiscat̄ nisi regni magnos motus. subditorūmq̄ varias clades audire vclit
Hic autē et si bohēmis iturū se pragā p̄miserit: tñ qz maiori piculo p̄u⁹ occurrēdū
putauit: exercitū tota austria atq̄ morauia cōgregari mādauit. Publice dictas
aduersus aramit p̄sonaliter se velle p̄fiscari. Persuaderi tñ p̄pō nō poterat regez
puer⁹ aduersus latronē ductare exercitū. Sed opinabant̄ nonnulli hāc esse cōmū-
alie ⁊ ioh̄anis gubernatoris būgarię tēgnat̄: qui pacē cū cesarē tractatā h̄e ratam
nequaq̄ volūt. Nec militē cōgregare possūt: quip̄tib⁹ ocū austrilib⁹. Idco q̄ si
aramit exterminaturis īgētes h̄e copias studeat. quas cōgregatas in cesarem
verterent. Quidā hō altiori cōsilio rem pensitātes in caput ioh̄anis eudendam
subā existinabat. qui parū regi paret: nec ampli⁹ q̄ vigintiquatuor milia floregio-
rū vt aut̄ in ānos singulos regali erario cōtribuit. qd̄ supat sibi retinet: regnūq̄
p̄ suo arbitratu gubernat. Hūc extollēs: illū humilians: vt imperium apud cum

regni titulus apud ladiſlau eſſe videat: Iudicabāt igit̃ aliqui comitē alielocum
eius appetere: neq; poſſe ad eā puenire niſi iohānē fraude circūueniat. Eū igit̃ cō
mentū eſſe vt cōuocent̃ oēs ex bſgaria: austria morauiaq; barones in exercitum
ad pſentia regis cauſam cōuocationis aramit̃ babunde pberc nō poſſe. Iohā
nē nō cōparere: Cōparent̃ aut̃ in vincula recipi cōpelligi regni quēcūq; bona ſi
bi uſurpauerit: regi reddere. Tūq; comitē voti cōpotē fieri. Que res mihi baud
uolūtilis eſt viſa eſt. Necq; eſt facile decipi gubernatorē poteſt oculatus bō 2 ami
cis prudētibus circūdatus. Fruſtra quippe iaciſ retbe añ oculos pennatorū. Et
ciq; forte australes inſidias veniti ſine cōuētū terrigenarū delictū habere militū
negauerunt. Comes aut̃ qui multis nō ſignorat inuiſus ſe eſſe: cōgregationē mul
titudinis veluti peſſē vitauit: ne vt ante ceſaris: ſic tūc ſui iugū excuteret. Itaq;
carere exercitū maluit q̃ cōuocando populū regimē ſuū in dubio ponere. Nec tñ
nihil oīno feciſſe videt̃ mercenarios milites ere publico mille cōduxit atq; i bſ
garia miſit qui ſe copijs gubernatoris adiungentes in aramit̃ vaderēt. Quō aut̃
res acta inter illos ſit nondū exploratū habeo: timēdū eſt ne fortuna latronibus
faueat vt ſepe malis q̃ bonis eſt melior. Interea bohemoꝝ legatī wiennā vene
re: petiueruntq; regē ad eos q̃ primū iter facere: coronāq; regni accipe. Niſi hoc
ageret: mutationes in bohemia timendas dicentes. Diu rſuſ eſt regem ad feſtū
ſancti michaelis iturū: prius eſſi matime vclit nō poſſe: multis in austria mora
uiaq; negotijs occupatū 2 auro excuſſum: nō habere comitatū regi cōuenientes
tū tpe fieri oia. Legatī q̃uis reſponſi eos cederet: illud tñ in bohemiā relatuꝝ
ſe pmiſere. Interea fratres ſancti franciſci: qui p ſignifundū ceſarē poſt multas
buiſſitarū clades ad pragā reducti fuerant. conante rochezana repulſi ſunt. Sa
cerdotes ſi qui bene de fide ſapiūt inſuſcitatis cōtumelijs afficiunt: oia in manu bere
ticoꝝ habent: neq; illiſ xpiana religio poſt q̃ bohemi baptiſmū ſuſceperūt magl
vniꝝ oppreſſa fuit q̃ modō: neq; p dia: neq; corpora tueri poſſunt. Qui fides or
thodoxam ſequunt̃ ex arbitrio pſidi 2 hoīm qui viuunt ſceleratiſſimi rochezane
ciuita gerunt. Ladiſla? eſt rex georgio gubernatori pſatē regni i clericos laicoſq;
pceſſit. Is vō q; cōionis labē induit. Rochezane quē matime timet nihil cōtra
dicat. Tempalia ſolū curat. Spiritu alia rochezane pmittit. Sic regnū illud no
bile 2 olim opulentiſſimū ab hereticis ex integro gubernat: qd̃ ante hunc diē in
auditi eſt. Quis eſt buſſitarū rabies primas in regno partes aliquādo poſſede
rit: ſemp tamē aliquot ciuitates atq; barones eccleſie romane ritū ſeruātes: ex
tra impriū illoꝝ manſere. Nunc oīnis nobilitas oīniſq; plebs georgio pareat.
Hic princeps hic caput habet. Nec dubiū eſt q̃n mores dñantis imitari ſeruie
tes ſtudeat. Inde malū ingens regio imminet 2 vicinijs regionib? imenſa calamit
tas inſi rex ladiſlaus cito bohemiā ingrediat̃ rebusq; modū adhibeat meliores
Qd̃ futurū multi ſperāt. Ego cū videro tunc credā. Dolēda ſūt hec q̃ modo nar
ro. Sz preſtatus ſum ab initio de reb? aduerſis me verba facturū. Pergaz vltra
nō vt moleſtus ſim vſe ſanctitati. ſi vt vſm ſolū quātū valeo nihil ignorare ſinā
q̃ germanos inſe agant. Huius bohemi atq; bſgari q̃ dicta ſunt gerūt. Pruteni qui
aduerſus ingm̃ ordinis ſancte marie theutonicorū certū inſe nō laudādū ſed ſecus
pepigerāt. Locati ad iudiciū ceſaris: legatos ex ſe primarios boies delegerāt: q̃
maieſtatē ceſarē accedētes cauſam ſuam tuerent̃. Sed ſuit̃ his iter per mora
uiā latronibus inhabitatā terram vbi tanto quiſq; nobilioꝝ diuſ: quanto ſpolia
maiora cōmiſit: ibi homines intercepti: excuſſiq; rebus oibus aliquibus eozum
occifis: in captiuitatē deduci. Quis 2 ceſaris ladiſlai regis publice fidei liſas ha
berēt. Sicq; dicta iudiciū diē circūdū: neq; ſpes eſt iuſticie locū fieri. Proce
dere nāq; aduerſus abſentes q̃ cōparere non poſſunt nulla rō patit̃. Proſit̃
diē ſine pſenſu pſiū nō pōt: qñ ex cōpromiſſo res agit̃. Necq; pcuratores magni
magi pſenſus progationi adhibent. quo attñ ceſar pōt ad pcoriā nauat operas.
Sūt em̃ aliqui ex parte ciuitatū: q̃ 2 ſunt ſtare non poſſunt. Cōpoſitionis tñ ad

mittende p̄tatem habent. Neq; in hac re magna spes est ciuitates sedus dimittē
religiosi p̄mittē nolūt. Qz si reb; insecq; bic ptes abeat: magnū discidiū magnūq;
malū instat. Religio potēs est animis amicis auro habūdās: neq; ciuitates nude
sunt. Quinq; 7 quāq; ginta simul opida iūcta sūt. Ciuitates imperij q̄s vocāt sta-
gnales: cū his sentiūt: opēq; pollicent. Rex q̄z polonie vicin; ciuitatū partes ad-
iuturus timef: q̄ sepe religioni 7 in magno mgro fuit infestus. Viri seniores cū ve-
tera mēte reuolūt admodū verēt: ne bobemis pruteni siles fiat. Indices magni
ille 7 clarissim; cheutonicoz ordo pallat. Hec ad extrema germania p̄tinet 7 ad
occeanū versa: parū mediterrancos mouēt boies. Sed quid illud horribile nouū
modo allatū de constantinopoli tremūt man; dū hec scribo: horret anim;: neq; ta-
cere indignatio finit: neq; doloꝝ loqui p̄mittit. Hec u miserā xp̄ianitatē. Pudet iā
vite: feliciater vtinā ante hāc casū obijisse in italia: germania: gallia 7 hispania ma-
gna ex parte salua. p̄oebpudoꝝ ab effeminatis thurcis indicā vrbē cōstātinopo-
lim capi p̄mittit. Credo bec iam vicē pietat; aures accepisse: egredior germaniā
7 ad greciā pergo: thurcoz impatoꝝ magnis militū copus p̄stātinopolis primis
his diebus obsidiōe terra mariq; cingit. Atq; ad motis machinis 7 insultu terri-
cto expugnauit: populū oēm gladio extinxit. Sacerdotes diuersis toꝝ mētoꝝ ge-
neribus excarnificauit. neq; serui neq; etati pepit: quadraginta 7 ampli; milia p̄-
sonarū illic occisa referunt. Qui res gestas ad nos ex rasia venientes enarrant.
Paleogolū qui apud eos imperauit capite multatū. filiū eius ereptū fuga i pe-
ra modo obscissum aūt. Holo ista sigillatim p̄sequi: q̄ p̄ alios 7 meli; 7 veri; san-
ctitati vicē p̄scripta eē nō ambigo. Satis est mihi cū via pietate de tāta xp̄ianitat;
ruina dolere. Vrb; q̄ p̄ cōstātinū in annos. M. c. 7 vltra durauerat: neq; vnq;
in prātē venerat iufideliū. spurcissimoz thurcoz hoc infelici anno directioni pa-
tuit. Roma quoq; post suā cōditionē in anno. M. clxiij. p̄ gothoz regē atblari-
tū direpta refert. Sed hic ne tēpla sanctorū violarent; editit. Thurcos autē in ec-
clesia dei seuituros q̄s dubitet. Doleo tēplū illud toto terrarū orbe famosissimū
sopbie: vel destrui vel pollui. Doleo infinitas sanctoꝝ basilicaslope mirādo con-
structas: vel ruine vel spurcicie machometi subiacere. Quid de libris vlcis q̄ illic
crāt innumerabiles: nōdū latinis cogniti. Hec qd nūc magnoz noia viroz per-
būt. Secūda mors ista bomero est. secūds platonis obitus. Vbi nunc p̄boꝝ aut
poetarū ingenia requirem;? Extinctus est fons musay. Utinā tantū nobis supa-
ret ingenij vt hāc calamitatē dignis vocib; deplozare possem;. Admodū ista cor-
meū vꝛget atq; expungūt scissine pat. Video simul 7 fidē 7 doctrinā deleri. Idq;
nā desidia accidit q̄ solum p̄ntia respiciū;. Qz si seruētiōes ad rē xp̄i publicam
aios adhiberem;: bec p̄fecto nefanda dades inferri nobis mime potuisset. Cer-
sum qz merore magno via sanctitas est affecta: multūq; rei hui; deplozare cūentū
Neq; ab re quidē. Nemo est em̄ cui magis tāti malifama: q̄ vꝛe pietati sit obfu-
tura. Hā scriptozes oēs q̄ apud latinos romanoꝝ pōtificū gesta referēt. cum ad
vīm tps fuerit ventū in hac sniaz de via gloria scribēt. Nicola; papa q̄nt; natiōe
rufcus. Sed it annis tot. Patrimonij ecclēsie ex tyrannoꝝ manib; vēdicauit: vi-
uisz eccliam vnioni reddidit. Bernardinū senēsem in cathalogo scōꝝ annume-
rauit. Palatij sci petri p̄struxit. Basilicā ei; mirifice repauit. Iubileū celebrauit.
Fridencū teraciū coronauit. Pulcra bec 7 decora de vjo nomine p̄dicabunt: sil-
lud oia funestabit: cū in fine adiciet. At hui; tpe vrb; regia p̄stātinopolis a thur-
cis capta direptaq; est: nescio an diruta incensae dici poterit: q̄uis in manu bo-
stii data min; exusta nobis q̄ integra possit obesse. Itaq; luet via fama sine vꝛa
culpa. Qui 7 si totis conatib; opoz ferre misere ciuitati studuisset: nō tñ xp̄ianis
regib; p̄suadere potuisset vt arma sil capescētes cōe fidei negociū adiuarēt. Ne
gabāt tantū eē piculū quātū dicebat: mētiri grecos: medicareq; pecunias arbitra-
bant; oia ficta vanaq; reputabāt. Fecit vꝛa beatitudo qd potuit. Nihil est qd vꝛe
clemētie possit impingi. s̄ tñ impinget hoc vjo nomini posteritas rerū ignara. cū

vno tpe cōstātinopolis amissaz didicerit. Timui semp hoc beatissime pi cū multa
 ex scia vie glorie succedere aiaduenterēne sinistrū aliqd emergeret qd felicitatis
 cursuz impediēs: lacrimabile afferreret materiā. Ecce qd timui ex duob? xpianitaz
 luminib? alterū iā videm? erutū. Quētalīs impū euerfas sedē. Breca oēm gloriā
 extinctā cernim? Maiores nri hierosolimā: accaron: anthiochia pdiderūt fate-
 or: ingēs malū: s nulla clades moderne ruine cōpanda est: i asia t m aliena posses-
 sione nri veteres vbes amiserē: nos in europa in nro solo: int xpianos potētissi-
 mā vrbē: oziētalīs impū caput grecie: columē lfarū domiciū ab hostili manu si-
 nim? expugnari. Jā regnat inf nos machomet? Jaz nris ceruicib? iminet thur-
 corū gladi? Jā nobis clausus est eusū? z thbanays inaccessibilis factus. Jā wala-
 chos thurco parere necessuz ē. Inde ad būgaros. Inde ad germanos thurcorū
 gladi? penetrabit. Et nos interz domesticos qtimur odijs. Reges frācie z anglie
 inter se litigāt. Germani principes inuicē bella gerūt. Raro hispania tota qescit.
 Italia nra pacis exps de alieno iure ptēdit. Quāto meli? tātū armoz tantuzq;
 militie i hostes fidei verterem? Quid beatissime pas nō scio cui magis q; vie fan-
 citati hec cura debeat. Vestrū ē iā assurgere: scribere regib?: mittere legatos: mo-
 nere: hortari principes atq; cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut mittāt.
 Quicq; duz malū ē recēs xpiane reipublice cōsulere festinēt: paces aut inducias
 inter socios fidei cūponāt: atq; iunctis viribus aduersus salutifere crucis inimi-
 cos arma moneāt. Spero equidē si vestra sanctitas suo ex more hoc negociū fer-
 uido z ardētū ais totoq; corde pmo uēdū accepit. z deū z hoies assensuros: futu-
 ruzq; breui vt insolētie sue thurcos peniteat atq; in altum xpiana fides emergat.
 Hec habui quē nūc ad viam pietatē scriptiōe digna putare. Et qm̄is de tanto z
 tam arduo negocio maiores viros q; ego sim loq; deceat. qz tñ xpian? sum: nihil a
 me alienū puto qd xpiane religionis vtilitatē cōcernat. Nec ambigo q; p me scri-
 bunt: cūcta pietatē vram in ptē accipe meliorē nec alia modo. Recōmendō me
 vte pietati: quā pius z optimus deus felice ecclēsię sue statū diu ac votue sospi-
 tē z letā cōseruet. Et grez iō stiriensib; die. xij. Julij. Anno. M. cccclij.

Impator sumo pontifici spondet
 auxilio esse cōtra thurcos.

Epistola. chrij.

Beatissime pi z dñe reuerēdissime. Cū nobis renūciatū eēt bis dieb? cōstan-
 tinopolim grecie caput z oziētalīs impū quōdam sedē p thurcorū dñm ex-
 pugnatā z in seruitutē redactā: multūq; ibiū xpiani sanguinis fusuz ē. Gra-
 uiter quidē vt debuim? z molestissimē tulim? cōm xpiane religionis calamitatē
 atq; iacturā: intelligentes nō de preterito solū qd doleamus: sed de futuro q; qd
 timeam? tante vrbis amissionē fidelib? xpianis habūde p̄bere. Itaq; si verus est
 rumor ad nos delat? hoim qdraginta milia cesa sūt. Hie plures in seruitiū mise-
 rabile ducte. Tēpla diuino nomini dedicata fundit? diruta. Haues nō pauce ca-
 pte. Amissa ciuitas famosissima z rōne situs z alijs pditionib? ad tutelā xpianita-
 tis admodū necessaria. In qua p multa secula z patriarchalis dignitas claruit z
 impialis maiestasq; insignia floruerūt: taceam? de litteris ac bonarū oim artū stu-
 dijs: q; veluti domiciū ppiū ex tota grecia cōstātinopolis habuere. Quē? inō
 cū ciuitate cadētib? nullū pfecto credim? eē xpiano noie insignitū: q; de tāte vrbis
 ruina supra modū nō angat z doleat. Maximū certe atq; horribile vuln? illatū
 ē ecclē catholice nro tpe. ac mai? q; scrip; possit aut vbis exp̄mi. At cū potētissi-
 mus hostis crudelissim? immanissimūq; in manu victoriā hac. locūq; nactus sit:
 ex q; fidei xpiane quā psequit? p sua libidine possit officere: q; nō cū indies plura
 conaturū cristianē qb? xpianoz gentē in pnicē desolationēq; ducat. Quippe vi-
 ctoria sui natura insolēs. etiā si ad mites venerit. feroces eos in pudētēsq; red-
 dit. Quid cū his agit qui suapte ingenio soliti sunt seruire: an putare quisq; pōt
 iratoz hominū cupidoz atq; acerbissimoz quieturā esse victoriā. Enimvero q;
 ex illis pib? ad nos veniūt: z perā aiūt xpianis pditam z alia pleraq; loca vicina

cōstātinopoli p̄ t̄urcos occupata q̄ primā quāq; victoriā nō desidiē aut foz
 die ducūt. s̄ instrumentū sequētis habēt: studiūq; oib; emittunt vt xp̄ianū nōme
 ad intermitionē redigāt. nescim⁹ an vera sint q̄ auctore nō certo dicunt. Timere
 tñ q̄ sperare multe nos v̄gēt rōnes. f̄ama q̄ de v̄tūris t̄urcor; exercitiis erat
 ciuitas regia p̄ magnitudinē suā parū populosa: hostiū p̄pinitas: auxiliū spes
 remotior. 2. infelix ac dolorosum nūciū optato 7 fausto semp̄ credibili. Quibus
 et rebus 7 si nō dubitem⁹. S. vestrā his cognitis exatātā eē ad cogitādū inueniē
 dūq; modos quib; tam piculo 7 potēti hosti ne ampli⁹ noceat oportūne resistat.
 Tanē qz nos quoq; velut impatorē 7 aduocatū ecclie res ista cōcernit: baud ab
 re credimus esse. Si dementiā vestrā p̄ cōi fideliū salute accensaz: magis ac ma
 gis inflāmare nitamur. Neq; cū res est que vel negligi debeat vel differri: occur
 rere oportet p̄iusq; vulnus alti⁹ infigat aut veneni labes in corda decedat. Cete
 rū cū tanto negotio nō vni⁹ p̄uincie aut paucor; principū. s̄ oim xp̄ianor; regum
 seu certe magne ptis eor; necessarie vires existāt. Dicem⁹ p̄sidēt qd nobis ex vsu
 videt: neq; dubitam⁹ qn̄ dicta nra v̄sa sanctitas in p̄tercipiet meliorē. Sanc p̄
 tanto 7 t̄ā necessariū ope optimū factū censem⁹: dementiā v̄raz q̄ locū tenet in ter
 ris saluatoris n̄i ihu xp̄i: cui⁹ res agūt: nūc exurgere: scribere regib;: legatos mit
 tere: monere: hortari p̄ncipes ac cōitates in aliquē cōm locū: aut veniat aut mit
 tant. Nunc dum malū est recens xp̄iane rei cōsulere festinet. Pacē aut inducias
 inter socios fidei cōponāt: atq; iunctis virib; aduersus salutifere cruel̄ inimicos
 arma p̄moueāt. Qz si v̄ra. S. toto pectore suoq; more ad rem hanc ampliā 7 vti
 lē intenderit: nō est nobis dubiū quin plures 7 reges 7 p̄ncipes: in quib; zelus
 domus t̄i nō negligim⁹. Quia v̄o ad hui⁹ negotiū maxime cōducere arbitramur
 Italica bella q̄ proximū sopiri q̄uis beatitudinē v̄ram ad hoc conari 7 p̄ se suffice
 renō ambigam⁹. Tñ qz anno p̄prime decursio 7 rome 7 neapoli 7 ferrarie 7 vene
 tijs: de hoc plurimū egim⁹: lz frustra si pietati v̄re imp̄ntiaz quouis mō expedire
 videt q̄ oratores aut ad. S. v̄ram aut ad ptes contententes mittam⁹. siue alio
 modo p̄ pace celerius cōficiendā laborem⁹. vt vestre sanctitatis fuerit visum: co
 mēdo faciem⁹ omniq; cura 7 studio promerimus ad ea intēdere: p̄ que pace ita
 italica q̄ ceteris xp̄ianis data: 7 furori t̄urcor; resistat: 7 xp̄iana religio in sua sta
 tu cōquiescere possit 7 debito sub splendore fōneri. Datū 22.

Spouder se citius patriā visurus.

Epistola. clxiiij.

E Meas senen. eps dño georgio nicolai eximie doctor frater amantissime.
 Scripsimus tibi nup̄ de receptione tuarū l̄raz que nobis cumulatim red
 dite sunt. Ex quib; ingratiū illū 7 tolerandū tue matris amice nostre sanctis
 sine femine cognouim⁹ obitum. Respondim⁹ ad oia que significasti. Non est cur
 multa dicamus modo. Solū illud te scire volum⁹: supplicauim⁹ cesari paucis añ
 hunc dieb;: repetēdi tomū ad tēpus facultatē vt nobis varet. His aut q̄uis iu
 bendi imperiū habeat: tñ rogauit ad. xx. diem post festum diui michaelis apud se
 maneremus. Instat cū eo tpe corā sua maiestate grande iudiciū: inter ciuitates
 quinq; 7 quinquaginta p̄uissie 7 fratres ordinis beate marie theutonicor;. In q̄
 nō vult nos abesse. Necesse est igit ad illā diē vt p̄seueremus. Exinde mor con
 scensis equis ad vos venimus: 7 anteq; intret aduentus dñi si v̄xus dabit vobi
 scū erimus: deq; rebus singulis transigem⁹. Fortasse medio tpe calamitas cōstā
 tinopolitana nros italos de pace cogitare magisq; batenus adimonebit. Ex gre
 gio stirie. v. idus augusti. Anno. M. cccclij.

Descriptio vrbis triuentis p
poetâ eneam siluî edita.

Epistola. clrv.

Bonna ambitu muroꝝ cingit duoz milîũ passuũ: s; bz suburbia maria et
ambiciosa fossa et vallo cincta. Vrbs aut fossatũ magnũ bz unde aggerem
paltũ. Mœnia deinde spissa et sublimia: frequenterq; turrez et pugnacula
ad bellũ p̃mpta. Edez ciuiũ ample et ornate: structura solida et firma: vbiq; forni
ces aule late. Alex bis estuaria sũt loco tridinioꝝ q; ab his stube vocatâ. Mâ byc
mis aspitatê h; domitat nō. Feneſtre vndiq; vitree plucet et ostia plerũq; ferrea
In his plurime aues catât. In domib; mltâ et mûda supplex. Equoz iumetoz
et ois generis capacia stabula: alte domoz facies: nagnificq; vñunt. Anũ id de
decoꝝ est: q; tecta plerũq; ligna contegũt: pauca latê. Cetera edificia muſo lapi
des p̃stũt. Pectea dom? et iteri? et zeteri? splêdêt. Ingressus cuiusq; domũ i edes
et p̃ncipis venisse putabis. Mobiliũ platoꝝq; dom? libere sũt neq; ciuitatis ma
gistrat? in his ius habet. Celle vinarie adeo p̃fude et spaciose sũt vt sub terra non
min? q; supra trã edificioꝝ apd wiênâ eẽ ferat. Plateaz solũ stratũ lapide duro
vt neq; plauſtoꝝ rotis facile pterat. Scis celi tenetib; ipiq; maris oĩz tẽpla vi
cata et ampla et splêdida: lecto lapide p̃structa: pluada et colimaz ordinib; admi
râda. Scioꝝ plurime et p̃ciosi reliq;: argeto: auro: gemis vestite. Tẽploꝝ ingens
ornatus: diuesq; supplex. Sacerdotes abũdâtes bonis plurib;. Qui clero p̃est
apd sanctũ stephanũ solo romano p̃ncipi subest. Ciuitas in parochia pataviẽ
si eĩ maior filia matre. Plures in ciuitate dom? cõsecratas ecclias hñt et p̃rios sa
cerdotes. Quatuoz ordines medicatũ pcul a medicitate ibi absunt. Scoti et ca
nomici regulares sci augustini admodũ diuites habent. Mõialesq; sacre et scẽ vir
gines. Ibi q; monasteriũ est ad sanctũ hieronymũ nũcupatũ. in q; meretrices cõ
uerſe recipiunt q; die ac nocte hymnos lingua theutonica decantât: quarũ si qua
redire ad peccatũ cõp̃bẽsa fuerit. i danubiũ p̃cipitat. Sz agñt ibi pudicã scãmq;
vitã. Rarus de his sermo mal? audis. Scolã q; bic eĩ liberaliũ artũ ac theologie
iuris p̃otificij. Noua tñ et ab vrbano sexto papa p̃cessa. Magn? studetũ nume
rus eo p̃fluit ex bũgaria et almanic p̃tib; sup̃iorib;. Duos hic daruisse cõp̃ertũ ba
beo p̃fates theologos. Henricũ de bassia: q; parisi? edoct? buc in p̃ncipio vniuer
sita? aduolauit: p̃mũsq; cathedrã rexit: ac plurima volumina notata digna p̃scri
psit. Alẽ fuit nicola? de dinckelſpubel ſueu? vita bona et doctrina mltã clar?. Cui?
fmoꝝs bodice auide a doctis legũt. Est et ille bodice thomas baselbach nō incele
bratus theologus: quẽ scribere hystorias non iutiles aiũt: cui? ego doctrinam
laudat: nisi duos et viginti annos ysaie p̃mũ capitulũ legisset: neq; adhuc ad cal
cẽ venisset. Maximũ aut bui? gimnasij vitiũ est q; nimis diutinã operã in dyale
tica: nimiq; t̃pis in re nō inagni fruct? terũt. Qui magisterij artũ titulo decorat?
hac vna arte in matie examinant. Ceteri neq; musice neq; rethorice neq; arismet
ricẽ curã gerũt: quib; metra qdã et eplã ab aliis editas imperite magistrãdũ cõ
pellât. Oratoria et poetica apud eos penit? incognita: qb? oẽ studiũ i elenchis est
vanisq; cauillationib; solidi baud qq; multũ q; libros aristotelis alioꝝ p̃hoꝝ ha
beat raros iuuenies: cõmetarijs plerũq; vtunt. Ceterũ studetẽs ipi voluptati ope
rã p̃bet: vni q; bib; auidi. Pauca emergũt docti: neq; sub censura tenent: die no
ctũq; vagant: in agnasq; ciuib; molestias inferũt. Ad hec mulierum p̃ccatias
incentes eoꝝ alienat. Ciuitatis populus q̃nquaginta milîũ cõicantiũ credis. Cõ
sulat? octo et decẽ viroz eligit. Quz iuder q; iure reddũdo p̃est. Deinde magister
cuiũ q; curã ciuitatis gerit. hos p̃nceps assumit. quos in ciuitate sibi fideliores
arbitrat? atq; ab eis iusiurãdũ exigit. Magistratus ali nulli sũt nisi q; vni exigũt
vectigal ad illos oia referunt: quoz p̃tas annua est. Incredibile videri p̃ot quot
p̃ dies singulos in ciuitatẽ victualia ingerunt. Quoz atq; cancroꝝ multe quadri
ge adueniunt. pistus panis: carnes: pisces: volatilia sine numero afferunt: vbi ad
vesperã scit nihil veniale ex his inuenies. Tandem bis ad quadraginta dies pro
tendit nullo non die p̃ecepti currus onusti vino bis terq; inferunt. Ducentos et

mille equos indies ad opus vindemiariū exercēt. Ex villis p̄terea ad festum vsq;
 martinilibertas oib⁹ est vinū in vrbē redigere. Incredibile dictū ē quāta vis idu
 cat vini. Qd̄ vel mēne bibi⁹: vel ad extraneos p̄ danubiū p̄ cursum aque magno
 labore mittit. Ex vino qd̄ mēne vēdit minutim decim⁹ denari⁹ p̄ncipi cedit. Ea
 res auri duodecim milia quotānis ad camerā defert: in reliquū parū oneris ciui
 bus inest. Ceterū in tāta ⁊ tānobilī ciuitate multa enozmia sūt: die noctuq; rix
 admodū plū gerūt. Hic artifices aduersus studeſ. Hic curiales in artifices
 nūcisti opifices aduersus alios arma sumunt. Rara celebritas absq; homicidio
 pagit. Frequētes cedes cōmittūt. Abi rixā est nō sūt q̄ diuidit cōtēdetes. Neq;
 magistratus neq; princeps custodiā (vt par esset) ad tanta mala adbibēt. Vinū
 domi vēdere nihil extinctioni officit. Oēs fere ciues vinarias tabernas colunt:
 stūbas calefaciūt: coq̄nā instruiūt: bibulos ⁊ meretrices accerſiūt: bisq; cibi aliqd
 cocti gratis p̄bet vt ampli⁹ bibāt. S̄ minorē mēsurā bis dant. Plebs vtrū dedita
 vorat: qd̄ ebdomada manu q̄sūt. id festo die: et totū absumit: lacez ⁊ in cōpōsitū
 vulgus. Meretricū maxim⁹ numer⁹. Raro mulier est vno p̄tenta viro. Mōbiles
 vbi ad ciues veniūt: vxores eoz ad colloquiū secretū trahūt: viri allato vino: to
 mo abeūt cedūtq; nobilibus. Plurimeq; puelle patrib⁹ inſcijs viros sibi delegūt
 Quid intra tpa luctus ex arbitrio suo nubūt. Pauci in ciuitate sūt quoz paues
 vicinia nozīt: rare familie vetuste. aduene aut inq̄lini fere oēs. Mercatores diui
 tes senio p̄fecti puellas i m̄fimoniiū ducūt: easq; breui dimittūt viduas. Ille inf
 familiares domesticos cū quib⁹ sepe p̄suetudinē adulteriū habuerūt iuuenes vi
 ros accipiūt. ita qz berī paup̄ bodie diues iuenit. Cōtra qz bi sup̄iueſtes: vxores
 alias accipiūt resq; p̄ circulū ducit. Raro fili⁹ p̄zi succedit. Lex apd̄ eos est. q̄ sup̄
 uiuētī p̄uigi p̄tē defuncti bonoz mediā tribuit. Testamenta libera sunt. Ita ⁊ viri
 vxorib⁹ ⁊ vxores viris bona testant. Captatores hereditatū multi q̄ semib⁹ blādi
 entes scribi heredes sese curāt. Aut ⁊ mulieres eē admodū multas q̄ viros ſues
 vxorib⁹ veneno auferūt. Cōstat sepe a nobilib⁹ celos esse ciues: q̄ vxores suas
 bo terruerūt: q̄b⁹ amatores i curia fuerūt. Aut p̄terea sine vlla scripta lege. Mo
 res aut se tenere vetustos. q̄s sepe ad sui sensuz vel adducit vel interpretant. Ius
 admodū venale est q̄ possūt sine pena peccāt. Paupes atq; amicos nudos iudi
 cia plectūt. Furamēta q̄ publica sūt tenaciter obseruat q̄ negari iuratū pōt: nul
 lā vim bz. Mutuū dantes ad tēpus siqd̄ detrimenti tulerint. claspō termino iu
 reiurādo quā sumā volūt extimāt: marioq; dāno debitores afficiūt. Dignora q̄
 mutui cā panſ: si qd̄ afferūt nō extimāt vsuras. Excoicationes tantū timēt quā
 tū infamāt aut dāno epali sūt. Furta que apud furē inueniunt iudicia cedūt. Ad
 hec festa parū religioſe colūt. Carnes oī festo vēdunt. Aurige nullo vacant die.
 In austria reliq; multa opida sūt: nullū aut magnū nois. Barones multi poten
 tes ⁊ mōbiles. Inter q̄s primū dignitatē locū obtinēt schaumburgen. ⁊ maitburgē
 ses comites: oppib⁹ aut sup̄are credunt de walse: de liechtenſtain: de puchau. Nec
 parū habent nomē puttēdorffer ſtareberger eberſtoffer eckertzauber bobenber
 ger ⁊ alij q̄ plures. Eytinger licz nouissimi sūt: potētia tñ bodie ⁊ auctoritate in
 ter primos habent. Monasteria q̄ plurima sunt ⁊ magna ⁊ ditia. Ecclesie p̄te
 rea cathedrales saltzburgerſis: pataulēſis: ratſpanēſis. frisingēſis. latissimas pos
 sessiōes i austria castellaq; plura possidēt ac domos egregias q̄s inhabitāt. Sūt ei
 oēs p̄siliariū ducū austriae bosq; veluti maiōres honozāt. Siue bellū gerēt siue curiā
 letabūdi hic velut austriae duces ⁊ p̄latos ⁊ p̄ceres veluti reges i comitatu habēt.

Tractatus pulcherrim⁹ enee

filij de curialiū miserijs.

Epistola. clxvi.

Meas filius picolomineus. S. p. d. Dño iohanni alch perspicaci ⁊ claro
 iuriconsulro. Stultos esse qui regibus seruiunt vitamq; tum infelicē tuz
 miserriam ducere curiales: vereor ne q̄ me arguant mibiq; maledicant: si
 hac epla quā tibi sū scriptur⁹ oñdero. Nec ei deerūt q̄ me p̄ncipib⁹ dēserāt ⁊ hostē

reddere curēt: qm̄ videar hoīes ab eorū obsequijs arcere. Nā q̄s p̄ hac inquit illi
regū atria frequētābūt: si futuros illic mīseros intellerint. At ego non id ago
vt p̄ncipib⁹ derogē: s̄ illos potē? magis leuo molestijs. Instāt assidue q̄rlurini
z nobiles z magni viri: q̄ regū aures obtūdūt dū in curiā f̄cib⁹ recipi postulāt: q̄s
cū nequeūt reges aut vtilit recipere: aut honeste repellere: in magna q̄. p̄terea sint
anxietate: gr̄a mibi nō odiū bū debebit si quē ex his monuero: curie regis vt su-
apte reuētiat. Nectimēdū est meis scrip̄ id fieri vt regū aule deserant: erit enim
sp̄stuloz numer⁹ infinit⁹: q̄ vitā beatā apd reges solummodo iudicēt iuueni. S̄
caue dicūt aliq̄ ne diuinis aduersere p̄ceptis dū regū suades euitari seruitia: cū pe-
trus ap̄loz p̄nceps z caput ecclie subiecti estote dicat oī creature humane. p̄pter
deū: siue regi quasi p̄cellēti siue ducib⁹ q̄i ab eo missis. Absit aut̄ a me scel⁹ hoc vt
ap̄lo cōtradica vel regib⁹ dicā nō eē parendū. cū z veritas in cuāgelio reddi q̄ sūt
cesaris cesari iusserit z q̄ dei sūt deo: cūq̄ ad romanos paulus doctor gentiū dicat
Dis aia ptātib⁹ sublimioribus subdita sit: nō est em̄ prās nisi a deo. Lamo z ego
obedite p̄ncipib⁹ v̄ris oēs populi. Subijcite vos sublimiorib⁹ ptātib⁹ oēs gētes
S̄z memineritis q̄z petr⁹. p̄pter deū vt subijciamini iubet. nō p̄pter opes potētias
vel honores. Istā nō sūt cōtraria meis scrip̄ si cū p̄beta dixerim nolite p̄fide-
re in p̄ncipib⁹ in filijs hoīm in q̄b⁹ nō ē sal⁹. P̄terea q̄ plures obiectōes alias
q̄bus te respōsorē p̄stituo. si q̄ sint q̄ velint me ampli⁹ impugnare. Ego ad rē ip̄as
veniā si prius quid hoc me disputare cōpulerit paucis absoluo. Benitoz meus
filius q̄ mortuo p̄re posthum⁹ natus paternūq̄ nomē tulit: adolescētis sue florez
apud antiquū ducē mediolanēsem: bui⁹ philippi ducis patrē pegit: affectusq̄ tan-
dē curie tedijs: domū redijt vroz duxit: filios genuit z vsq̄ in hāc diē vitā q̄ etas
laudatāq̄ degit. Is cū ad se duo senenses iuuenes admodū nobiles accessissent:
zan regi seruire p̄duceret p̄cunctati fuissent: sic r̄ndit. Menippus cū adolescens
apud homerū besiodūq̄ diuersa deoz scdēra legisset: ea licita eē atq̄ honesta cre-
debat. nā q̄ dū fa dāt q̄s nō arbitret honestū. Nāc vir p̄stera factus: cū illa tāq̄
turpia p̄bider legib⁹ aī aduiceret: incertus ai phos adijt: sciscitaturus ab eis q̄
nā esset optima vita: sed neq̄ p̄bi sati scēcerūt: cū inter se dissentirent. z aliq̄ volu-
ptate: aliq̄ vacuitate doloris: virtutē aliq̄. quidā vō animi corporisq̄ z fortune bo-
na simul iūcta vitā dicerēt p̄stare beatā. Incertior igit̄ ille multo q̄s antea. vt ver-
bis vt arterentij: cōsulere mortuos decreuit: z ad inferos penetrauit: ac ex t̄bire-
sia q̄a z ip̄e vates diuinatoz fuit: vbi vita beata esset p̄quisiuit: cui cū vates diu
respondere negasset. in aures tādē insufurrās: apud p̄uatos inq̄t optima vitani.
hoc est felicitatē iuuenies. Sytes q̄s lyddoz rex: q̄ se p̄re ceteris fortunatissimū re-
putabat. Apollinē cōsuluit q̄s suo tpe felix eēt: cōtēpsit oraculum regias opes z
apparat⁹: atq̄ aglā quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas agelli sui cupi-
ditate nū q̄ exēsserat: felicē esse respondit. Hos igit̄ o iuuenies si quo modo viua-
tis optime queritis: minime reges adibitis. nā cū ipsi felicitatis expertes sint: feli-
ces q̄ sibi dicati sunt nullo pacto possūt efficere: quippe q̄ p̄ncipibus seruientes
nihil sibi libertatē relinquūt. vt ea p̄sequi possint quib⁹ potiri multo sint q̄s antea
miseriores. Virtutes ei o iuuenes felicias vite sūt effectrices: q̄ a p̄ncipū domi-
lius exduse: si q̄n casu aut errore limē ingrediunt: cūestigio cognūt fugere: p̄terri-
te sinistris morib⁹ q̄b⁹ in altis palatjs viuūt: q̄ si tepus differendi daret mōstrā-
rē vobis oēs hoīes stultos eē: qui vitā habētes aliā in qua possint honeste versa-
ri in curijs p̄ncipū se p̄cipitant. Sed abest oculus. Ideo vos tm̄ monco: vt agrum
hūc bistriones z adularozes z alios nebulos metere sinatis: qui uigrū in can-
dida vertunt: nullus est em̄ viris bonis apud p̄ncipes locus: nulla emolmēta
laboz z vt iuuenalis verba resumā. Minor est bodie res beri q̄ fuit: bec eadem
cras detrabet enguis aliqd. Sic filius genitor. Illi vō ab infans p̄posito reuo-
cati domi manere z sibi z mus vivere decreuerunt. At paterna vox min⁹ in filijs
q̄ in extraneis potuit: nec em̄ me pater ab obsequijs curie valuit auocare: q̄uis

sepe multi ne me post principii vesanias ire p̄dictū admonuerit. Sed exptus sum
qđ prius nō credidi: verāq; p̄is suam inuenio: te q̄libet mentis in hac epla differ
rare: grauiq; tuo iudicio remittere cūcta. nā 7 tu annis cōplurib; inē aulicos ca
nes latrauiſti. Audi te apud albertū cesarē bonozato in loco: 7 cū te p. imū noui:
orator suus in basilienſi palio bñdictionē sibi ex patrū cetū petebas: cum is regni
bñ garie diadema mortuo socero suo sigismundo cesare suscepisset: atq; postq; is
qđ vitafuit? ē. n̄ em̄ trīcēnio toto impauit: ad nepotē cī albertū austriae ducē te cō
tulisti cui? es adhuc p̄siliari? Quā rē nō sum: nescius apud ignaros rex mee sine
plurimū detrabere. Quis em̄ infelicitē viuere curiales crediderit: cū tu qui vir ba
beris bon? 7 sapiēs: solut? semel curie vinculis. iterū te vincieris sed sum ego qđ in
cadē qua tu es causa. qui annis iaz. xv. curialē seruitutē seruui. 7 nūc ecclīasticos
nūc seculares secutus suz principes. 7 quis liber nōnūq; cuaserim. mox tamen i
vincula meapte redi. Itaq; posset aliqđ opinari: vt solus vel cū paucis curie vo
luptatib; fruār: idcirco memoz es curie corā alijs detestari sic apud mediolanum
qui bernardino p̄dicatoz cōtractus vsurarios accusabat: vt p̄bitis ab his re
liquis solus ipse feneraret. S; lōge aliter est: nō em̄ q; placeat mibi curia iō ver
sor in curia. sed ne leuitatis accuser: qui genus vite receptū nesciuerim p̄sequidē
7 te arbitroz retinere. Accidit em̄ nobis sicut coniugāt. Sunt em̄ admodū multi
qui viuente piuge m̄rimoniū damnāt: 7 vxoris obitū cupiūt libertatē amozre. sp̄q;
illi? ad corinthios pauli mādati meminerit. Solutus es ab vxore noli q̄rere vxorē.
Et bi postq; libertatē sūt affectuti. mox alterā tucūt: piuge vt vit qđā exequias
desūcte valeāt expectare. Sic em̄ ē hoim calamitas: vt vitā quā viuūt diuq; vite
rūt et si malā sciūt. mutare tñ aut neq̄ant aut nesciāt: hinc orati? ad eos q; suā vitā
dānātes alienā laudāt. Itā faciā qđ vulg inq̄t. eris tu qđ mō miles mercator: tu cō
sult? mō rustic? . bic vos bic mutat discēditē p̄tib; . cya qđ statis volūt. Plima sūt
iniōib; q; nos cogūt p̄seuerare s; nulla ē rō p̄oz qđ ambitio. q; tāq; emula charita
tis oia fert onera q̄uis q̄uissima vt bonozib; seculi ac p̄lātib; laudib; cfferat. Oz
si bñiles essem? 7 aiaz poti? lucrari q̄ vanā venari gliaz studerem?: baud multi p
fecto i bectēdia sese recipient. Ad eos igit q; p̄p̄ca se q̄ reges volūt q; platos 7 to
ctos i curijs eē p̄spiciūt. saluatoris n̄i ihu vocē obūciam. Sup cathedram moy
si sedet scribe 7 pharisei q; dicūt facite s̄m opa corz nolite facē. Ad igr qđ isignes
viri ac magi vite faciūt. s; qđ facē debēt imitari oz. Expēdat p̄i? seipz q; se dicare
vult regib; an tolerare labores famē p̄peti: sitiz sufferre: ptumeliāsq; valeat susti
nere. Deinde p̄spiciat diligēt vtrū ex curia p̄seq possit qđ su? desiderat ai? anibi 7
āgustie apđ p̄ncipes infinite intolerabiles eē vidēt: 7 q; boies op̄at illic nullaten? in
ueniri quo fit vt verā p̄is suam arbit de q; nūc tractagem?. Repetēda ē igit pater
na vox. qđ ille stultos eē autumat singulos q; nō coase p̄ncipib; fuit. Lara vor
dura tñ fortasse nōnullis videt. S; audiāt q; pacto p̄bet. Stulti q; ad p̄positū n̄m
trib; modis dicūt hoies. Stult? ē q; q̄ritat qđ neq̄t iucuire. Stult? 7 q; q̄rit qđ no
cet inuētū. Stult? q; 7 ille ē q; sine p̄posito ad quē tēdit. cū plures babeat calce. de
teriorē deligit 7 piculo sio: ē. vt si romā pctitur? cū due sibi pateāt vie: altera bre
uis atq; secura: altera lōgior plena latronib; p̄gere vltimā velit. Curiales igit bo
mines aut primā stulticiā incidiūt aut alterā aut terciā. Aut em̄ qđ affcē nequeūt
inuestigāt. aut qđ inuētū detrimēto sit q̄rūt. aut semitā peiorē deligūt q̄s res me
li? longe cognoscem? si q; sint curialū desideria 7 q̄s sibi p̄stituat fines p̄uideri
mus. Mibi vident oēs q; regū vel principū latera stipant: aut bonozes querere.
famāq; seculi: aut potētiā aut diuitias aut voluptates. Nec inficias eo nōnullos
esse qui se apud p̄ncipēs lucrari aias arbitrent: vt meritū tanto mai? nāciscant
quāto cū maiore piculo militauerint. De bis igit q̄nq; generib; bo in dicēdū est
nobis: q̄s tantū distare vt sapiētes sint oñdem? vt facile quis eosdē deliros: amē
tes infanos ac stultissimos q̄at cognoscere. Du? tñ q̄s hoc aggrediar: oēs oratos
volo ne me quēpiā principū carpe censet: aut quomīs pacto serenissimo diuoz

principi meo friderico cesari detrabere. Nā celi dicturus inter disputandū fuerit
viciosos principes esse. ⁊ libidini ac stulticie seruos: nō tñ id oibus ascripserim.
nec enim me later inueniri nōnullos stutū ac sanctionis cultores q̄ a principatu
vicia diuino quodā munere sepeant. quēadmodū boni apud gentiles principes
augustus vespasianus titus traianus ⁊ anthoni⁹ p̄ sunt habit⁹ ⁊ apud xpianos
cōstantinus arcadius bonorū theodosius carolus magnus ⁊ quē bambergā ve-
nerat henricus sanctus in quib⁹ si vel pietatē vel māsuetudinē vel pacis amores
vel iusticie zelū vel religionis affectū requiris. Fridericū nostrū nulla in re mino-
rē inuenies. Tantūq̄ abest vt meis sibi scriptis velim detractatū: vt eius laudes
illustrare. ⁊ versibus quoad possum ⁊ orōne soluta decreuerim: nec me nūc ei⁹ cu-
ria detineret nisi sua me bonitas allerisset. Sed me quāta sic curialius infelicitas
ostēdit: nō qd ipse ⁊ alij pauci quos eqs amauit iupit. s̄ qd cōit principes agant
referre oportuit: q̄ si oia que inferius mala recensent in nostri principis inueniri
curia dixerim: apte mētiar nec minus mētiar. si nihil illorū hic esse crederim nec
ego quēq̄ momorderim. qz sic est hoim vita vt plus mali vbiq̄ q̄ boni recipiat.

Nostra intentio est fatuos esse qui principibus berent disputando. mo nstrare
iaz igit illos aggrediamur qui tanq̄ appetētes honorem principib⁹ seruiūt. Ad
uersus quos cu iuuenali libet exdamare. O medici mediā pertundite venas: de-
lirant enim qui propter honore principibus famulant: ad quorū purgandas mē-
tes non meis scriptis sed elleboro potius esset opus. quis enim in aulis principū
verum honore dixerit inueniri. Nant honores in curijs nō s̄m mores atq̄ virtu-
tes. Sed vt quisq̄ diti⁹ ē atq̄ potentior eo magis honozat. Nā quē vnq̄ paupe-
rem tācti p̄stanti virtute p̄ditū: regū aliquis sublimauit. Audio qd obycis fue-
rūt nōnulli viciis obscuro nati loco atq̄ inopes quondā. q̄ nūc oib⁹ sūt p̄lati: sic
em principes voluerūt. sed quos oro sic platos ais nepe quos suis morib⁹ cōfor-
mes inuenerūt. quibus morib⁹ auaricie: libidini: luxurie: crapule: crudelitati. Sic
est sane. Placet avaro regi quib⁹ pecunias vnde cūq̄ refert. Brutus est libidinoso q̄
virgines atq̄ maritatas sibi conciliet. Carus est ebri⁹ qui cōbibit. Crudeli iocū-
dus est qui sanguinē q̄ multū effundit humanū. Nemo acceptus est nemoq̄ ex
paruo statu p̄fector alijs. nisi magis aliquo facinore sese principi conciliauerit.
Et bic nō est verus honor ⁊ stabilis. qui ex radice venit nō bona. Vera gloria vt
inquit cicero: est illustris ac puagata multorūq̄ ⁊ magnorū: vel in suos ciues.
vel in patriam. vel in omne genus hominū fama meritorū: quā nec principes
assequunt nec qui seruiunt eis. Cum vitijs omnes fere sint dediti. nec bonū ali-
qui agant nisi fortuito. Et transeunt per urbem tibi inclinabunt homines. de-
nudabūt capita: cedent loco: salutes dicent. manus osculabuntur. Ita est certe
Et vbi trasigeris digit⁹ os retrotendit: subfannabitq̄ tibi. Et ille est inquit:
qui principem nostrum seducit. qui bellum suadet: qui vectigalia auget. qui one-
ra nobis inportabilia cumulare facit. ⁊ etiam qui verso pollice quos vult ex no-
bis occidit quem dñi decq̄ omnes perdāt. ne sub eius tyrannide diutius sirus.
huiusmodi est honor curialius. qui si te quisquis es oblectat. non verebor te stul-
tum atq̄ in sanū affirmare: qui oblectationes tuas in re fallac. variā atq̄ omnino
falsa recipias. Et parasitorū vocibus qui te cenarū grā laudat. quātū tribui debe-
at tuipe nosti. P̄tereo histriōes atq̄ ioculatores ⁊ toti⁹ vulgi laudes. quas vir
pudēs p̄ nullo reputabit. qz nulla est vera laus. nisi a veris p̄oueniat laudatis
Adde q̄ oēs curie sequaces nō quibus p̄sint. sed a quib⁹ p̄cedantur inspicūt
⁊ altius semper euolare nituntur atq̄ cum reliqui p̄cecesserint ipsi etiam regi-
bus incipiunt inuidere. quia inexplēbilis est humane glorie appetit⁹. Cui postq̄
te dederis semper illud ciceronis in ore habebis. Quicquid est enim q̄uis am-
plum sit: id certe parum est: cum est aliquid amplius. Est insuper philosopho-
rū sententia ac p̄sertim aristotilis in bonoribus non esse finem ponendum: qz
⁊ res incerta est ⁊ in potestate alterius. ⁊ qui seruit bonorū ⁊ hui⁹ seculi fame ne-

esse est vt multa faciat inuitus. Interdū pl^uboib^{us} q̄ deo seruire cogit. Duo enī
cū sint honores: alter viroz bonoz: alter multitudinis. Stultus est q̄ primū apd
regē venat: qz inueniri verus bonoz nō pōt vbi virtutes nō regāt. Qui nō alte
rum multo stultior est. qz rem pniciosam sequit: z viciosaz inistabile z incertā
Atq; hi quidē ppetuis cruciatibus affligunt: cū sibi pferri plurimos z sepe indi
gnissimos videant. nec qui bonoz est audius vsq; magisq; in curijs angit atq; iā
latis de honore sit dictū. Nūc ad potentiā eamus: pulchrū videt apud principes
esse potentē. tutorē vocari regis: pcepit alijs bellū indicere. parē cōponere: posse
obesse z prodesse q̄ pluribus. Sed multi decepti sūt. cum posse apud reges pluri
mū q̄ suerūt: apud tiberiū. Meronē claudius tam potēs Seianus fuit vt impator
apud capreas cū regē caldeo sedente: solus hic imperiū administraret. secūdūq;
illud totius orbis caput veneraret. Et quippe si ante ipm oppressa cesaris senectē
fuisset. hunc vnū populus augustū vocasset. S; nulla est apud principes diutur
na potestas. nulliusq; status debilior. nullius incertior. nullius infirmior est. q̄ ei
qui apud principē videt esse potentior. Sūt emuli multi: simultates: odia. Dis
potentia magne inuidie subiecta est. Incidūt suspitiones: parantur insidie: pstre
pūt vndiq; delatores. Atq; vt oculus parua festuca turbat. sic principum gratia
offensiuacula vel minima cadit. Interdū etiā nullo crimine pōditur. tantū apud
principes subdola lingua pōt. apud adrianū impatorē delatoz voces adeo valu
erunt: vt amicos quos ad sumū prouexerat: post hostium loco habuerit. Sed ad
seianū redeo: vis ne saluari sicut seianus: z tam esse potens vt ille fuit. At hic vni
ca principis ep̄la captus est: p vrbē vnco ductus ad spectaculū: z in tiberidis ripa
truncatus. Q̄sq; ipsius statue ex capitolio deiecte sunt. perlege sacras lras: quot
saul: quot dauid: quot salomon ex his qui apud se potentes erant occidi iusserunt
Abimelech q̄ potentē vidit apud se ysaac ex regno repulit forsitat: z interfici ius
sisset. nisi digit^{us} dei cū illo fuisset. Clitonē sue nutricis filiu z philippi patris laudes
cōpare fuisset. Alexander macedo sua manu interemit. Extant nri tps admodū
multa exempla: q̄ pulto fugio ne cui videar detraxisse. De magno regni appulsi
senescallo nemo me dicere p̄bibet. qz tuta est in mortuoz rep̄b̄ensio. Sic apud re
ginā Ioannā p̄mo in loco fuit. potentiāq; suā firmiorē putabat. qz z stupris sese
infamauerat. At regina cōuerso in aliū amorē: p̄cussorē ad illū noctū trāsmisit:
quo mortuo alios sibi cōcubinos substituit. Parati sūt q̄ apud reges ppetuo sint
potētes. Sepe q̄ heri placuit hodie displicet. nullū est in atrijs principū mai^{or} stu
diū q̄ vt alios de gradu p̄cipiet z se erigāt. potentū quilibet appetit. nulla inter
curiales habitat fides: nō frater a fratre tutus inuenit: nec patri fili^{us} fidus est. nec
filius patrē seruat. quilibet sibi studet. oēs pferri volūt. oēs mādare. Si quis po
tens est. mille circa se oculos habet z totidē linguas ad ruinam eius aspirantes: z
vnus binc al^{ius} illinc p̄mit. Minimū multos timere habet q̄ multū pōt. z illū oēs
oppugnāt q̄ principi gratior existimat. Runt tures q̄ iuxta flumē sitē ppetuū
in se aque cursum recipiūt. quid tu facias qui ex vni^{us} voluntate dependes. in cuius
amore nec ferro nec plūbo sed cerra fixus teneri: quā vel infrigidat^{us} amor excutiet
vel ire feruor eliquabit. Nō oibus tantū aridet fortuna. quātū cācellario nostri
cesaris caspari schlick. quē vel miranda fati clemētia: vel singularis virtus. atq;
pstantia (que in paucissimis boib^{us} rep̄it) apud tres cesares inter primozes po
tentē reddidit. Alios nō vix vnq; vidim^{us} in curia successoris tales cē q̄les apud
antecessorē fuere. S; p̄cipites cōplurimos ex gradu cernimus. ita vt quāto p̄
bonozatiores z potēiores censebant: tanto crinde debiliores z inhonozatiores
fiāt z sint inimicis gaudio. amicis nō z p̄p̄inquis z sibi dolori: molestie atq; de
decori. Est autem vulgatissimus eorum finis qui apud principes vel bonoz vel
potentiam querant: quos in errore tam manifesto cōprehensos stultissimos cē
nemo negauerit. nec plura de potentia. Nunc diuitias psequamur quas mime
dubiū ē plures mortales icuriales carceres attraxisse q̄ cū oratio se laborē ser

rediūt senes: vt in oia tuta recedāt: quidā vō Iuuenalis referūt verba: qñ ego
 figm aliquid quo sit mibi tuta senectus a tegete ⁊ baculo. Aduersus quos pos
 sum saluatoris nři sermonē referre: qui tā difficile dicit diuitē intrare regna celo
 rū: q̃ per foramē acus transire cameluz: quo sit vt stultum sit diuitias querere: ⁊
 spem patrie celestis amittere: nec mibi quisq̃ timorē famis adducat: quasi nō ha
 beat rps vnde alat paupes suos. Apostoli nauim ⁊ retia reliquerūt inquit biero
 nymus: nec tamē illis quicq̃ defuit. Libertas xpi pauperuz ⁊ olera. Credi diuitijs
 pferunt: sed ista fortasse nūmū religiose dicunt: nec talia sunt que vulgo probari
 queāt. Agamus igit̃ pingui mīnerua: cōsentiāmusq̃ Iuuenali ⁊ aristoteli ad se
 licem vitā opus esse diuitijs: q̃ non facile emergunt quoꝝ virtutibus obstat res
 angusta domi. Sūt qui se posse putāt diuitias cumulare principibz seruientes:
 at bi vt diuitias cōparēt libertatē vendūt: nec tamē diuitias assequūt: nam si
 nū p̃ncipēs vel beneficia contulit vel feuda cōcessit: vel res alias: tantomāgis
 seruire teneris quanto maiora sunt dona. Qd si aliunde nescis ex gregorio disci
 to. Cū em̃ inquit ille augmēt dona: rōnes etiā crescūt donoz. Q si tūc ex curia ve
 lis abire cum diues es factus: mox oia perdidisti. Inuenit causa. Submittit ac
 cusator: cōuincieris reus: etiā nō cōmissi criminis auferunt bona: ⁊ ne cōqueri
 vñq̃ possis eripit ⁊ vita. Si vō in curia pscuaueris: oportet ad queuis impia
 regis esse paratū: ire in bellum: p̃c latrones transire: nauigare in mari: manere in
 peste: mille capitis adire pericula. Iustū ⁊ iniustū exequi mandatū: ridere ⁊ flere
 cum rege: laudare quē laudat: vituperare quē vituperat: nulla tibi in verbis aut
 in operibz libertas supererit. Quid igit̃ stultius est q̃ diuitias per tot tormēta
 cogere: cū sit manifesta frenesis: teste latiro: vt locuples moriaris egenti viuere
 fato. Nonne preterea deliramentū est cum duo vel tres cumulauerint opes: oēs
 vnius liberalitatis munificētiā expectare: ⁊ nō potius infinitos respicere: q̃ duz
 regibz seruiunt: ad extremā inopiā sunt deducti. iam dabit inquit Persius iam
 iam donec deceptus ⁊ rēpes ne quicq̃ fundo suspirat munus. in imo diuitibz non
 nūq̃ dari solent diuitie: sicut in mare ferunt aque. Memo paup̃ quis diu ⁊ admo
 dum vtiliter seruiuerit: tantū premij repositabit quātū diues ex obsequio paruo.
 Nō enim seruicia in curijs principū: sed persone ponderant. Nā ⁊ paruos par
 ua decent ⁊ magnos munera magna. Nec donare reges solent: qd nequeant cū
 libido fuerit auferre: itaq̃ nec rē donatā si velis alienare poteris: nec in aliud rē
 gniū trāsferre: nec ex ea quicq̃ disponere qd regi nō placeat. Nō sūt igit̃ tue b̃mōi
 diuitie q̃b? nō potes vti p arbitrio. Quid q̃ neq̃ testādī facultatē habebis nāq̃
 si liberis careas nemo tibi nō princeps erit heres: si adsunt filij: nisi ⁊ ipsi principi
 seruiāt nō succedēt tibi. Taceo quot diuites necati iussu eoꝝ sint qui eos ditau
 erunt. Solēt em̃ principes sic nōnullis largiri multa: sicut ⁊ nos suos pascimus vt
 eos postq̃ impinguiati fuerint deuorem? Sic de seneca Longinoq̃ legim? quos
 ppter diuitias interemptos Iuuenalis affirmat bis versibus. Tempōbz diuis
 igit̃ iussuq̃ neronis. Longinū ⁊ magnos senece p̃diuitis ortos. Clausit ⁊ egre
 gas lateranoz oblidet edes. Tota cobora perierūt em̃ ⁊ laterani ppter diuitias
 Sancte igit̃ scriptū est ⁊ vere qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Adde q̃
 paucissimi reges q̃ sua sunt donāt: rapiūt em̃ vt donent: q̃ nec vera sunt dona nec
 iuste possidēt. Cū vir regnū vllū inueniat qd nō sit vel partū vñ p̃tinuatū fraude
 qd ē qd largire iuste p̃ncipēs possint vñ pecunie vñ localia veniūt q̃ apud princi
 pes sūt. nisi ex rapto vñ ṽditione iusticie: aut ex spolijs cecidiarū. At ista sūt iniqui
 tas p̃mia: q̃ nec regi p̃desse neq̃ tibi vtilitati si donata fuerit eē possint. Relinqm?
 igit̃ hāc diuitiarū cupiditatē q̃ nō implet auar? pecūia. ⁊ auaro vt inq̃t Hierony
 mus ⁊ Seneca p̃r? dixerat: tā deest qd bz: q̃ qd nō bz. Scim? scripturā dicentēz
 q̃ nō pderūt diuitie in tpe vltionis. diues em̃ cū interior nō sumet oia ⁊ nō de
 scedet cū co gloria dom? ei? Quam? obsecro tāq̃ nihil habētes ⁊ oia possidētes
 victus atq̃ vestitus vt itēz hieronymi ṽbis vtar: diuitie xpianoz sunt: ⁊ bas est

potēs nobis dñs absq; ministerio pñcipū tradere diuitias veras apud reges vel
nō inuenim⁹: vel tales inuenim⁹ q̄s lōge meli⁹ fuerat n̄ inuenisse. At hoc de diuitijs
libasse sufficiat. Ex q̄b⁹ nī fallor mōstratū est stultitie opaz dare: qui ob opes prin
cipib⁹ famulant⁹. Nunc tps admonet vt de voluptatib⁹ differam⁹ in quib⁹ multi
mortales beatitudinē posuerunt. Atq; in pris epicurus vir aliq; magn⁹ quē pbi
nri tps magis vbiis q̄ faci⁹ reprobat. nā q̄tus ē obsecro vl̄ theologoz q̄ volupta
tib⁹ nō inseruiat. Q̄ obrēsi quē forte inueneris q̄ aspñet oculis pulchritudinē re
rū: nō odore vllō nō tactu nō sapore capiat: sed udatq; aurib⁹ oēm suauitatē: hūc
boies ⁊ ortasse pauci deos pñcios pleriq; aut iratos putabūt. In oīone p mar
cello ciceronē dñantē. inuenim⁹ q̄bus in vbiis oēs q̄nq; sensus tetigit q̄bus volu
ptates bauriunt. Cūq; duc vic sint q̄bus būana vita cōtinet: altera vtutū: altera
voluptatū: illa deserta inculta atq; interdusa frōdit⁹ ⁊ virgulib⁹ hec sp boiuz fre
quētia tenet. nec q̄sq; est q̄ voluptatē non obsequat. Sūtq; admodū multi q̄ tāq;
voluptatib⁹ fructuri obseq̄a pñcipū amplectunt⁹: q̄dq; stultissimū sit opēdū fue
rit ondisse: ac de voluptate q̄ prīmū oculis pñcipi prīmū dicam⁹. Oblectant nō
nulli dū splēdidos eq̄tes sp̄ciant. dū bella gen̄ exercitusq; cōcurrere vidēt: dum
formosas cultasq; mulieres intuent. dū cetus boiuz ornatoꝝ: dū ludos: dū iocos
dū pulchros equos: dū picturas: dū sericeos pānos: purpureos: aureos: duz mi
rificas vestes: insignes vrbes: egregias domos: alta palatia: marmorea templa:
testudines: viridātia prata: lucos: fontes: flumina: feras serenū aerē: mōtes apri
cos: aincias valles: armēta: canes: ⁊ hmoi cetera cōtemplant. ad beoia multa
iocūdia: sūt priuad boibus q̄ curie obligat. nā q̄ seruicio regū mācipatus: est in
bello nō vt spectator. s̄ vt miles adent. ⁊ huc atq; illuc cōcursabit. ac hostē ferire
seq; tueri magisq; oblectare oculos cogitabit. Mulieres nō intuebit nisi cū regi
placuerit. tūcq; illas vidēbit q̄ alijs grate sibi molestissime sint. ornati vestib⁹ bo
mines pl⁹ iudicē q̄ voluptatē p̄beant. ⁊ alienos eq̄s ⁊ meliores ⁊ nitidiores q̄ sui
nō letabit inspicere. iocis atq; ludis praro intererit: lateri regio sp̄ afficit⁹: pala
tia nō tēpla picturas facili⁹ spectare mercatores atq; puati boies q̄ curiales pos
sunt. Cūq; reges praro suoz regnoz limites exeat: vrbes inspicere nō nisi viuis
regni poteris. nec qd apud alias gētes sit pñciosū vidēdi tibi copia dabit⁹: ea q̄q;
in capis sunt visu delectabilia rarissime inspicies: domo clausus q̄ si captius nec
vñq; exibis. nisi cū rex vel venari voluerit: vel aliter animū relaxare: qd cū fiet cū
marime velles domi manere cū niues agros cooperuerint: vel cū solis feruore
mundus ardebit. Sed marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib⁹ ps maior cu
rialiū. nec in choreis atq; tripudijs seminarū delectatio daf: cū tu illa respicias q̄
in aliā fert: ⁊ te nedū sp̄cniit: s̄ etiā odit. Nulla dies est in q̄ res mille nō videas q̄
tuū pturbēt aium. Semp tibi antē oculos inimici sunt: osculariq; manū p̄sepe co
gis quā velles trūcata videre: facileq; plus amaritudinis q̄ dulcedinis visus
tuus ex curia reportabit. At in auditu dices magna est curialiū delectatio dñ no
uitates totius vr̄bis viros sapientissimos loquētes: duz gesta viroz magnorum
duz cantus sonosq; audiūt musicoꝝ. Credo ⁊ hoc pleriq; decipe. Sed medēdus
est etiā huic p̄tine q̄s oblectaturus aures curie se astringat ac molestiā p volu
ptate capiat. nā qd tu mibi de nouitatib⁹ ais abs negotio pfuto: cū plura illicib⁹
plēticia q̄ grata audiant. Cū nūc ciuitates capte: viri pstantes occisi: spolia facta
rapine commissi: victores mali: victi boni sepi⁹ referant. Viros autē sapientes qui de
in orb⁹ ac secretis nature disputāt. quiq; bystozias referūt. nō nisi p adulationes
apud pñcipes accipies: q̄ si nōniq; oratores atq; pbi disertī curias adcūt. oratio
nesq; corā pñcipib⁹ bñt. nō tādulce est eos illic audire. vbi cū metu magis loquit⁹
q̄ in scholis vbi sūt liberi: ⁊ ad veritatē nō cōplacētā fant. Hinc ē q̄ atbenis duz
libera ciuitas fuit ⁊ rome duz cōsules repū. gubernabāt: fraz studia marie floue
rūt. In curijs nō q̄libet sermo p adulationē dñ. nibil ad verū dī. Cōmēdant mali
boniq; vitupant. Sūt q̄ veterū narrant bystozias: s̄ mendosū atq; puerse: dāris
p̄ceptib⁹ nō credi: s̄ fabellis in amb⁹ fides adhibet. Plus guidem de colūniā qui

bellū troianū magis poetice q̄ hystorice scripsit. Vel marfilio de padua q̄ trāstā-
tiones impū q̄ nūq̄ fuerit ponit vel vincētio morcho q̄ liuio: salustio: iustino: q̄
to gurtio: plutarcho: ac suetonio p̄stātissimis auctorib⁹ credit. Litaristas ho ac
cātores: quis curia solet optimos hīe pl⁹ em hoc gen⁹ boiuz q̄ pboz vl⁹ poetaz
p̄ncipib⁹ placet: nō ad tuā s̄ regis audies voluptate. Cūq̄ tozmirē aut aliud opus
agē velles: tū potissime istoz sonis aut cātib⁹ inq̄etaber. Qib⁹ hoc vicū ē cātōz
bīnq̄t. Orat⁹ int⁹ amicos vt nūq̄ inducāt aim cātare rogati: iniussū nūq̄ desistāt
Quo fit vt cū nolis audias. cū velis nūq̄ appeāt. Et tñ bis singlis kl̄s aliqd̄ co-
geri elargiri. Quid q̄ oia iurgioz atq̄ riarū sūt plena: vn⁹ alteri maledicit: incre-
pāt se inuicē. Blasphemie in deū scōsq̄ iaciunt: oēs in p̄fuso loquunt. tot clamo-
res sunt: vt vir sociū q̄ ppe te est valeas audire. q̄ liber sua facinora narrat cū dero-
gatiōe alteri. Illi suā patriā laudāt z alienā vitupant. Spuriōssima vndiq̄ ver-
ba p̄sonāt: nulla in h̄bis modestia: nulla ruerētia null⁹ pudor. Scurrē sp̄ audiūt
vel detrabētes vl⁹ ructātes. Hā bis solis libertas ē: q̄cqd̄ vel facere velint vel dice-
re. At beci q̄s sapiat furd⁹ poti⁹ ee velit q̄ audire. Hā de tactu p̄gan⁹ in q̄ ven⁹
potissime dñat quā nōnulli rerū ignari blādissimā in curijs ee p̄fidiūt. Ex eo errā-
tes q̄ mulieres cōs amare p̄sueuerūt: q̄ vestib⁹ sūt ornati q̄ crines vētilāt: q̄ toz-
neamentūq̄ intersūt: q̄ canūt: q̄ choreas ducūt: q̄ sp̄ leti atq̄ bilares iueniunt: sicut
curiales ee vident. S̄z minime ita ē vt grata sit hic ven⁹: nā si qua est mulier que
hos amat: nō tñ eis se credit: q̄s loq̄ces agnoscit iactatores instabiles pluriū ama-
tores: nisi forsitan aliq̄ est q̄ famā parui faciat: tūcq̄ mlti circa vnā cōcurrūt. nec
yllā s̄meriuali diliges. bincrise: cōtentiones: odiosa verba: interdū vbera z homi-
cidia: nulla nutritio modico poteris: cui adsint quī multa p̄mittāt. veniet alter te
pulchrior: z acceptior: nulla tñ fides ē q̄ vno p̄teta sit viro sepe cū amicā petes aut
aliū cū ea inuenies. aut iste illā ad aliū regies. Qz si tibi grata obtigerit z fida puel-
la. nō poteris nisi raptim. z p̄ furtū ee cū illa: neq̄ em seruire regi z amoz poteris
q̄ vterq̄ insolēs dñs est: z q̄ hoīem totū vult sibi. Adde q̄ nedū amicā sed nec cō-
iugē in curia pudicā suabis: tot sūt vndiq̄ p̄ci. tot formosi iuuenes. tot p̄missio-
res: tot lene. vt nec castissima cōiunt resistere tot impugnationib⁹ possit. Qz si p̄-
bissima fuerit: deserēda ē tñ: cū indies curie p̄ncipū moueāt. Siue cōiū sit siue cō-
cubina tūc anxietas mētisq̄ dolor: qz nec cū amica remanere nec illā ducere tecū
potes: z instabilitatē femine remanētis cui⁹ ē in horas mutari sp̄ suspectā hēbis.
Hūge irrisiones ac detractiōes q̄ sūt amānb⁹. Diuinera discrimina: pōdera suspi-
ciōes: oia bec cū sint priuāq̄ gūia: curialib⁹ ip̄portabilia. nec vsq̄ i atrijs regū tactus
oble ctat. Sequūt aliq̄ duo sensus odorādi z gustādi q̄ p̄t̄z p̄iūcti sūt p̄ti distiūcti
nāq̄ dū fercula redolētia sapidaq̄ p̄medim⁹ vterq̄ sensus letat. Si q̄s aut flōzū
aut vngūtoz seq̄t fragrātiā nō gustū s̄ odoratū iuuabit. z officiū suū odoratus
amitter cū i palato cib⁹ inasticabi⁹. At bi q̄b⁹ in solo palato ē cā viuēdi stulti sūt
z pecudiū vitā nō boiū sectant. Hā z apls eos vitupat quoz de⁹ vent⁹ ē. rē nāq̄
danatā sequūt: quāuis plurimi. p̄terea velint regib⁹ obseq̄: vt bibere atq̄ edere
maxime possint: z q̄ p̄ncipes optimis vtant⁹ vinis atq̄ cibarijs vscī q̄s se eisdē
sp̄erāt: potaturosq̄ cū regib⁹ se cōfidūt: ac sicut musce pingues measas sic isti vn-
ctas dñoz popinas infectant: q̄uis regalibus epulis magis musce q̄isti potian-
tur. Videam⁹ igit apud fastigiū regale quāta sit curialiū edēdi atq̄ bibēdi volu-
ptas: q̄ sane tūc optima est. cū fames adest atq̄ sitis: cū nec illa nec ista p̄trahitur
At in curia praro añ meridiē cibaria distribuunt: quo tpe nō famelici sed rabi-
di sūt boies. quibusdā ho expectatio longa debilitatis spiritibus appetitum subzi-
puit. aliq̄ modico pane vel cafeo p̄egustato orificiū stomachi clauserunt: quo fit
vt aliq̄ vorent quicquid apponit⁹ z ad crapulam impleant. Alij vel minimū fume-
re nequeant. Interdum in ortu diei z ante lucem fercula posita sunt. que nisi co-
mederis vsq̄ in noctē ieiunabis. nec tñ stomachus officiū suū fecit nec appetitus
adest cū post meridiē prāsus fueris rursus post borā cena ponit. nūq̄ in suo tpe

abus afferē: binc subitē mortes atq; intestata senectus: 7 oreis 7 vomit⁹ 7 ilioz
color 7 calculus: 7 morboz oia genera viuūt: qualis cena tñ vinū qđ succida nol
let lana pati. vt Iuuenalis ait afferē: qđ cū biberis insanus fias accosus: aqua
ticū: corruptū: pēdulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore saporēq; ma
lo. Taceo illos pñcipes qui tñ ceruisti in potu pber: qđ cū vbiq; amara sit: in cu
rijs tñ 7 amarissima est. Nec tibi aut in argento aut in vitro dari pocula credas
nāq; in vno furtū timef: in altero fractura. Notabis igit ex ligneo cōbomigro an
tico: fetido: in cui⁹ fundo sex cōcreta est: in quib⁹ sepe mixisse dñi cōsuecrunt.
nec tibi vni cūp⁹ dabit vt si vdis vel aquā misceas vel purū bibas: s; in cōpota
bis: atq; ibi mordebis vbi nūc vel pedicula barba vel saluosus labiū: vel imū
dissimi dētes fuerūt. Interea vinū antiquū in tua pñtia regi ppinabit: cui⁹ tanta
fragratiā ē: vt ei⁹ odore tota dom⁹ repleat. Hibetis muscatellū: maluatū: ex gal
lijs: ex matrigali: ex riparia genuēti: ex bŭgaria: atq; ex ipa grecia sibi afferri vina
iubebit: nec vnq; tibi vel minimū cyathū cōcauit q̄uis cardiaca passione cruciet
q; si bonū vinū an te sit nō tñ iocūde sapiet: cū melioris fragratiā tue hauserit na
res. Velles nōnūq; bibere s; nō audes nisi maiores incipiat: nec famuli vinū appo
nūt nisi post mediū mense: q; si añ peticris 7 importun⁹ 7 pculās 7 cōsuetus iudi
caberis. nec sine ignominia qđ postulas obtinebis: nec ad tuā sed ad maior⁹ sitim
potabis. Quū postq; in mēsa fuerit p multas man⁹ trāsibit añq; ad te veniat: nec
sp̄ces mūdari cūpū dū pincerne remiscēt: q̄uis in fundo fer bereat vel inē aliq; r
uctauerit. nā sicut in tēplis aque bñdite supinsūdif. sic i atrijs principū vinana
vasa quib⁹ fanulie potāt in anno semel euacuata mūdant. Nec in vno tñ sed in
aqua q̄z cruciat⁹ inest. Illā si stomach⁹ dñi vt iuuenalis inq̄t feruet. potuq; cibos
frigidior geticis petif decocta pruinis. Quibusdā i estatē seruat glaciē atq; bac
in feruorib⁹ vina frighunt: nec tibi minima portio dabit maioriq; siti cruciabit: q;
vidēdo nihil gustabis. Quid tibi de mappis dicā: nigris lacris vinctis q̄ neduz ti
bi fastidiū moueāt: s; manib⁹ applicant teq; sequūt: si qñ te voluer⁹ tergere q; plu
res veriti madidas pingui iure man⁹ in p̄p̄is desiccāt vestib⁹. binc illud abdo
mē q; in pectoralib⁹ curialiū cernis. vt sati⁹ sit in stabulis porcor⁹ q; i curijs come
dere dñoz. nā mēsalia illa mūda: fericia duplicata: solis principib⁹ seruiūt 7 iudi
ces mutant: tua trūcis affira tādiū piscerni a mēsa possint. Audi nūc cibaria 7 su
me voluptatē si potes: nulla tibi alia mactant aialia q̄ boues: capre: porci: v⁹ v⁹
si. nec ista recentia vel paululū trita. s; postq; fetere ceperūt dispēsatores emere so
lent. nā qu o minoris emūt eo magis furant. Carnes tue frigide bis coctē imēde
insipide: fetētes fumo 7 carbonib⁹ plene: nullis admētis: nullis salsamētis spe
ciebusq; nullis apparate. Caules putridi: rape marcētes 7 muscide: legumina se
mieocta: cicera: pis: fabis: lētib⁹: interdū puluerib⁹ atq; cinerib⁹ mixta. Case⁹ ra
ro ad te venit: aut si venit viu⁹ ē plen⁹ verimib⁹. vndiq; pforat⁹ situ quali⁹: fero
dunoz: butyrū fetidū lardūq; rancidū tua fercula cōdit. Qua tñ apponēt tibi
cū iā pullos alūt. Dira 7 poma marcida q̄ nisi tu comederis porcor⁹ cŭca fuissent
oleū quo tibi excoquunt⁹ fercula de lapadib⁹ sumit⁹ vel lucernis: cui⁹ fetore fugant
serpētes possent: q̄le illud fuisse credendū est ppter qđ rome cū bochare nemo la
uari volebat. Ego magnifico bero meo caspani cācellario gŕas ago: qui me hac ex
sentina inuidiarū detraxit. 7 ad lautā ei⁹ mēsam deduxit: q̄uis nisi ipse fuisset iā
curiarū tedijs renūciassent. Sed psequar ceptū iter. pisces tui vel lucij parui vel
carpones vel alleria. Si nataliciū fuerit poteris 7 renkam gustare luti in quo in
cuit odore fetentē: vel angillā colubze cognatā: aut hocce pisces qui apud cloa
cas vrbū nutriūt. Si quis tibi nobilior piscis apponet qđri duan⁹ erit. Panis tu⁹
niger 7 adeo durus vt vix genuinis dentib⁹ frangi queat. Et q̄uis eodē p̄cio sepe
niger 7 albus panis emat: ne tñ assuescas sp̄ nigro pascēris. Glotūq; dñi affidue
in se ac seruos disparitatē notari: q̄uis neq; voluptati nōnūq; neq; vsui fuerit.
7 tua insup fercula eadē sūt: facileq; in amū qđ tibi edendū sit scire poteris: q; res

admodū voluptatē dimiuit q̄ solet varietatib⁹ irritari. Posset forsitan aliq̄s h̄
 tolerare. nisi meliora p̄ se ferri p̄tinuo cerneret. sicuti curialib⁹ accidit: q̄ dū fordi
 dū panē terunt. dūq; in morē equorū vel ordeū vel speltā vorant: aut q̄s vocant
 cascatas. Interea dñi piscē quē corsica misit vel thaurominitane rupes. seu iētia
 nāq; guttura faciare nō sufficiūt n̄ra flumina nec maria dū piscatores p̄xia queq;
 scrutant̄ retib⁹. nec piscē sinūt ī vicinia crescere: ecce mor̄ aliū q̄ lōgi latiq; pecto-
 ris. necnō squillā desert asp̄ragis vndiq; septā: cui⁹ cauda nedū familiā s̄ hospī-
 tes q̄s siq; affuerunt p̄uiuasq; despicit ille murenā adducit ex sicilia quā inf̄ scyllā
 ⁊ charibdim cepit. dum aufer se p̄tineret. quid accipenseris. turtures temulas
 aut alios pisces enumerare. q̄cqd in aquis suauit̄ alitur. ante principē atq; id vel
 assum vel oleo vene frano vel vino coctū optimo inf̄ odoriferas herbas intuebe-
 ris. Maria int̄ pisces tibi inuidia accrescit. nec minor inter carnes. Cū ceruū le-
 porē ap̄ū capreā castora fascianū perdicē gruē pauonē oricē gallinā turdos me-
 rulas ficculos ardeas. Anseres bedulos agniculos cunicos: aspiolos ⁊ q̄cqd
 volat ⁊ q̄drupedat saporis egregiū vorantē principē videas. atq; bece egregie con-
 dita pulm̄ etarijsq; p̄parata suauissimis. q̄ cum respicis nihil ex bis q̄ ante te sunt
 mordere potes. S; expectas ⁊ ad comitē dicis ecce iā dabit nobis semiesus lepo-
 rē aut aliqd de clunib⁹ ap̄ū. iā piscē assum. iā p̄gelatuz aromatico iure ad nos mit-
 tet. iā pu llū gallinacē iā duas auiculas destinabit. sed euanescit ois cogitat⁹ tu⁹
 nā curialibus nihil horū porrigit. nisi fortasse ad cruciatū tuuz aliqd socio tibi as-
 sidētī mitteret. quo scires illū te p̄ncipi cariorē. nōnūq; ⁊ tibi tantilluz dabit non
 quo te facieris. sed q̄ magis afficiari tedio q̄ suauis sint epule p̄ncipis. scies panē
 an dñm niucū ac molli saligine factū aspicias ad quē pistandū p̄pius eligit ⁊ ma-
 gno sp̄edio retinet artocopus. quē si tangere volueris increpatus pcutieris qui
 panē tui canistri nō recepis nec intactū heri dimiseris q̄ si ver fuerit ⁊ optata to-
 nitrua cenas maiores reddiderūt. radunt tubera terre ⁊ vsq; alibya deferuntur.
 Voleti optimi. quales edere solebat claudī⁹ ante illū in quo venenū vpo⁹ sibi por-
 rexit. Curialib⁹ aut viles ⁊ ancipites fungi ponunt. ⁊ in quib⁹ sepe mors editur.
 Doma p̄ncipis talia sunt q̄lia sorores dicunt Desperides habuisse ⁊ bis solū ob-
 lectari potes. tā em̄ odorifera sunt. vt nō solū p̄pinquos. sed lōge etiā stātes odo-
 re suo pfundūt. tangere tñ illa nō poteris aut quouis pacto gustare. Cāse⁹ ex par-
 ma placitāq; deducit. Sudās cecus: pinguis ex ouib⁹ factus. q̄ solū serpyllū cūz
 suauissimis herbis depaste sunt. Structorē interea saltantē p̄ totum ⁊ c̄biomā
 ta volanti cultello ante dñm diuersis gestibus leporē atq; gallinā secantē specta-
 bis. ⁊ qui te nihil horū p̄mittit tangere quibus oblectareris. Quis est q̄ rebus in
 istis voluptatē esse curialibus credat. quis non potius penā ingentes cruciatūq;
 maximū recognoscat. an non similimū est hoc tormentū illi quod poete finierūt
 de Tantalō qui nec in aquis bibere nec in pomis edere pōt. Quis ad mentū vsq;
 vtrāq; sibi p̄tingant. Quid q̄ in mensa princeps assidue fabulat̄ atq; tacēda dice-
 daq; fac. cum tu nec loqui nec bisecere audeas. nā si forte nutrire p̄sumpseris aut
 nutu aliquid significare. quasi casus p̄ plantas educeris foras. ac vel latro vl̄ fur
 vocaberis vel adulter. Maria queq; dom⁹ vt iuuenalis ait seruus est plena sup-
 bis. ille panē magno cū murmure porrigit: ille indignat̄ q̄ se aliquid poscas ⁊ qd
 se stante recibas. aut nō vidēt famuli defectuz mense. aut si vident negligūt emē
 dare. Sepe tibi vinū vel panis deerit. nec tñ aliquod isorū poscere audebis. Si
 vel aquā vt vinū tones vel acetuz vt piscē mergas vel sal vt carnes aspgas vnq;
 petieris infortunus diceris. Enumero tibi sedentiū tedia. sed maiora illoz sunt
 qui stātes seruiunt: ⁊ quoties aliquid mordēs ipi tecum biant ⁊ acré soluz capiūt
 qui solis pascunt̄ cemaruz reliquis. S; accipe molestias alias. Sunt in curia di-
 uerse dapes. nā raro minus quatuor ferculis cena parat̄. at ista nūq; vt optares
 ex ordine dabunt. semp quod vltimuz velles erit primum cum panē satur ⁊ vsq;
 plenus torso fueris. tunc cibaria meliora porrigent. vt vl̄ stomachat⁹ renuas vel

ad crapulā cū tuo maximo bāno comedas. q̄ si q̄s casus meliores epulas initio
mēse p̄cesserit. mox ille ex oculis auferrent. Est et̄ magna mīstris diligētia ne diu-
tius res p̄ciosiores esse in mēsa p̄mittāt. nā 2 in ponēdo tardiusculo. 2 in lenādo
celerrimi sunt. Aspice insup in parapside q̄t man⁹ enatāt circa carnes. q̄t cultelli
festināt: quale piculū illic manū apponē nisi q̄s chirobeca ferreā. recepit. Sicut
apud strigoniēseni archiep̄m illū qui añ p̄ntem secūdus fuit florētīnū quēdāz fe-
cisse cōmemorant. Cōtigit em̄ vt nōnūq̄z alicui q̄s digitū vel portionculā man⁹
accepit atq̄s momoderit. vituli carnē vel bouis existimās. Nēse in curijs v-
diq̄s circūq̄z edentib⁹. Libaria sup̄a caput tuū 2 bumeros afferunt: sepeq̄z su-
p̄ te ius totū effūdīt. Dicte p̄mit is raptat 2 in faciē tuā vomit inē ferculū 2 fercu-
lū magna fit mora: rēpusq̄z lōgū expectādo p̄sumit cū interz nec sp̄uere nec scri-
re potes. nisi scurrarū numero velis haberi. Nunq̄z certa comedēdi est bona. Si
tū in ipso mēse initio nō affueris: cena mulctaberis aut iurgijs afficiēris acerbis
Inter hec nec porros neq̄z cepe neq̄z allii: q̄z venenū ab oratio dī comedere po-
teris. Nec igit q̄ principes edunt. nā illa tuū ventrē dedignant. nec que rustici vo-
rant. q̄z victorē dnis ingerūt: gustare p̄mitteris. Crassis igit illis 2 nullo sapore cō-
ditis vteris dapib⁹. In quib⁹ si voluptas effct aliq̄: cessaret tū q̄z continue sunt 2
imutabiles. nā voluptates vt iuuenalis affirmat rarioz vsus cōmendat. At ibis
rebus tantū deest vt gaudiū aliq̄s intercedat: vt male iudicare non existimē: qui
sūmā in eis miserā sūmāq̄z cordis afflictionē posuerit. Sed stultū atq̄z impentū
vulgus hec tedia nō aiaduertit: solūq̄z suspensas auro vestes ac sublines respiciit
in q̄s milites. Et cū opes argentū aurū famuloz catervas 2 ornatū exteriorē
intuef. miseras interiores nequaq̄z p̄siderat. At seneca sūma prudentia vir. Isti
inquit quos p̄ feliciab⁹ aspiciēis. si nō qua cernunt s̄ qua latēt videritis. miser sūt
surdidi: turpes: ad similitudinē in suoz parietum extrinsecus culti: quo fit vt cu-
rialibus q̄ p̄pter irritamenta gule p̄ncipib⁹ seruiūt: nedū ciues priuatos q̄ cuz io-
cūda cōiuge inter dulces liberos caste ac parce comedūt: vel ruricolos q̄ medias
inter oues castaneas molles 2 mista poma cū lacte vorantes. nitidi fluminis v-
das exhauriūt. Sed ipsos quoq̄z qui in crepidinib⁹ petrarū vel in pontib⁹ vel ad
ecclesiā valuas medicāt. sine cunctatione p̄ponā. Cū illis nec ex snia succedat
quod appetūt: nec si successerit meliores p̄pterea beatioresue fiāt. Sūt igit omnes
stulti q̄ ob has cās in regiū famulatū sese recipiūt. Eterū cū ab initio dixerimus
quosdā eē qui tanq̄z aie cōsulturi regalib⁹ sese dedūt obsequijs: extimāt em̄ consi-
lendo regib⁹ vtilitatē reipub. p̄mouēdo: pupilli 2 viduaz tuēdo causas afflictis
2 inopib⁹ succurrēdo. tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista pangunt.
Rēspōdendū est etiā bis. ne qui stultiores sūt alijs. sapientiores oibus videant
q̄uis neminē ad huc cognouerim qui nō suū aliq̄s t̄pale cōmodū apud reges inse-
ctaret. Singamus tū aliq̄e f̄ore quē sola salutis aie ratio mouerit. An ita est vt
hoc in curia sibi possit obtinere. p̄sulemus nē nos viro bono in obseq̄o vt se regis
imergat. Putabim⁹ ne sic animā lucre fieri. Mibi bercule nō fit verisimile in cu-
rijs principū vbi tot vicia regnāt. vbi tot irritamenta ab exercatio stutū subducūb⁹
vi virū aliq̄e bonū posse p̄seruare. Nāq̄z vt sessor bon⁹ in cā retrogrado vlti-
citroso excutiet: pilabef q̄ tandē sic vir bon⁹ 2 iustus apd reges diffluet. vel im-
munitus rerū licētia ac fluxu: 2 tot imundicijs tum vicioz tum hominū circūue-
tus declinabit a via: 2 in scopulos ruet ventoz virib⁹ actus 2 rēpestatū. q̄ cū pla-
to in atheniēsi curia p̄sperisset. fugere potius statuit q̄z inter tot vicioz in quina-
mēta morari. Cognoscito igit teipsum qui seq̄ curiā statuis. 2 an platone sis ma-
ior: aiaduertito an virū plus tibi q̄ illi sit ad resistendū male consuetudini: oportet
in curijs obsequi oibus cōicare quod babes: seruire t̄porebus: versare naturā
2 regere. Necnō teipsum buc 2 illuc torquerē 2 flectere: cū tristib⁹ seuerē. cum re-
missis iocunde: cū senibus graui ter. cū iuuenibus comiter: cū facinorosis auda-
cter: cū libidinosis luxuriose viuere. Quod nisi feceris: nec magnus in curia nec

duntaxat esse poteris. Sed replicabis mihi fortasse illū ipsum platonem quem
 fugisse curiam superius scripsi. Posterius tamen ad obytisū sicile tyrannū per-
 uenisse illūq; seruissē. Sic est, vt ais. Sed vide quid obtigerit. nāq; vocatus ab illo
 per doctrinē speciē. cum tyranni vicia corripuisset. tyranni fraude venundat⁹ ē
 Necis solus ex sapientibus iram principis expertus est. nā ⁊ zenonē p̄bm senē
 admodū phararis tyrannus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaragoras no-
 bilis p̄bus ab anacreonte cyprioz rege occisus est. Boetius iussu theoderici re-
 gis interijt. Longa mora esset si quos viros bonos necari principes iusserint enu-
 merare voluerim. Nec mihi quispiā vel moysen vel heliscum vel aliū quēpiam
 p̄horum cōmemorauerit: quasi ⁊ sibi liceat quod viris diuinis permissus extitit
 nec enim cū regibus illi manserunt: sed functi legatione quā deus eis mandaue-
 rat abierunt. Solus ioseph apud pharaonē moratus est: quem ordinatio diuina
 pro salute populi illuc transmiserat ⁊ venundatio faterna. fatebor ⁊ mauricium
 ⁊ martinū milicasse ac principibus seruiuisse: sed ille q̄ primū xpianus cognitus ē
 cum tota mox legione thebea truncatus est capite. hic vt vir factus est ⁊ regia ca-
 stra dimisit ⁊ in obsequiū dei se sequestrauit. Sciebat enī vir sanctus quia pupil-
 loz ⁊ viduarum cause ad principes nō egrēdiunt: quia nunq̄ apud reges causa
 pauperū defendit. quia venalis est omnis iusticia: qz impudicus est omnis sermo
 quia nulla misericordia: nullus religiois zelus. nulla charitas: sed inuidia ⁊ am-
 bitio tantūmodo dominat. Quibus obistere fortissimi fuerit ⁊ plus diuina q̄ hu-
 mana sapientia. Et quis esset martinus ipse sanctissimus. possētq; sua virtute su-
 perare militiā: amplius tamen maliciā nec per se voluit sequi nec alijs imitandā
 suo exemplo demonstrare. Nec saluator noster xps interrogatus quid faciendū
 esset ad vitā consequendāz. vade dixit ⁊ regibus seruito: sed vade inquit ⁊ vende
 oia q̄ habes ⁊ seqre me: nō p̄ncipē nō regē: sed me nō curiā s̄ me in quaz sequere.
 Videas igitur tibi vir bone qui ppter animā sequeris curiā. ne ppter curiam illaz
 perdas. quia multi sunt ibi laquei multa offendicula. multe insidie demonū. Du-
 rum est ambitionē frenare: avariciā compescere. Inuidiā domare. Iram cobibe-
 re. Laruniam cobartare. diu semper inter ista verseris. Si quis tamen a deo sibi
 creditū talentum nouit vincere: vt ista possit ⁊ tā q̄ solim acilatus in luto versa-
 ri. si pōt picē tangere ⁊ ab ea nō inquinari. Si pōt ignem ingredi ⁊ nō vri: nō illuz
 curiā sequi p̄bibeo. nam meritū tanto grandius assequet quāto piculosius mili-
 tauit. Sed persuasum est mihi ueminē esse. qui curie seruiendo nō potius vincat
 a vicijs q̄ viticia vincet. Doctes imitandis vt iuuenalis verba recenscam turpi-
 bus ac prauis omnes sumus: in genesi quoq; diuinū oraculū est in hunc modum
 Sensus enī ⁊ cogitatio humani cordis in malū prona sūt ab adolescētia. nō sua-
 ferim igit vlli in curijs inozādū. nā ⁊ aia vt dixi discerni magno supponit: ⁊ vi-
 ta sepe ante temp⁹ amittit: quoniā vel principū desiderio fauebis ac vltro suis vi-
 cijs arridebis: ⁊ aiam pdidisti: vel increpabis malos mores: accusabisq; scelera ⁊
 in reiram principis expectieris. Cyrus persarū rex arpalo familiari suo admodū
 ante charo: ob deprehensum in le viciū: filios epulandos in cōuiuio dedit. Cambi-
 ses eiusdem ex charissimis qui se de ebrietate corripuerat: filium sagitta trāstixit.
 Nec tu mihi aristotilē obiciās summū p̄bm alexandri magni castra sequentem
 necis enim qua volupte hoc egerit: ⁊ an sibi libertas fuerit aliter faciēdi. At secū-
 ti sūt alexandrum cōplures ali. calistbenes p̄bus critus frater collactaneus ly-
 simachus miles ⁊ p̄bus insignis. Calistbenes dum adorari more p̄fico alexandrū
 p̄biber: trucidatis manib⁹ ⁊ pedibus. cffossis oculis ⁊ auribus amputatis miseraz
 vitā in carcere ducere cogebatur. Cui cum lysimachus in remediū crummarum ve-
 neriū obtulisset leoni obiectus est. Crito cum alexandrum philippi patris laudi-
 bus detrahentē redarguisset. ab eo dē vt sup⁹ a retuli in conuiuio est occisus. Sūt
 igitur stulti meo iudicio: ⁊ vt arbitror tuo Iohannes amantissime: ⁊ qui pro-
 pter superiores causas ⁊ qui ppter anime lucrum seruicia principis amplectunt

qm̄ vel qđ quērit nō inueniūt. vel p̄ viā spinosā 7 ancipitē p̄gūt: cū ad finē quē
cupiūt tutissimis possint 7 quietissimis itinerib⁹ p̄ficisci. Est et ḡ iā satisfactū bis
q̄ ab initio p̄posuim⁹: possenq; iā eplāz claudere. S3 sūt adub̄ alie q̄ plurēs mo
lestie curialiū de quib⁹ nō erit ab re q̄ breuiter meminisse. Plurima int̄ dormiēdū
sunt tedia. Sepe i assenib⁹ dormiēdū est: in paleis: in lapidib⁹: nudoq; solo: in vē
to: i pluuia: i frigidib⁹. Si plumas fueris assecut⁹: ad pediculos: pulices: culices:
7 alias infinitas vel mordētes vel deterrime fetētes bestiolas te p̄para: nūq; so
lus dormies: nisi cū sociū cupes. Lintamina imūda: fetida: lacerata: 7 qđ nūq;
rime p̄siliētia sūt mortui tibi dabunt. Comes adiungēt scabiosus: qđ se tota no
cte fricabit: alī tussitabit: alī fetido flatu te purgebit. Interdū 7 leprosus tibi cō
iacebit. Alius frigidus est 7 vestimēta ad se rapit. Ali⁹ febre calidus 7 lodicē cū oī
tegmēto supra te iacit. Semp̄ vel ille tibi molestus erit: vel tu illi videberis tedio
sus: dormit frequēt in cō: vbi vel. x. sūt vel. xx. vbi vn⁹ stertit alī pedit. alī calces
iacitat. nūq; ante mediū noctis est silentiū. Veniūt ebrii dormitū: confabulant;
garniūt: rapāt: rixant: pugnat: 7 seinuicē cedunt. Surgunt mingentes: sepe apō
stabula sunt cubacula tua: 7 eqs fremitantes vel se mordētes audis. nūq; scies vbi
iacere debeas. nisi dñi dormitū iuerint. Sūt i diuersorij multi aduenē: mlti igno
ti: 7 vita curialiū plerūq; in hospicijs publicis statuit vbi p̄tinuo fures timēdi vel
formidādi siccarij sūt. neq; res tuas vnq; tādiligentē custodies qm̄ aliqd̄ detractū
recipias. nā 7 ipsi fures in thalamo tuo dormiēt: 7 te sospito assurgēt: resq; tuas s̄
te qđ iacētes eripiet. Ad sūt meretrices: anall: lenones: ioculatores: iusores pasi
ti: qui iurgia cōtinuū pludūt. tantulq; clamor exorīt vt nedū dormire: s̄ nec q̄ me
te est loquētē sociū intelligere queas. Adde loquacitatē eorū qui nocte q̄longa ē
nūq; quiescūt. Absentē cantat amica 7 vt flaccus ait: multa plutus vappa nauta
atq; viator. Nulla dormiēti quies dat. q̄ si vnq; rumores 7 alia mala somn⁹ vin
ceret: ac oculos claudere ceperis: euestigio reuocaber. 7 aliq̄ casu surgere cōpelle
ris: credo te ista millies experis. ideoq; sum breuior. S3 alia accipe q̄ int̄ hospitiā
dū sunt tedia. Marescall⁹ orādus ē ac p̄cio p̄ducēdus. rogadiq; serui ei⁹ 7 allien
di munerib⁹: vt hospitij tibi tolerabile p̄beat. qđ si p̄miserit nō tñ implebit: teq;
vel in remotissimis locis vel in fetidissimis ganeis collocabūt. Interdū 7 bone
stū locū quē dedit vt deseras 7 alteri cedas minis ac vi coget. Sed esset tolerabile
fortasse Marescallo caput inflectere cui⁹ est officiū nō inonestū: at sordidos ho
mines seq; atq; bis supplicare 7 offerre pecuniā grauissimū est. Nec tñ hoc potes
effugere nā 7 coquis 7 pistozib⁹ 7 frumētarijs 7 bladi viniq; distributozib⁹ humi
liare te cōuenit 7 ipsorū beniuolentiā emere. Quid ostiariū referā. Hec quotiens
ille vlnas in pectus detrudet tuū: quoties te pugno vel calce repellet: quoties vbi
te viderit venientē portā que patebat statim recludet. Quoties te excluso quis
aux dederis: vel mimū vel scurrā vel emulum tuum intromittet: quotiens tibi vī
dormire p̄ncipē vel in consilio esse vel egrotare mentis. Quid de motu castrorū
dicam. quis tormenta que nunc incidunt possit enumerare. Quanta equorū est
cura. quanta armorū: quot vrgent angustie. Transseunda sunt alta flumina. pon
tes ancipites ascendēdi. Equitandū in tenebris: in pluuia: in vēto: in niuib⁹: in lu
to in glaciē: in fluminib⁹: in pitis: in nemozibus: in saxis: in p̄cipitijs: in abruptis
collib⁹: inter latrones: inter hostes: nūq; certus est p̄ncipis recessus. fama nō nūq;
vagat in castruū esse castra remouenda: cūq; acinctus es vie mutat opinio. q̄
si forte impatus fueris repente fiet recessus: ibitq; cū paucis: 7 sequi pene festina
tur omnes iubebit: idq; tunc potissime cuz vel egrotabis vel medicinā sumperis
vel sanguinē diminueris. aut equi aut famuli tui minus dispositi fuerint. Si quis
7 standi vel recedendi certitudinē habere voluerit. ex cauponibus vel meretrici
bus meli⁹ instruet q̄ ex alijs. nūq; quo sit eundū scies: nisi postq; puerieris. Credi
tur summa luce rex abiturus: tūq; oēs in equis expectant 7 ad meridiē vsq; ta 3
multi q̄ equi 7 currus onerati manent. sepeq; onera tāq; decepti deponūt cū nō

iter arceptū est in his locis potissime māsis sit. vbi nec vīna sunt nec cibaria: neci quib⁹ recipi queas diuersoria: vbi nō vbertim oīa suppetunt. nunq̃ post biduum castra manebunt. Est enī regibus tediū quoties multitudinē letā audiūt: contra nō et angustias afflictioneq; plebis solatia suscipiāt. ideo nōnūq; mille passus p̃ficiscunt. Interdū quinquaginta milia passus obambulabūt. Gaudebūtq; cū te vel familiarē p̃didisse vel equū accipient: vel cum te p̃cipitatū in flumina vel frigore obziguisse: vel esu defecisse cognouerint. cum ipsi ⁊ cōtra frigus ⁊ cōtra calorem armati exierint. In castrorū p̃terea p̃cessu. quot p̃essure sunt. quot calces quot frusiones. quot casus. quot irrisiōes. quot blasphemie. nūc tuus equus aliū cedit: ⁊ in te culpa referē. nūc tuus lediē ⁊ afficiēis dāno. Litigant inuicē famuli ⁊ in bellū descendūt dñi. interdū seruare ordinē oportet. nūq; cedere loco l̃s. festi nandū est cū alī festinat. tardādūq; cū alī tardant. nec p̃te erit quē velis amicum nec ad eū vbi sit poteris ire. Si quo casu cecideris nemo te colliget. sed vniuerso exercitu calcaberis ⁊ tam tu q̃ equus in puluere redigeris. nūc in locis palustribus ⁊ in luto castra ponunt. nunc in arena locorū sterili: ex quo nec ligatus nec aquatū absq; magno discrimine p̃gredi queas. tūc aut estas erit ⁊ caloribus exurēris cicadis obtunderis. culicib⁹ mordeberis. serpentib⁹ intoricaberis. fetoribus ac exalationib⁹ pessimis cruciaberis. Aut est byemes ⁊ tecto atq; vestib⁹ nud⁹ pibis. q̃ si tu forsā euaseris. famuli. tñ ⁊ equi supesse nō poterūt. Adde cū prope sūt hostes maiores molestias. nunc vitandos lapides nūc sagittas timēdas. nūc fures formidādos. nūc latrones. nūc in fultus est faciendus in hostes. nūc cauēdū est ne hostes ipsi officiāt insultātes. In armis edendū est. in armis dormiendū semp in vallo castrorū in portis excubie sunt habende. nūq; bora quiera est: nūq; in pace manerelz: nūq; tube nunq; cornua tacēt nūq; insidie cessant. Quotiens itur ad muros vel cū duo cōcurrunt exercitus. quāta trepidatio est. quot clamores nūc erigunt machine. nūc ferunt tribuli. p̃currūt iacula sōdunt missilib⁹ scuta. Coruscant enses. sub illo equus occidit. hic fossus telo ruina minat. Illi caput auferē. huic man⁹ amputat. quidā calcant inter equos. qdā in foueis iacent erangues: mille facies mortis vbiq; vident. nō hic misericordia est. nō benignitas nō hūanitas. S; ille vir bon⁹. ille miles egregi⁹. ille fortissim⁹ credit impator: q̃ plures sua manu necauit. quicq; cruentū gladiū ex plurimū viroz iugulis eduxit. Sūt eq̃stres pugne sūt pedestres sūt nauales sūt murales vbiq; res sūt horredē ⁊ facies inferni silis. nihil ibi lucrari absq; iniuria primi potes. nec tua sūt q̃ bellis q̃ runt iniustis vt fere sunt oīa bella q̃ inter domesticos fidei cōmittunt. Perdere aut illic nedū res s; vitā ⁊ aiā potes. nec tute vitare posse bellū p̃fidas in q̃ tuus rex interfuerit. nemo se mare vitaturū speret cū rex nauigauerit: aut cōmitādus rex ē. aut amittēdus inf tot tantasq; difficultates. aut iuuenis es ⁊ sufferre in solitas res nō potes. aut antiqu⁹ ⁊ deficiētib⁹ virib⁹ nec inediā nec sitim nec labores sustinere potes. P̃tereo morbos q̃ duz sic angimur nos aggredimur. q̃b⁹ coacti vel in via deserimur. vel inter ignotos plerūq; diē claudūt. q̃ domi manentes p̃ multos annos viuere potuissent. Sed redeam⁹ iam in vb̃es. sumus in amplo spaciofōq; loco quiescat curia: deerit ne. p̃terea cruciatus. an nō fient indies no ua edicta ⁊ cōstitutiones noue. quib⁹ vt te coaptēs. singulis dieb⁹ de nouo incipies viuere. Sine rex sedate siue stet. tibi tñ semp erit standū. nec vllam tuis tibijs poteris dare quietē. Sed nōnūq; sedens temerari⁹ iudicaberis. Quid nō in stipē dijs exigēdis. quāta morositas: quātaq; diminutio ē. nūq; i tpe dā. nūq; integz nūc ad istū nūc ad illū remitteris. diuersisq; medijs eluderis. multa sunt p̃pter q̃ magnifico caspari cācellario teneor. sed in hoc q̃s sue magnificentie sum obnoxius. q̃ me non patit solario meo frustrari sicut alios video: qui suoz gemitū fraudari salarium. Itūq; stipendia recipiunt nisi distributozem conauerint: nec vllus est qui tam clara conventionis sue capitula faciat: ⁊ ad voluntatē officialiū nō recipiāt interpretationē. qui sūt omnes auri corrosores. S; iā de necessarijs aliqd

dicam? qui et ipsi curialiū tormēta et augent: nūc hoc nūc illud impetrari sibi pe-
tentes et siue durū sit siue absurdū qđ optant: tñ impetrare te volūt. Quidā potē-
tes sunt qui ex grā pñcipis. pmouere pñquos possent: s̄ tales sunt eius cōsan-
guinea. vt vel eius benefacere nō audeat: vel si audeat infamiā populi et indignati-
onē supra se dei sustineat. Quid qđ amorē in se pñcipis nemo vēr affequit: nāq;
vt socrates in eo quē de regno scripsit libro testat. Pñcipes neminē nisi in con-
sulto quodā impetu diligit. qđ si quē amāt: nō vt amicū diligit. Inter pares effi-
amicitia versat: sed eo modo amant quo et canes et equos diligit: fructū vt exin-
de suscipiant. Quid dixi errauit: certe multo plus equi aut canis qđ homo diligit
mortuo quippe viro mori vir alius adest qui locū defuncti magnis pñb? sibi dimi-
ti postulat. at canis vel equi mortui vīcē non supplebit alius nisi vel emptus pñ-
cio vel grā. Parū ad huc dixi. cū nedū non dolenda sed optanda mors tua pñ-
cipi sit: qđ diuiti? seruisti: aut enīz p longis obsequiis nō te remunerauerit: et soluit
obligatio morte tua dulcedē suā ex ore sonabit. Ach si mortuus nō fuisset bō ille:
magnis enī munerib? donassem. Aut largitus est tibi plurima qđ te mortuo recupa-
re se sperat. vir enī bodie diues aliq̄s morit: cui pñcipes nō succedat. S; audi-
iā quot iminent tibi molestie ppter pñonā pñcipis. raro nedū inter pñcipes sed
inter priuatos quoq; vir bonus reperit. Cicero in diminutionū libris. Si que rarif-
sime fiunt monstra putāda sunt: inquit magis monstrū erit vir bon? qđ part? mu-
le. Astipulaf huic sentētie iuuenalis: qui licet prius dixisset. Rari quippe boni: vir
numero sunt totidem quot thebaz porte vel diuitis hostia nili. Postea tamē qđ
septē repcrii nō possent amplius se restringit dicens. Egregiū sanctūq; virum si
cerno bimembri vt monstrū puero et miranti sub aratro piscibus inuētis et fere cō-
parato mule. Nec diuina scriptura remissior est. Si quidē apud paulū p̄bete ver-
ba relata sunt. Est autē deus verax omnis homo mendax. Et iterū scriptum est.
quia non iustus quisq; nō est intelligens. non est requirens deum. Accursus: non
est qui faciat bonum non est vsq; ad vñū. Quidē oratores ac p̄ete cum sacra
scriptura cōcordant: vides ne vt rari boni. mali vō infiniti sunt. Si ergo rex tu?
malus fuerit dolebis eius infamiā eiusq; vicis cruciaberis. Si auarus est ange-
ris: quia nece te premiat nec alios benemeros et quia plurima negligit ne sum-
ptū faciat. Si liberalior est times ne pfusione nimia obliuisceris. Si crudelis
vereris ne i te tuosq; seuiat. Si pius egrefers: quia nō vlciscit iniurias. Si audax
pericula reformidas. Si vecors hostib? inuides qui sibi semp insultāt. Si loquax
multiloquū esse nō absq; peccato cognosces. Si tacitus diās qz nec amicos nec
seruitores verbis sat retinere. Si vinolētus accusas ebrietatē. Si vino nō vñē
qz parū sit letus grauioris. Si luxurie cultor est doles. qz plurimis iniuriat. Si se-
minas fugit: diās non esse virū. Si paucos ad se admittit: displicet tibi inter illos
nō esse. Si cōis est oibus: irascens qđ tam reliquis qđ tibi sit familiaris. Si cūmi
ex parte bonus est quod monstrū fuerit: cū tu sis malus doles qz tuis vicis nō al-
ludit. Aut sitū quoq; sis bonus quē admodū est difficile: dolebis pñcipi bono nō
arridere fortuna. sempq; anxius eris suo statui: egrotabis cū eo: quoniam nō tam
filio suo pater afficiat qđ bono pñcipi bonus seruus. Cui et si fortuna fauerit nūc
mutationē: nūc insidias times: nec dormies vnq; nec vigilabis in pace. Et insup
magna viroz recreatio mētis secessus: cum se aliquis retrahit in solitariū locū ac
vel meditat vel legit vel scribit: totūq; se musis p̄ebet. Et nūc platonē: nūc are-
stotilē: nūc tullium: nūc virgilū: nunc alios doctores iam dudū mortuos s̄ fama
viuētis et scriptis alloquit. Sed hac voluptate priuati sunt curiales qui semper
in ocio sūt: in clamoribus: in tumultibus: si tibi nonūq; particulā, mense delegerit
in qua vel legas aliquid vel scribes: mori aliquis instabit qui te veret. Et si aliq; cel-
fauerint: nō aberit dispensator: qui propete computū faciat: eraq; moueat. nūc
tibi angulus patebit quietus. in quo possis cum scipione dicere. nūc qđ minus so-
lusq; cū solus. Oportet te pñcis illis sanctisq; vñis carere atq; inter hominē

nere quos rectius bestias omni virtute carentes appellaueris. Sunt qui dicūt filios suos idcirco p. incipibus tradere vt mores edificant fiantq; virtute p̄stātes. Melius dicerent ad intelligendā maliciā turpitudinēq; discendā se filios transmississe. Sunt enim in curijs viciōssimi iuuenes: sermones inbonestī: ille luxuriā cōmendat. ille voracitatē: nemo de virtute se iactat: sed aut virginem violasse aut stuprasse nuptiarū. aut emulū occidisse aut rapina sese aliquid nactus gloriabitur. que scelera sic adolēscētes imitantur atq; imbibūt vt munq; postea dimittant. nec te putes adolēscētem pudiciū sobriū verecūdiū z bene morigeratū apud principes inuenire: omnes b̄mōi sunt quales magistri. Verū est enim q̄ terenti⁹ ait. ad peiorem plerūq; partem animū applicari. si quis ad eā rem magistrū sortitus sit improbiū: sic natura iubet: velocius z citius eos corumpunt exempla mala cum animū magnis auctoribus subeunt. Refero maxinas deo grates qui mihi iam viro sequendi principis animū tradidit: cum iam a parentibus virtutes aliquas sic acceperam: vt amplius amittere nō possem: q̄ si aliud non est. hoc saltem habeo quia nōnullas didici litteras quarū essem omnino ignarus: si puentiā meā curia suscepisset. Est enim in curijs principum viciōsum litteras nosse. z pro b̄i loco ducitur disertus. Est itaq; magna literatorū molestia cum se contemni p̄ omnia viderint: res maxinas ab istis dirigi: ne dicam ego negligi: qui vir inter manus z pedes quot habent digitos norunt. Sed est etiam illiteratis sua turba tio cū viros in curiā doctos ac latine loquentes venisse vident: quos ipsi nequeūt intelligere. Quid p̄terea de cōscientia tua dicam que ser. p̄r inquieta est semperq; te mordet cū tu te scias multis viciōz illecebris inquinatum: nullū graui⁹ supplicium vt seneca scribit q̄ cōscientiā. hinc iuuenalis cum tamen bos tu euasisse putas. quos diri conscia facti mens habet attonitos: z furdo verberare cedit. Occultum quoties aio tortore flagellum: penaq; tam vebemens ac multo scuior illis: quos z cecidus grauis inuenit z rhodamantus: nocte dieq; suum gestare in pectore testem. Sed audi obsecro ciceronē pro sexto rosio: cuius bec si beneme mini verba sunt: sua quēq; fraus z suus terror maxime verat: suū quēq; scelus agitat. amentiaq; afficit male cogitationes cōscientieq; animi terrent. Hec sunt impijs assidue domesticq; furie que diesq; noctesq; penas parentū a cōceleratis finis filijs repetant. Quāq; te v̄rtis: oblocutiones de rege. de consiliarijs: de te ipso fiunt: cum vel nimis subditi grauiamur. vel hostes instant dum curia in choris est: aut in venationibus occupata. Nullū inter res mundanas maius: minus est hominibus a deo cōcessum. vt cicero dicit q̄ amicitia. At hoc bono tam suauī tam vtili tam necessario priuati sunt curiales. nāq; viciōssimi fere sint oēs nō amicitia inter eos esse sed factio quedam z cōspiratio pōt. Inueniunt nōnulli industri laboriosi curiales: at in his adumbrata non expressa sunt signa virtutū. Vident quidem liberales sed rapinā sequunt. Si sūt casti ambitiosos inuenies eos atq; superbos. Si humiles ebrii sūt z nebulones. In nullo virtus est aliqua quē nulle vicia nō comitent. Arduum est in hac hominū colluue: virum amicitia dignū reperire: q̄ si quis inuentus fuerit bonus: vel regi nō placebit vel magnatibus. nec eius vti beniuolentia poteris: quia nō licet in curijs habere cōmercium inter illos non sunt accepti: videbisq; nōnunq; illos quos diligis: z qui tibi sanguine sūt coniuncti ad supplicium rapi: z quis d̄ ficile sit tacere cum doleas nec cōqueri poteris neq; bis cere. Sepeq; cum illo cōuersari cogeris qui tibi vel patrē vel matrē occiderit. Si ei⁹ cōditiois fueris vt famulatū possis tenere inuenis fuitores tuos ebrios: gulosos: rixosos: insolētes: inēiores: negligētes: inertes adulescentes homicidas. Si rursus tu alci famuleris: dñz auaz q̄ gulosū iuidū temulētū loq̄ce regies. Discurre p̄ oēs curie stat⁹ q̄ cōtēti p̄siliarij sūt: suis cōsilijs non acquiescere principes. Quid aiunt cācellarij cū eoz littere ad bonozem regis z vtilitatē scripte trāsire nō possūt: nisi cozepte z ex bono in malum mutate. Quid magistri curie z marescalli: pū obediētā nō inueniūt. qd̄ m̄gri camare duz

eoz computa corripunt. quid capellani dum in celebratione diuinorum officiorum
 suspendunt. quid medici dum negligi sana et nocua recipi cernunt. quid milites
 quid cubicularii. quid tubicines dum stipendia sibi negant: quid coqui qui nil pa-
 rare sine reprehensione possunt. nullus est cui non sint infinite molestie. Atque ut
 breuiter dicam: multas tribulationes intrant iusti in gloriam dei. curiales vero cum
 multis cruciatibus acquirere sibi gebennam student. Nihil de clericis et religiosis
 dixerim qui cum Ioseph pallium. cum Mattheo thelonium. cum Iobane sindo-
 nem: et cum samaritana cupiditatis ydriam iussi sunt relinquere. Luceo et illos qui
 necessario inuiti sequuntur curiam. nam ut Cicero pro sexto Roscio dicit quod ego
 inuitus et necessario facio. nec diu nec diligenter facere possum. Credo tam me pro
 missioni mee satisfecisse. quia stultos esse. probaturum dixi. omnes qui alias vitam ha-
 bentes in qua possint se bene esse traducere. curiam molestiam sequuntur. Quod cum
 ita sit relinquamus hoc pelagus in quietum. nosque in aliam vitam redigamus. Namque
 si pacem cupimus. si oculi diligimus. si nobis vivere volumus. si salutem anime queri-
 mus. fugienda sunt nobis atria regum et aulici tumultus. in quibus nec requies
 nec bonarum artium exercitatio. nec virtutis amor aliquis regnat: sed auaricia in
 libido crudelitatis crapula inuidia et ambitio dominatur. quibus vitis qui sit deditus
 nullo se poterit argumeto tueri. quin apud viros doctos et malus esse conuincat
 et stultus. Vale vir nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudens. Prudicli.
 Februarii. Anno salutis. M. cccc. l. v. Ex pruch.

Gaudet de reditu amici.

Epistola. clxvii.

Quoniam Alpar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendo patri domino Jo-
 banni carnial iurisperito et apostolico palatii causarum auditori. Ve-
 nit ad me nuntius tuus cum litteris quibus mihi significas te iterum nu-
 rebergam repetere. In qua reprobetam mercedis: scis enim hunc reditus tuum
 me tibi predixisse. quia dietas nostras pretermittere non potes. Et sicut arbitror
 inter nos libenter viuis. nam et nos letis animis te intuemur. Sed vellem ego
 aliam ob causam te inter germanos commorari nec semper hoc ecclesie negotium in mani-
 bus nostris nunquam expediendum penderet. Longe namque plus mali secum affert bec
 diuisione christianorum quam inuicem litigamus. quam turborum impugnatione aduersus quos cu-
 cti sentimus idem. Sed dabit deus bis quoque finem. Quod de diete cursu depo-
 scis. non possum cum certitudine scribere: hoc scio et hoc tibi notum facio nostrum
 regem in dies se instruere ut ad dietas ascendat. Diem certam recessus prescribere
 nequeo: sed omnis apparatus fit ut quanto citius iter sumat. Quid autem impeditur
 celeriori recessum dicam tibi cum presentialiter verba serem. nam et bohemos et bun-
 garos res innouate sunt. quas me reserere plenius agnosces. Tu etiam quod in re-
 fringen. successerit tibi aperiam quod iam audisti germanum meum castrorum et aduer-
 sarii meum castratum esse. cui iam adempta sunt qui inuaserat castra. Sed multe nobis pro-
 filientes inferunt mine aduersus quas opus erit armis tuis ne iuri nostro et aplice sedi
 fiat iniuria. Noua bona que scribis de afferre leto corde intelligam ut illinc fructus ali-
 quos emergere possit qui te nostris leticia compleat. Vale optime. Ex vicinia. xx. maii.

Reprehendit cardinale non scribentem. Et iterum cessare scribit ad vniuersam ecclesiam tractatum.

Epistola. clxviii.

Quoniam Alpar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendissimo in christo patri domino iu-
 liano cardinali sancti angelii. Accedunt nos indies ex buda diuersi nuntii nec vi-
 lus est qui me tuis litteris prosolet. Quid esset non scio solique mirari me restat in-
 terdum et pieturum vtor sepeque mecum dico. Aut nimis secunde sunt res cardinalis qui huius
 obliuione prestat. aut nimis aduersae quas scribens vult ne me perstritet. Sed neque hoc
 hesco. Nam cum tu prudenter et summa sapientia meti reuoluo scio quod nec prosperi rebus istarum
 nec prosperis succubis. sed quemadmodum de socrate suo dicebat tempore solbat. id est fortis vir
 tu cum de geri. nec vultum duxerat ut ille sed animus quod. Cur ergo autem vult sit bec taciturnitas non

possum agnoscere. *Is nunc?* q̄ mō palatini lras ad me detulit: ep̄lam meā inq̄t se tue paternitati reddidisse. Posset aliq̄s dicere latere te cū aliq̄ buc veniunt: id sit q̄ nō est inq̄sistio facta. *Nō* admitto expurgationē: aut alioz cā q̄ q̄escere faciet. quā nec cogitare possum nec somnare. *Utq̄q̄* sit p̄cor tuā dignitatē ne me des obliuioi neque me tuis scrip̄tū puatū facias. *Lupio* sare sospitatē tuā regni bugarie statū 7 q̄d aduersus p̄fidā machōeti sectā p̄ref. *Scis* itaq̄ nos eē p̄dictos: ve 2 tu in bugarica 7 ego tibi theutonica facta renūciē. *Inter* oēs boies seruāda sūt pacta: 7 hinc fides dī: q̄ sit qd̄ dictū est. Si nō est apd̄ te papius: scribe more vetusto i cereis tabulis 7 ego abbie nauē nō papiro tū s̄ etiā p̄gamento p̄ bystrū tibi onustā mittere curabo. *Nūc* me qd̄ rep̄hēdo ipse faciā: significabo q̄ hic fiat. *Dilari* est vsq̄ in hāc diē iter ad cōuentū nūrēbergei. nō sine magnis 7 arduis causis possum dicere nō esse itū. *Sz* cur nō sit itū 7 si scio causas non possum dici. *Tu* scis regib⁹ quāte sint cure. *Nō* tā facile rex mouet castra q̄ miles equum ascēdit. *Nūc* iā sum⁹ ad iter accincti. *Nō* puto me ampli⁹ ex his locis tue reuerēdissime paternitati scriptū. *Ex* nūrēberga meas fortasse lras recipies. *Illuc* sequunt regē albert⁹ 7 signifiandus aīdē dūces. *Alric⁹* alie comes 7 dñs de walsee p̄ncipes theutonie 7 oratores cōitatū oēs aderūt. *Quid* secuturū sit in reb⁹ ecclie: nedū scribere s̄ cogitare difficillimū est. *Sūt* em̄ inter se p̄ncipes admodū discordes 7 aliq̄ buc trahūt. *Johānes* carnial vir tuz doctus: tū sensatus. 7 nicola⁹ cusan⁹ nri sanguinis oculatissim⁹ illic sūt: 7 alteri⁹ par⁹ oratores. *Iā* tonitrua 7 conuulsiones inceperūt. *Et* iā pluuia nō grandinē habeamus. *Sūt* nōnulli q̄ iudicia sua pluris faciūt q̄ tot⁹ orbis sinia. *Voluisses* in hoc cōuētū tuā reuerēdissimā paternitatē vt vidisse quale bellū apud eos verbis gestū sit. *In* quo certamine scio quātū valuisses. *Prēliū* cōtra infideles: etsi militū cobortationes desideret: 7 cōclia matura manib⁹ tñ q̄ verbis magis gerēdū est. nec p̄terea min⁹ est vtile vnio nē in ciuitate tueri q̄ hostes pellere. *Quid* em̄ p̄dest eos qui extra eccliam sunt cōpumere si ab his qui intus sūt laceramur. *Sz* dixi iā satis. *Ex* italia nihil noui habeo nisi q̄ ille cōuent⁹ q̄ senis p̄ cōi tot⁹ aulonie pace diut⁹ sedit: reb⁹ infect⁹ dissolutus est: nec animi principii cōiūctiores sūt q̄ añ fuerūt. *Tibi* forsitan certius illius terre noua scribunt vñ tu origo est: mibi q̄ solo materno genere sum italicie cōiunctus nō tā dīligerter singula patefiūt. *Vale* optime 7 me q̄ semp tui 7 ero vita comite noli scriptoz tuoz expertē facere. *Datū* wiēne die. xxiij. Junij Anno. M. cccc. liij.

Laudat treugas i regno bugarie fieri 7 aliq̄ de viiione ecclie ac de passagio p̄tra thurcos inserit.

Episto. clxix.

Quod aspar ichblick cācellari⁹ imp̄ialis. S. p. d. Reuerendissimo in xpo p̄i dño Juliano cardinali sci angeli aplice sedis legato. *Erā* dubi⁹ qd̄ cause foret q̄ ad me diu nō scripsisses. *Credebam* nāq̄ neue mei cēs oblitus vel alia tibi molestia cōtīgisset q̄ scribere nō pmitteret: cū lras tuas accepi in die ascensiois ex buda missas q̄ mibi nō solū dubietatē ademerūt s̄ magnā q̄pe voluptatē 7 leticiā p̄buere. *Ex* illis nāq̄ sospitatē tuā intelli. 7 memoriam mei sp̄ mēti tue bere. *Ag* noui quoz quo animo litteras cernis meas: qd̄ certe et amicitia. puenit vt scribis: q̄uis aliqui inter seruū 7 dominū nō amicitia s̄ tñ dicāt dilectiones vigere. nō est tñ de re s̄ de noie disputatio: mibi tā serui qui pro salute dñoz q̄ domini qui p̄ seruoz capere magnis sese obiectāt periculis veri vidē amici. *Quis* enim seruū illū nō vire amici indicet: qui ob vindictā necati amici. penozū imp̄ratorē interemit: capus n̄ dēs crucē sicut 7 lūius scribit 7 cicero. nisi fortasse dicere volumus seruū esse desinere qui dñi nanciscit amicitia eū ami⁹ sit alter ego 7 amicitia nihil sit aliud q̄ diuinarū 7 humanarū rerū cū sūma charitate cōsensio. *Inter* cui⁹ pomeria nec seruitus intrat nec dominiū: s̄ siue hoc siue illud sentim⁹. mibi palā est ex amore fieri q̄ epistolis meis benignus est auditus tuus. *Et* quia sic cōfido scribo sepius tue dignationi. nec vereor ineptias meas ostendere: 7 nūc

res leues nunc irrisione dignas significare: dum tui nō videar oblitus qui semp
sum memor. Sed vtinā reuerēdissima paternitas tua quo vultu quo aio. quaq
sōcūditate z alacritate tuas suscipiā lās. certe nō semestre sed ois dies mibi scr
pta tua differet. cū me scribere poscis ipse poti⁹ scriberes. Sz mitto boc ferens
deinceps frequētiore eplā ex te me recepturū. Qd te treugas refers cogitauit
benē. nā z ego in hac pte magnā opam p̄bui vt recipere: vt q̄ bñgarie tāq̄ pa
trie mee bene eē cupio. z illi⁹ videre quietē toti affecto p̄cordis: nec exeratui con
tra thurcos ituro vellē aliqd ob stare. tū q̄ subditos meos pacis cōmoditate po
tiri desidero. Sz timeo ne mē dēsideriū euascat z plus alijs q̄ mibi mea stulti
cia p̄sit beneficit q̄ alijs cōscrim⁹ agros. Nā p̄cratiū satellites q̄ casiliū sunt. nō ab
stinet boldis meosq̄ rusticos nō sinūt quiescere. s̄ grauiore indies exactiōes agi
tāt. At iā videre videar treugas ipsas q̄ oibus sunt accommodē. mibi t̄mō no
rias fore nisi aliter p̄uideat. Ego certe apud cesarē nr̄m sūmo studio nixus. vt in
agris magnifici palatini boldarii cessat exactio. In qua rescriptū ē capitaneo iau
rini quantū op⁹ est: nec illi⁹ agricolē ampli⁹ vexabunt. Lōsido igit̄ palatiniū ipm
mibi vicissitudinē redditurū sicuti sibi scribo. Sz p̄derit etiam mibi diligētia tua
cū ipso palatino si apud regē polonie z alios put̄ res dēsiderauerit meā cām. p̄mo
ueris. Ad quā rē non porzugo multas p̄ces: quoniā viris prudentibus z amanti
bus satis est indigentia tenuisse: vulnusq̄ medico deterisse. Solū peto vt treu
ge q̄ publice sunt vtiles. p̄uatiū quoq̄ frugifere sint. qz nec publica sine p̄uati
sūt. nec sat est craniū ciuitatis vel p̄ncipis abūdere. nisi z dom⁹ p̄uati sint opulē
te: scriinia cuiū plera. Magnope curandū ē vt be biēnales inducie rate sint z sta
biles. qm̄ sicut existimas aliqd pariet bectēporanea par. vt melior possit haberi
z longior. Nāz sicut ex paruo bello mai⁹ sequi sic ex breui pace gigni diuturnior
pōt. Nollificabunt hoc biennio sicut putandū est truces animi: subibit i niuria
rū obliuio: cōmercia inuicē habita familiaritates pariet ex quibus facile si sic diu
ne pietate placuerit vniuersalis cōcordia poterit inueniri qd deus p̄cedat. Nūc
res ecclesiasticas ingredior. Laudas me q̄ in nurburgē. cōuentu labores meos
p̄ pace ecclesie z veritatis defensione sum positurus. Hoc nō me dignū laude sed
indignū reprobatione facit. qz obnotū sum⁹ oēs q̄ xp̄iano censetur noie. matrē
nostrā ecclesiam p̄solari: veritatē tueri: xp̄i vicariū bonoz arc: apostolice sedi reue
rentiā atq̄ obedientiā impertiri. Qui secus agit dignus est obprobrio z anathe
mate. ac eccliam labefaciat. hos decet potissime insurgere q̄ maiori auctoritate z
ptate fruunt. Et bi maxime arguēdi sunt. si negligēs aut dēsidēs crescere malū
sinūt z virus effundi ampli⁹. Ne quidē z mei similes oportet hortari: rogare: in
stare: z incessabili vocis tuba clamitare vt p̄ncipes euigilet manūq̄ opponant.
Qd ego p̄ mea virili nō negligo. speroq̄ si res nō bene iuerit mibi nihil cē imputā
dū. qz nec dauus nec temo in manu est mea. Itā ibim⁹ nurburgā. Nā rex z sui fra
tres german⁹ z patruelis itinere se accingunt. Puto qz circa iohānis festū exibi
mus austriam. Quid secuturi sit nec dicere possum nec opinari. Tot enī capita
sunt vt nihil difficilior sit q̄ variari quo illa diuertāt quot hoies tot snic. Au
dio plura q̄ me p̄turbāt. Vtinā sicut alē scripsi tua reuerēdissima paternitas i die
ta fuisset qz z cōcilio z auctoritate multū ad pacē valuisset. Quicqd sequet fortī
aio tolerādū erit. Quis nō putē id obtinere qd paucorū p̄fidia z ambitio q̄rit. sed
tū aduersus hos tua paternitas. p̄fuisse z cū regia maiestate z p̄ncipib⁹ electo
bus de passagio tractare potuisset. Res ardua z magna. magnos p̄motores dēsi
derat. nec tot p̄ncipes in vnū cōuenire queūt. nisi faciundā boni viri monsanē.
Ipsi p̄ se p̄ncipes nūq̄ ista somniāt. nec fidē p̄bent si q̄s nō maxime auctoritatis
velit p̄uadere. Ego certe reuerēdissime pacē egregie qd scribis cupio nec derideo
cogitatus tuos vt suspicaris: sed p̄bo laudoq̄. nec scio in qua re possis vtilius q̄
in hac insudare. Quid em̄ vel honestius vel sanct⁹ est q̄ nomen xp̄ianū ampliare
q̄ fidē seminare catholicā. q̄ aīas dyabolica fraude deceptas ad lūmē veritatis

reducere. Hoc est sane quod cardines decet ecclesie. hoc est opus ecclesiasticum viri. hoc dignitati tue precipue conuenit. sed mihi reuerendissime precipere impossibile videtur tantum opus per se fieri. Cum at bene in bello promoueretur. demosthenes qui tunc exul erat non sibi quis scribere facillissime sciret. sed lingua vniuersas grecie ciuitates in fauorem patrie nouit. Idem mihi tue reuerendissime paternitati gerendum videtur. Suscipienda legatio foret ad germanie gallicie et britanie principes. rogatus rex noster ut si cui regum primus est ita et belli principem se constitueret. Scio quod minervam deo: sed non obest. Magna res hungaria est. multos viros habet multasque vires. sed ad pellendum turcos: europamque vindicandam maiorem potentia opus est. nec tu id inficias: quod germanos concurrere cupis et italorum dasset. Sed mihi non persuadeo tantam re per se iras posse moueri. Ideo videtur velle reuerendissima paternitate tua principes nostros adire cum mandatis et bullis apostolicis et eorum qui consentiunt litteris. quod casu nedum de passagio greciam ex ynguibz machometi. sed asia quam liberanda sperare. Nec volui dixisse cum venia. Comedo me tue paternitati reuerendissime. Cesar tibi et virtuti tue mirum in modum est affectus. De secundo iter tuum et quod paras opus. Datu vienne. xiiii. maii.

Exponit quo pacto episcopus patauicus. fridericum cesarem honorauit.

Epistola. clxx.

Eneas filius impialis secretarius. S. p. d. Johanni capisio prefati perbo et amico veraci. Subet lex amicitie omnia inter amicos esse cuncta siue modesta siue incuncta que contingunt. Te hec perbia iam dudum et a teneris ut aiunt vnguilis edocuit. id non agam hoc pluribus sed ad rem veniam. Magna mihi per vos dies oblata voluptas est: ad cuius plenitudinem sola tui prentia defuit quod mihi omne gaudium solidum reddidisset. Sed concitabo tibi litteris quod verbis nequeo: quis et calamum impotens est omnia referre. Audi tamen et voluptatis mee porciunculam recipe. Fui nuper apud viennam plurimum mestus: quod cesarem nostrum res tuas ecclesie etiam perij timebam negligere. Nam quod dictum et scriptum fuerat de conatu nurgergen. videbam quod animo do posterari. Sed aduenerunt mor regiam mandata que nos sequi regem iubebant quoniam is die iouis. id est iulij ex noua ciuitate recesserat iter suum versus nurebergam continuaturus. Letati omnes hoc nuncio fumus. Ego cum magnifico cancellario caspare tui amante regiam maiestatem biduo sum secutus. Post cum rex oppidum suum quoddam extra viam posuit visere vellet. nos anasum preximus ubi olim ecclesia metropolitana floruit laureacensis dicta. Fuit effusa laureata vrbis admodum insignis in ampla camporum planicie et super flumen quod etiam anasum vocitant. Sed postquam achilla rex buorum vrbem hac delcuit ubi antea erat oppidum ex nomine fluminis restructum est Sedes vero metropolitana in salzburgam translata. Hic vna nocte coesedimus. Postera die cum duo miliaria teutonica coeassemus nemus supra collum transiimus: castellum conspicimus ecclesie patauicę. quod alij apostolorum planiciem montem appellant. Ibi prelatus insignis residebat leonardus episcopus patauicę. qui suscepturus regem illic obuiam venerat. Tu hominem nosti. Hic et hic vienne fuit cum tu cardinalis sancti angeli secutus regiam maiestatem iam annus est visitasti: vir elegantis stature: blandi colloquij: ingenij prudentis ac liberalis: qui primum in consilio regio locum teneret. Hic ubi et alta specula cancellarium vidit aduenientem: in arcem illam suam obuiam destinauit qui nos ad secretam viam reduceret. In publicis autem diuersorij preceptum erat ne quid nobis vendicaret vel ad boium vel equorum usum. Et quod dispensator cancellarij preuenerat iamque popinas armauerat omnia iussit eripi. nec vnum ex familia nostra passus est extra arcem esse: sed etiam pabula ministravit quod vberim triduo factum est. Venimus igitur ad eius conspectum: postquam hic diuina preegerat non tam lectus hercule suscepit eum andrea aut achilles archidux. qui hic nostrum cancellarium. Nam et illum et nos singulos blando vultu et alacribus oculis ad se recepit. modestoque risu quoslibet amplexabatur ac pulcherrimis verbis consalutabat et ut quilibet valeret percutabatur. nec nos uti seruos quod non erat impar. sed ut filios vel fratres tractabat: nemo credi mihi est iohannes amantissime quem vniquam videri tam benignum atque humanum in suos hospites. tam magnifice edificijs contemplidum in quinijs. tam largus

erga personas miserabiles tam equum in subditos. tam iustus in omnes: quam istum platium accepit.
Hospitalitate magnificentiā ac liberalitate ego ipse super preceptis laudatus. Necque hic sicut
plerique bona ecclesie in necessarios partiti. aut i alios illaudabiles usus converterit
sed largitus pauperibus christi quam plurima. Nec princeps est his in partibus ante cuius ostium plures
pascunt inopes. Luceo elemosynas quas dāculū facit. Mā et comitibus et baronibus
nonnullis occulte subducit: quos rota fortune instabilis precipitauit. Patet preterea
romani et preclaris spiritus hospitibus. Et hanc ea resistentia quam tibi albertus austrie dux fecit:
quod postea rex hungarie bohemic ac romanorum fuit: in octuaginta milibus aureorum suā
ecclesiam dānificauit: hic tibi postea quam pacē nactus est: in edificijs tū castroꝝ tū ecclia-
rū reparandis septē et viginti milia florenorum exposuit. In redimendis autē censibus
ac peditibus pigroꝝ dānis tria et viginti milia. Utinā tales prelatos tridēna sortita
fuisset ecclia. Sed quod ego ista cōmemoro: sequar quod cepi. Erat itaque prædium opiparis
epulis appositū. Ascendimus autē ibique iuxta fenestrā quā leuis aura perflabat cōse-
dimus. Dum erat episcopus. secundus cancellarius. tercius illustis comes oxenbergen. quartus
propositus frisingen. vir tibi nobili loco natus et iuvis interpres. Sed nec mihi vltimū lo-
cus in tam sublimi mēsa negatus est. Credo me alienigenā honorare voluerūt. Nihil
lauti illa quadra fuit. nec tam florentes copulas metellus quāto: hispani dicitur habuisse:
nec tam exquisita fercula crispinus aut apicius et alij romani vocabant. Postquam abrogatus
cibarioꝝ legibus præfata severitas luxu cessit maligno: in nos germanorum est piscis car-
nibus admiscere nec felix putat quod tamen carnibus vellet. Suauissimi igitur fuerūt pisces
appositi: quos tū danubius. postquam tū trauna preterlabēs admistrabat. Nescio quē
acq̃pescere laudat antiq̃ quæ murchas. Ego in eodē sepe recordatus sum eius
quē aristotiles dicit collū gruis optauisse. ut quæmaxia ciborum voluptate perueret
in carnem aut ardeā pinedum: turdos altilis orices ceruū apriū lepore: omitto re-
liq̃. Nec dux beclegis saluā in labra deducas mudat quæ dentes lactuca fatiges
In eā alias aut volupatas iocūdisimū erat puatas per byemē glacies i feruētū estu
mēse apponi: vinaque illis reddi frigidiora. Quid tibi de vrbānitate faceris miroque
dicēdi lepore huius plati satis potueris dicere. Sūt nonnulli et hospites qui verecū-
dia coacti vocitāt omnes morsum dinumerāt: ac cū agnū lacerari vident: ceruū
nō min⁹ tristatē quam si pyra mēbra mādarent. At hic p̃sul tūc volebat tūc increpa-
bat hospites cū cessare videbat nec quod edilia poneret sed quod nō cūcā fuisse quæbat
Quod si viderim nobilitatē multū frons generosa vapes: quod tūc dicim⁹ cū laute mē-
se copiosisq̃ apparatibus et vultu leti et verba gratissima adiungunt. Postquam vero ex-
empta famēs epulis mēscq̃ remote sunt: ducit nos pōtifer per castrū. Locaque singu-
lū monstrat: sitū ostendit et quicquid est laudabile in apto facit. Prebe aures paulu-
lū: locū tibi describā ut cū legeris exbularari etiā possis. Castellū hoc in ea terra est
quod inter bāuariā et austriā iacet marchionatus anasi. Quidā volunt hanc cōpo-
tionē austrie postquam ibi ducatus erectus est. Sedet autē castellū in rupe trame cui
ab oriēte austria: et ab occidente bāuaria. Horcā sibi bohemia prebet austrus si-
ria. Trauna fluuius est mire perspicuitatis qui ex alpi⁹ sine precipitatus quos-
dam lacus efficit. Exinde per quinquaginta milia passuū discurrēs: planiciēq̃ per-
menā secans: non longe ab hoc castello fert in bistrū. Habet hic annis vni⁹ sa-
poris pisces. Nescio an alius feratior sit. Scripsi iam tibi cursum eius quod admo-
dum brevis est. Ius in eo piscandi multorum est. Datamensis ecclia. xij. hz piscato-
res: quorum quilibet tres ministros secum ducit. Dux austrie quatuor. Comes de
schaumberg totidē. Dñs walse propositus sei floriani. Dñs de trauna et de lich-
stein totidē: qui per libitū suo piscant ac familias suas nutriūt. Preter hos tūc qui bo-
rū man⁹ pisces adueniūt: ad teloneū huius oppidi qudraginta piscū modij quādam di-
cunt ex his qui ad mēsurā veniūt. Mā gradūsculū numerati vident. Modius autē
per magna mēsurā est et vltraque reputes capax. Quid plā. Nusq̃ erā aut arenā iuxta
hoc flumē effodies qui aqua intercreſcēte moris pisces inenias. Hoc quē admodū vi-
des ad ornamētū castelli locique voluptatē plurimū adducit. Sed adhibe apli⁹ et mihi

totūq; intueremeli? Mibi si castrū aliqđ deē inhabitādū vbi ad recreationē vi-
 uere velim: hoc potissimū placeret. Quid em̄ ē ad plenā leticiā necessariū qđ hic
 desideraret. Fateor: nō ēē hic vineta seu oliueta: nō ficus: nō cedros: nō poma pu-
 nica ⁊ alia qđā q̄ apud italos habent cōplurima. S; vina hic ex austria q̄ gratis
 sima pferunt amica nature: gustuiq; suauia q̄ nos in pradio astatin bibim⁹. Nec
 ex atthesi desunt aut ex tergesto: quia vbi pecunia est illuc ⁊ vina vebunt. Qđ si
 desunt racemi ⁊ cū sicub⁹: melones sūt pira ⁊ poma admodū gustui lapida: sūt ce-
 rusa mltimōi generis. Est aer saluberrim⁹. Aētulus suauis. Si nud⁹ inucesseris si
 os aperis: si ventrē onderis ⁊ quātūvis statīs aure pcepis: nūbil erinde lederis.
 Cū estus ē quātūvis alibi maxim⁹: sp̄ in castro stat⁹ respirat amen⁹. Prospect⁹ il-
 line ad nouē decē eteuthonica miliaria ptedit. Quidē mōtes nemora fluuij cā-
 pi colles culti vireta iocūda. Hinc trauna currit: illic byster plabit. Prata q̄pli-
 ma ridētia cū tep⁹ fert circūspiciunt. Pomeria circa castella tria sūt. Duo altissi-
 mis cōmunita foueis: nec actib⁹ oino nuda vbi statioes habent vmbraula ⁊ solē
 aptissima. Si piscare vclis aq; i oculis sūt. Si aucupari scpes q̄plime auculis re-
 ferte circūstāt. Si tibi venatio placet vit ad mille passus silue distāt: q̄ruius fera-
 rū genere plene. Est in colle primo nem⁹ vmbosus ⁊ altissimis quercub⁹ septē qđ
 fouea sepsq; cingit i modū porci seu leporarij. Abi q̄plime fere pclude sunt. Illic
 etiā nīl sunt q̄plures: q̄s in arborib⁹ humana diligētia ad ordeor vsus collidit:
 quoeib⁹ porrectis cibis nutriunt. In planicie feraces sunt agri tāti frumētī siligi-
 nisq; reddētes: vt ex eo qđ supest castro munito facile possit vinū cōpari. Nec fo-
 ris sūt. Hūc arcē ipsaz interi⁹ aspice. Est vt viti sup alta rupe pstructū castellum
 ex trib⁹ p̄tib⁹ ex planicie furfuz erectū ac sua natura defensuz. Pars q̄rta duplices
 bz foueā: pōtēq; duplicē. Profūditas fouearū altissima ē. In hac parte turris ē
 in celū tēdēs vndiq; pugnaculis cōmunita. In cui⁹ sūmitate custos residet qui
 cornu tuba ppetue clamat. Interdū ⁊ rusticā musaz eragitat. Mur⁹ cācelli vn-
 diq; duplex est: ⁊ in plerisq; locis triplex. In medio nō platea ē arcularis. Ibiq;
 fona amenissim⁹ scaturit ac p sistulas ereas bis ser: aqua p̄pinat. Fontis ambis
 marinoz est. In cōlinas mediū est tabernaculū qđ desup eminet creū mirifice
 structū vt elchanozis opus diuudices aut polietici cui⁹ fabrica trecētis ⁊ mille au-
 reis empta est: septē circū p̄cere ac frōdose vlmī tēdunt i celū q̄ vmbra ḡtissimā
 reddit. Cna dū estus ē i cācellis apud hūc fontē parat. Pisces ex fluminib⁹ i fo-
 tetāq; in vigilio reseruāt ac dū sedes in pradio capi pisces ⁊ in coq̄nā deferri cer-
 nis: q̄s e vestigio coctos māducas. Est ⁊ ali⁹ fons lapide⁹ dulces ⁊ plucidas aq̄s
 effundēs. Terci⁹ in coq̄nā ē cui⁹ cānule limphas in q̄libet ollas igni admotas in-
 ferūt. Est p̄crea huius castri mirū p̄uilegiū suē cōsuetudo: ruricole q̄ circū habi-
 tant obnoxij sūt queuis necessaria ad vsuz castri p̄bere. excep̄tis que maiorz ha-
 bent sumptus: dat casēū butyrū i ac lignū ⁊ fenū ad doacas oportunū: grā mūn-
 dat totmū: ligna scindit: discos inēsarū exhibet scutellas ⁊ cacabos lauant. Post
 bec capellā vidim⁹ ad viuini cultū p̄ornatā vbi tres are p̄fecte sūt in ābitu supio-
 ri p⁹ aulā maiorē habitatio regi pata erat vbi bec loca notauis: suba vna tapetib⁹
 ornata ⁊ attrēbatib⁹ p̄pānis camera p̄mpla vbi ⁊ lect⁹ aureis ornāmētis ⁊ appa-
 ratu regio relucebat. Ex q̄ ⁊ fenestra quedā i capellā p̄bcbāt intuitū: erat ⁊ studiū
 lū ppulcrū. Rursusq; alia camera p̄pinqua p⁹ habitaculū extra murū castri pōti-
 bus sustentatū vndiq; patulū i occidū ⁊ septētrionē meridianūq; solē respiciens
 vbi sp̄ aura suauis respirat cū alibi feruid⁹ estus sentit. Erīde adit⁹ p pōtes i alte-
 rā ferē camerā q̄ etra murū trabib⁹ sustentata ē: ⁊ oriētē arctoū ⁊ occidū solē in-
 tuet: quā marecallus regi inhabitat. Scdm locuz dur sigismūduz obtinuit q̄ et
 aulā ⁊ stubā ⁊ thalamū i miozi cultu q̄ rex habuit ipe sibi pōtifer cācellariū scrua-
 nit: vbi rursus alia māsio suis mēbris ad vsuz p̄ncipiarat ornata cācellario p-
 pulchrū thalamū i alta turri ⁊ sub eo vultero regis p̄ciliario: locū castri q̄ respiciat
 ouētē meridiūq; solē p̄fectus arcis cū cōiuge ac nōnullis nobilib⁹ dominabns

occupauit. Nam tibi mansiones ampliores fuere tunc ample tunc decore cellaria sub ca-
stro pampala et stabula multa. Tunc castellum et flumen trauna villam quidam fuit apta quam
hic pontifex breui tempore ciuitatē ad incolentium tutelam armauit: atque his in locis romanorum
rege et sigismundum austrie ducem suscepit: bonorum pauperum: atque omnem ciuitatem pedita-
tibus recreauit. Necque cōtētus his sup̄tibus rursus cum rex linchia prexisset: cum cācella-
rio viā prapuit ac patauiē apud regiam maiestatem māsīt. Est autē patauiā p̄clara di-
uicisq; ciuitas in dānubiū euūq; sita quā prius cesares ecclie tradiderūt. Dānubi-
us ex mētibus succue uenit ynus ex alpi-^{bus} q̄ germaniā ab italia dīsternat: atque hōc
loco mīr^{abilis} dānubio nōmē amittit: vbi ipa i longū tēdīt nec magno negotio for-
mā in sule suscipit: si q̄s ab euo foueā in dānubiū duceret. Nec yni q̄nq̄tū passus
sūt ex vna i alterā aquā. Sup̄ yno pōs est lignē q̄ sexdecim bz arc^{es} et ciuitatē p̄tē q̄
trās flumē ē ciuitati maiori iūgit. Est et ali^{us} pōs sup̄ dānubiū p̄ quē viā ē ad mō-
res q̄ bohemiā respiciūt: p̄ hos mōtes flumē ali^{us} niger et dmodū plabif^{us}: q̄ ex bohe-
mia veniēs oppidulū iudeor^{um} et terciā patauiē p̄tē diuidēs sub castro p̄sulis dānu-
bio q̄ ex opposito yno se imiscet. Itaq; tria flumina yno in loca cōiūgunt. Ac p̄p̄te
rea locū istū qdā vbo italico passum s̄ ē trāsītū vocatē. Nam et p̄ hūc locū merces
italie i bohemiā ferebant. Et sup̄io: es theutonici austriā v^{el} hūgariā petebāt sic
et hodie fieri vident^{ur}: i medio vrbis tēplū ē diui stephani p̄mi martiris h^{uius} ep̄atus
p̄ioni: egregie ceptū s̄ nōdū p̄fectū: ch̄ or^{ationis} hic admodū pulcer edificat^{us}: s̄ q̄ p̄ceni-
mis tū ciuitas tū capitulū ad fabricā p̄ferebat. Leonard^{us} ep̄s magnā pecuniā ad
hoc opus dedit. Ideoq; iā celerit edificat^{us}: vt q̄driēnio putet^{ur} ex integro p̄fici pos-
se. Apud hoc tēplū edes ep̄i sūt ad eā p̄tē q̄ respicit ynū tū capacissime tū splēdi-
dissime. In q̄b^{us} fridericū cesarē ac sigismundū ducē aptissime collocauit: esset iam
admodū lōga cplā si tibi oēs edī p̄tes vellē describere: si vel capelle reliq̄as sc̄as
v^{el} aureos p̄anos q̄b^{us} vndiq; muri vestiti erāt ofidere p̄tēderē nescio q̄s p̄nceps
nō se is edib^{us} egregie habitare putaret: ego et regib^{us} et cesarib^{us} atq; ipsīs ecclie ro-
mane sūmis pastozib^{us} cōmēdatissima v^{el} cōueniētissima hec palatia iudicauerim
nisi q̄s for̄sita bulsarū more nimī sūptuosa hec sacerdotib^{us} existimaerūt: s̄ nec
s̄ solū habitacula regib^{us} digna sūt. Trās dānubiū due q̄s sūt arcēs ep̄i: altera i sū-
mo mōtis cacumine: altera in radicib^{us} apud aq̄s vbi dānubi^{us} et niger bohemiē flu-
ui^{us} q̄ etiā fert vniōes iūgunt^{ur}: est ad sublimiore arcē gradis ascēsus atq; difficilis
q̄ tū ex yno angulo pōt opugnari. S̄ tot ibi munitiōes addite sūt: tā muroz^{um} q̄
fouearū: vt expugnari possent nulla vi boim videat^{ur}: ibi et aule sunt et camere splē-
didissime q̄s q̄ viderit nec ornat^{us} aliqd nec munit^{us} v^{el} q̄ offe putauerit. At vbi de-
scēderis in arcē q̄ infra iacet: ornatū maiore videbis: te studinas cameras et au-
las q̄ plures: lectos ad regū cultū stratos. Mirari q̄ potius q̄ cōmēdari potui.
Sūt meo iudicio theutonici mirabiles mathematici: oēs q̄ gētes iū architectura
sup̄ant. At hic ep̄os p̄apu^{us} ē siue suap̄re natura i hoc inclinat^{us}: siue p̄tissimis ma-
gistris edoctus. Quid ego q̄ plurimas arces tū apud italos tū apud alias gentes.
S̄ et ille vel ad bellū sustinēdū p̄struete vel ad voluptatē patefuerunt. Nam bo-
leonardus v^{el} arē vtrāq; rē miro artificio coaptauit: ita vt nec ad iocūditatē nec
ad tutelā vtriusq; q̄cūq; desideret q̄ oia cācellario tū mibi ostēda fuerūt dū patauere
gē operiremur. Venit autē rex die lune cū sigismundo duce. xi. kl. iulias: triduoq;
māsīt quē patauiē. ep̄s cū oī familia tā copiose q̄ splēdide pauper^{um}: nec aliquē vel
p̄ncipe vel priuatū boiez q̄ curiā sequeret^{ur} passus est patauiē obulū exponere: cū-
ctis ip̄e sup̄t^{us} q̄ liberalissime p̄buit. S̄ q̄ fuerit q̄ verecūdia ducti nolent fercula
petere illis v^{el} q̄ domū vbertim edilia mittebat^{ur} et yma nec potuit aliq̄s cibū mor-
dere q̄ nō ex ep̄o coqua venisset. Cū rex moneret: ep̄m ne tātis sup̄tibus oneraret
tace inq̄t rex noli cū hac viā migrāuero p̄ion^{em} me^{um} me arguat se p̄ban^{us}: q̄ scit
hec bona sibi p̄ tuos aīcessozos elargita digneq; tibi ex illis bonozē impēdi. Mi-
nistri p̄terea esculēta et poculēta: cūq; pabula tā volūtarie exhibebāt: vt tūc se
q̄maxie lucrari putaret: cū effusū dispēsaret. Ego mi iobes nō potui duz ista cer-

nerē nō letari. Videbar videre p̄sicos illos ⁊ admirabiles viros q̄s tātope cōmē
 dat antiq̄tas: sicut de seneca scribit p̄soneq; gneo ⁊ coctra q̄b⁹ ⁊ titulis ⁊ fascibus
 maior fuit donādi gloria. Fortunet deus hūc p̄sulē: vitāq; cornicis p̄beat ⁊ annos
 nestoris: sapiētiā aut̄ eaz sibi vsq; in finē vite p̄stet quā mō bz. Mā et si multos s̄
 se p̄sicos tenet ⁊ castella vltra triginta possidet: ⁊ diocesi ⁊ ad trecēta milia passuū
 extēdas ⁊ a ratiſpina ꝑpe vsq; in posoniū qd̄ est hūgarie oppidū regnat. Tanta ei⁹
 tñ est p̄uēditiā singularisq; v̄tus: vt nibil dubiū sit sub ei⁹ gubernatione p̄stantiſsi
 mā hāc eccl̄iaz tā in spūalib⁹ q̄ in tp̄alib⁹ p̄sperari. Vale cāpisi optime ⁊ hui⁹ da
 riſſimi viri laudes reuerēdissimo dño tuo meoq; cardinali tarētino ⁊ ceteris ro
 mane curie senatorib⁹ expone: q̄uis tarētiniꝑe platiū hūc ⁊ noscat ⁊ amet. Ex pa
 tauia. x. k. l. Julias. Anno. M. ccccliiij.

Consulit q̄ sūt agēda in cā frisingen. eccl̄ie.

Epistola. clxxj.

Eneas filius Caspari schlick cācellario impiali. S. p. v. Pauci admodum
 sunt dies quibus per caspare sacerdotē nunciū tuū de singulis quoad po
 tui plene scripsi: nec rem frisingen. aut aliā scriptura dignā pretermisi. Co
 lui namq; potius scriptis oibus longitudine tediosus: q̄ pretermiſſis quibusdā
 breuitate odiosus esse. Sed aduenit mor germanus tuus henricus frisingen. ele
 ctus: ⁊ cū eo simul reuersus nyperg. Ipse aut̄ electus idcirco buc ꝑfectus est: qz
 lris tuis instructus erat vt ꝑ oppidoꝝ possessione instaret. Mā ⁊ tu regi ad eaz rē
 scriperas: s̄ erat adhuc nescius corꝝ que gesta erāt nōduz cū lre mee ad euz pue
 nerant q̄s sibi sup̄ his scriperā. Reruli aut̄ ei seriem rez ⁊ regis responsum mihi
 datū ⁊ sibi scriptū quo ꝑcepto agnouit electus se frustra ꝑfectuz buc. Accessit tñ
 nyperg tanq̄ singularē amicu: quo cum in via sepe contulerat de negotio: narra
 uit sibi que in causa essent acta cōciliūq; peciūt. Is dixit se velle regē alloqui ⁊ cui⁹
 mentis esset ꝑscrutari an mutari sinia posset. Accessitq; illū heri cuz iam nor ruis
 set celo: petiūq; vtrū in re frisingen. vellet aliquid agere cuz frater cancellariꝝ ad
 ſet. Rex aut̄ iussit mor electū accessiri: quo veniente surrexit ex cubili ⁊ nōnullis
 passibus obuiam ꝑcessit: Tum electus dixit se buc venisse regratiaturꝝ maiestati
 regie ex cuius munere ꝑmotus esset: supplicaturūq; vt possessio daret in plenitu
 dine gratie ⁊ ad hoc se monitū tuis litteris inquit. Rex vō habito cōcilio dixit se
 iam tibi in hac re scripsisse teq; vocasse ⁊ postq; reuerteris rem banc absoluē
 dam. Gratias pro responsō electus egisse: subiunxitq; se scire nōnullos venturos eē
 etiam viros magnos qui partē alterā ꝑmouerēt. Ideoq; se supplicem petere ne
 quid in eius ꝑiudiciꝝ illis responderet: Ad hec dictū est regiā maiestātē cancel
 lariū expectare nec se velle in eius absentia aut illo infcio de hac re ad cuiusuis in
 stantiā aliquid agere. Dixeruntq; consiliarij henrice licet scriptum sit cancellario
 vt veniat: tu tamen sibi rescribit ⁊ mittito propiū nunciū omninoq; ipsum ad
 boxteris vt q̄festinanter veniat: tum pro rebus huius eccl̄ie frisingen. tuz ꝑ
 negocijs regis in quib⁹ sua ꝑsentia est necessaria. Mā multi casus p̄nt accidere
 q̄ priuuz nunciū impedirent. Annuuit henricus mihiq; dixit bonum esse vt latoꝝ
 presentū an derlinus huius se itinere accingeret: quod mihi quoq; ex vsu visus est
 adinodū necessariuz: qz nescio quā diligentia habebunt college tui ad mittendū
 lras. Duz hec agerent venit ex roana curia osilien. eps p̄uten⁹ quē nosti: ꝑ hunc
 putabat henricus bullas sue ꝑmissionis trāsmiſſas sicut iohēs tolner sibi pantea
 scriperat. Accessimus q̄ diuerſorū eius ꝑcontati sum⁹ an bullas afferret. Is re
 tulit se fuisse ordinatū vt ipse afferret s̄ cuz expeditio ci⁹ longior videret placuisse
 romano pontifici vt tabellarius suus guido noie ad te illas deferret: qui cum qñ
 decim diebus euz ꝑcessisset miratus ē nō eē nobis traditas bullas deditq; hērico
 lras sibi ⁊ tibi directas ex roma bononiāq; trāsmiſſas. Quib⁹ aptis cognouimus
 vbi ei⁹ vepz fuisse: sicut ⁊ tu ex ipsis lris agnosces. Mā ipsas tibi cum ꝑntib⁹ vesi
 nam⁹. Nos vō opinamur bullas easdē ad te vel dñm iohāne carnaiaꝝ volasse.
 Mā guido ille vt accepimus ad aplicos nuncios lras habuit. Quod si sic non est

aut venetijs sūt apud mercatores: aut guido corrupt⁹ aduersarijs eas vēdidit: vt
sinistri aliud accidit. Tuñ ē p̄cūctari diligēt nā maxie expedit has lras bū in q̄b⁹
fundat ius. Illec putat henricus australes moueri posse vt castra tradāt nisi ostē
dant bulle. Ideo curret tua magnificētia eas oīno secū asferre si apud nurēbergā
iueniri possūt: alioq̄n opus erit iter eas ex curia suscipe. Hūc aut ne mireris q̄ nū
q̄ priū testinam⁹ eas subiūgem⁹. Mā prima ē q̄ rex sic cōsiderauit z p̄siliarij p
suaferūt. Secūda ē q̄ vident⁹ regi necessariū eē reditū tuū i multū arduis negocijs q̄
egreferet sibi te deesse cū op⁹ ē. Et vide q̄ vult p̄ncipis gra⁹ is in aduersis fuit. Mā
i secūdis plures iueniunt⁹ futūtores q̄ sit necesse. Post hec vident⁹ instare piculū i
ecclia frisingē. nisi veniē cito. Qz si veneri bū oīa dirigi posse p̄sidim⁹. nam z rex
bū affectus est z nyepergadiutor. Mḡr aut curie scripsit i fauorē tuū: z sicut sepe
dī p̄ntia recipit: absentia p̄dit. Alteri⁹ scim⁹ oīm treuerē. v̄etur⁹: q̄ cūz sit alē bō
q̄z solebat nec multū tibi afficiat: timem⁹ ne qd in hac re sicut p̄certo intellexim⁹
aggrediat⁹: z i alijs q̄z possit tibi obesse. Scis q̄d velim⁹ dicere z q̄ als tēp̄rata sūt
Dñs etiā ali⁹ vocatus ē vt nosti p̄ alias lras q̄s neutralitatis amator z bauaroz
fautor nō suadēbit tibi dari possessionē. Dicit piculū eē z qd nō poterit publice
clā tractabit: nisi fortasse p̄ te sit nurēberge p̄suasus. Accedit ad hec alius tibi no-
tus q̄ i ipse clāculū electo suo sancti z q̄uis nūc absit cito tñ reuertē: nā in puin-
ciā nō patuit sibi z suis collegis accessus. Itaqz oībus bis ex causis durimus mē
tēdūz eē nunciū vt si alie lre negligant⁹ be saltē te cōperiāt teqz ad veniēdū indu-
cant qz nullaten⁹ sup̄sidentū est. Intuere aliud qd ingerit ad scribendū. Allocu-
tus est henricus quēdāz regiū p̄siliariū q̄ se oñdit sibi affectū. Sz q̄ntuz ex eius di-
ctis cōp̄bēdimus is magno ipedimēto fuit ad possessionē habēdā. In q̄t cū nul-
latenus se regi cōsultuz possessionē dare q̄ parcialis videret⁹: s̄ suadere velle vt
oēs custodirent⁹ introitū⁹ p̄u⁹ ecclie z exide clā subueniret henrico ad litē ducēdā
donec p̄ iusticiā terminaret⁹ cā. Sz p̄siliū q̄ p̄ncipiosuz sit cernis: q̄i bonch⁹ sit p̄n-
cipi seculari bona eccliaz absqz vllō titulo detinere q̄ ius bñti p̄cedere. Sz nō vi-
det ocular⁹ bō q̄ntū dedecus rei resuleret z q̄ntū infamie: z v̄p̄ hūc modū magis
se odiosum bauaris redderet q̄ se hostē faceret z quantis molestijs se subiceret.
Māz castrit enēs nūc p̄ cōciliū: nūc p̄ electū: nūc p̄ p̄ncipes rogaret⁹ restituere et
interim q̄z bona ecclie dissiparet. Sz addidit bō p̄siliū magis insulsum. Aut em̄ si
castra i manu sint regis: p̄ quacūqz pte declaratio fiet impetratuz regē vt bērico
ecclia p̄ferat. Qua re nescio an aliq̄ dici stultior possit. nā hoc manifestū ē in p̄uū
agere. Solēt cū qñ sūt declaratiōes obediētiāz illis p̄suli q̄ sūt in possessionē. Et
cū aduersari⁹ iā corp⁹ ecclie z diocesis i possessionē habeat henricus nō nūc: q̄s
dubitat meliorē futurā p̄tis aduersē p̄ditionē cū iura sp̄ possessionib⁹ faueāt. Vo-
luit insup̄ ille cōparationē facere bui⁹ ecclie ad patauē. p̄p̄ quā albert⁹ multas
expēsas subiuit z tadē succubuit. Sz nō aduert⁹ vir meo iudicio nō ipudens z
suorvalde sapiēs ibi albertū ei fauisse q̄ nullū ius habuit: z se pape opposuisse. Hūc
rex habente ius tuef z papā secū bz p̄currentē. Post hoc intelligo q̄sdā eē q̄ tra-
ctare cōcordiā vellēt vt cederet henricus p̄ti aduersē cū aliq̄b⁹ emolimētis z ipe
alterius ecclie: qd tā decet te facere q̄s famā z nomē p̄dere. Mā cū grato aio erga
te fuerit eugen⁹: ac domū tuā hac p̄uisione decorauerit: z p̄ter oēm p̄suetudinē
bullas absqz obligatiōe misert⁹: qd tñ dicere poterit si ei⁹ gra relicta cū ei⁹ posse du-
rissimo recōciliaris. Plus hic ignominie redūaret q̄ ex p̄uisione receptū sit bo-
nozis. Hec nō attingo. p̄fūdus qz mel⁹ me nosti: z cū hic enēs lati⁹ bec agitabim⁹.
Post hec mittit tibi henricus p̄curatorū ad resignandū p̄bendā suā ratiōpanē.
Itaqz rogat vt qñ illac redeūdo trās is capitulū accedas: rogeqz vt alū germa-
nū tuū eligat i canonicū z liberās henricū absolutiōē statutoz q̄escere velit vt so-
lū frāciā noie def̄ pecunia: qd cristinat p̄ te nō egere impetrari possit: q̄ apd eos
dilectioni es z reuerentie. De via vō p̄ quā tibi rex cōueniendus sit nō possumus
aliqd certi scribere: s̄ nobis expedientius videt⁹ wiennā vt p̄ficiscaris ad regē &

novitatib⁹ scripsi in alijs lris dia. Post illa venerūt ex finib⁹ hūgarie regis polo-
nie ⁊ dñi cardinalis eplē: magnas ⁊ felices novitates referētes: s̄ aliud rex aliud
cardinalis scribit: p̄ ille hic casti⁹. Exēplū eaz tibi cū his mitto. De italia nihil ē
p̄ noui nisi qd̄ refert osilicū. p̄uētū habendū ēē inē oēs principes ⁊ coitates ita-
lie papa ⁊ aragonū rege inē futuris: s̄ nodū ē de loco p̄uētū. Id s̄isat nō pui mo-
menti erit. Mos illis de reb⁹ nihil olfacim⁹. Vale felici⁹ ⁊ reuertere absq; mora via
rū discrimina vt nosti astute cauēdo. Suadet nycperg vt oino venias cito si tuū
bonore ⁊ exaltationē optas. Henricus bodie wiennā versus p̄gens a nobis ē abi-
surus. Ex scō vito die. v. Januarij. Anno dñi. M. cccc. liij.

Epi. clxxij.

I Obānes tāpius enec siluio impiali secretario. S. p. d. Lras dedisti p̄ die
idus octobris ex wienna ad me p̄ferēdas ego illas rome idibus nouebis
iobāne n̄so polner restituēte accepi: habeo gr̄as b̄uanitati tue de tua erga
me beniuolētia q̄ vti saluti mee timuisti istinc patriā ⁊ meos repetētis: ita ⁊ sospi-
tati mee ḡtulus es cū p̄mū ex meis ad te lris accepisti: scias me sospite⁹ scias
aduēsser: res meas fuisse itineri p̄missas qd̄ nō nisi tua diligētia ⁊ mathi n̄ri opa
pactū estimo imo certū mihi p̄suadeo me cogit vt ingētes tibi ⁊ illi gr̄as ⁊ q̄ntas
ex aio possuz agā: et si ex venetis nodū de illis q̄cūq; scieris. Scripsi me parce-
res tuas apud insubres attigisse in q̄ nonnihil accusari a te video: scripsi cas cur
mediolanū nō acceperis: q̄ppe q̄ sciuigūfortū apd̄ rōanā curiā cū engliño abesse: ⁊
itē cū nauariā nō ieris: rō apud me fuit ⁊ paulū nō p̄denādū: si mihi credis me ex-
cusa tū habebis: si min⁹ doleo te ex mea quā mihi ascribis negligētia molestiā vllā
accepiſſe. Tūc tñ b̄uanitatē fuerit ⁊ n̄se inē nos veteris beniuolētie ⁊ familiaritatē
veniā mihi p̄cedere: etiā si min⁹ vti vis in re tua ociosus fui desidenū tuū ⁊ polli-
tica aretotelis cōuersa q̄ primū in tāta locoꝝ distātia licuerit assequaris: curabo
ipsa alia aut alia via vt iubes explere. Nec me pecuniē timor afficiet. Atinā non
memag mea q̄ tibi vtiā sola nota cēt: n̄ me maginēq; sollicitaret aut afficeret ege-
litas. A q̄ tñ si me sūmi p̄otifici dicta ⁊ veri mei amor ⁊ gr̄a nō fallūt: magna ex p̄-
teleuari puto. Et fortassis ip̄e de h̄ aliqd̄ ex me senties p̄sq; be l̄e b̄ic ad me ascē-
dāt. Sz ad rē n̄fraz venio. Credidi bñ ⁊ qd̄ amici ⁊ mei officij esset facere si te p̄i⁹
de p̄cio libri admonerē: vt ⁊ ip̄e diligētiā meā ⁊ p̄quirendō libro agnosceres ⁊ ego
cōstātissimē tui liberalitatē carerē. Si qd̄ isti⁹ moi libzū q̄ me⁹ fuisse habuisses: iā
dudū dono ad te mittere curasses. Proinde ne credideris voluisse me aut velle in
eo qd̄ mihi tecū sit negotio indēnitati mee p̄sulere. Sz qd̄ ais si miori p̄cio q̄ scri-
pseri bñ neq; libet id auri p̄ferre: min⁹ te q̄ voluisse liberalē ofēdis: nā v̄bis illis ad
moneor libzū illū q̄nti mioris emā qd̄ argumētū ē ai paulopl⁹ ad nūmos q̄ opoz
teat affecti: ego nō vt scias q̄ libere i re tua. p̄ vsu n̄re familiaritatē agere possū: cu-
rabo. p̄ virib⁹ ⁊ igenio inco vt libzū q̄ optimū habeam: ita tñ vt me nō in prudētē
emptorē iudicare possis. Polner n̄r ita mihi not⁹ ē vt nota magis nulli domus sit
sua: ⁊ iā cū eo ea de re locut⁹ suz libro repto ⁊ empto p̄siliū capiem⁹: ⁊ qd̄ meli⁹ vi-
suz fuerit vt desiderio tuo satisfiat sequemur. De petro noxetano n̄so nisi me sal-
lat memoria: scripsi ad te aliquid posteriorib⁹ q̄s nodū accepas: quasq; nūc p̄ ma-
thiā capsozē accepisse debuisti: q̄ ad reuerēdiū dñm meū legatū iā diu reuerſus est
q̄ si nihil scripsi sile certe vt scribis monstri ē: nisi forte debilitas oculoꝝ meoꝝ id
effecerit. Noxetan⁹ n̄r optime valet: indies ditior ⁊ tñ vir melior ⁊ magis amici-
tie cultor: euadēs. Veri mortē quā certe humane ⁊ grauē tulit fert sapienē. So-
lus viuit vt idē corpe ⁊ aio liber. Edes cōductas nō supbas sed liberales bz: pue-
ros q̄ ⁊ equos quibus eū rome vti necesse est. Quid aut officij gerat me rogas:
imo qd̄ officioꝝ rogare oportuit Et scriptor ap̄licus est ⁊ abbreviator: est lector
cōtradictariū: causas nōnūq; sollicitat. Cū lucra ex bis oibus capit. Est p̄terea i
amicos liberalis ⁊ ociosus ⁊ adeo officiosus: vt inde me p̄cio plura iaz damna ⁊

in comoda receperit: q̄ tamen idē m̄bilipendit. In te v̄o me teste eo p̄seuerat aio
 quo semp̄ fuit: fortunis tuisq; bonorib; tam letus q̄ dici a me nō pōt. Sepe de te
 est inter nos amicis sermo: sc̄pete p̄item 7 p̄olior n̄o 7 participat fieri optam?
 Sepe duz a laborib; laxare iuuat animos quātū inter nostras occupationes lz
 fiunt nobis ob tuā absentia; quā cōtinuo recolim; iocūda solacia. Ad ad te m̄bil
 scripserit tuis eplis vt scribis. puocatus: miro 7 admodū 7 apud illā maximaz de
 hoc querelā. p̄ponā: et si forte in n̄ra taciturnitatis lege cōfidit. Deinde aduertit q̄
 grauitas de generoso aio: scripsisti qualis fuit alexandri tui eritis. Itē que de ba
 nibale quoq; breuē scite tñ ad te dicta sūt. Vale felicē 7 tibi felicē ac cornicis vi
 tā (qualē tē cofrastus moriens 7 naturā accusans optauit q̄ boibus tam breuē de
 disset) tribuat oipotēs deus. Post hec noretan? noster cū apud frat̄ pet̄rū que
 relā quā dixi ex me. p̄positā audisset: multa hilaritate susus a risu vir finē facies
 ac verba tua iterū atq; iterū relegēs (ostendi em̄ illi tuas ad me l̄ras) ierculatū
 apud me fecit scripturib; oīno ad te pollicit? est: cōfessus palā binas dūtarat ex
 te l̄ras accepisse. Clegius tuis p̄speris reb; exultās saluū te ex aio iubet. Ides fa
 cit 7 iacob? caluus venerabilis vir centes cuius 7 canonic? sencti. hō: quo natura
 neq; in meliorē genuit neq; suauiorē: in cui? pectus aiam credo p̄siliūisse m̄cas: 7 ita
 vt aristophones poeta ait ex vno corpib; vnā factā esse int̄ n̄os aiam. In inq̄
 salutē tot tibi mitrit (placet em̄ mibi sic apud te loq̄) quot sūt auis in corp̄ plu
 me. Nec ad te scripsi: mō reb; sic exigētib;: 7 vt tibi parerē q̄ iussisti ne legē tacit
 nitatē n̄re scruarē: 7 quātū licuit scribā ad te crebri? eo tñ pacto vt l̄x ip̄a tacit
 nitatis firma maneat: q̄ est vt liceat nobis adinuicē nō scribere. Vale itē 7 me si
 ne fine quod etiā atq; etiā rogo atq; obsecro cōmēdatū fac magnifico caspari in
 ciuīq; amore 7 ḡra p̄petua p̄serua. Rome idib; nouēbris. āno dñi. M. cccc. lii.

Dubitat an vxorē ducat cū sit inops.

Epistola. clxiiij.

O Etrus noretan? scriptor ap̄licus Eneē filio poete 7 am̄tissimo fratri. S.
 p. d. Cognoui ex l̄ris quas estate decursa p̄ nicolaū castellanū ad me dedi
 sti: 7 itē ex bis quas nos̄ter cāpisus ex te nup̄ recepit: admiratū te fore q̄
 tecū diu tacuerim idq; p̄pterea factū putare videris quia vir magn? 7 vinctus
 serim: sic em̄ scribis: ego v̄o irrideri scrip̄i b̄mōi mererer: nisi tu? erga me singula
 ris: amor mibi foret explozatiſsim? nā. p̄ tua in me beniuolētia 7 caritate mani
 ma q̄cqd ad me scribis in bonā recipio p̄tē si tñ vt tibi p̄suasus est vir magn? 7 vi
 ues effem: non solus l̄ris sed donis q̄s te sp̄ visitare nec quēq; spernerē: 7 p̄sertim
 quē plurimi facio atq; vt meipm colo amo 7 obseruo: s̄ qz p̄ditio mea tā tenuis ē
 vt nec amicis nec mibi p̄desse valeā: ta ceo nec amicor; aures obtūdere audeo nil
 p̄ter v̄ba offerre valēs dū v̄isit cardinalis scē crucis cui? mēozia nūq̄ ex me dele
 bit: sp̄es erat mibi n̄ mediocris: q̄ tota cū illo cecidit: scriptoria sicut nostri: 7 itē of
 ficiū p̄dictaz pecunij ē em̄: q̄rū ps amicoz fuit innotuo mibi p̄cessa: 7 eā cū ia 7 re
 stituiſſes: 7 sperare aliqd ex: is officijs cūmulare: ecce infelix 7 inopinat? cardinal
 obiit: q̄ bu mi. p̄strat? suz: oz nāq; p̄p̄is sūptib; me viuere 7 ex sudore manū mea
 rū 7 p̄ deū mortale enea mi stauissime bodierna lucra vir alimonā p̄bēt. Posti
 fluctuatōes curie. Si pacata foret ecclia 7 integrā dñs n̄ b̄ret obediētia: viuere
 ex bis officijs posset. Scribēs tñ ab oz̄n ad solis occasus tāq; cop̄ista. Incubūt
 p̄pterea multa onera q̄ nō oēs norūt. Pat̄ ad buciuiū grādē 7 paup; q̄ a me nul
 lo pacto ē deserēd?. Est 7 filia q̄ mibi florētie nata ē ex puella: quā nūq; cognoscē
 potui cū eēt v̄go: 7 optioz mox nisi p̄missiōe data m̄rimonij. Et lz nec testis ad
 esset nec anim? occurreret: v̄get me tñ scia: 7 p̄fertis cū itē 7 guida sit 7 p̄e par
 tū inhumanū puto eā deserere. Est em̄ bene nata: boneste nutrita: 7 oēs bonas p̄
 res b̄ret si adessēt opes: s̄ paup̄ est. Et istima nūc b̄niamissime fraē q̄b? implicet cu
 ris. Eqdē valeo respirare. Que oia ad te scribere dimiserā ne te dolore afficerēs.
 Atq; est nō despero tñ nec desperabo vniq;: qz iuuat deus in se p̄sidētēs. Ego te

no salte mei cā q̄ z aio z corpe suz tu? z ero duz viuā: parti vt nfe faueas quātuz potes. Poteris aut si voles plurimū: nece penitebit in posterū. Quo aio erga te suz cāpisi? nř tibi scribit. Ego tui tūc obliuisci potero dū moriar: si sensus cū mor- te pereit. Senis vidi nobile z clarissimū patrē tuū optimū z tibi bñanitate z cete- ris nature atq; ai totib; silem: multaq; tū ipse tū ceteri necessarij q̄b; abūdas ob- tulerūt qz me tibi amicū scibāt: suisq; is vsus si necessitas in cūbūisset tū si vnq; bales ptes repetas qd dii faciāt: etiā si vir maxum? sis casulā meā intrare dignabe- ris: z qd fuerit appositū cōmedes siue vxorē ducā siue ipā carcā. Interea si qd ad me scribis in mensa medicoz exponi lras iube z vale optime ex roma die. xviij. nouembz. Anno. M. ccccclij.

Dollice suā diligetia i reb; apd senatū venetū.

Episto. clxxij.

Adreas donatus eques venet? Enee siluio poete doctissimo. S. p. d. Mu- perrime hē tūe mibi obsignate fuere quas libent plegi: z eo libenti? q̄ cla- rius salutē magnificā casparis cōcepi: que mibi ppe tomū clarissima ē: vi- di pterea ex ipsis lras qd de re pecuniaria quā cū hoc senatu agere bz ad me scri- bis: q̄duc nūc vři buc pfecti sapientē attulerint luculētus pcepi: deus q̄dez mibi testis est: quē aiuz quā mentē quā diligentia in oibus cōmodis ei? sp̄ babueriz: ba- beā z habitur? sim: cetera ptermittēs modo satisfacere z inservire possem siue ma- gnificētie: cui p ei? sūma in me beniuolētia quā magnificatio obnori? sum: nec me vllus labor grauaret aut pōderis quātitas aut verbor; platio que passim maria est in repu. ex q̄bus qñq; aures aliene obtūdunt. Oia nā in me pcurrūt ad re ipaz bene z optie pficiēda: qz nisi a me ita magnū fieri possit q̄ beniuolētie z dignitati sue gerere morē mibi saq̄ eēt: s̄ sicut scit ei? magnificētia q̄ nouit mores huius rei pu. cui? volūtati maiores z miores succūbūt sū ciuis hui? ciuitas z q̄q; z auctorita- tis z dignitat; locū aliqū teneā: tñ deest mibi ptas aliqd faciēdi sine auctoritate z mādato hui? senat? q̄ regimini oium p̄sident: indulget s̄ magnificētia sua si ita suf- ficient votis ei? nō satisfic: cognoscat em rex cās q̄b; res ipa deserit: qd tñ differē nō aufert: sp̄ aut i ea re z ceteris me p̄mptissimū bēbit: q̄ oēm opaz curā z studiū adhibere nūq; desistat: qd reliquū q̄d ē a nūcijs vřis siniaz: z opinionē meā clari? viue vocis oraculo senties quā ei? magnificētie referre poter; cui me obnoriū cō- mēdatū facies. Vale felix ex venetijs die. xij. Januarij. Anno. M. ccccclij.

De politicis aristotelis z de vegio poeta z leonardi aretini morte.

Epistola. clxxv.

Hōbānc cāpisi? enee siluio poete doctissimo ac serenissimi dñi regē secreta- rio. S. p. d. Erā aio nimis pturbato cū mibi bodie mīae ad scolas basilice pncipis aploz noxetan? nř lras tuas restituerit: pñte contē nō fenefi. vni- co vite mee z angustiarū meaz solacio atq; refugio. Illis lectis nō potui hilaris p id t̄pis non fieri: tuz q̄ ex alijs tuis ex sancto vito ad vicesimū sextū decēbris ad melis dubius factus extiterā: ne mee z noxetani ad telte minime puenissent: tuz q̄ ppter scripta tua cū te mibi attulerūt quē semp optime noui. nam z amicitiam tuā solidā esse ostendisti z libertatē loquēdi inter nos vt libet constitutā esse pro- be atq; egregie declarasti. Ex ipa quoq; verbor; tuoz copia z facilitate z rex pō- dere quas nescio an dicā grauius an ornati? an poti? modo vtroq; attigisti. Erbi- bitus es mibi r̄betor z poeta nobilissimus: debinc quidē grauis doctissimūq; phi- losophus. Cum iterū atq; iteruz epistolam tuam relegissem: quinimo z vnuz di- co qd forte ridebis: p̄betā te certis in locis eplē tue de meipso affirmare possem q̄rū locoz p̄betia libent apnirē: s̄ oia tā lris mādare q̄ coram explicare licebit. Habeo em q̄ vt vbo tuo vtar mibi expūda essent q̄ tñ apud noxetanū nō expue- re nō potero: quo cū officiū z omnes horas dicere z licet z iuuat. Hosti emz q̄ sit in celebrando officio z libens z religiosus. Librū politicor; vt alis ad te scripsi se- nis inueneram: sed rome nondum inuenire venalem potui: z sic nō illi inueniēdo

exactissima diligentia intendere quod mihi credas velis. Non est certe me illa librorum
venalium copia quam floriet gentiliu persertit et bonarum maxime quorum est noua aretini tra-
ductio. Tu tamen certe habere me voti tui implendi gratiano quicquid: nisi sciam ut librum
hunc quamprimum licuerit habeas. Et quod difficillimum expior inuenire venditorum: nec etiam
facile est habere qui illum mihi nisi ad breuē commodet statui scriptorē inuenire qui
librum ipsum veloci manu bona tamen littera transcribat. Et transcriptum mediolanum mittat
ad sigberium vel anthonium ut iubes: aut per aliam viam illum ad te deferri curabo: quemad-
modum Jobani tolner melius videbis. Habeo gratias humanitati tue quam magna leti-
cia intellexisti ut scribis accepisse me spem fortune melioris: Vex nimis poeta in
postremo sermone fuisti: persertim cum dixisti te mihi minus sperare. De noctano
nisi sic est ut scripsi: non muto sententiam: quod non illis est fortunis aut bonorum quibus eum
dignum censeo. Tu recte potissime locum illum de ipso facitissimeque attigisti. Verum ut
verius de boie amicitissimo nisi accipias: ego etsi dixerim non mutare volo tamen
moderari sententiam: nam non est res sua tam ampla quantum ipse superioribus ad te litteris
scripsi: vel tu ex eisdem accepisti: etsi ut affirmavi pueros et equos pascit: nam neque
sunt hoc tempore in curia bonorum lucra: sed abundantia ut ait cordis locutus sum. Alium
nisi tui nomine refalutavi et iussisti. Fuit illi refalutatio iocundissima et gratias bene ingre-
tes et tuum seculum profectus est. Montes namque quocumque suas tuas totas legit: et de te quam
de audient: quātocumque in sermone de te fuerim? non est ut ultra tibi aperiam quod de
iam tibi per me cognitum extat vna esse illius et mea more aristophanis animam vixi nostri
fortuna si ad eum spectes aut admodum tenuis est aut nulla: si ad tempora nostra quod vere
ut scribis dicere possum: exiit intacta pandi mihi videri agamēne. Eam vel magnam
dices vel minimam. Nam propter id quod sacras summi potestatis ede et quadrat colit data-
ri est: quod minus tamen baud est illi lucrosus volenti se: quod constanter facit bonum vix con-
seruare. Que res facit ut ex eo officio neque ditior neque diues fiat: emolumentum tamen ali-
quid bene quod abbreviato est: et nouissime sancti petri in urbe canonicus factus extitit.
Nec ut dixi ad hominem parua sunt. Vex tamen ut maiora sunt quam que ipse post tot et tam
tos tamque varios tot annorum labores mereri potuerim quod nihil certe propter dedecus
reorum quibus reliqua vitam tueri possim tenuitate ne dicam indigentiam possideo
Quo nemo certe est philosophiorum si modo philosophus est bonorum externorum omnino nihil habere
Ex bis et ex principio epistolae ubi me fuisse alio nimis perturbato affirmavi: scio negaue-
ris me philosophum et recte. Nam etsi sapientum amator sis et mihi placeat ipsa sapientia: et phi-
losophorum studia me aliquando delectarint ac delectarent si mihi adessent sa-
cultates: tantum tamen abest ut me philosophum ceteri ab illo abs te etiam velis ut nihil a me
magis sit alienum. Neque illam stoicorum aut peripateticorum sapientiam attigisse me vlla ex parte
expior: ut vel nulla quod stoicorum est: vel moderata quod peripateticorum aut perturbatio men-
te attingat. Sed enim de numero mortalium: quod ut quidam poeta apud ciceronem inquit. Me-
mo est quem non attigit egestas moribusque de rebus legatus exerat panonum et thurcos
iocundissime legi. Tamen illa vobis iamdiu vetera sunt: quod de euerione sophie civitatis
in cineres: noua certa accepim? apud quos et fama sed non vni certa captam esse an-
drinopolim primam citra mare magni thuri sedem: captam quod et eius filium: ac ipso stur-
cos adeo in fugam esse peruersos ut finem nondum faceret fugiendi. De quibus rebus iam apud
vos nunc fortassis idem rumor ut ita dicam volitat. Non tamen ad te scribit. Valero
me die septima Februarii. Anno. M. cccc. lvi. hec iam diu scripta et ad te ferenda
fuerint. Vex copiam ex Jobane tolner nunc iam reuertitur. An effectus est ut postea
usque in hac diem tabellarium non habuerim cui bas committere potuerim. Interea vo-
tibus cunctis politicorum venalem nullomodo reperire: tamen multorum et maxime librario-
rum aures obtulerim. Vix inuenire licuit qui librum mihi commodatum faceret nisi ad
valde paucos dies: decreui ut librum ipsum politicorum potius habeas quam lectum ipsum
habere possum et id scito: quam nimium differendo expectationem tuam vehementer et bo-
nestissimam offendere. Itaque a cardinali de columna exemplar habui et scriptorē sa-
crudicum inueni a celeris ut si de hoc opus absoluerit: absolute curabo adiutorio

tolner q̄ nūcio patrie nouit z mores vt q̄p̄mū illud babeas. Erit aut̄ liber hic
ipapīro p̄terea q̄ scriptorē nō dū h̄re potui q̄ in p̄gamento ip̄m scriberet ea l̄ra z
eo t̄ge q̄ cōueniret z oporceret. Mā vt dīxi nō possuz diu exemplar tenere. Scri
ptū ḡ mittā z deinde si malueris aliū pulciorē h̄re q̄ munus meū exigūū tenet fa
ciā vt iusseris. Sz reuera nihil mēior dū tibi q̄s dīxi in hac re difficultates p̄dico
At aut̄ nō ignores q̄bus in finib⁹ me mea teneāt facta: fui baccen⁹ nauigās inter
spem z metū fortune melioris. Vez nūc q̄driduo spes redire cepit: z q̄d paulo
maior q̄ ad huc apud me fuerit. Mā cū p̄ me fortuna rogaret audiui amotas eē
seras z talia sūt respōsa vt credi possit me posse certū q̄ antea sperare. Sz vale.
nā duz tecū libent̄ loquor inepte inepti⁹ ineptissime tibi boi aptissimo scribo. Ve
rū dabis familiaritati nr̄e z mee de te fidētie veniā. Rome secūd⁹ marcij scriptor
iaz dimidiū lib⁹ politicoz scripsit. Cū absolut⁹ fuerit tolner nr̄ vir certe bon⁹ cu
rā habebit illū ad te p̄ nūnciū fidū trāsmittēdi. Vale. Datus vt̄s. Clausis tā l̄ris
meis z illis tam nr̄o tolner destinatis q̄ illas ad te de erri cararet: reddite fuerūt
mibi l̄re tue date in labaco vindelico vt scribis oppido. xviij. february. Qd̄ de li
bris politicoz arestotilis scire optas ex l̄ris meis p̄ntib⁹ intelliges. Ex hac cedu
la mortē leonardū acapiēs aretini z in e⁹ officij locū suffectū eē pogii apud illam
florentinoz z democraciā. Placuit mibi z bñ a te factū ē: q̄ de receptis bullis ecclie
frisingē. z de futuro optio impialis cācellarij aio cū id rediēs rescierit aliqd̄ gra
uiter certe scripsisti: laudata etiā sumi p̄tifici z sacri senat⁹ liberalitate. Fui itaq̄
in ea apud dñm meū. Is te vebement̄ de mul̄la laudauit z cupe se dixit re ip̄a ostē
dere q̄ sit plurimū virtuti tue affect⁹: z q̄ grato erat aio q̄ illum p̄stanter amas.
Quare si q̄cqd̄ ex eo cupis fac vt sciat: iuuenies te apud eū nō puū neq̄ postremū
locū tenere. Et q̄si iubes cauebo sumope p̄ virib⁹ ne legē nr̄e taciturnitatē obser
uē: p̄sertim cū scia te multū hāc abiecas cura me seruari nō debeat. Vale. Datus
rome feria tertia p̄ diē palmarū q̄ diē l̄ras tuas accepi. Et cōte nr̄o ifinitas z gra
tias z salutes habe. Apud vegiū nodū fui. Ad noxetanum nr̄m nūc pgo vt ab eo
l̄ras ad te capia si paratas habuerit: q̄s cū his meis ad te mittā. Vale itez. Non
pōt nō p̄desse mibi cū ad me scripseris vt in l̄ris tuis aliqd̄ adūcias vborū quib⁹
veluti calcarib⁹ q̄busdā herus me⁹ ad mibi bñ faciēdū vzgeri a te velle videt: tñ
optimo sit erga me aio. Vale vt̄s.

Fed⁹ in venetos z duce mediolani factū ē.

Epistola. clxxvi.

Iacobus de arymboldus doctor. Ence siluio poete singulariq̄ amico. S.
p. d. Gratissimū fuit nuper ex tuis intellexisse l̄ris te esse sospitem: z eo di
gnitatis gradu p̄uectū esse quo serenissimus dñs noster romanoz rex di
gnū te officio secretarij iudicauit. Et recte quidem vt cetera oia: p̄ summa sua pru
dencia siue fidem siue doctrinā siue multarū z maximarū rex experientiā fuerit cō
templatus. Ego certe ita hoc augmento tue dignitatis gaudeo: ac si eodē mecz
parente genitus esses: quādo quidē ex ip̄so p̄sertim tpe vna viuentes familiari
tatē z beniuolentiā iocunda consuetudine z honestis autozibus hausim⁹. Te sp
germani fratris loco dilexi. Potes igit̄ summa cōfidētia di opa mea vbicūq̄ sensu
rā illā cognoueris ad augmētū aut cōseruationē rei vel bonozis tui non min⁹ vtī
q̄ fratre z optimo amico faceres. Ego qd̄ de p̄positura mibi addidisti onus libēs
z amplector: z ad exitū vsq̄ pducā vires aut ingeniū mō non desuerint. Interim
curabo ea sarcina q̄ reliq̄as quasdā mee legationis bz me explicare. Debinc q̄c
qd̄ fieri poterit q̄ due facto fuerit: opus te meis reddā certiorē l̄ris. Vale z vbi ali
quid oij fuerit si res digne occurrerint q̄s dietim cumulatiores euēcturas p̄sido
facile participē. Ego quid scribā nunc nihil aliud dignū habeo q̄ esse deo iuuatē
inē illusterrimū dñm meū z duce illustre ligā factā: nō recoliatioenis mō oim p̄
teritariū iniuriarū rubiginē e: tergētē: sed societate amicitia: z qd̄ ipse ego despera
bā talē aioz vditatē vt vni⁹ in cōmoda ab alter⁹ dānis secerni s̄ p̄nt. Vale ex me
diolano diē. xij. octobris. Anno. MD. cccc. lliij.

Iohānes pegallus scriptor aplice petro gemigero. S. p. d. Vbi loz cū quā
hic amasti tūmidū vētrē gerit: siue is vent' ē siue cib' nūm? Iohes iurē
bergen. secretari' vētrē putauit illi? vētrē vino plenū: ascēditq; sup calcauit
p'ssit oīq; studio nix' ē vt vinū depimeret: s' nihil p'ter ventū exiuit. Si lacrimas
cerneres z plāc't audires q'b' misera p' tū abitu se macerauit. Certe nisi Iohes
opē tulisset: aiaz eral affet musella: qz nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris fer
re. Sz abūt nūc qz iohes: nescio qd actura sit infelix: mibi si eēt theutonice? sermo
adire sciaz: solaret z blādis v'bis recrearē. Sz nihil mibi cū viris alemanis p'ter
tactū est. Ipse insipid' est nisi z verba sunt. Subdelegabo igit' michaelē nostrū q
z verbis vlixes z factis achilles. Tu vale z mei memoriā gesta. Ex basilea. An
no dñi. M. cccc. lxiij.

Deit pfirmari puilegia berem camaldulen.

Episto. clxxvij.

Androsi? camaldulen. serenissimo ac sacratissimo impātoz sigismūdo sp
augusto: felicitatē z subiectionē. Qz ferraria tārepte discessi: ne qd negli
gētie ascribat aut p'teptui maiestas tua. Fuit ei rōnabilis p'fecto cā q me
vigeret ad exitū: satiq; fecisse z officio z affectui meo vilius suz: qz z augustā facē
tuā vidē z mitti illo tuo ac suauissimo eloqio frui meruisses. Accedebat q singlar
amoris tui vadē accepterā: cū puilegiū auguste mēorie karoli p'is tui sūptū ex ma
nib' meis q'tat' ille vir camaldolen. beremū z ordinē sub p'tectōis sue cura susce
pat imitat' maiorēsq; suos pfirmarē: atq; inouare te velle tua spōte benignissime
pollicer' eras: cū vicissī dulce amoris nri pign' crisostomi vitā a me puerfam ex
greco benigna suauitate suscepisses: nihil dedignat' erigū mun' qd p dignitate
materie martini erāstimares. Hīs grōnib' auguste cesar induct': cūctat' nō suz
necessitate p'pelle mēaturare ad reditū. Z ras tñ dare ad demetiā tuā p'siliū fuit
q'b' z officio siliū i te aium meū tueq; maiestati deditū z peni' obnoxiū dāda
rez: z postulare suplex vt inouationē illā p'ni puilegiū quā tāta liberalitate pmi
scras accelerar' q'tisq; expedire iuberes: neq; ei vt corā excusauī argētū aut aur' mē
ē emulo aplice paup'tat' q' lras illas tāgrādūltas quā redimere si p'cio taret ca
grā. Abs te igit' p' serenitatē tuā dulccq; demetiā petro cesar nūcte: vt id qd cūq;
ē muneris impij tui famulo digner' elargiri: qd fit z pietas notior z vberior. Deceet
em regis maiestātē dno singularis libertat' excellere id te institutus p'ter ceteros
maiores tuos imitari solitū: atq; āplexari magna p'stātia p'gere: qz mibi p'suasus
est ne agā plurib' vt qd cupio impetrē ne diffusus videar eximie pictati tue. Se
renissimo dñm meū trāqlla romani impij pace fructē z barbarice feritatis comi
torē sps dñs n'r oīpotens seruare diutissime dignē incolumē: z tuo tonare scidā
z ex corde petim' z oram'. Bononie. xiiij. septēbris.

Littere. p'motoziales z cōmēdaticie.

Episto. clxxix.

Enzesla? bobem'. S. p. d. canonicis watislauiē. eccle. Nihil dubij apud
nos arbitroz qñ iohes p'oso vir bon' z frugi plenū ius z certū beat' alta
ri qd sibi resignauī. Sūt tñ qdē adeo sitibūdī bñficiōz: adeo ābitiosū atq;
nepbari: vt nihil pacificū velit dimittere: s' nūc hos nūc illos inolestēt qñ cona
tib' t' ato diligēt' ē rēfistēdū: quāto iurias fieri ab eis noscim' iniūdores. Idez agē
vos sentio circa eccle rē bñficiatos q's aduersus molestatores p'scussis: sp tue
ri. Si tñ aliqd p'ces mee apd vos valēt oro p'cor obsecro: vt iohis iurib' faueatis:
eūq; defendāq; ne opp'mi iniuste qat: q' i re z ipm z me p'solabimini z in imensum
obligabid'. Nacti teneor vobis p' vīs i me q' plurimis bñficiis: placitū tñ ē vt ē
iohis cā vob obnoxi' manēā: quē vluti patrē optimū diligo amoz: z cui' intui
tu q'cūq; possem facerē. Nacc plura circa hoc. Nona q' hic fuit libent' vobis coico.
Hic ē viū negat' sacri basilien. pelij alexander dux mazonie i cardinalē p'felitem
creat'. Intra nō multos dies vētur' ē ali' ex pre eugenij cardinal' sci angeli. Debz
im in scilo ascēsiōis dñice de pace regui būgariē trāfigi. Eugen' senis ē rec cū itq;

et florētia cū magna venietoz et florētinoz indignationē: intātū vt platos ab ei⁹
curia reuocarint. Bohemi hic sūt vt scitis: qd egerit ab eis postmodū redētib⁹
gnosceris. Rex nr ad vnionē ecclie reintegrādā parat⁹ est: totis conatib⁹ labora-
re. Valete optē me vt seruitorē vrm cōmēdatū suscipietes ex viēna.

Dolet de amici absentia.

Epistola. clxxx.

Olpar nouariē. S. p. d. Enee siluio pceptoz suo. Nihil lris meis pterq⁹
singularē qndā dilectionē quā in te bēo significare studeo. Intelleri tñ p
fecto vt opinor iā dudū me tibi illā bē: tācti nullo effectu indicaueri. S
qd res mea atq⁹ pditio vsq⁹ i hāc diē effici passa fuit: vt effectū ipō volūtātē meā
patefacere. Solū hoc mihi de te pmissū fuit: vt ad te nūq⁹ venire qn doctioz abie-
rē. Idcirco te sumope accedere sepi⁹ conabar et id mihi op epiciū fuit: tuo qz fruo:
psilio vsq⁹ oblectat⁹ sum: et me vt ita dixerim te ingro vñficatōrē putē. Nec qdes
recessū tuū vidēre mihi facile fuit qz et pcalio z reipa pderas. Mēpe vt pñs meū
mee suuū eras: ita abiens tristitia fact⁹ es. Atq⁹ vt comici nr vñs vtar. Id aud
vez est qd vulgo dici solet. diez adimere egritudinē boi. Mā mihi qtidie nō de fi-
lio vt ipē ait: s⁹ de te ingro ac pte integrasit volo. Anū tñ est qd mētē meā letat:
tui videlz stat⁹ augmētū: qd i cōmodo meo inēdū cōparo et in ipō mee mētis ar-
chano tibi stationē facio. Necū talit⁹ māducas z bibis. Et qm de tuis vñb⁹ quos
indies suauiores facis: null⁹ ad me venit: expedit me qñq⁹ qd fecer⁹ fingere: z in-
de tāq⁹ tūpse eos feceris gaudere. Nouissime aut vñā z illā voco eglogā feci: in q
in artū gallū feliciānū psecretariū tuū tecū altercātē merito qdē introduxi. Illū
qdē post te in mgrm meū assūpsērā: illoq⁹ pauculos dies potē⁹ sum q cōfesti z cū
felice nro ab hac vrbe decessit. Stephanū tñ de auiiculū meū altercationis nre
iudicē statui. Et id duas ob cās factū est. Prima eqdē vt nec ipē arbitraret mēo-
riā ei⁹ apud me pñs piscis siue vilē effectā esse. Alterā vō vt illos versiculos non
tāq⁹ a me sed a discipulo tuo editos esse cōzugeret pñq⁹ in alienas partes diuul-
garent. Habes nūc oēm vsq⁹ a principio causam quare hec cōdita sit i bñc modū
Vale tū opto z me ama vt soles: atq⁹ age vt non diu nřsum expectē. Si qd tibi qd
rei mee euenire iudices euenerit: mei memūeris queso. Cupio quidē tecum esse.
Iterum vale ex Basilea.

Grates refert de pmiōne z reddit certio-
rem de munere z lris nō pñtatis.

Epistola. clxxxi.

Bartholome⁹ eps cornetan⁹. S. p. d. Enee siluio pthonotario. Iocūdis-
simis lris tuis vir clarissime qb⁹ generosi militis ac tua opa me assumptus
ēē ad pcaliariātū cesaris nūciabas: a duob⁹ mensib⁹ nñdērā p alias superio-
res meas lras quas si habueris lector. Cognosces em quantā ex eo mihi iocūdi-
tatem attuleris: videbis z grās quas huiusce rei nobis coopatorib⁹ offerebā ob hoc
insigne mun⁹ qd nosti: qto ego cū studio flagitarim duz vñā essim in germania
apud regē. Post hoc nullis alteris tuis lris qdē de te cōcepi: nisi quēadmodū
enūciat pegallus noster te valere z apud eū cesarē indies pluris existimari z ad
vtrāq⁹ cācellariā in pthonotariū iussu regio assūptū. Quo gñtuloz cupioq⁹ vt in-
dies feliciores successus de te sentiā. Ande ne hoc meū desiderū frustra sit: stude
pco: sp vt cesareis reb⁹ intētus sis ac illi cōtinuo morē geras. Qd si effeceris cre-
de mihi mei⁹ secūdaberis z eos oēs qd tibi amicos habes letos z piocidos effi-
cies. Vez vt ad rē meā regrediar: vñcor ne lras sup pcaliariatu qd ex lris iacobi
ad me nuprie obsignat⁹ intelligo: fuisse traditas wilhelmo de pñtaria: vt illas aut
ad me mitteret aut daret: ob ipsius amiserim fortasse portitoris iudiā: cū nūq⁹
eas ad me miserit: z qd me magis ex cruciat nec mittet ex causis qd tu tecū ipē cō-
iectaberis. Māz ipē apud pñtatiē. epm z nos abnegauit. Intelligis iā qd i eare
actū sit: z nisi tu itez iusser pñator munc h ingēt. Quare veli sicq⁹ oro te vt eas
lras vñā cū iacobo cui scribo renouari cures: qd facile impetrabis. Et cū vñū ad

me mittes secretiori mō ad man⁷bois boni assignari mādabis: nec vsq³ h̄ ingēs obsequiū obfribūt tpa nec etates. Nulla ex regioib⁷italicis altera noua apud nos sūt q̄ ad te scribā: nisi venetos 7 florētinos pare maritias 7 terrestres copias q̄ igētes. Rursum apd pōtificē maximū due practice sūt serenissimi reg⁷ aragouū p̄ q̄ ad mēsez h̄ fuit reuerēdissim⁷ nicen⁷ ac illustri comit⁷ frācisī nūci⁷: a q̄ missus ē thomas reatin⁷ quē nosas 7 cū vidisti apud cesarē: q̄s ēctat⁷ 7 practicas pōtifer n̄ ex aio 7 corde plectit⁷: vt ex vtrauis hāz q̄b⁷ n̄ sperē 7 quēdam modū res ipa succedit etiā p⁷ intelliges. Rei iacobi nō sec⁷ q̄ mee intētus suz 7 ei scribo vberē. N̄ q̄ scire valebis oia: aspiciēs ex bullis de sup⁷ pfectis. Scito tñ pegallū n̄m p̄ minu ta 7 grossa pzie lre dedisse pecūias. Sepi⁷ ac sepi⁷ me cōmēdatū facias cesari: 7 ite rato grās p̄ p̄siliariatu sue maiestati reddes noie meo cui ero obseruātissim⁷ 7 ge uerosissim⁷ nois sui p̄dicator indefessus. N̄idē 7 facies apd reuerēdū p̄iez meum chimen⁷. Et tu vale ac amorē n̄m 7 amicitia obfua corde. Vale itē ex clausano.

Bratula⁷ de scripto sermone etru sco: 7 pollice⁷ p̄mouere ipsum.

Epistola. clxxxij.

Iulian⁷ cardinalis sancti angeli aplice sedis legatus doctissimo viro dño Ene⁷ siluio de senis amico charissimo iuuenissim⁷ dñi regis romanor⁷ secre tario. S. p. d. Optime enea nō min⁷ iuueni me videre eplam tuā etrusco ser mone cōscriptā q̄ si latina fuisset. Et cū rara sepe delectet qz diu binōi lras nō vi di delectatus suz in eis nō parz. Multūq³ diligēt cōmissa mibi facis negocia ma gnifici cācellarij. Recte agis 7 debito tuo facis satis. Dignus em̄ est p̄ meriti suis vt 7 tu 7 oēs alij res eius cordi babeatis 7 eas totis p̄moueat⁷ virib⁷. Quātūz autē ad psonā meā attinet id mīme necesse erat. Cū em̄ eu⁷ vt fratrē diligā: negocia sua mea eē existimo: 7 mea sponte sine hortatu cuiuspiā illa curare merito debeo. Qd si bui⁷ regni negocia i meliori essent statu: 7 maior eēt obediētia erga illos q̄ bus seruif: p̄l⁷ ipi cācellario facere possēz. Et qz sibi sup bis plene sū. Ibo 7 tibi in note sūt oia: nō op⁷ est ea repetā. Certū em̄ facito q̄ nihil est tā grāde qd p̄ ipso 7 ei⁷ honore nō facerē: nō sec⁷ q̄ si me⁷ german⁷ eēt. Vale fidelē. Datū buda.

Epistola. clxxxij.

Mouitates 7 iocos scribit.

Otho schlick cācellari⁷ impialis. S. p. d. Dño iuliano cardinali sci angeli aplice sedis legato. Scripsit mibi crebro tua dignitas 7 in oib⁷ qdē lris bñanis nūc seria nūcio iocos interfereudo qb⁷ ita oblector vt sepe fastidius curie somachar⁷ eaz lectione recreer 7 illaz p̄fertiz q̄ penultime apud me sit qui bus nūc paucis respōdebo. Primūq³ res q̄ues attingā: p̄ si videbit satisfaciā sa lib⁷. Tria sūt q̄ pōdus hñt mai⁷. Primū ē q̄ in factis meis actū scribis: tñ de vo natiōe scole renocata: tñ de vbis p̄ratio factis. Pro qb⁷ reb⁷ grās agere tibi ex cuius bec officina p̄disse non ambigo nisi ius beniuolētie violare videar q̄ grās non vbis sed factis rependi vult. Scio p̄tereā tuā dignitate altiorē expectare mercedē q̄ ego possum rēferre. Nam cū rem dei agas in eo quoq³ spes tuā iactaz esse q̄s dubitet. Hoc sapientes faciunt quoz extra numerū nemo te ponit. Igno sco ego quia prudenter cogitas facisq³ spem in dño reponēdo. Ille nāq³ abunde retribuit nec vllū frustra⁷ premiū virtutis. Non tñ idcirco imemorē me esse de cet erga tuā paternitatē cuius affectū magis pendo q̄ rem. Secūdū est qd litte re tue deposcant vt apud regiā maiestātē suplex lras impetrē apud capitaneum Zaurinē. ne molestiā comiti palatino in suis possessionib⁷ inferat. Ipsūq³ fuisse 7 esse amicū meū significas. Et primo loco apud serenissimū polonie regē haberi Multūq³ expedire putas ad pacē hungaricā p̄tractādaz sibi cōplaceri: cū nauis bec clauū regat 7 quo velis ratē impellat. Consona bis verba maiestati regie scri bis. Ego tibi fateor postq̄ noui palatinū (que res iam est vetusta) me semp eius virtute fuisse affectū illūq³ fratris loco 7 amasse 7 cōplexū fuisse. Nec ab hoc aio suz alien⁷: inemor 7 suoz erga me meritoz nec meoz erga ipm oblit⁷. Itaq³ pro

nos sum desideras ei? qd possuz parere. Nec eā ob cām regiā maiestātē sup re sua
nō cōibus vbis s̄ q̄b? pmouerēs amici solet suz allocut? Nec maiestātē ip̄am
abborrentē iuēni s̄ audiat: tuz palatini cōmodis subuenire tuz p̄cibus tuis annue
re. Dōq̄ accersitis mor̄ iauriñētib? q̄busdā q̄ forte aderāt: scrutiū sup negociō
illo habuit repitqz nō posse se de reb? q̄s poscis ad p̄ns intromittere. Possēt dōcēs
nāqz palatini antea sibi sublate fuerāt q̄ regia maiestas pupilli noie de regno se i
tromitteret: q̄ tpc̄ p̄misit b̄ugaris z theutonicis ad suā obediētā veniētib? tueri
eos i possēssōibus vniuersis q̄s tūc tenerēt. Nec aliqd̄ innouare velle qd̄ vel eis
vel pupilli iurib? p̄iudiciū afferret. Nō posset igit̄ rex p̄missis suis p̄ius cē. Aer
bū em̄ regnū q̄ oraculū bī: firmūqz sp̄ z cōstās dīcē. Itaqz cām bī palatī? aduer
sus regē q̄rele de gestis añ regime suuz. S̄z dīz potius tolerare donec illa cōuen
tio fiat inter reges quā tua p̄cinitas excogitauit. Tūc em̄ adierit ip̄e: adierunt ali
z ad p̄cordiā nouabit op̄a. Et si par regni p̄cludi poterit nō deerunt mōi q̄b? ip̄se
palatī? reddat p̄sentus. Interim maiestas regia nihil innouare: s̄ cū fratre suo
rege polonie bonā tenere amicitia deposita est nisi fuerit (vt sepi? dictū est) puo
cata. Quā si rē meā cū hac parificare velles equūqz dicerēs: itidē mibi fieri n̄derē
nō esse parē cām eius q̄ bellis inessuit vt alterā p̄tē secut? alterā impugnavit: cū il
lo q̄ ciuili bello fragrātī se subdurit: nec vidē voluit ignēz q̄ regnū incendere? stu
dio pacis sp̄ itentus. Tercio loco tuaz līaz poscebas cōmitatū palatini alber
to de bonacossis ferrariē ex regio p̄cedi mūnere. Sūme p̄ces tuo noie ferenitati
regie faciesit. S̄z nihil ē qd̄ ab ea diffiali? impetret. Nemo ad huc dignitatē istā
obtinuit nisi viri magne nobilitatis regiūqz vili z bī nōdū q̄tuor: fuere. Ault in hac
re p̄fusam (vt opinor) Sigismūdi cesaris p̄cessionē restricta z p̄ca donatiōe cō
p̄sare. Nec sane indigne. Itā (si vez fateri volum?) nimis passim bechonestā z
amplā dignitas repit p̄cessa. Nō tñ̄ p̄pterea desperandū amico tuo dixeris. Itaqz
si p̄tigerit te rursus esse apud bēncipē nō negabit (vt estimo) tibi qd̄ lris tuis
nō est cōcessuz. Idcirco rē hanc i aliud t̄pus differas: qz nō est qd̄ eplis tuis vale
at impetrari aut p̄ domesticos obtineri. Itaqz de serijs sat quoz scopolis intro
misset planū pelagus ingredimur facetiaz. Jocat̄ meū tua paternitas. Audio
liberē iocos: idqz nō improbari a p̄bis didici: q̄ medios int̄ rusticitatē z scurrilita
tem iocos posuere ac damnaqz extremis media p̄bant. Jocemur igit̄ audact̄. Ex
eratus inq̄t indies struit s̄ adeo lente vt vercar ne adueniēre. Michaelis festo
imp̄opes mibi qd̄ als wienne dixisti vt cū temp? venerit memineris eoz q̄ dixi
tibi qd̄ ego dixi tibi. Mempe nō exituz hac estate aduersus thurcos exercitū. Tu
cōtra tanta spe ducebaris: vt vix crederes tācito budā attingere q̄n p̄i in armis
ois b̄ugaria surrexisset hec tibi imp̄opari times. Queris an potū mēdar velis q̄
verus inueniri p̄beta. Utiliusqz hic mendaciū q̄ vitatē putas. Nec ego alteri?
sum opiniōis. Itaqz (vt animi mei nudcū pandaz) cur ego nō potius falsus cū
xp̄ianitatis utilitate z bono: c̄ velim videri q̄ verus cū dāno z de decore nomis
xp̄iani. Nō suz tāauarus fame mee nec rumores pono an salutē publicā. Atinā
falsus vates. vtiā falsus p̄dicator hui? rei cōpetar. S̄ noui ego mores quozū
dam: Scio me multos hīc amicos q̄bus carior q̄ mibi sum. Vereor ne illi plus
mee q̄ sue cupidi fame sint: timeo ne vt meū nomē illesuz seruent suū cōmaculēt.
Ego illis afficio: z illi mibi q̄ pilades z orestes. Ita suū seruare orestem pilades
a piladē mallebat orestes cū atqz occubere op̄porteret. Int̄ nos nō fame: nō vite
certamen: est. Et alter alteri? magis caripēdit bonozē: z sane magis me obtinere
exp̄ediret tū regno b̄ugarie tū xp̄iane reipub. q̄latissima sit: nec ego q̄ sepe in ex
p̄ditionib? bellicis aduersus thurcos p̄ salute b̄ugarie z facultates z co: p̄ cum
effusione sanguinis p̄sto sui exponere: nūc parcere fame duz res agit eadē. Sed
cogor inuit? vt video videre z vates b̄ri z p̄dicator vitatē admirāduz qd̄ ne i hac
re fiat dū supplex itez atqz itez posco. Subiāgis magnificūz iohem vāynodā et si
oēs deficiāt solū velle eū trāsiliuāis aggredi boltes. Illūqz iam eq̄tes currusqz

b obemico more instructos hie: p qz et peditioe qdragita milia florenoz exposue
rit. Ad que ia iter fecisses nisi peditu pparadoz cura tibi madasset. Quos no fa
cile apd nos dicis repiri. Subdelegaresqz mibi diligetia hac nisi breuitas tps im
pediret: qz stat sua qscelerit castra moue. Nec rursus i me fide babes q in re cem
pnus. Tu wiene. times q tres galeas z loricas totide du ab eis recederes egre
asptari tulerit. De meo aio ia dictu est nihil e qd inde dubitare te opteat. Crede m
q nemo poloz q ego i ea rem. pmoz eet. Nec wiene. obstarit qn pecuniasyber
tim afferri videret. Sz noluerit p re modica se intromittere. Hi em io tuis armis
inolesti fuerit: qz videbat trib loricas no posse europā tutari s aduersus australes
arc tres bugaros reddituros. Qd vo de tpe iter fer: id ego i pū suscipio: qz mea
solicitudine z affectu q ducori hoc op nōst. Nō audes mibi madare vt pedites
pducas: times nāqz ne pu veniret q ceteri cent instructi exercit: excusantqz poti
sup peditib no inuētis q impatis argui vis. Liber iocari: liber ridere z aium bis
comitatib relaxare. Nec in sales intepestiue nouitates erūt tui lris qb? p supio
ra satis nsum ē narras cardinalē venetiaz aplice sedis legatu p dasse mantima
venetias applicuisse: iāqz nauare sue cōmissioni opaz: mibi ex rōana curia lre mis
se sūt qb? significat paru spei fore in venetis. Eam creplū cū pntib mitto vt ple
ne oia pōderes. Aides em in regē aragonū spes puerfa nauigij ducēqz burgūdie
ex nīcia missuz dasset putat. Nū cū aduētū sat spaciū crit ad iueniēdos pedites
siue apud nos eos velis qre siue apud polonos. Optet nāqz ex nīcia ituros in
bellespōtū infer mare ptransire scilleis se gurgutib? credē: tū creticū: tum ionius:
tuz egeū pcurrere pelagz. Multi scopuli vitadi: ceraunia fugiēda: radēda epyr?
circūda peloponesus: tū plyades hyadesqz timēde z sydus helene pūoissimuz
n auigatib? Et nihil i byceme formidabili? mari: qd q ingressus nō ē: nescit qd est
sic piculū. Et frustra. Neptunū accusat q naufragiuz patit. Aides qntuz tps ad
cōducēdos pedites tibi elargior. Mitte aux mibi si nō aū aduētū classis ingentē
misero peditatū cruci me obnoxioz dedo. Ex basilea qz nobis nō deest materia
iocī. Illi em cardinales q tāto tpe autoritatē ecclie ac generalis pōicabāt pōlio
rū vt mori p illa velle viderēt: vnus sui regis lris qb? nō mors s puatio bñficiū
madabat. Basileā dimisere. Sapiūt qppe fide potiusqz plcb evolūt carē. Nō tū p
cul abiēt s apud solotriū residēt secūdos iussus expectates. Recedūt em inuit: s
magis stringit bursa q bonoz. Quid em saluis infamia numis. Tre do ia sat lusu
esse io z nouitatib? z iocis facio finē: supplicās oia salib? a scribi nihil scō matibus:
qz pcul ab his sum: nec mibi anim? nisi sale cōditus est. Cōmēdo me paternitati
tue reuerēdissime ad cui? madata suz meo ex corde atqz debito pmpissimuz. Ba
tum in noua ciuitate. M. ccccxiij.

Acceptat anthoniū luscū dono mittēdū.

Epistola. clxxxiiij.

Meas silui? S. p. d. Frāscisco de fuste theologo z oratori optio anthoniū
luscū sup oīones ciceronis qntuz desideraueriz basileē duz effem? intelli
sti quētiā manu mea trāscribēstatuerā si oīū fuisset. Sz obstitit repeti
tus me? recessus. Postea curauī vt p aliū mibi rescriberet. Id qz negatū ē qz libe
rari? nusqz apd nos perit? inuētus ē q boc op? recte absoluere posset. Super vo
scpsit ad me pegall? velle te mee audiatati satiffa cēlibzūqz mibi dono mittē. Quā
oblationē si corā te eēm nō auderē suscipe: graue ē em hoi prudenti ab his tonari
de qb? nihil se meritū putet. Accz qz epla vt cicerō dicat n erubescit ab his accepta
bo qd rēnuissēz pns. Nec verebor a tep lras recipe qd marie cupio z alit hie nō
possum: Nec timebo ne sustinere tua vl' innumerabilia i me bñficia possim. Et qz ai
ē ingen ui cui multū debeas eidē plurimū velle debere: amplector libēs tuū mun?
qd apud me pigm? erit ppetuū amicitie charitatēqz nre. Tu si ex me aliqd valuch
qd poss? vltare nūqz frustra postulabis. Noua q apud nos sūt ex pegallo cognō
scēs quē vōto tibi oia cōicare. Vale optime z reuerēdissimo pūo nro cōi ac mō
andree si qn mei memor est me totū dede. Ex wiēna kl. iulij. āno. M. ccccxiij.

De trāitu impatoris in italiā.

Epistola. clxxxv.

O Aspar schlick. S. p. d. Nicolas de azimboldis amico optio. Recepi lras tuas q̄s sup facto plūbini ad me misisti petēdo ut puidere q̄ aliquo fūda-
metū haberes q̄ mediāte tractare de feudo plūbini posses: ne inueni in ci-
peres. Q̄ndi lras tuas regie sublimitati obtinuiq; ut tibi scriberes quēadmodū
ex lris regis intelliges q̄s tibi cū p̄tib⁹ mitto: suades vt rē istā inchoes videasq;
an vsin⁹ velit sūmā quā rex petit exbursare: cui hoc p̄suadē potes plurib⁹ modis
Itā cū dñius illud ad impiū deuolutū sit: nō ē dubiū q̄n oēs reddat⁹ regie maiesta-
ti debeant. Itaq; reuerē p plurib⁹ annis. Exinde d̄z ipe p̄siderare q̄ r senen⁹. et
florētini et aliū illud dñium petūt: nō paruā pecuniaz sūmā offerētes. Et si rex il-
lis p̄laceret bñ sciret ipsi possessionē adipisci. Et plura alia dicere potes q̄ aium
et mouere habeat: cū nulla p̄tās sit diuturna q̄ iuris careat fūdamēto. Si tñ oīno
vidēs sūmā p̄ regē petitā obtineri nō posse. videas an. xvj. vel. xv. milia ad mi-
nus possint bñ: q̄ ego modū reperīā q̄ r̄gia maiestas q̄scat: et curabo q̄ tibi exin
de satis fiat p̄ tuis trib⁹ milib⁹ florēn: sicut als tibi scripsit. Itq; velis in hac re tu-
as opas et solitā diligētā imp̄tiri q̄z et regi cōplacebis et tue vtilitati cōsules. Nec
desperes regiā maiestātē in italiā vcturā: q̄z hoc tibi multū cordi ē: nec res italas
sp̄nit s̄ videbis q̄primū res ecclie cōposite fuerint. Et lz tu putes germanicos nō
curare italiā: p̄pterea italos germaniā nibilp̄dere dic⁹. Aliē res se bz. Nos ger-
mani tardiores sum⁹ ad motū q̄ italiis vbi incipim⁹ nō tāfacile desistim⁹ quēad-
modū itali. Nec nra natura ē. Et boies sūt sic vti eis debem⁹. Mibi spes est ma-
gna in rege nro nec ambigo ipsum italiā petiturū: et iura v̄dicaturū imperij et to-
tius xp̄ianitatis p̄speritatē. Tu vale et me vt soles ama. Datū wienne. xvj. octo-
bris. Anno. M. cccc. lliij.

Excusatoria ducē mediolanū nō vocatū
ad cōgregationē p cōcilio decernēdo.]

Epistola. clxxxvj.

O Aspar schlick imp̄ialis cācellari⁹ Magnifico vinguetoni de cōtrarijs du-
cat⁹ mediolani gubernātī amico p̄cipuo. S. p. d. Mō putabā me nūc tuas
lras suscepturn⁹. Itā cū regimini ducali p̄his: innumerisq; curis detinacis
sac⁹ eē supq; satis cēsebā int̄ tot occupatiōes rē meā tibi fuisse studio: quā sicut ex
lris de azimboldis agnouī cōgregie absoluisi: ita vt p⁹ illustrissimū meū p̄ncipē do-
minū meū ducē nulli mag⁹ q̄ tue magnificētie gr̄as debeā. S̄z supat oēm bñani-
tatē tua benignitas: q̄ nō p̄tē ē desiderū meū implessē: nisi etiā suauissimis lris
suis me v̄sitet: q̄s cū magno munē penes me hēo tāq̄ tui erga me amoris p̄petu-
os testes. Illō tñ i bis mihi molestū ē: q̄ tue magnificētie digne regrari nō possuz
Itaq; vt omittā facta: vir vba repio q̄ mihi ad reddēdā gr̄az idonea videat. S̄z
scio tuā prudētā aīn magis q̄ vires intueri: q̄ certe talis ē vt n̄bil possibile sit ne-
glectur⁹ qd tibi eē nouerit omodo v̄l bonori. Idēq; vli sp̄ de me tue magnificētie
plurimū fore. Itūc eā p̄tē eplē tue attigā q̄ mirari videri serenissimū regē n̄m ceteri
xp̄ianitatis p̄ncipib⁹ scripsisse p̄ p̄ctiōē i festo sci martini iā p̄rio tenēdā et soluz
p̄ncipē ducē mediolani neglexisse: circa quā rē ego q̄z mirat⁹ suz illū eē neglectuz
q̄ int̄ p̄mos et noiatos et apd regiā maiestātē dilect⁹ est. S̄z stupui regios apices
sibi nō eē redditos. Itaq; cū lre i orbē mittende scriberent⁹ iāq; p̄ceptū cēt potissi-
me p̄fato duci scr. bi: affuit laurēt⁹ de rotella canonice tridentin⁹ q̄ se latuz regia
scripta spopodit: et intra dies. xv. mediolani futur⁹: respōsumq; remissuz. Qui si
lras nō reddidit aut malo cōsilio fecit aut aliquo impedimēto p̄uēt⁹ fuit. Et cer-
te nos hic valde turbati sum⁹ n̄sum nō eē habitū: cū ille illinc circa vice simū diē
Iulij recesserit. Effecit aut lras n̄ erat q̄z dñs dux p̄fatus ad collēdū sc̄isma quod
nūc viget p̄ viā cōcilij generalis nouit cōgregādū cū maiestate regia et p̄ncipib⁹
et electorib⁹ cōcurreret: tanq̄ in p̄ncipib⁹ cōmunis vtilitatis zelato: de sua
intantūc ante festū p̄dicatū respōdedo. Qd si postea nō habuerit p̄fāt⁹ dux rogo

vt ista sue celsitudini referres: ne se vel neglectā putet vel speret: cū regia maiestas sibi vltra oēs impū principes tāq; sanguineo et imperij fidelissimo afficiat. Eūq; adhortari velis vt oratores q̄s pelegerat trāsmittat: et i facto ecclie cū voto regie maiestati qd purū et sincerū est ad vniouē ecclie pcurandū pcurat. Exinde cū viderā tuā magnificētiā rogatib; meis pmissū: nō crudescā postq; meā rē pfecti vti humanitate tua regios seruitores et amicos eidē recōmēdandō. Est cū in cancellaria nra regi secretari; eneas filius senei. mihi admodū dilect; et regie maiestati pcarus: quē leonardus de lassarrata clerico vercelle. ppositure sci laurēcij maioris mediolani spoliavit ipm basilie figēdo. Scripsit p pfatu laurētiū regia serenitas duci: vt eidē cūc sua ppositura restituere. Nescio qd secutū sit. Itaq; si lē alic reddite nō sūt: neq; iste verisimili; pntate. Ideo pcor tuā magnificētiā vt enea ipm recōmēdatū suscipiēs ducalē ex cōlētā informare de hac re velit et regie maiestatis intuitu: q̄ iā p enea scripsit: et meū ob respectū rogare vt ppositura restituat. Nouitates vō bapptiū als i pntiarū scribē neq; nisi q bicobemi sūt in magno numero: petēs q; maiestas regia ad ministratiōē regni noie regē Ladislai pupillū sufficiat: cū q; in tractatib; sum; cōclusionē bonā auctore dño pstatēs. Vale opte et me ducali āplitudini facias recōmissū qd ad ei; et tua madata pnis suz et ero quoad virero. Datū wiene die. xij. decēbris. Anno. M. cccc. xliij.

Sua et regni būgarie pacē.

Epistola. clxxxvij.

Aspar schlick cancellarius imperialis. Magnifico viro laurētio palatino būgarie: veteri et pntati amico ac fratri. S. p. d. Intellexi tū ex lris tuis mihi directis: tū ex his q regie maiestati scribis qrimoniā tuā quā facis de damnis tibi p capitaneos laurinen. illatis. Et p iure veteris amicitie nre q i me nūq; extinguet viuo. Regie serenitati supplicauī vt sup his vellet puidere magnificētiā tuā pmedatā suscipiēdo. Displicuit regi audiui se damni tuū sumeq; sibi bec genera iniuriarū vincinde facta molestā eē rēdī: toletq; se nō posse vt vellet puidere. Ait tū in facto tuo velle se scrutiniū hre. Et qd boni p te possit libēt aiō facere. Ego aut sicut als scripsisse me memini video sic res illius inclyti būgarie regni se habere: vt impossibile putē singulares boies pace gaudere nisi cū vniuerso regno: qm hoc tpe duz iste diuisiōes sūt: mandata regū cōtēnunt. Nulla obe dictia est: sed qlibet sibi vult esse dñs. Quō ego quoz; q; magna iactura experior: Licet cū serenitas regis polonie pancratio et sole mādauerit: vt a reb; meis manus retraherēt ego tū p illos maiora indies patior detrimēta: nec aliq; ēbis iptibus supiorib;: quē illi magis verent q; me: q; mādata regis in dñū intpetrent nisi siq; sūt me vniū impetere molestare. pseq; extirpare. Ego tū sup bis nō regi polonie succēso f cōditionib; tps. Sic et magnificētiā tuā hortor facere: qm alia via nō est p quaz possumus q̄scere nisi p pacē vniuersalē toti; regni: quaz pcurare et p nro priuato et p cōi bono tenemur. Ad quam rem tantomagis te rogo quanto scio cōsiliū tuū p ceteris magis audiri. Ego idipsum ex hac parte faciā semp ad tua pemptus beneplacita. Datū wiene die. xx. octobris. M. cccc. liij.

Consolat principē infirmū.

Epistola. clxxxvij.

Aspar schlick. S. p. d. Illustri iobi frāscō marchioi mātuc dño et affini charissimo. Afferis mihi lris tuis singulare gaudiū: q̄tēs ad me scribis: q; et amorē erga me tuū et humanitatē q me p̄q̄ris q̄i vidēs in illo lego. Ad lē tū lctiora audisse de sospitate tua. Itā cū scribis te supiorib; dieb; egrotasse nec adhuc pristina recupasse sanitatē: nō leuē molestia capio: q; oē tuū icōmōdū meū dico. Scio tū necessariū eē oēs q; viuūt: nūc validos nūc debiles fieri: nec stat; ho mis firm; emec vlli dā ppetua fmi alacritate. Nūm itaq; ē armare mētē d oēm fortitūe impetū: scireq; et sanitatē ferre et egritudine. Et cū patif co: p ad iūmēta q possum; illi pferre. Quō marie decet principes facē ex q; vita sal; multo; pēdet.

Et q̄q̄ nō dubitē te nihil omittere ex necessarijs: hortor tñ qz amor ipellit vt cō-
 nalescētie tue tāto ampli⁹ studeas q̄to plures sūt in psonā tuā q̄ dirigūt oculos.
 q̄s tua sospitate velis reddē p̄solatos. Int̄ q̄s me letū efficiēs q̄ optimā tuā val-
 tudinē nō minus libent̄ audia q̄ sentio mea. Vide p̄ter bec quā diligētiā facit vt
 regia maiestas de nouitatib⁹ italie reddat certior: q̄ re plurimū sibi cōplacēs: q̄
 tuo statui tuorq̄ bonori admodū afficiat. Recepi cñ capla federis inf. L. ducē me
 diolani ac venetos florētinos. Ea q̄ serenissimo dño nro plegi: q̄ tibi grās agit ex
 istructiōe b̄mōi. Cupide nāq̄ agnoscat res italias: vt q̄ suo tpe spat iura impn̄ veni-
 dicare. Cur aut̄ dur mediolani ad h̄ p̄descēderit nec scire possuz nec imaginari q̄
 cās vrgētes nullas intueor nisi ad bec palā veniāt. Ille tñ sapiētissim⁹ b̄r nec pu-
 tadū est ei⁹ p̄rudētiā absq̄ rōc moueri. Aliqd̄ latet alios qd̄ est illi notū. Sz velit
 de⁹ vt bñ oia cedāt. Nos h̄ nō habem⁹ alia noua nisi q̄ his dieb⁹ magni tractat⁹
 habitū sūt cū bohēmis q̄ buc venerūt. Res optime absoluta ē: ita vt maiestas re-
 gia tutoris noie dñs illi⁹ regni censcat. Sup̄ faciē ecclie mittunt̄ oratores ad nūre-
 bergā: int̄ q̄s etiā suz vn⁹ resignat⁹. Eroq̄ ibidē deo dātē cū alijs in festo sci marti-
 ni primo. Quid sequē sciri adhuc nō pot: qz varie sūt volūtates. Ibi tñ aliq̄ cō-
 clusio repies q̄ vtinā salubris sit. Regie maiestati facio sepe de te mētiōē sp̄ tibi
 illā affectā inuenio. Ne nō expedit vt offerā: qz iā dudū sum tu⁹. Nā dare potes
 in oib⁹ parato parere. Cōmēdo me tibi supplicās vt me sepe de occurrētib⁹ instru-
 etiū efficias. Ex viē: ma die. xxiij. Octobris. Anno. M. cccc. xliij.

Epistola. clxxxix.

Hortat̄ ad pacē hungarie. S. p. d. Marikombano sclauonie ⁊ lau-
 recio palatino hūgarie magnificis frib⁹ ⁊ amicis charissimis. Gauius suz
 nō modice vīs ex lris mibi nouissime redditis internā illā ⁊ vetustā cō-
 gnouisse beniuolētiā q̄ me p̄scq̄ solebat nō dū ēē extinctā: s̄ poti⁹ tpe auctā. Nāz
 id qd̄ ex pte mea ptigit q̄ vobis indices magis ac magis afficior ⁊ ardētissimi amo-
 ris erga vos repēdo vicissitudinē singularēs vtutes vīas tantū amās quātūz de-
 miro. Hinc certissim⁹ suz statū ⁊ locū quē apud serenissimū dñm romanorū regē
 teneo vobis p̄placē ac fore gratissimū. cū optimoz sit fratru ⁊ amicorū fraternos
 optare ⁊ libent̄ videre successus. Nec dubitare debēt magnificētie vīe mei q̄cūq̄
 statu ad inclyti regni hūgarie pacē ⁊ cōmodū inuigilare ⁊ oē mēū studiū ad ei⁹ vt-
 litatē cōuertere. Nāq̄ cū dñi illo in regno fuerim multa q̄ bñficia illic susceperim
 ingrati viri officiū foret nō ēē ad ipsi⁹ cōmoda studiosum: ⁊ p̄cipue cū regnū illō
 xpianitatis dipe⁹ ac mur⁹ aduersus fidei hostes existat. Ex q̄ sicut cū bñ habz: oia
 xpianorū regna fructū p̄cipiūt: sic cū opprimūt d̄tr̄ mētū p̄nē ēē videt. Hoc ⁊ ma-
 iestas nri regis apte cōgscit: atq̄ idcirco opam dat: vt dissēsiōēs ⁊ intestina bel-
 la ex regno tollant. Qd̄ maxie possit fieri p̄didit si ad dictā illā p̄ suā serenitatē in-
 p̄sinibus hūgarie aut austrie institutā vtriusq̄ ptis barones ac plati cōuenerint
 put ⁊ vocati sūt p̄ regias lras: q̄ iā erāt expedite ⁊ trāsmisse añq̄ ego ad regiā cu-
 nā de domo mea redire. Itaq̄ de liberationib⁹ illis neq̄q̄ interfui. S̄ cū rē vniuer-
 sam intellexi iustissimā illā sanctissimāq̄ iudicauī. Quid cñ vtiq̄ qd̄ recti⁹ qd̄ due
 honesti fieri pōt q̄ pacē int̄ xpicolās p̄curare. Nō latet vōt̄ rapine tumultus
 incēdia vastitatesq̄ in hūgaria fiāt p̄t̄ hāc que p̄chdolor orta ē de regno discor-
 diā. Palā ē quōd oppidū ⁊ oppidū ⁊ nobiles ⁊ nobiles insurrexerūt: q̄s mō inimi-
 citiarū gladij crassent̄ vbiq̄. Quib⁹ malis obuaturus rex n̄ cōuētū indixit. vt
 q̄ scit se ex debito. Romanē regie dignitatis orphanos ac pupillos debēt p̄regere:
 ⁊ vniuersorū regnoz paci ⁊ trāq̄llitati p̄sulcre: sperās p̄ cōuētiōē ea oia fieri pos-
 se ad q̄ bono aio magnificētiās vīas audio exhortari vt p̄sonalit̄ venire velitis:
 vobiscūq̄ potestis q̄ plurimos p̄latos nobilesq̄ trahere vt tanto illic melius fir-
 miusq̄ hūgarie vniō: p̄ficia possit vt vniūsq̄sq̄ in iusticia sua manuteneri q̄ plures
 vniūsq̄sq̄ p̄senserint. Hos p̄sertiz q̄ vnamecū ab auo ⁊ p̄e dñi nri regi Ladislai

z honores z beneficia imēsa suscepistis. Hęc em̃ cōuentio est p̃ quā pōt regnū il-
 lud pacari z ad pristinā reduci fortunā. Et nō solū resistere tburcis sed eos lace-
 sere queat. Hęc ego vobiscū sentio q̃ ppter cōuētū bmoī turbari passagiū aduer-
 sus tburcos inchoatū dicitis. Mā lōge aliter est: cū nisi cōuētio bec fuisset indicta
 iā maxim⁹ ignis arderet in hungaria. Bāq; nō latrocinia: singularesq; cedēs sed
 grauissima plia cū suuissimis stragib⁹ exarissent. Sūt em̃ plurimi germanie baro-
 nes z pncipes: q̃ vidētes serenissimū regē Ladislāu p̃terea qz puellus z pupill⁹
 z orphan⁹ in suo iure opprimī: miserationē cōmoti z tā amore iusticie q̃ sanguinis
 xp̃initate excitati: cū validissimis auxilijs hungariā petere disposuerāt. Sili⁹ qz
 z bobemī q̃ iā in maximo nūero bazines z nobiles ad maiestatem regiā in legatio-
 ne miserūt: q̃ nūc vicine est ab illo pposito nō dissentiūt. Quos oēs suētiois no-
 mē retinuit z vsq; in eius exitu retinebit: qz cū rex romanorū (vt dicitis z veritas
 est) tot⁹ xp̃ianitatis sit caput: z ad eū potissime p̃tineat xp̃ianorū iniurias p̃pula-
 re: vidēs sua maiestas tburcorū insolētiās nō posse cōpesci: nisi xp̃iani pri⁹ vniū ex-
 titerint: ad pacē vt p̃dictū est in būgaria reintegrādā p̃dictā cōuentiōnē indir-
 rē iudicio: oī q̃ absq; ptialitate existūt passagio de quo facis mētiōnē nō vtilē em̃ s̃
 penitus necessariā: cū nulla potētia resistere hostib⁹ possit nisi munita fuerit vni-
 cate. Pulchre si qdē apud crispiū legim⁹ p̃cordia pue res crescūt: discordia marie
 dilabunt. Verū de mantina classe p̃ scissimū eugenii⁹ pandā facitis in ētiōnē. Ego
 ita illi⁹ mēte fuisse dispositā cedere possuz: s̃ doleo quā modū executionē non
 video. Classis em̃ si fieri dōz venetijs parāda est: s̃ iā inimicie int̃ eugenii⁹ z vene-
 tos or̃te sūt: ppter recessuz ex florentia factū. Intantū vt p̃bibiti sint plati veneto-
 rū curiā sequi. Que res maritimā expeditionē p̃culdubio pturbatura ē. Exercitū
 aut fieri vt scribis maximū in būgaria cōtra tburcos appime laudo cupioq; vt fe-
 licē forciat euentū. Qd si fieri possit itez atq; iterū vps ozo z obscuro vt de pace
 hungarie pri⁹ cogitātes: cōuentū accedatis p̃dictū intestinas discordias vna cum
 alijs qui aderūt sublaturi. Ad quā rem z ad passagiū postea pagendū maiestates
 regiā animatā z me pusillū paratissimū semp habebitis. Datū in noua ciuitate.
 xvij. kl. decembris. Anno. M. cccc. xliij.

Postea ad rescribendū.

Epistola. cxc.

Richardus valentin⁹ scriptor ap̃licus Enee siluio amico optimo. S. p. d.
 Tāta est vis amoris in te mei vt iterū ad rescribere cogar. Qd em̃ plibent
 facio q̃q; tu ad me nūq; scripseris vel meis lris p̃pulsatus vt tuo nutu mo-
 tus possiq; z honore z dignitate z emolimētis ampli⁹ es decorat⁹. Cui nō eqdē in-
 uideo: s̃ p̃gratuloz poti⁹ felicitati tue. Precor aut si aliqñ p̃ oīū lz saltē tua manu
 ad me scribas ne inter nos p̃bari videat⁹ qd nra in patria vulgatū est. Remotus
 ab oculis remot⁹ a corde. Reuerēdissim⁹ p̃ia archa aquilegiē. q̃ me suū cōmēsalē
 z secretariū fecit hinc breui est recessur⁹ ad serenitatē romanorū regis recta via
 p̃mo: ac deinde in regnū polonies ac būgarie p̃fectur⁹: sūcturusq; ibidēq; legatio-
 ne sua. Requitq; me aut vna secū abeam aut p̃ quibuscū ei⁹ negocijs mediolanū
 accedā. Quā p̃fectionē arripīā nondū decretū est. Cū dñatione ei⁹ libenti⁹ irem
 vt in tuū cōplexū veniā. Attamē vbiuis gentiū fuero tibi penit⁹ deditus sum. Ex
 basilica. xxi. Aprilis. Anno dñi. M. cccc. xliij.

De vtilitate litterarū.

Epistola. xcj.

Gregorius lollius feneñ. S. p. d. Enee siluio patrueli suo. Hieronymi vetus
 admodū snia est p̃batissima: lfarū inter ceteras hāc eē vtilitate vt absen-
 tes p̃ntes faciāt. Predare qdē. Mā absentes bis loq̃mur videm⁹ trāsmā-
 rinos: animiq; nri cogitatio sine voce: notarū picturis atq; lineamētis tenuciat⁹ q̃
 certe vtili⁹ q̃q; aut bumano generi antiqui⁹ nō facile inuestigari posset. Verū cū
 bmoī vicissim p̃frui possim⁹ vtilitati aut alteri⁹ fortune cōscij letarent⁹: altero em̃

faties habes te. l. virū hui? rogatū picipē. Est id qdē mibi carū. S; mltō carius
si alternas mutuasq; exaraueris vt 7 tuas dū legerē te alloq̄rer: tuiscq; pictas no-
culas digitis parētū oculis offerre q̄ tantop̄ obsecraui vt filiū tum vt piū decet.
Debis hactenus. Vale ex senis.

Laudat fridericū cesarē.

Epistola. cxcij.

Rā cū de picciolopassis dei grā scē mediolanenē. ecclie p̄sul. Ornatissimo
viro dño enec siluio poete laureato. S. p. d. Ingenti voluptate 7 gaudio
eloquētissime cnea mi in xpi charitate dilectissime afficit me eplā tua data
i selektirchen nonis decēbus: mibi reddita idib? eiusdē cū recessione veterū tuꝝ p
more int̄ nos mutuarū. scrip̄tionū: tū ip̄a serie cōtentorū. Cūq; p lepoze filii serie
ac facultate dicendi 7 extimatiōe quā de te facim? p̄q; cordiali erga te amore nro
ta scripta sp̄ legerim: nō min? auidē q̄libenē ē vt biforassienē q̄ncq; m̄deri. Hic
maxime nūc qn̄ qdē intelligā opante diuina grā eo te loci euectū: vbi sicut vtute cō
scēdisti ita poteri ip̄a vtutē via p̄ficē plurimū ad rei publice ecclieq; pacē gl̄iosissī
moq; p̄ncipi: nō mō suū verū 7 vniuersorū: ac plurimis tibi q; ip̄i 7 bonorū tuo cō
ferre nō modicū. Atq; qm̄ te nouim? tuūq; igeniū desiderimq;: nō te sup̄uacuo ex
borāmur ac p̄ ista trāslatiōe tua 7 ai dispoñe p̄gratulamur. Itēz atq; itēz colle
tem tibi cui p̄cessus ē ex loco 7 officij dignitate vt te valeas demonstrare: si quazda
bis opaz fidelē 7 prudētē sp̄o expecto 7 expecto. Alio ei rōne disposito 7 diligētē ad
bona vadēti oia p̄spe cedunt. Iusta nāq; desideria diuina sp̄ pietas comitat. Age
itaq; 7 pseuera felicitē vt magno cepisti p̄ncipio. Exerce ad pietatē q̄ fm̄ aplm̄ ad
oia vtil. p̄missionē bz vite q̄ nūc ē 7 future: vt assequis laureā verā. l. coronā iusti-
cie 7 eternitatē. Dicat 7 cū aplō ad festū: Mō insano optime fesse s; vitatē 7 sobrie
tatē vba eloq̄r. Ad q̄ maximū incitāmētū tibi 7 hōi xp̄iano 7 l̄rato corona laurea
quā assūpsisti vī accepisti. Ego vō deinceps crebriores expecto l̄ras tuas rex iudi-
ces tuiq; successus: neq; tardus ero i reddēdo meas: dūmō intelligā tuas te posse de-
ferri. Hūc em̄ ad fortunā scribo: idq; tardū? q̄ debuerā. Mō facile em̄ pducūt in-
certa 7 fortassis etiā mltō seri? ad te pueniūt: l; varijs 7 mltiplicat̄ l̄ris enitāmur
vt vel saltē b̄mōi rescriptiōnū nr̄arū quicq; reddat q̄ncq; tibi. Mā sicut ambigui-
tas frustrandi laboris reddit boiemo pigriore ita p̄ diligentia sup̄er necesse sit. Et
qdēlibenē scribo 7 scriptitabo intelligēs 7 p̄siderās tū ex eplā tua tū ex alijs cōdi-
tionē totis tā nature q̄ vtutē 7 sacratissimā augustissimāq; intentionē p̄feris nr̄i
p̄ntis q̄ velut nouū qdā sydus emicuit: hac tēpestate necessariū vt sperem? ve
lut august? illi suo seculo pacē reddidit 7 fūdauit: sic istū suo. Ego qdē ita mibi sua
deo nō incerta spei rōne. Est em̄ vt in primis audio p̄nceps iste catholic? 7 pi? eta
te floridā: quā sapia guitas 7 vite itegritas comitant. Cui sūt cū sensus boīs 7
etas senectutē quā immaculata. Corpore strēnu? vegetul? 7 robust? apt? 7 paties ad
labores: fort? p̄stāsq; ai sobrietatē cultor p̄cipu? Cū vt scribis i sapia sobrietatē em̄
totē prudētiā 7 iusticiā 7 vtutē q̄b? vtili? nihil ē i vita boibz. Attēde qz p̄mittit so-
brietatē q̄ buic p̄ncipi maxie inlita ē: cetere s̄bnere sūt vtutes. Et catho inq̄bat n̄
legisse se neq; vidisse boies sobriū iuadētē rēpublicā p̄ter cesarē. Audio 7 hūc no-
strū p̄ncipē obp̄uatiōem ac p̄cissimū ita eētpis 7 vtilē locatōrē: vt ne qdē pūctū
terat qd potissimē pat sobrietas. Estq; mēor sapiēt. Nihil em̄ p̄ciosi? tpe: qd nec
auro nec vlla potētia redimi pōt elapsus. Solusq; sapiēs eo sat vti 7 i suā redigē
ptātē 7 efficē q̄cūq; mag. ē atq; ēt cū vulgo seu indoctociosus appet. Est p̄terea
liberal? iuxta exigētiā rex 7 tpm̄ 7 p̄nter p̄missorū suorū tū i re vap̄sili tū ceter? 7 ob-
seruatiōem 7 vtilis dispēsator: qd vtrūq; req̄nīt p̄cipue i p̄ncipe. Mā bñ scēa ma-
le locata cicerone pbāte malefacta arbitrat̄ enni? Quid ē n. violari p̄dari oneri
b? intolerabilib? v̄ditos torq̄re: q̄ effusiōe splēdeas sp̄gas 7 dissipēs nisi gl̄ieri i ma-
lis: 7 roboaz filiū 7 regis successoris salomōis more pares ip̄e tui ruina. Mendax
vō omnis cū improbet vt scribis execrabilior multo princeps. Iusti 7 magnatū
7 p̄ncipis est verbū tenere suū vt scriptū est. Verbū regis verbum vitatis sub-

ditos regere p̄fouere ac tueri velut bon⁷ pat̄r familias: v̄ctigalia q̄ eo ordine dī
p̄fāre ne cogat̄ inijcere man⁷ i aliena qd̄ sp̄ euitauit traian⁷ cesar ille augustissim⁷
atq̄ p̄ssim⁷ gratissq̄ fuisse in p̄rios vt fa cile gloriofus apud alienos efficiat̄. In
malis seseq̄ sit p̄denet deo z mūdo mag⁷ in glo⁷ z impotēs ad oia fact⁷. Impos
sibile nāq̄ ē vt in q̄t̄ Aristoteles i ethic⁷ aut certe nō facile p̄dara ab eo agi cui de
sunt facultates. Nec dubiū qm̄ magno sint adiūcto diuitie in gerēdis grauib⁷ ei
q̄ liberalit̄ z p̄b⁷ fauerit vti: suisq̄ locis z t̄pib⁷ exide disp̄fāre. Quinimo secus
ab oi conatu z gloria inchoatoz coget̄ cū ignominia r̄sile. Qd̄ si dē prudēs z
magnanim⁷ n̄ cesar euitabit vt p̄ssē tā p̄rio z silio q̄ suoz: q̄b⁷ v̄t audio coiter z
ecclesiasticoz z seculariū excellētū isignū z l̄ratōz q̄s venerat̄ z lateri p̄gregat suo
iuxta morē cesarū z p̄rio⁷ p̄ncipiū p̄decessoz suoz: ne sibi obūciat̄ euagelicū illd̄.
Ecce bō q̄ cepit edificare z nō potuit p̄sumare: cū sit ip̄e p̄uidētissim⁷ atq̄ ordinā
tissim⁷ in vita z i oib⁷ gestis suis. Que cū ita sint suauissimē mi enica: cesarq̄ opib⁷
habūdat potētiaq̄ nūero boiuz z copia gentiū: ctaq̄s prudētia z magnanimitas
p̄ueniat: q̄ p̄cipua sūt ad res arduas capescēdas. p̄ditioq̄ t̄puz z plima se offerat̄
q̄ suffragant⁷: nō dubito si voluerit dñm dūct sup̄stes iuxta dies nature futurūz
i pt̄ate sua vt pacē det ecclie: z cōponat nō mō p̄ncipat⁷ z oēm pplm̄ xp̄ianū s̄ vni
uersuz orbē ad vnicā verā fidē xp̄ianā z sanctā deducat eccliaz ad altissimi dei glo
riā z bonorē sublimitationēq̄ troni sui cū laude p̄petua z et̄na salute. Qd̄ vt die
bus nr̄is aspiciē valeam⁷ pietas diuina p̄cedat. Sicq̄ culmē diuine maiest̄at̄ et bo
tare noie meo z me nūmū cōmēdatū fac sue clemētie: deuotissimū q̄dē fuulū vir
tutū suarū z effice t̄ate: tāq̄ scē sp̄ei auidissimū expectatozē. P̄terea de reua cū
serenissimū ac doctissimū gūfōzo nr̄o secretario ducali: verbū habuit nicola⁷ tu⁷
nr̄q̄. Cōuenies enī domū q̄ subsequenē nobiscū fuit. Agitauimusq̄ q̄ eēt incedēdū
via: p̄ bonestū tui desiderij p̄plemētō: q̄ ita se p̄mptū vt i re p̄pria offert. Deideq̄
arbitramur silq̄ arbitrati sum⁷ vt l̄ras cesarū q̄s ei p̄ponis ip̄etres ad illustrissimū
p̄ncipē nr̄m nec tua p̄fectas manu nec scriptiōē nr̄az: z mittē studeas ad manus
ip̄i gūfōzi q̄ p̄modū mām ingrediat̄. Neq̄ vel nicola⁷z p̄monēfacito cuz l̄ras
ip̄as dederi q̄ sollicitatiōē nō desit nec diligētia. Ea enī ē q̄ adēpta prara impetra
ri queūt. Librū demū tuū dyalogoz habuim⁷ z p̄ncēs nos p̄scrui⁷. Dēreb⁷ ita
lie accipe: q̄ ad p̄ns sic se h̄nt: roman⁷ p̄tifer nō obstatib⁷ public⁷ edicē seu enōcia
tionib⁷ p̄scripē de trāslatiōe ad vrbē romanā q̄ debuit esse septima Ianuarij p̄rie
lapsi: etiā florētie sedet: nec motui suo file videt̄ q̄c̄q̄. Rex aragonū victor i regno
neapolitano copias p̄gregat tā eq̄tes q̄ pedestres: lōgo vt d̄i nūero viginti milia
eq̄rū z peditū i copia. Idē z h̄ illustrissim⁷ p̄nceps n̄ etiā p̄ victoriā p̄cusserat in
uicē sed⁷ seu poti⁷ renouarūt. Et manēt veneti iuxta p̄sucta m̄gri militie: reliq̄ vt
p̄zi⁷ tā iuxta insubriā seu p̄ lōgobardiā q̄ p̄ picenū z tusciā. Duo tñ militie p̄mū
pos absūt vt diu ex pat̄ria ista adinuicē ciuitates seu male p̄cordes apud picenū z
pat̄riā pusinā p̄rio vere detent⁷ ea q̄ p̄ducere p̄suevit. Qd̄ apud nos interz bel
la cessant. z patria ista italie flos respirat: ciuitas tua q̄scit. Reuerētissim⁷ cardī
nal placētū v̄l mortē obijt v̄l p̄pe febrūz⁷ z etate decrepita correp⁷ apd̄ castellio
nē suū desideratū imo heri vt ordinatū xp̄ianū decet obdormiuit i dño. Tale felix
in dño amatissime in xp̄o fili. Datū mediolani. iij. februarij. M. cccc. liij.

Detit rescribere litteras.

Epistola. cxciij.

E Obāncs de bogonia cardinalis scī calixti. S. p. d. Ence siluio viro clariss
mo. Trinas supiorib⁷ dieb⁷ tū ad nos tū ad dilectū nr̄m iohannē peregal
lū vidim⁷ l̄ras tuas: q̄ nobis put sp̄ p̄sueuerūt scripta tua gratissimē fuit:
z rei quā dirigi felicit̄ vterq̄ nr̄m exoptat nō parū p̄ficue. Quare p̄pter diligētia
atq̄ vtutē tuā l̄sumope cōmēdātes: p̄cordiales tibi ag m⁷ gr̄as qui sp̄ vt p̄sueuisti
memor es nr̄i. Nec distātia locoz aut vllis occupationib⁷ seu labozib⁷ p̄scriben
do retrabere s̄ assidue intinmare. p̄curas qd̄ ad rē p̄ducere possit de qua nūc agis.

Quā clarissimū de illa quā in te eē nūq̃ dubitauim⁹ fide capim⁹ expimētū. Rogamusq̃ vt quēadmodū cepisti ita in posterū agere pgas. Neq̃ te retrahat ab assūpto ope multitudine imēsa laborū q̃s subire indies ⁊ pati te optet: qm̃ ad h̃ oēs nati sum⁹: ⁊ eorū p̃cipue ṽtus extollit q̃ pectore firmo p̃sistunt. Sed ne int̃ matias occupatiōes tuas nos h̃ eē ociosos existimes mittim⁹: eū p̃ntib⁹ glōsā aurelianē. q̃ cōi puerbio dīcat textui ad r̃nsionē eugenij datā regijs oratoib⁹ atq̃ alijs per nos editā q̃ iudicio nro nō modicū ad rē facit. ⁊ p̃ quā emulis r̃ndere p̃resq̃ nras tueri ac aljs p̃nt expedies fuerit te iuuare poteris: publicādo ⁊ cōicādo eā sicut vī debet. Alia hic occurrētia p̃nūc reticēda cēsem⁹: cū nudiū q̃r⁹ ex medijs vt ita loq̃mur reb⁹ ad te accesserit reuerēdissim⁹ cardinalis aq̃legien. p̃ illas p̃tes legat⁹ de latere: ⁊ cū eo plures de his oib⁹ informatissimi. Ex q̃b⁹ intelligere poteris qd̃ apud nos agat q̃d̃ue de reb⁹ speranduz sit. Vale feliciter. Ex basilica. Anno. M. cccc. liij.

Excusat se q̃ nō scribat.

Epistola. cxciiij.

Wencesla⁹ bobem⁹. Iohi canonico wratislauiē. amico p̃caro. S. p. d. Vides vni⁹ dare occupatiōib⁹ meis si ad te vt cupis ⁊ ego optare n̄ sepe scribo: vit̃ em̃ spaciū sōni cibiq̃ sumēdi habeo. Ita me supm⁹ cācellari⁹ fatigatū redit. Inē oēs tñ labores suz mēor sp̃ tui: nec vnq̃ ex corde recedis meo. Et si possem i aliq̃ tibi p̃dasse ambob⁹ in anib⁹ facerē: nouitatis aut̃ r̃ista leuia scribere nec oīū habeo nec curo. Si qd̃ eēt qd̃ te vellē mei cā facē: statiz reb⁹ om̃issis alijs tibi significare. Idē ⁊ facere te vellē erga me. S̃z sumere calamū g̃tis cū tota die inuitis sit in manib⁹ nō video cur me debeas adhortari: nectñ hac vice retrogradus tibi sim bec de nouo ad te deducā: bobemos. s. cū maiestate regia diuersos habuisse tractat⁹: tadēq̃ cōuenisse vt i festo s̃ci michaelis alia h̃ teneat puēctio cū eis vt res oēs p̃ficiant qz vt spes ē oia bñ terminabunt. Oratores regis polonie hic sūt ⁊ cū eis cardinalis s̃ci angeli. Itaq̃ tractari de reb⁹ hungarie hic debz. Vale ex wienna. Anno. dñi. M. cccc. liij.

Excusat oria taciturnitatis.

Epistola. cxcv.

Nicola⁹ amidan⁹. S. p. d. enee siluio poete p̃stati ⁊ amico singulari. Credo te vehement̃ admirari enea dulcissime q̃ postq̃ istinc abijisti lras mearū nihil suscepis: p̃sertiz cū i ego antea pollicit⁹ sepe fuerim me crebro ad te scripturū de his q̃ apud nos indies agerent. ⁊ tu iā p̃de vnas ad melfas dederis Ego qm̃ reuerēdissim⁹ cardinalis s̃ci laurēcij in damaſco ad serenissimos romanorū ⁊ polonie reges legat⁹ p̃ hāc sacra synodū destinat⁹ crastino mane a nobis ē recessurus ⁊ vna secū laurēci⁹ n̄r cui p̃ntes cōmissi. Itaq̃ maxima ps noctis est luxit nō possiz excusatiōes meas ⁊ silentij cās ad te scribere: p̃cipue cū multarū rerum plen⁹ suz q̃s p̃ lras tecū cōicare libent̃ vellē. S̃z qz pbibēte angustia tps id effice re vllō mō nō possum: malo hoc modicū tps qd̃ mihi supest i alijs scribēdi q̃ i excusatiōe mea p̃sumere. Scio em̃ q̃ tu oib⁹ in reb⁹ grauissimo sp̃ iudicio vsus es: si lentij meū in bonā p̃tē accipias. Qd̃ si forsitan ⁊ culpabilē ⁊ punitiōe aliq̃ me dignū iudicaueris parat⁹ iaz ⁊ p̃mptus suz correctionē tuā oēm subire. Quā estī asperrimā aio tuo forsita p̃ceptur⁹ sis: eā vnica pegallū intercessiōe leniri posse cōfido. Quare nō ē qd̃ serenitate tuā multū formidem: qm̃ qdē certissim⁹ sum arma mihi pata q̃b⁹ supare te facillime possim accipe: igit̃ ex multis bec pauca. Vale ex basilica. M. cccc. liij.

Comendat causaz frisingē. ecclesie.

Epistola. cxcvi.

Mneas silui⁹. S. p. dicit. Reuerēdissimo i xpo p̃i ⁊ dño colēdissimo Ludo uico cardinali arelate⁹. Recepi nup lras tuas admodū longas: ⁊ cuz his fuerūt capla pacis ⁊ lige inter eugenij ⁊ regē aragonij p̃cordate. Post bec significabas recessus illoz cardinaliū ex basilica q̃s abijisse iuitos asseruisti. Cupiebasq̃ vt oia maiestati regie referarē. S̃z iā oia ex italia erāt sibi nota: nec latet reŃerim plerosq̃ p̃ncipes eē: q̃ magis sua q̃rūt q̃ illa q̃ sūt ibi xpi: nōnulli tñ mirat̃

in quoz numero in eis sas pongo: qm gallici q ppter regimē siciliē prē alterā seque-
bant. nunc illa pdita in pristina snia pseuerāt. Cū dici solet effectū tolli cessante cā
sensissimē nos gallicoz in tēta sūpōses offēbūrgen. iras in frāciā desiderās dilige-
ter misisset. Sūtimeo ne fuerit piger in republica q̄ solet in puata diligētissim⁹ eē
Scriptit nup serenitas cesarea sacro palio in fauores benrri viri optimi z lfrati:
vt eū frisingen. ecclie p̄ficeret epim. Existimaui tātū p̄ncipē exauditiū in p̄ter spes
accidit vt preces eius reiecte fuerint. Interim elect⁹ ē p capitulū siue iure siue in-
iuria cardinalis sci martini. Is recursus ad vos debet p̄firmatiōis cā: rursus scri-
bit casareū culmē vt supsedere veliū p̄firmatiōēq̄ differat. Ego itidē suadeo z p̄-
cor itidē ppter bonū sacri palij. ne spnatis hāc p̄titionē sicuti primā: debetis enīz
hūc tātū p̄ncipē ad quē ceteri oēs oculos dirigūt: quicq̄ nec munerib⁹ nec p̄tib⁹
ad aliquā iniulticiā mouet: vobis z palio fauorabilē facere. Ne irritātes suā de-
mētiā coga q̄ eū iter flectere. Scis p̄terita quātū apud eū possit magnific⁹ caspar
cācellari⁹ q̄ si vobis fauerit: nihil est q̄ alios timere babeat. Allicite igit hūc virū
z bñficijs deuinate: maxime hoc tpe qm cōuctus nurebergen. instat q̄ p totā p̄pā
nitatē est vulgat⁹: qm z carnaial z alij instant vt rex se p altera pte dedaret. Et car-
dinalis sci angeli apud hungariā p virib⁹ dñm suū tuct: qm eugeni⁹ nec pgrega-
ri aliud cōcilij nec fieri declaratiōē vult nisi p se fiat: nec cū ambigo qm rex ara-
gonū alit rñdisset in factis ecclie nisi p ipsuz fuisset p̄turbat⁹. Videbit in breui cō-
uentū fieri ad quē si rex nō iuerit put timef saltē mitter plenū mādātū sicut eius
lre in orbe misse decantāt. Et si vota venietū psonauerint ad cōgregationē in du-
bitati palij. pcedet. Id si neqat obtineri: declaratio fiet quā de bonā det. Sz ad
hoc optet nos p̄ncipe hūc affectū b̄re: ei⁹ p̄ces exaudire z seruitores suos pmoue-
re. Marieq̄ vob ē op⁹ cācellarij votis annuere: vt ei⁹ frāc obtineat eccliaz frisin-
gen. nā si p̄firmatio cardinalis nō maturef: aderūt vie q̄ vram p̄tē inuabūt plu-
rime: z vos postea i p̄uētū nurebergen. maiorē fauorē bebūt. Et p̄scriptim si eolmi-
serit oratores q̄ p̄tatem hēant regie maiestati p̄placere nō aut vba dare q̄ vtrē
nō iplēt. Qd aut suades vt facta ecclie regi cōmēdē: ego nō suz tāti. In eo tñ gau-
deo q̄ hūc p̄ncipē religiosuz video z nulli⁹ mali auidiū. Electores eēnt i hāc rē bo-
tādi q̄ p̄sultores sūt: z mēbra impij: nō enēas q̄ vermiculu sē z cui⁹ vba in fumum
trāscāt. Vale z me vt soles in fuitores ama. Ex gretz.

Offert opas suas in causa frisingen. ecclie.

Epī. cxvij.

In Rācisē q̄drati aduocat⁹ p̄sistorialis Enee siluio. S. p. d. Recepi mi enea-
lras tuas lōgo tpe expectatas q̄b⁹ plectis ex ear p̄ncipio p̄cepi nil aliud ni-
si te credere me falsa p̄suasione vsuz. versucijsq̄ vacare. Iba mi enea si cete-
ros versutos appellas q̄ cū veritate nitunt⁹ v̄sutos ero z in hāc p̄tē v̄sucijs x̄rati
In p̄ncipariū alit cū z yatū nūero aggregat⁹ sis nō v̄sucijs s̄ delie sciam me capras
se ercogitare debes: q̄ siui ego illa ipa poemata q̄ mīme repire q̄ui. Credo deliam
oia traxisse q̄ vt p̄mū affuerit lyra reassumā tuāq̄ gloriā lauree imortalē reddā
Ceterz mi enea lz tua ep̄la in cā quā nosti nihil lucri assereret: ego tñ q̄ p̄mū vidi
lras regis serenissimi a nemine p̄motas: expeditiōēq̄ rei p cardinali futurā: ac-
tres sacras dispositiōēs p eo in vnū p̄currisse p̄ serenissimo rege m̄metljs irre-
q̄sit⁹ opposui cām q̄ sic porauī vt ibi effectū sit: vt expeditiō q̄ celeris credebāt re-
tardatiōē s̄ortiret in dices z p⁹ factū totali h̄ ipeditiōē ē vsq̄ ad aduētū l̄rarum
p̄firmatiōis facte p metropoliticiū. Si rōnes assignate i lris reḡ vere sūt: electio z
p̄firmatio nihil opitulāt oia ruit. Quā rē copiosi⁹ z seriosi⁹ scribo caspari. In ego
cū agif. Idcirco mi enea eti in dicta cā nullū lucrū ē: tñ restiti sine lucro q̄ non
oia lucrū petāt. Sz illd vet⁹ puerbiū te mibi excusatiū reddit: neptunū nayades
p̄tūt in futurū. Sis mēoz tui frācis q̄ te ad animā diligit. Deū testor q̄ p̄mūz
ingeniū reassumā: tibi in sultū dabo. Recōmissi z me velim regie maiestati sere-
nissime cur̄ne vt romanū indies offer z strēnuo mil xi caspari cui ad plenū scriptū
nec nō eximio artij medicine doctori iacobo cesareo medico: vale z me ama vt lq

tes. Ex basilica. Anno. M. cccclij.

Comemorat opas suas et alias nouitates.

Epistola. cxviiij.

Arianus? sozinus? Eneasiluius. S. p. d. Olim nullas ad te dedisti qz nec intellexi aliquē de te recta via veniētē. Quas tñ ex gregorio frequētes salutatio-
nes accepi a quo etiā intellexi felices successus tuos q̄ mihi gratissimi et io-
cundissimi extitere: felicioresq; milies expecto. Ceterū hic ludouicus qui serenissi-
mū impatorē accedit: tui p̄gnitionē asseruit habere: quare qdā tibi exponēda cū
eo cōtuli. Tu igit fide adhibebis: meiq; amore et cōteplatione si illi officiosus eē
potes id agas exoro. Ego isto anno lecture renūciaui: qm̄ aliquādo viuere nō sō
degere institui: tu vō cogitabis et operā dabis his q̄ ab isto ludouico mei ex parte
erunt exposita. Post tui vltimū discessum tres filij masculi mihi nati sunt. Ex q̄
bus duos habeo et indies alium expecto. Sup̄ decretalibus cōmētarios edidi: et
et. xliij. tractatus cōposui: et nouissime opusculū de sortib⁹ ad reuerēdissimū car-
dinalē nicenū trāsmisi q̄ oia si tēpus cōcessum fuisset ad te dedissem: s̄ dabo q̄ pri-
mum potero. Postremo nil aliud supest nisi vt valeas et nostri memor existas: no-
ueris clarissimū regē aragonū et victoriosissimū ducē nicolaū picinū et p̄ sacra-
tissimo dñō nro eugenio totā marchia et patrimonij recuperasse. firmo atq; esculo
dūtaxat exceptis: p̄tēq; romādiolē: plures enim ab eo cōductores defecerunt ex
his quos fidelissimos arbitrabat: sanctissimus dñs noster. xvi. kl. octobris hinc
iocundissimū et letissimū abijt: eritq; rome infra paucos dies. Vale ex senis.

Epistola. cxci.

Exhortat ad respōsum rescribendū.

Adam de mulin anglic⁹ aplice sedis p̄thonotari⁹ Eneasiluius poete. S. p.
d. Amātissime socie medicoiā sup̄iori tpe delatas ad me p̄sentij p̄latorē
dulcissimas ep̄las tuas libētissime recepi: earq; extigētā p̄ virili mea suz
fecit. ita q̄ regia celsitudo imp̄tiaz bñ indinata ē: habitoq; auisamēto sui ma-
gni cōtuli: ad plene spero fiet de q̄ aim⁹ tu⁹ p̄tērit. Aperui mētē meā latozi bui⁹:
cui⁹ q̄uitas et industria plenā veducāt adhiberi sibi fidē: quā mei ex pte sibi q̄so da-
re velis et noie meo ab eo dignantē recipe bursulā paulā quam tibi mittit de manu
sua laboratā vgo nobilis neptis mea. Optime mi enea significare q̄so digner mi
bi ad te tuo: si qd i anglia tibi gratū fiendū erit et añ oia accōmoda mihi sepe ep̄las
tuas q̄s potero ad tui memoriā in p̄spectu p̄ncipis ostēdere qm̄ tali adiutorio di-
gine sunt. Rogo et itēz rogo mihi sepe scribe et vale felix optime et antiq̄ socie. Ex
lodonijs. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Agit gr̄as p̄ cōsiliariatu.

Epistola. cc.

Bartholome⁹ ep̄s conctanus. S. p. d. Eneasiluius senen. poete clarissimo et
amico p̄stati. Dulce mihi admodū et suauē ē vir clarissime q̄ valeas dum
mō recte valeas: qm̄ te apud tuū cesarē bonore primū et cōmodis nō care-
re existimē: s̄ apud cū indies te ob ingētes vtutes tuas et doctrinā magnipēdi sciā
et intelligā. Scripsissem ad te crebri⁹ nisi puolus visitationi ep̄at⁹ gebnenē. quas
ob graue meā penuriā vt viuere sumpsi inuit⁹. Cū em̄ vt solēt visitatores ipsolū
exercitatio p̄ eā dyocesium curere discolor: nō potui nec crebri⁹ nec plus scribere ad
te cui in scribēdo ac oib⁹ ferme more ferreo stringor. Scias itaq; me valere cū oi
familia q̄q; misere: suscepisseq; cōsiliariatus regij ad q̄s tu tātope laborasti: mihi
qdē caras et gr̄as et inter res alteras cariores. Et ca. p̄pter cesari tuo primūq; tāta
in me humanitate vsus est: tibiq; ac iacobo q̄ et inuitū et incepte rei finem p̄buiisti
ago gr̄as indefessas: nō recusans si mō possiz vīs: bonori et cōmodo p̄bere vices
Restat aliud vt cōi rei nre tractāde nūc admotis calcarib⁹ totis viribus te exhi-
beas in mediū p̄ veritate neminē extimescas. Potes em̄ nunc q̄ gratulor rei nre
apprime fauē: et valde ad cesarē et oēs suos. Idarco tāq; fortis athleta ac certatori
mediū capū occurras: et vt res successerit me certū reddas. Etsi vt gliscim⁹ succes-
serit apd regē et suos re meā q̄ tua ē singlari affectu p̄mēdatā suscipies vt sic videā
te alterē eē i re mea quēadmodū et i tuis agere idesedus. Vale et me ama vt cepas

habet absentē z in sudēs gratificari tuo humanissimo cesari. Ex gebennis terciā die octobris. Anno. M. cccc. liij.

Refert quō ab imis ad altiora pscendit.

Epistola. ccj.

Eneas dei grā eps sciēsis dñs petro noxetano eqti z comiti palatino ami-
co singulari. S. p. d. Pupugerūt cor meū sſe tue q̄s nudiusq̄r? ex oratore
florētino accepi lacrimasq; meis ex oculis nō paucas excusserūt. Mā z tri-
stes videbant miserā quādā pſeferētes z manu tua scripte nescio qd latē ener-
gie ad cōmiserationē puocādā ampli? attulerūt. Videbar cū illas legerē teipsū
videre z alloq̄ cui pſero neminē z quē añ sex annos nō vidisſes? Legi ḡ scripta tua
nō sine lacrimis: q̄s ptim iocūda recordatio mutui amoris ptim p̄miseratio tuaz
aduersitatu? puocauit. Lacrimas nob aliq̄ inſperatū gaudiū aliq̄ inopinat? ine-
roz extorquet? vtrūq; in cā fuit. Mā suavis epla tua nō ipanti mibi reddita ē q̄ ab-
ſentē charissimū amicū p̄ntes reddidit: s̄ te pter opinionē meſſū atq; afflictū oſte-
dit. Itaq; cū primū tue man? characteres inſpexi obortelacrimę testimoniū leticie
p̄buerūt. Cū tuā cognoui calamitatē merozi meo aſtipulatelūt neq; em cū flente
amico nō flere z cū dolēte nō dolere fas fuit. At postq; meli? ad me redij curz aiad-
uerterē terāſuz erigere statui ſatiſſacere deſiderio tuo imo veri? meo. Mā quō ſic
ri pōt vt ego ſcribēti amico nō reſcribā q̄ neq; bis rñſionē ſoleo negare q̄ me ode-
rūt. Multa ſūt petre amātiſſime in tuis lris rñſione egētia q̄bus capitulatiū an-
notatis: z tibi z mibi q̄bzui? potero morē geram. Ais ḡ in primis p̄moletū tibi
fuiſſe q̄ me alloq̄ florētie neq; uicis. Credo equidēz z eo mibi acerbi? fuit q̄ magis
p̄ter ſpem tuo colloquio ſum priuat? Accepit nāq; bononię te roma reuerſum
florētie morā agere: atq; iō ſpe plen? iter acceleraui. Cū veni florētia didici ex ro-
berto martello cōi amico te valitudinis cā in villa lanari. Scripſi ad te ſi cōmo-
do tuo poſſes in vrbē redire dū mādāta ceſaris apud magiſtratū ciuitatis exeq̄-
rer. Demorat? ſum illic biduo s̄ neq; tu adueniſti neq; reſcripſiſti q̄cūq;. Veniſſem
ad te in villa niſi putaſſem oneri me futurū bōi q̄ cum piuge ac liberis ſeceſſiſſet.
Abij ḡ rurfuz. Poſtea cognoui martellū cui lras credidi nō fuiſſe i reddēdis illis
vt p̄miſerat diligentē. Senis aut manſi apud neceſſarios meos dies octo: neq;
me tu? bō puenit quē dicis a te miſſuz q̄ me alloq̄ret. Cū cēn rome paucis q̄ ad
me ſcripſiſti abūde rñdi. Et iterū p? rñſum alteras ad te lras dedij q̄s cōiecto tibi
fuiſſe nō redditas q̄ nullā eaz mentionē facis. Exiſtimauī deniq; cū redire i germa-
niā te mibi nullo mō eripi poſſe q̄n florētie puenirem? Vale dixi romane curie z
collectis ſarcinulis: ſenas repetij eo aio vt ordinatis ecclie mee reb? ad impatoriē
q̄ me reuocauerat q̄p̄mū redire teq; in trāſitu florētie viſerē. Sz q̄ pſilia boiuz
certa q̄ cogitationes rate: obſiſtit votis meis charitas patrie q̄ diutino afflicta bel-
lo: pacis egena: q̄ctis auida alphōſu miregē aragonū me petere hortata eſt ab eo
vt ſalutē ſibi ipetrare. Fridric? q̄z impator q̄ cū nouiſſet iuſto bello ſenē. circū-
uētos eē mutato reuocationis mee ppoſito d̄ pponēdis tuſcie reb? mibi mādātū de-
dit. vtrq; romā z neapoliz me pſerre ea de cā iuſſit. Ego q̄uis i me nullo eē i tato
negocio momētū. p̄ue tñ nō miſereri nō potui: neq; impatori nō obedire licebat.
Redij romā ibiq; mēſib? q̄ tuoz ſuz retent? añq; binc varet exēdi facultas: nūc b̄
mēſes duos ago. Meſcio q̄s erit rex finis ſcio: qd vellē video qd nollē. Sp illud
ḡgilanti añ oculos meq; mee ſaf: bella horrida bella z tybrim milto ſpumatē lan-
guie cerno. At q̄ iā vis bcc ſyderū tā iniq̄ q̄ fatoz viritas cū q̄ſceret ois italia pa-
tria mea q̄etē b̄ie nō potuit. q̄nq; male bellū ſenē. ducūt. Et q̄ ciuitas tā opulē-
ta ē q̄ nō exauriaſt ep̄naniaſt tā diutino belli malo. Memō tā robuſt? ē quē nō at-
terat p̄tinua ſebus. Dicat aliq; abibit de? bis q̄z finē. ſcio ei neq; tēpeſtas equā
n̄ ſeq̄ trāq̄llitas. At multi percūt puſq; poſitis v̄ctis ſternaſt eq̄r. Qim rex vicis-
ſitudo eſt. Fateor s̄ nos interea patimur. Verū b̄ mora nō ſolū patrie cā m̄ mo-
leſtiſſima ē ſ ea q̄z rōne q̄ tūc pacē q̄ro neq; illā neq; te iuenire poſſiz: ſero tñ pa-
tine q̄ ſine mea culpa accidit te q̄z p ſapia tua idē facere velim. Sz pgo vlcenſ

In tuis lris dicis te oib⁹ in reb⁹ erga me vere amicitia officio fūctū. Cōfiteor isto
Neq³ ego me amici⁹ habuissē vñq³ scio q³ te verior aut sincerior fūcit. Māet⁹ solēt
res scōe imutare boies te tñ nulla fortūe amplitudo mutauit. Fūisti enee tuo sp
dē. Nescio qd de te alij dicāt: ego te mihi alter scipionē alterū piladē atq³ vt nris
vtamur exēplis alterū ionathā suz expt⁹. Quēcūq³ volui ex romāo pōtifice te ad
iuuātē suz psecut⁹. s⁹ fores tue q³ p⁹ magnitudine negotior⁹ qb⁹ destinabant sepe
cardinalib⁹ obserate fuerūt: nō mihi tñ verū z infēncias meis oī tpe patuerunt.
Quq³ ego me satis a nicolao papa euectū sup⁹ q³ satis existimārē nībilq³ vltra pte
rē: tibi null⁹ in me collat⁹ bonoz sufficiēs videbāt q³ uis ep⁹ ab illo creat⁹ essem z
inē p⁹ncipes ecclie sedērē. Cardinalatū quē ego mihi neq³ arrogabā neq³ optabā
qdē enee tuo cepisti q³ rere. Cū tuispe credo p⁹ugio alligat⁹ id p⁹seq³ non posses me
viri a te dilectū qē q³ o. pueberē q³ tua te vt⁹ extuliss⁹ nisi m⁹imonii d⁹isses. Ar
bitrabar is igit⁹ quātū sentio bonozē q³ ego fūgerer tuū eē: z te dici cardinalē sū tu⁹
eneas rubio pilco donare. Effectū ē igr tua opa vt impatoris a nicolao pmissū sit
Mā z is me p⁹dueri obtabat inē p⁹imos q³ creādī cardiales eēnt enea nullo pa
cto p⁹teritū iri. Idq³ nicola⁹ ipē cesari affirmauit z mihi. Idē q³ duo vberrimū te
stes impatorū suis lris asseruit sci petri z sci angeli cardinales q³ rī scripta z qdē
signata impator ipē mihi restituit. Sz obijt ille pmissi plen⁹. Credidit plus sibi vi
te fuisse vt aiūt poete pl⁹ statuim⁹. Decept⁹ ē nō decept⁹ p⁹ z optim⁹ p⁹. Quē p
sua integritate nō ambigo celicolaz⁹ choris annūeratū. Itaq³ nō cū ioue illo quez
sūmū ceca dicit antīqtas. s⁹ cū xpo maxio z singulari deo nectaria pocula siccare et
de genimine vitis i regno p⁹is bibere: sessurū i iudicio. cūz. xij. aplis. xij. tribus isrl⁹
iudicatur. At q³ uis pmissa irrita sūt inuanūq³ tui conat⁹ ierint: nō suz tñ min⁹
obnori⁹. Volūtate nō factū metior. Teq³ vt ipē dicis amicitie scē legib⁹ oī tpe sa
tisfecisse nō eā inficias. Sz q³ ruz h⁹ mi petre: nūq³ te accusaui nūq³ de te male sen
si. Quid igr an tu forte ingratiū me indicas q³ nō suz tui mēoz: q³ cū fortūa a te re
cesseris. Mā cur te uis amicitie fuasse dixeris nisi illud me violasse cōtēdas. Mo
lim petre ita de me opiner⁹: z ipe leges amicitie inuolatas custodio. Sz times for
tasse ne nō i viāz benivolētia peccare icipiā: nec seq³ alios q³ tua ope magni potē
teq³ facti nūc te psequūt. Desimū gen⁹ boiūz genimia vipaz⁹: semē diaboli. Sz
late p⁹ vitiū. In deū xps q³ nos creauit igrati sum⁹: qd³ miri ē si boies fallim⁹. Fer
renos o³ q³ de ipe sustinet. Nō sūt oēs accepti bñfici mēoz. Magna p⁹ boiūz
eos perijisse expetūt ex qb⁹ bñficia psecuti sūt. Sic enīz se vincolo solui q³ tenere. Ne
q³ id falsū oīno ē qd³ sigismūdu impatorē frequētī p⁹none v⁹surpasse ferūt. Ne
cūne v⁹gratuitū mutuū mltos imeritos fecere. Pauci q³ equ⁹ amauit iupit⁹ aut
ardēs eu erit ad etherā vt⁹ bñfacti mēoz extitere. Inē q³ ego meū nomen dare
baud dubito. Māet⁹ mltā me vitia occuparūt diuā tñ mihi coopante grā igrati
tudine tñ sp⁹ odiui: bñq³ totū me dedi q³ mei amātes noui. Mūc tu me illis annūe
res q³ te p⁹casuz reliq³re. Dispar ē illoz z mea rō. Illi tuz primū te colere atq³ ob
seruare ceperūt cū prim⁹ eēs i ap⁹ico palatio: piguedinē mellis tāq³ musce seq³ bāt
amicū pōtice⁹ nō petrū ainuere officio nō boi alludebāt. Mutati sūt te mutus
abierit vbi cessauit stillare fauū nō sūt iniuriū nībil ē qd³ illis iputes. Quēsiuerūt i
te magnū secretariū z cū nō iuenissent alia de nocte. Lud⁹ h⁹ fortūe ē z b⁹ mūdī cō
suetudo. At ego te dilexi anq³ palatiū igredi. Dilexi paup⁹z dilexi diuitē: quō ū
diligā ad p⁹ra reuersū: q³ nec ista p⁹ora sūt nec tu paup⁹. Cur me tu⁹ casus ali
enauerit cū tu⁹ ascēsus te minime trāsmutauerit. Nībil ap⁹ te petre variatū est.
Solidā z incorruptā charitas q³ tibi me seml⁹ pūxit: nūq³ dissoluta benivolētia est
Sū bodie qd³ olim fuit: nībil ē inuētur⁹ amor nībil ignoro: nībil imēnozi de tuis er
ga me officiis narras. Dia sūt an⁹ oculos vēcīs puerfatiōis illi⁹ cū e plūbino solūe
tes coricā circuiūm: cū nos pene i affricano tēpestas littoze illisit. Subit adhuc
recordatio q³ tedio inē nauas ap⁹ spediā z i portu veneti pnoctauim⁹ cū sentine
corcepti sub dumo dormire maluim⁹ q³ sub tecto q³ uis bozida fuisse byemo. Ai

dimus una gettūā ligurū in metropoliz. Sup̄ aluim⁹ appenīnū ac trāsmisso pado pbi
lipū illū inclytū lōgobardoz ducē apud mediolanū ducē adiuuim⁹. Trāsmisim⁹
celo vicinas alpes ⁊ formidabilē pontē ⁊ lucrinū lacū ⁊ cāpos eluctioz. Venim⁹
basileā ⁊ sub dñio cardinalis tui q̄ tūc scē marie inuiolate cognomine fuit: nunc
sancte crucis appellat. In p̄silio magno fuim⁹: q̄dulcis puerlatio nra fuit q̄ sua
uis in oi fortuna societas: nihil mihi graue te comite videbat. Memini memini
adbuē petre cū simul vno cubiculo dormirem⁹ q̄ties mihi ad multa noctē vigilā
ac nūc vñū nūc alter poētā legētī subridēs dixeris. Quid te maceras enea: dōct
eque ac indoctis fortuna p̄sult. Et cū dñico q̄uis eēt is benign⁹ ⁊ optim⁹ pater
cū paup̄tate eo tpe p̄meret p̄suerare mime potuim⁹. distūcti aliq̄t anis fuim⁹: s̄
itez nos fortūa diuixit apud nicolaū scē crucis vnerādū patrē ⁊ oium opinione
scissim⁹. Qui cū e florētia rur⁹ mediolanū petiuim⁹ ⁊ sup̄ato iouis mōte p̄ locū
lemānū tonomū venim⁹: mēorādāq̄ illā repallie beremū introiuim⁹. In q̄ dur
fabandie amede⁹ detulit: habitu cultuq̄ scō cuipiā beremite simul quē viri decēz
eq̄stri ordine seq̄bant q̄ seculo renūciās p̄missā barbā ⁊ hispidū palliū ⁊ retortū
baillū mūdānis opib⁹ p̄tulerat. Inde basileā reduim⁹: coloniā agrippinā petētes
p̄ belgas atrebatū venim⁹: ibi p̄uetus ille marim⁹ celebratus ē. In q̄ pace galliaz
p̄stituta philippos burgūdie dur a britānis q̄ nūc anglia appellat⁹ ad regē fran
cie defecit. Alim⁹ ibi sicuti ⁊ alibi p̄cordibus ais: nec nos lucelli cupido distūxit:
q̄uis ābo idē officiū idē lucroz sectaremur. Inde ego in vltimā britāniā q̄ bodie
scocia dī missus suz: q̄ in itinere multa picula aduersa q̄ppe q̄ duodecim diebus i
p̄fūdo oceani sui terris nūsq̄ apparētib⁹ ac vi tēpestatū in vltimā ad septētrionē
norwegiā actus vir tadē bonitate dei destinatus iter tenere potui. S̄z nihil mihi
gūi⁹ videbat q̄ q̄ carebā cui⁹ p̄solatione i oi aduersitate leuari solcā. Reuersus
ex britānia te basilee pueni neq̄ ibi diu māsim⁹ p̄ succos rhenos lacū bugantiniū
⁊ tri dētū as alpes bononiā in deq̄ mediolanū repetiuim⁹: cardinalē nr̄m sicuti q̄
de pace italie int̄ senatū venetū ⁊ mediolanēsem p̄ncipē acturus erat. Illic tercio
distūcti sum⁹ ⁊ tu q̄dē romanā curiā secutus es: ego basileā reuersus i p̄silio plu
rib⁹ annis p̄seueraui. Et lz int̄ romanū p̄tificē ⁊ basilicū. synodū ḡues inimicitie
maligneq̄ lites int̄cidissent ⁊ tu p̄tificis ⁊ ego synodi p̄tes seq̄remur: nihil tñ be
niuolētie nr̄e detractū ē publicā illā finim⁹. Qui⁹ rei epl̄e nr̄e vltro citroz misit te
stes int̄ in q̄b⁹ noster amor exp̄sus ē. Itaq̄ nō dubito te p̄fessus b̄re dū latuimus
dū fuim⁹: ambo paupes incōcussaz stetitisse amicitia nr̄am. Tolerāt cñi se facile
nues neq̄ miserā cognoscit inuidia. Cū vō dicit⁹ es atq̄ in te vñū quātū p̄t for
tūa ostēdere voluit vniūsq̄ palaciū apl̄icū gubernasti: scio nō arguis me leges am
icitie reliq̄isse. Quis em̄ letā amici fortunā deseruit. Illud vereor ne me tibi cū m̄
ta posses obsequētē adulari crederes. Est em̄ ois beniuolētia suspecta potētē.
Minime igit̄ oblitū me tui fuisse dices cū felix habebaris. S̄z accusas me forsita
q̄ p̄euerfaz potētā tuā te obseruare desierim: imo vō nihil ē em̄ a me p̄termisus
q̄d boni amici eēt: q̄ vt primū cognoui nicolaū papā q̄ cū creueras nature debitū
p̄soluissē mox ex noua ciuitate austrie ad te scripsi bonoq̄ vt esses aio iussi. Nam
et si p̄tifice maximū fortuna tibi abstulisset. Fredericū tñ impatorē reliq̄isset ap̄
quē si velles locū te dignū inuicēres qm̄ is te maximū facēt. Idq̄ nō ex me ipso
s̄ ex ore cesaris astruebā receptū eē q̄ ita me scribere iussisset q̄ te illi cōmēdassē
Nescio an h̄mōi l̄te tibi reddite fuerit: nā de illis nihil significas. Cū veni florētia
q̄ siui de te diligēt vt supra relatū ē. In roma vō b̄tissimo calixto pape de te dixi q̄
de viro bono ⁊ amico optio dicēda fuert. Et vbiq̄q̄ de te s̄mo habit⁹ ē tuas p̄tes
egregie defendi: q̄uis pauci me corā te accusari t̄sue q̄ graue est in ocētē crimina
ri siue q̄ scūt oēs tuū honore ad me tāgituāq̄ ledi quōq̄ mō famā: me minime
passurū eē. Persuade igit̄ tibi petre amātissime dū spūs hos regit artus animus
erga te meū inutari non posse. Nāq̄ neq̄ tu cōmitēs vt mutari opteat: neq̄ is
sum q̄ q̄nq̄ ⁊ viginti annoz amicitia sine cā dissoluā. Nec me turbatū fugientes

videbis quo cūq; hic in statu fortuna tenuerit. Is ero erga te q̄ fui cū essem? basilic. Neq; tu dū petrus eris: meas cē desierim. Neq; plura i accusationē tuā dire-
rim. Sequar alias cplē tue p̄tulas. His te putare q̄ cū nicolao pōtifice de me ce-
pta sūt apud calixtū p̄fici debere. i. in cardinalatū ordinē me susceptū iri. Idq; cu-
pis 7 qz futurū speras gaudes meq; rogas postq̄ id factū sit vnū ex tuis necessa-
rijs vti capellanū admittā. Fortasse oia q̄ scribis huc tēdūt. Amico veluisti satis
facere. Et qz nō es ea potētia q̄ olim fuisti scribis multa 7 impetres pauca. Opi-
naris em̄ q̄ p̄ vno x̄bo obtinisses nūc vir plurib; obtineri posse. Hoc fortassis
apud alios ita vsui cūenit: apud me tua tāta ē auctas quāta tibi tpe fuit. Nūdebo
tū ad bec aliqd. Cardinalatū ego nō q̄ro nō expecto q̄uis cesar mei cā solici? sit
Si tū qd neq; q̄ opinor id honoris fors aliq̄ ad me detulerit: nō ē q̄ roges h̄ aut il-
lud. Nō min? tibi q̄ mibi mea tōm? obediet. Qd aut arbitra? i iudamētis apud
nicolau facēdificiū supducēdū eē faller? mea suia. Lōge em̄ aliē p̄terita docēt. Mo-
uus rex vt in p̄uēbio nouā legē edit. Nā quot? successoz inuēt? est q̄ p̄decessoris
amicos dilexerit q̄ppe adeo n̄ros āncēssores odim? vt certissimū argumētū putē
Hūc pōtifer amauit q̄ nouissime mortu? ē: igit huius odio ē q̄ viuūt. Et creasit hūc
cardinalē ille si āpli? viriffet: nō igr int̄ eos noiabi? q̄ mō creādi sūt. Qd si fuisset
aliq̄ cā q̄ mei cū ordinē assumēdū suaderet: bec sat ē nē assumat qm̄ ex illoz nūe-
ro fui quoz dignitas apud nicolau āplificāda credebāt. Qd aut mei honoris au-
gmētū cupias haud ē apud me dubiū. Quis em̄ amic? ē 7 amici gloriā nō expetit
Et ego mi petre si hāc dignitatē expectē demēs suz q̄ maiora meis hūeris imponi
onera exoptē q̄ illi ferri q̄ant. Videarq; nō dico erga fortunā s̄ erga magnificē-
tiā dei igrat? q̄ lōge maḡ honorat? q̄ par sit nō gēscā. Et em̄ mi petre supos oroz vt
sileā de maxio deo a quo est hōc datū optimū 7 oē donū p̄fectū: qd est qd ego de le-
ge fortune aut fatorū q̄rar. Nā quē donū egrēdētē meliori statu q̄ me fortuna p̄-
secuta est. Nā q̄uis annos ser 7. xx. nat? cū darē iuriciuili opam: exorto bello pa-
triā 7 studiū coactus suz relinq̄re. Accessi tū grāde illud basilicē. cōclū inueniq;
grām i oculis patrū. Scriba i synodo fui 7 l̄raz abbreviator: 7 vn? de duodeciz vi-
ris q̄ m̄gratus illic q̄ cēsoz hēbat. Neq; em̄ sine duodeciz viris ad cōsulādū de
reb; p̄siliari? q̄sq; admittebat 7 admissi q̄ nō inuenirent idonei bis iubētib; cō-
mouebant. Erāt in cōilio q̄tuor cōuētus q̄ deputatiōes appellabant de fide et pa-
ce: de reformatioz: de cōib; p̄sidentēs. Hae suos singule collegiis mētib; elegerūt
In deputatiōe fidei in q̄ erā inscriptus sepe p̄sedi. In cōsultatores q̄z b̄nificiuz
bis sum electus. Legat? ab ipso cōilio ad cōplures principes missus. Cū pōtifica-
tū amede? dux sabandie suscepisset felix nūcupat? in secretariū suz ab eo accitus.
Neq; viū p̄ vocat? ad fredericū impatorē p̄bonorariat? officiū ab eo sum adept?
(sic germani secretariatū appellāt) dū legatōes cesar? ab eo vniuersas ferme ger-
maniā circūui. Dissidebat teuthōes cū eugenio maxio pōtifice. At neq; illi neq;
felici obediētes neutrales vocabant. Cōcordia plurib; in cōuētib; agitata ē q̄b;
iubēte cesare sp̄ interfui. Bis cū tractatu pacis ad eugenii veni: tercio! nationis
illi? apostolice sedi obediētiā attuli. Secretariat? 7 subdyconat? bonorē ab euge-
nio 7 mox illo defuncto a nicolao suscepi. Cuius cōclaus cum eligeret cum ceteris
principib; legationibus custodie p̄fuit. Lapsus est postea breue tempus in quo
me nicolaus tergestine ecclesie nihil tale merentē p̄fecit episcopū: qua driennioq;
abinde de curso senensis vrbis vnde mibi origo est pōtificatū ad me detulit. Cesar
x̄o a quo in p̄siliarioz ordine susceptus essem neapolim me petere iussit. Quo in
loco m̄simoniū inter ipsuz cesarē 7 leonorā portugalie regis: forozē alpbōsiq; ne-
p̄tē p̄traxit: eandēq; impatricē anno post nauigio vectā ē pisīs ad impatorē senis
agētē p̄duri. Cū id mibi vni cōmitteret. In coronatiōe cesar? q̄ rome celēbrata ē
nostri q̄ me p̄res fuerit. Quippe q̄ me sepi? impatorio noie apō romanū pōtificez
7 publice 7 priuatim loquētē audiui. Reuerso in germaniā legatio mibi aplice
sedis p̄ bohemiā 7 oēs puincias austrie ducū cōmissa est. In conuentu germa-

noꝝ q̄ ratiſpone habet? eſt: quo ꝛ philippꝛ burgūdie ꝛ ludouicus baurarie duces et
alij q̄ plures p̄ncipes ꝛ reguli cōuenerūt de ſalute xp̄iane reipublice agētes: impa-
torias vices tenui. Sili inō ꝛ in frāctordeñ. palio vbi ꝛ germanos aduerſus thur-
cos de cernere bellū dicta oꝛione ſuaſimꝛ q̄uis poſtea negligētia ꝛ iſcicia eoꝝ q̄ cū-
cta ſibi decere putāt germani tepuerūt. Mortuus nicolao calixtꝛ ſucceſſorē eius
quē nūc impatorio noietat q̄ ſucceſſorē verū xp̄i vicariū recognoſcimus. In biſce
nos bonoꝝ petre verſati ſumus. Nec tñ intelligimꝛ cur adeo diuina pietas
noſtrā prauitate extulerit: nō doctrina: nō vite bonitas bec meruit. Cognoſcimꝛ
imperfectū nꝛꝛ ꝛ noſipſos ſepe cogitātes nō extollimur quidē: ſꝫ magis erubeſcimꝛ
ꝛ cōfundimur: q̄ p̄ tantis bñficijs nō ſumꝛ grati. Reſpiciamꝛ aliqñ retro: ꝛ quoniā
multi viri nobilibus oꝛti natalibꝛ: virtute ꝛ doctina p̄ſtabiles abiecti ꝛ incogniti
iacēat cōſideramus. ꝛ fateor q̄ plurimi ſunt q̄ opibꝛ ꝛ bonoꝝ bñficij cedunt ſꝫ multo
plures ſequuntꝛ. Pluribꝛ cōmiſceri q̄ inuidere poſſuz. Et illi quidē qui me digni-
tate p̄cedūt etiā ſtute ſupant. Ego bis q̄ ſequuntꝛ nulla rōne ſum melior. Q̄d vi-
ri ſūt q̄ nō cētū aureos annuis ex bñficijs eccliaſticis baurire poſſit. Juris diuini
atqꝛ humani interp̄tes: quozꝛ nō eē dignꝛ corrigā calciā mēti ſoluere. Atqꝛ ego
ignarus bebes atqꝛ vitioꝝ mole p̄ſſus atqꝛ iniquitate circūdatꝛ: q̄ aliq̄ bñficiolo cō-
tētus extitiſſez: ꝛ in imo: oīa annuos mille aureos poſſideo: qdꝛꝛ magis mirere dū
germanā petꝛi ep̄atū i patria p̄ſeqꝛ. Magna bec mi petre i q̄bꝛ nō mea ſolū pui-
tas ſꝫ magna dē q̄ſcere poſſit. Apud trēs ep̄os ꝛ totidē cardinales dictādaz ep̄i
ſtolariū officiū exerceui. Ibi trēs q̄ p̄ſtitiſſes maximꝛ ſecretarioꝝ collegio me aſcri-
pſerūt: eugenij: nicolaꝛ ꝛ felix. Quis hūc adulterū dixerit. Apd̄ ceſare nō ſecreta
natꝛ inō ſꝫ p̄ſſiariaꝛ ꝛ principatꝛ bonore auctꝛ ſuz. Neqꝛ ego iſta fortune imputo
q̄uis neſcio cām: ſꝫ ipſiꝛ rectori ꝛ dñatoꝝ oīū deo curꝛ eſt in quēcūqꝛ voluerit vſū
vaſa formare. Neqꝛ bñanc corruptiōi ſubiiciunt q̄ libera ſūt cuiqꝛ libertati ḡſas
agere decet q̄ dat oibꝛ abundantꝛ ꝛ nō improperat. An nos igitꝛ tāta miſeratione
p̄uenti cardinalatū antꝛ expectauimꝛ. atqꝛ hūc q̄ nobis bonorē deberi putabi-
mus. Utinā dignitati quā p̄ſecuti ſumꝛ parces inueniamur: ꝛ ita qd̄ ſuſpeſt euitra-
ducamꝛ: ne q̄ poſſit i nobis ingratitude notari. Porro cardinalatꝛ fatigū maius
exiſtunamꝛ q̄ nꝛis bumeris cōmitti debeat. Utinā ea dignatio bis credatꝛ q̄ affer-
re illi potiꝛ q̄ ab ea recipe gl̄iam poſſunt: q̄les nos eſſe nullo pacto cognoſcimus.

Reſtat vltio loco de ſolatorē aliqd̄ dicere. qñ ꝛ te illiꝛ egēte cōſidiz. Quo ſueſt
vt ſcripta tua edocēt q̄ te p̄turbauerūt: mala valitudo tua: ꝛ obitus nicolai pon-
tificis: quo cū ip̄e cecidiſti: q̄ in calamitate p̄ſtituto nemo tibi amicoꝝ affuit. Egri-
tudinē corpis ꝛ oneroſaz tibi ꝛ moleſtiſſimā fuiſſe nō miꝛor. Uix emꝛ q̄ſqꝛ repit q̄
nō morbo ſuccubat doloribuſqꝛ vincat: belle qd̄dē tum multi cū valent recta cōſi-
lia egrotis p̄bent: ac ipſi ſꝫ tibi ſolent mente exidant. Ita natura cōparatū ē vbo
q̄ multi philoſophantꝛ: recipſa admodū pauca. Ut cūqꝛ ſit nō oportuit vitā optare
diuturnā niſi ꝛ ſeneſcere vellemꝛ. Cū ſenio autꝛ circūſilit agmine facto morboꝝ
omne genus: quozꝛ ſi noia queras: p̄mptꝛ expediam quot amarit iſſia mechos.
Parati ergo ad bec eſſe debemus: ꝛ nunc yliū ꝛ nunc capitis dolorē expectare: et
ad oīa mala noſipſos armare quibus p̄tribules noſtros affligi cernimus. Si qd̄
minus accidat in lucro deputare: Cum vō dolor incipit. non ab amicis ſed a no-
biſiſſis ſolatia expectere. Nihil habent certi qui ſunt in aliena p̄tate: que noſiſi
poſſumus nutui nꝛo nūqꝛ deſunt. Tibi ergo cum egrotares a teipſo ꝛ cōſiliuz ex-
petendū ꝛ auxiliū requirendū fuit q̄ te video non neglexiſſe cum deū tibi aſſuiſſe
ſolatorē dicas. Optimꝛ hic pauldubio ꝛ certiffimꝛ in omni egritudine medicꝛ
q̄ nō corpis tñ ſꝫ mētis morbos expellit. Eſt qꝛ deus ſi ſenece credimus q̄ſqꝛ ſibi
Maqꝛ dū nobiſiſis recte ſolūmꝛ mētē nꝛam diuinitas incolit. At tu quāqꝛ corpe
vales nō tñ ad huc mētis egritudine poſuiſti. Eſt vulnꝛ ad huc ai recēs ꝛ amiſſe
qui fortunā merēs. Noſtri ſit mibi cōſ: te vīrū q̄ multa legēis ꝛ mundi vices
ſis contemplatus: idcirco angꝛ quia blandus fortune vultus tibi mutatus ſit.

Cogitare te oportuit quod primum ascenderes. Neque enim fortuna quae te extollit: de quo
recedi potest non tibi reseruet. Hac additione ascendimus ut cum illa velit e vestigio
descendam. Nunc loquor tenet vna comas nunc ipsius umbras inquit ille. Eadua oia
sub luna: quanto altius extollimur: tanto periculosius cadimus. Volubilis rota fortune
est: nemo illi clauum affixit. Inconstans et infidelis hera fortuna nullius perpetuo bona
est. Alexandrum illum macedonem quem mundi dominum fecerat: in ipso iuuentutis flore veneno
extinxit. Pompeius magnus ceteris vicis semel octuaginta tria milia fudit: sa
gauit: occidit: in ditione accepit. Naues octingentas quodraginta sex piratarum de
posuit aut cepit. Castella aut oppida mille et quingenta triginta octo in fide recepit. Ter
ras omnes a meotis ad rubrum mare subegit. Sed huic quae fortuna (quis seni) abstulit ca
pit. Caesaris dictatoris in senatu trucidauit quousque ducem vindecies centena nona
ginta duo milia viros in preliis interfecissent non computatis illis qui bellis civilibus in
terierunt. In gayo mario quantum fortuna luserit non ignoras: quem modo victum apud mi
notaurum expectare supplicium: modo victorem truci vultu quantum necesse imparet legisti.
Magna de lucio marcello est opinio qui fortuna huic vni spem arripserit. Fuit enim bis co
sul: dictator: magister equitum: elephantes primum ex primo punico bello duxit. In triu
mpha pmarum bellator habuit: optimus orator: fortissimus imperator: auspicio suo maxi
mos merces gessit: magno honore usus summa sapientia summus senator pecuniam magnam
bono modo iuenit: liberos multos reliquit: clarissimum in ciuitate fuit. At is orba lumi
nibus egit senectam amissis incendio cum paladium rapet ex ede festis: memorabili casu sed
cunctu misero: ut plinius ait. Idem quae nepos metellus macedonicus fortunati nomen ha
buit qui a quatuor filiis illarum est rogo: vno prore: tribus consularibus: duobus triumphalibus vno
cesario. At hi in flore dignitatis suae a catino labione tribuno plebis quem senatus ce
sus eiecerat ex capitolio ad tarpeiam raptae est ut inde precipitaret. Sed intercedente alte
ro tribuno alium ereptum alieno beneficio postea vixit. Sed octavianum augustum fortas
se obijceres qui victor orbis annis sex et quingenta impauit: qui super garramas et indos
ptulit impit. Exemplum hic vnicuius humane felicitatis esse videtur. bis qui cuncta secreta ignorant
Sed multa huic aduersa apud auunculum imperatoris equitum: repulsa tulit et petitio
ne cuius pro laetipido in plio filipeo fuga notat est: et in palude triduo latuit. Vita ei
sepe in insidiis perita est: luxit liberorum mortes: et adulterium nepos ac filie: afflixit eum re
bellio illirica: pestilentia vrbis: varia dades: fames italiae: quadriduanam mediam susti
nuit: mori edidit cupidum berede non suo filio vita excessit. Et ut ad usum redeamus: saul re
gno potius: victorius dardanis extremum infante et in plio victum ferui manu qui peritiam
supplex orat. Ab omni custodia vocat ad regnum david: post daras ex hoste victo
rias a filio pellit: sed quem superis armis non satis intelligit vincere velit an vinci. Bi
cat aliis salomonem sapientem ac pacificum regem perpetuo fortune afflatu beatum: qui usque
ad mortem hunc traquillos regno potitus est. Sed neque hic regnare sine fratricidio po
tuit et amicos sepe necesse impauit ac postremumque cubino seruitio peritus: dum alie
nis atque ipsis de moribus sacrificauit. In qua re miserum est vltimo iudicio nemo du
bitauerit. Eo non vni omnes felicem philippum maria mediolanensem. ducem indicauimus
qui non florentinos modo sed venetos et vniuersam italiam potuit et regem alphonsum fratrem cum
vniuersum perierit comitatu: nauali plio supatos captosque domi suae vidit. Tunc hic
am obitu ianuam ante: agri magna parte mulctatus: adeoque victor armis attritus
ut vix mediolani sese tuere. Et quousque ultra citraque motes regum auxilia implo
ret nulli tamen opere sensit: amisso visu: rege quem captiuum habuerat: credere instituto de
cessit. Francisco fuscato duci venetiarum diu a dulata fortuna est: sub qui supra quingenta
et viginti annos senat: ille ipsiusque venerat mirummodum auctus bixeam bergamum et
maximam partem gallie transpadane in sua ditione redegit. Sed gloria eius obfuscata: fe
licitateque obrupit filii ob turpem causam bis in exilium actus. Nec cum tibi notissima esse
petre non debuisse vel dolere vel admirari si et tecum sua consuetudine fortuna seruauit
qui iure suo veteri et in omnes etates per scripto usa est. Nihil de tuo tibi abstulit. quod suus
erat repetit: potestiam quam ad tempus percellerat: in eo quem statuerat termino sibi erit

Quid obsecro est qđ de fortuna cōgraris: Quid tecū illa dure egit? Nicolao pa-
pe vitā eripuit. At mortuū ē iā pđ noueras. Illo mortuo ⁊ tua potētia mor-
tua ē. At nicolao cadere sciebas te stare non posse. Nihil tibi aduersi accidit qđ
nō puidēris. Preter spēs vō si recte iudicas nō pauca bona tibi fortūe bñficiis: siue
vt meli⁹ loqmur diuina miseratione relicta sūt. Ex palatio salu⁹ exiisti collegisti sar-
cinas tuas. Secretariat⁹ officiū cū cōiuge cū liberis absq; vlla pōtētia dimissus es
Doctu bñficiū nō pōderas: qđ tāto mai⁹ ē quāto rari⁹ accidit. Etenī qđ mēorāt
qđ potētes i palatio p obitū pōtētiā nō maxias calamitates iciderit. Nepotē bo-
nifaciū noni medicare panē nra etas vidit: quē vt edit⁹ i lucē fuerat i calat⁹ rosas
obtulerat patruo Martino qnto satis fūcto qđ fuerūt apđ cū potētes: alij bonis
oib⁹ excussī sūt: alij i carcerē rapti: alij i exilio missi: alij i crucē sublati: alij alio mō
necari. Neq; ego credideri oēs qđ martio placuerūt pēa fuisse dignos. Sz ita mos
inoleuit: odio hī successorī qđq; antecessori accept⁹ fuit. At te calixti demētia pser-
uauit: qđ te sinistre credere noluit: qđuis eēt qđ te accusarent: pō pauci boffes. i.
mimi tui corona tua ⁊ qđ pciolissima. Hoc ē petre qđ tegerē credit⁹ int⁹ abijisti
Hāc tu laudē ad posteros pene sol⁹ trāsmittes: nomēq; tui miores ex te clazba-
bebūt. Un⁹ em ex palatio pōtētiā qđ iudicio existiat⁹ es qđ salu⁹ euaderes. Fateor
nō tāta tibi erūt lucra quāta fuerūt nicolao viuēte. Neq; iā tibi assurgēt boies qđ cū
ieris. Sz ego tibi satis pecūiāz eē arbitror si ad vitatē nō ad opionē vitā ducēvo
lueri. Querēde pecūiē null⁹ ē finis his qđ vulgo viuūt. Crescit amor nūmi quātuz
ipā pecūia crescit. Si volum⁹ ēē diuites nō pecūiē adiciēdū ē: s; cupiditati tetra-
bēdū. Cū ppha vicēdū ē. Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mibi s; tui victui meo
tribue nēcia. Nō habes opes cosini: at marcelli bēs. Nō eris florētē pzm⁹: at vī
luce vī senis esse potes tuoq; cū oratio. At pcor integra cū mēte nō turpē senectā
degere nūc citbara carētē. Nec vō tu tibi s; tractos bonozes dixeris. Adulationēs
ille nō bonozes fuerūt. Potētie tue nō tibi detexit turba caput: sepe manū tuā oscu-
lata ē qđ tunicā illā optauit. Fum⁹ ille ac vēr⁹ fuit qđ cū fortuna nō cū s; tute decur-
rit. Ach qđ illa tua potētia miserabili⁹ fuit quā te tātope amississe toles. Recogi-
ta obsecro qđ ex loco sis delapsus: nō tu ex paradiso deliciarū cū pmo parēte i terrā
erūi ofas descēdisti: s; ver⁹ ex pcelloso mari trāqllū portū enauigasti. Nā qđ ē ro-
mana curia bis qđ sūmā tenet: nisi turpissimū pelag⁹ vētis vndiq; durissimūq; de-
pestatib⁹ agitātū. Auaricie ibi atq; inuidie pcella vir quēq; intactū pterit: laudat
i faciē: a tergo ciconia pinxit. Quis tela enumeret qđ i potētes iaciūt. Tot tibi rbe-
tia mi petre: tot insidie tēdebāt: vt mortuo nicolao iure dicere posses. Laqūs cō-
tric⁹ ē ⁊ nos liberati sum⁹. Nā obitu illi⁹ carcerē exiisti. Nā curiā miserā reliquisti
nō potētiā: s; uirtutē posuisti nō gloriā: bellū effugisti nō pacē. Eras em mācpium
nicolai: nulla tibi edēdi nulla tormēdi certa hora fuit. Nō comites alloq; exire
in lucē poteras. In aere tetro i puluere i calore i fetore latebas. Nūc qđuis libe-
te donat⁹ ex tuo arbitrio viuis. In hac vitā nemo mortaliū felix. Vñ atq; indul-
gent cū eo agit qđ vere dici nō infelix pōt. Nā qđus ē cui⁹ nō plura mala qđ bona i-
uenias: cui⁹ leticia nō supant meror: nō viuūt qđ felicit optet. Nō multos affligere
impia qđ multos pdidere diuicie ⁊ vltis iniocere supplicij. Nō iēdū ē tadē nob
vlinuistis. Duo nobis ex hac luce migrātib⁹ itinera occurrūt: altē celū petim⁹: al-
tero inferos. Illic cū vñs h cū sceleratis deputamur. Illic regnū: h suppliciiū expe-
ctam⁹. Iter eligere lz dū viuim⁹. Ex vite merito pz via: post mortē nulla merēdi
facultas. Et nos qđ amātissime petre dū vita comes ē ad opa pictaq; erer ceamur.
Absint voluptates: illecebra odia simultates. Absit auaricia ⁊ bonoz i mēsa cu-
pido. s; nobis de ipē: sup qđ satis elargitus ē. Nec tu mibi cardinalatū cupias:
nec ego tibi optē potētiā curialē. Minis em potētes ⁊ honorati fuim⁹: tu apđ ro-
manū pfulcē: ego apđ impatorē. Nā si s; tūtū ex eā qđ vocant bona distribuāt: nō
tu mediū er⁹ qđ obtinuisti accipias: nec ego qrtā pte ei⁹ qđ mibi diuina bōitas elar-
gita ē pseqr. Vale ex neapoli nomas mai⁹. Anno dñi. M. cccclvj. Inditiōe qrtā
Pōnificat⁹ scissimo i xpo pūs ⁊ dñi nři dñi calixti pape tercū anno secūdo.

Ence Seneñ. tituli scē Sabine cardinalis ep̄le felicif
incipiūt. Bzates refert de p̄motiōe ad cardinalatū.

Episto. ccij.

Tuo ip̄atorū Friderico augusto dño suo. Eneas sacroscc̄e rōane eccl̄ie tituli scē Sabine p̄sbr cardinalis z ep̄s seneñ. S. p. d. Qd̄ iā dudū optasti p̄curastiq̄ cesari i p̄sona mea nūc demū p̄pletū ē. Habes tota qd̄ mēte petisti. Mā qd̄ scēl̄ mēioze nicola? papa q̄nt? tue m̄suetudini sepe pollicit? ē: bt̄issim? pōnifer maxim? calixt? terci? ipleuit. Qui nō meis meriti: nulla em̄ me d̄t? honore dignū efficit: s̄ sua incredibili bōitate q̄ vsq̄ ad indignos p̄tēdit: z tua potissimū inēcessiōe bis dieb? ad cardinalat? ordinē cū q̄nq̄ alijs venerabilib? z magne auctis ep̄is me puerit. Intelligo quātū debeo tue sublimitati: z vñ p̄soluere possiz debitu nō itelligo. Conabor tñ dñ sp̄is hos regit ar? ita me gerere: vt oēs intelligāt ad hāc me dignitatē tuo fauore z ex tua curia puenisse: meq̄ theutonicū magl̄ q̄ italicū cardinalē cē. Tuū erit n̄bil meū remissi? agere q̄ p̄u? Mā ego p̄ tua maiest̄ate: p̄ sacro imp̄dio: p̄ idyta tomo austrie: p̄ tuis q̄buscūq̄ caris nullos vsq̄ la bores: nullas curas effugiā. N̄bil ei vnq̄ tue m̄suetudini negabi? qd̄ mea op̄a effici possit. Vale ex vr̄be die. xxij. decēbris. M. cccclvij.

Episto. ccij.

Serenissime ip̄atrici leonore auguste dñe sue. Eneas sacroscc̄e rōane eccl̄ie tituli scē Sabine p̄sbr cardinalis z ep̄s seneñ. S. p. d. Nō meis meritis que nulla sūt s̄ tua ac p̄sortis tui diui friderici rōanoz imp̄atoris augusti inēcessione ad cardinalat? honore sup̄iorib? diebus p̄dictas aplica me puerit. Multa extāt tua i me b̄nficia: s̄ hoc maximū ē: q̄ hac dignitate me dignū iudicasti: z vt il lā cōsequer̄ n̄bil om̄isisti. Qñ z sumo pōtifi? z sacro collegio z auñculo tuo regi aragonū potētissimo me sepe? comēdasti. Habes igit̄ apud sedē aplicā boiez tue magnitudinē deditissimū: q̄ p̄ te tuoq̄ splendore gloria amplitudinē oī tpe curio sus erit. M̄q̄s em̄ vll? me vnq̄ q̄uabit labor: quē tua cā susceperim. Tue maiest̄atis deinceps erit ita me vti: quēadmodū ingētia q̄ mibi p̄tulisti b̄nficia deposcūt. Vale ex vr̄be romana die quo supra.

Epistola. ccij.

Serenissimo z potētissimo p̄ncipi Ladislao hungarie atq̄ bobennie regi. Eneas cardinal seneñ. S. p. d. Nō me sum? pōtifer bis dieb? ad cardinalatus ordinē accersiuērit: tua inēcessiōe magna ex pte? factū ē nō ambigo: cū sepenūero z lris z nūcijs aplice pietati me comēdaueris. Scio igit̄ me obnoxiū q̄ ad viuā z facultas adsit: tuis oib? desiderijs morē gerere. M̄q̄s id negligam qd̄ ē. Mā si qd̄ ē qd̄ noua dignitas mibi credita: vlt̄ue amplitudini: vlt̄ subditoz tuoz vtilitati p̄ferre possit: ad tātū negabi? quātū ip̄e requirere postposueri. Nec mibi res vlla iocūdiōis fuerit q̄ tue voluptati p̄placuisse. Tuisq̄ regnis z reliq̄s p̄ncipib? vsui aliqui fuisse. Ex vr̄be ro. die. xxij. decēbris. Anno. M. cccclxij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. ccv.

Eneas cardinal seneñ. Jacobo piccolomēdo. S. p. d. Diuie bōitati cui? cōsilia nobis imp̄scrutabilia sūt visū est honores augere n̄ros: atq̄ i corde sumi pōtifi? ponere vt nos ad cardinalat? ordinē assumeret: z ita factuz ē. Scim? tibi id futurū gēti. Illud nob tñ molestū ē q̄ nos ip̄ares tātō m̄ieri cernimur. Atcūq̄ sit frēm ista latere nolum? Tu deū rogabis vt q̄ dignitatē tribuit. id q̄ p̄stet p̄ qd̄ dignitati satisfaciam? Insup̄ qm̄ illustris dux mutine sp̄ nob amicus fuit singularis vt nos sibi comēdes rogam? Et q̄ possum? aut i futurū poter? excellētie sue pleno offeras ore: q̄ nos sibi pleno corde cupim? p̄placere. Et hāc cardinalat? dignitatē si qd̄ bz vtilitad maḡ suā ē volum? q̄ n̄faz. Vale cū p̄sorte z liberis. Ex vr̄bero. die. xxij. decēbris.

De eodē z se totū offert.

Epistola. ccvi.

Eneas cardinalis ioh̄i cardinali sci angeli. S. p. d. Qd̄ ānis tā plurimis reuerēdissime p̄ tuo filio cōcupiui? q̄siuisti q̄ nūc demū cōpletū ē: summa cū

cordia sacri collegii calix^{us} p^{ro}fitet^{ur} maxim^{us} ad cardinalatus ordinē me vocauit
atq^{ue} assumpsit. Scio quāto alt^{ius} euect^{us} sum q^{uam} merui: Sz ita suasiones tue p^{re}cesq^{ue} ce
saris effecerūt. Nō suz ego q^{ui} gr^{ati}as agere possū tue erga me charitati. nā q^{uod} p^{ro}sta
re tāto d^{omi}no seru^{us} possit volūtas mea iā dudū tua ē: q^{ui} cūq^{ue} postmodū accessere illā
sequūt. Fui tuus cū eē paup^{er} p^{ro}b^{er}z: nūq^{ue} me manu tua epatus eripuit. Sū tu^{us} et
cardinalis. Habes i collegio p^{ro}p^{ri}os amicos? z me seruū nisi in exultu m^{ag}nipio
vtar^{is} nibil in me culpe fuit. S^{ed} velut emācipat^{us} fili^{us}? aut manumissus nau^{is}? nō minus
agā q^{uam} par fuerit. Vale optime ex v^{er}be roma. die. xxiij. decēbris. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. ccvij.

E Meas cardinal^{is} Alphōso regi aragonū. S. p. d. Serui q^{ui} mō ācūq^{ue} pecuniā
augēt rer^{um} sercissime ac potētissime iⁿ fideles dānādiq^{ue} fuerūt: nisi d^{omi}nis suis
rōnē lucri reddiderūt. Ea ob cām cū hodie maxim^{us} p^{ro}fitet^{ur} calix^{us} t^{er}ci^{us} me
v^{er}im^{us} m^{er}itē ad cardinalat^{us} honorē, p^{ro}curit: peculiūq^{ue} meū adauerit. Officiūq^{ue}
mei eē putau^{is} id tue maiestati cui^{us} sum m^{ag}nipii^{us} quis inutile t^{em} fidelē notū offic^{ium}
At si q^{uod} est in ea dignitate mibi c^{on}cedita v^{el} decoris v^{el} utilitat^{is}: id totū tuū eē no
ueris. Ad meliorē t^{em} molestiaq^{ue} suscepti officij p^{ro}nebit. In quo tāto magis af
flicdū me scio: quāto indignior hoc muneris: suz p^{ro}secutus. Ex v^{er}be ro. die. xxiij.
Decēbris. M. cccclvj.

Aupilio amici sperat on^{is} impositū p^{ro}grui^{us} ferre.

Epistola. ccviii.

E Meas cardinal^{is} Johi cardinali papicū. S. p. d. Si q^{ui} mibi voluptas est ad
cardinalat^{us} honorē eē affūptū. Inde tātū ē q^{uod} tua dignatio mibi collega z
p^{ro}p^{ri} z d^{omi}ns tradit^{us} ē q^{ui} cū viuē dulcissimū erat. Nūc tui labores p^{ro}mia susce
rūt: nūc tue vtuti q^{uod} suū erat creditū ē. Scio q^{uod} lucri accepit sacer senat^{us} ex tua p^{ro}
mōtione. Magnū lumē romana suscepit ecclia. Tua nobilitas tua doct^{ri}na meā
ignorantia z ignobilitatē obteget. Sub scuto tuo indign^{us} ego secur^{us} militabo. Ne
nō igit^{ur}: sitibūdi expectam^{us} oēs reditū tuū. Iaz saq^{ue} alemānia galliaq^{ue} z b^{er}garia te
tenuit. Italia nūc z ipa m^{un}is o^{mn}ib^{us} roma te p^{ro}frui vult. Nisi redier^{is} cito z ip^{er}et^{ur} b^{er}gias
maledicet absentie tue. Nō fuisti i bello z vicisti. Scies q^{uod} pugna facta est cū redie
ris. Nulli vnq^{ue} cardinales egri^{us} q^{uam} nos collegiū intrauere. Iā cū rubigo cardice
ita obdurerat vt verti ostiū z apiri nō posset. Arctib^{us} z oi machinaz genē v^{er}us ē
calix^{us} p^{ro}fitet^{ur} vt valuas apiret domūq^{ue} arte nō modica belli seratas postes por
taq^{ue} refregit. Vale ex v^{er}be romana. xxiij. die decēbris. Anno. M. cccclvj.

Promotionē suā notificat amico singulari.

Epistola. ccix.

E Meas cardinalis Nicolao listio legi doctoz. S. p. d. Quis cognoscimus
nos ipsos iⁿ pares dignitati cardinalat^{us} ad quā vocati sum^{us}. Qua tamē
amicis oia cōicare solem^{us} q^{ui} nobis accidit siue secūda siue aduersa sint. Et
nos te inter amicos habem^{us} p^{ro}p^{ri}uū hoc te latere nolum^{us}. At si q^{uod} cū ea
dignitate nobis credita vel honoris v^{el} utilitatis. Itēq^{ue} de decoris vel dān^{is}: ad tibi
nobiscū cōcē nō nescias. Nā nos legē amicitie quis altius euecti nullaten^{us} p^{ro}
r^{er}e intēdim^{us}. Nec nobis cardinalat^{us} aut tuā aut alteri^{us} cuiuspiā beniuolētia mi
norabit. Datū rome. xxiij. die decēbris. M. cccclvj.

De eodem.

Epistola. ccx.

E Meas cardinal^{is} Nicolao cardiali sci petri ad vincta. S. p. d. Placuit altis
simo z d^{omi}no n^{ost}ro pape calix^o p^{ro} hos dies meli^{us} e^{ss}e iⁿ meritū ad cardinalat^{us} or
dinē assumē. Vroq^{ue} sacro cetui aggregare. Scio quātū pōder^{is} v^{er}ini. Nec
video q^{uod} pacto credite mibi dignitati satisfacciā nisi fortasse tua reuerēdissima p^{ro}mi
tas ad curiā rediret. Tūc cū iⁿstruct^{us} ab ea securi^{us} h^{ab} p^{ro}celloso mari nauigare. Pre
cor igit^{ur} si p^{ro}ces fuiton^{is} audiēde fut^{ur} vt iā demū i patriā redeas. Nā cardinali sola ro
ma p^{ro}p^{ri}a ē. Etiā si ap^{ud} indos is nat^{us} fuerit: aut recusasse pilletū oportuit aut certe re
ceptū rome gestare: z mat^{ri} oim^{is} sedi cōsulere. Neq^{ue} illa excusatio idonea est. Nō

audior recta monens. Mutant enim tempora. 7 qui olim cōtemptui fuit nūc p-
cipue honoratur. Veni igit obsecro veni. Neq̃ em̃ tua stus ē que inter nives et
ymbrosas clausa valles. languescere debeat. Scio cōplures esse q̃ te videre audi
re 7 sequi cupiūt inter quos me semp auditorē discipulūq̃ obsequentē inuenies.
Er vbe romana die. xxiij. decemb̃ris. M. cccclvij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. cccij.

Eneas cardinalis senensis Jobanni varadiensi epo. S. p. d. Quod ex Mi-
colao pontifice maximo imaginopere efflagitasti ad nostri honoris augmen-
tum iam nūc calixtus successor eius executus est. Is em̃ proximis quatu-
or temporib⁹ exactis ad cardinalatus ordinē nos assumpsit. Quaderet longe-
magis tuam paternitatē letari q̃ nos ipsos non dubitamus. Neq̃ ab re quidem.
Nam nos parū gauisi sumus ex hac p̃motione. Cum intelligamus bonorē non
merenti creditū ignominia potius esse q̃ decus. Tua vtro dignatio que me plu-
ris existimat longe q̃ valeo. Non mirū si amicus libenter audit subleuatū At-
cumq̃ sit id sibi psuadeat tua amicitia volumus qd̃ re ip̃a cōperiet nos suos esse
Nec alia ob causas magis cupide banc dignitatem cardinalatus accepisse q̃ vt
sibi aliquando in aliqua re digna morē gerere possimus. Datum rome die. xxiij.
decemb̃ris. M. cccclvij.

Novitates.

Epistola. cccij.

Eneas cardinalis senensis senatui senensi. S. p. d. Que credimus expedire
vt vester senatus intelligat nō tacebimus dum poterim⁹ bonē esse lris aut
nuncijs cōmittere. Hunc quod significem⁹ hoc est. Rex aragonum graui-
ter egrotauit deinde cōualuit. Nobis relatū est eum recidiuasse nescimus an ver-
sit id. Comes tolocen⁹ pridē mortē obiit. q̃ res nō nūcūl nouitatis paritura videt̃
Nā comes eueri⁹ hereditatē petit. Abbas vsin⁹ p̃tra nūcūl. Comes vrbinas tel-
lū ferit idixisse malateffis. Nec ad alios ptinēt. In reb⁹ vris bec sūt. Orator ducl
mediolani p̃muicato nobiscū p̃silio enire cōitatē vīam summo pōtifici cōmenda-
uit. Qd̃ habuerit ab eo respōsūz scietis. Dñs ribias. p̃ custodia mōtis acuti petit
aureos trecētos Dicit em̃ scetenuisse famulos plures. p̃ custodia. Cui cū dicerem⁹
nō fuisse necessariū. Replicauit penitus oportuisse. p̃ securitate pascuoz at qd̃ si
gnificet ip̃i itelligit. Hūc de nouo reuerēdissim⁹ cardinalis de vsinis petit a sanctis-
simo dño nro aureos trecētos q̃s mutuauit sibi tpe exercit⁹ Papa hō rñdit illos
ptinere ad ratōnes vīas. Scitis qd̃ in hac re agere debeatis. nobis cōsultissimūz
videt̃ vt oratores vīos hic habeatis qui loqui apte valeāt. nobis nō licēt omnia
Buuabim⁹ tñ oratores ipsos cū fuerint summa fide vīeq̃ reipublice q̃ntū facul-
tas tulerit nunq̃ decim⁹. Datum rome die. xxiij. decemb̃ris. M. cccclvij.

Refert grates et agere spondet.

Epistola. cccij.

Eneas cardinalis senensis Jobāni bichio senensi. S. p. d. Sciētes q̃ntum
p̃ nobis conatus es in magistratu tuo illo capitaneatus ppli. reprehensibi-
lis fuerim⁹ nisi nos ipsos gratos ostendam⁹. Sed hoc modo prestare non
possum⁹. Quippe q̃ nō vbis s̃ reb⁹ reddēdas eē gr̃as nō ignozam⁹. At si qñ facul-
tas se obtulerit cognosces nos tui amātes esse 7 accepti bñficij memores. Hunc
non ē aliud quod scribam⁹ nisi qd̃ p̃ republica vīa cēsem⁹ expediēs apud hunc
pōtificē oratores vīos p̃morari. Quia mlt̃a iudices occurrūt ponderosa 7 vestrā
ciuitatē tagentia. Scis qz nō oia nobis licēt s̃ oratorib⁹ vris fideliter assistemus.
Er vbe romana die. xxiij. decemb̃ris. M. cccclvij.

Indignū officij se agnosces exora deū.
pro vīa que tante dignitati par sit.

Epistola. cccij.

Elleas cardinalis senen. A. bindio senesi. S. p. d. Credimus vt scribis p^o motionem nostrā tibi iocunditati fuisse. Ita em̄ exposcebat vetus amicitia nostra. Nos autem ex hac dignitate nescimus tristari an letari debemus. Nam sublime decus nō merenti traditum oneri potius q̄ bonori ē. Venie in mentem illud apolinis p̄ceptū quo iubet vt nōs ipsos cognoscamus. Consideramus imperfectū nostrū. Et dum hinc paruitatem nostrā inde altitudinem dignitatis adeptē metimur horrescimus et trepidam^{us}. Naz quāto altior est ascensus tanto periculosior casus. Inter hec tā anxie mētis dubia nullū occurrit nobis aliud remediū nisi ad deū ipm̄ recurramus. ⁊ ei supplicemus vt q̄ dedit honorem ⁊ ipse cōseruet. ⁊ nos eaz vitā ducere donet q̄ tante dignitati par sit. Tu nō de nobis persuadeto tibi qm̄ illi erga te sumus q̄ sp̄ fuim^{us} ⁊ amicitie iura incommuta suabimur. Vale ⁊ amicos illos nros metropolitanos nros nōie saluere iubeto. anthoniū pauormitam. matheū malsertitū. bartholom̄ eū faciū. matheū iobannē ⁊ reliq̄s q̄b^{us} nos offerto. ⁊ dato Ex vrb̄ ro. die. xxiij. decēb. M. cccclvij.

Amicitia nō abstulit dignitas adeptā. s̄ aucta p̄stās ē. **Episto. cccv.**

Elleas cardinal' senensis Leonardo beneuolenti senen. S. p. d. Si q̄cūq̄ amicitie nostre detractum arbitraris qm̄ aucti honore videmur longe fallerī. Nam verā amicitia nulla dignitas tollit. Sumus q̄ fuimus dum pedib^{us} simul p̄teremus romā. Si potuisset adhūc beniuolentie nostre aliqd cardinalatus noster p̄fecto addidisset. S̄ plena q̄ sūt vascula nihil apli^{us} admittūt. nos igitur erga te idē enim^{us} vita comite. Nec de te aliter arbitramur. De dño dhico p̄posito nepote tuo sumus memores. Et q̄a breui senis venire nō possumus cogitabim^{us} quō rem illā h̄ diffiniam^{us}. Erimusq̄ illi fauētes q̄ntū fert cōstas q̄ comes amicitie īsepabilis ē. Vos viri senenses more vso puidi fueritis si bac i cuna sedulo habebitis ozatores. Quib^{us} ⁊ nos magna fide assistem^{us}. Vale laurentiū nostrū iube saluere. ⁊ nos sibi offerto ⁊ dominū galganū pari modo qz scribere nos possumus omnibus. Ex roma die. xxiij. decēb. M. cccclvij.

De eodem ⁊ seruatum locum p^o suo aduentu pollicetur.

Epistola. cccvj.

Elleas cardinalis senen. Nicolao pistoziensi doctozī vtriusq̄ iuris. S. p. d. Nihil nobis ē dubij te vt scribis nra p̄motiōe letatū esse. Quis em̄ amicitia bonorū non libenter intuet^{ur}. Scis quo te loco habem^{us} ⁊ quātū tesacimus. Quid nī ergo leteris nos auctos dignitati esse. Cum ⁊ tu vna creueris. si modo creuimus. etenim nobis nondum liquet an letari an flere potius debeam^{us} ad tante dignitatis culmen cuncti. Nā qd̄ miserius est q̄ id officij gerere cui neq̄as satisfacere. Quis grauissimū ⁊ humeris nris omnino impar subiuiumus nisi miserato dñs q̄ dedit bonorē ⁊ retinēdi facultatē p̄beat. Intelligim^{us} quātū imminet p̄cipitiū atq̄ idcirco de nobis ipsis nescim^{us} iudiciū. vt cuiq̄ sit nostra erga te beniuolētia nunq̄ minuet. naz q̄ te dilexim^{us} in episcopatu in cardinalatu magis ac magis amabim^{us}. Famulos q̄s polliceris recipere non possumus supra q̄ nostra seruat facultas onerati. Tibi vero semper erit i domo nostra seruatus locus. si saltem dignaberis apud nos esse et nos illi sumus qui tibi vsui possumus esse. Optamus mulā aliquaz p̄c̄ras p nobis et req̄ras p̄cium ante q̄ emas. vt tibi p̄ bancum de miraballis pecuniam mittamus. Vale et dominū Ambrosiū actominū allerium nostrū iubeto saluere. nosq̄ illis offerto ⁊ dato. Silencio amplius dicito ne oīno fidei renunciet q̄uis indies indignos ad maiore s̄ assumi dignitates aduertit. vt nobis modo factū ē. nā diuina potētia tūc potissime demonstrat cū subleuat q̄ sūt minūia de consilia eius nra non possunt ingenia attingere. Iterum vale. Datū rome die. xxiij. decēb. Anno dñi. M. cccclvj.

Offert se promotore quantū possit.

Epistola. ccrvii.

Eneas cardinalis senensis Alexio epō dufino. S. p. d. Cognoscim⁹ ex his q̄ senas ad nos venerūt p̄motionē nr̄am tibi iocūdā fuisse idq; mltis si- gnis monstratū esse. Multa hactenus tibi debuimus p̄ tua erga nos so- lita caritate s̄ nūc magis ac magis obligamur. Erim⁹ itaq; tibi semper memores et q̄uis dignitas nobis credita parūz inerentibus oneri potius q̄ b̄onori sit. Si tamen in ea boni aliqd̄ erit id cōmune nobis cū tua dignatōne futur⁹ est atq; ita cupimus p̄suasum esse. Vale ex vrbe die. xiiij. decembris. M. cccclv.

Confidit in deo qui dignitatem dedit: in sufficiens vires tribuat.

Epistola. ccrviij.

Eneas cardinal senensis Jobāni episcopo grossitano. S. p. d. Si cui p̄mo- tionē nr̄am placuisse credim⁹. id. p̄fecto de tua reucrenda paternitate non dubitam⁹. Scimus em̄ qz nos solide amas. At p̄pterea nr̄i bono us au- gmentū veluti tuā gloriā ducis. neq; falleris. Minime em̄ bonozari possum⁹ qm̄ p̄ceps nobiscū sis. nos tñ ignoram⁹ an hec dignitas nobis credita cardinala- tus decori sit cū in parces sumus tanto muneri. Cōfidim⁹ in deo q̄ dedit vt vires tribuat ad cōseruatōnez huius status. vtcūq; sit tibi p̄sua dere volum⁹ nos er- ga te esse q̄ olim fuim⁹ ad enolumēta et bonozes tuos omni tempore volentes. Tñ rogam⁹ vt siq̄ sint qui episcopatū senensē desiderēt id ex capite coneris de- trahere qm̄ viui nō intēdimus ecclesie senēsi dulcissime matri et spōse nr̄e renūci- are. Vale ex roma die. xix. decembris. Anno. M. cccclvij.

Colibet vltiorē p̄motionē quia mauult paup̄ amari q̄ diues odiri.

Epistola. ccrxi.

Eneas cardinalis senensis Petro cardinali sancti Marci. S. p. d. Reſe- ro gratias bñanitati tue que se tam benigne obtulit in materia comerari- atus sacri collegij. Volūtaez p̄ facto suscipio. At cū intelligā id alteri of- ficiū haberi. supplico ne vltorius rem p̄moucas quia nulli reuerēdissimorū dñō- rū meorū vel grauis vel iniuriōsus esse volo. Nalozq; paup̄ amari q̄ diues odi- ri. Spero tamen tuo auxilio ⁊ sanctissimi dñi nostri clementia ita mihi aliqñ p̄- uisū iri vt honeste vitā traducc̄ possis. Ex vrbe die. xix. decēbr. An. M. cccclviij.

Mouitates de terremoto coniecta ⁊ tburcis.

Epistola. ccrxi.

Eneas cardinalis senensis Diuo Friderico cesari. S. p. d. Audies ex lato- re presentū q̄mirabilia ⁊ incredibilia damna fecerit terremotus in re- gno apulie. Nam multa opida fundit⁹ corruerūt. Alia magna ex pte col- lapsa sunt. In neapoli omēs fere ecclesie et maxima palacia ceciderūt pluſq; tri- ginta milia corpora oppressa ruinis tradunt. p̄plus omis habitat i tētozīs. Rex aragonū qui aberat audito nouo incidit i febres et colicā passionēz ferebat cura- tus. nūc dicitur recidiuasse ⁊ vita eius i periculo esse creditur. Qsi moriatur tan- tus rex (q̄ absit) nō frustra cometa⁹ vidim⁹. aīz tburci fugati et magna ex par- te celi fuerūt gubernatoz būgarie ⁊ frater Jobānes obierūt. Comes cilicie inter- sectus occubuerit. Et p̄fect⁹ vrbis comes taglotoz vita fūctus sit. S3 velit pie- tas diuina tantū regez adhuc diutius terris cōcedere cui⁹ obit⁹ magnaz ytalie et byspanie partē d̄urbaret. Datū rome die. xxvij. decēbris. Anno. M. cccclviij.

Dollicetur se promotore in requisitis.

Epistola. ccrxj.

Eneas cardinalis senensis Mariano zozino senē. S. p. dicit. Promotio- nē nostrā ad cardinalatus ordinē iaz te accepisse nō ābigim⁹. aucti bono- re p̄ter merita sum⁹. Pond⁹ lōgemai⁹ impolitū nobis ē q̄ ferre possum⁹.

Siquid tamen est in hac dignitate nobis credita qđ tibi tuisq; cōducere queat. nisi libere nos req̃sueris amicitie nostre veteri iniuriā feceris. Nam beniuolētia que vera ē supueniēte, quouis bonorū cumulo plus augeri q̃ minui p̃suevit. Nos te tuisq; rebus deinceps ita vtemur quēadmodū olim soliti sum⁹. Tu si erga nos secus feceris hominis officio fungeris baud recte d̃ amicitia sentientis. Vale ex vr̃ be die. xxx. decembris. Anno. M. cccclvij.

Promotionē suam notificat.

Epiſtola. cccxii.
ſeas cardinalis ſenſenſis Magiſtratuī Balie. S. p. d. Non mea vtus q̃ ſcio q̃tenuis ē ſ bonitas ſummi p̃ſulis calitri et inſeſſio diui ceſaris Fri- derici ad cardinalatū bonorē hodie me puerit. Nō ē cur ex h̃ me⁹ turgeat anim⁹. Nam dignitas min⁹ mereti credita oneri poti⁹ ē q̃ bonori. Itaq; nō vcluti iacta bundus collegio ṽro p̃motionez meam ſignifico. Sed qz dignū exiſtimo q̃cunq; mihi obueniunt vobis nota efficere. Nā ſi qđ erit in hac noua dignitate mea vel bonoris vel emolumētū id totū deſugat dulciſſima patria volo. Ad me nihil niſi labores moleſtieq; p̃tinebūt. Datū ro. die. xxvj. decembris. Anno. M. cccclvij.

Congratulatur promotioni.

Magiſter p̃thonius Enee cardinali ſenſenſi. S. p. d. Gratulor ytalie et reipublice xpianoꝝ ⁊ noſtre ciuitati. quibus ob tuā promotionem bñleue- niſſe putauī. Commune eſt bonū et communis de te eſt omib⁹ leticia nū- q̃ fuit hic ciuitati tant⁹ animorū cōſenſus in idē gaudium. Nec diuinitus in- ſtituta credendū eſt. Nam de ſua eccleſia deo cura ē. Videt quanta ē bonis id eſt tue reuerēdiſſime paternitatis p̃ſtantia cui benigna eſt mens hoim deoꝝq;. Ego q̃nto gaudio afficiar non poſſum iſis explicare. q̃nquidē vincit gaudiū magnitu- dinē omnijū epistolaz. Vñ de balia elegerūt me oratoꝝe necdū me mittūt. Spe- ro tñ añ feſta natalis iter arripere. Interea rogo tuā reuerēdiſſimā dignitatem digueris me auditoꝝe tuū eligere. Notes apud te hominē me peritioꝝe inuenire. hominē ṽo deditiſſimū tue reuerēdiſſime p̃nitati vt ego ſum. q̃ te tuaq; omia vi- ligat inuenire nec in ytalīa nec in germania poteris. Recōmendo me tue reuerē- diſſime paternitati. Ex ſenis die. xxij. decembris. M. cccclvj.

Notabiliter de eodem.

Gorgi⁹ lollius doctor Enee cardinali ſenſenſi. S. p. d. Gaudeo reuerendis- ſime pater domie mi ſacroſancte romane eccleſie que talē virū in ſacro ad- miniſtratu ſenatu per quē res ſua ſumma in agēdo induſtria et optimo in pro- uidēdo oculo gubernat. Gaudeo reuerēdiſſime dñationi tue. cui maximis in ne- gocijs labor. ⁊ ſummis in piculis fortitudo. innumereq; ac ingētes virtutes par- tim debitibus honeſtantē premijs. etſi non ignozez labores cum gloria augeri: letor patrie que tantū glorie aſſecuta ē quantū ferre petere deuit. Qđ etiā ad ſummū reipubli. maxime p̃futurū non dubitat. p̃eſertim in hac tam maxima temporum difficultate. Gaudeo letorq; omnibus bonis q̃bus vehemētius ad auctā eſſe bene agēdi auiditatē q̃s non putet. Cum vtutes extolli premijs adornari vidēt. preci- pue litteraz ſtudijs deſuti cū talē p̃ ſe ſtudioꝝ ſuoꝝ ducē intueant. Letor ſūmo- pere miſiſſi. Cui tota ciuitas gaudet. vniuerſus p̃plus letat. ſinguliq; ciues cong- tulanē. Cateruatiū domū ventitāt q̃ſi bec oīa ip̃e ſim adeptus. Et id qđcū iure. qđ cui maius hoc in ſeculo aſſeq̃ poſſim q̃ ſūma gl̃ia extolli eū. q̃ me ab incuna- bulis vſq; ſeu a teneris vnguiculis ſemp atq; vnice dilexit. Cui magis q̃ ſento- ri ſū obnox⁹ niſi reus ſim ſūme ingritudinis. q̃ crimine apud p̃ſas nil olim vete- ſtabilius. Etſi nō ignozē fortē ⁊ p̃ſtantē reuerēdiſſime dñationis tue animū. hu- iuſmodi reb⁹ minime efferri. ſ in cōcuſſū geri vt magnanimū decz. Qñ aut qđ

Epiſtola. cccxiii.

atq; pro ipsi religioe. 2 sacrosancte ecclesie statu equo aio ac libetū subire. Hoc la
men totū vt tibi bonū felix faustūq; sit deū immortalē oro obsecroq;. Sitq; reue
rendissime dñatōni tue semper ppius. Ego autem 2 tibi 2 reuerēdissime do. tue
cōmendatus optime ac felicē valeo. Senis. xx. decembris anno. M. cccclvij.

Promotionem suā notificat.

Eneas cardinalis senen. Petro noxetano. S. p. d. Quod cepisti apud ni
colaum pontificē maximū nūc diuus calix? sūmauit sacro collegio car
dinalium sumus aggregati immeriti et indigni q uidez. Sed tūc ostentāt
principes suam potentiam cum ex infimis sublimes faciūt. Quod aduertēs ale
xander macedo. in asia ortulanū quēdaz ad regni fastigiū euerit. Et nos igit sū
mus dñs noster erexit ex puluere fecitq; cū principib? ecclesie sedere. In qua re
siquid boni est id cōmune tibi nobiscū esse volumus. Nam si qñ te basilēe dilexi
mus nūc maxime amamus hoc te scire volumus. Vale ex vrbe roma die xxvij.
decembris. M. cccclvij.

Se offert vsui tāq; frater.

Eneas cardinalis senen. Jobāni cōpisiogpō placentino. S. p. d. Audisti
ex alijs opinamur nos cardinalat? ordine adeptos. Et q̄uis indigni hoc
honore sumus. id tamē tibi gratū esse confidimus. Quis enim amicus ē
2 amici exaltationē nō querit. At pro meritis dices amicu amici dignitatē expete
re. Istā amicitia stoicorū fortasse sententia dictauit. Amicitia nra ex mera pbia
est 2 pinguī quadā minerva res metis suas. Atcūq; nobiscū actū ē: nostrā pmo
tione tibi dulcissimā fuisse cōfidimus. Cū ad nos nūc aiū eius delatū est. vellem?
id primi enūciasse patri amantissimo. Sed nulla lřartū velocitas est que famā imi
tari possit. Audisti ex alijs nobis cardinalatus creditū dignitatē audi 2 nūc ex no
bis. Et p̄luade tibi nos eos eē erga te q papie mediolanī basilice romeq; fuim? Et
nobis p̄lo veteri amicitia tāq; fratre amantissimo vtere. Ex roma die. xxvij. de
cembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxvij.

Refert grates congratulatori.

Eneas cardinalis senen. Comiti Jacobo piccinino. S. p. d. Illustris 2 ma
gnifice comes amice charissime. accepim? bñanissimas lřas tuas q̄b? de
promotione nostra ad cardinalatū cōgratularis. Offers officia 2 operas
tuas ad beneplacita nra 2 teipsum efficias nobis cōmendatū. rogans vt negocia
tua cū frequentius requiramur gratioſo fauore exequamur. Respōdebimus bre
uiter bñdī argumēta tractanti qui facta magis q̄ verba requirit. De gratulatio
ne quā sincero ex animo. pdire nō ambigim? grās agim? idēq; pro tuis oblationi
bus dicim? sentientes nos p̄terea tue magnificētie plurimum obligatos. Donoꝝ
tuo 2 cōmodo vbi p nos aliqd agēdū occurrat bono aio fauebim?. Vellem? inter
te 2 senen. cā vigere beniuolentiā que inf eos clareq; memorie genitorē tuū olim
viguit. Sic enim liberioꝝ 2 promptioꝝ animo 2 loqui 2 scribere 2 subuenire alē
alteri valeremus. Datū romē die. xxij. Januaria. M. cccclvij.

Epistola. cccxviij.

De cōsolatione super morte.

Eneas cardinalis senen. Jobāni Miraballio equiti neapolitano. S. p. d.
Non scripsimus tibi statim cū audiuius dilectissimū filiū tuū mortem
obisse. Neq; enim consolari magnificētiā tuam poteramus: ipsi conſo
latione indigentes. Nihil enī minus me afflixit prudētis 2 ornatiſſimi viri rapt?
q̄ te eius parentem. quippe tu filiū mortē (vt natura iubet) grauiter 2 acerbe tu
listi nos 2 illius obitus 2 tuus meroꝝ non mediocri dolore affect. At nūc paulu
lum ad nos reuerſi 2 humanarum rerū conditiones animo reuoluentes arbitra
mur te pro tua sapientia finem luctui posuisse. neq; amplius velle angī super his
s m.

que mutari non possunt. Omnibus vna conditio posita est tandem huius lex nature est inmutabilis et inuitabilis: que et vnu quod alterum ferius apprehendit. bono tamen viro nunquam tempus huiusmodi putanda est qui ex tenebris transit ad lucem et ex laboribus ad quietem: ex miseria ad felicitatem. Cum ergo filius tuus vitam mundam atque optimam duxit: cogaudere illi debemus: quia terrena et transitoria pro celestibus atque eternis permutauit. Oramus igitur ut quibuslibet et lacrimis modum ponens tibi et reliquis filiis tuis bilaritate sumens consulas: neque effugi nobis et ipsi proli tue quicquam grati aut acceptius prestare potes quam tuam vitam cum iocunditate et leticia traducere. quod certe facies cum cogitabis diuinam pietatem de donis innumerabilibus cumulasse. Nam et vitam longam et opes amplissimas et regum gratiam et sobole electissimam et nomen bonum et inter omnes italos atque externos maximam reputationem deus ipse magnus et misericors cum sapientia ante donasset liberaliter elargitus est. Datique rome die. xviij. Januarij. Anno domini. M. cccclviij.

Epistola. cccxix.

Congratulatio super promotione amici.

Pogius florentinus Ennee cardinali senensi. S. p. d. Cum audissem pater me reuerendissime te factum esse sancte romane ecclesie cardinale gauisus sum. Sane maioris in modum prout amor in me tuus et mea erga te obseruantia postulabat. Id vero maxime mihi fuit voluptati cernere eam dignitatem (que maxima est) in te collocatam: que non ambitu vel gratia sed virtutum studiis quesita esse videtur. Accedit ad consolationem meam et summam iocunditatem quod vir eloquentissimus optimisque artibus eruditus fructu eloquentie et doctrine sit (quod perrare accidit) persecutus. In quo gloriari quodammodo mihi merito videoz posse nisi quondam ordinis virum. hoc est eloquentie studiis et dicendi exercitio constantem eo in statu esse collocatum ut sue doctrine emulos extollere. et eis presidio atque ornamento esse possit. Magni profecto eloquentibus viris suffragium ex hac tua dignitate profectum esse videtur. cum sint habituri veluti certum refugium in quo illorum desideria coquiescant. Ego quidem primum tua tuique mea. tuique refugium omnium causa gratulor et exulto te tam in insigni loco positum non secus ac si aliqua mihi prospera fortuna accessisset et illi mihi diem illuxisse felicem puto quod declaratus es cardinalis cum palam factum sit locum esse probitati et doctrine et non semper neglectam facere virtutem. Quod vero ad me attinet magni rebus meis existimo esse fructum. Scio enim te maiori animo ac promptiori diligentia curaturum que ad me pertinet quam hi quorum mens et voluntas remissior est in docendis viris subleuandis. Sentiant alij quod velint. virum doctissimum et ornatum virtutibus necesse est doctos diligere ac bonos. Non mihi tamen tamen arrogo ut profitear me doctrina et virtute predictum esse. Id dicam dedisse me operam quoad facultas tulit ut non in postremis essem reiciendus: nolo (ut plures solent) commorari in tuis laudibus aut meritis enumerandis: ne videar (quod viciu) pcul abesse a meis moribus) adulatores officium assumpsisse. Hoc tamen profitear tate dignitatem tibi gradum tamque tuarum virtutum premium fuisse tributum. Vale et pogi tui memor. Florentie die. iij. Iulij. Anno. M. cccclviij.

Epistola. cccxx.

Suadet fedus inire cum summo pontifice

Mneas cardinalis senensis Magistratui bali. S. p. d. Deceuerat per vos dies sanctissimus dominus noster certum oratorem suum ad vos transmittere. quod vobiscum ad ea intercedat. prout par vestre ciuitatis et securitatis libertatis et regimini vestri solidari posset. Et quantum eius mentem capere potui: sua sanctitas aliena non esset ad certam vobiscum intelligentiam habendam. per quam et vestra erga eum deuotio et sua in vos protectio confirmaretur augereturque. Ad quam rem etiam nos sua pietate hortati sumus. Verum tamen ipse pontifex maximus: ne suus orator frustra de his apud vos ageret: que res non esset apostolica sedi honorifica atque ideo suspectum illi missum. Quod si vestre magnificentie ad hoc animate sint cupiantque veram et efficacem habere intelligentiam cum ipso summo pastore. idque nobis significauerint. speramus ita

efficere q̄ orator. predictus ad vos transmittet. ⁊ ad effectus predictos ep̄ras
falsas interponat. Nos aut̄ aduertentes animo quātas superioribus dieb⁹ vestra
reipublica passa est calamitates ⁊ ad ea sedulo intendentes p̄ que vestrū regimē
parce vie/ vt quidē putamus /saluberrimū confoueat ⁊ stabilia. nihil arbitra-
mur vtili⁹ q̄ hoc tpe ciuitatē vestrā cū omnib⁹ bonā amicitia ⁊ vicinitatē cū sum-
mo vero pōtifice spālem habere intelligentiam qua illa vos vt filios tueat ⁊ vos
eū vt patrē reueremini. Sup̄ qua re vestrū responsum p̄stolamur. Datū rome
xxij. Januarij. Anno. M. cccclvij.

De eodē ⁊ credita reposcit.

Ep̄stola. cccxxij.
Meas cardinalis senen⁹. Johanni bichio ciui senensi. S. p. d. Videbis que
scribimus magistratui balie cogita super illis ⁊ nobis rescribe. Nos salutē
vestri regiminis in eo cōsistere arbitramur vt cū vicinis omnibus bonam
amicitiā tenentes cū summo pontifice spālem intelligentiā habeatis. etenim vos
cum papa patrē omnīū spālīter colligatos nemo infestabit. De alijs aut̄ vestrum
sit cogitare. Preterea non habebūt locū rebelles vestri vnde quouis pacto vos
offendāt si pape vniū eritis. Aerū hec cogitari nullo mō queunt nisi res pecunia
ria a vobis absoluat. Suademus ne cū illo qui vobis libertatē tutatus est ⁊ in fu-
turum tueri pōt. ⁊ vult si vos voluerit de pecunia modica cōtēdatis. Nos insup̄
sciētes tibi cōmissa eē expeditionē crediti nri cōmendam⁹ eam rē amico optimo
⁊ singulari quē scim⁹ nobis nō defuturū. Ex vrbē. xxij. Januarij. M. cccclvij.

De eodem.

Ep̄stola. cccxxij.
Meas cardinalis senen⁹. Cristofero gabrielis ciui senensi. S. p. d. Scribi-
mus magistratui balie aliqua que credimus ad vtilitatem reipublice per-
tinere. Ea videbis ⁊ intelliges. Scimus magistratus vestros oīa meli⁹ in-
telligere per sese q̄ nos cogitare possumus. Tamen vt bi qui patrie nre tenemur
cōsulare cogitauimus que credimus esse salubria eidē. Rogamus examines oīa
⁊ que vobis meliora vident nobis significes. Nos em̄ vbi videmus patrie vie ⁊
p̄nti ei⁹ regimini posse bene cōsulare nō decrimus. Insup̄ q̄ tibi cōmissa est ⁊ ali-
quibus alijs expeditio nostri crediti petim⁹ vt tanq̄ amicus noster/ de quo pluri-
mū cōfidimus /opas tuas impartiaris cum effectu vt nobis fiat satis. q̄ multis
vrgemur oneribus. Datū rome. xxij. Januarij. M. cccclvij.

De eodē ⁊ petit responsum.

Ep̄stola. cccxxij.
Meas cardinalis senen⁹. Leonardo de beneuolentib⁹ ciui senensi. S. p. d.
Scpe simul locuti sumus de republica senen⁹. Fuitq; nostra (si recte me-
minimus) sententia exp̄dire ciuitati senen⁹. cum vicinis omnibus pacem
habere illisq; morē gerere vbi sine detrimento magno id fieri possit. cuz papa nō
omniū cōmuni patrē amplius atq; amplius sese intelligere. Nā pape collegatos
nullus italie potentatus verare audebit. Secus si alterius principis aut populi
vestra reipublica federib⁹ implicet pseueramus nos ep̄islo in p̄posito atq; ideo
vniū balie sup̄ ea re scribimus. Fac rogamus vt responsum det. Nā q̄ si vestros
aios ad eā rein volētes inuenerim⁹ arbitramur salubrem rē. pcuratū iri ciuitati ⁊
patrie vestre ⁊ potissime regimini p̄nti. aufere q̄ vestris hostib⁹ nocēdi facultas
Aerū difficile est de his aliquid tractare nisi res pecuniaria cōponat ⁊ que pape
⁊ que piccinino debet. Nec nobis aut honorificū aut vtile videt vestris magistra-
tibus cū eo de pecunia cōtēdere qui ciuitatē ipsaz vestrā de morte reuocauit ad
vitā. De p̄posito tuo curabim⁹ ea fieri que digna sūt. Jamq; caplo vō scripsim⁹
responsumq; p̄stolamur. Datū rome die. xxvj. Januarij. M. cccclvij.

Congratulatur promotio optans salutem plurimam consensu de patrocinio.

Epistola. cccxxiiij.

Boncius dux mutine Enece cardinali senen. S. p. d. Cum primum nobis nunciatus est cardinalatus dignitate ad te reuerendissime pater esse delata maximam in nos dum gratulati et gauisi sumus. Nam cum tua virtus: doctrina: morum elegantia. et vite sanctimonia nobis iam pridem cognita et perspecta esset. eam tibi iure optimo deferri cupiebamus. Augebat huiusmodi desiderium nostrum mutua caritas et singularis beniuolentia qua inuicem obstringimur. Itaque certo teneas maiorem etiam quam declarare possumus ex tanto munere voluptate cepisse. Sic ipse deus noster a quo omnia bona procedunt longeuius te faciat presertimque ut eo bene beateque semper usque ad extremum perfrui possis. Referente clarissimo iurisperito domino iacobo nostro intelleximus quod pleno cordis affectu tua reuerendissima dominatio nobis afficiat. Et quod de ea teque statu suo omnium quamuis amplissimo non minus quam de nobis ipsis ac nostro disporre possemus. Et ita bac spe et fiducia freti decetero in his que nobis roine semper tractanda erunt ad tuam reuerendissimam dominationem ut ad dominum et presulem in quo summam fidem et spem locauimus audacter recurremus. Quod vero reliquum est tue reuerendissime dominationi nos nostraque omnia plenissimis manibus offerimus. ita ut eis uti et abuti possit per sua voluntate et arbitrio. quod quanto liberius id fecerit reuerendissima. d. tua sciat nobis tanto gratius esse futurum. Datu die. xv. Januarij. M. cccclvij.

Denunciat promotio utroque amici.

Epistola. cccxxv.

Prores et gubernatores ciuitatis senarum Borcio duci Mutine. S. p. d. Nuncius hodierna die nobis allatus est quosdam nup cardinales esse designatos immortalis dei gratia. inter quos vnum esse reuerendissimum in christo patrem et dominum dominum eneacium et episcopum nostrum dignissimum. Quem virum iam dudum cognouimus integerrimis moribus. summa probitate. mirificisque virtutibus et doctrina preditum. natumque claris parentibus et ex modesta et antiquissima familiarino stre ciuitatis. Quod quidem non modo vbi nostre verum vniuersae reipublice salutem admodum faustum fore existauimus. Idcirco cum oia que accidat communia nobis esse cum tua illustrissima dominatione arbitremur. significandum duximus. congratulandum quoque eidem illi dominationi tue quam perpetuo felicem esse vehementer cupimus. Et senis die. xix. decembris. Anno. M. cccclvij.

Pollicetur diligentiam super commendatis.

Epistola. cccxxvi.

Mecas cardinalis senen. Iohanni fratri perbonotano colonien. S. p. d. Accipimus lras tuas quibus rem tue prepositure nobis efficis commendata. Amamus te et semper loco fratris amauimus. Nec modo de nostra mente decidisti nec decidere potes dum fruimur aura. obtulimus procuratori vno nostras opas. Si quid erit quod ille nobis expetierit baud quicquam frustrabit si modo res erit quam vires nostras non supercupimus te videre atque amplecti aliquando si deus dederit. antequam hac luce migremus. Ex veteribus enim veris ac solidis amicis quos basileae dileximus pauci tecum supersunt et vixta nostra instar fluminis rapidi abijt. Non possumus tenere lacrimas cum pulce beniuolentie nostre mentio incidit. Itaque iam vale et reuerendissimo domino colonien. commendatos nos effice. nam sui sumus. Tilmanno preposito sancti Florini et Iohanni polart nos noie salutes dicito. simulque Iohanni winderos nosque illis ad queuis beneplacita offerito. Iterum vale.

Grates refert de congratulatione et promotionis sue.

Episto. cccxxvij.

Mecas cardinalis senen. Anthonio petri colleen. S. p. d. Tam iocunde fuerunt nobis lre tue quam de suscepto cardinalatu bonorum et gratulari quam tibi gratam rationem nostram esse perficimus. Nihil nobis dubium est et anthonio et tibi nostrum omne precus sumope acceptum esse. Sed utinam dignitati satisfacere possimus et ita nobis

deus agere vitā tribuat ne munus qđ nobis spēdori est et nobis polluat qñqđē
impares sum⁹ qui hoc gradu potiri debeam⁹. Speram⁹ (si deus annuerit) esta-
te prima patriā reuiscere. Tūq; z anthoniū z teillac conuenire z amplecti. Quos
amamus z amabimus dñi pñti fruimur aura neq; vera beniuolentia supuentu
pignitatis aufereb. Rogasti vt rescriberemus: fecim⁹: non inuisti z manu pua qđ
iam nobis perrarū est breuē hāc eplam exatauimus. Sumus in scribēdo breues
In loquēdo longiores erimus. Vale z nomine nostro anthoniū valere iubeto.
Et vbe die. xxij. february. Anno. M. cccclvij.

Petit moniales p se deū exorare
vt collato bonore digne pesse possit.

Epistola. cccxxviij.

Eneas cardinalis senen. Doctores sanctemoniali sue confobrine. S. p. d.
Charissima soror z filia i xpo amatissima letati sum⁹ in tuis lris quas tua
vice videmus. Cōsolat nos tua vita deo (vt cōfidimus) accepta. Perge
z seruito deo q̄ seruus suos sui regni cōsortes facit. Cōgratularis nobis p digni-
tate cardinalatus. Braue pōdus accepim⁹ z magis q̄ nri queat humeri ferre. Tu
ancilla dei fac qđ dicis roga deū p nobis. Idē quoq; vt relique sorores tue faciāt
exhortare. nisi enim diuina opitulef gratia non est q̄ tantā ferre sarcinā valem⁹
Confidim⁹ in tuis orationib⁹ z aliarū psonarū deo dedicatarū. Prorissimā tuā vt
nostro nomine salutari reddas volumus quā sanctā esse virginē z matrē accepi-
mus z optime filias suas in monasterio gubernare. Placet deo placet ciuitati z
nobis perseuerate. Omnis breuis est vita. Et q̄uis est labor eē indusum nō sunt
tñ passionēs huius seculi que cōparari possent ad futurā gloriā que reuelabit in
nobis. Gregorius lollius frater tuus z noster nobiscū est: z bene bz noli ei⁹ causa
te afflictare. Bene vale. Et roma die. xxij. february. M. cccclvij.

Epedit scribit oratore apud sanctis-
simū haberi z incarcerationē emācipare.

Epistola. cccxxix.

Eneas cardinalis senen. Magistratui balie. S. p. d. Retinuim⁹ tabellariū
vñ in hanc vsq; diē vt (si possemus) rei viē melius pfulerem⁹. z circa ne-
gocia tritici z circa montē acutū. sed nō potuimus aliud obtinere q̄ pridē
imo nescimus vnde procedat sanctissimus dñs noster q̄ prius ait velle pecunias
ex pascuis pueniētes cōverti in solutionē castri custodie. nunc mutatus est neq;
audire vult verbū. Itaq; (sicut in alijs lris vobis scripsimus) vtile videt nobis
mitti buc aliquē oratore laycū q̄ audacter loqui possit. Itaz sua sanctitas statim
nos tacere iubet cū de hac re loquimur. Et dignū est nobis obedire. Oratori vñ
aliē euicet cui nos etiā assistem⁹. Et pfecto quāto p̄ bec materia mōtis acuti di-
ferē tanto pēius est. Speramus si mittetis oratore fortasse dominus de vsinis cō-
tentabit de pascuis si tamen proueniat solutio eorū. Alioquin de bursa pape nihil
extrahet. in mora periculū est multis respectibus. Videbitis que scribit dñs no-
ster in breui suo z de pascuis mutatum est vt p̄feret. De tritico non est mirum si
haberi nequit. Itam nec per vsū subditi ecclesie triticum (vt petebāt) habere
potuerunt. Et franciscus venerio ob rem frumētariā male administratam in car-
cerem coniectus est. itaq; desperata est huiusmodi materia. Scripsim⁹ nuper de
domino Gregorio. Facietis nobis rem gratissimā si eum absoluatis ab impositi
sibi calūnijs. neq; dignum est vt ad relationem nepharij hominis z in tortura lo-
quentis ac de auditu asferentis. nō de visu vir bone fame doctor insignis z cuius
nō ex vltimis debonefuit. Cū si ceteri decissent illō suffragari deberet q̄ noster fra-
ter est z viuit nobiscum qui vere reipublice: nō vulgariter seruauimus z in futu-
rum (si vita comes fuerit) possim⁹ aliquando prodesse: quod fecim⁹ z faciemus
omni tempore animo volenti. Mittimus vobis quitantiā pape per suū bre-
ue nobis directum z comitis Jacobi per publicum instrumentū. Superest vt de
futuris solutionibus in tempore prouideatis. Datum Rome die. xxij. february.
Anno domini. M. cccclvij.

Notificat suā promotionē ⁊ offert
se ad beneplacita obsequiosum.

Epistola. cccxl.

Areas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo coloniensi. S. p. d.
Scio semper me charū ac acceptū fuisse dignationi tue postq̃ germaniā inco-
lui a quo tēpore iam. iij. ⁊. xx. anni decurrerūt. Plurima em̃ beneficia plu-
rimosq̃ fauores impendisti mihi sed nō valui rependere vices. Quid em̃ ego ver-
miculus cōtra tātū principē prestare poterā. Non fui tamen ingratus (siquideꝫ
gratia etiā solo animo impendit) colui ego dignationē tuā amari observari su-
pra ceteros nostri seculi principes ⁊ cū aliud nō possem nomē tuū quocūq̃ vi-
uertebam. et si nō paribus virtuti tue. at saltē quibus poterā laudibus extollebā
Nihil est quod vltra tūc principi de me optime merito exhibere quirē. Nūc for-
tasse tūc minimū est quod valeo aliquid tamē plus dignationi tue cōferre q̃ pri-
us licebit quādo cardinalatus honore nō meis vllis meritis sed diuina charitate et
summi prefulis beneficētia sum obsecutus. Atq̃ hoc est qd̃ his lris tue dignatio-
ni notificare libuit. nā ego qui tuus clericus p̃sbyter ⁊ epus fui. tuus quoq̃ cardl-
nalis esse nō desinam. Etat̃ me igit̃ dignatio tua neq̃ mihi vllō in tpe vllō in la-
bore ignoscat. nā tūc me viuere iuuabit cū pro te. tuis consanguineis amicis be-
nivolis exercebor. Datū rome. xij. february. M. cccclvij.

Consiliat amico quomodo cōsequat̃
notabile cōmendatū monasterij.

Epistola. cccxli.

Areas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. d. Tri-
ne iam mihi reddite sunt lre tue suo more suauissime ⁊ ab amantissimo pe-
ctore prodeuntes. prioribus respōdi nō vt debui sed vt potui. Quis enim
tam euiscerare charitati satisfacere possit. Scio qd̃ deo. facio quod valeo. Ad
vltima scripta. p̃pero nō repetō quod de beniuolētia vltro citroq̃ dici posset. meū
animum tuus est. dabūt aliquādo testimonia nō verba sed opera. Summo pontifi-
ci nō desino. de charissimo sibi nepote cū se offert occasio loqui. nec pretereoiūta-
etā cancellariā. nihil adhuc solidū est maiet arbitror alta mente repositū cōlūgi
Nō oia prodiit sener quē facturū est. cū negat tūc maxime cupit. Nō cessabo cū
licebit iterū atq̃ iterū perloqui. fama hic est vacasse epatū tulensem. Episcop⁹
cius loci monasteriū cōmendatū habuit. cuius anm⁹ valor mille ⁊ q̃ngentorum
aureoz esse fert̃ sub ditione ducis burgundie. Dñs noster id tibi cōmendaturū
se ait. rothomagen. eius rei. p̃motor. fuit. Ex vsu erit illi scribere ⁊ rogare eum. vt
res pagat. Qd̃ si feceris noli me quoquo nō noiare atq̃ hec secreta sint. Ita em̃
expedit. Intelleri que scribis de p̃fidatu fabiani. Rogo velis hortari ciues eius
oppidi vt ernūc eūgāt bartholomeū massanū illū doctore ⁊ affinem meū neptis
mee virū pro sex mensibus sequentib⁹ amicū magistri symonis. Electio em̃ solet
fieri post introitū potestatis noui inter duos menses. Itaq̃ vtile fuerit puenire
Scio illos cōplacituros dignationi tue. Sumus pōtifer bene valet. Datarus
(vt fama est) thesaurari⁹ creabit ⁊ bartholome⁹ regnat⁹. rebonorari⁹ dignita-
tē assequet̃. cardinalis papien. infra biduū aduenturus fert̃. Deneapolitano ni-
hil est certi cū rex ille nō oīno cū pietate aplica p̃sonet. Florentini arbitrali dñi n̄
sententia in. xvij. milib⁹ aureoz damnati sunt dñs de gabaritīs ob certa q̃ illis
oppida abstulerunt nisi plus noui est. Cōmendamus nos tibi cui seruire p̃stō
sumus. Er vbe die. xij. february. M. cccclvij.

Refert grates dero suo p. pcuratore suū de chari-
tatiuo subsidio ⁊ p̃cipit satagere vt detet̃ emācipet̃

Episto. cccxli.

Areas cardinalis senensis Francisco piccholomeo. S. p. d. Accepim⁹ tuas lras
triplicatas. Ad priores rñdim⁹ q̃b⁹ de locatiōe ep̃atus mirari videtur.
Nihil est q̃ inde cōmouearis. Mos dero nostro nūq̃ oneri fuim⁹ nec vo-
lumus eē. Quippe q̃ plebē nō modo derū affectu colim⁹ singulari. Nō dispone-
mus vt putam⁹ de illo regimine an̄ aduētū vrm. Et tūc faciem⁹ vt bonū pastore

debet qui nō cōmēdat oues iupis. Placet qđ fecisti cū dero. Suthulq; de ducens
 ducatis cōtētissimī sciētes inopiā in q̄ estis. Placet qđ differre ad tēp^{or} exactionē
 medie ptis. Volum^{us} vt nro nomie ipsi clero grās agas ⁊ dicas nos semp futuros
 ad ea que illis conducāt paratos. Miramur capitulū in facto ppositi nō aliter
 de nobis qđ scribat fidē adhibuisse. nec scimus an velimus hoc onus iudiciale ac-
 cipere ⁊ strepitū illū audire. cupimus leonardo beneuolenti hōcapla referas. In
 facto Gregorij laudam^{us} diligentiā tuā vtq; cōtinues hortamur donec bon^{us} assit
 eritus. Itā gregorius vt vidimus ex copia citationis pēsus est innocens. Nūc cū
 qđ cū criminat^{us} Anno dñi. M. cccclij. mense apuli locutū esse gregorij cū aliqđ^{am}
 in sancto desiderio. Iterum eodem mense pulopost fuisse in tomo omnimode
 bellantibus. Iterum eodem mense paulopost fuisse. vt audiuit accusator ipsum
 gregorij in tomo oratoris veneti^{um} tibi scripsisse cū alijs cū iacobo piccino. Ai-
 des cū non pōnat dies mēsis rem. pendi verisiliter ad. xv. ⁊. xx. diē aprilis añq;
 scriberet piccino. at gregorij quarta mēsis die ex senis abijt ad regē aragonum
 accusator insup de audito loquit^{ur}. Ista nō coherent. Preterea velis hominē ino-
 centē iuuare ⁊ potissime nro intuitu imo iussu. Tibi cū pāpim^{us} vt platus tuus
 ne quo pacto hāc defensionē ptercas. Scimus viros magnificos Iohannē guc-
 ci ⁊ Franciscū luctiū ⁊ cristofērū nantis amicos eē nostros nobisq; fauere. Nos
 aut alios adito ⁊ cura hanc eām p nro desiderio terminari qñquidē nos semper
 ad ea tendimus q̄ sūt illi regimū vtilia ⁊ honorifica. Vale ex roma die. xxiij. Fe-
 bruarij. Anno. M. cccclvj. De nepte nra dicito cū parentib^{us} nos man^{us} lauin^{us}.

Gratanter suscipit carmen de eius.
 preconij composuit.

Epistola. ccxliij.

Elleas cardinalis senen^{sis}. Rodusio crebello mediolanēsi. S. p. d. Accepim^{us}
 carmen tuū. Rodusio nobis amātissime nō sine animi singulari voluptate
 tuis nobis plura tribui vis qđ debita sunt. Scimus impetū nostrum ⁊
 qđ procul ab eo simus hōie quē describis nō ignoram^{us}. At si peccari erga nos ali-
 quē oportet. malimus laudādo qđ vitupando metas ab illo trāsgredi. Fecisti qđ
 amates cōfluere. Viristi de nobis nō que modo sciebas verū etiā que voluisses
 esse vera. Permissim^{us} oia dilectioni tue. Nesciebam^{us} ante hos dies vbi locorum
 esses vel que te fortuna teneret. nūc certiorati sum^{us} ⁊ tuis scriptis ⁊ ducalis ora-
 toris verbis. esse te optimo loco apud illustrissimū ⁊ magnanimū ducē mediola-
 ni ab eo qđ diligi. Id est supra modum nobis gratissimū. Vidimus em̄ tue vtuti
 quā sp magnificimus suū locū eē tributū. Dignus ē ille cui fuis. Itā cū hoc tpe
 honestius famuler^{em} qđ ei qđ totius italie splendor esse ⁊ decus singulare oim iudi-
 cio existimat^{ur}. Pergo oramus ⁊ illi vt tua pbitas te hortat^{ur} indefesse tuos pbe la-
 bores. Neq; em̄ sinet ille tuā virtutē iacere. Cū aut facultas aderit nos illius ex-
 cellentie cōmendatos efficies. qđ p singulari munere feremus siqñ aliquid accidat
 in qđ tibi fuisse ac pdesse possim^{us}. Vale ex vrbe die. xvij. february ano. M. cccclvj.

Amicitiam suā notificat ⁊ se
 cōmendari exorat principi.

Epistola. ccxliij.

Elleas cardinalis senen^{sis}. Stephano de curte. S. p. d. Expectauimus infi-
 gnis eques post nras ad cardinalatū assūptionē duos mēses si forte aliqđ
 nobis scriberes. Audebas em̄ nobis a te scribēdi initij sumēdi. ne gloria
 bñde nouā dignitatē nob creditā significare videremur. nescim^{us} qđ factū sit. nul-
 le ad nos tue lre allate sūt. nec de te qđq; audim^{us}. Fatemur nos victos eē silen-
 tio tuo. neq; possētā diu tacere qđ diu ipetaces. Fortasse tibi equi^{us} videt nos an-
 tescribere debuisse. Credim^{us} tibi ⁊ ab optimo singulariq; amico nō egre vicimur
 habeto igit^{ur} basillas qđ nō p motionē nram (quā p multoz cognouisti) sās
 animū nostrū erga te illū esse scias qđ sp fuit. Amauim^{us} te vnice in epātu. Aman^{us}
 ⁊ cardinalatū nō min^{us}. tu nosti naturā ⁊ mores nros. nō tunc em̄ nouis bonoz

bus quos nobis oneri cognoscim? bonis scim? cū eo loco nos euectos cernimus quē viris clarissimis debiti intelligim? Veremurq; ne gradus nra virtute altior ad ruinā nobis sit etq; ideo si vnq; amicis eguimus nūc potissimē illoz nobis copia necessaria est. Et quoniā te veracem et amantissimū experti sumus: nō possumus te pro veteri consuetudine nō colere et obseruare. Cupimusq; idē erga nos te agere et cundē eē modo qui fuisti actenus. Expectamus tuas lras qbus de tua fortua et tui pncipis optima valitudine atq; felicitate certiores nos efficias. Bz tū aut nobis fuerit si nos ipsos dño duci cōmendaueris et quāta sit nra in eū deuotio denōstraueris. Est enī si quis pncipū et italici nominis cuius pspicitati faueamus. is vnus est cuius ingenti virtute et clarissimo rebus gestis nostrū seculum illustrabit. Cūq; ille in hac curia plurimos habeat seruitores nobis quidem circūspeditione: doctrina: auctoritate pstantiores. Et fide et effectū qui nos erga eū super neminē. Atq; hoc te illi nomine nostro dicere et affirmare optamus. Vale
 Ex vrbē vic. iij. february. M. cccclviij.

Congratulaf promotō ex virtutibus enarratis e merito.

Epistola. cccxlv.

Adreas cōtrarius vener? Ence cardinali fencū. S. p. d. Postq; mihi neapoli allatū est reuerendissime pater et dñe sacrosancto collegio te associatū. Sane (vt debui) cōgratulus sum ecclesie dei. Debinc vt tui amantissimus atq; obseruatissimus maximo gaudio ita me deus amet atq; incredibili leticia affectus sum. Tu enī reuerendissime pater cū pro viribus de sacrosancta romana ecclesia nūc publice nuncpauatiz semper benemeritis sis pfecto nūc egregie tue virtutis premia cū ingenti laude et gloria pulcherrime es consecutus. Presertim cū semp ea de te omnū esset opinio. p tuis amplissimis atq; maximis in republicā xpiana meritis et officijs pro gloria rerū ad te gestariū. pro tua summa integritate: constantia: religione: sanctimonia: prudētia: doctrina: eloquētia: et vno verbo pstringā diuinariū atq; humanariū scia vt ab oibus summo sacerdotio dignissimus habereis. Nō scribo hec temere: noui aium. noui ingenii: noui consilii tuū: nepe quāti te fecerit vir ille diuinus Nicolaus qntus potifer maxim? q quidē cū cēt vt ita dicā Spectator psonariū vt oibus notū est. mirū in modū delectaf suauitate ingenij tui: pbitate: virtute: innocētia atq; incredibili sapiētia. vt te nō solū dilexerit verūctia amauerit ardenti? Argumēto sūt suis in reb? maximis et grauissimis ad mūdi reges et pncipes tot clarissime legationes qbus qdē p repu. pro ecclia dei ac pro toti xpiani populi pulcherrime. integerrime atq; sanctissime functus es. Quid dicā de illustrissimis atq; inuictissimis orbis pncipib? scz Fridrico cesare augusto romāoz impatori: atq; aragonū rege iditō alphō: for: quoz alteri tuis pstantissimis reb? gestis qcarus qpio cūduz qz gratissimus fueris. quippe amplissima atq; maxia ista tua fortuna atq; dignitas declarat. Alē hō sepenumero multis audiētib? ita regie ita honorifice ita generose ita magnifice atq; splendide de te loquit: et quidē cū summo omnū fauore atq; assensu vt et mihi dictu fortassis et tibi suasu difficile esset. Sed quid ago respu. sane cū impresentiari cōgratulatione vtendū eēt abundantia quedā amoris mei erga te vt tibi animus meus multo notior atq; illustrior esset hoc tpe facere nō potui quin parū de tuis laudibus scribere. Verū cōsultius eas in aliud tēpus differamus. Deindeq; ne lōgiōz sim excellētia tuā oro. vt postq; fauēte deo immortalī ad tāte dignitatis culmē euectus es. hoc est ad apicē cardinalatus qz humanissime quēadmodū supiozi parte solebas me aio cōplectare. Is enim sum reuerēdissime pater et domine qui pro mea vice: fide: charitate ac beniuolentia vebemēter cupio excellētia videre tuā et alloqui quod breui spero me cōsecuturā. Valeat excellentia tua
 Ex neapoli pridie idus Januarij. Anno. M. cccclviij.

De eodem.

Epistola. cclxvi.

Barholomeus factus Enée cardinali senensi. S. p. d. Et lras meas reuerendissime p^r dñationi tue a legato senensi redditas ⁊ cōgratulatiōez meam tibi gratam extitisse letor. Eeq; existimare magni mihi voluptati fuisse dignitatis tue ascensionem. Ego enim nullum meum in te officium sine magna reprehensione videoz mihi posse preterire. Tanta est enim tui erga me amoris magnitudo vt quis maxima tibi optare atq; āplitudini tue huire debeat. Haarete multos cristimo qui dignitati tue faueant: quiq; te in amplissimo statu cupiant. Sed certe non concedam vt eorū quisq; tibi aut uebementius affectus aut bonoz tuicupidioz sit. De quo plura ad te scribere vereor. ne dubitare videar animū in te meum dominationi tue non satis exploratum esse. Pollicitationes tuas mihi gratissimas fuisse cito presertim q̄ eas ab optimo animo pfectas scio ac pro bis domiationi tue gratias ago. Abi opus fuerit et opera tua libent vtar et quid a te agi velim prescribāz. Expectamus reges breui ex apulia beneuētuz iam profectū. Ego ad urbē redij quīs de tremotu nonnulla adhuc suspitio sit. Li-
brum quem de viris illustribus scripsi regi dediāui ac tradidi. In quo ope vt alī quando videbis si non quantuz virtutum tuaz magnitudo postulare. At quātum ingenij mei paruitas potuit quātumcunq; res ipsa passa est tibi a me tributum cognosces. Siquid vero est quod a me agi dominatio tua cupiat iube. Vale pater reuerendissime ⁊ domine mi pāpie. Ex neapoli die.

In iuste damnatum excusat.

Epistola. cclxvii.

Alneas cardinalis senensis Bartholomeo massano. S. p. d. Intellexim⁹ eximie doctor et fili noster amantissime que ad nos scribis de fratre nro Gregorio. non tuo ex iudicio prodixisse sed alius quempiam vt ad nos ea scriberes suasisse. Respondebimus tamen tibi breuiter. Gregorium nos iniuste damnatum: non arbitramur modo sed scimus. Si tamen pena ea esset que tolerari ab eo posset sua deremus collum summitteret et fortune noueranti cederet. Sed quid tibi vt videtur ducetos aureos soluere ⁊ vigintiannis relegari. Quo argento papiam Gregorius petet omni ere vacius ⁊ nihilominus auro multa tus. faciet qđ sibi libuerit impossibilia non suadebimus. Quod si patria idcirco nobis indignabitur si populi senensis fauore priuabimur. si maledictis ⁊ obprobrijs subijciemur. Non erit hoc primum. Sufficit nobis cōscientia nostra. Scimus indigna nos esse passuros. Et id quidem verum est. Omnes qui pie ac iuste viuere volūt psecutiōez patiunt. Seruiui⁹ baten⁹ patrie magnis in rebus ⁊ fideliter et vtiliter. nō meremur bec p̄mia fratrem nostrum in domo nra manētem virū bonum atq; innocentissimum de re publica optime meritū tam atroci sententia opprimi. Putabamus etiam si notius idem fuisset ob nra tñ in patria merita eundē nobis cōdonari. ⁊ tu bone vir times nepopularē auram ⁊ plebis rumusculos admittamus. Utētur arbitrio suo sciēsi. Nūquid i nobis causam iueniēt cur nos oderint. Si gregorius ius suum apud romanū pōtifice prosequat ⁊ auxilij petat. oppressus vir ē. etatē habz pro se respondebit. Nos nihil male eum agere arbitramur q̄ iudiciali via suam innocentiam ostēdere conatur. Scripsim⁹ balie ⁊ ciuibz plurib⁹. nihil valucere preces nostre. patitur nec p̄terea populo indignamur. At si plus cōtra nos ipse mouet: de⁹ inter nos disiudicabit. tu vt vidēs / senis pseuerare vis procul a pposito de quo olim locuti sum⁹. ⁊ ad Stephanum scribis. Vincat tuus sensus ⁊ tibi babe delicias seneci. nos romē etiam sine te tuisq; viuemus. nūc proficiscit ad vos epus aretinus legatus pape. Iube eum in domo nostra recipi ⁊ tibi cuncta ministrari pro persona ac iumentis duz ibi māsarit. Vale ex Roma die. iij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Denādat pcuratozī vt legatū summi pō-
tifficis puiſuz recipiat et audacē illi aſſiſtat.

Epistola. cclxviij.
Elleas cardinalis ſenēſis Bartholomeus pcuratozī ſuo. S. p. d. Venit
impſentiarz ad ciuitatē ſenē reuerēdus pater dñs Angelus epūs Aretī-
nus ſanctiſſimī dñi noſtri legatus p nōnullis rebus arduis. Et inter cete-
ra etiam de Gregorio nro ſbfaſciēt. Volumus igit vt eū in demo nra recipias
ſibiꝝ ⁊ familie ſue iumētīſq; honeſtas ac decētes miniſtrar e ſtudeas expēſas dñi
ſibi māferit. et ita ſecū te ⁊ cū ſuis habets. vt in reditu eius optimā de te relationē
habeam⁹. Tu qz et vicari⁹ noſter ſibi in agēdis aſſiſtetis. ita tamē vt non meti-
culoſe/ vt ſoletis) ſ audenti animo . et audaci mente cauſam iuſtiſſimā gregoriꝝ
tueamini et ita noſtro nomine ipi vicario dices. Scripturas inſup de quib⁹ ſcri-
pſiſti nras p ipm epm ad nos remittere poteris . cogitauim⁹ de tritico ſonitille .
vtile videt id ad huc non alienari niſi aliud ſcripſerimus . ⁊ ita illi pſbytero iube-
bis. Datum rome die. iij. Marcij. Anno M. cccclvj.

ſcribit ne affectionem ta-
citurritas diminuat.

Epistola. cclxix.

Elleas cardinalis ſenē. Ludouico cardinali ſanctorz. iij. coronatoz lega-
to bononię. S. p. d. Nihil ſcripſi reuerēdiſſime paternitati tue ab ea die
de qua hinc receſſiſti vſq; nūc. Nihil em erat ſcriptōne dignuz. fuit tamē
animus meus erga dñatōnē tuā. ſemp intent⁹ memorz ſuauiſſime puerſatiōis
noſtre. nec modo qdēq; eſt qd magiope memorandū ſit. Sz vincendū fuit ſilenti-
um ne taciturnitas affectōnem diminuatam ſignificaret. cupio noſſe qui ſint tue
reuerendiſſime dñatōnis ſucceſſus. Neq; ego qdēq; audiam libentius qz p voto
cūcta tibi ſuccedere. Nunc qd ſcribā nihil aliud ē niſi ſanctiſſimū dñm nrm bene
opteq; valere ⁊ reip. p ſua ſtuerudie vtiliter peſſe. Si qua ſint i qbz dignationi
tue aut volūtati vtilis eſſe poſſem. cupio p impio tuo me vtaris ad mādata pa-
tiſſimū amicū ambroſij nri Jo. de ſpanno obis digniter pmenaditi habere qui
ambo tui ſunt. nec plura. Rēcōmendo me itēz atq; iteruz tibi. Ex rome die. viij.
Marcij. Anno. M. cccclv.

Mouit res refert ⁊ dire cū captiuo egiſſe rēphēdit.

Epistola. ccl.

Elleas cardinalis ſenē. Magiſtratui balie ſenēſis. S. p. d. Que de Iacobo
piccinino ſcribitis accepim⁹ etiā aliūde. ſe. l. abſq; ſudamēto neq; putau-
mus dignā rem eſſe quā ſcriberem⁹. nūc qz nō arbitramur futurz bīpm
ſed accepim⁹ aliqz ex comitū illius vcturos in auxiliū comitis euerſi cōtra v-
ſinos qz mūberba vireat pazalia ⁊ neſcūm⁹. qz aliū peditū uctozes mlti ſūt.
dies caſi ſūt nō a capitaneo ſed ab ipo dño nro cū nimis mltā peterēt. An bi ſūt
qz cū luca ſclauo territorij vīm inuadere conent⁹ ignoram⁹. Atile ē oportūe p-
uidere ⁊ reipu. bñ ſulere. nos papā alloqimur (vt petitis) ⁊ rñ ſuz ſignificabim⁹.
Gaudem⁹ d aduētū leonardi oratorij vñ quē vix ⁊ ſolertē ⁊ circūſpectū nouim⁹.
Atilis erit eius mora i hoc loco. De gregorio nro lōge alt⁹ qz nos ſentit⁹. Nō em
miſcōditer ſz ſeuere ⁊ dire ſecū egiſtis. nec ſatiſfacit q diceq; meſez datū ad purgati-
onē ſi qd velint ſe inocētes ondere niſi id fieret i loco tuto. Videbim⁹ tñ quō mde-
bitis oratorij aplico. Et ſi qd valēt dicta pape ⁊ pces nre. Da. ro. viij. die Marcij.
M. cccclv.

Commēdat oĩa cū clauſula credētie.

Epistola. cclj.

Elleas cardinalis ſenēſis Sacre impiali maieltati. S. p. d. Reuertitur ad
maieltatē tuā vir bon⁹ ⁊ honore dign⁹ benric⁹ ſenſlebe⁹ ſblimitati tue et
impio ſacro deditiſſim⁹. mibi at ſingularis amic⁹. Et q iuſſu tuo p motiōes
meā magis deſeracta ac ſingulari prudētia pſecut⁹ ē. Nō ē cur eū tuo culmi pme-

tem quem scio acceptissimū. His referet que apud nos agūtur omnia ⁊ habet in
mādatis exhortari vice oratoris serenitatem tuam in expeditōe p̄tra thurcos.
Persuadeo tibi eam rem tue glorie p̄sualam esse. Nam p̄fecto nihil est qđ noi
tuo auctoritatēq; augustali magis pueniat q̄ p̄ defensione fidei catholice ⁊ xp̄ia
na salute arma ⁊ scutum sumere. Cum om̄es in tuā maiestatem oculos ita inten
tos habeant vt ea p̄ficiēte p̄fecturi. ea q̄escenti q̄cturi videātur. Scribo bec
p̄ fide q̄ tuo folio sum astrictus. nihil hesitans om̄ia in partē recipi meliorē. Ae
rum serenissime cesar cum ego tuo munere ad cardinalatū bonorē affūptus sim.
nihilq; magis tibi in hoc officio incumbat q̄ ea regere q̄ putem glie tue condu
cere. Reliquū est vt de meo statu cogitare digneris vt baream vnde viuā. Nam
ego hacten⁹ fui diues satis ⁊ quāq; pauca possideā erāt tñ illa dignitati mee suffi
cientia. Nūc vō pauprim⁹ sum ⁊ iam p̄mū qđ sit miseria expior. Qua sublimitas
absq; damno suo inopie mee cōsulere pōt si patē aliq; bñficia ex suis territorijs
me impetrare quēadmodū p̄fatus Henricus latius mansuetudinē tuam alloq
tur. Cui precor in his que noie meo direxerit plenā digneris fide ⁊ benignas au
res adhibere. Ex roma die. viij. Marcij. M. cccclvj.

Decima ⁊ indulgentia p̄dicat̄ contra thurcos. **Episto. cclij.**
Eneas cardinalis senensis Johanni cardinali sancti Angeli. S. p. d. Per
suauis (et vt optari) p̄ longas epl̄as tuas redditus nobis. xj. ianuarij die
cognoui quas p̄scribis de p̄fictu thurcorū. illū. s. nō sine cura et diligentia
tua diuinitus datū. Nec ego secus qđ arbitrabār. q̄uis scripserim dignationem
tuam mea opinione egrescere q̄ vbi gesta res ē nō interfuisti: nō est q̄ bis addam
aliquid. tolco obijisse illū xp̄iani exercitus ducem vaynodam sine (vt aiunt) hu
matē. Nam morte illius spes quoq; nostra interijisse videt̄. Nil em reliq; xp̄iano
ruz principes cogitare vident. nemo opponit p̄ nra salute manū. Pōtifer mari
mus clamat ⁊ nō audiet. minat ⁊ non timeť. Et qđ sua. b. pōt nō sufficit tātē bel
loz moli. Rex portugalie aduētur⁹ fert. S; timeo ne alioz desidia illius diligen
tiam impediat. Quid em sol⁹ agat ex vltimis terraz ⁊ occidetis sinibus in greciaz
aliāq; p̄fectur⁹. nisi data opa vt theutones bobemi hungari p̄muni animo co
pias parent. Nō intelligo qđ aliq; acturi sunt. Nec dixi p̄ri optimo. Papien. car
dinalis ex alemania decretaq; sibi puincia reuerfus ait theutones ad expeditō
nem inclinatos esse sua opa si modo cōuent⁹ agere p̄mittant sine puentib⁹ nihil
putat eos acturos. Cardinalis neapolitanus p̄pe diem ingressur⁹ credit̄. cū re
ge aragonū nō ē ea sinceritas quā negocia nra requirerent. Ex francia multa refe
runt. que tibi p̄ nugis sunt. Rex vñ castelle in grauāt⁹ ductur⁹ copias dicif. Pa
tiť et decimas et indulgētias in suis regnis p̄dicari. medietatē pecuniaz inde p
ueniētē sibi in id bellū recipit. Alterā medietatē cōtra thurcos pape largif. Vno
sancti marci cardinali cōmissum ē vt de vacatōne ecclesie pragen se informet vt
ille p̄ficiat i archiep̄m datarius pape. Nec habe ex nobis ⁊ dilige tuū eneaz vt so
les. tuam omnem familiam cum dignatione tua optime cupio valere. Ex vñbe
viij. die marcij. M. cccclvj.

Se offert p̄motorem. **Epistola. cclij.**
Eneas cardinalis senen. Ulrico ep̄o Burcen. S. p. d. Reuertit̄ ad te ben
ricus senfeleben vtriusq; nrm amātissim⁹. Non ē cur multa scribam⁹. ipse
nra erit epl̄a q̄ nouit animi nostri secreta. Qui suim⁹ olim erga te. illi idez
semper erimus. nec obliuiscemur vnq; suauissime consuetudinis nostre nec im
memores erimus tuorum erga nos meritorū. Cupimus si qua sunt que tibi gra
ta possumus ne nobis ignoscas. Confide in hac curia nullum habes qui maiori
affectu tua negocia sit acturus q̄ nos quīs plurimi sint tui amantes qui plura

q̄ nos possunt. Sed quid agimus. Iniuriā henrico facimus dum tot scribimus
Ipsi omnia cōmittim⁹. Illud t̄m addimus vt nos diuo cesari ⁊ modo ⁊ semp cō-
mendare velis. cui omnia debem⁹ cū ab eo omnia habeam⁹. Dat⁹ rome die q̄-
to marcij. Anno. M. cccclvij.

Se gratū refert obsequia p̄stare.

Epistola. ccliiij.

Eneas cardinalis senēsis Diuileonore impatrici. S. p. d. Nihil ē serenif-
sima augusta qđ nunc aliud velim. nisi mansuetudinez tuam bene valere
et p̄ suo desiderio felicitate potiri. Ego qui cōsortis tui diui cesaris rogati
bus ad cardinalatū nūl meritis sum vocatus. debeo tanti boni tātiq; boni omni
tempore memoriā tenere. ⁊ ita facio qđem atq; idcirco ⁊ sibi ⁊ tibi sepi⁹ scripsi et
nūc scribo. scribamq; frequēter vt opa mea fidelissimi mācipij oib⁹ i reb⁹ vta-
mini. Nam beatū tūc me existimabo cū vestris negocijs exercebor. Nil aliud his
l̄is volui cōmendo me sublimitati tue. quā vt diuina pictas ad vota dirigat feli-
citer obsecro. Ex vrbe rome. die. x. Marcij. M. cccclvij.

Mortatur bono xpianitatis cōsulere ⁊ impa-
torē ad id inducere.

Epistola. cclv.

Eneas cardinal' senensis Jobāni vnguardio imperali camerario. S. p. d.
Reuertitur ad cesarē venerabilis vir henricus sensleben. Cui papa nō.
nulla commisit cesareo culmini referend⁹ ⁊ super expeditōne contra tur-
cos ducenda. Velis suadere cesari vt circa rem illam animum intendant. suū quo-
niam ita glorie sue competit. Omnes cū in suā maiestātē oculos direxere et nisi
sua maiestas aliquid agat. timendus est ne xpiani plaga affligant. Insup aliqua
nostro nomine dicet tibi beinricus. Velis ei benignas aures ⁊ fauores vt spera-
mus gratos impertiri. Dat⁹ rome die. x. Marcij. M. cccclvij.

Cupit scire quo mō valeat.

Epistola. cclvi.

Eneas cardinalis senēsis Jobāni nihili astronomo bobemie. S. p. d. Et
henrico sensleben intelliges que apud nos agunt. Et quid roatus som-
niet in ecclesia pragen et que in tua dispensatōne acta sunt. nos tui cōmo-
di semp erimus auidi eque ac tui p̄se. Perge vt nos amia et vt solces. Si qđ ben-
ricus nostro nomie ex te petierit. assistito sibi ⁊ facito p̄ nobis vt consueuisti. Da-
te ex rome. x. Marcij. M. cccclvij.

Promotionem suam notificat ⁊ se cōmen-
datum haberi exorat.

Epistola. cclvij.

Eneas cardinalis senensis Dyoniſio cardinali Strigoniē. S. p. d. Que
fuit mens mea. quis antebac animus erga te nō ignoras. nam semp di-
gnationem tuam optimi patris et benignissimi domini loco venerat⁹ suz
Ita tua bonitas merebatur. Verū si vnq; fui tuus vel filius vel seruus. nunc me
potissimū id p̄stare oportet quando ad eum ordinem siue meritis sum vocatus.
in quo tu iure optimo iam dudū sedes. Placuit aplice pietati me cardinaliū col-
legio nil merentē aggregare. Sentio quantū ⁊ tue dignationi ⁊ ceteris reueren-
tissimis patrib⁹ debeo. Precor igitur meam voluntatē amplectaris. Et me veterē
seruitore iam factū nouū mācipiū tuum intelligas. Imperes mihi omni tempo-
re si quid est in quo tibi obsequi possim. naz mihi voluptas erit q̄tiens videro in
tuis aut in tuorū amicorū negocijs me posse exerceri. Cupio insup serenissimo re-
gi ⁊ domino cōmuni aliquando me cōmendes vt sit memor sua maiestas que de-
uotio fidei erga se mee. quia omnibus meis scriptis. ⁊ verbis vbicūq; fui ius suū
in regno bungarie cōtra polonos tueri suz conatus. Valeat optime dignatō tua
Cui me humillime cōmendo. Ex rome die. x. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Dolliceſe gratitudinē p̄motionis ſue.

Epistola. cclviij.

Elleas cardinalis ſeneſ. Varadiē. ep̄o. S. p. d. Scripſim⁹ nup̄ de nſa ad cardinalatū aſſumptione quā tua p̄motione factā nō ambigim⁹ quantū tibi teneamur id etiā tūc diximus. Nō eſt cur modo iam dicta repetamus. Nos in hac dignitate coſtituti quātū hungarie regno quātū regie p̄ſone quātū dignationi tue debeamus ante oculos ſc̄mp̄ habebimus. Tuū erit opa voluntarij boni inis vti. nobis in tuis negocijs exerceri voluptas. Interea rogamus regie ſublinitati nos cōmendēs. ſtudeaſq; vt de noſtra p̄motione ſūmo pontifici ⁊ ſacro collegio gratias agat: cū p̄ nobis ſc̄pius ſcripſerit. Vale optime ⁊ nos vt ſoles ama. nā nos dignationē tuam vt patrē colimus ⁊ obſeruabim⁹. Ex vrbē. Romana die. xj. Marcij. lviij.

Doctae vt rex bobem e grates referat ſūmo pontifici ⁊ cardinalibus de ſua p̄motione.

Epistola. cclix.

Elleas cardinalis ſeneſ. Nicolao liſtio. S. p. d. Gratiffime fuerunt nobis liſte tue quas de nece comitis alie ad nos ſcripſiſti. nō q̄ mors illi⁹ nos leſtificaret. neq; em̄ alicuius malo gaudem⁹. ſed q̄ rem geſtā ex ordine narraſti quā prius cōſulaſam accipiebam⁹. Ecce q̄vana eſt huius ſeculi pompa q̄ca duca gloria q̄bzenis potētia. Cecidit q̄ ſuo nutu maria regnaret. At q̄ ſanguinē ſituit in ſanguine perijt. Percuſſit gladio alios ⁊ ipe gladio p̄cuſſus interijt. nō pōt veritas noſtra mentiri que ait gladio feriētes gladio pituros. Sed ignoſcat illius anime deus. ⁊ reguo hungarie conſulat ne diſcidijs agiteſ. Scribimus domino ꝑcopio aliqua de archiep̄atu pragenſi fac vt ipſe ad nos reſcribat. Res em̄ in piculo eſt. Inſup̄ cupim⁹ des opera vt regia maietas ſanctiſſimo dño nro ⁊ ſacro collegio gratias agat de noſtra p̄motione q̄ ad ſuas oces nos extulerint. Cupim⁹ etiā aduerſas vt quādo ſcribit de negocijs hungaricis dño nro ⁊ cardinalibus ita efficias vt videamur q̄ ſumus ipſi. ſ. regi etiā affectiſſimi. nam ſunt qdā qui nos ſupare nitunt⁹ tāq̄ magis regij ſunt q̄ nos. Putamus tñ ſuā maietatem nō eſſe oblitam noſtre erga ſe deuotionis ac fidditatis. ⁊ eoz que ſibi puero ſcripſimus. ⁊ quomodo cōtra polonos omni tpeius ſuum defendimus. Inpar fuerit ſi noui recentefq; locū noſtrū iuuāſerint. Nec rogamus agites cū reuerendatōs reddas. In eccleſia colocenſi fecim⁹: quecūq; potuimus: vt plane referre poterit nūci⁹ ad cauſam miſſus. Iterū vale. Ex roma die. x. Marcij. Anno dni. M. cccclviij.

Doſtulae ecclie pragenſ. ſponſus vari.

Epistola. cclx.

Elleas cardinalis ſeneſ. Pro copio cancellario bobemie. S. p. d. Perſaro ſunt littere ad nos tue: vel lemus frequentius ſcriberes qui te vnice amamus ⁊ tuas ep̄ſtolas veluti apollinis oracula ducimus. ſcripſimus tibi quid egerimus in re bobemica neq; a te reſponſum habemus. Interea tuus rozatus: homo multiuolus ⁊ magniuolus ex bobemia ꝑcuraui offerri poſtulationem ad pragenſem eccleſiam cuiuſdam datarij apoſtoli boni quidem viri ſed cathelani ⁊ ſermonis bobemici ꝑzoſus ignari. Poſtulationē attulit lucas tibi notus monachus quem lucraſalum appellare ſoles. Impediuius bucuſq; p̄motionē huius rei: ne rei noſtre nocumētū inferret. Timemus ne diutius impeditre poſſimus. Nam datarij plurimos fauētes habet. Et rozatus die nocteq; hos illos adi: ſuadens nil regno eſſe vtilius q̄ p̄motionem hāc fieri. Velis de bis ⁊ regem ⁊ gubernatōrē cōmonefacere vt ſciant quibus in terminis res ſunt. Et an iſta placeat eis nos certiores facito. Nā regi ⁊ regno vto ſuire ꝑſto ſumus

Lupinus des opaz vt ret de hostia p'motione sumo pontifici z sacro collegio gratias agat. Idq; cōprimus. Et quoties aliquid emergit vt nobis scribat quia maiestati sue semp erimus ad seruiendū proni z volūtarij. Ex roma die. x. Marcij. Anno dñi. M. cccclvij.

Spōdet facile obtinere qđ p'stare pōt.

Epistola. cclxi.

Elleas cardinalis senensis Johāni troster theutonico. S. p. d. Ingrata ē nobis eque ac tibi que te fortuna eragitat. Vellemus tibi quietū esse locū in quo tibi z multis viuere posses: z aliqñ nobis: nūc tñ quod apud archiep'm saltzburgen. diuertisti: speramus rez tuā meliorē futurā. neq; em ille est qui suos amicos iacere sinat. Dabit tue virtuti p'miū. z post tenebras sequit aliquā, do lux. Lupim' ipsi archiep'o cōmendatos nos efficias z offeras quecūq; possumus ad ei' nutū parata. Tu dō siquid vides posse nos tibi p'stare. scito illud facile obtentū. z psuade tibi te nobis charissimū eē. Johanne q; Lauterbacen nro noie saluū eē iubeto. Ex roma die. xij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Littere credentiarū.

Episto. cclxij.

Elleas cardinalis senen. Ladislao hungurie atq; bobemie regi serenissimo S. p. d. Nonnulla meo nomine referet maiestati tue venerabilis benicus senstleben decanus vratislauen que cōcernūt partim regnū tuū bobemie partim meipsum. Rogo vt illi plenā credentie fidē p'stare digneris: z in agendis eū fauorē de tua sublimitate mihi psuadeo. Postremo meipsum regie maiestati dñi z dō z cōmendo. Ex roma die. f. mensis Marcij. lviij.

Cōgratulā p'motioni sue in cardinalē.

Epistola. cclxij.

Iredericus diuina fauente demētia Romanorū impator semp augustus z austrie stirie carinthie z carniolie dux z comes tirolis. Enee sancte romane ecclesie cardinali. Ep'o senen. principi ac cōsiliario nro charissimo. Salutē ex lris benica senstleben cōsiliarij nri vrico ep'o Burcen. etiā principi ac cōsiliario nostro p'udē ex vrbē destinatis accepim' paternitatē vestrā nuper in proximis quatuor tpib' p' sanctissimū dñm nostrū papā ad dignitatē cardinalatus p'motā extitisse: de quo p'fecto leticiā z cōsolationē habuim' valde singularē. p'sertim cū id multo iā tpe desiderauim' z sumope expectauim'. Gaudemus enī nos voti nostri cōpotes effectos. at tot p'ces z scripta nra nō vsq; quaq; incassus porrecta fuisse. Quā paternitas v'ra b'mōi gradu in ecclia suis etiā meritis z laboub' p' sedē aplice multipliciter p'spectis digne fuerit cōsecuta. Optam' itaq; vt ea dignitas vobis felix fausta ac longo tpe duratura existat. Sperantes per hanc apertā esse viā paternitatē v're ad mai' aliqđ fastigiū dño p'cedēte p'cedēdi quēadmodū z sepius sum' auguriati. Nec dubitam' eā quidē dignitatē in p'mis sancte romane ecclie z vobis plurimū decoris z ornamēti. nobis dō z sacro romano impio ac inclite domui n're austrie/ cui i minorib' semp fructuose z vtilis p'su istis/ nō mediocriter cōmodū z vtilitatē allaturā. cū id longemagis efficere poterit. Quidim' enim ac p' certo tenemus paternitatē v'raz in ea dignitate z loco eā q' p'sonā nostrā statū atq; dignitatē nram z sacri impij necnō dicte iaz domui n're ac nrm ac nroz bonorē cōmodū atq; vtilitatē respicere videbunt' p' sua solita in nos fidelitate z cōsuetudine: necnō singulari prudētia vestra tam apud sanctissimū dñm nostrū: q; etiā sacri collegiū cui modo scripta est: diligēt p'moturam z vbiq; opus fuerit optime defensurā. Rogam' aut' z hortamur paternitatē v'ram q'ten' nos suis lris nobis p' iocundissimis crebro visitare nec suū circa nos officiū p'ittermittere velit. Et nos p' occurrentibus singulis ad vos tāq; patronū z

pmotoꝝ negotioꝝ apud sedē apostolicā agendorū cōtinuo recurrem? Paterni
mre vestrā bene valere ⁊ optimis successibus p̄sperare desiderantes. Datum in
Betz die dñica. xrx. mēsis Januarij. Anno. M. cccclvij.

Constantiā sue amicitie refert.

Epistola. cclxiij.

Ameas cardinalis senensis Bartholomeo factio genuensi. S. p. d. Focun
dissime fuerit nobis lre tue quib? amicitia inter nos apud neapolim con
tracta ex tuo latere affirmas incōcussam solidāq; pmanere. Idem tibi p
sua deas volum? ex parte nostra fieri. Neq; enim sumus qui mox adolescentu
loꝝ nūc amemus nūc odio habeamus. nō sum? in contrabenda amicitia faciles
at neq; postq̄ cōtracta est illā leuiter dissoluim? Dilexiim? te postq̄ nouim? quāti
esses neq; decepti sumus in eo qd̄ de te iudiciū fecim? Itaq; par est. amores erga
te nrm̄ dum vixerimus duraturū qñ ⁊ tua virtus te minime relictura est. Qd̄ scri
bis in eo quē de viris illustrib? eui nrm̄ cōposuisti libro datū nobis esse locū nō me
ritis nostris sed tue charitati ascribim?. Et in hoc quidē cōfitemur imbecillitate
nostrā nō tā inuiti supra meritū laudamur q̄ vitupamur. Ita em̄ natura cōpara
tū est vt nulli laus onerosa videat: nos em̄ libꝝ cū volueris cupide videbim? le
gemusq;. Nūc qd̄ tibi aliud scribam? nihil se offert. Cupim? anteboniū panormi
tā illustre poetā ⁊ matheū malsericū. Iurisconsultū egregiū. et si quādo candidū
oratoꝝ p̄stabilē offenderis nro nomine saluos dicas. Charissimū quoq; fuerit si
qñ maiestati regie nos cōmendaueris. quā p ceteris nrm̄ seculi potestatis? ⁊ vene
ramur ⁊ colimus. Ex vrbe ro. die. xxv. Marcij. M. cccclvij.

Gratissimus est de amicitia regis adeptus.

Epistola. cclxv.

Ameas cardinalis senensis Ludouico putio magistro de mōtesio. S. p. d. Q
uis ex vulgato sermone ⁊ rebus hispanicis ad nos scribis. plurimū tñ
oblectat nos lre tue: multū em̄ salis illius multū beniuolētie ad nos ostēdit
Scimus nos amari a te. ⁊ id quidē nobis est iocūdisimū. diligimur em̄ a magno
⁊ p̄bato viro. Et ab ipso quē nos pro sua ingenti virtute proq; suis in nos meri
tis ⁊ amam? ⁊ obseruam? vnice: qd̄ refers de charitate erga nos regia q̄uis nro so
egeat. responsum tamē nō inuenit: nā quid nos vermiculi dicamus cur tāti regē
grām adepti sumus. Supat hoc nō verba solū verūetiam cogitationes. Atinas
possimus aliquādo vna saltē in re mōstrare quātū nos illi excellentissimo regi de
bere fatemur. Aerū cū sciam? nihil esse in nobis cur ab eo culmine diligamur. pe
tinus rogamusq; vt tu banc nobis grām cōseruare studeas. Et si em̄ indigni su
mus quos primus nostri seculi rex amet: nollemus tñ non amari: ⁊ tantū bonus
perdere. Qd̄ suades eius maiestati sepius scribamus: parebimus consilio tuo. Et
nūc quidē cum bis lras nostras habebis: quas regie mansuetudini nostro nomie
restituas. Licq; nos ⁊ cōmendes simul ⁊ des: nā mancipij loco nos semp habebit
nepoti tuo nobili ⁊ modestissimo viro quoties ab eo requisiti fuerimus nūq; de
erimus nec minus in eis curiosi erimus q̄ tui p̄se. Vale optime. Ex vrbe romana
die. xxv. Marcij. Anno. M. cccclvij.

De morte comitis Cilie
⁊ prestigio comeres.

Epistola. cclxvj.

Ameas cardinalis senensis Alphonso aragonū cecilie regi. S. p. d. Si ma
iestati tue rarius scribo. nihil obsecro vel negligētie vel aduerse volūtati
ascribaf. Cupio siquidē frequentes lras meas in manus tuas dari. nā sic
potētissime mēoria mei tua māsfuetudo tenati? apd̄ se b̄iet. Vex mā quā ego scri
t q

bere vellem nō occurrir: que occurrir hāc scribere nolo: neq; eñ tutū est oia man-
 dare lris z hoc p̄sertim tpe quo nec qui via recta incedūt careant suspitione. Ce-
 terū q̄ bac in curia gerunt sūt q̄ plures qui tue sublimitati ea cōscribūt. Et nō nū-
 li quidem multo plura z secretiora q̄ ego nouerūt. De germania tantū est sic ar-
 bitror q̄ emulante nullo significare possum. Curabo igit̄ quotiēs illis ex regioni-
 bus ad me aliqua referant nota digna: ne p̄ me tuā maiestare lateat: nūc vō que
 habeam paucis explicabo. Alricū alie comitē apud albāgreccam quā vocant aliq̄
 albam occisum: iam pridē accepisti hoc oppidū nostri belgradum vocitant: apud
 veteres taurinū dictū inuenio. qui sauum flumen misceri danubio apud thauri-
 num tradunt. In quo loco nunc belgradū iacere constat. Occisorem comitis nō
 est ambiguū ladiſlaum fuisse filiū iohannis humatis: eius qui sepe thurcos debel-
 lauit. Et hoc anno supbia machometis apud eundē locum confregit. Creditū est
 nō minus filiū p̄fuisse republice xp̄iane in occasione comitis q̄ patrē in proſiga-
 tione machometi: cū machometes z comes hostes rēligiōis essent. Ille externus
 iste domesticus. Memorabilis hic annus est quo thurci debellati sūt z magnus
 comes magni regis gubernator obruncatus est. Cometes qui visus hoc anno
 est: opinionī que de se fuit abunde satisfecit. Apud thaurinū nāq; q̄ dicta sunt pa-
 trauit. Terrā in regno tuo supra auditū antea sic horribiliter mouit. Impletisq;
 ciuitatib; seditiones excitauit. maxime apud senam vrbē. vnde nō parua ciuium
 pars exdusa est. Pestis multis in locis debachata magnā ppli partē z p̄sertim i bun-
 garia deleuit. Caritas annonę nō italiā modo sed germaniā greciā z orientis plu-
 rimas regiones affligit. Sed maiora sunt q̄ astroz periti vel vates timēda predi-
 cant. Quos vt deus ipse mēdaces arguat optandū est. Sed vt ad germaniā re-
 deam: morte comitis apud austriā cognita: nō parua de hereditate eius cōtrouer-
 sia suborta est. Que fuerūt illi bona sub corona hungarie ad regē Ladislauū sine
 cōtentione p̄tinent. Que sub impio iacent multi sibi p̄tinere asserūt: alij ab inte-
 stato: alij ex testamēto heredes se dictitantes: vt albertus z sigismūndus austrie du-
 ces: ius michael comes in adeburgen. z ylricus comitis georgie filius. Sed potissi-
 mū ius ad impatorē spectare visum est. Conciliū platorū baronūq; z ciuitatū siri-
 e carinthie carniolęq; z marchie sclauonite haberi placuit apud greziū baloza-
 ricum. In eo auditi sunt oēs qui comitis alienis hereditatē ad se dixerunt perti-
 nere. Deniq; diffinitū est oppida castella arcesq; que comitis alie sub impio fuis-
 sent in manu impatoris tradi. Tum si q̄s ius in illis sibi cōpetere dixerit ab eo pe-
 tēdū ē: atq; hoc pacto p̄fecti vrbū locorūq; quorūcūq; possessionē impatoris tra-
 didere. Ita multo melior hodie cesaris cōditio est q̄ pridē fuit: qñ nō solū ab ho-
 ste liberatus est pessimo: sed z que fuerunt illi vires sibi accesserūt. Hec volui scri-
 bere serenitati tue: baud ignarus cūcta ei esse gratissima que ad gloriā cesaree ma-
 iestatis cedunt. Impatrix ipsa augusta optime valet. De apparatu p̄tra thurcos
 in hungaria cū nihil certi babeā nihil scribo. Sanctissimū tamen dominus noster
 z germanos z hungaros nunc litteris z nunc nunciis excitare atq; vrgerē conat̄
 Mihi nō magna spes fuerit nisi videris celsitudine tuā classe instructa in magne
 illius memorande nauis puppe armata: signū profectionis contra thurcos dare.
 Main reliquis orbis principibus: et si voluntas est: nō adest facultas qua greciā
 inuadere possint. Tue sublimitati si volūtas affuerit nihil deerit: neq; plura mo-
 do me tue mansuetudini dedo: a cuius mandatis nunq; discedam. Ex roma. vj.
 kl. Aprilis. Anno. M. ccc. xvj.

Regi neapolitano petit cōmendari.

Epistola. cclxvij.

Meas cardinalis senensis Iohanni soletio decto barthinonensi. S. p. e.
 Quis raro p̄ntia tua fruamur: eius tamē memoria apud nos dulcissima
 est. quotiēs eius cōsuetudinis que inter nos neapoli fuit recordamur: qñ

quidem sepe contingit: neq; em̄ obliuisci possumus amicitie suauissime: que ⁊ lu-
crū est quod ex neapoli reportauimus: existimam⁹ em̄ magni tuā beniuolentiam
nos eē cōsecutos: cupimusq; ea vt ppetua sit q̄uis nō aliter credere debeam⁹: cū
vera sit amicitia nostra ex honesta cōuersatiōe nata. Amicitia h̄g que desinere po-
test: vt Hieronymo placet nūq; vera fuit: sed de hac satis. Cupim⁹ nos aliquādo
regie māsuetudini cōmendatos efficias. Sui em̄ nō minus sum⁹ q̄ illi q̄ ex ara-
gonia vl catbelania nati sunt: q̄uis quoddā naturale ius eos regie maiestati ob-
norios teneat: nos beneficia q̄ ab eo recepiim⁹ obligauerint. Clerū illoꝝ aliq; for-
tasse absq; scelere se nihil regi debere dixerint: nos absq; ingratitudine quod est vi-
cioꝝ pessimū id dicere nō valēm⁹. Sciat p te clemētia regia nos fateri debitum ⁊
cupidos esse id pfoluere et si obligatio maior est q̄ per nos dilui possit. Insup co-
minū de mōtelio amam⁹ ardentem qui nobis amicissim⁹ fuit. Rogamus vt illi nō
strā opam ad queis eius beneplicita offeras. Postremo si quid est qd tui causa
efficere valeamus scis nos esse quib⁹ vt i. p voluntate possis. Ecclesia barthino-
nen. cōfidimus tuā esse futurā. Et si modo aliquid subest impedimenti: tēpus oīa
donat. Vale ex Roma. xvj. Marcij. M. cccclviij.

Reprehendit cōsolarī nolentē
super morte filiū.

Episto. cclxviij.

Eneas cardinalis senensis Johanni miraballio equiti neapolitano. S. p.
dicat. Referunt q̄ ex neapoli ad nos veniūt: magnificentiā tuā adbuime-
stam esse ⁊ cōsolatiōnē nullā accipe de morte filiū: id nobis molestū est. Ro-
gamus ne temet affligas: nō est super ea re tolerandū que amissa nequit recupera-
ri. Sunt tibi alij filij virtute fama bonore pstantes. Isti tibi in terra seruiunt.
In celo ille locum parat: age: cogita: quid est huius mundi gloria. Caduca sunt
omnia que in terris acquirimus: nihil stabile: nihil certū: nemo sibi horam vite p
mittere potest: nemo de crastino habz noticiā: fugit etas: fugit omnis terrena vo-
luptas. nihil habemus nisi pscens ⁊ id momentaneū est. Quid igit tristamur si
priuamur momentaneo bono. Dicimus hec sapienti viro ⁊ qui ista optime no-
uit. libet tamē dicere homini amico ⁊ bene de nobis mereti. Precamur ne dein-
ceps in hac re scribere cogamur: quod tūc fiet cū magnificentiā tuā hylarez atq;
iocundaz esse audierimus: alioquin nō possumus tacere. cū tua messicia nostra
sit molestia. Cupimus te indulgere bone valitudinī ⁊ viuere animo leto. Sic effi
⁊ nos ⁊ reliquos amicos tuos consolaberis. Albericū filiū tuū optam⁹ bene va-
lere. Alexander florentie bene valet vir magni precij. ⁊ verus tuus filius in quo
tui mores exp̄sse sunt. Vale ex roma die. xvj. Marcij. M. cccclviij.

Refert grates congratu-
latoꝝ promotionis sue.

Epistola. cclxix.

Eneas cardinalis senensis Urbano epō Sabinen. S. p. d. Ex aladia ad
nos tuellīs deuenerūt quibus de nostra ad cardinalatū vocatione cōgra-
tularis: nō est bona erga nos tua charitas. Scimus te nos amasse ab eo
tpe qud wienne simul versati sumus vsq; bodie absq; simulatione: nec nos min⁹
te dileximus ⁊ diligim⁹. Itaq; si quid bonoris nobis accessit ⁊ tibi aucta dignitas
est. quādo inter amicos veros oīa esse cōmunia decet. Tu itaq; deinceps cardī-
nalatū nobis creditum ⁊ tibi cōmunicatū pro nostra inuicem charitate iudicabis
Quod speras amplius de nobis: rogamus ex cerebro tuo pcul amoueas: naz q
buc cuncti sumus plus est q̄ meruimus. Et vtinā nos geram⁹ auxiliante deo ne
dedecori dignitati sum⁹. Liberationē tuā audiuisse p̄susq; capturā voluptati fuit:
nam si prius te captum acceperissēmus nō caruissēmus grandī molestia. nūc cua-
lissēte periculum dulce est ⁊ aliquādo suauē tibi fuerit inueminisse laboris. Vale
⁊ nos ama vt soles. Ex roma.

Zaudat industriā et nouitates rescribit.

Epistola. cclxx.

Eneas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. dicit
Quod nihil tuarū lrarū iam pridem acceperim: cām esse arbitror ingētes
ac grauissimas occupationes tuas et illarū terrarū picula. Ego tñ gaudeo
q̄ in aduersis et arduis rebus tua uirtus elucet. nā qui ex agro piceno uenit: tua
cura: diligentia: studio: et singularissimo ingenio ex grauissimo discrimine seruata
puincia aiunt. In senatu aplice magnifice summi sacerdotis uerbis tua digna
tio commendata est. Senatus ipse omnis se obnoxii probitati tue fateat: cuz tua
opera ciuitas esculana saluata sit: qua perdita: nō marchia solū sed omne patri
monii beati Petri ibat pessum. Perge igit incūbe cōmuni cure: intende neruos
p cōseruatione rerū ecclesiasticarū ut facis. Hinc em̄ gloria hinc sempiternus de
tus. non tue solū dignationi sed vniuerse burgiorū familie redundabit. Protho
notarius tuus allocutus me est tuāq; erga me charitatē mibi quidem notissimā
conatus est amplius atq; amplius incūcare. Sed ita mibi psuasus est amor tu
ut psuaderi magis nō possit: ait ille cupere dignationē tuā huc reuerti. utinam id
detur et q̄sceler? Etenim utilissimus esset reditus tuus. Cōsolarens grandeuus
illū summū pontificē patrum tuū: qui assiduīs curis intentus nullum habet le
uamen. Presentia aut tua in primis letificaret eū: neq; em̄ sine dulcedine quadā
mētis et animē suo sanguine sanguis beret. Exinde partē curarū susciperes nec
oporțeret illū omnia solū subire onera. Curia q̄z vniuersa tuo aduentu exultaret
babēs boicm ad quē posset uigēte necessitate recurrere: nā modo multi frustant
nō valentes aditū habere pōtificio: q̄uis audientie die nocteq; sua sanctitas si
ne intermissione intēta est. Nescio quid deliberabit de tuo reditu. Ego quidem si
qd in cā rē potero nō ero deses. Scripsērā vsq; buc cuz tue nihil se reddite sunt
eloquio plene suauissimo. Mirabar prius nō te scriberenūc demor in tanta re
rū mole qua premeris id ocy fuisse ut ad me dare lras potueris. Sed nihil ē amā
ti difficile. Omnia vincit amor: nullus grauis labor q̄ nō leuissim? ei videat q̄ ex
amore opat. Intelligo igit esse nō vana opinionē meā q̄ me amari a te arbitror
et mibi p̄si prius suadeo: sed de hoc fortasse nimis inter ueros amantes. Quis
q̄ apud nos nouitates eas rescribit et dicā breuifq; audeo. Jacobus picannus
ad pōtificē misit q̄ se purgaret in esculanis insidijs nihil a se p̄disse. Pōtifer re
spōdit id magno regi aragonū suadēdū esse qui ei? expromissor fuit. Sūt qui pu
tat comitē iacobū velud indignabundū (nā ei stipēdia negata sūt) aliquid noui pa
traturū incendij. Alij referūt eā ad maiestātē regiā p̄fecturū: siue ut se expurget
siue ut aliqua exquirat in rē sua. Attēq; sit uigilandū ne qd detrimētū ager ec
clesie patiat. Inter comitē euerluz et uisinoz dñm feruet discordia. Cōcordia se
pius agitata in lucem nō prodijt. Nocte ante hanc diē tercia transiuerunt copie
comitis euerli p hanc urbem deceptis portarū custodibus. Premiserūt enim qua
tuor uiros qui se germani tui illustri capitei famulos dicerent: sumptis vesti
bus que fide facerēt ad morē eoz qui capitaneo seruīūt: et bi intrōmissi captis cu
stodibus ianuās aperuere uehemētē exercitui comitis euerli. De autē copie profe
cte sunt ad oppidū cui mōticello nomē est illud cū arce ferunt occupasse. Nō ba
bemus rem comptā. Sepe em̄ plura referunt in hac urbe que ab ipso uero pcul
sunt. Et id quidē uiciū late patet apud oēs gentes. De thurcis hec ferunt dispo
tus rasciesenior mortē obiit: filiū eius ad thurcos defecere: thurci magnas parant
copias rursus hungariā inuaduri. In hungaria nō est paratus exercitus: nec au
pilia expectant ex alemanis q̄ cito illuc pergere possint. In gallia et sup rhodanū
treemes sunt breuifq; armāde credunt ut in thurcos eant. Rex portugalie n. p
posito psuerat: nescio tamē quid facturū sit ubi uident paucos secū principes
ituros. Dñs noster p suo more feruet desiderio exterminādi machometicā sup

ffitionē: 7 que ab eo pendent summa cura psequit̃. De beneficijs sum curiosus 7 tibi 7 mibi cōsulā. Sed decipiuntur 7 fallimur falsis rumoribus. His q̃ nup̃ apud nurembergā obysse ferebat̃: primis dieb⁹ hic fuit 7 mecu⁹ pransus fuit. Similiter 7 tullen. ep̃s qui apud nouā ciuitatē austriae defunctus vita affirmabat. ad ducē burgundie incolumis redijt. Ero tñ attentus si quid vacet: sed tua dignatio h̃z optimū pcuratorē dñm nostrū sanctissimū. Et puto iā tibi aliqua monasteria cōmendāda esse pcuratorē cuiusdā p̃thonotarij de monte ferrato ad quādam abbatiam ditissimā. Spero etiā cū rege aragonū si vera sint que ferunt concordia fiet dignationi tue admodū vtilis. Nec plura modo. Cōmendo me dignationi tue cui cupio cōplacere omni tpe. Ex roma die. j. aprilis. M. cccclvij.

Refert summū pontificē bene valere.

Epistola. cclxxj.

Elleas cardinalis senensis Jobāni cardinali sancti angeli. S. p. d. Quis nihil modo scriptione dignū offerat. ne tñ sine meis lris ad te nunciū ex h̃ loco ptingant: scribā pauca ex his que apud nos agunt. Summus sacerdos corpe 7 mente ita valet vt ante cōplures annos. Animus illi ad exterminationē machometice secte magnus est 7 ardēs. Nihil ab eo p̃termittit ex his que suo arbitrio pendent. Utinā principes eius desiderio satisfacerent. Sed qd germani: galli: hispani: hungari: faciat tu melius q̃ ego nouisti. italia ip̃a pace fruit̃ duob⁹ tñ in locis fremūt: apud genuā liguris caput. Et circa nos inter comitē euersum 7 familiā vsinorū. Quæ sita cōcordia nondū est inuenta. Summi tñ pontificis sapientia hanc rē optimo sedabit termino. Comes iacobus piccinin⁹ his diebus delatus est ad pōtificem tāq̃ esculū furto voluerit occupare. Is sese multis argumētis purgat nondū tñ pōtifici fide fecit. Timor est ne quies italica turbet̃: nimis em̃ diu quieuiumus: 7 a nro more procul fuim⁹. Nec est italia. Cupio dignationi tue ita bene esse vt cupis. Scio durū esse. puincia tuā neq̃ aliud ab initio putauim⁹: nunq̃ iudicio meo res hungarica bene a thurcis defendet̃ nisi 7 impator vnū sapiat. Pereant qui discidiū sunt auctores. Nec volui scripsisse. Vale optime ex vbe ro. kl. aprilis. Anno. M. cccclvij.

Suadet regem bobemie postulare vt cācellari⁹ suus ecclie pragen. ep̃s p̃ficiat.

Epistola. cclxxij.

Elleas cardinalis senensis Nicolao liscio volaterano. S. p. d. Scripsi⁹ ad te iam pridem. Idē p̃procopio cancellario de re bobemica: exinde sperauimus non nihil in eo negotio fieri posse: nihil audiuimus. Miramur 7 feremus molesto anīmo tot nos incassum subiisse labores: perijisseq̃ salutiferum 7 necessariū opus. Fortasse ita deo placitū est. De pragen. ecclia: multi sermones habiti sunt: admittentēq̃ rozatu nostro causa cōmissa fuit cardinali sancti Marci: vt plebi bobemice vatrius pape p̃ficeret̃ episcopus. Et ille quidē vir bonus 7 doctus 7 quē dignū hoc honore putamus: nobis tamen nō est visus ad talē eccliam quēq̃ pmoueri nisi cōsulto rege. Ideoq̃ quoad potuim⁹ differri p̃motionē couati sumus. Tu hec p̃procopio dicito 7 curato vt responsū habeamus: vellemus regia sublimitas pro ipso cācellario instaret. Arbitramur gñ non frustra conaret̃: Que nobis de comite alie scripsisti cognouimus 7 cōmuni cauimus non sine tua laude. Plurimuū optamus sepe ad nos scribas 7 uibilibus ticeas de thurcis 7 de rebus alijs cognitioe dignis. Apud nos timor belli est futurū. Credimus tamen summi p̃sulis sapientia obuiam ibit. Rogamus p̃procopiū regie maiestati nos efficiat commendatos. Tu vō rcuerēdisimis dominis Strigonen. cardinali 7 varadiensī episcopo commendabis. Ex vbe roma. kl. Aprilis Anno dñi. M. cccclvij.

Admonet comissa diligenter exequi.

Epistola. cclxxij.

Aneas cardinalis senensis Henrico senfleben. S. p. d. Credim⁹ te ad curia cesaris incolumē puenisse. Idq³ cupimus. Rogam⁹ igit⁹ imperatorie maiestatis nos comēdatos efficās. Cesar enim est quē in terra vnice colimus. Illi pre ceteris qui viuāt obligari sumus: loquere secū de reb⁹ commissis diligēte tue. Maxime aut⁹ hortēris suā excellentiā ad bellū cōtra thurcos gerēdū. Erātandolq³ germanie populos qm̄ ipse p^{ri}m⁹ est quē xpiani respiciūt. Hic em̄ rumor est nō sine auctore certo: magnas apparere copias thurcor⁹ dñm vt rursus hungariam inuadat. Quod nisi theutones p̄sidio fuerint: actus de regno illo nō dubitat. Hec agito cū reuerēdissimo patren⁹ epō Burcēsi z singularissimo amico preposito frisingensi quos nostro nomine iube benēualere. Rem varinien sem curabis p tua p^{ri}dictia expedire: nescim⁹ quomodo ad aures procuratoris dilata est p^{ri}tenoz: ille tamē nō ostendit se credere: mora p̄cisiosa est. Nos si difficultas eēt in reseruatione. p^{ro}pterea quia in cardinalatu sum⁹ offerimus⁹ apostolicas lras obtinere quibus reseruatō auferat⁹: quēadmodū z plures alij fecere cardinales in gallia z alemania. Reliqua cōmittimus p^{ro}dentie tue. Vale optime. Ex roma. iij. apulis. M. cccclvij.

Epistola. cclxxiij.

Offert opam suā quoad pōt.

Aneas cardinalis senensis Alrico epō gurcen. S. p. d. Que sūt apud nos nouitates scribimus cesari: nō repetimus que illis in lris videbis. Precaur nos cesareo culmini cōmendes: eiq³ contra thurcos expeditiōē suadeas. Ita effi exposcit xpiane religionis necessitas. Dilatiōē a creditorib⁹ tui p̄decessoris obtinuit henricus senfleben sicut ab eo relatū tibi nō ambigimus. Si qua amplius sunt q^u cupias ex nobis. tantū aderit voluntas quātū sinet potestas. Scimus em̄ nos tibi esse obnoxios z cupim⁹ aliquādo partē debiti p̄soluere. Vale ex roma die. iij. apulis. Anno dñi. M. cccclvij.

Detit cesarē induci ad bellū ptra thurcos.

Epistola. cclxxv.

Aneas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. d. Henricus senfleben tu⁹ z noster apud te est: z que sunt apud nos scitu digna tibi exposuit. Itō est cur fatigemus aures tuas: cū post eius abitū nihil noui emerferit scito dignū. Rogamus vt exhorteris cesareā maiestātē ad bellū cōtra thurcos. Ita enī suus honor z reipublice xpiane salus exposcit. Nā thurci vt fama nō vana est p^{ri}ma estate rursus hungariā sunt inuasuri. Si qua sunt que cupias ex nobis scis nos esse tui amantes z cupere volūtati tui more gerere. Velis nos magistro camere cōmendatos facere. Et arthongū nostro noie saluū dicere. Ex vrbē die. iij. apulis. Anno dñi. M. cccclvij.

Epistola. cclxxvj.

Nouitates italie scribit.

Aneas cardinalis senen. Diuo frederico impatori. S. p. d. Que nūc scribā pauca sunt. fama hic est: dispotū rascie seniore obisse mortē: filios eius ad thurcos defecisse. Itaq³ xpianis insidari. si ita est credim⁹ non latere maiestātē tuā. Accipio illorū sorore esse in castro alie que fuit vroz comitis. Cauēdū est ne mulier fraternā labem sequat⁹. At puto sublimitatē tuam id non negligere. Quia tamen aliqui iusserunt me hoc scribere: non fuit consilium vt reticeret⁹. In partibus motus est futuri belli. Et multa eius rei signa sunt: deus meli⁹ consulat. Ciuitas senen. discordijs civilibus agitat⁹. Rex aragonū suo more venationibus

opam dat: fuitq; (vt aiūt) in periculo p̄imis diebus ne per ap̄um interficeret cū cecidisset in quo sedebat equus. Rex portugalie venturus cū classe affirmatur mense p̄ximo. quod mihi nō sit vere simile cū nec terrestres p̄ hungariā p̄ref̄ ex eritus. nec ex italia classis alia paranda putet nisi aplica. Indigenis dei auxilio si bene optamus nostras res dirigi. Comendo me tue sublimitati ad eius manda ta p̄mptissimū. Et roma die. iiii. aprilis. Anno. M. cccclvii.

Informat amicū de gestis in reb; suis. **Epistola. cclxxvii.**

Elleas cardinalis senen; Johanni hīnderbach. S. p. d. Et fratre tuo cre- dimus te nosse q̄ hic agunt: nos rē tue p̄positurę accepim; apud dñm nō strū: de p̄benda ratis p̄anen; faciem; que poterim;. Sed durus est aduersa r̄ tuus: z sapore habet cardinalis zomeren;. quē nosti dñm esse inuitabile nos tñ vt amicū decet tuas preces euuabim;: nouitateq; apud nos sūt scribim; cesari: vi debis lras nostras: nō est cur laborē suma: n̄ inanem. Utinā annus iste p̄terito z q̄etior sit z melior: mēdacesq; vates z astrologos faciat: quoz iudicia raro aliqd boni p̄sagiūt. nos ea t̄pa optauerim; q̄ aduersa sint p̄p̄arū z astrologoz iudiciis Cupinus amicos n̄os iacobū de lodrano nobile equitē. iohannē nibili astrono- mū p̄stabile nōs n̄os saluos dicas. Impatrica aut̄ auguste nos humilime cōmē- datos facias: cui parē z volūtari; z acincti sum; quoties nobis aliqd impauerit qd̄ in n̄ra fuerit facultate. Vale ex roma die. v. aprilis. Anno. M. cccclvii.

P̄conia regis aragonū enumerat. **Epistola. cclxxviii.**

Elleas cardinalis senen;. Johāni soletio. S. p. d. Pergrate fuerunt nobis lre tue quib; bonā valitudinē tuā z animū tuū erga nos eū esse qui prius fuit abunde intellexim;. Illud quoq; nobis iocū dissimū fuit q̄ regiā ma- iestate paruitatis n̄re memoriā tenere: z nos amare asseueras. Nihil est enī qd̄ magis cupiamus q̄ inter seruitores suos cōnumerari: qñ quidē ipse rex vnus est q̄ n̄rm exornat seculū. An; aut̄ inter p̄ncipes doctus est. z terrarū cultor: vn̄ li- beralissimus: vnus in armis pitissimus. Vnus qui domi belli; magnus euo n̄ro videri possit. Vnus deniq; q̄ religioni indefesse v̄uiat. N̄ si animū ad perdendūz tburcoz p̄fidia intenderet: vt sepe p̄fessus est: nō modo q̄ nūc viuūt regib; p̄fere- dus erit: sed oēs p̄culdubio antecedit quos p̄uisca secula indyotos cōmemorant viros. Est igit̄ nobis dulcissimū cū tanti regis seruitores sum; z credimur. De re tua nō minus cupidi sumus q̄ tuipse: imo vel tantomagis quāto tu p̄ humilita- tem tuas virtutes extenuas nos per veritatem illas magnificamus. Scimus enī que sunt merita tua z que tibi debeant p̄mia z que possint tibi dignitates com- mitti. N̄ si aliquando vt speramus res tua in medium adducet: audient cardi- nales quale de te iudiciū faciamus. Nullus tamen est qui p̄bitate ac doctrine tue nō sit affectus. Illud solū impedimēto est p̄mōtioni tue: q̄ alia negocia non cō- ponunt. Atq; ita fit vt vtile per inutile viciet qd̄ leges abhorrere solent. Puta- mus tamē his rebus breui modū imponi z bonoz tuo cōsultū iri. Suadendū ē sublimitati regie vt in p̄mōtionibus ecclesiariū ea media cōplectat que tolera- ri possunt. Valde aut̄ cōducit xp̄iane rei hos duos p̄ncipes esse c̄baritate con- iunctos. Et qui dissidiū querūt neutrum amāt. Audimus libenter que scribis de voluntate regia erga senenses. Alteruz v̄o quod subiectis vt senenses ipsi cauti sint neq; seip̄os implicent malis. quibus cū vclint explicare nequeāt: salubre cō- silium est. Sed nos multū illi reipublice timem;: tum q̄ ciuilib; discordia populū eragitat: tum q̄ p̄fidia querunt qualia fugienda essent. Sed ipsi viderunt nos patrie z si bene volumus illi tamē consulere non possumus. q̄ nobis non credit;. Cardinalis sancti angeli scribit tburcum p̄xima estate in hungariā maiori co- nari q̄ prius venerit rediturum. Non est c̄bungaros ad resistendum potentes

nisi externa habeant auxilia. Petit classem apostolicā augeri ⁊ iestare maritimas
thurcorū oras: nostro iudicio regis opus hoc magis q̃ pape fuerit: nec plura
modo. Rogamus sublimitati regie iterum atq; iterum nos commendes. Et do-
minum de montesia singulareꝝ amicū nostris verbis saluere iubeas. Ex roma die
v. Aprilis. Anno dñi. M. cccdvij.

Recitat metū de thurcorū feritate.

Epistola. cclxxix.

E Meas cardinalis senensis Alphonso aragonū regi cecilię. S. p. d. Hæc
ipsa die rex indyæ ac potentissime allate sunt lre ex hungaria summo pō-
nifici: oēmꝫ curiam cōturbarunt. Referunt enim machometē thurcorū
dominū cum soldano egypti: cum caramanno cilicie: cum tarcarō scichie in isto
federe coactis ingentibus copiis rursū ad hungariā properare albani: qđ aliq̃
castrum belgradum vocant summis viribus obsessurū. Jamq; iter accepisse:
nec dubium est quin diebus quindecim cum toto exercitu ante oppidū sese collo-
cet. Ferunt quoq; iurasse eum etiam si alie maiore partē amissam audierit nō sese
retro abiturū. Hæc albenſes legato apostolico scribunt pleni metu. Quippe q̃-
bus sola spes de celo est: neq; enī tā securi homines dei: quin humanū expectāt
auxiliū. Incredulū est mortale genus neq; illud ponderat quod scriptū est in sa-
cris eloquiis maledictus homo qui cōfidit in homine. Sed misera ndū illis est. si
semel diuinitus liberati rursū pietatē diuinā temptare verent̃. Percussit de ce-
lo deus hoc anno thurcos: neq; effi humana victoria fuit que apud albani parta
est. Voluit experiri deus quidnā reges agerēt: ceteriq; xpiani populi rectores p-
fugant hostes: occidit qui ferociorē videbant. Abstulit innumerabiles machi-
nas: pacis dedit quo si vellent xpiani populi sese accingere: redituroq; thurco
armati occurrerent. Sed quātomagis indulget deus: tantō egligentiorē sum⁹
abutentes ocio. Ecce redit hostis ⁊ nemo est qui laboranti hungarie opem ferat
⁊ vereor ne hungaria pessumeat: ⁊ nobile illud regnū hostilis gladius cuertat.
Quod si deus tulerit cadit murus nostre religionis. ⁊ itinere plano per carnos ⁊
fozum Iulij in italīā thurcorū turme decurrent. Ad hæc accedit filiorū olim
gubernatores hungarie captura: qui per regem in arce budenſi deprehensi custo-
diunt̃. Cūq; bis non parui nominis prelatus interceptus est Johannes vara-
diē. episcopus. Feruntq; ⁊ alijs plerisq; nobilibus indyā vincula. Incomper-
ta est adhuc causa: sed vero simile est necē comitis cilie hoc peperisse. Infelices
christiani quos tanta cecitas exagitat vt nec premētibus hostibus domesticā de-
ponant odiā. Surgat igitur tua serenitas: ⁊ quod potuerit huius periculo reme-
dium adhibeat. Ceteri principes in tuā sublimitatē cuncti fere contorquent ocu-
los: eam ipsam quicquid egerit secuturi. Neq; enī rex est in orbe christiano apd
quem plus auctoritatis q̃ apud te sit: qui regnōꝝ potentia: rei militaris peritia
experientia rerū multarū: ⁊ incredibili sapientia ceteros europe principes ante-
cellit. Hæc per me ad tuam mansuetudinē fide dicta sint. Datū rome die septima
Aprilis. M. cccdvij.

Refert noua regi scripſisse.

Epistola. cclxxx.

E Meas cardinalis senensis Johanni soletio. S. p. d. Scribimus aliqua de
thurcis sublimitati regie: que cupimus sibi offeras legatq;. Nisi enim ipse
laboranti christiane religioni opem ferat. id imminet discrimen ex quo vir
alius liberare non possit. Nunc opus est arte ingenio ⁊ viribus vti. Hæc apud
eum nisi inueniamus vbi perquirenda sint ignoram⁹. Vale ex roma die septima
Aprilis. M. cccdvij.

Equo animo fert fortune ludum.

Epistola. cclxxi.

Eneas cardinalis senensis Iohanni binderbach. S. p. d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas peruenit. Ita se humane res habent: nunc facemus nunc in alto sumus: deo laus qui cesarem omni periculo liberauit. Dolemus vicem gurcen. episcopi nostri amici optimi: comiserati sumus: z vnguodio cui non dubitamus admodum nocere diuitias. Facta sunt hec que fieri potuere executoriales misse littere: z modo nuncius aplicus eo pergit sacre theologie professor laurencius rauarella: quem tibi comendamus si eus videris. Ambrosio nostro diximus que misisti. Expectabit adhuc aliquantulum. Etsi molestum fert tantum suspensum teneri de preposito bartescaden. expectabimus quid agas. Cupimus si quod monasteriorum vacare contigerit id nobis significes vt tandem aliquid consequi possimus quo leuior fiat nostra paupertas. In causa pbende tue veramur maxime ob dominum zamozen. qui tuum aduersarium tuet. Juuamus tamen te quoad possumus. Vale z senatu tergestino episcopoq; ac preposito pisini nostro nomine salutes dicito. Ex vrbe romana die. iij. Julij. Anno dni. M. cccc. vii.

Mouitates italie.

Episto. cclxxii.

Eneas cardinalis senensis Iohanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Scripsi nuper reuerendissime pater z domine mi colendissime non paucas litteras dignationi tue: nescio an potuerint ad te penetrare cum audiuerim z te postea dimissa hungaria bosnam petiuisse. nunc pauca subiiciam z casui mea scripta comittam: nam que littere tot montes: tot flumina tot barbaras nationes nisi casus inopinatus pertransire iubeat. Scripsisti mihi de pragen. ecclesia tuo more paucissima verba: sed preter consuetudinem mordentia. Dicis enim nos hic omnia bene expedituros: nec dubium est quin sermo tuus ironicus fuerit: non dicam amplius: etsi opinor quorum ea verba tendant me non ignorare. Ego pro mei animi libertate semper aperte cum dignatione tua sum locutus. Et ita faciam quando redieris quod deus breuissime concedat cum sospitate z honore. Tunc si quid erit quod mihi velit tua paternitas obicere: audiam patienter. Et vel obiecta purgabo vel petam veniam: nisi quod plerique agunt alta mente archanum tuum includere volueris. Et de hoc satis. Audiui vt dictum est de tuo transitu: credo fuisse urgentem causam. Sed doleo armis plenam esse hungariam quibus non iusturcos sed in sese barones eius terre depugnent. Illud quoque molestissimum est quod inter impatorem z hungarie regem verulse contentiones reuiscunt. Nallent tua studia huic morbo mederi: z que sunt i visceribus nostris auferre mala conari potius quam que cutem attingunt. Sed cuncta optime nouit prudentia tua cuius iudicium nunquam meo postposuerim. Venio ad res italicas. Dominus noster bene ualeat ad cruciatum totis intentus animis. Apud esculum latrones cum iosia z octauiano arcem munitissimam ecclesie occupauere. Legatus adductis eo copiis oes in redditione accepit. Asini cuz comite euerso contendunt. z colunenses qui hactenus quicquid nouissime se bello misuerunt. Rex aragonum cum genuensibus bellum gerit. De pace nullum verbum. Dux mediolani quiescit z Veneti quis nuper nonnulli ciues in exilium acti sunt: z aliqui manus amiserunt. Senenses intestino morbo laborant. piccininus regis homo est non putat hoc anno arma sumpturus. Et rheno audiuimus aliqua que non placet: nescio an erunt vera: papa nuper interrogauit cur non impeditur: respondit vt soleo libere suam sanctitatem cum esset in hispania: italica negocia curare non potuisset: tuam reuerentissimam paternitatem in bosna valde a rheno distare. Camerarius legatus oratis duos papae nepotes in vincula coiecit qui cyprium populati fuerant. Que scribas alia non habeo. Ex vrbe die. iij. Julij. Anno. M. cccc. viij.

Doliceſeſ rogatu opam dare.

Epistola. cclxxiiij.

Elleas cardinalis ſeneniſis Illuſtri pñcipi ludouico duci bauarie. S. p. d. Reddite ſunt nobis littere tue humanitatis ⁊ beniuolentie plene. quib⁹ rogas vt illuſtri pñcipi ruperto nepoti tuo ad conſequendam eccleſiam ratiſpanti. noſtros fauores impertiamur. Reduciſq; nobis ad memoriam clare memorie genitoris tui erga nos charitatē: ⁊ tua illā quā ſimul habuimus in noua ciuitate conſuetudinē. Vidimus libenti animo epiſtolā tuā ⁊ mirati ſumus ſubſcriptionē pñcie manus. Scribis enim optime quod eſt in tanto pñcipe valde laudabile. Recordamur quoties in curia ceſaris ſuaues habuimus ſermones inſimul ⁊ cū de lapide inuiſibilitatis inquiſitionē faceres. Tenemus memorie in ditione tua poſſe diſſe nos eccleſiam biſpaciē. ⁊ fuiſſe a genitore tuo benigne tractatos. Scimus qñobiliffima eſt in dylta domus bauarie: ⁊ qñ illi ſedes apoſtolica tenetur. Intelligis vt confiſidimus nos non eſſe ingratos. ⁊ nepote tuo ſunt egregia teſtimonia quia tamen cōmiſſarij ſumus in cauſa huius eccleſie ratiſpanti. non poſſumus aliud dicere niſi q inuenies nos verā relationē feciſſe ⁊ paratos eſſe nunc ⁊ in futuro vt tue voluntati morem geramus. Datū in vrbe romana die quinta Iulij.

Reſert bella italie.

Epistola. cclxxv.

Elleas cardinalis ſeneniſis Nicolao miſſio vollatriano. S. p. d. Audiui⁹ vario relatu indytk hungarie regē wiennam rediſſe. Et nobis placet pro quiete illius regis vt ſit extra turbinē hungarie. Volemus tamē regnum illud inter ſe diuiſus eſſe: veremurq; ne xpiani inter diſſentiones thurcis aperiant ianuas. deus meliora permittat. Nos in italia magnis etiam afflicti ſumus malis. Rex aragonū cum genuenſibus bello implicatus eſt. Magnam romani agri partem viſini ⁊ comes euerſus vaſtant. Senenſ. diſcidiū indicis augēt: nouiq; indies ciues aut plectunt aut in exilium agunt. nec videmus quo pacto quieteſcere poſſint. Aiuunt cancellarij ad vos ex bohemia rediſſe dicto illi multas noſtro nomine ſalutes. Commendamus tibi laurenciū rouarellam. nunciū apoſtolicū qui has tibi reſtituet: non fuit in austria prius. Commonito cuſ atq; inſtruito in agendis. Si non eſt dimiſſus epiſcopus varadienſ. pro eo verbum faciet ⁊ litteras aſſert: quarum nos promotores fuimus pro veteri amicitia ⁊ quia innocenter eē confiſidimus. Vale ex vrbe die. iij. Iulij. M. cccclvij.

Commendaſ nunciū pape captos redimendos.

Epistola. cclxxv.

Elleas cardinalis ſeneniſis Henrico ſenſtleben. S. p. d. Dominus noſter ſanctiſſimus mittit laurenciū rouarellam qui has litteras ſecus aſſert ad ſereniſſimum hungarie regem. Non fuit homo aliſ in austria. Neceſſaria erit ei inſtructio ⁊ directio tua. Commendamus eum tibi. bonus vir eſt: doctus theologus. Cura eius erit vt captiui imperatoris dimittant: varadienſ. relaret. Et par ſi fieri poteſt illas demum partes inſpiciat. Ab eo intelliges italicarū rerum ⁊ huius vrbis ſtatum. plus mali qñ boni audies. Neq; enim italia quieteſcere conſuevit. voſq; germani didiciſtis mores noſtros ⁊ non modo vicinos ſed fratres atq; ipſos parentes bello premitis. Nihil eſt vſq; tutū. Damnoſiſſimum eſt q austria indytk dom⁹ in ſeiſpa diſcidiū hz. Deus illos pñcipes aliqñ meliori reſpiciat oculo. Et quos fecit maximos faciat amiſſiſſimos. In cā varimē. expectam⁹ qd ſequat⁹: quib⁹ multū ſpei collocaui⁹: alioqñ ad mēdicitatē redacti ſumus. Sz ſi qd in partib⁹ illiſ vacat qd obtineri poſſe cōſidas: veki nobis ſignificare: gratias agito regie maieltati p lris miſſis pape gratiando de mea pmoſtione. Bene vale. Ex roma die quarta Iulij. Anno. M. cccclvij.

E Meas cardinalis senensis Iohanni inbili. S. p. d. Que scripsisti de curia nostri cesaris iam pridem noueram. Fuit nobis res permolesta agim⁹ deo gratias qui personam cesaris custodiuit. Credimus impatricem animo conturbatā esse. eiusq; cōpatimur adolescentie: que ad calamitates in germaniam venit pferēdas. Putamus tamē eam ipsam sibi cōsulare: z cōsolationes q̄rere. Cōsolationes hungarie didicim⁹: omnia sunt ad thurcorū potentia augēda: ferenda sunt que deo uolente fiunt. Ille ex malo bonū elicit. Si dabit aliquando facultas cogitabimus de te non aliter q̄ de nostro fideli z singulari amico. Laurenciū rouarellā qui cū presentibus ad te ueniet nunciū apostolicū tibi cōmēdamus vt assistas ei z cōsulas si qua ex te quesierit. Tu quoq; si aliqđ monasteriū vel ppositurā bonā vacare pceperis fac nos q̄primū certos. Potes p uenetiās mittere lras. Illinc enī frequētes ad nos currunt tabellarij mercatorū: querenda suffragia sūt. Vale ex roma die. iij. Julij. M. cccclvij.

De eodē z cōsolat sup morte amici.

Epistola. cclxxxvij.

E Meas cardinalis senensis Procopio rabensteinyno. S. p. d. Ex wienna tuas accepimus lras cū bohemiā peteres. Nescim⁹ an redieris. Audiuim⁹ insignē fratrem tuū z amicū nostrū singularem iohannē equitē extremo die fūctū. Credimus te turbido z amarulento esse aio. Nā z nos tali socio priuati non tolere uehemēter nō possum⁹. Sed qđ agim⁹ trita est hec via: aut nō nasci oportet: aut natū mori. Nos parētes precire: fratres sorores amici: pauci admodū sūt cū quib⁹ iā viuere delectet. Nā etate graues: parare nouos amicos nescimus. E veteres paucis tēptis mors abstulit. Nec mō aliud expectamus: nisi aut eripi nobis eos quos amam⁹ reliquos: aut nos auferri ab illis. Atq; quicūq; dies illa uenerit nō erim⁹ inuiti vt olim: quib⁹ ad maiore amicoz cumulū erit eundū. Credimus te ista etiā meritari nec egerē cōsolatione. ideo pterimus hec. Accipim⁹ turbulētās esse res germanie neq; impatori bene esse cum rege būgarie. Dolem⁹. Nā res pessima est z noxia nō modo austrie sed vniuerse reipublice xpiane. De meliora pmittat. Cupimus de rebus bohemicis fieri certiores: sed z quid sperandū sit. Laurenciū ronardlā qui has ad te desert. Cupimus tibi cōmendatū cēfrater est archiepī rauennatis tibi amicissimū cōsiliū tuū optabit in rebus agendis. Ne desit sibi rogamus prudentia tua. Vale z nicolaū nostrū. p tua cōsuetudine cōmendatū habe. Ex vrbē die. iij. Julij. M. cccclvij.

Petit ad possessionē epatus varimen. p pcuratores suos induci plerisq; captās beniuolentiā regis.

Epistola. cclxxxviij.

E Meas cardinalis senensis Casimiro regi polonie. S. p. d. Cū vacaret nuper ecclia varimen. cōueniētes canonici et in glogonia maiori z cogitātes de futuro pōtifice: vota sua in me direrūt postulātes a sūmo pōtifice vt ecclia illā mibi pmitteret. Idēq; fecerūt serenissimi pncipes dñi impator z rex būgarie atq; bohemie cōsanguinei z affines tui. Annuit beatissim⁹ pōtifer pab⁹ eoz. z sūmo cardinaliū p̄sensu ecclia illā mibi cōmēdauit. Mittā ppe die pcuratores meos ad serenitatē tuā cū lris aplicis: q̄b⁹ p̄cor vt ad passionē capiedā necessari os vel inptiri fauores. Scio cū q; sine tua opa pax pficerēt. cū iā p̄fuscia i māu tua pene tota eē ferat. Intelligo me magno munere donatū a tua mānitudine. si mei pcuratores vt nō ābigo tuis adiuti p̄sidijs ecclie possessionē psequant⁹. Facies re gratissimā sūmo pōtifici z sacro collegio: simulq; impatori z regi būgarie quos nō dubito maiestati tue p me sc̄pturos eē. Ego vō conabor nocte dieq; oī studio z diligētia tue serenitati me gratū q̄ndere: atq; ita efficere vt mibi p̄fuisse

tua clemētiā nō peniteat. Itaq; p̄ theuini in sacro collegio bonorē tuū tutare ce-
pi. Itaq; cū agerēt de culmine ecclesie pro qua scripseras. eratq; qui omnino illā
cōmittēdā esse dicerent procuratori. magni magistri ordinis beate marie theuto-
nicorū. Ego propterea restiti. in eaq; suasionē factū est vt res suspēsa sit. cū tue maie-
statis preconia. simulq; genitoris tui ⁊ germani qui pro fide catholica in bello cō-
tra thurcos obiit clarissimas virtutes retulissē. Quibus auditis sedes aposto-
lica que prius inclināta erat ad promouendū procuratorē ordinis: mox sententiā
mutauit: decreuitq; supersedere. vt interea tps aliquid de cōcordia ⁊ pace illarū
partium tractari possit: ⁊ medio tpe rectorē aliquē siue administratorē illi eccle-
sie dare: qui tue serenitati merito displicere nō debeat. Verū ego pro ea qua tuo
culmini deuotione afficior: audeo suadere: idq; vtile arbitror. vt tua serenitas si-
mul cū illis de terra pruscie oratores suos ad sedē aplicam mittere q̄ totius stu-
deat: viros p̄stabiles ⁊ auctoritate insignes: qui offerētēs viā iuris ac concordie
cū aduersariis coram sanctissimo dño nostro censuras ecclesiasticas in terra prus-
cie quomodolibet fulminatas aut tolli aut suspendi petant. Spero em̄ eo modo
res magnifice ad bonorē tue sublimitatis ⁊ illarū partiū trāquilatē cōduci pos-
se: cum sanctissimus dñs noster ad hoc optime sit indinatus. Et multi sūt in sacro
collegio cardinales reuerēdissimi qui maiestati tue sunt affectissimi. Inter quos
est reuerendim⁹ dñs rothomagen. Ego nō minimus in cōs nīl omittā ex his
que ad augmentū status ⁊ glorie p̄tineat tue sublimitatis. Cui me humillimere
comendo. Et roma die vltima augusti. M. cccclvij.

Recomēdat illis ecclesie
ratispanē. prouentus.

Epistola. cclxxx.

Eneas cardinalis senēsis Ottōni ⁊ ludouico bauarie ducib⁹. S. p. d. Ob-
tinuistis tandē ecclesiā ratispanē. reuerendo patri ruperto filio ⁊ nepoti
vestro cōmādi. Satisfactū est desideriū vō. Merebat indyta domus
vestra exaudiri in suis p̄bibus. Nec talis est ecclia ratispanē. que vel p̄bitas vī
nobilitati eiusdē rupti satisfaciāt. Duo tñ obstabāt petitionib⁹ v̄ris. eras scilz p̄-
mouēdi minor ⁊ capituli ipsi⁹ ecclie desideriū a quo erat ali⁹ electus nō indignus
neq; ignobilis. Sed cū reperisset pietas dñi nri electionē ipsam min⁹ canonicam
esse ⁊ hinc rupti merita libaret. p̄tulit nobiliozē. Nec putauit in etate momentū
eē faciendū. quā tante dom⁹ caritas cōmunisset. Est igit v̄m recognoscere hē be-
neficiū ab ipso dño nro sanctissimo. Qui etsi fecit qd̄ debuit. honorādu⁹ est tñ iu-
uandus ⁊ extollēdus q̄ hoc tpe nobilitatis cultor ⁊ cōseruator existit. Verū cum
ecclesiam ratispanē. q̄ olim florētissima fuit ⁊ a p̄genitorib⁹ v̄ris fundata magnis
opib⁹ abundauit: iā paupem: ac pene ruentē ⁊ vndiq; lacerā eē intelligam⁹: nobili-
tatē v̄ram rogamus obnīre. vt postq; ad man⁹ v̄ras redit ⁊ caro v̄ra illi p̄est: ita
efficere velitis vt palā oibus fiat vos nō v̄bo sed ope ipsius ecclesie p̄tectors ⁊
aduocatos existere. Sit vobis cōmēdata deri libertas: date opam vt distracta
⁊ impignozata bona ipsi⁹ ecclie absq; grauamine deri recuperēt. Sit ipse ruptus
ouiū suarū nō lupus sed pastor: sit canonicorū ⁊ aliorū clericorū nō tyrānus sed pa-
ter. Meminerit q̄ iubet ap̄lus vt nō dñemur in clero: sed tāq; forma facti gregis
ecclie p̄sideam⁹. Nouerit nō se ecclie sed eccliam sibi cōmēdatā esse. Cōmenda-
mus deniq; etiā excellētie vestre venērabīlē benricū de babsperg. cuius electio nō
suis demeritis: sed p̄pter d̄missas iuris solēnitates reiecta est. dignus est certe cui
rupertus ⁊ qui res suas gerūt nō insultēt sed cōpatiant⁹: nō iniuriēt sed fēuēant
potius ⁊ ipsum ament. Est em̄ vir bonus cuius nobilitati ingenui cōrespondent
mores. Etenim manifesta est nobis eius p̄bitas. Nā lz multa in eū quęsita sunt
testimonia ad eius famā denigrandā. nemo tamen repertus testis est qui eius bo-
nitate detraxerit. Passus est vir bonus nō modicā iacturā. Venit romā cū graui-

bus expensis. fuit hic ea pte anni qñ est ardentior: 7 piculofior: aer. 7 ppeffus ē cō-
 plures labores: 7 tandē succubuit. Prosequebat cām suā. quieserat bonorē quē
 sibi debitū existimabat. Fecit quod ceteri mortales agunt. Nā quis est qui elect⁹
 in episcopū alicuius ecclesie nō conet electionē suā tueri: 7 a summo pōtifice con-
 firmationē suā obtinere. Qui cpatum querit inquit apostolus bonū opus que-
 rit. Verū ea vsus est modestia: ea gravitate in suo iure prosequēdo. vt nulli vnq̃
 bonori detraxerit. nullius fame p̃iudicauerit. nullius psonā in discrimen adduxe-
 rit. Idē fecere 7 qui cū eo missi sunt a capitulo. Testes nos sumus coram quibus
 causa agitata. Tantū est q̃uis in electū ipsum 7 eligentes nōnulla crimina obijce-
 rent per procuratores ruperi. Ipse tamen electus 7 sequaces nihil aliud quesi-
 uere q̃ se purgatos atq̃ innocentes ostendere. De ruperto nihil vnq̃ reprehen-
 sione dignum dixere. Sed tam ipsuz q̃ pgenitores suos 7 excellentias vestras:
 ipsamq̃ bauarie domū cū magna veneratione cū summa reuerentia 7 singulari
 quadam maiestatis nōminauerūt. Quibus ex rebus iustum 7 supra q̃ iustum esse
 putamus vt eundē henricū 7 qui cū eo venire cōmendatissimos suscipiatis. eisq̃
 fauentes ac consilijs assistentes 7 auxilijs quod est verē nobilitatis erga eos oste-
 datis: que vicisse contenta non insultat victo sed victum sepe iacentem eleuat et
 in partem felicitatis assumit. Nec pro nostra erga vos charitate 7 indytā domū
 vestram affectione dixisse volumus: q̃uis sciremus nobilitatē vestrā quod scri-
 psimus per seipsam id fuisse facturam. Datū Rome die quarta septembris. An-
 no. M. cccclvij.

Epistola. ccxc.

De eodem.

Eneas cardinalis senensis Ottoni 7 Ludouico bauarie ducibus. S. p. d.
 Annuit sanctissimus dominus noster p̃abus vestris ac ratīspanē. eccle-
 siam reuerēdo patri dño ruperto filio 7 nepoti vestro cōmendauit. Vo-
 luisset apostolica pietas eam ecclesiam multo maiore 7 ditioze fuisse: 7 talem que
 nobilitati 7 moribus ipsius ruperti satisfaceret. Sed q̃liscūq̃ est recipi debet ala-
 cri animo: 7 habende sunt ingentes gratie eidē dño nostro: qui valde libere deside-
 rio vestro studuit complacere. Cōmendam⁹ igit̃ excellentie vestre ecclesiā ipsā
 7 clerum eius: q̃uis certi sumus fundatiōē progenitorū vestrorum in manibus
 vestri sanguinis constitutam felicibus incrementis augendam esse. Insuper qz
 venerabilis vir henricus de babsperg qui fuit electus a capitulo in prosecutione
 iuris sui modestissime se habuit: idemq̃ fecerunt qui cum eo missi fuerunt ad con-
 firmationem electionis petendam. dignum censemus vt eos benigne recipere 7
 tractare velitis non permittentes eis aliquā inferri molestiam vel iniuriam. Nā
 cum ipsi tam de p̃efato Ruperto q̃ de vobis 7 in dicta domo bauarie cum summa
 semper veneratione locuti sint. 7 prosequēdi ius suum honestam modestiāq̃ ha-
 buerunt. non esset propterea iustum eos iacture aliquid ferre. Scimus nec per se
 nota esse prudentie vestre ideo non plura scribimus. Tm̃ rogamus vt si qui sint
 qui eos in conspectu vestro criminari voluerint tanq̃ litigando in hac curia bo-
 nori vestro detraxerint: nolite illis credere: sed nobis potius fidem prebere corā
 quibus est causa agitata 7 qui vobis scripsimus. Datum rome die. vij. septēbris
 Anno. M. cccclvj.

Grates refert de p̃motione 7 ef-
 flagrat iterum promoueri. Refert
 etiā nouitates vrbis.

Epistola. ccxcj.

Eneas cardinalis senensis Imperatori frederico. Salutem plurimam vi-
 cit. Accepi superioribus diebus litteras tuas super negocio concernen-
 te reuerendū patrem episcopū laurien. Introduxi ad sanctissimū dñm

no. trū nuticū tuū. obtinui lras fieri fm desiderū maiestatis tue quas idem nun-
 tius apportabit. Supplico serenitati tue digneris ita facere vt capitane⁹ in vorcbi
 rensteyn non sit nimis onerosus illi ecclie lauricū. qz reuera multum exorbitat ⁊
 grauat derū. tua maiestas sp pia fuit ⁊ sacre religiōi affecta. Cōtinuet in hac sua
 gloria tua pietas hec patiat⁹ a suis officialib⁹ vetari derū quē sp misericordie tra-
 ctauisti. Nec dico qz cupio sp bonozi tuo bñ cōsultū eē. Accepi ⁊ alias lras q̄s in
 facto ratisponen. ecclie trāsmisisti. rupto fauētes iā ille. p̄motus erat ad ip̄az ec-
 clesiam qz repta fuerat electio capituli inualida. Cā mibi cōmissa erat. Et ego in
 p̄sistorio relationē fecerā. Postq̄ dñs nř p̄siderauit scripta q̄ pri⁹ tua maiestas
 miserat fundata sup electiōe canonica. nō dubitauit qn̄ ea repta inualida pmo-
 tionē rupti cōmēdare qd̄ ego etiā ita putauī futurū. Et ita cōplacitū ē illi nobi-
 lissime domui. Insup gr̄as ago maiestati tue. p lris sanctissimo dño nřo ⁊ sacro
 collegio sup facto variē. ecclie in meū fauorē missis. Nūc cū idē dñs nř eccliam
 illā mibi cōmēdauit. supplex oro vt digneris lras oportunas i dona forma scribe-
 re ad serenissimū polonie regē. subscribēdo illas manu p̄pria: vt maior videat affe-
 ctio: rogātes eū vt pcuratorib⁹ incis possessionē ipsi⁹ ecclie assignari faciat. Veni-
 et em̄ infra paucos dies vn⁹ ex pcuratorib⁹ ip̄is ad serenitatē tuā p lris accipien-
 tes quē cupio celeriter expediti. De nouitatib⁹ baruz ptiū hoc tñ modo scribere
 possum. Rex aragonū maximā ⁊ potētissimā bz in mari classem minat gnuētib⁹
 Sz ⁊ alijs q̄ plurib⁹ terrore incutit. Comes iacob⁹ piccininus cū exercitu regnūz
 apulie exiturus est ppe diē. Dicit se ptra sigismundū maletestā arma sumpturum
 sūt tñ qui senētib⁹ ⁊ qui ecclie romane timēdū putāt. Arsinī ⁊ comes euerfusus in se
 cōtendunt. nec finis pōt inueniri discordie. Cardinalis de vrsinis quasi papaz
 timeret ex yrbe iam pridē recessit: ⁊ inde simultates nō pauce exorte sunt in ipm
 ⁊ romanū p̄sulem. Diffus est tñ mō p collegiū cardinalis sancti marci qui cum
 aplice pietati recōciliet. Nescio quis fructus sequet⁹. Nō sumus sine piculo in-
 stini belli si vrsinorū domus implicata remāserit. Ex oriēte nouitas allata est fra-
 trem cardinalis portugaliē. veneno perijisse in cyp̄o: q̄ regnaturus eo. p̄fectus
 erat ac filiā regis duxerat. Turcorū classis mitchelenā infulam conatu vexatura
 fert⁹: sz auxilio illi erit legatus aplicus cū triremib⁹ suis ⁊ rhodiēsi manu. Alia q̄
 scribā nō habeo. Cōmēdo me bumillime sublimitati tue ad cui⁹ mandata sp ero
 paratus. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. ccxcij.

Eneas cardinalis senē. Ladislao regi hungarie. S. p. d. Que scripsisti mi-
 bi sup negotio vratsilauien. electi. curauī atqz diligent p̄gi: q̄uis res eēt
 difficilis ⁊ pecuniaria. Gestus est mos tue serenitati ⁊ remissa ē electo ma-
 gna pecunie ps. Laborauī vt satisficeret desiderio tuo circa ratisponen. eccliam ⁊
 obtēta ē tua voluntas. Prefect⁹ ē em̄ illi ecclie illustris p̄nceps rupe⁹ bavarie dux
 cōfan guine⁹ tuus: sui ego in ea cā cōmissari⁹: ⁊ quēadmōdū debui conatus suz eā
 relationē facere q̄ cū veritate eidē rupto vtilis eēt. Feci id libenē qz intelligebam
 me sublimitati tue. simul ⁊ indite domui bavarie cōplacere: ⁊ ecclie illi bñ p̄sulerē
 nec de h̄ plura. Verū serenissime rex cū tua pietas dignata fuerit dño nřo pape. p
 me scribere atqz instaur sup̄plicare vt ecclia vanniē. mibi cōmēdaret. idqz iā fa-
 ctū est rogo ⁊ supplico vt ceptū cōtinuās bñficiū: serenissimo regi polonie forozio
 tuo vrgēt scribere digner. p̄cessisside ipsi⁹ ecclie meis. pcuratorib⁹ dāda quē
 admōdū henricus sentfleben decanus vratsilauien. tue sublimitati latius declarā-
 bit necessariū esse. Idē etiā celsitudini tue nouitates harz partiū quas sibi scribo
 seriosius exponet. Nec aliud imp̄sentiarū nisi q̄ me tue sublimitati ite rñ atqz ite
 rñ cōmendo ad eius semp mandata paratū. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi.
 M. cccclvij.

Portat vice sua promotiones pūn-
cipum ad regē polonie impetrare.

Epistola. ccxciiij.
Meas cardinalis senensis henrico senstleben. S. p. d. Scripsisti nobis his
diebus frequentes litteras pro quibus gratias agim⁹ tibi qui veri ⁊ opti-
mi amici officium impleas. Intelleximus illarū disturbia partium. Dole-
mus principes vestros non tam se beniuolentia q̃ sanguine contingere. Cuius
rei causam non ipsi ascribimus sed illis quorum voces pre ceteris audiunt. In
fortunū est hoc nostri temporis vt tunc potissime diuisi simus cū expediret ma-
gine esse vnitos: sed dabit deus his quoq; finem. Pro electo vřatislauien. labora-
uimus diligenter: ⁊ tandē confecimus quod petebat. Nam tria milia ferme du-
catōz remissa sunt. In qua re intelliges ex wenceslao que fuerint partes nostre.
Rogamus velis esse cum maiestate regia ⁊ ab ea litteras oportunas impetrare
ad serenissimū polonie regem ⁊ alios vt opus vt opus esse putabis duplicatas. Nam ipse
wenceslaus offert se iturum nomine suoz dominorū in poloniam: ⁊ nos statim
mittemus bartholomeū canonicū varinien. cum litteris ⁊ procuratorijs oportu-
nis: ⁊ necessariū est q̃ ambo habeant litteras regias. Nam nos eisdem ducibus
per hos dies non parū obsequiū fecimus: qui pugnātib⁹ fere ceteris cardina-
lib⁹: sanctissimo dño nostro suauissimus consanguineus eozum Rupertus ad rati-
spanen. ecclesiam p̃mouendū esse: cum essemus commissarij ⁊ alterius electionem
inuēnissimus non valere. Mittimus tibi litteras credentiales quarū vigore po-
teris eis supplicare vt tibi assistant ad regias litteras impetrādas. Pro copio ⁊ ni-
colao scribimus quos arbitramur suos fauores non negaturos. Cardinalem sc̃i
angeli vellemus apud se esse vt eius summa prudentia lites australice cōponere-
tur. Rogamus vt nostras litteras sibi transmittas. Et deniq; cures vt veniētib⁹
dictis wenceslao ⁊ bartholomeo littere que necessarie sunt in promptu babeant.
De nouitatibus barū partium pauca sunt que scribere possum⁹. Eaq; sunt h̃mōi
vřsupra in littera imperatoris. Vale optime ex roma die septima septembris.
Anno. M. cccclvij.

Petit patrocinari vt promotio
regis impetretur.

Epistola. ccxciiij.
Meas cardinalis senensis Procopio cancellario bobemie. S. p. d. Quis
raro nobis scribis. Ex nicolao tamen simulq; henrico senstleben intelli-
gimus te veterem erga nos beniuolentiā retinere ⁊ omni officio veri amici
satisfacere: nō repetimus que pro nobis fecisti. Sunt cū plurima: nec nos bi su-
mus qui referre gratias valeamus. Illud tamen quod possum⁹ facimus: redā-
mamus magnificentiā tuā: ⁊ animū habemus paratū omnia facere que tibi gra-
ta sunt ⁊ nobis possibilia. Id ostendemus si quādo p̃ venerabili germano tuo s̃
posito vice graden. aliquid acciderit quod tibi vtile futurū putem⁹ ⁊ in nra p̃tate
consistat. Interea rogamus te vt p̃seueres in officio charitatis ⁊ tui enee semper
memineris. Insuper q̃ mittimus propediē procuratores nostros cū lris apostoli-
cis ad capiendā possessionē varinien. ecclie si saltē haberi poterit. Rogam⁹ ami-
citiam tuā vt eas litteras impetrare velis a regia maiestate quas henricus predi-
ctus dixerit oportunas. Nam tantū pondus huiusce rei consequendū in serenissi-
mo rege ipso hungarie atq; bobemie cōsistit: ⁊ qui cepit perficiat. Erimus inter
num sue maiestati ⁊ tibi obligati. Quippe qui ecclesiam eam suo ⁊ tuo fauore ob-
tinuerimus. Conati inq; semper sumus nos gratos ostendere. Credimus cardina-
lē sancti angeli iam apud vos cōstitutū eē. Quod si ita est cōmēda nos sue vi-
gnitati tāq; patri veneratu dignissimo. Que sūt apud nos noua scribim⁹ ipsi hen-
rico tibi cōicanda. Feruet apostolica mens desiderio exterminādū thurcos s̃ prin-
cipes xpiani inter se disidentes prium propositū prosus deserunt. Eius melior
ra prebeat: quod speramus. Vale optime. Ex roma die. xj. septembris. Anno co-
muni. M. cccclvij.

hortat concordie imperatoris
et regis hungarie intendere.

Epistola. ccxcv.

Elleas cardinalis senensis Johanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Bre-
ues more tuo scripsisti ad me nuper epistolas. Audi eas libet quia signi-
ficabant te ex bosna reuersum prope hungariam degere: ac bene ualere
quod pre ceteris mihi iocundissimum fuit: Spero hec scripta mea repertura esse in
austria personam tuam inter mitiores gentes. Atina ita fiat. Nam presentia tua
futurum opinor: ut principes illarum partium prius componant. At effi car-
dinalis papien. se cum anno superiori ageret in austria omnes lites inter impa-
rem et regem hungarie adeo attenuasse: ut parum ad integram concordiam super-
fuit. Composuisset omnino partes ipsas ut est opinio: nisi coactus fuisset nure-
bergam ascendere. Existimo igitur haud dubie dignationem tuam fide debito termi-
naturam quod ille infectum reliquit: si tamen ita est ut compositioni tam parua ut
referunt res defuerit. Atque sit laborandum est eo negotio. Nec minus enim co-
posuisse imperatorem et regem quod thurcum deleuisse. Et ego quidem hanc coronam
tue dignationi auguro et opto. Mouitates harum partium non dubito intelligis
ex aliorum litteris. Ex me tamen hec pauca habeo. Rex aragonum maximam ha-
bet in mari classem galearum supra. xxx. magnarum oncrariarum septem: minorum
nauium plurimum. Dicit se iturum in catholoniā ut inde fortior redeat con-
tra thurcos. Indefactum est ut rex portugalie aduentum suum suspendit. Be-
nenses hanc regis classem contra se armatam putant: simulque cum eis florenti-
ni et senenses timent: certitudo nulla est quid tandem rex intendant. Comes iaco-
bus piccininus cum exercitu circiter duorum milium belatorum exiturus bellum
fertur. Territat ecclesiam simulque senenses: cum se contra sigismundum malefeste
profecturum minas. Arsini et comes euersus adhuc inter se litigant. Cardinalis
de vrsinis iam pluribus diebus e curia recessit: uenit ne quid sibi sinistri accide-
ret: cum papa exercitum misisset aduersus fratres eius. Hunc rex aragonum et
senorum familiam in suam protectionem recepisse fertur. Timor est ne romanus
ager nouis inuoluat litibus. Missus est cardinalis sancti marci ex parte collegi
ad ipsum dominum de vrsinis ut si possibile est controuersie componant. Dominus
noster sanctissimus iterum duas galeas cum pecunia ad legatum mittit in orientem
facit pius pater quod potest. sed relinquit a principibus nec solus potest tanti belli
molem sufferre. Imperator thurcorum contra mithelienam missurus classem fertur non
modicam: sed dominus insule spe legati fretus et auxilium genuensium nauale bellum in-
stupidus manet. In albania dicunt scanderberchium magnalia perpetasse contra
thurcos. Quod si verum est melius tua paternitas reuerendissima que per id te-
poris prope fuit exploratum habuit. Cupio ut tandem redeas nec uelis triennium com-
plere nisi principes contra thurcos excitari posse confidis. Recomendo me digna-
tioni tue ad eius mandata semper paratum. Ex roma die. xj. septembris. Anno
domini. M. cccclviij.

Deit auxilium esse ut promotiones impetrent.

Epistola. ccxcvj.

Elleas cardinalis senensis Nicolao listio. S. p. d. Grate fuerunt nobis li-
tere tue quibus germanica negotia nobis significasti utinam melius ser-
uaberent. Sed ferenda sunt que nobis tempora dant. Faxit deus ut pun-
ctus illi vestri aliquando cōcordes sint: ne qui sunt sanguine proximi odio disun-
gant. Gaudemus procopium conualuisse et nostri memorem esse. Cupimus nos
sue magnificentie sepius efficias cōmēdatos. Scribimus regie maiestati et sibi de
litteris necessariis ad obtinendam ecclesiam varinien. Rogamus in ea re tuo more
sis vigil. Et ita efficias quemadmodum henricus senfeben expetierit qui pditiones
illius patrienouit: et noster est fidelissimus amicus. Ab eo scies que sunt bicnoua
fluctuamus et nos more bonorum nauigantium. Frater tuus ylterras repertus

italia multis in locis peste laborat: sed potissime sena. Naz que bello afflictā fuit
et caritate annone: nunc quod tertium erat morbo languescit. Vale et nobis se-
pius scribe. Datuz rome die. xj. septembus. Anno dñi. M. cccclvij.

Dollice pecuniā cōcedere
pro redimendis litteris.

Epistola. ccxcvij.

A Meas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. dicit. Recepimus litteras
tuas quas reddidit nobis iacobus imperatorie maiestatis nuncius. Agi-
mus tibi gratias pro litteris scriptis in facto ecclesie varinien. Scimus
enim te eas dictasse et expediri fecisse. Nunc opus est vt alias iterum expediri fa-
cias ad serenissimum regem polonie et alios prout opus fuerit: latius te adino-
nabit procurator noster quem statim mittemus ad possessionem capiendam. Su-
per facto laurionen. expediuius litteras iuxta desiderium maiestatis impera-
tozie: quas ipse Iacobus secum apportabit. Rogauit enim nos vt concederem
sibi pecunias. Concessimus primo sex aureos. Et deinde iterum rogauit nos vt
alias sibi pecunias mutaremus pro reditu necessarias. Fecimus sibi illas per
bancum concedi. Et obligauimus nos pro eo intuitu maiestatis imperatozie cui
debemus omnia. Voluissim? qd ipse habuisset aliqua scripta vel maiestatis eius-
dem vel tua. Libentius sibi subuenissemus: tamen quia nuncius imperatozis no-
luit eum derelinquere sicut ab eo intelliges. Rogamus des operam cum eo
postq̃ redierit vt nobis satisficiat. Intelleximus de dispensatione tua: erimus
cum correctore: et videbimus quid faciendum sit: scito qd littere nulle possunt ob-
tineri gratis ab isto papa: nisi pro persona imperatozis. Si vis qd exponamus pe-
cunias pro te scribe nobis et libenter id faciemus: quis pauperes simus: adhuc
tamen pro te inueniemus centum aureos cum opus fuerit. Habebis cum presen-
tibus litteras ad Iohannem binderbachiu. Rogamus eas sibi mittas vbicūq;
fueris. Et nos sublimitati imperatozie comēdes ad cuius mandata paratissimi
sumus. Et vrbē die. xj. septembus. Anno. M. cccclvij.

Significat cōcordiā factā et exorat au-
gustini p possessione ecclie assequēda.

Epistola. ccxcviij.

A Meas cardinalis senensis Iohanni binderbachio. S. p. dicit. Laboraui
mus diu tui causa aduersus aduersarius tuum super prebēda ratspanen.
et deinde peperimus tibi pacem. Obtinuimus namq; prebendam prouisi
ratspanen. dari domino humanno vt tibi quies esset. Et ita factum est. Hoc scri-
bimus ad consolationem tuam. Rogamus vt nos imperatozie maiestati comē-
des et iuues nos ad possessionem habendam ecclesie varinien. Vale optime. Et
roma die. xj. septembus. Anno. M. cccclvij.

Credentiarū littere.

Epistola. ccxcix.

A Meas cardinalis senensis Ludouico bavarie duci. S. p. dicit. Veniet ad
excellētiā tuā venerabilis vir henricus et aliqua nostro nomine refe-
ret. Cui rogamus vt plenam credentie fidem prestare velis. Et in his que
vice nostra petierit benignū impertiri fauorem quem admodum de tua erga nos
charitate plene confidimus. Ab eo etiam scies negotium ecclesie ratspanen. pro
tuo desiderio expeditum esse. In qua re fecimus quod vires nostre potuere vt bo-
non tuo satisficeret. Et Roma die vndecima septembus. Anno domini. M.
cccclvij.

Littere cōmendatorie.

Epistola. ccc.

Elleas cardinalis senenſis. Ludouico duci bavarie. S. p. d. Sigismūd ſcribe-
tel bone indolis adolſcēs p̄mus buc venit in cauſa ecclie ratiſpanenſis. Pa-
muſq; ſas tuas nobis reddidit. Inſtitit die noctuq; diligentiffime labo-
rans vt deſiderio tuo ſatiſfieret. Cū res ſit ad votū expedita dignus eſt qui digno
fauore tractet. Rogamus igit vt ruperio adminiſtratori ratiſpanenſi. conſangui-
neo tuo cū cōmendare velis: atq; ita efficere vt de p̄mo beneficio vacaturo 2 cō-
uenienti ſibi omnino prouideat. Reddes enim mercedē condignam ſuis labori-
bus: 2 nobis ſingularē cōplacentiā facies: qui eum iam pridem nouim⁹: 2 p ſua
virtute dilectimus. Datū rome die. xj. ſeptēbris. Anno dñi. M. cccc. lviij.

Cōtra negātes auctoritatē ſūmi
pontificis a xpō inſtitutā eſſe.

Epistola. cccj.

Elleas cardinalis ſenenſis Martino mayer. S. p. d. Sunt nōnulli natio-
nis tue hoīes parū penſi habētes: qbus romani pōtificis auctoritas neq;
neceſſaria eſſe videt neq; a xpō inſtituta. Cōtra quos hāc eplam ſcribere
2 tibi trāſmittere decreui⁹: vt ſi qñ tales homines te adierint: babeas ex nobis
quo gladio eorū temeritatē cōfodias. Nā qñ eos nō ſolū ſcripta iura reuellunt 2
auctoritas ecclie longe lateq; diſfuſa: ſed ipſa qz naturalis rō eis aduerſa eſt: que
lex nature immobilis 2 inuariabilis adeo fixa eſt: vt neq; epīcbia ſerāt. Audi ergo
quo modo iſtos reuincimus: reuclimus: pſterimus: cū xpīanis nobis queſtio ē
qui euangelīū recipiūt 2 xp̄m filiū dei p noſtra ſalute incarnatū 2 paſſum ſatē.
Hi nobis baud quāq; negabunt ſacramenta in ecclia ab ipſo filio dei inſtituta: q-
bus ad ſalutē noſtram vtinur: baptiſmi: confirmationis: eucharistiē: penitentie
ordinis: matrimonij 2 vñctionis extreme: quoz vnū quod eſt principaliffimum
ſc3 ordinis alioz duoz que potiffima eſſe vident: eucharistiē ac penitentie myſte-
riū in ſe continet. Nā ſacerdotes hac potiffimū cā ſunt inſtituti. vt purgantes p
penitentiā hoīes a peccatis ſuis 2 in gratiā dei redētes: idoneos faciant ad cor-
pus xpī participandū. Deinde corpus xpī conſecrantes illud eis adminiſtrant.
Eidem⁹ aut natura ita cōpatū eſſe vt oīs ptās que ad p̄ncipalē aliquē ordinata
eſt effectū: inferiores ordines ſibi ſubſeruiētes habeat qd maxime in artib⁹ appa-
ret. Nam arti que formā materialē inducit alie ſubſeruiūt que materiā diſponit
Et rursus ars illa que formam inducit alteri ſeruit ad quā pertinet finis perfecti
operis. Nam qui ligna cedit arti nauifaciue deſeruit. Et hec rursus gubernato-
rie illa vō militari vel icono mīce quēadmodū ad diuerſos ordinant fines. Cū q
potestas ordinis in eum finem conſtituta ſit vt purgatis hominibus corpus xpī
miniſtret palam eſt inferiores ordines ei deſeruire: ea p̄parantes que ad hoc op⁹
neceſſaria ſunt. Et infimi quidem ordines ſacerdotali deſeruiunt populū prepa-
rantes. Oſtarij quidem arcendo infideles a cctu fiddiū. Lectores inſtruendo ca-
thecuminos elementa fidei tradentes: propter quod eis ſcriptura veteris teſta-
mentī legenda cōmittit. Exorciste vō eos purgant qui per demonioz vexationes
a ſacramentoz perceptione impediunt. Atq; ita hi tres ordines diſponendi po-
puli curā habent. Eſt 2 quart⁹ accolitoz ordo: cui vaſa nō ſacra credita ſunt in q-
bus ſacramenti materia p̄parat. Subdiaconi vō miniſteriū habent ſup vaſa ſa-
cra 2 ſup diſpoſitione materie nondū conſecrate. Diaconi vō vltērius procedūt:
adminiſtrant em atq; contingūt materiā iam conſecratā xpī ſanguinem populo
diſpenſantes. Subſeruiunt autem hi ordines ſacerdotali etiam p̄paratione po-
puli. Nam diaconibus cōmittit euāgelica doctrina p̄paranda populo. Subdia-
conibus epiſtola. Accolitis luminis cōmiſſa eſt cura. quod ad ſolēnitatē doctri-
nē proculdubio pertinet. Atq; ita hi ſex ordines ad ſeptimū referunt qui ſacra-
mentalīs appellat. Et cū ordinū hoz collatio cū ſacramento quodā p̄ficiat. ſacra-
menta aut ecclie diſpēſatores reſerunt idoneos: neceſſariū eſt ſupiorē aliquant

ptatem esse in ecclesia altioris ministerij que ordinis sacramenta dispensent. Hanc
 aut maiores nostri epalem appellauerunt: que quis in consecratione corporis xpi sa-
 cerdotalis non excedat: superat tamen in his que ad regimen populi pertinet. Nam ipsa sa-
 cerdotalis potestas ab epali derivatur. Et que sunt ardua circa populi curam episcopi reservan-
 tur. Nec sacerdotes ipsi dum corpus xpi conficiunt rebus alijs vtuntur quam per episcopum consecratis
 vt altari calice vestibus. Est igitur manifestum summam regiminis quod in populo christiano
 generat ad episcopalem pertinere potestatem. Verum quis populi per diuersas dioceses ac ciuita-
 tes distinguant: sicut tamen vna est ecclesia sponsa christi: ita et vnum oportet esse populum
 christianum. Et sicut in vno populo spirituali vnus requiritur episcopus ad quem summa rei deferat: ita
 et in toto populo christiano princeps regiminis est vnum esse totius ecclesie caput: vnum preceptorum
 atque magistrum ad quem maxima queque difficultates referantur. Quicquid ad unitatem ecclesie con-
 seruanda illud potissimum requirat vt vna sit omnium fides: circa ea vero que fidei sunt que-
 stiones varias suboriri contingat: vnum esse principem vnumque caput oportet et supremum
 iudicem qui questiones ipsas dissoluat. Alioquin sanctorum diuersitas ecclesiarum ipsarum di-
 uideret atque solueret unitatem. Quodammodo factum esse videmus ante consilium nycenum
 dum sibi quisque viuebat et ad romanam ecclesiam prius habebat respectum. Et nos quidem
 palam videmus omnes qui tempestate nostra pegrina inuenerint dogmata: vt errores
 predicant illud in primis sibi usurpare vt romane ecclesie auctoritatem et principatum
 visitentur. At cum christus deus noster sponsam suam ecclesiam tam serueti amore dilexerit vt san-
 guinem suum pro ea effuderit crucis tormentum propter se. Nequaquam credendum est enim in his
 que necessaria sunt ecclesie non oportune consuluisse: cum de synagoga per prophetam dicat
 quid ultra facere debui vinee mee et non feci. Itaque cum necesse sit ad perfectum regi-
 men vnum per se a quo ceteri dependant: minime dubitandum est quin ex ordinatione
 ne christi vnus ecclesie presit. Et nos hunc romanum consule appellamus: vulgus papam
 nominat. Insuper cum ecclesie regimen ab eo institutum sit per quem reges regnant et
 legis conditores iuxta decernunt: non est ambigendum quin ecclesie regimen optime
 sit ordinatum. Optimum autem multitudinis regimen illud est quod ab vno regitur. Id
 autem ex fine patet. Nam finis optimi regiminis pax est et unitas subditorum. Unitatem
 autem que pacis est nutriti nemo dubitauerit longe melius ab vno seruari quam a pluribus.
 Vnus enim dignitatem congruit. Ob quam rem non est ambiguum quin ecclesie regimini
 tamquam optimo presit vnus. Huc accedit quod in apocalypsi Iohannes ait se seorsum vidisse
 iherusalem descendente de celo. Et moysi mandatum est vt omnia faceret secundum exem-
 plar ei monstratum in monte. Quibus ex verbis quid aliud colligimus quam militantem
 in terris ecclesiam: instar esse triumphantis ecclesie in celo. At cum in illa vnus sit do-
 minus dicente eodem iohanne rursus in apocalypsi: ipsi populus eius erunt: et ipse
 deus cum eis erit eorum deus. Quis non intelligit ecclesie militantis vnum esse prin-
 cipem oportere. Recte igitur scilicet primo scriptum est. Congregabunt filij iuda et filij
 israel pariter et ponent sibi et caput vnum. Dominus quoque apud iohannem ait. Fiet
 vnum ouile et vnus pastor. Et ad ephesios doctor gentium paulus. Soliciti inquit
 sitis seruari unitate spiritus in vinculo pacis. Vnum corpus et vnus spiritus sicut vo-
 cati estis vna spe vocationis vestre. Vnus dominus: vna fides: vnum baptisma: vnus
 deus. Sed dices fortasse vnum caput: et vnus pastor ecclesie christus est qui est vnus et
 vni ecclesie sponsus: et hic cuncta gubernat: nec opus est alium addibere pastorem.
 Vana est argumentatio tua. Nam cum omnia ecclesiastica sacramenta christus ipse per-
 dat. Ipse est enim qui baptizat: peccata dimittit: ipse est enim verus sacerdos
 qui sese obtulit in ara crucis: et cuius virtute corpus eius quotidie consecrat: possemus
 dicere minime necessarios sacerdotes quod quate sit absurditas nequaquam te latet
 Scimus enim christum cum ex hoc mundo transiret esset ad patrem: cum corpore affuturus
 erat: elegisse ministros per quos sacramenta fidelibus dispensaret. Eadem enim ratione
 necessarium fuit aliquem eligere cui vniuersalis ecclesie curam committeret quod fecit
 Dixit enim petro ante ascensionem suam. Pasce oues meas et ante passionem tu in-
 terum confirma fratres tuos. Et rursus petro ait. Tibi dabo claves regni celorum.

Quibus verbis palā ostendit potestātē clauū p̄ petrū ad alios diriuandā vt ec-
clesie seruares vnitās. Nec fas ē dicere hāc dignitatē petro datā ad successores
eius non diriuari. Mā xps ecclesiaz vsq; ad finē seculi duraturā instituit p̄m illud
ysaie. ix. capitulo. Sup solū dauid ⁊ sup regnū eius sedebit ⁊ p̄firmet ⁊ corrob-
oret in iudicio ⁊ iusticia amodo ⁊ vsq; in sempiternū. Mā ptās apud eos q̄ cū xpo
vixeret instituta est vt ad posteros diriuaret p̄o vnitātē ecclesie vsq; ad finem
seculi. Et hoc est qd ipse saluator ait Math. vltimo. Ego vobiscū sum vsq; ad cō-
summationē seculi. Itaq; liquet vnū esse potēciē qui p̄sist ecclesie vniuerse. Et h̄
post xpm petrus fuit illo autē vita functo successores eius vsq; ad calixtū tercium
xpi vicariatū tenuere. Nec pōt dici aliā quēpiā ecclesiā hoc p̄rogatiuo gaudere.
Nec ipsa quidē hierosolomitana in qua fuit officina nostre salutis: ⁊ cui iacobus
frater dñi magnus p̄fuit ap̄lus. Mā xps cum vicariū suū petrū elegit: ei loco
hanc dignitatē concessit quem petrus ipse suo sanguine consecraret. Hierosolo-
mitanā autē ecclesiam q̄uis nycena synodus ab omnib; bono orandā esse volue-
rit salū tamen esse decreuit ius cesarē palestine: que tunc eius erat metropolis
Romana igit ecclesia vt sacri canones aiunt caput omnī est: que p̄ncipis apo-
stolor; ⁊ doctoris gentiū sanguine dedicata ibi apud se celeste regnū habere me-
ruit: vbi terrenū vsq; ad summū creuerat imperiū. Mā sicut romulus ⁊ rem;
initū ibi mortalis imperij fecerūt: ita petrus ⁊ paulus celeste regnū fundauere.

Preconizat scripta eius.

Epistola. cccij.

E Meas cardinalis senensis. Ep̄o onetē. S. p. d. Litteris tuis ⁊ letati ⁊ ob-
lectati sum; . Letati quidē q̄ tempora nostra clari florere ingenij ⁊ vim
eloquētiē passim crescere atq; ad exteras penetrare nationes animaduē-
timus. Oblectati autem q̄ in epistola tua multū lepos: multūq; salis inuenim;
Et cū omnia que scribis grauiā dignaq; philosopho proculdubio sint: tum nobis
illud p̄cipuā quandā exhibuit voluptatē: q̄ in exemplis ietro ⁊ moyse quibus
impugnabaris: quasi armaturis tuis quib; ⁊ defendereris ⁊ aduersariū tuū fer-
res vt nouisti. Est enī simile hoc illi quod de virgilio legim; : qui cū crimini sibi da-
ret: q̄ homeri versus operi insereret sup. At hoc inquit quod vituperatis laude
p̄cipua dignum est: tanq̄ ego clauam ex manu herculis arripuerim. Hoc citidem
⁊ nos de tuo ingenio dicimus. Verge igit ⁊ florentes doquij tui vires sepe exer-
ce. Sic enim erit inter disertos oratores nō vulgare nomen tuū. Vale quanties.
Ex vrbe tercio octobris. Anno dñi. M. cccc. viij.

Ex humilitate se indignū
cardinalatu confert.

Epistola. cccij.

E Meas cardinalis senē. Leodrisio cribello. S. p. d. Affecerunt nos baud
modica voluptate prestans vir ⁊ amice singularis littere tue quas ex me-
diolano. xvij. kl. septembas ad nos scripsisti legimus iobannis crisostomi
ep̄lam: quam ex arabica romanā fecisti. Mescibamus te ante greci sermonis gra-
uiū esse: prius translationē hanc vidimus q̄ te grece doctum audire. Tanto
te magis extinamus quanto magis est duas linguas q̄ vnā nosse. Non est no-
bis iudicium de grecis. At quod latine scriptū est ex greco versum: si quid est qd
sentimus admodū laudabile est: rersum: suauē: nitidū. Gaudemus te huic do-
ctrinē profectum vt laudari ab omnibus tua scripta debeant. At quod de nobis
iudicium facis. Longe maius est q̄ nostra ep̄gant merita: noscimus nos ipsos nec
fallimur cum laudamus. Nō ad cardinalatū euecti sumus diuine miserationis est
non nostre virtutis. Nec omnia consilia dei humana pōt inuestigare cogitatio.
Sepe ad nostraz ruinā tendūt que nos quasi felicia vel cupimus vel admiramur
Necq; dignitas cardinaliū tantū in se boni habet quantū p̄ se ferre videt: ⁊ qui-
dem nobis qui tante glorie impares sumus instar est potius miserie q̄ felicitatis
Itaq; probe ad nos epistolā de exilio militis misisti vt solamen nostre calamitati

afferres aliquod: egemus enim cōsolatione nō parua. Nam sicut p̄stantissimi patres inter viles exulant boies: itaq; 7 ignari nostriq; similes quasi a patria fugati sunt cum cetui admiscerent probatissimoz. Idq; nobis accidit in sacri collegii accersis in quo trementes viuimus. Faxit deus vt si non implemus opinioniones hominum: at saltē ne confundamus eos qui de nobis bona predicant. Viri prestantes 7 tuo nostro singulares Nicolaus arcemboldus 7 scena coxtenis dum nos comendant faciunt magis quod se decet q̄ quod meremur. Stephanus cacia novariē. ad quē scribebas diez obiit. Nos loco suo tuas legimus litteras. Amauit te ille 7 amat proculdubio in paradiso viuens. Non enim perit aia cum a corpore abiret: neq; viri boni 7 stephano pares ad inferos migrant: dum satis fungunt: sed recta via celum petunt ei seruituri: eoq; fruituri a quo receperunt esse. Et vberio mana die. xxiij. octobris. Anno dñi. M. cccclvij.

Spondet cōmendato p̄ficere.

Epistola. ccciiij.

Eneas cardinalis senen. Nicolao arimbolito. S. p. d. Mille annis sita-
cuisses nihil ad me aut de me scribens: nihil tñ de nostro erga te amore di-
minuissimus. Necq; enim nos latet quocūq; in statu simus nos caros esse 7
amatos in mentetua. Accepim⁹ modo litteras tuas quibus amicū comariū no-
bis cōmendas. Erit nobis cure causa sua: 7 intelliget si opus fuerit tuas cōmēda-
tiones sibi fuisse vtilis. Hic cardinalatus quē sine vllis meritis cōsecuti sumus:
nulla in re nobis voluptati est: nisi vt aliquādo prodesse possim⁹ amicis nostris
inter quos tua probitas p̄cipuū habet locum. Quia est igit vt opera nostra cō-
fidenter vtaris. Cupimus tibi consortiq; 7 liberis bene esse. Vale optime: 7 nos
quando facultas se exhibet domū duci cōmendatos effice. Ex roma die. xxiij.
octobris. Anno. M. cccclvij.

Leodisius crebellus ad cneā filiū cardi-
nalē senen. in eplam iobis crisostomi. plog⁹.

Epistola. cccv.

Hic patrem reuerentia cultuq; dignissimū dñm cneam filiū episcopum se-
nensem 7 sacrasancte romane ecclesie presbyterum cardinalē benemeri-
tissimum leodisius crebellus. S. p. d. Existimo dignissime p̄sul ingen-
tem iam esse litterarū acervum: earum quē ex omni italia germaniaq; 7 ab opti-
mo quoq; viro studio congratulandi per hos menses ad tuam dignitatē sunt cō-
scripte. Et quis virtutes alias: alia merita: spes etiam in futurum vberiores sin-
gillatim 7 facile 7 vere: ex magna copia vt cuiusq; animus tulit (etsi non iisdem
verbis) annotauerit: eandem tamen scilicet eandemq; voluntatē videre videor
omnes imitatos esse. Quo numero cū 7 ipse fuerim ab amplitudine tua nō ab in-
genio meo vires capies: statui impresentiarū: nouo ac diuerso scemate felicitatē
tibi tuā 7 diuine maiestatis. p̄pitū nūmen ante oculos ponere. Hec est epistola io-
bannis crisostomi: qui cū ex pontificali throno suo pulsus 7 exilio damnatus eēt
amicq; exinde sui seq; scitatis 7 eloquiū diuini cultores merore 7 cruciatib⁹ affi-
cerent: ad ariaciū ep̄m 7 ip̄m exilio dānatū hāc eplam luctus 7 miseriarū primo:
deinde p̄dicationis plenā scripsit. Quā ego dñi e greca latinā fecissem statui p̄sta-
tissime dignitati tue: ea potissimū cā dare: vt intelligas quāto meliore p̄dicatione
cū diuina pietas agat. Illū enim virū sapiētia 7 scitate priarū: inimicorū fraudes po-
tētiaq; p̄fundedit: tu oīz ad exstantiū iudiciā mirabili ingenio 7 vite cādoze su-
pasti. Ille ex p̄ia crudelitē pulsus ē: tu a remotis regiōib⁹. Quis ibi etiā felicitē tege-
res felici⁹ tñ in p̄ias se reuocat. Ille de throno suo elect⁹ ē: tu ad maiorē sublimā-
tus es. Illi ruina suos oēs miserabili calamitate inuoluit: tua hō felicitas tū cete-
ris oib⁹ amicis 7 diētib⁹ tuis: tū mibi maxime p̄bennis leticie mām p̄buit. Itaq;
leges hec diui crisostomi scripta non ingratīs oculis. Sed ita tamen vt scribētis
grauitas interpretis nouitate nō ledat. Quā hō reuerēdissimā paternitatē diuissi-
me dñi valere p̄cib⁹ p̄cor: cuius grauiissimi p̄cones: nicola⁹ arcemboldus 7 scena

curtensis non in hoc clarissimo senatu tñ sed in omni italia primarij viri eidem sese sumo affectu comendant. Mediolani. xvj. kl. septēbris.

Johannes crisostomi archiepi constantinopolitani in exilio constituti ad ciriacum epm et ipsum exulem Epistola e greco in latinum traducta a leodisio crebello.

Epistola. cccvj.

Exe rursus exauria merorem tui vultus et dissipabo cogitationes que hanc nubem efficiant. Quid enim est quod contristans et meres: quia gravis est pcella et acerbum naufragium quibus ecclesia perturbatur. Nec et ego scio nec quicquam inficiabit. Sed si velis barum tibi rerum imaginem fingam: mare cum videatur ab ymo fundo ventis couelli: nautas vero ipsos et clauis et remis manum genibus complicare: et propter tempestatem desperatione deficere: non celum aspicientes: non pelagus: non arida: sed per transita iacentes lamentari et flere: atque hec quidem in mari pueniunt. Hunc autem in nostro mari periculis tumultus periculis etiam fluctus: sed tu rogas dominum nostrum iubeat christum qui non arte superat tempestatem: sed spiritu sancto pcellam dissoluit. Et quis rogaues neque exauditus sis ne deficias animo. Huiusmodi enim consuetudinem seruatur benignus deus: nec enim ille tres pueros liberare non poterat ne in fornace ignis mitterent: sed cum captiui facti essent et in barbarorum regione deportati: nudati insuper pena hereditate: et ab omnibus derelicti: nihilque eis reliquum superesset: tum subito christus verus deus repentinum miraculo dissipauit ignem. Cum enim scorum virtutes ignis non preferret: exiliis fortas: et quotquot circa fornacem inuenit chaldeorum absumpsit. Ecclesia igitur illis fuit fornax: ipsi vero creaturam omnem inuocabant visibiliaque angelos et prelatos atque oia colligentes dicebant. Benedicite oia opera domini domini. Aides ut scorum patientia et igne et rore mutauit: et tyrannum couertit. Vris enim in vniuersum orbem dimissis: magnus inde sydrach misit et abdenago. Quarta insuper quicquid acerba pena imposuit si quis verbum aduersus eos protulisset: publicetur ei totum orbisque substantia diripiatur. Ille igitur delecto atque pusillo aio esto. Nam et ego cum a ciuitate expellebar nihil horum non cogitabam sed mecum ipse dicebam. Si quidem voluerit: impatrit me exilio danare danet. Domini est terra et plenitudo eius: si mediis secari voluerit. Secet. Isaiam habeo in exemplum. Si in pelagus me preici iubeat: iona reminiscor. Si me velit in fornacem mitti: tres pueros habeo hoc preposui. Si me vult feris obicere daniel in fouea leonibus appositum recordor. Si me lapidare voluerit lapidabit: stephanus: mecum est protomartyr. Si caput auferre auferat: habeo iohannem baptista. Si facultates arripere arripiat: nudus egiui de ventre matris mee et nudus reuear. Hortatur me apostolus dicens. Verso namque bovis deus non accipit: sed si bovis placeret christi seruus non essem. Armatus me david inquit. Loquar in conspectu regum et non confundar. Multa aduersus me perfecerunt dicentes me in conione quidam accepisse postquam iam comedissem. Quod si quidem ea me factum est: deleat nomen meum de libro apostolorum: neque scribat in libro fidei orthodoxe. Nam si huiusmodi quippiam me factum sit egeret me christus de regno suo. Si vero marie hec dicentes intendunt: coddem noster et paulus quod cena facta integra domum baptizauit: perdenet et ipsum christum quod postquam cenasset apostolis conione dedit: percutit me cum muliere iacuisse nudate corpus meum et inuenietis meborum meorum mortificationem. Verum hec oia liuore impulsu fecerunt. Tu autem valde contristans ciriace frater propterea quod hi quibus auctoribus in exilium pulsus sumus summa fiducia per forum ambulant stipati satellitum turba. Verum et tu rursus diuinitate lazarus memoria repete: vtri eorum in presenti seculo afflictionis vtri gaudia contingunt. Quid illi non ouit paupertas nunquam velut athleta et victor in sinu abrabae depositus est. Quid autem illi profuerit diuinitas in purpura et bysso subiecti ubi lictores: ubi satellites: ubi in aureis frenis equi: ubi parasiti et regalis mensa. Hunc quidem tam latro ducebat ad monumentum nudam aiam de mundo efferens et exclamat inani voce. Pater abraham mitte lazarus ut irriget extremum digitum et refrigeret mihi linguam. Vroque enim vehementer. Quid patrem vocas abraham cui vitam non es imitatus. Ille domusque cunctis hominibus hospitium prebuit: tu autem nullius

paupis vnq̃ curā egisti. Non est q̃ lugeam⁹ aut desleam⁹. Mas qui tantarū erat
diuinarū dñs: aque gutta dignus nō fuit. Cū participē micarū nō faceret paupe
rem: gutta aque nō recepit. In hyeme nō seminauit misericordiā venit estas et
nō mesuit. Et bec dñi est dispensatio qui ex aduerso statuit pditionē impijs ⁊ ius
tis retributionē: vt sese respiciāt ⁊ inuicē cognoscant. Tūc eteniz q̃libet martyr
ppriū tyrannū cognosceret: ⁊ tyrannū propriū martyre quē affligit: s̃ nequaquē bec mea
verba sunt. Tu audi sapientiā dicente. Tūc in multa fiducia stabit iustus in con
spectu tribulatiōis se. Quēadmodū em̃ viator in estu pambulās siti q̃ ardēs si lim
podissimū inuenerit fontē: ⁊ multa correptus fame si ad mēsam omnib⁹ repletas
cibarijs p̃sederit: p̃bibeat aut a potētiore aliquo mēsam attingere aut cibus ve
sci torq̃bit vebemeti animi dolore: ⁊ affliget qm̃ iuxta fontē cōsederit aque vsus
neget. Sic in die iudicii videbit impij exultātes sanctos: a regalibus aut mēse frui
tione acerbunt ⁊ bona tñmōdo videntes eorū vsu carebūt. Et em̃ cū vellet deus
vlcisci adam: fecit e regione paradisi terrā: vt p singulas horas ad illas respiciens
optatā regionē vnde exierat animi dolore torqueret. Sic ⁊ nos hic inuicē nō con
gredimur: illic em̃ nullus nos a mutua cōuersatione p̃bibeat. Videbim⁹ autē il
los qui nos in exiliū dederūt quēadmodū lazarys viuūt ⁊ martyres tyrānos su
os. Ne igit̃ desperaueris sed recordare. p̃phete dicētis: substantiatiōe hominum
ne timueritis ⁊ eorū contēptu ne vincamini. Sicut em̃ lana a tinea sic corrodent⁹
⁊ tāq̃ vestis inueterascent. Aduerte aut ⁊ ipsum dñm quēadmodū statim ab
incunabulis p̃secutionē patit⁹: ⁊ in barbarā terrā enīc is qui mundū cōtinet: exē
plū nobis factus ne molestē aduersa feram⁹. Memoria repete saluatoris passio
nē quāta obprobria p̃pter nos sustinuit. Quidā em̃ cū samaritanū vocabāt: quidā
vō demoniacū ⁊ gulosum ⁊ pseudo p̃phetā. Dicūt em̃. Ecce homo edax ⁊ vini
potator ⁊ qui in principe demoniorū demonia eijcit. Quid aut cū eum ad patibū
lum ducerent. Quid etiā cū aceto ⁊ felle potaret eum. Quid cū caput eius arun
dine pcuterent. Quid insup cū diamidē in dūerēt ⁊ spinis eū coronaret ⁊ p̃ciden
tes eū illuderēt: oēm q̃ in illū cōtumelie speciē exercētes. Cūq̃ circūducerēt illuz
sanguinarij illi canes: tūc cū nudus ad passionis locū cōduceret. Cūq̃ illum oēs
deseruissent discipuli: ⁊ vnus quidē ipm̃ negauit: alius vō euz p̃didit: ceteri fuga
sele occurrerūt: s̃ solus stetit in medio turbe illius: dies em̃ festus tūc oēs congre
gauerat. tāq̃ maleficiū in medio sceleratoz eū crucifixerūt. Cūq̃ insēpultus pen
deret. non ante eum a cruce deposuerūt q̃ ipm̃ quidā expectit: qm̃ sepultura cum
ceteris dign⁹ nō videbat⁹: cū tamen nullā in eū culpā adinuenissent. Et dixerunt
q̃ nō resurrexit sed furati sunt eū discipuli eius. Recordare rursus ⁊ ap̃los quē
admodum omnib⁹ ex locis p̃secutiones patiebant̃ abscondēbant⁹ ⁊ p ciuitates
cū nō possent in publicū prodire quēadmodū petrus apud simonē coraziū latuit
⁊ paulus apud venditricē purpure mulierē. Nec em̃ diuitibus fidebāt. Postmo
dum aut omnia plana facta sunt eis. Tu quoq̃ non tristeris. Audiui em̃ ⁊ ego de
illo delirante nectario: quē constituit imperatrix in throno q̃ fratres ⁊ virgines
affligit: qui cōicāre secū noluerint: multi etiā eorū p̃pter me in carcere mortui sunt.
Et em̃ sub specie ouis lupus ille figurā ostendit epi. Mechus aut cristit. Sicut
em̃ mulier adultera est que viuente marito alteri iungit: sic ⁊ ip̃e adulter est nō car
nis sed sp̃s: viuente me ecclesie mee thronū inuasit. Nec em̃ tibi scripsi a syracu
so ceciliē vbi nos regina mandauit exulare. Multe vō tribulationes in via no
bis acciderūt: at nos nullius curā fecim⁹. Cū aut venissemus in regionē capado
ciā in throno ceciliā: corēem q̃ nobis obuiē fuerūt patrū sanctorū viro z: nec so
lū bi sed ⁊ multitudines monachoz ⁊ virginū imortales lacrimarū fontes effu
dentiū. Flebant cū viderent nos exiliū abeuntes dicebātq̃: secū vtilius solis ra
dios obscurari q̃ a Iohannis ore silentiū agi. Nec me perturbauerūt ⁊ affligerūt
cū viderem omnes flentes circa me qui cetera omnia paruifeceram. Valde autē
benigne nos suscepit ep̃us ciuitatis huius multaq̃ in nos charitatē ostendit vt

etiam si possibile eēt thronū suū nobis decessisset nisi nos lege teneremur. Obsecro
et tua genūa tangēdo obsecro abijce huius mestici delictum p nobis memoriā ba
bis ad deū. Et h nobis scribas obsecram?

Preconizat scripture ornati.

Epistola. cccvij.

E Meas cardinalis senen. Dogio florētino. S. p. d. Rure vatas pogiaman
tissime lras tuas accepim? q nobis z iocunditati z voluptati fuerūt. Neq
enim est ali? quisq boium cuius scripta libentius q tua legam? Est enim
in eis z dicendi ornatus z sine quo sacrificiū veteres fieri noluerūt debiti salis cō
dimētū. Gauden? te bñ valere. Et inē rusticādū p̄bilosopari. Etinā z nos par
vita teneret. Sūt q egreferūt inter rusticos vitā agere ex qbus nihil queāt dice
re. Nobis aut molestū est inē eos versari quos nihil docere possum? Redet sem
per discere z m̄gri voces oibus bonis aurib? inculcarī n̄rīs. Qz si alterū eligendū
est: auditores libenti? q doctores ferem? Nā si pueris molestū ē sp̄ audire: qd se
nes agāt. Poeta insignis in opis sui initio. Semp ego inq̄ ap̄ditor tñ nūq̄ ne
reponā veratus toties rauri theseide codri. Multi sunt bodie z codri z trasones
quos audire inuite cogimur z nihil discētes discere. Nos igit felice dicimus q
apud eos cū traducis q te plane sapientē faten? z audist? cupide. Quis alio i
loco fueris idē tibi accidat necesse ē: cū? etiā apud patres nros nomē laudatissi
mū fuit. Ad oblationes tuas nihil mō respōdem? Cū priozib? lris z quo te loco
babeam? z qles erga te sum? abunde a nobis scriptū fuerit. Credim? te arbitrari
nos z tibi z tuis eē deditissimos q si eo es aio nihil falleris. Nos oia de te nobis
p̄uademus. Vale ex vrbe. xv. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

Refert nouitates italie.

Epistola. cccviij.

E Meas cardinalis senen. Jobāni cardinali sci angeli. S. p. d. Et buda itez
lras tuas accepi pater colēdissime. Ex quib? vici nō cōperto cōuentu au
strales reges dignationē tuā cū iaurinū venisset retrocessisse. Nō est mibi
dubiu quodcūq̄ facis optimo p̄silio fieri. Turbines illarū partiū nōdū esse seda
tos: z publica z priuata causa molēte fero. Sz nouit deus (sine cuius nutu nihil
agit) quid rei xpiane expediat qd redeas in germaniā praga p̄petes z p̄bo z lau
do. Nō times in re bohēmica: credito nihil ego temptabo: fileo z filebo q̄diu vo
lueris nō tñ a dulabor. Nō sum in opinione tua vt scandalizari teutones illa in
re puten. Sz quis mibi nō psuadeas. Nō tñ plus mibi q̄ tibi credo. Cedo z ca
ptiuo ingeniu meū: z vbi nō est rō auctoritati cōsentio. Illud tñ vaticinor. Nūq̄
vel tua dignatio vel mea paruitas bohēmiā ex integro apostolice sedi vnitā vide
bit. Etq̄ ego vtinā fallar sim vates z inueniar in hac p̄betia ignauus. Verēb?
n̄rīs nihil est qd scribā memoratu dignū. Urini cū comite cūerso sicut beri z nu
diustercius bello se agitant. Cōcordia sepe q̄sita nūq̄ inuēta ē. Cardinalis ei?
familie abest neq̄ se turū rome arbitrat. Aplica pietas cō ē vultu q̄ fuit dñ abijsti
Prefectus vr̄bis e grauissima febre cōualuit. Vicinū? e regno neapolitano cūz
copijs suis in agrū picenū p̄fec? sigismundō malat esse bellū inuulit: castellaq̄ nō
nulla ei ademit. Benuēses a regis classe admodū opprimunt. Legat? marchie in
dies expectat cancellariā intraturus. Que scribā non habeo plura. Cōmēdo me
reuerēdissime dignationi tue rogās vt si regē hungarie aders. Apud eū cām ec
clesie ince varinien. aduēnes. Nā is cū rege polonie plurimū pōt.

Refert grates de rescriptis ma
teriā scribēdi querens.

Epistola. cccix.

Ogius florētinus Ence cardinali senen. S. p. d. Cū querere aliquod epi
stole argumentū pater z dñe mi reuerēdissime nihil sane occurrēbat quod
aut mea scribere aut tua scire maxime interesset. Et tñ cū scribere cupia
recurra ad illud qd te ipsum credere arbitror: me penit? tuū eē tibiq̄ satisfaciendū
cupidū: si qua in re mea tibi cura studiū ope diligentia op? eēt: quis bec mea polli

citatio inanis esse videt̃ cū rure habitē vbi nec mihi quidē videoꝝ satisfacere pot-
se: nedū alijs meā operā polliceri. Recessi itā dudū cū familia ab vrbē: dedinandi
morbi grā. Vbi suffultus libris inter hos rusticos aliquid mihi sapere videoꝝ: le-
gens tamen sepi⁹ mitigo solitudinē que hoc tpe videt̃ eē salubris: sed legendo as-
sequor: vt minime videar eē solus sed in pstantissimoz viroz cetū quoz vocib⁹
melior fio: ⁊ ab inani appetitu remotior. Verū qd in primis scribi oportuit: postre-
mū erit. Ego tibi gratias quātas possuz maximas ꝑ lris qb⁹ mee cple tā eleganc
tā humaniter tā amice respōdisti atq; adeo suauit̃ ⁊ beniuole vt ne filio quidē pa-
rens alijs tanta charitate ac beniuolentia scribere potuisset. Nec scripsi paucis
tecū loquēdi materiā q̃rēs. Ne forte mea taciturnitate antiq̃ erga me beniuolen-
tie obliuiscarj. Vale diu ⁊ felix ⁊ me vt soles ama. Die tertia. Nouēbris rure.

Loquens de odio cācellarij in pialis ⁊
petit ꝑmotiones ꝑ cācellariū austrie cōmitti.

Epistola. cccx.

E Meas cardinalis senen. ffriderico impatori. S. p. d. Accepilras a bartho-
lomeo canonico varinien. ꝑcuratore meo: q̃ scribit mihi se circa negociuz
meū benignissimū ⁊ humanissimū habuisse respōsum. Nam vt retulit sibi
benrichs riedrertua maiestas litteras requisitas ac serenissimuz regem polonie
mei causa scribi iussit. Fecit tua clementia vt cōsueuit erga me seruulū suū cui⁹
auxilio atq; fauore ad cardinalatū eleuatus sum. Sed seruauit etiaꝝ suam in me
cōsuetudinē cancellarius vlricus qui rogatus ⁊ interpellatus multis vicib⁹
quas iussus erat litteras expedire contempsit. Expectauit ꝑcurator meus ser-
diebus ⁊ tandem sine litteris tue maiestatis recessit. Ob quā rē negociū meū ma-
gnū patiet̃ detrimentū cuz videbor tuo fauore ꝑuatus. Nescio cur me ille adco-
psequat̃. Nā si ego illā ecclesiā nō obtinero nō tamē aliquis amicus suus eam
adipiscet. Supplico igit̃ vt tua clementia ꝑ aliā cācellariā lras requisitas expedi-
ri iubeat. Et deinceps si quid occurrat mea causa scribendū: in cācellaria austrie
digne mansuetudo tua id cōmittere expediendū. Nam ego vlrici grām inuenire
non possum nescio sua an mea culpa. Ego bis dieb⁹ suum cōsanguineū apud ꝑ-
tificē maximū adiui ⁊ cuz illi deesset pecunia in domo mea alui donec expediret
Deus sibi melioꝝ mentē ꝑbeat. Noua istarū partiū bec sūt. Azini ⁊ comes euer-
sius adbus bello se verant. Comes iacobus piccinin⁹ sigismundū malatestā ar-
mis lacessit. Rex aragonū genuēses classe ꝑemit: ⁊ in riparia genue plura oppi-
da vi ⁊ tractatu cepit. Papa sospes est ⁊ in rem cōtra thurcū seruentioꝝ indies as-
urgit. Ex oriente certū est nunciū allatū thurcos apud mitelenā bello victos fu-
gatofq; eē. Alia nō occurrūt. Facio me cōmēdatū sublimitati tue ad ei⁹ semp mā-
data paratū. Ex vrbē. xij. decembꝛis. Anno. cccdvij.

Epistola. cccxi.

E Excusatoria ꝑ ꝑpositurā nō impetrauerit. Meas cardinalis senensis Jobi nibili. S. p. d. Accepim⁹ lras tuas quib⁹
rogas ꝑpositurā brunen. tibi impetrem⁹. Voluissē nō ꝑuētā amicitia
tua. fecissē ꝑ te qd nostre vires potuissent. Nā te sincere amamus et
fratris habem⁹ loco. Sed iā circiter menses tres elapsi sunt: qd dñs viceflaus bo-
bem⁹: cū hic eēt orator dñoz de rosis: eā in nostra ꝑsentia a dño nro ꝑtuiti ⁊ pa-
pa nobis cōmisit vt adueniēte tpe sibi ad mētē deducere. Itaq; nō poteram⁹
fidē non seruare. Veni ca ꝑpositura viceflao collata est ꝑuis maiestas regia refer-
uari illā postulato cuperet. Rogam⁹ igit̃ vt equo animo feras qd factū est. Nos
deinceps curabimus ꝑo viribus tue voluntati moꝛes gerere: si quid occurrat in
quo possimus tibi adiumento esse. Nā certe antꝑ sumus ꝑ tua virtute tibi nō eē
ꝑuisum. Si obtineremus varinien. ecclesiā ibi aliquid pingue tibi ꝑcederemus.
Sed res longa est atq; ꝑplexa. Agim⁹ tibi grās qd nouitates illarū partiū nobis
seꝑ numero scribis. Idq; vt sedulo facias rogamus. Datū rome. xij. die nouē-
bris. Anno. M. cccclvij.

Arguit de negligentia.

Epistola. cccxij.

Atheas cardinalis senen. Jobi binderbachio. S. p. d. Accepim⁹ ex litteris bartholomei canonici varinien. pcuratoris nr̄i lras in causa nra petitas quibus a cesarea maiestate cessas: nō tñ obtentas fuisse: qm̄ cācellari⁹ eas expeditore suo modo neglexisset. Ob quā cām bartholome⁹ quibus sex diebus expectasset sine illis recessit. Et lz artongus illas ad nouā ciuitatē deferre debuisset nībīl tñ factū est. Mō miramur de cācellario. Ille est erga nos seruat suā p̄suetudinē. S; miramur te passus esse res nr̄as in man⁹ illius puenisse qui nosti: et nos et illū. Poteras insup cū eius p̄crastinationē videbas cesarē accedere et rei nr̄e alio modo cōsulere. Nos bic nullā habem⁹ curam aliā q̄ cesari et suis morē gerere: et scimus nos id obnoxios facere nec cessabimus vita comite. Equū tñ putam⁹ alie nos in curia cesarea tractari. Et cū nō dubitemus p̄ncipis grām nos bz̄e: nō possumus nō rehemēter admirari rē ita nostrā esse neglectā. Ceterū cū p̄terita rēp̄bendi facilius q̄ corrigi queāt. Rogam⁹ deinceps nō patiaris: quod nostāgit ad imp̄ialem deferri cācellariā et cū nos hic vestri sumus vos illic nō sitis nobis alieni. Si videt aliq̄ via q̄ ad huc lre mitti ad regē polonie possint: facito q̄ amico credis eēytile et purga morā. Vale ex roma die. xxi. octobris. Anno M. cccclviij.

Doctat in rebus suis nō ita negligenter agere.

Epistola. cccxij.

Atheas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. d. Lre cesaree ad regē polonie nostri cā scribende vt ex bartholomeo fumus edocti quibus a cesare cōcesse benigne: obtineri nō potuerūt. Nescim⁹ an vel vlcī culpa rēruit exp̄ditionē an tua qui homini nobis parū amico exp̄ditionē cōmisisti. Nos certe nō sine grandī dāno frustrati sum⁹. Si quid a nobis est. ppter qd̄ ita debeamus in curia v̄ra tractari rogam⁹ nos certiores efficias. Esti peccatū nr̄m est id emēdabimus. Nos certe qui a cesare veniūt sūma eos diligentia p̄sequimur: ac nō solum verbis sed etiā pecunijs adiuvam⁹. velit deinceps tua amicitia negocia q̄ nos cōcernūt ad aliā deferre cācellariā vbi amicos habem⁹. Et lras nr̄as cesareo culmi ni legito. Datū rome. xxi. nouēbris. M. cccclviij.

Conquerit p̄motiones suas a cācellario neglōctas.

Epistola. cccxiiij.

Atheas cardinalis senen. Alrico ep̄o gurgē. S. p. d. Baudem⁹ de reditu tuo et q̄ maluisti magnā pecuniā q̄ corp⁹ negligere. Si potuissē tibi esse adiūmēto id quidē cupide egissē: neq; neglexim⁹ qd̄ in nobis fuit quibus p̄fuit nībīl. Ita nūc res se bñt: neq; humana neq; diuina iura pōdus habet. Sed putam⁹ adhuc illū daturū penas q̄ tātū admisit scelus. Nūc qd̄ scribam⁹ non est aliud nisi qd̄ tecū cōquerimur nō potuisse nos in curia cesarea lras obtinuisse ad regē polonie cōmēdatiuas. Qd̄ quidē nō de ce sare dicim⁹ nā sua māsuetudo benigne anuit lras scribi debere. S; cācellaria impedimēto fuit. Cui⁹ rector p̄crastinādo negauit exp̄ditionē et pcurator nr̄ delusus abiit n̄ sine dāno magno nr̄o: q̄ lras cesareas nob̄ admodū pfuturas arbitramur. Rogam⁹ te vt cesareo culmini expōnē vel. Et si q̄s ē quidēdī mod⁹ rei mee p̄sulito. Ex roma die. xxi. nouēbris.

Esti se tanta laude indignū sciat mauult laude q̄ vituperiō transgredi.

Epistola. cccxv.

Atheas car. senen. frācisco p̄bīlcpbo. S. p. d. Lras tuas frācisce amātissime et qd̄ suauissimas accepim⁹ mediolani ad. viij. kl. nouēbris scriptas. Lūg bis dulce carnē sale cōditum optimo. Priores q̄ nobis reddite fuerāt et s̄sus impes ex officina tua piocūdī terfiq; q̄b⁹ iāp̄zidē respōdim⁹. Nūc pauca ad noua scripta dicem⁹. Jobes papa terci⁹ et vicesim⁹ cū pl⁹ equo laudaret: scio inq̄t me ludī: f̄ falsa q̄z laus me delectat. Idē et nos vixerim⁹: nō sūt nr̄e q̄s nob̄ attribuis laudes. Sam⁹ q̄ pede claudicam⁹ quē tolem⁹ tentē. Laudari tñ falso q̄vero

vitupari malim⁹. Tibi grās habem⁹ q̄ nos imortales facis. Librū tuū iam viddi in cathalonā abūse putamus. Vñbil est qđ de illo speres. Vacua bibliotheca est p̄ter verbosas leges nihil bz:: zenophōtē filiū tuū optimū adoleſcētē z tuis imbu tū disciplinis i familiā n̄ram recepissē⁹ z sui z tui cā libent⁹ si facultates n̄re tulissē⁹. Sz nō sūt opes n̄re q̄ lōgū serāt famuloz ordinē z cursā splēdidā. Viuim⁹ te nui mēsa z inē vltios bñ cardinales facē eē putam⁹. Vale z nos p̄ge amare: qñqđ ē id reciprocū sit. Ex vrbē romana. viij. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclvñ.

Cōquerit p̄moriales lras p cācellariū neglectas.

Epistola. cccxvi.

E Meas cardinalis senen. Hērico senſteben. S. p. d. Negligēter factū est qđ ēre impiales nō sūt bite. Ita illi amici sūt nos aliē cū eis agim⁹. Curandū est nē desint. Fortasse ita placet deo: regi tñ sum⁹ obnoxiū. Scim⁹ impatorē nō ēē in culpa cuius benignitatē expti sumus: vñcia ea malignitas est. Cura ex periēde rei tuāē. Quidq; mādātū pcuratorib⁹ n̄ris dederis: id volum⁹ ratū esse. Credimus tñ necesse erit paulū eo p̄ficiat: alioqñ parū speram⁹ cū te buc rediturū audiam⁹. Alia q̄ mō scribam⁹ n̄ occurrūt: ita ita se bz sicut beri z nudius tertius. Ne pos pape ad huc egrotat z putat eua sur⁹. Legat⁹ ex marchia p̄pediē rediturus expectat. Vale optie. Ex vrbē romana. die. xxij. nouēbris.

Epistola. cccxvij.

Drepositurā amico impetrauit.

E Meas cardinalis senen. wenceslao bobemio. S. p. d. Seruauim⁹ qđ p̄mi sim⁹ z annuēte deo satisfecim⁹ tue volūtati. Drepositurā bzuemē. p̄secut⁹ es z munē aplico z n̄ra potissimū sollicitudine q̄ iuuāte reuerēdissimo dño rothomagenſi cardinalē papien. alteri p̄sulentē vicim⁹. Tuū nūc est vt possēssionē assecl studeas z p nobis in ecclia varimien. tuas opas impitimas in q̄ renoue indies difficultates emergūt. Faciūt dñi de rosas rēnobis gētissimā si bac de cā ad regē polonic te miserint. Vale. Ex vrbē romana. viij. kl. decēbris.

Epistola. cccxviij.

Excusat quare nō scripserat.

E Meas cardinalis senen. Latino cardinali de vrsinis. S. p. d. Q̄uis nō scripsi batten⁹ p̄nitati tue: nō tñ min⁹ illi z dedit⁹ z affect⁹ fui. Sz cām mee ta citurnitatis tua singularis p̄udētia p sese optime nouit. Mō sūt ea tpa q̄ missitationes lraz exposcāt. Nec vidi meis lris aliqd afferri posse p̄sidiū rebus tuis qđ si vidisses etiā cū piculo scripsisses. Ita est dignatio tua de mēmerita est. Nūc nō tacco z simul supes oro vt finē aliqñ tuis tēpestatib⁹ tribuāt: z reddant nobis psonā tuā: q̄ nō sine incōmodo sacri collegiū caret. Nouitates nullas ba beo scribēdas q̄s nō putē dignationi tue notas: nisi forte germanicas: si implicati bello p̄prio boies nō solēt externa curare. Nec scripsi ne p̄petuū silētiū meū accusares q̄uis scio tuā circūspectiōne ita me suū seruitorē amare: vt nihil in sinistrā p̄tē recipiat. Cōmēdo me itez atq; itez paternitati tue ad e⁹ mādāta patissimuz Ex vrbē die. xxvj. mēsis nouēbris. Anno. M. cccclvj.

Cōsulat cōquerētib⁹ grauamini a vrbis cōtra alamanos

Epistola. cccxix.

E Meas cardinalis senen. Theoderico archiepo colonien. S. p. d. Ex lris q̄s mibi q̄sq; scissimo dño n̄ro scripsisti serenitatē tuā erga scām romanā p̄i ināq; sedē plane cognoui: neq; ambigo vbi tua dignatio sit: ibi nihil p̄cludi posse nō iustū sanctūq;. Ago grās benignitati tue q̄ palā mibi dignata ē ap̄ire qđ sentit. Vlex qz certificat⁹ ē dñs n̄r in p̄uētionib⁹ q̄ i germania fiūt aliq̄ tractatū q̄ hāc sedē cōcernūt. Oro ne tua circūspectiō bis aures adhibeat q̄ nouitates efficere cupiūt vt vel sic emergāt. Nāq; si romane sedis auctoritas deprimet⁹ credito qz nec tua nec alioz epoz salua manebit. Audito tñ que cōsulis vt hic quoq; ea reformenē q̄ odiū tue natiōis pariūt: z ego si mea vox audiet ad id opaz dabo

Nam et hic aliqua committuntur: que non laudo oia. Verum illud salubre puto ut super grauinibus que vestri allegat ad romanum pontificem recursus babeat: qui non ne gabat assensum iussu petentibus. Tibi ea cura est ut ea se agat que nationi tue de qua quodammodo vni me puto et honori et utilitati sint. In rebus autem que tue apud sunt ita me habeo et habeo quoad vixerim tamquam in eis sint. Scio enim quantum dignationi tue debeo cuius humanitas multis me affecit beneficiis. Ceterum quia propositura sententia quam nunc mihi commedata est in dioecesi ac dominus tuis lita est: placeat patribus istis mandare ut officialibus meis quatinus consuetum est absque controuersia pareat: ita ut gaudeat ea dignitas se mihi commissam esse. Et cardinalis senen. apud prefule: colonien. intelligat non esse in ultimo loco. Nec alia modo. Comedo me tibi ex romana urbe quarto nonas decembris. Anno. M. cccclvij.

Deat se cesari commendatum fieri ob nelectas litteras promotoriales.

Epistola. cccxx.

Mneas cardinalis senen. Ulrico episcopo gurgem. S. p. d. Suscepisti litteras tuas rocauimus ad nos questigio procuratore berfordensium cum quo plura locuti sumus. Illud ab eo tandem obtinui ut in causa illa testamentaria non procedatur nobis inscijs. Et putamus enim quietum iura desiderium tuum donec adueniat noster senesciverit. Est enim hic procurator vir bonus et infortunio tuo copatit. Soluit tamen ne principes sui cum tergiversari suspicerent. Nec alia modo rogamus ut nos maiestati cesaree comedas et nos in gratia eius retineas quia ipse est cui pro ceteris qui viuunt obligati sumus. Displicet nobis non habuisse nos illam fortunam ut pro nobis cesarea maiestas regi polonie scripserit in causa varinien. ecclesie. Fecit hoc verum Ulrici consuetudo quam gratias cesaris nobis impediunt. Id nobis est non dano solu sed etiam infamie. Nam qui nos annis. xv. seruasse cesari scimus nostram paruifacit existimationem: cum litteras comedaticias ex curia eius obtinere nequimus. Deinde rogamus aliter agat nobiscum quam dies noctesque cesari seruire et suis curialibus more gerere studemus. Vale optime. Ex urbe romana die sexto decembris. Anno. M. cccclvij.

Denegata dispensatione ut in sacris constitutus nubat significat.

Epistola. cccxxi.

Mneas cardinalis senen. Iohanni frunt. S. p. d. Affecerunt nos lre tue non paruo gaudio vir pntas et amice singularis: quoniam nuda scribis et interna animi tui patris. Credimus te uti non insulso philio si cum nequas pntine conuigium quis id prius cogitandum fuerat antequam initiatoris sacris ordinibus. Sed non sumus diu oes quam futura prospicere valeamus. Quoniam hic vetus est ut legi carnis resistere nequas melius est nubere quam vri: non tamen hec pontificis suia ut dispensandum censeat: statim sua serenitate: nec putat vni concedendum quod multos in notum verat malum: et vni pati promulgandum in inconueniens arbitrat. Expectandus est igitur ut tute agas alterum apertius quam mihi sit. Nescimus tamen an vita tadium comes erit. Nam sepius agni promouimus ouibus. Quamquam nobis geris opinionem ut deponas rogamus: neque enim nos hi sumus quam arbitris. Utina ita viuamus ne cardinalatum indigne videamur adepti. Cupimus nos sepe reuerendissimo patri domino nostro colonien. facias comedatos cuius vitam diuturnam cupimus et sue dignationi re gratam facere optamus. Preposito scilicet florentini et tulmano ut nos offeras petimus quos inter amicos obleruamus. Nec secus de iohanne plart dicimus. Sumus enim omnibus obligati. Vale et procuratores nostros ut plique consequamur adiuvam. Datu rome die. vij. decembris. Anno. M. cccclvij.

Committit diligentiam prefectus sui et indulgentias impetravit.

Epistola. cccxxij.

Mneas car. senen. Iohi tolner. S. p. d. Que scribis oia cum voluptate legimus aduertentes quod nos a sinceritate et amore perscrutari. Quam nobis et fides et pudentia magno innotum est. Circa rem propositam expectamus decanum procuratorem. Sed ille fortasse id tardior est quia sperat nouis quam cunctis legibus se se magnifice. Utina magis sit cum reipublice utilitate christiane. Intelligimus ecclesiam quam nob

propositura dimittere intendit domini beati ruinosam quam palatinus comitatus ecclesie si-
milibus reparari vult. Quod si forte reddidit plurimum annorum in ea prestantis id nobis est one-
rosum. Rogamus igitur attente ista penes et cuncta nobis rescribas. Pro ecclesia col-
legiata impetrauimus septem annorum indulgentias plures obtinere nequiuimus et illas
ad .x. annos duraturas. Si voluit expedire poterunt hi quibus ea cura commissa est
illos qui possunt cum bonestate per ecclesiam variam efficere voluntarii sumus. Comedo
nos episcopo de cano ac iohanni de pakenstein amicis optimis. Et vale in domino semper
Et roma die .vij. septembris. M. cccc. vij.

Notificat animum de se sentientium.

Epistola. cccxxij.

Menas cardinalis senensis iohanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Accepi ex
aurino lras tuas. Scripsisti nos hic oia bene agere. Putavi id yronice di-
ctum esse hunc yroniaz oem abusiue cotendit. Ledo vincentisq. de manu. De
re altera bobemica non est quod modo disputem. libris non lris est agenda et tandem sua
cuiusq. sententia remaneret. Velle dignatio tua in germania potiusquam in hungaria degeret
Idque putare vtili. Res periculse agitantur: contra nos sunt gallicana appetunt san-
ctione quam nobiscum sentiunt papam et aplice sede requirunt. Tua prudentia multum utilis
est ad obviandum priusquam vulnus infligat. Sunt quidam de his stantibus qui se oia vno ho-
mo modificaturus aiunt si cum impio ad presulas emitterent. Si ita est humana co-
ditio ois pluris apud nos ipsos quam apud alios sumus. Cum verba sunt de tua punctione
apud pontificem maximum abudare sua sanctitas tue dignationi necessaria ministrare af-
firmat. De beneficiis hispanicis scis non dubito mea voce esse tenuissimam quam nec senen-
sia impetrare valeo. Noua sunt apud nos sicut veri et nudius tertius. Rex aragonum
classe ingenti liguribus minas et tuscos erant. Jacobus piccininus obsidione tenere fer-
tur per pugnam sigismundi oppidum. Si metus est maximus ne sigismundus et ipse similis pueri-
tes iussu regis per senam proficiscant diuisionibus laborare. Nam finito octobris non est iaco-
bus amplius senensibus obligatus. Nec alia modo. Comedo me reuerentissime pinitati tue
ad eius mandata paratum. Et roma die .ij. nouembris. Anno. M. cccclvij.

Excitat ad satagendum
episcopo congrue et instanti.

Epistola. cccxxij.

Menas cardinalis senensis. Procopio de rabenstein. S. p. d. Presumptio nostra
fortasse est quod tibi in patria inter necessarios inter dulces amicos constituto
lras dantes ab illis te vertere ad scripta nostra perdidimus. Sed nos sumus etiam amici
et timemus ne inter delicias tuas obliuioni demur: quod si presumimus nimis: presumptiones
charitas pepit. Tibi certe non erit facultas quando visio epigrammate nostro ad interora
trans eas in qureda. Scis enim quod non frustra solemus scribere. Sed quod de diis magnus est
Scis quanto labore conclusionem in re bobemica deduximus: scis quod sunt aduersantes et
magni et rubri capiti. Nunc tempus est nervos intendas tuos et opam naues dum rex apud
te: cuncto ferrum dum calet et nobis per celerrime scribito quod nunc in facto illo deermus
Nescimus an cardinalis sancti angeli per optum ad te venturus sit quem admodum papa sibi
mandauit: crederem dignationem tuam utile esse in tanto puerum quod deprecatur. Roga-
mus te ut in causa variemus eos fauores nobis prebeas quos speramus. Nam lukotibi no-
tus nobis aduersus et huius fauore regis polonie: italia satis quiescit. Si metus maximus
est ne finito mense octobris: rex aragonum et trunam infestis signis terra marique perat
Nam et classis habet ingentem: et iacobus piccininus cum exercitu misit in marchias
De meliora permittat. In causa olonuerensi faciemus coterplatione tui quocumque pote-
rimus. Tu autem deinceps curato ut lre regie ad papam dirigende in causis epalibus
ad nos transmittant. Et sic poterimus magis prodesse. Nam cause illis committi so-
lent qui lras regias peritunt. Et ita nunc factum est cum dominus papam illas habuisset. Ex-
pedit igitur post hoc considerare qui sint illi quibus lre committunt afferende. Cupimus
ut nos in iustitiam regie et magnifico gubernatorum sepius conuenies. Vale optime
Et roma die .ij. nouembris. Anno. M. cccclvij.

Portat vt retueret fides
his quos longa expientia nouit.

Epistola. cccxxv.

E Meas cardinalis senen. Henrico senstleben. S. p. d. Xfe tue. xxvj. septe.
bus scripte hodie nobis reddite sunt. Cognouimus reu. gesta apud vos
ordine. Omnia placet pter q discordia que principes eragitat. Sed post
bellu erit aliquando paci locus. Rouardelia si comedauit amicu no miramur. am-
bo gallizant: ardet homo incredibili desiderio: vt theutonicijs videat z theuto-
nice rector. Ret si sapiat bis vtef cu quibus salis comedit modiu. Cardinale sci
angeli probatissimu patre cupimus albanu reuifere z consulere rebus agendis:
mitto sibi litteras apostolicas super facto variniem. ecclesie in fauore nostrum et
contra lutikonu curato vt sibi qcelerrime tradant: me nostri procuratores impe-
diant circa possessione si cis p mendacia regē detineret: scribo q papa spes da-
ret pro lutikon: comedamus tibi paulu legendorū vt iuuas cu in adipiscenda pos-
sessione decanar? glogouie maioris qua sibi cōferri fecim? bonus vir est z omni fa-
uore dign? Si placuisset tibi olomunzen. ecclesia. idqz tuis lris intellexissem? omis-
semus ad bonore tuu. pcurandū sed visum est reuerentiā tuā non habere in ea re
animū: ideo supsedimus ne credentes placere dupliceremus. Hic non sunt noua
memoriata digna nisi q piccininus iam est in uarebia z oblidet locū cui nome est
pgula Sigismūdi malateste. Prefectus vrbis egrotat sed cōualitu nris creditur.
Vale optime. Ex vrbe romana die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvj.

Epistola. cccxxvi.

E De eodē z petit regis nuptias eē faustas. Meas cardinalis senen. Jobannirhode secretario regio. S. p. d. ffacis p
be q ad nos sepe scribis. Stēdis em te nostri amicu: z voluptate nos affi-
cis ornatisimo dicēdi genere regiā maiestātē nibil credimus nō iuste non
prudenter agere. Tum qz sua natura in bonū fert: Tum quia stipatus est cōsilia-
rijs optimis. Cupimus eius nuptias faustas esse z orbi futuras quales sperant
Comendasse rouardellam in suo recessu hominē de quo scribis nibil miramur am-
bo parisijs studuere: ambo gallizāt. sed maior ille rectorē se germanie z patrem
regis videri vult. Regia nō maiestas si more patrio vtef illis se credit quibus cū
salis modium edidit z amicitias veteres preponet nouis. Gaudemus te cōsecu-
tum esse beneficiū z iam deniq obligatum ecclesie: videbimus te. pculdubio ma-
gnū si viterim? Es em apud eū regem qui tue vruti debita nō denegabit premia:
tūperge vt cepisti z ab optimo regis latere nūqz discedito. Cui si nos aliquando
comēdaueris facies: qd de tua erga nos charitate nō dubitam? Datū die. iij. no-
uembrijs: Anno. M. cccclvij.

Comēdat se foueri in causa
variniem. epatus.

Epistola. cccxxvij.

E Meas cardinalis senen. Nicolao listio. S. p. d. Credimus te miro pfrui
gaudio in bobemiā reuersum. Rogam? ne diuitie pragenses memoriā ti-
bi nostri auferat: sed cures poti? quō res inchoata cōcordie suum teneat
cursum z nobis rescribas persepe. Causaz quoqz variniem. ecclesie tāqz tuā tibi cō-
medamus: neqz em nobis sine te frugifera erit: stude vt frequentibus litteris ex cu-
ria regis procuratores nostri ad possessionē capiendā missi iuuamē habeant: z cō-
fundant tuo patrocinio qui nobis aduersi sunt: videbis que scribimus magnifi-
co cācellario. Cura ita fieri vt cupimus ne plus apud regem videant valere qui
iuniores sunt in eius gratia. Credimus te plane intelligere que dicimus. Nostra
italia nūc quiescit: soli genouenses cū rege aragoni lites habet z Sigismūdos ma-
latesta q quē missus est iacob? piccinin? sed magnus timor est ne sigismūdos ipse
cū comite iacobo cōueniēs aduersus etruscos nostros incēdiū vertat z regia clas-
sis thelamonē aggrediat. Nā id iā boies augurari vident. Cetera apud nos de-
scit. Vale optie z serenitati regie silijs gubernatori nos aliqñ cōmēda. Ex roma.

Epistola. cccxxviij.

Petit creditū restitui.

Eneas cardinalis senen. Alrico riedrer. S. p. d. Miramur nō esse reuersū eū cui mutuas dedim? pecunias cū in cā laurimen. ab impatoria maiesta. te fuisset missus. Si qd de eo audieris velis pcurare vt slobis fiat satisfactio. De tua dispensatione faciem? cū dño correctore quātūz erit nobis possibile. qz cognoscimus nos esse obligatos in oibus morē gerere voluntati tue quātū facultas adest. Fuisset tamē necesse vt alias cū de priorib? dispensationib? noticiā nō habeam?. In cā varinieñ. credim? iā te expēdiuisse nunciū nrm: si qd fiendum deinceps est cām illā amicitie tue cōmēdam?. Gaudem? reuerendū patrem dñm gurcen. libertati restitūtū eē. Sed dolem? graui eū pecunia mulctatū: sue sapiētie fuit equo aio tolerare hui? mūdi cōsuetudinē in quo nihil est certi. Cupim? tandē pacē esse inter cesarē z regē quā deus ipse largiat. Nos hic alia nō habem? noua. nisi q rex aragonū comitē iacobū piccininū cōtra sigismūdu malatestā misit. sed multoz opinio est illos duos duces inf se cōcordiam habituros. iunctis viribus ptra senā ituros. Nescim? de futuris iudicare. Classis magna regis: tyrenū nauigat equoz: z dum genuensibus minatur. genuēñ. z florentinos simul territat: reliqua omnia quiescunt. Nec imperatorie maiestati significare poteris. nosqz sibi cōmendare ad eius semp mādata paratū. Datū rome die. ij. nouembriis. Anno. M. cccclviij.

Creditū repetit vt fideiussoria libere.

Epistola. cccxxix.

Eneas cardinalis senen. Johi binderbach. S. p. d. Accepim? lras tuas q nobis gratissime fuerūt. Cōgaudem? tibi bñ succedē vtinā z pacē in cōi haberes. Expectam? fratrē tuū vt q̄cito redeat z ambrosio satisfaciāt: q nos sepe in cā pecuniaria molestat. Expectam? tandē aliqd grati audire. Cōmēdamus tibi ecclias nras in grecz: z in birninge vt tuo fauore iuuent z nobis deniqz vtilis esse possint. Silt z iacobū nrm sucher tibi cōmēdam? in agēdis suis. Cupimus vt nobis sepe scribas z nos impatorie maiestati p̄mēdes. In p̄positura tua vsqz mō nihil sentim? aduersi: si qd senserim? erit nobis amica cura vt dī. Alia nō occurrūt. Vale optime. Ex rome die. ij. nouēbris. M. cccclviij.

Cōgaudet redepto ex vinculis z se totū pollicet.

Epistola. cccxxx.

Eneas cardinalis senen. Alrico epō gurcen. S. p. d. Quis pinolestum nobis est q audiui? de magna pecunia tibi imposita. gaudem? tū q carcerē euasisti z tandē libertas parta est. Si qua sūt q tui cā facere possum? habes nos in oē desiderū tuū z pnos z volūtarios. z illi sum? in amicitia q semp fuim?. Rogam? vt equo aio feras fortune nouercātis impetū. qz hic est mūdi cursus: z is recte vtiť eo q min? mouet aduersis. Vale optime. Ex rome vt supra.

Pellicet p̄motionē.

Epistola. cccxxxij.

Eneas cardinalis senen. Johi nibili. S. p. d. Jocūda sūt nobis oia scripta tua qbus germanica negocia patefacis: q̄uis nō ea sūt q vellem?. Deus aliqui finē imponet diutine calamitati z planguineos reges nō sinet inter se odys ampliorib? deslagrare. Italia nra non minus q̄ germania discors est: vbi semp aut viget bellū aut belli metus instat. De beneficis postulati olomunzen. nō videmus quid p te fieri possēt cū postulato referuata petant ob ecclies tenuitatē. Curauimus conferri tibi iam pridē canonicatū vtratislauiē. quod tibi uenēst? expōsuisse debuit. Si varinieñ. cōsequimur ecclēsiā erim? tui in primis memores z dices nos te pculdubio amauisse. Vale z serenissime impatrici cōmendatos nos facito. Datū rome die. ij. nouēbris.

Excusat se de gestis cōtra varadiēñ.

Epistola. cccxxxij.

E Meas cardinalis senen. Jobi troester. S. p. b. Scripsim⁹ tibi p^o nicolaum creul quid fecerim⁹ in re varadien. patris optimi. Rndisti nobis oia bene se habuisse fuit nobis id grati. Sed accepim⁹ postea rouarellā xbis suis oia in bono & alteri⁹ trāstulisse que nos ipsi feceram⁹ & p^oposuz illū ventosum ac sumo plenū quē optime nosti oim rerū auctore dicitse credim⁹ patrē illū sapiētes nō plus credere q̄ necesse sit: & optime nosse q̄ sit natura galloz quos necesse est cacumina petere: vt inde clamātes meli⁹ audiant. Sz ista quozsum vciunt. prūpāt dilabant q̄. Mos qd̄ suim⁹ id crim⁹ erga varadien. Tu cura vt valeas & nobis p^ospissime scribas cui⁹ lras scim⁹ veraces eē. Datū rome eodē die quo supiores. Comiseret cōpatit mereti super morte amici.

Epistola. cccxxiiij.

E Meas cardinalis senen. Andree vicecomiti. S. p. d. Accepim⁹ hodie litte ras tuas antea dō nullas. Obitu⁹ reuerendi patris epi nouariē. vna tecū deploramus: deus illi misertus sit & locū pacis dederit. Vellim⁹ audire de te meliora & oia tibi ad votū succedere. Mā te loco fratris amam⁹ cui⁹ nobis amicitia quondā dulcissima fuit: & nūc gratissima recordatio. Miramur magnificū scaramā nō te fraternis oculis intueri. Scribem⁹ tibi & p^o virili nra hortabimur ne carnē suā deserat. Laudam⁹ magnificū alexandruz qui tibi non deest & nomini suo satisfaciū cuius est esse liberalē. Mos si qñ pinguior fortuna respexerit: nō dabimus obliuioni andrea nrm cui & p^o sua virtute tenemur. Et qz ex illa domo nā est cui debem⁹ oia p^o beneficijs que inde accepimus. Vale.

Dispensationē sup bigamia
obtinere nō potuit.

Epistola. cccxxv.

E Meas cardinalis senen. Jobi de lisura. S. p. d. Mō potuim⁹ dispensationē pro amico tuo obtinere sup bigamia. Difficile banc rē summi⁹ pōtifer arbi trat⁹ est. pro eo qz contra cōcordata verari dicebat. Fecimus verbū dño nostro mandauit sua sanctitas vt vocato iudice cause precipereamus ne vltorius pcederet. Iudex erat bernardus de busco quē nosti vocauimus cum & voluntatem summi pontificis notam sibi fecimus. Is paraturū se ait: vbi cōstitit illum contra concordata verari. & nunc id discutit. Quantū nostre facultatis erit non violabit concordia nationis pro cuius bonore semper pugnabimus. Per vigan dum secretarium moguntini misimus tibi alphabetum & nunc duplicamus si for sitan illud non recepisti: poteris scribere mentis tue conceptū: & consulere ecclesie necessitati. Motū est nobis acumen ingenij tui multūq; tuo iudicio deferimus Labore tuo nostrorū quietā cōsecuta est ecclesia nostris diebus apud germanos Farit deus ne lacerari videamus quod aliquando resarciuimus. Multa rumor affert & germanos fieri gallos imitatione contēdit. Nobis illa via salubrior eē vi detur qua patres nostri ambulauere. Si noua tentabunt itinera nouaq; pericula inuenient. Nec facile sua in dyocesi quisq; pontifer papatū habebit: & sunt qui querunt & eius rei causa nigrum in candida vertunt. Sed tu bene vale. Audies vocationem oratoris principum que hic facta est. Utinam ea aliquid boni pariat. Datum rome. iij. die nouembus.

Dollice se germanice pfcere.

Epistola. cccxxv.

E Meas cardinalis senen. Jobani tolner. Accepim⁹ lras tuas pro quibus gratias tibi agim⁹ qui nostris in rebus fideli sollicitudine vteris: grauiam⁹ te: sed non pōt fieri quin amicoz vtamur opera. Et nos aliquādo si deus vabit aliquid pro te faciemus: Expectamus cyriacū qui veniet in facto p^opositu re & quantū in nobis erit cōcedabim⁹ cū decano. qz postq̄ p^omissum est nolum⁹ retrocedē. De p^obenda vocationē scripsim⁹ vt petro mores gereres. habita aliq̄ recōpensa. nescimus quid ille fecerit tecū. Idē quoq; de p^obēda collegiata sentire cupimus quō se habuerit ille cui promissimus cedere. Quod nouissime accepta sit

alia p̄benda hōie n̄ro nō placet. Volum⁹ eē in pace cū istis paruis beneficijs: nec
intēdīm⁹ si possum⁹ cupiā eē molesti. b̄nficio q̄s p̄ cōcordata volum⁹ acceptare id
est monasteria: ⁊ vtiā possum⁹ facere etiā sine p̄positura: q̄z nolem⁹ illi nationi
q̄uis nō displicere: s̄ necessitas v̄get si statū tenere debem⁹ cōueniētē ⁊ reputam⁹
nos eē germanos q̄ tanto tpe illi nationi seruiuin⁹. Qd si natio illa nos p̄sus ex
dudere vult: eā ferem⁹ aīo: nec minimū b̄nficiū ampli⁹ in illa q̄rem⁹. Qd de beni
gnitate illoz platoz nō arbitramur cē. Vale ex roma quarta nouēbris.

Magnificat renia ex amore mittē
tis ⁊ mallet factō q̄ vbo gratius esse.

Epistola. cccxxvj.

Elleas cardinalis senen. Latino cardinali beatorū q̄tuor coronatorū cardinali le
gato bononien. S. p. d. Et aliquas ⁊ tutrā quib⁹ me honorare voluisti cu
pidissime accepi: tū q̄ hoc gen⁹ alimēti b̄icrarū ⁊ p̄ciosuz ē. Tū q̄ id gen⁹
alimēti ex amātissimo ⁊ mihi p̄cipuo ⁊ benefactori singulari venerit. A quo que
cūq; venerint nō possunt mihi nō eē gratissima: ⁊ renia q̄dē tanto acceptiora sunt
quato is q̄ mittit amātior ē. Qua rōne nō potuissent munera tua apud me esse io
cūdiora q̄ sūt quā ⁊ me amari a dignatiōe tua nō vulgarē sum exptus ⁊ ego tue
reuerēdisime p̄mitati tā q̄ p̄i optimo ⁊ dñō benignissimo suz affect⁹. Vellē autē
ea i me facultas eēt q̄ possem me gratū oñdere nō vbo s̄ facto. Scio tñ prudētia
⁊ m̄suetudinē tuā ex me nihil ampli⁹ expectare q̄ possum ⁊ in redditiōe b̄nficio
rū ai tñ inspicere p̄mptitudinē. S̄z me multū dignatiōe tuā morer qd semel di
ctū est id nūq; indictū erit. Nō isti q̄ fuerūt in tē nos vba dū agere⁹ de me ad cardī
nalatū p̄motiōe: nūq; ex aīo meo illa cadet: nec vnq; id cōmittā vt tāti b̄nficii i
memor dici possiz. Qd si nō scribo ad tuā benignitatē nō mior ē mea deuotio nec
min⁹ amo. Ad tuā reuerēdisima p̄mitas exp̄ciēt si q̄ i re vibi possibili mea opa
vti dignabit. Nec plura mō. Datū rome die. viij. marcij. Anno. M. cccclvij.

Excusat q̄ cōtra cōmendantē
fiam p̄tulit iusticia erigente.

Epistola. cccxxvij.

Elleas cardinalis senen. Latino cardinali vsino. S. p. d. Reddite fuerūt
nobis lre tue q̄bus gundissalui familiaris tui cām cōmēdas. Legi tua scri
pta nō sine iscūditate cū plena essent c̄baritatis ⁊ beniuolētie. Illud autē
molestū fuit q̄ desiderio tuo morē gerere nō potui. Nā iudex in cā p̄stitut⁹ solum
verū se q̄ debui. neq; fas fuit ad dextrā vel ad sinistrā declinare quoad tñ licuit p̄
tē familiaris tui iuare nō destiti. Accersui ad discūssionē negotij tres ex recta vi
ros p̄stabiles quos p̄tes ipse delegerūt cū his fuit ⁊ auditor me⁹ ⁊ iobes ⁊ cesari
nis nō indoctus legū interpret. viderūt bi registra: ⁊ plurib⁹ inter se dich⁹ de meri
tis cause cōsultarūt. Postea corā p̄stituti retulerūt familiari tuo baud quoq; ius
cōpetere. Idq; p̄ter vnū oēs affirmauere. Volui ⁊ ipse cognoscere cām ne lip
pis oculis iudicare. Neq; bis cōtentus seorsuz aduocari: aliquos iurisconsultos
⁊ deniq; nemo fuit qui gundissalui partes tuas diceret. Expropter interpel
latus p̄ sententia feci quod iudicis fuit. Si tua reuerēdisima paternitas iudex
fuiſſet. baud aliter sese habuisset q̄ ego. Anſi quod potui nō obmisi. Induxi autē
partem aduersam ad exp̄sarū dimissionē: si familiaris tuus nō appellauerit. Nec
acta sunt per me in causa gundissalui. Doleo nō fuisse ius pro eo: secutus sum iu
dicia collectorū auditorū. Scio dignatiōe tuā non plus ex me velle q̄ ferat bone
fias. De reliquis que apud nos agunt nō scribo paternitati tue quia nihil b̄ sic fit
quod te fugiat. De germania credo audiuiſti mathiam vaynode filiū in regē ele
ctum hungarie annis. xviij. natū quīs in bobemia esset captiuus: sed quinquagi
ta milibus aureis redimīſ. Bobemie regnum ad huc pendet ⁊ status austrie ad
bobemiam aspirat simulac dux saxonie wilhelmus: ⁊ gubernator regni georgi⁹
disputos rascie mortu⁹ est. Cardinalis auinionen⁹: reuerſurus breni creditur. An
nam idem faceres cum tuo bono: ⁊ cōmodo tuiſſe posses. Ex roma die. ix. mar
cij. Anno. M. cccclvij.

O Meas cardinalis senen. Iohi roct. S. p. d. Calamitarē illā lugubrē deplo-
randāq; regis ladiſlai mortē: alioꝝ officio tue dignationi inotuisse autu-
mo. Ob quā rē p tua erga ip̄s deuotione iā plene inueterata. incredibili te
dolore affectū cā certū ſcio. Nūc autē te praga ad quā inſauſto totiꝝ orbis auſpicio
cū regia celſitudine ꝓceſſi uiemā remigraſſez putauī mibi de bacre ad te aliquid
ſcribēdū eē: conātē tñ id facere ſuſpiria lacrimę ꝝ ſingultu impediūt: vt mibi ex
ea morte ꝓceptꝝ dolor nō mō renouari: ſ; augeri uideſ. Quid autē potiffimū i bac
publica clade explicē nescio. Magna ē uarietas ſermonū q̄ genere morꝝ facti ob
ierit. Ego nō cū ſcio nemini ꝓſus me cēdē optē habituſidine noticię huiꝝ rei:
q̄ q̄ creberrime apud regē etiā egrotātē ſim uerſatꝝ: tñ ſilendū potiꝝ eē dico h̄ tpe
q̄ loquēdū: ſciā rē illā indicis magis clareſcere. An adoleſcente regē robuſtiſſimū
nullū ꝓſus uel doloris indicū ſentiētē: cū quo die lune ꝓtereunte mortē: uſq; ad
noctis horā terciā ſūma poſtrema ꝝ facili leticia fui. xxxvij. horazꝝ intervallo ali-
qd genꝝ mortis naturalis ꝓſternere potuiſſet añ quē uel minimꝝ q̄ſq; ex eiꝝ fami-
lia neq; poſt eū ullus: etiā eozꝝ q̄ ei egrotātū quotidie aſtetimꝝ. aut alioꝝ q̄ſpiā mi-
nime ſortis: hoc genere mortis interijt. Sed repūmā ego me ne dolorū nimis idul-
gere uidear. Scio ꝓcopiū ꝝ nicolaſi tuū aliē ad te ſcripſiſſe q̄bus certe nihil cedo
huiꝝ rei noticia. Itā neuter eozꝝ regē egrotātē alis uidit. Et vt q̄ſq; optime de bo-
hemis ſentit: ita bāc rē maxie diſſimulat. De hoc ſatis ego hic ago dies admodū
moleſtos: ita ꝝ legatū illi q̄ oēm frāciā petierūt ꝝ regio thalamo. Legatū illi q̄ infe-
lici boiſfrāciā petierūt ꝝ regio thalamo ad nuptias ſepulchrū cōperirēt. Q̄ ſanes
n̄ ſas cogitationes. Q̄ caducā fallacēq; ſpē ex tato ꝝ tām magnifico nuptiarū appatu
ꝝ ſplēdore: tām incredibile mēore ſubito interuenire poſſe q̄s credere quiſſet. Sed
itā clādē qua totus orbis ꝓcuſus ē in ſalutē mutare nequiuimꝝ. Et tantū de pu-
blico detrimēto. De ꝓiuaq; rebꝝ nihil ē qd magnoꝝ tue pietati ſcribere queā. Et
q̄ mibi nūc ſcribis de electo olomunzen. curare vt mibi mox geratꝝ. magna volu-
ptate ꝓcepi. De ſapit vt ſedulitas tua voto potiaꝝ. Dur albertꝝ hic agit expectās
portionē hereditaꝝ ex regia morte ad ſe deuolute. ſatis modeſtus ē in petitiōe ſua
quātū ad ſep̄tinet. Ceſar in noua ciuitate expectatꝝ. Poſt hec de ipſis cōponēdis
cardinalis ſci angeli aget ꝝ meditabitꝝ. Qm̄ ſigifiūduſ dur in itinere eſſe dicitur
ego rōmibꝝ meis ita ꝓſpiciaꝝ vt regia morte nō oīno attenuatꝝ aut fractus uidear.
Que dū ꝓfecero nō patior id tua dignationē diu latere quā immortalis deus diuiniſ-
ſime incolumē cōſeruare dignetꝝ: in quā etiā ſpes mea niſt. Ego ad eccleſiā meā
me recipiā donec turbationū australianꝝ cucutū ſerenitas illuxerit ego quoq; emer-
gā wienne die. xx. decembꝝ. Anno. M. cccxviij.

Horatꝝ circa plura de
diligentia ꝝ ſollicitudine.

Epistola. cccxxix.

O Meas cardinalis senen. Henrico ſenſtleben. S. p. d. Gratiffime fuerū ho-
bis ſſe tue quibꝝ regū in bohemia tranſitū ſignificatꝝ ꝝ nuptias excellen-
tes in praga futuras. Retulimꝝ ſingula ſanctiſſimo dño qui mox litteras
ſcribi iuſſit ad cardinalē ſancti angeli legatū mandās ei vt cuſſigio bugaria poſt
habita ad regiā maiēſtatē ſe conſerat eius nuptias bonozaturus. Mittimꝝ tibi
litteras ipſas ſiue bzemia ſunt rogantes ne graueris q̄ totius ea ſibi tranſmittere
q̄ pondꝝ habent in ſe nō modicū de roꝝam n̄o ſecimꝝ uerbū aplice pietati ne-
gat ip̄e dñs n̄r decimari aliq̄s bullas illi cōceſſas eē. Laurentio rouarellebꝝ a te
ꝓſilia ꝝ auxilia ꝓſtita ſunt. cū charitati tue magꝝ magiſq; cōmēdamꝝ. Rē uatila
uiē. epi oportune abſoluimus ſicut ex uencclao cognosceſ: reſtat epiſcopum
ipſum nobis in agendis noſtris fauozabile fore. Audies ex bartholomeo canoni-
co noſtro quid actū ſit in eccleſiā uariniē. Rem totā ſuis cōmiſimꝝ bumeris vt
ab eo finis habeat quid dedit in iū. Gaudemꝝ te de reditu cogitare. Sꝝ ꝓius cu-

primus negotii nrm epatus absolui & redeas. qd facile fiet si quemadmodum fama est rex polonie ad pragā se ptulit. Cura int̄ cetera vt ea obligatio babeat in q̄ magna m̄gr p̄uiscie añcessori nro in q̄ncq̄ milib⁹ florenoz quos mutuo recepat sese obnoxiū fecit quēadmodū bartolome⁹ p̄fat⁹ plene instruat⁹. Noua alia b̄ nō sūt nisi q̄ in vrsinos z comitē euerluz beri treuge vsqz ad añū pmāsure indictē fuerit zab vtraqz pte recepte qd saluberrimū z reb⁹ agēdis appume pducit. Inter regē aragonū z sigisimūdu malatestā p̄cordia tractat⁹: q̄ si quereat vt spes ē res ita lica admodū quietabit. Vale. Ex roma die prima octobus.

Amonet p̄motionē regis sp̄sli erigere ad regē polonie vt epatū variniē. cōsequat⁹.

Epistola. cccxl.

Oreas cardinalis senen. Nicolao liscio. S. p. d. Jocūde fuerunt nobis l̄e tue quib⁹ regis maiestātē in bobemā trāsitura eē cognouim⁹ p̄claras ibi nuptias pacturā. Atinā oia p̄ssimo illi z serenissimo regi ex snia cedant. Credim⁹ cōueniēte feci potētissimo rege polonie z a iueniētib⁹ principibus vt fama ē cōplurib⁹: i eo cōuētū aliqd tractari debere qd religioni xpiane saluberrimū fiat. Legat⁹ aplicus sicut sibi mādātū est ad vos si p̄ualebit p̄sus se p̄feret: quo cū sapiētē erit de re tibi nota tractādū nā ei nō oia q̄ alijs placet. Rogam⁹ rē nri epatus variniē. si rex polonie affuerit curādā suscipias. nā vbo vno sublimitas nri regis eā absoluet. Stude vt magnific⁹ cancellari⁹ bocipm cordi habeat: nihil est em̄ qd dubitem⁹ fieri nō posse in quo sua magnificētia nervos intēderit suos. Qd mēda nos p̄bitat⁹ sue: eiusqz bone valitudini p̄sule. Mā ei⁹ sanitas z n̄sa z multo r̄u. p̄speritas ē. Comēda nos etiā veterib⁹ amicis z p̄sertim varidiē. si affuerit gu bernatori dñis de rosenberg z dñis de deuā: s̄itqz selenboni z alijs illius regni. p̄cerib⁹ quoz cōmoditatib⁹ sp̄s studere p̄ni erim⁹ z voluntarij. Bellū qd in foribus vrbis bun⁹ accusabas tādiū ināssisse: beri p̄ inducias ānales sublātū ē interea par integrā cōponet. Turbide fuerūt res nre baten⁹ nūc serenescūt z vie secure sūt Jacobus piccinin⁹ in marchia petit trāsitu sigisimūdo malatesta illaturus belluz S̄h qz incēdiū extinguere a mittit pōtifer maxim⁹ qd si p̄spe fecerit tota ferme italia cōquiescet: z ad tutandū cōtra turcoz p̄fidia verā xpi religionē liberi⁹ intendere poterit. Nec p̄copio z cardinali si assit cōicata esse cupim⁹. Tu vale pro tua cōsuetudine nostri memor. Ex vbe tercio kal. octobris.

Indignat⁹ papa epō beripolen. p̄pter pecuniā sublātā: z beller iniuriatū.

Epistola. cccxli.

Olixus ep̄s seru⁹ seruoz dei Theoderico archiep̄o moguntino. S. z. a. b. Ex l̄ris tuis quas in fauorē venerabilis fris nostri Jobis ep̄i beripolen. nuper ad nos misisti. plane p̄cepim⁹ fraternitatē tuā de gestis ipsis ep̄i aliē instructā esse q̄ veritas ipsa requirit: nūqz em̄ tua moderationis integritas tam efficacies apud nos p̄ces p̄ eo porrexisset. si facta ipsius aperta tibi cognitaz fuisset. Intolerādā naqz z detestādā p̄sus est ei⁹ p̄sumptio: qui pecunias auctoritate aplica collectas z apud fideles manus recōditas: auctoritate pp̄ia violētē eripe z in vsus suos cōuētere nō erubuit. Et cū nro nomine ad restitutionē ipaz pecuniaz requireret: nō solū mādātā nra cōtempnit: sed in nos quoz probra iaceret z maledicta cōferre nō dubitauit: iūcijs qz nostris quos bonozare tenebat minas inferēs eos ex territorio suo nō tā recedere q̄ fugere cōpulsit: cū nra z apo stolice sedis iura requireret. Nec est cur sub colore charissimi in xpo filij nri regis ap̄u illustis excusationē p̄dāt: tanq̄ ad illū ex ordinatione nri p̄decessoris dicte pecunie p̄tineat. Scim⁹ em̄ abunde qd cū ipso rege sit agendū: nec quisqz est tam paruū habēs ingeniū qui romanū pontificē de talib⁹ pecunijs liberā habere dispositionē ignoret que cum ita sint: tolerauim⁹ tamē iam septē mensibus ep̄i contumaciā z rebellionē: expectantes non sine māsuetudine si forsitan ad cor reuersus cū debita humilitate errozē suū recognoscēs oportune satisfaceret: s̄ quāto mīti⁹ secū agim⁹: tanto duriorē eius cōtumaciā experimur. Miraremur cer-

tē si quisq; alijs episcopis eo modo erga nos se haberet. Sed multo magis in isto miramur quem nos ipsi promouimus. Et nisi fallimur primus eps est quē nos in pontificatu nostro pronunciauerim. Volemus tales esse primitias nostras: euz potissime nobis infectum esse quē nostrī bonozis p̄ ceteris cupidissimū esse decebat. Omittim iuramentū ab eo nobis prestitū et verba quē sui p̄curatores nobis de eo fecerunt: cum p̄sulatū cōmisimus: longe aliter sese habet q̄ vt putauimus vel nobis de ipso persuasus fuit. Verus q̄uis pro tanta et tam notoria dicti epi rebellione merito ad vltiora p̄cedere et cōuenientis aiaduersionis in eū censuram extendere deberemus. vt tamen p̄cibus tuis quātum cū deo possumus deframus. et quanto maior est dicti epi contumacia: tanto clementia nostra lucidius ostendat. mādauimus in cā ipsa sic p̄cedentim procedi: vt possit interim: si velit ista fraternitas dicti epi ad debitā satisfractionē inducere. ipse vō sese corrigēs cū camera n̄ra sicut tenet cōcordare. Ne autē cām aliā dilecti filiū iohannē befler: et liberos ei⁹ cōcernentē ad partes alemannie remitti petis. nō est q̄ tuo de sidērio p̄cedere valeam. nosti enī vt arbitramur q̄dore q̄q; acerbē seuitū esse viciū p̄ dictū epi in scultetū vroz et liberos. Quos postq̄ diuis carceribus mancipauit: et aliq̄diu grauiorib⁹ affligit molestijs: vir tandē cū p̄missione vt ad mādātū suū rediret extra territorij suū dimisit: bonis oibus excussos pauperes et miserōs: nullosq; nisi amicorū leuamine sustērandos. quib⁹ q̄d difficile sit in partibus illis cū tali epo iudicialit̄ cōtēdere nō ignoras. Sz agi cā ipsa corā iudicib⁹ rote nostre inter graues et optimos iuris interptēs: q̄ tā pauperi q̄ diuiti iusticiā ministrare cōsueuerūt. apud quos nō potētia vel grā sed sola veritas valet. Si iusta ē epi cā poterit p̄ p̄curatōrē idoneū se defendere: si minus tolerandū erit iudiciū qd̄ rite p̄culdubio in hoc negocio statuet. Nos autē fraternitatē tuā exhortamur vt p̄missis p̄sideratis ipi epo ea suadeas q̄ sibi ad salutē et bonorē cedant: nec velis ei⁹ opa qualiūcūq; sint ita tueri vt illi magis errātī q̄ nobis et aplice sedi recta monēti fauere videaris. Datū rome die. xv. octobris. M. cccclvij. Dictata p̄nā.

Littere credentiarij.

Epistola. cccxliij.

Est cas cardinalis senē. Rodoco electo wratislauiē. S. p. v. Cōmisim⁹ aliqua paternitati tue referenda n̄ro noie bartholomeo canonico ecclesię n̄re variniē. sup reb⁹ ecclēsiā ipam et antecessoris nostri bona p̄cēmētib⁹. Rogam⁹ igit⁹ vt sibi in his que nostro noie dixerit plenā credentię fidē et in agendis oportunum fauorē prestare velis: sicut de tua erga nos singulari charitate plenē confidimus. Nos ad beneplacita tua omni tpe parati et voluntarij sumus. Et roma die. xv. octobris.

Laudat diligentia legati et mādāt cōcordiā inter impatōrē et regē hungarie conari.

Epistola. cccxliij.

Omnipotens eps seruus seruorū dei. Dilecto filio iohanni cardinali sancti angeli apostolice sedis legato. Salutē et apostolicā benedictionē. Ex litteris tuis diaci. xvij. iulij datis intellexim⁹ te in partibus illis moraturū per aliquod tempus. vt quid tburci agant quidque parent facili⁹ intelligas: ac nobis et filio charissimo nostri regi hungarie p̄cellerrime significes. Intelleximus et antea q̄ gesseris in regno bosnie. Laudamus opa tua et oia p̄ te gesta prudenter et accurate recognoscim⁹. Cōmendamus quoq; circūsp̄ctionē tuā et animi p̄stantiā ac bonitātē que dum xpi dei n̄ri negociū agit. nec labore frangit⁹: nec timore det̄rit⁹: neq; periculo villo a sancto p̄posito detinet⁹. Multa tibi debet apostolica sedes. et q̄dē pro singulari virtute tua. proq; grauib⁹ laborib⁹ quos perpeffus es scimus nos plurimū tibi obligatos: conabimurq; vita comite p̄ tuis meritis p̄sonā tuam honorare. nūc tñ necesse est vt perseueres in sancto ope: p̄sonāq; tuā a labore cepto non retrahas: s̄ p̄ tua excellētī prudētiā i his cōtinues q̄ salus ecclesię ex te p̄posci. Quāq; ad res fidei cōtra tburcos p̄speccē dirigēdas maxime necessariū sit. vt

charissimū in xpo filiū nr̄i. fridericus impator romanorū: ⁊ ladiſla⁹ bugarie atq; bo-
 hemie rex inter se cōliati. in thurcos arma cōuertant. sitq; modo quedāz dicta
 inter eos indicta ad pacē tractandā: in qua dilectus fili⁹ nobilis vir ludovic⁹ ba-
 uarie dux tanq; mediator futurus ascribit: vtile nobis videt⁹ ⁊ quodāmodo neces-
 sariū. vt ⁊ tu quoq; co te conferas in tā sancto opere nostro nomine tuas partes
 adhibiturus. Eap̄opter mādāmus tibi vt nisi alia causa magis necessaria in bū-
 garia te retineat ad impatorē ⁊ reges p̄fatos gressus tuos q̄totius dirigas eos
 ad pacē ducere coneris ⁊ oia facias que tibi videbunt⁹ ad recōciliationē ipsorum
 principū necessaria. Etenī videt⁹ rebus agendis omnino conducere q; tu dictos
 principes adeas. siue per ipsum ducē ante tuū aduentum par cōcludat siue non.
 nāq; si pacē factā inueneris qd̄ deus pro sua misericordia largiat⁹: habebis expe-
 dita viā qua principes ipsos ad ducendū contra thurcos exercitū efficaciter in-
 uitare possis: ⁊ alia multa sunt in alemania gerenda que tuā presentīā exposcūt.
 Sin vō quod absq; concordīā nondū factā inueneris. laborandū tibi erit totis vi-
 ribus vt eam perficere possis. Hīsi em̄ principes ipsi depositis inter se discordijs
 ad cōmune bonū vnanimēs fiant: nō videmus quid per bugarīā cōtra thurcos
 patriari possit laude dignū aut existimationē. Acruim quia sepe occurrit in quib⁹
 personaliter adesse nō vales ⁊ tamē tuā diligentīā exposcunt: misimus ad te di-
 lectum filiū laurentium rouardlā sacre theologie professorē ⁊ subdiaconū nr̄m
 quē mittere possis ad ea loca que tuipse adire non vales. Is enim sicut in mādā-
 tis a nobis habet quicqd̄ iusseris exequet⁹: ⁊ a tua voluntate nullatenus deuabit.
 Insup̄ vt intelligas que nūc in partib⁹ rheni p̄ electores imperij tractant⁹: facim⁹
 tibi copīā l̄rarū nr̄arū quas impatori trāsmittim⁹: vt fm̄ scripta nostra ⁊ tuā sin-
 gularē prudētīā eo te meli⁹ gerere valeas. quo fueris de singulis occurrētib⁹ plenī⁹
 informatus. Datū ro. die. xvj. octobris. M. cccclvj. Dictata p̄ enā.

De liberatione habitā
 respondere pollicet⁹.

Epistola. cccxliij.

Quixtus eps seru⁹ seruorū dei. Charissimo in xpo filio nr̄o karolo regi fran-
 corū illustri. S. ⁊ a. b. Audiuim⁹ ea que dilectus fili⁹ nicolaus parui secre-
 tarius tuus ex parte tua seriose nobis exposuit. sup̄ nōnullis negocijs ve-
 nerabile fratrē nostrū wilhelmū ep̄m ratanen⁹: ⁊ quendā iohannē de albicist mili-
 tem nouatei. diocesis ac nōnullos officiales tuos cōcōmentib⁹. Intellexim⁹q; q;
 plane desiderīū tuū eo intendere vt p̄fatus miles simulq; dicti officiales tui a nō
 nullis ex cōdicatiōis ⁊ alijs cēsuris ecclesiasticis p̄ dilectū filiū iohannē tinctoris cau-
 sarū sacri palatii nostri auditorē ⁊ capellanū nostrū: ad instantīā dicti ep̄i fulmi-
 natis absoluant⁹: ⁊ nihilominus aduersum dictū ep̄m cā cōmittat⁹ sup̄ nōnullis
 excessibus: q̄ ab eo siue eius p̄curatore in p̄sonis executorē quarundā l̄rarū nr̄a-
 rū ad petitionē tuā venerabili fratri nr̄o archiep̄o turonen⁹. directarū cōmissi ⁊ p̄-
 petrati dicunt⁹: voluim⁹ p̄ nr̄a informatione etiā ipsius ep̄i. p̄curatores quid dice-
 rent intelligere ⁊ cōsideratis omnib⁹ hinc inde relatis. q̄uis causa nobis p̄plexā
 videat⁹ ac difficilī. serenitati tamen tue que de nobis ⁊ aplica sede plurimū meri-
 ta est cōplacendū durimus quēdam modū secretario tuo p̄fato plene respondim⁹.
 Datū rome. iij. kl̄s decemb̄is. Anno. M. cccclvj. Dictamē e necē.

Doct⁹ rōmib⁹ notabilib⁹ ad p̄cordiā cum impatore
 ⁊ excusat se de rumorib⁹ agguatiōis germanice natiōis.

Ep̄i. cccxlv.

Quixtus eps seru⁹ seruorū dei. Charissimo in xpo filio ladiſla⁹ regi bugarie
 illustri. Salutē ⁊ apostolicā benedictionē. Intellexim⁹ non sine gra-
 ui displicentia mentis nostre ⁊ amaritudine cordis. q; adhuc inter charis-
 simū in christo filiū nostrū fridericū romanorū imperatorē augustū ⁊ tuam
 serenitatem. nō solū discordia sed apertū bellum perduret. ⁊ hinc inde subditi ve-
 stri vexant⁹ ⁊ lacerant⁹. Que res tanto molestior nobis ē quāto mai⁹ exinde xp̄ia-
 ne reip. detrimentū resultat. Est p̄fecto res detestabilis q; vos qui vna ex familia
 r iij

nati estis primi sanguine: fratresq; patruales: tantis adinuicem odij feruetis vt etia armis decertetis. Dolendu est q opulentia z nobile patria vestra nunc ferro nunc igne dissensio vestra deuastat: z illas vires inter vos consumitis quas debetis in hostes fidei p tutela xpiane religionis effundere. Et quis impatori prefato tanq primo inter seculi principes aduocato ecclesie z protectori fidei catholice potissime incubat: pace in suo imperio pcurata: totis conatibus in eos militaria signa trasferre qui nomini xpiano insultare nitunt. Tibi tamen non minor cura esse debet ad hostes fidei propulsandos: z maxime thurcos qui regno tuo vngarie latissimo z quondam florentissimo non solum vicini sunt: illiq molestias indies inferunt: sed etiam non paruas eius prouincias sibi vsurpauerunt. Dolemus certe z angimur vchementer: cu indies ex illo regno xpianos capi z in barbarica deduci captiuitate acceptimus: miramurq; te non maiori studio teneri pro defensione ipsius regni q; videamus: qui dum in austria cuz patruelle tuo contentis prefati regni cura postposuisse videris: taq; plus viles vna tibi p xpianos villam auferri q; si per thurcos vna prouincia surripiat. Certe illud palam e q cum tu z dictus imperator inuicem discordes estis z domestico bello impliciti non solum hungaria sed tota fere xpianitas in periculo ponitur. nam quomodo gallici z hispani vel anglici contra thurcos exercitum ducere curabunt in remotis agentes. quando vos qui prope estis. z quorum potissime res agit: inter vos dissidentes nihil cogitare videmini. super his que thurcorum perfidia gens aduersus christianos indies molitur. Est igit super q; dicere possumus periculosa bec vestra discordia: nec vidimus quin mala infinita prouinpant: nisi q; celerrime tu z imperator pfatus simul conciliemini. Audiuimus tamen vnu quod nobis consolationi est: dilectum filium nobilem virum ludouicu bauarie ducem in anstria descendisse. concordiam inter vos tanq; comunem amicum praticaturum: nos autem dilecto filio nostro Johanni cardinali sancti angeli apostolice sedis legato: qui iam dudum pro salute regni tui hungarie. proq; comuni christianorum vtilitate non sine magnis laboribus z expensis ibidez comozatus est: litteras dedimus vt ad imperatore z tuam serenitatem confectis se conferens: omne studiu suum ad id conuertat vt tandem lites vestre tollantur z penitus sopiant: redeatq; ea inter vos beniuolentia quam propinquitas vestra requirit: z nos desideramus. Interea dilectus filius laurentius rouarella sacre theologie professor nuncius z subdiaconus noster. simul cum dilecto duce ad eam pacem pro viribus se agitabit. Velit igitur tua serenitas ad ea que pacis sunt animu inclinando ita se habere: vt iam deniq; finis imponat domestice dissentioni vestre: nec velis audire eos qui fomenta suggerunt dissentionum. sed modos quoslibet idoneos perquire: vt in austria ceterisq; tuis dominis pacificat: ad defensionem hungarie predictozumq; thurcorum erium insurgere possis: ita efficias vt imperator tuam erga fe charitatem intelligens vna tecum vocatis ex alemania subsidij exercitum pro tutela fidei z regni tui salute ducere inuitet. Insuper quia nonnullos per germania rumores esse audiuius tanq; nos nationem ipsam diuersis modis aggrauent: mittimus copiam litterarum nostrarum quas imperatori dirigimus tam super pace tecum habenda q; super rumoribus buiusmodi: vt si forte ad aures tuas ob locutiones istiusmodi peruenerint. babeas ex nobis vnde serenitatem z innocentia nostram tueri atq; ostendere possis: bec scribimus tibi pro ea charitate qua personam tuam prosequimur: qui postq; te hic rome in minoribus constituti vidimus: z tuam in dolem ad huc in etate tenera considerauimus: ab illo tempore personam tuam tam singulari quodam affectu dileximus: z existimantes te pro magno aliquo xpianitatis bono ad maxima referuari. de bona vilitudine tua ac felici statu semper curiosi fuimus. Tuuz nunc est que a nobis scribunt bona me te recipere. z spem quas de tua probitate concepimus adimplere. Datum rome Anno. MD. cccc. viij. Dicta men enee.

Consulat meliorem esse pacem
certam quam desperatam victoriam.

Epistola. cccxlvj.

Areas cardinalis senesci. Sigisfredo malatesta. S. p. d. Scimus hoc mane cum sanctissimo domino nostro dux cancellarius tuus audiret: et intellexit que dicta sunt tibi per sanctitatem domini nostri quam per ipsum cancellarium super controuersia quam inter serenissimum regem aragonum et te esset: circa quam rem etiam seorsum dominus noster nobiscum locutus est. In summa videmus ipsum dominum nostrum affectum esse statui tunc vellet quod ei bene consultum esset. Porro tamen sua scitatem habere respectum non modicum ad prefatum regem aragonum et habere oculum ad terras ecclesie et id necesse est ut prudenter se habeat: nec potest per omnia facere que vellet. Quibus ex rebus consideratis omnibus per directionem regis tuarum ad euitandum pericula que possunt emergere: videtur nobis consultum esse quod tu de summa pecuniarum quas regia maiestas a te petit offeras illam quantitatem sine ulla dilatione persolvere que liquida est. De parte autem alia super qua pretendis non teneri: prebeas mensuram in qua dicta pecunia parata sit ad requisitionem regis casu quo sanctissimus totum noster decerneret te obligatum esse: et affirmes te velle stare determinationi domini nostri. Et hec videtur nobis via rationabilis. nec putamus alio modo rem bene sopiri posse. Rogamus ut consideres omnia et recipias consilia eorum qui te amant: nec velis per modica pecunia te in periculo ponere: quia non est paruus aduersari tui nec res bellice spe ex opinione succedunt. Melior est multo certa pax quam desperata victoria. Scimus te non libenter audire consilia. Quia tamen periculum prouincitatem non possumus facere quam ea que nobis videntur utilia significemus. Tunc est in bona parte recipere que a nobis sincera mente scribunt. Datam rome sexto kalendas decembris.

Debit adiuvare ad consecutionem episcopus varinensis.

Epistola. cccxlvij.

Areas cardinalis senesci. Jacobo lodonio medico. S. p. d. Habuimus ex ferarum litterarum tuarum libentius te vidissemus per caritatem qua sumus tibi affecti. Deinde de ut aliquando simul repiamur. Faceremus libenter omnia que possemus per tuo bonorum et utilitatem. Sed non videmus in modo commoditate tempore enim mala sunt: si quid occurrat non erimus tui in memores. Rogamus ut commendes nos impatori maiestati et iuribus latores presentium ad expeditionem suam in facto nostre ecclesie varinensis. quam si obtinere poterimus non erit quoniam utilitas tibi redundet. Salutes ex parte nostra vlicum ridere et waltherum zebinger ac cancellarium impialis et alios amicos nostros. Volemus multum de captura episcopi gurgensis et iohannis vignad et aliorum utinam possemus eorum liberationem procurare nihil omitteremus per nos possibilem. Iohannem binderbach cupimus nostrum no mine salutari. simulque dilectum filium nostrum fridericum cum coniuge tua honestissima. Vale in christo optime nostri memor et amas ut soles. Datam rome. vij. kalendas decembris.

Emittuntur plura apostolica scripta contra murmurantes de grauamine nationis germanice.

Epistola. cccxlvij.

Areas cardinalis senesci. Laurentio rouarelle. S. p. d. A latores presentium recipies quatuor bullas apostolicas et unum officium transfigurationis. Ex bullis unam reddes impatori simul cum officio et breui sibi directo. Alias bullas curabis mittere tribus principibus electoribus simul cum breuibus suis. Extant et alie tres bulle apostoliche simul cum duobus officiis ac tribus breuibus. Officia dirigunt regi hungarie ac domino legato. bulle quoque eiusdem: tertia vero strigon. sed hec oia mittimus per alium nunciu qui post biduum recedet. Si te inueniat in curia regis hungarie assignabit tibi ea sinat tradit per seipsum regie maiestati que sibi dirigunt. Alia vero curabit transmitti archiepiscopo et legato. Nec alia circa hec. De negotiis rebeni multa referuntur non bona propter que necessarium erit ut primum cum consilio impatoris et cum litteris suis ad partes illas te transferas et labores iuxta commissionem tibi traditam. Interes bonum est ut percuras quod imperatoria maiestas scribat archiepiscopo magdenburgensi. simulque rigensi. et in prunis treuerensi. et salzburgensi: ut si querant ad aliquam conuentionem in factis ecclesie non consentiant. sed ad seipsum omnia referant que queruntur. Et

suadeat ut si qui sunt qui nouitates querat illis non assentiatur quia periculum est in mo-
ra. Dabebis mor alias litteras domini nostri qui plenius de hac materia ad te scribet et
intelliges rei gravitatem ac periculum bonum est etiam laborare apud ducem bavarie lu-
dovicum: ut scribat palatino rbeni consanguineo suo ne simpliciter conuentionibus eorum
qui contra sedem apostolicam aliquo modo moliuntur: persuadendo sibi quod multo facilius
filii principum promouebuntur per sedem aplicam quam per capitula vel ordinarios. Et
hoc bene cura in auribus principum concutere quia veritas est. Vale et scribe sepius
quod tibi succedat. Datū rome. viij. kl. decembris.

Mortat ad excusationem graua-
minis germanice nationis.

Epistola. cccxlii.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio henrico leubing notario nostro.
S. r. a. b. Intelleximus veridico relatu nonnullos esse principes germanice na-
tionis ecclesiasticos et seculares qui de nobis et de nostra curia murmurantes
nationem germanicam nimium per nos grauari pretendunt. Id faciunt more hominum qui
sepe bonum quod habet non cognoscunt: nec sub alicuius regimine quantumque optimo
quiescere possunt. Scimus te deuotum esse sancte sedi aplicae: et nostri bonorum cupidum
nec placere tibi ea que propter ordinem sunt. Eapropter mittimus tibi copiam nonnullarum
litterarum quas charissimo in christo filio nostro friderico romanoz imperatori semper au-
gusto super hac materia direximus: ut intelligas plenissime mentem nostram. Et habebas
ex nobis quod his respondere possis qui nobis detrahunt. Mortamur etiam pro zelo
que geris ad romanam ecclesiam: ut sumpta oportunitate venerabili fratri nostro archi-
episcopo magdeburgensi. qui sicut accepimus ad nouitates mutat. que imperatori prefato
scribimus: aut litteris aut verbo concites: ipsumque hosteris ne peregrinas sequas
opinionem: sed more predecessorum suorum in solida sancte sedis apostolice doctrina con-
quiescat. Idem etiam facies apud dilectum filium nobilem virum fridericum marchio-
nem brandeburgensem. sacri romani imperii electorem et apud alios ubi videris esse ne-
cessarium. In qua re non solum nobis sed ipsi deo cuius res agitur plurimum concipies.
Datū rome. Dictata per eueam.

Mortat audire suo nomine loquentem.

Epistola. ccccl.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Charissimo in christo filio iadislao regi bun-
garie illustri. Salutem et apostolicam benedictionem. Audiuius ea que dile-
ctus filius wenceslaus canonicus vrahslauicus. tuo nomine nobis exposuit
et quantum cum deo potuimus et ut semper in animo gerimus: desiderio tuo satisfacimus.
Diximus eidem quanto desiderio cupiamus te cum charissimo filio nostro friderico
romanoz imperatore reconciliatum ad ea tendere que pro defensione fidei catholice
et tui regni bungarie tutela necessaria esse videntur. Et quanto cum ardore cupimus
regnum illud bohemie sub tuo regimine extirpatis heresum et gmatibus ad vni-
onem veram sancte matris ecclesie reuerti: super quibus rebus velis ipsum wenceslaum no-
stro nomine loquentem audire: et sicut de tua in corde bonum affectione confidimus. nos tandem
in premissis solari. Datū rome kl. decembris. M. cccc. lxvij. Per eueam dictata

Excusatoria grauaminis
germanice nationis.

Epistola. ccccli.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio nicholao cardinali sancti petri ad
vincula. Salutem et aplicam benedictionem. Considerauimus diligenter ea que
nobis scripsisti super practicis quas nonnulli principes ac prelati in parti-
bus rbeni tenere dicunt in negociis ecclesie: perpedimus quoque consilium tuum salu-
bre et optimum esse. Eapropter scripsimus charissimo filio nostro friderico roma-
noz imperatori semper augusto: sicut per copiam presentium inserat videbis. cuius tenore
plecto habebis ex nobis quod his obuiare possis qui infirmam apostolicam sedem bo-
nore confundere nituntur. Mortamur igitur ut scripta nostra ubiqueque necessaria esse vi-
deris publicari et mentis nostre serenitate sicut teneris et de tua in corde bonum affectio-
nem non dubitamus manifestari. per cures. Da tui ro. Per eueam dictata.

Murmur grauatimnis germanice nationis
retraf. z notabilib' rōnibus eneraf.

Epistola. ccclij.

Epi. cardinalis senen. Martino cācellario archiepi moguntini. S. p. d.
Fuit nobis epistola tua non minus iocunda q̃ grata: ex qua valitudines
tuā simulq; coniugis tue bonā esse cognouim' z natum tibi esse filiū
archiepi moguntinus pro sua benignitate de sacro fonte leuauit quod tibi z bo-
norū esse z utilitati nō dubitam'. Faxit deus vt filius suples sit: z tue virtutis be-
res atq; doctrine. Audiuius deinde que vir prob' z modestus vigādus eiusdē
archiepi secretarius tuo nomine nobis exposuit: que duo principaliter fuere. Qui-
mo em̃ que sunt apud moguntinū de sanctissimo domino nostro z ipsi' curia in-
dies querele narratū ex ordine. Secūdo retulit quo animo sit idem moguntinus
contra romā ecclēsiā z ip̃s sanctissimū dñm nostrum: z quō ad obuiandū per-
uersoz hominū machinationib' necessariū tibi videt' intelligentiā quandā fieri
inter sanctissimū dominū nostrum z ip̃m archiepiscopū. Intelleximus etiā per q̃
media eandē intelligentiā recipiendā esse putas. Sunt nō parua que nobis signi-
ficas neq; il lotis attingenda manib'. Facis nobiscū vt amici cū amicis solent: li-
bere atq; aperte loqueris z cōfident' q̃ geris in aio patefacis. Id vō ex amore fie-
ri cognoscim' teq; veteris amicitie memorē antiquū seruare morē aduertimus.
Cū simul in noua ciuitate degerem' nihil tūc tā arduū fuit: nihil tā abditū atq; se-
cretū quod alter nrm non cōicaret alteri: facis probe qui lōgo licz locoꝝ interual-
lo disiunctus nobis nihil putas reticendū esse. Faciem' z nos idē erga te. Aperie-
mus tibi omni ex parte animū nostrū atq; (vt amicitie nostre cōuenit) summa cuꝝ
libertate loquemur. Cōsiderauim' igit in primis que dicunt' p̃tra sumū pōtificē
apud germanos fieri murmura. Nec miramur siquidē nullus vnq; locū beati pe-
tri tenuit qui nō latrantū dentib' impeteret. Nec magnū putamus siq; detrahit
calixto cū m̃go eius sciam' tractū fuisse xpo. Vterq; est em̃ saluator ipse nec po-
terit veritas nra metiri q; nō est discipulus sup m̃gm nec seruus maior dño ger-
mani tñ (si vez fateri velint) similiterq; reliqui xpiani nihil habēt cur de calixto
murmurare possint. nisi q̃ em̃ pōtificē tradidit nobis de' quo digni n̄ fuim'. Neq;
em̃ hui' sanctissimi p̃sulis mores plebi sue cōformes existit: qui cū diuinā in ter-
ris agat vitā: angelis poti' debuit p̃fici q̃ boibus. Nihil pius pater quod suum ē
dñi. cogitatus suos oēs iactauit in dño. bonorē xpi saluatoris nri: defensionē fi-
dei: decus ecclesie: salutē plebis toto conatu: toto studio: tota mēte p̃quirit. Nisi
fuisset exacta ipsi' solertia z incredibilis ad cōe bonū iā thurcoꝝ feritas nō būga-
riā modo p̃triuisset: sed ip̃am quoq; alemāniā infectis armis p̃ctēs xpianis om-
nibus terrore simul a laborē in cui'isset. Nā si victi apud hungariā z p̃strati sūt
magni thurcoꝝ exercitus: non est cui post deum alteri gratias q̃ calixto xpiani de-
beant. Ipse em̃ solus fuit qui to: penitibus ac pene tormentib' xpiani orbis prin-
cipib' legatū in hungariā misit hungaros cū thuras induciaruz federa querētes
prohibuit labentes animos erexit: copias p̃gregauit: bellūq; illud cōmittere sua-
sit: ut quo primum etate nostra thurcoꝝ dñs turpissime fugere visus est: z salus
xpiano populo parata. Tacemus que gesta sunt in oriente p̃ classem aplicā: z que
in albania z alijs q̃ pluribus locis ipsius dñi nri pecunijs p̃ tutela fidei indies ge-
runt. Nihil aliud sua scitas i aio gerit q̃ suo tpe ita inimicos salutifere crucis bu-
miliare. vt tandē vocat' a dño creditā sibi ecclēsiā in statu securo ac trāq̃llo relin-
quat. Ob quā rē nescim' p̃fecto qd sibi velint q̃ tā sanctū p̃sulē z tñ de cōi utilita-
te solitari calūniari p̃sumit. Nā q̃ aux a vobis extorq̃at inuq; ē prius accusatio.
Nihil em̃ p̃ter p̃suetā iura recipi nisi fortasse sp̃de sua nōnulli i classe cōtra thur-
cos offerat q̃s paucissimos eē cōstat. Utinā tot eēt q̃ tāte rei ac necessarie opti-
me subuenirēt. Ecclesiaz electiōes canonicas q̃ dicūt a sua scitate p̃tēni. aut ecclē-
sias metropoliticas seu cathedrales i alemānia reseruari lōge a veritate recedūt.
Nulla electio reiecta est quam constitit fuisse canonicam pontificalis ecclēsia in

alemania nulla reseruata est: specialiter a dño nro contra concordata vestra. nec
est eius. positū neq; fuit bacen? quicq; agere. Et quis nemo imputare possit si
sua sanctitas dignitates principales in collegiatis ecclesijs siue primas post pōt
ficales reseruauit: neq; em cōcordata in hoc aduersant nō. tñ inueniēt facile re
seruationes beneficiorū nisi p cardinalibus aut aliquibus fortasse maximis viris
ab eadē sanctitate emanasse. Itaq; nescimus quo vultu quo ore qua deniq; auda
cia psumant aliq; sanctissimū p̄suli nostro detrabere. tāq; nationi vze onerosus ex
istat. qui pfecto nō tantū nationi hispanie vnde sibi ougo est: quantū germanice
affectus esse videt: 7 qui diuinitus nobis datus est vt hoc piculoso tpe ab infide
lium incursione maximeq; tburcorū impetu orthodoxam xpī religionē non soluz
tueret sed etiā eleuaret 7 ppararet. Laudam? igit 7 omni bonore dignū reputam?
archiepm mogūtini: qui reiectis malignatiū insidijs apud ipm dñm nostrū san
ctamq; sedem aplicā omniū fidelīū matrē atq; magistrā pmanere decreuit. Facit
qd̄ doctū qd̄ prudentē qd̄ bonū platiū decet: qui peregrinas respiciens opiniones:
in solida sanate romane ecclesie doctrina: 7 in ipa xpī petra pedes figit. Facit mō
qd̄ fecit duz alie eadē quererent que mō tentant. Vñq; em eugenio sancte memo
rie summo pontifici defuit: quis multi ex germanijs in illum deseuirent. nouit oia
noster pontifex: eiusq; pbitati mirō mō afficē. nec vnq; eius noīs ablsq; singula
ri laude meminit: ita vt certissimū sum? nūq; ipsi? petitiones in cōspectu hui? p̄su
lis vanas fore: que digne audiri videāt. Eterū qd̄ secūdo loco secretari? antedi
ctus exposuit: nobis alienū visus est q; ex viro docto ex iuris interprete 7 magnis
versato causis prodire debet: nouisti em romanū p̄sulē vnicū eē principē cui oēs
obedire tenent: petri 7 pauli locū tenere qui sedet in aplico throno: xpī vicarius ē
qui romane presidet vbi. nō est igit cur se cuipiā intelligentie nomine vel federis
obliget neq; subditoz est cum dñis suis federa querere: nec tñ fortasse ita loque
ris vt romanoz p̄sulem ex intelligentia queras obligare qd̄ nosti quantuz iura
pmittant. Sed aduertimus que petis intelligentie iā magna profecto 7 que nos
aliquantulū de tua cōpulerint admirari. Scimus quia cum amico oia confiden
ter agis. Idem 7 nos facimus. Utimur respondendo ea fiducia qua tu interro
gando es vsus. Equidez indigna putauimus que nomine archiepi peterent. nec
arbitramur eos bene agere qui archiepo ea petenda suadent: quis nec sue men
ti que semp modestissima fuit talia credim? eē p̄suasa. Sue nāq; dignationi id sa
tis esse debet vt antecessoribus suis equalis existat. Neq; illa querit que ante cen
tum annos nullus obtinuit archieps. Rectū 7 laudabile fuit ppositū eius: si neq;
romanū pontificem minozē nec se maiozē suis antecessoribus esse velit. Illud q̄s
attentē cōsiderabit quisquis ecclesie moguntine p̄suerit vt neq; romana sedes
conculcet aut quouis modo daminet. Certum est eniz quia languente capite ve
queunt mēbra consistere: neq; possunt riuuli non arefcere fonte siccatō. Salus ec
clesiarū omniū profecto ex romane sedis precellentia 7 summa auctoritate depē
det. Quibus ex rebus nō essemus ausi ea quoquo mō aperire dño nostro que no
bis pro intelligentia contrahenda significasti. Sunt enim eneruatiua apostolici
iuris 7 non minus profecto p̄iudici p̄ se ferentia. Et illa p̄sertim que de con
firmationibus pontificaliū ecclesiarū attigisti: non ignoras vt credimus qualis
sit ipse dominus noster: quanta est in eo cōsp̄ctio. quanta omnium rerum no
tia: quanta grauitas atq; constantia. Etsi enim omnes laudandi sunt quos no
uimus romani p̄sules: hunc tamen omnibus preferendum putamus. qui cum
vite mundissime sit 7 omnia gerat cōmendatione digna: tum vō his conditioni
bus predictus est vt falli non queat. Est enim etate graueus. Versatus est in ar
quis 7 magnis negocijs. Doctrina ex p̄sulget cui similis nemo est qui audierit
in antecessore fuisse. Itaq; nō facile decipiedus qui tum multa p̄ etate videt: tñ
cōscientie lumen cum rerū magnarū experientia cōiunxit. Rideret nos sua san
ctitas siquid a pponerem? doctissimis eius aurib? quoquo modo indignuz atq;

ob hanc cām nō presumptimus ea sibi referre que tuo nominderposita sūt. Neq̃
 effi sua pietas eos p̃bare solet q̃ res minus iustas sibi preponit. Verū vt ad gra
 uamina nationis ṽre redeam⁹: si quid est qđ emēdatione egeat laudamus id san
 ctissimo dño nro significari. Nec dubitam⁹ quin sua scitas debito modo p̃uideat
 Illud aut nobis exploratissimū est. archiep̃m. s. p̃fatū in optima reputatiōe apđ
 sanctissimū dñm nrm esse: fauorēq̃ sibi ⁊ oportūm p̃fidiū ab eo nūq̃ defuturū
 Certo scimus aduersus oēs q̃ sibi molesti fuerint: q̃ si corꝝ oratores buc vene
 rint recipiē p̃fecto benigne ⁊ humaniter tractabunt. nec duras inueniēt apo
 stolicas aures in his que cōcessu digna petierint. Qđ vō dicis serenissimū impa
 torē ⁊ ip̃m archiep̃m si se cū sancta sede aplica intellet: erit facile impedituros ad
 uersantiā machinamēta. Id quidē credim⁹ ⁊ ita factū esse nouimus in supiorib⁹
 annis. Et cū impator p̃fatus cū sanctissimo dño nro vnanimis sit: nec vñq̃ ab
 hui⁹ sancte sedis deuotione dedinauerit: curandū est vt ip̃e archiep̃s idem agat.
 In qua re cū multa tua cōsilia possint: rogamus vt in hoc tuos intendas neruos
 velisq̃ doctrine tue nomē defendēda romāe ecclie auctoritate poti⁹ q̃ impugna
 da claz facc. sic em̃ ⁊ magnitudine ecclie recte cōsules: ⁊ tibi ⁊ tuis amicis vtilitates
 crescet ⁊ accumulabūt boniores: Datū rome. xj. kl. octobris. Anno. M. cccc. vij.

Destinat legat⁹ apostolic⁹
 ad nuptias ladislai regis.

Epistola. cccliij.

Quirtus ep̃s seruus seruorum dei. Dilecto Johanni filio cardinali sancti
 angeli. S. ⁊ a. b. Ex litteris que de partibus austrie ad curiam nostram in
 dies deferunt: intelligimus dilectionem tuam cū littere ille scriberent ad
 buc fuisse in hungaria: de qua re plurimū admirati sumus: cū iam pridem tibi scri
 psimus vt ad partes alemanie te conferres: eam discordiā pro tua facultate seda
 curum: que inter charissimos filios nostros fredericum romanorū imperatorem:
 ⁊ ladislau hungarie ⁊ bohemie regem versat: que quantū periculosa sit ⁊ quā
 tū reipublice christiane damnosa pro tua singulari prudentia nō ignoras. Nesci
 mus que te res tam diu retardauerit: cum non lateat non min⁹ vtile fore dictos
 principes adiuvicem reconciliare q̃ thurcorū perniciosos obuiare conatibus. Si
 quidem noxia multa sunt intestina bella q̃ externa: ⁊ frustra his qui foris sunt
 resistimus si alijs qui intus sunt vulneramur. Itaq̃ voluissimus te q̃primū re
 cepisti litteras nostras ad impatorē ⁊ regē p̃fatos iter arripuisse. quod quidē fuis
 set nostro iudicio expeditissimū. Verū cum nouissime nobis relatū sit dictum hū
 garie ac bohemie regem circa festum sancti martini. prime futurū decreuisse bo
 hemiā petere: vt sibi sponsam suam charissimi filij nostri karoli regis francie na
 tam cōduci faciat: ⁊ cū eadē ibidem solēnes nuptias celebrēt: pro qua iam fertur
 oratores misisse. Cōmittimus tibi ⁊ barū serie mandam⁹: vt omnibus alijs. post
 habitis ad ipsum regem q̃ celerrime te cōferas: eiusq̃ nuptias tam sui q̃ dicti re
 gis francie cōsideratione nro ⁊ apostolice sedis noie vt dignū est tua p̃sentia bo
 nores. Erūt em̃ vt fama est be nuptie plurimū excellentes ac magnifice tā res
 pectu p̃sonarū muicē cōtrahentiū q̃ principū q̃ cōuenturū eo dicunt: cū nō solū di
 lecti filij nobiles viri bavarie ⁊ saxonie: duces marchionesq̃ brandeburgen. cum
 cōiugibus. Etā charissimus filius noster casimirus rex polonie: simulq̃ consors
 eius regina carūdem nuptiarū celebrationi asserant interfuturi. Consideramus
 autem q̃ in tantoz conuentu principum multa tractabunt: in quibus erit tua
 p̃sentia nedum vtilis sed etiam necessaria: per quos religio nostra contra thur
 corū impetus defendat commode tractare. Et cum sint ibi nōnulli male de si
 de catholica sentientes eorum malitia nequid in tanta cōgregatione nocere pos
 sit oportune obuiabis. Quibus ex rebus necesse est vt eidē cōgregationi prozuis
 interesse cures: ⁊ ita nos dilectioni tue iterum atq̃ iterum cōmittimus ⁊ ināda
 mus: responsum tuuz super his q̃ celerrimū expectantes: Datū rome die prima
 octobris. Per eneam dictata.

Mortat legatū q̄ celeriter
nuptias regis adire.

Epistola. ccclij.

E Meas cardinalis senensis Jobāni cardinali sancti angeli. S. p. d. Cogno-
sces ex litteris sanctissimi domini nostri q̄ necessaria sit p̄sentia tua in nu-
ptiis. quas serenissimus rex hungarie celebraturus est in praga. Ob quā
rem quibz nō puto necessariū dignatione tuā adhortari vt q̄ celerissime eo se con-
ferat: quia tamē eius rei utilitate nō solū animo p̄cipio sed manibz quodāmodo
vt ita loquar palpare video: nō possum facere quin tāq̄ seruitor z filius tuus ēa
scribā que bonore tuū cōcernere aiadueto. Sane quibz pietas dñi nostri id iudi-
cū de tua dignatione faciat. quod de viro prudētissimo z optimo habendum est:
quibz oia que p te facta sunt miro modo cōmendet. Illud tamē plurimū admi-
rat q̄ dissidentibus inter se serenissimis principibz romanorū impatore z hunga-
rie rege nō statim te ad sedandas eorū discordias sepositis alijs negocijs p̄para-
uisti. cū certū sit illis inter se cōtēdentibz nō solū nobile illā ausfīe p̄uincia p̄tur-
bari: sed etiā thurcis viā preberi qua facili⁹ ad xpianitatis inuasionē p̄cipere pos-
sint. Vides igit mibi admodū expediens q̄ tua dignitas ad p̄fatas nuptias iter
suū acceleret. que vt extimat mēse ianuario aut tardius februario celebrabunt.
Erit conuētus ille celeberrim⁹ in quo duo reges z tot principes cōparabunt. Nō
dubito quin magna ibi tractent: z vt arbitror quin principaliter agitabunt in co-
loco negocia. nāq̄ cū lites impatoris z regis nōdum compositae sint: erit cura illo-
rū principum in primis illas sedare. Inter polonie regem z fratres sancte marie
teutonicorū ageť de concordia. Bobemi de suis articulis curiosi erunt. Illi qui
sunt in rbeno z res nouas cōtra sedē apostolicā praticare nitunt nō omittent p-
oratores suos ex conuentu aliquid attentare. Postremo etiā de defensione fidei
contra thurcos vt meafert opinio inter tantos proceres sermo fiet. Magna sūt
hec z p̄fecto tuā p̄sentia merito exīgūt. Itaqz tāq̄ seruitor tuus suadeo ne quo
pacto ei congregationi absis: quod esset z in boncū z incōmodū aplice sedis. q̄ si
interfueris cōplacebis. pculdubio non solum regi hungarie: sed etiā regi francie
cuius filie nuptias honorabis: obuiabis malis que per nonnullos pcurant. Et
multa bona opera pcurare poteris tam p pace xpianorū q̄ p defensione fidei
inimicos crucis xpi. Diuinqz sanctissimi dñi nostri desiderū hoc potissimum mo-
do adimplebis. Et rem facies tua virtute dignā. Quibusqz maximis nationibz
gallice z germanie simulqz duobus maximis principibus hoc est impatori z pa-
trudis sui: z regi francie in filie sue bonoratione rem grātā facies demulcebis ca-
pita. Datū roine die prima octobris. Anno dñi. M. cccclvij.

Scribit se bene valere nec
superfluis curis angī velle.

Epistola. ccclv.

E Meas cardinalis senens. Petro noritano. S. p. d. Si nō scribimus ad te se-
pius id facit negotiorū multitudo quibz d̄stinamur: simulqz tua humani-
tas qua nō veremur abuti. Extant apud nos scripta tua quibus satis effe-
dicis si quater tibi scribamus in anno. Hoc nos pigros reddidit: dabimus z ser-
z octo eplas in annos singulos amicitie tue: nunc hec prima sit anni huius q̄ nos
bene valere z animo z corpore intelligas quibz multa indices emergunt que con-
turbare cuiusvis boīs mentē queant: sed nolumus affligere cor nostrum quādo
nihil est quod mesticia nostra reipublice proficit. Faciemus quod nostris quibz
vibz reliquū deo relinquit: cuius est z nos perdere si velit: z saluare bancipam
mūdi machinā quā de nō esse in esse pduxit: cū dubiū nō est ei curaz esse operum
que sue fecerunt manus. Nec tibi pauca scripisse volumus rogantes vt tu q̄ le-
to animo id vite traducas quod supest. Optam⁹ te aliqui visere atqz amplecti. Be-
ne vale. Ex vrbē romana octobris.

Megat se altiorē gradū ambire
z collaudat poctice metrificantē

Epistola. ccclvj.

E Meas cardinalis senen. Francisco pbilelpho militi z poete. S. p. d. Car-
men tuū insignis eques z optime poetarū accepim⁹ simpliq; lras maturo
scriptas eloquio. Fuerūt vtraq; iocūda ab amico missa z cōdita salib⁹. In
carmine plūs aliquid est q̄ nobis cōueniat: nūq; id somniauim⁹ qd tibi de nobis
polliceris: neq; grandia bec sine p̄sagio vel fatū vel somniop⁹ solent cuenire. nra
fors maior est virtute nostra: stulti sumus si volare altius ambigiam⁹. Sed inest
nris versibus incredibilis suauitas que nos etiā adulan do delectauit. Quod que
ris de pararellis plutarci: vanū est perierūt oia. nemo ē qui de his loqui noxet nau
fragiū passe suat lttore: z quidē apud rhoduz vbi neq; reliquias relegere nautas
licet. Tu si more tuo sapias amisso libro nō adijcies vt aim crucies. Apud reuerē
dissimū cardinalē de colūna vidim⁹ z legim⁹ forsiadā tuū: opus tersus z dignū
quod p̄sais poematibus annuineret. Et tu francisci ducis gestas res decantare
dignus eras: vt illius virtuti tua musa debebat. Si tamē dignus ille te premijs p
sequitur z egere vetat. si secus hortamur fistule vt cerā amouēas: nam magis illi
tua taciturnitas q̄ sibi tenacitas detrimentū prestabit. Vale z nos ama vt soles.
Et vrbe die. xrv. octobris.

Mestus ex morte amici
consolat bis medijs.

Epistola. ccclvij.

E Meas cardinalis senen. Johi cāpisio epō placentino. S. p. d. Si nō scribi-
mus sepe dignationi tue das veniā nō ambigimus. nā z nos vegio poete
ignoscim⁹. Quis nūq; nos adiecit nec nobis quicq; scripserit postq; car-
dinali tū suscepimus. Sumus memores legis nostre quādo cōmēdas nobis ali-
quos buc venientes: z si nō respondeimus operas tamē nostras illis offerimus:
estq; nobis iocundissimū litteras tuas legere z illas audire que a te venientes bo-
nam valitudinē tuā nobis enunciant. Cupimus te aliquādo hic videre et si parū
spci super aduentu tuo habemus qū iam sedem elegisti z vite simul z inoti. Nos
modo quod scribam⁹ nō habemus nisi obijisse stephanū catiā nouarien. cōmunē
amicū: quo cū magna pars amicitie a nobis abijt. Afficit nos incredibili meroze
suis obitus: illud tamē cōsolationi nobis fuit qd fortē cū in transitu cognouimus
nūq; em eiulauit: nūq; verbū admisit nō xpiano nā sapiēte viro dignū ecclesiasti-
cis sacramētis deuotissima mente susceptis ad extremū vsq; ambelitu intellectū
z verba prudentis hominis retinuit. Sepultus est apud hospitale sancte marie
teutbonicoz die. xj. huius mensis. Vale optime z amici aiam in orationib⁹ tuis
recomēdatā babe. Datū roine. xx. octobris. Anno. M. cccclvij.

Mortē amici denunciat.

Epistola. ccclviij.

E Meas cardinalis senen. scene. Salutē plurimā dicit. Stephanus noster
catiā nouariensis. communis amicus animā z creatori reddidit. Nec scri-
bimus vt non doleas amici obitum qui more christiano z vt sapientem
decurt ordinatis rebus suis ex hac luce migravit. sed vt congaudeas illi ad melio-
rem vitam p̄fecto: nobisq; compatiaris tali orbatis societate: cogitesq; aliquā-
do de nobis qui hoc in pelago sine velis remisq; nauigamus. z fluctuantes ab
ipso naufragio non longe absumus. Vellemus hic esses z rerum nostrarum cur-
sus intuereris. Sed quid querimus ferenda est fortuna quā deus mittit: neq; em
dubitandum est quin deo sit cura huius mundi quem sue condidere manus si cu-
rat igit quecunq; accidunt aut volente illo aut permittente sunt. hoc nos conso-
latur z equo iubet animo expectare tempus in quo z ad stephanū z ad reliquos
qui nos precesserunt amicos euocemur. De re tua audiuiſti que sit pōtifcis sen-
tentia: nō est que modo alia queras. deus ipse operā ferat iohāni cajano optime

viro ⁊ amico tuo nostroq; diximus de scutifero nos esse facturos qđ tua iuberet
amicitia nec mutauim⁹ opinionē: rogam⁹ te principi simulq; nicolao azimboldo
nos cōmendes: cuius benignas lras his diebus accepim⁹: nec dubitamus euz p
veteri cōsuetudine nos amare. Vale optime. Er ro. dic. xx. octobris. M. cccclxij.

Dolliceſ opas ſuas amico ⁊
cōcordatis minime derogare.

Epistola. ccclix.

E Meas cardinalis ſenēſis Martino mayer. S. p. d. Scribimus tibi non
ſine fiducia ſingulari litteras breues. non ſcimus dare inania verba. Ama
mus ex corde amicos ⁊ his adulari nescimus. Crede optimo corde loqui
mur. Il facultas aſſit nunq; deſerimus votis tuis ⁊ id certo certius habet. quia ve
tus amicitia noſtra ſolida eſt. In facto eccleſie romane illud tibi dicimus quia nō
leditur caput ſine membris: nos hic curabimus ne concordatis deroget. Dein
ceps non credimus nationem veſtrā habere cauſam querere ſi pacta ſeruentur.
De gratia noſtra ſue reſeruatiōe ſcripſimus ⁊ nunc repetimus: non eſt anim⁹
noſter verare quicq; occasione illa nec intēdim⁹ p̄cordatis per gratias noſtras in
aliquo derogare. Vale ⁊ nos vt ſales ama. Er vbe dic. xx. octobris.

Denūciat deſiderijs amici ſatiſfactū.

Epistola. ccclx.

E Meas cardinalis ſenēſis Theoderico archiepo maguntino. S. p. d. Ex
vigando ſecretario tuo accepimus litteras dignationis tue. Cognitiſ his
que cupiebas mor adiuimus ſanctiſſimum dominum noſtrum qui lecto
animo votis tuis annuit. Mouit ſua pietas quo animo queue opera tua digni
ras ſuperioribus annis romanam adiuuerit eccleſiam: ⁊ vbi occaſio dēt mori
ſtrabit ſe diligere tuam virtutem. nos autē in quacūq; re poterimus erimus ſem
per ⁊ voluntarij ⁊ proni deſiderijs tuis morem gerere. Datum rome dic viceſi
ma octobris.

Dolliceſ ſexingentos florenos amice
pro dote aut ingreſſu religionis.

Epistola. ccclxj.

E Meas cardinalis ſenēſis Iacobo picholomeo. S. p. d. Litteris tuis quas
de montania ⁊ andrea filijs tuis nepotibus noſtris ad nos ſcripſiſti: re
ſpōdimus ſemel ⁊ iterum: nescimus an noſtra ſcripta in manus peruene
rint tuas. Idco hec pauca repetimus vt non putes mente noſtra excidiſſe quod
illic immobiliter ſedit. De montania ob res que geſte ſunt difficile eſt rectū ferre
conſilium. Intelligimus eū eam monaſterij abhorzere: matrimonij autē repē
re ſua conditione dignū difficile eſt: nos igitur relinquimus tibi hanc prouinciaz
vt ſibi perſuadeas qđ in rem ſuaz ſit prudens. Si eſſemus pecuniōſi: ⁊ more quo
rundā cardinaliū abundaremus: dāremus illi ⁊ virū ⁊ dotem. At cum tenuis ſit
conditio noſtra: volūtatē poteſtas impedit: et cūq; ſit ex paupertate noſtra ſexin
gentos illi aureos ſpondeimus quamcūq; viā ingrediaſ. Scriptoriā apoſtolica ⁊
andree tuo ⁊ ſi optamus acquirere tamē nō valeamus: nemo eū eſt qui abſq; mil
le aureis eam conſequi poteſt. E potet igit illas ingredi vias: nos vbi poterim⁹
non deſerimus neceſſitati tue. Et ſi deus dabit vt poſſeſſione varin: eū eccleſie con
ſequi poſſimus: ita nos geremus vt intelligas nos amantiſſimi fratris locū tene
re. Datum rome viceſima octobris.

Reſert mortē amici ⁊ ſe cōmendari orat.

Epistola. ccclxij.

E Meas cardinalis ſenēſis Latino equiti ciprio. Salutem plurimam di
cit. Quabus epistolis tuis gratias nobis egiſti ſuper his que tui cau
ſe fecimus. Ego nescimus nos nec pro debito: nec pro voluntate ſatiſ

fecisse: sed tua benignitas parua pro magnis accipit. Gaudemus obtigisse tibi desiderium tuum: nam et tua uirtus maiora meretur. Afficiat tibi summus pontifex et desiderijs tuis ubique poterit faciet satis. Amicus tuus et noster stephanus cacia: cuius finelachrimis non possumus meminisse creatori deo anima red didit: rogamus te ut eius nepotes apud illustrissimū ducē commendatos babeas quibus beneficia sua collata sunt. Et nos etiā ynam prepositurā tenuē obtineamus: uelis nos principi et pforti ei? commendare q̄ ad eorū beneplacita semp inueniatur attentissimi. Datū rome. xx. die octobris.

Concordatis ecclie opam dare promittit ne violentur.

Epistola. cccxiiij.

Eneas cardinalis senen. iohanni lesure. S. p. d. Amauimus pbitatē tuā ante promotionem nostrā et nunc potissime colimus obseruamusq̄. Inuenimus em̄ in te et ueritatē et prudētiā. Credimus plene illud esse scz aliquos qui uulnerent: ut medendo lucent: s̄ nō patiet caput sine dolore dānoq̄ mēbroz. Mittimus tibi cū p̄sentibus alpbabetū quod optasti: quod signatū recipies: poteris illo uti et nobis que grauiora erūt significare: habebisq̄ responsa ex nobis que res ipse eriget. Decet bonos viros curare ne unitas ecclie magno parata labore itez scindat. De cōcordatoz obseruatione solliciti sumus. damusq̄ operā ne violent. Amideus pro quo scribis si iueniet fuisse in possessione tēpore cōcordatoz habebit pacem: idq̄ dñs noster nobis cōmisit inquirere: uale optime et scribe nobis frequenter. naz litteris tuis quasi p̄sona tua tuemur. Et roma xx. octobris.

Excusat sc̄cōtra concordata ecclie fecisse.

Epistola. cccxiiij.

Eneas cardinalis senensis petro knozen doctori. S. p. d. Bate fuerūt nobis littere tue quibus nouitates germanicas significasti et dietarum institutiones. Scimus nos esse tibi charos qui omnia ut amico communicas. Estq̄ nobis nō parua voluptas te tenere memoriā ueteris amicitie: uellem? nationē tuā uti sano consilio et non repente ad nouitates prumpere: multo labore parata est pax ecclieastica: facile rumpeat si uolueritis. At erit non nobis solū dānosa sed etiam uobis. Euz uolueritis resarcire nō poteritis leuiter. Quod nobis dicis imputari de reservationibus ac pensionibus: nescimus quid id sibi uelit. ni si fortasse de vno monasterio prope constantiā quod impetrauit p̄bonotariis de lapide: de quo nobis pensio centū florenoz assignata extitit: id ille aiebat placere principi patrici: nec erat pensio contra concordata cum electio ibi canonica non fuisset. De alia pensione nunq̄ nos intronissimus. De reservationibus est utruq̄ habemus bullam pro duobus milibus florenis. Credebamus nationem illam non egreferre si nos qui in ea nutriti sumus tantū in beneficijs haberemus. Et nihilominus dirimus pape: et scripsimus archiepiscopo moguntino: t̄cuereñ. et coloniensis: nos illa bulla nullatenus uti uelle: ubi concordatis cum natione aduerfaret. Itaq̄ nescimus cur nobis aliquid imputari possit. Commendamus tibi vnionem ecclie ut facias quemadmodū consueuisti quia nihil pace melius. Cōtra prutenos sedes apostolica vsa ē suis armis: restat ut uestris utamini. Si qua in re natio ip̄a grauef. potest recurrere ad sedem apostolicā. Credo non spernent preces sue. Fuimus locuti sanctissimo domino nostro de iuramēto tuo. sanctitas sua uiue uocis oraculo nobis dixit q̄ iuramentū illud suspendebat ad effectum ut posses romane ecclie utilius seruire. Et ita poteris affirmare te non esse obnoxium iuramento. Age igit ut cōsueuisti: nos semper inuenies paratissimos ad ea que tibi grata sint et indyete nationi utilia. Cupimus ut nos commissos facias principi marchioni alberto cuius eximie uirtuti omnia debemus. Vale ex roma diē. vii. nouembrijs.

Captata beniuolentia petit
amicū suo nomine audire

Epistola. ccclrv.

Eneas cardinalis senensis Francisco duci mediolanensi illustri. S. p. d.
Quis in curia feracissimi imperatoris et alijs in locis ubi moram trahi:
semper bonoris et glorie tue cupidus fuerim: illisq; pro mea virili consule
re studuerim: vt resses sunt magnificus eques scena de curte et ali quos tua excel
lencia ad imperiale maiestatem et romanam curiam aliquando transmittit: fateor ka
men me nunq; aliquid egisse propter quod presumere de teas gratia quātūcūq;
minimā ex tua mansuetudine deposcere: sed audacia petenti quā mea nō pstant
merita tua liberalitas et in omnes beneficia concedit: que cū vel ignotis pdesse
solet: mibi vt existimo non claudet aures: neq; ego illam implorare: audere nisl
me necessitas vrgeret: sed cum vocatus ad cardinalatus bonorē eos nō habeam
redditus qui huic dignitati cōueniant: cogor ad eos recurrere quos p sua singu
lari bonitate mibi bene velle arbitror. Inter quos excellentiā tuā venerator. nam
et amici quos mediolani habeo hec mibi et litteris et nūcijs indies cōfirmāt. Qui
bus et rebus cōmisi prefato scene integerrimo amico meo: vt aliqua meo ne mie
mansuetudini tue exponat. Cui precor et benignas aures impertiri et preces suas
quas vice mea attulerit bono animo exaudire velis: nam et opus pietatis exerce
bis et me seruitorē tuū magis ac magis obligatū habebis. Et roma quarto nonas
decēbris. Anno. M. cccclvij.

Instruit te mente sua
apud principē exequenda.

Epistola. ccclrvj.

Eneas cardinalis senensis scene de curte. S. p. d. Rabbaelem capinū nō
bilē adolescentē (quem ad nos misisti) recepi in familiam nostram: et
tui causa et sui libenti animo: nam et nos tibi obnoxij sumus et in omnibus
morem gerere cupimus: et ipse pre se fert modesti et prudentis indolem iuuenis.
Atinam bi simus qui virtuti sue satisfacere possimus. Quod promittis te apud
illustrissimū ducem pcuraturū nostri causa non est apud nos dubiū: nouim? ani
mū erga nos tuum et amicū verum te esse nō ambigim?. Si bona principis mēs
in ea re fuerit tua non deerit opera. Ita nobis psuasum est. Scribimus excellen
ti sue litteras quaz exemplaria cū presentib? ad te mittim?. Si putas recden
das esse reddito: si minus vtere cōsilio tuo et rem nrām pro tua circūspectiōe cu
rato: nos tantū volum? quantū licet. Pauperes nati sumus et in hac vsq; die vi
ximus tenues: nūc si aucta est dignitas non tamē accreuerūt opes: Confidimus
in bonitate sumi vt qui nos nunq; destituit neq; in cardinalatu deserat: quādo nō
bi sumus qui maria mōtesq; cupimus. Satis nobis fuerit nō egere. Quod illu
strissimi ducis auxilio futurū cōfidimus et tua sollicitudine. De maxima illa con
cubina non est quod mirere: lata est romana curia et omnīū rerum capax: boni et
mali apud nos versant: hic supbia et humilitas: hic auaricia et largitas: bic luxu
ria et frigiditas: hic libido et continentia. hic summa virtus et summum viciū. Sa
geria hec est in mari missa omnīū genere pisciū plena. Tritici ad huc simul et pa
lea in area est: et magna fatuitas et summa sapientia simul habitant. Quid mirus
si opera aliquando predara efficiamus digna laude: aliquando sic agimus vt rep
bendi vel a minimis valeamus.

De palatio buden. et aliquid
contra basilienſe cōcilij.

Epistola. ccclrvj.

Ambrosius camaldulen. Recrēdissimo ac sacratissimo unpatori sigismū
do semp augusto fidelitate et subiectione. Habeo gratias ingentes male
ficiati tue clementissime princeps q; priusq; pannonia discedere pulcherrimū
et magnificentissimū omnīū quod vnq; viderim spectaculi te esse participem volu
isti. Insperimus sūma cū admiratione precipuoq; stupore edificatū abs te pala

cū tantq; occurrunt singulariter miranda vt quod magis mirari quod primū
 fūdicare debem? nō occurreret. Taz multa ad se traherēt atq; in se rapiebāt ob-
 tutū affectūq; nostrū. Deniq; structure moles taz vasta est vt nullam toto orbe
 maiore reperire posse arbitremur. Eius oia mēbra adeo magnifice tādecenē in-
 structa sunt vt ad grām nihil possit accedere: singuleq; vt dictū est partes secum
 de pulchritudine 7 magnificētia certare vident? vt quod primū admiremur non
 occurrit: nisi q; simul oia inspecta excedunt oēm admirationē: virq; arbitremur
 persis illā formosissimā regiā de qua tam multa p̄dicant? buic tue cōfēdā. Tā-
 simus ad cōtuen dū peripatū illum spaciōssimū p̄spectū omnino mirabilē ple-
 rūq; voluptatis. Necq; bis contenti piscinas quoq; 7 ortos circuire plena occur-
 rebant oculis. Nauca de multis que memouit in vnū congressi exeratione di-
 gna tueq; serenitatis oculis legenda subiecti. Equidem cōsideratis scandalis q̄
 indies ex bui? perpetuatione cōcilij prodeūt bui? sentētie sum vt p̄ firmo 7 rato
 babeā nihil a tua pietate posse fieri vel deo grati? vel accepti? seculo vel ecclesie
 matri vtili? q̄ huius enerationē abominationis pro vinbus molaris. Et oro
 ne tua me pietas temeritatis arguat ita sentient. Nam si ex babūdātia cordis os
 loquē ego istam sūiam ex altu cordis eructo. Deus autē noster omnipotens se-
 renitati tue que ad pacem sunt inspirari dignē annosq; tuos benedicere religio-
 sissime princeps 7 auguste piissime. Ex vienna. Anno. M. cccclvii.

Cōmendat cām suam 7 spōdet
 operas suas in recipiōū.

Epistola. ccclxvii.

Eneas cardinalis senen. S. p. d. Sumforto iuriscōsulto ac serenissimi dñi
 ducis mediolani secretario. Exleponsijs hac p̄terita byeme sup re p̄posi-
 ture mee litteras ad te dedi vt illustrissimo principi duci mediolani p me
 loquereris te rogās obsecrās: nihil erinde respondi a te suscepī: quod non tibi s; 7
 tuis occupationibus imputo. Scripsit autē mibi paucis ante dieb? q̄ morerē me
 diolancū. antistes de tua erga me optima voluntate dixitq; tuū esse cōsiliū vt ce-
 saris lras ad ducē impetrare. Factū est vt ambo suasistis. Lras defert vir vrbā-
 nus 7 tuus meiq; amantissim? laurentius de rotella cōcanonicus meus tridenti-
 nus. Is te alloquē 7 meā agitat cām. Precor illi cōsilio 7 auxilio vt sis. Atq;
 reprobes quod ep̄lis de te mibi p̄fatus repromisit antistes. Habeo in te q̄cquid
 sp̄i habeo. Fiam voti campos si me iuueris. Sin deferas nil est qd sperem. Scio
 mores curie vestre 7 aliarū. Nemo aliquid obtinet nisi magnis fule? amicis. Ego
 7 si iusticiā p̄sequar: nisi te babeā ad quem recurrā habeo nemmez. Nec te quo
 iure teneam video qui nullis beneficijs mibi obligaris. Sed confido in tua hu-
 manitate: Similiterq; studia 7 officia quib? dedi sum? paria fiduciam p̄bent vt
 opera consilio: auctoritate 7 grā tua amice vtar. Ego si quid intelligā aut ad vo-
 luptatē aut ad cōmodū: aut ad amplitudinē tuā p̄uere: etiā nō rogatus faciam
 nec ad me vnq; p te vel p tuis frustra scribes: si mō quod petieris in mea fuerit
 p̄tate. Vale 7 spem meā imple. Ex vrbe sexto idus Julii.

Excusatio precū nō erauditaz.

Epistola. ccclxix.

Eneas cardinalis senen. preposito spirēs. S. p. d. Accepim? litteras tuas
 quib? rogās vt ius nr̄m in p̄bēda ecclesie maioris wormaciensis in nepo-
 tē tuū trāsferre velim? Cōplacuissem? certe tibi cui libenti aio tāq; singu-
 lari amico 7 homini virtuoso gerim? morē: nisi puēti fuisset?. Scripserūt em̄ no-
 bis. Decan? 7 cantoz wormaciēsis: q̄ negocia p̄positure nre gerūt de vacatione
 p̄bende bmoī: multūq; suaserūt vt ius nr̄m illi dimitterem? q̄ p capitulū ad pos-
 sessionē q̄uis de facto erat admissus: cui iā p̄positurā nraz arendauerāt. Deinde
 etiā supuenerūt lre illustris p̄ncipis comitis palatini p eodē dictā p̄bēdā petē-
 tes. quib? inducti aim inclinauim? ad cōplacēdū prefato possessori: siue vt recti?
 dicamus intruso. Nam q̄uis sp̄eti fuerimus a capitulo: quia tñ naturalitigiosi

non sumus: de creuimus bonū p malo rependere. Rogamus autē te vt equo aio
feras: si hac vice p cib? tuis nō annuim? cū sicut p diximus alioꝝ scripta preueni
rint: deinceps si quid occurrerit qd tui cā facere possim? nō erim? requisitioi tue
quoquo modo aduersi. Sed quantū vires nre tulerūt z tibi z amicis tuis cona
bimur rē grāciā facere. Datū rome die. xxiij. iulij. M. cccclvij.

Annuīt precib? z nētīt se excusare de
grauamine germanice nationis.

Epistola. cccclxx.

Elleas cardinalis senensis decano wormaciensi. S. p. d. Cognouim? que
scripsisti de prebenda que nup vacauit in ecclesia wormaciensi. Suades
nenos de illa intromittamus z ius nostrum possessori tradamus: cū neq
vtilē nobis sit dictam prebendā obtinere sū statuta ecclesie: neq dispensari ad
uersus ea cōsuetum sit. multū tribuimus cōsilio tuo: z erde qz non est mens nra
grauare ecclesiā illam: nec litigiosi sumus vt velimus supra modum cōtendere.
Ilos si eam prebendā obtinuissēmus non ppter ea violare statuta vestra voluis
semus aut aliquod vobis asserere grauamē: sed iuxta cōsiliū tuū fecissēmus: z cōsi
dimus q non fuisset capitulū vestrū de nobis male contentuz. Verū vt cūq res
se habet: q̄uis cōsiliarius. Palatini nullum ius habeat in p̄dicta p̄benda z nobis
sp̄etis in ea se intruderit: tamē quia vir nobilis est z illustris. Palatinus pro eo
scribit: tūq plurimū id suades. z iohannes tolner etiam borta: crimus contenti
transfere ius nostrū in predictū cōsiliariū si cū eius procuratore qui hic est cōue
nerimus: z deniq confide quoniā ecclesiam vestrā iuuare atq extollere: non de
primere aut quoquo modo ledere intendimus. Verū quia capitulū ecclie sancti
andree animo deliberato nobis sp̄etis z litteris nostris contemptis ad possessio
nē prebende per nos acceptate aliū intrusit. intendimus experiri de iure: quis sit
potior. Itaq rogo ne mireris si litem pro parua re ingredimur. quia cōtemptū
potius q̄ prebendā animo metimur: quā etiā si obtinuerim? alteri eiusdē natio
nis resignabimus. Postremo scribit nobis iohannes tolner querimonias factas
esse apud aliquos germanie prelatos de reservationibus cardinaliū quas habēt
in partibus illis: nescimus an propter nos z gratiā nostrā is rumor fiat. Ilos qui
dē supra. xxiij. annos in alamania seruiuiū? z semper bonozem illius nationis p
virili nostra promouimus: z nunc ad cardinalatū q̄uis insufficientes vocati: id
conamur: id studemus: id tota mente querimus: quod illi nationi vtile decorūq
esse putamus. cum nonnullis aliquādo vebementer contendentes ita vt in sacro
collegio nos magis germanū q̄ italum esse dicant. Quibus ex rebus non sumus
arbitrati germanice nationi futurū odiosum. si beneficia in ea pro duobus milib?
ducate: z in annuis redditibus obtinerim? Et q̄uis in bulla reservationis nostre
fiat mentio de monasterijs. nūq̄ tñ intentio nostra fuit ad ea monasteria litteras
trahi que p cōpactata reseruati nō possent: z ita sanctissimo dño nostro diximus
adquiescentes q pro nullo monasterio vnq̄ litigaturi essemus: sed solum id recipere
remus quod cū bona gratia p̄ncipū in quoz territorio esset habere possemus.
Itaq nō existimamus aliquos prelatos occasionē habere vt de nobis conqueri
possent. Quapropter rogamus te qui soles cū pluribus cōuersari: vt mentē no
stram omnibus declares: z presertim archiepo mogūtino: apud quē nō dubita
mus nos haberi cōmēdatos: cū z nos sui status z bonoz quātū vires nostre fe
rūt semp defensores sum? Datū rome die. xxiij. iulij. M. cccclvij.

Frustra conat? ipetrare vt cler? coitac? senen. p p̄fir
mar: de studi? vlis ptribuat z ausat de exercitu pgregato.

Epistola. cccclxxi.

Elleas cardinalis senensis. Balie senen. S. p. d. Que ornamēto splēdozi glo
rieq̄ isti ciuitati vestre patrie nre eē possent: in q̄q̄ tedio nobis eēt aut qre
re: aut si in p̄tate nra esset exhibere. Eapropter cū nuper nobis scripsissē
vt p studio legū aliarūq̄ facultatū in vbe vestra reformando. Sanctissimo dño

nro verba faceremus vtq; clerus v're ditionis ad eā rem certā pecunie quantitatē cōferret impetrare conaremur. Fuim⁹ cūestigio cū eodē sanctissimo dño nostro Oratore vestro spectato viro leonardo ad id accersito. Perorauim⁹ cām: vt arbitratī suinus oportere: s̄ nō exorauim⁹: s. quō aūt pietas dñi nrī ad eā rē rñderit nō ambigimus leonardū pfatū collegio vestro significasse. Itaq; non est cur plura circa hec dicam⁹. Nilud adijcim⁹ qd̄ nosse magnificētias vestras nō inuite arbitram⁹: r: hodie s̄ ex neapoli aduenerūt: qbus certior fama sit. Comiti iacobū piccininū ab indylo rege aragonū pecunias nō paucas accepisse: quib⁹ copias suas instruere possit ad regni metas exire. Ferūt eum aduersum sigismūdū malatctam arma motūz instante vr̄binate comite. Sed mille sunt hominū insidie: nec sagitta semper eo tendit qui directa videt. Sapiūt magnificētie vestre z quod ex vlu fuerit cogitabūt. Hos pro debito nro hec reipu. vestre significādo putamus: culus tranquillā quietem indesinenter optamus. Datū rome die. xxiij. Julij. M. cccclvij.

Perit p caprio vt benefacta cū male facis pensatis librum emittant.

Epistola. ccclxxij.

E Meas cardinalis senen. balie senen. S. p. d. Accepimus lras vestras qb⁹ cognouimus que de comite iacobo piccinino z eius transitu suspicamini. Fuimus sepe cū spectabili oratore vestro de eadem re locuti z eadē videbant nobis formidanda q vobis si homo ille regnū exiret. Nūc scriptis vris cōmoniti statuim⁹ de re illa certiorē pōtificē facere. S̄ cū podogra nos impediret ne presentia dñi nostri accedere possemus: scripsimus q nobis videbant aplice maiestati: z rogauimus vt oratorū vestro audientia preberet qui latius loqueret. Placuit id clemētie sue. Oratorēq; vestrū mox post cedula nostrā audiuit: z ita semp oibus rñdit quēadmodū de patre optimo z diligentissimo conseruatore v're libertatis sperandū erat. Scribet oia seriōsius senatui vestro leonardus orator. Itaq; non est cur nos ea repetamus. Sumus z crim⁹ solliciti in his q vestre reipublice trāquillitatē respiciūt. Postremo qz franciscū patriciū in vinculis coniectum accepimus: virū fama clarū z qui ornamentū ciuitatis v're nō parū barten⁹ fuit: Rogamus in eius iudicio bñfacta cū malefactis p̄sare velitis. z boiem i vīta relinqre q suis scriptis viam vrbē illustrauit z in futurū splēdore ei maximum adijcere pōt: Quod si feceritis oēs collegiū nr̄m cōmendabūt in quo plus beneficij q iniurie recordatio valuerit. Datū rome die. xxiij. Julij. M. cccclvij.

Capit beneuolentiā z offert cōmendatū nepotē suū.

Epistola. ccclxxij.

E Meas cardinalis senen. ep̄o tridentino. S. p. d. Rediūt in alemāniā nicolaū crewl capellanū nr̄m z cōpatriotā: tū cū tridentō trāsitur? sic: nolūm⁹ sine nr̄is ad te lris dimittere: qbus intelligentia nos veteris amicitie z quō sit ad sacros ordines p̄moti fuimus: memores cē. cupidōsq; magnope aliqñ aliqd agē qd̄ tibi gratū existat. Reliqua de nr̄a erga dignitatē tuā volūtate z de statu romane cune: idē nicolaus plenius referet: cui velis tāq; nobis plenā credentie fidē p̄bere. Insup qz nepos noster fr̄ascūs grām expectatiuā habet in ecclesia tua. Rogamus vt in euentu vacationis alicuius p̄bde aurillo sibi esse velis ad obtinendā possessionē: quēadmodū de tua erga nos beneuolētia z amicitia veteri plene pfidim⁹. Datū rome kat. augusti. M. cccclvij.

Refert noua italie z vrbis romane.

Epistola. ccclxxiiij.

E Meas cardinalis senen. Nicolao cardinali sancti petri. S. p. d. Reuertit⁹ ad ptes germanie. Capellanus meus nicolaus crewl: que in agēdis suis dignationi tue quātū valeo cōmendatū efficio: diu nihil noui de tua dignitate accepi. Puto eā bñ valē qñ i p̄trariū nihil accipio. De platis germanie z dieb⁹ eoz multa hic dicunt nō bona. Quā dignationē mihi latere opinor. Nisi tua cir-

cūspectio illis obuiet reb⁹: nescio q̄s alius occurrē possit. Ego tñ te in hac curia pñtē poti⁹ eē vellē. q̄uis pari est q̄ cardinales reipublice p̄sulē possint. S; iuuat me scēpe in pñtia tua eē. ⁊ p̄ veteri more dulces miscē sermōes. Fortasse aliqui nō tederet dignationē tuā in curia morā traxisse. Quis sit status harū pñtiū nō dubito p̄ familiares tuos dignationi tue scriptū eē. Refrā tñ paucis quō res se habeat. Dñs n̄r in p̄mis bñ valet. Roma q̄z p̄ter solitū bucusq; sana eē videt. Obiit cardinalis neapolitan⁹ in curia potius medicorū q̄ aeris gravitate. Arsi- ni⁹ ⁊ comes euerfus adbuic inter se armis p̄tēdūt: q̄ res facit vt annus vberim⁹ sterilis videat. Huc accedit indignatio quā p̄tifer p̄ viuos accepit: tractat cō cordia nescio q̄s alie bēbit crētū. Comes iacob⁹ piccinin⁹ q̄ bacen⁹ in regno fuit nūc suscepta a rege aragonū magna pecunia etitur⁹ regnū dī. ⁊ p̄ sigismūdū ma- latestā quē rex odit arma moturus. q̄ cū p̄fectur⁹ ē comes vrbinas. alij arbitrat⁹ hec singi⁹ ⁊ malatestas: vt impouisi senēses inueniant. Quicqd̄ egēnt piccinin⁹ si regnū exierit: arbitrant⁹ oēs totā italiā rursus in arma tuiturā. Atq; h̄ mō ge- ref bellū cōtra tburcos: nec meli⁹ in germania res se bñt: qñ imp̄ator ⁊ rex bun- garie sicut nosti inter sese acerrima cōtentione depugnāt: de ecclie sue meli⁹ p̄su- lat. Comēdo me dignationi tue ad eius mandata omni tpe paratū. Ex roma kl. Augusti. M. cccc. viij.

Comēdatoria singulariū amicorū.

Epistola. ccclxxv.

Eneas cardinalis senen. archiepo saltzburgen. S. p. d. Nicola⁹ crewl ca-
pellan⁹ n̄r dilect⁹ vctur⁹ est ad dignitatē tuā quā rogam⁹ i agēdis suis cō-
mēdatū hīc velis ab eo itelliges romane curie statū ⁊ quō res italie sese ba-
beāt. Itaq; nō est op⁹ de his aliqd̄ scribam⁹. Mō sum⁹ ī memores bñficiorū q̄ a di-
gnatione tua p̄cepim⁹ dñi germania effem⁹: ⁊ quō ī saltzburga sepi⁹ a tua digna-
tiōe gratanē accepti ⁊ honorati fuim⁹: ob quā rē erit nobis sp̄ cura vt tibi ⁊ ecclie
sue tue. p̄ n̄ra possibilitate vicē repēdam⁹. Insuper qz duo sūt i tua curia nobis a lō
go tpe dilecti ioh̄es lauterbach⁹ ⁊ ioh̄es troster viri boni ⁊ fidelissimi: eos pigna-
tioni tue quoad possum⁹ efficiam⁹ p̄mēdatos: reputari nobis imp̄eius q̄cqd̄
eorū p̄souis boni p̄ te collatū fuerit. Datū rome kl. augusti. M. cccc. viij.

Bratula⁹ de liberatiōe epi varadien. cur⁹
noie regi sc̄psit ⁊ ab aplico scribi ipetrauit.

Epistola. ccclxxvj.

Eneas cardinalis senen. Tobāni troster. S. p. d. Fecisti probe q̄ nobis ex
hungaria wiēnaq; singula scripsisti q̄ tum gerebant: audiui⁹ inuiti illa-
rū partiū tribulationes vidit deus vt tandē p̄ncipes inclyte dom⁹ austrie
inter se reconciliēnt; Illud aut libenē intellexim⁹ qd̄ de epo varadiensi viro opti-
mo significasti: cuius in oētia libertatē p̄secuta est. Nihil p̄fecto h̄ tpe nobis io-
cundius significari poterat: tu de nobis sibi oia vera dixisti. Mā cū audiui⁹ ca-
pturā eius vebemēter p̄batissimi patris fortunio cōmoti fuimus. scripsimusq;
mor regi maiestati q̄ nobis de patre sincero ⁊ optime merito testificāda videbā-
tur. Rogauim⁹ etiā p̄tificē maximū vt l̄ras ad regē daret quibus relaxationes
epi peteret: easq; bis obtinuim⁹. Prunas p̄ casualē quedā tabellariū misim⁹. Se-
cūdas nō p̄ laurētū rouarellā destinauim⁹ q̄ nūc ap̄licus ad regē p̄fectus est:
q̄ quīs tarde hinc venerit testimoniū tñ p̄bebit n̄r in ep̄m charitatā. Postre-
mo q̄ suades fecim⁹. Cōgratulationas em̄ ep̄las eides ep̄o ⁊ milim⁹ ⁊ mitemus.
Itaq; nō est cur vcrear⁹ officiū n̄r requiri posse. De rebus curie n̄r sup̄sedim⁹
scribere: cū nicolaus n̄r crewl te cōuēturus sit: ex quo cūcta vel minima q̄ in ita-
lia gerunt habūde cognosceas: Reliquū est vt bene valere studeas. archiepoq; si-
deliter seruias apud quē tua obsequia nō crūt sine p̄m̄io. Nos aut sp̄ tui memo-
res erimus. Vale ⁊ si iacobus lotronus istic est: inille ei salutē n̄rō nomie dicat
Ex vrbe roma kl. augusti. M. cccc. viij.

Familiaris vt bene valeat.

Epistola. ccclxxvij.

Eneas cardinalis seneñ. Johi lauterbachio. S. p. d. Ex nicolao nro creml tibi amicissimo cognosces q̄ apud nos gerūt z q̄ nos in te aio sumus. Mā quēadmodū te iāp̄idē dilerim? ita z nūc amamus: cupimusq; tibi bñ eē z si qñ aliqd p te facē possemus: nō eēt in nobis mora: p̄sidimus tibi bene futurū apud archiep̄m saltzburgen. Qui p sui singulari virtute sequit̄is tuis debita p̄mia nō negabit. Vale igit z nos eidē archiep̄o ita offeras vt intelligat nos sibi cōplacēdi cupidos eē. Datū rome kl. augusti. M. cccclvii.

Consolatoria sup morte filij.

Epistola. cccclxxviiij.

Eneas cardinalis seneñ. dño de ros̄nberg. S. p. d. Magno merore affecerūt nos lre amicorū q̄bas clarissimū z spectatissimū filiū tuū henricū diez clausisse extremū cognouimus. Doluim? certe illū in flore sue iuuentutis ex bac luce imigrasse: cū multa z p domo tua z p inclyto regno bohēmie facē poteratū hō istud molestissimū fuit q̄ senectuti tue z baculū z solamē creptū esse vīdebamus. Sz cū cogitamus ai tui sapiētā: nō dubitam? q̄n consolationē ipse rerū mortalīū vltus tibi p̄beat. Frequēter accidūt bec: sepe filij patres i morte p̄cedūt raro est senex q̄ plures ex suis filiis nō p̄miserit. Tolerāda sunt bec: nec dolore cōfiliū est: vbi dolor nihil affert p̄sidij. Alqd descendū ē diuine volūtati oia deus i vsu meliorē pueritū: nīl ipē p̄perā: nīl ipē teinē agit. Ille sapiēs hō ē q̄ ea vult q̄ velle deū nouit. Nos filiū tuū i eo statū in eo tpe vocatū a deo nō ambigimus: in q̄ illū melius fuit eruisse boiēm. Itaq; q̄uis nō dubitamus magnificētiā tuā q̄eto esse aio: z e uelle que deus voluit: tñ p nro officio rogamus vt bec humana equa mēte feras. z qd̄ restat cui cū reliqs tuis filiis dulciter ac suauiter traducas. Id erit nobis supra q̄ dicere possum? acceptū. Diligim? em̄ summo psonā tuā: nec obliuioni dare possumus quāta nos charitate in vīcniā quōdā cōplectebaris: z teniq; sp nobis ante oculos est humanitas illa atq; v̄banitas: quā nobis z p̄copio rabeisteyno ondisti in crūmenau: ita em̄ nos ardētī charitate z vt aiūt euiscerata dilectione susceperis: vt oī tpe nos z tibi z natis tuis z his q̄ nascēt ab illis obnoxios eē putem? z h̄ quidē ondēm? si vniq; sese facultas obtulerit. Reliq; referet nicola? creml capellan? nfr dilectus quē tue magnificētiē cōmēdam? cui tāq; nobis credētiē fidē plenā adhibere velis. Datū rome kl. augusti. M. cccclvii.

Post regiā maiestātē rēcōmēdatā refert grates ep̄i varadien. de emācipatiōe.

Epistola. cccclxxix.

Eneas cardinalis seneñ. Ladislao regi bugaric. S. p. d. Cū supiorib? diebus iohes varadiensis ep̄s apud budā in vincula plectus esset. Idq; tuo iussu factū diceret: egre id mibi duplici de cā fuit. Mā z p̄sulis integerrimi ac mibi amicissimi infelicitati cōpatiebar: z bonorē tuum parum per obnubilari volebam: cū ep̄m de tua serenitate optime meritū z doctrina preditū singulari tua sublimitas in carcerē retrulisse affirmare. Scripsi itaq; mor excellētiē tue q̄ mibi in ea re faciēda videbat? p gloria tua quēadmodū fideles famuli benignis dñis suis cōsulere aliquādo solent. Scripsit etiā sanctissimus dñs nr̄ semel atq; iterū. Mā qui varadiensem pontificē z v̄tute z noie optime preditū intellexisset: nō poterat ei? cū indigna ferret? nō opitulari. Nescio an bmoī lre tuā sublimitatē adierint. Illud nūc relatū est q̄ tuā hāc curiā gaudio repleuit nō sine p̄cipua z ingenti laude tue sublimitatis. Mā cum ep̄s idem nō tuo motu: sed aliquoz potentū impulsu: quibus nō faciliē resistere poteras in captiuitatē ductus affirmaret? nūc illud plane p̄ qd̄ innocentē plātū quē alieno impulsu cepas: tua spōte solūmō relapsū: ex q̄ re patefacta est animi tui innata pbitas z ep̄i innocētia liquefacta. Quipe sanctissimū dñs nr̄: totusq; cardinaliū cet? rectitudinē animi tui z singularē prudentiā magnis extollunt preconij. Ego hō qui eundem ep̄m iam dudū virum p̄batissimū esse cognoui: cūq; singulari amicitia sum cōiunctus nō solū laudo circūsp̄ctionē z bñficiā tuā: s̄ gr̄as q̄s possum tuc serenitati ago

p salute boi amicissimo restituta. Intelligēs nō me mīn⁹ ea de cā tue glorie ob-
ligatū q̄ ipm epm. Erā etiā ante scrutoz sublimitatē tue multis de causis obno-
tius: s̄ accedēte b̄ beneficio: nīl est qd iā mibi reliq̄ sit: qn totū qd possūz maie-
stati tue debeā. Ex roma nonis augusti. M. cccclvij.

Capitat beniuolentiā ⁊ capellanū
suū cōmendatū faciat.

Epistola. cccclxxx.

Eneas cardinalis senen. Electro vrsatilauiēsi. S. p. d. Reuertit ad partes
istas dilectus capellan⁹ n^r nicola⁹ c^rewl: canonicus vrsatilauiensis: tibi iā
pridēnotus ab eo senties q̄ cūq; apud nos gerūt: q̄s aius n^r erga te sit:
q̄ ⁊ tibi ⁊ domui tue nobilissime tāto magis afficiunt: quatō indices p^ris tui fra-
trū ⁊ tua erga nos merita magis recolim⁹. Itaq; nō erimus in scribēdo lōgiores
Tantū dignationi tue nicolaū cōmēdam⁹. Rogātes siqua sūt q̄ p nos tui cā fieri
possint: ita de nobis p^ridas: quēadmodū veri amici int se p^rseuerūt. Datū rome
nonis augusti. M. cccclvij.

Mere familiaris.

Epistola. cccclxxxj.

Eneas cardinalis senen. henrico senfeleben. S. p. d. Per nicolaū n^rm ca-
nonicū vrsatilauiēz q̄ nūc in alamanā reuertit: nō putam⁹ necessarium
ēē multa scribē. Ita em̄ repēte factur⁹ est iter vt multi eū p^rcessuri sint. Ai-
sicabit em̄ quocūq; i loco suo ex more cōpatres atq; cōmatres. Nec dubitam⁹ euz
cū ad te venerit qm volūtares italicas meli⁹ referre q̄ ab eo discere valeas. Itaq;
parcimus v^rbis. Tūc rogam⁹ vt in re illa varimēsis ecclie si qd ei cōmittēdū videat⁹
id p tua prudētia facias. Est em̄ vrsatilauiā petiturus vt ait: ⁊ a nobis hēbit l^ras
ad epm illū credētiales: vt si op⁹ fuerit eis vti possint. Reliqua ex eo audies quē
foras se licentiatū in decretis babelis. Vale ⁊ amicis n^ris nos effici cōmendatos
Datū rome nonis augusti. M. cccclvij.

Refert noua italie ⁊ se quantulus
sit in toto pollice.

Epistola. cccclxxxij.

Eneas cardinalis senen. iohi cardinali sci angeli. S. p. d. Que supioribus
dieb⁹ apud nos gesta sūt: ea iā p alias l^ras tue dignationi significauī. Nūc
subiūcia q̄ secuta sūt: erinde faes qd sperādū sit: d^rve timēdū cōi p^riano-
rū cause. Dñs noster sanctissim⁹ nōnullā aduersus v^rsinos indignationē induit
adeo vt etiā nepotē suū eccl^rifice militie ducē cōtra illos miserit: castrūq; sci gre-
gorij ab eis extorserit: nūc p^rcordia tractat. Expectam⁹ eritū rei pacēq; magnope
cupimus. Nā bella buic ciuitati charitatē annone nō puā inducūt. Fuit ipe san-
ctissimus dñs n^r bis diebus aliquātis p^regrot⁹: nūc diuino munē p^rualuit: cui p^ru-
dētia nō ē dubiū: qm reipublice salub^r p^rsulat. Nepotes ei⁹ q̄ p^ruarchā legatū in
oriētē secuti fuerāt: atq; ibi ob qdā malefacta cōp^rbēsi nudius q^rtus redire. vtq; se
crimine purgēt patriarchā criminant: s̄ dño n^ro ⁊ sacro collegio cognita ē illius
legati integritas atq; p^rsantia: nec sinistra q̄cq; de eo facile credit⁹. An autē nepo-
tes ipi culpabiles sint vt legati nūcū tradūt. id aliū inuestigēt. Ego ⁊ accusatores
⁊ excusatos res eoz eqs auribus accipio. Rex aragonū bellū habet cōtra ianuen-
ses acerrimū: ⁊ nūc vna nūc altera p^rs naues in mari p^rdit: s̄ ipsa ianua miro affli-
cta est. q̄ nō regis tm̄ s̄ etiā suoz exulum arinis p^rmit⁹. Verimus dux eius magno
vir aio ⁊ manu p^remptissimus: miseros cūes territat: q̄ se nō alio mō q̄ morte im-
perū positurū affirmat: ⁊ nūc hunc nūc aliū cūe ad necē rapit: qui suis consilijs
aduersat. Rex autē p^r hos dies vt fama ē insigne opidū. Scarlīnū noie in tuscia lu-
crat⁹ est: si v^rz est qd bodie mercatorib⁹ scriptū ferūt. Id erat in ptāte dñi plūba
nēsis. Ob quā rē sūt q̄ arbitrant nō q̄tuz regē nisi ⁊ plūbini dño potiat⁹. Quod
si obtinuerit locū hēbit oportunissimū v^rz senen. Ro: cōtinuo ac ianueses cū velit la-
cessere possit: atq; v^rtinā nō ex b̄ pax italica p^rturb^r est: hoc est italia. Que autē i ger-
mania gerunt optime nouit dignatio tua. Cupio scire vbi locoꝝ atq; gentiuz sis

qd agas qd bene valeas ⁊ q spes sit rebus agendis. Sūt em̄ q dignationē tuā egro
 tante se reliquisse affirmāt q res mibi molestissima est. Ea ppter suadeo bonoꝝ ⁊
 obsecro vt sanitatis curā geras: curesq; vt aliqñ reuertaris buclatus ⁊ sospes: qd
 oēs amici tui maxie cupiūt. Ego vō nībil magis desidero q̄ te in domo tua rome
 sepe videre ⁊ alloq̄i: ac p veteri cōsuetudine māscuetudinetua ⁊ benignitate pfrui
 Nō offero me dignationi tue: aut familie tue vel amicis aliqd apud sūmū pōtifi
 cē. pcuratur. Ma ⁊ minū est qd possuz ⁊ dignatio tua potentissimos cardinales
 bz qd eius nego dā fidelissime gerūt. Itaq; nō ē cur mea indigeas opa. Ego tñ qñ
 tulus sum ⁊ tuus sp fui ⁊ ero. Ex roma nonis augusti. M. cccc. viij.

Excusatio cōtra murmur gra
 naminis germanice nationis.

Epistola. ccclxxiij.

E Meas cardinales senen, Martino mayer. S. p. d. Vocādenobis fuerunt
 lre tue: quas in cā decani mogūtini ad nos scripsisti: crāt in eis plures par
 tes quibus breuit rñdebim⁹. Cōgaudes de nra ad cardinalatū p̄motione
 nō est ea res nobis dubia. Siqdē noster bonoꝝ tuus bonoꝝ est: ⁊ hāc dignitatem
 nō minus tibi creditā q̄ nobis eē: equū est te arbitrarī qñ int nos vera est ⁊ stabi
 lis amicitia que iubet inter amicos oia estimari coia. Quippe si qñ aliqd occurre
 rit in quo vel tibi vel p sanguineis aut amicis tuis pdesse possum⁹: oñdemus nos
 memores eē veteri beniuolētie ⁊ dulcis vsure quā simul in mult̄ locis habuimus.
 Que scripserūt nobis pncipes electores: ⁊ tu etiā p decano mogūtino nō obau
 diuimus: nācti p̄positurā tormacien. apud nos libent retinuissemus: cōcorda
 uimus tñ cū pcuratorib⁹ eiusdē decani de p̄mutationē vt tā dictis pncipib⁹ q̄ tibi
 ⁊ ipsi decano quē iā dudū cognouim⁹ ⁊ amauimus: rē gratā faceremus dam⁹ nūc
 opam vt lre expediant opoztune. Illud aliquātulū dux est qd in calce lraz tuaz
 scribis q̄relas. s. magnas fieri de romana curia q̄ nationē germanicā mult̄ in cō
 modet modis. Quatuorq; capita tāgis. Unū est q̄ decreta cōstantien. ⁊ basilien.
 cōcilioꝝ cōpactataq; natiois nime obfuerit: ⁊ quis in b articulo oia cōtineri vi
 deat: tñ specificas q̄ electiones candōce facit nō p̄hmet q̄ magna vīs pecuniā
 rū ab his q̄ beneficia psequūt extorquet q̄ sub colore indulgētiarū ⁊ decimarū
 varijsq; modis ex alamanā pecunie bauriūt: ⁊ deniq; subiūgis de grā nra quas
 obtinuimus de bñficijs in cōmēdā habēdis quā insolitā esse asseueras. Cogimur
 ad hec nō nībil rñdere: ⁊ in primis qdē fateamur q̄ scribis in dytā. s. nationē vřam
 olim fuisse florentē ⁊ suis virtutibus romanū imperiū meruissē. Bñdicim⁹ tñ ⁊ il
 lud excellentissimā beati petri sedē postq; ille martyrio coronat⁹ est: sp rome fuis
 se in qua q̄ sederūt: vicariatū xpī tenere: clauēq; ligādī atq; soluēdi penes se ha
 buere: siue greci: siue itali: siue germani aut ex alia gente fuere: nec nūq; regni cele
 stis introire ianuā potuisse q̄ romanorū pontificū auctoritatē cōtumaciter cōtē
 pserenec bodie illis gloriādū eē q̄ auctoritate p̄ria leges sibi p̄stituit. q̄bus pro
 suo libito romane sedis iūssiones sp̄nē possint. Idos em̄ catholica veritas nisi
 respuerint ante obitū. ignis eternū mācipio sine intermissiōe deputat. Fateamur
 insup aliqñ in romana curia quā regūt boies aliqua fieri que digna essent emēda
 tione. nec dubitamus ipsos romane vrbis p̄sules etiā inquātū boies falli errare.
 labi ac tēpi posse. Sed vt ad querelas tuas veniamus dicimus tibi: dignū eē vt
 cōpactata cū vestra natione seruent. Idq; semp p̄dicauim⁹ ⁊ in futurū p̄dicare
 nō omitem⁹. Siqdē nationi tue a q̄ plurimū sumus bonorati: nō minus q̄ nre
 afficiamur. Vex cū dicis decreta basilien. cōcilij nō custodiri. Idq; puras iniurio
 sum eē nationi indignā dicimus eē q̄relā tuā. Propter decreta em̄ basilien. cōcilij
 inter sedē aplicā ⁊ nationē vřam discidium cepit: cū vos illa p̄suis tenēdā dicere
 tis aplicā vō sedes oia reueret. Itaq; fuit deniq; p̄positio facta: i qua nos inipa
 torio noie interfuimus: eā certā legē dedit deinde inuiolabilē obseruādā: p quas
 aliq; ex decretis cōcilij p̄dicti recepta vident⁹ aliqua reiecta. Itaq; nō iuste agis: si
 de oia suādā eē decreta p̄tēdis. Sz venio ad electiones quas passim cōtēni rēfers

hoc nos nō inuenimus ita esse vt affueras: nā postq̃ et aliamania buc ventinus
plures ecclesie cathedrales eiusdē nationis vacauerūt: in quibus vel postulatio
nes facte vel electiones fuere. De postulationib⁹ nūc est qd obici possit: nā ille
ex grā pendēt etiā vetusto iure. liberq; est pōtifici maximo eas admittē vltē.
Electiones autē si canonice fuerint cōpactatorū vigore cōfirmationē merent. nec
repelli pnt: nisi de vtiliori psona. Roman⁹ pōtifer de p̃silio fratru suoz sancte ro
mane ecclesie cardinaliū duxerit. puidendū: s̃ neq; hic est aliqd qd ref̃bendi me
rito possit. De tpe dicimus quo ro. curiā seq̃mur. Neq; em̃ (iā biennio tm̃ est q
bicimus. ylla electio buccata est: q̃ rite et canonice facta cōpata sit. Hāz tra
iectēsis electio de qua magni rumores habiti sunt: in psonā ex cōpata ceciderat.
Aliē vō alios defectus habuere. Itaq; vides nō ēē cur ṽra natiō circa decēdēs
iustā q̃relā habeat. Qd deinde subiūgis extorq̃ri multū auri ab his q̃ dignitates
vel alia beneficia assequunt: nō est cur de hac sede cōq̃ramini: s̃ poti⁹ de cupidita
te et ambitione vroz boim: q̃ currētes p epatib⁹ inueniētes cōpetitores: his qui
bus palatiū patet certatim pecunias offerūt. Illi vō q̃ alioq̃ pōtifice pnt: nō sūt
oēs filēs angelis: s̃ quales in almania. Galliaq; multos regias. recipiunt cū qd of
fart nō extorquet: roman⁹ autē p̃sul solus in thalamo suo nūc habet nūc illos audie
t illos p̃mouere solet q̃ magis cōmēdant: nec scit nec etiam arbitrat̃ pecunie cā
bos aut illos cōmēdatione pferri. Nec sibi plus auri dāt q̃ cōcordata pmittant
nisi fortasse aliq̃ occasione. expeditiōis s̃ thurcos: aliq̃ sup annata recepit: qd
sibi pfecto nō fuit in tāta necessitate negandū: habes g̃ in hac pte r̃sionē ñram
de pecunijs indulgētijs miramur fieri q̃relā. Hā ille postq̃ collecte fuerāt p̃se
cto romani pōtificis arbitrio nō alteri⁹ erāt distribuēde. De decimis q̃z credim⁹
nō esse indignū quod refero. Hā si aliē nationes. p expeditiōe cōtra thurcos ha
bēda decimas exhibēt: nō videmus cur etiā theutonēs nō cōtribuant. Vaudam⁹
tm̃ in ea re debitos adhiberi modos. Ceterū cū tota questio de pecunia vertat̃. vi
dimus hāc vetustissimā ēē querelā: q̃ nūq; auferri potuit sp̃ em̃ sūt boies pecunia
rū auidi: et quodam gōdo insatiabile: q̃ cū multa lucrari velint exponē aliquid faci
legiū putāt: nec vlla gēs est que aio equo ex regione sua asportari aurū ferat. Hā
gari alamanos ea potissimū cā detestant̃: q̃ in regno suo negociatēs multū auri
asportāt. Eadē querela est polonoz. eadē danoz. In almania q̃z p̃plures gen
tes reperiunt̃ quaz altera in cūstant alterā quasi argēti sui extorritice: nec curie ve
stroz pōtificiū accusationib⁹ carēt. Patet itaq; lōge lateq; s̃ genus querelarum.
Uerū qz dīcis germaniā ṽiam quondā ditissimā fuisse: nūc vō p̃sūs exbaustaz
et omni ere vacuā esse: nos cōtra sentim⁹ illudq; audacter dicimus: nūq; germa
niā vitiorē fuisse q̃z bodic: nūq; ornatiozē: nūq; armis potentiozē: si vni dño pa
ruerit. Hāq; si legamus vetusta tpa: inueniemus germanos olim ritu virisse bar
baro: vestibus ṽslos laceris. Vlenatiōi tm̃ et agroꝝ culture dēdisse opam: feroces
quidē homines et belli appetentes: sed argenti p̃sūs inopes: q̃bus q̃ tpe nec vini
ṽsus erat. Itaq; germaniā intra mare et danubiū: rursusq; intra rhenū et albinū cō
tinebat̃: nūc vō quātū trāsgressā sit suos limites nō ignozam⁹. Nam plus scire est
q̃ extra nacti estis in gallia: retia: notico: vindelico. atq; in ip̃a scythia seu sarma
tiaq; qd intus habuistis. Quid memorem⁹ nobilissimas ṽbes ṽras et splēdidissi
mas: ditissima templa opulentissimos principes ac p̃latos: certe nō videmus⁹ p̃
uincia esse q̃ cōputatis oibus ṽiam super: q̃ si resurgeret aliquis illorū theutonū
qui tpe iulij cesaris vixit: germaniā peragraret: vt arioniis: p̃fecto diceret non
esse cam̃ terram quā olim viderat: negaretq; suā ēē patriā: cū vinearū et arborū
fructiferaꝝ cōsitione: vestitus hoim: ṽbanitatē ciuiū. splendorē ṽbiū: tantāq;
nitidā positā apud vos cōtueret. Uerū hāc mutationē q̃s fecit in vobis nisi re
ligio xpi. Cultus quippe xp̃iani religionis a vobis barbariem oēm expulit: atq;
ita expoliuit: vt iaz greci ipsi barbari: vos autē recti latini appellari mereamini.
Cultū autē salutiferē religionis si ṽex fateri vultis. Roma vobis et aplica sedes

dedit quē predicatorēs ad vos mittēs idolorū relinquēdū cultum: et verū deū co-
 lere docuit. Plus est hoc martine q̄ aurum et argentum: plus est quod accepistis
 q̄ quod datis. Itaq̄ decet vos accepti beneficij memores esse: quod quidē tātū
 est vt nulli possit thesauri cōpensari. Transimus modo ad eā ep̄lē tue partem q̄
 nos concernit: viciis nos et alios plerosq̄ sancte romane ecclesie cardinales inso-
 litas apud nos reservationes habuisse: indeq̄ multos eroriri rumores. Hos et
 metensem olim cardinālē: et alios nōnullos sibi vfos gratius comptum habe-
 mus: et ab illis s̄rari nōstray formā extraximus. Respēdis q̄ helse cōpactat
 sduerari videant: dicimus nihil in eis esse cōtra ea que cōcordata vocant: nisi
 fortasse illud recenseat: q̄ etiā monasteria reseruari vident in quib⁹ electioni lo-
 cus esse debet. Hos de hac parte abunde satisscimus dño nro. Duo em̄ dixim⁹
 eius beatitudini. Primū q̄ nullius monasterij electionē impedire vellem⁹. Alie-
 rum q̄ nullū monasteriū acceptaturi essem⁹ cōtra volūtātē eius p̄ncipis in cui⁹
 ditione situm esset: et ita pcuratoribus nris dedim⁹ in mandatis. Quod si putas
 etiā collegiatarū p̄positurarū electiones cōfirmādas cōneq̄ debuisse nos earū
 reservationes acceptare: longe falleris: nā cōcordata ipsa dignitates p̄mas post
 pōntificales et in collegiatis ecclesijs p̄ncipales aplice sedis dispositioni permit-
 tunt: in alijs aut beneficijs inferioribus habet ipsa sedes suos menses q̄ si super
 bndi beneficijs ac dignitatibus reservationes obtinuit: accepimus a summo
 pontifice quod nobis cōcedere potuit sine cuiuspiā iniuria. Sed arbitraris for-
 tasse beneficia que in germania sunt: germanis poti⁹ cōmitti debere q̄ extraneis
 nec nos aliter sentim⁹. Sed cū nos iā annis supra. xliij. germaniā incoluerim⁹:
 nō reputam⁹ extraneus existimari debere: cūq̄ impator ipsiq̄ nationi longo te-
 pore sūma fide magnis laborib⁹ scruiuerim⁹: et nūc ad cardinālātū recepti: ea cu-
 renus que nationis ipsi⁹ honoratq̄ vtilitati pducant: et ita p̄sus agam⁹ vt na-
 tioni germani poti⁹ q̄ itali putemur. Nō iudicauim⁹ trib⁹ illis puincijs mogun-
 tine: colonienſis: treuerenſis: indignū videri aut graue cēseri: si annuo duo milia
 ducatorū in eis obtinerem⁹ ex illis beneficijs q̄ sedes applica p̄ferre haberet. Pu-
 tauissim⁹ etiā maiora in eadē natione cui sp̄ scruiuim⁹ sponte offerri: sed nō su-
 mus nos insatiabiles. Cōtentamur eo qd̄ pro debiti status p̄seruatione sufficiat
 nec plura circa h. Qu aut opas tuas ad id offers vt gr̄ n̄se fructū cōsequimur: agi-
 mus tibi gr̄as q̄ ptes amici nō negligis. Idq̄ rogam⁹ vt interueniētē casu opor-
 tuno p̄sus efficias. Scis q̄ sit mens nra et quō gram nram restrictā eē volum⁹:
 si qua p̄positura vacauerit aut ecclia parochialis magni reddit⁹ velis ita efficiere
 vt ad cōplēctū gr̄ n̄se puenire possim⁹. Deniq̄ requis an aliqd̄ dicēdū facien-
 dū sit circa eā prē q̄ nationē vram et aplicā sedē cōcernit. Rndem⁹ futurū esse
 ad p̄ncipes electores nūciū aplicū lauretū rouarellā cum eo poteris sup̄ hac re
 pleni⁹ loq̄: sibiq̄ cūcta cōicare q̄ p̄ sua circūsp̄ctione nō ignozabit: qua via sit ut
 talib⁹ incedendū. Nobis tñ illud p̄siliū videt q̄ plati et p̄ncipes vni si qua ire
 grauamina sibi nō digna inferri putāt: legatos suos ad romanū pōtificē mittere
 nō postponerēt. Et q̄ sunt illa in q̄b⁹ grauarent exponerēt. peterētq̄ debita fieri
 reformationē. Itā sedes ista p̄ sua insita māsuētudine vris votis (q̄ qdē rōe sub
 mixta essent) iūq̄ denegaret assensuz. Hos aut et si parū valeat: studia tñ nra sp̄
 in eo dirigem⁹: vt in dytē nationi germanice dum equa postulauerit nros gerat.
 Vale optime archiep̄o moguntino cui p̄ veteri noticia sum⁹ affectissimī offīce cō-
 mēdatos. Et roma die. viij. augusti. M. cccc. viij.

Congratulāt ep̄o varadiēu.

e vinculis emācipato.

Epistola. ccclxxxiiij.

Theas cardinal senen. ep̄o varadiēsi. S. p. d. q̄ntū de captiuitate tua indi-
 g et acerba voluim⁹ tātū nō deliberatōe gauisi et sūmope exbilarati sumus.
 Quippe nō solū dignationi tue cui⁹ bonitas ac incōcētia magnifice patefa-
 cta est. v̄ p̄ etiā serenissimo regi la dūsq̄ p̄gaudem⁹ cui⁹ p̄nscentia et ai rectitudo

indies magis ac magis elucescit. **M**agis sicut nobis relatu est: cum persona tua in arce bu-
desi recta fuit: mime aim regis ad ea re inclinatus erat: seduxerit enim cor pſilia q̄
tue virtuti iuidebat: nec rex ad buuēculus et in regno noui magnis pſultoribz ad-
uersari audebat: cessit furore loco et tpi. Illud tñ cavit ne qd in corpz tuū emuli tui
inolerent. Sz nūc q̄ sua mēs fuerit apteliq̄t. **M**ā q̄ alieni pſilio atq; ipotuitate
dignationē tuā in carcere piecit: idē suapte igenio libertatē tibi restituit. **Q**uaz
re nemo ē q̄ nō itelligat capturā tuā ab emulis tue pbitatē. Liberationē nō ac sa-
lutē a solo rege pcessisse. Est igr qd et tu serenitati regie quēadmodū hacten feci-
sti: ita et iposset sūma cū itegritate vūas. **M**os aut et ceteri q̄ te amant grās refe-
ram qd nos qdē mīme nēgligim⁹. **E**ram hacten occupati vt liberationē tuam
lris aplicz et nris pcurarem⁹ q̄s bis regio culmi trāsmisim⁹. q̄z pmas in opitelle
cta nouitate trāsmitti curauim⁹. **A**lās nō laurēt rouarella nūc aplicz secū at-
tulit. **C**ui et nō pcuratio tue salutis nobis amittētibz pmissa fuit. Sz itelligim⁹ euz
tuā dignatōnē iā restitutā libertati iuētuz qd qdē gratissimū ē nā et regatiani re-
gi q̄ supplicare lōge ē pstant⁹ et bonor tuū maior pculdubio reddi: cū nō pēib⁹
si in nocētī libertatē tuā pcessas eē manifeste liqueat. **R**ogamus igr dēiceps bo-
no aio sis et iocūde viuas de nobis nō tāq; de veteri et fideli amico fiduciaz obtri-
neas scīs q̄ votis tuis q̄ qdē nra in pte fuerit nūq; decrim⁹. **V**ale et reuerēdissi-
mis patribz strigoniēsi et sci angeli cardinalibus aplicz sedis legatibz qn cū eis cō-
uenies memoriā nri facito. **D**atu ro. die. x. augusti. **M**.ccccxv.

Ercusatoru de grauamine nationi
germanice illate et pcat pacēcū ladi-
flao inire et contra thurcos gladiū vibrare.

Epistola. cccxxxv.

Alixtus cōs fu⁹ hūoz dei. **C**harissimo i xpo filio friderico rōanor impato-
ri p augustu. s. z. a. b. **O**uis aplicz sedi sicut placuit altissimo pſidētes: ea
nos p cura tenuerit: vt in dyte nationi germanice. p nra pſibilitate cō-
placeremus: et oibus illic ad nos pcurrētibz faciles ac benignas pbeamus aures
Mup tñ sicut nob relatu ē: nōnulli ex venerabilibz pſibus nris ac dilectz filiis no-
bilibus viris rōanū singij electoribz et alij pleriq; pncipes ac pſati natiōis eiusdē
dicta qdā sine pūctu in se celebrato oratores suos ad te miserit: q̄ de nob tēnig-
curia nra nō quā qrelā faciētēs in se ceta expoluisse ferūt q̄ nos diuersis mōis na-
tionē ipaz agguātes q̄ in te noie nationis et āncessorē nrm felicitis recordationis
nicolaū papa. v. pco: data fuerit: mime a dūplē aut obſuare curem⁹. **Q**uibus ex
rebus et si n dubitem⁹ serenitatē tuā p sua erga rōanā ecclīaz eximia deuotiōe: il-
lor qrelas acriter ac debite pſutasse: dignū tñ putabim⁹ sup bis q̄ nob obijciūt sin-
ceritatē et inocētā nraz te sublimitati pſpicuā ac māifestā effice vt si qn post bac
siles qrimōie ad tuas aures dēferat: habes ex nris lris qd murmurātibz ac dētra-
bētibz hoibus rīdēatq; obijcē possis. **E**qdē cū nos oēs xpiani orbis natiōes be-
nigne qntū cū deo possum⁹ tractare curem⁹: pſcipue tñ germāicos pncipes ac pla-
tos singlari qdā charitate et pſcipuo pſecuti sum⁹ affectu. **M**eq; cū nos latet quo
fauore amplectēdi sūt ecclīaz pſules: et ſeculi pncipes bonore pueniēdi. vt illos
fratz et istos filioz loco sua cuiq; dignitate ſuata hīc debem⁹. **S**ūt euāgelia sacra
sp an oculos mē nre: scōz q̄ patz decreta sedulo in aio voluim⁹. **M**euimus quid
epīs liceat: qd pncipes deat: qd officio sūmi sacerdos incūbat. **M**eq; cordi nro
q̄cē tenatiuz beret q̄ ita sacros canones obſuare. vt idonei mīsterioz xpi dispē-
satores iuenuimur. **M**ora ē oibus aplicz sedi auctas: māifesta cuiq; pme sedis
dīgta: vulgata p orbe vicarij dei pſas. **C**ui tūctū ē a dño. **P**asce oues meas: et qd
cūq; ligaueri sup t̄ra: erit ligatū et i cel: et reliq; qbus i euāgelio. **R**ōani pſul emine-
tia diuinit⁹ declaraf. **Q**uibus ex rebz nī ē: cur aliq; opa nra criminari possit tāq; la-
tius euagemur q̄ nobis liceat aut tāq; in alienā mēstz falcē mittē vidēat: cū nō
buius aut illi⁹ puicie s̄ vniuerſi orbis pſulatū i aplicz sedis specula pſecuti sum⁹
q̄ cū ita sūt. scim⁹ tñ eos q̄ vocati sūt i pte sollicitudinis nō eē turbādos: suamq;

cuius iurisdictione nūc forsitan abutantē seruā dā esse nō ignoram⁹. Eap⁹ ppter ita
nos gerere in hac vsq; diē curauim⁹. ne q̄ de nobis cuius boim q̄rela cōpetē pos
sit. nec putam⁹ aliq̄s eē q̄ se lesos aut spretos a nobis dicāt. nisi fortasse aliq̄ fuerit
q̄ desideria sua nō recte metētes. tūc se cōtēptos ac q̄uatos arbitrant⁹: cū petitio
nūb⁹ eoz iniustis nō ānuim⁹. S⁹ audiui⁹ rumorē eē tāq̄ nos aux⁹ ex natiōe tua
supra quā deceat extorq̄am⁹. Iniuriant⁹ pfecto nobis: ⁊ a vero lōge recedūt: quī
talia dicūt nūc nō noie ab his extortū ē. q̄b⁹ bñficia ptulim⁹. vt illi garrat
Nihil exactū: nihil petitū: ppter annatā vetusto iura debita. Et si q̄ p̄ thurcos pecu
niaria nobis subsidia obtulerūt: nō recusauim⁹. nec recusare quidē debem⁹. p̄ t̄a
⁊ xpianereligiōis necessitate. Pecunias autē h̄mōi ⁊ alijs vñdecūq; veniētes: nō
vsurpam⁹ nobis. Nō recōdim⁹ in archa: nō exponim⁹ in localib⁹: nō psumim⁹ in
delicis: s̄ in defensione fidei puerim⁹ ⁊ in oppōssione p̄fide thurcoz genē ad n̄m
extremiū sp̄ inēre. Innumerabiles sūt ⁊ intolerabiles nobis q̄s indies subim⁹
expēse: nūc in oziētē legato classis n̄re: nūc i albania scanderbechio fortissimo xpī
atblete indefessoz bellatoz: nūc legat⁹ ⁊ oratozib⁹ in diuersas mūdi p̄tes emissis
nūc istis nūc illis p̄ grecia ⁊ asia laboratib⁹: ne destituti piditarēt pecunias mit
tim⁹: nec fuerūt inanes buiscomodi sup̄. Licet em̄ nobis in dño gloriam⁹ q̄ p̄ mi
nistros suos torpētib⁹ ac penē dormiētib⁹ cūctis ferme xpianis principib⁹ nobis
t̄m̄nō instātib⁹ atq; v̄gentib⁹ thurcoz sup̄bissima cornua ⁊ insolētissimas acies
apud hūgariā p̄fregit: magnūq; illū ⁊ potētissimū exercitū p̄trauit: q̄ sibi nō hū
gariā modo: s̄ germaniā totā galliā atq; italiā p̄terere: legēq; xpī fundit⁹ euerēt
p̄mittebat. Itaq; liberauit dñs ip̄m suū sub p̄sulo n̄ro: plebēq; sua ex ip̄is q̄
dāmmodo fauib⁹ crudelissimū siue immanissimū v̄racenis eripuit: nūc q̄s classis n̄ra
r̄hodū tūc. Cyprū m̄rbilenē chium ⁊ oēs i oziēti xpiani nois insulas q̄ sine tali
p̄sidio baud quozq; thurcoz nauib⁹ indies incurfantib⁹ resistere potuisset quodq;
laudabili⁹ est ac diuino nobis munere p̄cessum: nō t̄m̄ q̄s dixim⁹ insulas: legatus
noster sua p̄udētia ⁊ armoz robore tutat⁹ est: s̄ alias pleraq; thurcoz dño ser
uiētes: ad aplice sedis deuotionē obediētiaq; redegit: nouissimeq; nō pauca co
ridē thurcoz nauigia ad oppugnādas xpianoz insulas excurrit: potēt inuasit:
debellauit: i p̄tātē recepit. Nec albania ingruētes barb̄aroz impet⁹ p̄mis die
bus indinare potuisset: nisi n̄raz inuenissent pecuniaz auxilia: q̄ scbaderbechio
mism⁹. In his nobis reb⁹ pecunias psumim⁹ in his. p̄fudim⁹ q̄cqd vñdecūq; cor
radere possim⁹ auri v̄l argēti bonoz dei nō n̄m q̄rim⁹: p̄ salute p̄li nobis cōmissi
laboram⁹: nō p̄ priuata vtilitate n̄ra. Curam⁹ h̄c n̄ro tpe xpianū nomē spurcissi
mi thurcoz pedes p̄culcare possint. S⁹ nō sūt h̄ onera q̄ nos soli portare q̄am⁹:
vd sedes aplice valet p̄ seipam tolerare: facim⁹ t̄m̄ qd̄ possim⁹: ⁊ q̄scuntib⁹ alijs
q̄ nobis auxilio eē debet: instam⁹ acceleram⁹: v̄gem⁹: nibilomittim⁹ ex his q̄ sa
cultates n̄re p̄mittūt. Necessaria nobis detrahim⁹ vt incūbēti necessitati. p̄ pte
nobis possibili subueniam⁹. Que cū ita sint audēt t̄m̄ nōnulli paz qdē religiosi ⁊
ad cōe bonū min⁹ intēti nos redarguere q̄ ab his pecunias recipim⁹ q̄ p̄mouent
q̄uis sp̄ote ablatas in cassum p̄ thurcos emissas. Qd̄ q̄ iniq; agunt iā plane pro
spicis. S⁹ autē pleriq; cōcordata de q̄b⁹ mētiōe supra fecim⁹ p̄ nos m̄ime obser
uari: affirmātes electiōes. Ep̄oz aliozq; p̄latoz nos p̄uipedē: ac p̄sulis abicere
qd̄ pari mō neq; vere neq; iuste nobis obiciūt. neq; em̄ electiōes p̄latoz i germa
nia factas quis pacto p̄tenim⁹: neq; ex cōcordat̄i oēs passim electiones p̄firmare
tenemur: s̄ illas t̄m̄nō q̄ canonice expiunt⁹ qd̄ qdē a nobis diligētē custoditū ē.
Nūq; em̄ aliquā electionē repim⁹ quā repim⁹ eē canonicā. Viros autē q̄ plures i
lis eccl̄ijs siue mōaſterijs p̄fecim⁹ in q̄b⁹ electiā min⁹ canonicā p̄tendebāt. Qz
si aliq̄ sūt q̄ p̄firmationē petētes nō obtinuerit: sūt autē paucissimi: sciat se idarco
ex sua petitione cecidisse: qz nec canōica fuerat eoz electio nec p̄motio eccl̄ijs ad
q̄s vocabant⁹ fuisset vtilis. P̄tātē autē illa q̄ nobis ex diuino atq; hūano iure filq;
p̄cordatis ex p̄dictis cōpetit p̄uidēdis eccl̄ijs de p̄sona magis idonea etiā si ca

nonica in illis electio facta repia: adhuc nō sum? vsi: nec vti ponim? nisi et ma
gna et vrgentissima cā. Sup reseruatiōib? aut ceterisq? bñficior? puiſionib? de
q̄bus ſiliter accepim? q̄relas corā tua ſerenitate fuiſſe p̄poſitas: nō ſum? memo
res aliqd a nobis eē cōceſſum p̄ cōcordata p̄dicta. Qz ſi qd tale factū eſt vt ſepe i
multitudine ſarū ac negocior? aliqua trāſeūt: neq? bene geſta neq? bñ reuiſa: nō ē
intentioni n̄re aut ordinarioz mēſib? derogare: aut cōcordatis ipſis p̄trauenire
Quinimo q̄uis liberrima ſit aplice ſedis auctoritas: nulliſq? debebat pactionuz
vinculis cohereri: et mera tñ liberalitate n̄ra: ex zelo quē gerimus ad pacē: ex cha
ritate qua te tuāq? nationē pſequimur: p̄cordatis ipſis locū eē volum? : nec pa
tiemur ea temere violari dū romana ſedis gubernacula retinebim?. Si qd p̄re
rea eſt qd ipſi nationi moleſtū videat: ex his q̄ p̄deūt ex n̄ro folio. Idq? fortasſe
dignū emedatione cenſet: poſſum? eē et nos vt boies aliqui labi atq? errare i his
maxime q̄ fati ſūt non decet eſos aut alios quosuis mortales ſup aplicā ſedē au
ctoritate ſibi v̄dicare: aut illos imitari quoq? mō q̄ peſſimo more deſtabilisq? ex
emplo in p̄niciē eccliaſtice ierarchie in cōfuſionē myſtici corporis xp̄i in aiaz ſua
rū ruinā: leges ſibi cōſtituūt: p̄ q̄s licitū ſibi eſſe arbitrant? aplicē ſedis mādata cō
tēnere: ac ſuo volūtatis arbitrio eccliaſtica diſponē ſpūaliaq? negocia. Hāz q̄
talia p̄ſumit alieni ſunt: deū patrē ſuū appellare nō p̄nt: q̄ matrē eccliam recogno
ſcere nōlūt: ſ t̄q? mēbra vel putrida vel arida a reliquo corpore cedi debēt. Nulli
eē p̄miſſa facultas eſt: vt p̄ romanā eccliaſtiaz oim fidelīū matrē ac iugram recalci
trare poſſit: vel ſe ab illi? impio ſubtrahere. Comendādus eſt vna in homo p̄ſca
lis agn? manere oportet in archa regnāte diluuiō: cui cura eſt ne pereat. Un? de
vna fides: vnū baptiſma. Un? xp̄i vicari? in terris ē: q̄ celos bñ merētib? apit clau
dic aut malignātib?. Si q̄s aut arbitrat? ſecū nō bñ agat aplicā ſedē: recurrēt ad ean
dē: grauamē ſuū exponēt: remediū petēt: nūq? pia m̄r filioz deſiderio de erit. qd vi
dent ad ſalutē eoz p̄tinē. Et tu q̄ ſereniſſime impator: ſi qd arbitraris tue natio
nis p̄latos hic qd p̄ nos emēdari debeat: admone eos: hortare et vige vt ad res
vniētēs ſuas nobis neceſſitates exponāt: grauamina referāt: deſideria p̄ſerant
Mā votis eoz q̄ a rōnis tramite nō diſcordēt: tāto libent? annuem?. Q̄nto conſi
dēt? eos ad nos reſuſcit? hīc videbim?. Et cetera q̄ chariſſimū in x̄ſo filiū n̄m la
diſtāti hūgarie ac bohēmie regē illuſtrē nō dū recōciliatū tibi eē p̄cepim?: ſ adhuc
int te atq? ip̄m lites eē ſerunt p̄ingētes: q̄uis nō dubitam? p̄ tua te ſapia ea dñs
rat ſeu q̄rere ſeu velle q̄ ſint eq̄tati ac iuſticie p̄ſona: qz tñ diſcordia v̄ſa tātomag
nō angit: quātomagis xp̄iane reipublice dñū reſultat. Serenitate tuā rogamus
vt ante tuos ponas p̄mū cū quo p̄tēdis: et vbi p̄tēdis: qz cū carne tua: cū ſanguie
tuo: cū fratre tuo: et in domo tua. in agris paternis: in hereditate auita belluz ge
ris: in quo nec p̄dere nec vincere tutū eſt. Cōſidera qz tu impator es aduocat? ec
cleſie: p̄tector fidei catholice: p̄im? in ſeculi p̄ncipes. P̄im? q̄ arma p̄ deſenſio
ne religionis n̄re induere debeas. Cōſidera qz tu ille es in quē oim xp̄ianoꝝ oculi
p̄iecti ſūt: q̄ ſi (quēadmodū tibi ex officio incūbit) aduerſus impiā t̄burcoꝝ gen
tē arma p̄moueris: vniuerſos ferme reges ac p̄ncipes vt te ſequat? puocabis la
bentēq? rē xp̄ianā magnifice ſubleuabis. Sin x̄o domi māſc̄ris alijs occupat? cu
riſ: nemo erit q̄ bellū xp̄i gerere velit: criſq? tuiſpe cā: cur nō tpe fides catholica
negligat? Intellexiſti q̄ fecerūt t̄burci ſupiorib? annis: vt cōſtātinopolim orien
tis imperij caput: ac totius grecie colmē inuaſerūt: vt vrbes q̄p̄limas incēderūt:
vt xp̄ianū ſanguinē effuderūt: vt altaria euerterūt: vt ſcōꝝ reliquias canibus ob
iecerūt: vt imagines dei n̄ri glorioſeq? matris c̄ aut lanceis effoderūt aut ſputis lu
toꝝ deturparūt. Scis q̄ nūc cogitat q̄ parāt q̄ molliunt? nullū illis ſtudiū arden
tius: nulla cura p̄ſeſior eſt q̄ vt ea agūt p̄ q̄ poſſint xp̄ianā gentē fundit? p̄dē: vin
cula: verbera: neceſ: fidelib? oibus cōminat?. Prope eleor gladius et ad eſſe feſti
nāt t̄pa: et tu interim ac patruelis tuus. arma q̄ merito in hoſtes fidei verterent?
p̄ ſubditos et vaſallos v̄ros exerceat. Dices fortasſe deuiſſem niſi me magna neceſ

sitas impulsisset: si parate fuerunt insidie mihi: hereditas mea in piculo posita est.
 Coactus sum arma pro defensione capere. Inuitus pugno cum sanguine meo: possi-
 bile est quod ais nihil inficiamus age: sint vera que refers oia sit iustissima tua causa: at ius-
 tius est pro christo pugnare et maior necessitas est hereditatem christi quam tuam defendere. Si
 tua perit est adhuc ubi salueris. Si perit christi hereditas (quod tamen nullo pacto futurum
 putamus) et tua hereditas perire oportet: et christiane reipublice iudicium corruere.
 Cogita igit de communi piculo prius et maiora minoribus antepone. Exquirito omnes vias
 quibus cum patruelis tuo quantum sanguine iungeris tantum dilectione et affectu sincero
 copuleris: nec illi imputes quoquoque per alios etati tenere subgerunt. Audiuimus
 dilectum filium nobile virum ludouicum banarie ducem inter te et ipsum patruelē de pace
 actum in austria descendisse. Credimus et dilectum filium nostrum iohannē cardinalem
 sancti angeli aplice sedis legatum quemadmodum sibi scripsimus eisdem tractantem in
 futurum. Age flecte animum et amplectere bona mente concordia: uoli omnia que
 tibi debent exquirere: esto contentus his que potes obtinere. Nec graueris pro bo-
 no pacis de tuo iure pauca dimittere. Deus pro cuius causa paces accipies: maiora tibi
 retribuet. Comedabunt omnes tuam sapientiam que furoris et impantia arrogantie humi-
 litate: iudicii maius uetudinem tenacitati largitate obiecerit. Sit finis aliquando ci-
 uilis et intestine discordie ut tandem cum patruelis tuo reconciliatus: et tu et ipse cete-
 ri que germanice terre preces quorum consuevit in armis esse inuicta virtus unius iam
 viribus ac concordibus animis in turbis militaria signa feratis. Infelices christiani
 nos qui per greciam captiui merentur: a iugis seruitutis erimatio: ac regiarum ciuitate que
 de constantino cesare nomen habet turpiter pridem amissa fuit: tam gloriose re-
 cuperatis. Nec scripsimus tue serenitati non sine fiducia singulari. pro ea quae tibi et
 inclite nationi tue ingenti charitate sumus affecti. Tuum est ut hec tam bono animo
 recipias que sunt a nobis optimo corde. Data ro. apud sanctum petrum pridie
 kal. septembris. M. cccclvij. dictata per eneā cardinalem senen.

Excusat ratione se pces
 non posse exaudire.

Epistola. cccclxxxvj.

Meas cardinalis senen. Bartholomeo etenim artium et medicine doctore
 publico archiepiscopi moguntini. S. p. d. Reddidit nobis vigandus litteras tuas
 que gratissime fuerunt tua bona valitudine indicantes. Voluissimus peti-
 tionem tue more gerere: sed nos non decet contra primarias preces impatoris aliquid
 attemptare: quia illas impetrauimus et sepe defendimus: et impatorie maiestatis
 bonore tuari debemus qui ab illa promoti et magnificati sumus. Si qua alia in re
 possemus tibi complacere esset id nobis velupati. Vale ex roma die. xxiij. octo-
 bris. M. cccclvij.

Certiorem reddit amici largum
 esse animum sibi complacendi.

Epistola. cccclxxxvij.

Meas cardinalis senen. Nicolao arzimboldo. S. p. d. Quis raras ad te
 litteras deducimus. Nam hec secunde sunt: postquam cardinalatus bonore consecuti
 sumus. Nihil tamen minus te amamus et reueremur. Est in delibilibus memoria il-
 lius dulcissime consuetudinis quam simul florētie habuimus. Recordamur quanto fauo-
 renos mediolani dum legatione cesarea fungeremur: persequeremur. Neque obli-
 tum est quod rome in coronatione impatoris una agitaui. Que oia suauissima
 mihi reddidit recordationem tui nominis. Ad hec accedunt amplissima in me merita ca-
 sparis schlick cancellarii cesarei. qui suis necessariis et amicis mirummodum nos ob-
 ligatos tenet. Nec scribimus semel pro multis vicibus: ut scias nobis animam esse complacē-
 di et tibi et tuis oibus. Nam quotiens tuo nomine requireremur: totiens in memoriā
 charissimi amici non sine voluptate quadam reuocamur. Ex te aliud nihil petimus
 nisi ut nos ames ex veteri consuetudine: et illustrissimo principi duci mediolani com-
 mendatōs efficias. Cuius clarissima virtus omnem inuidiam sugauit. Vale ex vbe
 ro. iij. nonas decembris. M. cccclvij.

Rñdet fran corꝝ regi sup
materia epatus toznaceñ.

Epistola. ccclxxxviij.

Pius eps seru⁹ seruoz dei charissimo in xpo filio karolo regi fracie illustri
salute ⁊ aplicā bñdictionē. Que ad nos de cōditionib⁹ toznaceñ. ciuitatis
tua serenitas scripsit: nō distitemur ita eē vt scribis: abūdās em multitu-
do ppli est in regni tui cōfinib⁹: q̄ māsit in tua ⁊ pgenitoꝝ obia seculis multis: p-
betq; tibi oportunitate loci cōmoda p multa ⁊ magna. Qd̄ ro adiungit eccliam
ipam. pmissa tibi in psona cardinalis pstaten. fuisse in eo vel tua maiestas infor-
mata vere nō est. vel q̄ de ea nos cōpellarūt nra nra interptati bñ nō sunt. Auiē
tū bñficia cuiq; pmittere mos noster nō est. nec fuisse in hūc diē (adiutore deo)
meminim⁹. Recordamur oratorib⁹ dixisse cā vacare illā ptingeret: re facturos
de qua cōtentari merito posses: daturos aut cui velles cā eccliaz neq̄ditim⁹ vnq;
nec cogitauim⁹. Adueniēte tñ obitu trāslati epi facē maiestati tue re gratā in aio
geffim⁹ p obitu nō vacauit. Sener grādeu⁹ incōmoda multu pferre in ea ciuita-
te nō valēs: p̄catus ē illuc robustior ē trāsserri. Fuit iusta ⁊ pia ei⁹ petitio. (Rare
vel nulle supplicationes bñoi a sede aplicā solēt repelli. Si vobis boiem duci bur-
gudie subditū illic eē ppositū minor culpa bec nra est q̄ fuerit p̄decessoz nroz q̄
plures burgūdos illic statuerūt. Nos rem nouā nō fecim⁹: veterē ⁊ v̄sitatā sum⁹
secuti. Hoc q; ad trāsserendū tullem. p̄iores nos fecit. q̄ sicut serenitas tua intel-
ligit. tota toznaceñ. diocef sub dñatu ē burgūdoꝝ: nec putam⁹ videri incōueniēs
posse: si ex dominio illo dare ēps. intra cui⁹ limites maior ē ⁊ amplior iurisditio
nis illius ps. Itā q̄ tua serenitas q̄rit ⁊ bis ⁊ alijs reb⁹ se cemē cōmoda regni tui
⁊ cōsanguineoz tuoz nobis paz cordi eē. In hoc credim⁹ euenire tibi qd̄ nobis:
vt em tu cōplacere tibi a nobis sepe non putas. sic nos sepe exaudiri a te vota nra
nō cernim⁹. Itā tñ p̄pterea de tua in nos volūtatē sinistrū aliqd̄ credim⁹: cogita-
mus sp̄ causas tibi aliq; eē p̄pter quas non fortasse posses q̄ volum⁹. Accusam⁹
necessitatē mēte: ⁊ aio equissimū sum⁹. Par officiū a te credim⁹ charissime fili nec
vellem⁹ quētiēstibi obtinēpatū nō est: toties de aio nro iudiciū faceres. Memi-
nim⁹ in grāz tuā multa fecisse honore tuo multa mltis dedisse. Si sp̄ nō dedim⁹ n̄
semp eē aplicā sedes pōt vt vult. Multa illā circūspicere oportet: multa mēiri.
Ita sp̄ actiones suas dirigē: vt reddē illaz rōez deo ⁊ boib⁹ possit. Postremo q̄
nobis denūcias te pmissurū nō eē vt idē tullem. toznaceñ. ecclie p̄sit. Nihil in hoc
aliud rñdem⁹. nisi maiestatē tuā sane intelligere qd̄ regē catholicū deceat. Et nos
p̄stanter sperare te si factū nrm diligentius cōsiderare volueris: nihil dissimile a
claris pgenitoꝝ tuis eē facturū: q̄s nō minus veneratio in eccliam dei ⁊ obedie-
tiā in sanctā sedē aplicā q̄ cetera glorioza facta illustrarūt. Ipaz aut trāslationē
cū facta solēnter sit: mutare sine recp̄bensione nō possum⁹. Anū a te petim⁹: cha-
rissime fili: vt detractorib⁹ sedis aplicē semp nō credas: multa illoꝝ passionib⁹ tri-
buas p certo babeas nos serenitatē tuā amare. Illi cū possumus obsequi cupere
nec p̄termiffuros vnq; occasiōē aliquā eē in qua tue bonitati placere cū te pos-
semus q̄ si in aliquo p̄iudicatū tuis iurib⁹ putas: parati sum⁹ tue celsitudini iusti-
ciam cū omni benignitate administrare: Datū ro. ix. decembz anno. lx. pontifi-
catus nostri. anno tercio.

Epistola. ccclxxxix.

Ad eundem in eadem causa.

Pius eps seru⁹ seruoz dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
S. ⁊. a. b. Nisi tua signata manu ⁊ tua fuisset imp̄ssa sigillo: nūq; tuā puta-
uissēmus eplam quam tuo nomine michael secretari⁹ tuus nouissime ad
nos detulit. Multa em cōtinet q̄ a tua prudentia ⁊ tuo scribēdi more vident alie
na. S; neq; portitor neq; signū neq; subscriptio patē vt tuas lras eē dubitem⁹
que tāq; abs te misse reddite sunt: eas ob res cogimur rñdere ⁊ nraz excusare in-
nocentiā. Neq; enim nos sumus qui vel tuā serenitatem vel aliū quēpiam odio

psequimur. aut odij causa queque agam? Nos quidem tuarum mansuetudinem sepe ama-
 uim? sepe magnificauim? sepe obsequium? Tu pro maiore tuorum gloriam et magnifica
 gesta. Tum pro modestia et religionem que in te sitas didicim? Itaque sane vnde
 in aio nostro fuit queque agere quod tibi aut incommodum esset aut molestum. sed aliter tibi persuasus
 est ut scripta tua ostendunt tam nobis que sacro collegio nostro directa. Ignoscat his
 diuina bonitas que talia suggerunt quod magnum est peccatum. summam iniquitatem. mala mem-
 bus. malus animus? Illorum est que tuam excellentiam aduersus nos irritare aut commouere
 nituntur similes illis sunt que filium tuum a te alienauerunt. illi enim carnalem pro filium
 abstulerunt. hi nobis spiritalem auferre nituntur. sed minime obtinebunt si tuam constan-
 tiam et moderatorem retinebis. et nostris vocibus? auscultabis que non tam nostre sunt que dei
 et filij eius? christi cui? vicariatum non nostris meritis? sed sua dispensatione in terris gerimus? Audi
 ergo nos fili in charitate accipe que ad tua scripta respondemus. Scribis de tornacensi ecclesia
 ad quam translatus esse. tullensem. episcopum baud equo animo fers. putasque tibi iniuriam fa-
 ctam quod preces tuas non exaudierim? que per cardinali constantie ad nos porrexisti. et
 plurima subiungis que paulopost capitulatum attingemus? sed pulchrum hoc agimus? re ge-
 stam accipe. sic enim et tua et nostra causa melius cognoscet. Fuerunt oratores tui vel bis vel
 ter pulchre vacaret ecclesia tornacensi. dicerentque nostrum antecessorem ecclesiam ipsam dispensum
 sue reuocasse. ut contingente vacatione illi. prouideret de persona tibi accepta. petieruntque
 ut nos idem efficerem? cum tue solennitate plurimum interesset in ea ciuitate que tua esset.
 episcopum prouidere tue maiestati fidum et acceptum. Idem egere nobiscum duci burgundie
 legati non semel sed iterum atque iterum. dicentes diocesim tornacensem. scire totas et reddituum
 maximas pretem in prete ipsum duci persistere. ad quem magno preterea episcopum tornacensem.
 eum creari qui sibi amicus et charus esset. pro magnas et opulentes flandrie ciuitates
 vicinas anglie. in quibus stat? sui robur preterea. adiacentes retroactis temporibus marie
 a. lxx. annis citra nunquam in ea ecclesia preuicisse. que non ex charis duci burgundie fuisset.
 et quod vni prior? ab eugenio tandem transferat? extitit ad ecclesiam narbonensem. cum pace
 illic potius non posset. Interdixim? rem vtriusque arduas atque poplitas. nec vel tunc vel
 duci oratoribus? queque certi promissum? sed negantes nostri moris esse. per aliquod noiatum eccle-
 siam cathedralis reuocare. respondimus? contingente vacatione nos ecclesie illi ita. prouiduros
 ut nulli causa queque merito esse debeat. Cuius tui oratores per preterea. cardinali reuocari
 ecclesiam peteret. burgundie vero per episcopum traiecerunt. diximus? a preterea nulli duas ecclesias com-
 missuros. put ipsi efflagitabant. Itaque sunt promissa nostra. sed acta vobiscum sunt ante va-
 cationem. eratque nostrum desiderium ut nunquam sed vacatio nostro tempore incidere. cui viderem?
 absque turba et molestia huic ecclesie prouideri non posse. Itaque nobis senas ex matua
 reuersis redditu sunt autentica scripta et mandata. per que tornacensem. et tullensem. episcopum ex iustis
 causis desiderabat inuicem ecclesias suas designare. et ad alterutra transferri. admisim?
 nos resignationes. et translationes preedictae effectum sortite fuissent. nunciatus est nobis obitus
 episcopum tornacensem. promissum? casus ut sit vni cardinali. et facta est relatio in consistorio libere
 et grauiter omnes fratres nostri suas dixerunt. placuit omnibus? tullensem. episcopum ad ecclesiam sic va-
 cantem transferri. nihil sine consilio et matura deliberatione fratrum egimus? oia eis apuimus?
 que vel tui vel alij oratores in hac causa exposuerunt. quaque per sese cuncta nossent. fecim?
 hanc translationem suam debemus? fratribus? queque alij affirmauerunt tullensem. olim episcopum tue serenita-
 ti et fidei et acceptum esse. ac per eius medium tibi vti duci burgundie placitum iri. Cuius per
 ille antiquus que multis annis cum laude tornacensem. administraret ecclesie. in extremis vi-
 tesposse sue de hac persona prouiderum esse censeret. non videbat eius vel votum vel
 consilium spernendum. Fecim? ergo hanc prouisionem. nec vidimus aut fratres nostri viderunt
 pensata loci et tempore quietate vitium? posse prouideri. queque si hoc serenitatis non placuit non
 est tamen quod ea in tuam promoueliam facta esse diiudices. cum nos te amemus? et honoratum
 sepe esse velimus? Sed iam ad preces tue episcopale reuertamur eisque quod possum? satisfaciam?
 Dicis impunis te nunquam cessaturum? quousque tua deprecatio exaudiat. non oportebit te
 diu preterire si ea petieris que cum honestate precedere valeamus? est enim lux nostrum cum

ibi ceterisq; regibus iusta petentibus placem. Dicis te loqui de re tui domini
Iuriconsulti duplex dominium tradunt. Alter directum, alter vtile. Civitas
(vt aiunt) vtroq; iure ad te pertinet. vnde dicitur tibi. Nam vtile vnde est qd mul-
tipuris faciunt. nec tua excellentia epatib; bacen; rim fecit q in ducatu burgun-
die vacauerunt quis asseras et vere asseras principatum illum sicut et flandriam a
tua corona dependere. Dicis te instare p cardinali p persona digna et benemerenti
Nihil p personam eius dictum est. Laudam; boiem; et quis honore dignum cense-
m; cui cardinalat; insignia misim;. Rub; pileum. Quis egregerimus. si vceps
qd aliq; retulere eum. s. in tua curia non vti cardinalat; insignib; qsi non accipet
cum honore decet. qd si ita est. decet tuam excellentiam q dicit se cardinales ama-
re in hac re ita puidere. ne dignitas cardinalat; in tua curia minor vel abiection;
q in alijs videat;. Dic; non decere cardinalem pati repulsam. non patet si ea peti-
rit q absq; alteri iniuria cu dei bñplacito pcedi pnt. Dic; eccliaz fuisse reuata;
et rem banc a pdecessore nro calixto pconcessam. cum calixt; obijt oia ei; pmissa
infierunt. si virisset in banc diē tui mos gestus esset. nūc de eo nihil possum; iudi-
care. sciunt docti reuatores suas ad nra tpa non extendi. Dic; tuos oratores im-
patient; a nobis auditos fuisse et vacuos remissos. Si legati nri ita in tua curia
benigne viderent; et audirent; sicut tui in nra. multo frequent; q faciant nūci; nri
ad te accederet;. s; tui qtiens volūt die noctuq; nos adēt; q volunt dicunt. nri
vix plurib; in mētib; tui copiam hnt. nec a tuis curialib; benigne visunt;. quāq;
tua maiestas in oi audictia modesta est et pbumana. Mesam; qd ille est q se dicat
a nobis impatient; auditum. Duo cardinales ex tua natōe infuerunt qn vltimū
in hac re oratorem audiui;. Rothōgen. et auinionēsi. ipsi testari pnt qz vsq; in fi-
nem omni cū māsuetudine boiem audiui;. qd ridento aliq; eius vba parum
moderata respēdim;. Remisim; illum vacuū in petitiōe tua. s; plenum in suis
Maz grās qd a nobis petiuit cōctas intuitu serenitat; tue pcessim;. libent; tuas
q; suas audiui;. s; rei difficultas nō patiebat;. Ille cū satisfacere tibi nō pos-
set satisfecit sibi. et imemor accepte grē nos criminat; est. Dic; neq; adrianū karo-
li magni neq; leonem ottonis ita intercessionē renūisse. vt nō tuas repulim;. et q
nemo psecraba; epus nisi laudat; et inuestit; a tuis pdecessorib;. Quid fecissent
illi duo romani pontifices in h casu nescim;. qd fecim; ipsi scim; et facti nri rōem
reddere possum;. karolus et otto romani impatores fuere. et h pūilegiū a roma-
na sede obtinuerūt qd refers. ppe ingentia merita. et qz ita tpa posebant et arria-
no et aliozq; bereticoz factiones qd impatores malleo pterere oportuit. s; cum
pūilegiū vgeret ad nōram reuocatū est. et successores illoz impatoz illi renū-
ciauerūt in puentu vortationē. Maz sicut ezechias spēntē eneam aimoyse erectū
i beremo abstulit. idq; pflauit qm ytolatriaz inducebat. Ita et pūilegia auferēda
sunt q ppe vtilitatē publicam pcessa inueniunt esse damnoza. Subiūgis q neq;
calixt; neq; nicola; neq; alius simile aduersus te agere attentasset ei; qd nos feci-
m;. De mortuis nō est nrm iudicare qd facturi fuissent in humanis agētes. nos
certe aduersus te nihil ex pposito egim;. nec tibi aduersi sum; neq; acta nra attē-
tata vici dnt q sunt in senatu aplico. in loco quē dñs elegit in pma mūdi sede in
beati petri auditorio. in ipi; saluatoris tribunali. Videāt ne ipsi attētoris sint
q nobis resistūt. et decreta nra impugnat; et aplicis aduersant; mādat;. Dicis pter
spē tibi euenisse q in re tam honesta aduersantē romanuz pontificē et. Vide qd
dicas. si tu id vis q papa nō putat faciēdum. nō roman; potifer tibi aduersat;. s;
tu ei aduersari et pū acingro tuo pidi; cui; est de honestate iudiciū longe magis
q tuum. Dicis si tandē ita fiet vt ceptū est. te nō ab reputatuz aduersus te pce-
ptum odium. absit a tua bonitate ista h cogitatio. qcunq; agem; in iusticie truti-
na suspēdem;. et nos nō vñq; aut odium aut gfa ex tramite recto deturpabūt. mit-
te has suspitiōes. neq; bis aures adbibeto q pessimū virus tuis aurib; instillare
conant;. velis cūcta pefare. neq; boib; sue rei affectat; neq; etia; tibi ipsi credito.

Audi viros deum timentes. ⁊ an liceat tibi iudicare sedis aplice iudicia. plene co-
gnosces ⁊ intelliges. nihil nos in tua ignominia ⁊ aut molitos eē aut moliri velle
Adici tandem bona ⁊ digna bono regi vba. Absit inq̃s inē quos decreta patz
pacem ⁊ charitatem suam volūt scintillam crescere diffidē. Idem votū nos faci-
m⁹. nec nra culpa inē te nosq̃. vnq̃ suboriet diffidiū. Faxit dīna pietas ne castas
tuam ⁊ piam mētem delatores eludat. ⁊ ne tibi falsa p̃ veris ostiant. Dic̃ te ob-
sequētissimū ⁊ obedientē sancte sedis romane filium. h̃ petim⁹ ne molestē pauca
scras patris vba. audies vba charitatē ⁊ fidei neq̃ mouear. si amaritudinis ali-
qd̃ hnt. vicia fient ⁊ suauissima si bono corde audient. Dic̃ te filium obedientē
pce fili si bos pax p̃negam⁹. si fili⁹ obedientē es. cur pragmaticam sanctionē teneas
atq̃ defendis. Eugen⁹ te hortat⁹ est vt illam dimitteres q̃ nō est fm̃ deum. Idem
petit⁹ nicola⁹. idēz rogauit calixt⁹. tres romani pōtīfices sancti ac venerādi p̃es
mō nūcijs ⁊ legat⁹. nāc lris terrogauere. vt pragmaticā relinq̃res magni in ecclia
diffidiū ac mali. tñ pūq̃ audiui in hac pte vocē ecclie romane. Qbi q̃ tua obe-
dientia vbi deuotio vbi religio. plus regni tui aliq̃bus platis q̃ rōne fidei auscul-
tasti. loq̃mur cū fiducia sine selle sine arrogātia. amor in te n̄ loq̃ vrget. de⁹ in ē-
ris p̃ filium suū ibin xp̃m crucifixum aplicaz sedē crexit. ⁊ p̃mū ac summū tribu-
nal esse voluit. nulla p̃tās est q̃ huic eq̃ri possit. h̃ de oibus hoibus ac dignitatib⁹
iudicat. eaz solus iudicat de⁹. Non est de grege dñico q̃ romanū pontificē suum
eē pastore negat. Audi qd̃ dicat dñs. q̃ nō colligit mecu dispigit. Certe cū xp̃o nō
colligit q̃ cum vicario eius nō seminat. Pragmatica sanctio quaz tui subditi ob-
seruant. nō est ex aplico semine. q̃ppe q̃ neq̃ aucte aplica neq̃ p̃siliū generalis alic⁹
aucte firmata est. Nam et si decreta aliq̃z p̃siliōz in ea inserta sunt ⁊ pontificum
sanctiones. nihil tñ ita repton est vt p̃mulgatū fuit. h̃ vel additōes facte sunt vel
mutatōes. qd̃ platis tui regni facere baud q̃q̃ licuit ⁊ sine damno aiaz suaz il-
lis vt non pnt. Tacem⁹ q̃ multa laicalib⁹ manib⁹ pragmatica pcedit. q̃ neq̃ bu-
mana neq̃ dīna iura pmittūt. Patere h̃ vici fil. neq̃ inuit⁹ audias veritatem. tui
aliq̃n antecessores pragmaticam ferme silem ordinauerūt. videntes id sine sede
aplica facere nō posse abstinuerūt. Seq̃re vestigia maiorz tuoz. ⁊ dimitte hanc
pragmaticā quaz xp̃ianissimi tui antecessores ignorauerūt. ⁊ si qd̃ est qd̃ reformā-
dum sit in ecclia sancti regni tui statu. p̃sule aplicam sedē q̃ tua honestas desideris
nunq̃ deerit atq̃ hic mō filium te obedientē ⁊ obsequētissimū appellare verissime
poterim⁹. simulq̃ tibi p̃sules ⁊ regno. Dic̃ te nunq̃ p̃ces porrexisse nob̃ nisi bo-
nestas. mutant tpa ⁊ negādas reddūt mult⁹ ex caus⁹. ⁊ multa faciem honesti hnt
q̃ diligēt⁹ inspecta iniusticiam p̃tinet. Addis te ad iniuriam receptūz nisi q̃ po-
stules impetres. Iniuri⁹ eris ipse. si sine cā te passum iniurias dixeris. ⁊ p̃sertim
ab ea sede q̃ m̄ est iusticie ⁊ eq̃tatis. Postremo p̃ amicitiaz p̃ charitatē p̃ pacem
quaz erga te suare debem⁹ multo pe rogitas. vt p̃cibus tuis annuētes tornacē.
eccliaz cardinali pstantiē. pmittam⁹. ⁊ tullenē. ep̃i translatōz reuocem⁹. Nō ege-
m⁹ tot adiutorib⁹ aut tot p̃cib⁹. nostrapte natura tibi morē gererem⁹. si res ipa
ferret (si audiui quō res gesta est) iaz tullenē. translat⁹ est ex p̃silio vniuersi sena-
tus aplici. ⁊ sue ecclie alter p̃fectus. quō fiet qd̃ petis sine iniuria. Nam nō ventū
est vt p̃ti q̃situm ius sit. id sine causē cognitione auferri nō dz. q̃ si (vt oratores
tui dicere ⁊ lre tue sonant) p̃iudiciū tibi factum putas. ⁊ hanc translatōz iure
estimas reuocandam. iudiciū tibi rectum equiq̃ offerim⁹. Causa h̃ de maiorib⁹
est ⁊ ad sedem romanam p̃tinet. p̃suade tibi. ⁊ nullaten⁹ dubites. si cā cognita in-
uenerimus ita esse vt arbitraris. facile obtinebis ab hac sede q̃ volēs. Nihil em̄
magis optamus q̃ tue serenitati p̃ iusticiā ⁊ placere. Nec ad tuas lras. ad ea q̃
secretarius tuus exposuit nō censem⁹ r̄ndendum. Ea em̄ dixit q̃ de tua mente
nullo mō esse putamus. Datū rome. apud sc̃m petrum. Anno incarnatōis dñi.
cc. cccc. lxx. viij. kal. aplis pontificat⁹ v̄ri anno. iij.

Portat burgundie ducem oratorib⁹ principū asie
votiū pbeat auditū de passagio p̄ thurcos conāter. **Episto. cccxc.**

Pius epus suus fuoz dei. Dilecto filio nobili viro philippo duci burgun-
die. S. r. a. b. Inualescite magno thurco fidei xpiane aduersario. 7 infi-
nitos p̄te xpianos saluatoris n̄ri ihu xpi sanguine in crucis patibulo ab-
unde effuso liberatos in suam fuitutē redigente. feliciter recordatōnis p̄decessores
n̄ri. maxime Nicola⁹ 7 q̄nt⁹ 7 calist⁹ 7 terci⁹ curam assumpserūt. ne thurc⁹ iste p̄uale-
ret. p virib⁹ puidendi. 7 qz spaband in europa posse tantū efficere. qz reges 7 p̄ri-
cipes xpiani se volūtarios 7 fideles xpi milites in b̄ necessario tpe oñderēt. q̄sqz
eorz ad asiam 7 orientis p̄tes misit dilectū filium lodouicū de bononia. frēm ordi-
nis minorz de obfuitia regulari. vt is. p sua prudētia rex locoz hoimqz noticia
xpianos orientis 7 alios xpianoz amicos excitaret. ad faciēdum similis arma p̄
thurcum. Illos aut cū in p̄decessoz p̄dictoz labores dina ordinatōe succēssim⁹
mātuanz accēdēt. simili spe ibidem xpianoz exercitiū adiuuandū. eundem frēm lu-
douicū misim⁹ cū instructib⁹ oportunitis xpianos 7 amicos xpianoz p̄cordandū
7 vt in thurcos eos vires coniungerēt incitandi. data ei spe nos in europa nullate-
nus defuturos. accēdēs frāt ludouic⁹ oia sibi p nos p̄missa diligētissime 7 prudē-
tissime est execut⁹. q̄ vt optimaz illoz regum 7 p̄ncipum obedientiam 7 deuotōz
quam h̄nt ad banc sedem aplicam intelligere possim⁹ curauit secū aduenire dile-
ctos filios michaelē impatoris trapefussundaz nicolaum regis p̄fay costopam
ducē georgione mānetbein assenbech soldani mesopotamie moratbum vbrecht
in armenia dñm. oratores 7 nūcios. q̄ nobis lras attulerūt suoz dñoz. exp̄men-
tes fauorem ad p̄sumptuosissimi thurci destructōz 7 simul motuaz n̄roz deside-
rioz executōz. Qm̄ vō talium regū 7 p̄ncipum p̄clusiones ad bonoz dei 7 fidei
n̄re tuitōz tendunt. iō volum⁹ tuaz serenitatē p̄cipem fieri ipsiqz inūm⁹ v̄tū
p̄fato fratre ludouico nūtio 7 oratore n̄ro ad tuam veniāt celsitudinē. 7 singula
q̄ nobis v̄bo 7 sc̄ptis r̄n derunt plene referāt. Desideram⁹ itaqz a tua excellentia
vt taz ipm ludouicū q̄ ipos orientaliū oratores etiam n̄ra p̄templatiōe ad tuaz
admittas audiētiam. 7 suoz dñoz ad ea q̄ xpi sunt deuotōz attente p̄sideres. at-
tendatqz tua nobilitas. q̄ nō min⁹ q̄ orientis reges obligat ad similia 7 maiora i
p̄nis hostis destructōz p virib⁹ impēdenda. 7 de hoc nos ac ipos simul 7 totam
eccliam ratam 7 p̄solatam reddes. eosdēqz q̄ntoz ad nos remittas votiuē expe-
ditos. Cōnissim⁹ aut dicto fratri ludouico vt n̄ro noie celsitudinē tuam reddat
certiorē. nos in oib⁹ mātue ordinat⁹. p̄nos 7 p̄atos sine defectu futuros q̄ntum
ad nos attinet q̄netiam vltra q̄ ibi p̄clusa sunt 7 nos p̄cūmūt omnia nobis possi-
bilia i dei laudē a dñicim⁹. Datū ro. apud sc̄m petz. anno incarnatōis. M. cccc.
lx. v̄dibus ianuarij p̄ntificatus n̄ri anno. iij. sic signatum Al de hirsparo.

Portat thurcum agere bellum 7 refert q̄nto auxilio
potēssime ibidm obtinere 7 eū regē terre sc̄te p̄stituerē. **Epi. cccxcj.**

Ilustissime dux burgundie. Ego dauid impator trapefussundarum post
plurimam salutem. libenter ad te scribo de his q̄ hic apud nos occurrunt
vt cum certior factus p tua regillone 7 amore erga fidem n̄ram possis de
liberare qd tibi agendum sit. Nuper em̄ ego 7 reliq̄ xpiani p̄ncipes q̄ in istis sum-
mis regionibus sedus atz ligam iniecinus inter nos. bellum gerendi p̄ thurcos
7 ego filiam catholiciā n̄ris 7 p̄decessoris mei vrozem dedi alambēch q̄ fili⁹ fuit
carailuch potēssimi p̄ncipis. Et hoc feci vt ip̄e firmus sit 7 fidelis in liga quā
nobiscum fecit. 7 vt p̄seueret in bello gerendo p̄ thurcū q̄ tenet p̄stantinopolim
cū quo bellū iam gerere incepit multasqz illi regiones 7 opida pugnando cepit
p̄p̄e p̄hnia sua erant. nūc vō reuersus est in p̄nāz suā. Itaqz nos 7 ip̄i pati sum⁹ 7
expectam⁹ aduentum v̄m 7 infideles. quē admodū dñs papa ad nos sc̄p̄it 7 p̄ su-
um oratore nobis significauit. q̄ vos latini p̄ncipes debeat⁹ inire p̄siliū in ciuita-
te mātuanā vt faceretis exercitum p̄ infideles. Quod si facietis nos pati sumus

Ego cum .xxx. biremib⁹ ⁊ cum .xx. milib⁹ hominū. Asambeck p̄mptus est exire ad bellum istud cū q̄nq̄ginta milib⁹ hoim ad bellādam ⁊ subiūgendam burſiam ⁊ totam natealeam. Quapropter rogo illuminatissimaz dominatōz tuam vt placeat tibi dare aliq̄d p̄ncipiū huic bello ex p̄tib⁹ hūgarie. Nam si vos aliq̄d impedi mentū etiāz puum thurco inferetis. vt ip̄e ad diuersas ptes distrabat nos adeo ip̄m vrgebū⁹ ⁊ ex latere nro vt facile destrui ⁊ debellari possit. Et si dñatio tua de liberat ad h̄ intendere ⁊ venire ⁊ aliq̄e tuoz mittere. nos oēs orientales p̄ncipes p̄mittim⁹ tibi p̄stare omne auxiliū opein ⁊ q̄cūq̄ in nobis erit ad recuperandaz ibidm. ⁊ te illi⁹ regem p̄stituem⁹. Et vt scias q̄ sum⁹ ⁊ p̄federati sum⁹ ⁊ h̄ tibi p̄mittim⁹. Ego in p̄mis q̄ pat⁹ sum⁹ (vt dixi) cū .xxx. biremib⁹ ⁊ .xx. milib⁹ hoim Georgi⁹ rex p̄saz p̄mpe⁹ est cū .lx. milib⁹ hoim. Gorgora dur georgiane pat⁹ est cū .xx. milib⁹ eq̄tum ⁊ bendian rex mirigrelie cū suo filio p̄mpe⁹ est cū .lx. milib⁹ hoim qd̄ illi facile erit. Rabiā cū suo fratre ⁊ suis baronib⁹ cū .xxx. milib⁹ hoim. Matio gitboz ⁊ aranoz. p̄mittit militare sub vexillo georgi⁹ regis p̄saz. Dardebech dñs armenie minoris cū .x. milib⁹ hoim. Asambeck affinis me⁹ (vt dixi) infidel⁹ p̄misit nob̄ dare trāsitiū ⁊ p̄sonaliē venire cū q̄nq̄ginta milib⁹ hoim. Sunt etiāz nobiscū p̄federati duo alij infideles dñi. Lazorian⁹ ⁊ dñs Sinoppi q̄ p̄tinuē q̄runt quō possint se vindicare de thurco p̄stantinopolitano ⁊ terras suas recipare. aliud imp̄ntiaz ad dñationē tuam nō scribo. nisi q̄ p̄mendo tibi michaeles de algeori⁹ baronē ⁊ oratorē meum quem ad te mitto. cui fidem plenam sup̄ istis rebus adhibeas q̄ v̄bis oēm intentōez ⁊ deliberatōz nrām exponet. Item te oro vt ne p̄mittas h̄ nr̄m pium negociū ⁊ inceptū frustra fieri. qm̄ a deo factū credim⁹. Ego ex illo tpe q̄ amicitia dñi cum hoibus tuis q̄ ad has ptes puenērūt. sp̄ mibi agnit⁹ es. tuiq̄ honoris. ⁊ dignitat⁹ fautor sp̄ fui eroq̄. Vale in xpo. Data trap̄essunde in palatio nro residētie. Anno dñi. M. cccc. lxx. die. xxij. ap̄lis.

Assertio p̄missoz. ⁊ declarat ligam

orientalium p̄ncipum ⁊ thurcum.

Epistola. cccxcij.

Exultissime dur burgudie. Ego gorgora dur georgiane mitto ad te plurimam salutē. Qm̄ intellexi te eē fidelissimū xpianum ⁊ desiderasse sp̄ aliq̄d agere qd̄ honori ⁊ amplitudini eēt sancte fidei nr̄e sicut tui fecerūt antecessores. Ideo multū desidero tuaz b̄ie amicitiam. Nam ego xpian⁹ sum ⁊ p̄ defensione ⁊ amplitudine illi⁹ sanctissime fidei mori cupio: nec q̄cūq̄ libet⁹ facio q̄ belluz cū infidelib⁹ gerere. maior meoz. vestigia ⁊ p̄suetudinē imitando. Post eñ obitum pijs mei multa cū illis bella gessi. ⁊ sc̄pissime gr̄a dei de illis victoriāz habui multas ciuitates ip̄oz debellando cepi. ⁊ nisi bis sup̄iorib⁹ annis bella q̄dam infime ⁊ aliq̄s p̄ncipes xpianoz finitimos meos orta fuissent. maiora p̄fecto p̄ infideles gessissem. Sed ip̄ntiaz qm̄ mandato dñi viuz ludouici nr̄i patriarche pacē feci cū omib⁹ xpianis finitimis meis. oino decui oēm meam facultatē ⁊ vires oēs adhibere ⁊ thurcos ⁊ quēadmodū. p̄misi dño patriarche nro. ego p̄sonaliē cū .xx. milib⁹ eq̄tum ad hoc bellum ⁊ infideles aggrediar qd̄ vt facili⁹ fieri possit. nō solum pacē s̄ sedus ⁊ ligam feci cum oib⁹ p̄ncipib⁹ xpianis q̄ in istis sunt regionib⁹. vt cōib⁹ copijs thurci q̄ tenet p̄stantinopolim inuadam⁹. Confederati eñ sumus ego ⁊ georgi⁹ rex p̄saz ⁊ dauid imp̄ator trap̄essunde. bendian rex mirigrelie. Rabiā dur anocasie. Bedebeb dñs armenie minoris. ⁊ alij dñi orientales. habem⁹ etiāz nobiscum in nr̄a p̄federatiōe. iij. potentes p̄ncipes infideles q̄ thurci p̄stantinopolitani sunt inimici. caramanū. s. ⁊ ismailberch filium q̄ndam dispendiarij. ⁊ assembech filium q̄ndaz carailuci. q̄ assembech cū p̄fina beat ex ista nr̄a pre cum thurco p̄stantinopolis. p̄misit nobis dare aditum ad inuadēdum nataliam. ⁊ nobiscū p̄sonaliē venire cū omni sua potētia. ⁊ in p̄lis cape ciuitatē burſic. ⁊ illam possideat. p̄ se ⁊ potia⁹ oēs nos capitulis ⁊ pactōib⁹ p̄clusim⁹ cū hac. s. p̄ditione. vt ip̄se sit sp̄ amicissim⁹ xpianoz. Et si vos latini p̄ncipes ⁊ ppli venietis ad recuperandam domum sanctaz ibidm. ip̄se debet p̄stare vobis omne quod

potuerit auxilium et fauorem. Nobres nos hec omnia pacem a cligam ex parte
 nra fecim? que a qngentis annis intra in his nris regionib? nō sunt audita. idq;
 fecimus p̄suasi. cum auctoritate dñi patriarche nri. cum lris dñi pape quibus ad
 nos scripsit se. et omnes principes latinos in ciuitate mātue debere puenire. et ibi
 p̄gregato p̄silio ut exercitum p̄pare p̄ infideles. Nos vō qz id uehementer cu-
 pim?. vt possim? vos vna nobiscum vnire ad hanc rem p̄ficiendam mittim?. nros
 oratores cum dño patriarcha nro. ad vos omnes principes latinos. et p̄sertim ad
 te qm̄ accepim? te et omnes de domo tua nru multūq; desiderasse terram sanctā
 recuperare. et vt possitis ex ipsi nris oratorib? intelligere quem animū habeam?
 omnes ad hoc negocium fidei. et qd p nos actum sit hoc tpe. Cupim? etiam et ro-
 gamus vt nros oratores certiores faciatis vt ipsi postea referre possint an pati-
 sitis et p̄mpti sumere hoc bellum iustissimū vt sciam?. q tpe ad arma p̄gredi de-
 beam?. Hoc vnum vobis pollicemur in vna estate debellare et auferre totā na-
 talem et q̄cqd dñs othoniano. i. ipse thurc? p̄stantinopolitan? possidet ex nro
 latere. Alteram vō p̄em dominū sui q̄ grecia est quam mare euriū diuidit vob
 expugnādā relinqm̄us. qd vobis facile erit. nam ipse thurc? in medio positus
 duoz exercituum cū resistere minime poterit cito succumbet. et nomen suū e ter-
 ra delebit. Quas ob res te ante omnes alios p̄ncipes latinos oro. vt sup hoc
 velis cogitatōz et curam suscipe. et non sinas hanc p̄moditatem quāz vobis offe-
 rim? p̄terire. nec te digner? nos imitari q̄ omnib? reb? postpositū fidei vtilitati in-
 tendim? et vacam?. Quod si hanc rem (qd absit) neglexeris. nihil a nobis actum
 eēt. nam hac p̄ditōe nos obligati sumus ad hoc bellum si vos dñi latini vna no-
 biscum eritis. Alioqñ soluti sum? ab ista liga et p̄federatōe. Omnia em̄ nra p̄lia
 et rōnes dependent a lris dñi pape. p dñm patriarcham ad nos allatis. q̄s veras
 eē p̄suposum?. Et finalit hoc vno p̄siderato qz si hoc tpe cum a nobis sitis. iuuati
 et adiuti nihil faciet. biciniq̄ssimus thurcus interim tantas vires et animos su-
 met. vt qñ ipsi resistere volueritis. nullo mō poteritis. et omnes nri conatus si vos
 non r̄ndezatis inanes fozent. eritq; fere impossibile itez nos in istis regionib? tam
 p̄onis voluntatib? vniū sicut nūc sumus. Multa eēt dicenda q̄ p meum orato-
 rem poteris agnoscere. cui fidem indubitātam p̄stare poteris. babeatq; eum oro
 p̄mendatum. Vale in xpo. Data in carceche anno. M. cccclix. nouēbris.

Epistola. cccxciiij.

Affertio p̄dictoz.

Iustissime dux burgundie. Ego georg? rex p̄sar te plurimum saluto. et
 vt intelligas q̄ res geste sunt imp̄tiaz p nos in oīcte istas lras ad te scri-
 bo. Scias igit in e et omnes principes xpianos q̄ moramur in istis regio-
 nibus fecisse in e nos pacem et sedus a cligam. et iurasse inuadere cum omni nro
 conatu et potentia thurcos. s p̄sertim illos q̄ sunt in p̄stantinopoli. qm̄ sunt xpia-
 noz inimicissimi. In q̄ qdē liga nos singuli apparatus et copias nras obtulim?
 Ego p̄misi p̄sonalit exire cum. xl. milibus hoim. David impator trapezundaz
 obtulit et p̄atas bz. xxx. biremes cum vīginti milib? hominū. Bendian rex mi-
 rigrelie omnem suam potentiam exhibuit. Borgara dux georgiane p̄sonalit ve-
 niet cum. xx. milibus eq̄tum. Rabia dux anocatie cum suis fratribus et barenib?
 p̄misi nobiscum. et ipse veniet cum omni sua potētia. Berdebech dñs in arme-
 nia minori pollicet? est ad hanc nostraz expeditōz. xx. milia hominum. Sunt eti-
 am in dicta liga. et aliq̄ ppli githiarani et sasoni et tres dñi potētes thurci. q̄ p̄mptis-
 simi sunt mouere bellum domui othoniano. hoc est thurco dño p̄stantinopolis
 qz vnus est Baramānus. alter Ismailbech filius q̄ndam stipendiarij. terci? ali-
 embech rex mesopotamie filius q̄ndam carailuci. q̄ et potēs et capitalis inimicus
 thurci p̄stantinopolitani est paratissim? adimplere omnia q̄ p̄misi. Que q̄dem
 omnia supradicta in e nos capitulis penis et alijs vinculis p̄misi. rataq; feci-
 mus hac. s. p̄ditione adiecta. si vos latini vos mouebitis et nobiscū vna eritis ex

vestris p̄tibz bellum thurcis inferendo. alioquin si vos non intēditis hoc bellū
suscipe. nos ad eroluenda ea que p̄misim⁹ nullo modo sumus obligati. q̄ob: em
rogo vt omnibus reb⁹ postpositis. velis ad hoc bellū intendere. nec te distrabant
aut diuertant a tam sancto. p̄posito alia q̄cunq; sint obstacula quemadmodū ego
feci. q̄ si difficile tibi. q̄ mihi occurrebant sustinere voluisses. nunq; dño patri-
arche nro paruissim⁹. cui⁹ opa ⁊ mandato b̄ nōstra liga ⁊ p̄cordia int̄ nos facta ē.
Nunc vō licet in q̄busdam rebz sp̄alib⁹ mihi damno b̄ p̄cordia fuerit. tñ p̄ten-
tissim⁹ sum illud p̄gisse. cum sp̄uale a deo p̄miū p̄p̄ hoc expectem. Imp̄nitiaz
aliud ad te non scribo qm̄ mitto ad te oratorem meum vñacum dño patriarcha
nro cui⁹ v̄bis fidem adhibeas. qm̄ ex ipso omnia poteris cognoscere babeasq; eū
p̄mendatū. ⁊ vt des illi tuas lr̄as r̄n̄sionis te oro. vt possim intelligere tuā suam
⁊ opinionem. Vale in xpo. Data in castris nris. p̄p̄ tentorium. Anno. M. cccc.
lix. die. v. nouemb̄is.

Oratio legat⁹ orientalium principum

Epistola. cccxciii.

ad ducem burgundie ad bellum q̄ thurcum p̄gregandum.

Ecce magi venerunt ab oriente ad stellam quam viderūt in occidente. Si
hodie rno die xp̄ianissime princeps de priuatis rebz aut paz̄ necessariis
cem apud tuam dñationem vba factur⁹s. nō auderem p̄fecto sine animi
p̄mōtione q̄dam aut formidine dicere. Non em̄ ignar⁹ sum q̄nta tue celsitudinis
diuina sapia toto terraz orbe celebrata ac diuulgata. ⁊ mee tenuitatis minime
sum oblitus. Ceter⁹ quotiens breuis hui⁹ orōnis nre necessitatem ⁊ publicam san-
ctissime religionis vtilitatem mecum p̄sidero. toties animi timorem atq; formidi-
nem abijcio. Vellem nr̄ religiosissime p̄nceps. vt dignitati ac magnitudini rez de
q̄bus imp̄nitiaz agis par eēt orō ⁊ ingenium. S; qm̄ necessitate muner⁹ mihi in-
iuncti id recusare nō potui. fretus incredibili benignitate ac sapientia dominatio-
nis tue. que acumine ingenij ex paucis multa papere solet. vtcunq; p̄terero di-
cam. Et dicam breui⁹ q̄ tanta res dici possit. qd. s. afferant qd petant bi clarissi-
mi orientalium principum oratores. quos apud dominatōz tuam aslare vides.
⁊ tuam p̄ntiam augustissimam intueri. Magnific⁹ dñs michael de alguri orator
serenissimi dñi dauid imp̄atoris trapefundaz excellētissim⁹ p̄sul. Nicola⁹ ora-
tor georgij alexandri magni regis p̄laz diligētissim⁹ in rebz agēdis. machome-
tus machometista orator asserimbrec thurcumani regis mesopotamie infide-
lis strenuus miles. Custodam orator bellicosissimi gorgore ducis georgiane lite-
ratissim⁹. mozar⁹ vautherb armenie minoris orator. Et in p̄mis religiosissim⁹
p̄z ⁊ dñs dñs fr̄ac ludouic⁹ patriarcha antiochen⁹. orator sanctissimi dñi nri pa-
pe. q̄ qm̄ ab ineunte etate in regionib⁹ orientis v̄sac⁹ sit. tanto vsu rez diuinaz ⁊
humanaz pollet. vt p̄silio ⁊ auctoritate sua (q̄ plurimum valet) apud illas exte-
ras nationes effecerit. vt omnes vniuersalem pacem ⁊ vnitatem amplecterent⁹.
⁊ hui⁹ legatōis potissima causa fuerit. S; qz p̄p̄ mozam diuturni t̄pis q̄ apud il-
las gentes v̄satus est. nō recte tenet vsū ⁊ p̄suetudinem latini s̄monis. licet in
alijs linguis sit peritissim⁹. ⁊ ipsi oratores sint latine lingue penitus exptes. Ad-
circo voluit ⁊ mandauit vt ego vice oim mea voce latine eoz suam explicarem
mibi vō cām aduent⁹ eoz ad. v. tuam diligenti⁹ p̄siderant⁹. nimiz illud euangeli-
cum vici posse viderē. Ecce magi venerūt ab oriente ad stellam quam viderūt in
occidente. nō aux non tbus. nō mirram (q̄ caduca sunt) afferentes. s; alia q̄dam
multo maiora deferentes. pacem. s. ⁊ vñionem cum occidentalib⁹ denunciantes.
xp̄ianos ad p̄munem fidē i nre defensionem ⁊ amplitudinez exhortantes. ⁊ te ad
decus ⁊ ad gloriā ⁊ immortalitatem tue dom⁹ illusterrime exultantes. Ad stel-
lam in qua veniunt occidentales hoc est ad tuam. v. q̄ cum fidei lumen xp̄ianis-
simum semp extiterit. cum vō istis dieb⁹ tanto splendore effulsit. ad orientē vsq;
choruscans. cum fama puulgatissima oim gentium ⁊ nationum. cum p̄dicatione
R. d. patriarche vt orientales principes ⁊ nationes illuminans. noua consilia

mirre nouasq; res moliri. p amplitudine sanctissime fidei xpiane tocuerit ⁊ orato
res suos clarissimo lumine ad tua vsq; pntiam augustissimā pducerit. ⁊ vt spā
mus / amplissimo lumine vniuersum orbē illustrabit. Non est casu aut repētino
qdam pñlis vel temeritate aliq duci bi oratores ab illustrissimis pñcipibus eoz
⁊ pio missi veniūt ad. d. tuam. s̄ matura deliberatōe ⁊ dīna dispositōne ducunt.
Hāz quēadmodum magillī ab oriente ad saluatorem nr̄m deū vēr ⁊ autorem
rdigionis xpiane puerūt. initium spī? surgētis fidei significantes. sic ex hisdez
regionibus pñcipes ad te dei nr̄i vēr imitatore pium pacificum ⁊ religiosum
pñcipem patronū ⁊ p̄uatore illius sanctissime fidei pfugiunt. pclamant. ⁊ in
uitant. vt p vetusta p̄suetudine tua vna secū non solum illam tuear q̄ a barbari
ignominiose verat ⁊ lacerat. s̄ exonerare ⁊ amplificare velis ⁊ totum sanctam
ibzlm a fedissima infidelium puitute liberare. quēadmodū cam supiorib? tēbus
religiosis viri col inhabitariq; curauisti. Hāz lz nōnulli pñcipes xpiani pace eoz
dixerim regio noie ierosolomitano soleāt insigniri. tu tñ ne vñs s̄ reillum titulū
iam p̄dem tibi attribuisti ac vendicasti. tum aspera p̄ infideles gerēdo bella. tum
xpianos hoies ibi degētes ac p̄morātes opibus annuisq; sumptibus sustentāto
S̄ cum s̄ luce meridiana clariora sunt. ⁊ in ore oim gentium ⁊ nationū p̄sent. n̄
ero in pñtiāz in his expōnēdis occupatus. Veniā ad sanctam p̄pamq; delibera
tōz pñcipum orientalium q̄ supioribus annis tum p̄f antiq̄ odia q̄ int se exerce
bant acerrima gererēt bella. tuz autore ⁊ p̄uasore. R. to. patriarcha pacē ⁊ vnio
nem perpetuerūt. sedus ac ligam oēs iecerunt. ⁊ tum p̄ ceteros xpiane religionis
inimicos. tum maxime p̄ turculētissimū ⁊ imanisimū thurcum p̄stantinopolita
num xpiani nominis inimicissimū. admirabili qdam p̄sensu diuauerūt. q̄ facile
se deliberaturos hoc tpe p̄ p̄to hñt. si moto ex istis occidētis p̄tibus bellum vñ
paruum illi moueat. Cogitantes igit ipsi pñcipes diu multumq; ad quem potis
simū occidentis pñcipem p̄ tanta re pagenda mittere deberēt. occurrebat in p̄i
mis illustrissima. d. tua q̄ multa p̄ fide ⁊ xpianoz vtilitate p̄muni clarissima san
ctissimaq; facinora pēgit. Itaq; p̄muni oim vtilitate atz snia postq; rem matu
re int se examinauerūt. p̄muni busq; copijs maximam exercitum p̄pauerūt. non
nullisq; pñcipibus infidelibus thurci tñ p̄stantinopolitam inimicissimis onera
secum adscitis. ac p̄federat. decreuerūt tandem mittere suos oratores cum l̄is
⁊ nuncijs ad omnes pñcipes occident. s̄ in p̄mis ad illustrissimam potētissimā.
q; d. tuam tanq; ad autorem ⁊ pñcipem bui? belli felici auspicio gerēdi. Manda
uerūtq; ipsi oratoribus. vt p̄mo denūcient tibi qd ipsi pñcipes in oriente p̄fice
rint. Deinde te orient ⁊ p̄stent vt cum sis sacri baptismat. fonte renatus. ⁊ xpi
saluatoris noie insignitus. ⁊ int xpianos pñcipes maxim? ac potētissimus. tante
p̄moditati tibi diuinitus oblate dēesse noli. imo ad defendendum ⁊ amplifican
dū xpianū nomē cū lumina laude ⁊ glia nols tui te p̄mptissimū ac benignissimū
p̄beas. Hāc magnanimitatis pñceps oblatio n̄ est. p̄fecto termēda. nec villo pacto
negligenda. in tanta p̄sertim aioz gentium p̄oim orbis terraz cupiditate. atz ar
ro re belli suscipiendi. p̄ impossimos hostes saluatoris nr̄i ihu xpi ⁊ violatoris gen
tium. Q̄ez. qz xpianum nomen e terra delere ⁊ penitus extinguere omni conatu
vñbusq; nitunt. nec aliud p̄modius t̄pus expectare o3. ecce remotissime gentes
a nro climate se offerūt. orant. obtestant q; (qd nunq; auditum nec lectum supio
ri tpe ausim affirmare) xp̄m eligunt oietales. int tot pñcipes occident. te oim
nes pñcipes. te omnes ppli ⁊ nationes occiduaz p̄rium scq̄nt. te deniq; oēs xpia
ni sitibundo pectore ⁊ accincti armis expectant. tñ pñcipio opus est. Adeo em
xpianoz oim animi q̄s audiuius ad hoc iustissimū bellum suscipiendum sunt
parati atz inflammati. vt si pñcipum aliqd fiet. ingens ⁊ incredibilis hoim multi
tudo cōfuer ad militandum sub fortissimis signis ac yerillis illustrissime. d. tue.
Quid dicam de sanctissimo nro pontifice pio. ij. homine? vt omnibus p̄piciūm
est / ingentis animi ac sapientie. q̄ p suis in repub. xpianaz meritis. nūc in terris

p altero colit deo. pfecto dies noctesq; nil aliud cogitat. nil aliud molit nisi quo
mō. q̄ via. q̄bus medijs thurcum ipm immanissimum aggredi possit. cui? q̄dem rei
testimonio sunt z clarissime legatōes. q̄s vt p̄mum pontifer maximus declarat
est ad omnes orbis terraz p̄ncipes z natōes diligentissime misit. z ipse p̄ter va
litudinem suam asprimo biemis tpe dimissa vrbe mātūam se ptulit. q̄ facili? ibi
celebrato p̄silio. opatiscz singulorū p̄ncipuz z iploz copijs cōnatus impūstbur
ci insurgeret. Principio itaq; opus est. q̄ igit? p̄ncipium faciet nō p̄ncipium t̄m
s totaz rem p̄fecisse vī. Sz h̄ z b̄mō illustrissime p̄nceps. d. tue p̄ tua singulari sa
pientia p̄siderāda relinq̄. Reuertar nūc ad oratores nros. nibil ipsi postulat. nec
pecuniaz nec subsidium regionum suaz. s vt tu quem occidentales seq̄nt ex b̄
gariēozis atz p̄finitz thurcoz p̄stantinopolitano bellum inferas. Ipsi vō oziēta
les ex alio latere thurcie/ quā nataliam appellāt ipm vrgebunt adeo vebemē
tissime. vt v̄tute duoz exercituum ex diuersz lateribus p̄sa ceruice manus victas
p̄bere cogat. s t̄s satis. Nam q̄d ipsi petāt q̄d offerant q̄d polliceant. q̄ etiam
res sit facilis. si mō aliq̄d p̄ncipium iaciāt sat? certioratam. d. tuam z l̄ris z v̄bis
arbitramur. Itaq; ne idem sepius recēsendo aures tuas in rebus arduis occupa
tas videar obtundere. illa p̄sulto p̄tereo. Illud vō q̄d p̄prium est bui? oionis n̄re
z votum ac desiderii oim xp̄ianoꝝ minime p̄termitto orare. s. z obsecrari vt ani
mi tui religionem z pietatem erga deum n̄rm/ quaz sp̄ in pluribus difficilissiq;
rebus oñdisti/ nūc gloriose p̄nceps. p̄ fide. p̄ salute oim xp̄ianoꝝ aim oñdas. su
scipe patrociniū fidei sanctissime. Sētiant z male expiant hostes. crud? poten
tiam z felicitatem tuam in re militari. Et vt finē aliq̄n faciam. cum nullus sit p̄
ter te cui buius belli gerēdi. puincia sit dēmadanda. q̄ pietate. religione. q̄ nō mi
nus fortuna z potentia q̄ sapia. z ingenio atz magnitudine excellis. q̄ tēnq; rei
militar? glia omnes facile supas q̄ scis paci imponere finem z p̄cere subiectz. z de
bellare supbos. Incumbe oramus p̄ mortalem deum ad hoc suscipēdum. defen
de religionem z fidem xp̄ianam ab incuris barbarorū. Quidā sanguinē tot
xp̄ianoꝝ buni sp̄arum. z q̄d magis tolēdum animas tot fidelium xp̄ianoꝝ in
sp̄urissimam ac fedissimā sectam. Machometi. plaplas atz imposter eucturas
ad fidem sanctissimam reuoca barbaricū impetū ac rabie inanditam. q̄ ritu fera
rūq; omni humanitate sublata in xp̄ianos turculētissime seuitum est. p̄p̄ce atz
ptere. Itaq; eo aio q̄ aduersus alios hostes pugnare soles. s cū indignatōe q̄daz
atz ira. velut si fuos tuos d. d. tuam repetere videres. Elascere etiam aliq̄n p̄
cep̄ iustissime tantam ignominia imissaz xp̄iano plo z saluatori z deo n̄ro. q̄ vt
nos redimeret p̄ciosissimū ac sanctissimū sanguinē effundere nō dubitauit. in di
reptōe inclite olim v̄bis z nūc infelicitissime p̄stantinopolis. Expugnata est. z in
fuitutē redacta ipsa vrbe. q̄ fedissime ac crudelissime gessit? trucēs canes. quā
cedes z cruoz manauerit dictu icredibile ē. boies p̄ti cruciati. p̄ti acerbissimo fui
tur? iugo subacti sunt. tēpla dei religiosissima polluta. z tetro machometi ritu se
data. sanctorū statue i frustra diuise. Imagines vō pietib? depicte p̄ti luto p̄ti ster
coribus deturpate. z in p̄mis ipsius beate Marie v̄ginis z m̄ris. vt fidedigno te
stimonio accepturus es imago. p̄ h̄ nefas ignominiose tractata. altaria diruta. re
liq̄e martirum porz obiecte. sacerdotes occisi. matrone z puelle ipseq; sacre v̄
ginis raptē. Mobiles v̄bis inf v̄ina z epulas ipsi thurcoz ducl? crudelissimi iu
gulati. simulacꝝ saluatoris n̄ri in cruce pendēt. in derisionem atz p̄temū sputo.
luto ac feditate iactatū. v̄ fides. o pietas. q̄s h̄ credet. Sunt t̄n z h̄. z multo ne
pbandiora in obprobrium fidei n̄re ab illis canibus gesta. nec q̄cq; augēde cru
delitat? p̄fectum est cā. Sz sic serēs habuit. vt ab his q̄ tant? facinoribus infue
runt fidelē est relatum sanctissimo. d. n̄ro summo p̄tici z sacro collegio cardī
nalium. Sz q̄d vetera recēsemus. q̄si desit aliq̄d indignum recēnt z nudius ter
tius ab ipsis p̄petratū. q̄t die de xp̄ianis triumphāt. nouas villas opidaq; nāci
scunt. nō em p̄tenti sunt victoria miserrime v̄bis p̄stantinopolis. vbi d̄ ius salq;

supbe impant. crudeliter dñant. si in nos ne phanda dictu molunt noua pñlia in pectore suo volutant. vt pñu sibi pñstuant impiuz. leges pmutat. 7 sua sancti unt. oia iura dñi a humana puerit atz pñaminat. xpi ño cultores 7 eius morte 7 sanguine redempti ad deo 7 ad libertatē nati. 7 aio q̄ victi eē solent. q̄sturpissi me p vum p arma sub fūili atz itollerabili iugo pñmunt. Quas ob res iniunctissime pñceps si p̄ furorem 7 rabiem infurgas. pñu a deo in ortali cuius res agit supra q̄ humana lingua dici possit. inirūimmodum gloriificaber. Deinde amicis tuis. 7 bis q̄ p tua celsitudine te colunt 7 obseruant charior indies efficiaris. Inimicis ño tuis (si q̄ fortasse sint) terrorem 7 formidinem nō paruuz incuties. Et demū deo nihil accepti. nihil in terris pñstanti. 7 maximo xpianissimoq̄ pñcipi digni agere posses. q̄ omnia missa facere 7 omni cura 7 cogitatione de omni republica xpiana bene mereri. Omnes pñfecto xpi cultores q̄ sunt. quicq̄ futuri erūt vt gra ti vt memores vt iure optime eē debebunt. glorie ac sapientie tue fauebunt. 7 q̄ reipublice xpiane tantū pñli. ingenū tui oñderes. in tanto ac tam cōmuni bono. imortales atz ingentes grās habebunt. nomenq̄ tuum ad sydera tollent. Adde etiam q̄ si iuxta pboz sniam omnibz q̄ patriam pñsuauerint adiuuerint. auerit. certum est in celo diffinitum locuz eē. vbibeati sempiterno eus fruant. qd̄ tibi pi- issimo ac xpianissimo pñcipi. p̄ maximis atz amplissimis meritis in rempu. debe biē. pñfecto imortalia atz simul ppetua vtriusq̄ vite pñmia ppabis. Et stella q̄ in occidentem clarissima visa est. q̄ semp in fide xpiana replendum. orientales illumi nabit. 7 oratoribus iter oñdet. 7 penni lumine vniuersum terraz orbem illustra- bit p̄ infinita seculoz secula Amen.

Conat̄ ducem burgundie instigare p̄ palatinum

Ep̄i. cccxcv.

reni 7 ep̄m magūtinum p̄p̄ triuz pñcipum captiuitatem.

Opus ep̄us seruus seruoz dei. Dilecto filio nobili viro duci burgundie. S. 7 a. b. Scripseramus supioribus mensibus charissimo in xpo filio. Fride rico romanoz impatoru augusto q̄ potuimus accurati. vt causam defen sionis ecclesie moguntine amplecti vellet ac opam daret liberationi venerabilis fratris nostri Georgij ep̄i meren. 7 dilectorz filioz karoli marchionis baderē. 7 vdalrici comitis wirtenburgen. qui supioru estate rebz adquerse gestis a fidelico comite palatino reni capti extiterunt. Reqsuiumus suam serenitatem vt aggre di vellet hec opa in quibus 7 laudem 7 gloriā sibi parare posset. Rescripsit no bis nup̄ sua sublimitas animumq̄ p̄mptum q̄dem 7 optime dispositum demō- strauit. Adiecit autem inē cetera nonnulla de puerzo p̄posito palatini p̄dicti. eū q̄ accensum contra bonorem nrm 7 apostolicē sedis eē significauit. q̄q̄ post in- ducias nureberge initas inter ipsos idem palatinus astu 7 dolo nonnullis pñ- cipibus 7 p̄latis ac pñmunitibus se pñungere 7 colligare nixus est eo consilio. vt apostolicaz imp̄ialemq̄ dignitatem p̄ damnnabili sua libidine pñfundere 7 pessum dare posset. Suadet impator obuianum eē tante iniqtati. 7 ad conseruatidē vtriusq̄ dignitatis pie ceteris vnam 7 expeditam viam nobis obtulit. qua via vna opa occurri possit malignitati palatini 7 p̄p̄licum. 7 liberatio ep̄i meren. ali- orq̄ captiuoz pcurari. Ea ē vt nos simul cum ipso impatore p̄mni nomine no bilitati tue aut dilecto filio karolo nato tuo. p̄ palatinum 7 ducē de ysenberch. 7 comitem de katzenbelleboge. 7 illis adherentes ac sequaces. capitaneatum cō mittam. Irasq̄ apostolicas cum censuris 7 penis ecclesiasticis ad coercēdum re belles 7 hostes pcedamus. Placuit nobis 7 placet impatore pñsum. idq̄ am- plecti animo decreuim. S̄z q̄ nescim. que sit in hac re intentio tue nobilitatis. deliberauimus p̄us ad te scribere vt nobis significes quid intendas. Nam si no- uerim tibi corādi hanc rem eē alacri animo. capitaneatum bñdō. vt impator cen set deferemus. Nobis cū gratum supra modū futūz est. vt nobilitas tua aut fi- lius tuus onus ipm assumat. 7 vt assumere volet affectuose hortamur ac req̄ri- mus. Ad etiam postulantes vt sup̄ eam rem tuam intentōz nobis notari facias

fi eam acceptandaz duxeris. nos confestim lrās apostolicas ad te transmittem⁹
Confidentes nibilc min⁹ q̄ p̄ hoc non deseres religionem xp̄ianam. quin ci⁹
thurcos (vt sepe pollicites) auxilia oportuna ipse p̄stes. Erit igit prudentie tue
examinatis rebus id p̄siliū cape. qđ dignum sit tanto p̄ncipe. ⁊ qđ tibi ⁊ domui
tue laudē ⁊ gloriā afferat. Et ex ip̄s impatoris lrīs leto animo accepim⁹
eum decreuisse. n̄ra p̄stīm p̄templatione p̄cedere tibi regalem inuestituram. sup
quo in tui fauorem sepi⁹ ad celsitudinem suam scripsisse meminim⁹. Et nō solum
hoc facere deliberasse. s̄ etiam affinitatem tecū p̄bere rōne filij sui ⁊ filie tui nati.
ac tibi vicariatū imperij in terris gallicanis vltra renū p̄cedere statuisse. qđ
p̄fecto nobis est gratissimum. Idq; serenitati sue ⁊ generositati tue p̄spez ⁊ fe
lix eē optam⁹. ad pacem ⁊ p̄petuam p̄solatōz vtriusq; vim ac sedis aplice ⁊ xp̄ia
ne religionis p̄seruatōz ⁊ augmentum. Datū ro. apud sac̄m petz. anno incarna
tionis dñice. M. cccclxij. xiiij. kal. Februarij. pontificat⁹ n̄ri anno q̄nto.

Portat ducem burgundie vt voto ⁊ p̄missis
satisfaciat. ⁊ secum bello infidē thurcos.

Episto. cccxcvi.

Dus ep̄us seruus seruoz dei. Dilecto filio nobili viro Pbilippo duci bur
gundie. S. ⁊ a. b. Ruinoz ad nos delatus est nobilitatē tuam q̄ magno
⁊ alto animo. Itāliam petere cum valida classe ac deinde in expeditōem
thurcos immanēq; beluam machonietem xp̄ianum sanguinem sine fine sicient
tem nobiscū p̄ficiēci p̄miserat. mutato p̄silio domi remanere. certumq; bellatoz
numez q̄ tuam vicem impleant mittere. Dubia res nobis est nondum veritate
p̄pta. nescim⁹ an qđ referē credere debeam⁹. fidem exposcit scribētis auctas. de q̄
⁊ timor exorūt q̄ ⁊ magn⁹ est ⁊ h̄c se grauiā testimonijā dicit. Concreseat p̄stātia
tua ⁊ votum ⁊ p̄missio ⁊ bonoz ⁊ ipsa rez necessitas. nouim⁹ te p̄stantem eē ac p̄
seuerantē in p̄posito. diu meditari soles ac deliberare anteq; aliqđ magni de cer
nas. decretū incōcussū seruare. Non est verisimile qđ de p̄fectōe tua iam p̄des
p̄silio statuisi nūc mutatu ire. Scim⁹ aut multos ⁊ magnos viros postq; audi
uere te venturū conatos fuisse tuam p̄fectōem impedire. multasq; tibi vel rōnes
vel cās exposuisse cur nō eēt veniendum. Inter q̄s ⁊ soroz tua nobilissima ⁊ cha
rissima ⁊ amantissima filius tu⁹ (vt relatum est) dissuadentes iter d̄ba fecere ve
bementib⁹ p̄cib⁹ teneras lacrimas ac suspiria miscentes. nec te tñ flectere potue
runt. Mansisti penes tuam sniam solidus ⁊ imutabilis sicut annosa q̄rcus bo
realibus frustra p̄cutit spiritib⁹. aut aspera cautes assiduus incassum agit p̄cel
lis. nec loco suo dimouet. Ita ⁊ constans animus tuus eo p̄ncipe dignus. sua
sionibus q̄buscunq; reiectis vsq; in hanc diem p̄positum suum tenuit. Non est
credibile p̄seuerantiam tuam nunc perisse. Accedit votum publice factum qđ
sui natura inuiolabile est tanq; deo debitum. Houete inq; scriptura ⁊ reddite.
Non est fallendum nomen dei. Si seruanda est oīnium fides. q̄nto magis deo
p̄stringere vota impune non cedit. Ipse deus dñs est ⁊ iudex. nec decipi potest.
tua nobilitas non conseruit homines fallere verax ⁊ dicti sui tenax. Non est cur
credam⁹ te moto in voto tam solenni. tam publico. tam sancto a tua bonitate re
cedere ac mutare naturam. Obstant ⁊ p̄missa tua ferrariē. ep̄o nomine nostro
ad te missa facta. Tenes memoria q̄ illi dixisti. cum te lectulo decumbentē ⁊ egri
tudinē laborantē inuenit. affirmasti sanitatem cū illo ad te missaz ⁊ omnia factu
ram tuam nobilitatem p̄ defensione fidei. missuramq; in breui legatos cū p̄tate
p̄ducenditā de transitu tuo q̄ de rebus alijs ad expeditōem necessarijs. Ve
nere legati tui viri p̄stantes ⁊ in p̄silio tuo primarij. qui nos tybure puenientes.
inf̄ p̄ma colloquia p̄ncipatū sunt a nobis. an ad buc. p̄fecturi essimus quod tibi
p̄ ferrariensem ep̄iscopum fuerat significatum. hoc est an p̄sonaliter contra thur
cos in bellum p̄fecturi essimus. Respondim⁹ nihil nos esse mutatos. v̄cūroq;
tibi p̄culdubio futuros comites. q̄ dicto subiūtulere legati se h̄c in mandatis vt
affirmaret nobis excellentiaz tuam aut venturam ad nos eē. ⁊ in sancta p̄fectōe

ituram aut in itinere morituram. Credidim⁹ oratozibus tuis. ⁊ adhuc credimus
Secuta est pmissio in pistorio publico facta. asseruerūt oratores tui in magno
pseutu romē coram nobis te. prius ventur⁹. nec villo pacto remansur⁹ contu. nisi
tale impedimētum inferit qđ toto mūdo iudice legitim⁹ estimes. vulgata est p
orbem fama nobilissim⁹ ac potētissim⁹ burgū die ducem statuisse vna cum roma
no pontifice bellū thurcis inferre. totisq; conatib⁹ defensionem religionis ample
cti. Audiuist tota xpianitas hāc tuam pmissionē. excre exinde aios veneti. atz
in thurcos multo qđ pus audatiores effecti sunt. Augur spes pulcherrima iniecta
est. qđ se tandem de inamissimis hostibus vlciscant. regnumq; suū ppetuo thurco
rum molestia libere. Grecia tota omnis illyricus tractus de libertate cogitare
cepit. thurcor⁹ aios nō parvus inuasit metus. Tanta est nomis tui estimatio. qđ
nūc arbitret⁹ generositatē animi tui post tot pmissiones ac spem tantaz de rep
stitam velle mutare psilium. tristesq; fideles xpi ipsos reddere. ⁊ lerosq; cruci ho
stes. Nullum inecessit impedimētum qđ mūdus legitim⁹ iudicat. imo nec tuipse
excusatoz vllam iudicasti sufficiētem. qđpe qđ neq; senium neq; debilitatē tui obij
ceres atz idcirco te remeozari conatib⁹ asseruisti. Nūc te ob has cās aut alias re
mansur⁹ putet. qđ excusatum senserit nō excusante mūdo. Vbi bonoz vbi estima
tio tua remanet. qđ dicit ppls. Nōne illulos se offēs xpiani censerent. Indicta
francie domus bonozē sp̄ ceteri rebus anteposuit. nec tu francie sanguis vndē fu
isti p̄dignus. Nunqđ aduersus bonozē sepe facere magne subisti picula. aut nūc
potissime qđ hacten⁹ pstantissim⁹ ⁊ pmissi dictiq; tenar atz obfuantissim⁹ fuisti
Nihil apud te iuuenē bonozē chari⁹ fuit. nō est qđ moto in etate matura ⁊ cū ma
tine sapis bonozis ptemptozē putemus. cui⁹ nobis sola vel pauci alijs relicta ē
sp̄ voluptas. p̄fidimus p̄terea te. p tua prudētia nō ignorar. qđpiculosa sit tua do
mi remansio. qđtum rebus gerendis noceat. qđtum xpianos debilitet. qđtum ro
bur adiciat hostib⁹. Nam qz audito aduētū tuo extriti erant. cognita remansio
comua erigent. ⁊ in sc̄m euangelii ferocius insultabūt. nobisq; amātissime fili si
vez fuerit qđ arbitrari nō possumus mutati psilij tui fama baud paruum afferret
Nam qđ te victoria belli sp̄. ꝑpe certā ꝑcepam⁹. te nobis deficiente rem dubiam
cernim⁹. Veremur ne tuū exemplū seqntes socij remissiores efficiēt. atz q̄rent
cū hoste p̄ditōes vt est nā mortaliū regni qđ fidei tenatior. Nec tua auxilia sine te
tuū satis implere offm poterūt. nullus exercit⁹ tuus tantus est q̄nti tuiipse. nibū
tantū valet in bello qđ auctas ⁊ sepe iam vincit opinio. Tu si nobis desis cuius
nomē est apud fornicados ⁊ apud n̄ros bonozatissim⁹. facile intelligis qđtu re
bus gerendis officias. Nō est igit cur opprimer⁹ te psilio mutato velle domi ma
nere. qđ sepe dixisti. si tibi moricdum eēt in hac p̄fectōe ventur⁹ te. tñ q̄uis si ve
nias (vt p̄fidim⁹) in dño vita tua lōgior erit ⁊ validi corporis. ⁊ redibis cuz gloria
domi victor hostiū. xpiane religionis p̄fuator. In domo timēda est ira dei. scis
q̄ntiens infirmitates q̄si monitōes qđaz te inuasert. tu teipm monitū dixisti fuis
se. vide qđ agas. caue ne monitōes dñi irritas facias. nec p̄feras būana inādata
dimis. Hos qđdem nisi aliud audiam⁹ expectamus excellētiāz tuā cū desiderio. ⁊
te veniētē ꝑcupide videbimus ⁊ amplectabimur. tecū p̄fiscemur in hostes q̄b⁹
tota italia comes erit. Decretū eñ n̄m de decimis vicefinis ⁊ tricefinis ⁊ idul
gentis ab oib⁹ italie potētibus receptū est. ⁊ oēs auxilia p suis facultatibus p
mittūt. nec florētini desunt viri prudētia potētes ⁊ opib⁹. q̄uis de his aliqñ fue
rat dubitātū. nūc certū est eos egregie thurcos de expeditōe laturos opē. Nobi
lis vir frāscus Sfortia dux mediolan. vnū ex filiis suis se nobiscū pmittit. ⁊ cū
eo eq̄tum peditūq; validum. Successura sunt oia te venturo quēadmodū spera
mus ex voto. qđ si deo pmittente ꝑꝑe p̄cā nostra tuus aduētus fuerit impeditus
non tñ iter nostrum retardabimus. Et q̄uis non fuerit p̄fectio n̄ra pmissa nisi
te veniente. ibimus nihilominus nec fraudabimus sua spe p̄p̄m xpianum. facie
mus qđ pmissim⁹ ⁊ vltra qđ pmissū ē. Nōq; dicturus ē. b. pmissit pius pōtifer ⁊ ū

fecit. Iturum se dixit et non iussit. Magnifica verba protulit et non compleuit. Ibi
 mus auctore dño mare intrabimus. in hostes nauigabimus. p victoria nominis
 xpiani. p defensione fidei totis viribus nstetur. Itō grauis etas nos retinebit.
 nō impedita morbis arteticis mēbra. nō p simonie ecclie cura. non picula maris.
 nō mortis metus. Scimus moriēdum nobis esse. nec bonest? vñq vitam finire
 posse q̄ in exercitu p xpo saluatore et eius lege decertante. Si xpiani principes ipsi
 q̄ auxilio fuerint. neq3 p fidelaborantes defuerint. nihil est qd de victoria despe
 remus. Si min? nō deest vt p fidimus. ipse deus et saluator ibs xpc cui res agit.
 Consuevit em̄ diuina pietas in se spantes baudqua q̄ deferere. cui tam facile est
 cum paucis q̄ in multis vincere. et ibi cepit diuinum repetitum p̄sidium. vbi hu
 manum deficit auxiliū. In deo spem nr̄az collocabim?. ipse si vult victoriam no
 bis elargiet. Esti aliē maiestati sue placuerit. satis erit nobis p defensione religio
 nis q̄tum facultatis datum fuerit eo pcessisse. Iustus est dñs deus. nec vltraq̄
 pnt homines erigit. Nobis cauendum est ne diuine voluntati aduersetur et ne
 p̄p̄los illulisse videamur. Cumq3 vulgata sit nr̄a. pfectio. dabimus opam vt opi
 nioni hominū satisficiam?. diuineq3 voluntati. p nr̄is viribus pareamus. tuam
 nobilitatem eorantes. ac p viscera misericordie dñi p̄ostri ihu xpi in charitate vera
 pfecto corde obsecrantes. vt et tu ipse idē facias nec pmissis tuis deo maxime no
 bisq3 factis testicias. Memineris dñi dei tui et q̄nta suscepis ab eo bona. nec vel
 lis ingratus videri nec vba cuiuspiam pluris p̄icias q̄ dei mandata. Consule bo
 noxi tuo et anime tue. nec expeditionem frustrare quam fideles de te te ipsi hñt. no
 li auferre spem quam nobis p̄buiisti. solare nos et vniuersam plebem xpianam.
 vt deus et pater dñi nostri ihu xpi et deus totius p̄solatiōis p̄olet te in omnibus
 aduersitatibus tuis feliciter. Et qd reliquum est t̄pis in hoc seculo deo offer et cō
 secreta. vt tandem in altera vita sui regni p̄ticipem te faciat. Cupimus sup bis vt
 q̄ppimum nobis r̄ideas. Datum senis. viij. kal. aprilis. Anno d. M. cccc. xliij. p̄
 nificatus nostri anno sexto.

R̄ndet excusationi et minis palatini.

Epistola. cccxcviij.

Opus ep̄us fuus rē. Mobili viro Friderico comiti palatino sacri imperij
 electori salutem. De te dilectum de more filium non vocamus neq3 bene
 dicimus tibi. faciunt opa tua q̄ et ecclie maguntine bona. ad te detrahēs
 aduersus aplice sedis inādata dītero puato et anathematizato iungere arma nō
 es veritus. eaylterius publica edicta ponere ne q̄s lras nostras in tuis tentorijs
 vel publicare vel erequi audeat. mortem ei p̄minatus q̄ p̄tra fecerit. quod nihil
 est aliud q̄ p̄ne sedis et ihu xpi vicario rebellare. Quibus ex rebus q̄uis non a
 nobis. ipso tñ iure excomunicatus es. et extra xpi ecclesiam factus. Itēq3 dilect?
 filius appellari potes. neq3 benedictionis capax haberis. nec tua te tuat edicta
 nec inhibitiones q̄bus aplice decreta p̄bites ad te deferri. Non flumina. nō mō
 tes. non muri aut alie q̄uis munitiones excommunicationis ad te aditum impedi
 re p̄nt. dei fulmen est aplicum anathema. cui nulla p̄nt arma resistere. Tu longaz
 eplam ad nos sc̄p̄stisti vt excusares qd fecisti. s̄ q̄nti momēti sint q̄ dicis deus no
 uit et tu ipse scis. nec ignoramus. iudicat te p̄sciētia tua. q̄ te causa mouerit dītero
 tuo p̄s inimico auxiliū p̄stare p̄ iusticiam? omnes intelligunt. Notes multa
 dicere. s̄ veritas in suo loco manebit. Petis. ne credam? inimicis tuis. neue cāz
 tibi temus querendi remedia q̄bus defendi possis. et arroganter aliqua p̄ minas
 subnectere videris. Nos solum opibus credimus. et ea que palam videmus non
 possumus non credere tua offensio notoria est et manifesta rebellio. Si te volue
 ris emendare vt bonum filium decet aplicis obedire p̄ceptis. vtemur p̄i patris
 officio. nec redeuntē filium aspernabimur. q̄n potius vitulum fagnatum ap
 ponemus. sicut in euangelio erga filium. p̄digm fecisse legimus bonum patrē
 familias. q̄ si p̄ges aplicam sedem impugnare et eius decreta p̄tenere. senties ro
 manaz esse maiore eccliaz. q̄ vel tu sis. vel q̄cunq3 alius q̄ tibi opem offerre. vo

luerit. Pudes es et nostri qui sunt aduersus te fieri et plane intelligi. quod non potest viciari
tas. et quod iniuste agendi nulla facultas potest inueniri perfidia. Datu ro. vii. kal. marci.

Notificat parisiensibus se papam electum
et precat pro se orare. ut digne subministret.

Epistola. cccxcviii.

Pius episcopus servus servorum dei. dilectis filiis universitati studii parisiensis. S. et
aplicam benedictionem. Pius et misericors deus in universis conditor creature.
qui sapientia fundavit terram. omnia ordinans celestia et terrestria. sacro-
sanctam romanam ecclesiam amplectens charitate. ut per successivam vicariorum
suorum mutatio. nulla aduersus eam. cella. nullus prevalere possit spiritus tempesta-
tis. Sane feliciter recordatus Calisto papa. iij. predecessore nostro de huiusmodi mortalium vi-
te valle. viij. idus augusti ad celestem patriam evocato. et ipsi fuimus ac creque-
rum celebratio solenni ac debita subsecuta. Nos una cum fratribus nostris sancte ro-
mane ecclesie cardinalibus de quorum numero tunc eramus. rome in apostolico palatio
apud sancti petri apostolorum principis basilicam. in qua dictus predecessor habitauerat. ac
debitum nature persolverat. modo ac tempore congruo per futuri creatione pontificis curavi-
mus pervenire. nobisque cum eisdem fratribus sub deliberationis magne negotio quas
tante rei qualitas exigebat aliquod diu tractantibus. tandem ipsi fratres nostri potuissent in
alios maioris meriti consentire. tamen sanctispius (a quo sancta romana et universalis
ecclesia christi sponsa regit) infusione. ipsorum animos sic afflante. ac personam nostram viri-
gentes. unanimiter vota sua nos tunc esse sancte sabine plebs cardinalium. iecimus
qui occulto habebat nobis tremendo iudicio. ad celsitudinis apostolice fastigium concordie ele-
gerunt. Nos autem imbecillitate nostre personarum parvitate virium ad tanti oneris
sarcinam digne perscedam agnoscences. postquam diu quid agendum foret cogitavimus.
tandem considerantes romani pontificis electio non ab hominibus sed a divina in-
spiratione procedere. cui non licet resistere voluntati. sperantesque eum qui ab initio fun-
dationis ecclesie infirma mundi elegit ut perfunderet fortia. vires suas nobis ad tan-
ta gubernacula subministraturus. cupidi bene agere et perdesse potius quam perire. in ipsi
humilitatis colla submisimus iugo apostolice fuitur. Quapropter devotissimam prece-
mur. quatenus omnipotens deum instanti exoretis. a vultu omnibus exorari cu-
retis. ut nos per suam gratiam roborat et dirigat in agendis. Nos enim per nos ergavimus
mentis affectu dispositi sumus. in casibus occurrentibus viam devotio specialium
gratiarum rogationis et alius beneplacitis quantum cum deo poterimus perficere. Datu
ro. apud sancti petri. anno incarnationis dominice. M. cccc. lviij. pridie nonas septembris
pontificatus nostri anno primo.

Locat personaliter congregationi manuvale
interesse. aut legitimo impedimento prepe-
dito oratores cum pleno mandato illac mittere.

Epistola. cccxcix.

Pius episcopus servus servorum dei charissimo in christo filio karolo francorum regi illu-
stri. S. et a. b. Et persolverem omnipotenti deo et fidei populo vim ab infide-
libus patienti id cuius causa ad hanc sedem sumus assumpti. de venera-
bilis fratrum nostrorum sancte romane ecclesie cardinalium consilio et assensu per certas nostras
litteras quas celsitudinii tue presentibus mittimus. omnes reges et principes catholicos ad vi-
etiam solennem manum vel utini in primis kal. Junij celebrandam. apostolice voce du-
rimus provocandos. statuendo procedente altissimo eo loco eodemque tempore ibidem persona-
liter adesse. impedimentis non habebitis qui circumstant nos videntes. Et si erga ea mens
tua fuerit se ad tuendum nomen sanctum dei. et non apostolice sedis nec cuiusque alteri
exhortatione multum egueris. tamen quod hec non solum nobis est cordi. sed dominico gre-
gi in primis necessaria. sublimitatem tuam hortamur in domino. et per illud sanctum ba-
ptisma in quo in christo renatus es et nomen christianum geris. requiramus. ut etiam
per os nostrum vocatus. abiectionem respectibus omnibus qui per honorem dei non sunt atten-
dendi. ad eadem loca et ad diem prescriptum personaliter interesse. Et cum vicarius
ipsius christi in terris hoc agat. quem recte vadentem sequi christiani populus debet. non de-

bent principes terre grauem sibi ducere laborem ab illo susceptum amplecti. Ha-
bitus es charissime fili deuotissim⁹ princeps fidei. ⁊ religiois nr̄e p̄cipuus. nec ine-
rito ob xp̄ianum nomen egregie a p̄genitoribus tuis defensum. nomen xp̄ianis-
simi ab illis hereditarium habes. Accedit potentia singulari q̄ ideo omnipotēs
deus insigniri te voluit. vt eēt q̄ tpe necessario q̄le nunc imminet. illam ad p̄fectō
nem sui gregis p̄ferret. Erit (vt in dño p̄fidius) iaductus tuus maxime ad hoc
salutare opus utilitatis. non eo solum q̄ sapienti p̄silio tuo dirigere tantam mo-
lem gloriosissime poteris. s̄ q̄ gentes ⁊ regna audientes xp̄ianissimū regem fr̄a
corū relictis sedibus suis ad augendam ⁊ tuendam p̄munem cām altissimi cū ro-
mano pontifice puenisse. erubescant ipsi exemplū tuū nō sectari. vt pene ob hoc
ipm plus momenti ceteris omnib⁹ allaturus appareas. Pro deo igit̄ charissime
fili. p̄mendatōe et̄na nois tui. p̄ p̄passione fidelis ip̄i p̄tinue sentati thurcorū
sanguine suū fidelit̄e dant. exaudire dement velis p̄as nr̄as b̄mōi p̄ces. ⁊ fletū
⁊ lacrimis oppressorū nobis impositas. h̄ eīm vera sunt opa regum. h̄ camp⁹ in q̄
boneste decertare ⁊ triumphū vere salutis reportare cū gloria p̄nt. Cetera fluxa
sunt ⁊ caduca. vir solide laudis in se b̄ntia. etiam p̄sepe ingrata. Quod si casu aliquo
q̄d deo non placeat carēdam nobis erit tua p̄ntia. ⁊ p̄ oratores p̄plere h̄ munus
p̄stituas. requirim⁹ eo casu celsitudinē tuam. vt cū pleno mandato illos trāsmitte-
re velis. nō ad decernēda solum ea q̄z cā vocat̄es. s̄ ad p̄ponēdas pacem vel in-
dicēdas treugas cū illis cū q̄bus esset tibi forsā p̄tentio. vt demū pacat̄ vtq̄
si delibus p̄cordius ceptū opus. p̄sequi possim⁹. Speram⁹ tñ p̄cessurū omnipote-
tem deū. vt tua serenitas poti⁹ p̄ seipam q̄ p̄ oratores suos sit affutura. Attento
q̄ mātuanis ciuitatē tui potissimū cā delegim⁹. vt vel serenitas tua q̄d p̄mū ex-
petim⁹. vel saltē p̄ncipes aliq̄ de latere tuo illuc accedere facili⁹ valeant. Borta-
mur q̄ ⁊ requirim⁹. vt p̄ p̄ntem nūciū velic sublimitas tua optatū nobis nr̄sum
dare. Datum ro. apud sc̄m pet̄. Anno incarnatōis nr̄ice. M. cccc. lviij. tercio
ydu octobris. pontificatus nr̄i anno p̄mo.

R̄n̄sio regis francie

Epistola. cccc.

Gratissime pater pacis abhinc diebus beatitudinis vestre lr̄as p̄ latozem
p̄ntium suscepimus. earumq̄ tenorem attente intelleximus. Et q̄dem in
p̄mis p̄soluende sunt ipsi pietatis fonti gratiarum actiones amplissime
q̄ hoc tempore forte tristissimo. ad refartiendas eccl̄ie sue sponse immaculate. p̄-
tes labefactas eandem beatitudinem vocare dignatus est. Attollendum q̄z plu-
rimū. p̄positum eius salutiferū ⁊ pie exhortatōes sincero animo amplectēde. Ve-
rum cum hec res q̄ nulla maior. p̄ seipsa satis exorare videat̄. ⁊ p̄ncipes catholi-
cos ad id p̄suasos nimis esse credam⁹. matura ⁊ salubri deliberatione p̄ciliū. non
pax egre sp̄siciat̄ p̄uocatōz solennem p̄latorū p̄ncipum ⁊ aliorū viroz̄ notabili-
um eccl̄iasiticorū ⁊ secularium regni nr̄i intra diētam assignatam facere. ⁊ tunc
q̄ deliberata p̄clusaq̄ extiterint. p̄ nr̄os solēres oratores debita p̄tate suffultos.
eidem beatitudini patefacere plane decreuimus. Porro tñ in reb⁹ humanis flus-
tis q̄dem ⁊ caducas p̄sepe solcant turbantes accidere. In illi⁹ tñ misericordia ⁊
pietate sperandum est q̄ nescit abesse pie sperantibus in se. q̄z tantas eccl̄ie sue
cedit p̄tatem. vt q̄nto grauissimis p̄secutōibus impioz̄ seuui impugnat̄. tanto
postmodum ipsi⁹ miseratione adiuta. potentior surgit in aduersis. Beatitudinē
viam cui hoc sanctum p̄positum pie credimus celitus fore inspiratum. ad eccl̄ie
sue felix ministerium dirigat ⁊ p̄seruet is cui⁹ vices in terris geris pius ⁊ mise-
ricos dñs. Scriptum r̄c.

Collaudat de collisione pragmatice p̄stōis.
⁊ hortat̄ s̄. thurcum bellum inire.

Epistola. cccci.

Dus epus suus seruoꝝ dei. charissimo in xp̄o filio Ludouico regi francie
salutem ⁊ aplicam b̄ndictōz. Accepim⁹ ex lr̄is venerabilis fr̄is nostri Jo-
hannis epi attrebatē. quanta eum charitate p̄plexus sis. ⁊ q̄piūm erga

nos ⁊ romanaz eccliaz geras affectus. ⁊ q̄ ad tollēdum de regno tuo p̄stitūdem
illam q̄ pragmatica dicta est. volenti ⁊ erecto sis animo. Laudam⁹ deū ⁊ sue ma-
festati benedicimus. qui talem tibi mentem dedit. Nam quid aliud dicere possu-
mus. nisi q̄ dei beneficio ex maximis piculis liberatus es. ⁊ in hoc tpa rescrvatus
vt esses qui suscepto regno paterno. sublati erroribus libertatem sancte roma-
ne ecclesie instaurares atq; restitueres. ⁊ maior⁹ tuoꝝ equata gloria xp̄iano nomi-
ni quietem fundares. Benedictus dñs q̄ tue p̄sone custos fuit ⁊ ip̄m tuūz erexit
vt cogitares que pia ⁊ omni laude digna sunt. Sic magnus p̄stantinus. sic duo
theodosij. sic karolus magnus. ⁊ plures ex tuis p̄genitoribus. immortalē nomen ⁊
inextinguibilem consecuti sunt gloriā. q̄ romanā ecclesiam matrem suāz de-
bito sunt honore p̄secuti. quoz te vestigijs inherentes ⁊ diligimus totis precor-
dij⁹. ⁊ laudamus. ⁊ omnis te posteritas celebrabit. Illud autem inter cetera cō-
mendamus. q̄ absq; conuentu ⁊ p̄sultatione multoz pragmaticam auferre con-
stituiſti. quemadmodum idem ep̄us nobis significauit. Sapiē certe ⁊ regem te
magnum offidi. qui nō regaris s̄ regas. Optimus em̄ p̄nceps est. qui p̄ se recta
cognoscat ⁊ operat̄. qualem te esse confidimus. Nec scriptura que ait. vbi multa
consilia ibi salus multoz multitudinem requirit. s̄ consilioꝝ maturitatem ⁊ di-
gestionem que res in paucis magis q̄ in multis reperiunt̄. Neq; em̄ aut bone-
stas aut iusticia multitudini facile suadet. que varijs affectibus agitata ad p̄na
frequenter inclinat confusio. subita est p̄sultumum multitudo. neq; bene res se
habet. vbi suffraga numerant̄. non ponderant̄. Sepe em̄ fit vt maior pars me-
liorem vincat. Facis que te decet. q̄ sciens pragmaticam esse absq; deo. eam de
regno tuo eliminare decreuisti. Nec vis in deceptionē ducere an fieri debeant
que tuis faciēda nouisti. Hoc est regem esse ⁊ bonū regem. ⁊ quem boni amēt.
malitimeant. Nam q̄ p̄ alios regunt̄. nec p̄ se intelligunt q̄ sunt agenda. contē-
ptui sunt. Probamus igit̄ ⁊ p̄mendamus admodū que de tua liberatione circa
pragmaticam ep̄us attrēbati. scribit. hortamurq; vt q̄ p̄posuisti in animo. citō
effectū facias. neq; cum possis bodie benefacere cras faciam dicas. Nilarem da-
tozem diligit deus q̄ iusta ⁊ honesta sunt nolunt inoras. Fac tuam sapientiam si
cut nos cognoscimus. ita ⁊ mūdus omnis q̄ p̄imum cognoscat. neq; aliq̄s dice-
re possit diu noluit. q̄ diu deliberauit. Qz si plati tul ⁊ yniuersitas aliqd ex nobis
desiderent. te mediatore ad nos recurrant. naz si d̄s vnq; pontifex fuit gallice na-
tioni affectus vt multi fuerunt. nos certe inter p̄mos repiemur. q̄ nomen ⁊ gen-
tem bñdī bonoremus ⁊ diligamus. ne vnq; postulatis honestis aduersabimur.
scimusq; dignum esse vt fratribus n̄ris coepiscopis in multis differamus. cosq;
bonoremus. pariterq; viris doctis ⁊ q̄ docti esse cupiunt in yniuersitatibus lrāz
studia sectantibus subueniēdum esse non ignoramus. Ab his em̄ catholica fides
defendit̄ ⁊ doctrine lumen p̄pagat̄. Age igit̄ fili. p̄fice quod in animo gens. ⁊ con-
fide nos tibi ⁊ regno tuo animo p̄cessuros. que ratio ⁊ honestas suadebit. Cete-
rum quia regina Cypri ad nos ex regno suo deiecta ⁊ ex terris p̄fecta est. ⁊ ad tu-
am credimus serenitatem p̄ficiescēt. p̄silium ⁊ auxilium petens. naz regnum ei⁹
soldani egiptij gente occupatum est. Et qz (sicut accepimus) mabometus thur-
cor⁹ dñs greopin ⁊ trapeluntem ⁊ multas alias in asia ciuitates ac puñcias de
nouo sibi subiecit ⁊ in europaz victor actumēs eo. ip̄posito reuertit̄ vt xp̄ianitatē
p̄terat ⁊ penitet. serenitatē tuam rogam⁹ ⁊ fides petim⁹. vt respicias in q̄ statu
est catholica fides. quō ex vno latere thurci. ex alia saraceni vrgent. Donec ante
oculos lamētabiles xp̄ianoꝝ voces. q̄ p̄ asiam ⁊ greciam in medio natōis puer-
se p̄stituti miserabilib⁹ modis affligunt̄. Cogita in q̄ loco est sacrum dñi sepulcr⁹
quod inspicere absq; mabometoz voluntate non possumus. Sancta terra que
nobis lucem fidei p̄beuit nunc in tenebris est. totus oriens ple⁹:us est spurcia
mabometica. que etiam in europam suūm virus effudit. inde grecie. hinc hispa-
nie p̄te occupata. nec dies est in q̄ mille xp̄ianorum anime preant. Rhodus in

piculo ⁊ nobilis insula maris quodā dicta peloponnesus in ptate thurcorū est pau-
 cis exceptis locis. Epirus tota ad eos cōfluxit bulgaria malachia ⁊ rauēna ex pre-
 thurcis parēt. Hungaria vuln' expectat: qz multā afflictā dadib' nō pōt tātos bel-
 li mor' sustinē. nec ē q' p'olef eā: timet victorē machometē iā spolijs orienē ⁊ asie
 virib' auctū. Timem' sane illi gēti: timem' ⁊ alijs q' sūt in bosniū circūitu: nec nos
 sum' q' succurrē possum' volum' oculos n'ros mō buc mō dluc: ⁊ lustrat' oibus
 xpianorū puincps nemo regū nemo principū nobis occurrit q' tāte rei subuenire
 possit nisi tu sol' quē pi' de' iui ipli saluatore' (vt p'fidim') buc usq' saluauit in celu
 mē: nec p'misit i man' te p'sequētū incidē. Tu dei ope hereditariū regnū in pace
 p'secut' es mortuo p're. Philip' burgūdie dur dar' ⁊ potēs tibi obsequēssimus
 est. ⁊ ceteri duces ⁊ comites regni gl'iant' ⁊ tibi sine p'trouersia parent. Ex anglia (si
 volueri) nihil tibi aduer'sabit hispaniā bēs amica. Oēs p' circuitū te venerant ⁊
 colūt legationes ex lōginqs p'tib' ac ex ipa italia te honozati ⁊ salutati veniūt.
 Magna ē gl'oria tua. magnū ē dei donū. Intellexit diuina pietas cogitationes tuas
 ⁊ multa cōguit in aīo tuo p'posita eē ad cōe bonū: nec dubitam' qn cū eēs exul qdā-
 mō a regno tuo tecū sepe dixeris. O si paterno in solio aliqū sedea: qnta faciā tibi
 de' grata. Certe nō patiar tuā hereditatē thurcorū insania lanari. Audiuit te de'
 ⁊ oia tibi aduersa repulit: planauit iter tuū: ⁊ te i aucto regno collocauit excelsum
 p' regib' terre. Dia tibi trāquilla dedit siqd aliqū intra te deo p'misisti id fuato: si
 nō p'misisti (qd nō ē v'sile) recognosce b'nficia q' accepisti a dño deo tuo: q' te filiū
 rege creauit: ⁊ regnū cū diu ex terris fuisti sūma cū gl'oria restituit: oñdete gratū
 diuine pietati: ⁊ p' tantis b'nficijs vicē repēde: tolle vt factū oratori n'ro spōdē
 si pragmaticā p'stutionē. ⁊ b' facto qd nō ē difficile: erige te totū in exiliū xpiane
 religiois ⁊ thurcos. Stude vt expeditio aduersus hostes xpī fiat. Erbibe te bui'
 rei ducē ⁊ caput. Nec dubita cūcta erūt tibi p'spera: b' ē negociū te dignū: tibi bec
 gl'ia seruata est. Nihil est in q'te laudabil' exerce' possis: hereditaria bectibi p'
 uincia est. Nā pugnare ⁊ thurcos ⁊ vincere ⁊ terrā sanctā recuperare: ⁊ fidē salua-
 re: ⁊ romanā eccl'iaz honestare: francoz regū xpianū est: ⁊ bec tu cōmodissime p're-
 stare potes: vera frācorū soboles sapia. ⁊ rex xpianū p'ditus: opulēto ⁊ pacifico
 ⁊ potētissimo regno sublimat'. Oñi oculi in te respiciūt: oēs afflicti te inuocāt:
 ⁊ nos p'pter te nō videm' q' bec possit p'stare. Id ad te vnū recurrim' xpiane fidei
 defensorē. Tu g' ⁊ a nobis ⁊ a toto xpianorū populo rogat': in p'mis a deo cōmo-
 nitus: p'para te buic p'uicē ad quā felicif dirigēdā oia obtinebis a nobis q' a iu-
 sto ⁊ pio xpī vicario ⁊ beati petri successore obtineri debeāt. Datū ro. xxvj. octo-
 bris anno. M. cccclxj. pōtificatus n'ri anno. iij.

Responsio ludouici regis francie.

Epistola. ccccij.

Ludouicus dei grā frācorū rex. Tibi sanctissimo ⁊ beatissimo patri n'ro pio
 pape. ij. Obediētia filialē ⁊ plenos deuotionis affectus. Deū solū sciētes
 ee: cui' puidētia bñ cōsulit reb' humanis: meliusq' regna ⁊ vrbes religio-
 ne cingi atq' defendi q' armis ⁊ mēbris: te vicanū dei viuētis ea veneratione pro-
 seq'mur: vt sacra p'sertim in eccl'asticis reb' tua monita veluti vocē pastozis audi-
 re: illisq' parere prompta mēte velim'. Quapropter beatissime pater ⁊ si p'stitu-
 tio quedā in regno n'ro quā pragmaticā vocāt: magni p'latoz p'cētū: magna tē-
 p'oris deliberatione p'clusa fuerit ⁊ iā callū obducta quietū prope fixerit statū: tu
 tñ tuīs ad nos l'ris illā a regno n'ro auferri explodi: abrogariq' flagitas: nobis qz
 dilect' ⁊ fidelis p'siliari' noster iohēs ep's attrebacē. quē cū ptate legati de latere
 ad hoc n'ri regnū misisti. cōmemorauerit ea ad q' p' ipm tibi n'ro nomine pollicē
 da: vouēda: et p'mittēda: nos aīq' regnū suscepim' religionis i'nstinct' q'dam
 deduxerat: nos n'ra p'missa eteq' accedēte moderatrice rex eccl'asticarū tua au-
 ct'oritate studem' ac volum'. Et id quidē tanto volum' aīo p'p'ioz quāto nobis
 regnū frācie flores ⁊ bello vacuū tuē de' ⁊ p'regit. Qib' itaq' victimis potiorē

obedientiā intelligētes. assensu sumus his q̄ tuo noie nobis apta sūt: ipam. s. pragmatīcā sanctionē. tibi tueq; sedi eē infensaz: vtpote q̄ in seditiōe z scisma tpe atq; p seditionē sectionisq; a tua sede figurā nata sit: z q̄ dum tibi a q̄ sacre leges oriunt̄ z manāt q̄ntūlibet eripit auctoritatē: oēs ius z oēm legē dissoluit. Illud em̄ crozif qd̄ idē p̄siliari n̄f noie tue scitatis astruxit: vt dū p pragmatīcā ipam sūme in ecclia tue sedis auctoritas minuit̄: vñ platis in regno n̄ro qd̄dā licetie tēplū p illā p̄struit̄: dū cōgruēs vnitās ad alia regna pformitasq; tolli videt̄: abroganda sit ipa pragmatīca pellēdaq; a regno n̄ro. Quippe q̄ aduersus tuā sedē oim ecclie siarū matrē ab inferiorib; plagata sit tāq; vt scriptura loquit̄. Quō si eleuet virga z leuantē se: aut baculus q̄ vtiq; lignū est. q̄ qd̄ beatissime pat̄: z pleriq; docti homies p̄futare niterent̄ atq; diluere: multaq; nos debortarent̄ abrogare sanctionē ipam. Te tñ p̄napē toti ecclie te antistite sacroz: te dñi gregis pastores p̄fitemur z scim̄: ecq; iubētē seqmur. Tibi z btissimē petri cathedre p̄sentim̄ z iūgimur. Itaq; sicut mādasti pragmatīcā ipā a n̄ro regno n̄roq; viennē. delphinatū z oī ditiōē n̄ra p p̄ntes pellim̄: deīcamus: strcpituscq; abrogam̄. Et quā qualēue aū pragmatice ipi editionē circa eccliarū beneficiōz aliarūq; rerū spūaliū dispositionē cēsuras: moderationē i regno n̄ro oimq; ditionē n̄ra tui p̄decessoris. Martin̄. v. z eugeni. iiii. romani pontifices habebāt z exercebāt: talē eādēq; n̄ro adiutori beatissimo petro tibiq; ipsius successori reddimus p̄stamus z restituiamus cū sūmo impio: cōiudicio libero. cū p̄tate nō coartata. Tu em̄ cum scias qd̄ auctoritate diuinitus tibi tradita possis: q̄s p regnū n̄rū z eccliarū in cō trāq; illitate possit abutim̄ nō negliges res necessarias poterisq; sp̄ qd̄ optimū fuerit iudicare. Etere igit̄ teinceps in regno n̄ro p̄tate tua vt volēs atq; illā exerce. naz vt boim mēbra nulla cōtentione capite vno atq; vna mente ducunt̄: sic tuis sacris decretis ecclie plati in regno n̄ro z delphinatu cōsonantiā z obedientiā plenaz refundēt. Quod si forte obuiuent̄ aliqui aut redamabūt: nos in verbo regis pollicemur tue beatitudini atq; p̄mittimus exequi facere tua mādata. oim appellationū aut appellationis obstaculo: p̄suis exduso: eosq; qui tibi cōtūmaces fuerit p tuo iussū cōprimemus z refrenabimus. Datuz turonis sub magno sigillo n̄ro die. xxvij. mensis nouēbris. M. cccclj. z regni nostri anno p̄mo. Sic signata p regē in suo cōsilio verone solloit̄.

Dat priuilegia trāsēntib; p terras z vici
minia principū vt sint liberi a grauaminib;.

Epistola. cccclij.

Ous eps rē. Francisco forcie duci mediolanē. s. z. a. b. Bene cognitū putamus eē tue nobilitati: piū sanctiq; ppositū n̄rū succurrēdi fidei carbolice: z populi xpiani tutele cōsulendi. Id vñū opus mente agimus: id totū sensibus sumus complexi (qd̄ antea inauditū est) p̄piū corpus p salute ouīus nobis cōmissarij exponere decreuimus. Inuitauimus xpī fideles toto xpiano orbemissimus iras cū plenissimus indulgentijs: p̄mia vite eterne p̄posuimus scq; tibus nos ad hoc certamē diuinū. Quo sit vt p̄fidamus de benignitate dei q̄plures xpianos vndequaq; cōuēturos: qui p̄sulē romanū pastore orbis: patrēq; aīarū in bella p defensione sancti euāgelij vadentē sequent̄. Decet nos ad hāc partē pietatiā respicere z curā gerere: vt q̄ crucē tollentes iuxta p̄ceptū dñi vias nō stras secuturi sunt: humaniter z benignē recipiant̄: z vt ipsi bene susceptos se videāt z ceteri ad id auxiliū veniendū aient̄. Doctamur itaq; nobilitatē tuā: cui nō dubitamus hoc sanctū opus cordi eē: vt in terris z dominijs tuis has facias ordinationes: mādēsq; diligētissime obseruari. P̄mo vt peregrini oēs siue cruce signati fuerint siue nō: q̄ ad hanc expeditionē venturi sunt: in oibus terris z locis tuis omni humanitate z grā tractent̄: z sub grauiū z formidabilibus penis nemo p̄sumat eos dicto vel facto ledere seu molestare. Monete eorūde venientū tā auree q̄ argenteę z erce: expendant̄ z recipiant̄: videlicet p valore z p̄cio z pōdere earū: nec a quoq; possint vel debēt reculari. Quicquid alia cuiuscūq; generis ac

pāni ⁊ alia vřēfalia humano vřui necessaria. vēdantē solito p̄ao: nec cari⁹ extimēt
q̄ bacterus p̄fuerūt. Vectigalia ⁊ gabelle nō erigant ab eis dē. nec passus flumi
nū aut portarii seu portuū ⁊ scafas soluere cōpellant. Deniq; oī grā humanita
te ⁊ bñficientia eos tractari facias. Hecet em̄ fideles ad tñecessariū bellum p
xpo vadentes oī auxilio ope ⁊ fauore psequi. Datū petrioli diocesis seneñ. Por
tificatus nostri anno. vj.

Copia cuiusdā brevis adleundē.

Epistola. cccciij.

Oblecte fili intellem⁹ ea q̄ significata nobis tuo noīe fuerūt p dilectū filiū
Ortonē oratorē tuū. s. nobilitatē tuā iā adeptā eē ciuitatē ianuch. qd nobis
singularē attulit leticiam. Quēcūq; em̄ tue generositati ⁊ p̄spera succedē
intelligim⁹: nō minoꝝ gaudio nos afficiūt q̄ si nos ad ipsos spectaret. Oramus
deh̄ imortalē: cui⁹ benignitate tue felicitati oīa aspirāt: vt noua bec domini⁹ acces
sio felix sit ⁊ fausta: tibi liberisq; tuis stabilis ⁊ diu pmanēs: vt quo potētia tua au
ctioꝝ erit eo ⁊ gloria ⁊ felicitas sit āplioꝝ ⁊ maiora fidei xpiane labati subsidia im
pedere possis: ac exinde vniuerse italie totiūq; xpianitatis paci ⁊ quieti cōsularē.
Nos em̄ nō sine diuino numine bectā leta tibi venire arbitramur: vt q̄ optime
p̄te geris ad amplectēdū defensionē ppli fidei: opes ⁊ facultates babeas: quib⁹
possis ea q̄ p̄clare cōcepisti ereq; ⁊ adimplere. Ceterū vt prime tibi scripsim⁹ flo
retini lente admodū ⁊ cūctantē se bñt in executione eoz q̄ ex tua dedaratiōe pol
liciti sūt: horum tuā nobilitatē cui⁹ scim⁹ eos merito plimū tribuē. illos cobor
teris ⁊ inducas: vt sine dilatiōe faciāt q̄ p̄miserūt. Angustia em̄ t̄pis ⁊ sūma ne
cessitas q̄ instat nībil segniter aut tarde fieri postulat.

Copia cuiusdā breue ad ep̄m vintemiliē: guber
natoꝝ perusū quē ad inodū erigat stēwā ab illis.

Episto. ccccv.

Rissime in xpo fili nōsūt serenitas tua: quo mētis seruoꝝe quo ardore ai
ampleri sumus tutelā ppli xpiani vt etiā qd p̄ioꝝibus seculis inau ditiū ē
p̄uū corp⁹ q̄uis senio ⁊ morbis affectū: p salute nobis cōmissi gregis la
boribus ⁊ piculis obiectare nō formidemus: s. magno aio piiū sanctūq; p̄positū
iādiu publicatū adimplē oīno interfēdimus. Cūq; res opola sit: ⁊ nemini dubiū eē
debeat magnā molē sūptuū nobis subeūdā eē: ad quā nequāq; substantia n̄ra est
suffectura: quā quātacūq; sūt: cū corpe sil equo aio exponē decreuim⁹. Reqsuim⁹
a xpianis oib⁹ ⁊ p̄cipue a n̄ris ⁊ aplice sedis subditis oportuna subsidia. Hūc q̄s
req̄siti perusini polliciti sunt certā pecunie ⁊ frumētī sūmā impedere in subsidū
q̄uis maīora ab ea ciuitate expectari debuissent: q̄ opulēta ⁊ potēs ⁊ inter alia s
n̄ra ⁊ ecclesie romane maxima singulāria bñficia ⁊ indulta p̄secuta ē. Contēti tñ
eramus eo qd polliciti erāt arbitratēs bona fide eos adimpletuos in t̄pe q̄ xpo
obtulerāt. Sed multū n̄ra decepta opinio est: ⁊ cū tempus adimplēdi p̄missi in
stat: cernim⁹ parusinoꝝ dicta factis non respōdere. vt appareat eos simulare no
biscū egisse ⁊ verba dari voluisse. Cūq; eoz p̄missa certis fucatis coloribus ⁊ ex
quisitis velamentis palliare conent: ite in lōgū p̄trabūt: dū labat t̄ps vt vel nībil
faciant eoz que p̄miserūt vel parū ac pene nullū fructū afferāt opi. S; nos non
bi sumus q̄ veros filios a falsis ⁊ verā deuotionē a simulata nō cognoscam⁹. Do
lemus tñ vt par est ⁊ angimur aio q̄ perusini quoz vt eos decet p̄cipuū studiū
in hoc scō opere futurū opinabamur: nō bona fide nobiscū incessisse videant⁹ s
nībil agūt. Cū deo res agē q̄ falli nō pōt: ⁊ vt ē scrutatoꝝ cordiū p̄mia diligētib⁹
se in veritate: penā vō reprobis statuit. Et qz causa a nobis suscepta talis est vt
p eius auxilio xpianos oēs ob periculi magnitudinē nō solū inducere sed cōpel
lere etiā merito debeamus: p̄sertim subditos nostros. Et ne perusini se nobis
verba dedisse iactēt. volumus vt eis itēz cōmemoꝝes beneficia ⁊ priuilegia que
a sede aplice p̄re ceteris ecclesie ciuitatibus obtinent ostendās quātū deo immoꝝ
tali debeant qui eos i sūma felicitate ⁊ quiete locauit. Apenas necessitates fidei
catbolice demensiles fauorem nostrum. Deniq; q̄ nobis p̄miserūt obseruare

vel negligat vel pſenut: ne ſe nos ludificaffe gloriẽt: volum? eis mãdes nro noie
vt vsq; ad mediũ meſem mai inſtatis q̃ndecaz milia ducatoz auri de camera ſol
uiſſe debeat. Qd ſi recuſauerit: vel diſtulerit: declares ipſo facto. ſingulares pſo-
nas ipſius ciuitatis excoicatas: et ciuitatẽ eccliaſtico ſubiace interdico. Et nibilo-
min? decernim? et mãdam? vt pſone dicte ciuitatis carũq; bona vbilibet cõſtituta
tã mobilia q̃ imobilia in nris et dicte ecclie ciuitatib? et terris capiant? et detineãt
que etnũc huic opi applicam? et cõſicam? Tu nobãcreñi toto pectore pplectãt
atq; ita te erigas vt intelligam? te nõ pati vt bonis verbis et pollicitationib? pos
ſis illudi. Datũ petrioli vt ſupra.

Reſponſio ducis mediolani et polliceſ
in pſona p̃pua cõtra thurcũ ire.

Epistola. cccvj.

Litteras tuas beatiffime p: vt grauiffimas et ornatiffimas ita ardentiffi-
mi deſiderũ plenas xpianeq; reipu. ſtudioſas nõ minozi delectatiõẽ q̃ tolo
re: ſuma tamẽ cũ reuerẽtia vt par eſt legi atq; a curatiſſime plegi. In q̃
bus cũ tãpie atq; eleganc xpiane religioſis fideiq; catholice calamitate nõ nõ vt
lris ſat erat narratã: vix ſculptã effigiatãq; aduerterẽ: nõ potui nõ vebemẽt co-
lere et angĩ. Nã o tpm nroz ignominiã ſingularẽ. O ppetuã etat nre infamiã. O
execrabile apud poſteros nomẽ eoz q̃ viuunt. Hi populi q̃s cyrus vniuerſa aſia
ſubacta in citenore ſcytiã prim? ducere auſus eſt: q̃ vere a thamari vidua fuſi pro-
ſtrati et ad interemptionẽ deleri ſũt: regis capite i vtrẽ ſanguinis miſſo. cũ ex pro-
bratõẽ illa: ſatia te humano ſanguine quẽ ſitiſti. Quos inde poſt tpm ſpacia a pſe
maiori cũ apparatu: maiorib; exercitu terra mariq; in greciã ductos q̃ q̃ſq; alius
quarũvis an ſe aut poſt ſe eratũ nationũ gentiũ duxerit: temiſſodes pua manu vi-
cit: ſolut: et in aſiã redire coegit: alexãder macedo ſubegit. Et q̃ nõ modo a roma-
nis olim rex dñis: veruetiã a q̃bus ſuis alijs impatorib? nõ ſecus ac ſemine fuga-
ti in ptrãtẽ acti et pecoꝝ more comiſi ſunt: eoſde pios eſſe diũ. Nã etſi thurci illi
p̃ſcibis ſe populis imiſcuerũt. eoz mollicies et vetus patrie pſuctudo atq; babi-
tus deſides illos effeminatoſq; reddiderũt: ita vt nomẽ dñitarũ thurcoꝝ apd eos
mãſerit virt? morẽ et i ſecũda generatiõẽ extincta ẽ. Quotiẽs cñ poſt ea tpa a fini-
timis victi ſũt. Et nõ loca exẽpla petam? cũ patrũ nroz meõia: cuius q̃ bac etate
thurcis impat auus: ſepi? a taberlano ſuſus. tandẽ cap? et cathenis nudus inie-
ctus eſt: nũc tãdẽ pro ob dolo: nõ mō in europã trãſire auſi ſũt: verũ nobiliſſimaz
illi? partẽ et apud quã imperiũ olim fuiſſe ferũt cũ pleniſq; alijs non ignobilib? na-
tionibus occuparũt: diripuerũt. ferro igneq; vaſtarũt: tẽpla dei ſanctiſſima et ve-
tuſtiſſima p̃pbanarũt. cũ maxima nõ populoz mō: veruetiã pcerũ et ipoz q̃s p̃n-
cipũ imaniſſima ſtrage. cũ grauiffima et ignominiõſa nois dñi nri iſu xpi iniuria
velut ſcitas tua diſtincti? copioſi? ſerioſius ſcribit. Errata debinc mea ex illis: cuꝝ
facile recognouerim: et q̃ multis me deus optim?: maximis donis gratijs bñficijs
auxerit: nullo cũ grato ſtudio fuerim. pſecut?. Et qd mihi graui? ſuccenſen duꝝ ſo-
re exiſtimo: cũ cõtumar illi vt ais rebellisq; fuerim: multaq; in legẽ ſuã ſupbe deli-
querim: qd neq; negare poſſum: et facile fateor: nullo ſaltẽ digno ope ſatisfecerim
tolui quidẽ: atq; vebement ingemui. Cũ tñ quib? pcellis q̃buscuſq; periculis petri
nauiacula agiteſ lre tue me attẽtũ reddiderũt: etſi pleraq; alia hoc vñũ vel maxie
lenito doloze in ſpem pariſ delectationẽq; me x̃tit q̃ intelligaz te q̃ſi celo ad banc
rẽ diuiſſo rectore ad ſalutis portũ: et q̃dẽ incolumẽ eã reducere fore. Accedit ad
hoc potentiſſimũ illi? p̃ncipis philippi ducis burgũdie votũ inſupabile laudeq;
imortali digniſſimũ: cui? virtus potetia auctoritas ad ſpem ipam plurimũ confe-
rũt. Verũ ne eplẽ modũ excedã: ad eã partẽ me cõferã: vñ ois lſarũ tuarũ videt
ozĩni intentio. Dortal me ſanctitas tua: ac mulũ et quidẽ robuſtiſſimisq; ipõ di-
gniſſimis argumentis: ſua det pſa atq; iuſta arma p ſalute publica in machomere
mõſtrũ ſpureiſſimũ cape: magnanimitq; philippi imitari exẽplũ. Et vel in p̃mis
ſupmã maiẽſtatẽ tuã ſequi: q̃ eternã filij dei reſentat et vices illi? gerit in terris

Fateor beatissime pater nullā eē ad eternā felicitatē aut expeditiorē aut certiorē viāz
 aut fama et glia digniorē q̄ qd̄ sup̄est mihi vitē. p̄ noie et glia illi? exponē q̄ būanā
 se induit carnē. et mori elegit quo būanū gēn? nō mortale mō. p̄ pctō: s̄ mortuuz
 factū ad vitā reduceret sempiternā. Fateor me philippo maiorē natu nō eē. Crucis
 rei militaris? scia virtute auctoritate felicitate p̄p̄isq; necessariisq; impatoris mūe-
 rib? nō mihi mō. s̄ oib? multaz etatū impatorib? p̄ferēdū eē. Vtēra clarissimas
 et? victorias gētes comitas: nationes subactas: p̄p̄os sub imp̄iū missos: et tādē re-
 rū ab eo gestaz gliaz aū oculos pone. q̄rū testis ē germāia. testis gallia. testis bri-
 tania. q̄q; scitatuē tue lōge notiores eē q̄ mihi certior sint. Et facile inde intelliges
 eū dignū eē i quē moles tāti et tā amplissimi imp̄ij deferat: et cui? auspicijs xp̄iaua
 arma et signa militaria moueat. Quānissimū cū atq; modestissimū p̄ncipe et di-
 gnitatē tuā clemētissimā ac sapiētissimā scio. Sz vireor nē vires meas pace vtri-
 usq; direri sup̄a modū existimātes opinione fallari. Moliz tū b̄tudo tua dictū
 b̄opinēt: q̄ equū būieris meis fugiā on? iponi. quoue parē tibi fortassis recuscm.
 Parebo em̄ ibo q̄ iusseris: et oia pagā q̄ xp̄iaui boiez et tue scitatis studioissimuz
 decet. tū ob reuerētiā natiuitimoz dei et pietatē i primū. tū q̄ inata qdā idigna-
 tione afficior q̄ etas nra tāti et tā insigni ignominia notata sit. Opinarē beatissime
 pater q̄c? vel nature mee cōmodi? vl? cōsuetudi ap̄t? q̄ exeratū castresē: p̄fctū in q̄
 ab adolescētia mea educat? suz et vsq; ad hāc etatē vsat?. Par m̄ fateor et in p̄mis
 italica placet: p̄ q̄ edificāda p̄seruāda āplificāda: nullā opaz nullū studiū: nullā
 iustitiā aut p̄crimisi aut p̄crimissur? suz. Vtū ociū tāq; nature mee inimicū ab
 horzēdū sp̄ fugiēdūq; iustitū: q̄ velut scribis testat? medici i bāc nouissimā q̄ me
 ad extitū p̄p̄e inuasi valitudinē inadi. Hicq; vixoz igit aut natoz blādimenta:
 neq; delectatio p̄ncipat?: neq; deliciarū mollicies i ociū me cōpellūt: neq; labores
 et p̄cula q̄bus assuetus suz a capeffendo bello h̄ abhorrebūt neq; necessariorū aut
 amicorū p̄silia mētē ab instituto diuertēt. q̄n xp̄i crucē sequar: q̄n facultates oēs
 meas et ipaz q̄z vitā p̄ xp̄iana religione tuēda exponā. Sz sup̄ oia p̄ eterna feli-
 citate ad p̄dicēda: quā p̄. p̄betas p̄mū de? ande p̄ filiū: nūc p̄ rebis oib? p̄ponit: q̄
 caput suū i blasphematores et inimicos fidei catholice deuouerit. Q̄sueui beatissi-
 me pater ab ānis etiā min? grauib? fidelia amicorū et necessariorū cōsilia: et q̄dē attēte
 studiose diligētē audire ideq; p̄ puat aut publicis negocijs: qd̄ inel? arbitrat? suz
 eligē deliberare disponē: facē. Illū q̄ fac apud me p̄bata ē eoz p̄ditio: q̄ cū apud
 eos sumā imp̄ij vl? regimis sit regi malit q̄ regē. Et iustiat ne clemētia tua apd̄ me
 eē quēq; q̄ i eū furore vl? temētia d̄geret q̄ dignitatē mee curā q̄ saluē publice stu-
 diū: q̄ felicitatē desiderū dissuadē auderet: aut me tātē fortassis ignauic? recondē-
 desidie vt tāfacile i falsoz suaz finiaz trabēt: de? a me p̄ hāc mētis stupiditatez
 auertat: neq; stat? et mei iactura formido. Et mihi vt tu dicis vt? vtute ac rerū
 erpētia p̄dita: n̄ min? dilecta q̄ desiderata a iplis. Et et galeaci? p̄mōgēt? me? iā
 gradis et sup̄a etatē prudēs. S̄sit et veneti nō federe solū mihi s̄ amicitia singlari
 beniuolētiāq; p̄iūcti. Florētinos eo loco bēo q̄ tuipē dicis. Et xp̄ianissimo frācorū
 rege in oēm casuz fauorē reb? meis auxilia: sub sidia: p̄sidia: p̄stolarer. Cū ceteris
 nō finitims nulle mihi p̄tēiones nulle similtates nulle inimicitie sūt. Et sup̄ oia
 dei mihi filiū spero p̄ cui? glia et noie pugnatur? suz optimū defensorē. Itaq; neq;
 etas neq; molliū deliciarū cupiditas. neq; domi rez? meaz met?: neq; pecūiaz de-
 fect? q̄bus te iuuenēdis optimā opaz nauatur? existio: a scissimo me desiderio tuo
 atq; ab instituto meo diuertēt. Creor tū beatissime pater ne circa duo nos breuitas
 t̄pis vigeat: et q̄ ad tātū apparatū terra mariq; disponēdū quāt? hūc maxie erpe-
 ditionis molī necessariū ē: paz ad ver vsq; p̄mū spaciū datū eē existimē. Et q̄ q;
 plerisq; malis p̄stine cōgritudinis reliquijs tencor. q̄ nisi quotidie magno studio
 et diligētia curarent i maximū me piculū traherēt. Instituerūt medici adbibito
 magni examis p̄silio balneis illas curare atq; p̄sumē pollicē q̄ illis me ad salu-
 brē et integrā valitudinē restituere. qd̄ si factū vt spero fuerit aliāq; qd̄ de? auct-

eat legitima cā nō aduenerit: institui q̄tū si igit mibi vite p defendēda xpiano-
rū religiōe: p fide catholica ampliāda p dei euāgelio pseruādo: p machometis
idolatria ex scissimis dei tēplis iā nō solu pbanatis s adulatoratis: pessundat: di-
tutis: expellēda deducere. Mā si decius pariter ⁊ decij fili: p senatus ppliq; sui
victoria: si pleriq; aliq; romani p patria: si innumerabiles pene oim etati gentiū
nationū p mortali dūtarat gloria sese deuouerūt: qd nobis faciendū: qd? celestis
glia ac beatitudo eterna pponit. Ibiū? pfecto in expeditiōe bāc: ⁊ pte nrām
p incorruptibili corruptibile: p celesti terrestre: p eterna mortale: p ppetua caducā
exponem? Et q̄q; p tua singulari puidētia magna q; rez xpientia oportuere
desiderasse existimē: q ad bāc maximā expeditiōe necessaria sint: tua tñ singula-
ri bonitate ⁊ clemētia fretus: velut q rei bellice studiosissim? fui dicā quid sentio.
Primū qd in bellis suscipiēdis p̄siderādū est: ⁊ magno cōsilio explorandū: quan-
ta sit inimicorū potētia: quāt? ⁊ q̄lis exercit? q sit eoz militādū disciplina atq; in-
dustria: q locoꝝ situs: qbus vel se valeat exteris p̄sidijs auxilijsq; tueri vel impu-
gnare hostē atq; repellē. Dehinc ita se ad bellū parare: vt optia spes de victoria
habeat. Thurcoꝝ quidē potētiā adeo spemēdā. vt q ad victoriā necessaria sūt
negligam? nō censeo: neq; vt ab inferēdo bello desistam? tūēdā. Vide qd capla
astutia ac metratissima: debinc illa eadē diligēt? ac maiore studio a viris/ vt par-
ē credē inimicorū viriū ⁊ facultatū exptis: eramiata atq; digesta oīdāt. Trecenta
milia militū thurcoꝝ impatorē ducturū fore affirmāt: plerosq; deinde alios ma-
chomete secte reges: tuz ob eoz p̄fidia: tuz q sibi ac reb? suis gentib? populis re-
gnis tuncbūt: thurcoꝝ ruinā desolationēq; passuros nō recte existimāt. Ad que-
re tue eos populos inermes effeminatos imbelles eē rēdent. Fateor qz beatissi-
me pater mariaꝝ eoz pte cuiusmōi eē. Verū in armis bellicis: expeditiōib? vt
facile meminisse possum? multos etat nre annos cū maria xpianoꝝ strage versa-
ti sint: arma bñt ad emim? cōmūisq; pugnādū. Pro eoz lege atq; impatore non
mō parere impio s mori qz docti atq; parati sūt. Itaq; p̄terea ⁊ ad inuadēdū ⁊ ad
fugidū equos agiles corpaq; eoz agilia. Adde etiāz castris serdecim vt plures
affirmāt pugnatoꝝ milia qz zanectarios vocat robur firmitatūq; militie pba-
langio. instar armis assuetos: rei bellice exptos diuersarū nationū diuersarūq; gē-
tiū mercede pductos. Huic sicut nō timēdo ita nō spemēdo exercitui qles padi-
piscēda victoria vires opponēde sunt. qlesq; exercitus pducēdi: ⁊ si cū philippo ce-
triciq; in tuis lris noiatis satis erit gentiū italicarū eaz. s. q in bāc expeditiōe du-
cent? ad mōstruz h virulentū ⁊ fetidū pculcādū: te nō puidisse mō s puidisse cer-
tior sum. Noui em sicut acumē ingenij ita ⁊ mariaꝝ rerū xpientia: ita singulārē
acipe diuinā sapiāz tuā. Itaq; aliarū te nationū xpianarū p̄ncipes potētatusq;
ad supplēdas ererat? tui vires aut vocasse aut vocatur? nō dubito. Et q̄q; cōmo-
nitiones bas p̄sumptione certe nō carere q mineruā instrui velim plane cogisco
fiddic tñ benignitati tue dictas pie atq; humane suscipias oro. Si igit vt soles ce-
tera oia: ita bec qz recte instituisti: nō mō europa machometeā idolatriā depelle-
uius: verū xpiana signa in asiā traducem? irrim dei sacrariū recupabim?. Ihu nō
mē fidēq; catholicā sanctūq; euāgelij i ea loca restituem? in qb? p aplos tradita
oliz atq; p̄pagata fuerāt: desideratū triūpbū romā ad sedē tuā reportaturi. Capi-
toliū qz oblitterata laurea barbarica ouēraliū ⁊ loꝝ spolijs cingem? quib? tandē
lateranū. petricū basilicā exornabim?. Q̄ez qm huic expeditiōi p̄ntia tua p̄statu-
rū affirmas: cogitāti mibi atq; ipm accurate pensanti: quid utilitatis ad bac rem
gerēdā. qdue detrimēti ea ipa asferre valeat: multis bin c atq; inde argumentis.
⁊ qdē firmissimis agitata: mens neq; nō trahi in varias diuersasq; sinias: s vñ
quietē mibi ipam sp̄ciq; optime plenā reddit q intelligā rē banca te mature vt
ei? mos expolat graui studiose diligēt? p̄sideratā. Itaq; qd a te excogitatur
deliberatiue fuerit: id mibi nō humano s diuino p̄silio factū eē p̄uadēdo. Datū
mediolani. viij. kal. nouēbris. Anno. MD. cccc. lxxij.

hortat rōnib⁹ ne virum
pbebeat ire cōtra thurcū.

Epistola. ccccvij.

Pius eps huus uoz dei. Dilecte filie nobili mulieri blance mediolani du
cisse. S. r. a. b. Virū tuū aduersus impios thurcos arma sumē iubet deus
hoc em ei scribim⁹ vide ne obstes. Periculosus ē diuine volūtati resistere
Periculis xp̄iana religio. In forib⁹ hostes assunt. Prope ad radicē posita est se
curis. nisi vigilam⁹: nisi foris aio resistim⁹ hosti: actū est de nomine xp̄iano. Spes
magna salutis in tuo viro sita est si sumplerit arma ⁊ scutū ductorēq; se xp̄ianis s̄
buerit: liberabit dñs in manu eius populū suū ⁊ inanisimū draconē p̄teret. Qd
si puinciā hanc recusauerit: nec diuine vocationi paruerit: ceteri quoq; se subtra
hent: impediēq; sua culpa xp̄iane fidei expectata defensio: qd de sua magnani
mitate baudqua; putam⁹: cui magna seimp ⁊ p̄dara cordi fuerūt. Expiaz vere
mur ne viri pposito aduerseris ne retētes ire volentē: obijciēq; moze mulierum
mille pericula amantis est ab amato nō posse diuelli. Concedim⁹ ista cōiugio nec
miramur acerbā tibi futurā eius absentia: sic maritalis exposcat affectio: s̄ maior
est xp̄i charitas. Si plus virū q; deū diligis nō es deo digna. In euāgelio B̄ legisti
Deo nihil negari pōt. Caue ne tui amoris cā virū a deo seingas. Quidē hoc eēt
nō amare. Moli eē impedimēto bis q; diuina maiestas ordinat. Recordare quot
accepisti a deo bona: nec velis ingrata videri. Deus hūc tibi quē diligis virū de
dit: audebis ne p paruo tpe reposcenti negare. Cōcessu ⁊ in multos annos: pau
cos menses pcedeti nō pmittes. Caue ne celestē maiestātē offendas: in cui⁹ ma
nu est virū tuū auferre cū velit: nihil ei negandū est q; pōt cogere. Siue veniat cō
iung tuus vt ea faciat q; iubet. siue debeat peccata sua hoc itinere ⁊ sue saluti cōsu
lat: eris tu q; meriti sui particeps: si p seruitio dei mariti absentia equo aio tuleris.
Propone tibi ⁊ cōiugi mouendū esse aliqñ: ⁊ q; erate. puecti ambo diu simul
in b̄ seculo eē nō possitis. Fugit vita mortalis ⁊ q; sum⁹ cito euanesat: q̄reda ē al
tera q; neq; molestias habet neq; finē. Illic thesaurizandū est illuc aspirandū.
Si virū tuū in puinciā sibi decretā iusseris ire: aut ire volentē nō impediueris ⁊
illi ⁊ sibi optime p̄sules: ambo post hanc vitā cū r̄po regnabitis: alioqñ ⁊ illi ⁊ ti
bi timeamus. Hortamur igit ne viam viri impediās: ne absentia parui t̄pis inui
ta sustineas. Redibit ne dubita cito ad te gloriosus. gaudebisq; ⁊ tui ⁊ sui cā. Am
bo in hoc opere celestis vite p̄mia cōsequimini: ⁊ qui fuistis in hoc mundo feli
ces: in altero eritis beati pius ⁊ misericors deus in aio tuo ponat que sue sunt be
neplacita voluntati. Datū rome.

Mandat electū ep̄m assunere
⁊ nullis aduersis cōtrahere.

Epistola. ccccvij.

Pius r̄c. Dilecti filij. S. r. a. b. Cōmissa nobis desup cunctoz fidelīū curā:
nos vigilare cogit: ne sathan diuisionis auctor aduersari⁹ nr̄ p̄ualeat: ⁊ cre
ditas nobis oues aut mactet aut dissipet. Hinc ē q; cause eccl̄iastice liber
tatis ⁊ iurisdictionis cōseruande p̄tra vos p dilectū filiū electū leodiē. dñm v̄m
mota: ⁊ ob hoc eccl̄iasticū interdictū posuim⁹: offeratisq; vt intellexim⁹ ea q; ad hui⁹
differētē sublationē oportuna credunt. Dignū arbitratū sum⁹ vt vices nostras i
ea causa taliter interponam⁹ q; eccl̄ia leodiē. releuet ⁊ diuinus cultus resumat
atq; inter vos ⁊ ip̄m dñm v̄m bona pax ⁊ cōcordia fiat ⁊ p̄seruet. Ob quā rem
feliciter pagendā mittem⁹ de p̄ximo virū pbatū sufficiētē de hac pt̄ate fulcitum.
Quapropter vos in charitate hortamur: atq; aplica auctoritate districte p̄cipiē
tes mādā: ne p vos aut p viros seu aliā quēq; dicto dño v̄o electo. seu alijs q;
buscūq; in hac cā aduersarijs moueatis guerras: aut viā facti cōtra ip̄os quicq;
attentare p̄sumatis: s̄ venturū ad vos nostri ex parte expectetis: ne sanguinis ef
fusio (si qd absit interuenerit) deū offēdat ⁊ cām ipsam difficiliorē desperatāq;
reddat. Datum rome apud sanctū petrum sub anulo piscatoris die. ij. Janua
rij. Anno. M. ccc. xij.

Penitet olim cōposuisse tracta-
tum de duobus se amātibus.

Epistola. ccccx.

Ractatū de amore olim sensu pariterq; etate iuuenes cū nos scripsisse re-
colimus karole fili dilectissime penitētia imodica pudorq; ac meroz aim
nostrū vebementer excruciant. quippe qui sciamus quicq; ptestati expres-
se suū? duo contineri in eo libello: aperta videlz sed heu lasciuia nimis prurien-
teinq; amoris histōriā: et morale quod eā consequit edificās dogma. Quoz pri-
mū fatuos atq; errantes video sectari q̄ plurimos. Alterū heu dolo: penē nul-
los. Ita imprauatū est atq; offuscātū infelix mortaliū genus. De amore igit qua
scripsimus olim iuuenes cōtemnite: o mortales atq; respuite: sequimī que nunc
dicimus et seni magis q̄ iuueni credite. Nec priuatū hominē pluris facite q̄ pou-
tificem. Encani reuicite: Diūm suscipite. Illud gentile nomē parcytes indidere
nācenti: hoc cbristianum in apostolai u suscepinus. Porro si quem descripsim?
curiali lucretieq; amorem deuoti vt accepimus. O miseri: O insipiētes perlegi-
tis buc propensius iaminiā accedite. Quando quidem non dīozum modo: sed
omnium amorēummo vt poete fingunt deum amoris cupidinem quanto vale-
mus ingenio quanto possumus artificio describemus. Si artem quentis o scri-
ptorum nostro: um curiosi lectores: plus artis profecto hic q̄ ibi reperietis. Si
fructum: si compendium: si ornatū hic totus est fructus compendium totum: de
ornatu aliozum decur iudicium.

Udimus effigiem lasciuia nuper amoris
Que nimium mentem mouit imago meaz
Nec barbā malis: nec corpe tegmen habebat

Nudus terga manus pectora crura pedes
Et humeris ale suberant et flexilis arcus
Lumina sub tenero ceca superalio
Cur puer imberbes nulla lanugine malas
Cur melius nulla corpore velle tegat
Lumine cur careat pharetram cur gestet et arcum
Cur habeat pennas calliopea refer
Sic ego. Sic retulit quefiras ilico causas
Maxima pegasei calliopea chozi
Qui sapit euitat malefana cupidinis arma
Et tm̄ pueros intrat ineptus amor
Siue q̄ est puero similis qui cepit amare
Et perit mente. pingitur inde puer
Pingit et nudus. nullum seruare pudorem
Et meminit simplex et manifestus amans
Pingitur et cecus quia non bene cernit bonestū
Nec scit quo virtus quo ferat error amans
Vel quia que peccet credat secreta latere
Cuncta nec in sese lumina versa videt
Sic est omnis amans sic se sic omnia nescit
Consilium famiam federa iura deos
Aurea q̄ curuo torquebat spicula cornu
Pungere corda ferus significatur amor
De leuibz volucres humeris suspendeat alas
Causa est: buc illuc q̄ leuis errat amans
Vel q̄ amor cursum non seipz seruat eundem
Hunc abiit et paruas post redit inde moras
Dixit et pressis omniuit orsa labellis

Effudi tales protinus ore sonos
 Quā vidi effigiē pbaretrā gestabat ⁊ arcū
 Factamen in dextera non fuit vlla sua
 Sed quoniā veterum fingere poemata vatū
 Quos ego quid tenere cōmemorasse putem
 Dic quare nain tedas fertur gestare cupido
 Dic precor armatas curbabet igne manus
 Quęscitā verbis respondens musa duobus
 Sic leuiter causam reddidit. Ant amor
 Accipel ascui quęnam sit amoris imago
 Carolecypriace gloria magna soli
 At melius miserū caucas dum nois amorē
 Et redeas ad te dum mea iuxta leges

Non insulū igitur vt est apud lactantium quidam poeta triūphum cupidi
 nis describens non modo potentissimū deorum cupidinē sed etiā victo-
 rem facit. Enumeratis est moribus singulorū quibus in potestatem cupi-
 dinis ditionēq; venissent: instruit pompam in qua iupiter cum ceteris dñs ante
 currum triumphantis ducitur catbenatus. Eleganter id quidem a poeta figura-
 tum: sed tamen non multum distans a vero. Qui enim virtutis est expers: qui
 cupiditate aut libidinib⁹ vincitur malis. non cupidini vt ille finxit sed morti sub-
 iectus est sempiterno. Stultus autē marcustullius inquit lactantius qui gayo ver-
 ri adultera obiecit: eadem enim iupiter quem colebat admisit qui pelodio foro-
 ris incestum. At illi optimo maximo fuit ⁊ soror ⁊ coniunx. Quis est ergo taz er-
 cors qui hunc regnare in cōlo putet: qui ne in terra quidem debuit. Aspice quoq;
 phos vite magistros moresq; eorum ⁊ vitam diligenter inquire: ⁊ inuenies pau-
 cis exceptis iracundos: cupidos: libidinosos: arrogantes: proteruos: ⁊ sub obtē-
 tu sapientie sua vicia palliantes: cum domi faciant ea q̄ in scholis arguissent. Mē-
 tor: fortasse accusandi gratia. Nonne idipsū tullius fatef ⁊ quent in hec verba
 Quotus quisq; phorum inuenit: qui sit ita moratus: ita animo ⁊ vita institutus
 vt ratio pasculat qui disciplinam non ostentationē scientie legem vite putet: qui
 obtemperet ipse sibi ⁊ decretis pareat suis. Videre licet alios pecunie cupidos:
 alios glorie: multos libidinū feruos: vt cum eorum vita mirabiliter pugnet ora-
 tio. Hec cicero. Quā de re coacti sunt q̄plures: ibi vō maxime qui sequunt in ve-
 nerem. inq; libidinosos ⁊ molles: immo in brutales veneris mundi q; amatores
 taliter exclamare.

CPrudentius

Ha venus ad nutum trabis omnia numina celi
 Astra moues alioq; rotas errore planetas
 Accendis gelidam sub fratris lampade pbebem
 Lūsera: tu ceca: cecī tu ianua leti
 Corpora tu maculas animas in tartara mergis
 Abde caput tristi: iam feruida pestis abyssō
 Occide prostrubulū: manes pctē: claudere auerno
 Vnq; tenebrosū noctis detrudere fundū

Archibrenius

Combussit frīgium pastorem pergama grecos
 A veneris surgens faculis amor ignis ⁊ ira
 Canduit albi des veneris mēssiq; fauilla
 Hoc sale sal hominū salomon insulos amari
 Demeruit: morē qui amaro gessit amorē

Iuuenalis

Sunt qui vicia herculis inuadūt ⁊ de virtute loquuntur

Quem agitant ego te cecentem serte verebor

Infamis varillus aut: quo deterior te

Zoripedē rectus derideat etbiopem albus

Lactantius. Igitur qui docent tamen nec faciunt: ipsis preceptis suis detrahunt pondus Quis enim obtemperet cum ipsi preceptores doceant non obtemperare. Bonum est recta ⁊ bona nestra precipere sed nisi ⁊ facias mendacium est. Et est incongruens atque ineptum: non pectore sed in labiis habere bonitatem.

Seneca in epistolis. Plurimum propter tales sunt ut sint deserti in conuiuium suum. Quos si audias in libidine in auaricia in ambitione perorantes: iudicium suum perfessos putes adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa. Quos non aliter intueri decet quam medicos: quorum tituli remedia habent pixides venena. Quosdam vero nec pudor tenet vicioꝝ si patrocinia turpitudinis sue fingunt: ut etiam bonesse peccare videantur. Faciet enim sapiens qui non probabit ut etiam ad maiora transitum inueniat. Sed relinquat mores bonos si tempus aptabitur quibus alii videntur in gloria aut voluptate vixit agere rei causa. Lactanti in institutionum libro tertio anastasio circa iacari magistro cuius tibi de nobili sortito fuit consuetudo. Quod flagitium grauis ille philosophus doctor sic defendebat ut diceret multum in se ⁊ ceteros thaidis amatores inesse quod ipse haberet thaidem: alij a thaide haberent. Quod clara ⁊ bonis imitanda sapientia. Quicquid viro liberos in disciplina daret: ut disceret bene meretricem. Aliquid in se ⁊ peccatis inesse dicebat: quod illi sua bona perderet ipse gratularetur luxuriantem. In quo plane sapientior meretricis fuit qui sic probum habuit plenone: ut ad se omnes iuuentus doctoris exemplo ⁊ autoritate corrupta sine ullo pudore concurreret. Quid ergo interfuit quod philosophus ad meretricem famulissimam comeareret: cum enim populus ⁊ niales sui videret omnibus peccatis nequiores Nec satis fuit ita viuere sed etiam docere libidines cepit: ac mores suos de lupanari ad scholas transfudit: differens voluptatem corporis esse summum bonum. Que doctrina execrabilis ⁊ pudenda non in corde philosophi sed in sinu meretricis est nata.

Reserat thurco fidei nostre veritatem ⁊ colligit errores machometi atque secta suam.

Episto. ccccx.

Quis episcopus seruorum dei. Illustri machometi principi thurcorum. Timorem diuini nominis ⁊ amoris. Scripturi ad te aliquid pro tua salute ⁊ gloria. proque communitate gentium consolatione ⁊ pace. Mortuam ut benigne audias verba nostra nec prius damnes quam iudices: nec prius iudices quam singula diligenter intelligas Accipe que scribimus in bona parte ⁊ usque in finem patietur audi. Si bona sunt que suademus amplectere. sin mala respue ⁊ in ignem mitte. Neque idcirco epistolam reticias quia christianam uois est: ⁊ eius christianum qui ceteris preest. Non enim te odio persequimur: neque tuo insidiamur capiti quis nostre religionis hostis eristas: ⁊ armis christianam uideas plebem opibus tuis non tibi sum in sensu: diligimus iubere domino inimicos nostros. ⁊ per persecutoribus nostris oramus. Sapientibus ⁊ insipientibus debitor es sum ⁊ omnes cupimus fieri saluos grecos: latinos: iudeos: saracenos: omnibus optamus bona. Sed scimus quia bona non minime assequi posse. qui extra euangelium degit: ⁊ a christo domino nostro est alienus. Noli autem aures claudere aut oculos auertere: cum christum noiamus quem machometea lex in qua natus es ⁊ uirum sanctum ⁊ prophetam magnum: ⁊ uirginis filium: ⁊ miraculis clarum dicit Multa tibi per eum ⁊ maxima bona aduenient si ei credideris ⁊ eius sacris initiari uolueris. Mortesces bec cum principium accipies: sed audienda est tota lex. deinde iudicium promittendum. Audi: quo tendimus. Multa tibi ⁊ tuis per genitoribus cum christianis bella fuerint. Multum sanguis effusus est. Multe vires deletæ. Sacre edes incesse. Rapte uirgines. Violate matrone. Vastati agri. Scelera perpetrata sunt. que cumque in mentem venire possunt duz thurcus ⁊ christianus uter impet gladio contendit. Tibi ut fama ⁊ opera ipsa loquuntur: ingens desiderium est christianos sub iugum mittere: ⁊ imperium latini nominis obtinere. Et sunt fortasse qui hoc facile suadent: ⁊ omnia tuis

armis peruis dicunt: et alij tuas vires amplificantes xpianas attenuant. alij in di-
uisionibus et odijs que gentē nostrā excedit spem collocant: baud difficile existi-
mant eos vinci ab exteris posse: qui domi dissident. Istos nō ita ignariū te credi-
mus nŕarum rerū. quin scias quanta est xpiane gentis potentia q̄ valida hispa-
nia: q̄ bellicosa gallia: q̄ populosa germania: q̄ fortis britania: q̄ audax polonia:
q̄ strenua hūgaria: q̄ diues et animosa et bellicarū perita rerū italia. Sola bunga-
ria diu pgenitores tuos et teiplum fatigauit. Sexuagesimū iam annū aduersus
hungaros thurcorū signa ferunt: et adhuc circa sanum ac danubiū berent. vna te
gens tuasq; vires agitat: quid facias si tibi cuz italica aut gallia aut germania res
fuerit amplissimis et robustissimis populis. Fortasse est qui dicat iustinianū im-
peratōrē constantinopoli sedentē nūŕo in italiam bellisario: cū parua manu mi-
litum perditū romanē et reliqua loca vsq; ad alpes recuperasse: nec te iustiniano
minore eē. Cane ne te fallant adulatores: domesticā regū et assidua pestis. facies
p̄ncipes magna de se loquētibz aurē prestant atq; idcirco sepe decipiunt. Ra-
rus est qui non se vero maiore credat. Iustinianus vniuersę grecie et illirici et alie
et libie dñs erat: et italiā nō acquisiuit: sed recens perditā recuperauit: et a gothis gē-
te barbarā: non ab italica abstulit: nondū amor impij romani in mētibz italici reŕri
guerat: neq; vllus erat qui barbaricū iugum equo animo ferret: cuncti arma pro
imperio et pro patria magnis animis susceperūt. nec tam bellisarius italici liber-
tatem restituit q̄ itali suum decus vendicarunt. Tui progenitores nūq; aut pos-
sederunt italiam aut viderunt: nec tibi ius vllum in ea est q̄ si pergas italiam in-
uadere. senties tibi cum viris bellum esse. Fatemur res claras tui maiores egre-
re nec tua minora sunt opera qui constantinopolim expugnasti: et peram e regione
ianuensium. coloniā et peloponnesum: magna ex parte in cēditionē accepisti: et in
rastia et in malachia non paucum agri adeptus es: et sepe tuos hostes fudiŕi. et h
anno. Synopem vetustā urbem metis eupatozin in captiuitatē abduxiŕi. Et io-
bannem cassanum p̄lio congregati ausum superasti. Magna bec tibi vidēt nec
nos parua dicemus. At iulius cesar cum de victoria pontica triumpharet in cur-
ru quo vehebatur bec verba iussit inscribi. Veni: vidi: vici: imbelles eas gentes
et parui momenti existimans. quas pompeius paulo ante domuerat: et tu hac esta-
te superasti. Alia est alioz natura: alie vires: alia ingenia: alij animi. nesciunt
subesse qui soliti sunt preesse: et nunc tota italia arma est: equis et hominibz ple-
na. nec pecunia caret: que nervus belli dicit. Nō pugnabis contra feminas: aut
italiam: aut hungariā: aut aliam in occidenti prouincias ingressus: ferro hic res
gerit nō asiaticis sudibz calibz torax pectora tegit. equi sūt et boies tecti pugnāt
ordines seruant: nec vano metu pauent. Fortior sit necesse est et manu p̄mptior
et animo prestantior q̄ eos loco depellat. Nec christiana discidia desiderio tuo cō-
ducere putes: aut in his confidas: vniēt christiani omnes: quando te audiant
interiora xpianitatis accedere: nec tu melius christianoꝝ paci consulere potes:
q̄ validis et magnis copijs xpianitatem inuadens: cessabit priuata odia vbi pu-
blica senserunt: et cōiunctis viribus aduersus cōmunē hostē arma fument. Nec
tu necesse arbitris ad pulsandas tuas incursiones ad cōprimendū tuū impe-
tum: tuasq; vires elidendas: totam xpianitatē vniendā esse: qd fatemur difficile.
Sed vna ex quatuor nationibus satis fuerit supq; satis tuas copias profligare.
Atq; vt de alijs taceam: q̄ plures esse in tuo palatio arbitrant qui terrā italiā lu-
strauerūt: et vires et ingenia nōscūt: ipos audi atq; interrogant equari tuis viribz
italia possit. an vinci tuis armis. an tuo impio subiici. Plus negocij romāis fuit
italia acquirere q̄ ob reliquo freno imponē. Dicit alijs qd supra tetigit? in-
stina odia que nŕam gentē exagitant: introitū tibi in italiā posse prebere et si vn
p̄ncipum te excludat: alterum inclusurū daturumq; aditum. Sūt diuisiones sa-
ne et inimicie et simul atq; inter itales plures et graues et piculese: et vtina non

ēent. S3 nullus ē q̄ dñm pati nō xpianū velit oēs i fide orthodoxa mori volunt.
Nulli anim⁹ ē a religiōe recedē. Nō hic inuenies qd̄ tui maiores apd̄ grecos q̄ cō
tendētib⁹ de impio diob⁹: nūc vni nūc alteri min⁹ potēti auxilia misit: cre
dō nec ambo enervatos ⁊ exhaustos eicē: ⁊ sibi principatū arripuerit. Aliē sūt ita
lie potētie: ali⁹ regū oculi: alia ciuitatū p̄silia venetoz⁹ respublica sapia diues ⁊ au
ro: xpe deuota: vt nra fert opinio prius euerteret fundit⁹. q̄ hoste religionis in ita
liā patiaf intrare. atq; bec qd̄ p̄ sese qñ statuerit nullis adiuta vicinis tuas opes
euerteret tantū terra mai⁹q; pōt. In florentine vrbis magnificentiā ignozes ⁊ vi
res ⁊ opes et quātus ē in ea religiōis cultus: quāta erga ibm reuerētia: quantus
amor: credis ne fieri possē vt bec ciuitas italiā diuerse religiōis boibus aperiri si
nat: Sūt alie multe vrbes insignes: multi p̄ncipes dari et magni. Nihil de regno
sic lie dūcimus qd̄ armis bac tepestare p̄cutit: nō possum⁹ multa nobis de illo p
mittere: h̄ tñ hoc asserere q̄ q̄ duo reges de ipso litigēt et bello decertēt: malue
rit tñ vterq; regno priuari q̄ tuis auxilijs victoria potiri q̄ si ad te alter p̄fugerit
tot⁹ italiē in seodia cōstrauerit. In gallia cis alpina q̄ et ipa pars ē italiē dux me
diolanēsis in armis excellit et potētia: par regib⁹ b̄. Nec parue sūt ducis mutine
vires aut ianuenis qui lignibus p̄est mari. Nō p̄tendendus ducis fabandie opu
lētus et validus in italia p̄ncipatus. Adest marchio matuan⁹. Sūt ali⁹ cōplures
vrbū dñi. q̄bus nihil pōt esse molestius q̄ nobilē italiā vane sup̄stitionis ritu se
dan. De nobis et ecclie romane ciuitatibus et puincijs tacimus. qñ nram tibi p
fessionē baud ignotā eē p̄fidin⁹: quibus sola cura est seruāde et ampliande fidei
dñi nri iesu. Nec si accepisti ab alijs gaudemus. veritatem em̄ accepisti. Si mi
nis hortamur bec discutas et verū vestiges: inuenies nihil nos eē mēitos. Nō
soliū sibi ille vt quidā ait de euāgelij pagina recitamus. Difficile est atq; adeo dif
ficile vt impossibile dici queat: te tua in lege p̄manentes: voti cōpotem fieri si vt
aiunt imperij xpianoz⁹ desideras. Dices q̄ plurimos tibi xpianos subesse: et de
reliquis idē speras: nō est par rō. paucissimi sub tuo imperio xpiani sunt: qd̄ ad ve
ritatē ambulat euāgelij. Omnes aliquo sunt errore imbuti. Quis p̄m co
lant armeni: iacobite: marenici: et alia quedā nomina greci a romane ecclesie vni
tate aberant. cuz tu constantinopolim inuasisti: neq; adhuc decretum florentinū
acceperant et in errore stabant: neq; de sancto spiritu: neq; de purgatorio igne cō
sona recte fidei sentientes. Pauci fortasse inopes veri xpiani: necessitate nō vo
luntate tibi obediūt. Et vrbes italiē potētissimas nō est tuuz cogere: validiores
sunt q̄ tuis queant exercitibus supari. Nosti que tibi acciderūt cum taurinū in
uasisti: qd̄ nostra etas belgradū vocat. Pauci cruce signati innumerabiles tuas
copias prostrauerunt. Nō est de italīs speranda victoria quibus aduersa fuit in
hungaris pugna. Quocirca vt eo tandē veniamus quo nostra festinat oratio et
id dicamus quod ad scribendū cōpulis: tuamq; gloriā et tuam salutē tibi deniq;
ostendamus. Adhibe bis paucis animū. Si vis inter ch̄stianos tuum imperiū
propagare et nomen tuum q̄ gloriosum efficere. non auro: non armis: non exer
citijs: non classibus opus est. Parua res omnū qui bodie viuunt: maximum
et potentissimum et clarissimū te reddere potest. Quæris que sit non est inuentu
difficilis neq; procul querenda: vbiq; gentium reperit id est aque paucillus quo
baptiseris et ad ch̄stianoz⁹ sacra te conseras et credas euāgelio. Nec si scieris
non erit in orbe p̄nceps qui te gloria superet: aut equare potētia valeat. Nō os
te grecoz⁹ et orientis impatorē appellabim⁹: et qd̄ mō vi occupas et cuz iniuria
tenes: possidebis inre xpiani te oēs venerabunt et suarū litū iudicē faciēt. Op
pressi vndiq; ad te vcluti cōe patrociniū cōfugiēt: ex toto fere orbe ad te. puca
bis: multi sponte sua sese tibi subijciēt: tribunalia tua sequent⁹: et tributa p̄stabit.
Licebit tibi surgētes extingūe tyrānides. iuuare bonos: oppugmare malos: nec ro
mana ecclia te arguet recta viua dēte. Eadē ent erga te charitas p̄me sedis q̄ ce
teros reges: et tāto maior q̄nto eris ipse sblunior. Facile b̄ pacto sine s̄guie sine

armis multa poteris uacisci regna. wladislaus lituanie princeps vituldi frat cum
aspiraret ad regnū polonie: eētq; infidelis ut voti sui cōpos fieret: xpian? effect?
ē z regnū obtinuit: nūc fili? casimirus regnat: alē fili? q; etiā apd būgaros regna
uit in bello p genitorē tuū gesto supat? occubuit. Quid reris de te fier xpianis ini
tiato sacris. Magn? erit ad te cōcursus z felicitas gen? existimabit inf subiectos
tuos annumerari. Quippe ut arbitramur si xpian? fuisses: mortuo wladislao būga
rie ac bobemie rege: nemo pter te sua regna fuisset adept?. Sperassent būgari p
diuturna belloz mala sub tuo regimie pacē z illos bobemi secuti fuissent. Sz cus
eēs nre religionis hostis elegerūt būgari uiri fortes z fidelissimi: religionē poti?
cū bello retinē q; ea pdita pacē psequ. Quot sūt in epiro: i pelopōneso: i macedo
nia: i reliq; grec a: i dalmaq; a: i insulis. eger: carpaci z yoni maris: q; tuū impiū nō
alia de cā refugit: nisi q; alien? es a xpi ritu. z bi mō ad nos mō ad alios recurrit:
opēz petūt: extrema oia sbituri pusq; te circūcisū z alienigenā: dñz ferat: z nos
eos aliqñ argēto aliqñ frumēto aliqñ reb? alijs subleuam. Qd si baptizat? eēs z
nobiscū ambulares in domino dñi cum p̄sensu: nec illi tuū impiū tanto tpe formi
darēt: nec nos eis aduersus te ferrem? opez. Sz tuū poti? brachiū in eos implo
rarem?: q; iura ecclie romane nōnūq; vsurpāt: z p matrē suā cornua erigūt. Et si
cut nri antecessores stephan? adrian? leo aduersus daerulphū z desiderij gēt? lō
gobarde reges pipinū z karolū magnū accersiuērūt: z liberati de manu tyrānica
impiū a grec? ad ipos liberatores trāsulerūt. Ita z nos in ecclie necessitatib? tuo
p̄cōiūno uteremur. z vicē redderem? accepti bñficiū. Q̄nta eēt abp̄dātia pacis
quāta xpiane plebis exultatio: quanta iubilatio in omni terra. redirent augusti
tpa: z q; poete vocat aurea secula renouarent. Bitaret pard? cū agno: z vitul? cū
leone. Gladij verterent? i falces i vomeres ac ligones rediret oē ferrū: excolerent?
agri: euelleret aspera dum?: terra nitesceret: vici reparent? z vrbes resurgerēt cē
pla deo sacrata q; ceciderūt emergerēt: collapsa mōasteria z plena viris religiosi
diuis oia laudib? psonaret. Q̄ quāta tibi redūaret felicitas q; ad eternū pastoris
quile cūctas redigēs oues. Q̄ quātū te oēs amarēt: obfuarēt: extollerēt: q; cōis
oim pacis z salutis fuisses auctor. Dicit aliq; hāc pacē hāc vnionē hāc cōem le
ticiā būi posse sub tua lege. Errat q; b cēset: multos reges multos populos vnitos
eē oz: pusq; tuā legē ubiq; diffemines: nec si vnias corpa vnies aios: sciūt xpiani
suā legē sanctā eē z verā z salutarē: nec dimoueri ab eap̄nt. Q̄uis aliq; aut libidie
ducti aut auaritia tracti: aut voluptati illecti: aut metu mori attōiti: aut cruciatu
supati. nōnūq; circūcidant?: z i tuos nre pcedāt. q; si corda posses inspicē: itellige
res neminē eē q; libent? p̄sulcoq; recesserit ab euangelio. Q̄ndim? supra q̄ntū p̄cel
lāt xpiane gen? vires. Et q; difficile sit tot nationes xpm colētes euicē. Nō ē q; pa
cē speres sub lege machometheati: q; nō ē sal?. difficultates exp̄mentē ipse vides: q;
erit multq; xpianis bisq; oīno nō veris impas: mīme tñ eis tua legē p̄suadē potes
msin? p̄suadebis veris q; nō i argumētationib? rōnū: i solo ferro fūdātā ē: z q; vi
cere disputādo nō sperat: z vici formidat. Nō sūt xpiani q; vel bello supari possint
vel disputatiōib? decipi. qñ z armis excellūt z rōnib? munitissimi sūt: nō solū diui
ne scripture: s; ēt p̄bice. Impossibile est sub lege machomethebe vnionē fieri. sub
xpiana facile fieri pōt. Et id mag ex pte i tua volūtate cōsistit. Tu vn? si annuas
ethurici oēs annuēt. Nec syri aut egypti aut arabes aut libies aduersabunt? tecuz
q; qd ē tra bellespōtū z euphrate z q; qd possides i europa pueret. Quid faciet
bacul? egyptioz arūdine?. qñ xpiani te vident effectū. Quid imbellis arabs qd
nudus afer. Oibus his ethiopes iminēt: p̄bio iohāni parētes. q; xpianus est non
poterūt z illis z reliq; xpianis obistere. Nili cursus retinere possūt ethiopes. z
agregatā aquā dimittē q; rūpat aggeres. Et totā inundet egyptū. atq; submerget
cū sydus apparet arcturi byspani z siculi facile mauritaniaz inuadūt z cathalanā
cū ianuefīb?. Scis quātū valeāt occidue classes. z quātus est terror vel timor v?
alexandrinis vel ceteris oriētalib? qñ xpiane trēmēs ad eos nauigāt. Qua certe

auctoritas et ai magnitudo: et in bellis felicitas apud omnes admirationi est quam machometas sequitur legem. Quod si te nobis adiungeris breui totus oriens reuertetur ad christum: vna tamen voluntas pacare orbem poterit. Et ea tua est si ad baptismum gratiam se converterat. In te est crudeliter bellis imponere finem et tantum pretere mortaliu bonum quantum effari non possumus. Queret aliis quod quiescet orbis: turbis ad christum converteris. quam nec ipsi christiani inter se concordantes existunt. et multa per italiam germaniam galliam: et reliquis provinciis defuerunt bella. Diximus diffidere inter se concordantes existunt. Et multa per italiam germaniam galliam nostre gentis boies non negamus et pluribus in locis ferro contendit diuino olim consilio sub octauiano propter reuerentiam saluatoris qui tunc secundum carnem natus est ea pax in orbe fuit quam nec antea nec postea visa est. Difficile est et per modum impossibile quiescere in terris omnia: ubi boies sunt affectibus subiecti reprobis. Illud ambitio exagitat: hunc cupiditas trahit: libido alium impellit: multa est inter mortales belli materia: sed non sunt tam atrocia inter christianos plura quam inter turbos et christianos. Christianus cum christiano de agri possessione: de regno: de impio: de gloria contendit: cum turbis de religione: de libertate: de vita. Inter christianos qui bello vincunt positis armis nec vitam nec libertatem amittunt: et multis etiam patrimonia dimittunt. principes imperio priuant: inferiores dominum mutant: reliqua tenent. In preliis que gerunt aut cum turbis aut cum saracenis qui succubunt si vitam non amittunt in seruitutem redigunt. et multi etiam religioni renunciare cognunt. Pecacabilissima sunt et imanissima bella: que si tollantur quod in te situm esse monstrauimus pax maxima exoritur et vniuersalis quies. Non sunt reliqua bella huic comparata faciem quodammodo pacis habent et oculi: nec illa tam multa erunt quando vnus afflitus solo nutu cōpescere possit iniurias. qualiter te futurum non ambigimus si cum tua potentia christianus efficiaris. Vides ne quantum tibi laudis affert baptismus lauacrum quantum cum christo sublimis: et conspicuus redderis. Quis prohibet aquam quid metuis. Quis fortasse aulicorum times tuorum: quorum non dubitamus dicturos tibi aliquos: quod cogitas quod agis. quorum sum te tua voluntas trahit. Vis baptizari vis christianus fieri. Nescis quod periculum adis. omnes te turbis deserent: et ubi existimas fieri magnus fies nullus: et turbis natus turbos deseres inter turbos creuisti: turborum te manus extulit. turbis asia et grecia gubernatur: turbis exercitibus prestant. qui si vel minimam famam tue mutationis acceperint: euestigio sumptis armis te deiectione: imperatorum alium substituit tu nudus et expulsus euaseris: apud christianos medicabilia panem: nam quod turbus est quem sue religionis peniteat. moriemur omnes priusquam peribere iugum excutiamus. Non sit parua quam isti obsequuntur adhibenda est et huic parti medela: qua nemo tempore melius inuenerit. Nosti tuos boies et quibus provincias commiseris: non ignoras quanta sit cuiusque fides. et quod animus non te latet non sit sine piculo magni facinus et memorabile vitium sunt quam paruo emunt: diligentia hic et labor et opus est. puestiganda sunt amicorum consilia. noscenda subditi ingenia: et bis vteremur est quod fidos et prudentes videris. Seruiunt tibi non pauci ex christianis nati. quam quibus arcibus si sunt non tamen christiani nomen oderunt. His exercitus bis prefecturas reddere potes quam tui sunt amantissimi: et ita regnum ordinare: ut quam velis prelo sint omnia tui subditi magna ex parte greci sunt et armeni ut diximus. Iacobite et ceteri aliquot erroris habent. christiano tamen nomine censent. nec aliud magis cupiunt quam te silem eis esse: et illum deum colere quem colunt ipsi. sperant meliori esse loco futuros quam nunc macipia quam uilissima sunt. tributa et soluunt grauiam iniurijs afficiunt quotidianis ad bellum ducunt inuicti et inermes cedibus exponunt. priuant liberis et vxoribus: miserrima res est postquam filios educauerunt: eos perdunt: rapiunt in palatium pueri circumdant et machometis ritibus imbuunt. Videtur infelices parantes non modo corpora liberoz verum animas etiam ire perditum et angustiatum inter tot calamitates plorare non presumunt. maiora mala timeas. Memore bonum te diligis. neque enim natura fert ut eos amemus quam quibus patimur mala: quam si te christianum cerneret: mirum modum diligeret felicitatem tuam cuperet: et oibus studiis

tuā gloriā q̄rerēt. ⁊ filios suos ⁊ seip̄os q̄libētissime tibi cōfaret māg̃ ē hōz mol-
titudō: ⁊ p̄ sua religione p̄stātia. Qz si p̄udent eos tractauer̄. nūb̄ tibi de religio-
ne thurcor̄ verēdū erit. Per medios inf̄ xp̄ianos sefevidētes tue poti⁹ volūtatē
p̄sentiet. fortunas ⁊ dignitates fuaturi q̄ mori piculo se subiciāt. Nō suadem⁹
rē nouā aut insuetā. tritū est iter qd̄ ostēdū. Multi s̄ ⁊ magni reges ingressi sūt
Apud fr̄acos ⁊ gētilis ⁊ idolatra xp̄ian⁹ effect⁹ ē dodonē. ⁊ simul cū eo regni. p-
ceres baptizari nō recusarūt. Apud būgaros stephan⁹ n̄ris micia⁹ sacris oēm il-
lā gēte xpo acq̄siuit. Apud vesogotas q̄ lōgo tēp̄e i bispania regnauerūt ⁊ vsq̄ in
bec tpa eiusce gen⁹ sanguis impat. Ricard⁹ lemgildi fili⁹ suadēte leādro ipalēsi
ep̄o arriane renūciauit beresi. ⁊ cū oī gēte sua catholiciā fidē cōplect⁹ est. Apud lō
gobardos agilp⁹ suā su piugis theudelūde reliq̄t idola. ⁊ cū oī p̄lo xp̄iane sese
legi subiecit. Apud hyberos q̄ sūt i asia impante p̄stātino maiorē rex genū cū con-
iuge ⁊ oī nobilitate atq̄ plebe ad p̄dicationē vni⁹ capteui mulieri relicto idolozū
infamia baptizāt⁹ est. S̄ qd̄ moramur. ⁊ nō exemplū illud adduxim⁹. qd̄ oīm ma-
ximū p̄stātīn⁹ ip̄e impator ac monarcha viā apuit quā tu ⁊ tui siles ingredi absq̄
vlla cūctatione possētis. Qēs q̄ eū p̄cesserāt impatores excepto p̄bilupo gētilēs
fuere: iouē: mercuriū: apollinē: bercurē. ⁊ alia q̄ sūt mōstruosa noia tāq̄ deos co-
lebāt. Senatui ⁊ oī rōano p̄lo stulticia xps erat. Proponebant passim edicta q̄
xp̄ianos cōp̄hēdi iubebāt: ⁊ nisi sacrificaret̄ idol⁹ crudelib⁹ modis infici. Nil vi-
li⁹ erat noie xp̄iano. Infame gen⁹ ⁊ maleficiū bēbat oīm q̄ xpo crederēt sub nero
ne: sub domitiano sub diocletiano crudelissimā i xp̄ianos defecit p̄secutio. ac cō-
stātīn⁹ accepit imp̄ij fastib⁹ postq̄ p̄uasus ē a siluestro p̄decessore n̄ro i simulacr⁹
de monia coli ⁊ vniū tñ deū eē cū pie ⁊ sp̄scō xpm̄ ibm ⁊ i euāgelica tñmō lege
salutē iueniri. nō ē cūctat⁹ xp̄i fidē āplecti. nō dixit senat⁹ mibi aduersus erit. resi-
stet p̄ls: copiaz duces alienabūt impio deiciat. S̄ alto aio iactās i deo sp̄z suā
edidit q̄ publice xpm̄ coli iussit: ⁊ eā fidē teneri ab oib⁹ impio subiect. quā b̄ti apli
petr⁹ ⁊ paul⁹ rōanis tradidissent: nec p̄terea sinistri aliq̄s sibi accidit. S̄ tūc po-
tissim⁹ excellēs ⁊ gl̄iosus euasit. cū i vextil⁹ suis crux dñi ibi apposita respēdūit.
Viderat p̄ q̄etē i aere signū cruc⁹. ⁊ vocē audiuert adicēt i b̄ p̄stātine vince pa-
ruit: vextilla cruc⁹ erexit: ciuilib⁹ bell⁹ finē iposuit sup̄auit hostes barbaros afflixit
impiū amplauit. pacē subdiū dedit: eccl̄ias apuit: palia sacerdotū celebrauit. be-
reles eliminauit: lucē quā accepat ab euāgelio cūctis gētib⁹ cōcauit. Magnific⁹
⁊ excelsus sup̄ oēs cefudes inuēt⁹. grecis ⁊ latinis n̄ris celebrat⁹ impauit ānos su-
pra. xxx. sedē imp̄ij apud bisantiū erexit. Et ampliat⁹ ciuitatis menib⁹ multisq̄ tū
publicis tū priuatis edificijs magnifice p̄structis de suo noie cōstantinopolis ap-
pellauit: ⁊ plen⁹ diēri apud nicomediā edito testamēto in quo filios imp̄ij succes-
sores reliq̄t. vt xp̄ianū decet sacris eccl̄ie receptis e vita decessit. Quid erat quod
ille ampli⁹ in terra posset optare: impio potitus est oīm maria vita ei ⁊ lōga fuit
p̄pauci obnoxia morbis: inimicos humiliatos vidit: et qd̄ hoib⁹ dulcissimum
eē solet. heredes amplissime fortune filios dimisit. Nec alienū fuit tantū impa-
torē q̄ xp̄ianā fidē tātope ampliauerit in alio seculo. cū xpo regnare vt est credē
cui seruauit duz hic viueret. Qd̄ si oib⁹ q̄ patriā auerint iuuerint defēderint: cer-
tū ē eē in celū diffinitū locū in q̄ b̄ti euo sempiterno fruant⁹: sicut p̄bi doctissimi tra-
diderūt: multo id certi⁹ de illis sperādū ē q̄ p̄ lege dñi vlt̄ suādā vlt̄ agēda lūmis
studijs p̄tēderūt. sicut de p̄stātino oñsuz est: quē sicut i terra felice fuisse vidicim⁹
ita et i celo b̄m credim⁹. Eadē p̄culdubio euētura tibi eē p̄fidim⁹ si nobiscū sapi-
ens rōm colas et magnū p̄stātīnū imiter: quē admodū rōani cū suo ipatore xp̄ia-
ni sūt effecti. ita et thurci vna tecū baptizabūt eritq̄ tuū regnū sup̄ oia q̄ sūt i or-
be: et nomē tuū nulla filebit etas. Latine te l̄se et grece et barbare celebrabūt nō
inf̄ mortales erit q̄ te potētia aut gl̄ia p̄cedat. Magna sūt b̄ q̄ p̄mittim⁹ maiora q̄
sequim⁹ de regno de potētia b̄ seculi. de gl̄ia b̄nana sum⁹ locuti. Caduca s̄ et incer-
ta sunt et fluxa. oēs moimur. oia nata occidūt: et omnia orta seuescūt: breuis est

humane prosperitatis cursus cito regnum deficit: nulla potentia longa est. Gloria quod clarior
nois quamvis de maximis rebus diu pleueret: finis tamen aliquando. et cum tempore deficit: nihil est in
mortales non mortale. coterit omnia tempora: esto duret per multa secula non tamen: quod dulcedo
post obitum laudis: aut donatus est homo in altera vita et nihil ei potest fama quod remanet
aut saluatus est: et ea non eget beatitudine: donatus eterna quod oier pte plenissima est
filios ac nepotes sperda maior noia inuuant: et nobis quod dux viuium? dulce est talis
hereditate posse relinquere. que sit posteritati solatiu. Est id quidem aliquo modo
bonum: sed meliora querenda sunt et stabilia bona: que nostra sint: neque vniquam nos dese-
rant. Philosophi quod peripateticos vocauit antiquitas tria bonorum genera posuerunt
et alia esse animi dixerunt: alia corporis: alia externa. Stoici ea putarunt bona existima-
runt que animi excolerent. Idcirco facit iusticia: prudentia: moderatio: fortitudo: et que
sunt alie in animo doctes: egregia corporis forma: roboris multitudine: nobilitate die-
telas opes inter bona non acceperunt: que neque sunt in potestate nostra neque possessori feli-
citate prestat. Sed neque ille quatuor virtutes que principales existimant tranquillam
homini mentem reddunt. nisi adiungant alie tres quas theologicas appellant: et animo
sunt: spes: fides: charitas. Tristis est et in anxietate moratur et torpet et angitur et
nihil boni operatur quod spe future vite priuatus est. Sine fide impossibile est placere
deo quod est vltimum bonum et finis in quem tendimus. Charitas diuino amore seruet
curiosa est. animam et primo consulit: quem iubet lex ut tamquam nos ipsos diligamus. Si
ergo animi bona cupimus: et moralibus virtutibus opus est et theologicis: neque in his
vlla est nobis cum tua lege contentio. Alia sunt in quibus discrepamus. Fatebitur
tua lex et vitam eternam in altero seculo repiri: et in his itineribus ad eum perueniri dicit
sua necessaria esse: vix enim ea fide quam nos recipimus amplectemur. Laudabit charita-
tem sed alia eius officia dicit quam christianam. Sine spe non posse bene hominem esse fatebitur: sed spe si
non longe diuersum a nostro recipiet. par erit in hominibus bellum in rebus. Fatebatur hec nunc
pretio: et quod vera et eterna bona ex fide christi persequi possis: et animam tue consulere. quod im-
mortalis est ostendam. Etiam enim huius seculi quod dicunt bona concupiscas: et in mortales
magnam videri vis: non tamen animam tue oblitum te credimus nec ex illo numero censemus: quod
cum epicuro et aliis absurdum delirantium philosophis: extingui animam si cum corpore putauerunt:
nec rursus te sine deo esse censem? sicut olim de calceis in hispania traditum est quod nullum
collebat deum. Et de pitagora quem ferunt dicere solitum esse: non ligare sibi animum de aliquo esset
quod disputatio adeo ipsa iudicata est: ut ab atheniensibus auctor eius eiecitus sit. Et libri
in quibus ea pertinebant exusti. Possidoni? scripsit epicurus nihil de deo sensisse: sed ea quod
de deo locutus est inuidia depellere causa dixisse. Stultorum hec est assertio sicut in prophetis
legimus? dixit insipiens in corde suo non deus. Haud equidem te adeo rudem existimamus
ut celum credas rectore carere: et hanc pulcherrimam mundi machinam casu esse creasse: et
omnia fieri fortuito. Sed arbitramur te deum non minus profiteri: et in eum credere quod celum crea-
uit et terram et omnia quod in eis sunt: et quod quod creauit non negligit. Nec te ignorare censem?
in corruptibiles esse animas hominum: et cum elementis corporibus inigrare in alias regiones trans-
ferri: et bonas leta sortiri loca: malas ad supplicium rapi. quod non solum in euangelio nostro
scriptum est et in prophetis: sed tua quod lex idem docet: quibus in mundo temporalia quod putant bo-
na causa quodam fortuito euenire non recte arbitramur. Socrates et plato et aristoteles. philo-
sophi principes: de mundi regimine: de immortalitate animarum: de deo eadem crediderunt quod christiana
mihi quamvis aliquando noue legis archana quod non dum edita erant ignorauerunt. Platonis in
in epistolis hec verba leguntur. Credendum est autem spiritus veteribus sacrificisque sermonibus nobis
asserentibus animam esse immortalem: iudicemque hic ac penas dare maximas cum a corpore
fuerit separata. quod intelligenda cum male vixerit. Non est hic locus apud deum alius
examinandus: quod pro tua lege deum esse intelligis quod omnia videt et omnia iudicat: et animas cor-
porum mole solutas: per suis opibus in alio seculo vel premia recepturas vel supplicia
non dubitas. Que cum sint stultum cognoscas terrenis rebus ita aliquando inherere. ut ce-
lestia negligat: et vni corpori studet: animam perdat. Breue est omne quod viuimus
eum: etiam si iherusalem: aut etiam nestoris annos possumus attingere. quic-

qd eternitati ppa f momentaneu est. Quot⁷ bodie recipit q centesimu videat au-
tenu. Quot⁷ q octuagesimu impleat annu. vita bois vt inqt ppha in ipsis septu
aginta anis in potetatis. aliqui ad octuaginta pcedit vltim⁷ labor z dolor. Quo-
tus itez ex eis q nascut ad pfecta quadiet etate. q multi moriunt infantes. qd pu-
eros extigit morbi paucissimi iuuertute supat. Angustissima e vita bois z icerta.
mille instat i oes boas picula. mille mori fauces vite nfe isidiat. mima res cur-
sum nrm inrupit. Alieno b arbitrio sum⁷ vocat nos de⁷ qn vult. z vbi vult. z cu
mime credim⁷ tuc citamur. pectoria monitio e. nec lz puocare aut p niti. paren-
du e altissimo dn o. z villicatois ro reddeda. sapiut q ita vita instituit. vt vocati
alacri aio abeat. z cora iudice q nihil ignorat ipauidi pssit. in die illa tremeda z
amara valde. in q nihil apli mereri lz. z ois spes ac met⁷ ex bis q acta s pender.
nec supplicare iuuat neq negare. Est igit de aia curadu. q p⁷ hac vita alia bz vita
in q vt vult vt gaudet. qd pdest boi si vniuersum modm lucre. inqt in euangelio
dñs. aie vo sue detrimetu patiat. aut qua pmutatoz dabit bo p aia sua. hac viu-
m⁷. ac sapim⁷. hac deosiles sum⁷. h melior ps nri est. reb⁷ oib⁷ pcciosior. b dimisso
corpe in alias regiones ingredit. corpe in tra iacet. z in puluere puerit. vsqz ad
vltimu marimqz iudiciu sensu carebit. tuc vo p merit⁷ q illi cu aia fuere coia. vel
ad gliaz vel ad pena resurget. Quid nino pdest late p aia impasse. qd semirami
di. qd dyoniso. qd berculi ad intos vsqz penetrasse. qd ydathirio scitbie atz asie
iugiu imposuisse. qd nabuchodonosoro ad gades vsqz preuissse. qd osiridi dimissa
egypto. p syria z asia i tracia durisse copias. qd agamenoni ylin erussisse. qd cyro
psaz impiu pstituisse. qd alexandro magno illd euertisse. vsqz ad bypsim i oue-
te. z ad iartate fluuii septetronem x sus arma tulisse. qd banibali italia verasse. qd
scipionib⁷ cartagine deuissse. qd popeio orientales reges debellasse. qd iulio cesa-
ri subacta gallia rdnim impiu inuasisse. qd bunoz regitabile panoniaqz potita
aq legiaz in italiam subuertisse. qd tamerlano tot asie syrieqz vbes incedisse. atz
aui tuu pto supasse. qd genitro tuo amirati. sepe de grecis. sepe de hungaris triu
pbasse. qd ceteri regib⁷ atz impatorib⁷ res magnas z claras gessisse pdest si abs-
qz pgnitoe veri dei mortui sunt. z nuc eoz aie apud inferos cruciant. landant b
z ardent illic. Que sane voluptas i cruciatu ee pot. q dulcedo glie in dolorib⁷. du-
ra vox e eoz. qvl i tbauro pbalandis btitudine ee dicat. n bn cobitat dolor acvo-
luptas. nec vll⁷ e in felicitate meror. In celo ple e felicitas e. apd iferos plena mi-
seria. cu eo ventu est nihil iuuat glia q pcessit. z fama seculi. Studedu igit e vt p⁷
obitu (q p oes se bezas infert. cert⁷ z icert⁷) aiab nris bn pslam⁷. Preuenied⁷ e
pñs opib⁷ vies mortu. z oes act⁷ nri ita dirigedi. vt deo placeam⁷. Ipe e em finis
oim z sumu bonu. ad q aspiram⁷ z ipa btitudo e cupiditas oib⁷ modib⁷ inest. q-
rendu est iter ad ea. Id recta fides ondit. z opato iusticie. q nec iusticia sine fide
nec fides sine iusticia sufficit. iust⁷ ex fide viuut vt scptu e. z sine fide nro e accept⁷
deo. Qua lex vt aiut. i sua queqz fligide saluari boicm ceset. si alioqn caste iusteqz
viuat nisi machometea traditoe relicta ad alia traserit. dicite z i tua lege scptuz
ee (e ei sibip si sepe pñia) nulli salute patē nisi i ea. nos p sentim⁷ z certi sum⁷ via vi-
te soli xpiano sibi agat apta ee. Nit ei veritas nra in euangelio. q crediderit z ba-
ptizat⁷ fuerit saluabit. q no crediderit pdenabit. tu q i futur⁷ credis seculum. si
vis fieri salu⁷ si aie tue bn pultu cupis. vt fide rone eccle extra qua no e sal⁷ z ba-
ptismu recipias oz. His duab⁷ clauib⁷ fide z baptismo apiunt padisi porte. illi tñ
q apposite ad fide viuut. na sine opib⁷ fides mortua e. Euangelio pbēde se aures z
xpi doctina segnda q nulli fallit. Dic⁷ nolle tue legi nrāz pponē. aut machome-
te relinqre. ppha magnu. rogauim⁷ ab initio vt benigne audires. idē nuc petim⁷
z nuc marie atētis aurib⁷ z pia mēte op⁷ e. z iudicio recto qñ ad radice arboris
infructuose admouem⁷ securis. Audi serie rez. nosse bystoria fidei. pbe aures ve-
ro. cui praro e in altis edib⁷ loc⁷ calistene pñm crudelib⁷ modis lacez in custodi-
am rapuit alexander. q vera loqns diuinu cultum homini denegauit. z dicit pbi-

lippi laudes p̄m̄orantem lancea transfo dit. timent bomies exempla ⁊ videntes
meli⁹ adulatorib⁹ succedere q̄ recta monētib⁹ ad nugas se p̄uertūt. ⁊ q̄ placeat
loquunt. Antbigon⁹ aliqñ vn⁹ ex successorib⁹ alexandri q̄ regnauit in asia. int̄ ve
nandū mutata veste. relictis comitib⁹. errabūdis apud agreſtes hoies in vili tu
gurio p̄noctauit incognit⁹ ⁊ p̄hibens. de ſeipſo. tanq̄ de altero p̄cūctat⁹ aſtantes
oia q̄ fecerat mala ab eis audiuit. Mane q̄ſitus atq̄ inuētus. cū veſte allatā ⁊ re
gum ornātū vidiffet. date inq̄t purpurā. quam vt p̄mū indui. vep̄ de me niſi hac
nocte nūq̄ audiui. Et auguſt⁹ mortuo varo. idcirco ſeip̄s ſup̄a modū tolerare aie
bat. q̄ nō eēt a q̄ vep̄ audiret. Ad paupes p̄bos relegata ē inq̄ſitio veri. q̄ p̄p̄ea
ſapie amatores vocant⁹ q̄ veritati ſuiunt ⁊ nolūt decipi. turpe eſt cuiq̄ boi erra
re. maxie regi. q̄ ſi p̄ ſeipm̄ nō ſatis intelligit. p̄e b⁹ m̄grōs q̄s inſeroget. tñ place
at audire nec pudeat diſce qd̄ ignoras. Tria ſc̄ boim̄ genera vt inq̄t beſiodus.
p̄mi ⁊ optimi ſunt q̄ p̄ ſe oia noſcūt. M̄is p̄rimi q̄ recta monētib⁹ auſcultant
Tercij p̄ſus damniati ſunt q̄ neq̄ ip̄i vidēt neq̄ vidētib⁹ credunt. ſ nulla in re
p̄culof⁹ errat q̄ in bis q̄ p̄tinet ad fidē. neq̄ vilius inueni⁹ vep̄. Recte ad anti
patz de alexandro ſcribit ariſt. monēs ne p̄ tot exercitiib⁹ victorizſq̄ ⁊ ſubiuga
tione orbis terraz⁹ glouet. ſ cogitet q̄ ſi q̄s de deo recte cognoscat. nō minori glo
ria dignus eſt. q̄ ipſe p̄ tantis reb⁹ geſtis tantaz⁹ potētia. Et in erbicis ſapientē
inq̄t eē amiciffimū deo. ſapies aut̄ nemo exiſtimadus eſt. q̄ a recta fide alien⁹.
In bis vō q̄ ſunt fidei neq̄ tu⁹ legifer ſatis intellexit. neq̄ tu in b̄ac vſq̄ diem ſa
tis didiciſti. Ar̄ vō recta monētē audire ⁊ ſeq̄ vel futur⁹ dies oñdet. ſi vō b̄ q̄ ad
eē ſcribim⁹ audierit. ſignū erit ad diſcendū. pati. ſi fecerit q̄ monem⁹ eris p̄culdubio
ſapiens. Nemo ſapias p̄tēnit. nemo odit. nemo eſt q̄ nolit eē ſapies. Alz p̄mus
ſapie ḡdus eſt nolle errare ⁊ vep̄ q̄libentiffime audire. maxime in bis rebus vñ
homini ē ſalus. ſicut ē religio q̄ ordinat⁹ ad c̄nāz vitam. Audi grex circa religio
nem. Si nō ſcribim⁹ vep̄ argue ſcribētes ⁊ deſpice tanq̄ ſultos. ſ noli falſum di
cere niſi cognoueris falſum eē. Et narrabim⁹ breuiſſime ab initio m̄di vſq̄ ad obi
tum ſaluatoris xp̄i n̄ſi legis archana. deinde aliq̄ de tua lege dicem⁹. eaq̄ p̄ſere
mus adinuicē. ⁊ q̄ntū inſit oñdem⁹. Conabimurq̄ q̄tuz ex alto dabit lucē tibi
oñdere. p̄ quā poſſis ad eā lucē puenire. q̄ illuminat oēm boiem veniētem in h̄nc
mūdum. Cū creaffet de⁹ in p̄ncipio celū ⁊ terrā ⁊ maria ⁊ lucē ⁊ ſolē ⁊ lunam ⁊
alia ſydera. ⁊ plantas ⁊ herbas. ⁊ volucres ⁊ piſces ⁊ q̄drupedum gen⁹ inextmi
nabile vt ſcribit⁹ in geneſ p̄ncipio. ac reptilia ac alia aiantia. Poſtremo adaz crea
uit ⁊ inſufflauit in eū ſpiraculū vite ⁊ poſuit eū in paradīſo deliciaz. ⁊ fecit adiutorū
in ſe ſibi: eam ex coſta ei⁹ eductaz. ⁊ data linia q̄ poſſent ceteros plantaciones
deguſtare fru ei⁹ vt abſtinēt a plantatōe p̄m̄dētic impauit. ⁊ ambos cū p̄uarica
ti eēnt ex paradīſo deiecit. atq̄ in eis humanū gen⁹ morte dānauit. iuſſit laborioſaz
vitam ⁊ erūnis plenam agere. ab his p̄pagata creatura rōnalis. cū rurfus aio re
belli dīnaz maiēſtatē p̄tēneret. ⁊ i vicia q̄z plabereſ. aq̄z diluuio deſerta ē noe cū
piuge ⁊ ſex alijs aiabus in archa ſaluat⁹ eſt. ⁊ ab his oēs boies q̄ mō ſunt ⁊ poſt vi
luuiū fuerūt originē ducūt. Tres filij noe ſem chā ⁊ iaphet redeuētib⁹ aq̄s in locū
ſuū humanā gēte repaucēt. adeo vt tradit⁹ puſq̄ noe morereſ q̄tuor milia boim̄
ex ſuis ⁊ filioz lūbis exiuiſſe. ex q̄bus etia⁹ iniq̄ emerſerūt. Membr̄otes filij chāz
⁊ q̄ cū eo in p̄tumeliā d̄n̄i turrim babel edificare ceperūt. In ea diuiſum ē labium
vniuerſe terre ⁊ p̄fuſione impeditū opus. ſecuta ē p̄ctm̄ peſſimū pentapolitana
ſubmerſio. ⁊ abraha ⁊ loth iuētū religioſi i ſemine abraha b̄ndicte ſt gētes. ⁊ circū
diſionis pactū cū eo p̄cuſſum ē. fuit em̄ iuſt⁹ ⁊ placuit deo in opib⁹ ſuis. cū filium
yſaac dīno impio imolare nō detrectaſſet. neq̄ yſaac p̄us viam deſeruit cui nat⁹
eſt iacob. q̄ alio noie dict⁹ eſt iſrl. ⁊ buic. rñ. filij fuerunt a q̄bus duodecim tribus
emanarūt. iſcognito q̄ iosepb quē putabat extinctū magn⁹ ⁊ potēs eēt in egypto
cū reliq̄s filijs ad eū miſit. multiplicatū ē illic iudeoz ſeme. ⁊ in gētem magnā
cū creuiſſent iſrabdice. ſurrexiſſetq̄ rex ali⁹ q̄ iosepb ⁊ opa ei⁹ iſgraret. ḡuiſſimis

laboribus oppressi sunt et humilissimi innumerabilibus affecti. Et miserante deo per manum moysi et aaron fuitur effugerunt. et sicco vestigio rubro mari trajecto per annos xl. cibo celesti vitam in deserto egerunt. et circa montem sinay divinam legem in tabulis lapideis acceperunt. Acquisita est terra promissionis sed non tota in manu moysi. Post obitum eius mirabilia fuerunt opera iohanne et aliorum iudicum. inter quos etiam ipse daruerunt viri excellentissimi. Successerunt deinde reges et alii. ipse in ipso deo et non sine celesti munimine preservata est gens hebreorum. et ipse quidem interpretati legem salubria tradidere precepta. virtutem extollescentes. et vicia effulminantes. et multa per illos scripta sunt divinitus revelata. que de futuris noticiis prebuerunt. non tamen paucis perpeffi adversa iudeis. cum legem domini pretemnerent et in traditionibus patrum non permanerent. ceperunt eos chaldei et in fuitur redegerunt. et nunc syri nunc arabes nunt egypcij in eos arma strunt. multe fuerunt eorum tribulationes. multe calamitates ac miserie. sed de omnibus liberauit eos dominus. cum ad deum clamaverunt et tota mente redierunt. quia cor contritum et humiliatum non despicit divina maiestas. Nec ut arbitramur communia tibi nobisque sunt. et in alcorano machometeo magna ex parte continentur. Verax igitur et tuo et nostro iudicio lex iudeorum verax moyses et david et salomon. et ysaias. et ieremias. et ezechiel. et daniel. Veraces omnes ipse domini. vera iudeorum fides que ante christum in lege manserunt. mendaces omnes gentes que coluerunt idola. Notus ante christum solum in iudea deus. Nihil habet usque contendimus. preceps hec nisi fallimur omnia. In his que sequuntur discordia erit. Sed nos in luce ambulamus neque offendimus ad lapidem pedes nostros. et ne decetero tu quod offendas magnope cupimus. et ultra ne decipiaris lumen offerimus. Tu creatura dei es et ous eius sed errabunda extra causas. in alienis pascuis pericul ab ovili domini letifera carnis cibum. et pestifera aleris herba. nos boni pastoris exemplo que relictis non agitantouem ouibus in deserto vias que aberraverat secutus est. te querimus. et in vitam salutem optamus reducere. Volemus te vix excellentem. nobilitate maiorem illustrem. gestarum rex gloria clare. impio magno predictum. et pluribus nature totibus eminentem. non incedere in viis domini. non nosse mandata eius. non esse in lege sua. Compatimur tibi. et tuorum subditorum infelicitatem deploramus. que tecum pereunt. nec te credimus libere errare. cum naturam bonam esse perfidimus. Ignorantia veri te retinet. tui te parentes et seipsos per ignorantiam decipere. cum per genitoribus laberis. Sed timenda est scriptura que ait ignorans ignorabit. Quia si ceteris in rebus precipuam curam. exactam diligentiam. sum mum studium adhibes. ne quis fallat te. circa religionem potenterissime curandum est ne fallaris. in qua tanto cautiozem te esse oportet. quanto in ea cum maioris periculo de linque. Ceterarum rex ignorantia. hec que sunt temporalia in hoc seculo adimere potest. Religionis error alterius vite bona. i. anime felicitatem eripit. quod ne tibi accidat si nobis aures et fidem presteris. facile adiumento erimus. Audisti ea que de veteri testamento dicimus. nunc de nouo agendum est in quo plurimum discordamus. Audi que subiungimus. Sic et tue legis tenebras odio habes ut speramus. et nostre lucem amabis. Duo in veteri testamento vaticinia reperiuntur. quorum alterum illud est quod non auferet sceptrum de iuda neque dux de seimore eius donec veniat qui mittendus est siue ut chaldei dicunt. messias. Alterum est quod ait. cum venerit sanctus sanctorum cessabit unctio vestra. his vaticiniis predictum est in adventu christi iudeos et regnum amissuros esse. et sacerdotium. sicut et factum est. Regnum quod iudeorum fuerat ydumei acceperunt. regnate namque primo herode antipatri. filio gehere ydumeo et alienigena christe ex maria virgine natus est dei filius. verus deus et verus homo. qui sacerdotibus iudeorum ad christianos transfudit. Petro sibi successore dilecto. in quem pontificis maximi potestatem transfudit. Neque vltimus apud iudeos pastoralis ovium cura permansit. dicite domino ad petrum. pascue oues meas. pastor ipse bonus et pontifex magnus christe. pastores deinceps et pontifices christianos non iudeos esse constituit. Quis petrus et alii plures ex iudeis non amplius iudei. summum pontificium acceperunt. atque in hac modum

iudaica cessauit victio ⁊ translatum est sacerdotiū. Quo facto ⁊ lex ipsa trāslata
est. dicente aplo. qz translato sacerdotio. necesse est vt legis etiam translatio fiat.
De⁹ igit q multiformam multisqz modis olim pib⁹ in pibis locut⁹ fuerit. nouit.
sime p filium suū quem pstituit heredē vniuersoz. p quem fecit ⁊ secula. allocut⁹
boies nouam legem edidit. ⁊ noua dedit pcepta qb⁹ fuit vitam merentē eternā
In tpe igit qd in altissimo trinitat⁹ pfilio ab etno fuerat diffinitū. regnante ap⁹
bebeozs quodē. impante apud rōnos augusto. q̄scēte mdo ⁊ aduentū dñi mi
rabili ⁊ inaudita pōib⁹ seculis pace honorāte. Missus est gabriel angelus de ce
lo. q̄ marie felicē pceptōez ⁊ sacratissimū ptum annūciaret. s̄ añ pcursoz nat⁹ est
iohes. q̄ pñiaz p̄dicaret ⁊ vianl dño p̄paret. pcepit vgo de spūvt p̄dixerat ange
lus ⁊ fwata dignitate v̄ginitat⁹. filiū sinul ⁊ dñm pepit. Natus est xpc ⁊ saluator
vni⁹. Nas ianuaris. ⁊ in ipis klis circūcisus est. ⁊ iuxta vocem euangelicam ihus
appellat⁹. qz salutem attulit humani generi. Plurima de infantia saluatoris scri
pta sunt. nec dubiū est qm ois etas signis ⁊ miraculis plena fuerit. s̄ ecclie nfe g
uitas ⁊ acre iudiciū ea tñ recipit q̄ certa sūt. apocripba p̄termittit. Duodecim⁹
saluatoris ann⁹ mēoziaz bz. qz templū ingressus cū legis doctozib⁹ disputauit. ⁊
aliq̄ ex p̄splendore sue dignitat⁹. oñdit. s̄ circa tricesimuz annū fulgor ille plen⁹
emicit. tūc em baptizat⁹ est a. iohē. ⁊ iohēz ipse baptizauit. ⁊ p̄na vox audita ē.
Ecce est fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ mibi placui. Conuertit aquaz in vinū ⁊ in innume
rabilib⁹ choruscavit miracul⁹. Elegit sibi discipulos q̄s vocam⁹ aplos. ⁊ circūiens
regionem ⁊ mētes boim ⁊ corpa sanauit egrotātium. ⁊ faciēs ipē q̄ docebat toto
trienio p̄dicauit euāgelium p iudeaz ⁊ vicinaz. puicias btissima vox ei⁹ intonauit
Que vita boim eē deberet oñdit. ⁊ pcepta tū vetera innouauit. tū noua pōib⁹
vtilioza instituit. abdita ⁊ obscura q̄ erant in veteri lege multa reuelauit. ⁊ abscō
sos pphaz apuit sensus. ⁊ q̄ de se p̄dicta fuerat palā exposuit. mysteriū scē trini
tat⁹ oñdit. vnitatē i trinitate mōstrauit. vocēs tū p̄ez. tū filiū. tū sp̄m sc̄m dñis
honorib⁹. p̄sequēdum. ⁊ hos tres vñū eē deū. P̄cediit nō mō mortē suaz. verūcti
am gen⁹ mort⁹. ⁊ q̄ tertia die resurgeret. ⁊ q̄ ascēsur⁹ in celum reditur⁹ eēt in fine
seculi iudicare viuos ⁊ mortuos. Comp̄henfus est sicut ipē voluit. ⁊ tradit⁹ pila
to p̄sidi q̄ eum neci daret. testes in eū citati sunt nec ē inuenta mort⁹ cā. qz p̄ctū n̄
fecit. nec rept⁹ est solus in ore eius. maximū crimē obiecerūt. qz filiū dei se fecit.
⁊ regē dixit. ⁊ p̄p̄ veritatē occisus ē. crucifix⁹ atz sepul⁹. ⁊ iuxta vbum suum re
surrexit a mortuis. Et. xl. dieb⁹ cū discipulis p̄morat⁹. cū eos p̄firmasset ⁊ corro
borasset atz in orbē ire iussisset euāgelii diffemiatores. Tandē vidētib⁹ illis de
uat⁹ est ⁊ nubes suscepit eū ab oculis eoz. Ascendit ad celū ⁊ sedet ad dexterā dei
p̄is. ⁊ inde v̄etur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. ⁊ redditur⁹ vnicuiqz sm opa sua
In tēca spūssanct⁹ ab eo missus oia suggent ecclie q̄ n̄c̄ia sunt ad vitam eternaz. s̄
nos xpiani firmis credim⁹. Nec est fides n̄ra quam cunct⁹ gentib⁹ p̄dicam⁹. ⁊ im
ptiri oib⁹ cupim⁹. s̄ ab aplis ⁊ eoz successorib⁹ p̄ fideles man⁹ imutilata ⁊ incor
rupta ad nos vsqz delata sunt. Nec vos tburci ⁊ saraceni magna ex pte negatis.
et si effi xpm ex v̄gine natū ⁊ sc̄m vix. ⁊ dei statū. ⁊ pphaz magnū. ⁊ mirabilium
opm effectozē. ⁊ adhuc viuētem p̄fitemini. deū tñ ⁊ dei filiū esse inficiāmi. nec sibi
nec sancto spūi diuinitatē p̄cedit⁹. ⁊ trinitatē p̄sonaz in dñis respuitis. ⁊ xpi mor
tem deridetis. quē trāslatum ⁊ aliū sibi silem loco suo infectuz arbitramini. nec
eius aduētum in extremo iudicio expectatis. ⁊ alia nō pauca xpiane legis reñcid
⁊ plurima credit⁹ q̄ apud n̄fos risu digna vident⁹. ⁊ q̄ nō dimittenti⁹ intacta. Et q̄
nos credim⁹ nō solū ex noua lege s̄ ex veteri mutuat⁹. Nos machometi ⁊ alco
rano ei⁹ fidē tantūmō adhibetis. ⁊ boiem mortuū sine p̄feste. sine rōne. sine mira
culis seq̄mini. nos viuo credim⁹ viuū est v̄io testimonio xpc. nos deo p̄stam⁹ au
res. ⁊ signis ⁊ rōib⁹ sacris ducimur testimonijs. Qz si nos audies mōstrabim⁹
breuif n̄re legis splēdidaz lucē ⁊ tue obscuram caliginē detegem⁹. s̄ op⁹ est p̄is ⁊
attent⁹ aurib⁹ qm fidei soluminis attingit ⁊ magni dei pandunt archana. Sepe

locis et inanibus fabulis te pntē adhibuisti et leuiorēs audisti narratōes. nō est cur
h̄ grauiā ptenas aut ea nosse recuses. ex q̄bus tua pēdet salus. Non ē aia nobil
cui nō insit veritatē amor. nō est homo q̄ nolit salu⁹ fieri. Audi ḡ q̄ generosus es.
audi q̄ te saluari pnt. Quid ē inf xpianos thurcosq̄ perouerſe. in q̄ simul p̄tēdi
mus. que discidiū cā. Sane nō ali⁹ discordie fons ē. nisi qz circa dinitatē nō eadēz
sapim⁹. de p̄re. de filio. de sp̄s sancto p̄tēdim⁹. H̄ est p̄cipuū discidiū. q̄ sublatō fa
cile oia ptennent. attingem⁹ h̄ et q̄ sit inf nos de dinitate dissensio latēxponē⁹.
Nos in deo tres dicim⁹ p̄sonas. p̄rem et filiū et sp̄m sc̄m. vos vnā t̄m. quā nec
p̄rem nec filiū dicitis. s̄ deū t̄m appellatis. et h̄c vnicuz eē dicit⁹. Creatorem celi et
terre et oim que in eis sunt. nulla ē de vnitatē p̄tēntō. nō latent nos vba moysi vi
centis in exordio legis. audi ist⁹ dñs de⁹ tuus vnus ē. Et rursus in lege sc̄ptum ē.
Ego sum dñs de⁹ tuus q̄ te educi de terra egypti. nō erūt tibi dī alī p̄ter me. Et
rursus ego sum q̄ sum. et si q̄lierint nomē meum. vade et dic eis. q̄ est misit me ad
vos. Et in cantico exodi et i. Dñs om̄ps nomē eius. que testimonia vnū esse deū
et vnum dñm manifeste p̄clarat. et vna p̄tatem et vnā nāz. nomē fatemur idē
qd vos. h̄ amicitia ē atz p̄cordia vob⁹ vnus deus ē. Nam deus nature. dñs p̄tatis
nomen ē nobis vnus. dicitis p̄cipiū oim rex eē deūz. nos idē affirmam⁹. in q̄
igī dissentim⁹. multa sunt q̄ de deo alī xpiani dicūt. alī saraceni seu thurci. Nos
deum corporeū dicit⁹. nos incorporeum. vos fortuita eē que h̄ in terra gerunt ar
bitrami nec curare de bis deū. nos gubernare eum q̄ creauit oia nō dubitamus.
Nos deū p̄ez in dinitate negatis. nos p̄rem et filiū cognoscim⁹. vos sp̄m sc̄m ex
dina maiestate reſicitis. nos ponim⁹ veneramus. Mittam⁹ alia. h̄ aggrediamur
in q̄ plus ponder est. nos xp̄m dei filiū dicim⁹ vos negat⁹. Cur negat⁹. sane qz nec
vxoem h̄z deus ex q̄ filium p̄creare posset. Qz si vxoer fuerit filiozq̄ genuerit. mū
dus q̄ vni⁹ impio regit. si plures diuisus dños diu stare si posset. In vnitatē p̄cor
dia est que suat impia. in pluralitatē discordia q̄ maxima regna subuertit. s̄ q̄z
tam rudis. tamuecoris. tamdemēs xpiani ē. q̄ generare deū ex p̄nubio et p̄mittēde
femine arbitref. nō sumus adeo bebetes xpiani vt tantū nephas admittamus.
Saracenis suaderi h̄ posset. q̄ deo et corpus et caput et manus et cetera mēbra p̄ce
dunt. nos deū sp̄m eē asserim⁹ incorporeum imortale. eternum et incomprehensibi
lem. q̄ dum seipm̄ intelligit in mēte sua vbum p̄cipit. qd uos filiū dei esse dicim⁹.
nec aliud ē in deo seipm̄ nosse atz intelligere q̄z deum eē. nihil etesi in deo nisi de⁹.
Deus aut cui⁹ ē vbum noiam⁹ p̄rem. et p̄cessuz ip̄i vbi generat oīz filij dicimus.
Nec veritas h̄ de vbo dei apud xpianos t̄m illurit. Gentiles ph̄i aut xp̄i aduentū
eadem q̄ nos asserim⁹ nōnulli affirmauerūt. si q̄dem platonici in suis libris aptissi
me dixerūt. q̄ in p̄ncipio erat vbum. et vbum erat apud deum. et deus erat vbum.
H̄ erat in p̄ncipio apud deum. Omnia p̄ ipm̄ facta sunt et sine ip̄o factum ē nihil.
Et reliq̄ ferme oia p̄pobant de vbo dei que iōh̄es in euāgelio suo tradidit vsq̄ ad
incarnatōz vbi quā ignorarūt. qz nōdum natus erat xpc. et alta legis mysteria
absōderat deus a sapiētib⁹ hui⁹ seculi. que reuelauit paruulis. Qz igī platonici
vbum dei noiant et deum. eē dicunt. nos filium vocam⁹ et deo genitu et deum esse
fatemur. nec ruinā mūdi ex filij generatōe timem⁹ qñ vnus dūtaxat filius est.
p̄ et filius vnus sunt. vna p̄tās. vna volūtas. vna maiestas. nec vbum p̄ceptum
ab intellectu p̄cipiente discordat. Obscura h̄ videbim⁹ atsi voles p̄sto erunt q̄
lumen afferant et aptissima oia reddant. Et tu solē hūc corporeum cernisq̄ no
ctem abiens efficit. rediens h̄ a seipso lucis p̄ducit radios. Nec p̄ductio genera
tio qdaz ē in sole. et radij solis filij solis n̄ incōuenientē vocant. que silitudo q̄uis
multifarie est inepta. Nam solis pluriſepe vidim⁹ radios. deo vnic⁹ ē filius. i co
tū puenit. qz vna ē et solis et radiorū sba. et vna ē p̄s et filij dinitas atz eēntia. q̄
uis p̄p̄atio corpaliū rex nulla satis cū dñis eq̄pari pōt. s̄ accipe testimonia. et q̄
rōe nō capis. cede aucti. Cetus testamētū et iudeis et xpianis et saracenis cōe ē.
Eructauit (inqt̄ dauid ex p̄sona dei) cor meū vbi bonū. h̄ ē qd dei filiū dicimus

z uirginetū p̄p̄is eterni. nō ex carnali coniugio aut būano p̄plexu. s̄ ex corde dei. i. ex intellectu p̄ductū asserim⁹. z rursus fili⁹ me⁹ es tu. ego hodie genui te. Hodie dicit. qz dō nec heri p̄terit. nec cras iminet. s̄ hodie sp̄s adest cui p̄ntia sūt oia. Itēz aū lucifer⁹ inq̄t genui te. ut itelligas qz n̄ loq̄t d̄ salomōe dō. s̄ dē? p̄. d̄ filio deo. qz aū lucifer⁹ nō fuit. Etēn̄ in li. sapie legi⁹ sapiam q̄ dei fili⁹ ē dicētē. Mōdū erāt abissi z ego iā p̄cept⁹ eram aū mōtes z colles ego parturie bar. Mūnq̄z em̄. p̄ sine filio fuit. nec sine p̄e filius z h̄ est qd̄ i euāgelio inq̄t iohes. In p̄ncipio erat v̄bū z v̄būm erat ap̄d deū z d̄s erat v̄bū. Que mysteria pfunda et alta cū n̄ itelligeret arri⁹ nec machometes p̄p̄bēderet. negare maluīt d̄i veritatē. q̄z suā iḡr̄atiā p̄fiteri. et suas ieptias ip̄rudēter igerere. q̄z alioz sapias būit d̄iscē. Stulta h̄ z vānosa p̄tinatia ē. deo ei z ip̄his oīz credere et si qd̄ ē r̄oēz n̄ capim⁹. dēm⁹ cū paulo dicē. O altitudo diuinitas scie z sapie d̄i q̄n̄cōp̄hēbilis sunt iudicia ei⁹ z iuestigabiles vie ei⁹. Fatēz iuriscōsult⁹ in oīm q̄ a maiorib⁹ suis iustituta s̄. r̄ōz reddi posse. z t̄n̄ legi pendū eē. qz n̄ sine cā p̄dita fuerit. q̄ntomin⁹ archana d̄i h̄ agnoscc. plurime sunt occulte cāe ad q̄s nulla potuit curiositas boīni puenire. sic oculi noctue ad solē. ita z n̄ intuit⁹ ad ea q̄ se dimitat⁹. Mō ē ḡ mirādū si neqz generatōz filiū neqz sp̄s sancti p̄cessiōz. neqz trinitatē in diuitate itellerit carnal⁹ bō v̄l arri⁹ v̄l machometes. s̄ illud i eis dānabile ac detestabile fuit. q̄ sacre sc̄pture diuīqz tēctionis n̄ acq̄uerit. Mā qd̄ op⁹ ē argumētū vbi d̄s ip̄eloq̄t. De pithagorici traditū ē q̄ in disputādo soliti erāt dicere. ip̄e at̄ erat pithagoras. tanq̄z ei⁹ auctri n̄ liceret aduersari. q̄ntomin⁹ dō q̄ verax ē. z oīs bō mēdar. s̄ negabis h̄ eē dei q̄ asserim⁹ testimonio. De bis posteri⁹ asserim⁹ nūc d̄ sp̄s sc̄to agēdus ē. cui tua lex diuīnos homines abrogat. nō ē h̄mōi erroris machometes iuētōz. arri⁹ z nestōz z mactōnū h̄ olim deīnētia fuit. q̄s sacra patz p̄silia dānauerūt. s̄ eoꝝ viris ap̄d egyptios z arabes aliq̄diu latuit. z postremo auctore machomete z mḡfo eius sc̄rgio late diffusus ē. ne moueari dū vera loq̄mur. caue ne seq̄ris cecos. d̄iscē sp̄m̄san. eē deū z terciā fore in trinitate p̄sonā. Dixim⁹ paulo aū deū patrē dū se cognoscit v̄buz op̄cipe z filiū gignere. nūc qd̄ seq̄t. Adūcim⁹ cognitōi annexā eē appetitiuā quidaz op̄atōez. cui⁹ p̄ncipiū volūtas ē. In op̄atōes v̄o q̄s volūtas p̄ducit. p̄cipua est amare. adhibe h̄ aures z mētē erige. in dō p̄fectā z absolutā fateri cognitōz oīz. z amorē pari mō. c̄ p̄cessus p̄ appetitiuā op̄atōz exp̄mīf. sicut z v̄bi generatō p̄ intellectiū. z alia ē op̄atio q̄ intelligit alia q̄ appetit. Intellectiua ex his p̄plet q̄ se qd̄am mō in ip̄o itelligēte. naz sicut sensibilia i sensu. ita itelligibilia in intellectu dicim⁹ eē. Appetitiua at̄ p̄plemētū accipit s̄m̄ quidā ordinē vel motū ad eas res q̄ obijciunt. appetitui z occultū qd̄daz p̄ncipiū sui mot⁹? h̄z. ea v̄o q̄ a p̄ncipio ferunt archano sp̄s nomē accepert. nā z v̄ctos sp̄s dicim⁹. z in sc̄ptur̄ p̄cellaz sp̄s appellant. qz n̄ apparet afflatōis sp̄s initū. Respiratōz ē z arteriaz motū ab intrinsecō z oculo p̄ncipio manātē vocam⁹ sp̄m̄. atz h̄ mō p̄gruēti qd̄am si militudine q̄tū bina būanis v̄bis iudicari p̄nt. d̄m⁹ ē amor z p̄e filioqz. p̄cedēs sp̄s dicit⁹ est. In nob̄ duplici er cā. p̄cedit amor. aliq̄n̄ ex corporea. z malī nā. et is plerūqz imudus ē z m̄cti nori⁹. Aliq̄n̄ ex ip̄a p̄rietate sp̄ualis nature. cū bona itelligibilia z rōni pueniētia adamam⁹ z h̄ put⁹ ē amor z laudabilis z aīe salutar⁹ In deo corp̄alis amor seu malīs locū nō h̄z. s̄ ille t̄m̄ repit q̄ simplex ē z nitidissim⁹ z purissim⁹. quē sp̄m̄ sc̄m̄ appellam⁹. Nec nos itellectuali⁹ sc̄to amore q̄c̄qz. p̄sequimur. nisi qd̄ intellectu p̄cipim⁹. Conceptio at̄ v̄t dixim⁹ q̄ sit intellectū verbū est. atz ita necesse ē amorē ex verbo oriri. Amat em̄ dē? qd̄ de se ip̄o itelligit. i. v̄būm qd̄ p̄cipit. itelligēdo. Verbū at̄ dei dicim⁹ filium dei. q̄ z ip̄e p̄ez nouit z amat. atz ita fit. ut amor ip̄e cui sanctus sp̄s ē nomē. ex p̄e filioqz. p̄cedit. fitqz cū p̄e z filio piter dē? Mām sicut diuinū itelligere eēntic dimitat⁹ est. ita z amare. z sicut deus se sp̄ itelligit ita se sp̄ amat. z oīa amat. suam bonitatē dum amat. Rursusqz sicut dei fili⁹ q̄ est v̄būm dei in natura diuina subsistens p̄i coeternus p̄fectus z vnus dē? est. ita ex sp̄s sanctus dē? est p̄i z filio coeternus z coeternus. Et qz

omne qđ subsistit in natura intelligibili apud nos psona dī. apud grecos ypostaf.
 pñs est vt tres psonas in dīnitate ponam⁹. qz tres sunt subsistētes pī et verduz
 et spūsanct⁹. Itēqz psonas dicim⁹ eē p eēntiaz diuersas s p solas relatōes disti
 ctas. qz ex pcessione vbi et amoris. pueniūt. Atz in hūc modū xpīana religio dīni
 tus illustrat. distinctas tres psonas pñtē in dīnis. nō tres deos. sicut machone
 tes falso opinat⁹. ē s pñem et filiū et spūscm esse ab eīno deum asserimus. nec eū
 ipm pñem q fili⁹ ē. nec filiū q pī est. nec spūscm q pī est aut filius. Vna est eē
 pñs et fili⁹ et spūsancti eēntia in q non ē aliud pī. aliud fili⁹. aliud spūsanctus.
 Quis in psonis. alium patrē. aliū filiū. alium spūscm dīna tocente aucte dicā⁹.
 Nec silitudo in bis q creata sunt summe deest trinitat⁹. Inuisibilia dī (sicut apls
 ait) p ea q facta sunt intellecta spiciunt. sempīna qz virtus eius ac dīnitas. re
 luctet qppe in anima nra et qdam dīne trinitatis imago. Est em aia nra sba que
 dam in corporea et rōne pñta. et actus qdem siue forma organici corpis. q dum
 corpus mouet et regit. sui meminit. se intelligit. et se diligit. qbus in rebus qdam
 apparet trinitas. i. eozie. intelligētie. et amoris. Tria h ad seīpa referunt. qz nō ē
 amor sine mēoria. nec mēoria sine noticia. Nam qm meminit aut amat qd nescit
 Inseparabilia sunt h a semetipsis. et tñ qdlibz eoz et simul oia vna eēntia sunt. et
 vna vita in aia vna. Differunt qz mēoria nō est intelligētia vel volūtas. nec intel
 ligētia voluntas siue amor. Nō si h diligēt inspicias. inuenies summe illi⁹ tri
 nitat⁹ atz vnitat⁹ vestigium et imaginem qndā qūis imparē. Quicūqz em sem
 pīnam et incōmutabilē nāz. p mēoriaz remiscit. intuet p intelligentiam. ample
 ctit p dilectōz. pfecto recipit in seīpo summe trinitat⁹ imaginē. nō tñ oīno silem
 s qleuatiqz. ita vt in similitudine magna inueniat dissimilitudo. et si em hō pmi
 nit. intelligit. et diligit. nō tñ mēoria est. nec intelligētia nec dilectō. s sunt h in eo
 et in vna sba. nō sicut accidētia in subiectis q pnt abesse. s substantialit⁹ existunt
 in aia. et vna homo est q bz h tria. nō ipse est h tria. in simplici vō nā q deus est
 qūis vn⁹ sit deus. tres tñ psonē sunt vt dictum ē. et ipse deus ē et tres psonē. fil
 ius satis ad rōn nraz est. qz tria h aliq mō vnum sunt. Regit et sub alijs noibus
 et alio mō in nra natura illi⁹ summe et ineffabilis trinitatis imago. Nam mens
 et noticia ei⁹. et amor tria qdam. mēs em nouit se et amat se. nec amare se pōt nī
 si etiam nouerit se. duo qdam sunt mēs et noticia ei⁹. Duo et sunt mēs et amor
 eius. Cū se nouit mēs et qdam amat. manet trinitas. i. mēs amor et noticia. et h tria
 qūis distincta inuicē sint. vnū tñ esse dicunt. qz in aia substantialit⁹ existunt. Et ē
 ipa mens. q. parens. et noticia ei⁹. q. ples ei⁹ mens em cū se cognoscit noticiā sui
 gignit. et est sola parēs sue noticie. Terc⁹ ē amor q de ipa mēte et noticiā pcedit
 dum mēs cognoscēs se. diligit se. nō em posset se diligere nisi cognosceret. amat
 em placit⁹. plem noticiā suā. et ita amor qdam pplexus ē pēntis et p. ples. nec mi
 nor est amor pēntis et. ple. i. mente et noticia. cū tantum se diligit mens. qntū se
 nouit et qnta est. Considerat h rōnalis homo. et videns tria in vna eēntia pcur
 rere. extēdit se ad ptemplatōz creatoris et intelligit vnitatē in trinitate et trinita
 tem in vnitatē. Et vnū deum colit. vnaz eēntiaz et vnū pncipiū sicut et pūarche
 et ppe atz apli tradiderūt. Sz audiam⁹ tādē ipos et dīne legis auctem et testi
 monia in mediū afferam⁹. sine qbus oīs est vana argumētatio. deū pīez oēs sa
 crelse pñtē. et dei nomē pñtatē ad oia refert. et si filiū dicim⁹. nō possum⁹ pīez
 negare. de filio adducta sunt testimonia legis. s et pī oñsus ē. sicut et saluator ait
 Philipe. q videt me. videt et pñem meū. Hūc de. ff. qđ cepim⁹. psequendum ē.
 In gen. legimus q spūs dñi ferebat sup aquas. Quis tunc dñs nisi deus fuit.
 Et cuius spūs nisi dei. Et quō de spūs nisi deus. Deus est quicquid dei est Nec
 aliud illi imixtum est. Incompositus est. simplex est et purus deus. In iob scriptū
 est. Spūs dñi fecit me. et spiraculū pūipotētis dei viuificauit me. dei sunt hec
 opa non hominis. qđ facit hōiem nisi deus aut viuificat hōiem nisi deus. Est igit
 spūs dñi. ppter qđ dictum ē in pō. Spūs dñi repleuit orbē terraz. et hoc qđ pñi.

net omnia. q̄s h̄ spūs nisi dē? cui celum sedes est. ⁊ terra scabellum pedib⁹ eius.
Et apud poetas deum nāq; ire p omnes terras. tractusq; marī. celumq; pfundū
traditum est. Et rursus ē ne dei sedes nisi terra. pont⁹ ⁊ aer ⁊ celum ⁊ x̄tus. ppter
qđ recte inq̄t dauid q̄ ibo a spū tuo. oñdens nō esse locum in q̄ possit fugere spm̄
dñi q̄ est vbicq;. Esse at vbicq; implere ⁊ p̄tinere mūdum. soli deo tributū est. De⁹
igī sanctiss̄ p̄ns est. q̄ h̄ pagit ⁊ futura p̄noscit ⁊ p̄dicat. sic scriptū est. R̄sum ac-
cepit symeon a spū sancto qz nō moreret nisi videret xpm̄ dñi. Non est cur deum
negem? q̄ dei efficit opa. Non igī solus p̄i deus est. neq; solus filius. s̄ spūs sanct⁹
cum p̄e simul ⁊ filio dē? est. qz nō aduersat̄ rōni trinitas p̄sonaz. in vnitate diui-
nitatē. quemadmodum sup̄i oñsum est. S̄ iam trinitatem ip̄am ⁊ sacris codici-
bus demōstrem⁹ ⁊ moysen añ omnes audiamus. cui⁹ h̄ sunt vba. In capite libri
quem genesis n̄i vocat. In p̄ncipio creauit dē? celum ⁊ terram. Terra at erat
inanis ⁊ vacua ⁊ spūs dñi ferebat sup̄ aq̄s. tria em̄orat. deum. p̄ncipiu⁹. ⁊ spm̄.
Ideo in deo patrem intelligimus. in p̄ncipio filium. in spū domini spm̄ sanctum.
Et accipiat h̄ in loco p̄ncipium p̄ filio. sicut in psalmis de suo filio dicit dē? Te-
cum p̄ncipiu⁹ in die x̄tut⁹ sue in splēdorib⁹ sc̄toꝝ ex vtero añ lucifer⁹ genui te. Atq;
ita in exordio nascē? mōi. trinitas ip̄a in diuinis p̄sonis adducit. h̄ si placeret. inf̄-
seri posset de beloy m̄i feronigū ad marcellum. temptās dyabolus p̄m os pa-
rentes. inf̄posito sp̄ente ⁊ suadēs vt edant de ligno p̄bbito. eritis inq̄t sicut dñi.
sciētes bonum ⁊ malū. qđ p̄inde accipiēdum acsi diceret. eritis sicut diue p̄sone
qđ? ignotum ē n̄ibil. ⁊ cum eiecit adam d̄ paradiso inq̄t dñs. Ecce adam fact⁹ sicut
vñ? ex nobis d̄us nobis p̄i. s. ⁊ filio ⁊ spū sancto. S̄ manifest⁹ eadem trinitas
oñdē? cum dī. Faciam⁹ boiem ad imaginem ⁊ similitudinē nr̄am. cū ait faciam⁹
⁊ nr̄as. plures p̄sonas inducit. cū dicit imaginē vnitatē diuinitatē? oñdit. nec soli-
tari⁹ est cū dicit faciam⁹. neq; alieno a se loq̄? q̄ nr̄as ait. Duo sunt pluralia vba
faciam⁹ ⁊ nr̄as: vt videat̄ p̄i cum filio ⁊ spū sancto miscere f̄monē. qđ nō sono vo-
cis s̄ intellectu q̄ singularia sunt. qz vn⁹ est dē? ⁊ vna exp̄ssa est diuinitatē? ec̄ntia.
Dixerat creauit dē? celū ⁊ terram. mox subiūgit faciam⁹. ⁊ nr̄am. vt pluralitas in
p̄sonis intelligat̄. Idēz ⁊ psalmista canit regi⁹ dum ait. vbo dñi celī firmati sunt
⁊ spū oris ei⁹ omnis x̄tus eoz. Quid manifest⁹? dici potuit in p̄ditōe celoz tres
p̄sone p̄currūt. dñs. vboz ⁊ spūs. dñs p̄m exp̄mit. in vbo filium accepim⁹. spm̄
is quē sc̄m̄ vocam⁹. Et rursus. p̄ba vt trinitatē? p̄sonaz in diuinitate cognoscas.
ter deū. puocat in b̄ndictōe. B̄ndicat nos inq̄t dē? dē? nr̄. b̄ndicat nos dē? ⁊ me-
tuant cum vniuersi fines terre. Trina dei p̄fessio. trinitatē? exp̄mit p̄sonaz. ⁊ cum
subdit. metuāt eū vniuersi fines terre. vnitas ap̄if diuinitatē? In p̄s q̄s. xliiij. mul-
tum exp̄sse trinitatē? innuit. cū dicit filio. sedes tua dē? in seculū seculi. ⁊ postea sub-
dit. p̄p̄ca vnxit te dē? dē? tuus. i. p̄i ⁊ spūs sanct⁹. ⁊ cū seq̄. p̄p̄ticipib⁹ tuis. my-
sterium incarnatōis ap̄it de q̄ suo loco p̄seq̄mur. Ysaías in visione sua clamantia
introducitur seraphim. sanct⁹. sanct⁹. sanct⁹. dñs deus sabaoth. ter sanct⁹? ad tres p̄-
sonas referē? ⁊ semel dñs ⁊ semel dē? dī. qz vn⁹ est dñs ⁊ vn⁹ est dē? Et rursus idē
vates ex p̄sona x̄pi loq̄? ⁊ dicit. Dñs me⁹ misit me ⁊ spūs ei⁹. dñs meus inq̄t. i. p̄i
misit me. s. filiu⁹. ⁊ spūs ei⁹ qđ est sc̄tiss̄ p̄s. q̄s h̄ nō intelligit trinitatem: nō latuit
p̄bas h̄ mysteriū. Possent ⁊ alia plura b̄ndi testimonia ex veteri testam̄to affer-
ri. q̄ trinitatē? plane oñdūt. plani⁹ tñ locut⁹ est i euāgelio dñs. q̄ cū in orbē mittēt
discipulos. Eūtes inq̄t docete oēs gētes. ⁊ baptizate eos in noie p̄is ⁊ filij ⁊ spūs
sancti. tres noiauit p̄sonas. In noie dixit nō in noib⁹. vt ec̄ntiēnitatē? in p̄sonaz
trinitatē? mōstraret. ⁊ iobes euāgelista q̄ de pectore dñi veritatem hausit in eplā
sua inq̄t. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo. p̄i. vbum. ⁊ spūs sc̄t⁹. ⁊ bi tres vnū
sunt. Et ap̄ls paulus. misit inq̄t spm̄ filij sui in corda v̄ia. ⁊ alibi. Spūs ei⁹ q̄ susci-
tauit ibi⁹ bitat in nobis. Et itēz ex ipso inq̄t. ⁊ p̄ ipm̄ ⁊ in ipso sunt oia. ipsi bonoz
⁊ gloriā. ex ipso dicit. p̄p̄ p̄m. ⁊ p̄ ipm̄. p̄p̄ filium. in ipso. p̄p̄ spm̄ sanctum. Non
dicit ex ipsis aut p̄ ipos siue in ipsis. nec in ipsis s̄ ipsi bonoz ⁊ gloriā inq̄t. vt trini

tatem simul ⁊ unitatē cognoscerem⁹. Atq; his testimonijs ⁊ auctoritatib⁹ illumi-
nata est desup xp̄iana religio. Summa em̄ fiducia p̄fiteat⁹ ⁊ p̄dicat vnum eē deū.
q̄ est cā cap. p̄ncipium ⁊ finis oīm rez. ⁊ omnis auctor creature ⁊ summi boni.
⁊ nihilomin⁹ tres p̄sonas in deo recognoscit. ⁊ trinitatē in unitate venerat. Cui
q̄ aduersat. salutē exptem se reddet. ⁊ ambulat in tenebris ⁊ veritas nō est in eo.
Tu vō si sapias de tenebris emerges. ⁊ candida luce p̄fusus. sacratissimā trinita-
tem ⁊ cognoscedo coles ⁊ colēdo cognosces. nec aduersaberis sacrosancto cuāge-
lio in q̄ legit. Verbum caro factū est. Negat tu⁹ legiser incarnatōz vbi. nam cur
inqt fact⁹ est de⁹ homo ⁊ in ligno crucē passus. q̄ alio mō humanū gen⁹ redimere
poterat. negat tua lex xp̄i necem. ⁊ alium suo loco in fectū existimat. nec deus in-
carnatum cognoscat neq; crucifixum aut mortuū. Hos vtrūq; p̄dicam⁹. qz factus
est homo de⁹. ⁊ passus ē. ⁊ p̄ salutē hoīs b̄ facta esse testamur. Aut enī de seipso
dñs. venit fili⁹ hoīs saluare qd̄ pierat. Cōstabat p̄mi pentis errato omnes hoīs
culpa teneri. clausa erat paradisi porta. nec mortalib⁹ patebat in celū adit⁹. Dece-
bat summaz dei bonitatē boiem q̄ ceciderat reparē. nec miser esse p̄petuo sine-
re. q̄ ad beatitudinē p̄fruedam creat⁹ fuerat. s̄ obstabat iusticia dei q̄ p̄ p̄cto satis-
factōz exigebat. dignus erat infinita pena. q̄ maiestatis offenderat infinitam. nec
bō tanti erat vt infinita posset redimere culpam. stabat binc dīna iusticia vltōz
petēs. illic dīna bonitas miserēdum eē p̄tēdens. Audīda fuit vtrāq; vor. qz vni-
uerse vie dñi miscōia ⁊ veritas. q̄re etsi poterat de⁹ alie humane igneacillitati cō-
sulere. est em̄ omps. s̄ tñ pueniētissim⁹ fuit modus quem elegit. vt assumpta hu-
mana nā. ipse penas solueret. Fact⁹ ē de⁹ homo. vt bō fieret de⁹. veritas de terra
orta ē. iusticia de celo p̄sperit. p̄iūcta est humanitas dīnitati vt acciperet p̄leni-
tudine bonitatē. q̄ sue defectum suppleret infirmitatē. Fuit h̄ modus saluādi hu-
mani generi dīni bonitati pueniēs. satisfactum est iusticie suū ⁊ miscōie. satisfac-
tum est amori ⁊ odio. Placuit h̄ dīne potētie. q̄ oīm defectum n̄m sua d̄tute su-
pat. placuit ⁊ sapie. q̄ nihil frustra nihil nō decenter ac pueniētissime facit. Et lz ne-
cessitate absoluta q̄ necium dicim⁹ sine q̄ aliud eē non pōt. incarnatio vbi neces-
saria nō fuit. eo tñ mō q̄ necessarium accipit id q̄ pueniētius ⁊ p̄gruenti⁹ puenit
ad finem. dicere nō pudet. ad repatōz hominis incarnatōz filiū dei necessariāz fu-
isse. Ego sum de⁹. ego sum dñs. ⁊ nō est absq; me saluatoz. ex p̄sona xp̄i inqt ysai-
as. qz nō poterat homo saluare seipm. Et necessarium fuit vt homo fieret deus.
⁊ de⁹ homo saluaret boiem p̄p̄ qd̄ pulcherrime ⁊ ad p̄positū aptissime inqt. ex n̄f
p̄fessoribus vnus in hunc modū de mysterio dīne incarnatōis. Suscipit a maie-
state humilitas. a d̄tute infirmitas. ab eternitate mortalitas. ⁊ ad dependendum
p̄dicōis nature debitum. nā inuolabilis ē vnita passibili. deusq; ver⁹ ⁊ homo ve-
rus in vnitate tempat. vt qd̄ n̄fis remedijs p̄gruebat. vn⁹ atq; idem boim deiq;
mediatoz. ⁊ mozi ex vno ⁊ resurgere posset ex altero. Nisi em̄ eēt verus de⁹. non
afferret remedium. nisi eēt ver⁹ homo. nō p̄beret exemplum. Intelligis q̄ cōue-
nient filius dei. carnem assumpsit vt de⁹. ⁊ mortem obiret vt homo. Sed q̄ris
testimonia antiq̄ legis. nō negabim⁹ p̄sto sunt. ecce inqt ysaias. ego p̄cipiet ⁊ pa-
riet filium ⁊ vocabit nōmē eius emanuel qd̄ interpretat nobiscū deus. Quō nō
biscum deus. nisi qd̄ vbum caro factū est ⁊ bitavit in nobis. Et itez eiusdē p̄p̄e
vba sunt. Puer nat⁹ ē nob ⁊ fili⁹ datus est nob. cui⁹ impiū sup bumerz eius. ⁊ vo-
cabit nōmē ei⁹ admirabilis. p̄siliari⁹. deus fortis. p̄i futuri seculi. p̄nceps pacis.
An nō sic mysterium incarnatōis plane ondē. ⁊ q̄ tunc futura erāt tanq; p̄terita
manifestant. Puer inqt nat⁹ est nob. qz nat⁹ est in bñana puitate. ⁊ dat⁹ ē filius.
quēdam modū iohes ait. qz sic deus dilexit mōm vt filiū suū paret vniūgenitum. da-
tus ē xp̄c ex dīnitate. nat⁹ ex humanitate. nat⁹ ex virgine. cui⁹ impiū sup bume-
rum eius. qd̄ est impiū xp̄i. nisi lignum crucē. in q̄ pendit. mūdū viciat. aceras
p̄tates debellauit. ⁊ subacto triūphatoq; dyabolo regnū suū potenter intrauit
oportuit em̄ xp̄m pati. ⁊ sic intrare in glaz suā. vt b̄ in euāgelio luce. Impiū

igitur super humeris eius fuit. quia crucem suam suis gestavit humeris. quis eo fatiga-
to. simon cyreneus angariatus sit eam tollere. de admirabilis ipse signa et prodigia que
fecit lumē cecis. auditum surdis. claudis ambulatoris. debilibus fortitudine et mortuis
vitam restituit. Consilium appellat. ipse euangelica consilia que adicit antique legi. De
us asserit. ne putares purum hominem natum. nam de humane nature puer est. For-
tis. quia spoliavit infernum. et portas creas perfregit. et vectes ferreos dissipauit. per
futu seculi. quia celum apuit electis et regnum hominum precepit eternum post hanc vitam in ce-
lesti iherusalem. princeps pacis. quia nato christo clausum est apud romanos templum iani. in mira
par est orta. et gloria in excelsis deo cantauit angeli. et in terra pax hominibus bone voluntatis.
Quoniam dicit et alio loco idem ysaías incarnatoris ubi dicit. Dominus enim iudex noster. dominus
lucifer noster. dominus rex noster. ipse veniet et saluabit nos. quod proinde accipiedum est. ac si dicat.
carnem accipiet et morte per nos subibit. Et rursus. vere tu es deus et absconditus. deus
iste. saluator absconditus inquit. qui in carne latuit. saluator iste. qui sua morte nostram mor-
tem redemit. Et ne putes temporalem esse salutem. saluatoris genus addidit. iste. saluator est
inquit in domino in beatitudine domini. et subdit salutem eternam quam persecuti sunt omnes qui ex israel christo
crediderunt. apostolus in testimonium est ysaie. et audi ieremiam sua sunt verba. Ecce di-
es venient dicit dominus. et suscitabo germē iustum ex semine dauid. et regnabit rex et
sapiens erit. et faciet iudiciū et iusticiam. et in diebus illis saluabit iuda et habitabit israel
propheta. et hoc est nomen quod vocabitur eum. deus iustus noster. Considera verba et attende myste-
ria. Suscitabo inquit germē iustum. id est christum secundum iustum. ex semine dauid secundum car-
nem. quia ex propheta regia et de sanguine dauid. Maria enim domini nata est. et regnabit
rex. quomodo regnabit. sane quemadmodum ipse apud matheum in euangelio dicit. data
est nubis omnis potestas in celo et in terra. quod est regem esse. et sapiens erit autem sapia. scilicet crea-
ta que bonis est. et increata que dei est. et que est ante secula. et faciet iudiciū discretorum
et iusticiam discussionis nunc discretio dum elegit ex mortalibus quis vult. et alios
suo arbitrio dimittit. et in fine seculi iusticiam discussionis. quam reddet unicuique secundum
opera sua. In diebus illis saluabit iuda. id est quicumque crediderint et baptizati fuerint sal-
ui erunt. et habitabit israel confidenter in statu ecclesie triumphantis. et hoc est nomen quod
vocabunt eum deus iustus noster. ut scias quia christus ex semine dauid natus est. non solum
homo sed etiam deus est. nec alteri quam christo verba conuenire possunt. Accedat et alius
propheta baruch noster. Quid ille ait. Hic est inquit deus noster et excitabit alius aduersus
eum. Hic adinuenit omnem viam discipline et tradidit illam iacob puero suo. et israel
dilecto suo. post hec in terris visus est. et cum hominibus conuersatus est. docuit hec
omnia incarnationis verbi et hominem factum dei filium manifestant. Hunc de
morte audi et eos permixtos qui christum volunt esse translatum et nondum mortuum. Sed
incredibili clementia citra diem supremum iudicii cum omnibus angelis inefficiendum
putant. O neperandam audaciam et stulticiam alios inauditam. dimittimus ange-
los qui substantia incorporea est et immortalis. Christum in seculum negant et autem ineffi-
ciendum. ac dauid ex persona christi. que non rapuit tunc inquit exolvebam. quia non pecca-
uit et penas dedit. et per alieno delicto mortem subiit. Quod manifestum est ysaías ostendit
dicens. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Ipse vulne-
ratus est. propter iniquitates nostras. attritus est propter scelera nostra. disciplina pacis nostre super
eum. et liuore eius sanati sumus. Omnes enim nos. quod oues errauimus. et unusquisque in
via sua declinauit. et deus posuit super eum iniquitatem. id est penam. per iniquitates perpi-
andis. omnem nostrum. et subdit. oblatum est quia ipse voluit et non apuit os suum. et pau-
lo post. tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis deputatus est. ipse in mul-
torum peccata tulit et per transgressores rogauit. Si vidisset propheta passionem christi vir
potuisset aptius loqui. Nec ieremias tacuit commenta domini qui cum in ligno crucis ita
loquentem inducit. O vos omnes qui transitis per viam. attendite et videte. si est deus. sicut
deus meus. Et ipse saluator de se ait. Ecce ascendum iherosolimam et filius hominis
trahetur et princeps sacerdotum et scribis et principibus eum morte. et tradetur cum
gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum. et tertia die resurget.

Et itez alibi. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam. Et ne de morte dubites scribit euangelista. Cum accepisset ihesus acetum dixit consummatum est. et inclinato capite emisit spiritum. propheta mortuus et a mortuis surrectus predicaret euangeliste. et obijisset in cruce et sepultus resurrexisset tercia die affirmant. certa res est. nihil ambiguitatis habet veritatis omnia personant. resurrexit dominus. ascendit ad celum et venturus est itez et faciat iudicium in fine seculi. Quia lex non recipit quia non sapit de rebus que sapientia oportet. Cuius alteri aduentum non solum euangelium sed antiqui etiam vates ostendunt sicut paulo ante de ieremia diximus. testis eius est daniel dicens. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit. et sedisset. et dedit eis potestatem et honorem et regnum. et omnes populi tribus et lingue fuerunt ei. Quibus verbis veri doctores iudicium christi facile inveniunt in fine mundi. Et ipse christus de seipso loquitur. Dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis. sedetis et vos iudicantes duodecim tribus israel. Et in actibus apostolorum legimus. constitutum esse christum a deo patre vivorum et mortuorum iudicem. Hec nos de deo sentimus. sed et firmiter credimus. sed salubriter predicamus eternam vitam promittentes omnibus qui christo credunt et in trinitate nomine baptizati opera faciunt evangelio digna. Queris que sit ista vita eterna. quid agat illic homo. qui volu potestate letetur. et quam beatitudine assequatur. respondemus cum euangelio iohannis. Hec est vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem misisti filium christum. summa ibi felicitas erit videre deum in sua natura. et eius perfrui bonitate gaudium in se metis erit. hac satiabimur hac plebebimur. hinc summa felicitas erit habere deum et deum cognoscere. Videmus enim nunc per speculum ut ait apostolus. tunc facie ad faciem. et in iubilo. teste Job in facie domini videbimus lumen. et satiabimur cum apparuerit gloria eius. et erimus sibi similes sic ait iohannis. Hec oculus vidit inquit ysaia nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. que promisit dominus diligenter se. Et apostolus non esse dignas passionibus huius seculi dicit ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Quia lex in alia vita flumina lacus et mellis et vini promittit. et cibaria delicata et vires multas et cubilia et virginitatem coitus. et angelorum in turpibus obsequiis misteria. et quicquid caro deposcit. bonis habet paradisus et asini potus que hominis est. Nam quod mortalis est hominis faciem. qui per omnem vitam suam corpori fuit. quis non aliquando in metis secessum abit. quis non pascit intellectum aliquando et a sensibus recedit speculando. An non est honoris et glorie voluptas multo iocundior et diuturnior que veneri. An non dulcior est bene agere vite laus que cibis ipse vel potus. Bibit sapiens atque edit ut vivat. tua lex ideo vitam appetendam homini existimat ut edat et bibat. Sicut in hoc seculo carnis fuit legislator tuus ita et in futuro carni studendum putavit. neque curavit satiare mentem cum omne studium fuit implere ventrem. atque in ea re summum bonum esse putavit. quod neque gentiles philosophi propter paucos admisisse. inquit quod summa fuit de supremo bono dissensio. Alii in doloris purgatione felicitatem posuerunt. ut videmus. Alii in honestate voluptati coniuncta. ut calypho et sinomachus. alii in sciencia erilus. alii in sola virtute atque honestate. ut zenon et stoici. alii in bonis animi et corporis et fortune. ut aristoteles et epicuri. Soli aristippus et epicurus et eorum scola summum bonum in voluptate locaverunt. atque his tua lex conformis est qui ferunt omnem philosophorum et sectarum sententiam fuere. nec tamen illi in errore fuerunt ut hac felicitatem in altero seculo expectant quibus future vite spes nulla fuit mortalem aiam existimantium. nostri philosophi summum bonum nec in terra nec in sensu. sed in celo et in deo querendum censent. et eo satianda mentem existimant. Et natura instituit nos ut celum aspicientes eo votis oibus aspiremus. sicut est illud poetici. Deus hominem sublimiter dedit celum videre iussit. et erectos ad sidera tollere vultus. quis necesse finem his precare que sunt ad finem. oia habet corpora oblectamenta eo repleta sunt. ut spes hominis conservari et in suum finem qui est deus per hoc adduci posset. Quis aut ederet aut biberet aut precandis liberis operam daret. nisi esset in his aliqua delectatio. atque hoc non est finis hominis qui ad deum factus est. et nisi ad deum veniat nunquam quiescat.

scit. nec per carnales delectaciones ad deum ipsum pervenit. Sed quanto his magis inferus est
bono. tanto est ab ipso deo finitior. qui aliquando eo beator existit. quanto angelice vineque na-
ture magis ac magis adheret. Nec curat carnalia desideria quam bonis frui spiritualibus.
sicut ignis et aqua simul esse non possunt. sic deliciae spirituales carnalibus non cohererent. tra-
hant ille ad se humanam naturam et totam in se rapiunt. nec sentire finit que caro ap-
petit. Gustato spiritu desipit omnis caro. ut inquit unus ex nostris. Qualex in paradiso vo-
luptates admittit quam nec salom nec ligurgus permisit in terra. Quot feditates de ci-
bo et potu. et alijs voluptatibus oriuntur. quoniam in paradiso nequias fuerit noiare. aut ei
gignerent sine fine homines et impleveret omnia nunc morituri. aut frustra esset per-
mixtio maris et femine sine fructu. que etiam in hoc mundo damnata. Dicit quod si feminis
opus est si non est coitus. Dicimus et nos quod opus est coitu si non est generatio. propter
voluptatem dices. at si heda voluptas est et indigna. que paradisu non ingreditur. nam
quod illic permixta erit hoc turpitudine. que hanc obsecra prohibet. et tamen pro sobolem
aut evitandi maioris mali causa permittit. Epocrates diuine vir scientie. venereum
coitum propter esse quendam morbi secerimi existimabat. quem nostri comicalis dixerunt.
Quis igitur bonis aliquid humani pudoris. ac ut vobis cuiusdam gentilis utamur. vo-
luptatibus istis duabus coeundi atque comedendi. que boni cum sue atque asino coes sunt
gratule. non sunt hoc que pia mens in celo requirat. Dicit iterum non erit plena felicitas
in paradiso si aliquid defuerit oblectamenti genus. sed ut existimas cum varijs rebus ob-
lectentur homines. saltatione. venatione. piscatione. luto. lucro. catu. cibo. potu. venere.
et alijs quod pluribus. eadem omnia in paradiso tuo requies et cum consilio dices. Que gratia
curruum armorumque fuit vivis cura. nitentes. pascere equos eadem sequitur tellure re-
positos. Quana hoc phibia est. quam nullam in civitas. unde instituta recepit. nos ut di-
rimus mentis gaudia et spirituales delicias querimus. Beatitude nostra quas expecta-
mus in altera vita. est ipsa dei visio quam nihil optabilius inueniri potest. Videbit enim
beatus animus. et qui se in celo. et qui hoc celo. quod erit quod ei aspectum fugiat qui videbit videtur
tem omnia. Que nunc videntur obscura de deo. de trinitate. de incarnatione ubi de
processione sanctispiritus. de sacramentis ecclesie. de ceteris archanis. tunc apta erunt
manifesta. nullum deest oblectamentum. nihil requirit ultra plenus animus. nam
quod pleno opus est. nihil illi deest qui nihil cupit. desideria nostra implebit optimus ac
maximus deus. in quo omnia bona sunt. nec ullum cupiditatibus nostris relinquet lo-
cum. Erit deus omnia in omnibus qui sine fine videbitur. sine fine amabitur. sine desati-
gatione laudabitur. que lingua dicere. vel quod intellectus cape sufficit illius supne
civitatis quanta sint gaudia. angelorum choris interesse. cum beatissimis spiritibus glo-
rie auditoris assistere. propter dei vultum cernere incircumscriptum lumen videre.
nullo mortis metu affici. incorruptionis perpetue munere letari. Necque illic beatitu-
do humani corporis in epulis erit. aut in vino aut in coitu. Et redundantia beati-
tudinis anime glorificabitur corpus ipsum et similitudinem eius induet. Fulge-
bit tanquam sol in conspectu dei. tenuitatis eius nulla resisset materia. leuitas et aci-
litas infinita spacia in ictu oculi permeabit. nihil erit qui amplius ledi posset. Inui-
labile erit et impassibile. more anime. Et ita totus homo exultabit et dicet cum pro-
pheta. cor meum et caro mea exultauerunt in deum vivum. Nec frustra erit diffe-
rentia sexuum aut artus reliqui supfluent. resurgent viri et femine integris mem-
bris. et non solum in spiritu. sed in ipso individuo humane nature perfectio reintegrabitur.
nec tamen animales operationes aderunt. nec permixtio maris et femine. quod cessabit causa
propter quam fuerat introducta. Erit enim completa multitudo hominum a deo perfini-
ta. nec ullus erit carnalis appetitus. nec pulsabit temptatio inimici. non patebit in sa-
die locus cum perventum fuerit ad triumphum. Paribi fiet incensus et deus et summa
concordia vigebit. Gaudes in te tuam et nostram beatitudinem quantum in te est. nostra felicitas
nobilitati hominis patri. anime fructet. tua viliori. i. corpori. nostra metalis est. tua carna-
lis. Nostra fulgens et nitida. tua obscura et fetida. Nostra cum angelis ipso deo
communis est. tua cum suis et alijs pecoribus. Nostram docti omnes laudant

tuam vitupant. *Alia* celo digna est. *tua* etiam in terra reprehendit. *s* dicere in sacris
etiam codicibus? *omnino* repiri. *q* futura vident in celesti iustitiam potu ciborum plena. *In*
*q*uod est *ysaias*. *Faciet* dominus exercituum omnibus populis in morte *b*utivium pinguium. *Et in sa*
pietia legimus. *Miscuit* vinum et posuit melle. *Et iterum*. *venite et comedite panem me*
um et bibite vinum quod miscui vobis. *Et in ecclesiastico*. *Libavit illi de pane vite et in*
tellectu. *et aqua sapientie potavit illi*. *Et dominus apud lucam*. *Ego inquit dispono vobis sicut*
disposui tibi mihi pater. *ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo*. *omnino* *h*
is similia spiritualia habent intelligentias. *quod de mensa ipsa sapientie non corporalis*. *vel cib*? *vel*
pot? *assumit*. *s* *metalis* *q*uod suavissimum est ac mundissimum. *et h* est quod nos expectamus in
futuro seculo. *Tanto* est igitur nostra dignior quam tua felicitas. *quanto nobilior et diuine b*
eatitudinis. *propinquo*. *s* *attingam*? *nonnullas alias tue legis ineptias* *q*uod tamen sacris litteris ad
uersant. *tum* *p*robas rationes excludit. *dicit legifer tuus*. *q*uod tetigit enim de manu sua in
umeros. *et usque ad medullam dorsus eius penetravit frigus*. *quod p*inde de *ac*si corporeus
eum deum affirmet. *quod fact*? *non est nisi per corpus*. *nos incorporei dicimus deum*. *Nit* enim *ysaias*
ex ore dei. *Celi et terra ego implebo*. *quod non posset fieri si corporeus* *esset*. *et propterea dicit*
in psalmis dauid. *Spiritus domini repleuit orbem terrarum*. *Spiritus inquit domini*. *non corpus*. *domini*.
Et iohannes in evangelio. *Spiritus est deus*. *P*rohi deum *p*ropter actum dicunt eum principium omnium
reum. *nature* *omnino* simpliciter *et eterne*. *q*uod si corporeus esset. *esset* *possit*? *ex elementis aut alia*
materia. *et posterior suis partibus*. *neque simplex*. *neque purus*. *neque origo rerum*. *Et creatu*
ras *b*eat seipso excellentiores angelos. *s*. *nobiliora sunt enim spiritualia quam corporalia*.
quod est opinari absurdum. *ne dicamus asserere*. *Nec simul stare poterunt*. *vel* *causa* *causa* *sit* *de*
us *sicut* *prohi* *voluit et recte volunt et possit inueniri*. *esset enim ab alio possit*. *et illud*
nos potius diceremus *deum* *q*uod possuisset. *non est igitur corporeus* *deus*. *quod possit*? *non*
est. *Nec mouemur*. *quod in sacris litteris*. *et caput et manus*. *et pedes et oculi*. *et digiti*. *et*
cor. *et uterus et membra* *attribuant* *deo*. *ut* *enim* *spiritus sanctus* *q*uod loquitur in scripturis
vocalibus *q*uod sunt in *usu* *p*er similitudinem quadam. *sicut* *dicit*. *Ezechiel ex persona dei*
ego visionem multiplicavi et in manibus. *propheta* *assimulat* *sum eis*. *est enim naturalis et ho*
mini *p*er sensibilia ad intelligibilia peruenire. *et omnis nostra cognitio a sensu capit ex*
ordium. *At* *idcirco* *spiritualia nobis in sacris codicibus* *sub metaphoris corporalius*
extendit. *quod* *ita* *sit*. *ut* *etiam* *rudis aliquis capiat* *q*uod *alioquin* *esset* *diuine sapientie minus* *id*
dei auditores. *Dixit* *propterea*. *tu* *machometes*. *omni peccatorum causa esse deum et exclamans*
his *obis* *ut*. *De* *q*uibus vis bonam. *q*uibus vis malam viam perbas. *Nos mortale*
peccatum *questionem* *quadam* *esse dicimus* *ab ultimo fine*. *nec possibile censemus* *deum* *q*uod
ultimum *finis* *est* *voluntatem* *cuipiamus* *a se auertere*. *esset enim* *sibi ipsi* *contrarius*. *et si* *deus* *omnia*
diligat *quicquid* *fecit*. *ut* *est* *illud* *sapientie* *diligis* *omnia* *que* *sunt*. *et* *nihil* *odisti* *eorum* *q*uod
fecisti. *quod* *presentem* *est*. *ut* *peccati causa* *sit* *ipse* *deus*. *Cui* *dixit* *in psalms dauid*. *Odisti*
omnes *q*uod *operantur* *iniquitatem*. *Et in ecclesiastico legimus*. *omne detrimetum erroris odit*
deus. *tria* *sunt* *amor*. *et odium*. *Audi* *ulteri*? *intolerabile* *tue legis errorem*. *si* *no*
bis *inquit* *aduersa* *incubunt* *incubuerunt* *et ceteris*. *Sunt enim* *iste* *dices* *casus* *atq*ue *fortu*
ne. *negat* *diuina* *p*rovidentiam *curare* *mortalia*. *Nos* *de* *diuina* *sapientia* *dicimus*. *q*uod *attin*
git *a* *fine* *usque* *ad* *finem* *fortis* *et* *disponit* *omnia* *suauius*. *nec* *summe* *dei* *bonitas* *p*ro
nit *ea* *negligere* *que* *creauit*. *propterea* *quod* *inquit* *p*er *matheum* *dominus*. *omnes* *capilli* *capitis*
viri *numerati* *sunt*. *Addit* *machometes* *angelos* *creatos* *ex* *flama* *ignis* *et* *pecca*
re *et* *mortuos* *esse*. *nos* *cum* *propheta* *dicimus*. *q*uod *deus* *fecit* *angelos* *suos* *spiritus*. *et* *creauit*
eos *ex* *nibilo*. *et* *p*rophetas *nobiscum* *sentientes* *habemus*. *q*uod *omnes* *angelos* *quos* *vocant*
intelligentias *incorporeas* *esse* *dixerunt*. *nec* *peccatum* *in* *angelis* *repiri* *posse* *censem*?
*q*uod *deum* *in* *essentia* *videntem* *omnia* *vident*. *et* *omnia* *intelligit* *ad* *suam* *p*erfectum
necessaria. *nec* *est* *in* *eis* *ignorantia* *peccati* *nostri*. *Nec* *subiectam* *corruptioni* *naturae* *ange*
licam *arbitramur*. *in* *q*uod *non* *est* *materia* *q*uod *separi* *possit* *a* *forma*. *s* *ipsa* *forma* *p*er *se*
subsistit *incorruptibilis* *et* *immortalis*. *Origenis* *p*roclari *excellens ingenium* *vir*. *sic*
multa *extant* *p*roclari *op*erum. *ita* *et* *nonnulli* *errores* *peruersissimi* *reperiunt*. *in*
quos *verus* *ille* *est*. *q*uod *demon* *per* *dei* *misericordiam* *liberandos* *esse* *aliquando*

a penis asserit. Hunc secutus est machometes. q̄ saluādos p̄ alcoranū malos ange-
los affirmat. Hos cū ysaia de oibus dānatis siue hoibus siue angelis vnaz suam
bēm? q̄ v̄mis eoz nō moriet̄. ⁊ ignis eoz nō extinguet̄. Et saluator in euāgelio
damnat̄ in vltimo iudicio ignē et̄nū reprobmittit dyabolo ⁊ angelis eius p̄patū
Quid q̄ tuus legiser aiaz humanā portōz asserit aie dei. sic nōnulli p̄bi palaz tra-
viderūt ⁊ manichei secuti sunt. Hos humanam aiaz ad ymaginē ⁊ similitudinē dei
factam dicimus. sic scriptum ē in genesi. Faciam⁹ boiem ad imaginē ⁊ similitudinē
nr̄az. qd̄ de aia dictū est nō de corpore. q̄ si aia hois portio eet dei. eet vtiq; deus. nec
esset homo nō deus. qd̄ dicere stultissimū est. cū manifestū sit labi bois animam
a bonitate in maliciam. a veritate in errorem. a gaudio in tristitiā. a spe in despa-
tōem. qd̄ est a dei sba penitus alienū. Nec illud verū est. q̄ in via lege tradit̄. ani-
mas hoim ex materia p̄ductas esse ocs. Asserunt em̄ p̄bi ab extrinseco esse homi-
intellectum. s̄ q̄ inatus sit sp̄s vite iussu dei. Et theologi rōnales animas oēs
ex nibilo creatas dicūt. ⁊ ad q̄ factaz vidisset seiam. Hos n̄ q̄t de offib⁹ meis ⁊
caro de carne mea. nō dixit anima de aia. Et p̄pha in ps̄. canit. Qui finxit sigilla
tū. ⁊ corda eoz. ponit em̄ cor p̄ anima qz sedes eius in eo est. Et deus sibi aiaz p̄-
ductōz referuauit. p̄p̄ eaz dignitatē. q̄ p̄ ysaia ait. oēm statum ego feci. qd̄ in
relliḡ de statu sp̄iali. q̄ est rōnalis anima. Preterim⁹. q̄ celum ex fumo factum
dicatis. qd̄ si verū eet corruptiōni subiaceret. Preterim⁹. q̄ solē ⁊ lunam eq̄les ab
initio vtutis ⁊ luminis tuos. p̄pha testat̄. Hos dicim⁹. celū ex nibilo creatū ⁊ duo
luminaria magna fecisse deum ab initio. luminare maius vt p̄esset dici. ⁊ lumina
re minus vt p̄esset nocti. Ad illud trāsim⁹ qd̄ in via lege dulcissimū. ⁊ saluberrī-
mum ēē putat̄. Prores multas ducere. q̄ si deo placuisset. creato homini ab ini-
tlo nō vnā tm̄ sociaz p̄buisset s̄ plurimas. nec dixit deus relinq̄t bō patrē ⁊ ma-
trem ⁊ adheret vxorib⁹ suis. s̄ vxori sue dixit. Nec amicitia inf̄ viz ⁊ vxorem
vera ēē pōt vbi nō est eq̄litas. cū vir plurib⁹ misceat̄. mulier v̄o vni tm̄ adhereat
cui⁹ ē in alias plures distract⁹ amor. Nec. p̄p̄ea. numerus hoim augef̄. qz plures
vni nubāt femine. naz totidē viri p̄uati iugio sine ple decedūt. ⁊ p̄tim cū mulie-
res numero pauiores existant. Iniq̄ insup res v̄ ⁊ nālī aduersa libertati vnius
v̄bis ciuū alios multiplici m̄rimonio vti. alios in solitudine degere. Nec. p̄p̄ea
laudanda p̄suetudo. q̄ in veteri lege plerosq; sanctos viros pluribus vxorib⁹ fu-
isse p̄dictos legimus. qz nō id ex lege aut ex voluptate fecerūt. s̄ dīna q̄dam disp̄-
satiōe. ⁊ ad sobolē p̄creandam q̄ cresceret in cultu dei. Tacemus de diuortio qd̄
p̄mittit apud vos d̄ legē euāgelicā. ⁊ de adulterio ⁊ fornicatiōe ⁊ alijs scelērib⁹
que lz antiq̄ lex detestat̄. ⁊ noua p̄sūs abominet̄. apud vos tm̄ p̄cessa vidēf̄. Nō
est qd̄ omnia tue legis errata p̄curramus. qn̄ neq; nobis scribedi neq; tibi legen-
di satis ē oī. Et tuip̄e p̄ tuo ingemo multa intelligis a deo stulta ēē. vt nulla pos-
sent rōne defendi. Tora de deo qd̄ est b̄ omnia referunt̄. totuz in b̄ p̄sistit. vt xpm̄
ibm̄ deum esse credamus. q̄ p̄cesso necesse est eius legi obedire ⁊ eius v̄bis crede-
re. q̄ verax est ⁊ mentiri nō pōt. In eius lege trinitatē. de q̄ supra diximus in vni-
tate dīnitatē p̄p̄imus. ⁊ incarnatōz v̄bi. ⁊ p̄cessionem sp̄s sancti. ⁊ reliq̄ omnia
q̄ retulimus vsq; ad extremū iudiciū. Oz aut̄ xpc̄ deus sit. iaz supra oñsum est ex
veteri lege atq; p̄p̄bis. Licet etiam ex tua lege monstrare. que p̄phani ⁊ sc̄pti viz
fuisse xpm̄ asserit. Si. p̄pha ⁊ sanctus s̄ verax. si verax ⁊ deus. nam deū seip̄se te-
stat⁹ ē dicens. Ego ⁊ p̄ vnum sumus ⁊ q̄ videt me videt ⁊ patrē. ⁊ si credidit in
deum ⁊ in me credite. ⁊ alia multa b̄mōi p̄ que diuinitas xpi colligit̄. ⁊ eq̄ cum pa-
tre ⁊ sp̄s sancto maiestas. Bene est igit̄ vt legem nr̄am amplectari s̄ q̄ verax est
⁊ salutaris a deo data. ⁊ tuaz relinquo in q̄ non veritas neq; salus. homo illam
tulit. peccatis ⁊ ignorantia plenus. Intellexisti q̄nta adducimus ex veteri lege
testimonia q̄bus deus oñdit̄. ⁊ homo xpc̄ ibs ⁊ p̄ nr̄a salute supplicio crucis affe-
ctus. Audiuiisti sacrosancti euāgelij attestaciones. ⁊ ip̄sius xpi voces q̄ tua lex
sanctū bz. Quid igit̄ obstat baptismo. qd̄ p̄hibet aquam. qd̄ moraris ingredi.

iam tandem salutis iter cum p̄cellentibus viris ⁊ magnis impatorib⁹ ad eternā salutem sub xp̄o puenies. Diximus de p̄stantino seniore ⁊ philippo q̄ rempublicam tenentes in xp̄m credidere. post p̄stantinum creati cesares idem iter secuti sunt et in fide n̄ra dormierūt. excepto iuliano apostata q̄ ex monacho cesar fact⁹ transiuit ad ydola. q̄ vitam laxiorem p̄mittebant. s̄ ille in bello parthico penas dedit et sagitta p̄fossus in incertū missa. coactus ē eadē dicere. Vixisti galylee. sic em̄ p̄ ptumeliam vocabat xp̄m. Fuit et aliq̄ scismatici et heretici. q̄ c̄si xp̄iano noie nō tñ recta incesserūt via. Impatores xp̄iani nullo errore polluti inuēti sunt iouinianus. gratianus. iustinianus. valentinianus. iustinus. duo theodosij. archadius bonozius. karolus magnus. ludouicus. et plures franci et theutonici. tres othones. henrici aliq̄. et nō pauci alijs noib⁹. Præterimus alios reges fama claros. q̄ vñ in gallia vel in hispania vel in angia vel i alijs p̄uincijs xp̄ianis sac̄nitiati fuerūt. et i dño mortui ad vitā credunt miḡuisse beāz. cū his nō ē cur te pudeat xp̄i iugum subire et sub eo regnare. p̄ quē reges r̄gnāt et legn̄ p̄ditores iusta decernūt. Multos iuuenes reges q̄ te colēt xp̄m honorabūt. c̄si em̄ aliq̄ horrebāt reges xp̄i nomen. et p̄p̄ ydola xp̄ianos p̄sc̄bant. postea tñ p̄p̄ xp̄m ydola deiecerūt. honesta h̄ societas est cū q̄ te vocam⁹ in viam veritatis et pacis. illa nihil dignita t̄z b̄z cū q̄ te tua lex in deuia rapit. nā p̄ter othomanoz familiāz de q̄ natus es et illustres p̄genitores tuos. q̄s est q̄ magnop̄ laudari in saracenos queat. Celebrat saladinus q̄dam. et aliq̄ pauci nomen h̄nt. q̄ res mēozia v̄l gnas gesserūt. Et xp̄ianoz excellētissima noia oēs h̄storias impleuerūt. noti sunt in syria et in egypto et in asia. godefridus. balduinus. bobamundus. tancredus. conradus. philippus. et aliq̄ admodū multi q̄ ab extremis galliāz et germanie finibus cōtingentis copijs hierosolimāz petiere. iterq̄ sibi p̄ medios hostes ferro pauere. Hos tibi comites damus. cū his te xp̄o iungere cupi⁹. honestiores bi socij sunt q̄ egypti effeminati. aut ibelles arabes. Tua origo (sic accepim⁹) scythica est. in scythas multos fuisse viros in armis clar̄i moxietradit. q̄ vectigalē asiaz pluribus seculis tenuerūt. et egyptios vltra paludes eiecerunt. Non sunt p̄p̄andi aut egypti aut arabes scythico generi. nō est fortis et gnano eq̄ societas. Mirādum est tantum potuisse suis fascinatōibus arabes. vt audaces et p̄stantes scythas in suam societatem adduxerūt. Quid dicimus societate. non est h̄ societas. seruitus est q̄ eoz legi subiectus es. que vtiā lex eēt et nō deceptio ac p̄stigium. Conformio tibi cum xp̄ianis societas erit. fortibus viris facile amica tur fortis. v̄tus v̄tuti placet. Pulcra et stabilla sunt in eq̄les p̄sortia. si eadem religio est idemq̄ cultus dei. Age igit. accipe xp̄ianos socios accipe fidē et baptismum. q̄ te hic faciet in terris magnū q̄ad vixeris. et post obitum in celo beatū reddet. Audisti p̄missa euangelica. et quō cuncta que dicimus veteris legis auctoritate p̄bant. S̄ times ne te decipiamus. recordaris tui legislatoris q̄ afferit legem et p̄phas a iudeis. euangelium a xp̄ianis esse corruptum. tantumq̄ de veritate vel noui testamenti vel veteris remansisse. q̄tum alkorano p̄tinet. Exp̄loratum id forsitan arbitris et v̄p̄ esse. atz idcirco testimonijs n̄ris non adhibebis fidem. nec baptizari audes aut in xp̄m credere. Utināz tam bonus fuisset tuus legifer q̄ callidus. tam verax q̄ v̄futus. tam iustus q̄ iniquus. tota est artificiosa et fraudulēta lex eius. nāz q̄ diuinū sibi abesse auxilium nō ignorabat. ad humanas p̄fugit astutias. cupiebat legē edere q̄ sibi nomē daret. famamq̄ etiaz p̄ flagitia erop̄tbat. venicōstratus ille q̄ diane ep̄besse tēplum incendit. et aduētes antiquā et nouā legē. q̄uis honesta eēt. durā tñ vulgo videri et. v̄uatu difficilē. fieri posse existauit vt innumerabiles ppli i suas traditōes p̄cederēt. nā gētiles q̄uis laxiori lege tenerēt q̄ xp̄iani. p̄tinētia tñ et modēstia et frugalitātē cōmēdabāt. ⁊ p̄his auscultabāt v̄tūfamatōib⁹ neq̄ sinebāt suos ciues cor̄rūpi v̄l c̄is aut voluptate marcescē. creuit igit secta saracenoꝝ in iia viciōꝝ. placuit v̄tōres ducē q̄t mallēt. easdēq̄ dimittē cū displicē cepissent. b̄c p̄cubinas q̄ plures.

7 in omne libidinis gen⁹ posse. puolui. indulgere ventri cuncta q̄vellet 7 ori p̄ter
vinum. vn̄uersis imergi voluptatib⁹. Etsi em̄ aliq̄ ieiunia in lege tua p̄cipiunt.
Id etiam ad irritādā voluptatē factū ē. Itaq̄ saraceni diē ieiunantis. nocte q̄loga
est epulant⁹ 7 bibūt. nec aliam ob cām vini vsus inēdictus est. nisi q̄ noceret in ar
denti terra q̄lis est arabia. 7 maior est in frigidis voluptas poculis. Hoc vnum q̄
machomet⁹ inuentū fuit. vt legem p̄pagaret suam. ea p̄cipiens q̄ grata eēnt au
ditorib⁹. 7 maxime plebib⁹ q̄ iumentis similes existunt. nec sefellit eum opinio in
bac p̄te. Placuit noua lex 7 breui tēp̄e ita coaluit. vt in multis pplis. gentib⁹ ac lin
guis receper⁹. cui fundamēta in voluptate iacta fuert. Atq̄ sicut agricola nō im
prudens postq̄ vineam plantauit fossam circūducit 7 sepem. ne destruat a feris
ita 7 machometes suam legē p̄suare ac munire statuit. Animaduertit bō sagax
duobus modis suum dogma p̄uelli posse atq̄ p̄fundi. aucte. s. 7 rōne. Atq̄ aduer
sus bō duo que poterant inueniri remedia non neglexit. auctoritatē apposuit. qd̄
paulo ante retulimus. antiquam. s. 7 nouam legem deprauatam eē. nec q̄cūq̄ veri
restare nisi qd̄ alcoranus dicit. Rōnī arma obiecit. iubens ne q̄spiam de sua lege
disputaret. neue rōem quereret. in eum q̄ p̄niteret ferro vindicādū eē. atq̄ b̄mōi
vallo suam legem callidus v̄perator smuniuit. s. nō est b̄ adamantin⁹ mur⁹ ne
q̄ ferreus neq̄ ex viuo lapide. Fragilis materia est creta 7 luto munita domus.
facile opugnabit⁹ neq̄ resistit telis n̄ris. Facile ruunt edificia in arena fundata.
aggrediamur b̄ telis tue legis munimēta. Corruptōs in p̄mis sacraz l̄raz obici
tis. B̄ ei p̄bandum fuerat q̄ factum asserit. nobis satis erat negare factum. libet
tecum alit̄ agere. 7 aptam tui legislatoris calumniam oñdere. Lex iudaica quam
moyses 7 p̄be tradiderunt anteq̄ machometes nasceret plurib⁹ seculis sc̄pta
fuit. 7 multis in locis p̄mulgata. 7 in alienas trāslata linguas. nec fuit vnus int̄
pres s̄ plurimi. Rogante ptolomeo p̄biladelpho. l̄rx. p̄sbi legem interpretati sunt
7 p̄sona dixerunt. Aqla etiam 7 theodosion 7 symachus 7 aliq̄ vetus testamen
tum traduxerūt. Facta est antiq̄ lex 7 greca 7 latina multis etatibus anteq̄ tua
p̄mulgaret. Implete sunt omnes bibliothecae moysaica 7 alioz. p̄phaz tradidē
Alexandrie. rome. athenis. cartbagine. syraculis. toleti. Lugduni. 7 in omnibus
locis que insignia eēnt. siue apud grecos siue apud latinos. vetus testamentum
ex hebraica veritate ductum. 7 habebat 7 publice legebat⁹. q̄s ille iudeus tā
potens fuit q̄ corrumpe legem vbiq̄ gentium potuit. Mōdum nat⁹ erat xpc. cu3
l̄rx. interptum editio facta est. q̄ tpe nulla erat causa corrumpe de legis. cū nulla
esset cum xpianis nondum natis de lege p̄tentio. nec p̄pter alios oportebat legi
aliqd̄ detrabere. q̄ legem non acceperant. nec p̄pter se q̄ talem acceperat 7 laudabat
Si qua corruptio interuenit. in ea potuit interuenire que apud hebreos reman
sit. nō in ea que int̄ latinos 7 grecos diuulgata est. 7 p̄ infinitas diffusa. puincias
q̄q̄ nec iudaica corrupta est. q̄ vsq̄ in hanc diem cum greca 7 latina traditione
p̄coradat. difficilis ac pene impossibilis fuisset corruptio in tot manib⁹. Macho
meti leue fuit vnus codicem corrumpe 7 illum tanq̄ vex bis trudere q̄ sibi ab
initio crediderunt. q̄ simulti sunt hodie apud vos codices vni⁹ p̄tinentie. nō tñ
idcirco veritas in eis est. Ab vno em̄ q̄ falsus erat. emanantes omnes falsitatem
p̄tinent. q̄ non desuunt ex amaro fonte dulces riuuli. Querim⁹ ex te magne p̄n
ceps. si te iudice duo rōnum codices asserant. q̄p̄ alter ex altero trāscriptus eri
stat 7 in eo de q̄ est facta transcriptio. Sempromi⁹ mille debere talenta script⁹ est.
In exemplari duo milia. cui poti⁹ fidē dabis. an non exemplo magis q̄ exēplato.
Hebrei parentes antiq̄ legis existunt. 7 apud eos exēplata legis hñt. apud alios
exemplaria. Rursus ex te querim⁹. q̄tuor inueniunt⁹ rationum libri apud ātmoz
negociatores. seium. gaium. titū 7 sempromiū. In eo quem sempromi⁹ p̄ducit. cre
ditor ipse lucū in centū talentis script⁹ inuenit. in alijs debitor. cui credes. qd̄ r̄de
bis. an nō tres lib̄os vni p̄sces. Certe nō dubitabis p̄ferre. Si ita iudicas soluta
q̄d̄ est. Quatuor lib̄i vet⁹ hñt testamētū. vn⁹ est hebreoz. alē gentiliū. 7 tercius

xpianorū. vltim⁹ saracenorū q̄ a ceteris discrepat. **M**edat. n. ē nā reliq̄ cōformes
inueniunt. **M**ā z greci q̄ gētilēs crāt an xpī aduētū: z latini an machometē ver⁹ te
stamētū nō alio nō habuerūt q̄ nos bodie habem⁹. **H**oc fortasse inficiari posses
qz nō repiūt bodie gētilēs q̄ bibliorbecas hēant ver⁹es. **S**z infroga iudeos inue
nies vera eē q̄ dicim⁹: z adhuc extat ioseph⁹ hebr⁹: q̄ trāslationē antiq̄ legis i ma
nu ptolomei quē noiaui⁹: gētilis hoīs attestat factā: ex q̄ p̄stet trāduccionēs
enānarūt: q̄ vsq̄ in hāc diē p̄fuerāt z hebraice vītati cōcordāt. **S**culda ē igit̄ ma
chometē fictio z turpis inuētio: nec q̄cūq̄ bz v̄sile: nec tā p̄futatōe q̄ irrūtiōe digna
ē: qd̄ dicim⁹ de veteri testamēto idē lz de nouo intueri. qd̄ nec ab vno scriptū ē: nec
in vna lingua: nec i vno loco: nec in vno tpe: z tñ vna finis ē: z vnica p̄cordia. **Q**d
greci hnt: h latini: h hebrei: h syri armeni: h oēs barbari xp̄m colētes: q̄uis here
ticū aliq̄ ad tuēdos errores suos corrūpe nōnullos codices ausi fuit. **Q**uid agas
qd̄ dices: cui fidē adbibebis: an soli saraceno: an latino: an greco: an hebraico. **M**l
to antiq̄or ē xp̄iana lex q̄ saracena. **A**udita ēi oi terra euāgelij tuba: sicut scriptū
ē. **I**n oēm terrā erit ius son⁹ eoz: z i fines orbis terre vba eoz. **V**ulgata ē z recepta
lex xp̄i p̄ totū rōanū impiū. p̄uēq̄ tu⁹ legisfer p̄diret i lucē. **E**t idē euāgelij qd̄ nunc
habem⁹ oēs gētes suscepe. **N**ec fuit maiorib⁹ nris aut facultas corrūpēdi rē adco
vulgatā aut incitās cū nō eēt machometes cū q̄ de fide p̄tēderet. **C**orrūptio ei ne
cessaria fuit q̄ nouā legē edē voluit: veteri z noue dūā: nec dubiū faciet iustus iu
dex qm xp̄iano maior fides adbibēda sit v̄ xp̄i legi q̄ saraceno. **I**p̄e. n. p̄uator ē
sue legi: z manet i traditiōe patrū. **S**araceno⁹ q̄ ea recessit z iugitōes seq̄t nouas
q̄s sui maiores i grauerūt. **E**uāgelia apd̄ nos q̄tuor: recepta sūt: q̄ sūma diligētia
vigēt studio. z acri discussiōe: sci patres i gñālib⁹ p̄cilijs nō p̄i amplexi sūt q̄ eē
verissima mult̄ modis recognouerūt: nō ē igit̄ q̄ tu⁹ legisfer de corrūptiōe sacrariū
lraz possit obijcē. **D**e ciuitate dñi q̄ ē ecclia inq̄t in psal. dñs. **F**ūdauit eā in eternū
Nō eēt fūdata in eternū ecclia: si fūdamētū ei⁹ qd̄ ē euāgelij violari aut corrūpi
poruisset. **N**ec vep̄ fuisset qd̄ ait. p̄ba baruth loquēs de lege dei: lex q̄ in eternum
Nec illud stare qd̄ dicit̄ in eternū p̄manet vbi tūz: z i seculū seculi vītas tua. **N**ec
isaias vera fuisset de xp̄o locutus dicens. **S**up solij dauid z sup regnū eius sede
bit: vt cōfirmet z corroboret illud in iudicio z iusticia vsq̄ i sempiternū. **M**os ga
bueli angelo credim⁹ q̄ de xp̄o marie virgini sic ait. **D**abit illi dñs de⁹ sedē dauid
patris eius. z regnabit in domo iacob in eternū. **Q**uomodo regnat xp̄s in domo
dauid nisi per fidē. **Q**uomodo per fidē nisi p̄ euāgelij. **Q**uomodo p̄ euāgelij
in eternū si corrūptū est euāgelij. mendax lingua. falsa calumnia. **E**go vobiscūz
sum inquit dñs vsq̄ ad p̄sumationē seculi. **E**t osee p̄p̄e v̄ba ad ecclia cōse
runt. **S**ponsabo te mihi in fide vsq̄ in sempiternū. **E**t ad petrū vicariū suū inq̄t
saluator. **T**u es petrus z sup hāc petra edificabo ecclia meā: z porte inferi non
pualcūbūt aduersus eā. **E**t iterū. **R**ogauī p̄ te petre vt nō deficiat fides tua. **P**re
ualuissent porte inferi z defecisset fides petri. si falsūz esset euāgelij qd̄ sequimur
Sed manet fides magni pastoris in ecclia romana: que nūq̄ inuenta est errasse
neq̄ errabit in eternū. **M**agistra est em̄ z mater oim fidelij z disciplina veritatē.
Cauē machometes caue magne princeps ne sequaris errored p̄: p̄biri scilicet: qui
tue legi consona dixit. **I**s er xp̄iani sinu ad idola trāsītes: ait se deos cōsuluissē qd̄
de xp̄o sentirent: z illos respōdisse bonū virū fuisse xp̄m. sed peccasse discipulos
eius. qui diuinitatē ei attribuerāt quā sibi p̄le nūq̄ erogasset: hoc deoz testimo
niū est idolorū. que tu demonia esse non dubites. **A**n hō intelligis fraudem: an nō
vides tu legiferi z demonū esse vnū argumentū: vnā collusionē: vnā fallaciaz. z
xp̄o dyabolū inuidere eiusq̄ glorie z maiestati detrabere. **E**uius cōsilio atq̄ sua
tu tua lex edita est: euangelice atq̄ moysayce cōtraria. **D**ices pari modo xp̄ianaz
legē moysayce aduersari. **M**ā que iussit moyses: plurima vetat: z p̄mittēs que ille
vetuit. **N**ecis antique legis archana que diu grauida fuit. nouā in vtero gercis
z cū statutū diuino cōsilio tēpus venit eā pepit: **A**udit ieremiās p̄ sp̄ritū legē hāc

nonā cū ait. Ecce dies veniūt dicit dñs: et feriā dñm iſrl' et dñm iuda fedus no
uū. nō fm pactū qđ pepegi cū patrib' eoz: s' hoc erit pactū qđ feriā cū dñmo iſrl'
Post dies illos dicit dñs: dabo legē meā in viscerib' eoz: et in corde eoz. scribam
eā: et ero eis i deū. Nouū fedus inq̃r: qz baptisim' circūcisioni successit: et legē meā
inq̃r scribā in corde eoz. qz vetus lex in tabulis lapideis scripta fuit. Noua p cha
ritatē i corde p̃m radicata: et ero eis in deū: qz noue legis auctor: et promulgator
ips de' et bō est. antiqua p moysen innotuit tñm beiem: et adueniēte p̃fecto euacua
tū est imp̃fectū nec ampli' in p̃picio nobiscū de': s' in corde pascit' dicente ap̃lo.
Rice circūdamini nil pdest vobis. Nec vltē' cerimonie legis bñt locū. venit. n.
ille de quo loquit' in deū. moyses. p̃ba. De gēte tua suscitabit te deus. ip̃m sicut
ipse audies. Et subdit. Nonā verba mea in ore eius: loquit' qz ad eos oia verba q̃
p̃p̃ero illi. De xpo bec. p̃ba locutus ē ex ore dei qđ verū erat os: in cui' aduentū
legata et cerimonie defutura erāt: sicut apud marbē scriptū est. Lex et p̃p̃ba vsqz
ad iohēn. Sacra. n. q̃ veteres obseruabāt: annūciatiua crāt vēturū xpi: q̃ in eius
aduentu cōpleta cessauerūt: et alia instituta sūt: virtute maiora: veritate meliora:
actu facilioz: numero pauciora. Et sicut sacerdotiū mutatū est. sub cui' admini
strationē lex erat: ita et legē mutari oportuit. Nō est igit' aduersa veteri noua lex
q̃ in ci' ventre cōdusa erat. Et adueniēte xpo et euāgeliū luce clarescēte p̃fecta et
circūcisioni et alijs cerimonijs antiq̃tus obſuat: sicut p̃finitū erat finē imposuit.
Est aut' xp̃iana lex tāto dignior q̃ iudaica: quāto nobili' ē oraculū dei q̃ boīs. Co
gnoscas iā (nisi fallimur) veritatē et maiestātē nr̃e legis: nec utilitatē ignoscas: in
cipisqz de tua diffidere et ardes desiderio disputādi: velisqz lati' cūcta discute. Sz
obstat legis tu' et indrere verū p̃biber: et interminat et clamat: nō est mcs lex q̃
disputationi subiiciēda sit. Caue ne qđ loq̃ris arma sunt in manu tua: dum mihi
credis multū imp̃i adeptus es: qđ nō audiūt meā vocē gladio p̃terendi sunt. En
sis mce legis dignitatē tuē ē. In arabia ortus eius fuit. ex quo principio quātum
creuerit vides. Egyptū adici mecegi: et syriā et mesopotamiam: et libyam et numi
diā et mauritaniam: p̃tē hispanie: et diuitē asiā: et totā greciā: et fortē traciā: et nobi
lē macedoniā. Sūt et alie q̃ plurime regēdes sub impio mee legis. que armis non
verbis q̃site sūt. muliebre est vba ṽbis reuellere: viri ferro decertant: si nō fuisset
vera mea lex. nō dedissent superi impio n̄o negnō dñatiōi nostre tātos successos
atqz p̃sp̃eritates. Amat nos de' et legis odorē sentiens gratulat': et sternit iter vi
ctorijs nr̃is. Scis q̃ feliciatē sepe in hostes pugnaſti: et modo in p̃to et sepe i gre
cia. En fili qđ cogitas: qđ moliris: tot triūpbis sub mea lege illustrat' xpm seque
ris cui' cultores strauisti toties: et intentionē vsqz cecidisti. Caue ne meā linquēs
legē: relinquantis a deo. Credim' bis te verbis nō parū cōmoueri: et aliquē inesse i
tua mēte timorē. Sz audi q̃ inanis est timor. Dis q̃ malus facit inq̃t in euāgelio
veritas odit lucē. Fures noctū domos pfodiūt: et in obscuro adulteri latitat: nō
adhibent testes q̃ peccāt: nolūt dēp̃bendi mēdaces. Cum bis sentit tuus legiser.
Vere ne disputando sue legis vanitates innotescāt. Vere ne pudenda sua de
teganſ: Prohibet discēptari verbis. armis defendi suā legem: iubet: nec aliū iudi
cē q̃ ferrū deposcit. Multūqz gloriat' de sue legis incremēto: dixim' cur creuerit
plebes voluptas alleit: neqz inficiamur multas tue gentis victorias p̃partas et
ingētia p̃fecta bella. Et tuipse in p̃lis clarus euasisti. Viciſti hostes nō paucos et
triūpbaſti sepe. fuisti tñ etia aliqñ victus. Parua xp̃ianoz man' tuas ingentes
copias vt ante dixim' apud cōfluētes sanū ac danubiū paucis ante annis dele
uit: nō milites veterani: nō duces in bellis ante p̃bati. nō viri nobiles armis po
tentes et equis: sed pauci cruce signati. ex agris collecti: incermes et nudi: fide tñ
armati. ferro fulgentes et auro tuos fuderūt exercitus. Qz si victoria veritatē legē
ostendit: hoc vno p̃lio satis admonēbare: in quo multi fuerūt paucos: tue victo
rie nihil mirabili habēt ad quas nūqz sine grandi tuoz p̃rogatiua ventū est. Sed
quid agim' nō bis argumētationibus stat recta fides vici fudi hostes imperium

teneo. Si sic licet arguere vera fuit sub alexandro magno tot victorijs illustrato: et
sub eius successorib⁹ religio: q̄ in grecia et in asya et in syria. et in egypto et in libya
et in p̄sida et in scythia et in indis regnauere: impio p̄ amia quesito. Tera ē et rōano
rū fides vsq; ad p̄ore p̄stātū: q̄ orbē sibi ferro subiecerat: et oēs domuere q̄s adie
re gētes. Scim⁹ tñ et alexandri et e⁹ heredes: rōanos et q̄ sub eis erāt: iudeis exce
ptis. idola coluisse: alij ioue: alij martē: alij mercuriū: nōnulli solcm et alia sydera:
multi ē et egyptij aiaha bruta colebāt: q̄s nescit in q̄t vn⁹ ex potētia voluit bithu
me: q̄lia demes egypt⁹ portēta colat. crocodillon adorat. Et qd̄ stult⁹ fuit et allū
et porcos et cepe inē numina posuerūt. Predare tñ egyptioꝝ victorie memorant:
sicut de osiridi p̄ditū est q̄ victū pagrauit orbē. q̄ et deos egyptioꝝ recipiem⁹: et ve
rā corꝝ religionē fatebimur q̄ vicerūt. Nō: nō sic rō suaderet: neq; sic inde sentire:
q̄ victi ab assyrijs et ab anthiocho et a romanis tñ suaditē ducti: nō tñ victoꝝ
leges de his acceperūt: s̄ victi et angariati et mille modis oppressi in sua lege māte
rūt. Nec nos xp̄iani cū plio sup̄amur aut alijs calamitatib⁹ affligimur. legē nr̄az
aut relinq̄mus aut accusam⁹: s̄ arbitramur p̄iū deū. nos tāq; filios p̄t peccata q̄
cōmittim⁹ verberare. q̄ nō parem⁹ euāgelio: nō seruam⁹ legē nr̄am: neq; mane
mus i traditiōe scōꝝ patrū. s̄ victi fragilitate aberram⁹ et labimur vt boies. Ip̄e
nō lapsos corrigit et plagis mulctis iniq̄tates emēdat. Cogscim⁹ errata nr̄a: et
p̄siderātes q̄ fecim⁹: miore ēē penā q̄ delictū non ignoram⁹. Si cadim⁹ in bello: si
amittim⁹ regnū: si in go seruimus opprimimur vicin⁹ cū daniēle. p̄p̄a. Deū eē i ce
lo q̄ reuelat mysteria: mutat tpa: et trāsfert regna vt vn̄uersi cogscāt. q̄ dñat ex
cellus in regno hoim⁹: et cui voluerit dabit illud. Quom⁹ deū et iudeos et xp̄ianos
posse cū velit: et voluisse aliqui: alteri⁹ scete hoib⁹ subijcē p̄t offensas plī: q̄ cū ad
iracundiā puocauit: s̄ cōuersi ad eū nō desperam⁹ misericordiā p̄seq. Quis. n. ira
scit de⁹ vt in q̄t. p̄p̄a nō tñ obliuiscit miseren. P̄t ē et benign⁹ nec desent damā
tes ad ee. Absit aut vt p̄t victoriā meliore ēē credam⁹ religionē victoꝝ. Sic. n. fa
tēdū est. oēs q̄ vicerūt hebreos meli⁹ de deo sensisse q̄ ipi victi: qd̄ neq; tu dicēs
neq; tuus legis q̄ defensionē sue traditiōis i armis collocat et oē gen⁹ rōdinatio
nis effugit: maximū iniq̄tatis indicis. Nō sic beat⁹ petrus q̄ donat⁹ a rpo dño ce
lestis regni clauib⁹ et pastor p̄stituit⁹ gregis xp̄iane. paratū se ait rōnē oib⁹ reddē
de ea q̄ erat in ea fide. nec aliter suos auditores edocuit beatus laurenti⁹ martyr
Dea nō in q̄t obscurū nō bz s̄ oia iluce clarescūt. Et in euāgelio: nō pbat dñs
cū qui lucernā accendit et sub modio ponit. s̄ sup̄ candelabzū eam esse vbat: vt lu
ceat oibus qui sunt in domo: et predicari verba sua sup̄ tecta iubet: et de sc̄pso di
xit. Ego palā locut⁹ suz mūdo. Deceptores et pseudo p̄bete in angulis: p̄dicāt et
volunt occulta esse q̄ dicūt: at iuramēta taciturnitatis erigūt. Sicut romē accidit
in his qui bacchanaria celebrabāt. In occulto effi deo sui sacrificātes nullū flagi
tū libidinis omittēbāt q̄ si alia nō ēent aduersus tuā legē iudicia: hoc vnū suffi
cere potuit: q̄ p̄hibuit eius latoꝝ in disputationē venire. Sciebat non equa esse
neq; vera quē tradiderat. Videbat veterē et nouā legem contra se stare: intuebā
tur p̄bilo sopboꝝ acutissimas rationes sibi aduersas esse nec sperauit in cetū ho
minū aut in scolis virorum excellentiū sua deliramenta posse defendi. Ad aduer
sit homo fagar et ingeniosus in malo: gentiles qui deos colebant damnatos esse:
et iam prope in odum exterminatos: nec iudeis locum esse quozum lex translata
esset cum sacerdotio ad ch̄stianos. Cūq; statuisset nouā legem idemq; sibi no
men daret: sperauit quod modo euenit: iratiz deum et ch̄stianis. qui sua legis mā
data transgrediebant aduersus transgressores victoriā concessurum atq; id
circo sue legis defensionem in armis collocauit. quam alioquin hominibus gra
tam propter licentiā voluptatum nō ambigebat: dyaboli hoc fuit inuentū: anti
quus hāc viam sue nequicie serpens excogitauit: qui cū vidisset sese procul ejci
ex ch̄stiana religione augescēte: idola delc̄ri: nec amplius deozum multitudinē
locum esse. sed vnum tm̄ deum adorari cum patre et spiritu sancto ihesum ch̄stū

beradio impante: machometus spiritū excretauit: eūq; sibi ministrū elegit boiezva
nū pū idolatrā: fortuna pauperū: mēte supbū: natione arabē: cōsilio vsus quorū-
dā iudeorū z xpianorū puerorū: inter quos fuit scrīg? spiritū ambitionis inflatus
legē terciā edidit: ex veteri z noua cōflatā: multis ineptijs extrinsecus adiecit. Le-
gē dixim? q; ipse legē vocat: nos blasphemā rectius appellat: im? rugasti frontez
auertisti oculos: bo: iustit: turbat? es: subirat? es: dū h ec dicim? Et si veritatē amī-
cus es: audiendū est veritas. neq; tu? legiser si tibi amicus est veritatē interdiceret. q̄
tāto magis amica est: quāto salubrior: z boi ab ipsa natura cōuenientiōr. Audi ve-
rū z discis quō sit appellāda lex. Legē dicūt esse pbi qd rōne p̄cipit. Et sūt qui nūl
aliud legē esse affirmāt q̄ rectā rōne a diuino numine ductam. Quicqd igit rōni
aduersus est legis noīe carcer. Et tuus legiser rōcinari de sua lege p̄bibet: z solum
ama illi suffragari vult: nō est igit dicenda lex nisi ex illis quaru cōditores apud
istā dñs maledicit. Docet nos dauid cognoscere legē dñi: dū q; ap̄ia sūt expo-
uit. Attēde z videbis an machometea lex de celo z a numine trācta diuio an ali-
unde. Lex dñi inq̄t p̄p̄ba imaculata cōuertēs aīas tēsti. dñi fidele sapiētiā p̄stās
paruulis. Imaculata ē lex dñi: q; mala queq; excludit: neq; libidinē neq; turpi-
tudinē vlla admittit. Sic apud eūdē p̄p̄betā: eloq̄a dñi casta dicunt. Et apd iob
legit: nō inuenietis in ore meo iniūstatiē: nec in faucibus meis stulticia p̄sonabit.
Et ap̄s lex sancta inquit z mādātū sanctū iustū z bonū. Et quō machometea
lex imaculata q̄ stupra z adulteria z oēs libidinū maculas ac fēdicates admittit.
Dices q; ieiunia qdā p̄cepit z ofones z elemosinas: nō dānam? bec: absit vt ea
mala dicam? Inuentore eorū machometē eē negamus absq; machometē scicba-
mus bec eē bona. Ieiunauit belias: ieiunauit xp̄us: orare z frangere esuriētī pa-
nē suū z egenos z vagos i domū dūcē: multo antiquius ē q̄ tūe legis inuētū. Nūl-
ti nos legislatores ad opa pietatis inuitarūt. Verū adulterari: fornicari: seruire
ventri: z in sceno voluptatū iacē: sol? tu? legiser inf bona collocat. Solus macho-
metes est q̄ turpia docet z flagitia p̄cipit. Quis berenicorū moze vt facili? decipiat
bona simul z mala p̄misset. Et lex q̄ dñi dī vt inq̄t p̄p̄ba aīas cōuertit ad vltimū
finē. Et lex machometea nō pūctit ad deū s̄ auertit ab eo. Dicit em̄ dñs de? . Esto
te sci q; ego sanctus suz. Machometes vrozēs inq̄t dñcite z cōcubinas quot pla-
cet: nā ego q̄draginta viroz in meis lūbis vires habeo z vrozib? atq; ancillis per-
miscoz plurimis. Quid de testimonio fidei. Lū data ē moysi lex dñi in mōte sy-
nai. fulgura z choruficationes apparuerūt z signa de celo q̄ testimoniu legi p̄buert
Lex xpi mirabilis admodū multē cōfirmata est: dicite ip̄o. Si opa nō fecisset i eis
q̄ nemo ali? fecit. peccatū. s. infidelitatē nō b̄ient. Et p̄pterea de veteri q̄ puerit ad
suū creatorē ad sūmūz bonū: z noua lege inq̄t dauid. Testimonia tua credibilia
facta sūt nimis. Et i euāgelio luce circa finē legimus. Illi autē p̄fecti p̄dicauerunt
vbiq; deo cooperante z v̄monē cōfirmate sequētib? signis. At machometis legē
q̄ signa q̄ miracula p̄bat. Audiam? eū. Nō sum missus inq̄t nisi in vtute gladii: z
q̄ nō suscepit meā p̄p̄betiā occidat: aut reddat tributū p̄cū p̄ infidelitate sua qd
h nūq̄d manifeste negat se miraculoz vtute carē. z ficta falsa q̄ eē oia signa demō-
strat: q̄ tū legis doctores i populis p̄dicāt. Nō h̄z igit tua lex testimoniu nisi i ar-
mis: s. id nō est fidele: vt an docuim? Ad vltimū trāseam? z quō sapias p̄stet par-
uulis. s. i. p̄lis tua lex aiadueta. n. Sapia? vt antiq̄ tradiderūt diuiaz z b̄ūana-
rū rex sciam p̄tinere: estq; aduodū sapida z dulcē: dū amorē diuinitatē mētēz no-
stris instillat: p̄pter qd inq̄t psalmigrab? . Quā dulcia faucib? meis eloq̄a tua: sup
mel ori meo. Quā lex neq; de deo sapit neq; de celestib?: neq; terrena facitelligit:
q̄ putat supis cure nō eē. Magna oliz z florida i alexādria p̄p̄o scola fuit: z m̄l-
ti p̄ syriā z asyā viri doctissimi daruerūt: q̄rū noia ad nos vsq; pueniēt. Et postq̄
lex machometea cursū p̄baui p̄cassimi noīat q̄ nature archana p̄scrutati ex-
cellētes euaserint. q; nō p̄stāt paruulis sapiam tu? p̄p̄ba aut tua lex: cui? fūdame-
tū voluptas est z tutela gladii: Inf nos nō liberaliū artūz studia admodū flozēt

Legit publice philosophia: audit in scholis theologia. Nullū doctrine genus pre-
termittit: gymnasia librarum in pluribus italie ciuitatibus clarissima reperiunt nec
transalpes in hispania in gallia in germania in britania collegia desunt viroꝝ ex-
cellentiu: q̄ sapientiā prestāt paruulis. Est et inges xpianoz cura vt indocti eru-
diant et veritatē intelligā in nra lege: que nūq̄ mēta est: diuinitis cōprebensa
Et legis feruus nō mō mentis sed leuiter sed in docte sed impluenter sed insipi-
de mentis: et sibi ipse sepe cōtrari⁹ est: quādmōdū sue legis inspector plane intel-
liget. Innumerabiles sunt eius ineptie et annales fabule et pueriles nuge: de qui-
bus libet hoc loco pauca referre q̄ de ceteris iudiciū p̄beant. Et ponēs machome-
tes capitulū alchorani qd̄ dicit filioꝝ isrl. in hac sniam loquit. Sic laus ei q̄ ser-
uū suū ab oratorio qd̄ esset belcarata ip̄a est domus mēsche vsq̄ in oratoriū sancte
dom⁹ bierlino nocte vna trāstulit. Circa quā benedixim⁹ deū. Vos boies audite
et intelligite: cū abij a vobis venit ad me gabriel serolpost psalmodiā vesptināz q̄
vltima est et ait. Machometes iubet deus vt se adeas: cui respondi et vbi eū vi-
sam et ait gabriel: vbi ipse est: et iumētū illico adducit magnitudine inter alinum et
mulū elberabil vocās humane vocis capacē. Et vna nō ampli⁹ hora iter egi an-
noꝝ q̄nqua ginta milia: et ait gabriel ascende animal. Et ito ad sanctā domū. ascen-
dere volente fugiebat iumentū et iussus est stare. qz machometes ascensurus cēt
nūqd accersitus est in q̄r: et rudente gabriele accersitū esse: nō sinā addidit: nisi pro
me deū roget: obtuli p̄ces deo meo p iumētō: qd̄ me insidete suauī gressu incescit:
ponēs vngulā pedis anterioris in orizonte sui visus: et minioꝝ spacio q̄ ictus im-
plect oculi. ad sanctā domū pueni. comes aderat gabriel q̄ dixit me ad domū san-
ctā in bierusalē et vicinā rupem: dixitq̄ descēde qm̄ ex rupe in celū ascēdes: et col-
ligato illic iumētō portauit me humeris suis in celū: et cū applicuissem⁹ ad celum
mūdi et ad portā ei⁹: pulsauit gabriel: et quesitū ē q̄s esset: et r̄ndit gabriel ego sum
et iterū querēti quis tecū adest: r̄ndit machometes et subdidit iam totū. nūqd voca-
tus. Et ait gabriel vocatus: et apta est porta et vidi angelos: et bis genua flectēs
orauī. p eis. Et accepit me rursus gabriel et venit ad secundū celū: et fuit distantia
inter celū et celū: quatū est iter q̄ngetoꝝ annoꝝ: et sicut in p̄m ocelo ita in h̄ celo
pulsatū extitit. et r̄sum pari solēnitare ad septimū vsq̄ celū pcedit: equā celoꝝ
distantiā ponēs. Et ait in septimo celo vidisse se angeloz populū: et lōgitudinē
angeli cuiusq̄ instar mūdi fuisse: et aliquoz mille viab⁹ extēsiore. et inter eos vniū
aliquē inuenisse cui septies centena milia essent capita: et in quolibet capite toti-
dē ora. Et i q̄libet ore lingue totidē q̄ septingenis mille milib⁹ ideomatib⁹ lauda-
bāt deū. Et rursus alterū angelū oñdisse q̄ fletet: et q̄ fuisse cām fletus. et cū ille di-
xisset culpas eē. orauī. p eo: et tunc cōmēdabat me gabriel aliū angelo et ille aliū: do-
nec fui in cōspectu dei: et tribunali ei⁹ adbesi: tetigitq̄ me manu sua de⁹ inf b̄ueros
et frigiditas man⁹ eius puenit vsq̄ ad medullas dorſi mei. Hīs nugis atq̄ delira-
mētis implet machometes aures populi. S; audiam⁹ alterā fabulā in libro cui
titul⁹ est de doctrina machometis. duo angeli noian⁹ arathes et narathes: quos
ille asserit iussu dei i terrā descēdisse. vt gen⁹ humanū regerēt atq̄ instruerēt trib⁹
mādā accepit. Prīmū ne quēq̄ occiderēt. Alterū ne qd̄ iniuste decerneret. Ter-
ciū ne vinū biberet. Cū aliq̄d iū perissent et iā ex toto orbe ad eos iudicia deuo-
luerent: mulier quedā decenti forma et oim pulcherrima aduersus maritū suū cām ba-
bēs iudiciū ab eis petijt. atq̄ vt fauētes haberet iudices. vt apud se p̄anditū ba-
beant multis p̄cib⁹ inuitat. Nō abnuūit angeli parat⁹ splendidū cōuiuiū. epulas
et pocula mulier ipsa ministrat. aponūt fercula multiplicia et cū bis vinū: qd̄ cuz
angeli recusarēt instāte sepi⁹ muliere. et multas obijciēte blādiciā tan dē biberūt
et inebriati vino in bospirā incaluerūt. eiusq̄ cōcubitū postularūt. spōdet mulier
ea cōditione vt alter eoz ascensuz in celū onderet. alter descensuz: placet cōditio
illa. Et iter didicit mori in celū relictis atq̄ irritis angelis quā deus recognitā in
sydera collocauit. cui lucifer est nomē. Angeli ad iudiciū euocati catenis ferreis

in puteo profundissimo religati sunt vsq; in diem iudicij pmañsuri: cū elegissent in
bac poti⁹ vita q̃ in altera plecti. Hec est sapiētia machometi quā docet paruulos
bec eius theologia: bec doctrina diuinit⁹ reuelata. Mira hominis audacia ne di
cam⁹ stulticiā seu tementiā. Quot sunt in his fabulis deridēda somnia. Nō ob
iurgam⁹ iumēti verba quādo ⁊ asinā sacre littere locutā producit: ⁊ gētiles bouē.
Sed quid est q̃ vna hora iter quinquaginta milia annorū pergat. metire bec ⁊ di
ligenter cogita: an cor poru nōdum gloriificato id possit accidere: quo iuit: vbi fuit
qd̃ circuiuit: nō adbuq; celū ascēderat: quib⁹ in locis tantū spaciū pagrauit: nec iu
mentū eū tulit: quis tulit eū: vnde venit: quō venit: nihil boz dixit: qd̃ peccauerat
iumētū vt preab⁹ egeret: cui nō est lex alia nisi nature ⁊ illi paret: qd̃ ostiā⁹ in
celo collocatus rogamine machometi egebat: an nō satis felix erat: fortasse altius
cupiebat ascēdere: ita q̃ nō sit illic pfecta oim beatitudo: ⁊ regnet adbuq; ambitio
Distantia celoz ostēdit: ⁊ sperarū quāta sit crassitudo temōstrat: quingētorū an
norū iter ex celo in celū ponit ⁊ patere spissitudinē. Quid hoc: quis credat genti
liū fabulis simile somniū est. Nūnt illi dyonisiodorū quēdā geometrie scientie no
bilē in patria senectā diē obisse: p̃p̃inuos funus ei duxisse. ad quos ptinebat bec
reditas hos cōsecrā dieb⁹ cū iusta pagerent: inuenisse in sepulchro ei⁹ eplam dyo
nisiodoroz noie ad supos scriptā: q̃que diceret eū a sepulchro ad infimam puenisse
terram. effegit illuc vsq; quadraginta milia stadiorū. Hec defuerunt geometre (vt
plinius ait) qui interpretarent significare eplam a medio terrarū orbe missam:
quo deorsum a sūmo longissimū esset spaciū et ibidē pile mediū ex quo cōsecuta
cōputatio est: que circuitū terre id est toti⁹ pile ambitum ducenta quinquaginta
quingē milia stadiorū p̃nūciauit. Sz armonica ratio que cogit rcz naturā sibi p̃m
congruere eodē plinio teste: addit huic mēsure stadiorū septē milia. Heraclitones
huiuscemodi rerū solertissim⁹ indagatoz vniuersum terre ambitū: ductotoz q̃m
quaginta duorū miliū stadiorū prodidit. Hipparchus stadiorū paulomin⁹ vigin
tiq̃q; milia adiecit. Reperiunt⁹ ⁊ aliorū sine admodū diffione: neq; iu banc vsq;
diē mortali cupiā satis exploratā credim⁹ terre mensuram: cuius neq; scptērio
nē neq; meridiē versus cogniti fines sunt. At tuus legifer maiora cōcepit animo
qui tāq; celū ascēderit: quingētoz annorū itinere distare celum a celo p̃didit. qm̃
tāta esset crassitudo sperarū: hoc idem asserit rabi moyses bebi⁹ genere p̃bs: qui
apud egyptios daruit. At p̃bi quos nostri probant nō ita sentiūt nec ptolomeus
alexandrin⁹ astronomoz facile p̃nceps de crassitudine lunaris spere cuz tua lege
cōcordat. in qua iter annorū sexaginta nouē ⁊ aliquoz mēsum ac dierū posuit mi
libus passuum viginti q̃q; seu stadiis ducētis pro qualibet diē cōputat. Alij nō
astronomi qui bec diligēter indagauerūt: p̃crā solis pl⁹ q̃ sexcētis vicib⁹ su pare
lunā tradiderūt: rursusq; mart⁹ sperā q̃uis sole altior est ⁊ longe maiorem habet
ambitū. spissitudinē tñ multis vicib⁹ supari. Improbū humane mētis ausum: vt
rū ita subtili argumētatione cōprehēsu vt pudeat aliquos nō credere: plurimi b
incerta respuit. Tūe legislatoz fortasse credendū fuerit: nō q̃ illuc angelo bono
deferēte p̃scēderit. sed q̃ cum pueris occiderit q̃ si hac de causa fidē expetit credi
mus alioq̃m cū sacra scriptura dicim⁹: celū sursum ⁊ terrā deorsus ⁊ cor regis in
scrutabile est. Sed alia pcurram⁹ angelos se vidisse affirmat. cōfideq; corporēcos:
si mūdo maiores angeli sūt: necessariū est aliquā eorū partem extra mundū esse.
At p̃bi mūdi circūflexu oīa cōtineri dicūt: neq; quicq; exteri⁹ esse. Tū legisfer qm̃
aliquid solito plus adhibuit: sopoz dedit⁹ quicqd̃ somniauit. p̃ vero retulit: ⁊ oīa si
bi licere putauit: quo errore ⁊ angelos corporēcos ⁊ peccare ⁊ egere veniā ⁊ se ro
gasse pro eis dixit. Simili somnolētia tactū se super bumer⁹ affirmauit manu dei:
cui⁹ gelu vsq; ⁊ ossi mēdullas penetrauerit: q̃ oīa superi⁹ cōfutatā sūt. Quis illud
patiēter audiat q̃ angeli dei vino inebriati specie mulier⁹ decepti p̃cubinatū eius
appetierint. q̃ iter i celū edocta ad cōspectū magni dei puenit ⁊ honorifice acce
pta int⁹ astra locū obtinuerit. angeli penas dederit. atq; idcirco vinū hominū in ē

dictū q̄ tāti mali cā fuerit. Cōmemorat bectū legifer: ⁊ tāq̄ ex penu dei recepta
boibꝫ inculcat. Aide q̄ graui: q̄uere: q̄perite loquit: poetaz signēta q̄ puen le
gunť. inf archana legis inferit. Pueri nrī nō sine risu audiūt: cū rapte in celū scie
referunt: ⁊ i alstra cōmutate: q̄ maior ⁊ minor vīsa vocāť: pigri circa sarraca boe
telu cētes. Qredimꝫ p tua sapia te iā puīfacere atq; cōtēnere tue legi signēta. Sz
mirarj vebemēter q̄ indies aliq̄ relicto dogmate xpiano ad tūm migrāt: ⁊ asserē
tes iniquā legē nrā: amplexi tuā circūcidunt: ⁊ tuie inītant sacris v̄q̄ trinitatē
p̄dicabāt. nūc detestant: ⁊ qui xpm cruci affixū colebāt ⁊ laudabāt. nūc derident.
Sūt qui hoc agūt nō dubitamꝫ. Sz quīnā boies sane aut libidinis serui aut am
bitionis: ⁊ quibꝫ nullus erat locꝫ in nrā lege. Sp̄reti a nobis ⁊ eiecti tanq̄ vilia ⁊
inutilia mācipia ad te trāsīuerūt: nec tamē illos inextinguibilis cōfēctie vermīs
rodere cessat. Qz si posses eoz in o spicē corda: intelligeres pculdubio eos aut
vite future spem nullā habere: aut admodū esse anxios. qz fontē aque viue reliq̄
rūt xpm ihm. ⁊ nesciūt quo pacto redeāt: maiꝫ suū peccatū existimātes q̄ dei mi
sericordiā. Sed quid miraris si ad opes cōsequēdas: ad voluptates exhaurien
das: nōnulli tue legi sese subijciūt: nō est hoc nouū nec dignū admirationi. Idēz
quoq; ⁊ saraceni faciūt qui sepe ad vos migrāt. Illud est mirabile: illud stupen
dū: illud magnopere celebrādū q̄ tot milia populoz xpiano insignita nomine: sub
tuo impio degūt. grauiā tributa pendūt: nūc liberis priuant nunc cōiugibꝫ oppri
munt. durissima seruitute lacerant. vexant mille modis. nec tñ xpiane legi renū
ciāt. Qz si tuā acciperet: mitius ferret imperiū: fieret liberi: bonoz ⁊ opes spe
rare possent: sed malūt tolerare seruitutē iugis: ⁊ in squalore ac miseria viuere q̄
xpm negare. Hdoc stupēdū est ⁊ diuinū opus: ⁊ qd te p̄cipue mouere debet nō q̄
pauci a nrā lege aberrēt: s̄ q̄ tāmulti in ea p̄suerēt: q̄ tāta sit vel in aduersis cō
stātia miraculū est: facit hoc bonitas legis: ⁊ securitas eterne vite quā nemo sa
piēs p̄nti postposuit. Quid tu hic dicas: qd cōtra hīcēre: aut nutare poteris. Ae
ra est xpiana lex: ex vtero recepta moſayce ex p̄phetis ex diuinis oraculis: deus
auctor eiꝫ est: filiꝫ dei eā tradidit. ex o:e dei manifestata est pura est ⁊ nitida ⁊ ima
culata ⁊ sancta. p̄fecta ex omni pte: nullā habz rugā: nusq; deficit: nusq; claudicat
in ea q̄ q̄rit inuenit. qui petit accipit. ⁊ pulsanti ap̄it. Ipsa est fons clementie: iu
sticie culmē. pietatē speculū. māfuctudinis ⁊ misericordie plena. p ea martyres
innumerabiles sūt occisi: senes: iuuenes: pueri: matrone: virgines: vidue: innu
pte puellē: crudelia carnificū nō expauescere tozmēta: scietes beatos esse: mor
tuos q̄ moriunt in dño. Præterimꝫ signa ⁊ p̄digia que certitudinē xpiane legis
ostētant. Quis viros cōmemorare queat ex xpiano genē diuini ⁊ bumani iuris
excellētissimos. p̄fessores. vera mūdi lumina: sciētie fontes q̄ vsq; ad mortē in fi
de xpi p̄suerātes: p̄dara volumina ediderūt. q̄ tāq; sydera qdā doctrine huma
nas mētes illustrāt. Et q̄ nō villo in loco lex ē q̄ alterū babeat augustiniū: alterum
hieronymū. alterz ambrosiū. alterū gregoriū. Et ne grecos p̄tereamꝫ q̄ religio vi
rū vnq; habuit q̄ origeni cōpari posset. q̄uis hic in plenisq; locis errauit. Quis
iobāni crisostomo erequabit: q̄s magno basilis. q̄s cyrillo. q̄s eusebio. q̄s grego
rio nazāzeno. Nō sufficiet dies si numerare p̄gimꝫ illustres nrē legis doctores si
ue viuos siue mortuos. q̄uis nō sint mortui s̄ nūc maxime viuūt ⁊ tāq; stelle in
firmamēto lucēt. q̄ fidē sacratissime trinitatē elucidarūt. Quid dicemꝫ de religio
sis tomibꝫ in quibꝫ angelica ducit vita: ⁊ pro peccatoribꝫ assidue effundunt pre
ces dño: nec vnq; cessant diuine laudes ac psalmodie. Benedictus mirificis
apud nos multoz monachoz doctoz ⁊ pater extitit. apud grecos magnꝫ basilis
secuti sūt bernardus abbas clareuallis. ⁊ Bruno qui carthusiam instituit. quoti
die sanctorz viroz apud nos augeť numerꝫ: edificant noua monasteria ⁊ sancta
renouant instituta. Quos fructus edidit seraphicus franciscus eximius pauper
tatis amator in vmbra (que pars est italie) natus. Quot enī discipuli secuti sūt.
Quot sub eius regula viri sancti floruerunt. Antonius patatū iacet miraculis

clarus. Bernardinus senensis in aquila: quē nostra etas quasi alterum paulum
predicantē audiuit. Nicolai lyritani extant opera que omnes admirant. Domi-
nicus in extremis hispanie natus bovis quasi ali⁹ vesper emicuit: qui nouū quen-
dam sanctū z nitidum viuendi morē suis auditoribus tradidit z pdicatorū insti-
tuta regula vniuersum illustrauit orbem. Multijer discipulis eius clarissimi eua-
serunt: sed precipua est magni alberti fama. qui nullum doctrine genus ignorasse
creditus est. Nec minor eo thomas aquinas fuit in litteris. z si maior extitit san-
ctitate. Claruit z meo seculo sub eadem regula vicentius hispanus. quem no-
ster antecessor inter sanctos xpi confessores retulit. Et in ordine diui augustini
nicolaus tolgentinas paulo ante inter celestia relatus sanctorū agmina. Noua in-
dis prole florescit nostra religio q si non desunt peccatores diuinā prouocantes
maiestatē. nō desunt etiā consiliatores viri sancti deo accepti. z virgines immacu-
late precibus assiduīs diuinā iram auertentes. neccitemus ruinā tantis adiuti
patrocinijs. Tu ergo princeps nobilis qui non es rōnis incapax neq ingenti ob-
tusi. collige que diximus z cōserua in mente tua. z cōsule tibi z tue genti. z noli eē
incredulus sed fidelis relinque tenebras z lucē sequere. intellige quo pede claudi-
cat tua lex: z quātis scatet erroribus et q̄procul a veritate recedit z q nō est i ea
salus. noue z antiquē legis inimicā. Intelligis q̄solida est euangelica doctrina.
q̄ueta: q̄sancta: q̄munda z immaculata: z q ea tm iter in celus ostendit z nō alia
Intelligis si verba nostra memorie tenes q trinitas in vnitāte z vnitās in trini-
tate colēda est: neq̄ altera cōtradicit alteri. Intelligis quonā modo pater sibi fi-
lium equalē genuit. z quomodo a patre z filio sanctus procedit spiritus qui est
charitas z amor z simul colendus est z deus est z q filius pro nostra salute incar-
natus est. mo: tē tulit z spoliato inferno tertia die resurgens. quadraginta dieb⁹
cum discipulis conuersatus ascendit in celum: sedet ad dexteram patris: ventu-
rus in fine seculi iudicare viuos: z mortuos. quo facto mali perpetuo penā ignis
subibunt. boni eternā beatitudinē cōsequenē. nō in carnalibus cōsuetudinib⁹ autē
pudicijs nō in cubilibus. sed in dulcedine mentis z in charitate christi que supe-
rat omnem sensum. Ante omnia vō monstratū est non posse te assequi inter chri-
stianos gloriam z potētatum quem videris optare: maxime apud europeos et
occidentales populos: vuz tua in secta pseucraris. Qu si velles christianis initia
ri sacris magnā tibi spem fecimus z potētē z glorie. Nō mento igit verborum
nostroz z accipe fidele cōsiliū: sūme baptismū christi z lauacrū spiritūs sancti.
Amplectere sacrosanctū euāgeliū z illi te totum committe. Sic tuam animam
lucrificas: sic thurcorum populo bene consulēs. sic tue cogitationes adimpleri
poterunt: sicutū nomē in secula celebrabit: sic te omnis grecia: omnis italia: ois
europa temirabit. sic latine te littere sic grece sic bebrāice sic arabice omnes bar-
bare celebrabunt: sic nulla etas de tuis laudibus cōtēset. sic pacis auctor z fun-
dator quietis appellaberis. sic te thurci animarū suarū repertorē z christiani suc-
cite cōseruato: cui vocabunt: siri: egyptij: libici: arabes: z que cūq̄ sunt alie gētes
extra christi caulas. aut his auditis tuā viam sequenē. aut tuis z xpianis armis
paruo negotio tomabunt. Etsi noluerint in nostra lege te sociū habere experien-
tur dominū in sua: nos te iuuabimus z omniū eoz assistente diuina gratia legiti-
mum principem constituemus. Hec sunt que tibi cum baptismō premia promit-
tunt. His te bonis diuina pietas proculdubio cumulabit obsequentē euangelio
q si respueris consilia nostra: peribit tāq̄ fumus gloria tua. z tu mox hominum
reuerfus in cinerem totus morieris. Christus regnabit in eternū cui est honor z
gloria in secula seculoz. Amen.

Oratio pij pape. ij. habita in puētū māthano sexto
kalendas octobris. Anno dñi. M. cccclij.

CCCCIj.

O An bellū hodie aduersus impiam thurcoꝝ gentē. p dei honore ac salute
reipublice xpiane suasuri sumus. Bene est venerabiles in xpo fratres ac filij
dilectissimi priusqꝫ vos verbis aggrediamur. diuinitatem ipsam cuius in
primis auxiliū expetendū est: paucis in hunc modū affari. Protector nꝛ aspice
deus ⁊ respice in facie populi tui. Respice sup hāc familiā tuā. p qua dñs noster
ibꝫ xps nō dubitauit manibꝫ tradī nocētū ⁊ crucis subire toamentū. Misere
plebis tue: ⁊ ne des hereditatē tuaz in pditionē quā prope mō instare videmus.
Surrerūt em̃ iniqꝫ ⁊ impij q̃ te nō nouerūt. Venerūt gentes in hereditatē tuaz
polluerūt tēplū sanctū tuū: posuerūt hierlm pomoz custodiā. Vineā tuā exter
minauit aper de silua ⁊ singularis ferus depastus est eā. Illos q̃uis hoc i loco tuo
vt arbitramur ad tuā religionē tuā puenimꝫ: nihil tñ possumus nisi tades xpo
sidiū afferem̃ bil sine te valet huana fragilitas: tua ē ptas: tuū impiū: tua ois vt.
Tu fundasti celū ⁊ terrā: mare ⁊ oia que in eis sūt. Idē est tibi velle qd posse. Nil
bil est qd tue valeat resistere volūtatī. Adiuua nos in te vno sperātes ⁊ te solum
deū pura mēte colētes. Fac nobiscū signū in bonū ⁊ mitte nobis auxiliū de loco
sancto tuo. Da nobis cor vt faciamꝫ volūtatē tuā. ⁊ in pceptis tuis ambulemus
Scimꝫ qz nō des tu dñe deus opē tuā suppliciter implorātibꝫ: s̃ nos ipi desumus
nobis. Frigēt pectora nꝛa: ingere calorē: ingere flāmas: vꝛe corda ⁊ renes nꝛos
vt tuo tñ igne succēsi: q̃ tibi sūt placita meditemur. ac sedā ⁊ peccatricē thurcoꝝ
gentē (si tua volūtas est) de xpianoz sinibꝫ eiciamꝫ. Vos aut magnanimi ⁊ ge
nerosi pceres q̃ a dehis: ne claudite pcamur aures: ne diuertite mentē. Aperite
deo interiora vꝛa q̃ mor volentibus vobis in aias vꝛas illabef. ⁊ vos sibi tēplū
atqꝫ habitaculū faciet. Audite nos sua vice loquētes. Verba nꝛa verba: dei sūt.
q̃ filij sui i bu xpi q̃uis indigni vices in terris gerimꝫ. ipse nos sari iubet. ipse in ore
nꝛo verba posuit ipse nos bellū suadere in thurcos impat. Nō vos hodie cardi
nales aut epas aut minozis ordinis sacerdotes sermone nꝛo kōpellabimꝫ quos
cōstat armis ineptos esse ⁊ piaculū ac sacrificiū fuerit: nisi per seipsos in causa si
dei q̃ sūt ab eis expetenda: hoc est aurū ⁊ oiones sua spōte abtulerint. Vos illu
stres duces: vos marchiones: vos comites: vos regū ac principū oratores: vos
fortes ⁊ exercitatos in bellis viros verba nꝛa cōmonifiāt: vos tāgēt: vos req
rent quibꝫ datū est: arma sumere nō vt inter vos diuicetꝫ. sed vt eccliam: vt reli
gionē vt fidē xpianā a barbaroz ⁊ infidelū incursibꝫ defendat. Potestas em̃ vt
inquit paulꝫ gladiū portat ⁊ vindictā maloz. Laude vō bonoz videt in quo sta
tu: in quo discrimine sumꝫ: ⁊ quātum a thurcꝫ vrgemur: premimur: infestamur:
nō ignorat. nisi arma sumētes eoz impetū retūdiat: baud dubiū quin lex euāge
lica ⁊ ois nꝛa religio pessundet. Audite igit viri fortes atqꝫ attētas aures adhibe
te: bellū sua furo qd hodie nobis nimis incūbit. Tria vt nꝛa fert opinio pncipali
ter explicada ⁊ suadēda sūt. Prīmū est vt causas vꝛas atqꝫ vꝛgētes ostēdat. p
pter quas pugnare oporteat. Scdm vt facultates adesse doceat belligerendi ⁊
certā quodā modo victorie spem faciat. Terciū ac postremū vt magna secutu
ros premia victores patefaciat. In his hodie nobis elaborādus est: atqꝫ in his
tota nꝛa cōsumet oratio. De causis belligerēdi primum dicere oportet que due
sūt pꝫipue et maxime. Prima est vt susceptas iniurias vlciscētes res amissas re
cuperemꝫ. Altera vt futura (que prope imminere videmꝫ) pericula euitemꝫ.
Ostēdamꝫ que nā sunt illa que amisimꝫ quas nobis et deo nostro iniurias intule
rūt thurci. Insistat xpian: itati vulnera: illatas cōtūmelias iniustā notam faci
le cognosceat. si que fuit olim xpiana religio et que nūc sit omnino estimabiqꝫ. Co
gnoscat hoc rogamꝫ et quātum gloriari possit animaduerte. Sacrosanctū euā
gelium quod ablatū idolorū spurcitū nosferum vno inferuit in vñū
dū: erat terre angulum aut vnā pꝫuinciā sed vniuersum ferme orbē impleuit:
quēadmodū regiꝫ pꝫbeta multis ante seculis de beatīs aplīs futuris pꝫuiderat

bices. In oēm terrā exiuit sonus eorū ⁊ in fines orbis terre verba eorū. Per hos
em euangelii mūdo innotuit quos ex piscatorib⁹ saluator ipse p̄dicatores effe-
rat vices. Venite post me faciam vos piscatores hoim. Nec vana pmissio fuit.
Piscati em sūt apli: non sibi p̄s: sed xpo dño vniuersum ferme orbem. Omnes
reges omnes populi in eorū seu retia sen sagenas inciderūt. Impletū est em illd
danielis vaticiniū bicētis. Omnes reges omnes tribus omnes lingue seruiēt ei.
Aterius xpo q̄ augusto virgilianum istud attribui pōt sup garamantos ⁊ indos
proferet imperiū. Facet extra sydera tellus: extra anni soliq; vias vbi celifer at-
las: axem humeris torquet stellis ardentib⁹ aptum. Nā circa tēpora constantini
magni. natum ex maria puer. In di simul ⁊ hispani colebāt. Nec septentrio nec
meridies xpm ignorabat. Eorū romani p̄sulis tāq; ibi xpi vicarij maria ⁊ terras
penetrabat. Pat alta p oēs ⁊ trā q̄lla q̄es xpiānos ibat. iacebat p̄d? cū agno ⁊
leo cū vitulo accubabat. gens sancta. gēs electa: p̄p̄s acq̄sitiōis xpiani habebāt
Tributa ex gētib⁹ accipies ⁊ in capite p̄p̄orū posui. Nec fuit oliz o xpiani maiorū
vīorū glōria: hoc imperiū: hec auctoritas. Nūc quo nos thurci ⁊ saraceni redigēt
paucis aiaduertite docebim⁹. In di q̄uis xpiani ferunt ⁊ armeni p asiā dispersi ⁊
pariter ethyopes: in multis tñ versant errorib⁹ ⁊ ignorātes quā nosse debeuerant
xp̄i legem: ignorant a dño. Quid reliquū est: asie atq; affrice xpī nomē atq; leges
in pacato psequit odio. Cepit hec calamitas sub beracleo cesare. Nā cū aperta
esset omnib⁹ via salutis per xpi dei filiū: qui annis antea circiter sexcentis mortē
nostrā moriendo destruxerat: inuidēs humano generi dyabolus ⁊ nimiiū tolens
xpm vbiq; regnare pseudop̄phetā excitauit. In arabia machometum nomi-
ne sceleratū hominē qui se dei nūciū ementitus cōtradiā euāgelij legem condi-
dit. de qua paulo suo loco dicemus. Degenerauerat iam apud grecos imperium
⁊ romana virtus sub aliū d̄strāslata celum elanguerat: que res xpianos opes pau-
latim euerit. Nā ferūt tamē in asia complures xpiani vsq; ad tēpora pipini
francozum regis: qui anno ab hinc circiter. de magno nomine apud germanos et
gallos regnauit. Tunc nō digressi a scithia thurci: capadociam: pōtbi: i bithiniā:
troadem: ciliciā: ⁊ omne minorem asiā occuparūt. ⁊ nostra negligētia potētes
facti nō solum veros christianos ex asia pepulerūt. sed transmissio nauibus bel-
le ponto macedoniam: traciā: atticā: boeciā: p̄boadem: achaiā: acharna-
niā: epirum: pozmā: ⁊ vtrāq; misiam armis inuasere: ⁊ in egoe ac ianio mari ci-
dades ⁊ alias q̄plures insulas subdicientes hos xpiani ad orientis terminos
posuere. Ad meridiem barbari ex affrica non solum inferi maris insulas: sed ip̄a
quoq; italie littora classibus infestant. In occidente magnam bithice partē quā
granatam vocant mauri occupant: ⁊ hispanos agitant reges. Ad septentrionē
geledamq; arcton luctuani: polonis cōtermini magna ex parte ritu gentiliū vi-
uunt. Aeteres hungari ad ortum chanaeis iacentes. ⁊ tartari cum quibus liuoni
pugnat. christum p̄orsus ignorant: ⁊ vltimi noz: q̄q; populi cum semiferis ho-
minibus bellum gerūt. Hi sunt termini vestri o christiani sic circūdati estis: sic in
angulum coartati potētissimi quondā dñi ⁊ orbis possesores. En quantum im-
perij amisi stis: quot nobiles vbes: quot ditissimas p̄uincias p̄didistis. Inē
quas etiam iudeam neglexistis: terrā nobilē: terrā sanctā: terrā lacte ⁊ melle flū-
tem: terrā in qua p̄mi nostre fidei flores apparuere. Heu pudor: heu dolor: son⁹
⁊ origo nostre salutis. Syon ad hostes defecit. Templū illud salomōis fama cla-
rum. In quo dñs totiens p̄dicauit. Betleem in qua natus est. Iordanem in q̄
baptizatus est: thabor in quo transfiguratus. caluariā in qua crucifixus ip̄s? cru-
cia possident inimici: sepulchrum dñi gloriofum: lectūq; illum purpureū crocos
spirantem ⁊ suauissimis fragrantē odoribus: in quo propter nos vita nostra ob-
dormiuit in dño. nisi hostes velint inuadere non potestis. At saraceni machome-
tam habēt in potestate: in qua si vera est fama. falsi p̄phete cadaueri arca fer-
rea cōditum. vi magnetis p̄det in acre. Ques nō infelices ac miserrimi xpiani se-

pulchro dei vfi i vrbe clariffima hierofolima priuati eftis. Tacem? alexandriaz
thebas: mēpbim: ac oēm egyptū: tacem? anthiochia in qua primū xpianoz nomē
eft auditū. tacem? epbefim ⁊ alias aplicas fedes in aīa pditas. Tacem? ſepres ec-
cleſias ad quas iobānes ſcripfit apocalipſim. Hierofolymā noui ac veteris teſta-
mētī matrē in hoſtiū eſſe poteſtate. Satis flere ⁊ dolere nō poſſum? . p qua recu-
perāda nullus labor euitari deberet: nullū dedinari bellū . Nam ſi pro repetēdis
reb? iuſtam belli cauſam veteres putauere. quis vnq̄ inſcius induit arma q̄ vos
xpiani. quib? tot vrbes. tot prouincie ſūt erepte. tot adempta regia: tātum abla-
tum imperium. Iudei cum federis archam amiſiſſent. p recuperatione nullum
belli periculū vitauere. Greci ob raptam belenā decennale bellum geſſere. Car-
thagineſes ppter fines paululū ampliandos cruentiſſima prelia cym cirenēſib?
cōmiſere. pro quibus etiā phileni fratres interierūt . Romani ſepe ſocioꝝ cauſa
ſumptis armis in pugnā exiere. Reuoluite byſtozas nullū vnq̄ bellū tot cauſas
habuit: quot vq̄bis aduerſus thurcos occurrūt . Sed quid ad nos vetera dicat
aliquis: tolerauerūt hāc infamiā pro auī noſtri. cur nos illis meliores ſum? : cur
tanta glorie cupiditas vt maioꝝ iniurias noſtro ſanguine vindicem? . Eſto pa-
tres veſtri negligētes fuerint: bonozq̄ ſuū paruſecerint. An ppter ea veſtrū ne-
gligeris? ⁊ duplici notari penitidine hereditaria. ſ. veſtra patiēmini. an poſt? ma-
gnificis operib? cetera. pgenitorū infamiā glorioſius nomē acquirere conabimi-
ni. Sed negligam? ſi ſic libet antiquā ignominia: vetuſta dāna. nec nos urgeat
quod nos pupugit anos. Trāſeat omnis aſia. omnis africa. Europā ſaltē inſpi-
ciamus ⁊ noſtri tps rōem reddam? . an parū noſtra etate noſtra culpa perditus
eſt. Conſtātinopolim orientalis imperij caput ⁊ toti? grece columnā. non patres
noſtri ſed noſ ipſi amiſim? . Qui dum torpētes in ocio tomi ſedem? vsq̄ danubiū
⁊ ſanū thurcoꝝ arma penetrare pmiſim? . Capta eſt nobiliſſima vrbs regia cul-
pai noſtra. quam pauſamas pūm cōdidit. Conſtātin? magnus inſtaurauit: ⁊ in
emulationē antique rome amplificauit ⁊ magnificauit. In ea gētis imperator ⁊
ipe conſtātin? nomine interēptus eſt. turba ingēs trucidata. tēpla dei magni pollu-
ta ſunt. Inter que nobile opus iuſtiniani ſancte ſophie vocatū. tetro machome-
tis ritu ſedatū eſt. Beate virginis matris domini ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ imagines dele-
te ſūt. altaria dirupta reliquie martyꝝ porcis obiecte. ſacerdotes occiſi. matro-
ne ⁊ puellę p̄ce ſacre virgines ad libidmē rapte. Mobiles vrbis int? vina ⁊ epu-
las ipſius thurcoꝝ ducis iugulati. Saluatoris nſi ſimulacrū in cruce pendētes in
deriſionē atq̄ cōtēptū pcedētib? qui dicerēt. hic eſt xpianoz dē. in caſtra delatū.
ſputo: luto: atq̄ omni ſeditate iactatū. Noua ſunt hec ⁊ ſub oculis noſtris geſta
hec ſūt ⁊ tū excitari nō poſſum? . cū vitulis marinis cū druſo tormim? : letargus
patimur qui tot cōtumelijs agitati e ſomno ſurgere nō valem? . Heu furias: ben-
artes demonū. pugnare poti? int? ſe xpiani volūt q̄ thurcos adordiri. Iuliana bel-
la magis cupiūt q̄ eterna: ⁊ ſepe paruis de cauſis cruentiſſima cōmittūt prelia.
Vulſatus modo villicus mō ſeru? . magnos traxit in arma reges. In thurcos q̄
deū noſtrū blaſphemāt. eccleſias noſtras diruunt. ⁊ omne xpianū nomen pdere
ſatagūt. nemo audent arma ſumere. Dēs in arcū prauū dati ſum? . dedinauimus
omnes. ſimul inutiles facti ſum? nō eſt qui faciat bonū nō eſt vsq̄ ad vnū . Sed
cogitabitis meli? viri pūdetes ⁊ forte induentes animū. recuperare que ſūt amiſ-
ſa: ⁊ acceptas iniurias vindicare conabimini. Actantū de priorī belli gerēdi cau-
ſa ſit dictū. Nūc alterā attingam? : hoc eſt vt futura ⁊ tpe iminētia nſis ceruicib?
mala euitem? . Poſſent fortāſſe aliquo modo tolerare pterita ſi finis maloz eēt.
⁊ nō maioꝝ impedirēt diſcrimina. Sz q̄ pacto ſperare q̄tes ab ea gēte poſſum?
q̄ ſanguinē nſi in ſitit. Que occupata grecia in bugaria. i. in viſcera nra gladiū ad-
egit. Iuuenis e aduerſari? nſi etate florida. robuſto coꝝpe. aio vaſto. tumido cur-
ſu victoriarū. q̄s ſibi nra negligētia pepit. van? eſt. decept? eſt ſi q̄s arbitraf? ado-
leſcētē quietū ⁊ ec: auro abūdātē: armis aſſuetū: ⁊ dñandi cupiditate inflammatū

Penite hanc spem nunc ille arma deponet: nisi aut victus aut oim victor extiterit.
Proxima illi queq; victoria: gradus erit alteri. donec subactis occidentalib; regi-
bus. delecto xpi euangelio. machometica legē vbiq; gentiū inserat: Necq; arbitremi-
ni longā morā priusq; vos adeat. Nā vicine ille gentes tot bellis attrite nisi opē
ferant amplius carpere nō audebāt. Soli fideles bugari pfeuerāt. nō tñ diu stabūt
nisi adiuti. Et bi qdē muri loco vobis ad oriētē remāserūt. quo diruto neq; theu-
tones neq; bobemi neq; poloni satis tuti erunt. Nō asperi montes nō alta lumina
iter impediēt. Nihil erit victa hungaria thurcis inuiū: nibil insupabile orbis
imperii querētib;. Per caruos et for; iulij terrestrib; copijs facilis in italiā pate-
bit trāitus. Maualis exercitus ex vallana quā thurci possidēt. vni noctis nauig-
atione brundisii patet et in superiori parte et in inferiori aperta est thurcis ita-
lia. Atinā medaces et falsi pphete sim; in hac parte. Sed credite nos folijs recita-
re sibile. Veniet veniet thurci nisi obuiā imus et auferet nobis locū et gentē. Nō
timēt hec fortasse hispani et galli neq; theutones qui rhenū accolāt. neq; anglici
oceano circūfusi. Ac prudentes reipublice gubernatores: bellū foris q̄ domi ma-
lūt et remotissimā laudant miliciā. Perniciosa et funesta sūt q̄ gerim; in nris lani-
bus bella. Romanis vrbis vomitorib; nulla suscepta calamitas durior q̄ in italia
fuit. Nec illi banibal felici q̄ affrica vicerūt. Credite nobis pccres credite nob;
Nō est cur ampli; dissimulet; nō est cur ampli; differat; arma sumē. Si agros ve-
stros. si focos. si liberos. si vros et si libertatē. si fidē ipam in qua baptizati et rena-
ti estis retinere cupitis: bellū nobis credite bellū geratis oportet. Necq; nos bellū
iniustū suadem; qui ci; locū tenem; de quo scriptū est iusticia et iudiciū pparatio
sedis tue. Nec plura de primo et principali mēbro. Audistis viri pstantissimi ac
nobilissimi quas ob causas in thurcos pugnare oportet. Nā et suscepte iniurie
id exposcūt et in futurū xpianor; indēnitati cōsulendū est. Nūc qd erat fm nostri
ordinis mēbrū. i. an possitis hoc bellū gerere et an victoria speranda sit aiadu-
rite. Cū xpianis nobis sermo est: qui diuites italiā. nobile galliā. fortē hispaniā
bellicosam ac populosam germaniā incolūt. bis arma. bis equi. bis homines. bis
pecunie abunde suppetunt. His vires longe maiores q̄ thurcis assunt. Audi-
mus tamē nōnullos esse qui thurcos supra modum extollūt. nec superabiles pu-
tāt tot plior; victores. Nos magnas esse thurcor; opes fateamur. Si multo mino-
res q̄ fama ferant; neq; nostris quouis mō cōpando. Illi em̄ et si oēs conat; ad-
bibeāt supra tñ ducēta milia boim nō educēt. Si quos boies imbelles atq; incir-
mes ex asianis et grecis mixtos nostros quāti faciat asianos. Remus ille virgilia-
nus cui illa sūt verba. O vere pbride neq; em̄ pbriges ite p alta dindima vbi as-
fuetis bisforē dat tibia cantū. Limpiana nos buasq; iuuāt berechintea matris
dee. Sinite arma viris et cedite ferro. Greci q̄ illustres quodā aie baud quāq; vi-
gorē antiquū retinēt. Degenerauerūt ferme oēs qui thurcis parent neq; in ar-
mis neq; in lris pūstiniū referunt spiritū. Cedite quid oia cum ineprio. Non stant
simul fortia pectora et scruius quis fortis viri in castris thurcor; militāt ex xpia-
nis sunt ad summā quadraginta milia: nigre atq; infelices anime que vbi vos ar-
matos viderint furis agitate suorum scelorum et vltorē deū ante ora cernentes
ferri stringere nō audebūt. Reliqua turba in prelio nulli est vsui. nisi cede sua sa-
tiger hostes. Percurrite gesta maiorum. Asiana bella muliebria putauerūt. Ale-
xander magni alexandri propinquus cū bellū gereret in italia. frater me; inq̄
in asia cū feminis pugnat. Mihi aut cū viris certamen est. Iulius cesar cum de
poticibus gentibus triūpharet que asiam incolunt: in curru suo hec verba iussit
scribi. Veni vidi vici ac si solo aspectu superandos diceret asianos. Rostfridus et
ali; qui secū in asia inliscarūt parua sepe manu innumerabiles hostiū copias de-
leuerūt acipfos thurcos tāq; pecudes mactauerunt. Sed arbitramini fortasse
meliores hodie thurcos esse: victa grecia q̄ olim fuerint. Ad quales sint pugna
thaurinēsis ondit anno ab hinc tercio gesta. Thaurinū vocauere pisse: opidū ad

cōfluentes sanū ⁊ dārubū sū. Hoc euo nfo alij albā alij beldradū vocant. ppter
situm: nō magis monētī castelli. id cūctis viribus suis thuri expugnare adniti
sunt. Pugnatū est inter diu noctuq; sūma ptenitione. Erāt xpiani milites q; oppi
dū tuebant pauci cruce signati: nō nobiles aut diuites. nō bellis affucti: n̄ armis
tecti: s; rudes incōpositi agrestes. Et bi tñ thurcos vicerē: nō tam ferrū q; fidē bo
stibus opponētes. Ab his tumidus ille thurcoꝝ impator insupabilis antea credi
tus ⁊ terror gentiū appellatus in acie victus: ab obsidione delectus. castri exut
turpē arripere fugā cōpulsus est. Quid iobānis de bimīad victorias referamus
Quid georgij albani triūphos cōmemorem? cuius cōspectū nūq; ferre thurco
rū acie potuere. vnus nobis exēplo sat est. Jobānes vintimili? qui cū trecētis mi
lib? in epirū pfectus suppetias nepoti ferēs supra decē milia hostiū fudit: strauit
deleuit. Hi sunt hostes vti o xpiani. Cū his vobis boibus pugnandi est qui neq;
ferire neq; feriri nisi i terga nouerūt. Quāq; ⁊ si fortissimi eēt ⁊ bellacissimi. In
deo tñ sperādū erat qui cause sue nequāq; decisset. An mō scriptū ē: i deo faciem?
virtutē ⁊ ipe ad nihilū deducet inimicos n̄ros. Orabat moyses in mōte ⁊ popu
los vincebat in acie. Sol retinuit cursum suū ne victoris ioseph retineret cursum.
Madianitaz plenissima ⁊ munitissima castra cū trecētis viris dissipauit gedeō
Animōnitarū numerosus exercitū cū paucū militiū? supauit iepte. Supbissimos
pbilisteos sol? humiliauit samphon. Nec i manu femine cū dē? voluit victoria de
fuit. Potētes in armis cananeos exterminauit delboꝝ: sisarā interfecit ibad. Et
holofernē obrūcauit iudith. Multa sūt huiuscemōi i veteri lege. Nec noua ma
gnificis caret exēplis cōstātino magno pugnā timētī: signū crucis in celo mōstra
tū ē: ⁊ vox diuinitus audita q; diceret. In h̄ pstatōne vince. Et theodosio p̄ssi
mo impatore illi sunt versus. Omniū dilecte tuo cui militat ether. Et iurati ve
niūt ad classica v̄ti. In britania q; nūc anglia nūcupat vt autor est beda barba
roꝝ ingētes copias pauci admodū xpiani ⁊ inermes ala voce canentes allēuia
deleuerūt. Nō ē abbreviata man? dñi: quis elōgata ē a nobis misericordia sua. p
pter peccata n̄ra: s; p̄ciabilis est dñs deus noster ⁊ mult? ad ignoscendū: s; redie
rim? ad eū ⁊ ipe ad nos redibit. Facile p obediētā placabim? quē per cōtumaciā
irritauim?: q; vt pūmū nos vidēre humiliato corde. mor? odiū in nos cōceptum
vertet in hostes ⁊ nobis victoriā mittet. Itāc deā esse veteres putauē quā iup̄i
mitteret. Illā hō tāq; regi deoꝝ obdēperantē ad eos ire q; iusserit: ⁊ in eoꝝ parte
p̄litteret. At h̄ verū est sicut ait aug? Nō de illo ioue quē deoꝝ regē p suā opinio
ue iusserūt: s; de illo vero rege seculorū q; mittat nō victoriā quē nulla ē substantia
sed angelū suū: ⁊ faciat vincere quē voluerit. Sicut in castris assirioꝝ accidit eze
chiā regē obsidentib?: in quibus angelus dñi centū ⁊ octuaginta quicq; milia ho
minū vna nocte interfecit. Nec victoria id est hic angelus: omnib? proculdubio de
celo mittit q; pro ea dei recto ⁊ magnanimo pugnant. Quē cū in eo hoste nobis
pugnādū est qui deo nostro p̄rosus aduersat. libet hoc loco pauca de saracenoꝝ
lege referre: quam thura sequunt: vt confidentius pugnā ineatis. quo fediores
ac magis impios cognoueritis. Sceleratissima est machometea lex que non so
lum xpi diuinitatē respuit. sed innumerabilibus alijs scatet errorib?. Itāq; vt p: e
tream deliramenta ⁊ ineprias illas: quibus ang: los corporeos de flama ignis
creatos interminos affirmat: ⁊ origeni consentiens demones aliquādo saluādos
tradit: ⁊ celū de fumo factū ⁊ lunā eque splenduisse cū sol: sed volitantis angelis
gabrielis ala tactam fulgorē amisisse. Quis illud tolerare queat q; mundū cum
democrito sentiē fortune casuiq; submittit ⁊ diuinā p: ouidentā aufert. Quid
q; sacrosanctā trinitatē respuit ⁊ impossibile ait deum habere filiū. Et quibus xp̄m
ex virgine natū cōsentit: iustū ⁊ sanctū boiem qui cūctas curauerit egritudines.
deū tñ esse cū arrio negat. nec p nobis obūsse censet. sed subaltā a deo in fine secu
li moitūꝝ ⁊ tñ deniq; surrecturū. iudeos aut aliū sibi silem crucifixisse delirāt. nes
cispūs dignitati gloriāq; p̄sentit quē creaturā cū nestore q; macedonioq; mentit

Et omne fidei meritū auferēs. In sua quēq; secta saluari hoīem p̄hibet. Alioq; recte viuētē nisi a sua lege abierit. Et q; nō p̄stāt inter se mēdacīa. Alio loco neminē saluari asserit extra legē a se traditā. In qua beato paulo p̄radicēs. Circūasi onē seruari p̄cipit. Et vini t̄m p̄suetudinē p̄hibēs: ceteras voluptates indulget. stupra ⁊ adulteria cū captiuis ⁊ enptis mulierib; admittit. Proxos plurimas: ⁊ cū bis diuorcia passim cōcedit. Nec cōcubitus naturę aduersos inbibet. Vostre mo bō ⁊ bestialis future vite beatitudinē sola carnis voluptate metit̄. En sapiētem hoīem q; se dei p̄pham audet nominare temerator antiq; legis: corruptor noue: p̄stitutor aiarū: verus p̄curator ora. Et prim⁹ sathane satelles: cui⁹ auditores inferni m̄cipia sūt: quales thurcos ec nō dubitam⁹: aduersus quos armis cōtere sacrificiū deo fuerit ⁊ acceptissimū spectaculū. Ceterū q; diuinitatē xpi vt diuin⁹ impia saracenoꝝ ⁊ thurcoꝝ secta p̄sus excludit: nō ab re fuerit hoc in loco maiestātē ei⁹ ⁊ gloriā in mediū asserre cūctisq; palā facere xpm quē colim⁹ ⁊ cui⁹ cā bellū suadem⁹ verū deū esse sibiq; thura deberi ⁊ diuinos honores. Aggrediamur igit̄ hūc articulū. Sp̄ em̄ conādū ē vt veritas magis atq; magis elucescat. Agemus aut̄ pingui mīnerua nō more phoꝝ quos vir illuminatissime pūt intelligere mētes: vt q̄s cū primo suo loquit̄: ita ⁊ nos hodie vobiscū loq̄mur. Lupimus em̄ etiā a piscatorib; intelligi q; fidē a piscatorib; accepim⁹. In primis aut̄ illud assumim⁹ qd oēs ferme cōcedūt. deū. s. vnū eē a quo oīa cōdita sunt ⁊ guber nant̄ vniuersa. Docēt t̄m viri sapiētes mūdi machinas ⁊ tātū rerū ordinē: quātū in mūdo cernim⁹: stare nō posse nisi ⁊ vn⁹ cēt rector oībus impans. Recipim⁹ igit̄ p̄fessa maior⁹ q; mūdiālis machine rectorē ⁊ qdē vnū esse fatent̄: cūq; deū vocāt quo nibil mai⁹ nibil meli⁹ aut inueniri aut excogitari queat: hūc nos xpm cē luce clar⁹ ostendem⁹: ad qd efficiendū tutissima ⁊ aptissima via ex miraculosis eius opibus patet. Mā ⁊ ip̄e interrogatus a iudeis an xps eēt. Loquor vobis inquit ⁊ nō creditis mihi opa que ego facio in noīe patris mei ip̄a testimoniū p̄bent de me. Facessant igit̄ dyalecticoꝝ silogismi ⁊ oratorū inductiones. ip̄a nobis xpi opa xpi diuinitatē ostendāt: religionisq; n̄re fidē cōfirmēt facta nō vba. Ponat̄ igit̄ ante oculos n̄re mentē bō: qui vocat ad nuptias aquā in vinū cōuertat: quocūq; iter faciat egrotos solo verbo sanitati restituat: mutoꝝ linguas i loquū soluat. Claudis gradiēdi facultatē tribuit. Cecis lumē: surdis auditū p̄beat: paralaticōꝝ mēbra cōsolidet. Resperos elephātie maculis purget ac nō solū vires imbecillis adiciat: sed et ipsos quocq; mortuos in sepulchro quadriduanos tā q; somno solutos ad vitā reuocat. Secreta ⁊ cogitationes hominū intelligat: futura p̄nūciat demonia cūciat: sup aquis siccis pedib; ambulet: ventis imperet atq; mari. Postremo volēs iuxta sermonē suū prius habitū: captus a iudeis. Crucifigat̄: interficiat̄: sepeliat̄: ⁊ tertia die resurgēt: tractādū palpandūq; corpus suum discipulis offerat. edat ⁊ bibat cū eis. Et tandē post quadraginta dies videntib; illis in celum ascendat. Quid hic post tot signa dicimus. An nō interrogatus a discipulis iobānis. Tu es qui venturus es an aliū expectam⁹. Interrogatores ip̄os ad miracula remisit. Certissima quippe diuinitatis argumētatio est miraculoꝝ ostē sio. Q; si nōnulli philosofoꝝ naturā ip̄am deam esse putauerūt: cur nō magis deus ille credēs est. qui nature dominū se habuisse miraculis patefecit. Dicat fortasse aliquis moysen: eliam: dīzēū: ceterosq; p̄phetas ⁊ ip̄ius xpi discipulos: signa ⁊ portēta fecisse ac nature cursum retinuisse: nō t̄n fuisse deos. Ceterū est id q; dem: sed neq; illi deos sese dixerunt. Mentiri em̄ ⁊ miracula facere supra naturā que xps fecit nulli est datū. Sicut apud iobannē testat̄ cecus a domino liberat⁹. Scimus inquires q; peccatores hoc est mendaces deus nō audit. E nicodem⁹ rabi. Scimus inquit quia a deo venisti. Nemo em̄ pōt hec signa facere que tu facis nisi esset cum eo deus. Ad hec que rectū lin⁹ ⁊ alia q; plurima de xpo miracula sacrosancta quatuor euāgelia tradūt quatuor vberissimi testes affirmāt. Accedūt epl̄e ap̄ctōis gentiū pauli ⁊ actus ap̄loꝝ. Et quib; palā sit ea signa xpm se-

cisse p que nature dñs ostēderet. Fuit igit cū dē? r ipse vocat: necq cū mēda ob?
deus cōiungit. Si verax xps igit r deus: qui de seipso dicit in euāgelio. Ego sum
via veritas r vita: r qui videt ne videt r patrē r rursus. Ego r pater vñū sum?
Et alio loco. Pater clarifica me ea claritate quā habui apud te priusq mundus
fieret. quibus verbis se deum esse manifestissime testatus est. Qu si q̄s euange-
lio non credit: non videmus cur moysi credat r alijs antike legis scriptoribus.
Credunt greci herodoto: tucicidi: pollibeo: xenophonti: diodero. Credunt ro-
mani liuiο: salustio: trago: cornelio: suctonio. Credunt r alijs suis historiis. Cur
nos nō credim? nostris. Quāq̄ illi minime cū nostris cōparati sint. illi em nulli
auctoritate recepti sunt sanctū euāgeliū multa patrū cōsilia prius approbauerunt
q̄ legendū ecclēsijs tradere. Ad cui? robur etiā martyres accedūt q̄ p testamen-
to dñi sua corpora tradiderunt r lauerūt stolas suas in sanguine agni. Inter quos
etiā virgūculē magno miraculo nō expauiere supplicia. Accedunt r sanctissimi do-
ctores q̄ cū eēt p̄picaissimi nequaq̄ euāgelio credidissent: nisi verā cōfessionē
cognouissent. Sicut apud grecos dionysius ariopagita: iohes crisostomus: gre-
gorius nazāzenus: cecilius athanasius: magnus basilius: r alijs q̄ plures. Apud
latinos quatuor doctores fama illi est: gregorius: ambrosius: hieronymus: augu-
stinus: r vltra illos ciprianus carthaginēsis: ysidorus hispalēsis: bilarius picta-
uēsis: eusebius veralēns. r primi euo nro. Thomas aquinas r albertus magnus na-
tione siccus: r alijs penē innumerabiles qui fide xpi diuinitate nō more pborū
qui sibi ipsi aduersant. Sed omnes vno ore loquunt̄ vt sine deo putanda non sit
tanta vnitas atq̄ concordia. Cōfert r multū romanorū auctoritas qui cū essent
sapientissimi atq̄ potētissimi quodā dñi r orbis possessores collum euāgelio nūq̄
submisissent: nisi aut rōnibus victi: aut miraculis tracti. Quis propterea vires
fortes eosdemq̄ prudentes hispanos: gallos: germanos euāgeliū suscepisse
crediderit: nisi magna rōnib? psuasos. Sane cū lex gentiū mollis eēt xpianorum
duriore: nemo hāc subire voluisset nisi auctorē ei? deū esse didicisset. Sed illd oēm
ambiguitatē excludit: oēm contumacitatem auertit: oēm credendi moram expellit qd
multis seculis priusq̄ xps carnē indueret: natiuitas eius ex virgine sanctimoniam
vite: miraculorū patratio: legis editio: captiuitas: totumq̄ eum: per passio: crucifixio
mors: resurrectio: in celum ascensio: r reliqua que de ipso legimus: ita in prophe-
tis scripta reperiebant: sicut postea gesta sunt. Legite isaia: bieremiam: danicē
ezechiē: dauid: salomōne: r alios p̄phetas quēcūq̄ de xpo iam facta comme-
morant: euāgeliste eadez diuino afflati spiritu. Prop̄hete futura predixerūt deū
r hominem in xpo recognoscentes. Nec sibilorum cotemenda est auctoritas:
que longo tempore ante natiuitatem dominicā vaticinate vt firmianus r au-
gustinus affirmāt: plura de xpi deitate cecinerūt. His coniungit̄ honestissima lex
xpi omni ex parte venerabilis ac modesta. Nam quid aliud episcopus docet q̄
celeste agere mortales in terra vitā. Subet em nos deū colere festos dies sancti-
ficare. proximis quasi nos ipsos diligē: pauperū misereri: viduas r pupillos atq̄
oēs imbecillos protegere. Infirmos r in carcere clausos visitare: mortuos sepe-
lire: castis nedū manib? sed etiā oculis eē a adulteris: stupris: fornicationes: iurgia
lites: ebrietates fugere. Primos in cenis accubitus r omnes mundi pompas:
oēs blandicias deuitare. Reges ac parentes honorare: magistratib? ac sacerdo-
tibus obedire. Postremo thesauros veros ipamq̄ felicitatē non in terra sed in
celo querere. Id cōlex xpi est. hoc p̄ceptū hoc testamentū eius. Cōiungit̄ nūc oīa
simul. Xps ex virgine natus castissimā vitam ducit signa r miracula facit. natu-
re imperat: legem perfectissimā edit: que orbis consensu recipit deum se dicit r
boles: p̄phete martyres r doctores sibi stipulant. Quid bec inferit simul iūcta
nisi verū eē testimoniu xpi de seipso. r ipm verū atq̄ indubitātū eē deū. Macho-
metē arabicū. falsū mēdā eē: p̄ditū: ac omnino respuendū qui bec negauit.

Urus igit ipse deus? verus deus? et homo ipse ipse: qui cum patre et spiritu sancto in persona
triunitate colendus: misertus humani generis primi parentis culpa ut iam pri
mi dānati: ut nos redimeret: ex arce celesti et altissimo dei throno splendor eterne
glorie figura sub stantie dei: moderator orbis: iudex futuri seculi ad nos descendit
Atque rapinā arbitratus est se esse equalem deo: sed formā serui accipiens: exinan
uit seipm factus obediens usque ad mortē: mortē autē crucis. Neque ista sine suppli
cis atque tormentis: sed dolorum suū ut in dicit isaias posuit ad flagella. Quod arillas su
as ad palmas. Genas suas a feditate sputorum non auertit. Speciosus forma p̄ fi
lijs hominū: specie atque decore amisit: ductus est tāquā ovis ad victimā et inter la
trones deputatus est. Diuiserūt sibi vestimenta eius et super vestem suā miserunt
sortē. In siti sua potatus est aceto et spineā corōnauerūt sup̄ caput eius. Nō
fuit dolor sicut dolor suus a planta pedis usque ad verticē non erat in eo sanitas
nec tamen eiulatus emisit: sicut agnus corā tendente siluit. O homo o xpiane o
qui fidelis videri vis. Et cur ista xpm tulisse existimas. Iustus erat et voluit inue
tus nō est in ore eius. Cur tot supplicis subiacet innocēs. Pro te voluit bō. Nec
cata tua ipse portauit homo: et tu tuo liuore sanatus es bō. Bonus pastor animā
suā posuit pro ouib? suis: et mortē tuā morte sua redemit. Et quas tu illi grās red
dis. Quid facis quid cogitas et gratius inueniatis. Thuri nomen suū blasphe
mant. altaria sua diruunt: legem suā hereditatē suā perdere conant: et tu domi
iaces in ocio. O reges: o duces: o viri potentēs surgite iā tandē et xpi dei vestri re
ligionē ac bonorē defendite: quādo nec opes nec vires vobis quā thuri minores
sunt: et certissimi estis pugnaturi vobis pro lege dñi diuinū auxiliū implozantes
minime defuturi. Nec plura de secūdo et principali articulo. Tercū et vltimū
modo si placet quod breuissime absoluam? hoc est que p̄mia p̄secuturi sint aduersus
hostes fidei pugnaturi. Audite adhibite aures fortissimi milites: magna sūt et in
estimabilia bona. que huius bonchissimi belli victores adipiscerunt. In p̄mijs
quēcūq; in hoc bello acq̄retis: arma: equos: vestes: argentū: aurum: seruos: an
illas: agros: vberes: puincias: regna: iuste et licite. p̄ nostra distributione possidebū
et vltra hoc clarissimū nomē et famā eternā cum viris illustrib? cōsequimur. Sūt
hec quidez more gentiū expectanda. Nec maiora quesuere romani greci barbari
bellicientes. Et vobis o proceres p̄mia longe maiora promittunt. Quā regni
celestis possessio et xpi hereditas vobis offerret: et hec quidem non solū vincitib?
verūtiam fortiter occubentibus. Quā quid p̄decessores nostros vrbano: euge
nios: innocentios: alexandros atque alios fecisse cōstat: xpianos oēs cruce signa
bimus in hanc expeditionē ituros et pugnaturi. p̄ lege dñi plenissima omnium
peccatorum suorum veniam largiemur. et aplicis clauibus paradisi portas aperiem?
Omnibus inquit rator qui patriā inuenerint: auxerint: defenderint: certū est esse in
celo diffinitū locum in quo beati euo sempiternū fruatur. Utrius et certū? hoc
illis promittitur qui religionem christianā et orthodoxam fidem tuebunt: et ad
uersus impios thurcos inuictis animis bellum gerent. Festinemus igit ad hoc
bellum in quo morientes veram inueniemus vitam. Non hec quā viuimus vita
est: sed potius mors que fugit velut umbra et nūquā in codez statu p̄manet. Sicut
lilia et flores deficiunt. Leuissima res ē quod boies extinguit. Vestiole nime nobis in
sidiant? et paruule serpēt? morsu et aranee nōnūquā ictu perim? Anacres poeta ad
nos vne passe et fabi? senatori haustu lac? vno pilo strāgular? ē. Nihil fragil? būa
na vita quā tū certa tū breuissima cui nūz ut quod longissimū sit tēse dauidi i ipis septu
aginta vltima agita finis annis. Quid apl? labo: et dolor. Et esto nestorē vinas an
nos et matu? lē ipleas etatē. Quid tri? postquā cursus pac? ē. Breue ē quicquid finit
et stulticia ē ibi spes ponē quod p̄tereit. O bō moriēdū ē quicquid es: et h̄ relinquēda quā
sūt i terris charissima. Nemo nat? nō moriet. A morte mortales appellamur. Me
mo n̄m nouit an bonā victur? sit: et tū hec terrena diligim? quā mori relicturi sum?
quoniam pot? transire: et a p̄petuis cōmutam? et hoc thurcēse bellū aggredimur per

qđ possumus imortales fieri. ⁊ ad illam ciuitatem ibim⁹ puenire. quam summus
 rex opifex mira pulcritudine ⁊ artificio inenarrabili molit⁹ est. In q̄ deum ipm
 facie ad faciem videbim⁹ ⁊ ipi⁹ bonitate fruemur. in q̄ sanctos intuebimur ange
 los ⁊ oim spirituu⁹ bñōz ordines q̄ p̄cues ⁊ p̄tuberniales hēbim⁹. in q̄ nihil nos
 latebit eoz q̄ vbiq̄ sunt. Liberat⁹ em̄ hac terrena p̄page anim⁹. oim rex sciaz n̄
 vt sensist plato recupabit: s̄ vt arestoteli ⁊ n̄fis placet doctoib⁹ p̄scāf. Illic n̄bīl
 timebim⁹ nec planetæ neq̄ cametæ nobis formidabiles erūt. q̄s p̄borrescāt reges
 Sedebim⁹ (vt p̄p̄ba testat⁹) in pulcritudine pacis. in tabernacul⁹ fidutiē. in rege
 opulenta. Inueniem⁹ sabbatum sine vespo. i. rechem sine fine. renouabim⁹ vt aq̄la
 iuuent⁹ n̄ra. q̄ nullo senio. nulla t̄pis longitudine corumpet. faciamur apparē
 te gl̄ia saluatoris n̄ri quem sine fine videbim⁹. sine fine amabim⁹. sine fatigatōe
 laudabim⁹. O igit nobile bellum. o felix p̄m̄ium. o expectabile pugnam ex q̄ siue.
 vincim⁹ siue vincimur sp̄ reges euadim⁹. ⁊ cū deo n̄ro triumphātes lucidas pa
 diſi sedes querim⁹. p̄ q̄bus p̄scāndis stephan⁹ p̄bomartir lapidibus cefus est.
 Petrus ⁊ andreas in cruce suspensus. paulus securi p̄cussus. bartholome⁹ riuēſ
 cute nudat⁹. Sebastian⁹ sagittis p̄fossus. laureti⁹ flammis exustus. s̄ nō h̄ ex vob
 viri fortes supplicia req̄runt. minoi p̄cio celum. p̄mittit. pugnatē t̄m fortib⁹ ani
 mis p̄ lege dñi. ⁊ omnia p̄scāmini. dē q̄bus scribit paulus. q̄ nec oculus vidit nec
 auris audiuit nec in cor hōis ascendit q̄ p̄misit dñs diligentib⁹ se. O stulti ⁊ tar
 di a d̄ credēdum in his q̄ sacre. p̄mittūt lre. digito dei reuelate atq̄ p̄sc̄pte. o si ad
 essent nūc godefridus. baldeuin⁹. eustachi⁹. bugo magn⁹. boemūduſ tancredus
 ⁊ alij viri fortes. q̄ q̄ndam hierosolimam p̄ medias thurcoz acies penetrātes
 armis recupauerūt. nō stinerent p̄fecto tot nos v̄ba facere. s̄ assurgentes vt olim
 coram vrbano scōo p̄decessore n̄ro. deus vult dē vult. alacri voce clamaret. vos
 taciti finem oīonis expectatis. nec hortamētis n̄fis moueri videmini. ⁊ fortasse
 sunt int̄ vos q̄ aiunt. Multa h̄ pontifex loq̄f vt nos mittat in acies ⁊ corpa n̄ra
 hostib⁹ obiciat gladijs. sacerdotum h̄ mos est. alligant alijs onera guiffima que
 ipi digito nolūt attingere. Nolite ita putare fili. nemo patz vīoz mēoria in hac
 sede sedit q̄ p̄ fide xp̄i maiora fecerit q̄ nos iuuatib⁹ vobis. ⁊ dñō fauente factu
 ri sum⁹. venim⁹ buc vt videt⁹ nō parz debiles. neq̄ sine piculo n̄ri corpis. neq̄ si
 ne damno terraz ecclie. plus defensionem fidei q̄ patrimoniu⁹ beati petri fecim⁹
 ⁊ q̄ valitudine ⁊ c̄etem n̄rāz. Accreuerūt expenſe mirum modū. reddit⁹ aut ap
 p̄ine diminuti sunt. neq̄ ista gloriabūdi referim⁹. cedit pudet q̄ nos plura facere
 nō potuisse. o si q̄ fuerāt iuuenili in corpe vires. be nūc a deſcent. nō iretis sine no
 bis ad bellum. neq̄ piculū sine nobis subiretis. ipi añ signa p̄cederem⁹. ipſi cru
 cem dñi portarem⁹. ipi vexillum xp̄i p̄fidis hostib⁹ obijcerem⁹. beatosq̄ nosipſos
 arbitramur. q̄bus datum eēt p̄ ihu mozi. Et nunc si cenſetis nō reculabimus
 egrotum corpus ſeffamēz animam in banc ſelicem expeditōz xp̄o deuouere. Per
 caſtra. p̄ acies. p̄ medias hostes ſi ſuadet⁹ lectica vebī generoſum putabim⁹. nec
 magnifica v̄ba ignauo p̄sequimur animo. p̄ſulte qđ magis xp̄iane rei p̄ducatur.
 nihil aduerſabimur de corpe n̄ro. de p̄ſona. de pecunia n̄ra. Cēſt⁹ iudiciū am
 plectimur. Metimini vires ap̄licas. eſtimate qđ temporalia. qđ ſp̄ualia ſimul p̄ſe
 rant. Et qđ vobis videt⁹ humeris noſtris onus imponite. nihil reculabimus. du
 o s̄ habet ecclieſia theſauros. ſp̄ualem altez. materialem altez. vtrunq̄ liberaliſ
 erogabimus. ⁊ illū q̄ nunq̄ exhauriri ⁊ hunc q̄ nunq̄ impleri pōt. Imp̄n̄tiāz
 t̄m nihil aliud ex vobis petim⁹ niſi vt bellum d̄ thurcos gerendum ⁊ cernatis. de
 pecunijs p̄q̄rendis. de dñabus eligendis. de claſſibus inſtruendis. de ſede belli.
 de t̄pe expeditōis. poſtea diſſeremus. Neq̄ difficilis p̄ſultatio erit. q̄n nec arma
 nec equi nec naues nec pecunie nec fortiffimi milites nec peritiffimi duces xp̄ia
 nis deſunt. Adſit t̄m p̄m̄nis voluntas bui⁹ boneſtiffimi belli gerendi. Quā vt
 mentibus veſtris inſerat ille rogant⁹. q̄ cum p̄re ⁊ ſp̄iſ ſancto ſine fine regnat ihs
 xp̄c. Amen.

Dominus epus suus suorum dei. Aniuersis et singulis christifidelibus. Salutem et apostolicam benedictionem. Ezechielis prophete magni sententia est. Venientem gladium nisi annuauerint speculatores animarum. que pierint sanguinem de manu eius detrahendum fore. Quod ueriti sancte memorie predecessores nostri nicolaus. v. et calixtus. iij. ab eo tempore quo thurcorum effrenata rabies constantinopolim expugnauit. venturum ad interiora christianitatis hostilem gladium clamare non cessauerunt. promouere christianos principes ac populos. quanto in periculo esset nostra religio nisi occurreret hostibus pulchrum amplius inualesceret. suaserunt ut arma sumerent defensiones catholicæ fidei subirent. fueruntque bestis obuiam irent. nec sinerent immanem draconem machometem fideles deuorare animas. Videbant ferocem illi? animam occupata constantinopoli minime querere. cuius inextinguibilis esset dominandi cupiditas. Nec dubium quando orientali subactio impio ad occidentale aspiraret. Annunciata est in tempe futuro calamitas. si non fuit credita. Non fuerunt audite sanctorum pastorum voces. utiles admonitiones. furda pertransiuit aure christianus populus. Hungari tamen sub calisto vigilantes arma sumpserunt. qui de tuendo regno solliciti. dum suos fines obseruant custodiunt nostros. Et ipsis hungaris ac theutonibus et alijs vicinis non pauci quis magna ex parte pauperes et sine seculum ignobiles. incliti deo in aspectu dei crucem domini assumpserunt. et magno in hostes spiritu preterunt. quorum potissime ausibus apud albanam grecam quam nostri belgradum vocant. thurcorum ingentes copie pflugate fuerunt. et machometes ille terribilis ac veror turpem arripuit fugam. Nationes alie tamquam nihil ad eos thurcorum facta pertinerent. in suis sedibus quiesce manserunt. Nos deinde (sicut domino placuit) quis indigni tanto munere calixto successimus? qui moram apostolus initio Mantuanum pucentum indicimus. in quo de communi utilitate. de communibus christianorum filiis ageremus? Venit in mentem quod per ysaiam scribitur. Super montem excelsum ascendite tu qui euangelizas syon. exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas iherusalem. exalta noli timere. Dictum id nobis putauimus? Satisfecimus? (ut arbitramur) precepto. Assuimus? in tempe perfinito non sine sumptu et labore graui. Quidimus fidelibus christianis vulnera sua. et que passi fuerant et que passuri videbantur. nisi seipsum aduersus thurcos defenderent. Clamauimus? quasi tuba exaltauimus vocem nostram? Audiuit omnis ecclesia. si non exaudiuit verba nostra. Non fuit plus ponderis nostris quam predecessoris vocibus. Frustra conati sumus. In cassum abire labores. Interea quantum creuerunt thurcorum vires difficile dictu est. auditu miserum. Amari pontico usque ad amnem sanum et ab ego pelago usque ad danubium nobilissimas interiacentes puincias sue possessionis fecere. Transiuerunt et ipsi danubium walachicam magnam prem occupauerunt. Penetrauerunt et sanum. atque agros hungarie longe lateque vastauerunt. Hoc anno bosnam inuasere vniuersumque regnum sibi subiecerunt et insulam lesbon. Quanta de crudelitate in subactis urbibus ac puincijs visi sunt. horret animus dicere. In constantinopoli grecorum imperator obtruncatus est. et caput eius hasta suffitum per castra delatum. Fastianis principibus eruti sunt oculi. In lesbon multitudo puberulo pallo transfixa. in bosna regem qui salutem pactus sese dederat cum patre suo machometes ipse humano sanguine insatiabilis sua manu (ut fertur) iugulauit. Quis nobiles viros. quis sacerdotes commemorauerit ad eadem rationes. senes ac iuuenes in plateis immanissime trucidatos. ubique cruorum cesorum visus ubique morientium gemitus audire. nulla reuerentia matronarum. nulla virginum. Sedum relatu est quantum hoc genus hominum in libidine sit inersum. Cui omnes abominabiles gentium pleudo propheta quæ venerant indulget. Quid de sacro sanctis ecclesijs dicimus? Templum illud sancte sophie iustiniani opus toto ore be memorabile. Machometi spurcissimum reservatum est. Reliqua sacra aut viri-

ea sunt aut polluta. Altaria disiecta atq; p̄trita. imagines sanctorū delete aut luto
 fedate. Nulla saluatoris xp̄i aut gloriolissime matris eius statua sine singulari p
 bzo diuina. Simulacrum crucis p̄p̄i p̄ densiōem in castra delatum. sap̄is ⁊ luto pe
 titum. ⁊ tandem in sceno relictum. O domine deus venerūt gentes in bereditatē
 tuam. pollucrūt templum sanctum tuum. posuerūt morticina fuoz tuoz elcas
 volatilib⁹ celi. carnes sanctorū tuoz bestijs terre. Effuderunt sanguinem eoz et
 non erat q̄ sepeliret. Quis non pōt ledi tua maiestas. nec tua gloria minui. decet
 tñ seruos tuos. decet nos miseros xp̄ianos. que tuam velut in ptumesciam fiunt.
 totis conatibus auertere atq; vlcisci. Non tulit phinees adulterantem sambū. s̄
 zelo incensus domini Madianite scortum ⁊ illum interfecit. Auidit inatathias
 sacrificantem ydolis bebreum ⁊ voluit. ⁊ strenuerunt renes eius. ⁊ accensus est
 furor eius fm̄ iudicium legis. ⁊ insiliens trucidauit eum sup̄ aram. S̄ q̄s est ze
 lus nr̄. que cura religionis. Blasphemā sancta trinitas. cōculcā euangelium.
 sacra nostra. p̄sus abijciunt. Ch̄istianum nomen funditus eradicat. ⁊ subdite
 mus. Nemo est qui p̄ communi salute assurgat. Stat inater ecclesia dolens ⁊ ge
 mens. non est qui consolē eam. Et quid dici de nobis potest infelicibus xp̄ia
 nis nisi p̄pheticum illud. Facti sum⁹ obprobrium vicinis nostris. subfannatio et
 illusio his quī in circuitu nostro sunt. Maiores nostri Hierosolimam p̄didere ⁊
 omnem asiam ⁊ libiam. Nostro tempe Grecia est amissa ⁊ curape maxima pars
 In angulum orbis redacta xp̄ianitas est. Dei ⁊ domini nostri ihu xp̄i sepulcrum
 nisi saraceni velint videre non possum⁹. Questus cā nobis illud oñdunt. Patri
 archales sedes veneratu dignissime constantinopolitana antiochena. Alexan
 drina ⁊ hierosolimitana iugo seruitutis oppressæ a saracenis occupat̄ aut a thur
 cis. Non sine dedecore ⁊ ignominia xp̄iani nois romanani eccl̄iaz nr̄em omniū
 fiddium ac mgram. quam beati apli petr⁹ ⁊ paulus suo martirio dedicarūt nūc
 nobis eripe machometes interminat. ⁊ faciet iussū tandem excitemur a somno ⁊
 conatus eius studemus eludere. Ne nobis xp̄ianis p̄ncipibus. ve nobis. vt qd
 nati sumus videre p̄tritionem ppli nostri ⁊ p̄tritionem sacre religionis. Videm⁹
 fr̄es nostros in manus inimicorū rapi. ⁊ diuersis excarnificari supplicijs ⁊ nō mo
 uenur. Videmus indies xp̄ianorū puincias ab infidelibus inuadi ⁊ non angī
 mur. sed in domo quiescimus. Quot iam regna ab euangelio sunt aliena. q̄ gens
 iam non bereditauit terram domini ⁊ non obtinuit spolia eius. Siue orientem
 respicimus. siue meridiem. siue in arcton vertimus oculos. omnis ecclesie com
 positio oblata est. Ancillam videm⁹ que fuit libera ⁊ domina gentium. Ecce san
 cta nostra ⁊ pulcritudo nostra ⁊ claritas nostra magna ex pte desolata. Coīqui
 nauerūt eam thurci ⁊ saraceni ⁊ alie sedissime gentes. Quid nobis adhuc viue
 re. nisi cogitam⁹ de tanta infamia surgere. ac pastinum recuperare decorem. Com
 mouemur vehemens dum talia inerte volum⁹ angimur. cruciamur. Nec animo
 possum⁹ esse q̄eto. nisi p̄ncipes xp̄ianos p̄ tutela sacre religionis aduersus impi
 os thurcos arma sumere videam⁹. Pastoralis officij nr̄i est. quis nescit dominici
 gregis curas gerere. q̄ eius loco successim⁹. cui dictum est a domino. Pasce oves
 meas. Oves xp̄i fideles ppli sunt. his psulere nos oportet. has p̄tegere ⁊ totis cō
 fuare conatib⁹. ne lupoꝝ aut aliarū bestiarū morsib⁹ peant. S̄ qd agat infelix pa
 stor. vbi lupoꝝ innumerabiles turme gregem inuadunt. iussiq; canes insurgere
 latrare ac defendere caulas obaudiunt ac diffugiunt Nec impietiarum conditio
 nostra est. Thurci tanq̄ lupi ⁊ imanes bestie ouile dominicū. i. xp̄ianam plebem
 lacerare conant̄ ⁊ lacerāt. Vocam⁹ in auxilium p̄ncipes tanq̄ custodes xp̄iane
 plebis. Aures claudūt. nolūt audire vocem pastozis. Post sua q̄sq; desideria p̄
 git. Quid agemus. soli ne lupos. hoc est thurcos aggrediemur. Non sunt vires
 nr̄e que tantam vim ferre queant. Minium circū thurcoꝝ potentia. Nec pōt
 eoz imperium deleri nisi xp̄ianorū magno conatu magnisq; classibus ⁊ exerciti
 bus. Non habet apostolica sedes vnde ista conquirit nisi ch̄ristiani reges xp̄ia

niqꝫ pñ optm offerant. At hoc eis batenꝫ suadere non potuimꝫ. Conuentum
fecimꝫ. legatos misimꝫ. Omnia temptauimꝫ que visa fuerūt ad excitandos ani-
mos p tempe necessaria. Non psecimus. Quomō nunc pficimur. Quid ergo
Negligemus ne fidei defensionem. Minime qdem. Pastor bonꝫ inqñt in euange-
lio veritas animam suam ponit p ouibus suis. Mercenariꝫ autem z q non est
pastor: cuiꝫ non sunt oues pꝛie. vidit lupum venientem z dimittit oues z fugit
z lupus rapit z dissipat oues. Admonemur bis vbiſ qñdam agere debeamꝫ. Ex-
trema omnia temptanda sunt p salute dominici gregis. In grauioribus morbis
grauiora adhibent remedia medici. Idem z nos facere puenit. nō decet pastore
suas oues relinqꝛe. Occurrere lupis oportet etiam si sit anima p grege ponenda
Pastor bonꝫ imitandus est dñs noster ih̄s. z optimi pceptois vestigijs inbe-
rendum. q verbo qđ docuit ope adimpleuit. Alios batenꝫ exhortati sumꝫ de-
fensionem fidei suscipe. atz in bellum ire. missum legatos z alia facturi que in se fa-
cultates sufferre possent. mansuri p necessitatibꝫ ecclesie apud septa ouium que
restant nōdum expugnate. Nunc maiora pmittemus z qñ aliter excitare xpia-
nos torpencia corda nō valemus. nos ipsos piculis obiectabimus. nřmꝫ caput
aduersus thurcos offeremus in bellum. z qñtum nobis ecclesia romana z patri-
monium beati petri ministrare poterit. tātum p fide catholica ptegeta erpo-
nemus z pfundemus in boc itinere. Nec soli pficiamur in hostes. Clarissimo
genere natus z amabilis deo pnceps. Philipꝫ burgundie dur in hanc expedi-
tōem venturꝫ se offert. non sine delecta militum manu z exercitu valido. Potēis
z clari venetoz ducis christoferi mauri ingens z formidanda classis supioribus
mensibꝫ in greciam nauigauit. totamqꝫ fere Peloponnesum vi atz armis eripuit
hosti. Ischumēqꝫ peninsulo q sex milibꝫ passuum intꝫ duo maria patet vñdecim
(vt aiunt) diebus excitatis. muris ac turribus clausit. memorabile factum z intꝫ
p clara veterꝫ opa numerandum. Nec eadem classis vt pmissus est nobis non
decrit. Spondent qz ceteri ytalie potentatus p sua religione z in p mune bo-
num affectione. p cipus tam sancto digna ope auxilia. Fauente nobis altissimo
maritimum bellum felicitꝫ absoluemꝫ. qñ nō sunt tura pares in pelago venetis.
Ex altera pte in terra pugnabūt. Hūgari genus boim in bello feror. z iam thur-
cos vincere didicerūt. Inclitus rex gentis matbias iam coronam z pacem in re-
gno psecutꝫ. igentes poterit deriuare atz in plium ducere copias. hec nobis cer-
tissima sunt belli pñidia. Cum bis ibimꝫ. cum bis dei plium decertabimus. Erūt
z albanī nobiscum z multi p greciam (vt speramus) z als hosti subactas puñci-
as a thurcis deficientes. castra nřa sequentꝫ. Xpiāni em̄ sunt oderūtqꝫ machome-
tem. Hosti parent coacti metu. q non est diutumꝫ mgr officij. At p mūm spes li-
bertatis affuerit aduersus insolentes dños cornua erigent. Nec deerūt in asia
metus vt sunt in omni gente atz in omni puñcia male pacati homines. z noui-
ratum cupidi q tempus expectant. Non erit facile thurcis tot locis occurrere.
Difficile defendi q vñdqꝫ a multis opugnāt. Quod siqꝫ innumerabiles bo-
stium copias esse dixerit. nec putauerit in castris fidelibus parem numerꝫ cogi
posse. Rūdemꝫ multum intꝫ se distare homies z alios natura imbelles esse. alios
feroces. Virtus spectanda est magis qꝫ numerꝫ. Non est in multitudine exercitꝫ
victoria belli. De celo fortitudo pcedit. Laz facile deo nřo est in paucis vincere
qꝫ in multis. Nostra cā dei est. p lege dei pugnabimꝫ. ipse deus pteret hostes añ
faciem nřam. Audimus susurrare aliquos. Non desunt q murmurantes aiunt.
Quid ages in bello senex egrotus. sacerdos. Non est bellare tuum. nec potes nec
debes ferire gladio. q loco eiꝫ suffectus es cui pcepit dñs vt gladium in vaginā
mitteret. Reges tho iussu tenent eses exerere tuum est iusta bella gerentibꝫ be-
nedicere. Fatemur nō puenit nobis effundere sanguinem. qñ p alios possumus
iusticie fideiqꝫ necessitati subuenire. q si religio in piculo est z absqꝫ nřo non pōt
ferro defendi. nō est nobis vetitū qđ samueli z belie legi fuisse pmissum. Sz nec

est hoc propositum nostrum ut gladio pugnemus in bello. **N**am quo pacto strin-
 rim? ensem qui vix manum ad benedicendum ipsi possumus eleuare. **O**ne pugna-
 bim? non ferro. pro cibis adiuuabim? pliantes non brachijs. **E**rim? in alta puppi aut in
 aliquo monte. proinquo dum pliabit et nostris benedicim? hostibus? vero maledicemus.
 quemadmodum de moyses legit in bello amalecitarum qui orante vincebat israel.
 cessante orare succumbebat. **O**rabimus et nos sine intermissione pro bellatoribus
 nostris. hoc prestare poterimus. hoc sedulo faciemus. **C**or peritum et humiliatum non
 despiciet dominus. **P**ossemus et hoc ipsum domini manentes facere nec minus vale-
 rent preces si non est sola orationis causa que proximam sedem relinquere cogit et in
 bellum trahit. **U**t alios excitemus? pergitur. **E**xemplo nostro quamplurimos inuita-
 re studemus. **S**equentur et nos venerabiles fratres nostri sancte romane ecclesie cardi-
 nales. quemadmodum ad hoc ipsum qui validi sunt sponte se obtulerunt. **S**equentur et episcopi
 complures et alij minoris ordinis sacerdotes et clerici. non oraturi tamen. veritatem
 pugnaturi cum res ipsa postulauerit. **E**xtras quoque bello et robustissimas militum
 cohortes et fortia pectora iuuenum ex agris ecclesie ducemus ad plium. qui nobis
 oratione pugnantibus ferro pugnent. **I**bim? extenso dominice crucis verillo. **S**acra-
 tissimum christi corpus? precedet et sanctarum reliquiarum sarcula. **S**aluatorem in bella vade-
 rem sequemur. **I**psi coberebim? ipsi preces assiduas porrigemus? ab ipso salutem
 implorabim? **M**iserebitur nostri? ut arbitramur? possimus ipse. nec populum su-
 um in hostium manibus venire permittet. cuius preciosisissimum sanguinem in ara crucis effu-
 sus a maligno nos hoste liberauit. **E**t quis erit christianorum tam ferax. tam lapidei. tam
 ferrei pectoris. qui audiens romanum pontificem beati Petri successorem domini
 nostri ihesu christi vicarium. eterne vite clauigerum. patrem ac magistrum vniuersorum fi-
 delium. cum sacro senatu cardinalium clericorum multitudine in bellum per tuenda re-
 ligatione perficientem. libens domini remaneat. **E**t que poterit excusatio quentem iu-
 uare. senex. debilis. egrotus in expeditorem pergit. et tu iuuenis sano ac robusto cor-
 pore domini delitescas. **S**ummus? sacerdos Cardinales episcopi prelium petunt. et tu miles.
 tu baro. tu comes. tu marchio. tu dux. tu rex. tu imperator in edibus propriis ociaberis.
Sicane pueri hominum officia patieris. ut que sunt regum sacerdotes agant. et
 que nobilitatis pueri subire debent oporteat. **N**ecessitas ire nos urget. quid non pos-
 sumus? alio pacto pro domine legis defensione christianorum animos promouere. **U**tinam et
 moro promoneamus? **N**on pergitur in bello tantum nostri sit officij. sed quam aliter consule-
 re fidei non valemus? **N**escimus an hoc sufficiens remedium erit. **M**andauit do-
 minus beato Petro ut titubantes fratres suos puerfusione confirmaret dicens. **E**go ro-
 gavi per te Petre ut non deficiat fides tua. et tu aliquando puerfusus perfrua fratres tuos
Quod Petro dictum est. et nobis dictum intelligimus? **C**onfirmare fratres qui titubant
 debemus. **C**onfirmabimus vos fratres et filios (ut speramus) hac perfectorum nostra
 et ita non puauebunt porte inferi aduersus ecclesiam dei nobis promissam. **A**n dene-
 gabitis nobis auxilia vestra. et caput vnum. patrem ac magistrum in hostes. perficientem.
 fideles christiani relinquitis. **E**n quanta gloria vobis erit crucem domini cum sa-
 cratissimo corpore ihesu. ipsumque romanum presulem sine vestris presidij in hostem pge-
 re. **M**oscite reges ac principes officium vestrum. **I**dcirco gladium geritis ut ecclesiarum
 fidemque tueamini. atque ut malos et iniquos homines debita pena coerceatis. **E**t
 qui nam homines peiores quam turba replunt. qui fidem sancte trinitatis abijcunt. et
 saluatorem christum verum dei esse negantes. abominabilem machometum propterea legem
 in omnia scelera plabunt. et iam maximam orbis partem suis nequissimis abu-
 sibus fedauerunt. et legem contra euangelicam dissipare. **A**dversus hos gladium
 dedit. vobis diuina maiestas. **I**n hos illum exercere debetis ac diuinam misericordiam
 timetis. **A**n non pudet tadium. tam fedam gerem. tam turpem in christianos esse grassari
 tam. **A**n bellum non facit iustum. non facit necium esse putat. aduersus nationes qui puerfere
 displicere vos et sancta via. **A**lcingamini iam tandem. et quam sine nobis ire non voluistis.
 ut nobiscum. sumite armam et scutum et venite in auxilium nostrum. immo vobis et

in uerſe republice xpiane. Exemplum de philippo recipite quem nec domesticæ
delicie (q̃b⁹ puincie ſue plurimū abundant) nec ſuoz p̃ces. nec itineris lōginitudo
aut difficultas. aut ſenect⁹ ipſa ex p̃poſito ſuſcipiēdi t̃ thurcos belli uſq; in hanc
diem deicere potuerūt. neq; fauente dño in futur⁹ deiciunt. Imitamini hūc no-
biliffimū p̃ncipem. memētote. p̃feſſionis viē quam in baptiſmate ſubñſtiſti. Logi-
tate q̃rtum dō tenemini ⁊ q̃rtum p̃rimo. Reddite vicē p̃ ſuſcept⁹ bñficijs. Eſto
te grati altiffimo q̃ vos creauit ex nullo. Nec animalia bruta aut lapides. ſ; ho-
mines rōnales eē voluit. Et cum p̃mi penitis culpa damnati eſſetis ac mancipia
facti demonū. miſit filium ſuū in ſimilitudinem carnis peccati q̃ morte ſua mor-
tem vīaz deleret. Stupenda ⁊ inextimabilis charitas. vt ſuū redimeret. filio ſuo
nō pepcit. Dñs ihs in cruce p̃ nobis int̃ latrones pependit. In nocens agn⁹ cū
ſcleratis deputat⁹ eſt. Specioſus forma p̃ filijs hoim euerberat⁹. lacerat⁹ ab im-
p̃ijs. deformis apparuit. A planta pedis uſq; ad ṽtricem nō erat in eo ſanitas. ne-
q; ſpēs. neq; decoz. Sic placuit patri q̃ p̃p̃ p̃ctā nr̃a tradidit illum. Propiciatorē
em̃ p̃poſuit cum p̃ fidem in ſanguine ſuo. Iniquitates nr̃as ipſe portauit. ⁊ liuore
ei⁹ ſanati ſum⁹. q̃ cum inimici eēm⁹ recōciliati ſum⁹ dō p̃ mortem filij ei⁹. O cru-
delis xpiane. o ingrata. o mentis inops. potes ne iſta audire ⁊ nō animo m̃moueri.
⁊ nō cupe. p̃ illo mori q̃ p̃ te mortu⁹ eſt. De bonore illi⁹ agi⁹ q̃ te de dyabolica ſ-
uitute p̃cioſiſſimo ſanguine ſuo redemit. De xp̃i noie diſceptat⁹. de fide catholi-
ca. de baptiſmo. de ceteris ecclie ſacramētis. de ſacro ſancto euangelio. Aduerſus
hec omnia thurci militant. Nec euertere ac p̃ſus delere conant⁹. ⁊ tu nihil ſ; mo-
lis. Quid agis iura. redde te gratum dō. ⁊ cogita q̃nam pacto creatori redē-
ptioz tuo aliqua ex p̃te ſatiſfacias. Et q̃m peccator es. redime tuas iniquitates
hac t̃a ſancta ⁊ ſalutiſera p̃fectione. An diuicias bonitatis dñi ⁊ patientie ⁊ lō-
ganimitat⁹ eius p̃temnis. An ignoras q̃m bonitas dei ad p̃niam te adduxit. Ca-
ue ne ſim duriciam tuam ⁊ impetnens cor. iram tibi theſaurizes in die ire. ⁊ re-
uclandi iuſti iudicij tui. q̃ reddet vnicuiq; ſm̃ opa eius. Conuertere ⁊ agito pe-
nitentiam ab omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis. ⁊ nō erit tibi ruina. Propt̃ea expectat do-
min⁹ vt miſereat tui. p̃nce p̃uaricationes antiq̃s ⁊ fac tibi cor nouum. ⁊ ſp̃m no-
uum ⁊ veni. Milita p̃ domino ne morte moriaris eterna. Cogita de p̃rimis tuis
⁊ fratrib⁹ xp̃ianis. q̃ vel ſunt in captiuitate thurcoz dura ſuitute p̃ſi. vel capti-
uari indices atq; in ſuitute rapi verent⁹. Si homo es. humanitas te trahere de-
bet. vt op̃e ſeras homini indigna ſerenti. Si xp̃ian⁹. pietas euāgelica q̃ iubemur
p̃rimos tanq̃ nosmetipſos diligere. Conſidera p̃rimoz tuoz xp̃iſi delium erū-
nas. in quos thurci deſcuiunt. Filij e complexu parentum ⁊ infantes ab vberib⁹
matrum eripiunt. Violant virores in conſpectu virozum. Senes tanq̃ inutiles
occidunt. Iuuenes tanq̃ boues aratro iungunt ⁊ terram vomere vertūt. Mi-
ſerere frat⁹ tuoz. Affert opem iaz dura ſerentibus. Quod ſi nihil hor⁹ te trahit
at ſaltem de tua ſalute cogita. Nec te tutum idcirco exiſtiſſimes q̃ manſionem for-
taſſe. p̃cul a thurcis ſortitus es. Nemo tam remotus eſt quin recipi queat. Si vi-
cium dimiſeris in piculo q̃ ante te. p̃rimus eſt igni. dimitteris ⁊ ipſe ſimiliter a
vicino q̃ retro te habitat. Tales oportet nos eſſe in alios. quales ergo nos illos
cupim⁹ inuenire. Nolite auxilia galloz ſperare theutones. niſi ⁊ vos hūgaris.
Nec vos galli. byſpanq; niſi theutonicis opem ſerſis. Qua em̃ meſura metie-
ritis eadem remetiet ⁊ vobis. Nec p̃terea ſibi q̃ſpiam blandiā q̃m p̃ncipa-
tu palleat aut regno. Conſtātinopolitan⁹ impato: ⁊ Trapezunq; ⁊ rex boſne
⁊ rascie domini. ⁊ alij q̃ plures p̃ncipes capti ⁊ crudeliter occiſi. q̃d ſit expectan-
dum edocent. Mihi tam p̃rium machometi q̃ nomen regum orientis adeptus
impium ad occidentale feſtinat. Nouam erigere monarchiam conat⁹. vni thur-
coz impio. ⁊ vni machometce legi cūcta ſubmittere ſtudet. Si poteſtis talia ſer-
re p̃ncipes ac ppli xp̃iani manete domi. nec iam de ſubuertenda formidabili thur-
coz p̃tentia cogitare. At ſi ſuille in gum boz retis. ſi p̃tumuliaz dei ⁊ p̃rimi tole-

rare neq̃tis. si pudet semiviros asiaticos grecorū gētem (q̃d nūq̃ ante fecerit)
subegisse. eorū supbie. prupisse. vt europaz sibi totam breui tpe parituras p̃sent.
Si cor virile vobis est. cor nobile cor altum. cor xpianum. seq̃mini vestigia patrū
vī. secimini castra nra. Venite in auxilium fidei. Venite in auxilium frat̃ vīorū.
Opponite vos muī p̃ domo dei. Cogitate de via salute. de via gl̃ia. nolite p̃mit-
tere vt sine vīs auxilijs pficiscamur in thurcos. Mittite subsidiarias acies. iu-
uate xpianum exercitum. Quāto fortiores ibim⁹. tantocius (auxiliante dño)
cum victoria reuertemur. Nec putetis insupabiles thurcos esse. Vīci et p̃nt et
sepe victi fuerūt. Quantum valerent arma thurcorū belgradus oñdit. Minor
est thurcorū potentia q̃ fama ferat. Imbellem atz inermem multitudinē ad p̃li-
um ducit. quam tanq̃ pecudum gregē dissipare licbit. Nec ip̃a thurcorū agmi-
na grauioris armature vīum didicere. Raras lozicas. rariores toraces induunt
Nec galeas more nro lucentes oñdunt. Raro tegunt corpora ferro. Acinate vtū
et arcu. Parma se p̃tegunt et galeis pilosa q̃dam materia duraq̃ p̃textis. Quod
si latinas inciderint acies. rigentes calibet ferratazq̃ hastas et cathafractos eq̃s
et manu balistaz sagittas. intelligent cū mulierib⁹ se baten⁹ pugnasse. nūc cum
viris eē certandum. Dixim⁹ q̃ nobis baten⁹ p̃missa sunt auxilia. et q̃nta spe vi-
ctorie p̃cedam⁹. Quod si vos q̃z iunxeritis arma et auxiliares addideritis tur-
mas. multo alacriores ibim⁹. Nec dubium quin orientales ingressi puincias tā
to maiorem ad nos p̃cursum inuicem⁹ dedentius se p̃lorū. q̃nto validior fuerit
nr̃ exercitus. Si mouebimini vos xpiani occidentales. et animaz vīaz pastorem
secuti fueritis. mouebunt et multi ex grecia atz asia xpiani. q̃ vix esse xpi vicariū
romanum pontificem non dubitant. Jamdudum nō fuit in oriente roman⁹ p̃-
sul. Et p̃mū innotuerit addentasse latinam classē. romanū vebentem p̃sulem.
innumerabiles turme nō dubitam⁹ aduīsendum beati petri successorem. cū fletu
et lacrimis sacros osculatori pedes accurrēt. seq̃ et sua p̃mitterēt ei. Itac spe fre-
ti venerabiles fr̃es ac filij dilectissimi. bis rōnib⁹ p̃suasi. bis p̃silijs moti. venera-
bilibus frat̃ib⁹ nr̃is cardinalib⁹ hoc ipsum suadentib⁹ corpus nr̃m canonicūq̃
nr̃am. et seniles ac debiles atz buic sancte expeditioni p̃secramus. tom̃ inoq̃ co-
mendam⁹. statuentes circa nonas Junias q̃ prime instant Janchonaz petere
atz in ei⁹ portu nauem p̃scendere. et cum ea classe quam interim nro et aliorū sum-
ptu poterim⁹ instruere. adriati cum ingredi p̃clagus. et vleri⁹ recto itinere ad-
uersus hostes fidei pficisci. Non dubitantes quin philippus burgundie dur ma-
ntimis arinat⁹ copijs ad idem tempus p̃sto adsit. Venietq̃ validaz classē (de
qua dictum est) expeditam in mari babeant. et tam ille q̃ isti sese nobis p̃iungant.
sub verillis ecclesie ac viuifice crucis signo aduersus impios thurcos aut ore to-
mino felice p̃guantur. Cruce signati aut q̃ suis aut mittentium sumptib⁹ in bac
pia expeditione militaturi sunt. vt nauigia equo p̃cio ad trañciēdum venetis ha-
beant curabim⁹. Eapropter vos omnes et singulos cardinales. patriarchas. ar-
chiepos. ep̃os. abbates et cuiuscūq̃ p̃ditionis viros ecclesiasticos. religiosos et
seculares q̃ de sorte dñi effecti est. Vos q̃z impatore. reges. duces. marchiones.
comites. p̃uitates. barones. nobiles. milites. ciues et alios quoscūq̃ fideles siue
in vrbibus p̃moremur siue in agris. p̃ viscera misericordie dñi nostri ihu xpi. p̃ passio-
nem ei⁹ qua nos redemit. p̃ iudiciū extremū in q̃ stabitis añ tribunal ei⁹ acceptu-
ri vniuscūq̃ fm̃ opa sua. Per spem vite eterne quam reponnūit dñs diligētib⁹ se
obnīre monem⁹. regim⁹ et obsecram⁹. vt q̃ p̃mode poteritis. in hac sanctam ex-
pediōz nobis auxilia p̃bere nō differatis. s̃ in tpe p̃dicto ad nos mittatis. Veni-
at p̃ seipm̃ q̃ validus est et p̃mode p̃ot. Qui vō non venit mīttat alium aut alios
iurta vires suaz facultatum. Si neq̃ alium p̃ot mittere. de bonis sibi a deo colla-
tis. q̃tum fm̃ p̃scientiam suam p̃ot p̃ fideles man⁹ in banc expediōem p̃tribu-
at. aut in cistis reponat que ad hoc opus in singulis dyocesisb⁹ p̃stituent. Nec du-
bitet quispiam magna p̃mia p̃secuturos a dño eos. q̃ hoc sanctū op⁹ et tāneces-

farium p suis virib⁹ adiuuerint. Manifestum em exploratumq³ est omnib⁹. q³ sa
cro sanctam religionem fideq³ orthodoxam adiuuerint. auxerint. defenderint. cer
tum esse in celo diffinitum locum in q³ beati euo sempierno fruant^r. Quedum e sp
sacris veteribusq³ monib⁹. post hac vitam migratum esse in altera asserctib⁹.
Et q³ pie in hoc seculo vixerit legemq³ dñi seruauerit in altero vitam beatam sine
fine psecuturos. alios vo miseram infallibile pphetia illud est qd neq³ oculus
vidit. nec aur⁹ audiuit. nec in cor hois ascendit q³ pmissit dñs diligentibus se. 7 q³
(Paulo teste) non sunt p³digne passionces hui⁹ seculi ad futuram gloriam q³ reue
labit in nobis. Iustissim⁹ est retributor domin⁹. q³ nec bona sine p³mio nec mala
sine pena q³terit. Considerate in deo 7 n⁹ pfundemini. Date de bonis vestris ei q³ de
dit vobis. 7 centum accipietis. p vno 7 vitam eternam possidebitis. quam vt cer
tius psequi valeant q³ nostris exhortatib⁹ obedientes hoc sanctum opus 7 ne
cessarium iuxta possibilitatem suam adiuuerint. Hos de omnipotentis dei miseri
cordia. 7 beator⁹ Petri 7 Pauli aplo⁹ eius auctoritate p³si. de plenitudine pra
tis celis⁹ nobis pcesse. omnib⁹ vere penitentib⁹ 7 p³fessis q³ in banc expeditiōem no
biscum venerint. aut p hungariam aut aliam viam p³ tburcos arma p³tulerint. 7
p annum aut ad min⁹ p sex mēses si ampli⁹ nō potuerint in bello p³seuerauerint.
plenissimam oim p³do⁹ suoz remissionem 7 veniam elargimur. ita vt p satissa
tione delictoz 7 p³ciar⁹ q³ fuerant imponende. succedat labor itineris atq³ militie.
Nec facietis aliam p³nam p³ctib⁹ innuat q³ veturi sunt. Volentes eos q³ vt
p³missum est. ad hoc sanctum op³ p³sciscant. omnem grām 7 indulgentiaz p³se
q³. quam n⁹i p³decessores p³sciscant in subsidium terre sancte 7 in anno iubileo
romam petentib⁹ dare p³seuerunt. non dubitantes quia anime illo⁹ q³s ad hoc bel
lum p³scisci bona mente p³tigerint. cum beatissimis sanctor⁹ Pat⁹ 7 angeloz dei
spiritib⁹ post hac vitam in celestib⁹ sedib⁹ collocent. 7 p³sortes imp³petuum xpi sa
cte etna felicitate fruant^r. Quod si forsitan anno nō exacto ipoz aliq³ post iter ar
reptum in p³secutione temp³ 7 tam sancti opis ex hac luce migrare p³tigerint. vo
lumus 7 p³cedim⁹. vt tales nihilomin⁹ p³fatam indulgentiam integralit⁹ p³sequant^r.
Similit⁹ 7 eos q³ non venientes alium vel alios suis expensis p³m suaz virium fa
cultatē transmiserint vice sua ad annum aut ad min⁹ ad sex menses in hoc bello
militaturos. ita vt nō solum mittentes indulgentiam 7 grām b³mōi p³sequant^r s
etiam missi. Et vt omnis etas 7 sexus 7 cuiuscūq³ p³fessionis homines hui⁹ san
cte indulgentie p³icipes esse possint. volum⁹ vt p³sonae q³rumcūq³ monasterio⁹ seu
loco⁹ religio⁹z marium siue muliez cuiuscūq³ ordinis seu p³fessionis existant.
q³ p singulis decem suppositis clau³tri sui vnum bellatozem destinauerint hac
eade^m indulgentia 7 gratia plenarie gaudeant 7 missus ipse gaudeat. Idem cō
cedim⁹ 7 indulgent⁹ vniuersis fidelib⁹ q³ non valentes p se singuli alium mittere
duo simul tres ve aut q³tuor aut plures vsq³ ad decem vnum miserint. q³ vice eo
rum in bello pugnatur⁹ aut aliud opus vtile factur⁹ infuerit. volentes vt 7 ipse
pariter grē p³iceps fiat si p annum aut ad min⁹ p sex menses continuauerit. aut
post iter arreptum in via decesserit. Iusup q³ commode venire aut alium p se vel
cum alio aut alijs mittere nō valens. q³sum p hebdomadam cum familia sua ex
ponere p³seuerit in archa in sua ciuitate vel dyocesi ob banc causam constituen
da imposuerit. indulgentias b³mōi pariter assequat^r. Solum⁹ autem 7 apostoli
ca auctoritate mandam⁹. vt quicūq³ huic operi tam sancto se obligauerint. salu
tare signum viuifice crucis vestib⁹ imp³uant. 7 in numeris suis illius memori
am portent. cuius passione ab eterna damnatione redempti sunt ip³m imitantes
cui ob nostram redemptionem crux imposita fuit. cum factus est p³ncipat⁹ sup
bume⁹ eius. 7 q³ nos admonens ad sectanda vestigia sua. Qui vult inq³ venire
post me abneget semetip³m 7 tollat crucem suam 7 sequat^r me. Ne vo hec nostra
p³fectio 7 ip³m p³fectionis tempus fideles populos lateat mandam⁹ omnib⁹ 7 sin
gulis p totum orbem metropolitans in vni⁹ ci⁹ quam nobis debent obedientie

ut ipsi primum in ecclesijs eorū cantata missa solemni spiritu sancti. et conuocato populo has nostras lras publicent. et in circuitu ecclesiarū pcessionem faciant. Deinde copias earū autenticas suffraganeis suis q̄totius mittant. illos monentes ut et hoc ipsum in suis ecclesijs cum deuotione et diligentia faciant. Ceterū in tanto xpiane religionis discrimine q̄tum a thurcis impietiarū cernit imminere. nulli dubium esse debet. quin xpiani omnes tam reges et principes q̄ alij potentatē et puati homines. ad defensionem catholice fidei et sancte legis euangelice iuxta possibilitatem suam cum bonis et corporib⁹ suis de necessitate salutē viriliter assurgere et indefinētē assistere teneant. Propter fideles ipsos ibi xpī cultores. vniuersos et singulos cuiuscūq; status et conditionis fuerint siue pontificali siue impatoriā vel regali p̄fulgeant dignitate. harū serie monam⁹ ac requirimus. et in vim p̄missionis facite in sacri suscepiōe baptismi. et in vim iuramenti p̄stiti cum dignitate suā infulas suscepit. et p̄ obedientiam nobis debitam. eis et eorū singulis mandam⁹. ut hanc sanctam expeditionem ad quam p̄fecturī sumus. nō sine maximo corporis nostri dispendio. modis quibus possunt p̄cederime adiuuare et p̄movere festinent. ab illo cui⁹ causa agit exuberantia suscepiuri p̄mia. et in p̄nti vita et in futura. Negligentes autem negligēt et in extremo iudicii die minime inter illos inueniēnt quib⁹ dīcturus est dominus. Venite benedicti patris mei p̄cipite regnum. Nam quo pacto cum xpō regnatur⁹ est. qui temporale regnum aut delicias aut voluptates p̄ xpō non vult relinquere. cum dicat ipse xpc in euangelio. Qui diligit patrem suum et matrem suam aut vxorem aut filios plus q̄ me. non est me dignus. Considerate ista fideles xpiani. et mente reuoluite diligenter. ne ignorantes ignoremini. et tandem peniteat nō adiuuasse in piculo cōstitutū ibi xpī religionem et fidem. Caueant sibi q̄ tales extiterint. Tu vō quicūq; fueris xpiane fidelis. q̄ p̄ tuis facultatib⁹ expeditōem p̄ thurcos subeundam adiuuaueris. Benedict⁹ esto in ciuitate. et benedict⁹ in agro. benedict⁹ fructus ventris tui. et fruct⁹ terre tue fructusq; iumentorū tuorū et armatorū et gregum. benedicta borrea tua et benedicta reliquie tue. benedict⁹ esto ingrediens et egrediēs. Det dñs inimicos tuos q̄ cōsurgunt aduersus te corrētes in p̄spectu tuo. et mittat domin⁹ benedictōem sup cellaria tua et sup omnia opa manuum tuarum et abūdare te faciat omnib⁹ bonis et p̄stituat te in caput et non in caudam. Tibi autem q̄ nō lens audire verba nostra. nō modo iuuare opus sanctissimum ad qd̄ anbelamus negligis. verūctiam volentes adiuuare impedis aut deterres. Non solum nouissima illa tremendi examinis dies coram redemptore tuo cui omnia dedit pater in man⁹. ad sempiternum supplicium est expectanda. s̄ misera interim p̄ omnem vitam timenda calamitas. Iustum est enī veri dei iudiciū. Iuste v̄siones sue. Considerat semitas pedum tuorū. nec falli in faciem potest. Paratam vō bonorū et malorū operum gerens mercedem nec irremuneratum qd̄ bene. nec impunitum qd̄ male gesseris esse p̄mittere. Fidelis autem ppli sui et sancte ecclesie sue et legis sue catholicam fidem p̄turbans. vbi cūq; eris inueniēti ab eo et q̄ diuine voces in ijs denūciant. erunt tuo capiti bovis omnib⁹ trepidantia. ne videlicet maledict⁹ sis in ciuitate. maledict⁹ in agro et ne mittat dñs super te esuriam et sitim et increpatō in omnia tpa tua. ne egestate. febre. et frigore te p̄cutiat. ne sis sp̄ calūniam sustinens et oppressus cūctis dieb⁹ et stupens ad terrorē eorū q̄ videbunt oculi tui. ne det tibi dñs cor pauidum et deficientes oculos et animam erroze p̄sumptam et ne sit tibi vita tua q̄si pendens ante te. et ne timeas nocte ac die et nō credas vite tue. Aduersus vō hāc iram dñi dei tui p̄tās nulla tua. nomen nullum tuū. nec terrenum p̄uilegium poterit p̄ualere. Sagitte ei⁹ acute. penetrant ad intima cordis. et carbonēs desolatorū anīmam nocentem currit. Vlos vō infelices pirate et infelices latrones q̄ vel terra vel mari dyabolo militantes in xpianos latrocinia exercetis. si eūtes ad hanc sanctam expeditōem. si redeuntes ab ea impedire. carge vel spoliare q̄cūq; pretergū eritis ausi. Vos

inquam cum adiutoribus vestris. cum fautoribus ac receptoribus anathema estote. et ab ecclesia Christi penitus alieni. Vos qui scienter his venditis aliquid emititis ab his aliquid portum aut loca eis preceditis. cum eis publice vel occulte communicatis. pariter anathema estote. In vos autem universitates locorum et civitatum mandamus per ecclesiarum plures indicti finiam ferri. nolentes ullum privilegium sedis paliorumve quicunque vobis vim habeat. vos ab hac pena defendat. etiam si de vobis ad vobum inseri vel periculatum illud exprimi et recitari oporteret. At tu domine deus qui nostri corda hominum et renes illorum scrutatur. et nihil ignoras eorum qui sunt. si bene agunt christiani principes proutque homines. si de tuo honore solliciti sunt. si expeditioni quam per tuum evangelium peragimus que prestare possunt auxilia non denegant. Adiuva eos. dirige gressus eorum. dictis multiplica. retribue mercedem per benefactis pro qua eis regna et principatus. patrimonium et possessiones auge. et tamen ad pignora pascua tua et divites mensas accesserit. Ne si corde indurato sua potius quam tua querentes. privatas causas magis quam publicas curant. avaricie student. voluptatibus ac delictis indulgent. et nos ad tua bella videntes nolunt associare aut auxilio iuvare cum possunt. quin potius opem ferre volentes impediunt. aut pervertunt illos domine et sana quod infirmum est. aut quod noxium est ne noceat cōhibeto. angustias nostras aspicias pie deus de excelsis sancto tuo. et nostri quod per gloriam nostram tuam per salutem gregis dominici nil aliud querit vox nostra. Memoro domine ihesu christe. quoniam beato petro et successoribus eius claves regni celorum tradidisti. volens quicunque ligarentur ab eis in terris ligata esse in celis. qui solverent soluta. Ecce assum beati petri successor. Impar meritis auctore non minor. indignus vicarius tuus. Respice ad preces nostras et exaudi nos de alto solio tuo. Benedictio quibus ipsi benedicimus. et quibus malediximus maledicto. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordie tue. Adiuva nos deus salutaris noster. et propter gloriam nostram tuam domine libera nos. et propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Da felicem cursum ceptis nostris. Ultio sanguinis suorū tuo qui effusus est a thurcis introeat in conspectu tuo. Aut gemitus peccatorum. et redde inimicis nostris septuplum in sinu eorum improperium quod exprobrauerit tibi. Respice super populum tuum benignis oculis. Fac nos ire cum propitate ad bellum tuum ac reverti felices. Da nobis victorias de tuis hostibus. ut tandem recuperata grecia per totam europam dignas tibi cantem laudes. tibi que perpetuo fuam et omnis terra te adorat et nomini tuo psallat in secula seculorum. Datū rome apud sanctum Petrum. anno incarnationis domine. M. cccclxiiij. xj. kal. novembris. Pontificatus nostri. Anno sexto.

Oro Enee filium ad Calixtum papam offerendo obedientiam imperatoris.

ccccxiiij.

Olent plerique omnes beatissime pater maxime pontifex qui ad tradendam obedientiam huic sacrosancte romane sedi mittunt. non solum persone sedenti in ea. sed etiam qui se inmittit amplissimis vobis exponere laudes. Idem nunc et mihi faciendum est qui cum collega meo presentanti per optimo iure interprete iohanne binderbach cesario nomine obedientiam ad te defero. Et cum sim certus in hac tui summi prefulari adeptio. quam divinitus inspirata cum tui fatent. profuisse ad te huc plurimos. tum principum. tum civitatum legatos. tui socios et dicendi pites non sum nescio illos tibi et romane ecclesie pretulisse et aplicum sacre senatus qui delegit. et pietatem tuam. qui demandatum munus accepit magnifice atque ornatissime commedasse. Per hosce ut arbitror homines. et veteris. sapientie tue alta nobilitas. et maiorum tuorum illustria facta. ac ois vite tue cursus. ita in lucem prodire. ut nemo in hoc auditorio sit qui nesciat quod proclare sis natus. Quod scholaris acutus fueris. Quod disputator subtilis et rebus. Quod doctus doctores tremens. Quod providus apud reges consiliarius. Quod iustus in magistratibus iudex. Quod castus in ecclesia presbiter. Quod sanctus et amabilis episcopus. Quod verax et incorruptus cardinalis. Non est igitur cur tempus in exponendis seram tuis laudibus. Nam etsi vita tua in hac usque die brevior fuerit. ut vel milies victitata dele-

et non sum tñ ego q̄ tuas eximias ac p̄te bñinas virtutes. eq̄o p̄conio cele-
brare possum. Neq̄ tu is es q̄ rumusculos q̄res z inanes aures ppli captes. iussi
cit tibi p̄scientia tua. q̄ non ab boie s̄ ab ipso rege seculor̄ iusto iudice q̄ nō fallit
coronā expectat meritoz. Nos igit̄ de tua beatitudine nihil aliud dicem⁹ nisi qz
tu veluti sydus q̄ddam clarissimū z saluberrimū e celo missum credim⁹. sub q̄ be-
ati petri nauicula q̄ misere mergit felici⁹ emerget. Consuevit effi terra hispanie
nobilissimay n̄ tibi origo ē. idustrios sp̄ z fortissimos viros aplice fedi atz ip̄is va-
re. quē admodū damasi z theodosi manifestant. q̄b⁹ te nullo pacto censem⁹ mi-
norē z nunc potissime. cū ex vrbis illi⁹ iungialis. Senay m̄ris mee. Iray cultrici⁹ z
ocū. tamacrem defensionem. z certissimam p̄seruatōz animaduertim⁹. De cesa-
re vo a q̄ sum⁹ missi dicere nō nihil eoz temeritas viget. q̄ nesciunt v̄bis extolle-
re suos dños nisi tēpant alienos. S̄z horrem⁹ iugredi cū quo nauigio magnū
mare. neq̄ em̄ n̄ra ozo est. q̄ maiestatem tanti p̄ncipis. p̄ sua dignitate valeat ex-
plicare. cum nō vno tñ. s̄ q̄tuor ex fontib⁹ n̄ri friderici laus abunde manat. Ex
rōno impio cui p̄est. Ex natōe germanica. q̄ sibi p̄ ceteri⁹ obsequē. Ex domo austrie
q̄ se genuit. z tēmū ex p̄sona p̄p̄ia q̄ corporis z animi v̄tib⁹ egregie pollet. Si q̄s
igit̄ fridericū n̄m vt par est. p̄mendare voluerit. Quic p̄mo vetustas imperij z
amplitudo z auctoritas z p̄tās z magnificētia z gl̄ia i mediū deducēda erit. Deinde
q̄d sibi velit ingēs daniel statua. p̄t ferreas tibiās q̄uis impia p̄terētes. Quid
grandis ezechielis ip̄ortet aq̄la cur assyrioz regna mutet ab ytalīa balaam enar-
randus ois aq̄le volat⁹. vt cretensem illū iouem stulte creditū deum. Et theocū
vt troyanos reliq̄s. vt potissime p̄ium eneam. in bellis adiuuaret. vt regib⁹ alba-
nis aliq̄ fauerit. vt rōnos rex dños. gētemq̄ togatā. vt grecos ip̄atores. vt ger-
manos cesares victores hostiū. z indi deuictos effecerit. Quēcūq̄ em̄ de rōno
impio p̄clare dicunt̄ ad rectore⁹ ei⁹ p̄culdubio cū laude redūdant. Nam sic aplū
petri z siluestri z leonis z alioz pontificum laudabile nomē. te q̄ loco eoz sedes
agit s̄nblimē. z augusti p̄mi z p̄stantini magni. z karoli victoris. z alioz cesar̄ ex-
cellens gl̄ia. Fridericū n̄m q̄ eis successit in altum tollit. Scd̄o exponēdum erit
q̄ longa z lata sit germanica natio. q̄ religiosa. q̄ verax. q̄ iusta. q̄ p̄missi tenax.
q̄ p̄p̄iosa. q̄ diues. q̄nta illic nobilitas. q̄ fortis z erpta militia. q̄nt⁹ ecclīaz orna-
tus. q̄nta gl̄ia cleri. q̄nta p̄ncipum magnificētia. q̄nt⁹ splendor vrbū. q̄ celi facies
que terre vbertas. cū puinciaz z ppli decus cū p̄ncipe sit p̄nc. Tercio describen-
da succurrit inclita domus austrie ex q̄ hic fridericus p̄gnat⁹ est. Mat⁹ z ipsa re-
gum z impator̄. q̄ sepe vngarie sepe bohēmie z aliq̄ polonie reges dedit demō-
strādaz q̄ntus fuerit magnus ille rudolph⁹ impator. q̄ z bononiā romanē ecclīe
vono dedit. Et otto karolū potētissimū bohēmie regem q̄ austriam z styriam ro-
mano impio surripuerat ancipiti bello victū infemuit. Tum duo alberti occurre-
rent. duo martis filij. duo fulmina belli. quoz alphonsum de nasaw. vastes impe-
rit vsurpantem. apud renum magno p̄lio vicit z occidit. Alē impios buffitas ec-
clesie n̄re seu a bella mouentes q̄m malleus p̄triuuit. De p̄e ladiislai loqr̄ inditi re-
gis hūgarie ac bohēmie. cesar⁹ n̄ri patruo. deniq̄ admirādā p̄bata te nihil satis
dici posset. Ponendi añ oculos eēt Ernesti leopardi. Friderici z ali⁹ q̄plures
anime p̄didisse bui⁹ ex celse familie. quaz virtutem admirari magis q̄ recensere
valemus. Dostremo qz n̄ imitanti maiores dedec⁹ est p̄fina laus filio. ad fri-
dericum ip̄m p̄uertenda erit ozo. De mansuetudine sua. de religione. de iusticia.
de prudentia faciendum verbum. exponendum eius iter in terram sanctam. de-
clarandus felix reditus. enarranda paucis p̄silia. p̄mendanda pietatis opa. bi-
ceydem quo pacto. ad impium vocatus fuerit. Ad coronam regni germano
apud ciuitatem aq̄ensem. Impialem in hac vbe summo cum honore suscepit
vt piugem nobilissimam ex vno portigalie duxerit. Alphonsi p̄clarissimi regē
neptem. Unde sibi om̄es hispanie potentissimos reges affinitate p̄iurit. vt neu-
tralitatem ecclīe rōne nocentissimam. ex natōe sua sustulerit. vt obediētiaz ger-

manici populi magno labore maiori sumptu atz industria. tuis pdecessoribz euge-
nio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est q nūc fruimur ⁊ quam tantope pmeda-
uim? ecclesiastice societatis unitas. Quis ei? rei gloriāz pleriqz in alios detinet. qz
opa ea fuit. q solet illoz ee q fugatim ab alijs sessumqz terminari incipiunt. De his
q ⁊ alijs q plurimis rebz cumulatifime putadū illi erit. q fridericum nrm digne
p meritis laudare decreuerit. Sz non sunt b onera q nris humeris pmiti debe-
ant. Sati? est tacere q maiestatem tanti pncipis reum vt nra effloioe pcurrere.
Dremitim? igit mozem ab alijs suatū ⁊ obmissis b loco tuis ac cesar? nri lau-
dibz. ad ea veniem? q coram te dicere ac agere iussi sum? Nunusqz nrm qbz
uic? absoluem? Sane cū accepisset frideric? impator. sanctissime atz indelibi-
lis meozie. M. papam. v. pdecessorem tuū ex hac mortali luce migrasse. pplens il-
lam dies luxit. Non qdem cui? cā quez p suis gloriofis opibz ⁊ ai rectitudine in
pccilio beatissimoz spiritū ⁊ in regno dei cū petro ⁊ paulo iam receptū nō dubi-
tabat. s. ppē rēpu. xpianam. cui mortē. M. b tpe funestissimam existimabat. timēs
ne p successoris electōe sacri senat? opioēs in diuersa tendētes. incōsulilem xpī
tunicam scinderēt. ⁊ iminētī ceruicibz nris hostili gladio vires addicerēt qd lz d
tanto lumie nō eēt credibile. qz tñ acciderāt aliqñ peiora. n fuit absonū formida-
re silia. s. quēadmodū expmatura tñsausta migratōe tui pdecessor? merore acce-
pit cesar in gētem ita ex tēpestiua ⁊ felici vocatōe tua. summū gaudiū mariamqz
leticiā adept? ē. Mouit em te cesar cū adhuc in mioribz ageres. ⁊ cū se visitatū in
bac vrbē sue coronatōis adisses qtu intellretu ⁊ doctrina. ⁊ pftim ciuili sapia q
mūdi guberuatrix existit. qtu cū magnitudine ⁊ vite sanctimonia valeres dili-
gēt expēdit. te vnum esse iudicauit. q. b. p. locum iur? meriti aliqñ teneres. qd
nūc ex pccordi volūtate sacri senat? impletum cognoscat ⁊ gaudet. Ac cū serenissi-
ma pthorali sua leonora prudētissima ⁊ sanctissima femina q de tuo pontificatu
marimo incredibilē exulcet festos dies agit illos. qz secum serio triumphat q tu
solus es. q post gregoriū. xj. p. annos. lxxx. ⁊ ampli? sine ppetito ⁊ cert? ⁊ indubi-
tat? b. p. successor inueniar? Ea ppē lex? de nūcio tuo assumptioēs cesar. solicit? p
debito recognitiōis. nos duabz de causis ad te misit. Prima ē vt p vetusto more
sanctitatem tuam recens assumptā. suo noie veneremur. Secūda vt defendēdas
p thurcos catholicā ecclīaz tue beatitudini pmedem? In pmo negocio nō est
cur imozemur. faciat impator qd se decet. accipiat tua pietas qd tibi debet. Nos
igit iussione pntis eius nomine. q sacro romano impio pfidet. sanctitatem tuā
domini nostri ihu xpī locum tenentem in terris ac in grāciam ⁊ ducem vniuersa-
lis ecclesie. recognoscimus te certum ⁊ indubitatum. b. p. successorē ⁊ pastore
dominice gregis. Te sanctorū euangelioz vrx interpretem. Te doctorem saluta-
rem. Te dauigēz eterni regni celestis. pftemur. Tibiqz oēm reuerētiam ⁊ obe-
dientiam exhibem? quaz romanoz impatores pdecessoribz tuis canonice intrā-
tibz pfare ppi sunt sue iure sue pftitudine suadētes. q qtu nobis pmissum
sit pnti sacra lra docebis. Mūc de scda nostre pmissionis cā transigere oportet b
est de tuendo nomine xpiano p thurcos. non dico teucros. Mūqz ergo hic erro-
ris. plado ⁊ vt genti barbare atz immundissimo nomi eoz attribuiam q romani
ppli ptes habent. Theucri em idem ⁊ troiani fuerūt. a qbus exortum gen? meā-
dum ⁊ gens Julia. pfecta romanum fuderat impium. Thurci aut etli nūc occu-
pant loca in qbus fuit ylior ⁊ neptune troia. fate tamē ab origine sunt. q regnā
te apud francos pipino in asiam migrāuere. Eāqz pedetēm puinciam sui iur?
fecere. Gens spurāissima ⁊ ignomiōsa. fornicaria in cūctis stuproz generibz. tunc
qdem ytoloz cultū. nūc impiū machometi fecerat. Nec hostis pessima nre re-
ligionis. Quō autem debachati sunt tempibz nostris thurci i grecia. ⁊ quo impe-
rit? antaninopolim expugnauerūt. Salathas deleurūt. i. Rastiam q supior olim
milia dicebat oppresserunt. In peloponesum. In euboeam cū exercitu venerūt
cūctisqz p circuitu xpianis vincula. obera. neces pminati sunt. nō est. ppolici nri

nunc commemorare. Satis enim et in ratispana et in frankfordia et in noua ciuitate.
et aplici et cesarci et aliorum principum legati ruinam grece ecclesie nostre vulnera defleue-
runt. In his etiam adiutorio non me fugit sepe de his rebus orationes bitas esse. et ab illis
quidem disertissimis viris. quibus si velim equi dicento manifeste de sapia. Nunc
vero non vobis nec lacrimis. sed armis regum et ipsorum est opus. Que autem hactenus aduer-
sus hanc thurcorum insolentiam. per tutela fidelis ipsi temptauerint imperator. optime
nouit tua beatitudo. Nec te latet. promissa fuisse vngaris subsidia que preterierunt. Sed
quoniam ratione perturbata sunt et consilia. et quibus artibus impedita sit hoc anno in thur-
cos expedire malo tecum cogites que extra me publice audias. Illud tamen non reci-
tabo que frankforden. consilium faciendum decreuit. duabus additioibus subnixam fuisse. al-
tera ut certitudo classis ytalice. que cum terrestri exercitu percurreret suo tempore brief. alte-
ra germanorum controuersie que possent impedire pactum in medio tollerent. Primum
additionem irritam fecit tui predecessoris obitus. Secunda ne posset impleri ab his
percuratum est. que ex publico malo proprium modum querit. Atque ita dum christiani con-
stant thurcique perant religionem nostram funditus delere nituntur que non potuerunt vi-
cisse grecorum vngarie nobili regno iminent. Ungari vero magnanimi et fideles ipsi
annis supra. lxx. hunc hostem precessi nunc victi nunc victores suum sanguinem tu-
tati sunt. que cum nos huant. optimates suos cum regibus et pontificibus miserunt.
Nulla dumus in vngaria est digno nomine que duobus nouissimis bellis et thurcos
habitis egreium et fortem aliquem virum non deperderit. bodie vero non est hoc regnum
quod thurcorum impetum sustinere possit. Attenuatum atque externa indiget ope lega-
ti eius et in frankfordia et in noua ciuitate cum cesare suppositos atque boies testati sunt. si
reliquis christiani subsidia sentiunt se iterum atque iterum belli pericula subiuros. Sin relin-
quant a nobis leges accepturos. que thurci dederint. Necque consilium eorum est si
ne spe victoriae. vides zagros signis. viros et filias lupanari. sua et liberorum capita
hostili ferro promittere. quoniam tandem modo ad hostes vngaria defecit. siue ytaliam
siue germaniam percurrere ac perdari voluerit in vtramque terram patenti porta adi-
tum habet. Durus vero vngaria est et antemurale fortissimum. siue dipe uere religio-
nis. sub quo longe iam esse precatum sum. At hunc dipe nobis subtrahet. Durus
vero bombardis anetibus et quatit et nos de remedio aia nulla remordet. Ingra-
titudinem nostram quam nunc vicem defensoribus nostris reddimus vngaris. O stulticia
ipsi christiani. o cecitatem atque amentiam ad eternis inuadimur hostibus. et nos in ci-
ues arma peruertimus. Sed digne patimur. per nostras iniurias. Nulla intra nos per-
cor dia. nulla obediencia est. neque spirituali neque temporalis parem capiti. Facet sprete religio
iusticie. Nullus bonos. fides penic in cognita. sed rex quoscumque sibi aut pontifer esse vi-
det quot capita tot snie. Scindit in certum studia in contraria vulgus. Illic germa-
niam mille perturbant lites in galliam et angliam verum odium viret. Hispanie re-
ges inuocat ambitio. ytaliam magno labore pacatam. Nouum iam turbo percutit.
Moua exurit apud senas incendia. quod sperem? his moribus percuratores macho-
meti sumus. nam ipsi perfacimus hosti. et terga nudamus que senat. quod tanta in nos est
inuidia et maliuolentie periculum. tantum venenorum tanta rabies ut videre videat popu-
los nostre religionis boies fuisse thurci malle. que christianum ferre aliquem principem
tot deum sunt in christiano populo vectigalia. tot pecuniarum extorsiones. tot rapine tot
principum ne dictas tyrannorum nostrorum in subditos perumelie. ut magnopere verear. ne
veniente thurco et onera relaxanti. Plebes nostre libertati aio celsa submittant. mari-
me vero si ut est callidus hostis libertate de fide fecit. Sed o christianum populum. o plebem
electam. o vineam domini sabaoth. o christi hereditatem. testamentum. o regnum dei que nunc
reducta es christiana societas. ex quatuor patriarchalibus ecclesiis christiana subnixam fides
in orbem vniuersum palmites extendit. maiores nostri duas per ignauiam et secordi-
am cum ierosolimitana sede turpi perdidit nos terciam. et illam quidem. que post
romam secunda fuit. in que tot nobilissimi imperatores tot sancti pontifices daruerunt
tot generalia concilia celebrata. tot sacri canones editi. tot sacratissime leges promul-

gate sunt nō minori damno. maiori tū defidia prius amisiſi. Euangelium ſaluſ
toris qđ in omniem terram intonuit. ſola iaz audit europa. nec ipa qđem omnis
In occidenti ſaracenis p̄minur. Septentrionis magnam p̄tem ceca gentilitas
inuaſit. ex oriente q̄ grecia. p̄tendit tburci nos pepulere. p̄pe eſt niſi uigilam? niſi
ſi p̄ſurgū? Niſi de? adiuuat niſi tua ſancitas vt tempeſtati animoſe occurrat vt z
hic tūm thronum. z q̄cqd reſtat xp̄iani nois machinēt? occupat q̄ iam. ſine re
ſiſtentia terre dñs ac maris eſſe uideſ. Aduerſus hanc peſtiferam beſtiam z ad
uerſus hec mala conatus eſt impator. vt noſti remedia p̄ſerere. ſunt p̄cepta. ſunt
eius vt. añ dixi p̄ſilia. nō. p̄poſito cadit. neq; animo deſicit. decept? eſt nō deſatiga
tus. Hac rō ſucceſſit alia aggrediet? uia. q̄cunq; ſibi vt impatori romanoꝝ vt ad
uocato ecclie. vt. p̄tectori fidei orthodoxe. vt aulicis duci. vt religioſo p̄ncipi vt
hoſtini xp̄iani incumbere uident. p̄curanda religione n̄nime poſtergabit. Sz
q̄ſi. p̄pullare tburcos. illatam xp̄iane plebi p̄tuncitiaz vlcis omo opus eſt om
nium fidelium magnosq; ſumptu z magnis virib? indiget. Supplex orat tuā bea
titudinem ceſar que xp̄i vicarium gerit. vt anteq; hoſtis appropinquet mag? rna
ſecum ad ea intendas aim. p̄ q̄ xp̄iane potentat? in ſe pacem tenētes. aduerſus
infideles arma puerant. z p̄muniem hoſtam ex europa deturbēt. Quod. licet diſ
ficile uideat? hac infelici tempeſtate n̄ra in q̄ tantope diuiſi ſumus nihil eſt tñ qđ
diligentis hominis ſtudio nō p̄ficiat. Vigilanti. inſtanti. uigenti. p̄ voto cum
cta ſuccedūt labor improb? omnia uincit. Incidiſti beatiffime p̄i in hec luctuoſa
z vt ita dixerim ſaſtidiōſa tempora. q̄ fidem catholicam pene p̄cuſſam. z uindiq;
laniatam xp̄ianam plebem onduat. Tu ne cede malis. ſ. p̄ audentiorito. q̄ diſſi
cili? eo p̄darius ages. nō eſt impoſſibile ſi mihi credis p̄ſtantitopolim. totamq;
greciam de manibus tburcoꝝ eripe. ſi mō bis itinētib? incedam? q̄ ſunt aptiſſi
ma. neq; mare neq; terra xp̄ianc potētie tburci ſunt pares z homib? z eq̄s z na
uib? z currib? z q̄buſlibet armis z rei militaris p̄icia ſupiores ſum? z auro. Nz ſi
aruet xp̄iani robur fugient hoſtea ſicut ſtipula a facie uenti. Sarmaciaq; n̄ris
redinq̄nt ſpolia ſine uulnere z ſanguine. Mira res neq; facultas nob? deſt. q̄ poſ
ſum? tburcos exēminare. neq; voluntas. Nam virib? multo q̄ illi p̄ſtam? z ne
mo eſt xp̄iano noie inſignitus q̄ nolit p̄ire tburcos. Quid igit obſtat. cur ſtam?
cur nō exurgim? cur nō defendim? plebem n̄ram. cur nō p̄pullam? iniuriam. Sz
vnum nobis de iſtis vnum inq̄renduz eſt. q̄ habito facile terreſim? z p̄ſternem?
hoſtem. Hoc vnum eſt ordo ſine q̄ nihil eſt qđ ualeat rite explicare. Ordine care
m? beatiffime p̄i. z mō at nunc tua inſeſt. z n̄ſi ceſaris. z adberere reb? agendis.
Niſi eſt vos duo lumina magna. Vos p̄mi orbis capita. vos ſal terre z mūdi
p̄ſules ordinem ponitis q̄ xp̄iane vires in hoc op? vniant. nō eſt q̄ uel nos ſpe
m? uel tburci timeāt xp̄ianum p̄ſari exercitum. Age igit ſumme p̄ſer. fortem
ſume animum. erige nobiliſſimam mētem. laudatiſſimū illud in. omni gente vul
gatum. qđ in aſſumptōne tua votum emiſiſti añ oculos ſp̄ habeto. Intelligis q̄
ceſar. p̄miſit clariffimum illum aragonie regem potentia z ſapientia in cōpabi
lem in hoc opus valentiſſimum habes philippo duci burgundie nobiliſſimo z pi
iſſimo maximis reb? p̄pando. nihil magis cordi eſt q̄ pugnare in tburcos. Dun
gari auxilia expectant. belli fortunam ſub tuo verillo irez expituri in germania
multi ſunt p̄ncipes q̄ corpa ſua aduerſus hos hoſtes deuouere. Carolus rex frā
coꝝ z re z noie xp̄ianiſſim? ſuoz p̄genitoꝝ veſtigia n̄ deſeret. q̄z fortia facta om
nis decantat ecclia. ne q̄q; fortes vt op̄inoꝝ angloꝝ man? decerunt. Caſtellanis z
portigalenſib? rex geſtaꝝ glōzia clariffimis innatum eſt p̄ fide certare. Volūta
ri ſunt z p̄mpti omnes ppli. p̄ xp̄i fide arma ſuſcipe. ſ. omnes in te oculos direre
re. omēs ex te modū atq; ordinē expectāt. Exurge igit api ecclie theſaurz. api celi
portas. p̄mitte dignam labore mercedē. Eſſunde largit ſp̄alia dona in xp̄i miſe
res mitte op̄arios in meſſe dño diſtiſſimā meret. Hoc tunc eſt opus. ſ. eſt in q̄ deo
poſſis z hoibus p̄placere. Scio multos tibi debere titulos poſt q̄ celū poterit. ſ.

nullius illustrior sacro fago tuo inscribi poterit. q̄ si p̄dite sub p̄decessore tuo cōstantinopolis recuperatoꝝ ⁊ vltor cōis in v̄rie vociter. Atz vt apte dicam qd̄ sentio. Hec certissima via est p̄ quam xp̄iani reges ⁊ fideles cūcte natōes. tibi vt xp̄i vicario ceruices suas libent̄ inflectāt. si defensionem fidei n̄re fortit̄ ⁊ magnifice suscipias ⁊ quēadmodum fouendo ytaliam pacem iuuādo ⁊ sapientissimos legatos designando sp̄e dedisti exterminādum thurcoꝝ sedem ⁊ impiam regem totū conatib⁹ erect⁹ atz intent⁹ eē videre. Pleraq; alia ad rem hāc ydonea semot̄ arbitris. cum tue pietati videbif lat⁹ exponem⁹.

Oratio enee coram sanctissimo ⁊ senatu cardinalium impatore coronato p̄ntē ⁊ eius noie ad passagiū inducendū. **CCCCXIIJ.**

Myses vir dei beatissime p̄i maxime pontifex cum sibi successorem ordinaret ioh̄s filium. Hūc dīnaz vocem ad se dicentem audiuit. p̄ hoc si qd̄ agēdum erit. Eleazar sacerdos p̄suler dñm. ad vbum ei⁹ egredit̄ ⁊ ingredit̄ ipse. ⁊ omnes filij israhel cum eo ⁊ cetera multitudo. q̄bus verbis nō populi solum s̄ reges ⁊ p̄ncipes mouent̄. magnis in rebus summi sacerdotis p̄siliū q̄rere ⁊ impium sequi. Quod postmodum ⁊ in nouo testamento ac in tempe gr̄e multis exemplis ⁊ autoritatib⁹ est firmatum. Sicut ⁊ p̄stantini magii ⁊ theodozj ⁊ iustiniāni ⁊ alioꝝ xp̄ianoꝝ cesarū gesta testant̄. Eam ob cāz cupidus atz auarissim⁹ cesar dñi⁹ Frideric⁹ roman⁹ impator august⁹ filius tuus obsequētissim⁹. suo tempe aduersus impios machometi cultores generale passagium fieret. atz in illud suum studium suasq; curas oēs p̄uere. te pus magni dei vicarium. xp̄i ane plebis sacratum religionis magnū caput p̄fectum ducē. optimum rectorem veracem m̄grm. p̄suldum. audiēdum ⁊ seq̄ndum censuit. Cui⁹ p̄uidentiā n̄re auctoritas mouere p̄tās implere pōt. qd̄ sit agendum. Venit igit̄ hodie ad te. tuūq; sacratissimum senatum cesar sup̄ vniuersali passagio. cum tua beatitudine locut⁹. Coronat⁹ est iam triplici corona. eiusq; regni tua beneficētia rex p̄firmat⁹ cui⁹ potentiam daniel ferro p̄pauit. cui⁹ limites solus claudit ocean⁹ cui⁹ fundator romulus. p̄firmator iul⁹. amplificator august⁹. Approbator dñs ihus fuit. cui⁹ auctoritas in terris nisi tue cedit nulli. Cui⁹ officium est p̄cere subiectis. ⁊ debellare sup̄bos. Quid aliud cogit q̄ passagiū. p̄ qd̄ ⁊ xp̄iani fortiores. ⁊ inimici xp̄i. nominis credunt̄ imbecilliores. P̄ncipis in quaz sapiens. que sunt digna p̄ncipi cogitabit. Reges apud̄ modos vt heredor⁹ inq̄t apud omnes vt cecore sensit iusticie frūde cū creati sunt. velut iniuriarū p̄uoltores. q̄ si platiū auscultare volunt ceterisq; p̄bis recta mouētib⁹ obedire. Procuratōne reipubli. nō ad suam s̄ ad eoꝝ q̄ sibi p̄missi sunt vtilitatem gerere dicunt̄. atz h̄ est q̄ de passagio cesarem ⁊ sollicitum ⁊ anxīū sedet. sup̄ q̄ re victur⁹ eo q̄ mibi sua maiestas impatorōem meam in tres p̄tes diuidam. In p̄ma dicens qd̄ sit passagium qd̄ querit̄. In scda cur petat̄. In tercia facillē passagiū fructuosum sit futur⁹. qd̄ in reb⁹ si longior fuerim cum rex magnitudini v̄ba compant̄ sic fortasse breuior videbitur. ero tñ reuera brevis qm̄ empedocle teste sola breuitas p̄mendat indoctos. s̄ iam p̄mum absoluamus. passagiū vocabulo n̄sibi aliud designam⁹ qm̄ expeditōis militarē numerosissimā aduersus infideles p̄ xp̄ianos indictā. quā si p̄sequūf cruce signati. plenariā p̄ctoꝝ oim̄ remissioz merent̄. Appellat̄ q̄ passagiū f̄mone ytalico q̄si transit⁹. Hāz sicut aues qdam gregatim cert⁹ anni t̄pib⁹ de regione in regionem trāseunt. viciū q̄s passagiū facere. ⁊ xp̄iani nonnūq̄ sumpt⁹ armis turmatim incedētes. atz in hostes fidei ex aplice sedis iussu. p̄siliētes. ⁊ visi ⁊ dei dicti sunt passagium habuisse. Neq; v̄x passagium videri pōt. nisi multoꝝ fūit populoꝝ. q̄ migrare magis nouas sedes questuri q̄ bellaturi videant̄. Sicut cymberoꝝ in ytaliam inundatio ac gothoꝝ ⁊ hunoꝝ excursio. habem⁹ qd̄ sit passagiū. Hūc cur petat̄ exponamus. Tria sunt que cesarem passagiū cupidum reddāt. Commiseratio. vtilitas. atq; honestas rei. Vnde v̄o p̄miseratio p̄deat. paucis (aduerte) docebo. Quis infirmatur inquit ap̄lus ⁊ ego non infirmor. Qui vidit

afflictos ⁊ non affligit. cuius pectus adeo durū est. vt tolerantibus non p̄doleat. ge-
mitibus non p̄gmat. Tristantibus non p̄ristet. Cesar q̄dam postq̄ discretio
nis attingit annos. cepitq̄ noscere nr̄e fidei sacram. r̄ior religionis induit selum.
cepitq̄ rebus omnibus diuini cultus augmentum p̄ponere. qd̄ sibi ⁊ sue natu-
re bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nam domus austrie p̄nceps inf̄ q̄s
plures ac reges ac impatores floruerunt. tunc sibi p̄spere succedere sperauerūt.
cum diuino nomini bene ⁊ p̄stanter famulati fuissent. Quorū vestigia fridericus
secur⁹ defunctis gentib⁹ p̄prium tutelam exiuit. vt locum videret in q̄ nr̄a re-
demptio celebrata est. adhuc adolescens transmare nauigauit. p̄teritq̄ pelagus
digitis asperit locum vbi natus saluator nr̄ xpc. Vbi positus in p̄sepio. vbi p̄nta-
tus in templo. vbi baptizat⁹. vbi temptat⁹. vbi p̄dicauit. vbi lazari suscitauit. vbi
cenauit. vbi cap⁹. vbi derisus. vbi iudicat⁹. vbi crucifixus. vbi sepultus est. ⁊ vn̄
ascendit in celum. Quid multa dicam osculatus est cesar terram vbi fuerunt pe-
des eius q̄ nos redemit. s̄ q̄ tunc animo fuisse. arbitris cum spurcatis illic sa-
racenis immundis horridosq̄ dñari videret. sanctissima loca possidentes. qd̄ ali-
ud dicere poterat nisi p̄beticum illud. Deus venerūt gētes in hereditatem tu-
am. Polluerūt templum sanctum tuum posuerūt ibidem in pomorū custodiam
Et itez. Quid sed et sola ciuitas plena p̄plo facta est vidua domina gentium. p̄n-
ceps puinciarū. est sub tributo. procb̄ q̄tum vr̄gebat angebatq̄ cesarem ciuita-
tis h̄ oppressio. ⁊ illoz q̄ sunt trans mare xp̄ianoꝝ p̄culatio. S̄ qd̄ grecia l̄paz
mater. Inuenit̄ legum. cultrix morū. ⁊ oim̄ artium bonaz mgr̄a. quem non mi-
seret gentis illi⁹ afflicte oppressae pessundate. cui⁹ implum nō sub alexandro ma-
cedone solum suisq̄ successoribus. S̄ sub attheniensib⁹ ⁊ thebanis ac lacedemo-
nensibus olim florētissimum. ⁊ potentissimum fuit. Nūc vbi libet effeminatis
eburcis fūire coacta est. qd̄ regnum illud vngarie nobilissimum. terra antiq̄. po-
tens armis. atq̄ vbera plebe. Neq̄ q̄nta passi sunt vngari dieb⁹ nr̄is. q̄ dum nr̄m
fuant sanguinem. fuderunt suum q̄z pectora nr̄i sunt muri obligamur recte om-
nes xp̄iani vngarice genti q̄ p̄ nobis mortificant tota die. ⁊ facti sunt sicut ouis
occisionis. Et cum p̄ntem illoꝝ regem puez pupillum. orphānum. iadissimum no-
bilissimum. ⁊ regum ⁊ impatoꝝ plen. q̄ suo regno suisq̄ subditis. auxilium nunc
tam sanctitatem tuā q̄ cesaream. sue p̄ces sue lacrime moueat. nam illi genti po-
stulat auxilium. q̄ toto xp̄iano p̄plo affert p̄sidium. accidit vt aliaz calamitas p̄-
uinciaz massagete ⁊ satarū q̄ plures ip̄i liuoniam vexant. Mauri v̄o paruum
hyspanoz occupant regnū. siliciam iam mari⁹ in siluas q̄prium rebus cretibus.
siliciā q̄re ⁊ ip̄i ytalie licetioz barbaroz sepe classes inuadūt aspnantq̄ xp̄ianos.
O nr̄am maximam negligentiam. o tpa. o inozes. Dum gentiles fuerūt cesares
ydoꝝ cultores augebat indices credētium numer⁹. Nūc cum xp̄iani sunt reges
impatores duces minuit cultus xp̄i. q̄ totum fere orbem p̄pleuerat. in angulum
europae deductus est. Affricam ⁊ asiam amisim⁹. Europa q̄z p̄culauit cur hoc re-
frigit ardor. tepuit caritas. Prochdolor maior est saracenoꝝ ardor in sua p̄si-
dia q̄ noster in fide zelus. Cernim⁹ xp̄ianoꝝ iniurias ⁊ tacemus. Opprimim⁹ iugu-
la nr̄a religio. ⁊ auctim⁹ oculos. s̄ alius ē cesaris anim⁹. aliāq̄ arbitraz tuam
esse mētem. nam q̄ nō defendit opp̄ssos. aut amicos. aut patriam deseret qd̄ ne
tibi neue sibi q̄spiam imputet passagium expedit in q̄ magnam vtilitatem eē in-
teligit subucnire laborib⁹. Angaros liberare. grecos a fuitute p̄pagare. diuinū
cultum sanctam terram. ex manib⁹ impuroꝝ vendicare. Non s̄zq̄ illud ⁊ ab-
ominabile ytolū machomicti exterminare. An̄ placentes inaccessibilē celestis
regni coronā adipiscant. En magnaz vtilitatem. s̄ nō est vera vtilitas honestat⁹.
Maiores nr̄i iustum bellum gerere honestam rem censabant. Erat aut̄ belli eq̄-
tas sanctissimi senatus. p̄ iure descripta denūciata q̄ bella indicta iusta putabāt.
In q̄bus q̄ viri iē pugnascent. nō vincentes solum. s̄ occumbentes q̄ bonore di-
gnos gloriososq̄ iudicabāt. Quid d̄ hoc bello dicim⁹ qd̄ n̄ terren⁹ homo. s̄ di-

nin⁹ impator indicat. In q^o n^o impij s^o diuini cult⁹ ppagatio q^o n^o. In q^o fides catho-
lica defendit: et bono⁹ saluatoris n^ori: q^o cu⁹ in forma dei eet no⁹ rapina arbitrat⁹ e^o e^o
se eq^ole deo s^o forma serui accipies: scipm⁹ exinanauit fac⁹ obediens vsq⁹ ad mo⁹tes
mo⁹te aut crucis: vt nos de pyabolica vuitute redimeret: et tunc aduersus eos
machomet inflat: coruina erigit znos q^oscim⁹. An no⁹ arma p^o xpo sumens: q^o p^o
nobis sup^ost b^oanitat⁹. Marcia eet igratitudo n^ora: si no⁹ ad incerta mo⁹te p^o xpo
irem⁹ q^o certa p^o nobis tulit: si no⁹ illi vita offerem⁹ a q^o suscepim⁹. En bellu⁹ honestis
simu⁹ in quo patris in q^o d^oni: in quo magni dei cas⁹ tuemur. In q^o q^o vita t^opal⁹ amittit
acq^ont eterna⁹ et fama clari no⁹is adipiscit sempiterna⁹. Quid plura t^om obcis:
vt no⁹ sit gloriosus pugnare p^o fide vt infame seduc⁹ sit no⁹ pugnare: q^on⁹ necessitas
vget sicut ia⁹ crassanti⁹ vndiq⁹ in fr⁹s n^ofos saracenos: et nome⁹ xpi magna cru-
delitate atq⁹ inu⁹anitate p^osequit⁹. Et tat⁹ de sec^oda pte dictu⁹ in qua cur passagiu⁹
peteret m^ostradu⁹ fuit. Superit nuc⁹ de possibilitate cōgregadi passagium
deq⁹ spe fructus dicere plurimi sūt beatissime pater: qui cu⁹ nominari passagium
audiuit. Ecce vetus somnū iniquū: vetus deliramentū: inanes fabulas. Verū vr
banus antecessor tuus cu⁹ veraret a paganis ouētal⁹is ecclia. Saraceni q^o t^obilum
cōculcar⁹: motus allerū q^o constantinopolim tenebat et alio⁹ xpianoz q^o sub tri-
buto thurco⁹ vitā cgebat p^oab⁹ igni et laborioso itinere in gallia p^ofect⁹ maximū
exercitū cōgregauit. Atq⁹ boiū tricēta milia vt etto⁹fringen⁹. scribit non futilis
auctor in grecia asia syriac⁹ trāsmisit: q^ob⁹ mille saraceno⁹ vires obfistere value-
rūt q^on⁹ et antiochia expugnauerūt et hierosolymā obtinuerūt. Ade ad huc vba-
nus q^o cōuocauit passagiū et gotfridi q^o indixit illustre nome⁹ b⁹. Sz pensem⁹ bo-
dic spes bona possit b⁹ passagiū: q^on⁹ nemo scia⁹ impossibilia tēptat. Necq⁹ aggre-
dit⁹ q^osq⁹ qd⁹ asse⁹q⁹ desperat. Magnū facin⁹ spes nutrit. Quid hic r^ondem⁹ duo cō-
siderāda sūt vnu⁹ an xpiani facile possint i passagiū trahi. Alter⁹ an inchoato pas-
sagio spes sit magna vincēdi. Ma⁹ quis oim⁹ bello⁹z dubi⁹ sit erit⁹. Mūq⁹ t^on cōmit-
tendū ē bellū sine spe qdā et argumēto victorie. Ne (sicut octauian⁹ cesar puer-
biū habuit) aureo piscari bano videamur. i q^o maior dāni q^o lucri rō possit b⁹ dis-
ficile q^o p^oimū videt xpianos q^o int se sūt discorde⁹: aptisq⁹ fragrāt odōs in vna⁹
passagiū sūmā ducere. Sz qd⁹ multi obitare putāt passagio sapia cesaris cōducē
indicat. Omnino q^o si par xpianos haberet: incassus q^oeros p^oncipes atq⁹ torpen-
tes populoz excitarem⁹. Necq⁹ viles bello man⁹ inuadirent timerēt mo⁹tes fer-
rū: neq⁹ signū neq⁹ tubā ferre possent. Mūc⁹ bo excitata bellis p^olo vltro sese offer-
rent: facili⁹ ex bello vocat bellū q^o ex ocio miles. Bonū ē viro sicut p^obeta testat⁹
cu⁹ portauerit iugū ab adolescētia sua. q^os xpianoz est postq⁹ pugnare o⁹ q^o n⁹ pot⁹
i thurcos q^o i xpianos stringē gladiū velit. Placebit oib⁹ arma i saracenos verte
patria vt q^ota relinquit. Et fortasse vnica paradi xpianoz via ē puocatio passa-
giū. Marcales em⁹ et feroces eu⁹rope p^oli nesciētes q^oescē: nisi aduersus exteros p^o-
lient⁹: in se inan⁹ vertūt. Qua rōne duc⁹ oli catho excidi cartbaginē dissuadebat
ne pacē bñtes i circuitu romāi i sese ruerēt. Sicut et reges isrl⁹ vict⁹ hostib⁹ mutuis
recidvulnerib⁹. Itā pacē q^o vt babeāt xpiani: bellū et dexter⁹ et trāsserēdū. Ad quā
rē neq⁹ germanoz illustr⁹ aim⁹. Nec cor nobile gallice gē: neq⁹ mēs sublimis bi-
spanoz: neq⁹ honesti cupiditaloz deert spūs. Qēs q^o tua iubet scitas: p^ostanti
aio exequēt. Quis dubitat fieri passagiū qd⁹ romāi pōtifice⁹ auctoritate decretū et
impatoris mādato fuerit puocatu⁹: videoz vidē rē p^ofectā. Nec me dubiū b⁹ vlluz
Si tu vbu⁹ ap^oponis: cesar adiūcit manū. Itā si q^os obedire neglexit v⁹ tuis iussib⁹
v⁹ cesari impio p^opellet. Sz dicat fortasse q^ospia q^o bracci⁹ q^ouis hostis excidit aliq⁹
tū vir senat⁹ frequēti s^omonē vsurpare solebat: trib⁹ potētissime reb⁹ bellū idiq⁹
Et bo⁹ triū vnu⁹ cē pecunia. Vbi q^o corrodem⁹: aux ad tālū et tālōginquū bellū ne-
cessariū sūt: et modi i p^omp^oto bu⁹ iueniem⁹ argētū q^os vulgare no⁹ expedit. Illō di-
cere possuz. Ciuitates q^o ob eā cām bellū suscipiūt: vt sine minis i pace viuūt: libe-
ter passagiū tribuāt curas vt pacē m^obil insidiarū bñtē p^oseq⁹ possūt: no⁹ erit diffi-
ce

cile cōuocare passagiū. Nec rursus spes magna victorie dērit. Mouit maiestas
 impetoria thurcoꝝ assyrioꝝ egyptioꝝq; gēteꝝ imbecilles inermes effeminati sūt.
 Necq; aio neq; consilio marciales saumacida erūt spolia sine sudore ⁊ sanguine.
 Quis truncatos mitratosq; thurcos: aut bachatos tūneat egyptiacos. q̄s rabla
 ces ad ezechia regē loquēs baculo arūdineo cōfractō cōpauit. Qz si aliqñ nri ex
 erāt? victi ab eis sūt: neq; virib; neq; re militari peritē: s̄ in inuerositati hostiū
 ascribēdū est. Qm̄ si xpianoz copie tot fuerūt vt opprimi tot saracenoꝝ multitu
 dinē nequeat. ⁊ q; passagiū nōme expōscit: certa nibilomin⁹ in manib; erit victo
 ria sicut pūca exēpla nos instruit. Iuuabit ⁊ genū illi⁹ desperatio. Nā ⁊ machometū cui ma
 pime credūt sectā suā in octingentos vsq; annos augēdā. Exinde diminnēdā asse
 pūt. pphasse q; sub eradio cesare malignari accepit. postq; supputant āni. xl. ⁊ octi
 gēti: ⁊ b; thurcos admodū territat: xpianos eleuat. Nācti fallus pphā machōe
 us: ēnō est tñ falsū vaticiniū estmādū: qd̄ icemie sacris smonib; cōfōnū eē vi
 dem⁹: vū qñq; gesimū ca. libri sui qñ tuā scitatē accēsarē bozar. Nolite tacē sup
 inq̄tates ei⁹ qm̄ tēpus vltionis ē dūmodo vicissitudinē ip̄e retribuet ei. Possem
 ad hāc tñ plura deducē: s̄ neq; doctissimis tuis aurib; neq; reuerēdissimis sapiē
 tissimisq; pūib; q̄ assidēt vanda sūt verba: satis ē nobis absoluisse ea q; pmissimus
 ea q; cesaria dignitas dicturū me voluit. Intelligis xpi desiderii suū integrū. po
 sitū cesaris mentē intueris: totū tñ ⁊ p̄silio ⁊ iudicio tuo relinquit. Cesar cū esset
 hac vice apud tūā beatitudinē noluit hāc rē intactā relinq̄re: q; sibi ab incūte adole
 scētia sp̄ cordi fuit: Nls autē cōciliū generale petiūisset aut informationē decreta
 aut aliud q̄spia cesari suscepta ex tua sacra manu impiā corona. Nihil antiqui⁹ vi
 sum ē q; de passagio tecū agē. Qd̄ si fortasse p̄ma frōte arduū videat. Nihil tñ ē
 tā difficile qd̄ q̄redo nō fiat facile virtus circa difficile opat. Aspēris in reb; ⁊ vir
 nōscit ⁊ glia q̄rit. q; magno aio ⁊ fortit⁹ ⁊ excellētēq; gerunt. Nescio quō plenior
 bucca laudare solem⁹: dari ⁊ illustres sūt tituli tui beatissime p̄sul q; vnionē fecer
 Iubileū indulsēris cesarē coronaueris. Passagiū tñ titul⁹ ⁊ dignioꝝ ⁊ diuturnioꝝ
 oibus erit. quē ne successori relinqs: ⁊ cesarea sublimitas suadet ⁊ ois xpianitas
 orat ⁊ tibi coronato cesarē q̄uis multa incūbāt nibil tñ est de quo vel vili⁹ age
 re: vel glorioꝝ q; de passagio.

Gregorius beynburg denun
 ciatur excommunicatus.

Epistola. ccccxv.

Ous papa. n. Dilectis filiis burginagistris ⁊ solatui oppidi nuremberg
 S. ⁊. a. b. Saluator humani generis in hūc venies inidū: vt ex mortalib;
 genit⁹: dei filios ⁊ sibi ip̄i in sūmi patris sui regno coheredes efficeret. Anū
 ex oib; fidelib; in eū credētib; regnū p̄stituit idq; vnā ip̄i eccliaz nūcupauit. cui⁹
 ipse caput eēt ⁊ regnator sempitern⁹. Visibile nō humanis oculis p̄ntiā sui p ad
 mirabile ad patrē oipotētē ascensuz: in mūdo subtracuruz petrū aploꝝ p̄ncipez
 eiusq; legitimos successores vicarios sibi cū plenitudine ptatis ad p̄ue gubernā
 tione ecclie substituit tribuēs oimodā p tpalē successionē vicariis ip̄s i terris ac
 in celis oia ligādi soluediq; Precipiēsq; districte ip̄os audiri: ⁊ in eoz iussionib;
 p̄mōstrari. Qz si q; trāsgressores veneno imbuti eos nō audirēt: b̄mōi oēa p exdu
 lis a suo regno ciccitq; a sancta ecclia inē et̄nicos ⁊ publicanos. cū pditionis ⁊
 mortis filijs voluit cōputari. Cū em̄ nullū regnū vt ip̄ius dñi nri v̄bis didicimus
 in se diuisum stare possit. quo nā mō sacrosanctū stabit ecclie regniuz: si illi qui xpi
 sup̄cemi regis vicario parere cōtēnūt: de regnū nō valeāt forte depelli. Aduersus
 hoc in quassabile fundamentū ⁊ ecclie firmā petrā berēsis quedā a paruo tpe ci
 tra sensum visa fabozū pullulauit: que sub ouīū vestib; lupos rapaces intrinsec⁹
 ecclias sub appellationis sp̄e ecclie satagit vnitate cōuellere. Nā si qua xpi vnicus
 vicarius canonib; sacris etiā ⁊ iurīscripto inherēdo decreuit statuitq; ⁊ suari vt
 dignū est: p̄cepit calūniatoꝝ ⁊ maliuolū ⁊ querū subterfugere iusticiā p̄sumentes

pludibilia friuolarū appellationū ad futurū cōsiliū: ceu ad id q̄ nūc q̄ ē. ac supra
 rpi vicariū esse aut reperiri nequit. obedientiā q̄ est de necessitate ecclesie ⁊ salutē
 vniuersorū improbe declinat ac temere. Itācigī dyabolico spū ⁊ instructu noui
 tatē exortā cōsiderātes: in tpti ecclesie catholice nō tñ enervationē s̄ euerfionē
 in mōtuano cōuētū sepe ⁊ multūne discussas de venerabiliū fratrū nroꝝ sancte ro
 mane ecclesie cardinaliū plurimūq̄ aliorū p̄suliū ⁊ peritorū q̄ aderāt: maturū p̄silio
 ⁊ p̄sensu illiusmodi appellationes dānauiū. Atq̄ ita appellātes. Notariosq̄ ac
 testes ⁊ adherētes oēs excōicauim⁹: leseq̄ maiestatis berclis crimīa ⁊ penes co
 ipso illos diffiniū? in cōdisse: put in aplicis lris supinde cōfectis plen⁹ cōtinef
 Ceterū his oib⁹ nō obstatib⁹ q̄d ex patre dyabolo mēdacioꝝ artifice nat⁹ gre
 gori⁹ de beimbur noie: auaritie ptaminat⁹ illuūne ⁊ supat⁹ ardorib⁹ q̄ est fuitus
 idolorū. De mēse augusti p̄tie p̄terito a nra solēni dedaratoria snia qua senis ex
 istētes: impiū sigismūdū ex p̄ncipib⁹ austrie obnotoriū sacrilegiū p̄pter hostilē p̄
 secutionē in p̄sonā dilecti filiū nri nicolai. ēē. S. pe. ad vincula sancte rōane eccle
 p̄sbyteri cardinalis ⁊ ep̄i brixinē. ⁊ rapinā bonorū eccle illi⁹ p̄petratū: iurisscri
 pti penas dedarauim⁹ incurrisse a nobis ad futurū cōsiliū improbā nefariā tene
 rariā seditionem tenig appellationē dictauit. Et illi⁹ interpositionis p̄ dictū sigi
 smūdū facte ipse dictator in originali instro floꝝetie ad valuas eccle affixo testis
 inscribit. Qd q̄ loquar ille p̄suptuosus ⁊ p̄ceps mēdar atq̄ turbulēt⁹ temera
 ri⁹ ob istud facin⁹ excōicat⁹ existit: criminaq̄ ⁊ penas in cōdis lese maiestatis atq̄
 berclis adeo vt vltra execrationē honore oi ⁊ bonis iure sit priuāt⁹. Denotiones
 v̄ias in dno req̄rētes ad monem⁹: b̄mōi pestiferū boiem ⁊ tali excōicato habeaq̄
 ⁊ priuato a vestriscq̄ cinib⁹ oib⁹ haberi mādeq̄. Ip̄m q̄ nō solū viteq̄ s̄ p̄cul eijcia
 tis ab oppido ⁊ dñio vfo ⁊ bona q̄cūq̄ b̄z apud vos t̄q̄ mobilia q̄ imobilia s̄ico
 vfo applicetis ⁊ alia oia factaq̄ q̄ p̄ hereticos de iure canonico fieri mādanē. In q̄
 vos nobis oīdeq̄ exhibebitisq̄ catholicos sicut plene p̄fidim⁹ ⁊ deo gratos quos
 in talē p̄ncipiosz eccle rpi p̄secutorē vos fideles ⁊ sancte romane eccle obediē
 tes oīdēdo. Nobiscq̄ in h̄ eo magis deuotiones cōplacebūt: quāto scim⁹ plim⁹
 eē deo chari⁹: ⁊ ecclesie sue parētele aci p̄mis necessariū q̄ p̄fugus iste pestiferq̄
 sacroz cōtēptor ab oi expellat⁹ p̄uersationē ⁊ cōsortiū xp̄ianorū: facite nobis quid
 egeni⁹ p̄ lras vobis rescribat. Datū romie apud sanctū petrū sub anulo piscatoris
 die. viiij. octobris. M. ccc. dx. pontificat⁹ nri anno tercio.

Ab soluit wratislauiēsez ⁊ namslauieſez a iuramēto
 bomagi georio todibrat regni bobemiēnoie p̄frito.

ccccxvi.

Pius ep̄s su⁹ fuorū dei venerabilib⁹ fratrib⁹ cretē. ad regnū bolonie ter
 rāq̄ slesie ac prussie nūcio ⁊ oratorū sedis aplice ⁊ guezneni. archiep̄is. S.
 r. a. b. Hodie motu p̄prio ex iustis ac fidē catholica p̄cemerib⁹ causis. Di
 lectos filios clerū capitaneos cōsules cōitatē wratislauiē. ⁊ vniuersitatē oppidi
 Māpslaū ab bomagio prestādo georio de todibrat ad nrm ⁊ sedis aplice bene
 placitū absolutos fore declaramus: ac eos in nostrā ⁊ apostolice sedis protectio
 nē suscepim⁹. mandantes singulis xp̄ifidelibus cuiuscūq̄ status seu gradus ex
 istant sub penis ⁊ censurū ecclesiasticis: ne p̄fato georio p̄ wratisla. ⁊ nampsla. vi
 gore dicti bomagi auriū fauorem ⁊ cōsiliū prestent q̄nimo eis tāq̄ catholicis ⁊
 sancte matri rōane eccle obediētissimis oi p̄silio fauore ac potētia assistāt. put in
 nris lris desup cōfectis plen⁹ p̄tinef. q̄circa fraternitati v̄ie p̄ aplica scripta manda
 mus: q̄tenus vos v̄ialē v̄im ⁊ si postq̄ p̄ntes lre vobis p̄ntate fuerint p̄ vos vel
 aliū seu alios ipsas lras ac oia ⁊ singula in illis cōtēta in dicti regni ac aliaz par
 tiū vicinaz ecclesijs. Dominicis ⁊ festiuis cētensq̄ diebus quādo ⁊ quotiēs vo
 bis videbit⁹ solēniter publicetis: ⁊ exponatis seu publicari ⁊ exponi faciatis: vt
 melius ⁊ clarius intelligatur etiam in vulgari. Et nihilominus quasilibet p̄sonas
 quas excōicationis sniam occasiōe cōtrauicēdi p̄dictis lris nobis incurrisse cō
 stiterit quotiēs vobis oportuū ēē videbit⁹. Tāq̄m v̄nicis festiuisq̄ dieb⁹ in ec
 ce q̄

desijs cū maior insibi ipsi multitudo puenient ad diuina excoīcatōis publice nūc
tis faciatisq; ab alijs nūcīari ⁊ ab oībus artiꝝ cūitari donec a ptraueniēdo desiste
rint ⁊ lris p̄dictis obedierint. Ipseꝝ p̄sone excoīcate ab h̄mōi excoīcationis sen
tentia: absolutionis beneficiū meruerint obtinere: nō obstantibꝝ oībus illis que in
p̄dictis lris volumus nō obstarē. Aut si victis p̄sonis vel quibuscūq; alijs cōiter
vel diuissim a dicta sit sede indulcū q̄ interdicti suspēdi vel excoīcari nō possūt per
lras aplicas nō facientes plenā ⁊ expressaz ac te verbo ad verbū de indulto h̄mōi
ment. ouē. Lōtradictores p̄ censurā ecclīasticā appellatione postposita cōpescen
do. Datū rome ad sanctū petrū. Anno incarnationis dñice. M. cccclxiij. qu ar
to klis. apulis pōtificatus nostri anno quinto.

• Refert g̃tes d̄ munē oblatō ⁊ p̄oesiz p̄coīsatā reddit **Epi. cccclxvij**
p̄fertq; de ioladissimo q̄ iure regnū b̄lgarie occupauerit.

Recte p̄sice p̄sbytero cardinali ac pōtifici cracouiensi dñō suo colēdissimo
eneas ep̄s senensis. S. p. d. seq; cōmēdatū facit. **H**eraldus alfonſi regis
portugalie nicolaus ch̄isast̄rōstrij tuas mihi expectatissimas lras. cūq; bis ad
uerſus byernis ⁊ aquilonis ferocem spiritum armaturam legregiam reddidit ve
stem pelliceꝝ mardurinā. In hac regione non solum vtilem v̄erietā necessariā
Conſiteor: magnū munus non tam recipiente q̄ mittente dignū. Referrē tueli
beralitati gratias: nisi scirem male reddi beneficium verbis quod factis accepit
est. Sed cūq; sim ego ex his ep̄iscopis quos nostra italia nutrit: quibꝝ ecclēsie frau
dose in agis q̄ fluctifere sunt: cogor tecū id agere q̄ p̄uati homines erga reges
facitāt. Iſā cū nec equos nec tabulas pictas nec theuromata remittere possunt:
animū illis offerūt. Sūme igitꝝ ⁊ tu animū meū q̄uis h̄nc tibi iam diu dicaueris
neq; rem modo nouā asseram. Sed quid moror partē beneficii magnā reddidit
qui libenter accepit: ego non modo libenter sed cupide donū tuū admisi: nō tam
q̄ p̄ciosus est q̄ q̄ a te missum claro ⁊ p̄stantissimo patre qui me nūq; vidisti: ⁊
tñ amare dignatus es. Sed hoc misso ad lras trāſeo earū q̄ plurime partes sūt
p̄ caput meo ad singulas ex ordine respondebo. In capite ep̄le tue quoniā diu
ad me nō scripseris veritū te ais: ne tarditatē scribēdi tuā sinistrosus acciperem.
Rationēq; reddis cur tam diu sup̄ ep̄istolis meis ad te olim missis rescribē distu
leris. Ego ⁊ si mille annos tacuiſſes. nihil tñ de te sinistri cōcepissem: neq; te mihi
mutatū credidiſsem. Taciturnitas aliā q̄uis cām q̄ mutationē animi reputa
sem. Scio em̄ te virū cōstantē ⁊ in amicitia solidū. qui neq; more adoleſcētulorū
modo amas modo odis: neq; cōtra theofraſti p̄cepta postq; amaueris de amico
iudicas. Expendis hominē diu anteq; recipias: receptū toto admittis pectore ⁊
quasi te alterū colis: neq; si deceptus sis statim abs te hominē repellis: diſſuere
inutile amicitia quā rūpere soles. Quis ergo p̄sūs mihi sim: nō esse in me vir
tutē que tuā ſuſtinere amicitia possit. est in te tñ moderatio que illas facile ruerē
non ſinit. Nūc accedit quoniā litterarū causa inter nos beniuolētia nata est que
licet in me te aues ſint. postq; tamē amare cepimꝝ nihil illis extractum est: aucte
magis sunt quādo neq; me ſenem diſcere pudet. Itaq; perſuadeo mihi me tibi
eſſe: qui ab initio fuerim ſiue ſcribas ſiue taces. Cū ſilere te video tuas occupatio
nes accuſo: cū ſcripta tua recipio dilectionē tuā cōmēdo. Cur ego deniq; te tace
tem arguerim qui ſum ipſe nimis erga te tacitus: accipio libens tuā purgationē
vt excuſationē meā tu quodq; admittas. Scio q̄ multe ſunt dignationi tue pon
tificales cure: que ſunt tibi cū tuo rege negocia. noui te cardinal: m̄ eſſe: ⁊ in polo
nia poſt regē primū hominē nulla ſine te: placita fieri. grauiā queq; iudicia tuam
ſententiā exp̄terere: neq; belli neq; pacis conſilia ſine te diſcuti. pono ante oculos
tuos quātū inter nos ſumimū ac terrarū eſt p̄periculosa itinera ⁊ obſeſſa latro
nibus q̄ pauci ex te ad nos veniāt quibus cōmitti tuto littere queant. Ego meā
cām diu tuā deſer: do. da mihi ⁊ tu veniā tacenti obſecro: nō inuenio facile q̄

mines qui ad te recte p̄ficiant: nec audeo cuiusq; scripta credere: nec suz ocio
sus vt scribere q̄ frequētissime possim: nūc cesarij cōciliū: nunc apostolice sedis
mandata me detinēt: nō sunt tñ tot mea neq; tam ardua negocia q̄ tua: necesse ē
silencio tuo me parcere: nō si te scribēdi tardū arguerim: me pigrū ostendā z desī-
dē. Eōdonem? igit̄ z tuā negligentia cōpensem? si tñ aliqd est qd tibi ad inercia
valeat imputari: sit tñ ex p̄terito tibi mibiq; venia: neq; i futurū licentia p̄ tue ta-
ctumitatis cam accipiam? fac qd modo fecisti: furare te regi z regno: z reipubli-
ce subtrahere man? Ence aliqui te p̄beant idē faxim ego: neq; cesar neq; romanus
p̄sul: neq; si reuixerit genitor me? filius? in me tantū imperiū possidebit: vt tibi nō
aliqui subseruiā: scribā? z qua possum arte litteratoria absente me tibi p̄ntez red-
dā. Plurima mibi de cōmoditate l̄arum z scite z prudētissime cōmemoras: z p̄-
pte scribis: z vere vnicū est hoc inter absentes amicos solatiū: piungit eplā quos
terra mariaq; disiungit. Musq; tam p̄cul amicus abiit vt l̄arum beneficio adiri
nō possit. Q̄ maximū z diuinū l̄arū donū. qd nō modo lōge recedētis amicos:
s̄ quos aut nūq; vidim? homines seu viuētes siue mortuos in n̄m reducit allo-
quiū: z quos carne intueri nō possum? inentib? offert cōspiciēdos. Q̄ sanctos il-
los ac memorabiles viros? siue senices siue alij fu erūt hui? muneris inuētores q̄
pulse viros etatis z intueri possum? z affari. Licet mibi si velim nūc, alexandriū
nūc variū cernere possum banibale. Scipionē cesarē augustū videre: illos mibi,
curcius aut attrian? ostendet hos liuius suetoniusq; mōstrabit: dat cuius docto
platonē. Aristotelē: ciceronē: senecā: tertullianū: cyprianū: lactantiū. hieronymū:
gregoriū: augustinū: abposiū z finitā q̄ possentati scripsit turbā audire loquētē
En quāta mortuoz turba nodū mortua ē: nō vidi ego te vnq; corporeis oculis:
ex amicis tñ l̄ris scio q̄ statura: q̄bus oculis: q̄b? manib?: quo pede quo capillo
es. Et tuis aut eplis ad interiora p̄gredior z q̄ neq; pingi neq; fingi possūt: inspi-
cio tue mentis impet? oēs ai tui motus annoto. Quid speres itelligo. qd metuas
video: quare cōgaudeas quaq; tristeris aduerto. Torū te mibi tu esse exprimūt
nec minus apud te meaz virū cē p̄sideo duz mea scripta reuoluīs: me int? z in-
cute noscis. Democrit? actionis ymbra viderit oīonē eē: nec aliqd eplā est q̄uis. n.
raro viuāt hoies vt scribūt: sentiūt tñ ita viuēdū eē: nec fieri pōt qn aim suū p̄-
dat is q̄ plima scribit: z sic sepe vtuq; p̄conia cōmemoret q̄ vicia sectat. Et amur
igit̄ hac viciassitudine scribēdi: z quātū negocia sinūt inuicē suauib? eplis colloq-
mur. Id ē tibi de me spōdeo: z tenebo si reddi vicē cognouero. Trāseō nūc ad vo-
lumē eplaz: in eaz qd tua dignatio mule vbiis z pbat z magnificat: mīme ego mī
hi tātū arrogo quātū tribuis. lōge ego ab illis abusu z q̄b? me cōparas: parēq; fac
sentio q̄ tenuis ē mibi vena dicendi. q̄breuis z inornata vboz supeller: nulli de
me magis q̄ mibi credo: fateor tñ qz nudus suz z aperte loqr: nō vtoz p̄baleris:
vestē oēm reñcio: nec laboro cū scribo qm nō attingo res altiores z mibi nō co-
gnitas: trado q̄ didici. facile se ceteri intelligēduz p̄bet: q̄ seipm tenet: p̄bere alteri
lucē neq; q̄ sibi tenebrosus ē: fugio nodositatē z lōgas iniaz piodos. Si affūt ele-
gātia vba nō refugio illa p̄terē: si min? nō q̄ro remoti? p̄ntib? vtoz vt intelligar:
id solū mibi studiū est. p̄cipio tñ rudē z incōp̄tū fmonē meū cē neq; dignū q̄ vo-
ctas aures pulset. Eap̄pter cū meas eplās ad te mitti p̄petiuissē substi. Diuq;
dubitavi an tibi p̄bato z doctissimo viro meas ineptias aperirem: videbat leue
pōdus qd tuas man? incideret: pudebat me multoz erroz neq; adhuc cuiusq; fe-
cerā copā. Et q̄uis aliq; eplē meē vulgo legerent? nō ego illas i lucē dederā. s̄ q̄
mecū cōuiuūt familiares nūc has nūc illas furati ex manib? librariorū i volume
redegerāt ediderātq;: sodalib? existimātes aliqd eē qd nūbil erat. Nā qui p̄ter
cōmētarios in alexandriū grāmaticū z brunelli poete fabulas z buridani vulga-
riū dyalecticoz sopbismata z troyanā quā dā byffozia nūbil vnq; legisset: lucē eē
in tenebris putauerūt. Atq; vt ceci ducatū monocolū p̄bet sic rudēs isti primas
eloquētie partes mibi tradiderunt: q̄ nō dū merui inter p̄ficiētes discipulos nu-

merari. Tuli hūc bonorē z quīs sciebā nō posse durare inanē gloriā: nolui tamē
ipm me cōfundere. Impertiebar bis qui ad me veniebāt quātum poterā lumī-
nis. zī lactis aperire fontes nō poterā: amicorū tamē sitim pura limpha sedabaz
nō magna dabā mala: nō ministrabā: nō erāt p̄ciosa que tradebam: at neq; dam-
nosa. Cūq; ingenia inuenissē sublimia que hauſtus capere nobilissimos apti
viderent: his vinde biberent scaturigines viuas ostendi. Quintilianī ciceronis
z aliorū quos italia sequit vestigāda flumina docēs. Patiebar igit apud nouos
eloquentie auditores equo aio scripta mea reuolui: quib? cōtemptui eē nō poterā
Et cū tu ea petiuiſti q̄ omniū poetarū z oratorū opa rimatus es qui oēm secula
rē atq; ecclēsiasticā sapientiā calles: cui nota sunt quēcūq; latīna lingua maxime
admirat: nō videbā quo pacto meas tibi nugās tradere. que rara esse cōfidūt ne
giocatores ea in nūdinas ferūt. Oratiū vctuit tali cū voce quīrī? post mediam
noctē visus cū somnia vera in siluā nō ligna feras infamūs. Intelligebā nō sine
mei nominis iactura lecturū te opus qd flagitabas. Ac rī cū illud semel atq; ite-
rū peteres. elegi etiā cū dāno fame mee tue voluntati parere. Nisi ad te librum
nō vt iudicares qui a in ipso censebat infusus min? nō vt laudares qd meo iu-
dicio vituperādus erat: sed amico sed patri: sed domino nolui quicq; negare. Ex-
istimaui aut cū primā libi legissēs paginā: statim te satietas caperet: dixi q; libro
cū manu misi: perge audacter: sed scito te nō sine magno discrimine tuo vocas
cardinalis aures aditurū. Aut ille igni te dabit. Aut ad fornacopulaz mitteris:
q; dē aliud meis scriptis augurer: q; ille suis qui ait sūt tectura piper cum ama-
thura crocū. Sed accidit mihi qd nuper in wienna cuiusdā cennensi monacho or-
dinē diui frāscisci p̄fesso. Is patavi studēs cū accepisset egreſsus in austria magi-
stros qui oratoriā docerent: cupidus eius artis ad summū ediscende: cui? prima
clemētia teneret in salutatis amicis festinus in austria migrauit: nō minus auid?
peregrinas bauriēdi doctrinas: q; ille qui etbyopiā adijt gymnosopistas z fa-
mosissimā solis mēsam videret in sabulo. At cū wiennā ingressus gymnasia pbi
losophos percurrisset: tantū eā scolā fecit: vt qui venerat auditurus mor cathe-
dram ascenderet audien dus: z quos queritabat magistros hos discipulos infor-
maret: simile mihi euenit. Expectaui cōtemptū: existimationē sum cōsecut? Ere-
debā vituperari z accipio laudē: timui odiū: amorē repperio. Quid dicā. Tene in
geniū tardioris imperitūq; iudicē predicē. qui lippis oculis albū p nigro recipias
dicasq; malū bonū z bonū malū. Stat cōtra eplā summa eruditione plena. cui?
an snias graues. an summā etornationē magis demirer besito. Amuerſas quas
libro meo laudes accumulas. vnica eplā tua cōpleta est: tuc sunt quas mihi vir-
tutes ascribis. Quid ergo est quod meā erexit in laudē: noluiſti me p̄stari. In-
ueniſti epistolās quibus me poetā vocitent q̄ plures. dixiſti intra teipsum. Bran-
de hic homo de se iudiciū facit: qui grande sibi nō mē vsurpat. Meminiſti eorū q̄
flaccus de poetis ait. Ingeniū cui sit: cui mēs diuini oratoris magna sonaturū
des nominis hui? bonorē. Sciebas ciceronis verba que in oīenē polioicm ar-
cbia ponunt dum ait. At qui sic a summis hominib? eruditissimisq; accepimus
ceterarū rerū studia z doctrina z preceptis z arte cōstare poetā natura ipsa vale-
re: z mentis viribus excitari: z quasi diuino quodā spiritu afflari: quare suo iure
noſter ille. Ennius sanctos appellabat poetās quasi deorū aliquo tono aut munē
cōmendati nobis esse videant. Cogitaſti ergo si mea scripta p merito reprobem-
deres: grandē me molestiā babiturū: qui cū sanctis ascribi poetis cuperem: z inf-
vetustissimū edoctis genus meipsum collocari: tua snia nedum poete titulis: s
neq; mediocris scriptoris nomine dignū me reperirez. nisi opinioni mee fauēres
Duraſti me animo cadere: spem ponere: stilum deinceps scripturāq; omnem ne-
gligere. Noluiſti me vulnerē tali cōfodere: prouidiſti que amico vtilia credidiſti
voluiſti me scribere: ingeniū exercere: conari indies magis vt si non essem modo
quod vellein: fierem aliquādo qui possez. Noluiſti deinde meis eplis que sū cur-

rere per germaniā ceperant opinione temere. Ego gratias humanitati tue: que
 de suo iudicio q̄ de mea fama maluit hesitari. Homini meo vel cum tuo detrimē
 to consulere voluisti. Videor videre cōmēdatione tua ingentē meis epistolis fa-
 uorem accedere. Quis enim posthac illas carpere audeat: quas nouerit tuo testi-
 monio comprobatas. Ego equidem q̄ a te modo scriptū est in capite voluminis
 collocabo: ne quis mea prius legat scripta q̄ tua nouerit auctoritate legēda. Et
 si em̄ apollinis illud rēponsum in memorie teneo: quo se quēq̄ noscere iubet. Gau-
 deo tamen nomē meū quocūq̄ pacto illustrari. Cur non laudari talso malim q̄
 vero vituperari: potis est tua cōmēdatio facere vt me ceteri quoq̄ cōmēdet.
 Non oīa nomen ad verū habēt: multa erecta sunt ⁊ habent in precio que recti⁹
 vilipēda iacerent. Multus in omni re fortuna dominaf. Nec pro libidine sua
 nūc obscurat mortalia: nūc celebrat. Neq̄ in poetis ac ceteris scriptoribus vim
 perdidit. Plurimi eius beneficio magis q̄ propria virtute claruerūt. Nonnulli
 euz essent digni memoria nominis sempiterna: fortune malignitate depressi ne-
 qua q̄ emergere potuerunt. Quid si meis scriptis tuo beneficio nō fortuna (que
 nihil est nisi diuina vel prouidentia vel pmissio) s̄ deus ipse subleuaret: nūqd le-
 tabor: nūqd gloriabor: ⁊ tuo nomini fatebor me oīa debere q̄ me reddideris imor-
 talē. Et emen⁹ qm̄ in eplls incidit epicuri: attici⁹ cicronis: lucillus seneca: eter-
 nā memoriā cōsecuti sunt. Tu q̄ mediū inter scripta mea venisti: mibi mortali-
 tatē eripis: ⁊ quod illi ex alienis acceperunt: boctu meis epistolis prestat. Quid
 ni igit ⁊ amem. te obseruē. tibi omni officio seruire studeā. Sed diri me tuum ab-
 initio: nō muto sententiā. Illud me discutere amplī cōcūit quod supra de poetis
 est tactū. Neq̄ em̄ idcirco poetā prius q̄ sacris ordinibus initiatus essey me ap-
 pellauit: quoniā vel mantuano vel peligno vellem videri similis. aut par alteri
 cuipiā veterū: quos vates ⁊ claros ⁊ sanctos vocāt: mētis diuine participes: sed
 ita hoc nomē mibi ascripsi. quēadmodū in vna eplārū seneca suscipit: qui oibus
 versus faciētib⁹ hoc nomē cōmune dicit: q̄uis absolute p̄nūciatū apud grecos
 homer⁹: apud latinos virgiliū tenotet. Edidimus ⁊ nos aliquādo versus. scripsi
 mus elegias eglogas satiram q̄ dictaulm⁹: nō tamē poete nomē p̄pria temerita-
 te suscepimus: nec prius hoc titulo sumus vsi q̄ nos fridericus cesar apud frack
 fordiā: visis quibuscūq̄ epistolis nostris laurea nos donauit. Quēadmodū autē
 qui iuri aut canonico aut ciuili operā dederūt. postq̄ magistrū acceperunt cum
 lras ad amicos missitant. aut decreto ⁊ aut legi doctores se inscribūt: ita ⁊ nobis
 poetē nomē assumere licitū arbitrati sum⁹: ne vel cōcessus bonorē vel cōcedentē
 cōtēnere videremur: ⁊ nos em̄ manū ferule subditim⁹ ⁊ lucū nouim⁹ martis ⁊
 quas torqueat umbras eatas: ⁊ quantas iaculef monichus ornos: videbamur
 nostro vti iure si eius artis titulos assumeremus in qua nō parū etatis partem
 cōsumpsissemus. Sed fuit alia nō minor ratio que me hoc nomine frequēt⁹ vti
 coegit. Etenim cū venisses in austria. in secretariū cesaris assumptus: offendi oēs
 q̄ periti apud wiennenses habebant: poeticā veluti rem p̄niciosam ⁊ abominā-
 bilē detestari. Epi ergo eos arguere: disputare sepe cū eis: ostēdere poeticā qui
 recte vterent. Ne frugiferā esse: nomēq̄ talis doctrine habendū ⁊ honorabile ⁊
 sanctū. Tūq̄ ne quis me nomē bonere crederet qd laudem poeticā me scribere ce-
 pi. Neq̄ dimisi titulū illū donec ad ecclesiam veniēs sacros ordines subiui: ⁊ ad
 sacerdotiū p̄motus q̄ seculi pompā saperēt postergauit. Habes cur me poetam
 dixerim ⁊ qd de meipso sub tali titulo senserim. Nūc qm̄ de poetica admodū
 perite nōd nihil disputaui: nō erit ab re qd mibi de poetica tenendū videat in me-
 diū p̄ferre. In cui⁹ defensionē sepe scripsi: sepius aduersus cōtēntiosos sermones
 serpi quos in hac eplā succincte repetā. Omnes qui poetice sunt infesti si mo do
 aliqua sunt imbuti doctrina. bis argumētationibus in eā vtunt. Plato (q̄ fuit
 omnium philosphorum proculdubio excellentissimus) ex ea ciuitate quam fin-
 tit cum mores optimos ⁊ optimū reipublice statum exquireret poetas eduxit

quod minime fecisset si viles fuissent: non sunt igitur admittendi poete. Cicero in
tu sculaniis cum de dolore disputat. Elides ne inquit poete quod mali afferant: amara-
tis inducunt fortissimos viros. molliunt animos nostros. ita sunt deinde dulces ut
non legantur in modo: sed etiam ediscant. Sed ad mala domestica discipula vitamque
umbratilem et delicatam cum accesserunt: etiam poete neruds omnis virtutis elidunt
Totum hic comprehendis quod dici contra poetas potest. Pergunt tamen qui verbosiores
sunt atque amplius aut mansuetioris musam insectant. Boetius inquit vir sane
penitissimus et vite sanctioris probam inducit sibi loquente. que scenicas meretricu-
las et poeticam et oratoriam videtur appellare: que dolores egrotis mentis non modo vili-
bus remedijs non fouet: sed dulcibus insuper alunt venenis: hominumque mentes assuefa-
cium morbo non liberant. Catbo qui fuit romanorum severissimus: Marco nobiliori
velut probum obicit quoniam poetas in provinciam duxisset: duxerat enim ille in
erboliam civium. Hieronymus clarum iubar ecclesie verberibus sese cesum ab ange-
lo scribit: quoniam ciceronianus magis christianus esse videretur. quod si virgilianum aut te-
rentianum illum angelus inuenisset. Carpunt ab eo nonnulli episcopi qui codices euangelii
cos postponentes lectione poetica se oblectant. Quo pacto insuper poetas ample-
ctemur: quorum scripta non solum hominum sed deorumque et stupra et adulteria commemora-
re potare: amare: scortari: adolescentem instruunt: quibus maior ad imitandum quam de-
inueniri potest. aut quis cum coarguat quod se dei secutum exemplum demonstrat. Iouis ex-
emplo teneram corrupisse virginem. Terentianum se chereas iactitat. Multum est cum
deus autor habetur. Pictura inquit ille beccerat. Joue quo pacto dante misisse aiunt
quodam in gremio umbrae aureum. Ego met quam id spectare cepi: et quod cum similes luserat
iam olim ille ludum impendit magis animus gaudebat mihi deum sese in boies convertere
tunc atque in alienas tegulas venisse dactulum per imbuium fucum factum mulierem. At quem
deum qui templum summa sonitu concutit. Ego hoc bomuncio non faceres. Ego illud non
feci ac iubens. Facebant ergo poete qui talia de deis referunt. quod sibi turpes indigna
lenones ducerent. Quid agat cum ea legerit imberbis iuuenis. cereus in vicium fle-
cti signatura iubet velocius. et cicuius nos corrumperet exempla magnis cum subeant
aeros aut aures. Non erit igitur bene instituta ciuitas: quod poetis non occluserit ianuam
Sic mecum sepe contendisse aliquos memini. Quibus ego in hunc modum respondere con-
suevi. Quid vos mihi ciuitate platonis obicitis: que nulla unquam in provincia se-
dem reperit. quid curat ex ea se ciuitate poetarum choros exulare: que neque in celo
neque in terra visa est unquam. At cum poetarum fictiones bicapitis plerumque parua som-
nia referant. non possunt non admirari: cur somniatores ex ciuitate somniata plato
deduxerit. Cur ego non exulare ex ea ciuitate voluerim quam conditor ei in habita-
re non possit. Aut equidem suam ciuitatem necesse fuisset. Platonem relinquere: aut secum
introducere poetas. cum fuerit ipse poeta. Cuius apud macrobium versus nonnulli
referunt. magis petulci quam tanti viri grauitati conueniant. Nec cicero illas ingredi
ciuitatem permitteret: que poetas repelleret: cum ipse tres libros de temporibus suis car-
mine conscripserit. Sed licet laudet ipse plato de sua ciuitate poetas excludere
non tamen ipse de roma cui se omnia debere fateatur poetas excludit. Archias poetam egre-
gium dum cum gradus negaret in ciuitate retinendum: quis illum defendit nisi cicero
Extat eius oratio de qua supra meminimus in qua haec verba ponitur. Sic igitur sanctum apud nos
humanissimum boies hoc poete nomen. quod nulla unquam barbaries violauit: sacra et so-
litudines vocis rident. bestie sepe imanes catu flectunt atque possunt: nos instituti re-
bus optis non poetarum voce moueamur. Ecce cum ad scribum: cum ad veterem: non abi-
git ex sua ciuitate poetas cicero sed retinendos et admittendos: et bonorum cumulan-
dos suadet. Quid de boetio dicam. Quis risus teneat cum danari a poeta poetica
audiat. An non ipse boetius tam maxime poeta: cum poeticas carpit musas: quod probam se
cum versibus agere et veterem fictionem introducat. Quot apud cum fabule sunt. Quot me-
troph genera. Dum poetica danat boetius filis illi videtur quod iurabat non esse iurandum. Et
altior boetio mens fuit quam vel poetarum hostes approbarent: vel hac explanari disputatione

possit exponi. Quippe aut legēdi sūt poetarū libri aut ipse toto fugiendus orbe: cui
sua cōsolatiōe boetii apud quē phia / cū de puidētia differit / magni dei familiarē
sūū appellare lucanū nō veret: et illi inserē mortui sniaz victrix cā deis placuit: s
victa catboni. Nec me catbonis auctoritas frāgit cui nec nobilior auscultauit:
neq; senat' cessit apud quē matio sp bonore poete sūt habiti. Habeo clarissimorū
viroz copīā q̄s catboni valeas obiectare. de q̄b' posteri' dicā. Ad hieronymū trā
seo cui' optare q̄ viuūt oēs fieri p̄siles: sic em̄ in scimonia vite t eloquētie copia
oēs valerem'. Scater h vndiq; poetarū dic: neq; vī tractatū ei' refres vī eplaz
vbi nō tulliana redolcat eloquētia. Sic de ceterē ecclie doctorib' l3 iuenire. q̄z fa
cūdiā q̄ muta fuisset alioq̄u illustraue poete. Sane hieronym' cū secularib' plen'
lris eet: gētilezq; disciplinas q̄ suis ebibisset: tū se p̄berib' affectū dixit: p̄mitto id
oēs agat cū poetas oēs viderit legerit didicerit: tū secularū studia lra abirent.
nil obsto: nil aduersor: neq; ego si suz q̄ pōtiffices matios reliq; uagēliorū codici
bus: aut titire tu patule aut arma virūq; canētes laudauit. Sūt nō solū etati.
verū etiā dignitati sua cuiq; studia. Sicut. n. grāmaticā atq; dyalecticā ep̄m didi
cisse nō discē voluerim sic poetas illi notos optaueriz: nō cedos iā nime suaseri
S3 hieronymi qd sit iudiciū inferi' exponem'. Altumū qd isti graui' putāt illud
affect. qz poetas plurima tradē demonstrāt: q̄b' nō solide mētes capte delabūt: si
ue cū deoz mētiōē efficiūt: siue cū voluptates p̄mēdāt. De dijs aut nō esset cur
poet' sit irascendū: r̄pis illud nō p̄senaz est viciū. Etas eoz dei vni' baud plenam
noticiā habuit. Bētilis fuisse q̄ ioue: iunonē: saturnū: martē: p dijs habuē: neq;
id erroris poetas mag' q̄ phos inuasit. Socrates: plato: aristoteles: zeno: clean
der: dyogenes: aristip': dijs litauē. Quid mir' si poete hos deos collaudant. q̄s
sua credidit etas: celū incolē. public' error excusatiōē: si nō l3 poetas legē qz deo
rū faciūt mētiōē: neq; phos intueri l3 q̄rū scripta deoz noib' sūt referta. s quis
bodit tābebeē ē ingenij: q̄ p̄terea ioui sacrificet aut tburificet herculi: qm̄ deos
illos poetaz carmia vocitat. oēs pueri etiā q̄ nōdū ere lauā: hoies illos fuisse im
puros atq; nepharios didicē: de q̄b' sane recti' poete q̄b' pbi scribūt. Referētes
em̄ turpia illoz facta. māifeste nob' oñdūt diuinitatē lōge ab his fuisse delirasseq;
oēs verē es q̄ cis aras dicaue. Nō aut voluptates approbāt: dolo: c̄q; sūmū cē ma
lū sentire vidēt: amozes refert: p̄potatiōes p̄mēdāt et laute fercula mēse magnis
extollūt vocib'. nō est qd mouē nos debeat. Inducūt poete diuerfas p̄sonas te
nētesq; legē art: cauēt ne forte seniles mādēt. Iuueni ptes pueroz viriles. Ali'
sardanapalli s̄mo. Ali' arbat' erat. intererit dau' neloquat. An audar p̄tibias ca
tboni seueritas gayo cesari demētia tribue. Ali' bonis fauebit lfratos reget ami
ca p̄silia p̄bebit: peccare timētes amabit. breuioris mēse laudabit dapes: salubrē
iusticiā cōmēdabit. Ali' v̄tutis inimic': cedis audis: nulli si dus: vētri atq; vene
ri deditus: cōsentanea suis morib' p̄ba p̄fundet. Sportet em̄ poētā eoz exēplā
intueri quoz p̄sonas in mediū p̄fert. atq; illinc viuas deducē voces. En s̄ o ex p
sona sua poētā loquē: tū qd patrie debeam: q̄ amicis edocet. quo sit amorē pa
rēs. quo frater amādus et hospes. qd sit officiū senatoris: qd iudicis: qd ducis in
bella vadent: mōstrat q̄ laus et quāta bonis sit viuere paruo. quo virtus quo fe
rat error: indicat: omnes ad sūmū bonū viā parare contendūt. siquis aut callens
nō rectū aperit: et aut in voluptate aut in bonozib' aut in potētia felicitatē asserit
vestigandā. Nō est qd miremur qn̄ et phoz in hac ip̄a re multas hereses esse cō
stat. Expropter cū vchemēti quodā impetu cōmotus in tusculanis cicero. poe
tas acius momordissit. qui fortes viros muliebriter ferre doloze traderēt: mor
tū sese corripit: et quasi dūm' esset inuectus penitēs ait. Sed quid poetis irasci
mur. virtutis magistri pbi iuuenti sunt qui summū malū doloze dicērent. At si
vitare poetas idarco volumus: quia aut euilantē herculē aut quērentē suas
penas promethēū siue priamū filioz necē: aut andromatheī viri obitum deplora
tem referūt. Tereoz ne sacre terogem' bystorie. que dauid sanctj virū et acceptū

deo: mortem filij impatienter tulisse cōmētorat. fili mi absalon inquit ille absa-
lon fili mi. q̄s mihi tribuat vt ego moriar p̄ te absalon fili mi fili mi absalon. Mi-
bil est quod apud poetas neget esse legendū: cuius nō simile sacra volumina cō-
tineāt. Mundi principiū paricidīo p̄aminat. I. Preuāricātes filij dei diluuiū cau-
sas p̄bet. Sodoma ⁊ gomora turpissima libidq̄ subuertit. Ebrietatē ⁊ incestū
venerem loth somnolentus ostēdit. Isaac ab vxore decipit: a fratre supplātur
esau. Rachelis nuptias bis septē annis vcnat iacob. videbantq̄ illi pauci dies
p̄ magnitudine amoris. Cēdit a fratrib⁹ ioseph. Judas ex nuru filios accepit.
Samson in sinu meretricis obdormit. Filias icte sacrificat. Innoxū effundit
sanguinē atthalia. Trāsi iudicū facta: inspicit regum. Inuentus iuxta cor dei da-
uid traditū adulterium homicidijq̄ cōmittit. Sororē viciat amon fratres
interficiat. Absalon regno patrem deiat ad cōcubinas eius ingredit. Inter con-
cubinas atq̄ vxores corrumpit salomon. lapidibus ruitur nabuth iniquis dum
regē regit icabel non est quod epistole cōmitti possit quantū sceleris sacra nobis
hystoria manifestat. Legimus tñ hanc fructūq̄ de his suginus: cum in malam vi-
tam male finitaz: ⁊ bonos bonoz reperimus exitus: nec secus in alijs gentium
hystorijs aut in narrationibus accidit poetarū. Ob quam rem credo abunde p̄-
batum esse. non idcirco vitari poetas oportere quoniā turpe sepe cōmemorant.
quādo ⁊ honesta frequentius incultant. Supererat nunc ad exempla descende-
re virozū illustrib⁹: qui poetas ardentē amarunt ac eoz operibus sunt delecta-
ti. Quippe non singulariū modo viroz sed publico ciuitatū consensu cōmenda-
tos poetas accepi⁹. Orpheum qui fuit ex vetustissimis oagrū filius. trācem
poetam adeo vetustas coluit. vt imaginem eius in templo pieridiz collocauerit
Que sicut arrianus auctor est vsq̄ in alexandri templū perseuerans. Cum vici-
set illos ille triuallos: subiecisset illinos. thebas dirimisset. atbenis pacem dedis-
set continue sudasē visa est: significans vt aristander diuinator ait. ingentem in-
stare laborem poētis qui alexandri essent. ⁊ alexandri res gestas versibus cō-
missuri. Homerum vt cicero tradit colophonū ciuem suum esse dicunt. bi suum
vendicāt. Smirniū sō suum esse confirmant. itaq̄ etiam delubroz eius in oppido
dedicarunt. Atbenienses sacratissimis solonis legibus instituti. adeo poetas in
honore habuerunt: vt non senatum solum: verū etiam belli curam eis credere
bello em̄ quo cum spartanis acerrime dimicatum est: duos duces delegerunt pe-
riden spectate virtutis virum. ⁊ sophoclen scriptorem tragediarū: qui diuiso in-
ter se exercitu: ⁊ spartanorum agros vastarunt ⁊ multas asie ciuitates atbenicu-
suum imperio adiecerūt. Quod de spartanis cisdez dicam: qui quis essent duris
lygurgi formati legibus ⁊ moribus asperi. bello tamē cōtra messenios occupati:
cū iuberēt ducē militē ab atbeniētib⁹ peterchig tirtē poētā dauidū pede misit
se parē poete nō recusarunt. sub quo victi duobus p̄lijs. victoriā hostib⁹ paul-
dubio reliquissent. nisi cōposita thirtcus carmina exercitui p̄ cōcione recitasset
in quib⁹ horamēta virtutis dānoz solatia. belli cōcilia scripserat. Itaq̄ tantum
ardorē militib⁹ iniicit. vt nō de salute sed de sepultura solliciti tesseras iusculptas
suis ⁊ patrū noibus dextro brachio illigarēt: vt si oēs aduersum plū cōsūpserit:
depoz spacio cōfusa corpoz lineamēta essent: iudicio tituloz tradi sepulture
possent. Atq̄ sic animatis militib⁹ cōmissa pugna victores tandem lacedemonios
euaferint. Vides vt grecie ciuitates apud senatos gaudēt esse poetas. Meclati-
ne minus letant suis valib⁹. Notū est illud carmē. Mantua virgilio gaudet ve-
rona catullo. Corduba lucano ⁊ seneca gloriā orato verusum pacuio brundu-
suum statio burgdegalis. Peligni nasonē memorant. Aquinates iuuenalē biblis
marcialē florētini quis materna vocelocuti: tñ apud senatū dantē inf̄ maria ci-
uitatē p̄conia ducit. Quippe veteres et dñs suis q̄s celū colē putabāt: curē fuisse
poetas affirmāt. Cū lisander lacedemoni⁹ obsideret atbenas a libero p̄e p̄ctē
monit⁹ pbibet: vt delicias suas sepeliri sineret. Jacebat tūc inbūatū corp⁹ sopho

disfragici: de quo supra mentionē fecim⁹. Quo cōpto lisander inducias dedit: vt
claro poete cōgrue fieret exequie. Sim: omnes apud hospite, suū in thessalia ce-
nās castoris ac pollucis monū tridinū ruinā euasit. Sed pōte regū ac ducum
exempla referam⁹? solon qui leges (vt tactū est) atheniēsis dedit: vt salamina
insulā quā megarēses sue ciuitati surripuerāt vēdicaret: pgressus in publicum
etiā cōtra naturā suā poētā se simulans: insolitis sibi verbis cōtra megarēses et
arma sumeret suis ciuib⁹? p̄suasit themistodē illū summū athenis virū: ex eo q̄
reret: cuius vocē libentissime audiret: rēdisse autē: eius a quo sua virtus optime
p̄dicaret: excellētē p̄fectū poētā significans: in cuius verbis indita virtus sicut
in auro gēma plucet. Alexander aminte fili⁹? diues habitus: cui ante omnes ioui
delfico statuas aureas misit pindari. lincū poētā apūme dilexit archela⁹? q̄ ab eo
regnū macedonie accepit. Euripedi tragico p̄silioz sūmā credidit: cui⁹? suprema
nō cōtent⁹? p̄sequi sumptu funeris: et crines tonsus est: et merozē quē aio conce-
pat vultu publicauit. Q̄n trāsiret in asiam magn⁹ alexander quīs multos rerum
suarū scriptores secū haberet: cū tñ in ligeo tumulū inspēisset acbillis. Q̄ fortu-
nate inq̄t adolescēs. q̄ tue virtutē p̄conē bomerū inuenieris. Et vere vt ait cicero
nā nisi illi ars illa extitisset. idē tumulus qui corpus ei⁹ cōreperat. nomē etiam ob-
ruisset. Idē q̄z alexander cū thebas dirueret: pindari de quo supra meminim⁹. et
tomū et stirpe teste arriano ob reuerētiā poēti nois p̄seruauit. Lisimach⁹? ex suc-
cessorib⁹? alexandri p̄siliipide poēta comico familiarē vsus est. Cernitis vt greci p̄-
ceres poēticā venerant. accipite mō latinos african⁹? priorū q̄nti cūq̄ statuā im-
poni suo sepulchro iussit. Alter scipio terentiū comici ex cartaginēsi captiuita-
te redēptū: in triūpho suo quē roine egit: pileatū duxit tāq̄ libertate donatū lu-
cullus archiā poētā ingentib⁹? bonozib⁹? cumulauit. Dictator gilla gallos atq̄ by-
spanos poetas. donis q̄ plurib⁹? p̄secutus est: nec sedulitatē mali poete indigna
pmio duxit. Metellus p̄? etiā cordube nat⁹ poētā ac pingue ac pegrinū sonatib⁹?
aures accommodauit. Dopei⁹? magn⁹ theopbanē mitileneū rex swaz septorē i cō-
tione militū ciuitate donauit. Nemo ē vt cicero testat. tā multis aduersus q̄ non
mādari v̄sib⁹? etnū suorū laborū p̄coniū facile patiat⁹? Itaq̄ ille gar⁹? inari⁹? quīs ma-
xim⁹? impator: natura tñ feror et inurbanis morib⁹? etrimelucū ploq̄ū dilexit cui⁹?
ingenio putabat ea q̄ gesserat posse celebrari. Iulī⁹? aut ccsar nō mō poetas dile-
xit s̄ in collegio poetarū ascribi voluit. Nec actio poete successit. Quis sibi col-
legiū intranti nō assurgeret: cū a latronib⁹? captus donec pecunias cogeret obser-
uaret: orationes ac poemata que scribebat teste plutarcho eis legebat. Et q̄ mi-
nus ea vebementē laudassent. fatuos ac barbaros appellabat august⁹? octauian⁹?
q̄ benign⁹? liberalis in varrū: virgiliū: flaccūq̄ fucrit. nemo q̄ vel primas didice-
rat lras nescit. Fuit ipse vt trāq̄ illis p̄bibet poematū nō imperitias: telectaba-
turq̄ comedia veteri: et sepe eā etribuit publicis spectaculis. Ingenia nāq̄ secu-
li sui oib⁹? modis fouit recitātes. et benigne et patienter audiuit. Nec tñ carmina
et hystorias: s̄ etiā orōnes et dyalogos. Cōponi tñ aliq̄d de senili et serio et p̄stā-
tissimis offēdebāt. Vespasian⁹? q̄ virū in saluatore nrō cōmissū piaculū expia-
uit: ingenia et artes vel maxie fouit: prim⁹? e fisco latinis grecisq̄ retib⁹? annua
centena p̄stituit. p̄stātes poetas nec nō et artifices coemit. Titus quē generis
humani delicias vocauerūt: latine et grece lingue peritissim⁹? vel morando vel in-
singendis poematib⁹? prompt⁹? et facilis fuit. Scuerus ccsar appianū poētā qui
genera ac naturas et captionē piscū versu descripterat. p̄singula metra aureo nu-
mo donauit: vnde aurea post appianū nuncupata sunt. Gratianus litteris baud
mediocriter institutus. carmen facere: ornato loqui: explicare controuersias re-
thorū solitus erat. Quid nobis tot tantiq̄ viri greciq̄ la tñ: idonei ne videntur
quos carboni platoniq̄ opponam⁹? Sed dicatis fortasse etnīcos istos eē nec vo-
eē habere que apud ecclēsiā audiatur. Transeo ad nostros quos reuellere nemo
possit. David quem tota canit ecclēsiā: nunquid poete officio fungitur: metro

apud hebreos catella. Salomō q̄z ⁊ aliqui p̄p̄az versū mēsuris v̄tentes: poe-
tarū locū ⁊ nomen obtinēt. Quid xp̄iani aut̄ doctor exercitus ⁊ orator inuictus
ap̄lus paulus. nūq̄d ad grecū scribes ep̄ymenidis versiculū reddit. Cretenses sp̄
mēdaces male bestie ventris pigri. In alia q̄z ep̄la meandri senariū ponit. Cor-
rumpunt mores bonos cōfabulationes male. Et apud atheniēses in martis curia
disputāsaratū vt hieronym⁹ scribit testē vocat. Quid tertullian⁹: q̄d cyprian⁹:
lactanti⁹ firmian⁹: ambrosi⁹: augustin⁹: gregori⁹ ⁊ ip̄e de q̄ sepe locuti sum⁹ hierony-
mus: nulla istorū opuscula leges in quib⁹ nihil poetici⁹ redoleat: q̄uis cyprian⁹
firmiano narrāre nōnulli momorderint q̄ aduersus demetrianū scribes. testimo-
ni⁹ vsus sit p̄phari ⁊ ap̄loz: que illi ficta ⁊ cōmētiicia esse dicebāt: ⁊ nō poti⁹ p̄ti-
losophoz ⁊ poetaz quoz auctoritati vt ethnicus cōtraire nō poterat. Mempe
augustin⁹ de virgilio grauissimū testimoniū p̄bet: dum in primo de ciuitate libro
p̄pterea inquit cū paruuli legūt: vt videlicet poeta magnus oimq; p̄clarissimus
atq; optimus. teneris ebibit: annis: nō facile obliuione possit aboleri: s̄m id ora-
ciū quo semel est imbuta recens seruabit odorē testa diu. Negat clarissimus eccle-
sie doctor obliuioni esse dandū virgilium: nūquid ergo ⁊ legendum suadet. Nec
hieronymus ab hoc sensu est alienus: qui necessitatis in pueris esse asserit virgi-
liū tenere in manibus. q̄uis id crimen in episcopis dixerit esse voluptatis. Quis
p̄pterea centenas dānare p̄sūpserit: quarū ex altera homeri versibus apud grecos
altera ex virgilij carminibus apud latinis incarnationē saluatoris: p̄dicationē:
signa: morte: resurrectionē: ⁊ in celū ascensionē poetico more cōscripsit. An non
dignus laude legēdus cunctorū ore dicet. Inuictus p̄sbyter qui sub constantino ce-
sare byssoria dñi saluatoris versibus explicauit: nec timuit euāgeliū maifestatē sub
metri mittere leges. Quid de apollinari syro dicā: qui heroicis versibus hebrai-
cā scripsit antiquitatē. vt sozomeni placet ⁊ imitatus meandri comedias curipi-
disq; tragedias: ⁊ lyram pindari euāgelicas lectiones poetico scemate conclusit
Quid ni legat⁹ si sit in manib⁹ aduersatus xp̄iane religioni iulianus apostata: cū
peruasisset imperiū: tunc se plurimū nocere putauit: cū lectionē homeri ceteraq;
grecorū studia christiano populo p̄hibuisset. Cui ⁊ nostri hostes cōcordare vidē-
tur. En q̄rudis inepta ne dicā feralis vox illoz est q̄ poetas omnes asserūt eli-
minādos. Creāt ipsi potius ⁊ qui lras humanitatis abhorrent: fugiant boies si
biq; similibus brutis associenē. En q̄d ais dicet q̄ sp̄ia diuo hieronymo maledic-
tissimū obiurgare audes viri: speculū xp̄iane religiōis obnubilare p̄tēdis. Hie-
ronymus si nescis quo nemo dur⁹ in poetas inuehit. Demonsi cibus est inquit
carmina poetaz: secularis sapiā: rethoricoz pōpa verboz: bec sua oēs suauita-
te delectat: ⁊ dū aures verbib⁹ dulci modulatione currētib⁹ capiūt: aiaz q̄z pene-
trāt ⁊ pectoris interna deuincūt. Verū vbi cū sumo studio fuerint ac labore ple-
ta: nihil aliud nisi inanē sonū ⁊ sermonū strepitū suis lectorib⁹ tribuūt: nulla ibi
securitas vitatis: nulla iusticie refectio repit. Studiosi eaz i fame ⁊ vtri ⁊ vtrū
penuria p̄fuerāt. Nō me latet ad damasum de filio p̄digo talia scribē hierony-
m⁹: s̄ lege totā ep̄lāz: nō subsideo i p̄bemio. nihil iudico nisi teta lege p̄specta p̄-
sequor: magni v̄ba doctoris. Inuenio illū bis v̄bis nō poeticā solū s̄ rethoricā
p̄biam ⁊ oēm secularē sapiā detestari: qz plus floris q̄ fructus habeat nec viāz
vite ⁊ veritate docet. fallatq; sepe legētē. Nec ego inficias co si de gētilib⁹ t̄m poe-
tis ac p̄bis verba fiant. q̄s ignoz asse xp̄m ⁊ crucis p̄miū palā est. Sunt t̄m in illis
cōplurima vite documēta. que nobis turpia dissuadent: ⁊ honesta demōstrant.
vtq; aliquid in mediū p̄feram⁹. Quid illis iuuenalis v̄bis ad v̄tutē suadendam
dici potuerit efficacius. Quidū est vt sit mens sana in corpore sano. Fortē posce
aim: mortis terrore carētē. Nesciat irasci cupiat nihil ⁊ potiet. Arculis erinas
credat seuosq; labores. Et venē ⁊ cenis ⁊ pluuia sard. napalli. Et alibi. Esto mi-
les bon⁹ tutor bon⁹ arbis idē. Integer ambigue si q̄ citabē testis. Incerteq; rei
falleris: ⁊ imperet vt sit. Falsus ⁊ admoto dicitur p̄iura t̄bauro. sumū credo ne-

phas aiam pferre pudori: 7 ppter vitā viuendi pdere cās 7 paulo post. Donec ire
frena modūq; pone 7 auaricie miser inopii socioꝝ iteger vite scelerisq; pur? inde
orati? nō eget in auris iaculis nec arcu nec venenatū quida sagittis fusce pbaretra
Quoscūq; ferat tutū esse bonis viris iter ondit: q̄s iustū illo meli? p̄scribit. Iustū
ait 7 tenacē ppositi virū: nō cuius ardor praua iubentū: nō vult? infātis tyranni
mēte quatit solida. Quid virgil? sibi vult. dū inferna loca describit 7 disios cam
pos: nisi virtutis amorē odiū suadē vicioꝝ. Idē inq̄t apud inferos q̄b? iuuisi fra
tres dū vita manebat: pulsatusue parēs 7 fraus iuxta cliētū: aut q̄ diuicijs solet in
cubuerere reperī: nec partē posuere suis: q̄ maria turba ē quiq; ob adulteriū celi:
quiq; arma secuti impia. nec veriti dñoz fallē tētras ac beatoꝝ sedes. Audi q̄
bus assignet hic man? ait o b patriā pugnādo vulnēra passi. q̄q; sacerdotes casti
dū vita manebat. q̄q; p̄ vates 7 pbebo vigna locuti. Inuētā aut q̄ vitā excolue
re p artes. Quicq; sui memores alios fecē merēdo. Quid t̄beles? ille apud tragediā
senecā: nōne sororia bis de inferno refert. qd̄ q̄sq; inq̄t ille fecit patif auctore scel?
reperit: suozq; p̄mī exēplo nocēs. Stati? q̄z malefactoris instare suppliciiū assent: s̄
videt bec ait videt ille deū regnator 7 ausis sera quidē manet irati. Deq; in scris
inq̄t stridor: ibi 7 genit? penarū atroꝝ tumultu feruet ager tāq; legisfex cuage
liū: vocēq; saluatoris audisser: mittēte illū in tenebras exteriores: ibi erit fletus 7
stridor dentū. Quid postremo sibi lucan? q̄rit dū catbonē hammonis respōsa cō
sentēte inducit: vcrsusq; illos in cū fudit. Ipse manu sua pila gerens p̄cedit ba
neli militis ora pedes mōstrat tolerare laborē nō iubet. nulla vebit? ceruice supi
uus. Carpende sedens somni parassim? ipse vltim? haustor aque. Quz tandē fon
te repto in digā cogat laticis potare iuuetus: stat dū lira bibat 7 paulo post. hunc
ego p sirtes libicq; extrema triūpbū ducere maluerim q̄ ter capitolia curru scā
dere. pompeij q̄ frāgere colla. Iugurte nōne apte 7 magna voce. O boies inq̄t
sit vobis cura virtutis. Alacres subdit laborē. vincite sitim. famē. somnū. sicutur
ad astra. Quid dicim? noscere ista bonū an malū putamus. Necne magnus ille
hieronymus fugienda suadet. P̄tereo pboꝝ libros doctrina salutari plenos
quos auidē legim? q̄uis nōnulla veneni semina in se habeāt: nec hieronymus
omni lectione secularis sapiētie abstinedū precipit: sed docet ille vt ante dictū est
damaſuz quo pacto sint seculares philoſophi ac poete legendi. Cipus inquit ſe
cularis sapie in deuteronomio sub mulieris captiue ſigura describit: de qua diuī
na vox precipit vt israelites ſi eā habere voluerit vxore: caluiciū ei faciet: vnguē
p̄fecet: pilos auferat. 7 cum munda fuerit effecta: tunc transeat in victoris am
plexus: bec ſi ſm litteras intelligimus nonne ridicula ſunt: itaq; 7 nos bec facere
ſolēmus quādo 7 p̄ philoſophos legimus: quādo in manus noſtras libri veniunt
ſecularis ſapiētie. Si quid in eis inutile reperim? ad noſtrū dogma cōuertimur: ſi
quid nō ſupflūū de idolis: de amore: de cura ſeculariū rep: bec adim? bis caluiciū
inducim?. Ponit 7 hāc ſimilitudinē alio loco hieronymus: ad magnū oratorem
verbis rome ſcribens. Et adq̄cit. Quid ergo mirum ſi 7 ego ſecularē ſapiētiā
propter eloqui venuſtatē 7 membrorum pulchritudinēz de ancilla atq; captiua
israhelitz facere cupio: 7 quicquid in ea ino: tuū eſt idolatrie voluptarias erroris
libidinis vel p̄cedo vel rado. 7 mixtus puriſſimi cordis corpori vernaculos ex
ea genero dño ſabaotb: 7 labor meus in familia xp̄i proſiciat: bec eſt libera vox 7 ex
p̄poſito diui hieronymi ſentētia. Interrogatus ille p̄ philoſophos ne xp̄iani poe
taſue queant ſalua cōſciētia legere: nō omnibus legere negat: ſed illis negat qui
bus nimis eſt in eozum lectionibus quieſcere. Sequimurq; 7 nos hoc iudiciūz
damaſuz ſancto doctoꝝ manus. Mā cū variū multiformes ſint poete: non o: uni
bus que ab iſtis dicunt adhibendā mentē ſentimus: ſed cum excellentiū viroꝝ
dicta aut facta cōmemorant: tota mente moueri atq; inflamari debemus: vt ta
les ipſi ſumus quales ipſi fucere. Cū nō improboꝝ hominū mētionē inadiūt fugi
enda eſt illorū imitatio: agreſq; claudēde nō ſecus atq; ipſi ſerunt ad ſyres arum

cantus clausisse. Accomodatissimus est ad hoc. positum quod greci mirantur magnus
basilius sic ille (ut aretinus transferret) de poetis iudicium tulit. Nos igitur inquit lau-
damus poetas: non cum scurras aut amatores aut ebrios aut dicaces imitantur: neque
cum diuite mella cantuque dissoluta felicitate diffundunt mima vero cum de diis aliquod
dicunt mentionem. Deinde apium introducens ut enim ex floribus ceteri quidam nihil sumunt
inquit propter odorem et colorem: apes etiam mella sciunt inde excerpere. Ita qui non solum
festiuitatem sequuntur verboque: fructum aliquem ex poetis percipere possunt: et subiungit
ille cum nec pariter omnes flores ademit. nec si quos ademit eos totos assumit et nos
quocumque si sapimus cum id exciperimus? quod veritati amicum consentaneumque sit. cetera
omnia transgredientur. Neque his contentus. persequens addit: Et quoniam ad hanc nostram
vitam per virtutem ascendit: virtus autem ipsa multum a poetis: multum ab historicis: mul-
to etiam a philosophis laudatur: eorum verbis maxime est inherendum. Et quocumque basilius ex quo-
dam viro se qui ad vestigandas poetarum mentes accuratissimus habebat audiuisse
cum diceret totam hominum poesim laudem esse virtutis: omniaque illius poete bucten-
derent: si si quod interdum incidens sit. Sic de poetis secularibus magni et sanctivi-
ri diffiniunt. Ecclesiasticos autem quos plures esse manifestum est: quibus hesitatione
legedos approbat: venerandumque nomen eorum et dogmata suscipiunt: qualis fuit hilarius
hieronymi coctaneus: et qui dulces hymnos in ecclesia prescripserunt. Nonnulli autem
non tam prae quam ut docti videantur: quocumque non didicerunt dantant: digni sunt quibus cum
hieronymo dicamus ne vescentium dentibus intendant. edentuli et oculos caprea-
rum talpe continent. Traxit me diues ad disputandum materia: et dum epistolam cre-
do scribere tractatum edo: sed claudio sermonem de poetis: cetera contra garrulos
sapientie tue non dectum: si quis contentus his esse noluisset. Nunc ad ultimam tra-
seo partem in qua per geladislaum facis apologeticum: multa in laudem tanti princi-
pis scribis que dicta sunt aduersus eum. non minus ornate quam caute reuelleres. Opta-
ui et ego futurum hoc cum librum epistolarum ad te direxi. Neque inutile reputavi aduer-
sus scripta mea te dicere. que ipse non tamquam visa sed tamquam audita retulissent. Sic enim
veritas facilius inuenit. Tu ergo modo quibus et prudentissime et fundatissime
gis causam tuearis: das tamen mihi causam nonnullam ut rememorari. tecumque paulum
per contendam. non quia te velim impugnare sed quia magis instrui cupiam. Macti
magni viri fuerunt quibus aures prebui: et quorum dictis historia struxi: meaz plus
tamen tuo nomini tribuo. Tum quia rebus de quibus locutus sum interfui. Tum
quia et nature et dignitati et etati tue mentiri alienum est. Sed audis pauca
que me obfistere tuis dictis impellunt: dixi prioribus meis epistolis nobilissimum
adulescentem wladislaum polonie regem suorum concilio victum: regnum hungarie occupasse:
hoc durum et a vero remotum tua dignatio esse contendit: affertque rationes
que iustum illum hungarie regem possint ostendere: quarum maxima illa est quia de
functo alberto. regina et vniuersi regni accolae wladislaum regem accersuerunt cuius
ope et auspicio catholica fides et regni populus ab infestatione turchorum defendi
posset: qui tunc hungarie vicini clades plurimas inferebant. Adde et oratores
bus qui ob eam causam missi fuerant a patre dictum aperte extitisse: quia regina pignus
ex alberto remansisset: non licere regem externum regnum transire: illosque consu-
tasse. quicquid petitionibus rerum obiceret victis insuper et decreti copiam quo
regni prelati et proceres quocumque aduersus coronationem wladislaui dici possent in-
ania esse diffiniunt. satis etiam ista gesta esse ut scribis neque de tuis dictis ad-
mo quicquam. Sed audi quid me moueat: dictis alberti hungarie regem fuisse: mor-
temque relicta vxore obisse: natumque wladislaum eius filium. addo ego et coronatum re-
gem priusquam wladislaus eius hungariam ingrederet. Quid hic dicemus. Nun-
quid regum filii solum paternum tenere debent. Quis excluso regis filio regnum possi-
dens non dicitur occupator. Aut successionis locus est apud hungaros aut electio-
ni: cum rege mortuo filius in promptu est. Si patri succedit filius non video quid
iuris in wladislaum popularis electio transfuderit. Si reges electio facit: attribuo

tue parti victoriā. Mihi tamen qui regni se mores affirmant succedere patribus apud hungaros in regio filios in iussu populi dicunt: idēq; romanū pontificem diffiniuisse apostolicis demonstrat apicibus. Neq; menti mee satisfacit quod de thurcis in mediū proponit: tāq; necesse fuerit pro regni salute. pro xpi nomine tuendo: regē habere qui regeret. Nāq; si bec pmittimus: rarus patri succedet in dominiu filius. Poterat woladislauus si celo fidei successus eratq; vicinorū saluti cōsulare volebat: si tanta eū charitas mouebat: z hungaris succurrere z pupillo infanti regnū conseruare: ac veluti tutor vicini regis regnū administrare. S; vteris tu mecum ea purgatione qua trogus philippum macedonē defendit: cum regnū nepotis vsurpauisset. Itaq; inquit ille philippus diu nō se regē sed tutorē pupilli egat. Ac vbi grauiora bella imminebant: seruūq; auxiliū in expectatione infantis erat cōpulsus a populo regnū susceperit. N. elius tamen ligurgus qui cū fratre suo polibiti spartanorū regi successit: regnūq; sibi mendicare potuisset. Ca rulo filio eius qui natus posthumus fuit cum ad etatē adultā venisset: regnū sūma fide restituit. Sed pauci sunt quos dominandi non frangit cupiditas. placee cunctis prouerbū cesaris. Si violandū ius est: regendi causa violandū est mihi. Non videt aut mater aut populus aut instans belli metus ius infanti auferre atq; alteri concedere potuisse: nisi tua sapiētia noyis me rationibus instruxerit. Scio illud quod dicis regnū polonie longe lateq; florētissimū esse neq; viros illi: neq; opes deesse. Constat inter omnes qui terram circulerunt polonos z fortis homines esse: quibus qui dominatur inter christianos z clarissimū nomen habet. abundat diuitiis potentissimis creditur satis illi superq; satis honoris ē: si quicq; mortale pectus satis existimat. Ac diues asia xersi nō sufficit: greciā imperio cupit adiungere. Alexander victo dario babilonia capta: egypto subacta superatis indis estuat infelix angusto limite mūdi vt gyare clausus scapulis paruaq; scapula. Hannibalē nō capit africa: addit imperio hispaniā: pireneū transiit supat scapes: ingredit̃ italiā. nihilq; actū a se putat nisi vexillū in capitolio ponat. Aibla rex hunor totius scythie gentis solus in perū tenens inuasor germanie: galliarū populator: vastator italie: inopem miserūq; se iudicat nisi primas mūdi gentes: romanos vefogataq; sibi subūciat. Sed quid miramur viros. Condi trit babilonie semiramis nō cōtēta q̃stos austro regni terminos tueri et biopiaz imperio adiecit: indiq; bellū intulit. Quo pter illā dyonisiū herculē z alexandru armatus intrauit nemo. Insatiabilis est dñandi cupiditas. Nulli satis ampla sua ptās videt. Semp in alieno melior seges agro: vicini formosior cōiunx: pinguius apud alios pecus apparet. Vmirus si woladislauus adolescēs: alto sanguine natus: spiritū fretus. nobili glorie cupidus: hungarie regnū affectauit. Human⁹ est hic morbus adeoq; cōis vt iam vicio detur. Animus paterna hereditate contentus si quis est cui sua placent: inter principes ociosus: paci deditus: nulli molestus. belli execrator. En inquit teles homo est meticolosus. pusilli animi: ṽ tris semiq; seruus: monachū esse nō regem oportuit: mulieri nō viro seruimus. Huiuscemodi sepe voces regū atria implent: inde cōmoti quibus fernet anim⁹ iuuenes iniusta bella suscipiunt. Qz si woladislauus hac re ductus in būgar āvenit: secutus est vt philosephi volūt erroneā viam: vt populi sentiūt laudabilem z gloriofā. dignus qui fortibus ymbus animū meret. Hec placuit ad tua scripta referre: non quia impugnare illa vclim: sed vt solutionē eorum a te suscipias que mihi dubia superant. Nā etsi multe sint z maxime laudes que woladislao regi sui q; platis vel proceribus attribui possint: cupio z hoc illis ascribere precōniū sine controuersia posse q; hungariā nō bumano solum sed etiam diuino iure sibi subegerint. Qd vō presente rege victos z etiā prostratos a polonis thurcos astruis: sequor testimoniu tuū. q̃uis iulianus cardinalis sci angeli q̃ tunc in hungariā legatū aplicū agebat: suis litteris omnē belli victoriā in iobem trāstulerit. quē ego ad p̃stificem patauensem scribēs habui testem. Ceteraq; de woladilaq

refers. nullo apud me dubio sunt. Coghoui et omnibus qui eum houere fuisse il-
lo in adollescensce vasti animi: singulare prudentia: summā liberalitatē: ingenii
pspicar: administrāde iusticie grandē: curā nullā in eo desideratā ex his q̄ regie
virtutes appellant: ob quā rē optare si fas eēt: cū t̄a dignatione in hac vsq; diez
vixisse illū. meli⁹ vt arbitror regno hūgarie melius xpiano sanguini successisset.
Itaq; foras se memorabilis illa ciuitas bisantina orientalis ecclēsie caput: grece
columen: in prātem tburci redacta. cū tāmagna xpianorū clade fuisset q̄ p̄cōstan-
tinū p̄mū in istar romane vrbis amplificata fatali quodā solebat dicere t̄cetro
sub vltimo cōstantino deuicta et spurcitie saracenorū tradita est quā viuio wladis-
slao nec inueneri impator au debat. Sed obiit ille vt ais rex clarissimus cū maiori
q̄tum credidim⁹ nō polonie solū sed hūgarie et totius ecclēsie dāno. Verūq; illū
ostēdit qd ad fororē scribere methodorū aune⁹ seneca tradit: mortale esse morta-
liū omne bonū. Vale ziā nō eplaz s̄ libzū cuz vacauerit legito. Ex noua ciuitate
austrie sexto kal. nouēbris. M. cccclij.

Mittit litteras summo
pōntifici p̄sentādas.

Epistola. ccccxvij.

Eneas eps senen. iobāni capistrano ordinis minorū p̄fessor. S. p. d. Mi-
colaus capellan⁹ meus tibi restituet. quas cesar romano pōntifici ac
quob⁹ cardinalib⁹ et magistro henrico senfiblem pcuratori suo in roma-
na cura scribit: Ego quoq; eisdem cardinalib⁹ lras dedo quēadmodū frater pbi-
lipus expostulauit: quarū exemplaria simul recipies. Intelligesq; et quō ab im-
peratore et quō a me ipso scriptū sit. tuū erit scripta bec quātoti⁹ ad romanā cu-
riā dirigere: ac curare vt magistro henrico signent: qui ea aplice sedi offerat ac re-
spōsum erigat: si qua diuiceps vel p̄ dignatione tua vel pro fratrib⁹ curare me
volueris: quoad facultas fuerit nō deerit voluntas. Vale in xpo optinē in ora-
tionib⁹ tuis meis memor. Ex noua ciuitate.

Significat bobemos rokezanā
in archiepiscopū petere.

Epistola. ccccxix.

Iobannes capistranus ordinis minorū p̄fessor. Ence episcopo senensi.
S. p. d. Quando capellanus tuus me cōuenit tandem a me summe roga-
tus abiit: vt meis precibus et supplicationibus id ageret: vt tu de die et tem-
pore recessus hinc ad nos mei me certiorē faceres: expectaui sitiens et magis pre-
stolor. Fertur enim hic cōuentum ipsum huc ad nos wiennam translātū iri: cuz
non videat in ciuitate noua omnes principes cum oratoribus hospitari posse p̄
cōmodo suo. Ea de re te iterū atq; iterū exoratus velim: vt dubiū me clarescias
et quid acturus sim certiorē reddas de principibus qui huc conuenerunt. Etsi
mibi persuadam te non latere: hoc tamen dicam. Cū serenissimo rege ladislao
intrauerunt gubernator bobemie et plures barones de hungaris episcopus va-
radiensis t̄m: expectant ceteri sed adhuc incertus est eorum aduentus. Erit non
alienum vt significem tibi rem destitabilē: ac cuiq; bono viro solo auditu abbor-
rendam. Querit ant nōnulli bobemorū summas preces diuo cesari porrigere: q̄-
bus fauorem et gratiam suam impetrēt: vt ad. S. d. n. litteras summo studio pe-
tentes confirmationē nefandi: heresiarche rokezane in archiepiscopū pragen.
dirigat et hoc pacto fieri poterit vnio ecclēsie: quā iuste bene recte et sancte proce-
dere intendant. Tu mi pater pro tua singulari equitate et prudētia iudica. Quid
sūt ad hanc rem facturū velit catholica fides cogita: ego in indignitatē tacitaz nō
equo animo fero. Postremū vt me de his que acturus sim admoncas te oro ve-
bementer. Vale longissimo cluo cui me vnice cōmēdo.

Determinat cōgruū tempus vniēdi ad
dictā in noua ciuitate celebrandā. Refertq;
post nouitates italie obstaacula ne contra tburcū cōcludāt.

Epistola. ccccx.

Quarrissimo verbi dei p̄dicatoꝝ fratri Johanni de capistrano ordinis minorum p̄fessorz Eneas ep̄us senen̄. ⁊ aplice sedis legatus indignus. S. p. v. Dabis mibi veniam pater optime si tue r̄sursus ep̄le non plurali quem admodum vsus modernoz bz. s̄ singulari te numero compellauerim. Sic enī ⁊ Veronimi ⁊ Augustini ⁊ omnium veter̄ obseruantia fuit. meo iudicio q̄ nostri tempis p̄fuetudo multo melior atz p̄uenietior. Quid enī absurdius aut ineptius esse p̄ōr. q̄ si vnum allocutur? hominem audite inquam. Maiores certe nostri vicium inter barbarismi sp̄es numerassent. s̄ mitto bec que te minime fugiunt. ⁊ ad ea venio q̄ tuis in l̄is p̄tinent. Scripta tua iocundissima ⁊ acceptissima mibi fuerunt. q̄ te sospitem acsuo more letum in austriam remeasse nunciarūt atz in urbem venisse tibi deditissimam flauiam quam nūc wiennam dicim̄. Scio te illic magno exceptum gaudio. multumq; illa in plebe p̄ficere. Est enī wiēna ap̄l̄ sum? ager cui ⁊ p̄mittere semē domini ⁊ multiplicatum sperare nō frustra possis. Quod queris de tuo ad cesarem transitu paucis absoluiam. videbit te libet animo quouis tempe maiestas impatoria. ac velut ap̄lin xp̄i venerant amplexabit. Er̄it qz p̄ntia tua diue auguste ad singularem leticiam q̄ qm̄ multa de p̄cellenti doctrina. viteq; tue sanctitate ex auditu didicit. magnoq; cupit tuis aliqñ f̄mōnibus interesse. videre ac audire te p̄dicantem ac dulcedinem celestis eloqui de gustare. quacūq; igif die buc te p̄tuleris. ⁊ bonificet ⁊ iocunde ac studiosissime p̄beniuolentia cesaris ⁊ auguste desiderio recipieris. Non tñ vt mea fert q̄dem inia sp̄eque frugifer tuus aduent? erit. Multū est in tpe positū tps̄ sciandi ⁊ tps̄ colligendi. Venisti in tempe qd̄ est omnīū p̄imum inq̄t ille. Et apud alium scriptum est. Fati plus etēn̄ valet hora benigni q̄ si te veneris p̄medet ep̄la marti. Fateor ego tua p̄ntiam in hac ciuitate ⁊ in hoc p̄plo s̄ futuram vtilem. s̄ multo magis ecclesie dei p̄sules. ne r̄uant edificia n̄ra q̄ apud frankfordiam exerim? Titubāt vt video mentes p̄ncipum. torpēt reges. languent p̄pli. nauicula piscatoris grā diuiz? elisa p̄cellis in medio mari pene demergit. Flant hinc atz illinc p̄ḡuenti scindunt vela. frangit malus. carina debilit. nulla remigib? cura. neq; inḡo spes salutis esse videt. Omnes. q. attoniti tempestati cedim̄. Opus erit igif f̄mone tuo. calcari tuo igne tuo exatādi. vrgendi. incendendi sum? nisi p̄cellimur bñfācere. nostrapte ingenio nihil est qd̄ de republica cogitem? atz vtinam vel p̄puli aliqñ vigilem? Aderunt h̄ nisi falloꝝ ex alemonia ex bobemia ex hungaria multip̄ceres. Ex ytalia qz atz ex ip̄a gallia nōnulli aduētābunt. agez tuende religionis n̄re negocium. q̄ mediata sunt q̄ p̄dusa sunt frankfordie inman? recipient. Tum que mens p̄ncipes n̄ros habeat intelligem? si seruere videbim? animos. agem? deo n̄ro gr̄as. q̄ suam nolit ecciam n̄ris dieb? exterminari. Laudabit oīo tua fortes ac magnanimos. p̄ceres plenozq; spei reddet ac bene vadētes in cursum. puocabit. Atsi vel timidos vel discordes p̄pli n̄ri duces inueneris. tunc tuo fungeris officio. tūc sine cessatōe clama bis. at. q. tuba exaltabis vocem tuam. ac cusabis ignauiam. sup̄biam criminaberis. auariciam detestaberis. Be sunt enī tres p̄nitiosissime pestes q̄ religionem n̄ram thurcoꝝ gladio pene subiiciunt. q̄ si humiles. si sollertes. si liberales effecim? exercitum facile p̄gerem? q̄ nedū thurcoꝝ s̄ omnīū infidelium potis eēt audaciam. p̄terere. s̄ alios retinet ambitio ne cuiusq; impio subesse velint. Omnes isaronis in orbo laboram? quo vt est agud arestotelem in politic? grauter ferebat si nō regnaret. q. nescir̄t p̄uatus esse. S̄ ille fortasse gitar? umpandi fuit. Mos q̄uis domui n̄re vtiliter p̄esse nesciam? in alios tñ magi stratū affectam? alios in delicijs natos in plumis enutritos in voluptatibus merfos recordia domi. p̄stratos bz. bi neq; famem neq; sitim neq;

labores villos pferre pnt. rempublicas pire malint q̄ ethere turbido tōmum ex-
cant. neq̄ si generis humani impedire ruinam possint. ad agent si vni? dici p̄tea
fuerit voluptate carēdum. Alijs nihil satis est qd̄ bñt. vnicū studium est rape. ⁊
ad se cūcta trahere. q̄ mari ac terra vebūt. nihil magnificenibil sp̄lēdide agitat.
q̄cqd̄ agūt tardi ac morosi sunt. sp̄ p̄siderātes in eo quem numū expēdāt. atz h̄
ipm cum q̄rels agūt. ⁊ cūcta maiora q̄ optz se facere existimāt. Tristis? baud ill
mōstrz (vtrouobilissimi poete v̄bis vtamur) nec seuior vlla pestis ⁊ ira tēu stigis
sefe extulit vudis. v̄ginei volucz vult? sedissima v̄etris pluuijs vinceq̄ man? ⁊
pallida sp̄ ora fame. Sic ille sub arplaz forma desēpsit aīaros. difficile est cū his
hoim mōstris imo certe impossibile rē xpianoz sospitē eē. Ruim? atz in p̄cipitiū
labimur. nist bas bestias. aut occidim? aut nr̄is ex finib? pulsam? aut pire optz.
aut mutare p̄aue. aut puerse introductum mozem. Tua erit igit h̄ puincia tuū
erit cum hisce bestijs p̄gredi. si q̄s nr̄m p̄silium buc aduererit. ego q̄dem nō am-
bigō aduēcturas q̄ plurimas. ⁊ beatrum h̄ in loco futurē iudōs. circēses bēbim?
aiūt ediles nr̄i spectacula magnificētissima se edituros. q̄lla neq̄ iulij cesaris ne
q̄ gnei pōpei. neq̄ posterioroz cesaz fuisse tradūt. nescio cuiusmodi erūt h̄. nescio
an p̄ducēt? besterni orbis mōstra. an solūmō q̄ apud nos bñt fere. Nam ⁊ iste
horribiles ac teterrime sunt. p̄ntiam eraudiri gemit? ireq̄ leonū vinda recusā-
tum. ⁊ sera sub nocte rudentum. Scitigeriq̄ sues. atz in p̄sepib? vrsi seuire. ac for-
me magnoz villulare lupoꝝ. q̄s hoim ex facie dea feua potētib? berbis induerat
arte m vult? ac terga feraz. Lyr? q̄zarchadū de? nescio quō ad nos volauit q̄
sui cultores dūctit in lupos fortassis ⁊ bohemia nobis aliquā ex apocalipsi be-
stias mittet. q̄ arcum bicornis ambiat. Si fuerit venatio nr̄a vel mediocris mul-
ta in casses nr̄os dabit p̄da. implebit arc? feris diuersis nisi acutus oris tui gla-
dius dimicauerit. Nemo est q̄ talib? bestijs obuīam eat. neq̄ tu hāc pugnam in-
fānem duces. qz intestabiles velint leges q̄ cum bestijs pugnat. iam supra. xxx.
annos huiuscemodi bellum geris. nūc italie. nūc gallie. nūc germanie bestias in-
sectaris. ⁊ alias q̄dem occidis alias in humanam redigis formas. Nam q̄s citie
q̄sue lit? ex hominib? veneno suo feras effecit. bas tu? fmo ancipiti gladio pene-
trabilior ex feris itez homines reddit. qd̄ si victrix tua virt? tbeatz erit. spes
certissima maioris victoriae dabit. tūc em̄ exercitum aduersus hostes extenos pa-
re poterim? cum domesticū fuerint sepati. absit auaricia. faciescat ignauia. efficiat
supbia. nihil est q̄ tburcoꝝ potētiam formidem?. vincat se q̄sq̄. necesse est vt sui
potens sui q̄z dñs sit q̄ supare alios p̄tendit. Est igit mea snia si voci mee placeat
auscultare. Ducte tēnum p̄feras cum p̄ncipes ad diem p̄stitutam p̄pauerint.
Eadem q̄z maiestati cesaree q̄z de re bac p̄sultam habui mēs est. medio tpe pul-
cerrimam excoles wiēne vineam. vbi iam torcular exercisti qd̄ vīna in cellas dñi
purissima exsuiūt. Hec ad q̄situm tuū quīs tua prudētia p̄ se meli? oīa noscat.
Nunc de nouitatib? pauca subiiciam ytalīa nr̄a excepta etruria vniuersa q̄fescat
s angulus ille patrie mee turbulet? ē. dñi de pitiliano q̄ ex familia vrsinorū dicūt
rupto federe p̄ius falsq̄ senen? agz populati sunt. Comes euersus ei? fidei cui?
nominis illis auxilio est. neq̄ tñ simul iuncti pares senēsib? esse possent. s bñt oc-
cultā subsidia. Sunt q̄ danculum pecuniam summiſtrant. Aeneti mille eq̄tes
miserē. q̄ senensium p̄tes adiuvant. His karolus gonzagā p̄fectus est. Sigismū
dus dur exercit? senen? habet. pugnatum est vtrinq̄ summa vi. p̄ia mca ⁊ igne
delet. vicini q̄siludum respiciūt. Solus roman? pontifex eius litis arbitratozem
se fecit. s hic p̄pter aduersam valitudinem paz̄ hactenus p̄fecit. Spero tñ eius
sapientiam hoc incendium pus extincturam q̄ vltra serpat. Vanuenses q̄si da-
rissim? ille rex aragonum ⁊ sicilie sibi fuerit iniuriat. cum grādi ⁊ admirādā daf-
se in portum vsq̄ neapolitanum nauigauere. ac veluti incussuri metum. tum re-
gi tum regno se onderunt. Et quoniam paz̄ dilectos in terra cathelanos credi-
derunt metus aliquos p̄ceꝝ sperauere. Rex autem alphonſus quem neq̄ sectū

da extollere neq; aduersa depingere consueuerunt. forti animo contra resistit & v-
 bem ac portum magnifice pmuniuit. bombardis ac alijs machinis hostes appro-
 pinquare pbibuit. regni pccres nunc terræto nunc cobortando in fide retinuit. Adco-
 q; prudenter & accurate cuncta disposuit. ne vel minim? toto regio tumult? ex-
 ortus fuerit. Eiecti igit & spe sua Ianuenses. relicto rege. glilum paruum insulaz
 in cetrusco maritellamonijs oppositam. que regi parebat occupauere. Burgum ca-
 stri leonis qd & in tuscia eiusdem regis depdati sunt. Rex interea ipse classem nō
 paruum armauit. qua Ianuensium trirèmes insecuta. ex his septem apprehen-
 dit atq; excussit. Veneti? q; nunc ducatu mediolanens. potit? Francisc? Sfortiavi
 cecomes. Florentinor? quoq; respública inter se sedes inire qd omnibus ytalie
 pmunitatib? volunt esse pmune. Bursius dux Mutine. vnus etiam ex pfecte-
 ratis habet. Auiunt & ianuenses inscriptos esse. Sunt qui dicunt & romanum pō-
 tificem pfectioni pssentire atq; accedere rogatum rndisse. q; pater sit omnium
 pmunis eum non debere filior? vinculis alligari. Laudasse tñ ytaliam esse vnan-
 imē q; eo modo thurcor? conat? facile possit elidere. Alphonse rex de quo ante
 locuti sumus q̄uis pacem ytalie pplexus fuerit. de federe tñ nihil adhuc recepit.
 neq; puto magnanimum illum regem sapientia & auctoritate pditum. equo ani-
 mo ferre. nunc pacem nunc colligationes se nescio fieri. sibi q; x̄mum q̄s nequeat
 immutare leges offerri. Cognoscit & ipse statum suum. & que sue dignitati pueni-
 ant mente reuoluit. Missi sunt ad eum legati trium potentiaz. cūq; bis pfectus
 est cardinalis sancte crucis aplice sedis legatus. quem firmanum appellat. Illi?
 prudentia aucte ac vite mūditiā memorabilis. q; medi? inter regem & oratores
 eo missos arbitry pcordie gerat. Rex ob eā cāz caictam se pculit atq; ibi legatōes
 audit. nescio qd inde sperem. qz tñ indito illo regi res alte ac magnifice sp cordi
 fuerūt. fortasse vt aduersus thurcos bellum gerere possit qd est vnicum ei? ppo-
 situm. vnionem ytalie pplectet. Veneti pacem cum thurcis bñt. quam coacti se-
 cerūt. ne ciuitates orientis amitteret. Id manifestat leges vtrinq; dicte. q̄tum ad
 xpianos p̄inet paz bonoifice. nequeo meditari qd actura sit illa respu. si de bel-
 lo gerendo p̄ thurcos agam? neq; de rauennētib? qd dicam scio. Omnes de to-
 minio retinēto q̄ de fide vanda sollicitiores erisunt. Cedit fides bonozū numis
 bonoz. qd est saluis infamia numis in q̄t ille emat ytaliam. Tota xpianitas se re-
 p̄iat emptorem p̄bunt omnia thurco. si dabit aux. venalis est nra religio. Cara-
 man? p̄ hos dies ad cesarem nrm lras dedit. qz exemplar tue p̄nitati cum p̄i-
 rib? edo. videt ille aduersus thurcos inflammatissimus si xpianor? arma pcurare
 sentiat. vetuste lre sunt & augusto mense signate. multa in ea intucnire potuerit
 que p̄ncipis eius abalienarunt animū. nihil ille faciet nisi ex p̄moto suo. Nam
 quo pacto saraceni? cum damno suo xpianor? sigia sequat. qn nec xpianus cum
 piculo xpianis assistit. Iohannes comes bistricē. q; nunc gubernat hungariam
 vnicus thurcor? met? ac fortissimus nre religionis gladius. xxxij. milia thurcor?
 supiorib? dieb? apud senderolum p̄fuit. Fritzbegū duce? exercit? vinctum ab-
 duxit. cedem magnam fecit. agros hostium vsq; ad ipam zopbiam ferro & igne
 vastauit. Machomet? aut thurcor? impator. h̄ accepto vulnere magnum con-
 flauit exercitum. iamq; intra bulgarias in campo sedet. hinc biduum inde pyro-
 tham respiciens eo p̄posito. vt p̄mo vere regnum hungarie populet. Nihil si-
 bi dubius qz terram ac gentem sibi subijciat. Idem qz & hungari timent nisi ce-
 teror? xpianor? manib? adiuuent. Hec nouissime scripsit iohes iste cesaree ma-
 iestati. tantū est qd de nouitatib? scribere possum. Cupio te cum fratribus bene
 valere. & in orationib? q̄s diuine pietati dies noctesq; porrigis mei memorē esse.
 M. cccc. lrv.

Corrigit dyalogum pfectum in qui-
 busdam punctis.

Epistola. cccxxj.

Eneas epus sene. iohi troster. S. p. d. Legim⁹ tuas lrās iobes amantissime pcurrim⁹ dyalogum tuum oblectati sum⁹ uehemēter q² te pītum disertum factūq² cernim⁹. non tñ tantum nobis arrogam⁹ qñtum tribuis. Neq² enī quam in te cernim⁹ dicēdi vena ex nro fonte vitata est. aliūde tibi copia venit. qd si fateri volum⁹ aliqd in te nrm fuisse nragisterium. illud q² pcedere oportebit qm supati a discipulo sum⁹. Est dyalog⁹ tu⁹ z zersus z limat⁹. ap⁹ pposit⁹ vbi. sentētīsq² grauib⁹ refert⁹. cui⁹ lectores necesse est de te grāde iudicium faciant. creuisti admodū breui tpe. crescesq² si pgis. viz te daz reddes. ornabis tuam pūaz. nomēq² tibi efficiēs. qd nō theutones solum s² galli q² atz y tali celebrant. Et ne putes q² non viderim⁹ a nobis adulantium. more digna atz indigna laudari. anōtaui⁹ qdam pauca. q² nro iudicio visa sunt emēdatōis egētia. scis q² facili⁹ alicia q² nra vicia cernim⁹. nihil errare sapiētis z pfecti est⁹ boīs. errata cognoscere vel rudes qunt. Audi g² q² nobis non detestāda s² nobis meliorāda in tuis dictis visa sunt. In epla q² dyalogum ancedit. h² amiegtis vba. de amore qd sentirem scriberem. dixisses eleganti⁹ qd sentirem de amore z scriberem. bñt enī sentirem z scriberem pcentum. dum simul creūt venustum z in pntinum. Simileq² illud est qd ais. ex vulcano venerēq² natum. Nam z cicero in eo vsu calumniā tulit cū de tpib⁹ suis scribens illud expōsit vbum. **O** fortunatam natam me psule romam antoni gladios potuit ptemnere si sit. Omnia dixisset. Inqt iuuenalis z salusti⁹. **O** fortunatam natam repetēs atz irridens. Nam inqt cicero. fugiende sunt buiuscemodi voces q² apud eruditos insulse ac ridicule sonant. Cuz de porta cornea efficiēs mētoz s² futile somnium tuū nihil veri bze intelligis. nō recte locut⁹ es. veris enī hac porta facilis dat⁹ exit⁹ vmbis vt mazoni placet. **S**z vera somnia existimari maius nīd imitādum ē. Algores nisi fallimur apud veteres legim⁹. nō vt tu ais byernalia algoza. Archiregnum bunoz q² archibunoz. pot⁹ dictum videri poterat. būgaros pterea nūc nō bunos appellare debe⁹ m⁹. qd eam incolūt terram q² olim pānonia dicta est. et si nos aliqñ aliē dixim⁹ in errore pmuti sum⁹. **N**am enī aliqñ pānoniam tenere. s² illis diminut⁹ subintrarūt būgari ab extremis sythie ptib⁹ vniētēs. quēadmodū in iordano lz iur tel ligere. Sūt z bodie vltra tanaīm ad paludes meetridas ppli q² būgari dicunt⁹ eamq² linguam loquunt⁹ quā nri circa budam z bystz. nec teucros vō vocabulo noiam⁹ q² anno prime decurso pstantinopolim ex pugnauere. q²uis eā regionem occupēt q² qñda teucroz fuit. thurco noie appellādi sūt z bi schitaz soboles bñf. vt ethi⁹ pbs in cosmographia sua pfirmat. ppe eam accersam accurrā. limati⁹ dicēdum fuit. tpi⁹ eā accurrā accersam. nisi bñ auspicar multa nimis in pōnis p. usq² ad iūcias vbum illud qd potissimum est. captāt q² facto z q² sequunt⁹. Subnectēs amoris cām pmituias antecēdētē pūctamq² pmemoras. dyaleticoz bi termini sunt. **N**aud q² oratoz siue bystozicoz infuriatum z in amozatuz q²uis latine dici posse fatemur. meli⁹ tñ furiosum amozosumq² dixeris. neq² nos latet vgilium furiat a mēte cerbez posuisse. Et demone nisi ex muliere nisi nō belle dictum vi. def. nō bñ subiūgis infestium. qd min⁹ impoztat oīonez augeri nō vīmi nui optz. Si vos g² thoz cum dixeris pus amatam fugiēdam. nccūm erat anq² buc plaberē pmittere necessitatem. q² si forte ppeilar apud amicam iacerē. lucē admitti z reliq² que nō insule psulis. suffultros paz latine videri dicere q² pcul citra posuisse poter⁹ existimari. Suadeo vt ad alias pluresq² aim adiūgas reme dium hoc z sinafonis est. paz tñ boneste apponit. z a tē pftim fa certote. cui⁹ est nihil suadere qd crimini. priuū sit. **I**nde clerici pūgatis pmo caplo. oratozi satis erat omisso capitulo. calixtū atz gregozium astipulatoris inseruisse inde clerici nō belle dicit oratoz. ppositōis nisi cogat metri necessitas vel inuitet ornā⁹ a suis casib⁹ nō disiūgim⁹. **N**ox habuim⁹ qd ad tuum dyalogum dicerem⁹. tu pge atq² vt facis castalidas amato sorozes. Et vale optime. Et noua ciuitate. vñ. ydus iul. as. MD. cccc. lūij.

Excusat se q̄ paulum vergerium
aliter misit q̄ prius statulset.

Epistola. ccccxxij.

Eneas epus senen. Authonio panormite. S. p. d. Paulum vergerium q̄
arrianum transtulit insignis atz elegantissime vates. cum supioribz die-
bus ad inditum Alphonsum sicilie z aragonie regem. vt tu ipse olim ro-
gasti mitterem. iussit eum in tuas man^u dari ac p se reddi maiestati regie. tibi q̄z
ad eam rem lrās misi. cognoui postea recta via libz in ptatem regiam venisse.
neq̄ te illum vidisse. q̄ res vt accipere te habuit. cum inf amicos diceret. Ene-
as in vno filio duos ppatres qluit. Eodem anthoni nimir si z tibi z regi. p tan-
to munere fecisse rem gratam putavi. neq̄ em alius pter me fuit. q̄ arrianum b
tpe latinum bier illi^u manu pscriptum q̄ trāstulit. At nūc cum meus orto pter-
missus sit. nec regis sentio grām. z te mihi succensere intelligo. Sz qd ego ad b.
quis magnificatio tantum regem non tñ fame peam arbitroz. si ei^u erga me ben-
ficientiam non expior. scio qz me odio non bz. si non amor. nō sum solus eius ex-
pers beniuolentie. Eubo etsi nūc subirat^u es. cum omnia plene cognoscis. vices
me nihil errasse z in tuam me rursus amicitiam suscipies. eius noticie memor q̄
iur nos senis fuit. vez qz non rñdisse mihi regem questus est mercator mco noie
apud te. nescio q̄s id fecerit. scito imprudent actum esse. Neq̄ em ego mihi rñde-
ri optauī. q̄ scio q̄nta inest supbia regibz. s̄ ad impatricis lrās non nihil mea cau-
sa rñsum petentis exq̄rebam. nihil tñ exinde moueor. Ego quecūq̄ accidunt in
meliozem recipio ptem. si sit qd querito. deo grās ago. si miti^u. existimo me nō re-
cte opinauisse. neq̄ placuisse supis qd uolebam q̄ p iocūdis optima p̄bent. Ego
q̄cūq̄ in me animo fuerit rex ille magnificissim^u. ac nri seculi clarissimuz iu-
bar. semp eius nomē in celum tollam z p̄mendabo gesta ei^u que p̄scos duces fa-
ma daros non mō equare. s̄ supare intellige. Neq̄ mirabori nūq̄ si mei memor
neq̄ cultor est. qd ego z statui regio cui^u est parua p̄ternere. z mibi p̄i ascribo
p̄scius mee z vilicatis z ignorantie. Sz vale tu etsi qd est erga me rubiginis in
tua mente. deponito. mea erga te sinceritas minime iunimura est. Cum bis mie
to tibi sententiam eius oblatōis quam dux burgūdie apud ratispanam fecit. Er
noua ciuitate die. xxix Junij.

Epistola. ccccxxij.

Nō vult se in orthogpbia quēq̄ seq̄. **E**neas epus senen. Nicolao voleterrano p̄thonotario regio. S. p. d. Mi-
mum mihi credis nicolae amantissime. si meis ex lris q̄s raptim z incon-
sulte scribo seq̄ndam orthographiam putas. minime ego is sum q̄ sine menda
scribam. labor z erro. maxime circa incturam lrāz. Nolim auctore me decipiar.
etiam si ex pposito dixerim s̄ atz illud ita scribendū est. querito meliores z q̄ cer-
tiora tradāt. De p̄thonotariati certum est qz nō bz aspirari. nō dico nūc rōem
qz ex tractatu casparini quē nūc trāscribi facio vt ad te mittam. pleni^u rem intel-
liges. Tale ex noua ciuitate. iij. kl. maias. M. cccc. liij.

Cur captus fuerit pedagogus
regis hungarie.

Epistola. ccccxxij.

Eneas epus senen. Dominico cardinali firmiano. S. p. d. ceteroz lre q̄b?
dictum visitor ad rñdendum me qd em inuitant. tue autem q̄s nup acce-
pi vebementer vident atz compellunt. que ppter ciuitatem casparis
q̄ p̄idem illustrissimi regis hungarie pedagogus extitit. estimationem meam in
discrimine adductam esse demonstrāt. Nisi em quo pacto sese res babeāt meis
scriptis ostendero. vereor ne de me sinistra que concep̄ta est opinio notum edat
ptum. q̄ me sine culpa z tibi z ceteris sancte romane ecclie cardinalibz^u dominis
meis efficiat odiosum. Accipe igit rem gestam z an sign culpabilis tu iudica. Ca-
spar de quo hmo est humili loco natus. admodum pauper lrās apud wiennam
didicit vt est mos patrius mendicāto se nutriēs. emerit nō sine labore. vicit for-
tunam vtus. vocat^u est in cācellariam austrie. Deinde sibi in aulam sumpto cre-

vita est la dislai regis puericia. cum iusiurādū hū p̄stitisset nībīl se d̄ cesaris aut bo-
nozem aut vtilitatem factuz. z qd̄ ceteri familiares iurant. auertere q̄ad possit.
quis incōmoda cesareo culmini iminētia. p̄misisset. suscepra pedagogia fuit cir-
ca puerū diligens. lris z moribz illū. p̄ captū instituit. Fact⁹ igit̄ cesari z omni cu-
rie char⁹. intrauit p̄siliū. sedit cum p̄ncipibz. in mēsa regia cibum suscepit. Cū-
qz vacasset in austria ecclia vna ex maioribz iurisp̄sionat⁹. multiqz illam baro-
nes magniqz nobiles peterēt. p̄lat⁹ omnibz caspar. eccliaz munere cesaris p̄secu-
r⁹ est. Quis z alia p̄s bñicia nī modici valoris obtinuisse. Erat igit̄ in curia po-
tens caspar. nomēqz paruum nō bēbat z bonitatē z doctrine. Nec dubium puta-
bas qm̄ breui ad ep̄ales ascenderet apicem. laudabilis bucusqz hois vita digna-
qz diligi. Sz nescio quō posthac mutar⁹ est. q̄ due homini in mētē venerit. vt ma-
iora cupe z indigna se negocia agitare cepit. Intelligens em̄ australes nouāda-
rum rez cupidos. occultā cū eytzingero colloqui inuīt q̄ cesari capitalis inimi-
cus bēbat. Cūqz venisset ex hungaria ep̄s argen⁹ noīe paulus multa cū eo apd̄
greum de abducēdo rege ladislao clanculuz p̄tractauit. In noua insup̄ ciuitate
cū barone q̄dam de alto mōte p̄siliū bñit emittēdi ad portaz pueri. vbi pati eēnt
q̄ enī eq̄tes abduccrēt cūqz nībīl hoz p̄cessisset lras puero dictauit q̄s scriberet
australibz mādans eis vt ceptū. p̄silitum d̄ cesarem retinerēt. inuitiqz sese yтали-
am petere sarent. In roma qz non nībīl tentasse p̄cessus est. s̄ oīa supat qz floren-
tie aggressus est facin⁹. Cum cesar ex vrbe rediēs illac trāsītum faceret. expecta-
bant ibi cesarem ungaroꝝ z australium oratores. int̄ q̄s aug. ep̄s iaurinē. bñoi
cū caspare apud eccliam sancte crucis colloqum̄ habuit. h̄ inq̄t loc⁹ est in q̄ nrm̄
regem libertati reddere possum⁹. Fides publica data est nō cesari tñ veruetiaz
ladislao. Suade igit̄ puero cum cesar absire voluerit vsqz ad portam eum seq̄e.
eo cum venerit velle se dicb⁹ aliquot florentie imozari dicat equumqz retrouer-
tat. qd̄ si cesar ad exitum voluerit euz p̄pellere. p̄sto erim⁹. vim regi fieri indignū
esse dicem⁹. Fidem ciuitatis implorabim⁹. puer ip̄e coactum sese vociferans ad
miscōiaz p̄los p̄mouebit. pus tñ apud senatum vrbis dabim⁹ op̄az. p̄sto ad por-
tam armatos beat q̄bz cobiberi cesaris violētia possit. Cuius h̄ est quē bude ne-
gociantē nouim⁹ is se opam senat⁹ impatuz pollicē. Tu regis aī me p̄p̄a. nos
banc puinciam cū magistratibz ciuitatis suscipiem⁹. Annuit caspar atqz ad regē
p̄fect⁹ ex p̄dicto ciuita disposuit. fuisseqz pactū facin⁹. nisi apud florentinos pl⁹
q̄eta p̄cilia q̄ scditiosa valuissent. Nam ciuis ille de q̄ pontifex iaurinē. fecerat
mentōs. cum de tali negotio m̄gratū alloq̄rēt grauibz h̄bis rep̄b̄sus atqz cor-
rept⁹. ad ep̄m rediens impeditas cogitatōes exposuit. non tñ p̄seuit caspar s̄ re-
gem cum bononiam puenisset in bancniam summo pontifici p̄pria manu p̄sua-
sit scribere accipi. Sz p̄ aduersus fideles n̄fos q̄ p̄ mea in austria liberatōe labo-
rant. sanctitatem tuaz nōnullos p̄cessus decreuisse. q̄ res mihi aduersa est. P̄e-
corigē q̄cqd̄ p̄ me actum est reuoces. Id erit em̄ officiū tui. cū scriptum sit pupil-
lo z orphanō astantis. id nisi feceris. p̄pelles me maiores iudices appellare. alia
fuerūt ep̄le vba effect⁹ aūt quem refero. Clausa ep̄la est z signata missa est Augu-
stino ep̄o. an vō beatissimo pape nicolao reddita sit sua sanctitas nouit. me q̄des
latet. Nec omnia suspicante non tñ sciente cesare hacten⁹ gesta sunt. Cū essem⁹
ferrarie. velletqz cesar nauigio venetias petere. p̄sci⁹ erroroz caspar eum adit.
marinas aqs nauicam sibi mouere. ac nocentissimas esse ituzqz terrestri itinere
teruissimū si placet cesareo culmini dicit. obtenta licentia z cum pataū venisset
receptis vniuersis q̄ secum attulerat. z q̄ in ytaliam coemcrat bonis. veronem v-
sus iter festin⁹ direxit. vt q̄ p̄ tridentum z vallem atthesis ad ynum trāsire decre-
uerat. p̄n̄ p̄scensa naui in danubium nauigans viēnam deniqz pueniret. Teru-
isset. p̄culdubio. p̄positum nisi tabellari⁹ q̄dam cesaris. ex verona veniens. hunc
se obuium habuisse dirisset. tūc em̄ duo post eum eq̄tes cum familia missi sunt. q̄
nō longe a tridento ip̄m p̄p̄benderunt. vinctumqz duxerūt venetias. vbi oīa q̄

supra memorata sunt. sponte p̄fessus est. suaq; manu p̄scripsit. Ibi p̄imum ca-
 sus hominis ad meaz noticiam venit. nam cesar me vocans cūcta mibi exposuit
 voluitq; meas in man^u boiem dare. q; scdis aplice legatiōes in austria me nosset
 h̄ic. Indolui certe aduersam amici fortunam. caspare multis iam annis amicis-
 sime vsus eram rebarg; virum bonum esse et omni beniuolentia dignum. exbo-
 rui q̄ cum intelleri q̄ de ipso narrabant. multumq; me cū ipse accusauit p̄ditōis
 humane defluxum. q̄ nihil certi. nihil fixi h̄z. cadauca et fluxa omnia sunt. bodiele-
 ti sum^{us} cras meisti erim^{us}. mō sublimes mō infimi regimur. Cesari aut̄ r̄ndi aucto-
 ritatem mibi nullam apud v̄tulos esse. vtq; misericordie ageret cum p̄sbro por-
 rexi p̄ces. Ductus est deinde ad nouam ciuitatem caspar h̄ rursus requisitus sum
 boiem ad me recipere. iudiciumq; sup̄ huiuscemodi criminib^{us} agitare. Grauis res
 mibi visa est. At cum legati auctoritate fungerer. non videbam q̄ pacto cesaris
 petitiōz recusare possem. Habita h̄o deliberatiōe. iudicem me dixi futurū. si rite et
 iuxta canonicas sanctiones p̄cederet. Personaz aut̄ rei nolui custodiendā assu-
 mere. q̄ nō b̄iem locū in q̄ eum oportune recluderem. Placuit cesari r̄nsio mea. q̄
 neq; se plus velle ait. q̄ sacri canones ordinarent. Adduct^{us} est aut̄ semel ad p̄n-
 tiaz meaz caspar p̄ntē notario mareschallo et p̄copio eſte bohemiē q̄ vltro sese
 peccasse p̄fessus vniuersa q̄ supra de ipso scripta sunt ex ordine p̄firmavit. et acce-
 ptans me sibi iudicē deputatum. vt sui misereretur. seq; cesari p̄mēdarem cū mult^{is}
 lacrimis flagitauit. Iussi eum boni esse animi. q; q̄ntum honestas pateret saluti
 sue p̄fulcrem. Post h̄ reclusus est in carcere. nō squalido aut tetro s̄ lucido et spa-
 cioso. q̄uis securus et optime munito. Ibi et locum secessus h̄z et plumas in q̄bus
 iacet et breuiariū p̄ qd̄ orat. Lib^{er} ad eum bis in die deferret. ex his bibit et comedit
 q̄ familie cesaris apponunt. Fateor misera vita est s̄ h̄ac frēq̄nter suis delict^{is} bo-
 mines aſciſcunt. Iudicis in eum nō p̄ncipis habeo p̄tatem. legē me scriptam nō
 meū seq; arbitrium ouenit. Quod si libera mibi p̄tās cet. cū sim ego pctōz in p̄spectu
 dei. dignusq; graui fulmine. p̄starem me caspari q̄lem mibi vellem deū esse. Nec
 difficilis venie respirer. c^{on} dies noctesq; indigētem me nō scio. At mō iudex liga-
 tas habeo ad leges man^u. neq; seuire in casparem debeo. neq; illum p̄ indulgēti-
 am impunitum remittere. dum ps est q̄ iudicium petit. Facio igit̄ nisi fallo qd̄
 mibi incūbit. Eap̄ opter vellēt aliq̄ q̄ cesari primiores sunt et in p̄silio p̄mi caspa-
 rem torq̄re vt plura p̄stiteret. Adq; p̄ me sibi licere deponunt. negauit. me q̄cūq; p̄
 missuz nisi qd̄ iudiciari^o ordo req̄reret. Sic h̄o vsq; in h̄ac diem intrat^{us} est. q̄uis
 sua culpa custos eius capite plexus sit. quem ip̄e ad relaxandum sese induxerat.
 Inē h̄ habitū sunt. q̄ plurimi tractat^{us} pacis cū australib^{us}. Mōto rex ladisla^{us}. mō
 hungari. mō bohemi liberatōes cū efflagitarūt. q̄bus homo neq; negat^{us} est neq;
 p̄cessus. mibi dum talia pendent. nō est visum expedire aut officiū mei esse solici-
 tare. p̄cessum. Taceo igit̄ neq; plus q̄ro q̄ queroz. Cesari tñ sepe vt captiui mise-
 reat^{us} v̄bum feci. quem libent̄ extra miseriam viderem. tum sui cui exceptis crimi-
 nib^{us} faueo. tum ip̄e me vt on^{us} hoc nō leue deponerem. Sic res in h̄ac vsq; diem
 deducte sunt. si sum culpa dignus acre tuū iudicium excutiat. Male vt arbitroz
 meū agunt q̄ mibi in hoc negotio q̄ tuis vel modicū imputant reddūtq; p̄ bo-
 no malum dicentes lucem tenebras et tenebras lucem. Veritas tñ enatabit. nec
 me reor falsa calūnia opprimer. Sum mibi p̄sciū. et q̄cūq; reliq̄ sentiāt. Gaudeo
 p̄scientia mea h̄ volui ad scripta tua dixisse. q̄bus me nōnullos vocib^{us} male no-
 tatum scribis. Si q̄s dignationi tue deinceps incusauit. b̄bis q̄ possis p̄ defen-
 sione mea obſcurrere. spero aut̄ q; nō cuiq; mibi detrabenti credas. Q̄tum h̄o ad
 lras sacri collegij attinet ego illas diuo cesari reddidi. et q̄ visa sunt ad rem addē-
 da v̄ba his terq; subiūxi. maiestas sua deliberaturaz se ait et sacro sancto senatui
 que meliora cogitauerit r̄nsuram. Ago tibi ingentes gr̄as q̄ negocia bohémica
 me rogante. S. dño nostro exposuisti. Male ex noua ciuitate die. xij. mēis nouē-
 bus. Anno. M. cccc. liij.

Progius de scola Epycure factionis.
que regnat in theutonia. i. balneo natu-
rali dominorū de baden.

Epistola. ccccxv.

Progius florentin⁹ ad leonardum aretinum. S. p. d. Si vales. Ego quoque
valeo. Per quēdam ptribulum meū ad te scripsi ex pstantia. x. klaz mar-
cias vt opinor eplam quādam. quā si receperis. pfecto ad risum te deui-
prouere. Erat em longiuscula iocis referta 7 salib⁹. dicebam multa de lris be-
braycis qbus opam dabam. Plura iocabar in doctore ipm vt cap⁹ eoz est. q
ex iudeis xpiani efficiunt. Atrum leuem insulsum atz inconstantem. Litteras vō
ad doctrinam vt rudem incultam atz agrestem facecis qbusdam leniter pstrin-
gebam. vtz suspicor eam eplam 7 item alteram quam leonardo aretino dabaz
vobis redditas non esse. Max mediussidi⁹ q tua est diligentia in officio lrāz. re-
scripisses postmodum aliqd 7 vel saltem mecum pgratular⁹ esses. hanc nouam
noue doctrine disciplinam ad quam pdiscēdam me scrip⁹ eoz status. q csi vsus
nulli⁹ esse pspiciam ad sapiētie facultates. pfert tñ aliqd ad nra studia humani-
tatis. vel ex hoc maxime q morem Hieronimi in transferendo cognoui. has vō
lrās ex bis balneis ad te pscripti ad que cum me ptulissim. incerta re man⁹ cura
ui de cā rem dignaz putauī vt eoz situm atz amenitatem simul 7 mores hāz gē-
tium tibi describerem 7 pfectuū dinem balneādī. Multaqz dicunt ab antiqz. Re-
rum scriptoribus de balneis puteolanis ad q vniuersus ipius romanus cā vo-
luptatis pfluebat. Sz nequa q arbitror illa ad hōz iocunditatem accedere po-
tuisse. aut cum his nris fuisse pbanda. Nam voluptatem puteolanam magis af-
ferbat locoꝝ amenitas 7 villaz magnificentia qz festiuitas hominū aut balne-
oz vsus. bec vō loca cum nullam vel admodum paruum pssent animi relaxatō-
nem. reliqua omnia immēsam tribuunt iocunditatem. vt p sepe existimem 7 vene-
rem ex cipro 7 qdqd est vbiqz deliciāz. ad bec balnea pmigrasse. ita diligenter il-
lius instituta fuanē. Ad vnguem eius mores ac lasciuia repēsant vt qz nō
legerint belio gabali contionem. tñ ipa natura satis docti satis instituti esse vide-
ant. Sz qm balnea h tibi sum descriptur. nolui ptermittere viam q buc itur ex
pstantia. vt plecturare possis qua pte gallie sunt situata. Prima die nauicula p
renum veniens ad oppidum schaffhusen milib⁹ passuum qtuor 7 viginti. Cum
deinde ppter ingentē fluminis descēsum p abruptos mōtes 7 pfragosa sara iter
eēt pedib⁹ pficiēdum. sup renum noie keyserstul hoc est eoz ligua cesaris sedes
būc locum opinor ex eius noie. pte ipsi⁹ oportunitatem. Est em colle excelso imi-
nens flumine. q dum pco ponte galliam pūgit germanie. quondam romanorū
castra fuisse. hoc in itinere rem vidim⁹ casum ex alto mōte scopulis infruptū ma-
gno fragore ac sonitu 7 ipsemet casum suū qri ac lamētari possis existimare. Cū
mibi venit in mētem illud eoz q ferunt de nili descensu tam pspiciti. nec miror ac-
colas arcū vicinos ppe admirabile ipsi⁹ strepitū 7 fragorē supcos putari. cum
hui⁹ fluminis terrores ex eo loco existimari possit instar nili. trib⁹ vō stadis ru-
mor exaudī. Oppidum est deinde Baden satis opulētum. qd est balneū alema-
noz ligua. situm in pualle mōtib⁹ circum iminētib⁹ penes qddam flumen ingēs
rapidissimi cursus. qd in renū fluit lōge ab oppido milib⁹ passuum sex. Prope opi-
dum stadis qtuor est villa sup flumen pulcherrima in vsum balneoz fabricata.
Atra pampa est media pte ville 7 circū bospicia magnifica. multaz receptacu-
la gentiū. Singule dom⁹ sua hnt balnea interi⁹. in qb⁹ abluunt bi soli q ad eas
diuerrere. balnea em publica tū puata sunt numero. xxx. publica tñ duo existūt
palam ab vtraqz pte arx. lauacra plebis 7 ignobilis vulgi ad q mēs atz vini pu-
eri nupteqz puellē. 7 oim circūfluentium ser descēdit. In bis vallis qdem intcu-
rius vtpote inē pacificos pstructaviros a feminis se iungit. Ridiculum ē videre
vetulas decrepitas simul 7 atolescentes nudas in oculis oim agras ingredi. ve-
renda 7 nates omnib⁹ ostentātes hominib⁹. Risi sepi⁹ boc tam pdaz spectacu-

li genus. mentem reuocans ad florales ludos. et mecummet istorum simplicitatem admiratus sum. quod neque ad hoc oculos aduertit. neque quicquam suspicant aut loquuntur mali. Et vero balnea. que in domibus sunt puatorum poplita sunt. et ipsis viris feminisque communia. tabulata quidam eos secernunt. et in his fenestrelle poplures demisse qui bus et vna potare simul colloqui et vtrique videre atque attractare queant. ut eorum frequens est consuetudo. Nec desuper angustum deambulatoria in quibus aspiciendi prefabuladique causa homines consistunt. Itaque cuiuslibet visendi. colloquendi iocundi ac lacerandi animum gratia aliorum balnea adire et preestare. adeo ut cum erunt. et ingressiuntur aquas femine maiori parte corporis nude aspiciantur nulle aditus custodie fuerint. nulla ostia prohibent. Nulla suspicio inhonefti pluribus in locis. idem quod viris et mulieribus quoque ad balnea ingressus est ut sepissime accedat et virum seminude femine. et feminam viro nudo obuiam ire. Masculi caestribus tamen vtuntur. At vero femine in thebis induunt vestibus crurum parte tenet ab altero latere scissis ita ut neque collum. nec pectus. nec brachia. aut lacertos tegant. in ipsis aquis sepe de sim bolis edunt proposita mensa desuper aquam natante quibus viros assistere consue runt. Hos quidem ea in domo quibus lauabamur semel vocati sumus ad eam con suetudinem. Et quidem symbolum ostuli. inesse nolui. Licet sepe rogatus non pmo pudore quod per ignauia habet accusticitate. sed iusticia smonis fatum quidem mibi vi debat et hominem ytalum adesse. Preter has multiplices iocunditates est et alia non mediocris. pratum est ingenis post villam secus flumen multis arboribus sanctum Eo post cenam pueniunt vndique omnes tamuarii ludum faciant. quidam choreis gaudent. cantant quidam. plurima pila ludunt. non quidem more nostro. sed viri ac mulie res pilas tintinabulis plenam. alie ad alteram dilectionem pueniunt. tum pcurrit vndique ad illam ex piciendam. quod illam accipit potior habet. Itaque eam iterum puenit ad psonam sibi acceptiorem. Cum illam multi expectant porrectis manibus atque ipse moto ad illam simulet se iactat. Multi propter hos ioci fiunt. quos longum est recere sere. Hos autem retuli ut ex paucis probendas quanta si sit loci epycure factiois. Et quod ego hunc locum illum esse credo. in quo psum hominem creatum ferunt. que gaudem bebrei vocant. sed est ortum voluptatis. Nam si voluptas vitam beatam efficiere possit. non video quid huius loco desit. ad perfectam et omni parte consummatam voluptatem. Quod si quod virtus aquarum sit quodis. tum varia est et multiplex. tum vero illa est admirabilis. earum virtus et pene diuina. Hec vlla etiam in orbe terrarum balnea ad se cunditatem mulierum magis accommodata. Itaque cum plures fertilisunt. que accesserint mira illarum virtute expeririunt. Seruant enim diligenter precepta quibus adbibent re media ad eas quod capere nequeunt. Inter cetera illud est memoria dignum innumera bilis multitudo. Nobilium pariter et ignobilium ducenta mille passuum huc venientium. non tam validitudo nis ea quam voluptatis. Omnes amatores. omnes poci. omnes quibus in deliciis vita esse posita. huc pcurrit ut fruatur rebus cupitis. Multe corporum simulent egritudines. cum animo laborant. ita videbis innumeras forma prestantes sine viris sine cognatis. duabus ancillis et vno. Aut aliquid affini ancilla quam leuius sit fallere quam nutrire. Singule autem quod pnt. vestibus auro argento gem misque veniunt ornate. ut non ad balnea sed ad celeberrimas nuptias eas diceres accessisse. Hic quod virginis vestales vel ut rectius loquar florales. Hic abbates monachos fratres faceretores. maiorique licetia ceteri veniunt. et simul quicquam cum mulieribus lauant res et sertis quos comas ornantes. omni religione abiecta. omnibus vna mens est tristitiam fugere. querere hilaritatem. nihil querere nisi quemadmodum leti viuant. gaudio fruuntur. Non de comuni diuidendo agit sed de comunicando diuisa. Mirabili dictu est in tanta multitudine. Est enim fere hominum mille in tamuariis moribus. turba tamen ea. nullam discordiam oriri. nullam seditionem. nullum dissidium. nullum murmur. nullum maledictum. Cernunt viri viatores tractari. Cernunt cum alienioribus loqui. et quidem solam cum solo. Nihil bis pinouent nihil admirantur. Omnia bona ac domestica mente fieri cogitant. Itaque nomen zelotipi quod quasi

omnes maritos nros oppressit. apud istos locum non habet. Incognitum est id
 verbum. inauditum. Nesciunt hoc genus morbi. nomen q̄ hec passio appellet nō
 hnt. nec minor eius rei nomen apud istos nō esse. cui rei cā non subsit. Neq̄ tñ
 q̄sq̄ est in istis inuent? q̄ zelotipus esset. Q̄ mores dissimiles nris q̄ semp omnia
 accipim? in deteriores ptes. q̄ vsq̄ adeo calumnijs plectamur z obrectationi
 bus. vt si qd p vllam videm? plecturam. statim p manifeste crimine attestamur
 Inuidie pscpe istoz q̄cti z nras exequoz animi pueritates. q̄ semp querim? sp
 asperim? q̄ telum terram maria puertim? ad pecuniam cruciāz. nullo p̄tenti
 questu. nullo lucro faciat. dum futuras expauescim? calamitates. p̄tenui calami
 tatib? anxietatibzsq̄ iactamur. Ene miseri fiam? nunq̄ miseri esse desistim? sp
 inbiantes opibz. nunq̄ animo nunq̄ corpi indulgem? At isti puo p̄tenti di-
 em viuunt quoslibet dies festos agunt non appetentes diuitias. minue futuras
 opib? gaudent suis nō pauent futuris. Si qd aduersi euenit bono animo ferūt.
 Ita hac sola dictante snia vixit dum vixit bene. s̄ hec omittam? Neq̄ em̄ p̄posi-
 tum est meū vel hos collaudare vel nos reprehendere. Volo eplam totam iocun-
 ditate plenam esse. vt e? voluptatis quam p̄ns in balneis p̄cepi. Tu q̄s abunde z
 lris meis porciunculam aliquam p̄sequis. Vale mi leonarde iocundissime z cap-
 ito. leonardo aretino (cum amicor̄ inf̄ se p̄munia omnia sint.) p̄cipem faci-
 to. v̄bis meis omnes salutate.

De p̄demnatione hieonimi heretici **Epistola. cccxxvj.**

* in concilio constantiē.

Ogius. S. p. d. Leonardo aretino. Cum plurib? dieb? ad balnea fuissē
 scripti ad nicolaum nrm ex ipsis balneis eplam quam existimo te lectur.
 Deinde cum p̄stantiam reuertissē pauis post dieb? cepta est causa hie-
 ronimi quem hereticum ferūt q̄dem publice. Hanc v̄o tibi recensere institui tu z
 p̄pter rei gravitatē. tum maxime p̄p̄ eloq̄ntiam hominis z doctrinam. fateor me
 neminem vidisse vnq̄. q̄ in cā dicendi p̄ctim capitali magis accederet ad facun-
 diam p̄scor̄ q̄s tantope admiramur. Mirum est vidisse q̄bus v̄bis. q̄ facundia
 q̄b? argumēt? q̄ vultu q̄ ore. q̄ fiducia r̄derit aduersarijs. Ac demum cām po-
 rit vt dolendum sit t̄nobile ingeniū. tanq̄ excellēs ad illa heresis diuertisse stu-
 dia si tñ vera sunt q̄ sibi obijciunt. nō em̄ mea inest tantam cām diiudicare. acq̄-
 esco eoz sententijs q̄ sapientiores habent. Neq̄ tñ existimato me in oratorijs
 more. singulatim cām referre. lōgum id eēt z multoz diez op? p̄tingam q̄sdam
 locos illustriores q̄b? viri doctri naz possis p̄spicere. Cū multa in hūc hieonimis
 gesta eēt q̄b? argumēta heretic? atz ea testib? firmata. tādē placuit vt publi-
 ce singulq̄ sibi obijciebant r̄nderet. Ita in p̄tionem deduct? cum iubere? ad illa
 r̄ndere. diuiti? recusauerit. asserens se pus cām suam agere. q̄ r̄ndere maledictis
 aduersarior̄. Ita se pus p se dicētem audiēdum eē assencrabat. tu z ad emulor̄
 suoz p̄bz in eum p̄gesta deueniēdum. s̄ cū h̄ p̄ditio sibi denegaret. tum stans in
 medio p̄tionis. Que nam est h̄ inq̄tas inq̄t. vt cum. cccxl. dieb? q̄bus in durissi-
 mis carcerib? fui. in sordib? in squalore. in stercore in p̄pedib? in rez oim inopia
 aduersarios atz obrectatores meos. sp̄ audierit? me vnam horam audire nolī
 Hinc est vt vū illis singulor̄ aures paterēt atz in tam lōgo tpe vobis p̄suaserint
 me hereticum hostem fidei eccl̄asticor̄ p̄secuto rem. mibi aut me defendēdi nul-
 la deb̄ facultas. vos me pus im̄probū boiem iudicaueritis in mentib? v̄is q̄
 q̄ forem potuerit? cognoscere atz inq̄t boies nō v̄i estis. n̄ p̄petui s̄ mōles. labi
 errare. falli. decipi. seduci potestis. Hic mūdi lumina. h̄ orbis terraz sapientiores
 esse dicunt. maxime vos decet elaborare. ne qd temere. ne qd incōsulte. neue qd
 p̄ter iusticiam faciat? Eqdē ego homūcio sum. cui? de capite agis nec p me h̄
 loqr. q̄ mōlis existo. Alex? indignū mibi v̄i. sapia aliqd tot viros aduersum me
 statuerē p̄ter eādem. nō t̄az re q̄ exemplo nocitu z. Hec z multa p̄terea orate
 differens strepitu z murmure plurimo z. smone ei? inq̄pellante. Tandē decretū

est vt primum ad crotos q̄ in eum p̄ferebant r̄nderet. Deinde loquendi que vel
let dare facultas. Legebant igit̄ ex pulpito singula capitula accusatōis. Dein
de testimonijs p̄firmabant. tūz rogabat. an qd̄ vellet obijcere incredibile dictū
q̄callide r̄nderat. q̄bus se tueret̄ argumētis. nihil vnq̄ ptulit indignum bono
viro. vt si id in fide sentiebat. qd̄ v̄bis p̄fitebat̄. Nulla in eum nedum mortis cā
inueniri iusta possit. s̄ nec q̄dem leuissime offensionis omnia ēē falsa dicebat. om
nia crimina p̄ficta ab emulis suis. In cetera cum recitaret illuz sedis aplice de
tractorem. oppugnatorem romani pontificis. Cardinalium hostem. p̄secutorem
platorum. z cleri xp̄iane religionis inimicum. Tū surgens q̄rebunda voce. z ma
nib⁹ porrectis. Quo nūc me v̄tam inq̄t patres p̄scripti. Quoz̄ auxilium implo
rem. q̄s dep̄cer. q̄s obtester. vos ne. At isti p̄secutores mei. v̄ias montes a mea sa
lute abalienauerūt. cum vniuersoz̄ hostem me esse dixerunt. eoz̄ q̄ me sunt iudi
caturi. Mempe arbitrati sunt si etiam que in me furerunt. leuia viderent̄ tñ vos
v̄ris sententijs oppressuros om̄nem oim̄ hostē atz̄ oppugnatorem. q̄lem me isti
falsissime mentiti sunt ita si eoz̄ v̄bis fidem dabit̄. nihil est q̄ de mea salute span
dum sit. Multos salib⁹ p̄strinit. multos ledor̄ijs. multos p̄sepe in re mea ridē
re coegit iocando in illoz̄ obiurgatōes. Cum rogaret qd̄ sentiret de sacro. Inq̄t
antea panem. in p̄secratōe z postea v̄x xp̄i corp⁹. z reliq̄ s̄m fidem. Tū q̄dem
aiunt te dixisse post p̄secratōz̄ remanere panē. Tū ille. apud pistozē inq̄t panis
remanet. Ali⁹ q̄dem ex ordine p̄dicatoz̄ a cr̄inuebente. Tace inq̄t ypocrita. al
teri p̄ p̄ficiā suam s̄ se iuranti. Hec inq̄t tutissima est ad fallēdum via. q̄ndā p̄
cipuū aduersarium nūc nisi canē aut asinum appellauit. Cum v̄o p̄t̄ criminū
multitudinē ac pondus res ea die trāsigi neq̄ret in diē terciū dilata est. Qua die
cū singloz̄ criminū argumēta recitata ēent. ac subide plurimis testib⁹ affirmarēt
Cum surgens ille qm̄ inq̄t aduersarios meos tādiligent̄ audistis. pueniēs est. vt
me q̄s dicentem eōs animis audiat̄. Data tñ iz multis p̄strepētib⁹ facultas di
cendi. Itaq̄ p̄mū adeo crotus dep̄cat⁹ est eam sibi mentē dari. eam sibi dicēdi fa
cultatem q̄ in cōmodum ac salutē anime sue v̄teret̄. Deinde scio inq̄t. R. d. plures
fuisse excellētissimos viros. indigna suis v̄tutib⁹ p̄p̄fios. falsis oppressos testib⁹
iniq̄ssimis. iudicijs p̄demnatos. Incipiens aut̄ a socrate quem iniuste a suis p̄de
natum reculit. nec cū posset euadere voluisse vt duoz̄ q̄ asp̄ima hominib⁹ vide
rent̄. metū demeret carceri. s. z mortis. Cum platonis captiuitatem. anaragore
fugam. ac zenonis tormenta. multoz̄ p̄terea gentilium iniq̄s tonatōes iupili⁹
erilium Boetij simul z alioz̄ q̄s ip̄e boeti⁹ refert. indignam mortem p̄mēorauit
Deinde ad beoz̄ exempla trāsiit. Et p̄mū moysen illū liberatōzē ppli. legula
tozem. sepissime a suis calūniatū esse dixit. tanq̄ seductor ēēt. aut p̄emptoz̄ ppli.
Ioseph insup̄ a sribus venditū ob inuidiam. post ob stupri suspitōez̄ in vincula
p̄dictum recēluit. P̄t̄ hos ysaiam danielē z sermē p̄phas omnes tanq̄ p̄e
ptoz̄ dei tanq̄ sediciosos inq̄s circūuentos sentēt̄ijs. Hinc etiam susanne iudi
cium. multoz̄ p̄terea q̄ cum viri sanctissimi extitissent. iniustis tñ sentēt̄ijs pier̄t
Postea ad iohē baptistam. Deinde ad saluatōzem nr̄m descendēs. falsis testi
bus. falsis iudicib⁹ p̄demnatos inq̄t omnib⁹ p̄stare. Deinde stephanum a sacer
dotum collegio infectum. Aplos aut̄ omnes mort̄i damnatos. nō tanq̄ bonos
s̄ sediciosos p̄loz̄ p̄citatozes. p̄emptoz̄ deoz̄. z maloz̄ op̄ez̄ effectoz̄es. In
quū esse p̄demnari iniuste sacerdotem a sacerdote. z id factū fuisse docuit iniq̄ssi
me a sacerdotum collegio. Atz̄ id exemplo p̄bauit. Iniq̄ssimū v̄o a sacerdotum
p̄colio id etiam accidisse mōstrauit. Itaq̄ diserte. z magna cum oim̄ expectatione
differuit. Atz̄ cū omne p̄dus cause in testib⁹ situm ēēt. multis rōnib⁹ docuit nul
lambis testib⁹ fidē adhibēdam. p̄st̄m cū nō ēēt veritates ex odio ac maliuolēt̄ia
z inuidia dixissent. Tū odij cās ita explicuit. vt b̄uit. p̄cul fuerit a p̄suadēto. Ita
em̄ verisimiles. vt excepta fidei cā. pua illis testimonijs fides adhibita ēēt. Com
more erant oim̄ mētes. z ad miscōiaz̄ flectebant̄. addiderat em̄ se sp̄ote ad p̄col

um venisse ad se purgandum, vitam suam et studia exposuerat, officij plena ac vir-
tutum, dixerat hunc morem p[ro]cis doctissimis viris ac sanctissimis fuisse, ut in re-
bus fidei inuicem sententijs disceptarent, non ad persuadendam fidem, sed ad ve-
ritatem repiendam. Ita augustinum et hieronimum dissensisse, nec solum diuer-
sa sensisse sed etiam contra, nulla heresis suspitoe. Expectabant autem omnes ut vel se
purgaret retractando obiecta, vel errorum venias postulare. At ille nec se erras-
se asseuerans, nec se retractare aliorum falsa crimina velle ostendens. Tandem descen-
dens in laudatorem iohannis busti dudum ad ignem damnati. Virum illi bonum, iustum,
sanctum appellans, et illa morte indignum, se quod patum quoduis supplicium adire forti-
quimo ac potantem sequi inimicis cedere, et testibus illis impudentem mentientibus, quod tamen
aliqui coram deo, quem fallere non poterant esse rectum eorum quod dixissent reddituri.
Magnus erat circumstantium animi dolor. Lupiebant enim virum tam egregium salu-
uari, si bona mens affuisset. Ille autem in finia sua perseverans, vixit morem appetere
videbat, laudans iohannem busti, ait enim nihil illum aduersus ecclesiam dei statum sen-
sisse, sed aduersus abusus clericorum aduersus superbiam, fastum ac pompas platorum.
Hanc cum ecclesiarum patrimonia primo deberent pauperibus cum hospitibus, deinde ecclesiarum
fabricis indignum illi bono viro videri bispedi illa meretricibus, pueris equorum ac
canum sagine, cultui vestimetorum et alijs rebus indignis religioni ipsi. Hic autem maxi-
mi ingenio fuit, cum insumptum sepius oratio sua varijs rumoribus lacefferet quod non
nullis ei finias carpentibus neminem eorum intactum reliquit, pariterque omnes viciandos
vel erubescere coegit vel tacere. Surgente murmure silebat, turbam quicquid incre-
pans, postea orationem persquebat. Orans atque obtestans ut eum loqui paterent, cum non
amplius se eum audiret. Nunquam ad hos rumores expauit mente firma atque in trepi-
da. Illud vero admirabile memorie argumentum, centi diebus fuerat in funto turris
fetide atque obscure cuius asp[er]itate ipsemet questus est, asserens se ut bonum et fortem vi-
rum decet, non propterea ingemiscere quod indigno precessus est, sed mirari aduersus se inhu-
manitate, quod in loco necesse legendi, si ne videndi quod de huius facultate. Mitto anxietate
tem mentis, quod oportuit illum quod die agitaret quod omnem memoriam excutere debuisset. Cum
tot doctissimos ac sapientissimos viros in testes suarum opinionum allegauerat tunc
doctores ecclesiasticos in medium protulit in finiam suam ut satis superque satis fuisset, si
toto hoc tempore summo in ocio summa quodete sapientie studiis operam dedisset. Glor-
ei suavis apta resonans erat. Quadam cum dignitate gestus oratorius, vel ad in-
dignatorem exp[er]imentum vel ad promouendam misericordiam, quam tamen nec postulabat nec
posse cupiebat. Strabat impavidus, intrepidus, morte non pertimens solum sed ap-
petens ut alteri carbonem dixisses. Quod vix dignum memoria hominum semperna non
laudo si quod aduersus instituta ecclesie sentiebat, doctrinam admirorum plurimarum rex
scientiam eloquentiam dicendi suauitatem et argutiam ridendi. Sed vereor ne homi-
nia in pestem suam sibi fuerint a natura processa. Datum deinde spacium peniten-
di biduo. Multi ad illum accessere viri eruditissimi ut ipsum a sua finia dimoue-
rent. Inter quos cardinalis florentinus cum adiret ut illum flecteret ad viam re-
ctam. Sed cum pertinaciter in erroribus perseverabat periculum heresi damnatum et igni
obustus iocunda fronte et alacri vultu ad exitum suum accessit non ignem expauit
non tormenti genus non mortis, nullus unquam stoycorum fuit tam potantem animo, tam for-
ti, mortem precessus, quod iste aperuisse videtur. Cum venisset ad locum mortis seipsum eruit ve-
stimetis. Cum procumbens steris genibus venerat est palum, ad quem ligatus fuit. Pri-
mum funibus madentibus cum carbena nudus ad palum stratus fuit, ligna deinde circumpo-
sita peccata tenent non minuscula, sed grossa paleis interiectis. Cum flama adhibita caue-
re cepit vinum quendam quem sumus et ignis vix intravit. Hoc modo vir (profer-
dem) regis presumptus est. Audi hunc exitum, singulos actus sperari, siue perfidia
siue pertinacia hoc egredit, certe ex phibita schola interitum viri descripsisses. Longa
tibi cantilenam narraui oculi causa. Nihil enim agens aliquid agere volui et res ti-
bi narrare parum dissimiles bystoriarum personarum. Hanc neque multum ille confidenti animo pas-

his est mēbz vri. q̄ iste vnūuersum corp⁹. Neq; socrates tamspōte venenum bi-
bit. q̄ iste ignem suscepit. Sz b̄ satis pce⁹ vbi meis. si longio⁹ fui. res tñ maiore
narratōz poscebat s̄ nolui nimis eē loquar. Vale mi iocūdissime leon. Consta.
iij. kl. Junij q̄ die b̄ ieronim⁹ heresis penas luit. Vale meq; dilige.

De crudeli amoris exitu Builgardij ⁊ Sigismū.
de Tancredio solernitanoꝝ p̄ncipis filie.

Epi. ccccxvij.

Tancredus arētī⁹ bindactio Ricassolano viro p̄stantissimo. S. Cum se
pi⁹ mecum egisses vt fabulam illam Boccacij de tancreto p̄ncipe soler-
nitano. eiusq; filia Sigismūda vulgari v̄mone scriptam in latinum puer-
terem. recepi in eandem eē factur⁹. ea maxima suasionē inducē q̄ frāscum pe-
trarcham viz clarissimum aliam eiusdem libri fabulam marchionis vicz mōtis
ferrati in latum h̄isse agnoueram. Recepta igit̄ ea re tpa q̄daz occupatissima
inueniētur. p̄ q̄ differre q̄ p̄miseram p̄tigit. Itaq; nūc tādē eaz fabulam vt vō
luisti. latinum p̄ me factum ad te mitto. Et ne mora. Nec dilatioq; inēposita si-
ne vsuris trāsiret aliam de meo adiūxi fabulam. selaici ⁊ antbioch filij d̄zio peni-
tus exitu euentq; p̄dusam eam vulgari v̄mone scripsi. vt vnam de vulgo sumerē
aliāq; p̄ eo redderem nō min⁹ amenam. Tu igit̄ eas leges ceterisq; legēdi co-
pias facies si in eo digne videbimur. q̄ in man⁹ creant alioz. Vale.

Tancredus fuit p̄nceps solernitan⁹. vir mitis q̄dē ac benigni ingenij. si mō
in senecta man⁹ suas amātum sanguine nō sedasset. Hic toto vite spacio sobo-
lem nō suscepit p̄ter filiam vnicam. lōgeq; meli⁹ secum actum eēt sine ipsam q̄s
suscepisset. Filiam vō hāc vt vnica erat sic vnice dilexit eaq; eximia charitate af-
fect⁹. Et si multi puellē ejus p̄ugium affectabāt. tñq; egre diuelli a se patiebat
vltra legitimos annos illam domi retinuit. Tandem vō filio campani ducis in
m̄rimonio collocata. nō multos post annos marito defuncto. vidua est ad p̄rem
reuerſa. Erat h̄ formosissima corpe atq; pulcherrima vultu plenaq; nature venusta-
tis. Ingenio aut̄ intelligētia maiore q̄ fortasse mulieri s̄ueniret. Moram igit̄
trahens apud patrem. ⁊ vtpote magna mulier. multis delictis affluens. qñq̄dē
animaduertebat. patrem p̄p̄ eximiam suā s̄lectōz de altero sibi tradēdo p̄iuge
minime cogitātē. ⁊ s̄ pudorem erat hoc ab eo postulari. Secum ipsa statuit vt
si fieri posset occulte amātē aliquem generosi animi sibi ipsi p̄rere. Erat p̄f-
na domi plena nobilium ignobiliumq; vt aule magnorū p̄ncipum esse p̄sueuerit
q̄z multoz pensatis morib⁹ vitaz ⁊ forma. denum ad iuuenem qñdam nomie
Builgardum humili natum genere. s̄ morib⁹ egregium nobilem. sup̄ omnes ali-
os mētem deflexit. cumq; frēq̄nter intuens. ⁊ indies magis ac magis illum p̄-
bans. ardent̄ amare iuuenem cepit. Ipse q̄z nequa q̄ ingenio tardus. dep̄bēns
mulieris mēte. ita illi⁹ amore incēsus est. vt cūctis alijs p̄babitis curis. de illa sola
noctēsq; diesq; cogitaret. Per hūc imodum. sese mutuo amātib⁹ cum nihil ma-
gis optaret mulier q̄ in vnum pueniri nec cuiq; alteri mētem suam apire de ea
re vellet talem demum viam excogitauit. Iuueni scribit ⁊ q̄d facere illum velit
p̄ lras monet. Eas vō lras vano arūdinis baculo idudū eāq; arūdinē q̄si iocās
iuueni dat iubēs vt eā ancille sue tradat p̄ modū istrumētū ignis suscitadi quif
gardus aut̄ arūdinē suscepta cogitās nō ab re sibi traditam fuisse domum abūt
arūdinē q̄s patefacta. lras repit. q̄bus lectis. ⁊ q̄d illa fieri vellet edoct⁹. incredi-
bili leticia p̄fus⁹ est. Confestimq; dare opam cepit. q̄ ad illam quemadmodum
ipsa oñderet p̄fisceret. Erat iuxta p̄ncipis edes antiquum antrum. desup̄ fora
men. Etēn iam diu ipso antro nullus vtebat vepres arbutaq; vestierāt. Ex an-
tro adit⁹ erat secret⁹ ad cubiculum. in q̄ tunc tempis mulier debebat. Is magno
robore possis dāulus ⁊ obseratus. Et q̄ penitus in desuetudinem venerat ne-
mo eius aditus tenebat memoriā. Sz amor (cui⁹ oculis nihil absconsum ē)
reduxerat hūc in mentem amātis mulieris. que sagaci p̄silio anira affixa. ne quē
p̄scium facti b̄iet ipa (licet p̄ se) longo conatu agendi ostij inuenerat facultatē.

Inde ipsa sola antrum descendēs ac foramen illud vnde lumen infundebat speculabat p̄ eum locum vt ad se veniret Guisgardus scripserat. Altitudinis etiam mēsurā lris denotata quo ille p̄to instrumento descendere posset. Guisgardus igit̄ bis omnib⁹ p̄ mulieris lras cognitis. quā causa crequeret. funem nodis capistrisq; impigre p̄pauerat: p̄ quem descendere ⁊ ascendere valeret. corioq; indut⁹. quo a vepibus tutior fieret. nullo penit⁹ comitātē vel p̄cio nocte insequēti ad foramen puenit. ligatoq; funis altero capite. ad arbutum quoddā in ore foraminis natum. p̄ funem sese dimisit in antroq; vt optabat p̄sistens mulierē p̄stolabat. mulier nō vbi dies alluxit. neq; p̄s ardescēti facultas aderat finxit se rechetis somni indigere. ac eo p̄textu comitib⁹ ancillisq; dimissis. Ipsa int⁹ sola ostium aperuit reptumq; in antro iuuenem cupientissime in p̄plexum recepit. Ingressiq; subinde mulieris cubiculum inenarrabiles dictu cepit voluptates sumptaq; insecutur⁹ t̄pus. quo amores eor⁹ secretis foret ingeniosa forma. Guisgardus in antro reuersus est. Mulier autem obserato ostio ad ancillas iās suas. comitesq; regredit⁹. Facta deinde nocte Guisgardus p̄ funem ascendēs foramen ipm̄ vnde descenderat egressus. nemine penit⁹ sentiente domum suam reperiit. Quā id iter didicisset frequenter eo reuersus cum amante muliere. ipse non min⁹ amans p̄gredebatur. S; fortune tam longe voluptatis inuidia tristissimū tādē euentum duor⁹ amātum in luctum amarissimum acerbissimumq; puerit. Consueuerat enī Tancredus sine vllō comite in cubiculum filie descendere. ibiq; s̄mone aliq̄ instituto. cum ea aliqñ morari ac postmodum abire. Ex hac igit̄ p̄suetudine. cum forte die q̄dam p̄ meridiem in cubiculum filie Tancredus descendisset nemine ibi repto. Propterea Sigismūda. (sic enī filia vocabatur) vt ancille in ortis erat nolens eam ex suis delectatōib⁹ auocare cum fenestre cubiculi clausē. ac pistromata lecti dimissa eēnt. iurta lectus ipm̄ in postrema pte super puluino q̄dam sedit reclinatoq; ad lectum capite ac pistromate an se tracto soporari cepit. Cum ita dormiret Sigismūda ⁊ in sausta p̄ eum diem facto. Guisgardum ad se venire fecerat. relictis in orto ancillis. pedetētim in cubiculum se recepit. Clausoq; cubiculo (nec viso p̄e iostiu antri reseat. Guisgardus intro-misso sup̄ lectum vt p̄sueti erāt. ludentes plaudet⁹q; p̄sistere. Bis exarat⁹ Tancredus. cum vigil fact⁹ eēt. sensit ⁊ vidit omnia q̄ fiebant. Summoq; dolore p̄ctus p̄imum exdamare voluit. postea meli⁹ illi visum est silentio latere. q̄ cautius ac magis tecto de decore suo. vt iam cepat animo supplicii sumeret. At duo amātes securi. p̄tin⁹. ac nullius insidie gnari cum satis diu voluptatib⁹ p̄functi eēnt. tādē surgentes. Guisgardus q̄dē in antro Sigismūda obserato postea ostio ad ancillas reuersa est. Tancredus eadem qua venerat solitudine. cubiculo filie egressus. incredibili dolore suffusus in suum cubiculum abiit. Missisq; p̄ noctē famulis. q̄ foramen illud custodirēt. p̄ qd̄ Guisgardus exiit⁹ erat corio indut⁹ q̄ p̄pbenso p̄ncipi p̄ntat⁹ lacrimans Tancredus. sic eum allocut⁹ est. Benignitas mea Guisgarde quam erga te habui. neq; hoc dedec⁹ ⁊ iniuriam in meis fieri rebus a te merebat. v̄ ego sum hodie meis oculis p̄spicit⁹. Ad h̄ guisgardus nil aliud r̄ndit. q̄ hec. Princeps inq̄t. multo maior est amoris p̄tās q̄ tua aut mea Impauit igit̄ Tancredus vt secreto custodiret. Sequenti mor die. ignara oim̄ sigismūda. cum varia ac diuersa Tancredus cogitasset in cubiculū filie quēdam modum p̄sueuerat post p̄adiū descendit. Remotisq; arbitris lacrimās ita cū illa locut⁹ est. Cum videres mihi ita sigismūda p̄ bonestatem ⁊ v̄tutem tuam satis p̄spectam h̄e ⁊ cognitā p̄suadere animo meo nullus potuisset vnq; iam mō p̄suasisse s̄ ne cogitasse q̄dē de pudicitia tua alieno viro p̄stituēdo. nisi hoc ipm̄ p̄p̄is oculis p̄spexissem. Itaq; breuissimū hoc vite spaciū. qd̄ senectuti superest mee in luctu s; ac merore dego. reficante memoriā animo flagicii p̄ te p̄missi. Atq; v̄tinam postq; ad tantum scelus descensura eras. viz. saltem delegisses tales q̄lis nobilitati tue p̄gruebat. S; ex tantā multitudinē eor⁹ q̄ aulam frequentant

nostram. Guisgardum tibi delegisti humili ac sordido genere creatum. et a nobis ob inopiam pentum suorum ab ipsa adolescentia (quasi quadam miseratione) nutritum. Quamobrem. quod me vertam nescio. ut quid consilium sumam. Nam de guisgardo quidem. quod hac nocte meo iussu captus apud me custoditur. quod faciendum sit ipse mecum statui. de te autem incertus sum. consilium nec statuere adhuc potui. quid agere debeam. cum ex altera parte dilectio quam ego maiorem quam ullus unquam pens erga te habui me retrahat. altera vero ex parte. Iusta indignatio tua. culpa flagitii unquam impellat quod alterum ignoscam alterum ut solvam adhortantur. Sed pulcherrimum aliquid super te statuam. quod de hoc rudes audire cupio. His dictis vultus dimisit. Iustarum pueri lacrimans vapulantis. Sigismunda vero postquam Guisgardum captum et amores suos patefactos intellexit. incredibili dolore percussa viri a femine platu ac vociferatione sese potuit perficere. Magnitudine tamen animi femine castius vincens fragilitatem. Constanti vultu fronteque clara rridit. secum ipsa statuens quod vita decedere velle. quoniam quidem ei amans Guisgardus vel decessisset. vel certe decessurus esset. Ita nec veniam petere nec placare prius iram prexit. sed forti inuictoque animo. vitam despiciens ad hunc modum locuta est. Tunc credens neque negatiua equidem. neque deprecatura sum. quoniam alterum mihi. posse non potest. alterum nolo ut possit. Preterea nulla per penitus in re captare beniuolentiam. aut inclinare mansuetudinem tuam possit. sed factum plane posuit. et efficitur efficaciter. verissimis rationibus purgare famam meam primo. deinde pari magnitudine animi. facta verbis presentanea ostendere. Fateor igitur amasse Guisgardum et donec vita superpetet (quod erit prope) nunc amare illum desistam. Quatenus si post mortem sensus aliquid remanet. tunc quod illi amabo. sed in eius amore non tanta cupiditas muliebris me impulit. quam negligencia tua. Cogitare profecto debuisti tancredere. cum me carne filiam quam tuam et carne genuisse. non aut lapideam aut ferream memisse etiam debuisti. Quis in senecta tu nunc sis. quales et quod violenti sint in iuuentute nature feruores et impetum. Et melioribus annis magnam vite partem in armis militiaque profueris. Considerare nihilominus debeas quantum ocia delicieque non in iuuenibus modo. sed etiam in senibus possint. Sum igitur femina utpote a te genita et etate iuuenis et vitraque de causa concupiscibilis desiderio plena. Qui quidem cupiditati innumerabiles insuper flamas addiderunt. ex parte quodam iuxta dum essem homini cupiditatis explede voluptates. His ego stimulis noctes diesque vrentibus. cum resistere nequirem tandem succubui. Adhibita nihilominus diligentia quantum fieri humano consilio potuit. ne infamias res ista tibi mibi que afferret. Cui nempe voto pius amor et fortuna benigne annuerat occultamque viam mihi ostenderat. per quam latenter et a carne nullo alio consilio ad optatum desiderium peruenire. Hoc autem vndequeque tibi indicatum sit. vel vndequeque cognovis eandem non inficio vix esse. Guisgardum vix non fato ut solent mulieres. sed cogitate deliberateque quod amare delegi. sagacique consilio introduxi. et statim perleverat. fructum amoris mei longo tempore summo cum gaudio suscepi. quod a te mihi de ignobilitate illi obque. cum quod minus potum a me foret. si nobile aliquem delegissem. In his falsas opinionem vulgi percuties nec vides te non Guisgardum. sed fortunam accusare. quod frequenter indignos ad alta leuat. Dignosque humi deponit atque pessundat. Vix ut omittam. sed per principia res contemnemur. Certum est nos omnes homines ab uno homine originem habuisse et sola equiter nos natos distinguunt et quod opera extollunt. eos nobiles et claros reddit. et quod quis vulgi opinio ignara quidem atque indocta aliter sentiat veritas tamen suo demoueri loco baud quod potest. Ita quod is est vere nobilis existimandus cui opera virtuosa aspicuntur et quod aliter eum appellat non illi detrahit quod appellat sed ipsum ignorantie stulticieque odemnat. Intueare igitur tancredere nobiles tuos. vitamque vniuirsusque mores examina. aliaque ex parte guisgardi mores vitamque recente. Certe si iudicare volueris non dubito quin eum nobilissimum fatearis. sed vero nobiles istos tuos longe abest a nobilitate. Eandem de guisgardi virtute atque constantia. nulli videri magis quam tuis assensu et predicamentis credidi. quod vix quod usque adeo laudat et a te ut ille in cunctis operibus

qui ad exercitacionem p̄tinent virtutis nec sane in merito. Nam nisi meum sal-
labat iudiciū nulla laus illi tributa est. quam nō misericenti? etiam quam a te
dictum eēt adimpleret. Dices ḡ me mibi hominem ignobilē delegisse. Certe sal-
sum dices. Atz si inopem dicis pcedo eēdem id cū de decore tuo. q̄ viz pstantē.
familiarem tuū nullis afficere p̄m̄s studuisti. Verū tamē inopia generositatē
nō tollit q̄q̄ opz impediāt. Multi deniq̄ reges p̄ncipesq̄ fuere. nati sunt ab ini-
tio tenues atz inopes. Multi etiam nūc inopes atz p̄p̄is manib⁹ op⁹ faciētes.
vel p̄fortitiam exercebēs. Jam ip̄i z sui diuitijs habudarūt. Qu aut̄ extremō lo-
co dixisti ambigua z tibi de me esse sniaz. nec statuere adhuc potuisse qd sit agēdū
Done q̄so hanc ambiguitatē. Si in guisgardū seuire p̄stituisti v̄te in me crudeli-
tatem tuam. q̄ delinq̄ndi cā atz p̄ncipiū fuit. eēdem nec penam de p̄cor nec formi-
do. addo z ihud. in guisgardum q̄cqd a te factum erit etiaz si in me idem nō fecer̄
mea tñ man⁹ ip̄a efficiat. nūc muliebri more lacrimas spargere etiam vno eodēq̄
ictu. illum z me (si ita meriti videmur) inficere. Sensit magnitudinē animi. tā
credus in filia p̄citari nō tñ estimauit ad extremū vt vba significabant esse factu
ram. itaq̄ ab illa digressus. cū secum ip̄e statuisset nullo mō in filiā seuire alieno
sangine cogitauit amoris incēdiū in illa restringere. Precepit ḡ custodib⁹ q̄ guis-
gardum obfuabat. vt p̄ silentiū nat⁹ sine villo tumultu iuuenē strangularet. corq̄
illi⁹ detractū ad se deferret id cū fecissent. Tā credus patera aurea cor illd ip̄ositi
deferri ad siliā iussit cū bis v̄bis. P̄t tuus b̄ tibi dono mittit. vt soler̄ te de ea re.
quā tu plimū amas quēadmodū z tu cū ea re quā ip̄e plimū amabat sololata es.
Atz si signūday firmo parēdi p̄posito post p̄is a se digressus verbas. radicesq̄ ve-
nenosas distillauerat eāq̄ distillatōz suauerat ad mortis viam si qd (vt formi-
dabat) de guisgaro p̄tigisset. Ad quā postq̄ patera esse delata z vba desup dicta
intēto vultu. r̄cepto dono. patera desup apta cor asperit. z vba secū ip̄a reuoluit
statim baud ambigua fuit. cor illud eē guisgardū. Itaq̄ ad famulū q̄ donū detu-
lerat puerfa inq̄r. Non aliud p̄fecto sepulcr̄ q̄ aureū tali pueniebat cordi. z in
b̄ idem decenē factū est a p̄e bis dict⁹ ad mortē cor ad labia osculata ē. deinde
subiūit. Cūctis reb⁹ ip̄ v̄sq̄ ad b̄ extremū vires mee. recipi erga me tenerā ad mo-
p̄ū p̄is mei charitatē Verū nūc multo magis q̄ vnq̄ als. iō ad extremas gr̄as
q̄s p̄ tanto munere sibi debeo. p̄ mei p̄te illi r̄feres. puerfa post b̄ ad pateram
quam stricis tenebat manib⁹ cor ip̄m intūēs sic locuta ē. O iocūdisimū ac su-
uissimū hōspiciū voluptatū mea z. Percat illi⁹ crudelitas q̄ vt te oculis aspiciā
facit. Hā satis erat mēte z aio intueri pegisti cursum tuū z quē tibi fortuna dedit
z funct⁹ es sine. Et ab inimico tuo id sepulcr̄ habuisti. qd tua mercebā p̄stantia.
Nec q̄cqd d̄erat funeri tuo p̄ter lacrimas ei⁹. quā tu tamardent (dum viueres)
dilexisti. q̄s vt assequere deus parenti meo posuit in aio. vt te ad me mitteret z ego
psoluā eas. I z sicis oculis statuisset mori. Hāis v̄o solut⁹ vt aia mea p̄iugāt effici
ar q̄ em̄ comite mibi iocūdu ē ē posset iter aut tui⁹. p̄sua deo em̄ mibi aim tuū. b̄
adesse z circū b̄ volitare. loca sue voluptat⁹ p̄templāt. Quq̄ adhuc amore mei
teneat ne mibi p̄stolat. ac sine me abire nō vult. Hāis dict⁹ nō alie q̄ si sōns qdē
in oculis affuisset. nullo clamore edito vt femine solēt. s̄ ra cite in patera inclina-
ta maximam vim lacrimaz pfudit. Innumerabilia sibi oscula mor tuo cordi inhi-
gens. Que ad erat ancille qd cordis id eēt. aut qd fili velleē vba illi⁹ ignozabāt
Comiseratōz tñ affecte lacrimabat oēs. cāz ab ea sciscitantes tam vebemētis to-
loris psolabant certatim vt q̄q̄ maxime. Ipsa v̄o cum satis sibi deplorasse visa
foret. sublato vultu ac siccatīs oculis ait. O amātissimū mibi cor psolui eēdem
tibi offm̄ meū. nec aliud restat iam. nisi vt te comitē seq̄r. subindeq̄ acceptū po-
culum illud mortiferū impauida bausit. Cū v̄o potasset lectū supascēdit. pateraz
cū corde manib⁹ tenēs. amāntiq̄ cor cordi suo appropinquante mortē iam tā d̄te p̄-
stolabat. s̄ q̄ illam circūstabant mulieres atz ancille q̄q̄ nescirēt qd poculi esset.
qd biberat. tñ ex acty ip̄o lamētōz suspicantes rem oēm p̄pere ad tancredum

detulerat. Qui et ipse formidans. ne quid durius in seipsum filia moliret. praestitum in cubiculum eius descendit. Sed tarde quidem et sero ferre auxilium et solari afflictam conatus intellecta morte necessitate miserabiliter seipsum ac filiam deplorabat. Cui significanda loquens. propria inquit tacrede lacrimas tuas. ad casus illos qui per te optati non sunt. nec mihi eas impedire. quia nec desidero illas neque volo. et quis unquam propter te ploravit. id ipsum quod fieri corruptum est. Sed tamen haec etiam nunc superest ei? chantari? quam erga me habuisti extremum hoc munus? oratio. proque corpus ut meum cum guisgardi corpe. uno atque eodem sepulcro collocet. ut postquam tacite ac abscondite cum eo me vivere noveris. mortuam saltem palam atque aperte. cum illo ubique eum. pieceri reponas. Magnitudo doloris atque gemitus. concluserat tacredi fauces nec rridere poterat. Significanda vero sentiens finem vite superuenire stringens ad se guisgardi cor velat? oculis omnes valere iubens expiravit. Hunc acerbum habuere guisgardi et significande amores. Tacredus quoque post multos ac miserabiles gemitus. ductus sera nocte. publico et doloroso salernitano et funere in eodem sepulcro ambos sepeliri fecit.

Unde illa te violentie. quam de se extorsit.

Lucretia romana speculum pudicitie.

CCCCXXVIIJ.

Lucretia spurii lucrecii filia et collatini latini uxoris a sexto tarquinio regis tarquinii filio per vim cognita ipsa sentiente. solum infamie metu. ne tarquinus sic minabatur sibi occidere iugulatum huius ei sociaret. Vocatis ad se patre et viro eis rem narrat. ultroque permitti facit. et demum se vult occidere vetat patrem et suum eiusmodi verbis. Noli te affliccare lucretia satis magni argumentum dedisti te adultero non sensivisse. tibi quoque vim illatam quam penam eius expectas quam ultro quod celare poteras accusas. Hoc adiuvat vita praecedens tua. quam non solum in bonis oculis. sed etiam in secretis domus penetrabilibus et frugalitate pudicitiam coluisti. an recolis mea lucretia. cum paucis ante diebus unacum improbo illo a dultero. prima facie buc advenimus tu in huius sacrificio es repta. in te improuisa. incauta. nec viri nec hostis tunc expectas. ea dies illa dephensio castitat? tibi victoriam dedit. Regis nunc? filias praestitit? occupatas invenimus. tu illis plata es. tibi incorruptibilis gloria pudicitie parata est. Nos iniuriam viscescimus. quam meste violentos praestitit improbi iuuenis tulisti. dum ille mala gaudia ex invita capiebat. videbis leta mentis regia de ple supplicium. Cur coacta praestitisti sibi te libidine nequicia solacium. tua morte. tuoque cruore vis ferocem animam eius facere. An tibi non satis non crudelitas praestitit immanitas filiorum. iste corruptor tui corporis haec cedens explevit in gabios. haec ibi interit innocentia. si ipse odis. si sibi ex aio supplicium exoptas. fac viuas. fac ut te videat in suis penis exultare. fac quod cum se viderit in visum et infamem pitum. te cui corpus attigit videat integro fame lumine superesse. Noli lucretia viduare iugem. orbare penem. et filijs infamem auferre. Opta vitam. ut aspicias aliquam vindictam non habes unde mori velle debeas. pollutus est corpus. sed integer animus. nulla sine pensis culpa praestitit. Quis nescit te non potuisse resistere. nudam. dormientem. incautam. et nihil tale veretur. armato iuveni ad homicidium vel adulterium praesto. potuit ille etate florida. et auctore regia. qualibet aliam permulcere. et secum in illecebras trahere. rigidum vero pectus tuum molire non potuit. Solus ille cum duo tamen esset violentiam tulit. et in corpus tuum adulterium patravit atque praestitit. Tu quod mulieris fragilitas est. iniuria praestitit. meretrix intra praestitit violentiam pudicissimam praestitit. si glia quis. nihil hic glie potes adhaerere. quam iuveni amanti et auide libidine sua expleti. te non mulierem carneam. sed statum maritorem praestitit. Adde chara lucretia quod tu non mortem ullo violento sensu. sed infamia effugere voluisti. Tunc enim demum patiam praestitit tyranno. cum se tibi iugulade huius nudum occisum iuxta corpus tuum mitteret. te per te vir culpa absoluit. noli sola teipsum illa quam vocas culpa damnare. infamiam morte fugem. tu famam corruptis tristitia vite nobis morte illata finim? Tu vidicte gaudia morte praestans. non expectas deum scelus aliquid. dum man? nobis inquam? expiam? tu innocentiam occupata. morte corruptura es. An praestitit? et alij praestitit quod te culpa absoluit. ne te occidas vetat

Cur te occidendo iudicium ipsorum damnas. si te occidis culpam tibi qua cares. quāue fugis incurris. Nunquā imputabit innocens. q̄ se nocentē supplicio afficit. Rñsio lucrecie añq̄ se cuse pfodiat. Nolite me p̄ sanctissime tu q̄ luce q̄ndā mibi charior piur. morti. pbibere nisi me occidero. nūq̄ fides erit me poti⁹ infamia q̄ mortē vitare maluisse. q̄s vnq̄ credat. q̄ ille me fuicidio terruerit. meq̄ magis pfociandi fui ignomiaz suspiciosam timuisse q̄ mortē. nisi moriēdi fortitudine audaciaq̄ pbauero. Restabit me miserā turpissima labe infamie lucreciam poti⁹ adultera voluisse viuere. q̄ pudicam mori. nōne videt. q̄ me nō vite vult. s̄ infamie pfuare. pfulit qd̄ pmisit iniurie. Sactitate m̄mioniales thoros facite q̄ vltro tāti flagicij securos reddat aliaz somnos. si negligenti⁹ s̄ ege ritis vagabit effrenis libido. 7 nedum viris abñtib⁹. s̄ etiaz in maritorū p̄plexib⁹ p̄one mulieres pfuorū iniuria iuuenū p̄ment. Etēni q̄ mulier erit turca. violata lucrecia. tu at̄ charissime piur. quō poteris ire i meos amplex⁹. q̄ te n̄ tenere vxorē tuā. s̄ scortū tarq̄nū recorder. 7 tu p̄ scitissime. quō me tua filiā appellabis. q̄ pudicitia quā sub optia tua disciplina ab infantia didici. tā infelicit amisi tāq̄ iniuriose corrumpti. me miserā videbo ne natos intueri q̄z ventrē adulē oppressit. qd̄ si semē infelix infaustū viscerib⁹ inbesit meis. an expectabo donec ex adulterio m̄fiam. Noli mibi splētozē eracte vite añ oculos ponere. q̄ si q̄cūq̄ sincerū tot añis imaculatūq̄ fuait infelicissima vna nocte dū accipioñ hospite. s̄ hostē amisi. nō est vltre⁹ mea vita iocūda. sentio q̄ pudicitie studiū oportunā me fecit iniuriē. n̄ formā s̄ castitatē meā expugnare voluit nephādus adulē. si hūc fructū p̄tinētie tuli. qd̄ pollutū stupr⁹ 7 adulteriū manet. nisi q̄ n̄ meretrix lupanarib⁹ icludar. s̄ passim vbiq̄ diuolās feda pfituor. Iteu mibi poterit ne iste anim⁹ insons 7 sine culpa flagicij vltre⁹ cū isto corpore corrupto pmanere. Nō putat vllā eē corpis corrupti voluptatē. fatebor occultū nephas. p̄ce parens. p̄ceq̄ marite. 7 vos diu castiaz mentiu indulgete. Nō potui fateor tantā aio accipe tristitiam. nec ab illo p̄plexu mētē adeo ruocare. qn̄ sberit male obediētū mēbrozū illcebre. qn̄ agnouerim vestigia maritalis flame. illa tristis 7 iugta. 13 q̄liscūq̄ tñ voluptas ferro vlscēda est. vim aut̄ erit. si qd̄ in vobis romani spūs 7 scelus istud vlscia. extinguat q̄cūq̄ hūit aliqd̄ voluptatē. Nūmie sc̄ vires veneris. nolo q̄ vnq̄ tāti facinoris imago añ oculos vie mētē agat. nihil muliere mobili⁹ egritudine aicq̄ motus nedū mollit. s̄ nedū extinguit t̄pus si distulero. forsītā incipiet flagiciosa placere. Dūmitte ferro trāfigam s̄ p̄ce qd̄ ille violēt⁹ amauit. in q̄ pmū excitamētum libidinis infixis māmullis digitis p̄trectauerit suis. Nolite me ad mei m̄scdiam excitare. si vite parco. iam adultere parco. si parca adultere. iaz parca adulterio. si parca adulterio iaz placebit adulteriū. iāq̄ placebit adulē. Inceptū est in me flagiciū si vite morte. pbibeā ne aliqñ uiuet inceptū ex plere. nunq̄ scelus remanebit vbi inceptū. Credāt oēs mei infamiā timuisse nō mortē. qd̄ t̄tib⁹ pbare n̄ possum. sanguine meo ratū efficiā. 3. mi. aic incorrupte imaculate testib⁹ innocētie mee. apu 3. minoy 7 achaz dēt tribunal. ibiq̄ plē regiam violatē pudicitie 7 polluti corpis accusabis. Tuq̄ terrestre corp⁹. qz tibi cāz adulteriū pepisti. effundē aiam effunde cruorē. hoc omen vt h̄ie incipiat supbi regis 7 infauste plis excidium. Tuq̄ vir q̄ndam charissime. tuq̄ p̄ sanctissime q̄z aspectū pudore 7 infelicitate libent̄ mea effugio vofq̄ amici valete. nulli romane mulieri dēt in exemplū lucrecia vt sibi pfuadant impudicis licitam fore vitam.

Commendat frēs beati francisci de obseruātia.

Epī. ccccxix.

E Meas epūs senen. Dominico car. firmiano. S. p. d. Quis scribente cessare ad negocia fratrum beati Francisci de obseruantia p̄mendate modestius fuerit me silere. qz tñ ob memoriā diui Bernardini p̄teranei mei huic familie singulariter afficio. nequeo me comprimere. cogor assistere sancte familie. neq̄ mea patrocinia bis negare p̄ssum. que nō me solum s̄ omnes xpī.

fideles suis orationibus ac pijs operibus adiutant. vtinam esset in me auxilij co-
pia ⁊ aliquid posset patrocinium meum. pfecto nihil bis de seruis denegarem.
Nametsi sum ipse peccator ⁊ iniquitate circūdatus. diligo tamen eos quoz vi-
tam castam mundamq; video. quia quanto minus est in me virtutis. tanto eos
iuuare attentius deo. quoz pbitas in aperto est. At si nequeam meis actibus
deo placere hozꝝ saltem p̄mendationibus reddar acceptus. sicut em̄ pauidi ac
pusillanimes in filio seculari milites fortium viroz virtute saluant. ita ⁊ in beati
Petri nauicula prudentes ⁊ animosi naute. vecordes atq; ignauos seruiant remi-
ges. facit hoc religio beati francisci que apud obseruantes habet. Hec enim ve-
luti lectissima militum manus vndiq; xpianoz lustrat exercitum. nūc istam nūc
illam partem tuet. arcet insidias. impetum frangit hostium. semp armata. semp
in vigilia. semp in negotio. nobis vt ocium pariat. Scimꝰ q̄ntum sub Bernardi-
no senensi itaq; supne hierusalem curie hec religio ecclesie catholice p̄fuerit. q̄ntū
q; moto sub fratre Iohanne capistrano vtilitatis attulerit. ⁊ qd hec religio ali-
ud agit. q̄ que subere posuimus auangelium sentes ac tribulos ex agro dominico
diuellit. semen bonum seminat. zizaniam ⁊ lolium sarculo veritatis p̄cidit. exter-
minat auariciam. pellit libidines. fulminat illecebras voluptates. strangulat am-
bitiones ⁊ odia fugat. ignauie ac secordie stimulum adigit. ⁊ apiens in ecclesia die
bus singulis os suū p̄niam suadet. ⁊ vias domini in veritate docet. Hec sunt opa
fratrum q̄ de obseruantia nuncupant. Nescio cui h non placeant. Creto q̄ non
sunt omnino p̄cisa ab ecclesia membra. omnibꝰ hozꝝ gratam esse p̄uersione. nec
me dubium hꝰ quin sancta sedis ap̄lica bis xpi militibꝰ afficiat. Nam ⁊ romanꝰ
psules q̄ plurima huic familie p̄uilegia p̄tulerunt. q̄bꝰ ab infestationibꝰ hostiū
psuerat illlesa. Sz audio nouissimis diebꝰ non nihil suggestum beatissimo pa-
tri nostro nicolao q̄nto aduersus b̄m̄dī sanctam sacramq; p̄gregationem. Fere
em̄ sanctitatem suam lras eugenij p̄decessoris sui. que in fauorem hozꝝ de ob-
seruantia fratrum emanauerant. seu reuocasse seu suspendisse. qd minime fecis-
set nisi vt aiunt sinistre de p̄uersionibꝰ hozꝝ fratrum fuisset instructus. Ver-
niciosa res est lingua fallax ⁊ subdola. multumq; damni sepe in p̄muni affert. s ma-
gna vis veritatis. que d̄ omnium insidias facile ipsam emergit. Vita hozꝝ fratꝝ
in apto est. Non pōt abscondi ciuitas supra montem posita. Est hec familia q̄si
lucerna ardens supra candelabrum. que domum domini hoc est ecclesiam miro
splendore irradiat. Venit aduersus eam p̄nceps buius mundi. ⁊ nihil hꝰ in illa.
Fundata est domꝰ supra firmam petram. Nihil est quod in eam valeant aq̄lo-
nes. Et q̄uis credis hec celestis impatoris sustentata manu. neq; timeat versu-
cias serpentinas. cupit tñ eius consilio confoueri. q̄ locum magni dei tenet in ter-
ris. Nametsi domus ip̄a dirisusue demergi beati francisci nauicula nequeat. p̄nt
tñ ex inq̄linis siue ex nauis nonnulli p̄dicari. neq; omnino tuta est nisi ap̄lice se-
dis p̄sidio munita. Nautis nihil est de alto iudicio sacri senatꝰ censere. aut de pri-
ma sede q̄cūq; dicere. cuiꝰ opa iudicare in terris mortalium nemo pōt. non tamē
errare me putauim si apud dignatōz tuam animi mei secreta aperuerim. ⁊ qd
ex vsu crediderim. sapientie tue palam fecerim. Nam ⁊ hoc iurasse memini me
facturꝰ. cum sacris pontificalibꝰ initiarer. Ego vt apte loquar tua dignitate ve-
bement timeo. ne nouitas hec scandalū pariat. si fratres de obseruantia ad puen-
tiales migrare p̄mittant. Hoc em̄ in p̄mis non intelligo licitum esse. Nouete ⁊
reddite scriptum scimꝰ. Fuanda sunt q̄ sane mentis p̄mittunt puberes. Claudē
da est porta que ducit ad interitum. ap̄erta que mōstrat vitaz. Sunt p̄cerea
vt fama est supra viginti milia fratrum qui de obseruantia dicunt. Tota chrisi-
anitas his plena est non est leue tantam offendere multitudinem. incautum est
cum his contendere. Nꝰ si dicat multo plures esse p̄uentuales. doctrinamq; hozꝝ
p̄spicatiozem videri. p̄dicatōes quoq; in omnibꝰ vrbibꝰ audiri. Nihil moueor.
Parum p̄dest sermo cui vita contraria est. Neq; scientia sine sapientia p̄ficat.

Monasteria puenualium pminui ac ruerē cernimus. Observantium augent z florent. his pncipum aures patent. neq; pontifices aij aut alij pñtib; aduersant. Nihil em ab his parochialium iura ledunt. subsidio plebanis n̄ oneri sunt. Conuentuales aut nūc offertoria recipiunt. nunc de iure sepulchrali p̄tendunt. ob q̄s res acceptiores omni ip̄lo sunt obſuātes q̄ p̄uēuales. Taceo de vita diſpari que ip̄o nomine designat. mihi p̄fecto nō videt expeditis romanum pontificem banc familiam p̄stari debere. Et qm̄ tua dignatio veritati fauere ac diuertere scandala p̄ sua virili p̄ſeunt. p̄sumpsi s̄ tibi scribere. Intelliges ex lris cesaris animum. ei vtile cenſeo. p̄uideri. Frat̄ iohes homo dei est. ip̄l germanie q̄ſi p̄pham eum h̄nt. poſſet cum vellet eleuato digito magnam turbam facere. ſentō et his q̄ penes eum sunt egre ſibi eſſe qd̄ de bulla Eugeniū ſerf. s̄ homo sapiens ſpem vultu ſimulat. p̄mit altum corde dolorē. Quis ſcio p̄ſtantiam ei? imobilem neq; timendum eſſe q̄ ſp̄ aplice ſedis dignitatem ac eminētiam p̄dicauit retrocedere liguam. Decet tñ ſummi pontificis. p̄uidentia his bñfacere. eoſq; p̄ſolari q̄ de romana ecclia sunt benemeriti. q̄lem eſſe hūc iohē cum ſuis fratribus nemo q̄ ſapiat inſicias ibit. Nec bona venia viſiſſe veluerim. tua dignatio q̄ libera voce dico in p̄tem recipiat meliorē. meq; ſuo more p̄mēdatum habeat. Et noua ciuitate die. 17. Januarij.

Reſp̄bendit ſcribentem inſolito latino.

Epistola. cccxxx.

Eneas ep̄us ſceni. Ambroſio ſp̄anochie. S. p. d. Cincurellus pape tabelari? tuas lr̄as ad me detulit. q̄s recti? dixerim lituras. Neſcio grece an bebraice ſcripſiſti. Latine q̄dem minime. nō intelli? vn̄icum v̄bum. nec penes me q̄ſq; fuit q̄ tuos characteres cognosceret. pinde eſt igi? aſci nihil ad me ſcripſiſſes. reſuo penes me ſcripturam tuā. vt. cū rome veniam. tibi reddam z a te petam expoſitoz. Interim non eſt qd̄ poſſim rñdere niſi mihi gloſulas miſer! Vale z ſcias me dein cept latinā lr̄as non vñcios mercatorios vidiciſſe. Ex reſponſa die. iij. Maij. Anno. M. cccc. liij.

Tractatulus de educatōe liberoz p̄ eneā ſilulum editus. ad ladiſlaum nobiliſſimū būgarie z bobemie regem. cccxxxj.

Sereniſſimo p̄ncipi dño ladiſlao p̄ānanſoz ac bobemie regi z potenti auiſtrie duci. dño ſuo. Eneas ep̄us tergeſtin? Si quem vtuti opam dare. totumq; ſebonia p̄bere actib; optz. hunc eſſe te ladiſlae rex inclite nemo q̄ ſapiat inſicias ibit. Maximis nāq; regnis z ampliffimis p̄ncipatib; poſt q̄ tutele ſinieris annos expectans impatur? q̄bus niſi p̄ſummate prudentie fucris diu dñari non poteris. Regna vtuti parent z reſiſtūt vicijs. Sicut olim impatoris ignariū roma non tulit. ſic bodie regis deſidiam hungaria deteſtaſ. Nulli magis q̄ regnanti opus eſt ſapia q̄ pacto recte gubernauerit alios. Et quem p̄p̄? ſubuerit erro? rex inſipiens ſe p̄dit z p̄lm. Sapienti in meli? omnia cedūt. Per me inq̄t ſapia reges regnāt z legum p̄ditors iuſta decernunt. Tu q̄ dum puer agis. z cum natu gr̄adis fueris. optimis te p̄ceptis imbui ſines. Ad q̄s res puo care te q̄s maior tuoz exempla debebūt. q̄ romano impio cum maxina laude p̄fuerit paterni atz maſni p̄genitores. Et q̄ te genuit diue atz in delenda memorie p̄i albert? q̄b? deſignate ſediſſimum fuerit. Maior q̄ regna ſuſcipit. z virtutes q̄s ſuſcipiat p̄ſentaneū eſt. Succedis in nobilitate. cura vt mox ſimili inō ſucceſſor ſias. Nobilitas ſanctis veſtita morib; laudi vā. Nihil eſt nobile qd̄ viciouſum. Quis em̄ generoſum dixerit hūc q̄ indign? genere ē. z p̄claro nomine tātum inſignis. Sane vt animalia muta q̄uis laudatiſſo?ta penib; nemo generoſa optat niſi fortia. Sic homines appellari nobiles iure nequeūt. niſi vtute p̄pria p̄mēdati. Miſer eſt vt iuuenalis aie? aliencūcumbere fame. ne collapſa ru

ant subductis tecta columnis. Ad virtutem autem capescendam lraꝝ studia plurimum adiumenti pbeant. Nec cuiqꝫ magna qꝫ regi doctrina pgruit. Qd̄ intelligens romanus imperator francorꝫ regi cui tunc amicitia iunctus erat. p epistolam magiopere studebat liberos vti suos literis erudiri curaret. Illiteratum qꝫ regem nil aliud qꝫ coronatum alium esse dicebat. Nec ego Romanorum principes dum res publica floruit illiteratos esse comperi. sed domi atqꝫ militie. 7 in senatu 7 in exercitu dominatam esse doctrinam. manifestumqꝫ omnibus est postqꝫ exulse sunt literę omnes elanguisse virtutes. Nam 7 armate quoqꝫ militie infirmata est manus. 7 ipsi pncipatꝫ qsi pncipa radit. Socrates qdem vt est a boetio relatuꝫ fortuitas esse respublicas opinabatur. si rectores earꝫ studere sapientię pigresset. Soli naqꝫ pfecti sunt boies qꝫ ciuiles cuꝫ pbia ptes querit inmiscere. sibiqꝫ gemina vendicat bona. Nam 7 eorꝫ vitaz qꝫ pmuni fuit vtilitati. 7 summa cuꝫ tranquillitate nullis obiecta fluctibꝫ. p sapie studia vlsat. Principibꝫ igitꝫ qꝫ regnaturi sunt expiundũ est totis viribꝫ. vt 7 publica pficiantꝫ negocia 7 pbia vendicet. quemadmodũ p epibꝫ attinere videbitꝫ. Sic enĩ pecies ciuilia tractauit officia. sic archita tarentinꝫ. sic dyon syracusanꝫ. sic rabanꝫ epaminidas. qꝫ duos (teste plutarco) platonis pstat fuisse discipulos. Pectore nꝫos scipiones fabios. Catbones. marcellos cesares. qꝫbus summa laus summa eruditio fuit. Ad boꝝ gꝫ te modum cuꝫ tꝫus aderit cupimꝫ regnaturꝫ. vt fatigata magnis calamitatibꝫ bigaria. ac seuis erroribꝫ pculcata bobemia. te duce respirent. splẽdoꝫ riqꝫ pstino restituantꝫ. Quod. pculdubio pscqꝫmur. si spem quam de te pbes secuta res fuerit. Otorẽ naqꝫ bonũ de te hausimꝫ sic otor agri pteni cui dñs bñdixit. Magnũ est future pbicatis indicũ. qꝫ nec videre nec audire turpia potes. Nemo tibi nõ modestꝫ sodalis placet. Morales historias totis hauri aurbꝫ. indicesqꝫ fieri melior pceptoris tui monitu niteris. Si mihi qꝫ te instruit teqꝫ obsequatꝫ amat maxime. vir tum doctꝫ tum pbus de te locutꝫ ẽ caspar. cuiꝫ boitatu libellum hũc de te scribere sumꝫ aggressi. Precatꝫ enĩ summo studio nos fuit. vt aliqd scriberemꝫ ad eruditõs institutõemqꝫ tuam. aptum 7 ppendiosum. Optauissimꝫ hoc oneris alteri fuisse mādatum. qꝫ 7 pulciora 7 meliora qꝫ nos tradere potuisset. Neqꝫ enĩ tu es quem mediocritia deceant. neqꝫ nos sumꝫ qꝫ sublimia pstare valeamꝫ. Sz neqꝫ obsequium tibi neqꝫ pceptorĩ tuo volũtatem negare debuimꝫ. ne vel maiestati tue vel dilectioni sue videremur aduersi. nũc psertim qꝫ saluatoris nrĩ natalitia celebramꝫ. in qꝫbꝫ mos est fidelibꝫ xpianis inuicem munera missitare. donandum qdem tibi aliqd hoc tpe fuerit. Sz qd̄ est qd̄ clargiri tibi nostra paupertas queat. Non possumꝫ cum piscatore dicere. surge 7 ambula. qꝫ necbuiꝫ meriti sumꝫ. nec tu deo fauente b̄ indiges auxilio. Sz aux 7 argentũ nõ est mihi expiri lz 7 dicere. Quid gꝫ tibi donare aliud possumꝫ. qꝫ tui qd̄ mĩgri pabꝫ flagitatur. pstant auro atꝫ argenti vntum pcepta. qꝫbus si qd̄ equos vestimenta lapillosqꝫ pꝫulerit. is equo aut lapidi qꝫ sapienti viro similior est. Et bis gꝫ succinctus opusculum tue fuituti deuoueram qd̄ tibi nascente dño iuxta representatõs ecclesie tot annis institutũ dono daremꝫ. Nescio qꝫ pacto in manibꝫ creuit opꝫ. obscuritatem dum fugimꝫ. breues esse desinimꝫ. Est tñ opi modus. nec fastidientĩ plixitati nec tenebrose obnoxi bꝫeuitati. Tu paruum inunꝫ ex paupe domo benignꝫ suscipe boniqꝫ vsule. paruumqꝫ pꝫcio nõ vtilitate pensabis. Hoc enĩ libello quẽ in ptes qtuor diuisimꝫ. qꝫ regis pueri. que iuuenis. que viri queqꝫ senis esse studia dicantꝫ. vt ex claris auctoribꝫ accepimꝫ tue sublimitati monstramꝫ. Speramꝫ enĩ has omnes etates nõ ingressũ te moto. verumetiam egressũ. ad quas beate beneqꝫ dirigendas. qd̄ defuerit scriptis nrĩs non qꝫpe id paucum erit (ex alioꝝ fontibus hauries. Vale.

De puerorꝫ ingenio naturali. Et quomodo natura ipsa ceca est sine disciplina
Rubrica prima.

Omnibus q̄ ad v̄tutis culmē ducendi sunt pueris naturā in p̄mis bonā
z discipline capacē esse optz. S̄z hāc p̄stare neq; tuū est neq; humani stu-
dij soli? dei mun? est celestiq; bonū. Pauci rep̄iūt q̄bus natura indocil
sit. Sicut em̄ aues ad volatum. Quintilian? ait. eq̄ ad v̄rsūm ad seuiā gignūt
sic bois est pyria agitatio mētis atz solertia. Ecce t̄z atz indociles nō magis
fm̄ nāz q̄ p̄digiōsa corpa z insignia mōstris edunt. Et q̄uis aliū p̄stet in-
genio. nemo t̄n rep̄it q̄ nihil sit studio p̄secue? S̄z accipim? nāz tibi esse rectaz z
docilem: supest igit̄ vt disciplinaz z exercitatōz suscipias. Sicut em̄ ceca est sine
disciplina nā: sic sine natura macerata est disciplina. in v̄traq; parz momēti fue-
rit si subtraher̄ exercitiū. S̄p̄ice trib? absolutio p̄pat. Accede igit̄ fauēte numine
z accept? discipline regulis exercitatōz v̄tut? amplectere.

De in duobus p̄cipue pueris sunt erudiendi.

Odo sunt in pueris erudiēda. corp? z aia. de cura corpis p̄us. Nam in m̄ris
v̄tero q̄dem formari corpusculū p̄us: deinde aiaz infundi dicim?. Erudi-
tōnem deinde mentis annectem?. inēdum mixtum agem?. Quidam fieri
v̄trūq; simul cēnt ab infantia: z p̄mis vt aūt vnguiculis intipe debere institu-
tōz pueri. S̄p̄terita sunt h̄ t̄pa tibi (v̄nā nō ignaue) ad etatē tuam festinādū
est. ad h̄ te puer? hēm? audi p̄cepta q̄ dam? puero: dum te alloqr̄ teq; p̄moneo.
z p̄ceptores tuos q̄ tuam curam gerūt om̄es alloqr̄. Meminisse nāq; illos optz
eorz que ad troyanum cesare plutarch? scribit. q̄ publico p̄mone discipulor̄ deli-
cta in p̄ceptores refundi p̄memorat. dep̄auatū em̄ neronis ingeniū. nō defuerūt
q̄ seneca ascriberēt. Socrates cū malo iuductū bone indolis puer? asperisset. pe-
dagogum ei? p̄cussisse tradit. Relatum est a babilonio dyogene Leonidaz alexā-
dri p̄ceptorem q̄busdam illū vicij imbuisse. q̄ robustum q̄z z iam maximū regez
ab institutōe pueri sunt p̄secuta. Insulsi q̄ atz aio deliri sunt. q̄ filioz suoz curaz
q̄busq; z sine v̄llo delectu p̄mittūt. Ego illos aut eruditos eē voluerim qd̄ p̄mū
est. aut se nō eruditos scire. Nil em̄ p̄ius ē bis q̄ paululū aliqd̄ v̄ltra p̄mas lrās
p̄gressi: falsam sibi vt q̄ntiliani v̄bis vtamur. Sicie p̄sationes induerūt. Recte
igit̄ philipp? macero alexādro filio suo p̄ma lrāz elemēta ab arestotile tradi vo-
luit: summo illi? etatis p̄bo. Nescio q̄s error leonide locū fecit. Recte etiam pe-
leus achillis cure p̄benicem p̄fecit vt ei dicendi p̄f z agendi ductor: fozet z inḡr.
oportet aut̄ p̄ceptorz vitam nullis obnoxiam eē crimini b̄. irreph̄ensos mores
optimū exp̄imentū vt nec bēant vicia q̄ verant. Mon̄ sint austeritate tristes. nec
p̄munerate nimia dissoluti. q̄s nec odire nec p̄temnere iure possis. q̄z p̄mo pluri-
mū de honesto sit. ne ab his vicia discas q̄ postmodū sit opus dediscere. in q̄bus
eruendis magna difficultas est. z on? deo cēdi graui? est q̄ deo cēdi. p̄p̄ qd̄ Ti-
motheum daz in arte tibiaz duplices ferūt ab his q̄s alius instituisse solitū exi-
gere mercedis q̄ si rudes discipulos accepisset. Tecū certe actum est optime. q̄
tales sortit̄ es mḡros. q̄z si p̄cepta tenuer̄. z optimi viri possis z clarissimi regl
asseq; famam. H̄oz offm̄ est vt sicut coloni suis arbusculis circūponūt sepes. sic
tibi p̄sona laudabilis vite instituta admonitionesq; circūferāt. v̄n̄ rectissima mo-
rum germina pullulāt. honestat? em̄ fons atz radix est ltima disciplina. Tecū t̄n
monit? nō plagis agant. q̄uis em̄ cedi discipulos sit receptū. z Enisippus nō im-
probat. Juuenaliquz v̄ba ferant. Metuens v̄ge iam grādis achilles cātabat pa-
trij in mōtib?. Mains t̄n apud me pōdus b̄nt Quintilian? atz plutarch? q̄ ad
honestā pueros studia nō plagis aut v̄beribus. s̄ monit? z rōnib? ducēdos aūt.
v̄bera suos decet nō liberos. Mobilib? pueris z maxime regū maiorz laudes
ac vitupia q̄ verbera p̄moderatim asserūt. Illa ad honestā p̄citant. h̄ a turpitu-
dine cobibent. In v̄triusq; t̄n adhibēdus est modus ne qd̄ nimis sit. Pueri nāq;
in modicis celebrati lau datōib? intumescūt. nimia aut̄ affecti iniurijs frangunt̄.
animoq; deficiūt. at ex plagis odia surgūt que ad virilē etatē vsq; p̄durāt. Ad-
discenti aut̄ nihil magis aguerum est q̄ p̄ceptores odisse. quos tu si recte facere

volueris non minus alijabis q̄ ipsa studia. ⁊ parentes esse non q̄dem corpis s̄
mentis tue iudicabis. multum hoc ⁊ pietas studio p̄fert. Audi rursus Iuvenalē
Dij maior vmbreis tenet inq̄t ⁊ sine pondere terram. Spirantesq̄ trocos ⁊ in
vna p̄pectum ver. Qui p̄ceptorem sancti voluere pentis. Esse loco.
De cura corporis ⁊ q̄liter nutriendi sunt pueri.

De p̄ceptoribus sat dictum est. Nūc videndū arbitramur quō illi corp̄
tuo curam q̄bere dñt. Quam p̄suetudinem puenile corpus accepit. eandē
suare succedere tpe cupis. Cauendum est igit̄ ne nimis mollis enutriat̄
ne somno plus q̄ fatiq̄ est. aut q̄eti indulgeat. Mollis educatio quam vocamus
indulgentiam. nervos omnes ⁊ mentē ⁊ corp̄is frangit. Vitanda est plumarum
mollicies. berere sericum carni nolim. inēdum grossio lino vtendum est. sic sunt
mēbra solidiora. ⁊ laboris magis patia. Cūq̄ sis natura pulcerrim⁹ ⁊ digna sce-
pro soboles: studendum est vt gestus forme rīdeant. vt recta sit facies ne labia
detorqueas ne linguam sugas. ne vicium ebrietas? effin gas. ne huilem imiter d̄-
nalitatem. ne supin⁹ sit vultus. ne deieci in terram oculi. ne inclinata vtralibus
ceruix. ne inducere rustice man⁹. ne status indecorus. ne sessio irridenda. Ciliorū
motus apte retinēdus. recta sint brachia. neq̄ in p̄ferendis pedib⁹ rusticia. Nihil
pōt placere qd̄ non decet. Mouit hoc Philippus alexandri p̄. q̄ cum multis
q̄s bello cepat venundans. sublata impeditaq̄ tunica sederet nequa q̄s decore ⁊
vnius ex his q̄ venūdabant clamaret. Ignosce mihi philippe. nā a p̄e mihi amī-
citia tecum est. An sibi amicus esset homo infrogat. Et illo p̄pius accedere atq̄
submissa voce dicente. pariter inferius clamidem demittito. ita em̄ inept⁹ sedes
istum ait philipp⁹ dimittite. Nam q̄ beniuolus atq̄ amicus eet latebat. Seruan-
dus est igit̄ in motu omniq̄ statu decor. In q̄ re tam curiosi greci fuerūt. vt gest⁹
legem p̄scripserunt. quam cironomica vocauerūt. eam socrates p̄bauit. Plato
in p̄te ciuiliū actionum posuit. Crisippus in p̄ceptis de educatōe liberorū non
omisit. Sunt etiam corp̄is qdam certamina q̄ minime p̄tempi dñt. s̄ eius rei p̄-
ceptores audiendi sunt. vt q̄ntum satis erit in his laborēs. q̄ ⁊ apta qdam mē-
broz p̄positio simul ⁊ robustitas acq̄rit̄. Bona est in puer⁹ corp̄is habitudo bo-
na q̄s senectutis fundamēta iacit. Cūq̄ regem inesse p̄lis sepius oporteat. mili-
tariis certaminibus exercere pueros puenit. quem regni gubernacula manēt.
Bellum em̄ educatum in vmbra corp̄is habitudinē repudiat. Macillētus aut̄
miles ⁊ bellis affuet⁹ in certaminib⁹. pugiles feroces ⁊ struētus p̄lio. p̄ulsat aci-
es. Non q̄ ab resuerit te. quem sepe d̄tburcos pugnare ncēum erit. arcū in pue-
ricia tendere. fundam iactare. rotare. sagittam dirigere. Hastam iacere. eq̄s ascē-
dere. cursitare. saltare. inesse venationib⁹. nāscisci nandi piciam. Nihil est turpe
discere qd̄ lz boneffe facere. Audi virgilium de pueris ytaloz que referat. Matros
ad flammam p̄mū deferimus. seuoq̄ gelu duram⁹ ⁊ vindis. venatu inuigilat̄ pueri
siluasq̄ fatigat flectere eq̄s ludos ⁊ spicula tēdere cornu. Ceter⁹ nec puero ludos
inēdixerim q̄non sunt obsceni. ludere cum eq̄libus pila. quēadmodum tibi Jo-
bannes binderbach vir doctus p̄cepta p̄scripsit. ⁊ laudo ⁊ p̄bo. Est trocus. sunt
⁊ alij pueriles ludi. q̄ nihil turpitudinis hñt. q̄s tibi nonnūq̄ p̄ceptores p̄mitte-
re dñt vt sic laboris remissio fiat. ⁊ alacritas excitef. Non est sp̄ lris seriosisq̄ re-
bus incūbendum. nec inmensi labores sunt puer⁹ adq̄iendi sub q̄bus defessi cor-
ruant. ⁊ alioqn pondere molestiq̄ p̄ssi doctrinam minus māsue p̄cipiant. Plā-
te nanq̄ cum modicis alunē aquis. multis suffocant̄. Mosse opt⁹ vitam nr̄am
in duas p̄tes esse diuisam. in studium ac remissionē. Sic vigilie somnus par bel-
lum estas byems operosi festiq̄ dies laboris p̄dimentū est ociū. Itaq̄ nec labo-
rem sumere nimis. nec ocio nimis indulgere opt⁹. Moites em̄ disciplinaz vt a
platone dictū est labores ⁊ somni.

Quali cibo et potu pueris uti puenit.

Quod palia puerorum exercitia que regnum expectant glia dñt esse. Qualesq; ludia iam tenes. Nunc de cibo potuq; dicam. Modicis ac temperatibus, ut hieronimus ad rusticum scribit. et carni et anime utilis est. Assit igitur ratio ut tales et tantas assumas escas. quibus nec corpus oneretur, nec libertas anime pregruet. Et quis cibi refutandis sint que difficile digerant pñt. Quidendum tñ est ne delicatis assuetus cibarijs communia denum fastidias. Non sp̄ est in vrbibus degendū. Eris nōnunq; in castris. in siluis. in desertis locis ubi necium erit grossiorib; uti cibis. Sic nutriendus est puer. ne cum tempus expositulet. hominas carnes abhorreat. Adde quod bellatori hominī futuro puenit porrigere dapes. nō que delicatū s; que robustum corpus efficiant. Si quis p̄terea passulis. amigdalis. confectis ex succaro cibis. paruis ausculis. bedulis. agniculis leniorib; s; semper mensis vtaf; quibus denum insensibilis releuari restaurariq; poterit si cepit egrotare.

De superfluitate in esu quarundam patriar.

Tingā nūc aliqd quod multi ex tuis subdit; reprobat. Quis em̄ vel australis est vel bugar; vel bobem. que de frugalitate mēfay libent; audiat disputantem. Quid em̄ est quod in his regionib; maiorib; offerat pconijs abarior; luxurie et laute glia mēse. Quid est quod familia magis pbet magisq; p̄dicet. quod diuitis cene numerosa fercula. Ille magnific; inquit. ille celebradus. illi volupte feruierim. cui? culina semper format. semper vincta est. cui? gule nulla obstant precia. que splendide cenat. et raris et longe quesitis vti ferculis. Cui? cellaria reductant ferculis patent; omnib;. Sic histriones loqui. sic parasiti scurrę solent. quibus viuendi cura in solo palato p̄sistit. Et que sardanapalli sequentes ingluuiem. grauis collum mallet b̄re quod suum. Sed nihil est optime puer in dolis. quod eque effugere sapientem oporteat. quod viuere ad ostentationem. populares aures sequi. nō aut veram rationem vsq; adeo viuendi ducem b̄re. Spernendi sunt inanes rumusculi. fugiendi assentatores. Non est appetenda laus que ore ab infamia manat. Clarissim; patrucius tuus frideric; cesar. qui nunc monarchiaz tenet imperiū. tanq; sapiens tam sobrium se ostendit. non vino non cibo se implet. castigata prandia castigatas agit cenas. nō curat s; quod de se bibuli ferant. Sapientum namq; nō ebrior; pconia vcnaf;. s; ne longi euagemur. Quid sibi vult tanta ferculor; numerositas. que diuersitate carnum atq; sapoz; delectatōe puiuas que captiuos tenet. Nōne morbi et nimia saturitate p̄cant. Quot sunt que postq; gule voluptatem expleuerit. vomit; cogunt; sustinere molestiam. ut quod turpi; ingesserūt turpi; egerant. Afferebant ministri tui si sapient coraz te nō plurimas epulas. noli p̄finire numerz. que te regunt et sanitatis et v̄tutis et maiestatis et t̄pis et loci p̄sideratōz babeant. Impatoriam domū iulius cesar nisi solēne p̄uiuiū fuisset trib; voluit ferculis p̄tentari. Cesar august; in summo fastigij culmine secundario pane et pisciculis p̄tent; iubilus erat. Dicit aliq; quod nero. quod caligula. quod vitellius. Nunc quod p̄messatōes in modice frequētam. baud inficiamur. s; imitazio optimos nō pessimos et gloriosos nō illaudatos decet. Rursus adiciat alie in ytalīa ubi famem calor; extinguit. valiter in germania ubi frigus comedendi. puocat appetitum regulanda est mēsa. Necq; hoc negam. At nō multum comedere cui? ardet stomachi rabies. s; varia illum sumere p̄ciosaq; pbibem. Meminisseq; te volum; dicti p̄uiuiay vocabuli. Non em̄ ut greci. sic et maiores nri p̄potatōes p̄messatōesq; voluerūt. q̄si vini cibiq; gra pueniat. s; p̄uiuiā ut simul viuerēt. Socrates multos p̄terea velle viuere dicebat ut ederent et biberent. se aut; p̄p̄ea et edere et bibere ut viueret. Ad quem modum quicunq; selimitauerit is p̄fecto nō magnos sumpt; in cenis habet. paucis namq; et minimis reb; natura p̄tenta est. Aristoteles vir clarus et inditus cum de voluptate gustus atq; tact; .i. cibi et veneris disputaret. ab his p̄ficiscent; sensib; delectatōes solas hoib; communes esse cum bestijs asserbat. Atq; idcirco in pecudum bñ ferarumq; numero q̄sq; est; his voluptatib; impedit. Cetera

et rebus alijs pdeutes homini tm pprie sunt sicut apud macrobium in satir-
nalib⁹ Eustachi⁹ affirmat. Quis igit hñs aliqd humani pudoris voluptatibus
bis duab⁹ coeundi atq³ comedendi gratulef. q³ omnes sunt cum asino z suc. Sed
de venere adolefcentem magis q³ puez pmone facere oportebit. Interim cum
cenaz sumpt⁹ repbendim⁹. Catonis vno venit in mentem. q³ cū apud romanū
pplm in pdigalitate z in modicis sumpt⁹ inueberet. Quid inq³ difficile est adve-
trem oioem hñe q³ aures nullas bz zc.

Ne pueri imoderati sint in bibendo. z q³ turpe est eis vinum appetere.

Utrum cum delectatio gustus plerofq³ nō min⁹ in potu q³ in cibo detineat
Cauendum est tibi ne vel multib⁹ vel optimib⁹ fias. oēm q³ inebriem
vitabis. Sit moderata bibitio nō que mentem grauet s³ q³ sitim auferat.
Multuz succi in pueris est. lacte sunt z sanguine pleni. raroq³ sitim sentiunt. Ap-
petitore vinu pueri nō turpi⁹ est. Alus vini sicut Valeri⁹ ait. romanis olim fe-
minis ignotus fuit. Quid pueris ferem⁹ ne pueroz bachari mētes aut vini sur-
gentem ingenij rugulam⁹ mem⁹. Quis tbeutonico more in vas vino miscere
aquam. mibi tm nulla tōne psualum fuerit fumosum vinum nisi aq³ castigatum
pueroz mensis apponi debere. Relatum est mibi ex bobemis pcerib⁹ quēdam
fuisse q³ liberos ab infantia suos atq³ ab ipis in cunabulis solius. Maluitati aut
reuolq³ magnis z crebris haustibus assuefaceret. Sic em aiebat. Postq³ viri fue-
rint multūq³ biberint. nulli⁹ vini potentia mentem amittūt. Sic fortasse nutri-
tus fuerat Cyrus iunior q³ cum lacedemonios vt secum societatem inirent hor-
taf. Cor tibi dicebat longe graui⁹ esse q³ fratri. Nam z plus ingri q³ ille biberet
z meli⁹ ferret. Stulta z inanis cautio. ne sis aliqñ ebrius semp ebrium esse. non
pdunt q³ sic nutriti sunt mētem. cū maxime bibūt. s³ stultam adberētēq³ semp
ebrietatem ptiuāt. Non ibi memoria est. nō viuoz ingenij. nō bonaz cupid-
artium. nō glorie nō honestat⁹ studium. Vex ne cū istiusmodi beluis pfictari vi-
deamur. q³bus inf homines locū dare scelus arbitramur. ad platonem trāscam⁹
z quam ille diuinus vir de vini potu sniam tulerit audiam⁹. Hicem non passim
haurienda vina s³ modicis z honestis inf bibēdum remissionibus refici integra-
riq³ animos ad instaurāda sobrietatis officia sapient⁹ existimauit. nec diffugen-
das esse oino vini potatōes. q³ nullus ptiens. p³sus aut tpatus satis fidelis vi-
deri pōt. cuius vita nō inf picula viciez z in modis voluptatum illecebris explo-
rata sint. Nam tui libentie g³eq³ omnes puiuioz incognite sunt. q³ illoz oino
exps sit. si cum forte ad papiendas has voluptates aut voluntas tulerit. aut ca-
sus indixerit aut necessitas impulerit. mox deliniri z capi. neq³ mentem eius aim
q³ psistere necesse est. Muniēdus est q³ puer aduersus vinimaliciam. nō fuga sic
egypti faciūt. neq³ ingurgitatōe sicut bobemis placuit s³ animi vigore z pstan-
ti pntia. z vsus moderatōe tpatus fiat z ptiens. Atimur aut vino nō nobis vt
dominef. s³ vt calefacto simul refectoq³ animo si qd in eo vel frigide tristitia vel
torpentis verecūdie fuerit diluamus. qd tñc faciamus. cū modicum z tolerabi-
le vinum sumim⁹. Sint q³ puiuiā q³ te pte fiunt z in cibo z potu castigata. suisq³
regulis limitata. sobria sine lururia. ne vel anime vel corpis officia ppediāt. Nō
sit illic tristitia nec vult⁹ nubili. affit z aliqñ risus. Non laudo. Crassum quem se-
mel in vita risisse Cicero scribit. Nam saluatozem nrm risisse nunq³. alter⁹ q³ bo-
minis officium fuit. Affit in puiuiū grauitas s³ leticia nō erudat. Affit vo-
luptates s³ lasciuia nō inducāt. Affit musica oblectamēta s³ nihil turpitudinis
afferant.

De corporalis delitijs pscendis.

Quest⁹ q³ corpus adbus tractam⁹ cultum. silecincta platonis snia referent
eter est. Dis tantū indulgeri corpi vult. vt phie nstiteriū pstare possit. Qd
dictum prudens putam⁹. si reipublice curam sub phie studio volum⁹ pe-
neri. Nam q³ corp⁹ optime curāt. aiam nō q³ eius fustio vti bz negligūt. nihil ab

bis differunt. q̄ vt organa p̄fectissima possint habere q̄nni studio p̄quirunt. ar-
tem h̄o cui? ḡra p̄parant organa omnino despiciūt. Contra suandum est. Nam
castigare 7 p̄pescere eius impet⁹ velut imanem q̄ndam beluam oporteret. 7 ei⁹
aduersus animam tenerarios mot⁹ rōnis habena cōhibere. Pitagoras cum in-
tellerisset ex familiarib⁹ suis q̄ndam exq̄sīt⁹ vt pinguis fieret indulgere cibarijs
hic inq̄t non cessat molestiora sibi carcerem struere. B̄neus h̄o Pompei⁹ cui
magno cogitōe fuit. cū aduerfa valitudine laboraret. iussit medic⁹ vt turco ve-
sceret. Illum sui frustra q̄suere: Erat em̄ p̄ter anni t̄pus. Cūq̄ ex familiarib⁹ q̄-
dam dixisset fore vt apud Lucillum turci. quem penes annū integz nutritenē
inueniri possent. Tū ille q̄uis egrot⁹. q̄ndam nisi Lucillus studeret delicijs. viue-
re Pompei⁹ nō posset. ac diuissio medico patu facillimis ac vilib⁹ vsus ē. Illud
solum cibo curandum est. vt necessitas corpi tribuat. vt possit cē laboris paties
Itaq; ventri nō ad voluptatem. s̄ ad sustentatōz porrigere optz. Nam q̄ cenas
sp̄ atz coqs mēte agitāt epulazq; ḡra terras mariaq; p̄scrutant. miserabili ad-
modum fuitute p̄munt. 7 guissima d̄no tributa pendūt. mibi leui⁹ patientes. q̄
q̄ apud inferos penas vultu ignem diuidentes 7 cribo aquam ferētes. ac
p̄posum vas implere anbelantes sicut basili⁹ ait. Querit q̄d de vestitu ceterisq;
corpi cultib⁹ sentiam⁹. absolua; pauc⁹ q̄d arbitrer faciendū. Tonderi aut ani-
mari vltra q̄ necessitas sit aut miseroz est (testimonio dyogenis) aut iniuriarū
itaq; occupatū esse in corpi ornatu aut leuis est hois aut oino vani. aut illi⁹ q̄
p̄baz insidiat. x̄ginum matronazq; castitati. Obsuandum est supuacue molia-
ris ne plus corpi tribuas q̄ anime p̄modum sit. turpez regi fucrit. p̄pe nimiam
corpi curā effeminatū videri. Est aut adbibēda in omni cultu mūdicia. nō odio-
sa nec exq̄sita nimis. s̄ agrestēq; fugias 7 inhumanam negligētiā. Nam demo-
stheni 7 boetio p̄bo datū est. qz vestitu 7 cetero cultu corpi nitido venusto ni-
misq; accurato fuisse tradunt. Puero tñ 7 viro regi dignitas h̄da est. Medum
iacantie rumorē fugit in auaritie labat infamiam. q̄ nihil est in p̄ncipante de
testabilis.

Qz nihil est in terra p̄ciosi⁹ nihil p̄stantius illuminato intellectu.

Absolutis breuiter his que de corpi cura dicenda sensuim⁹: ad institutōz
mentis festinat oīo. In q̄ re p̄suadere volum⁹ nihil esse qd homines in ter-
ra possideant p̄ciosius intellectu. Cetera q̄dem humane vite bona pusilla
sunt atz indigna. q̄ mult⁹ laborib⁹ insectemur. Dulcra nobilitas s̄ alienū bonū.
Preciose diuitie. s̄ fortune possessio. venusta gloria: s̄ inconstans. Forma decēs
s̄ caduca puoq; durans tpe. Optanda sanitas s̄ p̄mutatio. p̄sus obnoxia. cō-
cupite vires s̄ egritudine aut senectute facile p̄abescūt. Nihil p̄stati⁹ intellectu
7 rōne. Hoc nullus fortune tollet incurfus. nulla calūnia distrabet. Lunq; reliq;
omnia tpe minuant. sciaz 7 rōem senect⁹ auget. Bellum singula trabens atz oia
ferens. solam doctrinam neq̄t eripe. Negaraz cū demetrius captam solo eq̄sset.
Stilphonē p̄bm illc oim nudū infrogauit. an suoz q̄cūq; amississet. Cui stilpho-
nē baud eq̄dem inq̄t. bellum effusiua ex stute spolia ducit. Ac socrates cū Bozgi-
as p̄contaret. an p̄saz regem felicem eē putaret. Mescio inq̄t q̄ntum stut⁹ beat⁹
7 discipline. Perinde ac bisce nō aut fortune bonis p̄sistat beatitudo. Acci s̄ di-
etum est 7 micōie p̄mendato Ladislai rex olim ditissime q̄uis regna tibi maria
debent: non tñ felix dici poteri. nisi stute p̄dit⁹ 7 aie magis q̄ fortunē bonis ha-
būdauer. Regna nāq; 7 opes nō magis possidentium sunt q̄ cuiuscūq; s̄ vt in se-
culari ludo nūc huc transiit nunc referunt illuc. Sola stut⁹ 7 viuēti 7 mortuo
stabilis est 7 firma possessio. Fureq; diuitib⁹ solō inq̄t. Et nos nō p̄mutabim⁹ cū
stute diuitias. Tibi q̄ cum diuitie affluāt. curandū est ne stutes desint sine q̄b⁹
nedum regis s̄ nec viri nomen q̄sq; mereat. Sicut byemi necia p̄ serenitatē pare-
p̄suevit. ita 7 boni 7 optimi ad senectutē stut⁹ viaticū in puericia vendicare dñt.

Quis nouit humane vite variabiles casus. Nihil est sub luna fixum nunc diuites homines sunt nunc pauperes. nunc regnant nunc fuiu't. nunc sanitate gaudet nunc egrotant. Nemo scit manere vespere vebat. Nemo tam diuinos bñit fauente crastinum sibi vt polliceri possit. Ob quaz re Thebe? vt scriptum apud Euripede Cicero refert. sic dicere solit? erat. Nam q̄ audita a docto meminisse viro futuras mecu' p̄metabar miserias. aut morte' acerbam aut exiliu' mestam fugam. aut sp̄ aliquā in ole' meditabar mali: vt siq̄ iniecta duritas casui foret ne me impatus cura laceraret repens. Sz nulla res est q̄ aduersus nouercat' fortunē imper? certu' q̄ p̄bia solame' p̄beat. Hinc iunior dyonisi? cū eiectus tyrannide ⁊ in exilium act' iutrogaret qd sibi plato ⁊ p̄bia p̄fuisent. vt eq̄ ridit animo facileq; ferres fortune mutabilitatē. Siue igit aduerse nobis siue secunde res fuerint. ad p̄biam qd est vtu' studium recurrere debem'. cui? potissime reges quenu'statores existeret. Pluria sunt nccia regi. q̄ sicut Aristoteli placet lex est qdam aiata. Magnu' ē regni pondus. qz nō tm̄ sui curam rex bre dz vt salu' fiat: s̄ ppli qz vt crevitam sibi multitudinē recte dirigat ⁊ iusticiam in viam salutis ⁊ pac'. Scriptu' est em̄: rex insipiens dissipabit pplm. sapiēs aut ciuitates ditat. Vere qz Aegeti' inq't. Huius est quem oporteat vel plura vel meliora scire q̄ principem. cuius prudentia dz omnib' p̄desse subiect'. Ideoq; saluam cū tanti ponderis q̄uitatē in se sentiret. optioneq; habuisset. vt q̄ vellet a dño postularet. Dabis inq't. tuo cor do cile vt iudicare possit pplm tuuz. ⁊ discernere inf bonum ⁊ malū. Pbilippus aut macedo cū alexandꝝ filium suū p̄moneret. iubebat eum vt ⁊ aristoteli m obfueret ⁊ p̄bie studeret. ⁊ adiecit. Ne multa huiusmodi agas que me penitet egisse.

Qz p̄bie studium sicut diuinibus sic ⁊ regibus vtile esse dinoscit'.

Quemadmodū tibi iaz p̄suasum esse putam? puero q̄ regnatur? sit necessarium est p̄bandi studio. P̄bia vō oim m̄ artium. quā plato vnum. Cicero inuentum vocat absq; lris baud facile capi pot. Nec te p̄mū ad diuinu' cultū. deinde ad ius hoim qd situm est in gener' humani societate tuum ad modestiam aim erudiet. ⁊ ab aio tanq̄ ab oculis caliginez remouebit. vt omnia sup̄ p̄ma media ⁊ vltima videas. Quis igit lris infundare noluerit qñ tant' ex bis fruct' p̄cipit. in qb' est boni ac mali noticia. q̄ nobis p̄terita referant. p̄ntia moderent. futura inducant. Sine lris ois etas ceca ē. Nec alieno carere ducatu pot illiterat' p̄nceps. Cūq; adulatorib' plene sint regum aule. q̄s rex p̄ncipi dixerit. An nō pducibile est regem lras nosse. vt in p̄hoꝝ libris ip̄e veritatē sibi v̄dicet. Demetri' q̄ppe valeri' Ptolomeū regem monebat. vt libros de regno impioq; sibi p̄paret atq; plegeret. Quicquid amici nō audēt monere reges. Nec in libris scripta repiunt'.

Quo tpe pueri lris tradi debent.

Quida est igit summo studio lris opa. s̄ quesitū olim fuit. q̄ tpe tradi lris pueros optz. An septimū annū n̄ placebat theodosio. qm̄ illa pueri etas ⁊ disciplinz capax ⁊ laboris paties videret. Idē qz p̄cepit herestbotenes. s̄ aristophones atq; crisippus qb' ⁊ q̄ntilian' assentit. nullū tps cura vacare voluerit. Fuisse igit ab ip̄is cunabilis incipiendū vt nutrices etiaz nō ni bil tibi p̄stulissent q̄s si fieri posset sapiētes. Crisippus optauit. ne qd ab illis p̄tagionis p̄bi posset. deterioꝝa nāq; p̄tinat' berent. ⁊ bona facile mutant' in p̄uius. Mañ' v̄mo sapiēti a p̄dit' ⁊ elegantia sepe filijs p̄fuit. vt de cornelia graccoꝝ m̄re pleriq; scribunt. cui? eloquētia in filijs redūdabat. Multū inest facū de sint an rudes. p̄uident an stulte que pueros nutriu't. siue m̄res sint siue alie queuis. Sz tu nutricis iam enasisti iugum. m̄rem clarissimaz ⁊ vltra modū eloquētissimā pus amissisti q̄ nouisse potuisti. s̄ omittam? p̄t erit q̄ magis culpari q̄ reformari p̄nt. a q̄ tps in q̄ nūc es veniam'.

Qualibus precipue instrui debent pueri xpiani.

O Redim? te instructu esse vt xpianu decet. o?es scire dñicam. Salutatōz
beate marie & gñis iobis euangelium. simbulum fidei. collectas qz plu-
res. Que sint moris pctā. q spū sancti dñi. q magna pcepta dei. q opa
mīsericōdie. que deniqz saluāde anime & in celū referēde sit via. psumsum tibi nō am-
bigim?. p pst hāc vitam repiri aliam. q bonis leta dulcisqz. malis amara sit & mo-
lesta. Hoc em nō sacri solum codices. s ipse gētilis qz ondunt lre. Socrates em
vt apud ciceronem legim?. duplices eē vias duosqz cursus aiay & corpore excedē-
tium diserebat. Nam q humanis vicijz atz flagitijs inqñauissent & totis se libi-
dinib? redissent. vel in republica violanda fraudes inceperunt. bis deuium qd-
dam iter esse sedusum a pñlio deoz. q aut integros se castosqz seruassent. eēntqz
in corpib? humanis vitā imitati deoz. bis ad illos a qb? eēnt. pfecti reditū facile
patere. Quid nos dicem? qb? euāgelia pñdicam sunt. Et q saluatoris incarnatōz
tot miraculis pñfirmataz scire magis q credere videri possum?. Nos qdem si re-
cte sapim?. hāc humanam vitam nihil eē arbitramur. nec bonū qd exīstīmādū
esse censebim? qd ad vitam alteram nō supēditat vtilitatē. Non itaqz dignitatē
nō amplitudinē maioz. nō corpis vires. nō formam. nō magnitudinē. nō a cū-
ctis boib? habitos honores. nō ipm impium. nō qdāqz dñi pōt in hac vita excel-
lens. s vltra pcedere spes nrē debebūt. & ad alteri? vite ppatōez cuncta nō liri.
Que aut illa sit vita aut q pacto illa viuā. plus negocij eēt oñdere qz nos impñ-
tia suscipim?. Maiores etiam auditores q ipse sis ad pñcipiendum res ipā reqñt
S; hoc solū dixisse sufficiat. si qz oēm post creatos boies felicitatem mēte pñpi-
at. simulqz in vnū pgerat vniuersum. quaz qdem ptem illoz bonoz adeqre ppe-
rit. s illi? vite bona oīa humana simul collecta. magis abesse qz vmbiam & som-
niū a veris reb?. Ad hāc porro vitam sacri ducūt smones p occultā nos erudiē-
tes. ad qz pfundū sentim dñi tibi p etatem venire nō lz. nō est ab re vt in alijs do-
ctoꝝ tñ viroz libris erudiaris. Est em & poetas sicut basili? ait actorib? & scripto-
rib? ceteri? & oib? boib? inherēdum. vñ nobis ad ingenij exercitatōz aliq sit vtili-
tas accessura. Sic dñi pteret? oēs colēdum lre clamitat. Quic te pñm dabis cō-
mendabisqz. h tu? est auctor. tuus pñ. tu? dñs. huic oīa debes. Quz oēs boies do-
referē grās debeant. tu illi maxime regñari & fuisse teneris. cui? munere factum
ē vt ret nascereis. poteras vnus ex plebe aut vn? ex rure nasci. S; inscrutabile
dei iudiciū in sublimi te solio collocauit. Nō efferni debes. nō tumescere. nō su-
pbire: qd tibi datum est. alteri dari potuit. Quanto maioꝝ es natu tanto debes
te humili? gerere. subijcere collum regi vni. inesse diuinis officijs. Nam cui diui-
nus cult? est cordi. facile reliqz famulant. Primū querite regnū dei scptura dicit. &
post h omnia adiciēnt vobis. Romani qzuis gentiles erant omnia post religio-
nem ponenda duxerūt. etiam in qbus summe maiestatis pñcipi dec? voluerūt. nec
dubitauerūt sacris impia fuisse. ita se humanaz rex futura regimina exñtia. si di-
uina subessent bñ atz pñstanc fuisse famulata. Quid nos vñ dei noticiā bñtes
facere vedem?. Cauene tibi religionē putes esse subiectaz qzuis maximi pñcipis
nomine gautes. Non dñs s fil? ecclie. sacerdotis impio in bis que dicta sunt dei
subiect? es. Theodosi? cesar qzuis potētissim? eēt & romanum gubernaret impiū
Ambrosio tamen Mediolan. ecclie pñsulatum tenenti collum subiecit. imperatā
qz penitentiam pegit humiliter. Constantinus autem maximam sacerdotio re-
uerentiam exhibuit. Iudiciū sup episcopis in concilio niceno ferre non voluit
asserens deos ab hominib? nō esse iudicandos. Nec mix. Aut em in epistola sua
Clemens. qui beato Petro in apostolatu successit. Omnes pñcipes terre & cū-
ctos homines sacerdotibus obedire. aut capita submittere debere. Eos aut a so-
lo dño iudicādos: qz sui sunt & nō alteri. Et quis est qui alterius iudicet suum.
Naz si ista non patiuntur homines. nō deus deozum & dominus dominantium
hec vllatenus patietur. Sic sanctissimus ille pñsul beatum Petrum eterne vite

clauigex p̄dicasse p̄memorat. Tu q̄ p̄s̄bros q̄ del ministri sunt bonorabis. non
sines opprimi. nō grauari. nō affici q̄busuis iniurijs. Nec dices inept? sacerdos ē.
in dign? imundus. nihil ad te. iudices bz. nō erit inultum qd̄ p̄miserit scelus. Tu
dignitatem ⁊ sacramētum veneraberis. nec audies disculos eno: ineq; iuuenes
q̄ tibi p̄ adulatōs fecis nitūf̄ psuadere.

Cum q̄bus expedit pueros p̄uersari.

Redit hic loc? ut q̄les tibi iuuenes p̄uivere ministrareq; pueros iusta rō
ne velum? palam fiat. Et hinc em̄ pōt vtilitas dominisq; reddidare. Sine
ergo q̄ tibi assistunt morib? instituti. nullum sit in eis viciū. non vtant
vocibus deprauatis. facile em̄ imitandis turpibus ac prauis omnes sum?. Et in
puerbio dr̄. Si clauto vicinus habitaueris ⁊ ip̄e nōnunq; claudicabis. Multū
est in teneris p̄uescere sicut virgilius ait. Caveant aut̄ p̄ceptores tui. ne q̄s tibi
adolescens assentat: adbereat. Est em̄ pestifer genius hominum q̄ laudat̄ que-
cūq; audiūt laudari. ⁊ rursus qm̄ vitupante vitupant. negant si q̄s negat. ⁊ af-
firmant nisi audiuit affirmantem. atz vt polipus ad ip̄em subiecti soli colorem
mutat. ita ⁊ isti ad voluptatem audientium s̄riam variant. pati ⁊ aduersus iusti-
ciam ⁊ aduersus deum testificari. si placitū esse putarint audiētī. Abigat ex tuis
edib? h̄ pestis. Sūt veraces tecum pueri veracūdi. pudici. modesti. cultores ⁊ sa-
nitatis. nō ficti. non fallaces. non p̄tinaces. non vinolenti. nō crapulosi. nō in-
iuri. Et his q̄dam hungaricum q̄daz patrinum q̄dam bobemicum. omnes autē
latinum s̄monem nōunt. vicissimq; obloquāf̄. Sic absq; labore ⁊ q̄si p̄ ludum h̄
omia p̄disces ydiomata. ⁊ alioq; tuos subditos p̄ teipm̄ poteris. Nihil est q̄ suo
p̄ncipi fauorem p̄li conciliet q̄ gr̄a s̄monis. Et indignus quodammodo regno
videt̄. q̄ p̄querentes aut aliqd̄ expostulantes regnicolas non intelligit. Auo tuo
materno maximi cordis regi tantum. p̄fuit liguas nosse p̄plures. q̄ntum p̄i tuo
nocuit ignorasse. Metridatem q̄ regnauit in ponto. q̄s non p̄mendabit q̄ vigin-
ti duab? gentib? q̄b? ip̄auit absq; interp̄te loquebat̄. Nec ego te plus australib?
p̄lis affectum q̄ bobemis hungarisq; voluerim. Tui sunt omnes eq̄li studio vt
rigendi. indignam rem agit teste platone. q̄ vnam p̄tem reipublice sic curat. vt
alteram deserat. Que res maxime sepe calamitatis causa p̄ncipib? fuit. Atz rō h̄
potissima est q̄ nobilissimam ytalie p̄uinciam subtraxit impio. Quia p̄tenti pa-
trio solo reges theutbonici nimisq; suis affecti laribus ytalie regimē neglexerūt.
Regna aut̄ min? amoz q̄ ferrum tues. s̄ amari q̄ non amat impossibile fuerit.
amoris aut̄ p̄ciatoris ligue p̄mercium. Tibi q̄ cum p̄ etatem lz int̄ctum est vt au-
dire p̄ te subditos intelligere ⁊ affari possis. Contingūt sepi? aliqua. q̄ tibi soli re-
ferre subditi velint. nec interp̄ti pfidunt. Princeps in sup̄ q̄ p̄ alium sp̄ loquit̄ ni-
hil recti magis q̄ regis nomen meret̄. Mulieri vt bomer? inq̄t faciturnitas de-
cus affert at non itam viro.

Quibus modis s̄monis vsus in pueris formari debeat.

Tunc qz de s̄mone incidit s̄mo. Quib? modis in puero s̄monis vsus for-
mari debeat dicēdum existimam? vt cum virilem togam induerit. non so-
lum loq; s̄ ornate loq; p̄udenteq; valeat. q̄ regi negligendum nemo puta-
uit. maxima nāq; p̄consa sibi op̄ant. q̄ loquēto ceteros supant. atz h̄ vna res fuit
q̄ vlixem est q̄uis imbellem pugnaci p̄fecit aiaci. Achilles nāq; postq; insempr?
est arma nō fortis brachium h̄ flozida ligna tulit. Mauidigif recte Ciceronis illud
nōnulli carpūt. Cedant arma toge. Concedant laurea ligue. naz vt idem cicero
dicit. Cum idcirco boies a bestijs differat q̄ aliq̄ p̄nt. q̄ demū laude dign? est. q̄ in
ea re ceteros supat̄. in q̄ boies bestias antecellit. At vos ligue q̄uis crudite ser-
monē magis q̄ taciturni p̄ncipis morē p̄bam? nō tñ imp̄meditatū puez. loq;
p̄medam?. Qd̄ em̄ in cōsulto ac temerarie dictū factumue fuerit id pulcr̄ eēne-
q̄t. Sup̄cogitati s̄mones nedū puerp̄z s̄ viroz q̄z plurima leuitate atz in curia
reuerti sunt. Considerata vō p̄inedicatio oīonem vagari nō sinīt. Quid dicaz de

pueris. qñ illustres oratores. Pericles ⁊ demosthenes se alloqui pplm recusarunt
qz ingratos se esse dicebant. Si qñ vñ ex tpe sinat dicere. extreme cām garrulita
tis instituit. Nolo tibi nimiam puero smonis patere licentiam. Māgne sapien
tie tempestiūm silentiūm est. Nōnunq̃ smone pstanti? plures dixisse q̃ tacu
isse penituit. Qd silentio retentum est effect⁹ facile. Qd semel edideris. reuocari
nullo mō pōt. Nam semel emissum teste flacco volat irrevocabile vbum. Quid
q̃ dicim⁹ cum ⁊ silentij ⁊ orōnis magna vtilitas sit. tenere te mediūm volumus.
neq̃ tacere sp̃ neq̃ loq̃ sp̃. Nōn exigim⁹ pitbagozeum id qñquēnale silentiūm.
neq̃ terfitis loq̃citatem. linguam dicebant veteres debere non esse liberam nec
vagantē. s̃ vinculis ⁊ pectore imo ⁊ de corde aptis moveri ⁊ qñ gubernari. nam
q̃ sunt faciles leues ⁊ importuni locutores. horz orōnem dñ existimati⁹ est in ore
nasci nō in pectore. Alire m⁹ homo? sapienti facundia pōnit vocem mittere
ait non ex ore s̃ ex pectore. Nampe vborz cohercende petulantie vallum positū
est dentium. vt loq̃ndi temeritas nō cordis tm custodia cobibeat. s̃ ⁊ q̃buldam
qñ excubis in ore positis sepiat. Cauēdum est se obijci possit id epicbami. Cū
Loqui nesciret tacere nō potuit. aut salustianum. Loqr inq̃t magis q̃ faciūds.
Opus est vt loq̃ndi vires radices agant. tum cū tps aduocari sandi libertas
det. Nīmia taciturnitas loquēdi facultatem adimit. Sicut em̃ q̃ longo tpe die
cti in vinculis fuerint. si posteri⁹ soluant. ob vinculoz psuetudinē nequeūt am
bulare. ita q̃ smonē diuti⁹ astrinxerit. si qñ loq̃ndū ex iprouiso fuerit pmutescit
Et aut recte formare smonē possis. qd attinet puero nō nībil dicendū est. For
māda este in p̃mis vor ne semine exilicate frangat. neue similis tremat. aut nīm
um boet. exp̃ssa sint vires. suisq̃ lris totis enūciens. nō excitant extreme syllabe
nō audiat vor in faucib⁹. atz expedita sit lingua ⁊ os. absoluti⁹ exp̃ssiozq̃ sermo.
Nomina qdam p̃ceptores tui vsusq̃ offerent tibi affectate difficultatis ex plu
rib⁹ ⁊ asprime coeuntib⁹ in se syllabis pcatbenatos. ⁊ veluti pfragosos q̃ citissi
me vt vuluas atz. puincias. Nam ⁊ demosthenes cū lingue tardioris eet. accept⁹
in ore lapillis solus sibi pnuiciabat orōnes. q̃bus emissis facillime ac expolite de
mam in senatu p̃cionabat.

Quales orōnes quos ornatus pueri scire dñt. ⁊ q̃ turpiloquia caueāt que so
lent bonos corrumpe mores.

Nis postq̃ p̃ceptis instituit⁹ fueris equales tuos orōnis ornatu grauita
teq̃ supare preudas. victor euadas tum in hoc tum in omni laudabili ex
ercatio. tolebis vinci. vicere gaudebis. Licet em̃ ipa viciū sit ambitio. fre
quenter tamen causa vñtutū fuit. ⁊ ille nīmz p̃mendandus est puer quē laus
ercitat. q̃ vict⁹ flet. quem gloria iuuat. Absit aut in omni smone turpitudō. qñ
actōis vmbra. vt ait democrit⁹ extat orō. Corruppūt atz bonos mores testante
aplo p̃fabulatiōis male. Qd ex meratō p̃ceptū hieronim⁹ astruit. Et qñ plerūq̃
smones q̃ festiuitatē hñt. latē aliqd admittūt mali. vt verena melle p̃mitra bi
bant. in omni turpiloquio imitāds est vlixes. q̃ seras affixit aurib⁹. ne sirenaz
cant⁹ exaudiret. Assit in colloq̃nto facilitas. in obulos p̃pellēto suauitas. in rñdē
to benignitas. Nam graues in collocutōib⁹ mores digna in se odia p̃bunt. Ab
sit in p̃tentōib⁹ p̃tinacia. vincat p̃udētia. obtineant rñones. nō solum vincere. s̃
forte vinci speciosum est. Teneda ē euripedis fñia. q̃ duob⁹ colloq̃ntib⁹. cum al
ter fuerit. eum longe sapiētiozem affirmat q̃ verba frenat. Absit in oib⁹ ṽbis iniu
ria. Nam mētin seruire viciū est. ⁊ a cūctis mōzib⁹ odio insectandū. Quantoq̃
dignior est q̃ mētin. tanto scēlus est de testabili⁹. Omne em̃ viciū iuuenalis inq̃t
tanto pstanti⁹ in se crimēbz. q̃nto maior q̃ peccat bñ. Sit insup sermo tuus neq̃
humilis neq̃ dēpsus nīmz neq̃ tumidus aut arrogās. Que tunc orō incūq̃
est. q̃ tenuis ē nūsq̃ mouet. quēadmodū corp⁹ nō solū incolūme: verū etiā bone
habitudinis ē op̃z. Ita ⁊ orōnem nō mō nō egram. s̃ etiam robustā ēē puenit
Maiores sunt h̃ q̃ possis cape. patebit tñ Vis suū t̃pue. Atz hāc sermonis mās

quam natura ministrat grāmatica dirigit. acuet dyaletica. Rethorica illustrabit
pbia pdiet atz pficiet. qbus de reb⁹ suo loco dicet.

Et memoriā puer exerceat.

Ecum loquendi facultas cui⁹ vba z sine laudē absq; ope mēorie esse n̄
possit. op⁹ est vt mēdiūz puer exerceat. hoc ingenij signum in pueris ē tri
plicemq; virtutem habet. sine labore pcipit fideliter retinet z facile imi
tat. Hūc dieb⁹ singulis est pmittendūz siue sint versus siue sententie graues ex
illustrib⁹ auctorib⁹. Memoria nanq; penu scientie dicē ac disciplinz z in fabu
lis mular⁹ n̄r appellat. qz gignit z nutrit. hanc tu in vtraq; pte iuuabis siue na
tura memor siue obliuiofus fueris. Aut em̄ roborabis habundantiam aut supple
bis defectū ac vsib⁹ pebis befiodi. Sic em̄ ait Paruula si tēptes supradixisse pu
sillis. Idq; frēquē pagas grādis cumulaf aceru⁹.

Hūc pmendat exercitium grāmattice artis.

Quia vō grāmatica doct⁹ ne cuiusuis ofitium eē dinoscit. ac plus in recessu
bz q; in fronte. pmittit. despataq; videri pōt. nisi ab ephebis puerisq; pci
piat. admonere te paucis volum⁹ ne banc ptemnas artem. qsi regio cul
mine minus dignam. Nihil em̄ ex grāmatica nocet. nisi qd supuacuum est. Cui⁹
maximos viros pstat fuisse studiosissimos. Ondit hoc in eplis ad filium script⁹
Marcus tul⁹ orator. idēq; pful z patrie tutor. Iul⁹ cesar summ⁹ impator. adeo
diligēs hui⁹ artis fuit. vt emēdatissimos sc̄pserit de analogia libros. August⁹ qz
octauian⁹ ppi⁹ grāmattice fuerit in eplis ad ipm cesarem scriptis manifestat. q
teste qntillano emendat⁹ dici calidum q; caldum mauult. nō qz id nō sit latinū:
s; qz sit odiosum. Non q; pudeat te discere qd maximi orbis pncipes magno nā
cisci studio curauerūt. Dixeram⁹ supra doctrinam regib⁹ nēciāz esse. q si par⁹ mi
bi babes fidei: regius ppha te pmoneat. Et nūc reges intelligite pcipit ille. eru
diniū q; iudicatis terram. Quō erudiri z disciplinam discere poteris nisi toti⁹
erudicōis initium z fundamentū accepis qd est grāmatica. Sz dedisti tu hactē
nus huic opam arti. nec inuit⁹ pceptozis tui monitis auscultasti. non tñ adhuc
pfect⁹ grāmatic⁹ euasisti. p̄gis em̄ adhuc discere pfect⁹. qb⁹ ex reb⁹ decreuimus
tibi nonnulla de grāmatica scribere. nō qz velim⁹ ipse te grāmaticaz docere: s; bre
uiter ipos fontes oñdēn⁹. ex quoz potueri grāmatici fiunt. ad quos vt tui p
ceptozes te ducant tanto magis optamus. quanto id magis tibi conducibilius
arbitramur.

Qz grāmatica habet tres ptes principales.

Grammatica sicut qntilian⁹ ait in latinum translata kraturam designat.
habetq; ptes tres recte loquendi scientiam. poeticam z alioz auctorum
enarrationē. scribēdiq; rōez. Distingam⁹ ex his aliquid quod tibi audi
re sit vtile z nobis dicere non in delectabile. Prima ps est recte loquendi sciētia.
Rectam locutōem hoc ideo acapim⁹ loco. que verbis aptis z nite p̄iunctis enū
ciat q̄uis alis viciosa z p̄car minusq; iusta fuerit. Si q; grāmattice recteq; loq
volumus. noscendus est verborz vsus. Aliqua nra sunt. aliqua pegrina. aliqua
simplicia. aliq; pposita. aliqua p̄ria. aliq; translata. aliq; vsitata. aliq; sica. atz in
his tota vis recte loquendi p̄sistit. vt bis apte p̄positēq; vtamur. Mōstra dicē
omnia que ab ytalicis inuenta sunt. vt amor lectio scriptio. pegrina ex oib⁹ p̄e
gentib⁹ recepta repiunt. vt a gallis. Reda ab hispanis gurdy q; vulgo stolidi re
putant. Et theutonici. marchio. Infinita vō ex grecis. vñ roman⁹ p̄mo vt plu
rimū vsus est. Et in vbis qdem grecis vtēdum est declinatiōe latina qusq; patif
decor. vt plato palemo. nō plato palemonq; dica⁹. qz rectus in oñ latin⁹ exire n̄
psucuit. Non tñ admodum absurde greca quoq; declinatio nonnunq; recipit z
p̄sertim in carmine. vt apud Virgiliū n. Audiat hoc tantum vel qui venit ecce
palemon. Et nobis idem alchimedon duo pocula fecit. Et orphea quē in medio

posuit et pballida amo ante alias. et aulay in medio libabant pocula bachi. Nec
pariebant antiqui in as greca nomina masculina finiri per rectum. ideoque apud
plerosque reperit. Enea pelca. Anchisa. bermogora at non viciu ceteri nisi pelcas ene
as anchises bermogoras dicere. ut iam latinu declinatio greca usum obtinuerit
Simplicia verba sunt amo lego. propter territ et his similia. Composita vero ut adamo
plego improbo perterritus. fuit quod positiōes aliqui ex duobus. ut perterritus ex p et terri
tus. Alii ex tribus ut impertit. ab in p et territ. Putat quod Cicero Capite ex eo
fieri quod est cape si vis. Et sunt qui lugaliam interpretent. Ludere per caput. Zugunt aut
verba ex duobus latinis integris ut supfui et subfui. Quis ex integris an posita sint
queri possit. aut ex integro et corrupto. ut maliuolus. Aut ex corrupto et integro
ut noctiuagus. Aut ex duobus corruptis. ut pedissequus. Aut ex uno et pegrino ut
biduum. Aut e contra ut antichato. Aut ex duobus pegrinis ut epiredia et antiphe.
Epi greca propositio est. Reule gallicum vehiculum neque grecus inde neque gallicus
dixit epiredium. Romanum suum ex alieno utroque fecerit. propterea vero verba illa dicuntur.
que illud suant ad quod primum denominata sunt. ut flumini quod aquarum multitudie
fuit semper. Torrens quod inundatio tumescit siccitate deficit. Atque in his cognoscere
dis recteque locandis non parua diligentia opus est. ut edem per templum dei per domo
magnum viri. non e contra dicam. Aut laborem per dolorem aut dolorem per laborem
ponam. Translata vero dicuntur que alium natura intellectum. alium loco prebent
veluti gemma. secundum naturam. preciosum lapillum significat. ex loco translata in locum
significare guttam potest. quam vitis putata mittere solet. seu pullulatem primo ve
ris tempore ramusculum. Transfert autem verbum ex loco in quod primum fuit. in alium in quod
aut ipsum deest aut translatum per ipsum melius esse videtur. Compellitur nos verba
transfere aut necessitas. aut utilitas. Necessitas ut iam de gemma diximus. Nec
enim nomen aliud habuit rusticus. quod se monstrantem primo ramusculum siue guttam
liquoris exinde manantem appellaret. Necessitate quod duorum boiem dicimus atque asperum.
quod non habemus. ipsum quod demus his effectibus vocabulum. utilitas bifariam diui
dit. quod vel significati vel ornati quod propriis translatis videtur. Significati dum vi
cimus boiem incensum ira. aut inflamatum cupiditate aut errore lapsum. Fratrum
enim et cupidum et errantem. proprie locuit sed inuenit significati. Ornati causa multa
inponi translata solent. ut lumen orationis. generis claritatem. orationum. pcellas elo
quentie fulgura. Modicus tamen atque opportunus translationis usus illustrat orationem.
frequens autem et nimius obscurat et tedio complet. Continuum vero in allegoria exit atque
enigmata. Nec parum iudicij necessarium est. ut que continua que vel de formis
translatio sic cognoscat. Non est perfecta mihi atque iocunda diui Augustini trans
latio videtur. dum in sermone innocetum inquit. Qui vero dicuntur martyrum flores. quod in
medio frigore infidelitatis exortos. velut primas erumpentis ecclesie gemmas quodas
psecutoris pruna decorat Cicero castratam morte. Affricani rempublica in epte
dici existimauit. Quid si illi audisset quod plitacu ait monitare verba. quod voces emu
lari in fas conatur. Usitata sunt verba que communiter videntur. et his tunc uti possumus
Cicero dicit que primo dura fuerunt usu moliri ne tempore suo satis audacter urbanum
dicebant. nec viuo Quintiliano practica atque hodie trita sunt quod antiqui vel sancta
dulum vel gebenas dixisset. si ista nobis lectio euangelica tradidit. Hinc id oratorum
verum reddidit. Multa renascuntur quod iam cecidere caduntque. que nunc sunt in honore
vocabula si uolet usus. Quos penes arbitrium est et ius et norma loquendi. Ficta
vocabula sunt quod sibi quisque nouit fingit ut apud oratium. inimicat resbes. Sed est ini
micitias facit. Idem quod verbi fingere vel alio loco. volucrisque sati tardauit alas hoc
est distulit. Seruus autem quibusdam verbis olim sacerdotes amasculari fuisse moris
ut amplius coire non possent. verbum est ex masculo fictum. sed non igitur omnibus verba fin
gere. verba noua. Quod enim ait flaccus licuit semper licebit signatum prout nota per du
cere nomen. ut silue solius patronos inuenerunt in annos prima cadunt ita verborum verum si
terit usus. Et iuuenum resu floret modo natus vigetque. ad eos referendum est. quod iam

orādo atq; scribēdo magnū sibi nomē fecerūt. Sicut thetētus qui primū dixit obsequiū et erat inuētor messalia atq; mirabiliū excogitator. Aug⁹. Qui medio cri sunt ingenio nō inuenire vocabula s; inuētis vti debebūt. In oibus autē vbi siue noua sunt antiq; siue nra siue aliena siue p;ia siue translata: null⁹ bonoz fuerit nullaq; laus nisi bene reb⁹ accomodef. Cūq; duo sūt tantūde significātia eo vti possat qd meli⁹ sonat vt facili⁹ intre ligat vt beatitudinē q; poti⁹ dicas.

De variatione dictionū et declinatione tēporū et casuum.

Ognita vō natura vborū diminutiones declinationes deriuatiōesq; p;no scire oportebit. et Demineris scabellū ex scamno: vinū ex villo. ex puo puillū. Ex pinna qd est acutū bipennē qd securis est vtrinq; habēs aciem. At ex recto qd bos effieri bouē et a lauādo fieri lotū atq; illotū. variant nāq; plurimū dictiones et in casib⁹ et tēpib⁹ et in numeris et in modis. vt bectradita sunt apud grāmaticos admodū diffuse. Nec ppositio p;icta verbis sp eundē resonare patit⁹ s; qnū vt cadat erci sit: calcat exculcat testimonio sūt: fuerit qd peperi ex vbo pascisco: descēdere put⁹. ierūt qd mime verū est. Pascisco nāq; pterito tēpe pasci sum et se format. nō peperi qd dntilian⁹ ab eo affirmat. pscisci qd est paco. Inuētū est cū in duodecim tabulis pascit: cuius est simile cadunt. at hoc ex cadō sumit⁹: sic q; et pascūt dixer⁹ ex paco. Cado cecidi pteritū bz. paco peperi. Ad b; adiciēda sūt genera ne masculinū dixeris qd femininū sit aut neutrum aut eōe. Post hec qd maius est pneriones vborū et nominū quo pacto fieri debeat. Sciēdū est vt apte. pnomina picipiaq; locant⁹. nec aduerbia ppositio interiectio neq; negligant⁹. Canendūq; totis animi viribus erit. vt in di verborū pnuincia tione barbarisui feditas ab sit.

Barbarismus cōmittit⁹ in cōmittione idiomatū.

Barbarismus qd ē ex multiplici manat fonte. Ex gente vt si latina in oratione vocabulū asrum vel hispanū vel theutoniciū misceas. quod non sit vsu latinum. Ex natura vt si insolenter minaciter ac crudeliter loquaris barbare nāq; dixisse videberis ex alteratione dictionū vt si detrabas vel addas vel varias syllabas vel lras aut de loco suo transcurrentes. vt tinga placentinus qd percula pro gula dicbat. duplicis ab hortenſio barbarismi notatus vicio. Hoc tñ apd scriptozes carminū aut veniā ſcpi⁹ aut laudē meret⁹ vt virgil⁹. Nec spes libra qerat nec cura peculi p peculij. Et alibi. Cingite frōte comas et pocula porgite detri. prior gite tāq; prior gite dixit. Et iuuenalis adiciēs syllabā de nerone sic ait. Quales sunt epulas ipsum glutisse patamus in duperatozē; p imperatozē metri mensura deposcit. Quedam sunt verba que si proferantur singula viciosa sunt. iuncta vō sine reprehensione dicuntur. Nam et dua et tre et pondo barbare sapiunt. Et duapondo et trepondo recte dici. Quintilianus affirmat. Nec barbarismus absuerit si que longa est syllaba breuiter pronunciaueris: aut corze ptam produxeris quod poetis ali⁹ uando pmissum est. vt italiam fato profugus lauiūq; venit. Virgilius enim italic primam syllabam que breuis est vbiq; pro ductam facit.

Qualiter et quādo cōmittit⁹ viciū soleocismi.

Soleocismi quoq; viciū multifariā cōmittimus vt cū suum rei nō reddidit genus: vt si hunc arbozē dixeris quod femininū est. Corrice tamē et amarū possum⁹ et amarum dicere cum sit vtriusq; virgilius auctor: si verbo vt participio vel ppositioni nō reddidit suus casus soleocismus adest: si vnū ad te vocans venite dicas. aut si plures a te dimittens ita loquaris abi: aut si dicenti quē video ita accurris. aut reus eris soleocismi si magnū peculiolū aut grandem te dixeris equaliū possidere q;uis improprie loqueris nō tñ cōmittis soleocismū. an et aut cōiunctiones sunt: si tamen requiras. hic aut ille fuerit in viciū cadis: Nec minus peccabis si pro illud ne feceris nō feceris dicas. Quia licet ne et non aduerbia sunt: alterū tamē negan⁹ et alterum vocandi est. In sacra tñ scriptura

reperitū est. Nō furtū feceris cū furtū ficti prohibet. sed ibi quoq; vt in poetis multa licenter q̄ signata magis dicunt. Quedā sunt que singulariter dūtaratē effecerunt. quedā pluraliter tm̄. Quedā per paucos casus dici volunt. cōmutata sō solcoasimū habent. Nec em̄ nēx mibi instat dicere licet: neq; mortēs imminet q̄uis 7 hoc aliqñ pmitat si referat ad plures. Mā vn̄ vnā tm̄ mori mortē pōt. Nec paternū mani sacra factio dicendū est. sed paternis manib⁹. Habēt autem nōnulla soleoasimi facie nec tñ viciosa sunt. vt tragedia thiestes. Ludi floralia 7 megalensia stemata: hec nominant frequētiōra quidē apud poetas: s̄ oratozib⁹ quoq; pmissa sūt 7 nomina feminina quib⁹ mares vtunt 7 neutra quib⁹ femine vt silla: catilina: iugurta: messalia: galba: dolobella: agrippa: glicerii: doctii: phi- lortii: eustochii. Nec viciū habent. In quibus omnib⁹ si quis vicio carere vult quatuor eū noscere oportebit. Rationē: vetustatē: auctoritatē: cōsuetudinez 7 ratione pūmū est transigendū 7c.

De analogia 7 etymologia.

Rationē que de grāmatica pōt analogia pōt et etymologia. Ex his tñ nō tantū ratio q̄ exemplū valet: quia cōsuetudini seruiūt: ob quā rem in- cepti sunt qui pertinaciter deriuationib⁹ aut similitudinibus magis berēt q̄ cōsuetudini. vt qui audaciter dicere volūt: non audacter 7 conire non coire. 7 frugalis nō frugilis oēs oratores aliud sequant. Analogia ex latini greco in lati- nū trāslata ppositio nūcupat: pōtq; dici similitū rō. Quis vis est vt illud qd̄ dubiū est. ad aliqd̄ simile pferam⁹? de quo nō querit vt incerta certis pbem⁹? vt si quera mus. finis femininū sit: an masculinū. simile illi sit panis. si dubiū est domu dicen- dū sit an hac domo: similia sint anus manus. Sī scire cupias an feruo. es. sit me- dia syllaba longa vel breui. Erūt illi similia prādeo spondeo pendeo q̄ spōdere prādere pendē faciūt: mediāq; pductā retinēt. S̄ multa est in his deceptio. Re- pertū est apud lucllū feruit aqua 7 feruet nūc ad oia vt sit feruio. is. it. Virgilius quoq; feruere litora late: media correpta dixit. Nos etiā in domo fuim⁹: nō i do- mu dicere solemus. Lupus 7 lepos nō min⁹ cōformia sunt q̄ panis 7 funis: lep⁹ tamē epichenū. lupus masculinū est q̄uis barro lupum femineā dixerit. Enniū secutus 7 fabium picto: em̄.

De etymologia que verborū requirit originē.

Etymologia que verborū exquirat originē multā habet eruditionē. Dāc aliqñ notitiōnē appellauerit. aliqñ veriloquū: sed qui vim potius intuiti sūt originationez vocitaret. Eius exinde marcus teliū in se posuit tam en se esse hominē frugi probare voluit. nō qz esset abstinēs. Mā id quidē mentiri non poterat. s̄ quia vtilis multis id est fructuosus vnde sit dicta frugalitas. Quis etymologiae quidā nimis studiosi verba paululū declinata varie 7 multipliciter aut correptis: aut productis: aut abiectis: aut detractis: aut mutatis de loco isis vel syllabis ad suū vsum reducere canant. Ita vt in paruis ingenijs a fedissima vsq; ad ludibria dilabant. vt sunt qui boiem ppterea appellari putāt. quia sit bu- mo natus: tāq; pū ni mortales ante nomē imposuerint terrē q̄ sibi. Licet em̄ ge- nesis testimonio aride nomē deus indiderit: nō tñ humū appellauit s̄ humi voca- bulū postea natū ē. Alij verba quasi ab aere verberato 7 stellā quasi luminis stil- lam. Et celibes veluti celites: qz grauissimo vacent onere: 7 wicennā quasi bian- nam dici stultissima ratione iudicāt qz duobus annis iulij cesaris obsidionē per- tulerit. Cū viuere iulio nondū cōdita fuerit: 7 in eius initio non wicenna: s̄ flauia- nū appellaret. Sed cui nō venia dabit qñ teste quintiliano magnus varro dece- ptus est. Is em̄ agrū ppterea dictū putat qz in eo aliquid agat. Et graculos qz gradatim volat. Quintilianus aut alterū ex greco duci: alterū ex vocibus suis denominari cōfirmat. Nec desunt qui ppterea miculā dici censeant. qz sola volat quasi mera volans. Sed nō est in omnibus originationib⁹ auscultandū: nisi fue- rint ab illustrib⁹ oratozib⁹ approbate: vel manifestaz deriuationē presepulerint.

vt consul a cōsulēdo vel adiudicādo. Mā 7 hec cōsulere veteres vocauerūt. Unde est illud rogat vt boni cōsulas idē bonū iudices. Nec te lateat et bimologian vt predictū est seruire cōsuetudini. Nāc triquatrā siliiciā nō triquadriā. Et meridiē nō medidiē dicimus. vetusta verba maiestas quedā vt ita dixim religio se cōmēdat. Mā que sunt a vetustate repetita nō solū magis assertores habēt: sed etiā afferūt gravitatē orationi nō sine delectatione: cū 7 auctoritatē antiquatq̃ babeāt. 7 q̃ intermissa sunt gratiā nouitati similiter pariūt. Sed opus est q̃ crebra sunt nec manifesta. q̃ nihil odiosius affectione nec vtq̃ ab vltimis 7 obliuiscitis repetita temporibus. Meminisse oportet fauorini pbi. qui vt est dictum apud agellū denotibus adolescenti verborū cupidissimo plerasq̃ voces nimis prestanti signotissimas in quotidianis cōmunibusq̃ sermonib⁹ expiment. Ennius inquit 7 fabrizius 7 comentan⁹ antiquissimi nostri 7 his antiquiores bozcius. Trigimera 7 plane 7 dilucide sū suis fabulati sunt. Neq̃ aruncoz aut siccanoz q̃ priuū coluisse itali apicunt quicq̃ dictasse pegrini reperim⁹: sed etas sue verbis locuti sūt. Tu aut pūde accū matre euandri nūc loquere sermone ad huc multis annis iam desito vteris. q̃ scire atq̃ intelligere nēminē vis q̃ dicas. Mōne homo incepte vt qd vis cōsequaris abunde ta ceres. Sed antiquitatē tibi placere ais q̃ honesta 7 pulchra 7 sobria 7 casta sit. Tuē q̃ moribus pteritis. Loq̃re verbis presentibus. Ad id quoq̃ a Cēsare excellētis ingenij ac pudētē viro in primo de analogia libro scriptū est. Habe semp in memoria atq̃ in pectore vt tāq̃ scopulū sic fugias inauditi atq̃ insolens verbū. Adhibenda est igit mōderatio ne vel nimia sint vel nimis obscura vel omnino refutata que a vetustate vna reperiuñt. Quis em̃ nūc nox pro nocte: aut ym pro eū diceret: at hec hñt duodecim tabule sic em̃ illi scriptū fuit. Si nox factū furtum fuit: si ym siue occiderit iure cesus esto.

Quos autores imitari licet 7 a quibus est auctoritas requirenda.

Auctoritas ab oratoribus vel hystoricis peti solet. Nec min⁹ a poetis qñ non magis hoc q̃ illud modulatio metri deponet. Qualia sunt immo de stirpe recūm 7 acree quo congersere palumbos. Et silice in nuda ex quibus scimus stirpem masculini generis. Et palūbem 7 silicem feminini esse: cum metram in mutatione generis nil requisierit. Sūm⁹ aut in eloquentia viroz iudicium pro ratione 7 velut erret honestus ē magnos duces sequentib⁹. Sed hoc quoq̃ videndū est ne nimīū antiquos imitemur aut nimis obscuros. Mā 7 si pōt videri nihil peccare qui vtis his verbis q̃ sūmī autores tradiderūt multuz tñ refert nō solū qd dixerint aiaduertere. sed etiā quid pfluaserint. Oio preterea cuius sūma vis est perspicuitas q̃q̃ viciosa fuerit si egeat interprete. Quis modo nocte cōcubia dixerit 7 hac noctu filio pendeat eutruria tota quis vtriusq̃ sit cinnius autor. Quis lucrū 7 habundum vt catbo. Quis gladiola sicut messa la pponūcauerit.

De vsu loquendi 7 deriuationibus terminoz.

Operat igit p̃suetudo certissima loquēdi magistra. Cui 7 rationes cedūt 7 vetustas 7 auctoritas ois parere cogit. Et edū ē f̃mone vt numero cū publica forma ē. Mā pene ridiculū fuerit. malle f̃mone quo locuti sūt homines q̃ quo loquunt. Erpocēbat rō vt inuidere te sicut videre te dicerem⁹ qd actius in menalippo dixit. Quis non florē librū inuidet mēū. Cicero tñ dicit hoc p̃suetudine probiberi iduare. vnde idus dicte sūt. vetusti eustrusoz populi idē esse aiebant quod diuidere. vnde vidua quasi valde idua. id est diuisa. aut a viro diuisa. Hodie nemo dixerit iduare quis nobis idus sit idusq̃ cōsuetudo dimi Terit. Nec diequante vel diequinti copulate. p̃ aduerbio quisq̃ scribere ausus fuit. Quis pompeiani versus suffragē auctoritas. qui est ex attelliana que matbia inscribit dies hic sextus cū nil egi dix̃ quarte. moriar fame die pristina. Eodē modo auctoritate non indoctoꝝ veterū reperitur dictum q̃ significabat die pristino

idē priore qđ nūc pūde dīcī: cōsuetudine magis hoc qđ illa probante. S; ē hic quoz iudicū nēcessariū. ne passim vulgus imitemur. Constitūedū est in primis quid sit ipm quod cōsuetudinē appellamus. Nā si ex eo qđ plures faciunt nomen accipiat: periculosum dabit pceptū vt quintilianus ait: non orationi modo: sed quod maius est vite. Unde cū tantū boni in pluribus que recta sunt placeant. Nō in multitudine sed in paucitate sapiētia reperit. Nec eloqūeria populi: sed est paucorū. Maximus est eoz numerus qui comas nuntunt 2 in gradus frangunt. Et qui perpotant in balneis qui summo studio cenas insectant. qui lucris ulciscit: qui libidini seruiūt. Pauci qđ ab his abstinent: ab sit vt illos imitemur. istos fugiam? qđ multi sunt qui verba latina deprauāt. Pro eo qđ est amare atq; uiscēq; veneris cupiditate: feminas bouifare huius terre populus dicit. Sūptus qđ fūit ab ityneratib? ceral: a vocant. Quādo vcturū quēq; significare vult ipē inquit nō veniet sed erit cito venire. Quid igit sequemur ne istos quia plurimi sunt. 2 loquēdi cōsuetudinē ex multitudine recipiemus: fateat hic error. Nōn cū quod viciose qđuis multis infiderit p regula sermonis accipiēdū erit: qđ nō vicia s; mores boni cōsuetudinē faciunt. Sicut ergo viuendi consensum bonozū sic 2 loquēdi cōsonantiā eruditoz appellari 2 imitari cōsuetudinē oportebit. Succincte tibi 2 admodū breuiter que sint fontes pume partis grāmaticę: nō expresseim? sed indicauim? quibus potare te tui poterunt: debebūtq; pceptozes pūstiani 2 alioz qui signate locuti sunt libros aperiētes. Hos interea secunde partis intentio qđ sit in medium afferamus.

De penitiam loquendi nullus assequitur nisi poetas bystozicos 2 oratores perlegerit diligenter.

Quoniam carbenate sūt inter se discipline: nec vnā quisq; ad ipsci pōt nisi lumē alterius cōsequat. Quis enim recte loquēdi penitiam habet nisi poetas vident bystozicos 2 oratores perlegerit. Quod rōnis est quod autoritatis est ac consuetudinis in grāmatica: vnde nisi ab his sumit: vult ergo secūda huius discipline particula non solum prefatos auctozes legi atq; intelligi sed oē scriptozū qui disertī fuerint 2 probati discuti genus. Nō propter bystozias modo: verū etiā propter verba que frequenter ab auzozibus sumunt: ideo cōducibile 2 necessariū est: vt ad colligendos pceptozes tui nō parum diligētes sint. vterez instituant vt ab homero atq; virgilio lectio inapier. qđuis ad intelligendū eozū virtutes opus esset firmiū iudicio. Sed huic rei supēst tempus. Nēq; em̄ semel legent. Interea vero 2 subtilitate heroi carminis animus puerilis assurger: 2 ex magnitudine rerū spiritus ducet 2 optimis imbuet. quod augustin? qđ probat in primo qui de ciuitate dei inscribit libro. Sed tibi non video quomodo greca tradi possit. cuius rei pceptoz abest. Dicrem aut etiā illa tibi addiscenda si facultas adesset. Nam 2 ad regnū bugaricū melius dirigendū cui greci cōplures subsunt nō parum cōduceret: 2 ad latinā orationē multuz tibi luminis afferrent littere grece: quas nō pauca latinozū impatores maximi didicerūt. Plus em̄ vnde inc valet magni cathonis auctoritas qui vel sener grecis litteris operaz de ait. qđ gaymarū qui eas lras turpe putauit discere quarū magistri seruiunt: s; nobis voluntas adest facultas abest: ideo de latinis dicam? quoz nō tanta inopia est vt cū his effice latinā eozonē nō possum? 2 pleniorē 2 ornatiorē.

Quomodo germanie ptes poetas despiciūt 2 theologiā colunt.

Quoturo mihi de poetis eozū lectiones suasuro. mihi turba illoz insulabit qui videri magis qđ esse theologi volūt. Quid tu nobis ex italia poetas adducis inquit: sanctosq; germanie mores enervata poctarū lasciuia cōrūpere speras. Nūqđ obiectū ē vt pbū a rōanis tuis marco nobiliori qđ et boliam consul poctā enīū duxit. Nūquid tuus cicero quē sequeris quē iunita ris in tusculanis questionibus recte poetas cōpctes a platone cōmemorat ex ea ciuitate quā finxit: cū optimos mores 2 optimū reipublice statum exquiret.

Quid boetius. nūquid poetarū musas scenicas meretriculas appellauit. **Quid**
 diuus hieronymus inquit. propterea se verberatū ab angelo dicit. qz litteris in-
 beret. secularibz. **Abi** tu procul a nobis atqz poetas tecū referto. **Hec** ab his in-
 risse quidā discrepabāt: quoz doctrina nō in textibz s in glosis beret: quicqz nihil
 ornati in iure ciuili reperiri censent. **Autē** ticoz libris quibus pauca iudicantes
 dicim. **Si** oēs qui sunt boies in germania idē sentiēt: libe tius migrabim. qz cū
 tanta ignorantia aut cecitate morabimur. **Sz** sunt etā bis in regionibz viri docti
 qui poetas z oratores magni ope colūt: nec argumentis mouent aduersariozū
 licet enim detractozes nobilioz tulerit nō tamē detrabēt multitudini cessit: imi-
 tatulqz ipsum est africanus maior: qui nō contētus poetā dilexisset statuā eiusdē
 cūqz suo z maioz suoz sepulchro imponi iussit: vt si decertatū de auctoritate fue-
 rit. plus ponderis in affricano nobiliozqz dixerim qz reliqua populi multitudo
 possit habere. **Hec** difficultatē auertit platonis auctoritas que a cicerone refert
Audi que cicerō subiunxit hēc eius verba sunt. **Sed** quid poetis irascimur: vir-
 tutis magistri pbi inuenti sunt: qui summiū malū dolorē dicerēt. **Atqz** subinde re-
 fert exempla phozū q multa: qui doctrinā introduxerūt pnciosam. **Qua** ergo
 rōne poetas excludit plato: eadem phos opo: tuisset expellere. **Quid** de theolo-
 gis dixerim. **Quis** error in fide nō a theologis pfectus. **Quis** arrianam induxit
 vesaniā. **Quis** grecos ab ecclesia separauit. **Quis** bobemos seduxit nisi theolo-
 gi. **Romani** quondā omne medicoz genus ex vbe pepulerūt: qz multa in his fa-
 cinosa sunt repta: postmodū vō castigatis fontibus innocētes receperūt. **Quid**
 oratores. **Nōne** ait cicerō ciuitates copulrimas propter faciendā maloz boim
 funditus fuisse delatas. **Sic** sicut nec oratores: nec medici: nec theologi nec pbi:
 oēs. ppter aliquos malos respui debent: similiter nec vniuersi poete. ppter non ul-
 loz vicia vni abbozendi. **Alioquin** z ipse plato fuisset ex ciuitate qua formauit
 cūciendus. **Cū** z tragedie deditus fuerit z carmina eius apud macrobiū scan-
 tur: ex quibz cōstat ipsum fuisse poetā: nec cicerō in ea ciuitate māsisset qui nō solum
 poetarū maximi cultor fuit: s libros qz tres de suis tpbz poetico more carmin-
 busqz descriptis. **Quod** ex boetio videt obiectū nō tam solutionē qz risuz meref.
Quis em cactinnum retineat: cū dānari poetā a poeta referat. **An** nō ē ipse boe-
 tius vir poeticus. **Nā** ipsa pbia que cū eo loquit: vt plurimū versibus agit z fi-
 ctionibus. **Quot** sūt ibi fabule: quot metroz genera. **Similis** illi videt boetius
 qui iurabat nō esse curandū. **Sed** nō hoc boetio imputam: magno tuz pho tuz
 poetarū sentiūt: s aliā illi fuisse mentē existimamus: de qua nunc dicere longum
 esset. **ad** hieronymū venio cui optare qui viuunt oēs sequi vestigia. **Sic** em elo-
 quētia vi eoz sanctimonia cūcti essemus p diti. **Quod** opus est illum obicere q
 postqz gentilia studia plustratus est oia: tñ demū verberibz affectū se dicit: feci me
 iudice hoc in negotio sicut in re familiari puerbiū est florentinoz. **Sic** illi aiunt.
Quin domi vndiqz opplexeris: tunc vt recte viuas memento. **Sic** caret hic vndiqz
 poetarū dictis: nec versus est vsqz eius: qui nō tullianam redoleat eloquentiā
 qz v z ciceronē z seculares quosqz codices abnegauerit. **Sic** de ceteris ecclesie
 doctoribz dixerim quoz faciendāz que muta fuisset alioquin illustrare poete.
Hec mirum cum doctor xpiani exercitus z orator inuictus apostolus paul poe-
 tarū volumina perlegerit quoz versus in epistolis eius inserti reperiunt. **Nam**
 quod ad titum scribit hieronymo teste. **Creten**ses semp mēdaces male bestie vē-
 tris pigri. versibus est epimenidis poete. **Alibi** quoqz mēnādi senariū posuit
Corumpūt mores bonos cōfabulationes male. **Hec** mirū si apud latinum me-
 itū nō seruat ad verbū expressa trālatio. **Cū** boeticus eadē lingua versus in
 prosa vir cobereat. **Latius** ad disputandū catipus z materia diues. **Possent** in-
 finiti penē adduci. qui lras seculares z psertim poetas cōfirmāt legendos. **Nem**
 pe ciprianus vir eloquentia clarus: z martyriofirmiano narrante mox def q ad-
 uersus denetrianū scribēs testimoniū vsus sit. pbarum z aplōz que ille ficta z

cōmentariā esse dicebat. Et nō potī⁹ p^{ro}boz 7 poetarū: quoz auctoritati vt ethni-
cus cōtraire nō poterat. S3 quid opus est alios post paulū citare testes: aut cui
fidē p^{ro}bebit: qui paulo nō credit. Sequat^r quisq; si vult errorem suū: nos cū paulo
ceterisq; sanctis 7 eruditissimis viris poetarū lectionū negdū nō vitabim⁹: s am-
plectendā ceteris modis legibsq; suadens.

Quā is omnibus poetis dictis adhibenda est mens.

Non em̄ possim quosq; poetas legi atq; his herere totos pueroz p^{ro}p^{ri}im⁹
maios. Nam cū pleraq; in his amatoria viciosaq; sint nō omnib⁹ que ab ip̄is
dicunt^r adhibēda est mens. Sicut nec theologi nec p^{ro}ph^{et}ie oēs audiendi sunt
Sed cum excellentiū viroz dicta aut facta cōmemorant tūc tota mente moueri
7 inflamari lector debet: maximeq; conari: vt ipse talis sit quales illi fuerūt. Cū
vō improboz hoim mētio incidit: fugiēda est illoz imitatio. Audi basilium sanctis-
simū atq; peritissimū virū. Hos inquit ille laudam⁹ poetas: cū nō iurgā referūt
neq; cū scurras aut amantes aut ebriosos aut dicat^r imitant^r: neq; cum diuite
mensa cantuq; dissoluta felicitatē diffiniūt. Minime vō cū de diis aliquid dicūt
7 maxime cū de illis ita narrat quasi plures sint atq; discordes: 7 pauloplus ca-
dem hec dicēda sunt ait de ceteris scriptozib⁹: 7 tūc maxime cū ad voluptatē legū-
tur. Et iterū: sed tunc potissimū oratores amplectimur: duz aut virtutē extollūt
aut vicia elimināt. In lectionib⁹ igit^r poetarū 7 alioz scriptoz imitari apes de-
cebit. At em̄ ex floribus ceteri nihil sumūt preter odorem 7 colorem. Apes vō etiam
mella sciunt inde excerpere. Ita qui nō solū festiuitatē sequunt^r: verboz aliquēz
fructū capere possunt. Nec insuper apes oēs pariter flores adeunt. nec liquos
adeūt eos totos absolunt: sed eo ablato qd op^{er}i suo aptum sit: reliquū omnera
lere sinunt. Nō possumus facere qui diuiberonimi rursus vtamur testimonio
vt inde remediū p^{ro}bere doceamus vnde vulnus fuit infectū. Hic cū in epistola
ad oratōrē vrbis scripta nō ignorasse paulū gentiles lras 7 vsum poetarū carmi-
nibus ostendisset: mor ira subiungit. Legant em̄ in deuteronio vbi voce p^{re}ce-
ptum mulieris captiue: radenduz caput sup^{er} cilia oēsq; pilos 7 ungues corporis
amputandos esse: sicq; eā habendā in cōiugio. Notq; de seipso subicit. Quid ē
mirū si 7 ego sapientia secularē p^{ro}pter eloquiū enustatē 7 mēbroz pulchritudinē
de ancilla atq; captiua israhelitarū facere cupio: 7 quicquid in ea mortuū est ido-
latrie: voluptatis: erroris: libidinis: vel p^{re}sando vel rado: habes iam formā le-
gendi poetas 7 autores alios. Cum em̄ id ex his exceperis qd veritati p^{re}sentaneū
sit: cetera oia trāsgredieris: 7 velut in rosis legendis sentes vitabis: Ita quantū
vtiliter scriptū est accipiēs: reliqua que nocere possunt dedinabis. principio nāq;
cuiusvis discipline que nā illa sit desiderare oportet: 7 ad finē dirigere. Et quonia
ex hac vita per virtutē ad meliōrē p^{ro}ducimur: virtus autē p^{ro}mulci a poetis mul-
tū ab hyzoziciis multo etiam magis a philopbis laudat^r: eozum verbis maxime
inherendū est. Nec enim parū habet vtilitatis cōsuetudo quedā 7 familiaritas
virtutū mētib⁹ pueroz 7 animis infusa recentibus: cum valde inherere soleant
p^{ro}p^{ri}e indelibiliter: que in tenera etate discunt^r: vnde borat^r. Quo semel imbu-
ta recens seruabit odorem. Testa diu. Sic ex lectione veterū 7 nouoz qui scri-
bunt p^{ro}videnter autoz duplex te auctoritas comitat^r. Nam 7 vitz studio virtutū
efficiēs meliōrē: 7 grāmaticā peritiāq; sermonis optimoz 7 ornatissimoz verbo-
rū 7 sententiarū magnā suppellectilē tibi cōparabis.

Qui autores quique poete pueris sint legendi.

Sed accipe rursus a nobis aliā regulā: 7 qui sunt autores tibi legendi duz
puer es noscite. Sunt poete: sunt hyzozici: sunt p^{ro}ph^{et}ie. sunt oratores. Nam
theologos in aliud tempus reseruamus. Quis 7 hoz multi sine p^{er}icu-
lo vt post dicemus tradi puero possunt. qui tñ ipsi p^{ro}boz nomine cōtinentur.
Nihil em̄ est quod ignoratū philozophia p^{re}tercat. In poetis legendū qui tibi ere-
dendi sint p^{re}ceptoris iudiciū assit. Inter heroicos virgilī cūctis p^{re}ferant: cui⁹
tanta ē: quęritatē atq; est gloriā: vt nullius laudibus crescere: nullius vitupe-

ratione minui possit. Apud quē dicendi singula genera que quatuor esse putant
breue: copiosum: siccum: et floridū studiosus lector inueniet. Lucanus gradis au-
tor bystoricis: et status admodū limitatus preteritū iri nō debent. Quidius vbiq;
tristis vbiq; dulcis est in plerisq; tamen locis nimis lasciuus: preclarissimum tñ
opus eius: cui methamorphoscos nomē indidit: ppter fabularū peritiam quas
noscere non parui fructus est: nullo pacto postergandū est. Ceteri qui carmine
scribūt heroico: remotissimi ab his sunt: versificatozq; magis q̃ poetarū nomi-
ne sunt appellandi claudianū et qui argonauticum scripsit minime contēndos
iudicaueris. Sathyrī apud nos hodie tñ tres inueniunt: borati? iuuenalis: per-
sius. potest et marcialis coquus satyrus videri: sed carmen satyre legem preterit
Horati? vir fuit multe eloquentie: doctrine virgilio parū minor: vtilis est vbiq;
sue odas sue poetriā sue sermones sue eplas legens. Sunt tamen in eo q̃daz
quetibi nec legere volueris nec interpretari. Iuuenalis alto ratis ingenio ple-
raq; nimis licenter locutus est. In aliquibus autem satyris tam religiofum se p-
buit vt nostris fidei doctoribus in nullo cedere iudicat. Persius nimis obscurus
est: vtilis tamē. Marcialis perniciosus q̃uis floridus et ornatus: ita tamen spi-
ritus tenus est: vt legi rosas absq; pūctione non sinat. Elegiam qui scribunt oēs
puero negari debent. nimius enim sunt molles Tibullus propertius catullus et
que translata est apud nos sappho. raro nāq; nō amatoriaz scribunt: desertosq; cō-
queruntur amores. Amoueat igit. aut ad firmius etatis robur referuntur.
Comedi plurimum conferre ad eloquentiam possunt: cuz per omnes personas
et affectus essent. Ex isto genere tñ duos habemus plantū atq; terentium. Tra-
gedic quoq; peritiles sunt: sed latinū hodie preter senecam (qui fuit magni se-
nece nepos) nullum habemus nisi gregoriū corario venctum qui memneretis fa-
bulam que apud ouidiū habet in tragediā vertit. Quā in oratione grauitas
et elegantia requiratur. illam in tragedijs banc in comedijs reperies. Anni aduer-
teret tamen preceptorem oportet: dum tibi comedos tragediosq; legit: ne quid vi-
cij persuadere videat. Sed personas que loquunt et effectus qui sequunt consi-
derari ponderariq; iubeat.

Qui oratores legi debent et q̃ cicero pre omnibus.

Oratoz qui legi possunt maxima turba est: sed omniū candidissim⁹ est ci-
cero: qui iocundus incipiens: tibus et apertus est satis. Nec prodesse tñ s̃
etiā animari potest. Cuiusq; de officijs libris tibi nedum vtilis verū neces-
sarios arbitroz. Scripsit et ambrosius ad eius imitationē de officijs non despiciē-
dum opus quod cū illo legendū aptissime putauim vt que fidei nostre ex cice-
rone nō consonant ex ambrosio moderamen accipiant. Sunt opera lactantiū li-
matissima. Nihil hieronymi non expolitū augustini sunt emēdatissimi libri: gre-
gorio vti nō inutiliter potes. Nostri temporis leonardi aretini: guarini vtrōnē-
sis: pagii florentini: ambrosii monachi camaldulensis volumina tersa sunt. legē-
tibusq; fructifera. Sunt et bystoricis legēdi pueris. Linius atq; salustius q̃uis ad
eorum intelligentiā profectū sit opus. Iustinus et quintus curcius et que petrus
paulus transfudit arrianus: in quibus vt nō fabulosa sunt. Alexandri gesta per-
ri debebunt: quibus adiūgi valerius bystoricus et phus simul nō indignus. Sue-
tonius puero non est committēdus. Ex geneti quoq; ex regū libris: ex machabeis:
ex iudith: esdras: better: ex euāgelij: ex actibus aplorum tēporū non sine magno
fructu recipiunt. Bystoria nāq; vt dicit cicero est testis tēporū. lux veritatis: magi-
stra vite. nuncia vetustatis. vtilissimū ergo est bystoricis cōplures nosse: atq; in
his se exercere. vt alioz exemplo vel vtilia sequi vel notia vitare scias. Nō tamē
vsq; ad supuacū laborē te volum⁹ occupari: s̃ receptas aut a claris autoribus
memoratas satis ē bystorias didicisse. Nullo aut pacto vel bobemoz bystorias
vel būgaroz atq; his similes si impensae auiditas fuerit tradi puero pmiserim
Sūt enim ab indoctis scripte: multas ineptias cōtinent: multa mendacia: nul-

las finias: nullas ornatius. *Ma* q̄ ait plinius huius liber est tamalus: et quo nō
possit aliquid utilitatis excerpī: ac p̄terea scriptorū genera quibus lectioni p̄mitte
re videat: non ad pueros referri: s̄ ad viros iā doctos debet. Pueri nāq; nisi ab
initio rebus optimis imbuant: ingenia deprauant. Nec possunt verū adipisci iu
diciū. Tātūq; de secūda parte grāmāticē satis dictū ēē putato. Sztamen pueris
bos auctores nō ingeri: simul neq; oēs tibi de necessitate audiēdos nos arbitrari:
z oi curāq; studio dūferim? ne cumulatio laborū nimīū odiosas tibi lras reddat.

De reges z principes erudiri debēt in scribēdo.

*Q*uā grāmāticē partē superius in orthographia dictū est p̄tineri: doctrina
bene scribendi leuiuscula: res fortasse videbit: si tibi de hac quoq; pte p̄ce
pra tradiderim quasi ridiculū sit. Regē scribēdis sēlis occupare: beneq;
scribere ac velocēq; ab honestis vero negligi soleat. S̄ nō est alienū banc etiam
regi puero tradi p̄tem: que ad cognitionē z intelligentiā auctōrū nō parū iuminis
p̄bet. Aeteres quidē cēsaes relatū est cōplures scribendi peritissimos extitisse.
Māri mus pōtifer qui nūc romane p̄sudet cedesie nicolaus quint? ornatissime
scribit. Et antecessoris sui filis virtus fuit eugenij quartī. Nec patrulis tui glo
riofissimī principis cesar. s̄ friderici scriptiōne quisq; reprehenderit: Quis em̄ ra
ro principem scribere oporteat: cauēdū tamē est dum scribit: ne muscartū lituras
sed margaritas potius pingere videat. Que res alphonsi maximi z aliquando
excellētissimi reges laudes nō nibil obnubilat: dum lris que de curia scribunt
sup̄m p̄rium: nomen adiūcens serpentes figuret an litteras ignorat. Quod vi
ciū vt tibi desit. aspice que circa orthographiaz monemus. In tenui labor est vir
gilius ait non gloria.

De forma litterarū seruāda in scribēdo.

*Q*uā orthographiā in duas diuidimus ptes. altera est vt nitide. altera vt recte
scribas. In p̄mo videndū est vt demēta in suis caracteribus affingant
vt neq; macra sint neq; corpulenta: vt que rotunda que quadrata q̄ oblō
ga: que rectora sunt: suā formā custodiant. Et hic quoq; duplex modus est: alter
modernus: alter antiquus: vetustatū forma lrarum legibilior est mūdior: castior
ac grecis a quibus originē duxit p̄pinq̄ior. Quēcūq; modū sequi puer voluerit
in eo necessariū est exemplū dari sibi pulcherrimū atq; emēdatissimū. Optima
nāq; sp̄ ad imitādū p̄poni debet. Que si nō possunt attingere: hoc tamē p̄stāt
ne cū vltimis despiciamur. Prouidendū quoq; nō inutiliter fuerit: vt versus ad
scribendū assumpti finias habeāt nō ociosas: nec nomina barbara contineāt: sed
honestū aliquid moneāt: ex clavis electa: poēta z auctōribus fama celebribus vt
sic puer quasi p ludū p̄hari discat z scribere. In secūda parte q̄ rectam scriptu
ram intuei plures tradunt regulas: noscēde sūt vocales: cōsonātes: mute: liquide
z duplices littere. Consideranda sunt verba simplicia quibus signent elementis:
vt cōpositorū simul observatio fiat. Sed hoc quoq; multā patit exceptionē: plu
resq; sunt z in dedinationib? z in cōpositionib? ne dum litterarū: versuetiā sylla
barum mutationes. Verba vō simplicia quibus scribenda sunt litteris: vsū ma
gis q̄ regula discimus. In qua rehnagnū prebet adiuvamen lectio poetarū. In
quibus mensurari versus breues aut longas syllabas demonstrantes: aut dupli
can lras aut detrabi iubent. Hac rōne perdoctū est oppida plitters duplicata
scribi oportet: q; poete longā eius primam syllabam ponunt: vt est illud virgilij
Tor congesta manu preruptis oppida saxa. Breuis enim prior syllaba fuisset si
vnū tm̄ p sibi retinuisset vt est oportet. Opportunus autē quis ab eo descēdat du
plicare p voluit: sicut vsus doctōrū manifestat. Regule vō que de mutatione lit
teraz tradī solent: compositionē plerūq; respiciunt: que cū p̄positionibus fie
ri solet. Expedit ergo nosse quō ad p̄positio cū diuersis dictionibus componat
z aliquādo d mutat in sequentē litteram a qua dictio incipit cui iungit. vt curro
accurro. sero assero. gero aggere. ludo alludo. nuncio annuncio. porto apporo.

rideo arideo: surgo assurgo. tollo attollo. De ceteris cōpositionibus que cum dictionibus sunt ab his incipientibus. s. cū ad s̄positione cōponant. aliquā autē perdit vt aperio ex ad 7 perio: agnitus: aspect⁹: ascēdo: asto: ascribo: astruo qđ vbiq; seruandū est. quando dictioni iungit ad que. a. g. n. s. p. s. t. siue qua consonante incipit. In ceteris hō immutata d̄ manebit: vt adhibeo: adhibeo: aduoco: aduoco: non vt pleriq; volunt acquirō. In quo forsitan hodie cōsuetudo rationē vicerit. Ad 7 sum quādo simul cōponunt: sunt qui adsum 7 qui assum feribunt. 7 tam docti hinc atq; inde sunt: vt in vtrāq; partem videri possit valere cōsuetudinem. Absum 7 apsum: obtinus 7 optim⁹: vt quintiliano placet scribi potest. quia b 7 p sonum cognatum habent. Preteritum hō verbi absum 7 assui reperiunt scriptū 7 absui: s̄ hoc rōni magis congruit. Ab autē prepositio non cōsueuit b̄perdere cum quācūq; dictione societ: vt abdo: abito: abero: abripio. Ad si b̄ mutatur in consonantē sequentem ex ad potius q̄ ex ab facta opulatio videtur. Amitto tamen non abmitto scribere consuetum est: 7 absperto s̄ interposito figurat cum sit ex ab 7 porto.

Quomodo cōsonantes geminari possunt 7 littere mutari.

Nescit autē oportet scriptorē nullā cōsonantē geminari posse: si sequat aut p̄cedat cōsonanti. nisi L fuerit ante R que sequit aut p̄cedit vt affluo. affringo: suffrago: nō dicimus trāssumo q̄uis ex trās 7 summo cōpositum sit. Possunt tamen tres consonantes inuicē concurrere si nulla geminat vt obsecrus stratio sextus. Nam. r. duarum consonantiū vin tenet c b̄ simul g s. Ex prepositio quando dictionibus adiungit ab incipientibus: non patit s̄ summi concurrere sed abijcit illā. vt exurgo: exango: exanguis: extinctus. Et si cū dictione cōponatur ab incipiente r mutabit in f vt effugio: effero: effrigo. In ceteris nec mutat nec mutat: vt excurro: exquiro: expello: extendo: extlex. Nec alia reperit ab L dictione inchoans que cū ex cōponat. Et hō prepositio plerisq; dictionib⁹ adiungitur: ad quas ex cōponi nō pōt: vt si dictionis prioz littera d fuerit: vt educo vel cōsona vt euoco: euaco: eueho: vell vt eluo: vel n vt enitor: vel m vt emineo: vel r vt eruo: nec geminant quouis modo tales consonantes q̄uis eicio p̄ duplex ij scribat. qz secundū i vocalis est non cōsona: seruatq; verbum eicio p̄ totā declinationē duplex vnū scz consonans 7 aliud vocalem si cum elittera sequit: vt eieci. In prosa quoq; verba quouis a iacio venientia p̄ duplex ij scribi debent: vt eicio obijcio: reijcio: abijcio. In carmine hō aduertēdū est: an longa sit an brevis p̄or syllaba: si longa est duplicat: si brevis simplex erit. Quisq; enim horum verborū vsus apud virgilium reperitur. Litire pascentes a flumine reijce capellas. Necē in q̄nto pede procleumaticus: vt quibusdā visum est ovidius. Quid mihi liuor edax ignauos obijcis annos. Apud statium. Pectoraq; inuersis obijcit fumancia muris. Et itez. fontibus intentos abicit monstratq; cruozes. Atq; alibi. Abicit tectorē culmine summo. Coniunctio quoq; p̄ duplex ij scribi. Quintiliano placet: ius 7 con quādo cōponunt cū dictionib⁹ ab L vel M incipientib⁹. In sequentem mutant litteram 7 geminant: vt ludo: illudo: colludo: ruo: coruo: immuto: cōmuto: immitto: est aut con prepositio inseparabilis que nō inuenitur nisi in cōpositione: 7 quando dictioni sociat que vocalem vel aspirationē habet in principio: amittit in vt cohereo: coherceo: cohorro: fallit in hoc verbo comedo: cōposito ex con 7 edo: vbi propter consonantiam meliorem non abijcitur n̄ sed cōmutatur in m.

Quō variant lre 7 derinent dictiones a supinis 7 p̄positionib⁹

SAb 7 ob si dictionib⁹ iuncte fuerint ab. r. p. c. g. f. vd. m. incipientibus in sequentē consonantē. b. mutari consueuerint: geminationēq; facere vt succutro: occurro: succido: occido: succumbo: occumbo: succano: occano: sufficio: officio: suggero: sumitto: ommutesco: suppono: opono: surripio. Ab bis tñ exapien de sunt aufero: aufugio. in quib⁹ v. mutat in. v. Itē abrego: abraado: abro-

e in quibus manet integra. Sub si verbo quatio adiungat b. mutat in. c. sitq
 fuequario. Itē ourito nō ommitto vel obmitto scribendū est. Operio 7 ei? pal-
 suū opioz simplicis p. scriptione p̄tēat. Operioz deponēs p. duplex req̄rit.
 Opinoz. opinio: opituloz: opulētus vnū p. deposuit. Ob qz nōnūq̄ r. sequēte nō
 mutat euphonic cā: vt obzuo: obzpo: obzpio. Obscur? ex ob 7 cura cōfectū nō
 mibat b. s. p̄ter p̄sonatā accessit f. Sic 7 i obsceno fit ex ob 7 ceno p̄posito. Si
 xō ob 7 sub cū alijs q̄ vt p̄missū ē dictionib? cōponunt. in cōuulz b. referuant
 lram: vt subdo 7 obdo. dis qz 7 di p̄positiones inseparabiles in solis cōpositiōib?
 regiunt. dis quidē cū dictionib? a. b. c. p. f. t. J. cōsonāte vel f. cōponi pōt: vt dis-
 cerno ex dis 7 cerno: dispono: distrabo: disungo: disuuo: seruat qz sine mutatiōe
 s̄m verbo distundo: mutat in f. 7 geminat. sicut 7 in differso 7 diffido. diminuo
 qz ex dis 7 minuo: s̄ variat. s̄ in m. q̄ duplicat. Itēqz pōt cū bysce verbis sic in-
 cipiētib? di cōponi nisi cū minuo: 7 tūc simplicij. m. scribit̄ diminuo. Cuz ceteris
 di sepi? q̄ dis copulat: vt diduco: diluo: dinumero: digradioz: dixpio. Trās pre-
 positio cōposita cū dictionib? a. b. d. m. vel. J. cōsonāte p̄ncipiū b̄ntib? n. 7 s.
 amittit. vt traduco: rano: traicio. Inuenit tamē 7 integra. vt trāsmigro 7 trans-
 duco. que videri possūt nō ēē cōposita. Itē. lra neqz ante b. neqz ante. m. neqz añ
 p. locari pōt siue cōposita dictio fuerit siue simplex: vt sūma p. duplex? m. Rom-
 bus: pompeius: cōmunis: immunis: combibo: cōputo: imputo. In cōpositis qz
 p figurā tbcinesim diuisis vt enūqz prudēs nūqz potēs vsus doctoꝝ hz vt. m. po-
 nat̄ loco n. q̄uis videri posset ad suā naturā in p̄positione reuerfaz q̄ vñ sepata
 est quāqz sequēs dictio supradictas in p̄ncipio lras habeat nō mutat: vt i binis
 in p̄ticiōis in magistratu. Cētra xō fit vt. f. c. d. q. s. t. in simplicib? ac cōpositis
 dictionib? iuxta se penire nō sumāt. m. vt tonsus: linquo: cācer: mēdar: centū: an-
 fract? quēcūqz: q̄cūqz: tātūdē: idētidē. In grec? qz dictiōib? q̄ p pb. figurant̄ idē
 seruādū est. S̄ scribi. m. p̄nūciari n. p̄tiores volūt pomphilus nimpha. Cir-
 cū p̄positio quādo cōponit̄ cū dictione a vocali incipiente: integra 7 seruat. m. vt
 circueo scribat̄. p̄nūciē circueo. Cū p̄positio per. c. n. m. scribi debet. Itē aduer-
 biū t̄pis fuit per. q. u. o. in. vt quintiliano visum est. Verū 7 quōdā non condant̄
 scribi. Cū q̄n figurare. Gaiū grecū p̄nunciare vetusti moris fuit. Et sunt qui
 hoc etiā seruāt docti viri 7 vetustatis amatores. Ex quo fit vt nō semp vocis ve-
 rū depositū reddāt lre: s̄ alterius altera sonū nōnūqz exbibet vt amatiū 7 amien-
 tiū p. r. scribam? 7 sonū. c. p̄feramus. Utium tamē 7 vitiū qui sunt litis 7 vitis
 genitiui plurales non mutant vocem: neliū. n. viciū viciū putant̄. Ecōuerso s̄m
 quintilianū gaiū mulicrē significat. sed c. virū. Idem quintilianus quicquid scri-
 bendū censuit: victorinus quicquid quasi diuisum sit 7 repetitum quid. quod cas-
 parino pergamensi magis placuit. Idcirco non i circo docti scribūt quasi nil aliud
 sit q̄ circa id. Quicqz tamen scribit̄ non quitqz 7 inde nequicqz. Sepe etiam cō-
 tingere solet q. c. in. g. h. t. c. et: vñ dictionibus numeroz si p̄cesserint n. vt qua-
 dringenti ac si p̄cedit. n. perseuerat immobilis. c. vt trecenti ducenti. Interpo-
 nunt 7 aliquando littere vt sonus melior fiat. C. vt sicubi ex si 7 vbit. vt idētidē
 ex idem 7 idem. p. vt emptum quod ab emi venit. b. vt ambio ex particula. m. in
 perfecta 7 eo. f. vt obscurus ab ob 7 cura. l. vt obliquus ex ob 7 ex qu? r. vt dirimo
 ex di 7 emo. v. cōsonans vt bouis ex bos 7 eminatuo. k. lra inutilis est quintilia-
 no teste cū in omnibus loco sui. c. sit. Usus tamen habet vt karolus. kalēde p. k.
 nō. c. scribant̄. Et quoniam orthographia multū cōsuetudini seruit: non est ab illa
 recedendū: cū non scribendū solum sed loquēdi quoqz atqz viuēdi modū: quā bo-
 ni doctiqz viri constituant̄: magistrā habere cōsuetudinē deceat. Aduerbiū inter-
 rogandi. cur per c. potest 7 q. scribi: sed cum. q. duplex. v. considerat̄: vt q̄ur. Bre-
 ce dictiones que ab. r. p̄ncipiū sumit̄ asp̄ari debent: vt rhetor rhodus rhodus rhada-
 mancus. Aspirant̄ quoqz rhenus rhodanus. P̄scas nāqz temporib? tā gerina
 m̄ q̄ galli grecis lris vtebant̄ 7 a grecis bec flumina noia b̄nt.

De aspiratione.

Quia vō de aspiratione mētio intercessit: psequemur lat⁹ hanc pte. Qia q̄ ab ipso descendūt aspirāda sunt in principio ⁊ p. y. ⁊ v nū p. scribenda: vt hyperbole byberboz⁹ hypoteca hypocrita. Similit^r que ab ypos veniūt aspirationē habent: sed per latinū i. ⁊ p. duplex scribunt^r vt bipotentibaur⁹ bipomantes bipodamia bipolites. At si biipus in finē cōpositionis cadit aspira- tionē amittit. cetera seruat vt philipus quod est a p̄bilos ⁊ amor ⁊ biipus equ⁹ quasi amator equoz. Hypo vō greca prepositio est que apud nos sub significat. Apud latinos nulla consona aspiratur. Seruius tamē excipit pulcher. Antiqui quoq; sepulchriū aspirabāt. Inchoa ⁊ inchoo aspirati inueniūt: qz papias ex greco derivatū putat. Seruius latinū eē contendit. Mihi ⁊ non michi. Nihil ⁊ nō nichil scribendū ratio suadet. cum c. nūsq; aspiret q̄ in pulchro ⁊ vt quidam vo- lunt in inchoo ⁊ sepulchro. Quāduor p̄terea sunt consonantes que nostro mo- re in grecis vocabulis aspirant c. p. r. t. vt chremes philosphus rhetor thrafo. Que ab archos veniūt oīa aspirant vt archidiacon⁹ archiep̄s byter architricli- nus archiep̄s patriarcha monarcha. Similiter que a cyros veniunt: vt chiromā cia chiromaticus chiroteca chirologia. Que deoquēnt ad nos ex grecis dictio- nibus in quibus f. sonare videt^r: p pb. scribendū sunt: vt pbeu⁹ pbeon pbarus. orpheus. Excipit filius ⁊ fama q̄ licet a grecis dilapsa sint p. f. n̄ scribunt. Dicif est fili^a a philos. i. amator: vel a p̄bilos qd̄ est amor ⁊ fere greci: aut ⁊ in p̄ma sylla ba nihil a greco differt: ac prima p̄sona dicunt illi fero is it. Et fama ex pbim gre co verbo qd̄ est dico: qz ex multoz dictis siue p̄mōib⁹ orif fama. Quēcūq; veniūt ab etber ⁊ etbra ⁊ etbere aut ab etbus vt etbica ⁊ etbic⁹: aut ab orthos vt ortho graphia orthograph⁹: aut a tbea vt bibliotheca cyrotbica: aut a theos vt theo- logus tbeologia: aut a tbeſis vt ſynthēſis hypotheſis p. t. scribi ⁊ aspirari debent. Contra vō que a p̄tos anticato metacq; veniunt vt p̄tomartyr p̄tonotarius anti- tbeſis auticato catalog⁹ metamorphoseos metaplaſm⁹.

Greca nūq; transiūt in cōsonantē atq; idcirco decipiūt q̄ ybeſus yerusalem yberemiāq; scribūt. Quis enim aliena sunt verba: nostro tamē i. nō alie- nū volunt. Inter m. ⁊ n. nulla ratio patit locari p. maleq; a multis scribi tur columna: tiramponus: cōtempno autbumpnus. Autumnus vō scribenduz est p. nō indiget. Sic somniū formus amnis solēns luminū. Mneſte apud virgiliū m. ante n. in principio seruat. At prempsi p̄ceptū. prompsi prom- ptū: dempsi demptum. Carpsi carptū: emi emptū: cōpsi cōptuz p. retinēt. Deſſi- mus p duplex. ſ. nō p. r. scribi v̄z: cū ſuplatiua in p̄mis nulla niſi maximus ⁊ p̄- timus terminet^r. Nozalia ſiue imitantia verba tam p. ſ. duplicatū vt patrisſi matrisſi fratrisſi: q̄ p. z. ſcribi poſſunt. Patrisſo matrisſo fratrisſo. Mitor niter⁹ verbum quādo ad conatū corporis referē per r. n̄itur. Et laia⁹ vō relatū niſus p̄ vnicū ſ. p̄teritū format. At iſta tibi de generaliozib⁹ orthographie regulis ſcri- pſiſſe ſufficiat. Quod reliquū eſt de ſingulis vocabuloz ſcriptionib⁹ ex autorib⁹ frequēti lectione ipſe tibi vſus miniſtrabit.

Qz pueri docendi ſunt in rhetorica ⁊ dyaletica.

Ilter grām̄tice ſtudia ſolēt ⁊ rhetorice p̄cepta mōſtrari. Mā ⁊ dum legi- tur oratores ⁊ poetę: ipſius viſ rhetorice pandit^r. Sunt ibi ſcolares ſunt ornatus: ſunt ſentētie: vituperant^r laudant^r q̄ homines. Aſſunt iudicia: ſuaſiones. Nulla rhetorice pars eſt in poetis atq; byſtacia nō exculsa. Sed in- bia vſus eſt. Regule apud oratores tradunt^r cicconē potiffimū atq; quintilia- num. Eſt ⁊ ariſtotelis rethorica hoc noſtro ſeculo in latinū trāſlata admodum vtilis. In bis te exercebis ceteros fugito. q̄ ſeducere magis q̄ docere videri p̄nt. Sicut iſ qui nuper apud wiennā nouā rhetorica edidit in qua tametiſ plurima ex ciccone que ſunt vera atq; vtilia cōmiſcuit: deprauatis tamen exemplis r̄ver- bis fecit: vt nec vtilia ſint nec vera que docet fugiendus eſt hic: ⁊ abhorrēdū ſi q̄

sunt ei similes. Et in fonte fuerit potus? & in riuo potandū. Erūt ergo tibi nōnula scias rectorice tradēda p̄cepta. et probatis & fama cultis autorib⁹ recepta: vt scias oratoris officiū quod sit: & orationis partes inuenire disponente doq̃ memo-
rati. p̄nunciareq̃rite possis. At q̃ te nō tam bonū oratōrē q̃ p̄fectū regem desi-
deramus. nō exiguus a te accronis aut demostenis eloquentiā. optaremus tñ
te illa fore ornātū. plurimū nāq̃ tibi & splēdoris & vtilitatis afferret. S; quoniā
multa sunt que necessario iminent regibus ediscenda: ne alterū oblit alteri: sat
erit regi facundia mediocris. Verū cū inter p̄cepta rectorice silere dyalectica nō
cōsueuerit. Sunt em̃ quōdāmodo inter se cōuertibiles. Hāc & ambe tu querere
tūm rōnem reddere & defendere & accusare conant. Nō ab re fuerit regem pue-
rum dyalecticis initiari p̄ceptionib⁹: atq̃ ita doceri: vt logice quā differendi dili-
gentem rationē. Cicero diffinit cognitis partib⁹ & diffinire & partiri & colligere
sciat. Colligēdiq̃ facultatē triplici diuersitate tractari nō ignorat: q̃ vel vtis ac
necessarij vel tantū pbabilibus aut apertissimē falsis argumentationib⁹ dispu-
ratio decurrit. Nō tñ in hac re quosdā uolente n: agistros imitatione dignos di-
xerim. Nimis em̃ multū t̄pis in sopbisticis & cauillosis exponūt argumētis: vt
apud eos logice studiū nō vtilitate s; morte terminet. Ob quā rē nō probat inof-
ficiosi berem⁹ suplicii neq̃ sextū pōpeiū cicero: q̃ nimis magnā nimisq̃ multā
opationē in geometria posuerūt. Neq̃ q̃ se totos dyalectis & ciuii ciuili dedert
Quis em̃ artes b̄mōi in veri inuestigatione versant: earū tñ studio a rebus ge-
rendis abduci cōtra officiū est. Quia virtutis ois laus vt ille dicit in actione cō-
sistit. fugienda est ois artis supuacua imitatio: q̃ licet n̄bil mali videat habere.
vacuū tñ laborē deposcit & ab vtili negotio detrahit. Qualis fuit illius qui teste
quintiliano grana ciceris ex spacio distante missa in agrū p̄tinuo & sine frustra-
tione inferebat. quē cū spectasset alexander: donasse em̃ dicit ei⁹ scēz leguminis
medio. qd̃ qdē pumū fuit illo tpe dignissimū.

An puero regi musica scientia sit cōmittenda.

Pueri pot an musice regi puero sit doctrina tradēda: cū vel parū vel ni-
bil ad rem publicā gubernandā videat afferre. Meroni p̄bio dictū est &
augusto: q̃ musicā nimis studiose sectent. Et augustus qdē cor: p̄ absti-
nuit. Mero p̄ amplius insecutus est artē. Cū psalter quēdam philippus macedo
inter cenandū vellet emendare: ac depulsandis cordis cū eo discere: ait psalter
Sup̄ id abs te mali rex auertat. vt bec q̃ ego meli⁹ teneas ipse. Cōtra themisto-
des dur grece: dum in cōuiuio recusasset lyraz: b̄bitus est indoctior. Socrates
phoz fons instrui lyra nō verebat in senio nāq̃ indoct⁹ a musis atq̃ a grecis ab-
esse verbū fuit. Exerit⁹ lacedemonioz muscis instructus modulationib⁹ victo-
riā reportauit graccus: suoz tēporū orator p̄cipuus: cōsonatē sibi musicā p̄sona-
re volebat. Quid dauid: nōne bui⁹ artis peritus fuit: cōcentuq̃ lyre labozātī sau-
li subuenire solebat. Hāc certe doctrinā ligurgus q̃z cōmēdauit: q̃uis leges lace-
demonij diuissimas dederit. Hinc apd̃ veteres mores fuit cōuiuij vtilaudes
beroz atq̃ deoz ad citbarā cantarēt. Quid ioppas ille virgilian⁹: nōne canit cr-
rantē lunā solisq̃ labores. Et cicero quib⁹ cōfirmat autor: eminētissimus musicū
esse: cū diuinari rerū cognitionē cunctā. Quid nos in tanta rerū varietate dice-
mus: cū aliq̃ suadeāt b̄ac disciplinā aliq̃ dissuadeāt. S; certe nō ars despiciē: neq̃
illius rep̄bēdi v̄sus: s; nimius v̄sus excludendus est. Nō eēt bui⁹ discipline me-
diocris fingenda cognitio. si p̄ceptoz: nō viciōsi repirent. Plurimū nāq̃ sp̄s
reficit & ad toleratiā laboris: extibilarat mentes nō imoderatus neq̃ lasciuus mu-
sicoz cōcentus. Hinc pitagoricis mos fuit: & cū irēt cubatū & cū mane surgērent
siquid tristicie foret: vt lyra suauiter cōcrepate diluerēt. Artis aut̄ buius reptorē
aliq̃ pitagorā: aliq̃ moysen: aliq̃ tubal p̄dicat. Sed miroz ego de pitagora fuisse p̄-
titiū opiniōne: cum nemo poetarū nō orp̄eū musice peritissimū referat: qui pi-
tagoram non annis sed singulis antecessit.

In iuuenib⁹ tradenda sit geometria ⁊ arismetica.

Est ⁊ geometria teneris etatibus ostendenda. Nam ⁊ ingenium acuit ⁊ animum ad percipiendū celerem reddit. Hec ⁊ arismetica secum trahit. cum sit in numeros ⁊ formas diuisa. Et numeroꝝ quidem noticiā etiam regibus necessariam nemo negauerit. Itaq; simul geometriā ⁊ arismetica pueri in insectari regē nō dedecet. Quod si quis geometriā duxerit continendam: summa-
cusanoꝝ uocibus obui pōt. qui contra marcellus urbi machinas adiouentem vni⁹ achimēdis ingenio ⁊ geometrie virib⁹ obsidione ꝑtrahere longius potuerunt. Est præterea in ea multū eruditionis. multūq; cautionis affert: cū sepi⁹ ea q̃ dyaletice cōcedenda vident: ars hec minime cōcedat. Nam quis ita ꝑponenti nō credat: quoz locoꝝ extreme lineæ eandē mensurā colligūt: eoꝝ spaciū quoq; qd̃ bis lineis cōtinet par sit necesse est. At id falsum est. Nam primū refert cui⁹ sit forma illius circuitus. Reprehensiq; sūt a geometricis vt refert quintilian⁹ bystoria: qui magnitudinē insularū satis magnificari nauigationis ambitu crediderūt. Nam vt queq; forma ꝑfectissima est: ita ⁊ capacissima est. Ideoq; illa circūcurrens lineā si efficit orbē ampli⁹ spaciū cōplectet q̃ si quadratū parib⁹ bonis red-
dat. Rursus quadrata triangulis: ⁊ triangula plus spaciū equis lateribus q̃ ineq-
libus cōtinebit. In collib⁹ autē ⁊ valibus etiā impeto patet plus esse soli q̃ soli celi idgeri mensurā ducentos ⁊ quadraginta lōgitudinis pedes esse dimidio q̃ in latitudinē patere notissimū est: ⁊ quis sit circuitus ⁊ quātū campi claudet expe-
ditū colligere. Sed tenteni ⁊ acroceii in quāq; partē pedes idē spaciū terminat sed multo ampli⁹ claudūt. Quelibet vtilia captu sunt atq; delectabilia: nimium tñ impēdi tꝑis hisce artib⁹ nō suaferet. qz etsi sunt q̃ illas transcuntib⁹ vtilēs: diu-
tamē circa eas noxie fieri possunt.

In puer in astronomia sibi instituendus ⁊ rex præcipue.

In astronomia moderata lectio regi puero negari debet: que celos ondit ⁊ archana superi⁹ mortalib⁹ pandit. Quis noticia magnis sepe vici-
bus adiumento decoꝝq; suis perides atbeniensis cū solis obscuratio territi milites essent: meditarentq; fugā: redditus eius rei causis exercitus retinuit ⁊ victor euasit. Gallus quoq; sulpicius cū in exercitu lucij pauli propter lune defe-
ctionē militū animi. velut prodigio diuinitus facto terrent: naturali rōne mōstrata: securos reddidit animos. Nec dyron syracusanus cū ad delendā dyonisiū tyranides venisset. qz platonis discipulus fuerat ⁊ astronomie perit: tali casu ter-
ritus est. Quod si niceas in syciliā veniens nō eodē cōsiliū inietu: pulcherrimum atbeniensū exercitū perdidisset. Imbuendus est igit ⁊ hac doctrina puer siue qua
neq; poete plenius intelligi possunt. Semp autē cauendū est: ne sic vni iungamur
arti vt reliquas deseramus. Neue naturalibus inherentes studiis ac contempla-
tionibus eoꝝ que moralia sunt postponam⁹: ⁊ rebus abdicamur agēdis. Que-
reret aliquis forsitan quo pacto discenda sunt hec. ⁊ an tradi ⁊ percipi simul pos-
sunt. Negabūt aliq̃: quia confundat animus ⁊ fatigēt tot disciplinis in diuersis
teiidētib⁹. At bi nō satis ꝑspiciēt quātū natura valeat humani ingenij: que ita
est agilis ⁊ veloc: vt in omnē (vt ita dixerim) partes spectat. vt ne quidem possit
agere aliquid vnū tñ: s̃ vti plura: nō eodē die modo: quin ⁊ eodē tꝑis mō. nēto.
vni suā impēdit reficit: ac etiā reparat animos varietas ipsa. Quis vō nō obrū-
dat si ꝑ totā diē vni⁹ artis vnū magistrū ferat: sed in mutatione recreabit spūs.
sicut in varietate moderata ciboꝝ reficit stomaachus. Agricole simul ⁊ rura vine-
ta gleas arbuta colunt: pratis: ꝑcoꝝib⁹: auib⁹: ⁊ aialibus curas accommodant.
Cur nō pueri diuersas eodem tꝑe non momento dixerim disciplinas edificant.
quozum ingenia multo doctiora sunt q̃ iuuenū. Curabant igit qui te puerus re-
gunt: per diem diuersos vti magistros audies. Et nunc grāmāte nūc dyaletice
nunc alteri disciplinē incūbas: nec suū locis suūq; corporis exercitijs tempus
negabunt.

Quid eligendū sit ⁊ quid fugiendū pueri. Capitulum vltimū.

Eterū discipulis bñdō quīs plurimū intellect⁹ illuminat: nō tñ qd bonū
ē: qd turpe: qd iustū: qd iniustū: qd eligendū: qdue fugiendū sit prorsus
ostendit. Quidbrata sunt in poetis ⁊ oratorib⁹ atq; bystoris nō pñtus
et signa vtura. Quib⁹ ex reb⁹ altius vltedū ⁊ ad phiaz ipam tot affectibus
transmigradū est. de qua fecim⁹ tibi in pñcio mētiōe. Et hic pñt forsitan ex cō
tubernalit⁹ tuis quispā. Quid tu agis enī: dū phier aris? Insudat: quarū septē
supius meminim⁹. Quid rursus buerem? an ar. s. nesciet hic qd pbi nomē por
tet. cui⁹ stat inuētozē fuisse pītagorā. Māq; vt antea viri boni ⁊ docti sapientes
appellarent: fugit hic arrogatiā: phierq; se iūci hoc est amatozē sapiētie nō sapiē
tē voluit. Hinc amor sapiētie intertata est phia. Sapia vō nō solū artes septē
cōplectit supra memoratas: s. oim⁹ diuinā ⁊ humanarūq; rez ac causarū: quib⁹
be tres cōtinent sciaz pñtes. Ob quā rōnē qd septē artes liberales pcurrit aliq; s
pbi appellabit. phie tñ prē adptus est. Tñ ab initio salis nāturalib⁹ causis
intēdebāt. Talerēq; milcū sequēbāt. qd pñt de illis tradit disputasse. Succes
sit deinde socrates qd moralē phie vocauit. Ex celo. Et quo factus ē vt bifariam
phia diuideret: ⁊ altera iūci naturalis: altera moralis appellaret. Supuenien
te vō diui platonis ingentio: pñtq; adicere: pñtū placuit: ⁊ rōnale nūcupat.
Et nos bucsq; de morib⁹ qd phia recipiēdi parū dixim⁹. Capiopter i calce
libi nō aut i calce studij: puerū rursus ad moralē phiaz remittim⁹. Nec enī quis
sit erga diuinā maiestātē cui⁹? quō parēt? nō nātū gradiorib⁹: quō pegrinis
magistratib⁹: militib⁹: amicis: vtorib⁹: ciuib⁹: rusticis: seruis pcedū sit: certa rōe
mōstrabit. Nec rex inditescebit avariciā cōtēnere: que pecunie fidū habet
quā teste salustio nemo sapiēs cōcupiuit vnq;. Admonebit in mulierib⁹ seruare
modestiā. Caros habere liberos ⁊ pñt quos: minime seuire: venerari seniores:
legib⁹ obtemperare: itaq; diā cōpescere. cōtēnere: voluptates: misferre opentis in
opib⁹: cōferre dignis pñia. lus suū vnicuiq; reddere: punire nocētes: ⁊ qd maximū
est in pspenis fortune successib⁹: leticia nō sit effundenda. Nec i aduersis calibus
tristitia deprimi: viāq; pñt qd tibi recte vltimū pñt ⁊ subdit vtiliter imperare
Nec enī sūt bec puero claudeda: s. mō libroz electus fiat vt dulces ⁊ apti faci
dilatatiq; sibi tradant. Vt supra de plenisq; dixim⁹: qd ad iūci pñt tusculane que
stiones tūllij de senectute de amicitia: ⁊ qd d est illi de morib⁹ scripti. Ut ilis se
neca capiedus in eplis plurimis: ⁊ in consolatione boeti. Nec negauerim absq;
bis qd plura doctoz viroz reperiri volumina qd tuto pueris exhiberi pñt: s. iudi
cū pceptoris erigo: vltimatos terfosq; noz liberos: ⁊ i auctoritate receptos. S.
qm hec phie portio quā vocat ethica: nullū humane vite tēpus dimittit intactū
s. vinēs ipsa gubernat viros ⁊ senes quāta puero tradeda. qbus ex locis recipiē
da sint satis p pte cōcedim⁹ esse mōstratū. In ceteris libris sicut etates ipse reqsi
uerint: si longi fabulatoz maxim⁹ orbis ⁊ aie cōdidoz de vita pñtuerit: loquēdū
neruosius erit. nisi pñt tot insignes quos tibi legendos dixerim⁹ auctores. tacē po
tius qd dicere quicq; amplius existimauerim. Tu tñ in erim qd tibi puero con
ducere doctū est. si te exerceat ac niscere studere: vt aliam bñ opusculi partiū
cupidissimus videat. Vale ex noua ciuitate. Mense februarij. M. cccc. l.

Refert grates p motor
singularis amia sui.

Epistola. ccccxrxiij.

E Meas epi senen. alto ⁊ potēti viro pēro de norio comiti palatino. S.
p. d. In eo loco ad quē te tua virtus euerit vt pñt romani pontificis la
tus sparis multa abs te acta sunt qd me tibi mariopē deuincit. Nullū
tñ ⁊ ex oib⁹ tuis opib⁹ qd mihi vel iocūdius vel accepti⁹ fuerit: qd iohis nostri cā
pisiū subleuatio: quē diu iacentē buini catatū. fortune pedib⁹ inopia pñtum
ope tuoq; studio zingenti conatu iā erectū ⁊ inter pñticipes ecclesie collocatū tuis
ris accepi. s. fecisti probe qd bonū virū ⁊ amicu qd te decuit. Mā pñt discipuli

tributus. in omni genere doctrinarū apprime perit. ingenio p̄p̄scaci facidia
 criti. moribz. inductus amicitie tenax (si verū fateri vel. m?) nimis diu inter in-
 finitos habuit. est. nā siue hois virtutes pensitas: siue obsequia q̄ romane carie
 nūc apud theutonicos. nūc apud theutonicos pluresq; gētes p̄buit mēte reuoluas
 nō est curā quibz p̄ferri debuit. sed habet iā tandē virtutē iā bene mihi serū vide-
 ri debet quod nō sit. Quō lōgiōr miseria fuit: eo dulciōr felicitas aduētat. Pauci
 sunt qui vitā omnē feliciter agant. Alios prima: alios postrema tpa fortunata re-
 cipiūt. Recte cū bis agis q̄b? p̄ vite posteroz leta est. Eos fortuna hostes habz
 quos ex felicitate in erūnas p̄cipit: quibus miserrimū est fuisse felices. Ac no-
 ster campisius dum iuuenis fuit: dum ferre labores potuit: sudare: algere acriter
 pugnauit. Nūc victor factus senū leui? feret. Iā securus est. iā tutus ēa tegete
 z baculo. Gaydēo illi mibiq; tibi gr̄as ago cuius z cōsilio z opere res gesta est. Ibi
 hū est q̄ tibi nō debeā. Tuus sum: quātus sum. Multa sunt in me tua beneficia
 q̄ sepe me iuisti: extulisti: marie. Ac p̄z? mediā mei partē fouebas. Alterā que in
 cāp̄sio vivebat incultā relinq̄bas. Nūc agrū totū excoluisti. Integer tot? gau-
 deo: diuinā tibi pietas beignā suā teq; cū maximo p̄sule diu beatūq; nūq; te dese-
 rat. terrā tibi viuenti substernat: morietī celū aperiat. Vale z me maxio pontifica
 facito cōmēd. x̄i. ex noua ciuitate p̄dicie idus maias. M. cccclij.

ccccxxij.

Oratio de laudatissima maria. que ih̄m humani generis saluatozē genuit:
 nec minus claustra pudoris post partū retinuit. ab eua vt fert cōposita. postq;
 ad summā in terris dignitatē vocatus: digne pius nominatus est: quā antonyus
 koberger ciuis Nurebergenſis: nō incōpetēter in libri hui? calce poni iussit.

Virgo theutonicis multū celebrata facellis.
 Mater z ipsa dei mater z ipsa hominis.
 Virgo latinarum spes z tutela meoz.
 Virgo quā multo gallia thure colit.
 Virgo nec bis pauas paulū laudata p̄ vrbes.
 Cui patet z celū tota terra patet.
 Virgo que magnū potes exorare tonantē.
 Et potes irati celi sistere dei.
 Ipse ego peccati seruus scelerisq; minister.
 Et mandatorū fractor vbiq; decem.
 Ad te confugio: fateor mortalia septem.
 Sēpius admisi crimina modo penitet.
 Ille licet nulli veniā negat auctor olympi.
 Et reduci brachia semper tendat amans.
 Quis tamen offensi vultū quis iudicis audet.
 Intercessorū nudus adire sui.
 Ergo meos genitrix semper miserata labores.
 Nunc etiā nostris casibus affer opem.
 Ipse mihi de te natus sine crimine culpas.
 Londonat veteres p̄bibeoq; nouas.

Dij. ij. pontificis maximi cui ante summum episcopatum primum quidem
 imperialiſ secretarij: tandem ep̄o deinde cardinali senen. Eneas siluius nomen
 erat. multas epistolē ad diuersos in quadruplici vite ei? statu trāsmisse: Im-
 perialis anthonij koberger nuremberge impresse. finit. xvj. kls augusti. Anno sa-
 lutiſ christianę m. cccclxxij.

10m 2 H. H.
Condonay

ding qui expin

Ich p ad manifestum
habe ein ha.

~~Sum p[er]p[et]ua h[er]e[di]t[ar]ia d[omi]n[us]~~

und freudig. blüht

A friend from bald eagle has
to remember

den weg einmünd in

den Durchzüge haben

Completed

